STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 53

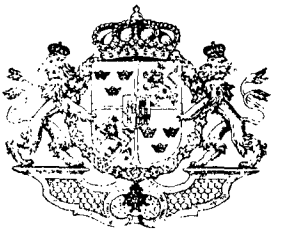

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1943

Nr 1-Nr 6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1943: 1-6.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19431

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 53

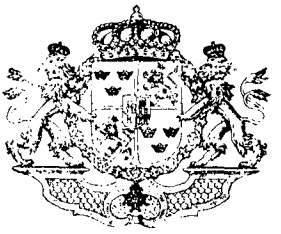

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1943

Nr 1-Nr 6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1944
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
430090

INNEHÅLL

INDEX

Nr 1.

Arbetslöshetsförsäkrades skyldighet att antaga erbjudet arbete 3
Verksamheten vid daghem, barnträdgårdar och eftermiddagshem under år 1941 10
Kortare meddelanden
Sociala frågor vid 1942 års riksdags höstsession 19
Utlänningars medlemskap i erkända arbetslöshetskassor 19
Ifrågasatt skärpning av straffet för motboksöverlåtelse m. m. 20
Frågan om kommunal bostadsförmedling i Stockholm 21
Socialstyrelsens konferens med fattigvårds- och barnavårdskonsulenter samt barnavårdsombud i januari 1943 22
Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets kongress i januari 1943 . . . 23

Obligation pour les assurés contre le chômage d'accepter le travail offert. 3
Activité des »foyers de jour» pour enfants, des jardins d'enfants et des »foyers d'après-midi» pour écoliers. 10
Courtes notices.
Questions sociales à la session d'automne 1942 du Riksdag. 19
Affiliation d'étrangers aux caisses d'assurance contre le chômage reconnues. 19
Aggravation éventuelle de la peine dans les cas de cession du carnet d'achat de boissons spiritueuses. 20
La question d'un bureau communal de location des habitations à Stockholm. 21
Conférence de l'A.T.P.S. avec les conseillers d'Assistance publique et de Protection de l'enfance en janvier 1943. 22
Congrès de la Fédération suédoise de l'Assistance publique et de la Protection de l'enfance en janvier 1943. 23

Periodiska översikter

Aperçus périodiques

Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1942 25
Levnadskostnaderna omkring 1 januari 1943 28
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under december 1942 . 43
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under december 1942 45
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 48
Arbetstid och sysselsättning inom näringslivet i november 1942 52
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Oktober 1942 60
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 62
Litteraturöversikt 76
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 81
Författningar rörande sociala frågor . 82

Les conventions collectives pendant le 4e trimestre 1942. 25
Coût de la vie environ le 1er janvier 1943. 28
Marché du travail.
Le marché du travail pendant décembre 1942. 43
Activité de la Commission du marché du travail en décembre 1942. 45
Communications de la Commission du marché du travail. 48
Durée du travail et volume de l'emploi dans l'industrie en novembre 1942. 52
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Octobre 1942. 60
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail. 62
Bibliographie. 76
Rapports et exposés par l'A.T.P.S. 81
Lois concernant les questions sociales. 82

Nr 2.

Indexkommitténs förslag till riktlinjer för beräkning av levnadskostnadsindex	85	Projet du Comité de l'indice relatif aux directives pour l'établissement de l'indice du coût de la vie.
Befolkningens ålders- och yrkesfördelning	93	Répartition de la population d'après l'âge et la profession.
Sparklubbsrörelsen	99	Le mouvement des clubs d'épargne.
Fattigvården i skilda län och landsdelar samt i olika slag av kommuner år 1940	101	L'Assistance publique dans les différents départements et régions géographiques ainsi que dans les communes de différent caractère en 1940.
Värmländska skogs- och valsverksarbetares näringsförhållanden	108	Conditions d'alimentation des ouvriers forestiers et lamineurs du Vermland.
Kortare meddelanden		Courtes notices.
Byggnadskostnadernas förändringar sedan 1939	111	Variations du coût de la construction depuis 1939.
Outhyrda bostadslägenheter i Stockholm och Göteborg	111	Logements vacants à Stockholm et à Göteborg.
Förslag om förbättring av vatten- och avloppsförhållandena på landsbygden	112	Projet d'améliorations dans l'alimentation en eau et l'écoulement des eaux usées à la campagne.
Ifrågasatt ändring av åtalsreglerna för misshandel i hemmet	112	Modification éventuelle des dispositions relatives aux poursuites judiciaires pour mauvais traitements dans les foyers.
Kosthållets beroende av husmoderns kapacitet och andra faktorer	113	Le régime alimentaire en rapport avec les capacités de la mère de famille et autres facteurs.
Fackföreningarnas medlemsantal i Storbritannien vid slutet av år 1941	114	Nombre des membres des syndicats en Grande-Bretagne à la fin de 1941.
Periodiska översikter		**Aperçus périodiques**
Byggnadsverksamheten i vissa större städer under år 1942	115	Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes en 1942.
Utlänningar i Sverige	122	Etrangers en Suède.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under *fjärde kvartalet 1942*	130	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 4e trimestre 1942.
Livsmedelskostnaderna omkring 1 februari 1943	131	Prix des denrées alimentaires environ le 1er février 1943.
Arbetsmarknaden		Marché du travail.
Arbetsmarknaden under januari 1943	133	Le marché du travail pendant janvier 1943.
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under januari 1943	136	Activité de la Commission du marché du travail en janvier 1943.
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	139	Communications de la Commission du marché du travail.
Lönesumman inom industri och handel m. m. under fjärde kvartalet 1942	140	Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 4e trimestre 1942.
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. November 1942	143	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Novembre 1942.
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	145	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Litteraturöversikt	161	Bibliographie.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	167	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Författningar rörande sociala frågor	168	Lois concernant les questions sociales.

Nr 3.

De reumatiska invaliderna i Sverige	171	Les infirmes par suite de maladies rhumatismales en Suède.
Den statsunderstödda skolbarnsbespisningen läsåret 1941/42	183	Les distributions de repas subventionnées par l'Etat aux enfants des écoles pendant l'année scolaire 1941/42.
Statsmakternas åtgärder för främjande av barns sommarvistelse på landet år 1942	186	Mesures prises par les pouvoirs publics pour encourager le séjour des enfants à la campagne pendant l'été de 1942.
Kortare meddelanden		Courtes notices.
Socialstyrelsens yttrande över förslag till lag om begränsning av dyrtidstillägg	193	Avis émis par l'A.T.P.S. sur un projet de loi touchant la limitation des indemnités de vie chère.
Höjning av de danska arbetarnas och statstjänstemännens dyrtidstillägg	194	Augmentation de l'indemnité de vie chère des ouvriers et fonctionnaires au Danemark.
Arbetspliktsuppbådet i Finland för skogsarbete m. m. i januari 1943	195	La mobilisation du service civil en Finlande pour les travaux forestiers et autres en janvier 1943.
Nya avlöningsprinciper inom den tyska metallindustrin	196	Nouveaux principes relatifs aux salaires dans l'industrie métallurgique en Allemagne.
Periodiska översikter		**Aperçus périodiques**
Befolkningsutvecklingen fjärde kvartalet och hela år 1942	198	Mouvement de la population pendant le 4e trimestre et l'ensemble de l'année 1942.
Kollektivavtal år 1941	199	Les conventions collectives en 1941.
Fattigvården år 1941	202	Assistance publique en 1941.
Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i tredje och fjärde kvartalen 1942	209	La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant le 3e et le 4e trimestres 1942.
Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen år 1942	214	Valeur nutritive et prix des aliments principaux en 1942.
Livsmedelskostnaderna omkring 1 mars 1943	217	Prix des denrées alimentaires environ le 1er mars 1943.
Arbetsmarknaden		Marché du travail.
Arbetsmarknaden under februari 1943	219	Le marché du travail pendant février 1943.
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under februari 1943	222	Activité de la Commission du marché du travail en février 1943.
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	225	Communications de la Commission du marché du travail.
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. December 1942	225	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Décembre 1942.
Sveriges offentliga arbetsförmedling år 1942	228	Activité des bureaux de placement publics en Suède en 1942.
Arbetstillgången inom sjömansyrket år 1942	244	L'offre et la demande du travail dans la marine marchande en 1942.
Arbetslösheten inom fackförbunden år 1942	247	Le chômage parmi les membres des syndicats en 1942.
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	253	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Litteraturöversikt	268	Bibliographie.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	272	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Författningar rörande sociala frågor .	273	Lois concernant les questions sociales.
Förteckning över barnavårdsombuden i länen och länsnykterhetsnämndernas ombudsmän	273	Registre des délégués de la Protection de l'enfance dans les départements et des délégués des Commissions départementales de tempérance.

Nr 4.

Pantlånerörelsens reglering	277	Réglementation des affaires de prêts sur gage (mont-de-piété).
Kortare meddelanden		Courtes notices.
Nya riktlinjer för levnadskostnadsindex fr. o. m. mars 1943	288	Directives nouvelles pour le calcul de l'indice du coût de la vie à partir de mars 1943.
Landsorganisationen i Sverige år 1942 .	288	La Confédération générale du travail en Suède en 1942.
Socialstyrelsens utlåtande över förslag om statsbidrag till daghem och lekskolor m. m.	289	Avis émis par l'A.T.P.S. sur un projet de subvention du Gouvernement aux »foyers de jour» pour enfants et aux jardins d'enfants.
Förslag om statsbidrag till social hemhjälpsverksamhet	289	Projet de subvention du Gouvernement à l'activité sociale d'aide domestique aux familles.
Planläggning av en ekonomisk fredsberedskap	291	Esquisse d'un plan d'organisation économique pour l'après-guerre
Byggnadskostnadernas utveckling i Finland	291	Mouvement des prix de la construction en Finlande.
Periodiska översikter		Aperçus périodiques
På alkoholistanstalter intagna år 1942	293	Alcoolistes internés en 1942.
De erkända sjukkassornas verksamhet år 1940	299	L'activité des caisses-maladie reconnues en 1940.
Levnadskostnaderna i mars 1943 . .	302	Coût de la vie en mars 1943.
Arbetsmarknaden		Marché du travail.
Arbetsmarknaden under mars 1943 . . .	318	Le marché du travail pendant mars 1943.
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under mars 1943	321	Activité de la Commission du marché du travail en mars 1943.
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	324	Communications de la Commission du marché du travail.
Lönesumman inom industri och handel m. m. under första kvartalet 1943 . .	326	Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 1er trimestre 1943.
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna januari 1943	328	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Janvier 1943.
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	331	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Litteraturöversikt	347	Bibliographie.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	353	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Författningar rörande sociala frågor .	354	Lois concernant les questions sociales.

Nr 5.

Fattigvårdens hjälpverksamhet bland familjer med barn	357	L'aide fournie par l'Assistance publique aux familles chargées d'enfants.
Utredning angående införande av behovsprövning på hyresmarknaden .	361	Rapport relatif à l'introduction de licences de location dans le marché de l'habitation.

Kortare meddelanden

Folkmängden vid årsskiftet 1942/1943 . . 366
Svenska arbetsgivareföreningen år 1942 . 366
Utredning om orsakerna till det försämrade nykterhetstillståndet 367
Bestämmelser angående omhändertagande av flyktingar i Schweiz 367
Levnadskostnadsindex i Tyskland under kriget 368

Courtes notices.

Chiffre de la population au 1er janvier 1943.
L'Union patronale suédoise en 1942.
Enquête sur les causes de l'aggravation de l'intempérance.
Dispositions touchant le traitement des réfugiés en Suisse.
Indices du coût de la vie en Allemagne pendant la guerre.

Periodiska översikter

Löneläget inom jordbruket år 1942 . 370
Kollektivavtalen under första kvartalet 1943 378
Byggnadsverksamheten i städer och stadsliknande samhällen under första kvartalet 1943 381

Utlänningar i Sverige 387
Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1943 394
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i april 1943 395
Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll hösten 1942 398

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i första kvartalet 1943 . . 402

Författningar rörande sociala frågor . 407
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under april 1943 . . . 408
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under april 1943 411
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 414
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Februari 1943 417
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 419

Litteraturöversikt 435
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 440

Aperçus périodiques

Les salaires dans l'agriculture en 1942.
Les conventions collectives pendant le 1er trimestre 1943.
Activité de l'industrie du bâtiment dans villes, petites villes (köpingar) et agglomérations municipales pendant le 1er trimestre 1943.
Etrangers en Suède.
Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 1er trimestre 1943.
Coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en avril 1943.
La consommation des denrées alimentaires des ménages ruraux l'automne 1942.
La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant le 1er trimestre 1943.
Lois concernant les questions sociales.
Marché du travail.
Le marché du travail pendant avril 1943.
Activité de la Commission du marché du travail en avril 1943.
Communications de la Commission du marché du travail.
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Février 1943.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Bibliographie.
Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Nr 6.

Arbetskraftåtgången och lönebudgeten inom jordbruket åren 1941—1942 . 443

Platstillgången och beläggningen å arbetshemmen 451
Kortare meddelanden
Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 april 1943 454

Main-d'œuvre occupée et montant des salaires dans l'agriculture en 1941—1942.
Places existantes et places occupées dans les »maisons de travail».
Courtes notices.
Coût de la construction à Stockholm 1939—le 1er avril 1943.

Lantvistelse för barn sommaren 1943 . .	454	Séjour des enfants à la campagne pendant l'été 1943.
Kooperativa förbundets och anslutna föreningars verksamhet år 1942	455	L'activité de l'Union Coopérative et des sociétés affiliées pendant l'année 1942.
Förslag om utbildning av byggnadsarbetare efter kriget i England	457	Projet de formation d'ouvriers du bâtiment après la guerre en Grande-Bretagne.
Periodiska översikter		**Aperçus périodiques**
Löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m. år 1942	458	Mouvement des salaires dans l'industrie, le commerce, les transports, etc. en 1942.
Bostadsmarknaden i rikets städer omkring den 1 april 1943	460	Le marché des habitations dans les villes de Suède au 1er avril 1943.
Skyddshemmens verksamhet år 1942 .	462	Activité des établissements d'éducation préventive en 1942.
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i maj 1943	467	Coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en mai 1943.
Arbetsmarknaden		Marché du travail.
Arbetsmarknaden under maj 1943	470	Le marché du travail pendant mai 1943.
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under maj 1943	472	Activité de la Commission du marché du travail en mai 1943.
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	475	Communications de la Commission du marché du travail.
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Mars 1943	477	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Mars 1943.
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	480	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Litteraturöversikt	496	Bibliographie.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	501	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Författningar rörande sociala frågor .	502	Lois concernant les questions sociales.

Nr 7.

Inkomstutveckling och köpkraftsöverskott under krigsåren	505	Mouvement des revenus et excédent du pouvoir d'achat pendant les années de guerre.
Socialvårdens organisation	510	Organisation de la protection sociale.
Socialstyrelsens utlåtande över straffiagberedningens betänkande	513	Avis de l'A.T.P.S. sur le rapport de la Commission de préparation des lois pénales.
Kortare meddelanden		Courtes notices.
Socialstyrelsens utlåtande angående dyrtidstillägg å folkpensioner m. m. . . .	517	Rapport de l'A.T.P.S. touchant les suppléments de vie chère aux pensions nationales et autres.
Begränsning av dyrtidstillägg på lön och pension	518	Limitation des suppléments de vie chère aux salaires et pensions.
Industriproblem 1943	518	Problèmes industriels en 1943.
Svenskar i Förenta staterna enligt 1940 års utlänningsregistrering	519	Suédois aux Etats-Unis d'après le registre des étrangers pour 1940.
Hyror och fastighetsomkostnader i Finland	519	Loyers et coût des immeubles en Finlande.
Inkomster, konsumtionsutgifter och sparande i Förenta staterna	520	Revenus, dépenses de consommation et économies aux Etats-Unis.
Antistrejklagen i Förenta staterna . . .	521	Loi interdisant les grèves aux Etats-Unis.
Kommitté för utredning angående den kommunala indelningen	521	Comité constitué pour une nouvelle délimitation des communes.

Periodiska översikter

Kollektivavtalen under andra kvartalet 1943 522
Levnadskostnaderna i juni 1943 . . . 525
Befolkningsutvecklingen under första kvartalet 1943 538

Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under juni 1943 . . . 540
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juni 1943 543
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 546
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. April 1943 547
Erkända arbetslöshetskassor år 1942 . . 549
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 558

Litteraturöversikt 574
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 579
Författningar rörande sociala frågor . 580

Aperçus périodiques

Les conventions collectives pendant le 2e trimestre 1943.
Coût de la vie en juin 1943.
Mouvement de la population pendant le 1er trimestre 1943.

Marché du travail.
Le marché du travail pendant juin 1943.
Activité de la Commission du marché du travail en juin 1943.
Communications de la Commission du marché du travail.
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Avril 1943.
Les caisses de chômage reconnues en 1942.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Bibliographie.
Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Lois concernant les questions sociales.

Nr 8.

Sociala frågor vid 1943 års riksdag . 583
Förslag till provisoriska jämkningar av gällande dyrortsgruppering 601

Aktuella spörsmål inom den privata artistförmedlingen 607
Kortare meddelanden
Utredning angående ny dyrortsgruppering igångsättes 612
Hushållsbudgeter och livsmedelskonsumtion i städer och tätorter 1940—1942 . 613

Lönestegringen vid statens arbeten i Finland åren 1939—1942 614
Gynnsamma befolkningssiffror i Schweiz år 1942 615

Questions sociales au Riksdag de 1943.
Projet d'ajustements provisoires dans le groupement des localités d'après le coût de la vie actuellement en vigueur.
Questions actuelles touchant le placement privé des artistes.
Courtes notices.
Nomination des experts en le groupement des localités d'après le coût de la vie.
Les budgets familiaux et la consommation des denrées alimentaires dans les villes et autres agglomérations 1940—1942.
Hausse des salaires dans les travaux publics en Finlande 1939—1942.
Chiffres satisfaisants du mouvement de la population en Suisse 1942.

Periodiska översikter

Byggnadsverksamheten i städer och stadsliknande samhällen andra kvartalet 1943 616

Utlänningar i Sverige 624
Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1943 631
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i juli 1943 632

Aperçus périodiques

Activité de l'industrie du bâtiment dans villes, petites villes (köpingar) et agglomérations municipales pendant le 2e trimestre 1943.
Etrangers en Suède.
Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 2e trimestre 1943.
Coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en juillet 1943.

Arbetsmarknaden		Marché du travail.
Arbetsmarknaden under juli 1943	635	Le marché du travail pendant juillet 1943.
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under juli 1943	638	Activité de la Commission du marché du travail en juillet 1943.
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	641	Communications de la Commission du marché du travail.
Lönesumman inom industri och handel m. m. under andra kvartalet 1943	643	Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 2e trimestre 1943
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna maj 1943	646	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Mai 1943.
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	648	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Litteraturöversikt	664	Bibliographie.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	668	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Författningar rörande sociala frågor	668	Lois concernant les questions sociales.

Nr 9.

Socialvårdens lokala och centrala organisation	671	Organisation locale et centrale de la protection sociale.
Fastighetsomkostnadernas förändring åren 1938—1942	684	Coût de l'entretien et frais divers des immeubles de 1938 à 1942.
Arbetsberedning åt blind och synsvag arbetskraft	693	L'occupation de la main-d'œuvre aveugle.
Den statliga statistikens organisation	696	L'organisation de la statistique officielle.
Kortare meddelanden		Courtes notices.
Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 juli 1943	703	Coût de la construction à Stockholm de 1939—au 1er juillet 1943.
Indexnämnden utökas	703	Agrandissement du Commission de l'indice des prix.
Statens hyresråds yttrande till Kungl. Maj:t i frågan om generell hyreshöjning	703	Rapport au Gouvernement du Conseil officiel des loyers touchant une hausse général des loyers.
En bostadsundersökning i Ångermanland år 1942	704	Une enquête sur les habitations dans le province d'Ångermanland en 1942.
Periodiska översikter		Aperçus périodiques
Befolkningsutvecklingen under andra kvartalet 1943	706	Mouvement de la population pendant le 2e trimestre 1943.
Olycksfall i arbete år 1940	707	Les accidents du travail en 1940.
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i augusti 1943	710	Coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en août 1943.
Arbetsmarknaden		Marché du travail.
Arbetsmarknaden under augusti 1943	713	Le marché du travail pendant août 1943.
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under augusti 1943	716	Activité de la Commission du marché du travail en août 1943.
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	719	Communications de la Commission du marché du travail.
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna juni 1943	720	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Juin 1943.
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	723	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Litteraturöversikt	739	Bibliographie.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	744	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Författningar rörande sociala frågor	744	Lois concernant les questions sociales.

Nr 10.

Förslag till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer	747	Projet de loi sur la durée du travail dans les hôtels, restaurants et cafés.
Lungsjukas levnadsförhållanden	760	Conditions de vie des tuberculeux des poumons.
Kortare meddelanden		Courtes notices.
Frågan om generell hyreshöjning	767	La question d'une hausse générale des loyers.
Dyrortsgrupperingssakkunniga	768	Les experts pour la répartition des localités d'après le coût de la vie.
Kommitté med uppdrag att leda arbetsstudier av byggnadsarbeten för jordbrukets behov	768	Comité chargé de diriger les études préliminaires à des travaux de construction pour les besoins de l'agriculture.

Periodiska översikter — Aperçus périodiques

Kollektivavtalen under tredje kvartalet 1943	769	Les conventions collectives pendant le 3e trimestre 1943.
Byggnadsverksamheten i Sverige år 1942	771	Activité de l'industrie du bâtiment en Suède en 1942.
Vägarbetets organisation och vägarbetarnas arbetsförtjänster år 1943	776	Organisation des travaux de voirie et salaires des ouvriers en 1943.
Den privata arbetsförmedlingen under år 1942	783	Les bureaux de placement privés en 1942.
Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1942	784	Les bureaux d'infirmières en 1942.
Levnadskostnaderna i september 1943	786	Coût de la vie en septembre 1943.
Arbetsmarknaden		Marché du travail.
Arbetsmarknaden under september 1943	803	Le marché du travail pendant septembre 1943.
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under september 1943	806	Activité de la Commission du marché du travail en septembre 1943.
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	809	Communications de la Commission du marché du travail.
Lönesumman inom industri och handel m. m. under tredje kvartalet 1943	813	Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 3e trimestre 1943.
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna juli 1943	816	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Juillet 1943.
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	819	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Litteraturöversikt	835	Bibliographie.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	841	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Författningar rörande sociala frågor	842	Lois concernant les questions sociales

Nr 11.

Finsk socialpolitik under krigstiden .	845	Politique sociale en Finlande pendant la guerre.
Hälsotillståndet och dietförhållandena i Ångermanlands skogsbygd . . .	849	Etat sanitaire et conditions d'alimentation dans les districts forestiers de l'Ångermanland.
Kortare meddelanden		Courtes notices.
Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 oktober 1943	855	Coût de la construction à Stockholm de 1939—au 1er octobre 1943.
Levnadskostnaderna i Norrland	855	Coût de la vie en Norrland.
Periodiska översikter		**Aperçus périodiques**
Fattigvården år 1942	856	Assistance publique en 1942.
Bostadsmarknaden i städerna vid oktoberflyttningen 1943	864	Le marché des habitations dans les villes au 1er octobre 1943.
Byggnadsverksamheten i vissa städer och stadsliknande samhällen under tredje kvartalet 1943	867	Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines villes, petites villes (köpingar) et agglomérations municipales pendant le 3e trimestre 1943.
Utlänningar i Sverige	874	Etrangers en Suède.
Kostnader för livsmedel, bränsle och lyse i oktober 1943	881	Coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en octobre 1943.
Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i andra och tredje kvartalen 1943	884	La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant le 2e et le 3e trimestres 1943.
Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll i andra kvartalet 1943	889	La consommation des denrées alimentaires dans les ménages ruraux pendant le 2e trimestre 1943.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1943 . . .	892	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 3e trimestre 1943.
Arbetsmarknaden		Marché du travail.
Arbetsmarknaden under oktober 1943 .	893	Le marché du travail pendant octobre 1943.
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under oktober 1943	896	Activité de la Commission du marché du travail en octobre 1943.
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission	899	Communications de la Commission du marché du travail.
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Augusti 1943	901	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Août 1943.
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden	903	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Litteraturöversikt	919	Bibliographie.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar	925	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Författningar rörande sociala frågor .	926	Lois concernant les questions sociales.

Nr 12.

Socialstyrelsens förslag till vissa ändringar i mödrahjälpsförordningen . 929	Projet de l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale (A. T. P. S.) *concernant certaines modifications à l'ordonnance sur l'assistance aux mères.*
Kortare meddelanden	Courtes notices.
Utredning om inrättande av ett socialvetenskapligt forskningsråd 940	Enquête relative à l'organisation d'un conseil de recherches dans le domaine des sciences sociales.
Bostadsförhållanden och fritidssysselsättning bland ungdom i Stockholm . . . 941	Conditions de logement et utilisation des loisirs parmi certaines groupes de la jeunesse de Stockholm.
Dansk statistik över byggnadsverksamheten på landsbygden 942	Statistique danoise sur l'industrie de construction en campagne.
De statliga bosättningslånen i Tyskland 1933—1943 943	Prêts au mariage accordés par l'état allemand de 1933 à 1943.
Periodiska översikter	**Aperçus périodiques**
Lönenivån år 1942 och löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m. 944	Niveau des salaires en 1942 et le développement des salaires dans l'industrie, le commerce, les transports, etc.
Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1942/43 952	Les gains des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1942/43.
Mödrahjälpen under andra halvåret 1942 och första halvåret 1943 . . 955	L'assistance aux mères pendant les derniers 6 mois 1942 et les premiers 6 mois 1943.
Befolkningsutvecklingen under tredje kvartalet 1943 965	Mouvement de la population pendant le 3e trimestre 1943.
De erkända sjukkassornas verksamhet år 1941 966	L'activité des caisses-maladie reconnues en 1941.
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i november 1943 969	Coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en novembre 1943.
Arbetsmarknaden	Marché du travail.
Arbetsmarknaden under november 1943 . 972	Le marché du travail pendant novembre 1943.
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under november 1943 975	Activité de la Commission du marché du travail en novembre 1943.
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 978	Communications de la Commission du marché du travail.
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. September 1943 983	Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Septembre 1943.
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 985	Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Litteraturöversikt 1002	Bibliographie.
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 1007	Rapports et exposés par l'A.T.P.S.
Författningar rörande sociala frågor . 1007	Lois concernant les questions sociales.
Sakregister till årgången 1943 . . . 1008	Table des matières pour l'année 1943.

INNEHÅLL

Arbetslöshetsförsäkrades skyldighet att antaga erbjudet arbete 3
Verksamheten vid daghem, barnträdgårdar och eftermiddagshem under år 1941 10
Kortare meddelanden
Sociala frågor vid 1942 års riksdags höstsession 19
Utlänningars medlemskap i erkända arbetslöshetskassor 19
Ifrågasatt skärpning av straffet för motboksöverlåtelse m. m. 20
Frågan om kommunal bostadsförmedling i Stockholm 21
Socialstyrelsens konferens med fattigvårds- och barnavårdskonsulenter samt barnavårdsombud i januari 1943 22
Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets kongress i januari 1943 . . . 23

INDEX

Obligation pour les assurés contre le chômage d'accepter le travail offert. 3
Activité des »foyers de jour» pour enfants, des jardins d'enfants et des »foyers d'après-midi» pour écoliers. 10
Courtes notices.
Questions sociales à la session d'automne 1942 du Riksdag. 19
Affiliation d'étrangers aux caisses d'assurance contre le chômage reconnues. 19
Aggravation éventuelle de la peine dans les cas de cession du carnet d'achat de boissons spiritueuses. 20
La question d'un bureau communal de location des habitations à Stockholm. 21
Conférence de l'A.T.P.S. avec les conseillers d'Assistance publique et de Protection de l'enfance en janvier 1943. 22
Congrès de la Fédération suédoise de l'Assistance publique et de la Protection de l'enfance en janvier 1943. 23

Periodiska översikter

Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1942 25
Levnadskostnaderna omkring 1 januari 1943 28
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under december 1942 . 43
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under december 1942 45
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 48
Arbetstid och sysselsättning inom näringslivet i november 1942 52
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Oktober 1942 60
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 62
Litteraturöversikt 76
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 81
Författningar rörande sociala frågor . 82

Aperçus périodiques

Les conventions collectives pendant le 4e trimestre 1942. 25
Coût de la vie environ le 1er janvier 1943. 28
Marché du travail.
Le marché du travail pendant décembre 1942. 43
Activité de la Commission du marché du travail en décembre 1942. 45
Communications de la Commission du marché du travail. 48
Durée du travail et volume de l'emploi dans l'industrie en novembre 1942. 52
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Octobre 1942. 60
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail. 62
Bibliographie. 76
Rapports et exposés par l'A.T.P.S. 81
Lois concernant les questions sociales. 82

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (l'A. T. P. S.) en Suède.

Obligation pour les assurés contre le chômage d'accepter le travail offert. L'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale a émis son avis sur quelques cas de refus par des chômeurs d'accepter le travail offert et sur un projet de modifications dans le statut des caisses d'assurance contre le chômage en ayant résulté. L'A. T. P. S. souligne qu'un chômeur est, en règle générale, obligé d'accepter un travail contre le salaire qui est fixé ou qui est estimé équitable pour un débutant dans le domaine d'activité en question, même si le gain net n'atteint pas le montant du secours journalier de l'assuré. L'A. T. P. S. propose cependant une enquête relative à des indemnités pour frais de déplacement quotidien, ainsi qu'au prêt de vêtements de travail dans certains cas d'embauchage temporaire. P. 3.

Activité des »foyers de jour» pour enfants, des jardins d'enfants et des »foyers d'après-midi» pour écoliers. Les diverses institutions recevant des enfants et en prenant soin pendant la journée ont fait l'objet d'une enquête statistique de la part de l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale et en relation avec la Commission d'enquête sur la population de 1941. Il y est rendu compte de 347 institutions, dont 156 étaient principalement des »foyers de jour», 212 des jardins d'enfants et 83 des »foyers d'après-midi». Pendant l'automne 1941, 13 732 enfants en moyenne avaient fréquenté ces établissements, dont 3 662 pendant la journée entière et 10 070 pendant une partie de la journée. Les foyers de jour et d'après-midi ainsi que les jardins d'enfants relevaient de fondations ou de sociétés. P. 10.

Les conventions collectives pendant le 4e trimestre 1942. Au 1er octobre 1942 expirait le délai de dénonciation de la plupart des grandes conventions collectives sur le marché du travail, mais ce délai a été prolongé dans l'attente d'une nouvelle convention générale. Celle-là conclue, un certain nombre de conventions pour l'ensemble du pays ont été signées, parmi lesquelles on peut citer les conventions pour les ateliers mécaniques, les travaux forestiers, l'industrie du papier et, après de longues négociations, la convention pour le personnel civil des administrations militaires. P. 25.

L'indice du coût de la vie au 1er janvier 1943, demeuré stationnaire depuis le 1er octobre 1942, était 153 sur la base de 1935 et 239 sur l'ancienne base de juillet 1914 = 100. Les postes alimentation, chauffage et éclairage ainsi que l'habillement montraient des baisses légères, les postes loyer et impôts étaient inchangés et le poste »frais divers» avait monté un peu. P. 28.

Le marché du travail en décembre 1942. Au cours de décembre s'est produit, comme c'est ordinairement le cas pendant le dernier mois de l'année, une baisse de l'offre de travail, dans l'agriculture comme dans la plupart des industries. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles était de 125 en décembre contre 114 en novembre. Le nombre des ouvriers occupés dans l'industrie et domaines d'activité connexes était, à la fin de décembre, d'environ 5 % inférieur au chiffre de la fin de novembre. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était de 5·9 % du total des membres à la fin de novembre contre 4·8 % un mois plus tôt. Le nombre de chômeurs demandant un secours s'était élevé à 8 592 à la fin de décembre, ce qui constitue une augmentation de 1 921 au cours du mois. P. 43.

Durée du travail et volume de l'emploi dans l'industrie en novembre 1942. Dans l'industrie et domaines d'activité connexes, la durée hebdomadaire moyenne du travail par ouvrier était de 47·0 heures en novembre 1942 contre 46·9 à la date correspondante de 1941. Du nombre total des ouvriers occupés dans l'industrie proprement dite, en novembre 1942, 4·7 % avaient une durée du travail diminuée, contre 7·9 % en novembre 1941. Si l'on ne tient pas compte des modifications qui peuvent être survenues par l'abandon d'anciennes entreprises et la création de nouvelles, le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie aurait augmenté d'environ 2 % depuis novembre 1941. Le nombre d'heures de travail fournies avait en même temps augmenté d'un peu moins de 3 %. P. 52.

Häftets huvudinnehåll.

Januari 1943.

Arbetslöshetsförsäkrades skyldighet att antaga erbjudet arbete. I ett yttrande över ett par fall av arbetsvägran och ett i samband därmed framkommet förslag om ändring i arbetslöshetskasseförordningen understryker socialstyrelsen den arbetslöses skyldighet att i regel godtaga erbjudet arbete mot en lön, som är fastställd eller anses skälig för en nybörjare på området, även om nettoförtjänsten ej uppgår till det tillförsäkrade daghjälpsbeloppet. Styrelsen föreslår dock utredning om bidrag till dagliga arbetsresor samt om utlåning av arbetskläder vid vissa tillfälliga arbetsanställningar. Sid. 3.

Verksamheten vid daghem, barnträdgårdar och eftermiddagshem under år 1941. Enligt en enquête, som i november 1941 företagits av socialstyrelsen i samråd med 1941 års befolkningsutredning, funnos sammanlagt 347 institutioner för s. k. halvöppen barnavård. Heldagsvård förekom vid 156 institutioner, varav 70 även mottogo spädbarn. Barnträdgårdsverksamhet bedrevs vid 212 institutioner. Eftermiddagshem, som omhändertaga skolbarn under deras fritid, redovisades till ett antal av 83. Antalet närvarande barn utgjorde 13 732, varav 3 662 voro omhändertagna under hela dagen och 10 070 under del av dagen. Av barnen voro vidare 2·7 % i åldern under ett år, 13·0 % 1—3 år, 59·8 % 4—6 år och 24·5 % 7 år och däröver; 53·6 % voro hemmahörande i de större städerna, 22·5 % i de medelstora städerna, 19·1 % i övriga städer och 4·8 % i övriga samhällen. Sid. 10.

Sociala frågor vid 1942 års riksdags höstsession. I artikeln lämnas ett kortfattat meddelande angående riksdagens novembersammanträde. Särskilt nämnes det uttalande angående dyrortsgrupperingsfrågans vidare handläggning, som gjordes av *finansministern*. Sid. 19.

Utlänningars medlemskap i erkända arbetslöshetskassor. Socialstyrelsen har till Kungl. Maj:t gjort framställning om sådan ändring av arbetslöshetskasseförordningen, att vissa utlänningar erhålla ökad möjlighet att vinna inträde i de erkända arbetslöshetskassorna. Sid. 19.

Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1942. Vid kvartalsskiftet september—oktober utgick uppsägningstiden för de flesta stora avtalen på arbetsmarknaden men förlängdes uppsägningstiden i avvaktan på nytt ramavtal. Under kvartalet träffades åtskilliga riksavtal, av vilka må nämnas verkstadsavtalet, avtalet för skogsarbeten, avtal för pappersindustrin och, efter långvariga förhandlingar, jämväl avtal för försvarsverkens civila personal. Sid. 25.

Levnadskostnadsindex var den 1 januari 1943 oförändrad i förhållande till närmast föregående kvartalsskifte och uppgick till 153 i den serie, som har år 1935 till bas, och 239 i den äldre serien med juli 1914=100. Posterna livsmedel, bränsle och lyse samt beklädnad utvisade mindre sänkningar, bostads- och skatteposterna voro oförändrade, medan posten »övriga utgifter» hade stigit något. Sid. 28.

Arbetsmarknaden under december 1942. Under redovisningsmånaden inträdde, såsom vanligen brukar vara fallet under årets sista månad, en minskning av arbetstillgången inom såväl jordbruk som flertalet industriella arbetsområden. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 125 i december mot 114

i november. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var omkring 5 % lägre i slutet av december än i slutet av november Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde 5·9 % av medlemsantalet vid utgången av november mot 4·8 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade stigit till 8 592 vid utgången av december, vilket innebär en ökning under månaden med 1 921. Sid. 43.

Arbetstid och sysselsättning inom näringslivet i november 1942. Inom industri och angränsande verksamhetsområden utgjorde den genomsnittliga veckoarbetstiden per arbetare 47·0 timmar i november 1942 mot 46·9 timmar vid motsvarande tid 1941. Av hela antalet inom den egentliga industrin sysselsatta arbetare uppgåvos i november 1942 4·7 % ha förkortad arbetstid mot 7·9 % i november 1941. — Bortses från de förändringar, som kunna ha inträtt genom nedläggande av gamla och grundande av nya företag, skulle antalet inom industrin sysselsatta arbetare ha stigit med ungefär 2 % sedan november 1941. Antalet utgjorda arbetstimmar steg samtidigt med ej fullt 3 %. Sid. 52.

Socialstatistiska diagram.

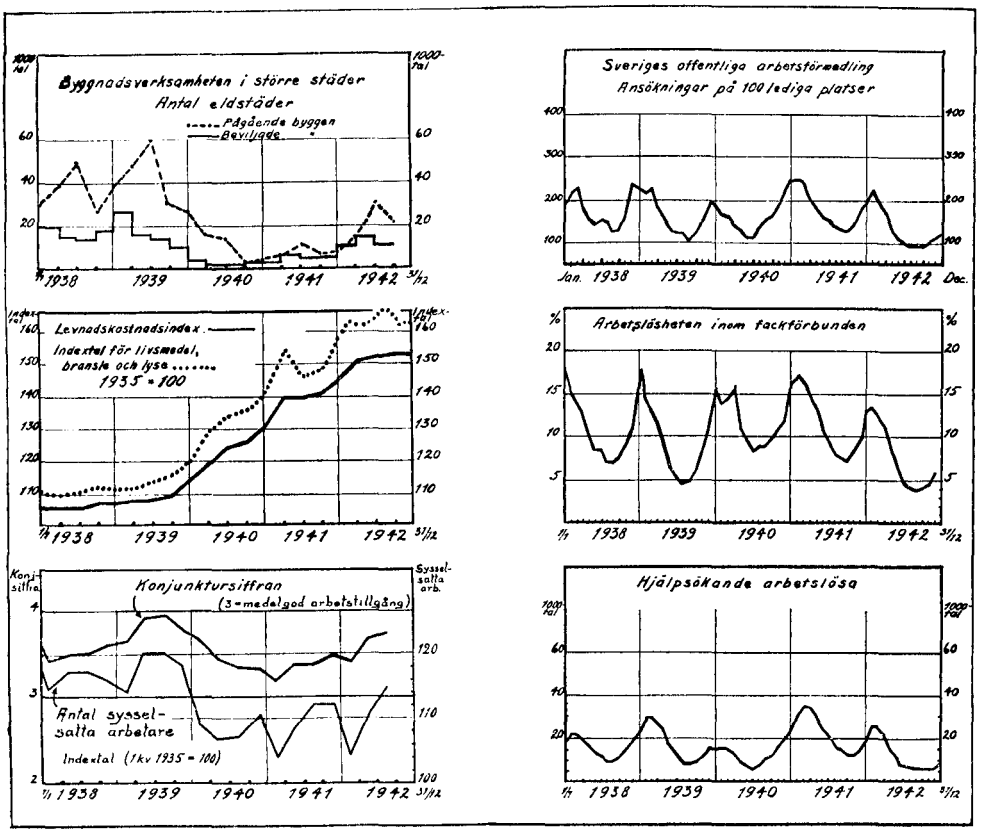

Arbetslöshetsförsäkrades skyldighet att antaga erbjudet arbete.

Socialstyrelsens utlåtande angående förslag till viss ändring i arbetslöshetskasseförordningen.

Genom remiss den 5 november 1942 anbefalldes socialstyrelsen att avgiva utlåtande över en framställning av sko- och läderarbetarnas erkända arbetslöshetskassa angående viss ändring i förordningen om erkända arbetslöshetskassor. I underdånig skrivelse den 28 december 1942 anförde socialstyrelsen i detta ärende i huvudsak följande.

Socialstyrelsens beslut i de i framställningen berörda fallen av arbetsvägran har överklagats hos Kungl. Maj:t, som infordrat styrelsens utlåtande i ärendena. Styrelsen har den 28 sistlidna december även avgivit sådant utlåtande.

Aktuella fall av arbetsvägran och ifrågasatt lagändring. Det ena av de berörda fallen avsåg 8 skofabriksarbeterskor, bosatta i Jönköping, vilka av arbetsförmedlingen därstädes anvisats arbete på en gård 5 km från stadens centrum. Arbetet avsåg hackning och gallring av rotfrukter och avlönades med ackordslön. Inga naturaförmåner utgingo. Sålunda utbetalades ersättning varken för kost, resa eller arbetskläder. Ej heller tillhandahöllos kost och arbetskläder mot ersättning. Bostad kunde icke erbjudas på arbetsplatsen. Enligt redogörarens uppgift kunde flickorna icke komma upp till högre dagsförtjänst än 1·60 à 1·70 kr. Arbetsgivaren ansåg, att den låga dagsförtjänsten för de flickor, som antogo arbetet, berodde på att de varit ovilliga att arbeta. Omständigheterna bestyrkte i viss mån detta antagande. Flickorna arbetade i 2 dagar, resten av arbetet utfördes av gårdsfolket. Det andra fallet gällde 10 skofabriksarbeterskor i Vänersborg, vilka erbjudits arbete på en gård 8—10 km utanför staden. Även här avsåg arbetet gallring och hackning av rotfrukter. Några kamrater till flickorna antogo arbetet och lyckades därvid komma upp till en förtjänst av 4·30 kr. per dag. Icke heller i detta fall hade bostad kunnat erbjudas på gården. Några andra naturaförmåner hade heller icke utgått, vare sig för resor, mat eller kläder.

I båda fallen betalades arbetena med ackordslön sammanfallande med motsvarande lön enligt kollektivavtalen för betfolk i Skåne samt Östergötlands, Skaraborgs, Hallands och Blekinge län. Liknande avtal saknas för Jönköpings och Älvsborgs län. Arbetsförmedlingen och Svenska lantarbetareförbundet ha uppgivit, att normal arbetsförtjänst enligt avtalen brukar uppgå för van arbetare till 6 à 8 kr. per dag samt för nybörjare till minst 4 kr. per dag.

Kassan fann, att de erbjudna arbetena icke lämnade en skälig nettoförtjänst och godkände av denna anledning medlemmarnas arbetsvägran. Kassan har alltså ansett, att de försäkrade ha rätt att vägra antaga ett erbjudet arbete, som

icke lämnar skälig nettoförtjänst. I den nu till behandling föreliggande framställningen har kassan med hänvisning härtill hemställt om sådan ändring av 15 § arbetslöshetskasseförordningen, att därav framgår, att lönen för anvisat arbete skall anses skälig, endast då nettoförtjänsten icke understiger daghjälpsbeloppet.

Gällande lagstiftning och nuvarande tolkning. Jämlikt bestämmelserna i 15 § arbetslöshetskasseförordningen skall kassemedlem, som avvisar erbjudet lämpligt arbete, avstängas från understöd för fyra veckor. Erbjudet arbete skall anses lämpligt under förutsättning,

1) att det motsvarar arbetarens krafter och färdigheter,

2) att det är förenat med avlöning, som prövas vara skälig i förhållande till i arbetsorten förekommande avlöning för sådant arbete,

3) att det icke hänför sig till arbetsplats, där arbetskonflikt råder, samt

4) att icke heller eljest särskilda omständigheter föreligga med hänsyn till sökandens personliga förhållanden eller arbetets natur.

Endast om arbetet uppfyller samtliga de under 1)—4) angivna kvalifikationerna, kan det anses lämpligt ur arbetslöshetsförsäkringens synpunkt. Beträffande tolkningen av punkt 2) har socialstyrelsen i sin handbok för erkända arbetslöshetskassor anfört följande:

»Det torde böra uppmärksammas, att lönens skälighet icke skall prövas med hänsyn till arbetarens möjlighet att upprätthålla en viss levnadsstandard utan endast med hänsynstagande till den å respektive ort inom arbetsområdet i fråga allmänneligen »förekommande» lönen. Prövningen av lönens skälighet avser naturligtvis alltid förhållandena inom det arbetsområde, till vilket det erbjudna arbetet är hänförligt. Däremot är det för sakens avgörande fullständigt likgiltigt, huru lönen förhåller sig till vad vederbörande medlem tidigare förtjänat. Ja, det skulle t. o. m. kunna inträffa, att en försäkrad bleve skyldig att antaga arbete till en lön, som understege vad han uppbure i daghjälp från sin kassa. Detta följer direkt av principen, att skyldighet föreligger att vid risk av understödets indragande antaga arbete även inom annat yrke än medlemmens eget samt att avlöningens skälighet skall prövas med hänsyn till förekommande avlöning inom det område av arbetsmarknaden, dit det erbjudna arbetet hör. Om en yrkesarbetare anvisas ett arbete inom annat verksamhetsområde, och för detta arbete erbjudes en lön, som måste anses som skälig för dylikt arbete, därest det utföres av en nybörjare inom branschen, torde kassorna böra anse, att skyldighet föreligger att vid risk av understödets indragande antaga dylikt arbete.»

Socialstyrelsen har sålunda vid prövningen i förekommande fall av erbjudet arbetes lämplighet jämlikt *punkt 2)* icke ansett sig kunna taga hänsyn till den omständigheten, att låg lön utgår, då detta förhållande orsakas av den arbetssökandes ovana vid arbetet. Detta gäller vid såväl tidlön som ackordslön. Om den erbjudna ackordslönen i och för sig varit godtagbar, har sålunda avlöningen ansetts skälig, oberoende av vilken förtjänst, som den arbetssökande kunnat uppnå i arbetet. Ifrågavarande bestämmelse avser nämligen icke, såsom kassan tyd-

ligen antagit, frågan, huruvida medlemmen kan erhålla en skälig förtjänst å arbetet, utan endast, huruvida ersättningen beräknats efter i orten för yrket sedvanliga grunder.

Att såsom kassan föreslagit stadga, att avlöningen skall anses skälig endast då nettoförtjänsten överstiger försäkringsbeloppet, måste styrelsen bestämt avstyrka. Varje anordning för utgivande av understöd vid arbetslöshet medför en tendens till konservering av arbetslösheten. Möjligheten att erhålla understöd gör nämligen de arbetslösa mindre angelägna att skaffa sig nytt arbete än vad som eljest skulle ha varit fallet. Trots att den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen försetts med en del i stort sett väl fungerande anordningar häremot, kan det ändå icke undvikas, att försäkringen i vissa fall medför en dylik konserverande tendens. Denna olägenhet skulle ökas vid ett genomförande av kassans här förevarande förslag om uppdragande av en viss inkomstgräns vid prövningen av avlöningens skälighet. Det skulle nämligen med en sådan anordning bli nära nog omöjligt att få de från försäkringen understödsberättigade arbetslösa inplacerade i arbeten med lägre avlöning, en omflyttning av arbetskraft vilken kan vara lika angelägen för samhället och i det långa loppet även för individen som annan omflyttning på arbetsmarknaden. Ett förverkligande av kassans förslag skulle därför komma att verka hämmande på rörligheten på arbetsmarknaden. Enligt socialstyrelsens åsikt är det i stället angeläget att befrämja denna. Styrelsen återkommer därför i det följande med ett förslag till utredning angående möjligheten att utgiva ersättning för dagliga resor till och från arbetsplatsen i syfte att underlätta arbetskraftens rörlighet.

Bärande principiella skäl med hänsyn till arbetsmarknaden kunna alltså framläggas mot kassans förslag. Men även andra invändningar kunna riktas däremot. Ett genomförande av detsamma skulle i verkligheten innebära, att den kassemedlem, som betalat högre avgifter för att erhålla ett högre daghjälpsbelopp, tillerkändes större valfrihet beträffande erbjudet arbete än den, som erlagt lägre avgifter för ett lägre daghjälpsbelopp. En dylik ordning är enligt socialstyrelsens mening i och för sig principiellt felaktig och skulle dessutom i många fall verka påtagligt orättvist. Avgifterna bestämmas nämligen i stor utsträckning av arbetslöshetens omfattning, och denna är skiftande inom olika kassor. Sålunda betalar exempelvis en medlem i handelstjänstemännens erkända kassa ungefär samma belopp för ett 4-kronorsunderstöd som en medlem i grov- och fabriksarbetarnas erkända kassa för ett 2-kronorsunderstöd.

Man måste alltså inom arbetslöshetsförsäkringen för det generella fallet fortfarande kräva, att även en arbetslön, som icke uppgår till understödsbeloppet, skall kunna anses som skälig. Detta innebär med försäkringens nuvarande konstruktion, att vid prövningen av avlöningens skälighet enligt punkt 2) någon fastslagen generell inkomstgräns, »existensminimum», i en eller annan form icke kan läggas till grund vid bedömningen av arbetsvägran.

Begränsning under särskilda omständigheter av skyldigheten att taga arbete. I detta sammanhang måste emellertid beaktas, att man vid prövningen av ett erbjudet arbetes lämplighet i andra avseenden än lönens skälighet, bedömd ur formella

synpunkter, i vissa fall bör kunna taga hänsyn till att arbetet, på grund av föreliggande särskilda omständigheter, icke tillnärmelsevis giver möjligheter till uppnående av en sådan nettoförtjänst, som är nödvändig för tryggande av en om än nödtorftig försörjning. Med denna utgångspunkt bör exempelvis det förhållandet, att en medlem mot ackordsersättning erbjudits kortvarig anställning i ett yrke, där han saknar yrkesvana, kunna betraktas såsom en sådan särskild omständighet (enligt *punkt 4)* ovan), som hänför sig till sökandens personliga förhållanden (ovana vid arbetet) och arbetets natur (kortvarigt ackordsarbete). Det bör här särskilt beaktas, att arbetets kortvarighet betager medlemmen möjligheten att förvärva vana i arbetet och därigenom, sedan arbetet varat någon tid, tjäna igen vad han på grund av sin bristande skicklighet i början kan anses ha gått miste om. På liknande sätt torde böra bedömas de fall, då den arbetssökande medlemmen genom att taga det erbjudna arbetet belastats med särskilda kostnader, t. ex. för resor till och från arbetsplatsen, anskaffande av behövliga arbetskläder, bostad och dylikt. Även sådana omständigheter äro av beskaffenhet att böra prövas jämlikt bestämmelserna i punkt 4).

I sådana fall, varom nu är fråga, måste man givetvis utgå från den inkomst, som den arbetssökande *bort* kunna förvärva i arbetet, vilken inkomst i vissa fall kan vara högre än den verkligen intjänade. Att fastställa den sålunda åsyftade inkomsten torde i allmänhet icke förorsaka några större svårigheter. Såväl arbetar- och arbetsgivarorganisationerna som arbetsförmedlingen äga härvidlag stor erfarenhet. Det förtjänar även beaktas, att den slutliga prövningen av hithörande frågor i förekommande fall kommer att åvila socialstyrelsen i enlighet med gällande bestämmelser för handläggningen av ärenden rörande arbetsvägran.

I fall av bristande yrkesvana har den här skildrade tillämpningen ett visst stöd i femtonde paragrafens bestämmelse, att arbetet skall motsvara arbetarens krafter och färdigheter (punkt 1). Förekomsten av uttrycket färdigheter synes nämligen knappast kunna innebära något annat än att arbetaren tillerkännes en viss rätt att vägra antaga erbjudet arbete, då han uppenbarligen saknar färdighet i arbetet och detta medför mera avsevärda nackdelar för honom. *Uttrycket synes eljest vara tämligen meningslöst.*

Rätten att vägra antaga erbjudet arbete på nu anförda grunder bör, såsom ovan angivits, endast avse kortare arbetstillfällen. I vad mån anställningens varaktighet bör påverka prövningen får givetvis bedömas från fall till fall och med hänsyn framför allt till arten av det erbjudna arbetet och medlemmens förutsättningar att förvärva yrkesvana. Avgörandet härvidlag bör kunna överlämnas åt kassorna och i sista hand åt tillsynsmyndigheten.

En lagtillämpning sådan som den ovan behandlade skulle, enligt vad erfarenheten utvisat, huvudsakligen få betydelse vid hänvisning av ovan arbetskraft till jordbruket och skogsbruket. I den mån den ovana arbetskraften är berättigad till särskilda utbildningsbidrag, t. ex. från statens arbetsmarknadskommission, torde denna tillämpning praktiskt taget aldrig behöva komma i fråga. Vidare skulle en möjlighet för kassemedlemmarna att erhålla ersättning för dagliga resor till och från arbetsplatsen säkerligen starkt minska antalet sådana

fall, där det erbjudna arbetet av här berörda grunder skulle kunna betraktas såsom icke lämpligt.

Mot den ovan anförda tolkningen för vissa fall av reglerna i 15 § om ett erbjudet arbetes lämplighet skulle möjligen kunna resas den invändningen, att det är för försäkringen främmande att taga hänsyn till att ett arbete giver en inkomst, som icke räcker till vederbörandes försörjning. Ett dylikt resonemang förutsätter, att den medellöse försäkrade vid mycket låg arbetsinkomst efter arbetets antagande finge skaffa sig felande medel för försörjningen genom fattigvården. Denna invändning kan emellertid icke tillmätas betydelse i detta sammanhang. När en person betalar avgifter till en försäkring, gör han detta för att skaffa sig försäkringsförmåner, vilka vid bortfallet av en anställning, som givit honom bärgning, äro avsedda att bereda honom möjlighet att hålla svälten borta för sig och sin familj. Förvägras han dylika förmåner och tvingas att, då hans sedvanliga arbete upphört, taga en anställning, som giver en nettoinkomst, vilken icke är tillräcklig utan nödgar honom söka fattigvård, finner han sig med större eller mindre fog orättmätigt undanhållen ett försäkringsskydd, som han anser sig ha förvärvat genom sina egna insatser. Denna känsla blir desto starkare i de fall, då med honom jämställda kamrater icke kunnat erbjudas liknande arbete (t. ex. därigenom att arbetskraftsbehovet blivit fyllt, innan turen kom till dem) utan i stället uppbära understöd från kassan. Slutligen bör beaktas, att flertalet fattigvårdsmyndigheter äro obenägna att giva fattigvårdsunderstöd till arbetsföra till utfyllnad av en för låg lön.

Framhållas må, att det i nuvarande läge på arbetsmarknaden tenderar att bli allt vanligare, att i stad boende kassemedlemmar, ofta vid någon kortare periods arbetslöshet inom det egna yrket, ställas inför utsikten att behöva taga ett låt vara mera tillfälligt jordbruksarbete el. dyl., som i många fall lämnar en för den arbetssökande och hans familjs levnadsförhållanden otillräcklig nettoförtjänst. Det kan därför antagas, att sådana försörjningssvårigheter, som ovan berörts, komma att bli vanligare i praktiken, vilket i sin mån ytterligare talar för den här beskrivna lagtillämpningen. Enligt styrelsens mening föreligga alltså bärande skäl för att man skall komplettera kravet enligt punkt 2) med en sådan tolkning av punkt 4), som ovan försvarats, och enligt vilken till sådana personliga omständigheter, som avses i sistnämnda punkt, må hänföras jämväl de omständigheterna, att ett erbjudet arbete är kortvarigt och att den arbetssökande trots ovana vid arbetet erbjudes ackordslön, ävensom i förekommande fall att vederbörande åsamkas särskilda utgifter för resor, klädesutrustning o. dyl. Framhållas må, att socialstyrelsen vid prövningen av de fall av arbetsvägran, som föranlett den remitterade framställningen, ansett sig kunna giva sagda paragraf en sådan tolkning, ehuruväl de särskilda omständigheter av sådan art, som då förelågo, icke kunde anses utgöra tillräckliga skäl för styrelsen att godkänna dessa fall av arbetsvägran.

Bidrag till dagliga resekostnader vid tillfällig anställning? De i kassans framställning berörda fallen av arbetsvägran avsågo, såsom inledningsvis angivits, arbetsplatser, som voro belägna i det ena fallet 5 km och i det andra fal-

let 8—10 km från arbetarnas bostadsort. I synnerhet vid hänvisning av i städerna boende arbetskraft till jordbruket är det vanligt med dylika avstånd till arbetsplatsen, som måste tillryggaläggas varje dag. Men samma förhållande kan inträffa även inom andra yrkesområden. Socialstyrelsen har sålunda nyligen haft till avgörande några fall av arbetsvägran, där ett antal skofabriksarbeterskor i Örebro erbjudits tillfälligt skofabriksarbete i Kumla. De skulle resa fram och åter varje dag, och det framgick av utredningen, att resekostnaderna i avsevärd grad minskade deras arbetsförtjänst. Styrelsen, som i brist på särskilt lagstadgande härom icke kunnat taga hänsyn till sådana omständigheter, finner det önskvärt, att de arbetssökande i görligaste mån erhålla ersättning för dylika utgifter, vilka i övervägande grad orsakas av arbetsmarknadens nuvarande läge och vilka i avsevärd mån kunna hämma arbetskraftens rörlighet.

Den naturligaste anordningen är, att den offentliga *arbetsförmedlingen* i en eller annan form erhåller befogenhet att i sådana fall, varom nu är fråga, utbetala ersättning till kassemedlemmar för dagliga resor till och från arbetsplatsen. För förmedlingens arbete skulle en rätt att utbetala sådana bidrag vara till stor hjälp. Socialstyrelsen hemställer därför i första hand, att skyndsam utredning måtte företagas rörande möjligheterna för arbetsmarknadskommissionen att meddela arbetsförmedlingsanstalterna sådant bemyndigande, byggande i huvudsak på de principer, som angivas i det följande.

Skulle det emellertid visa sig, att den sålunda ifrågasatta vägen icke vore framkomlig, skulle enligt styrelsens mening det avsedda syftet kunna förverkligas genom erforderligt tillägg i arbetslöshetskasseförordningen. I enlighet härmed skulle *de erkända kassorna* kunna vid behov utbetala sådant resekostnadsbidrag, som nu avses. Styrelsen har tänkt sig denna anordning kunna genomföras i huvudsak enligt följande linjer.

I 17 § 1 mom. andra stycket av förordningen om erkända arbetslöshetskassor givas bestämmelser angående understöd från de erkända kassorna såsom hjälp till täckande av rese- och flyttningskostnader för tillträde av arbete å annan ort. På motsvarande sätt skulle kassorna bemyndigas utbetala ersättning för resekostnader vid dagliga resor mellan arbetarens bostad och arbetsplatsen.

Då emellertid risken för missbruk i sistnämnda fall är större än vid tillerkännande av resebidrag till annan ort, synes det erforderligt, att erkänd arbetslöshetskassa för utgivande av dylika särskilda resebidrag fastställer vissa allmänna riktlinjer, vilka skola godkännas av socialstyrelsen.

I likhet med vad som gäller beträffande nuvarande rese- och flyttningsbidrag bör statsbidrag icke utgå för reseersättningar av här ifrågavarande slag. Det är nämligen här fråga om en hjälpform av sådant slag, som icke lämpligen bör förenas med statsbidrag. Härtill komma i dylika fall vissa praktiska svårigheter ur kontrollsynpunkt, vilka likaledes tala emot en anordning med statsbidrag.

Bidraget är givetvis endast avsett för tillfälliga, kortvariga anställningar, då bostad närmare arbetsplatsen icke skäligen kunnat ordnas. Det förutsättes naturligen även att annan arbetskraft, som är bosatt närmare arbetsplatsen, icke funnits tillgänglig.

Bidraget bör, då lämpliga kommunikationer finnas till arbetsplatsen, motsvara kostnaderna för dessas anlitande. I andra fall, exempelvis vid arbete å lantbruk, som saknar kommunikationer, bör bidraget lämpligen utgå såsom kilometerersättning med ett visst belopp, förslagsvis 10 öre för varje kilometer utöver 2, som arbetaren har att tillryggalägga fram och åter till arbetet utanför det samhälle, inom vilket han bor (i förekommande fall utanför dess stadsplanelagda område). Om avståndet från bostaden till arbetsplatsen är exempelvis 5 km, skulle alltså ersättning kunna utgå för 6 (3 + 3) km. Erfarenheten har visat, att behov förefinnes av en dylik bestämmelse. Det är nämligen i allmänhet ytterst vanskligt att utreda, huruvida arbetaren själv äger tillgång till cykel eller annat lämpligt fortskaffningsmedel. Det synes även skäligt att de, som använda cykel vid längre resor, erhålla en viss ersättning härför.

Liksom beträffande flyttningsbidraget synes man böra fordra, att reseersättning endast utgår till medlem, som uppfyller de i 14—16 §§ arbetslöshetskasseförordningen angivna förutsättningarna för utgivande av understöd i form av daghjälp. Däremot torde hänsyn icke behöva tagas till villkoren om viss karenstid och längsta understödstid.

Frågan om arbetskläder vid jordbruksarbete o. dyl. bör utredas. I de inledningsvis refererade fallen av arbetsvägran hade kassan till stöd för sitt godkännande bl. a. åberopat, att medlemmarna saknade lämpliga arbetskläder. Även denna omständighet är vanligt förekommande. Ofta torde man väl kunna räkna med, att medlemmarna kunna disponera äldre kläder och dylikt, som lämpa sig för ändamålet, men man kan likväl icke bortse från att fall kunna inträffa, då de sakna erforderlig klädesutrustning för jordbruksarbete. Särskilt i tider av klädransonering är denna omständighet icke betydelselös. Därest i dylika fall det erbjudna arbetet är av kortvarig natur, kan det otvivelaktigt medföra en oskälig belastning av medlemmens arbetsinkomster, om han själv skall anskaffa den felande utrustningen. Den utrustning, som här i allmänhet kommer i fråga, är så kallade blåställ och arbetsskodon.

Det torde många gånger vara omöjligt att avgöra, huruvida den ifrågavarande medlemmen äger lämpliga arbetskläder eller ej. Det kunde likväl ifrågasättas, att oberoende härav — vid fall av kortvarigt jordbruksarbete o. dyl. — ersättning utginge till arbetssökande såsom förslitningsbidrag eller i förekommande fall såsom bidrag till anskaffande av erforderliga arbetskläder.

Införandet av särskilt utrustnings- och förslitningsbidrag innebure i själva verket ingen nyhet inom den samhälleliga arbetslöshetshjälpen. Statens arbetsmarknadskommission lämnar nämligen sedan viss tid in natura eller på annat sätt dylik hjälp till vissa personer, dock i allmänhet icke till jordbruksarbetare, torvarbetare och andra.

Mot en anordning med utrustnings- och förslitningsbidrag kan dock med fog anmärkas, att ett förslitningsbidrag eller dylikt i det stora flertalet fall troligen icke skulle komma till avsedd användning utan närmast få karaktären av ett slags lönefyllnad. För anskaffande av eventuellt ny utrustning skulle bidraget i allmänhet icke förslå. Det bör knappast ankomma vare sig på arbetsför-

medlingen eller kassorna att lämna de arbetssökande understöd till något, som i regel skulle uppfattas som ett rent lönetillskott. Naturligare vore då, att *arbetsgivarna* i förekommande fall finge vidkännas kostnader för erforderlig klädesutrustning vid anlitande av tillfällig arbetskraft från andra yrken. Men för en sådan anordning saknas uppenbarligen alla förutsättningar.

Med hänsyn till det nu anförda finner sig socialstyrelsen visserligen icke kunna förorda ett arrangemang, varigenom bidrag till kläder o. dyl. i den ena eller andra formen må kunna utbetalas av kassorna. Men då behovet av åtgärder på detta område i många fall, särskilt under nu rådande krisförhållanden, är kännbart, bör det undersökas, huruvida icke arbetsförmedlingsanstalterna kunde beredas tillfälle att som lån tillhandahålla arbetssökande inom jordbruket behövlig utrustning med kläder (blåställ) och arbetsskodon. Motsvarande anordning tillämpas sedan länge vid hänvisning av folk till arbete i skogen. Möjligheten att tillämpa ett liknande system även vid arbetsanvisningar till lantbruk, trädgårdsskötsel o. dyl. synes enligt socialstyrelsens mening böra utredas.

Utredning angående tillhandahållandet av utrustning genom arbetsförmedlingen bör i enlighet med det förestående snarast komma till stånd.

Socialstyrelsen hemställde slutligen, att Kungl. Maj:t måtte låta företaga de i det föregående avsedda utredningarna samt att den remitterade framställningen i övrigt icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Verksamheten vid daghem, barnträdgårdar och eftermiddagshem under år 1941.

Undersökningens syfte, planläggning och verkställande. Den s. k. halvöppna barnavårdsverksamhet, som bedrives vid daghem, barnträdgårdar, eftermiddagshem och liknande institutioner, har tidigare vid ett par tillfällen varit föremål för offentliga undersökningar. Föreståndarinnan för Fröbelinstitutet i Norrköping, fröken Ellen Moberg, besökte i början av år 1936 på offentligt uppdrag olika barnkrubbor och barnträdgårdar i södra och mellersta Sverige samt avgav därefter till statens inspektör för fattigvård och barnavård en redogörelse angående barnkrubbe- och barnträdgårdsverksamhetens utbredning, beskaffenhet och behov.[1] Befolkningskommissionen företog följande år en statistisk undersökning angående platsantal, beläggning m. m. vid institutioner av ifrågavarande slag; resultaten av denna undersökning framlades sedermera i kommissionens betänkande angående barnkrubbor och sommarkolonier.[2]

[1] Soc. Medd. årg. 1936, sid. 977.
[2] SOU 1938: 20, sid. 24, ref. i Soc. Medd. årg. 1938, sid. 579.

Förevarande undersökning har verkställts inom socialstyrelsen i anledning av det uppdrag, som styrelsen erhöll genom kungl. brev den 26 september 1941 att i samråd med 1941 års befolkningsutredning verkställa vissa undersökningar rörande samhällets familjevärnande och barnavårdande verksamhet. Undersökningen grundar sig på uppgifter, som enligt ett för ändamålet särskilt utarbetat frågeformulär inhämtats från olika daghem, barnträdgårdar och eftermiddagshem i landet. Undersökningsmaterialet kompletteras av en enquête rörande behovet av »barnkrubbor och storbarnkammare», som ställts till förfogande av Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund.

Typindelning och nomenklatur. Undersökningen omfattar endast institutioner, som mottaga barn för vård och tillsyn under vissa timmar av dygnet. I undersökningen ha sålunda icke medtagits slutna anstalter — barnhem, barnpensionat och skolhem — där vården helt ersätter hemuppfostran. Sammanställningarna i det följande inbegripa därför icke heller de 25 arbetsstugor med omkring 900 barn, som drivas av stiftelserna Västerbottens och Norrbottens läns arbetsstugor, och som närmast äro att betrakta som slutna skolhem.[1]

I enlighet med en numera vanligen tillämpad typindelning av den halvöppna barnavården särskiljas i undersökningen tre huvudkategorier av dagvårdsinstitutioner, vilka representera var sin verksamhetstyp, och vilka lämpligen kunna betecknas daghem, barnträdgårdar och eftermiddagshem. D a g h e m utgör därvid en sammanfattande benämning på de institutioner (barnkrubbor, småbarnsskolor, lekstugor m. m.), som mottaga barn före skolåldern för vård och fostran under hela dagen. B a r n t r ä d g å r d användes som benämning på de i främsta rummet pedagogiskt inriktade institutionerna, under det att e f t e r m i d d a g s h e m betecknar sådana institutioner (arbetsstugor, barnavärn, skolbarnshem), som ha till uppgift att taga hand om skolbarn under deras fritid från skolan. Med fortsatt tillämpande av den använda grupperingsprincipen erhållas dessutom följande blandkategorier, nämligen kombinationer mellan daghem och barnträdgård; daghem och eftermiddagshem; daghem, barnträdgård och eftermiddagshem; samt barnträdgård och eftermiddagshem. — Ehuru i övrigt benämningen daghem genomgående brukats såsom gemensam beteckning för institutioner med heldagsvård, har det ur språksynpunkt ansetts lämpligast att som beteckning för daghem med spädbarnsvård använda ordet s p ä d b a r n s k r u b b a.

Antalet redovisade institutioner; verksamhetens utbredning. I undersökningen redovisas sammanlagt 347 institutioner, varav enligt i tab. 1 meddelade uppgifter en fjärdedel voro daghem med enbart heldagsvård, över en tredjedel barnträdgårdar utan samband med annan verksamhet, en tiondel fristående eftermiddagshem samt drygt en fjärdedel blandtyper; av de senare tillhörde hälften kombinationen daghem och barnträdgård. Förenade med annan verksamhet voro bland samtliga institutioner med daghemsvård omkring 44 %, bland samtliga med barnträdgårdsverksamhet 38 % och bland eftermiddags-

[1] Jfr Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets kalender 1937, sid. 525.

Tab. 1. Antal redovisade institutioner av olika typ med fördelning på olika ortsgrupper.

Ortsgrupper	Antal institutioner	Därav						
		dag-hem	daghem i förening med			barn-trädgård	barnträdgård i förening med eftermiddagshem	eftermiddagshem
			barn-trädgård	eftermiddags-hem	barnträdgård o. eftermiddagshem			
Större städer (över 100 000 inv.)	160	42	32	8	8	37	16	17
Medelstora städer (30–100 000 inv.)	65	14	5	—	4	29	6	7
Övriga städer	95	24	6	—	1	53	1	10
Andra samhällen	27	7	2	3	—	12	—	3
Samtliga orter	**347**	**87**	**45**	**11**	**13**	**131**	**23**	**37**
%	100·0	25·0	13·0	3·2	3·7	37·8	6·6	10·7

Tab. 2. Antal redovisade dagvårdsinstitutioner för barn inom olika län och ortsgrupper.

Län och ortsgrupper	Hela antalet institutioner	Antal institutioner, avsedda för				
		daghemsvård		barnträdgårdsverksamhet	tillsyn av skolbarn (eftermiddagshem)
		samtliga daghem	därav spädbarnskrubbor		
Stockholms stad	106	56	34	64	36
Stockholms	16	7	1	11	3
Uppsala	12	4	2	10	4
Södermanlands	7	2	1	5	—
Östergötlands	20	5	1	14	6
Jönköpings	8	4	1	6	1
Kronobergs	2	1	—	2	—
Kalmar	5	2	—	3	—
Gotlands	3	1	—	1	1
Blekinge	4	2	1	3	1
Kristianstads	5	1	1	3	1
Malmöhus	34	18	7	19	2
Hallands	4	2	—	1	1
Göteborgs o. Bohus	44	28	11	23	13
Älvsborgs	15	11	7	6	2
Skaraborgs	3	1	—	1	1
Värmlands	5	2	1	3	—
Örebro	8	1	—	6	1
Västmanlands	8	1	—	7	1
Kopparbergs	9	1	—	8	—
Gävleborgs	10	3	1	5	4
Västernorrlands	9	1	—	6	2
Jämtlands	2	1	—	1	—
Västerbottens	3	—	—	2	1
Norrbottens	5	1	1	2	2
Hela riket	**347**	**156**	**70**	**212**	**83**
Därav i:					
Större städer	160	90	47	93	49
Medelstora städer	65	23	10	43	17
Övriga städer	95	31	6	62	11
Andra samhällen	27	12	7	14	6

hemmen 56 %. — Spädbarnsvård förekom enligt tab. 2 vid 45 % av samtliga daghem.

Såsom framgår av tab. 2, förekommo institutioner för heldagsvård i samtliga län utom Västerbottens. Denna vårdform var emellertid i hög grad koncentrerad till i första hand Stockholm, där över en tredjedel av samtliga 156 daghem i landet funnos. Göteborg hade drygt en sjättedel, under det att antalet dylika institutioner i Malmö icke på långt när stod i proportion till siffrorna för de båda största städerna. De tre största städerna hade emellertid tillsammans det övervägande flertalet av dessa anstalter. I samtliga medelstora städer (med 30 000—100 000 invånare) funnos daghem; Borås hade det största antalet, eller 5, därnäst kommo Norrköping och Uppsala med 4 vardera. Bland städer med 20 000—30 000 invånare saknade endast Karlskoga daghem; bland de 27 städerna med 10 000—20 000 invånare hade 15 och bland övriga städer 4 anstalt av detta slag. I fråga om övriga orter funnos daghem i Sandviken och Kiruna, 3 i förorter till Stockholm, 2 i industrisamhällen i Malmöhus län, 3 i Älvsborgs län och 1 i Gävleborgs län.

Av de 70 spädbarnskrubborna funnos 34 i Stockholm och 11 i Göteborg; därnäst kom Borås med 3. Av de 12 daghem, som funnos på landsbygden, mottogo 7 även spädbarn.

Barnträdgårdsverksamheten hade den största utbredningen av de här behandlade formerna för barnavård. Av samtliga redovisade 212 institutioner, vid vilka enbart barnträdgårdsverksamhet eller sådan verksamhet i förening med andra former av barnavård bedrevs, kommo inom denna grupp icke fullt hälften på de större städerna och icke fullt en tredjedel på Stockholm. De landsortsstäder, i vilka utbildningsanstalter för barnträdgårdslärarinnor finnas, hade ett relativt sett mycket stort antal institutioner av hithörande art. Sålunda hade Norrköping och Uppsala vardera 9 och Örebro 5 barnträdgårdar, under det att övriga städer med jämförlig storlek hade 2 eller 3. Barnträdgårdsverksamhet fanns i samtliga städer med över 15 000 invånare, i 11 av de 20 städerna med 10 000—15 000 invånare, i 15 av de 38 städerna med 5 000—10 000 invånare samt i 4 övriga städer och 14 andra samhällen.

Av de 83 eftermiddagshem och andra institutioner, som omhändertogo skolbarn, redovisades 36 från Stockholm, 12 från Göteborg, 6 från Norrköping och 4 från Uppsala. Från Malmö inkom endast uppgift från ett eftermiddagshem, och bland de medelstora städerna saknade Eskilstuna någon institution av denna art.

Antal närvarande barn m. m. Institutionerna skulle enligt frågeformuläret avgiva uppgift om antalet närvarande barn under en dag i mitten av varje månad under år 1941 (utom december). Man ville vid undersökningens planläggning på detta sätt undvika, att redovisning av barnantalet lämnades för en tidpunkt, då detta var onormalt högt eller onormalt lågt. De större institutionerna ha i allmänhet ifyllt de begärda uppgifterna för hela året, medan däremot många av de mindre endast besvarat frågan med avseende på höstmånaderna eller endast för november. Det i tab. 3 redovisade antalet närva-

Tab. 3. Medelantal barn per dag under hösten 1941 vid dagvårdsinstitutioner inom olika län.

Län	Antal under hela dagen närvarande barn	Därav i åldern			Antal under del av dagen närvarande barn	Därav i åldern				Hela antalet närvarande barn
		under 1 år	1—3 år	4—6 år		under 1 år	1—3 år	4—6 år	7 år o. däröver	
Stockholms stad	1 695	177	676	842	3 371	6	129	1 575	1 661	**5 066**
Stockholms	120	1	48	71	237	—	21	164	52	**357**
Uppsala	91	11	45	35	341	—	1	225	115	**432**
Södermanlands	29	3	13	13	213	—	4	209	—	**242**
Östergötlands	94	7	24	63	1 216	—	54	798	364	**1 310**
Jönköpings	58	6	22	30	182	—	5	95	82	**240**
Kronobergs	—	—	—	—	48	—	—	48	—	**48**
Kalmar	16	—	6	10	98	—	—	98	—	**114**
Gotlands	23	—	8	15	90	—	—	20	70	**113**
Blekinge	19	2	10	7	113	—	—	86	27	**132**
Kristianstads	40	6	20	14	153	—	—	113	40	**193**
Malmöhus	593	45	197	351	664	8	63	498	95	**1 257**
Hallands	14	—	5	9	97	—	—	60	37	**111**
Göteb. o. Bohus	375	35	169	171	1 425	2	67	979	377	**1 800**
Älvsborgs	387	51	99	237	205	—	14	167	24	**592**
Skaraborgs	8	—	4	4	77	—	—	52	25	**85**
Värmlands	31	2	12	17	104	—	—	104	—	**135**
Örebro	—	—	—	—	336	—	11	254	71	**336**
Västmanlands	20	—	—	20	221	—	3	173	45	**241**
Kopparbergs	—	—	—	—	222	—	7	214	1	**222**
Gävleborgs	38	3	17	18	230	—	1	120	109	**268**
Västernorrlands	—	—	—	—	173	—	12	90	71	**173**
Jämtlands	11	—	5	6	42	—	—	42	—	**53**
Västerbottens	—	—	—	—	92	—	—	32	60	**92**
Norrbottens	—	—	—	—	120	3	7	65	45	**120**
Hela riket	**3 662**	**349**	**1 380**	**1 933**	**10 070**	**19**	**399**	**6 281**	**3 371**	**13 732**

rande barn per dag under hösten 1941 utgör ett medeltal för redovisningsdagarna den $^{15}/_{9}$, $^{15}/_{10}$ och $^{15}/_{11}$. Det ansågs lämpligast att vid medeltalsberäkningarna endast använda sig av uppgifterna för nämnda data, då dessa gälla ett nytt verksamhetsår. Många institutioner hade dessutom, såsom förut nämnts, endast lämnat uppgifter för höstmånaderna. Sammanställningarna i tab. 3 torde emellertid komma att ge något högre värden än om de grundat sig på ett genomsnitt för hela verksamhetsåret.

Hela antalet barn, som besökte dagvårdsinstitutionerna under ovan angivna redovisningsdagar hösten 1941, utgjorde enligt tab. 2 i genomsnitt 13 732. Den halvöppna barnavården omfattade sålunda omkring 1 % av befolkningen i åldrarna under 15 år.

Av samtliga redovisade barn voro 3 662 eller omkring fjärdedelen närvarande under hela dagen samt 10 070 eller omkring tre fjärdedelar under endast en del av dagen. Med ledning av uppgifterna i tab. 2 om heldags- resp. halvdagsbarnens åldersfördelning kan en ungefärlig uppskattning ske av barnens uppdelning på olika vårdformer, i det att daghemsvården kan anses omfatta heldagsbarn i samtliga åldrar jämte övriga barn i åldern under 4 år, barnträd-

Tab. 4. Medelantal barn per dag inom olika ortsgrupper under hösten 1941.

Ortsgrupper	Hela antalet barn	Därav (i %)					
		närvarande under		i åldern			
		hela dagen	del av dagen	under 1 år	1—3 år	4—6 år	7 år o. däröver
Större städer	7 362	35·4	64·6	3·4	15·6	53·4	27·6
Medelstora städer	3 083	20·0	80·0	2·6	8·7	62·9	25·8
Övriga städer	2 624	18·2	81·8	0·7	9·8	74·7	14·8
Andra samhällen	663	27·1	72·9	3·0	15·7	58·5	22·8
Samtliga orter	**13 732**	**27·5**	**72·5**	**2·7**	**13·0**	**59·8**	**24·5**

gårdsverksamheten de återstående barnen i förskolåldern samt skolbarnsvården barn i skolåldern. Daghemsvården skulle alltså omfatta 4 080 barn eller 30 % av samtliga, barnträdgårdsverksamheten 6 281 eller 45 %, samt skolbarnsvården 3 371 eller 25 %.

Verksamhetens omfattning vid olika typer av institutioner belyses av nedanstående tablå:

	Antal redovisade barn		Antal redovisade barn
Daghem	2 950	Barnträdgårdar	4 574
Daghem och barnträdgårdar	1 668	Barnträdgårdar o. eftermiddagshem	1 216
Daghem och eftermiddagshem	340	Eftermiddagshem	2 137
Daghem, barnträdgårdar o. eftermiddagshem	847	Samtliga institutioner	**13 732**

Av samtliga redovisade barn voro 53·6 % hemmahörande i de större städerna, 22·5 % i de medelstora städerna, 19·1 % i övriga städer samt 4·8 % i andra samhällen. I fråga om daghemsvården och skolbarnsvården visa fördelningssiffrorna en än starkare koncentration till de större städerna, medan däremot barnträdgårdsverksamheten hade en något jämnare fördelning på olika ortsgrupper. Den halvöppna barnavårdsverksamhetens omfattning och de olika vårdformernas relativa betydelse i vissa städer samt inom olika ortsgrupper framgår i övrigt av tab. 5.

De 70 spädbarnskrubborna redovisade sammanlagt 368 spädbarn, varav 183 i Stockholm, 37 i Göteborg, 29 i Malmö samt 38 i Borås och 43 i övriga medelstora städer, 18 i städer med mindre än 30 000 invånare och 20 i andra samhällen.

I frågeformuläret begärda uppgifter om det antal platser, som vid olika institutioner stodo till förfogande för barn i olika åldrar, ha i allmänhet icke besvarats i sådan omfattning och på sådant sätt, att sammanställningar härom kunnat företagas. I fråga om spädbarnsplatserna vill det emellertid enligt gjorda beräkningar synas, som om dessa endast skulle varit belagda till ungefär 60 %. Enligt erfarenheter från annat håll skulle dock efterfrågan på spädbarnsplatser vara större än tillgången, vad beträffar vissa orter och vissa spädbarnskrubbor av modernare typ. Enligt förevarande material synas vårdmöj-

Tab. 5. Barnantalets fördelning på olika vårdformer i vissa städer och ortsgrupper.

Städer och ortsgrupper	Antal redovisade barn	Därav i % barn, vilkas vistelse avsåg		
		daghems-vård	barnträd-gårdsverk-samhet	skolbarns-vård
Stockholm	5 066	36·1	31·1	32·8
Göteborg	1 683	26·3	52 7	21·0
Malmö	632	49·4	47·1	3·5
Samtliga större städer	7 381	35·0	37·4	27·6
Norrköping	810	16·5	60·5	23·0
Hälsingborg	248	44·8	25·8	29·4
Örebro	285	3·9	71·2	24·9
Borås	293	83·9	13·7	2·4
Eskilstuna	118	15·3	84·7	—
Linköping	368	3·8	47·8	48·4
Gävle	138	7·2	63·8	29·0
Västerås	196	10·2	66·8	23·0
Uppsala	417	22·1	50·3	27·6
Jönköping	210	28·1	33·8	38·1
Karlskrona	109	17·4	57·8	24·8
Samtliga medelstora städer	3 192	23·0	51·2	25·8
Övriga städer	2 496	22·4	63·1	14·5
Andra samhällen	663	30·5	46·7	22·8
Samtliga orter	**13 732**	**29·7**	**45·8**	**24·5**

ligheterna vara mest begränsade och beläggningen störst i fråga om barn i åldern 1—3 år.

En jämförelse med befolkningskommissionens undersökning synes ge vid handen, att antalet närvarande barn inom den halvöppna barnavården stigit med ungefär 6 500 från hösten 1937 till hösten 1941, varvid hela denna stegring skulle komma på barn med korttidsbesök, d. v. s. i främsta rummet barnträdgårdsverksamheten. Vid de 90 institutioner, som upprättats sedan år 1937, redovisades i förevarande undersökning omkring 2 300 barn, varav 360 heldagsbarn och 1 940 övriga barn; å andra sidan torde ett icke obetydligt antal särskilt mindre barnträdgårdar, som funnos år 1937, numera ha upphört med sin verksamhet. Större delen av den ökning, som framkommer vid en jämförelse med befolkningskommissionens undersökning, skulle därför ha ägt rum genom utvidgning av verksamhetens omfattning vid institutioner, som funnos redan år 1937. Det synes emellertid vara skäl att antaga, att, i motsats till vad som framgått av den ovan gjorda jämförelsen, en viss ökning av heldagsbarnens antal ägt rum, samtidigt som ökningen av barn med korttidsbesök icke var fullt så omfattande.

Verksamhetens organisation m. m. Huvudmän för verksamheten voro i fråga om flertalet daghem och eftermiddagshem samt större barnträdgårdar stiftelser eller föreningar, som särskilt inrättats för ifrågavarande ändamål, medan flertalet barnträdgårdar ägdes och drevos av enskilda personer. Institutionernas

fördelning på olika slag av huvudmän framgår närmare av nedanstående sammanställning.

Huvudmän	Antal institutioner	Huvudmän	Antal institutioner
Kommuner	23	Andra sammanslutningar för barnavård	27
Församlingar	17	H. S. B. samt stiftelser för barnrikehus	26
Andra kyrkliga och religiösa samfund	16	Enskilda personer	85
Stiftelser o. föreningar, inrättade för ändamålet	101	Andra huvudmän	52
		Samtliga	347

Den vanligast förekommande storleksordningen av daghem var sådana med 21—30 platser och av barnträdgårdar sådana med 15—20 platser; eftermiddagshemmen voro däremot i ett förhållandevis stort antal fall institutioner med över 50 platser.

Daghemmen voro i allmänhet endast stängda under en månad på sommaren, vanligen juli, medan barnträdgårdar och eftermiddagshem voro stängda under större delen av sommaren. Daghemmen voro sålunda öppna under i medeltal 281 dagar per år, barnträdgårdarna under 189 och eftermiddagshemmen under 185.

Daghemmen höllos i regel öppna mellan kl. 6—18. Barnträdgårdsverksamheten omfattade vanligen 2—4 timmar per dag och var i allmänhet förlagd till förmiddagstimmarna med början kl. 9 eller 10. Vid några barnträdgårdar förekommo såväl förmiddagsavdelningar som eftermiddagsavdelningar. Eftermiddagshemmen mottogo barnen från skolans slut till vanligen kl. 18. Barn med heldagsvård erhöllo i allmänhet två mål lagad mat. Vid några barnträdgårdar erhöllo barnen vällingmål eller smörgåsmål, varvid barnen ofta själva medförde smörgåsar. Skolbarnen erhöllo i allmänhet ett mål lagad mat, då de infunno sig vid eftermiddagshemmen efter skolans slut.

Personalens sammansättning och arbetsvillkor. Den egentliga vårdpersonalen vid dagvårdsinstitutionerna utgöres av föreståndarinnor, barnträdgårdslärarinnor, assistenter och barnsköterskor samt vid eftermiddagshem dessutom slöjdlärare och slöjdlärarinnor; vid större institutioner, där måltider ingå i vården, finnes därjämte ekonomipersonal av olika slag. Det sammanlagda antal personer, som sysselsättas inom den halvöppna barnavården, kan därför uppskattas till över 1 000. I tab. 6 redovisas några sammanfattande data angående vårdpersonalens fördelning med avseende på ålder och utbildning samt tjänstgöringstider och löneförhållanden.

Behovet av dagvårdsinstitutioner. Det enquêtematerial rörande behovet av barnkrubbor och storbarnkammare, som insamlats av Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund och som bearbetats inom socialstyrelsen, omfattade 1 792 familjer i Göteborg, Malmö, Borås, Luleå och Söderhamn. Antalet barn i de redovisade familjerna utgjorde sammanlagt 3 135, varav 415 under 2 års ålder, 1 826 i åldern 2—6 år samt 894 i åldern 7—15 år. I 253 av familjerna hade mödrarna förvärvsarbete.

Tab. 6. Personalens ålder, utbildning, tjänstgöringstid och löneförhållanden.

	Föreståndarinnor	Barnträdgårdslärarinnor	Assistenter	Barnsköterskor	Tillhopa
Antal personer					
a) i åldern under 20 år	—	—	53	8	61
» » 20—29 år	82	116	66	91	355
» » 30—39 »	64	38	29	30	161
» » 40—49 »	56	10	10	11	87
50 år och däröver	54	8	4	4	70
utan uppgift om ålder	2	5	10	4	21
b) med speciell utbildning	245	171	35	126	577
utan speciell utbildning	8	3	89	12	112
utan uppgift om utbildning	5	3	48	10	66
Samtliga redovisade personer	**258**	**177**	**172**	**148**	**755**
Tjänstgöringstid, per vecka, medeltal timmar	48	39	54	58	·
Kontant årslön, kr.,					
a) då naturaförmåner ej utgå	2 081	1 777	1 245	1 389	·
b) då naturaförmåner utgå	1 846	1 477	837	1 184	·

I de tre av enquêten berörda städer, nämligen Göteborg, Malmö och Borås, där daghem funnos, hade sammanlagt 314 familjer använt sig av sådana. Av dessa familjer ansågo sig 182 endast ha haft goda erfarenheter av daghemsvården, medan 63 uttalade sig i motsatt riktning, varvid man i första hand påtalade infektionsrisken och i några fall en del andra skäl, bl. a. alltför lång väg till daghemmet.

I nämnda tre städer hade dessutom 121 familjer eller icke fullt 9 % av samtliga redovisade sökt få in barnen på daghem, men plats hade ej kunnat beredas dem. Antalet barn i dessa familjer utgjorde 168 (omkring 8 % av samtliga barn). I 24 av ifrågavarande 121 familjer hade mödrarna förvärvsarbete.

Kortare meddelanden.

Sociala frågor vid 1942 års riksdags höstsession. Den 2 november sammanträdde 1942 års riksdag till en kortvarig höstsession, vars förhandlingar avslutades den 7 november. Riksdagsmötets formella avslutning ägde rum först den 30 december 1942.[1]

Vid ovannämnda höstsammanträde förelades riksdagen från Kungl. Maj:ts sida endast en skrivelse (nr 365), vari tillkännagavs, att Kungl. Maj:t prövat lämpligt att enligt 56 § riksdagsordningen giva riksdagen vissa muntliga meddelanden av utrikespolitisk art samt rörande landets försörjningsläge och den ekonomiska politiken. Meddelandena framfördes i kamrarna av stats- och utrikesministrarna samt andra statsråd. Kungl. Maj:ts meddelanden berörde åtskilliga arbetsmarknads-, löne- och prisspörsmål, som kunna hänföras till de sociala frågorna. Då meddelandena och de därpå följande debatterna icke föranledde något beslut av riksdagen, skall emellertid här ej lämnas något allmänt referat av de olika anförandena.

Från socialstyrelsens arbetsområde må emellertid omnämnas ett uttalande av finansministern angående dyrortsgrupperingsfrågan. I andra kammaren påpekade riksdagsman Skoglund i samband med frågan om statlig prissättning och priskontroll, att den statliga prissättningen å produkter och nyttigheter tenderar att utjämna skillnaden mellan prisnivåerna i städerna och på landsbygden. Det var därför synnerligen angeläget, att finansministern grep sig an med bearbetningen av den av socialstyrelsen framlagda utredningen angående levnadskostnaderna och deras inverkan på dyrortsgrupperingen. Talaren önskade besked om hur regeringen såg på denna fråga och tänkte sig dess vidare handläggning. Härpå svarade finansministern ett par dagar senare, att de utredningar, som gjorts av socialstyrelsen, vittnade om att förändringarna i fråga om dyrorternas inbördes läge voro så stora, att det knappast var möjligt för regeringen att på eget ansvar lösa hela frågan. Vilken väg man än valde, så ledde det till så stora omvälvningar i de nuvarande förhållandena, att frågan borde underställas riksdagen. Han hoppades, att sedan vissa överläggningar ägt rum, mycket tidigt under 1943 års riksdag kunna lägga fram ett förslag i ärendet, som riksdagen fick taga ståndpunkt till.

Utlänningars medlemskap i erkända arbetslöshetskassor. Rörande denna fråga har socialstyrelsen i skrivelse till Konungen den 28 december 1942 gjort framställning angående viss ändring i förordningen om erkända arbetslöshetskassor. Skrivelsens innehåll är i huvudsak följande.

Som allmän regel gäller, att utländsk medborgare icke kan vara medlem av erkänd arbetslöshetskassa. I 13 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor stadgas emellertid, att Konungen under förutsättning av ömsesidighet äger ingå överenskommelse med främmande stat, att medborgare i denna skall vid tillämpningen av förordningen likställas med svensk medborgare. Tillhör utlänningen stat, med vilken dylik överenskommelse föreligger, äger han samma rätt som svenska medborgare att inträda i och tillhöra erkänd arbetslöshetskassa.

Överenskommelser av här ifrågavarande slag ha träffats med Schweiz, Tjeckoslovakiet och Danmark, samtliga år 1936, samt med Polen år 1938. Under rådande utrikespolitiska läge har möjligheten att träffa dylika överenskommelser i hög grad beskurits. Samtidigt har med det icke obetydliga antal utländska medborgare, som här tagit sin tillflykt, behovet av att bereda dylika personer möjlighet till inträde i svenska erkända ar-

[1] Beträffande sociala frågor vid riksdagssessionen januari—juni 1942 se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 657.

betslöshetskassor blivit mera aktuellt än förut. Många av utlänningarna ha erhållit arbete här i landet och måste beräknas komma att kvarstanna under en avsevärd tidrymd. Det synes såväl ur humanitära som ur statsfinansiella synpunkter önskvärt, att dessa beredas tillfälle att genom medlemskap i svenska erkända arbetslöshetskassor bidraga till att åt sig uppbygga en understödsrätt för fall av framtida arbetslöshet här i landet.

Dessa utlänningar äro i stor utsträckning medborgare i länder, som väl sakna frivillig arbetslöshetsförsäkring men som ha infört anordningar i annan form för meddelande av offentlig arbetslöshetshjälp, t. ex. genom kontantunderstödsverksamhet eller obligatorisk försäkring. Svenska undersåtar, som vistas i något av dessa länder, kunna vid iråkad arbetslöshet i allmänhet påräkna understöd från offentlig myndighet i en eller annan form. Även ur denna synpunkt synes det rimligt, att möjlighet öppnas för medborgare i sådan stat att vid vistelse här i landet vinna inträde i svensk erkänd arbetslöshetskassa.

Det må jämväl anmärkas, att många av ifrågavarande utlänningar ha erhållit medlemskap av svenska fackförbund och att härigenom vissa svårigheter, såsom dubbla redovisningslistor m. m., uppstått för de erkända arbetslöshetskassornas redogörare, vilka ofta samtidigt äro lokalkassörer i fackförbunden. — Nämnas må, att styrelsen lämnat sitt medgivande till att statslösa utlänningar få ingå såsom medlemmar i de erkända arbetslöshetskassorna.

Flera skäl tala för att utlänningar beredas ökade tillfällen att erhålla medlemskap i kassorna. Denna omläggning påkallar ändring av nämnda bestämmelser i arbetslöshetskasseförordningen av sådan innebörd, att kassorna berättigas att såsom medlemmar intaga även utländska medborgare i stat, som Konungen bestämmer, utan att särskild överenskommelse med angivna stat träffats. Meningen härmed är således icke, att kassorna i förekommande fall skola vara *skyldiga* att tillerkänna sådana utlänningar medlemskap. En sådan ordning finner socialstyrelsen för sin del icke lämplig eller påkallad. Å andra sidan ligger det i sakens natur, att den ifrågasatta anordningen icke bör få föranleda rubbning av de nuvarande reglerna, som uppenbarligen grunda skyldighet för svensk erkänd kassa att såsom medlem godkänna därtill kvalificerad medborgare i stat, med vilken slutits ömsesidighetsöverenskommelse enligt 13 §.

Den erforderliga lagändringen synes lämpligen kunna ske genom att 7 § punkt 5 erhåller följande ändrade lydelse:

»Från rätt att vinna inträde i erkänd arbetslöshetskassa eller att där kvarstå såsom medlem skall uteslutas —

5) utländsk medborgare, såvida han icke tillhör stat, med vilken sådan överenskommelse träffats, som avses i 13 § eller beträffande vilken Konungen särskilt förordnat, att medborgare i den staten må kunna erhålla medlemskap.»

Ifrågasatt skärpning av straffet för motboksöverlåtelse m. m. Över en remitterad promemoria om skärpning av straffen för vissa förseelser mot alkohollagstiftningen har socialstyrelsen den 15 december 1942 avgivit underdånigt utlåtande. Däri framhåller styrelsen bl. a. i fråga om motboksöverlåtelse, att det icke råder tvivel om att dylika överträdelser förekomma i utomordentligt stor omfattning och att de beivrade fallen utgöra endast en mycket ringa del av det verkliga antalet. Detta sammanhänger med att en stor del av motboksinnehavarna icke betrakta motboksöverlåtelse såsom moraliskt förkastlig. Det råder sålunda en faktisk spänning mellan lagstiftningen på denna punkt och rättsuppfattningen hos en stor del av det svenska folket, och de karakteristiska följderna av ett sådant spänningstillstånd, nämligen att eljest oförvitliga medborgare göra sig skyldiga till lagbrott samt att lagstiftningen blir föremål för missaktning, ha även tydligt framträtt på detta område. Från allmän synpunkt är det därför önskvärt att en avspänning kommer till stånd, medan åtgärder, som måste antagas verka i motsatt riktning, icke böra ifrågakomma.

Det finns enligt socialstyrelsens mening ingen anledning hoppas att de föreslagna straffskärpningarna skulle medföra det avsedda syftet, d. v. s. ökad respekt för förbudet

mot överlåtelse. Avgörande i detta avseende är nämligen, att endast en mycket ringa del av överlåtelserna bli föremål för beivran, och straffskärpningarna komme antagligen att minska antalet beivrade fall. Effekten av lagfästande av förslaget skulle sålunda inskränka sig till att en del av de fall, som blivit föremål för beivran, bleve strängare straffade än hittills, i det att fängelsestraff inträdde i stället för bötesstraff. Det är emellertid i hög grad stötande för rättskänslan, att en rättsstridig handling, vilken praktiseras i ofantlig omfattning, då den av en utbredd folkmening icke betraktas såsom moraliskt förkastlig, skall kunna leda till en så sträng rättsreaktion som frihetsstraff i de få fall, som av en slump bli lagförda.

Socialstyrelsen betecknar det åskådningssätt, som utgår från att kriminaliseringen av en handling i och för sig framkallar avsedda verkningar på medborgarnas rättsuppfattning och beteenden, såsom utslag av en övertro på straffhotets förmåga att påverka människorna, vilken lätt kan komma att hämna sig genom minskad respekt för lagstiftningen över huvud. Denna fara bör så mycket mindre underskattas som på senare tid framträtt en tendens att i stigande utsträckning belägga icke önskvärda men tidigare icke kriminaliserade beteenden med mer eller mindre stränga straff.

Det finns ingen genväg för att nå det avsedda syftet att minska överlåtelserna av motboksprit. De åtgärder, som böra ifrågakomma, ligga på ett annat plan och utgöras av de speciella medel, över vilka systembolagen förfoga, samt, i fråga om överlåtelse till unga människor, av en konkret och saklig upplysningsverksamhet.

Med stöd av det anförda avstyrker socialstyrelsen, att de i promemorian framförda förslagen föreläggas riksdagen.

Frågan om kommunal bostadsförmedling i Stockholm. I november och december 1942 remitterades till socialstyrelsen för yttrande framställningar från vissa ledamöter av Stockholms stadsfullmäktige, Östermalms ungsvenska förening och Hyresgästernas riksförbund i Stockholm angående anordnande av kommunal bostadsförmedling. I utlåtande till Kungl. Maj:t den 13 januari 1943 anförde styrelsen beträffande samtliga dessa ärenden bl. a. följande.

I propositionen till 1942 års riksdag angående lag om hyresreglering förklarade föredragande departementschefen, att han icke vore övertygad, att det nu vore nödvändigt att införa obligatorisk kommunal bostadsförmedling i alla de samhällen, där lagen skulle gälla. Som skäl härför anfördes, dels att farhågan att den kommunala bostadsförmedlingen skulle bliva tämligen ineffektiv icke syntes vara ogrundad, dels att missbruk från de existerande privata bostadsförmedlingarnas sida icke i någon mera betydande omfattning förekommit. Propositionen upptog i enlighet härmed en bestämmelse, att Konungen ägde förordna, att i kommun, där lagen ägde tillämpning, avgiftsfri bostadsförmedling skulle anordnas på kommunens bekostnad. Riksdagen gjorde icke någon erinran mot propositionen på denna punkt. Den citerade bestämmelsen har sålunda influtit i gällande lag.

Med den läggning, som lagstiftningen sålunda erhållit, bör det enligt socialstyrelsens förmenande i allmänhet icke ifrågakomma, att Konungen förordnar om inrättandet av kommunal bostadsförmedling utan att kommunen genom sitt beslutande organ gjort framställning därom. Man torde emellertid böra överväga ett beslut om införande av kommunal bostadsförmedling även utan att kommun därom gjort framställning eller rent av mot kommunens uttalade önskan, såvida en utpräglad brist på bostäder förefinnes å orten och det därjämte kan antagas, att barnrika familjer eller andra personer i ömmande omständigheter skulle komma att sakna bostäder i någon nämnvärd omfattning. Erinras må i detta sammanhang, att direktören G. Söderlund i den av honom avgivna promemorian med riktlinjer för den ekonomiska politiken uttalat, att man borde överväga införandet av behovsprövning på hyresmarknaden.

Efter att ha anfört tillgängliga uppgifter om bostadstillgången och byggnadsverksamheten i Stockholm erinrar styrelsen om, att enligt fastighetskontorets och fastighetsnämn-

dens i Stockholm bedömande kunde den för år 1943 planerade bostadsproduktionen beräknas tillgodose den bostadsefterfrågan, som kunde förväntas komma att föreligga under år 1943. Därvid hade dock fastighetsnämndens ordförande i en reservation uttalat, att han funnit tillgången på bostäder under 1942 otillräcklig samt att det allmänna utom att medverka till största möjliga bostadsproduktion måste tillse, att tillräckligt många av de bostäder, som produceras, äro av det slag att de bli tillgängliga för mindre bemedlade familjer, särskilt sådana familjer med barn.

Enligt de årliga uppgifterna vid mantalsskrivningen funnos vid slutet av 1942 i hela Stockholm 645 outhyrda lägenheter, därav i inre staden 156. Ledighetsprocenten beräknades i hela staden ha sjunkit från 0·43 år 1941 till 0·3 år 1942.

Enligt socialstyrelsens mening kan sådan brist på bostadslägenheter i Stockholm icke anses föreligga eller beräknas inträda inom den närmaste framtiden, att ett beslut om kommunal bostadsförmedling i staden bör av Kungl. Maj:t fattas utan att framställning därom gjorts av stadsfullmäktige.

Styrelsen erinrar slutligen om, att en av statens hyresråd avlåten framställning om införande av viss uppgiftsskyldighet rörande omflyttningsfrekvensen på bostadsmarknaden är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Skulle en sådan uppgiftsskyldighet införas, komme ett bättre underlag att erhållas för bedömande av frågan om behovet av kommunal bostadsförmedling inom de hyresreglerade orterna.

Under åberopande av det anförda uttalar socialstyrelsen, att den för sin del anser, att åtgärd från Kungl. Maj:ts sida i fråga om inrättande av kommunal bostadsförmedling för närvarande icke synes påkallad.

Socialstyrelsens konferens med fattigvårds- och barnavårdskonsulenter samt barnavårdsombud i januari 1943. Den 13 och 14 januari 1943 hade statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter kallats till gemensam överläggning å socialstyrelsen angående ärenden, som tillhöra deras tjänstebefattning. För första gången hade även barnavårdsombuden i länen kallats att infinna sig, eftersom dessa ombud sedan den 1 juli 1942 äro provisoriskt anslutna till den statliga inspektionen för fattigvård och barnavård.

Första dagen höllos överläggningar mellan konsulenter och barnavårdsombud var för sig, varvid konsulenternas överläggningar leddes av statens inspektör för fattigvård och barnavård, byråchefen Berggren, och ombudens av barnavårdsinspektrisen Göta Rosén.

Konsulenterna diskuterade följderna av att understöden under rådande dyrtid på många håll blivit otillräckliga. Förebyggande fattigvård måste också användas i större utsträckning. Beträffande familjer med hemortsrätt i annan kommun bli understöden ofta oskäligt låga. Många smärre kommuner draga sig för att betala ut den hjälp, som kan lämnas enligt 2 § fattigvårdslagen. De barnrika familjerna få mer än andra känna på följderna av tidsläget. Sålunda är det ofta nästan omöjligt att skaffa dem ordentliga bostäder. Då inga byggliga sådana finnas att tillgå, få de bo i kanske utdömda ruckel, som i varje fall äro för trånga. Dessutom se ekonomiskt mindre bärkraftiga kommuner ogärna, att en stor familj, som eventuellt kan komma att bli i behov av understöd, flyttar in i kommunen. På ena eller andra sättet lyckas det ofta för en fattigvårdsstyrelse att bli av med familjen. Denna får då flytta från den ena kommunen till den andra. Som regel gäller detta särskilt de mindre skötsamma, vars barn fara illa, därför att deras föräldrar icke anses önskvärda i kommunerna. — Enda sättet att råda bot för dessa missförhållanden torde vara att göra hänvändelse till länsstyrelserna.

Beträffande ålderdomshemmen underströks vikten av att socialstyrelsen och dess sakkunnige arkitekt finge inflytande på ålderdomshemsfrågor. Särskilt borde icke någon kommun tillåtas bygga eget ålderdomshem, om detta skulle bli för litet och möjlighet funnes att genom kommunalförbund få till stånd ett större.

Barnavårdsombudens överläggningar inleddes av barnavårdsinspektrisen Göta Rosén, som talade om kontrollen av barnhemmen. Vid besök å barnhemmen skulle ombuden skaffa sig

en så ingående kännedom som möjligt om förhållandena där. Inspektionen hade uppgjort förslag till formulär beträffande vad som vore att iakttaga å mödra- och spädbarnshem. Så snart formulären vore klara, skulle ombuden vid sina besök å barnhemmen använda sig av dem samt efter varje besök å barnhemmen insända rapport om besöket till inspektionen och till konsulenten i distriktet.

Ombuden framhöllo bl. a. som önskvärt, att styrelsen i samråd med medicinalstyrelsen utarbetade blanketter, vilka av läkarna kunde användas vid undersökningar av barnhemmens personal.

Påföljande dag hölls under ordförandeskap av byråchefen Berggren gemensamt sammanträde med konsulenterna och ombuden. Första punkten på dagordningen utgjorde samarbetet mellan konsulenter och ombud. Flera konsulenter framhöllo, att det redan innan den 1 juli 1942, då ombuden knötos till den statliga barnavårdsinspektionen (jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 916), rått ett bra och livligt samarbete med ombuden i deras distrikt samt att samarbetet nu intensifierats. Därefter berördes den av socialstyrelsen planerade inspektionen av alla barnhem under år 1943. Samtliga cirka 300 barnhem i landet skola besökas av vederbörande konsulent, barnavårdsombud eller någon representant för socialstyrelsen. Över varje inspektionsbesök skall till socialstyrelsen avgivas rapport enligt formulär, som kommer att utarbetas av styrelsen. — Fattigvårds- och barnavårdskonsulenten i fjärde distriktet, Filip Dahlström, talade därefter om kontrollen över barnavårdsmannaskapen. Herr Dahlström rekommenderade bl. a. hållandet av instruktionskurser för barnavårdsmän. Malmöhus läns barnavårdsförbund anordnade varje år sedan 1938 en sådan kurs för ett 20-tal deltagare. Kursen brukade förläggas till en folkhögskola, där det kunde ordnas med billig inackordering, som bekostades av deltagarna själva.

Ordföranden belyste genom ett exempel, hur samarbetet mellan skola, hem och barnavårdsnämnd ordnats i en medelstor landskommun för att få till stånd uppgifter om och läkarundersökning av debila m. fl. barn. Med hänsyn till urartningstendenserna hos dessa barn borde de på ett tidigt stadium bli föremål för observation och vid behov förebyggande åtgärder vidtagas mot dem. Slutligen framhöll ordföranden, att frågan om att på bästa sätt hjälpa och stödja de psykiskt undermåliga barnen vore föremål för utredning av medicinalstyrelsen och ungdomsvårdskommittén. I anslutning härtill lämnade hjälpskolekonsulenten hos skolöverstyrelsen, doktor Gideon Nordahl, en utförlig och intressant redogörelse för de pedagogiska och medicinska synpunkterna i fråga om de psykiskt undermåliga barnen. Han påpekade också betydelsen av förebyggande åtgärder på det psykiska barnavårdsarbetets område.

Därefter lämnades vissa meddelanden rörande mödrahjälpen. Konsulenter och ombud uppmanades att på sina inspektionsresor verka för att de nya formulären bli ordentligt ifyllda och utredningarna så fullständiga som möjligt. Vidare betonades vikten av hembesök vid mödrahjälpsutredningar samt att de uppgivna löne- och inkomstuppgifterna kontrolleras.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets kongress i januari 1943. Den 15—16 januari höll Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet förbundsmöte med kongress å konserthuset i Stockholm. Kongressen, som var den största i förbundets historia, hade samlat drygt 1 600 deltagare från alla delar av landet. Utom ett stort antal särskilt inbjudna med statsråden Möller, Bergquist, Bagge och Andersson i spetsen, hade särskilt ledamöter av fattigvårdsstyrelser, barnavårdsnämnder och andra hjälporgan infunnit sig. Huvudföremålet för kongressens överläggningar var det betänkande angående socialvårdens organisation m. m., som avgavs av socialvårdskommittén strax före jul och som vid kongressen för första gången offentligen diskuterades i en större krets.

Efter hälsningsanförande öppnades kongressen av statsrådet Möller, som gav en exposé över arbetet att förenhetliga och effektivisera den sociala organisationen samt uttryckte förhoppningar om att kongressens förhandlingar skulle giva värdefulla uppslag för detta arbete. Förste talare var socialvårdskommitténs ordförande, landshövdingen Bernhard

Eriksson, som talade om »riktlinjer för en socialvårdsreform». Han behandlade här de principuttalanden av kommittén angående socialförsäkringens utbyggnad genom obligatorisk sjukförsäkring och utvidgad arbetslöshetsförsäkring, folkpensioneringens fortsatta reformering, fattigvårdslagens ersättande med en lag om socialhjälp, barnavårdens utbyggnad, statsbidrag för den kommunala socialvårdsverksamheten samt slutligen förslagen om en länsorganisation med särskilda länssocialnämnder, centralt underordnade socialstyrelsen. I den kortvariga diskussionen om dessa riktlinjer, vilken följde på föredraget, framställdes önskemål om att staten i sin helhet skulle övertaga kostnaderna för socialhjälp och barnavård samt om att kommittén borde framlägga förslag till partiella reformer, som kunde genomföras, innan kommitténs förslag i dess helhet förelåge.

På eftermiddagen framlades socialvårdskommitténs förslag till omgestaltningar av den kommunala indelningen i föredrag av t. f. generaldirektören Karl J. Höjer om »socialvården och den primärkommunala indelningen» samt av kommitténs sekreterare, hovrättsassessorn Sven Larsson, om »den föreslagna lagstiftningen om socialvårdskommuner». I den livliga debatt, som följde på dessa föredrag, hördes såväl starkt kritiska anföranden mot kommitténs förslag att överhuvud taget rucka på den kommunala indelningen, som sådana, vari hävdades, att kommitténs förslag om särskilda socialvårdskommuner icke vore tillräckligt genomgripande och att en fullständig kommunal nyindelning i stället vore att förorda.

Andra kongressdagen inleddes med ett föredrag av kommittéledamoten, riksdagsmannen Alarik Hagård, som talade om »organisationen av socialvårdsarbetet inom kommunerna», vilken enligt kommitténs förslag skulle handhavas av en socialnämnd, som vid sin sida skulle få en barnavårdsnämnd samt eventuellt, där så befunnes påkallat, andra nämnder för olika specialuppgifter. Även i denna fråga kommo skarpa meningsbrytningar till uttryck och från flera håll gjordes gällande, att kommitténs förslag till kommunal nämndorganisation näppeligen kunde bedömas, så länge icke förslag till lagstiftning om de särskilda hjälpformernas innehåll även förelåge.

Sista överläggningsämnet på kongressens dagordning gällde olika barnavårdsfrågor, vilka även voro föremål för socialvårdskommitténs utredningsarbete. Ledamoten av Allmänna barnhusets direktion, fru Elsa Malmroth, talade här om »reflexioner med anledning av de verkställda barnhemsutredningarna» och professorn Arvid Wallgren om »några läkarsynpunkter på barnavården». I diskussionen framställdes för socialvårdskommitténs beaktande flera förslag om åtgärder för barn och ungdom.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets beslutande organ — förbundsmötet — bestående av representanter för fattigvårds- och barnavårdsförbunden ute i länen samt för fattigvårdsstyrelserna och barnavårdsnämnderna i städerna utanför landsting sammanträdde båda kongressdagarna. Till förbundets ordförande, resp. vice ordförande omvaldes landshövdingen Bo Hammarskjöld och direktören Axel Hirsch. Som erkänsla för det mångåriga och för förbundets verksamhet grundläggande arbete, vilket nedlagts av tvenne avgående styrelseledamöter, nämligen professorn I. Jundell och f. kanslirådet G. H. von Koch, beslöt förbundsmötet enhälligt utse dessa till förbundets hedersledamöter.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1942.

Fjärde kvartalet 1942 utmärktes, vad arbetsmarknaden angår, liksom motsvarande tid under föregående år av de stora avtalsuppgörelserna. Den 30 september och den 31 oktober utgick uppsägningstiden för de flesta stora avtalen men liksom under de föregående tre åren förlängdes denna i avvaktan på förhandlingar mellan Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen om nytt ramavtal. Dessa förhandlingar påbörjades den 11 november men ajournerades redan den 12 november till den 9 december. Den slutgiltiga uppgörelsen om ramavtalet träffades den 19 december 1942.[1] Emellertid träffades vid ajourneringen den 12 november överenskommelse, att förhandlingarna rörande de aktuella kollektivavtalen skulle påbörjas och bedrivas i den takt, att uppgörelse i de olika frågorna nåtts, då förhandlingarna om ramavtalet ånyo skulle upptagas. Före sistnämnda tidpunkt hade också kollektivavtal träffats gällande för omkring 250 000 arbetare inom bl. a. konfektions-, verkstads-, järnbruks-, gruv-, pappersbruks- och pappersmasseindustrin. Av de industrier, för vilka avtal ej träffats, märktes textil- och träindustrin. Uppgörelserna inneburo i stort sett en prolongering av gällande avtal med mindre kompletteringar och ändringar. Under återstående delen av december månad träffades flera avtal, av vilka märkas avtalen för träindustrin, sko- och läderindustrin, tobaksindustrin och tändsticksindustrin.

Inom *metallindustrin* märkes först verkstadsavtalet gällande för över 100 000 arbetare. Avtalet innebär en prolongation till 1943 års utgång av gällande avtal med mindre ändringar och kompletteringar. I fråga om dyrtidskompensationen hänvisas till den väntade uppgörelsen mellan Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen. Likaså ha avtal träffats på i huvudsak oförändrade villkor för järnbruksförbundets och mellansvenska gruvförbundets gruvor, järnbruken, bilverkstäderna och metallverken.

Inom *jord- och stenindustrin* har nytt riksavtal av i stort sett samma innehåll som föregående års träffats för småglasbruken. Det för byggnadsämnesindustrin gällande riksavtalet har prolongerats med vissa smärre ändringar. Däremot ha förhandlingarna rörande porslinsfabrikerna strandat och ej heller ha avtalsförhandlingarna för kalkindustrin och Höganäs-Billesholms A.-B. lett till uppgörelse.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 985.

Av de för *trävaruindustrin och skogshanteringen* gällande avtalen märkes avtalet för skogsarbeten berörande omkring 60 000 arbetare. Nämnda uppgörelse, som träffats mellan å ena sidan domänstyrelsen, Föreningen skogsarbeten, Värmlands och Västra Sveriges skogsarbetsgivareförening samt Svenska lantarbetsgivareföreningen och å andra sidan Skogs- och flottningsarbetareförbundet och Svenska lantarbetareförbundet innebär bl. a. följande: De fasta kristilläggen ökas med 9 % för timmer och massaved, 4 % för bränn- och kolved samt 9 % för övriga sortiment. Tidlönsarbetet har höjts med 5 öre per timme för arbetare, som fyllt 18 år. Vidare skola avtalen enligt hittillsvarande tillämpade grunder anpassas till det nya ramavtalet. Avtalet gäller för ett år till den 1 oktober 1943. Likaså har avtal träffats mellan domänstyrelsen, Svenska lantarbetsgivareföreningen och Föreningen skogsarbeten å ena samt Riksförbundet landsbygdens folk å andra sidan angående skogskörslor, vilket avtal likaledes skall gälla till den 1 oktober 1943. Avtal har även träffats mellan å ena sidan domänstyrelsen och Föreningen skogsarbeten och å andra sidan Skogs- och flottningsarbetareförbundet gällande skogsarbeten inom Ångermanälvens och Nätraälvens vattenområden. — Efter förhandlingar inför opartisk ordförande har mellan Sveriges träindustriförbund och Svenska träindustriarbetareförbundet avtal berörande omkring 11 000 man träffats, innebärande i förhållande till föregående avtal i stort sett oförändrade villkor men med vissa löneförbättringar för de sämst ställda arbetarna.

Förhandlingarna mellan å ena sidan pappersmasseförbundet och Sveriges pappersbruksförbund och å andra sidan Svenska pappersindustriarbetareförbundet m. fl. berörande c:a 30 000 man ha resulterat i att de tidigare gällande avtalen prolongerats.

Inom *livsmedelsindustrin* har gällande avtal mellan tobaksmonopolet och Svenska tobaksindusfriarbetareförbundet prolongerats till den 1 februari 1944, medan förhandlingarna om avtal för slakterierna och charkuterierna ej under året lett till resultat. Kollektivavtalet för chokladindustrin har prolongerats.

Förhandlingarna rörande nytt avtal för textilindustrin ha ajournerats till år 1943, varemot avtal för konfektionsindustrin träffats. Gällande avtal för sko- och läderindustrin ha prolongerats. Avtal ha vidare träffats för tändsticksindustrin, aktiebolaget Bofors nobelkrut m. fl.

Tidpunkten för uppsägning av avtalen inom byggnadsindustrin har framflyttats till den 31 januari 1943. — För första gången äga riksförhandlingar rum för uppgörelse om avtal för vägdistrikten. Förhandlingarna ledde under året ej till resultat. Det för rörledningsfacket gällande avtalet har prolongerats.

De i föregående kvartalsredogörelse omnämnda avtalsförhandlingarna för telegrafverkets verkstad i Nynäshamn ha nu lett till att tidigare gällande avtal för verkstaden prolongerats. Vidare ha, sedan förhandlingar pågått nära nio månader, avtal träffats mellan försvarsverkens myndigheter och försvarsverkens civila personals förbund. Tidigare gällande avtal utlöpte den 1 april och den 30 juni 1942. De nu ingångna avtalen — berörande omkring 20 000 personer — gälla retroaktivt från den 1 april och den 1 juli 1942 och innehålla i huvudsak samma allmänna bestämmelser som de tidigare gällande avtalen.

Emellertid fastställdes för en del grupper nya ackordsgrunder, varjämte det rörliga tillägget regleras.

Förhandlingarna angående sjöfolkets riksavtal ha ajournerats till januari 1943. Uppsägningstiden har samtidigt framflyttats till den 15 januari 1943. De mellan Sveriges redareförening och Sveriges fartygsbefälsförening, Svenska maskinbefälsförbundet, Svenska stewartsföreningen, Svenska sjöfolksförbundet och Sveriges radiotelegrafistförening gällande avtalen om krigsriskersättning hade uppsagts att utlöpa den 15 oktober 1942. Förhandlingarna om nya avtal, som fördes inför särskild förlikningsman, resulterade i en uppgörelse, innebärande en prolongering av tidigare gällande avtal med vissa jämkningar i fråga om zongränser och tilläggsprocent. Bl. a. skulle tidigare gällande avtal vid fart på tyska, holländska och belgiska nordsjöhamnar gälla även vid fart på franska hamnar och gällande avtal vid fart i södra Östersjön mellan tyska hamnar skulle gälla även vid fart mellan tyska, estländska, lettiska och finska hamnar.

Förhandlingarna angående riksavtal för jordbruksarbetarna, vilka pågått en längre tid, ha ajournerats till januari månad 1943.

Slutligen ha de i föregående kvartalsredogörelse omnämnda förhandlingarna rörande nytt riksavtal för fastighetsarbete lett till resultat. Det nya avtalet innebär i huvudsak en prolongering av tidigare gällande avtal. Förhandlingarna rörande nytt kollektivavtal för hotell- och restaurangnäringen — berörande 19 000 arbetare — ha ajournerats för att ånyo upptagas under år 1943. Däremot ha de sedan en längre tid tillbaka förda förhandlingarna inom skorstensfejarfacket resulterat i att nytt avtal träffats.

Levnadskostnaderna omkring 1 januari 1943.

Socialstyrelsens vid början av varje kvartal verkställda beräkningar rörande levnadskostnaderna ha nu slutförts med avseende å kvartalsskiftet december 1942/januari 1943.

Konsumtionen av livsmedel. Vid ovannämnda beräkningar har liksom vid föregående kvartalsskifte hänsyn tagits till att vidtagna ransoneringsåtgärder nödvändiggjort vissa modifikationer i den fastställda indexbudgeten. Då de förändringar i ransoneringen, som förekommit under kvartalet och som inneburit lättnader, i betydlig utsträckning betingades av hänsyn till julen och sålunda voro av mera tillfällig natur, har man icke ansett sig böra ändra de ransoneringskvoter, varmed räknades den 1 oktober.[1] Man har sålunda antagit, att matfett, ost, ägg, kött och fläsk samt bröd, socker och kaffe voro ransonerade på samma sätt och i samma grad som i slutet av tredje kvartalet och även att ersättning kunnat erhållas i samma utsträckning genom ökad förbrukning av mjölk, fisk och potatis. Endast en tredjedel av det samlade kalorivärdet i de genom ransoneringen bortfallna delarna av den normala förbrukningen av ost, kött, fläsk, spannmålsprodukter och socker har dock ansetts ersatt genom denna direkta substitution. I stället för genom ransoneringen bortfallen kvantitet kaffe har prisutvecklingen för motsvarande kvantitet kaffesurrogat följts. I fråga om återstående ej ersatta varuslag och kvantiteter ha liksom vid föregående beräkningstillfälle deras vikter enligt den fastställda budgeten reducerats i motsvarande grad såväl per 1 januari 1943 som för basperioden. Vidare må nämnas, att hänsyn liksom tidigare tagits till bestämmelserna om prisrabattering vid inköp av matfett och mjölk. De av regeringen och riksdagen beslutade ändringarna av dessa bestämmelser ha numera trätt i kraft, varigenom fordringarna för erhållande av rabatter skärpts, samtidigt med att rabattsatserna för matfett och mjölk höjts.[2] Dessa ändringar ha medfört att det rabattbelopp, varmed man räknat för det s. k. indexhushållet, sjunkit från i runt tal 111 kr. till 101 kr. (per år räknat).

Priser å livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som föreligga beträffande livsmedel, bränsle och lyse, avse samtliga december månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga

[1] *Jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 846.* — [2] *Jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 667.*

varor noteras under senare delen av månaden. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar.

Av tab. 7 å sid. 36 framgår, vilka varor som under december 1942 voro åsatta normalpriser enligt prisregleringslagen den 30 juni 1942 eller rörande vilka prisöverenskommelser träffats (s. k. överenskommelsepriser) eller beträffande vilka andra prisregleringar i samband med beslag voro gällande. Under hänvisning till tab. 6 (sid. 34—35) må följande anföras rörande de under fjärde kvartalet 1942 iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Levnadskostnadernas förändringar åren 1935—1943 enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex (år 1935 = 100).

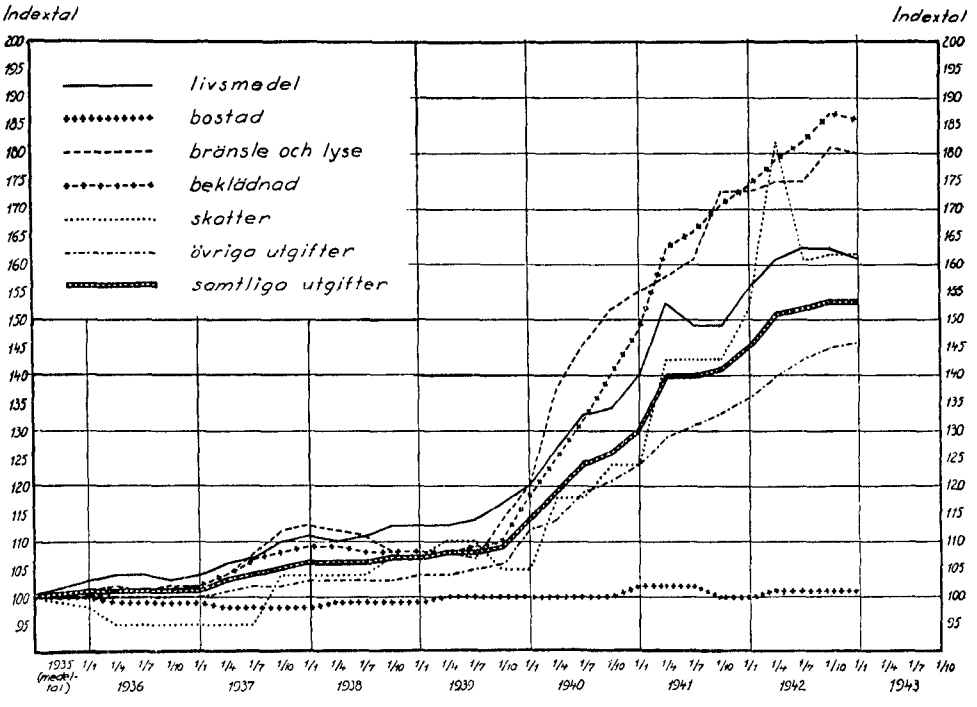

Medelpriserna å mjölk och smör ha varit oförändrade såväl under det nu gångna kvartalet som under året i sin helhet. Ostpriserna visa svagt stigande tendens och ligga något över prisnivån för ett år sedan. Medelpriset å färska ägg utgjorde under resp. kvartalsmånader 3·50, 3·74 och 3·74 kr. per kg mot 3·20 i september och 3·32 kr. i december 1941.

Priserna å potatis ha sjunkit med i genomsnitt 5 öre per kg sedan förra kvartalet, sedan priskontrollnämnden fastställt normalpriser härå att gälla fr. o. m. den 12 oktober 1942. Medelnoteringen utgjorde i december 19 öre per kg mot 24 öre i september och 19 öre i december 1941. Gula ärter och havregryn ha likaledes sjunkit något i pris sedan september, i genomsnitt med resp. 5 och 6 öre per kg.

Tab. 1. Indextal för livsmedel, bränsle och lyse (1935 = 100).[1]

	1938	1939	1940	1941	1942	1 sept. 1939	1 jan. 1942	1 okt. 1942	1 nov. 1942	1 dec. 1942	1 jan. 1943
Mejeriprod., ägg o. margarin (6 varuslag)	114	119	130	140	138	121	135	138	139	140	141
Mjöl (2 varuslag)	115	114	119	122	126	114	125	126	126	128	128
Bröd (8 varuslag)	109	112	130	141	139	113	140	138	138	138	138
Kött (8 varuslag)	118	125	137	180	192	125	188	194	192	190	190
Fisk (6 varuslag)	96	101	135	207	243	102	239	241	241	240	244
Rotsaker, frukt o. grönsaker (6 varuslag)	110	108	148	145	194	107	150	203	182	182	183
Specerier (4 varuslag)	101	104	126	150	157	102	157	158	158	156	156
Maltdrycker (2 varuslag)	103	103	115	134	135	103	134	138	137	137	137
Samtliga livsmedel	**112**	**116**	**132**	**151**	**162**	**116**	**156**	**163**	**161**	**161**	**161**
Elektrisk ström	93	93	95	96	96	91	97	97	97	97	97
Fotogen	104	110	147	—	—	104	—	—	—	—	—
Kokgas	100	100	132	141	141	100	141	141	141	141	141
Ved (2 varuslag)	122	126	181	207	225	120	214	234	232	232	232
Kol (2 varuslag)	111	113	164	178	176	107	177	175	175	175	175
Koks	129	120	183	214	225	115	225	224	225	224	225
S:a bränsle och lyse	**110**	**111**	**146**	**164**	**177**	**107**	**173**	**181**	**180**	**180**	**180**
Livsmedel, bränsle o. lyse[1]	**111**	**115**	**133**	**153**	**163**	**115**	**158**	**164**	**162**	**163**	**163**

Priserna å vetemjöl och sammalet rågmjöl utvisa ingen förändring under kvartalet och ha varit så gott som oförändrade under hela året. Noteringarna å rågsikt ha upphört från och med november, sedan denna mjölsort utgått ur marknaden; i stället noteras samsikt, som utgöres av en blandning av siktat rågmjöl (med viss inblandning av kornmjöl) och s. k. veteeftermjöl i proportionen 82 till 18. Priset å samsikt utgjorde i genomsnitt 37 öre per kg emot 40 öre för rågsikt (vid sista noteringstillfället i oktober 1942). Det lägre priset å samsikt har vid kostnadsberäkningen kompenserats genom en motsvarande höjning av kvantiteten. Brödpriserna, som under förra kvartalet undergingo en del förskjutningar, för vilka tidigare redogjorts, förete inga nämnvärda förändringar under den nu gångna kvartalsperioden.

De av priskontrollnämnden under fjärde kvartalet fastställda högstpriserna å kött och fläsk ha medfört en del prisförskjutningar i båda riktningarna. Den mest framträdande förändringen sedan föregående kvartal är prissänkningen å nötstek med i genomsnitt 34 öre per kg och å spädkalv med 30 öre. Soppkött (högrev och bringa) har däremot stigit med i medeltal 19 öre per kg, varjämte fårkött, som ännu icke varit föremål för prisreglering, ytterligare stigit i pris, i genomsnitt med 24 öre per kg. Vid en jämförelse med motsvarande tidpunkt i fjol kan konstateras, att nötkött stigit med i genomsnitt 2 %, fårkött med 23 % samt fläsk med i medeltal 4 %, varemot kalvkött utvisar nedgång med i genomsnitt 7 %.

Beträffande färsk fisk ha inga nämnvärda förskjutningar ägt rum under kvartalet med undantag för strömming, som stigit i pris med i genomsnitt 29 öre per kg; färsk sill utvisar nedgång med i medeltal 31 öre, vilket beror

[1] Beträffande grupperingen av de olika varuslagen hänvisas till Soc. Medd. årg. 1940, sid. 487. Rörande indextalens innebörd hänvisas till texten sid. 32.

Tab. 2. Indextal för beklädnad (1935 = 100).

	1938	1939	1940	1941	1942	1 juli 1939	1 jan. 1942	1 juli 1942	1 okt. 1942	1 jan. 1943
Herrkostym, beställd o. konfektion	107	110	129	163	183	108	174	185	190	187
Vinteröverrock, konfektion . . .	108	110	131	165	182	108	177	186	186	178
Arbetsblus	107	108	133	167	169	106	169	170	169	169
Skjorta	117	122	154	202	241	119	222	242	249	256
Kalsonger	110	113	146	193	186	110	188	186	187	183
Strumpor: herr-, ylle	113	117	151	193	217	114	204	216	223	226
dam-, konstsilke . . .	96	96	109	122	128	94	125	127	130	133
barn-, bomull	106	107	130	165	178	105	171	178	184	179
Hatt, herr-	101	102	113	129	137	101	132	136	139	143
Ylletyg (t. damklänning) pr m .	108	111	143	195	221	108	213	219	227	226
Bomullstyg (till dito) » » .	107	109	133	160	165	107	162	166	167	166
Ullgarn » kg .	119	123	191	242	257	112	252	261	260	259
S:a kläder	**108**	**110**	**134**	**169**	**186**	**108**	**179**	**187**	**191**	**189**
Kängor av sportläder: herr- . . .	111	113	138	166	182	110	173	179	188	193
barn- . . .	113	116	136	163	180	114	173	177	185	189
» » boxkalv, herr-	110	111	129	153	170	109	162	170	175	178
Lågskor, dam-	110	111	132	159	177	109	169	175	183	186
Halvsulning o. klackning	110	111	122	138	150	111	143	152	154	155
Galoscher, herr-	105	99	116	131	149	102	132	160	160	160
S:a skodon	**111**	**112**	**130**	**152**	**168**	**111**	**160**	**168**	**173**	**176**
Kläder och skodon	**108**	**111**	**133**	**164**	**182**	**109**	**174**	**182**	**187**	**186**

på ändringar i kvalitet. Decemberpriserna visa, att abborre, gädda, strömming och rödspotta äro i genomsnitt c:a 11 % dyrare än för ett år sedan, medan priserna å färsk sill, torsk och kolja sjunkit i medeltal c:a 15 %.

Kaffepriserna visa alltjämt stigande tendens. Detaljpriset å rostad santosblandning utgjorde i december 5·44 kr. per kg mot 5·39 kr. i september och 5·04 kr. ett år tidigare. Den vid sidan härav noterade mest gångbara kaffesorten

Tab. 3. Indextal för »övriga utgifter» (1935 = 100).

	1938	1939	1940	1941	1942	1 juli 1939	1 jan. 1942	1 juli 1942	1 okt. 1942	1 jan. 1943
Möbler	108	114	120	138	162	114	144	162	168	181
Mattor, sängkläder, hushållslinne	104	105	130	167	189	102	181	190	193	195
Husgeråd, verktyg m. m.	110	112	128	148	159	109	153	159	162	163
Tvål och såpa	106	113	143	180	214	105	206	208	222	226
Tvätt	101	103	115	129	136	102	133	136	136	138
Kroppsvård	104	105	112	124	129	105	127	130	130	132
Sjukvård	97	95	98	105	107	94	106	106	106	109
Intellektuella ändamål	102	103	109	116	120	103	118	120	122	124
Förenings- o. försäkringsavgifter .	106	112	114	115	116	112	116	116	116	117
Nöjen och förströelser	104	105	112	122	133	104	126	134	138	138
Resor	98	98	106	119	126	98	122	127	128	129
Ränta å lån	91	91	105	109	102	91	102	102	102	102
Telefon, postporto, skrivmateriel .	100	100	104	110	122	100	115	123	124	124
Arbetshjälp i hemmet	103	106	115	128	138	106	133	140	141	141
Tobak	98	100	124	143	185	98	172	193	193	193
Spritdrycker	102	121	179	190	214	112	198	218	218	218
Övriga utgifter[1]	**103**	**106**	**118**	**131**	**142**	**105**	**136**	**143**	**145**	**146**

[1] Denna post omfattar även en mindre del ej specificerade utgifter. Beträffande grupperingen av olika varuslag och tjänster hänvisas till Soc. Medd. årg. 1940, sid. 53.

utvisade för december ett medelpris å 5·76 kr. per kg mot 5·69 kr. vid förra kvartalsskiftet.

Noteringarna å frukt och grönsaker utvisa under fjärde kvartalet inga nämnvärda prisförändringar. Endast äpplen ha sjunkit i pris med i medeltal 10 öre per kg till följd av att priskontrollnämnden fastställt högstpriser härå. En jämförelse med prisnivån i december 1941 visar, att äpplen äro i genomsnitt c:a 9 % dyrare än i fjol och katrinplommon c:a 19 %, varemot priset å vitkål sjunkit med c:a 13 %.

Vad slutligen bränsle och lyse beträffar, ha vedpriserna sänkts något för mindre konsumenter, vilket medfört sänkning av indextalet för denna post från 181 till 180 mot 173 för ett år sedan (1935 = 100).

Sammanfattning av prisförändringarna beträffande livsmedel, bränsle och lyse. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedels-, bränsle- och lysepriserna ägt rum i detaljhandeln från och med 1935 till 1 januari 1943, meddelas i tab. 1 en serie »vägda» indextal för särskilda varugrupper. Gruppindextalen liksom index för samtliga livsmedel samt bränsle- och lyseindex ha fr. o. m. andra halvåret 1940 påverkats icke blott av prisförändringar utan även av de ändringar av viktsystemet, varom för varje gång meddelande lämnats i texten. I gruppen mejeriprodukter etc. ingår t. ex. ej margarin $^1/_7$—$^1/_{10}$ 1940 samt $^1/_{10}$—$^1/_{11}$ 1941, i gruppen rotsaker och frukt ej bananer fr. o. m. $^1/_1$ 1941 och katrinplommon $^1/_{10}$—$^1/_{12}$ 1941 samt i gruppen specerier ej gula ärter $^1/_{10}$—$^1/_{12}$ 1941. I andra fall ha varuslagen stått kvar i beräkningarna men fått sina vikter minskade. Då en vara (t. ex. mjölk och potatis) fått sin vikt ökad, till följd av att den ansetts ersätta annan vara, in-

Tab. 4. Levnadskostnadsindex med år 1935 som bas.

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1935	100	100	100	100	100	100	**100**	1939 1 juli	114	100	107	109	110	105	**108**
								1 okt.	117	100	114	110	105	106	**109**
1936 1 jan.	103	100	101	100	98	100	**101**	1940 1 jan.	120	100	120	118	105	112	**114**
1 april	104	99	102	101	95	100	**101**	1 april	127	100	138	125	118	114	**119**
1 juli	104	99	101	101	95	100	**101**	1 juli	133	100	146	132	118	119	**124**
1 okt.	103	99	102	101	95	100	**101**	1 okt.	134	100	152	140	124	121	**126**
1937 1 jan.	104	99	102	102	95	100	**101**								
1 april	106	98	104	104	95	101	**103**	1941 1 jan.	140	102	155	148	124	124	**130**
1 juli	107	98	108	107	95	102	**104**	1 april	153	102	158	163	143	129	**140**
1 okt.	110	98	112	108	104	102	**105**	1 juli	149	102	161	166	143	131	**140**
1938 1 jan.	111	98	113	109	104	103	**106**	1 okt.	149	100	173	171	143	133	**141**
1 april	110	99	112	109	104	103	**106**	1942 1 jan.	156	100	173	174	152	136	**145**
1 juli	111	99	111	108	104	103	**106**	1 april	161	101	175	179	[1]182	140	[1]**151**
1 okt.	113	99	108	108	107	103	**107**	1 juli	163	101	175	182	161	143	**152**
1939 1 jan.	113	99	108	108	107	104	**107**	1 okt.	163	101	181	187	162	145	**153**
1 april	113	100	108	108	110	104	**108**	1943 1 jan.	161	101	180	186	162	146	**153**

[1] Omräknas skatteindextalet per den 1 april 1942 i enlighet med de direktiv, som av chefen för finansdepartementet meddelats för beräkningstillfället den 1 juli 1942, erhålles talet 161 (290, då juli 1914 = 100). Index för samtliga levnadskostnader per den 1 april 1942 blir med sistnämnda ändring 150 (234, då juli 1914 = 100).

(Forts. av texten på sid. 40.)

Tab. 5. Levnadskostnadsindex med juli 1914 som bas.

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**
	1 april	160	178	183	192	173	185	**173**
	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
	1 april	158	188	170	188	185	179	**173**
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
	1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
	1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
	1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
	1 juli	148	200	161	184	187	178	**169**
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
	1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
	1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**
	1 april	130	206	155	175	173	177	**160**
	1 juli	127	206	153	173	173	176	**158**
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	**158**
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	**157**
	1 april	125	206	149	168	172	177	**157**
	1 juli	124	206	146	168	172	177	**156**
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	**156**
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	**154**
	1 april	119	202	139	163	187	175	**153**
	1 juli	120	202	138	162	187	175	**153**
	1 okt.	123	202	136	163	189	175	**154**
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	**153**
	1 april	120	202	136	165	191	174	**153**
	1 juli	123	201	136	166	191	174	**155**
	1 okt.	125	201	136	167	189	174	**155**
1935	1 jan.	124	201	137	168	189	174	**155**
	1 april	126	198	137	167	178	174	**155**
	1 juli	129	198	137	167	178	174	**156**
	1 okt.	131	198	138	167	179	173	**157**
1936	1 jan.	132	198	138	168	179	173	**158**
	1 april	134	196	140	169	170	172	**158**
	1 juli	134	196	139	169	170	173	**158**
	1 okt.	132	196	140	169	170	173	**157**
1937	1 jan.	133	196	141	170	170	174	**158**
	1 april	137	195	143	174	166	176	**161**
	1 juli	138	195	148	179	166	177	**162**
	1 okt.	140	195	153	182	177	177	**165**
1938	1 jan.	142	195	154	183	177	177	**165**
	1 april	141	196	154	182	176	178	**165**
	1 juli	143	196	152	182	176	178	**166**
	1 okt.	145	196	150	181	181	178	**167**
1939	1 jan.	145	196	149	181	181	180	**167**
	1 april	145	198	149	181	188	180	**168**
	1 juli	147	198	147	182	198	182	**169**
	1 okt.	150	198	156	184	190	183	**171**
1940	1 jan.	154	198	164	197	190	195	**178**
	1 april	163	198	189	210	214	198	**186**
	1 juli	170	198	201	220	214	207	**193**
	1 okt.	172	198	209	234	223	210	**197**
1941	1 jan.	180	202	213	248	223	214	**204**
	1 april	197	203	217	272	258	223	**219**
	1 juli	192	203	221	278	258	228	**219**
	1 okt.	191	198	238	287	258	231	**221**
1942	1 jan.	201	198	238	291	274	236	**227**
	1 april	207	201	240	299	[1]329	242	[1]**236**
	1 juli	210	201	241	305	290	248	**237**
	1 okt.	209	201	249	312	292	251	**239**
1943	1 jan.	207	201	248	311	292	254	**239**

[1] Jfr not till tab. 4.

	Varuslag[1]	Kvantitet	1914[3]	1919[3]	1920	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942
1	Mjölk, oskummad	l	15	47	44	21	21	22	23	24	25	27	30	39
2	Smör: mejeri-	kg	239	729	657	276	268	263	297	311	328	369	431	455
3	lands-	»	218	727	651	253	253	250	281	294	312	357	421	446
4	Ost[2]	»	162	624	524	170	177	189	183	186	212	243	[4] 259	270
5	Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	433	376	141	135	133	148	160	165	224	300	300
6	Ägg, färska	»	142	568	482	140	154	170	180	179	183	215	303	332
7	Potatis: gammal	»	9	20	17	10	12	13	14	14	15	19	17	25
8	»	100 kg	.	1779	1348	726	896	975	1032	1066	1130	1515	1379	2017
9	färsk, svensk	kg	23	29	55	18	26	25	22	23	24	32	47	62
10	Gula ärter, svenska	»	35	78	69	42	48	42	42	42	41	73	84	84
11	Bruna bönor	»	49	214	130	53	62	62	54	58	112	118	152	142
12	Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	75	91	35	38	39	41	43	43	45	45	47
13	råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	56	56	23	24	25	27	28	28	30	33	33
14	rågsikt-, svenskt	»	29	73	73	31	33	34	36	37	37	39	40	[5] 40
15	Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	99	101	34	35	37	41	43	44	56	65	66
16	ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	111	176	41	40	41	43	44	48	71	102	135
17	Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	74	79	79
18	Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	43	96	111	59	59	60	65	65	66	73	78	80
19	hårt knäckebröd	»	.	.	139	84	82	83	85	85	85	90	95	95
20	sötlimpa eller siktbröd	»	40	96	105	58	58	59	62	64	65	76	82	76
21	grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	64	71	45	45	45	48	50	51	60	65	62
22	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	230	254	134	132	132	137	141	144	163	182	189
23	mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	116	128	71	72	73	76	78	80	91	95	93
24	billigaste sort » » mjölk	»	61	167	145	84	85	86	90	92	95	107	111	104
25	mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	.	.	98	97	98	104	107	112	139	152	157
26	Nötkött, färskt: stek	»	116	563	398	156	179	193	191	197	214	231	307	326
27	soppkött	»	95	490	333	121	143	156	154	156	170	185	252	264
28	Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	512	493	198	217	232	242	251	270	289	379	379
29	spädkalv	»	70	312	274	117	129	142	145	151	166	178	242	261
30	Fårkött, färskt, stek	»	130	600	431	192	205	217	226	237	255	281	382	427
31	Malet nötkött (köttfärs)	»	.	.	.	147	172	189	184	190	205	222	295	310
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	605	449	136	177	196	198	220	228	256	333	352
33	salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	619	470	141	182	200	202	223	232	261	338	354
34	Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	.	.	.	.	.	.	172	188	249	280
35	*Fisk, färsk:* abborre	»	76	202	191	107	110	111	110	112	116	124	160	216
36	gädda	»	110	333	312	152	153	159	158	159	161	182	246	322
37	sill	»	35	110	102	62	62	61	61	65	71	96	149	116
38	strömming	»	39	114	106	57	57	57	58	61	63	80	116	131
39	torsk	»	57	160	139	87	89	89	88	90	90	109	151	172
40	rödspotta (spätta)	»	81	244	219	143	145	149	148	149	154	173	236	293
41	kolja	»	.	.	152	113	116	118	118	119	122	145	213	244
42	Salt sill	»	45	148	120	49	62	71	49	50	56	89	158	203
43	Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	.	.	301	291	284	298	281	295	382	476	530
44	mest gångbara sort	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	422	508	563
45	Socker, bit-	»	65	133	168	46	46	47	48	48	49	53	61	68
46	Salt, matsalt	»	10	32	31	16	15	15	15	15	16	21	24	25
47	Äpplen, ät-	»	.	.	.	97	101	94	94	105	94	128	180	252
48	Apelsiner, medelstora	duss.	.	.	.	111	115	115	125	131	126	195	236	356
49	Bananer, prima	kg	.	.	.	161	160	146	139	160	173	209	—	—
50	*Katrinplommon, amer., storl. 40/50*	»	.	.	.	106	101	85	90	81	87	131	173	190
51	Vitkål, svensk	»	.	.	.	24	24	33	30	28	28	41	42	55
52	Pilsner, klass II, utan glas	1/3 l	.	.	.	24	24	24	24	24	24	27	31	32
53	Svagdricka	l	6	16	16	16	15	15	16	16	16	18	21	21
54	Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	.	.	35	35	34	33	33	33	33	34	34
55	Fotogen, Water White	l	21	71	60	22	20	20	20	21	22	30	54	.
56	Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	.	.	17	17	17	17	17	17	23	24	24
57	*Björkved, osågad, hemkörd*	»	740	2310	2895	920	945	995	1085	1145	1175	1645	1870	1985
58	Barrved, » »	»	595	1895	2310	715	730	765	845	900	930	1375	1580	1745
59	Pannved, hemkörd	»	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1355	1475	1590
60	Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	—	2069	613	614	607	644	647	666	931	1028	985
61	hushålls-(fyrkol), prima, »	»	242	—	1664	287	291	294	344	347	348	524	555	571
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	.	.	437	452	459	577	577	538	824	961	1003
63	c:a 40—60 el. 60—80 mm, »	»	.	.	.	421	436	446	565	569	530	804	932	975

[1] Beträffande *gällande regleringar se* tab. 7. — [2] T. o. m. mars 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [3] 44 orter. — [4] De i årsmedelpriset ingående priserna för januari—mars 1941 ha omräknats till att avse ej helfet vara. — [5] Årsmedeltalet avser jan.—okt. Jfr not 2 å vidstående sida.

Aug. 1939	Dec. 1941	Mars 1942	Juni 1942	Juli 1942	Aug. 1942	Sept. 1942	Okt. 1942	Nov. 1942	Dec. 1942	Decemberprisernas förändringar i % sedan juli 1914	år 1935	aug. 1939	dec. 1941	
25	29	29	29	29	29	29	29	29	29	+ 99	+ 34	+ 15	0	1
341	455	455	455	455	455	455	456	456	456	+ 96	+ 70	+ 34	0	2
322	445	445	446	446	446	446	446	446	446	+ 112	+ 76	+ 39	0	3
215	266	267	267	267	271	274	276	276	276	.	.	.	+ 4	4
170	300	300	300	300	300	300	300	300	300	+ 118	+ 122	+ 76	0	5
172	332	322	319	320	320	320	350	374	374	+ 226	+ 143	+ 118	+ 13	6
[1] 16	19	24	30	32	[1] 34	24	19	19	19	+ 108	+ 58	+ 23	+ 4	7
—	1508	2011	2554	2773	—	2017	1610	1626	1629	.	+ 82	—	+ 8	8
17	—	—	—	89	35	—	—	—	—	—	—	—	—	9
41	84	85	85	85	85	85	80	80	80	+ 164	+ 65	+ 93	— 6	10
113	—	142	142	142	142	141	141	141	141	+ 208	+ 128	+ 25	—	11
43	47	47	47	47	47	47	47	47	47	+ 52	+ 25	+ 9	+ 1	12
27	33	33	33	33	34	34	34	34	34	+ 59	+ 40	+ 23	+ 3	13
36	40	40	40	41	40	41	40	[2] 37	[2] 37	.	.	.	.	14
43	67	67	67	67	67	67	67	62	61	+ 71	+ 74	+ 41	— 8	15
45	114	138	139	140	140	140	140	140	140	+ 261	+ 249	+ 213	+ 22	16
.	79	79	79	79	79	79	79	79	79	.	.	.	0	17
66	79	79	79	79	80	80	81	81	81	+ 98	+ 37	+ 24	+ 3	18
85	95	95	95	95	95	96	96	96	96	.	+ 17	+ 13	+ 1	19
66	79	79	79	79	72	72	72	72	72	+ 87	+ 24	+ 9	— 9	20
51	64	64	64	64	60	61	60	60	60	+ 98	+ 35	+ 19	— 5	21
144	187	187	188	188	192	191	191	191	191	+ 154	+ 45	+ 33	+ 2	22
82	93	93	94	94	92	91	92	92	92	+ 111	+ 28	+ 13	— 2	23
96	105	105	105	105	103	103	103	103	103	+ 74	+ 21	+ 7	— 3	24
113	155	155	156	156	158	158	158	158	158	.	+ 63	+ 40	+ 2	25
218	313	311	326	348	352	352	347	318	318	+ 168	+ 77	+ 46	+ 1	26
169	265	269	264	254	254	254	258	273	273	+ 183	+ 92	+ 62	+ 3	27
269	389	390	395	381	365	365	364	359	359	+ 175	+ 66	+ 34	— 8	28
163	253	263	272	269	268	269	264	238	239	+ 245	+ 86	+ 46	— 5	29
260	379	404	422	426	431	443	459	469	467	+ 243	+ 128	+ 79	+ 23	30
208	309	310	311	311	311	311	311	311	311	.	+ 81	+ 50	+ 1	31
226	344	348	351	355	356	356	356	357	357	+ 179	+ 101	+ 57	+ 4	32
230	347	351	352	356	358	358	358	359	358	+ 164	+ 97	+ 55	+ 3	33
172	263	267	278	284	286	288	291	294	294	.	.	+ 71	+ 12	34
112	183	229	203	208	209	213	213	216	219	+ 193	+ 99	+ 95	+ 20	35
168	281	364	305	319	316	317	318	319	319	+ 182	+ 109	+ 90	+ 14	36
74	129	121	—	117	146	137	134	106	106	+ 177	+ 72	+ 44	— 18	37
64	133	139	116	119	109	114	135	142	143	+ 288	+ 151	+ 126	+ 7	38
90	167	269	146	148	143	146	147	147	147	+ 166	+ 64	+ 64	— 12	39
150	268	355	275	279	269	271	275	271	271	+ 238	+ 87	+ 81	+ 1	40
116	254	334	237	228	218	218	221	217	213	.	+ 84	+ 84	— 16	41
55	201	189	207	212	204	216	207	210	206	+ 380	+ 234	+ 277	+ 2	42
288	504	522	530	533	535	539	540	544	544	.	+ 87	+ 89	+ 8	43
.	540	556	562	563	566	569	574	576	576	.	.	.	+ 7	44
48	65	66	66	70	70	70	70	70	70	+ 9	+ 53	+ 46	+ 7	45
15	25	25	25	25	25	25	25	25	25	.	+ 63	+ 67	+ 2	46
94	152	268	392	—	362	177	144	163	167	.	+ 65	+ 78	+ 9	47
123	297	334	374	399	390	408	—	—	—	.	—	—	—	48
164	—	—	—	—	—	—	—	—	—	.	—	—	—	49
84	172	175	182	201	204	204	204	205	204	.	+ 102	+ 143	+ 19	50
29	32	64	92	87	46	29	26	27	28	.	+ 18	+ 3	— 13	51
24	31	31	31	32	32	32	32	32	32	.	+ 34	+ 36	+ 3	52
16	21	21	21	21	21	21	21	21	22	+ 243	+ 40	+ 33	+ 2	53
32	34	34	33	33	33	34	34	34	34	.	— 2	+ 7	+ 1	54
21	60	60	60	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	55
17	24	24	24	24	24	24	24	24	24	.	+ 39	+ 45	+ 1	56
1125	1910	1945	1955	2020	2030	2035	2020	2015	2025	+ 177	+ 114	+ 80	+ 6	57
885	1620	1665	1695	1815	1835	1830	1820	1815	1825	+ 210	+ 150	+ 106	+ 12	58
.	1520	1540	1555	1640	1645	1650	1635	1635	1645	.	.	.	+ 8	59
637	989	987	987	987	987	982	982	981	981	+ 150	+ 60	+ 54	— 1	60
326	574	571	572	572	572	569	569	568	568	+ 148	+ 95	+ 74	— 1	61
517	1005	1003	1002	1002	1002	1002	1003	1003	1005	.	+ 122	+ 95	0	62
506	979	974	974	974	975	975	974	973	975	.	+ 124	+ 93	0	63

[1] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [2] Fr. o. m. november 1942 avse noteringarna samsikt (se texten sid. 30).

Tab. 7. Detaljpriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse

K = kortrausonering. — N = normalpriser. —

	Varuslag	Gällande regleringar	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk	N	l	32	31	28	27	28	28	29	27	28
2	Smör: mejeri-	K, N	kg	455	455	455	455	455	455	455	455	455
3	lands-	K, N	»	—	—	—	—	—	—	445	—	445
4	Ost, ej holfet	K, N	»	282	276	273	277	268	273	270	268	270
5	Bordsmargarin	K, N	»	300	300	300	300	300	300	300	300	300
6	Ägg	K, N	»	385	—	379	347	386	—	372	372	351
7	Potatis: gammal	N	»	24	23	19	19	19	18	18	18	18
8	»	N	100 kg	2000	1900	1600	1600	1600	1500	1544	1500	1500
9	färsk		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gula ärter	K, N	»	79	79	79	74	76	75	75	75	78
11	Bruna bönor	K, N	»	140	141	142	141	140	142	142	140	141
12	Mjöl: vete-	K	»	46	47	47	46	46	46	46	47	45
13	råg-	K	»	33	35	33	34	34	32	32	33	32
14	samsikt-	K	»	35	37	37	38	37	35	36	35	35
15	Gryn: havre-	K	»	66	60	59	63	67	65	62	66	58
16	ris-	K, N	»	139	140	141	139	140	140	140	139	138
17	Makaroner	K	»	94	79	78	80	85	85	73	88	75
18	Rågbröd: spisbröd	K, Ö	»	84	90	80	79	74	81	79	88	86
19	knäckebröd	K, Ö	»	109	105	93	96	89	93	85	103	99
20	sötlimpa	K, N	»	84	86	70	75	73	74	74	70	63
21	grovbröd	K, N	»	63	57	56	61	65	64	65	70	57
22	Vetebröd: skorpor	K	»	220	192	206	200	180	200	203	177	183
23	mjukt bakat m. vatten	K, N	»	104	108	92	92	92	92	86	89	92
24	matbröd » » mjölk	K, N	»	115	—	103	103	103	102	99	101	103
25	mjukt kaffebröd	K	»	176	185	172	180	153	181	156	149	165
26	Nötkött: stek	K, Ö	»	340	290	300	320	320	317	320	294	314
27	soppkött	K, Ö	»	299	260	260	280	280	275	277	256	267
28	Kalvkött, stek: gödkalv	K, Ö	»	360	360	360	360	360	360	360	360	350
29	spädkalv	K, Ö	»	—	—	240	—	240	—	—	—	—
30	Fårkött, stek	K	»	551	500	532	476	500	500	454	474	—
31	Malet nötkött	K, Ö	»	330	330	310	310	310	310	310	307	299
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	K, Ö	»	360	360	360	360	360	350	350	350	350
33	salt »	K, Ö	»	360	361	360	360	360	350	350	348	350
34	Fläskkorv	K, Ö[1]	»	328	330	320	300	305	300	300	283	300
35	Fisk, färsk: abborre	N	»	—	—	—	—	220	—	220	220	—
36	gädda	N	»	325	320	—	320	320	320	320	320	—
37	sill	N	»	113	—	90	—	102	123	—	—	100
38	strömming	N	»	150	150	145	140	145	146	140	—	150
39	torsk	N	»	162	165	—	160	148	160	160	125	155
40	rödspotta	N	»	286	290	—	—	257	280	270	240	—
41	kolja	N	»	198	—	—	—	200	—	222	195	—
42	Salt sill	N	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
43	Kaffe: santosblandning	K	»	539	556	560	530	552	564	549	563	540
44	mest gångbara sort	K	»	577	593	596	575	587	593	582	597	563
45	Socker, bit-	K	»	66	69	70	68	67	69	68	67	68
46	Salt		»	28	25	27	27	26	27	24	27	25
47	Äpplen	N	»	189	180	173	166	152	180	191	149	161
48	Apelsiner	N	dussin	—	—	—	—	—	—	—	—	—
49	*Katrinplommon*	K, Ö	kg	205	198	205	205	205	205	209	209	200
50	Vitkål		»	26	23	30	27	25	29	27	36	28
51	Pilsner	Ö	1/3 l	31	33	35	31	31	36	34	31	31
52	Svagdricka	Ö	l	34	21	20	21	21	23	27	25	25
53	Elektrisk ström		kWh	28	30	25	38	30	32	35	33	41
54	Kokgas		kbm	18	25	20	25	23	25	21	—	25
55	Björkved	N	»	2600	2350	2100	1930	2100	2250	2300	2040	2000
56	Barrved	N	»	2350	2225	1970	1755	1925	2075	2000	1860	1725
57	Pannved	N	»	2100	1975	1825	1555	1725	1875	1850	1660	1500
58	Kol: antracit-	B	hl	968	934	987	972	990	976	940	992	1013
59	hushålls-	B	»	568	534	587	572	590	576	540	592	613
60	Koks: c:a 20–40 mm	B	100 kg	1016	903	1049	1022	1070	1084	980	1060	1054
61	c:a 40–60 el. 60–80 mm	B	»	961	951	1041	972	1030	1030	920	1052	1036

[1] Överenskommelsepris i Stockholm med omnejd samt Södertälje, Norrköping, Malmö, Lund,

Ö = överenskommelsepriser. — B = beslag och prisreglering.

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Hälsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
27	27	28	27	28	28	27	29	29	27	28	26	27	27	30	27	1
455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	2
—	445	445	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
278	285	270	276	271	270	270	280	287	279	278	279	273	278	281	280	4
300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	5
368	364	369	331	369	369	369	369	364	—	369	347	368	369	373	325	6
18	18	18	18	19	17	17	17	17	17	17	17	17	17	21	18	7
1500	1500	1500	1500	1600	1400	1400	1500	1400	1400	1400	1400	1362	1400	1833	1500	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
79	81	78	80	78	80	80	81	81	80	81	81	81	80	81	80	10
141	142	138	140	140	142	140	140	142	135	142	142	140	140	136	140	11
46	49	45	46	48	46	46	46	46	46	47	46	47	47	49	48	12
32	35	32	33	32	34	32	34	34	34	33	33	32	34	36	35	13
35	39	36	37	38	38	36	37	35	37	38	37	36	36	39	38	14
58	60	58	59	64	61	59	59	59	59	59	59	59	65	60	60	15
138	140	138	139	140	140	140	139	141	140	139	141	140	140	135	138	16
78	75	72	73	83	80	80	80	80	80	81	80	79	80	78	78	17
84	87	85	76	86	85	87	81	83	83	80	84	82	83	88	79	18
104	95	108	96	95	98	93	105	97	106	98	94	99	95	100	96	19
66	65	65	65	74	66	60	62	63	63	62	63	65	65	76	74	20
58	57	60	59	64	52	48	48	47	48	48	45	57	57	64	57	21
174	200	198	180	150	180	200	175	180	163	150	150	170	200	190	170	22
92	92	92	92	92	—	—	—	—	—	—	92	—	—	92	92	23
103	103	102	103	103	103	103	103	103	103	100	103	103	102	106	103	24
152	145	139	157	152	154	155	—	160	145	128	117	146	147	154	145	25
320	320	320	308	319	310	320	330	320	320	320	320	302	309	316	295	26
277	277	267	266	264	263	277	283	277	277	277	260	265	269	277	257	27
350	350	350	346	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	360	360	28
—	230	—	—	—	—	230	—	230	—	230	230	230	—	240	—	29
500	420	486	453	420	—	457	—	400	500	520	517	495	437	—	418	30
300	300	300	300	299	300	300	300	300	300	300	300	300	300	320	310	31
350	350	350	350	349	350	350	350	350	350	350	350	350	349	360	350	32
350	350	350	350	349	350	378	350	350	360	353	350	350	350	360	350	33
296	280	282	295	279	286	277	310	300	259	300	281	300	250	320	230	34
220	220	220	208	—	220	—	220	220	—	220	—	—	—	—	—	35
320	320	320	310	300	320	—	320	320	—	320	320	—	—	—	—	36
—	—	98	—	—	—	—	108	120	120	134	—	97	99	93	—	37
150	135	140	140	139	100	120	—	—	—	150	115	—	150	—	—	38
155	155	—	120	120	120	143	143	143	155	141	92	143	128	126	110	39
—	—	—	—	—	—	—	285	285	285	263	285	270	251	275	225	40
235	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	191	—	180	41
—	—	—	190	—	226	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42
—	515	531	—	520	588	540	590	505	564	467	—	515	528	524	555	43
589	515	565	585	577	588	575	595	593	585	532	583	575	578	569	617	44
69	71	69	71	76	70	69	68	69	69	70	69	70	70	68	69	45
25	27	25	24	24	25	24	26	27	27	27	27	25	25	24	24	46
190	165	165	145	164	192	180	189	181	166	150	174	168	145	156	165	47
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48
201	200	204	205	201	205	208	204	205	205	205	205	200	199	200	200	49
25	27	38	35	32	23	18	19	19	18	19	18	20	28	24	33	50
31	31	31	31	35	32	35	31	32	35	33	33	34	31	34	31	51
24	25	20	20	20	17	20	21	18	17	16	17	20	17	23	20	52
31	39	37	39	49	44	22	37	36	40	36	32	42	42	25	34	53
—	—	23	27	32	27	25	23	20	25	21	20	—	—	18	—	54
1675	1825	1900	1900	—	2125	2200	2380	2345	2360	2360	2480	2050	2150	2955	2425	55
1475	1650	1725	1725	1950	1950	2025	2080	2045	2060	2060	2160	1900	2000	2705	2225	56
1275	1450	1525	1525	1750	1750	1825	1930	1895	1910	1975	—	1650	1775	2050	2025	57
995	—	958	—	947	965	—	940	975	—	940	943	949	953	965	956	58
595	—	518	532	547	565	575	540	575	544	540	543	549	553	565	556	59
1058	1080	940	929	1023	980	1008	961	1130	969	970	975	1038	982	919	962	60
979	1026	946	916	966	1056	938	921	1076	909	920	1028	975	932	886	950	61

Göteborg och Borås.

Tab. 7 (forts.). Detaljpriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse

K = kortransonering. — N = normalpriser. —

	Varuslag	Gällande regleringar	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk	N	1	27	29	27	27	29	29	29	29	28
2	Smör: mejeri-	K, N	kg	455	455	455	455	455	455	455	455	455
3	lands-	K, N	»	445	—	—	445	—	—	445	445	—
4	Ost, ej helfet	K, N	»	278	290	273	273	288	282	290	271	276
5	Bordsmargarin	K, N	»	300	300	300	300	300	300	300	300	300
6	Ägg	K, N	»	—	380	349	369	383	383	—	335	—
7	Potatis: gammal	N	»	18	18	18	18	20	20	20	19	19
8	»	N	100 kg	1500	1500	1500	1500	1700	1700	1700	1563	1600
9	färsk		kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gula ärter	K, N	»	81	81	79	79	81	81	81	75	75
11	Bruna bönor	K, N	»	142	139	142	141	142	140	142	141	140
12	Mjöl: vete-	K	»	48	46	48	48	48	48	48	46	45
13	råg-	K	»	34	33	34	35	36	34	35	32	34
14	samsikt-	K	»	38	38	38	38	38	38	38	36	36
15	Gryn: havre-	K	»	60	60	59	62	60	60	60	60	59
16	ris-	K, N	»	140	138	139	139	138	138	138	140	139
17	Makaroner	K	»	76	77	76	77	80	80	80	77	76
18	Rågbröd: spisbröd	K, Ö	»	85	83	80	80	89	87	83	72	75
19	knäckebröd	K, Ö	»	101	93	94	91	101	100	103	89	94
20	sötlimpa	K, N	»	74	71	74	74	74	74	78	68	76
21	grovbröd	K, N	»	71	58	64	71	71	57	64	56	57
22	Vetebröd: skorpor	K	»	180	165	175	160	233	220	200	164	219
23	mjukt bakat m. vatten	K, N	»	92	92	92	92	92	92	92	92	87
24	matbröd » » mjölk	K, N	»	103	103	103	103	103	103	102	103	93
25	mjukt kaffebröd	K	»	154	174	154	133	185	170	154	128	157
26	Nötkött: stek	K, Ö	»	310	320	320	290	330	330	315	318	310
27	soppkött	K, Ö	»	270	277	277	257	287	287	273	279	269
28	Kalvkött, stek: gödkalv	K, Ö	»	360	360	360	360	360	360	360	360	360
29	spädkalv	K, Ö	»	230	—	230	230	240	—	240	240	240
30	Fårkött, stek	K	»	—	500	450	433	450	—	370	440	455
31	Malet nötkött	K, Ö	»	310	310	310	308	310	310	310	310	310
32	Fläsk: färskt (sidfläsk)	K, Ö	»	350	350	350	348	360	360	360	360	360
33	salt »	K, Ö	»	350	350	350	348	365	360	360	360	360
34	Fläskkorv	K, Ö[1]	»	290	298	280	270	300	293	250	310	300
35	Fisk, färsk: abborre	N	»	220	—	220	—	—	—	—	213	—
36	gädda	N	»	320	320	320	320	320	—	—	320	320
37	sill	N	»	100	86	93	115	—	120	90	122	—
38	strömming	N	»	—	150	120	150	150	—	143	150	149
39	torsk	N	»	138	155	155	147	160	160	160	158	160
40	rödspotta	N	»	280	280	280	—	240	—	—	281	—
41	kolja	N	»	230	230	—	—	235	—	—	230	—
42	Salt sill	N	»	—	—	—	—	230	—	—	—	—
43	Kaffe: santosblandning	K	»	550	543	567	585	—	541	524	535	553
44	mest gångbara sort	K	»	595	578	545	593	588	550	524	578	566
45	Socker, bit-	K	»	69	68	69	69	71	71	71	68	69
46	Salt		»	26	25	24	26	25	25	25	21	24
47	Äpplen	N	»	165	190	155	180	170	146	150	150	151
48	Apelsiner	N	dussin	—	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Katrinplommon	K, Ö	kg	200	—	200	199	209	205	205	205	205
50	Vitkål		»	25	20	30	40	30	28	40	28	27
51	Pilsner	Ö	1/3 l	36	33	31	31	31	31	31	31	31
52	Svagdricka	Ö	1	21	20	18	18	21	21	24	20	20
53	Elektrisk ström		kWh	35	30	26	35	42	37	27	33	26
54	Kokgas		kbm	28	—	26	—	24	—	—	20	24
55	Björkved	N	»	2050	2275	2125	1775	2100	1800	1925	1975	2100
56	Barrved	N	»	1925	2025	1900	1600	1925	1575	1700	1800	1925
57	Pannved	N	»	1675	1775	1700	1400	1725	1425	1550	1600	1725
58	Kol: antracit-	B	hl	967	1005	958	992	978	1025	1047	1004	943
59	hushålls-	B	»	567	595	558	592	578	—	—	604	543
60	Koks: c:a 20–40 mm	B	100 kg	972	1029	967	987	1006	1090	1094	1078	990
61	c:a 40–60 el. 60–80 mm	B	»	980	1000	910	922	936	1020	1040	1050	968

[1] Överenskommelsepris i Stockholm med omnejd samt Södertälje, Norrköping, Malmö, Lund,

för olika orter i riket under december 1942 (forts.).

Ö = överenskommelsepriser. — B = beslag och prisreglering.

Falun	Avesta	Ludvika	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsv.: staden	Sundsv.: sågv.-d.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Gällivare o. Malmb.	Kiruna	Samtliga orter	
29	29	29	29	29	29	31	31	30	31	30	30	33	35	35	**29**	1
455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	465	465	465	**456**	2
—	445	445	—	—	—	445	445	—	—	—	—	—	455	—	**446**	3
275	278	270	270	278	280	270	270	277	290	270	280	273	270	275	**276**	4
300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	**300**	5
—	390	—	—	390	—	396	396	396	396	396	397	400	404	402	**374**	6
20	20	18	21	20	21	21	21	21	20	20	—	22	25	25	**19**	7
1700	1767	1688	1760	1700	1800	1900	1900	1900	1700	1800	1867	1900	2200	—	**1629**	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
81	80	77	80	77	79	83	84	80	85	85	85	80	81	85	**80**	10
142	142	140	142	138	144	143	145	145	144	144	141	145	146	147	**141**	11
48	47	47	48	49	49	50	50	50	48	50	50	49	48	48	**47**	12
33	34	32	33	34	33	36	34	36	32	34	37	35	35	36	**34**	13
36	36	36	38	36	38	42	43	40	38	39	40	40	39	40	**37**	14
60	57	58	60	60	62	69	70	64	60	65	64	60	63	68	**61**	15
140	139	137	140	137	144	142	145	144	140	143	143	143	144	145	**140**	16
72	75	73	75	76	75	81	86	80	78	75	83	76	78	88	**79**	17
84	76	74	76	74	79	80	75	78	78	75	79	77	73	80	**81**	18
91	90	86	90	88	94	92	89	97	95	98	94	88	92	100	**96**	19
74	74	73	74	73	74	74	74	71	71	77	78	78	83	81	**72**	20
71	—	57	71	55	57	57	57	71	56	71	—	71	71	71	**60**	21
200	183	151	198	197	235	201	204	199	200	200	180	240	240	235	**191**	22
92	88	85	92	92	86	92	92	90	92	92	92	88	92	—	**92**	23
103	—	103	—	102	100	102	102	103	103	103	—	103	—	103	**103**	24
170	168	149	185	181	182	167	160	151	127	188	150	170	155	172	**158**	25
320	320	300	300	312	300	333	340	340	313	340	340	333	326	340	**318**	26
277	277	267	269	267	267	268	275	282	274	267	273	282	288	300	**273**	27
368	370	370	370	370	370	370	370	370	370	—	—	370	370	370	**359**	28
—	238	—	240	240	240	245	245	242	245	250	248	250	250	250	**239**	29
444	—	—	460	460	464	480	480	420	442	475	—	—	460	525	**467**	30
320	320	320	320	314	320	320	320	320	320	320	320	330	330	330	**311**	31
360	360	360	360	354	360	368	365	370	366	370	370	370	370	370	**357**	32
360	360	360	364	354	360	—	361	366	367	370	375	370	370	378	**358**	33
300	308	303	300	300	287	302	306	301	301	285	300	310	305	315	**294**	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	220	—	—	—	—	—	**219**	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	320	320	—	320	320	—	**319**	36
—	114	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	95	—	—	**106**	37
—	150	—	—	145	150	143	143	150	154	150	—	155	155	—	**143**	38
165	164	—	—	165	—	—	—	—	165	—	—	—	—	—	**147**	39
—	—	—	—	—	—	—	—	—	285	—	—	—	—	—	**271**	40
—	240	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	**218**	41
—	—	—	—	—	—	—	235	—	—	—	140	215	—	—	**206**	42
560	540	535	—	—	580	520	520	550	510	—	580	—	—	575	**544**	43
545	553	580	558	569	585	590	574	602	568	590	573	560	571	588	**576**	44
69	69	68	70	66	71	70	73	75	69	74	74	70	72	76	**70**	45
22	22	22	22	23	25	26	26	28	25	27	26	25	24	27	**25**	46
180	155	110	125	162	173	192	189	—	152	205	143	178	165	178	**167**	47
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48
—	203	198	195	202	205	214	211	205	211	210	200	205	215	214	**204**	49
22	30	23	32	25	30	29	27	40	36	35	36	30	30	32	**28**	50
31	31	31	31	31	31	31	31	32	31	31	34	31	32	31	**32**	51
20	20	20	20	17	18	22	24	30	25	20	27	28	27	25	**22**	52
27	33	34	34	41	35	36	35	37	25	33	54	35	28	28	**34**	53
30	—	—	—	23	—	25	—	—	29	—	—	—	—	—	**24**	54
1850	1800	1800	1700	1850	1775	1925	1925	1600	1850	1700	1400	1725	1600	1700	**2025**	55
1650	1625	1625	1400	1675	1600	1750	1750	1450	1700	1525	1250	1475	1400	1475	**1825**	56
—	1475	1475	1300	1525	1450	1650	1650	1350	1600	1425	1150	1425	1400	1375	**1645**	57
1020	1013	999	1015	952	957	972	997	1120	1035	—	—	952	—	—	**981**	58
—	613	599	615	552	557	542	567	555	653	553	—	552	—	—	**568**	59
1000	1102	1019	1148	996	963	878	924	879	1146	907	—	905	—	—	**1005**	60
1014	1042	1030	1096	977	915	864	911	904	1056	894	—	926	—	—	**975**	61

Göteborg och Borås.

går den dock ej med denna ökade vikt i gruppindextalet. I stället har vikten för den originalvara, som ersatts, icke minskats i så hög grad som eljest skulle blivit fallet. I indextalet för ved ingår sedan 1 oktober 1941 även pannved.

Jämför man indextalen för de olika varugrupperna den 1 januari 1943 med 1935 års prisnivå, befinnes det, att fisk stigit med i genomsnitt 144 %, kött med 90, rotsaker och frukt med 83, specerier med 56, mejeriprodukter, ägg och margarin med 41, bröd med 38, maltdrycker med 37 samt mjöl med 28 %. Tillhopa gör detta en ökning av hela livsmedelsposten med 61 %. Inom bränsle- och lyseposten har ved stigit med 132 %, koks med 125, kol med 75 samt kokgas med 41 %. Elektrisk ström (för belysningsändamål) har däremot sjunkit i pris med 3 %. Hela posten har härigenom stigit med 80 %.

Bostads- och skatteposterna ha vid detta tillfälle icke blivit föremål för omräkning.

Utgifter för beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde under senare delen av kvartalets sista månad. Den nu slutförda undersökningen visar, att prisnivån inom detaljhandeln sjunkit något sedan förra kvartalsskiftet. Denna nedgång beror emellertid icke på någon egentlig prissänkning utan förklaras dels av att ett kvalitetstillägg av 10 % på priset för priskontrollerad herrkonfektion, vilket provisoriskt pålades för ett år sedan, nu slopats, dels av att omsättningen av dylik konfektion ökats från 40 till 50 % enligt uppgifter från socialstyrelsens ortsombud. Beträffande slopandet av nämnda pristillägg av 10 % hade indexnämnden en från styrelsen avvikande mening. Även om denna åtgärd icke vidtagits, skulle emellertid generalindextalet ha blivit oförändrat. Det särskilda indextalet för beklädnadsposten sjönk från 187 till 186; motsvarande tal för ett år sedan var 174 (1935 = 100). Tab. 2 ger en bild av prisnivåns förändringar för de olika varuslagen sedan år 1935.

Övriga utgifter. Beräkningarna grunda sig i huvudsak på priser under senare delen av kvartalets sista månad. Undersökningen visar, att prisnivån ytterligare stigit något sedan förra kvartalet främst beroende på vissa prisförhöjningar å möbler, vilka dock skett före prisstoppets införande men efter beräkningen av föregående indextal. Indextalet för posten »övriga utgifter» visade i sin helhet uppgång från 145 till 146 (1935 = 100). I tab. 3 meddelas indextal för de olika grupperna inom ovannämnda post.

Levnadskostnadsindex med 1935 och 1914 (juli) som basår. Beträffande tillvägagångssättet vid indexberäkningarna hänvisas till den redogörelse härför, som återfinnes i Soc. Medd. årg. 1939, sid. 643 o. f.

Huvudresultaten av den nu utförda beräkningen, avseende prisläget omkring den 1 januari 1943, redovisas i tab. 4 beträffande indexserien med 1935 som basår och i tab. 5 för 1914 års serie.

Diagrammet på sid. 29 belyser ytterligare prisnivåns förändringar sedan 1935. Levnadskostnadernas stegring sedan tiden omedelbart före krigsutbrottet beräknas till omkring 42 %.

Tab. 8. Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige (år 1935 = 100).

	Socialstyrelsens index		Kommerskollegii partiprisindex											Finanstidningens partiprisindex (1914 = 100)
	Samtl. levnadskostnader	Livsmedel, bränsle o. lyse	Samtliga varor	Konsumtionsvaror	Ej el. oväsentl. bearb. varor	Väsentligt bearb. varor	Animaliska livsmedel	Vegetabiliska livsmedel	Bränsle	Gruv-, metall- o. maskinind.v.	Hudar och läder varor	Kautschuk o. kautschukvaror	Spånadsämnen o. textilvaror	
1935 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	111
1936 . . .	101	104	102	101	104	101	104	101	104	101	106	101	102	116
1937 . . .	104	108	114	106	120	108	108	107	129	127	118	107	109	139
1938 . . .	106	111	111	106	114	107	114	104	119	118	108	88	102	128
1939 . . .	109	115	115	109	121	108	120	105	138	124	114	79	104	132
1940 . . .	123	133	146	134	157	133	140	131	231	155	140	98	143	173
1941 . . .	139	153	172	162	190	153	176	157	324	165	150	114	174	191
1942 . . .	151	163	189	179	210	167	186	181	350	173	162	124	191	202
1 sept. 1939	.	115	111	108	116	105	121	103	120	117	110	77	99	127
1 jan. 1942	145	158	179	169	199	158	184	167	328	167	153	114	181	196
1 okt. »	153	164	192	181	211	172	189	176	368	176	170	127	197	203
1 nov. »	.	162	193	182	213	172	190	177	370	176	170	127	197	199
1 dec. »	.	163	195	183	216	173	191	182	371	177	170	128	197	199
1 jan. 1943	153	163	195	183	216	173	191	182	370	177	170	128	197	201

Betraktar man förändringarna av samtliga levnadskostnader under det nu gångna kvartalet, finner man enligt tab. 4, att levnadskostnadsindex med 1935 som bas kvarstår oförändrad vid 153. Anknytes denna serie till den äldre med juli 1914 som utgångspunkt (tab. 5), befinnes likaledes, att indextalet vid senaste kvartalsskifte är oförändrat sedan det närmast föregående, nämligen 239.

Riksbankens konsumtionsprisindex.

Riksbankens konsumtionsprisindex, som huvudsakligen grundar sig på av socialstyrelsen tillhandahållet prismaterial, steg från den 15 augusti 1939 till den 15 december 1942 med 49·1 %. Indextalens förändringar under olika perioder sedan krigsutbrottet belysas av följande tablå:

	Aug. 1939–Dec. 1940	Dec. 1940–Juni 1941	Juni 1941–Dec. 1941	Dec. 1941–Juni 1942	Juni 1942–Dec. 1942	Aug. 1939–Dec. 1942
Föda- och njutningsämnen	+ 27·1	+ 6·8	+ 7·5	+ 5·2	+ 2·8	+ 57·7
Bränsle och lyse	+ 52·7	+ 4·8	+ 2·4	+ 1·8	+ 5·4	+ 74·9
Kläder	+ 34·2	+ 16·2	+ 4·7	+ 6·9	+ 6·1	+ 85·1
Skodon	+ 24·9	+ 10·0	+ 3·9	+ 5·0	+ 4·1	+ 56·0
Inventarier	+ 18·8	+ 12·1	+ 4·1	+ 5·8	+ 4·4	+ 53·0
Övriga utgifter	+ 13·0	+ 4·9	+ 3·8	+ 3·0	+ 3·2	+ 30·9
Generalindex	+ 22·7	+ 7·3	+ 5·1	+ 4·3	+ 3·4	+ 49·1
d:o med avdrag för indirekta skatter och tillägg för subventioner	+ 21·2	+ 5·4	+ 4·6	+ 4·2	+ 3·2	+ 43·7

I övrigt hänvisas till efterföljande tabell.

Riksbankens konsumtionsprisindex december 1941—december 1942 (sept. 1931 = 100).

	1941	1942											Förändring i % dec. 1941—dec. 1942
	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Födo- och njutningsämnen	*172·2*	*172·8*	*174·6*	*177·1*	*179·0*	*180·0*	*181·2*	*183·6*	*184·2*	*185·3*	*185·8*	*186·4*	*186·2*	*+ 8·1*
Mjölk, smör, ost, margarin	156·5	156·5	156·5	156·5	156·5	156·5	156·5	156·5	156·6	156·7	156·7	156·7	156·7	+ 0·2
Kött	177·8	179·0	180·5	182·7	182·5	183·4	183·9	183·8	186·3	185·9	186·0	182·5	182·5	+ 2·6
Fläsk	205·0	205·8	206·4	207·1	208·8	209·9	213·2	216·2	217·1	218·0	218·9	219·6	220·0	+ 7·3
Ägg	203·3	206·0	207·7	207·7	211·0	214·9	217·1	217·1	217·6	216·0	219·3	220·4	222·0	+ 9·2
Fisk	199·8	204·0	227·6	232·5	201·2	191·2	182·3	194·4	200·1	205·4	210·9	208·9	205·6	+ 2·9
Potatis, mjöl, bröd m. m.	128·3	128·7	129·0	130·5	131·7	133·0	135·0	137·0	136·2	136·9	137·0	136·9	136·9	+ 6·7
Trädgårdsprodukter	168·9	170·8	173·4	180·9	192·1	202·1	211·7	219·8	223·1	226·0	226·6	234·7	233·6	+38·4
Specerier, kolonialvaror	180·7	181·2	182·5	183·7	184·8	185·4	186·7	191·2	191·1	191·3	191·8	192·7	192·1	+ 6·3
Drycker, tobak m. m.	189·4	189·4	190·9	196·0	203·6	203·6	203·6	204·5	204·5	207·0	207·4	208·5	208·5	+10·1
Bostad	*(97·9)*	—	—	—	*97·9*	—	—	—	—	—	*97·9*	—	—	*± 0·0*
Bränsle och lyse	*165·8*	*166·0*	*166·2*	*167·7*	*168·0*	*167·4*	*167·9*	*177·5*	*178·3*	*179·2*	*178·6*	*176·9*	*177·0*	*+ 6·8*
Beklädnad	*165·1*	*166·4*	*168·7*	*171·3*	*172·8*	*174·4*	*175·8*	*176·5*	*177·5*	*180·0*	*182·5*	*185·7*	*185·8*	*+12·5*
Kläder	174·7	176·4	179·0	182·1	184·0	185·2	186·7	187·5	188·7	191·2	193·9	198·0	198·0	+13·4
Skodon	138·8	138·9	140·3	141·3	141·7	144·2	145·7	146·0	146·7	148·8	150·7	151·5	151·6	+ 9·3
Inventarier	*142·2*	*144·1*	*145·0*	*147·2*	*147·5*	*148·7*	*150·5*	*150·9*	*152·2*	*153·7*	*154·6*	*157·0*	*157·1*	*+10·5*
Övriga utgifter	*121·0*	*121·4*	*121·6*	*122·6*	*124·1*	*124·5*	*124·7*	*127·1*	*127·9*	*128·2*	*128·4*	*128·6*	*128·6*	*+ 6·3*
Generalindex	**148·4**	**149·1**	**150·2**	**152·0**	**153·2**	**153·9**	**154·8**	**156·9**	**157·6**	**158·6**	**159·2**	**160·1**	**160·0**	**+ 7·8**

Arbetsmarknaden under december 1942.

De förändringar, som ägde rum på arbetsmarknaden under december 1942, voro huvudsakligen av säsongmässig art. Såsom brukar vara fallet under årets sista månad, inträdde en minskning av arbetstillgången inom jordbruk och flertalet industrier samt någon ökning av arbetslösheten och hjälpbehovet, ehuruväl förändringarna voro mindre än normalt.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under december med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Enligt rapporterna från de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes med dessas medverkan sammanlagt omkring 56 300 platser under december, vilket, jämfört med föregående månad, innebar en nedgång av tillsättningsresultatet med omkring 15 %. Antalet manliga arbetssökande var i det närmaste oförändrat sedan föregående månad, medan däremot utbudet av kvinnlig arbetskraft var 15 % lägre. Totala antalet lediga platser hade sjunkit med 13 %. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 125 i december mot 114 i november. För enbart industri, inkl. byggnadsverksamhet, utgjorde motsvarande jämförelsetal 415 resp. 264.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik var antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden omkring 5 % lägre i slutet av december än i slutet av november. Poängsiffran för arbetstillgången var dock ungefär densamma vid de nämnda redovisningstillfällena och utgjorde i genomsnitt för samtliga grupper inom industri m. m. 3·68 i december mot 3·67 föregående månad; de anförda talen beteckna en betydligt mer än medelgod arbetstillgång.

De senast tillgängliga uppgifterna om arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av november månad, ge vid handen, att 5·9 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade som arbetslösa mot 4·8 % en månad tidigare. Fackföreningsarbetslösheten var trots den nu inträdda ökningen ej högre än under t. ex. högsäsongen sommaren 1939.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av december månad, utgjorde vid denna tidpunkt 8 592, vilket innebar en ökning sedan föregående månad med 1 921 eller bortåt 30 %. Av antalet nytillkomna hjälpsökande voro drygt hälften hemmahörande i de tre största städerna, ungefär en fjärdedel i övriga städer och den återstående fjärdedelen på landsbygden. Det må påpekas, att av samtliga hjälpsökande 2 787 voro sysselsatta vid angelägna arbeten för försvaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa utgjorde 5 805.

En sammanfattande jämförelse av ovan behandlade data med motsvarande uppgifter för samma tidpunkter föregående år visar, att utbudet av arbetskraft samt de tillgängliga reserverna av arbetslösa bland fackföreningsmedlem-

marna och av hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna voro väsentligt mindre än 1941. Antalet arbetssökande på 100 lediga platser var sålunda endast 125 mot 195 i fjol, fackföreningsarbetslösheten 5·9 % mot 10·0 % och antalet hjälpsökande 8 592 mot 19 583. Såsom framhållits i tidigare månadsrapporter, sammanhänger det nu rådande bristläget i hög grad med de ökade extraordinära arbetsuppgifterna för bränsleförsörjningen. Även antalet sysselsatta inom industri och angränsande verksamhetsområden var emellertid något (omkring 5 %) högre än föregående år.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt andra upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt av förhållandena på arbetsmarknaden under december inom olika områden av näringslivet.

Inom jordbruket kunde en säsongmässig minskning konstateras i fråga om både tillgång och efterfrågan på arbetskraft, och de lediga platsernas antal uppgick knappast till mer än hälften mot i november. Det föreliggande behovet gällde huvudsakligen tillfällig arbetskraft till rotfruktsskörden och tröskningsarbetet. På grund av den gynnsamma väderleken var det även möjligt att fortsätta höstplöjningen under december.

Efterfrågan på skogsarbetare visade under månaden någon nedgång. Möjligheterna att under vintern tillgodose behovet av arbetskraft ökades genom frivilliga anmälningar från personer, vilka önskade i förväg fullgöra ålagd tjänsteplikt. Enligt verkställda inventeringar var den i skogarna sysselsatta arbetsstyrkan omkring 13 500 man större än i november.

Inom så gott som samtliga industriella arbetsområden hade sysselsättningsnivån sänkts mot slutet av året och en avmattning i efterfrågan på arbetskraft inträtt. Nedgången inom metallindustrin, vilken dock var mindre än fjolårets, berörde huvudsakligen gjutare, hjälparbetare och verkstadsynglingar. Ett visst underskott förelåg på kompetenta ritare och konstruktörer inom det mekaniska facket liksom även i fråga om fullt kompetenta yrkesarbetare av olika slag. Vid sågverken skedde under månaden en fortsatt säsongnedgång av antalet sysselsatta, och driftsinskränkningar i stor omfattning förekommo också vid cellulosafabrikerna. Läget inom möbelbranschen kännetecknades fortfarande av goda konjunkturer. Inom livsmedelsindustrin medförde julhelgen ett ökat antal kortvariga arbetstillfällen inom bl. a. bageriyrket samt vid bryggerier och läskedrycksfabriker. Sedan sockerbruken i början av månaden avslutat kampanjen, entledigades arbetarna därstädes i stor omfattning. Efter julhelgen visade nästan samtliga grenar av livsmedelsindustrin en minskning av sysselsättningen. Inom textil- och beklädnadsindustrierna samt vid skofabrikerna och gummifabrikerna förekommo sedvanliga permitteringar vid julen.

Nyanställningarna inom byggnadsindustrin nedgingo visserligen under december, men verksamheten måste dock betecknas som livlig för årstiden, delvis till följd av de statliga åtgärder, som vidtagits för utjämning av byggnadssäsongen genom relativ ökning av sysselsättningen under vintern. På grund av den blida väderleken kunde förberedande arbeten vid de i höstas påbörjade före-

tagen slutföras, och arbetstillgången var relativt god för byggnadshantlangare, timmermän och rörläggare.

Sjöfarten fortgick i en för årstiden normal omfattning. Sjömanshusen redovisade sammanlagt 1 569 påmönstringar och 3 510 avmönstringar. Motsvarande siffror för november voro 1 560 och 2 190 samt för december föregående år 1 696 och 3 411.

Inom handel och samfärdsel erbjödos ökade arbetstillfällen under december, till största delen dock endast av mera tillfällig art. Inför julsäsongen efterfrågades sålunda affärs- och lagerbiträden, vilket avspeglade sig i sjunkande arbetssökandesiffror vid arbetsförmedlingarna, speciellt vad beträffar kvinnliga biträden. God platstillgång noterades alltjämt för yngre kvinnliga kontorister, men de sökande saknade ofta erforderlig kompetens. Den sedvanliga bristen på yngre manlig arbetskraft, såsom varubud o. dyl., reducerades väsentligt i samband med skolferierna.

Inom hotell- och restaurangbranschen konstaterades en betydande minskning i antalet arbetssökande; den sedvanliga obenägenheten att söka anställning över julen var inom detta fack i år mera framträdande än vanligt. För serveringspersonal var arbetstillgången gynnsammare än under föregående månader, varjämte underskott fortfarande förelåg i fråga om kokerskor och köksbiträden.

Bristen på arbetskraft till sjukhusen — såväl sjukvårdsbiträden som kökspersonal och städerskor — var starkt kännbar, särskilt före helgen, då svårigheter yppade sig att anskaffa även ovana vikarier. Likaså framträdde knappheten på barnsköterskor mera markerat än tidigare.

Inom det husliga arbetet noterades sjunkande arbetssökandesiffror, vilket, liksom i fråga om hotell- och restaurangpersonalen, torde bero på obenägenheten att taga plats under julmånaden. Arbetstillgången var däremot större än under november, varvid ökningen dock gällde mera tillfälliga platser, främst för hushållshjälp, kokfruar och serveringspersonal men även i fråga om tvätt- och rengöringsarbeterskor.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under december 1942.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 56 298 platser, varav 36 741 manliga och 19 557 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—4 i tabellavdelningen.

Av de särskilda rapporter, som inkommit från arbetsförmedlingarna med redovisning av frivillig militärtjänst och arbetshjälp, framgår, att 1 120 personer (därav 156 kvinnor) utplacerades under månaden till frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning samt 997 personer (därav 141 kvinnor) till frivillig arbetshjälp vid jordbruket m. m.

Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under december 2 868 platser tillsattes, varav 2 416 manliga och 452 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 1 338 personer (1 161 män och 177 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under december 10 630 man i skogsarbete. Av dessa kommo 8 047 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Överföring av arbetskraft till skogsbruket. Åtgärderna för frivillig överföring av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden ha resulterat i att 453 riksarbetslag med tillsammans 6 481 deltagare voro sysselsatta med skogsavverkning enligt rapporter avseende veckan före jul. Dessutom pågingo i olika delar av landet 713 huggarkurser med sammanlagt 6 902 deltagare. Deltagare i riksarbetslag och huggarkurser åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942). Dylika förmåner tillkommo dessutom 6 437 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i riksarbetslag eller huggarkurser. Sammanlagt åtnjöto vid december månads utgång 19 820 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt bidrag i en eller annan form.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid december månads utgång till 8 592, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en ökning med 1 921 eller 28·8 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 144 (1·7 %) kvinnor.

Under december månad beviljades statsbidrag till för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 3·9 milj. kr. Under tiden 1 juli—31 december 1942 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 7·4 milj. kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid december månads utgång åtnjöto 6 061 (70·5 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 5 334 (88·0 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 3 407 (39·6 %) hjälpta genom arbete och 2 654 (30·9 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under december månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden november 1941—december 1942 lämnas i tab. 13 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten, arkivarbeten och musikerhjälp. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 47 arbetsplatser i kommissionens regi 1 114 arbetslösa och vid 30 arbetsplatser i annan myndighets regi 802 arbetslösa. Vid 41 statskom-

munala beredskapsarbeten sysselsattes 871 arbetslösa och vid 5 statskommunala reservarbeten 33 arbetslösa. Vid 109 arkivarbetsplatser sysselsattes 333 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 65 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 580 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 11 städer och 10 landskommuner till sammanlagt 1 778 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 1 294 (72·8 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 1 620 (91·1 %) hemmahörande i städer.

För december månad hade av understödskommunerna 8 städer och 4 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 338 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes sammanlagt 782 genom arbetsmarknadskommissionen uttagna stenarbetare, varav 602 i Göteborgs och Bohus, 106 i Blekinge, 44 i Hallands och 30 i Kalmar län. Av samtliga sysselsatta voro 68 att anse som fullgod arbetskraft.

Utbildningsverksamheten. Under månaden pågingo 50 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 17 kurser för utbildning av kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin,* fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	36	402	bågsvetsare	4	34
finmekaniker	4	47	optiker	2	30
elektromekaniker	1	4	lindare (elektr.)	1	8
smeder	1	15	Summa	50	547
gassvetsare	1	7			

Av samtliga deltagare voro 35 kvinnor. Under år 1942 voro sammanlagt 2 137 elever inskrivna vid beredskapskurser för verkstadsindustrin. Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av december 1942 ha 8 395 elever, varav 249 kvinnliga, varit inskrivna vid kurserna. Av dessa ha 5 688, varav 121 kvinnliga, utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	10	132
gassvetsare	6	47
bågsvetsare	1	13
Summa	17	192

Vid månadens utgång pågingo kurser i Stockholm, Uppsala, Norrköping, Göteborg, Hunnebostrand, Örebro och Härnösand. Inalles 26 kurser ha hittills varit anordnade.

Dessutom ha sammanlagt 19 kvinnor, vilka icke redovisas ovan, intagits i beredskapskurserna för verkstadsindustrin i Malmö, Trollhättan och Dals-Långed. Sistnämnda kurser skola successivt ombildas till beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 december 1942. Resultatet av inventeringen den 31 december 1942 redovisas i tabellen på sid. 49, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad. Beträffande materialets insamling och principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (augustirapporten 1941). Det torde observeras, att endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft, är uppgiftsskyldig.

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna den 31 december uppgick till 86 900 man, vilket innebär en ökning under månaden med 13 500. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades till 38 400. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 15 900 man, varför den uppgivna bristen utgjorde 22 500.

En jämförelse med inventeringen vid samma tidpunkt föregående år lämnar följande resultat.

Kategorier	Antal avverkare		Antal sysselsatta arbetare		Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arbetskraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa	
	31/12 1941	31/12 1942	31/12 1941	31/12 1942	31/12 1941	31/12 1942	31/12 1941	31/12 1942
Kronoskogar	152	154	12 618	12 954	3 272	3 945	1 785	2 200
Andra allmänna skogar	423	553	3 737	5 568	653	1 264	278	632
Aktiebolagsskogar	357	474	33 181	43 669	11 371	24 609	6 469	13 983
Övriga enskilda skogar	13 231	8 491	31 156	24 679	6 593	8 574	2 742	5 696
Summa	**14 163**	**9 672**	**80 692**	**86 870**	**21 889**	**38 392**	**11 274**	**22 511**
Avverkare med behov av 1— 9 arbetare	13 270	8 406	23 554	15 257	5 489	5 279	2 061	3 337
10—24 »	479	661	6 555	7 221	919	2 314	501	1 554
25—ω »	414	605	50 583	64 392	15 481	30 799	8 712	17 620

I redovisningen den 31/12 1941 torde ingå ett antal enskilda avverkare, som icke sysselsatte lejd arbetskraft och sålunda icke skulle ha lämnat uppgifter. Direkt jämförbara äro därför endast de kategorier avverkare, som hade ett arbetskraftsbehov av 10 eller flera arbetare. Vidare bör framhållas, att avverkarnas till inventeringarna uppgivna behov äro att betrakta mera som teo-

Inventeringarna av arbetskraft för bränvedsförsörjningen m. m. den 30/11 och 31/12 1942.

Län m. m.	Antal avverkare		Antal sysselsatta arbetare		Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa	
	30/11	31/12	30/11	31/12	30/11	31/12	30/11	31/12
Stockholms	276	299	1 940	2 481	946	733	636	473
Uppsala	159	167	1 695	2 366	1 431	1 157	1 142	919
Södermanlands	422	529	2 460	3 221	875	751	620	578
Östergötlands	736	743	3 146	3 772	1 125	1 020	685	794
Jönköpings	410	439	1 405	1 640	510	499	318	315
Kronobergs	461	437	2 257	2 726	535	408	305	266
Kalmar	807	835	2 621	3 100	1 097	817	755	627
Gotlands	13	31	60	148	80	132	45	55
Blekinge	243	265	778	1 069	532	354	376	261
Kristianstads	308	441	1 317	2 108	575	315	142	165
Malmöhus	75	42	552	838	583	167	244	111
Hallands	114	133	557	773	338	292	224	190
Göteborgs o. Bohus	190	237	671	789	74	132	30	58
Älvsborgs	399	390	1 852	2 329	651	525	338	346
Skaraborgs	259	268	1 838	2 383	643	370	289	181
Örebro	480	511	3 370	3 834	1 235	1 106	1 028	907
Västmanlands	317	347	2 027	2 290	743	686	562	545
S:a södra Sverige	**5 669**	**6 114**	**28 546**	**35 867**	**11 973**	**9 464**	**7 739**	**6 791**
Värmlands	792	806	6 739	7 176	3 110	3 226	2 709	2 696
Kopparbergs	387	382	6 435	7 357	2 409	2 566	1 965	1 776
Gävleborgs	730	636	7 279	6 501	2 048	2 715	1 639	1 476
Västernorrlands	620	612	7 841	8 906	3 306	4 454	2 008	2 222
Jämtlands	383	360	6 055	6 455	5 899	6 817	3 722	4 073
Västerbottens	561	602	5 851	7 980	3 982	5 191	1 155	1 363
Norrbottens	162	160	4 627	6 628	4 193	3 959	2 323	2 114
S:a norra Sverige	**3 635**	**3 558**	**44 827**	**51 003**	**24 947**	**28 928**	**15 521**	**15 720**
S:a hela landet	**9 304**	**9 672**	**73 373**	**86 870**	**36 920**	**38 392**	**23 260**	**22 511**
Kronoskogar	151	154	10 839	12 954	4 090	3 945	2 147	2 200
Andra allmänna skogar	524	553	4 293	5 568	1 494	1 264	717	632
Aktiebolagsskogar	469	474	37 151	43 669	21 068	24 609	13 650	13 983
Övriga enskilda skogar	8 160	8 491	21 090	24 679	10 268	8 574	6 746	5 696
Avverkare med behov av								
1— 9 arbetare	8 119	8 406	14 025	15 257	6 271	5 279	3 893	3 337
10—24 »	630	661	6 447	7 221	2 735	2 314	1 850	1 554
25—ω »	555	605	52 901	64 392	27 914	30 799	17 517	17 620

retiska idealsiffror än som aktuella uppgifter om det antal man, som omedelbart kan beredas sysselsättning och utrymme i för olika kategorier av arbetskraft lämpliga förläggningar. Arbetskraftsrekvisitionerna hos arbetsförmedlingen understiga väsentligt inventeringssiffrorna.

Tjänsteplikt för män födda 1923. Genom kungl. kungörelsen den 13 november 1942 (nr 878) har skyldighet stadgats för varje svensk man, som är född 1923, att i enlighet med de föreskrifter, som arbetsmarknadskommissionen utfärdar, antaga och utföra arbete i skogsbruk eller torvhantering ävensom arbete, som erfordras för inkvartering och utspisning av inom skogsbruk eller torvhante-

ring sysselsatta. Arbetsmarknadskommissionen har utfärdat vissa tillämpningsföreskrifter, avseende tjänstepliktigas sysselsättande inom skogsbruket med avverkning av skog (huggning). Enligt dessa föreskrifter skall tjänstepliktig fullgöra arbete, som med beräkning efter priser enligt vissa normerande avtal ger en inkomst av 550 kr. vid arbete i Götaland eller Svealand undantaget Dalarne samt 600 kr. vid arbete i Dalarne eller Norrland. Den för uttagningen erforderliga registreringen av de tjänstepliktiga skall verkställas i samband med att de inskrivas till värnpliktstjänstgöring.

Bestämmelser ha samtidigt utfärdats om att tjänsteplikten kan få fullgöras i förväg efter frivillig anmälan, varvid prestationsskyldigheten minskas med cirka 25 % och motsvarar inom det sydligare området arbete för minst 400 kr. och inom det norra minst 450 kr. Tjänstepliktig medgives rätt att själv träffa avtal om arbete med arbetsgivare, som ålagts producera ved.

För att komma i fråga till fullgörande av tjänsteplikt i förväg skulle vederbörande ingiva anmälan till länsarbetsnämnden senast den 31 december 1942. Vid anmälningstidens utgång hade anmälan inkommit från 20 006 tjänstepliktiga, varav 11 885 själva skaffat sig arbete och 8 121 önskade anvisas sådant genom arbetsförmedlingens försorg. De frivilligt anmäldas fördelning efter yrkestillhörighet framgår av följande sammanställning.

Yrkesgrupper	Antal tjänstepliktiga, som		Summa
	själva skaffat sig arbete	anhållit om anvisning på arbete	
Jordbruk och skogshushållning	**7 121**	**1 529**	**8 650**
Jordbruk	5 354	1 446	6 800
Skogshushållning	1 767	83	1 850
Industri och hantverk	**3 034**	**4 054**	**7 088**
Malmbrytning	24	12	36
Metall- och maskinindustri	968	1 892	2 860
Jord- och stenindutri	172	143	315
Trävaruindustri	616	310	926
Pappers- och grafisk industri	109	212	321
Livsmedelsindustri	232	293	525
Textil- och beklädnadsindustri	107	148	255
Läder- och gummiindustri	75	164	239
Kemisk-teknisk industri	69	72	141
Byggnadsverksamhet	640	772	1 412
Kraft- och värmeproduktion	22	36	58
Sjöfart och fiske	**75**	**143**	**218**
Handel och samfärdsel	**1 056**	**1 892**	**2 948**
Kontorsarbete	159	301	460
Affärs- och lagerarbete	364	649	1 013
Landtransport	386	714	1 100
Hotell- och restaurangrörelse	85	131	216
Litterärt och konstnärligt arbete	22	34	56
Förvaltning och undervisning	19	22	41
Sjukvård och hygien	21	41	62
Husligt arbete	**81**	**83**	**164**
Diversearbete	**244**	**292**	**536**
Frivilliga arbetsuppgifter	**8**	**17**	**25**
Ungdom utan särskild utbildning	**266**	**111**	**377**
Summa	**11 885**	**8 121**	**20 006**

Vissa särskilda förmåner kunna utgå till de tjänstepliktiga, som utföra skogsarbete. Sålunda erhåller den, som är ovan, ett bidrag av två kronor om dagen under högst etthundratjugo dagar; vid fullgörande i förväg av tjänsteplikten dock under högst nittio dagar. Familjetillägg kan även utgå för ovan arbetare. Vidare erhållas klädesutrustning och arbetsverktyg, varjämte för dem, som genom arbetsförmedlingens försorg placeras i särskilda förläggningar, kommissionen bekostar instruktör och bidrager till kockans avlöning. Ersättning för resor utgår enligt bestämmelserna i tjänstepliktslagen.

Från tjänsteplikt har undantagits den som sedvanligen utför skogsarbete, om han styrker sig ha under tiden 24 november 1942—30 april 1943 utfört arbete i minst sjuttiofem arbetsdagar. Till dem som kunna undantagas ha hänförts huggare och körare samt vidare milkolare, apterare och tummare.

Statens arbetsmarknadskommissions kansli. Kungl. Maj:t har den 31 december 1942 föreskrivit, att å andra avdelningen inom kommissionens kansli skall fr. o. m. den 1 januari 1943 tills vidare vara inrättad en byrå för handläggning av ärenden, som röra inköp och försäljning samt redovisning och vård av inventarier och materiel (intendenturbyrån). Till chef för denna byrå har förordnats 1:e ingenjören hos kommissionen, civilingenjören John Jacobson.

Kungl. Maj:t har den 15 januari 1943 förordnat assessorn i Svea hovrätt Åke Verner Lundgren att fr. o. m. den 20 januari tills vidare t. o. m. den 30 juni 1943 vara chef för första avdelningen inom kommissionens kansli.

Arbetstid och sysselsättning inom näringslivet i november 1942.

Undersökningens omfattning och representativitet. Under åren 1932—1937 samt 1940—1941 inhämtade socialstyrelsen från de arbetsgivare, som insända uppgifter till kvartalsstatistiken över arbetstillgången eller till den årliga lönestatistiken, upplysningar angående arbetstidsförhållandena samt antalet i resp. företag sysselsatta arbetare under en vecka i november.[1] Sedan socialstyrelsen, efter hemställan hos Kungl. Maj:t, genom kungl. brev den 6 november 1942 fått i uppdrag att verkställa en ny undersökning av förevarande slag, utsändes i november 1942 ett frågeformulär av i huvudsak samma innehåll som vid tidigare undersökningstillfällen till c:a 13 000 företag inom industri, byggnadsverksamhet, handel m. m. Användbara uppgifter ha erhållits från 8 869 företag med tillhopa 575 610 arbetare. Motsvarande siffror vid 1941 års undersökning voro 7 823 företag och 541 580 arbetare.

Liksom i regel varit förhållandet vid föregående undersökningstillfällen avse de erhållna uppgifterna en bestämd vecka i november månad (i allmänhet veckan den 15—21 november).

Arbetarantalet vid de av undersökningen berörda företagen inom de industriella verksamhetsgrenarna uppgick till ungefär $^4/_5$ av totala arbetarantalet vid sådana företag, som lämnat uppgifter till kommerskollegii industristatistik. Jord- och stenindustri samt träindustri voro representerade med ungefär $^3/_5$, malmbrytning och metallindustri med bortåt $^9/_{10}$ och övriga industriella huvudgrupper med c:a $^3/_4$ av arbetarantalet inom resp. grupper enligt industristatistiken. Övriga verksamhetsgrenar, såsom byggnadsverksamhet, handel och varulager m. m., voro jämförelsevis svagt representerade i förhållande till det verkliga antalet sysselsatta på dessa områden.

Antal sysselsatta och permitterade arbetare.[2] Av samtliga anställda arbetare vid de undersökta företagen uppgåvos 91·0 % vara helt eller delvis sysselsatta under redovisningsveckan. Av samtliga sysselsatta arbetare inom industrigrupperna hade 20 044 eller 4·7 % förkortad arbetstid (mot 7·9 % i november 1941); förhållandena i detta avseende behandlas närmare i redogörelsen för veckoarbetstidens längd. Arbetstidsförkortning i form av växelpermitteringar under en vecka eller längre tid tillämpades endast i obetydlig omfattning. Antalet växelvis permitterade arbetare, vilka icke voro i arbete under redovisningsveckan, utgjorde sålunda ej mer än 551 eller 0·1 % av samtliga redovisade arbetare (i november 1941 0·3 %). Permitterade tills vidare på grund av bris-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 59.

[2] Preliminära data angående antalet arbetare, som under november månad 1942 voro sysselsatta, växelvis eller tills vidare permitterade eller frånvarande av annan orsak än arbetsbrist, ha publicerats i samband med arbetsmarknadsöversikten för november 1942 i Soc. Medd. årg. 1942, sid. 1056.

Tab. 1. Antalet sysselsatta arbetare, fördelade efter arbetstidens längd inom olika näringsgrenar under en vecka i november 1942.

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal sysselsatta arbetare	Därav (i %) vid arbetsavdelningar, där den genomsnittliga arbetstiden under veckan utgjorde ..... timmar									Genomsnittlig veckoarbetstid, timmar
			— 32	33—36	37—40	41—44	45—47	48	49—51	52—55	56 o. däröver	
Malmbrytning o. metallind.	**1 843**	**185 912**	**0·1**	**0·4**	**1·7**	**8·5**	**40·0**	**26·7**	**18·4**	**2·8**	**1·4**	**47·5**
Gruvor o. anrikningsverk	54	12 110	—	—	3·7	18·1	51·1	18·3	6·4	0·7	1·7	45·3
Järn-, stål- o. kopparverk	51	27 383	0·0	0·8	0·7	8·9	27·8	35·3	24·0	0·4	2·1	47·8
Järn- o. stålmanufaktur .	390	25 532	0·2	1·2	1·1	5·6	39·1	31·9	17·4	1·9	1·6	47·6
Mekaniska verkstäder . .	948	74 856	0·2	0·2	0·7	8·3	35·8	26·9	23·9	3·2	0·8	47·9
Skeppsvarv	61	15 769	0·0	0·2	9·1	12·0	41·9	16·8	13·4	4·6	2·0	47·1
Elektriska verkstäder . .	117	20 443	0·1	—	0·5	3·3	65·9	18·0	7·1	4·4	0·7	47·4
Annan metallindustri . .	222	9 819	0·1	0·1	1·3	10·1	37·7	32·2	10·1	5·3	3·1	46·7
Jord- o. stenindustri . . .	**557**	**23 656**	**1·1**	**0·6**	**4·2**	**12·8**	**33·8**	**39·9**	**4·4**	**1·9**	**1·3**	**46·5**
Kolgruvor	3	455	—	—	—	69·0	10·1	4·0	—	14·3	2·6	45·5
Torvindustri	65	1 165	1·2	0·4	4·0	18·0	6·4	60·6	9·4	—	—	46·4
Stenbrott o. stenhuggerier	127	3 154	1·9	2·0	8·8	14·3	31·6	35·6	4·5	0·8	0·5	45·7
Cementfabriker, kalkbruk	135	4 699	1·0	0·4	5·2	15·6	31·1	37·7	4·7	3·2	1·1	46·4
Tegelbruk	145	4 790	2·5	0·1	7·0	6·2	14·7	62·6	1·4	0·9	4·6	47·4
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	24	4 576	—	0·9	—	7·4	78·2	8·0	3·0	2·5	—	46·4
Glasbruk	58	4 817	0·4	—	2·1	14·1	23·4	50·8	7·9	1·2	0·1	46·6
Träindustri	**1 030**	**36 555**	**1·2**	**0·9**	**1·2**	**8·0**	**21·5**	**47·8**	**10·0**	**6·9**	**2·5**	**47·8**
Sågverk o. hyvleri . . .	418	17 578	2·0	1·5	1·9	11·3	23·4	49·2	8·2	1·8	0·7	46·7
Snickeri- o. möbelfabriker	532	16 229	0·2	0·3	0·7	4·0	21·1	46·2	10·8	12·2	4·5	48·8
Annan trävaruindustri . .	80	2 748	1·7	—	0·1	10·3	10·8	48·4	17·1	8·7	2·9	48·2
Pappers- o. grafisk ind. .	**636**	**43 533**	**1·0**	**0·5**	**1·7**	**4·6**	**21·4**	**34·2**	**26·9**	**7·4**	**2·3**	**48·7**
Pappersmassefabriker . .	75	12 989	0·9	—	2·1	4·7	16·9	41·1	27·3	6·4	0·6	48·2
Pappersbruk o. pappfabr.	64	13 040	2·3	0·8	2·7	5·5	32·3	28·2	23·7	4·3	0·2	48·0
Annan pappersindustri . .	145	6 487	0·0	0·1	0·8	3·0	16·0	31·2	38·4	9·3	1·2	49·2
Grafisk industri	352	11 017	0·1	1·2	0·4	4·2	17·1	35·1	23·5	10·9	7·5	49·7
Livsmedelsindustri	**1 053**	**36 840**	**2·8**	**1·8**	**2·2**	**9·6**	**25·7**	**33·5**	**8·6**	**13·2**	**2·6**	**47·3**
Kvarnar	60	1 884	3·4	1·9	1·0	12·4	26·1	41·7	10·0	2·9	0·6	46·4
Bagerier	246	6 259	0·6	6·3	1·4	9·7	18·2	59·6	3·1	1·0	0·1	46·1
Råsockerbruk o. raffinad. .	25	7 566	0·1	0·4	1·3	9·6	15·8	5·6	10·2	46·4	10·6	51·5
Choklad- o. karamellfabr.	71	4 652	0·1	2·4	1·0	11·0	57·2	24·6	3·2	0·4	0·1	46·2
Bryggerier o. läskedrycksf.	243	4 850	5·2	1·2	4·1	8·7	12·2	56·5	9·4	2·6	0·1	46·2
Tobaksfabriker	8	1 874	—	—	—	—	20·6	69·6	9·5	0·3	—	46·1
Slakterier o. konservfabr.	231	6 087	10·1	0·5	4·7	8·3	24·6	33·3	14·8	3·4	0·3	44·8
Annan livsmedelsindustri	169	3 668	1·1	0·3	2·7	3·6	16·4	35·6	13·9	24·0	2·4	48·6
Textil- o. beklädnadsind. .	**793**	**68 307**	**1·7**	**2·3**	**2·6**	**11·7**	**50·5**	**22·4**	**7·4**	**1·3**	**0·1**	**46·0**
Bomullsindustri	58	16 518	—	0·6	1·7	13·2	65·0	13·0	5·5	1·0	—	46·2
Jute- o. linneindustri . .	17	2 971	1·0	7·0	6·9	14·4	44·0	12·9	13·8	—	—	45·4
Ylleindustri	76	11 342	0·2	1·0	0·7	9·1	59·8	18·3	10·0	0·8	0·1	46·7
Trikåfabriker	127	9 042	0·6	0·8	2·1	18·5	49·4	23·2	4·2	1·0	0·2	46·2
Skrädderier o. sömnadsfabr.	365	21 203	4·5	4·7	4·0	9·4	36·6	32·7	6·5	1·5	0·1	45·2
Annan hithörande industri	150	7 231	1·8	1·4	2·5	9·6	47·1	22·7	11·2	3·2	0·5	46·4
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**391**	**21 111**	**5·9**	**2·6**	**6·2**	**10·0**	**38·5**	**22·6**	**10·6**	**2·8**	**0·8**	**45·4**
Garverier	35	2 195	0·6	1·6	3·8	11·7	42·5	31·5	7·3	0·4	0·6	46·6
Skofabriker	150	8 296	14·8	4·7	11·1	11·1	27·2	20·3	8·3	2·3	0·2	43·0
Gummivarufabriker . . .	31	5 626	—	—	—	9·4	64·3	14·2	11·3	0·5	0·3	46·8
Annan hithörande industri	175	4 994	0·2	2·4	5·9	8·0	26·6	32·1	15·2	7·1	2·5	47·4
Kemisk-teknisk industri .	**308**	**15 117**	**1·2**	**0·5**	**2·2**	**19·0**	**26·4**	**30·9**	**16·2**	**2·3**	**1·3**	**47·0**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	119	3 885	0·6	—	3·6	8·2	31·6	24·5	26·3	3·3	1·9	47·3
Sprängämnesfabriker . .	13	2 907	0·1	—	4·6	56·5	23·8	12·9	1·0	1·1	—	45·7
Tändsticksfabriker	7	758	2·5	0·1	—	33·7	35·9	12·5	15·3	—	—	45·4
Annan kemisk-tekn. ind. .	169	7 567	1·8	1·0	0·7	8·7	23·9	42·9	16·8	2·6	1·6	47·5
Samtliga industrigrupper	**6 611**	**431 031**	**1·2**	**1·0**	**2·2**	**9·3**	**36·1**	**29·8**	**14·7**	**4·2**	**1·5**	**47·2**
Byggnadsverksamhet . . .	999	25 159	2·7	4·2	5·6	22·4	25·6	24·7	13·7	1·0	0·1	45·3
Statliga verk o. byggn.-arb.	167	32 166	0·2	0·0	2·3	10·6	45·6	23·0	11·2	5·2	1·9	47·3
Komm. verk o. byggnadsarb.	255	19 644	1·2	0·5	1·7	13·9	46·4	27·4	6·7	1·1	1·1	46·3
Handel o. varulager . . .	659	7 489	0·9	0·8	2·6	10·7	15·6	55·5	9·5	3·3	1·1	47·3
Samfärdsel	178	8 108	22·8	3·5	3·9	3·9	15·9	30·3	16·2	2·3	1·2	41·1
Samtliga näringsgrenar	**8 869**	**523 597**	**1·5**	**1·1**	**2·4**	**10·1**	**36·0**	**29·4**	**14·1**	**4·0**	**1·4**	**47·0**

tande arbetstillgång voro 6 076 arbetare eller 1·1 % (mot 1·5 % i november 1941). Permitteringarna gällde vid det senaste undersökningstillfället i främsta rummet arbetare vid pappersmassefabriker, pappersbruk, sågverk, tändsticksfabriker, tegelbruk och slakterier. Det bör emellertid framhållas, att man särskilt inom säsongindustrierna och överhuvud taget vid de mindre företagen knappast gör någon bestämd skillnad mellan permittering och avskedande. Redovisningen av permitterade arbetare torde därför vara ganska olikformig inom olika branscher och vid olika företag. Såsom frånvarande från arbetet under hela redovisningsveckan av andra orsaker än bristande arbetstillgång redovisades 45 386 arbetare eller 7·9 % av samtliga (mot 7·2 % i november 1941).

Veckoarbetstidens längd. Den genomsnittliga veckoarbetstiden (inkl. övertidsarbete) per arbetare inom olika näringsgrenar samt de sysselsatta arbetarnas relativa fördelning efter veckoarbetstidens längd framgår av tab. 1 (jfr även diagrammet på nästa sida). I tab. 2 lämnas en särredovisning av sysselsättnings- och arbetstidsförhållandena, dels vid företag med full drift och dels vid företag med inskränkt drift, varvid i senare fallet skilts mellan arbetare vid avdelningar med full sysselsättning och arbetare vid avdelningar med förkortad arbetstid.

Det bör påpekas, att fördelningen i tab. 1 icke grundar sig på individuella uppgifter för varje enskild arbetare utan på genomsnittstal för olika arbetsavdelningar inom de redovisade företagen. Detta innebär, att vid företag, där enskilda arbetare varit frånvarande någon eller några dagar under veckan, den redovisade genomsnittliga arbetstiden för hela arbetsstyrkan kan komma att understiga den normala, ehuru någon generell arbetstidsförkortning ej genomförts. Man har dock i allmänhet erhållit rätt noggrann specificering av arbetstiden för olika grupper av arbetare, varför de i tabellen redovisade jämförelsetalen kunna antagas tämligen väl återspegla de faktiska variationerna i arbetstiden.

Vid bedömandet av arbetstidsförhållandena inom olika näringsgrupper, sådana de framträda i tab. 1, bör vidare ihågkommas, att arbetstiden för vissa arbetargrupper regelbundet förkortas under vintermånaderna. Så är exempelvis förhållandet för med utearbeten sysselsatt personal i byggnadsbranschen samt vid tegelbruk, sågverk, vissa statliga och kommunala arbeten etc. Slutligen kan arbetstiden per vecka även mer tillfälligt förkortas, utan att någon egentlig driftsinskränkning till följd av bristande arbetstillgång föreligger, t. ex. på grund av ogynnsamma väderleksförhållanden, erforderliga reparationer, omläggning av driften etc.

Ovan antydda förhållanden förklara, att av samtliga sysselsatta arbetare inom industrigrupperna hade, som förut nämnts, endast 4·7 % berörts av sådan arbetstidsförkortning, som orsakats av bristande arbetstillgång, ehuru enligt fördelningstalen i tab. 1 15 % hade en kortare arbetstid än 45 timmar och 36 % en arbetstid av 45—47 timmar. Det kan också i detta sammanhang påpekas, att enligt tab. 2 hade bortåt 10 % av arbetarna vid företag med full

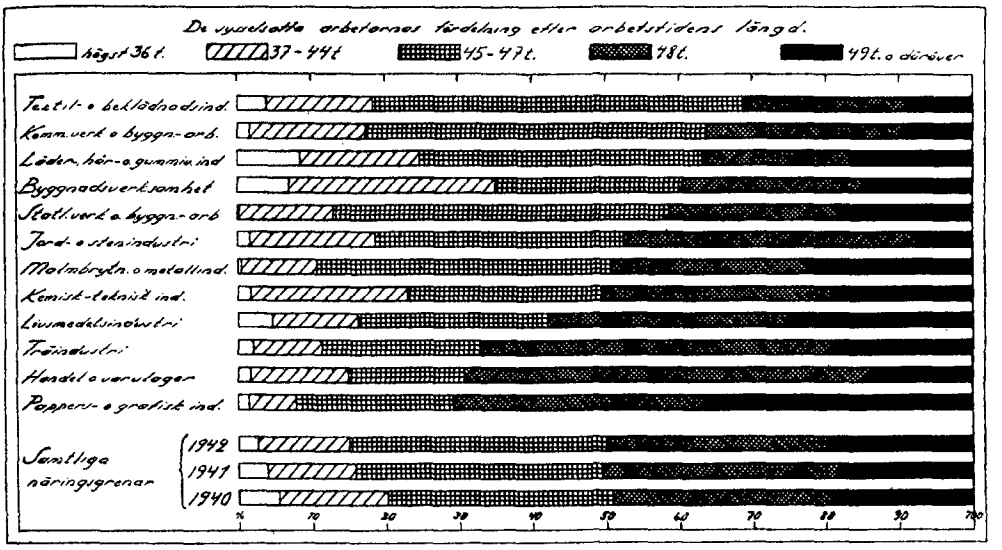

drift en kortare veckoarbetstid än 45 timmar, medan för 37 % arbetstiden utgjorde 45—47 timmar och endast för 53 % 48 timmar eller däröver.

Den genomsnittliga veckoarbetstiden per arbetare i november 1942 har beräknats till 47·0 timmar för samtliga näringsgrenar tillhopa och till 47·2 timmar för enbart industrin (tab. 1), mot resp. 46·9 och 47·0 timmar vid motsvarande tidpunkt år 1941.

Inom industrin var enligt tab. 2 den genomsnittliga veckoarbetstiden för arbetare med *förkortad arbetstid* 36·7 timmar år 1942 mot 36·2 timmar år 1941. Korttidsarbete tillämpades i rätt betydande omfattning till följd av materialbrist och andra krisförhållanden vid bryggerier och läskedrycksfabriker, slakterier och skofabriker samt inom textilindustrin (särskilt jute- och linneindustri, skrädderier och sömnadsfabriker). Arbetstidsförkortning, i huvudsak betingad av arbetstillgångens säsongmässiga minskning, förelåg inom torvindustri, stenindustri, olika byggnadsämnesindustrier och vid sågverk. Korttidsarbetets förekomst och omfattning inom vissa av de nämnda industrigrupperna under november 1942 i jämförelse med november 1941 framgår av tablån å sid. 57. Under lågsäsongen inom byggnadsfacken vid denna tid på året ha målare och rörläggare i avtalsöverenskommelser fastställd arbetstidsförkortning. Även bland andra byggnadsarbetare och bland anläggningsarbetare förekom allmänt någon arbetstidsförkortning till följd av dagsljusets kortvarighet. Att den genomsnittliga veckoarbetstiden för gruppen samfärdsel blivit så kort som 41·1 timmar beror till stor del på att stuverierna ingå i gruppen. Stuveriarbetarna, vilkas arbetstid normalt är förkortad under senhösten och vintern, ha nämligen under nuvarande förhållanden fått sin arbetstid reducerad mer än vanligt. Om stuverierna icke inräknas, blir den genomsnittliga veckoarbetstiden för gruppen samfärdsel 46·5 timmar.

Tab. 2. Antal arbetare och arbetstid per vecka vid företag med full drift samt vid företag med inskränkt drift (november 1942).

	Malmbrytning o. metallindustri	Jord- o. stenindustri	Träindustri	Pappers- o. grafisk industri	Livsmedelsindustri	Textil- o. beklädnadsindustri	Läder-, hår- o. gummivaruindustri	Kemisk-teknisk industri	Samtliga
Företag med full drift.									
Antal företag	1 738	444	940	597	862	607	298	278	**5 764**
Antal anställda arbetare	193 573	19 819	34 377	42 514	32 757	48 414	15 307	14 309	**401 070**
Därav, i %:									
sysselsatta	89·4	92·8	92·2	88·8	93·8	94·8	92·8	92·4	**91·0**
växelvis permitterade	0·0	0·2	0·0	0·0	0·4	0·1	0·0	0·0	**0·1**
tills vidare permitterade	0·2	0·9	1·8	3·6	0·5	0·4	0·6	1·3	**0·8**
Antal sysselsatta arbetare	172 963	18 396	31 688	37 766	30 722	45 885	14 208	13 224	**364 852**
Därav, i %, med en arb.-tid av:									
— 44 timmar	9·9	10·8	7·1	5·7	12·5	7·7	12·5	19·8	**9·7**
45—47 »	40·6	32·5	21·2	20·7	29·1	56·1	44·3	27·4	**37·1**
48 »	26·6	49·0	50·8	36·7	33·6	25·9	26·4	38·3	**31·6**
49—51 »	18·6	4·8	10·2	27·1	8·6	8·6	12·5	15·4	**15·6**
52 timmar och däröver	4·3	3·4	10·7	9·8	16·2	1·7	4·3	4·1	**6·0**
Genomsnittlig arbetstid	47·6	47·7	48·4	49·1	47·6	47·0	47·2	47·5	**47·7**
Företag med inskränkt drift.									
Antal företag	105	113	90	39	191	186	93	30	**847**
Antal anställda arbetare	14 917	5 934	5 711	6 760	6 771	24 087	7 742	2 045	**73 967**
Därav, i %:									
med full sysselsättning	75·3	46·4	53·5	69·1	60·4	62·8	47·4	74·6	**62·4**
med förkortad arbetstid	11·5	42·2	31·7	16·2	30·0	30·3	41·7	18·0	**27·1**
växelvis permitterade	0·0	0·1	0·3	—	0·4	0·3	0·1	—	**0·2**
tills vidare permitterade	1·3	1·7	7·2	7·8	3·2	0·9	2·4	5·3	**2·6**
Antal arbetare med full sysselsättning	11 233	2 756	3 056	4 670	4 091	15 131	3 672	1 526	**46 135**
Därav, i %, med en arb.-tid av:									
— 44 timmar	8·6	13·9	11·4	3·9	4·9	12·4	9·4	30·9	**10·3**
45—47 »	36·4	59·7	27·1	31·2	12·2	56·6	46·0	24·5	**41·5**
48 »	32·1	15·4	46·0	22·4	49·4	22·6	28·0	17·4	**28·7**
49—51 »	18·6	6·0	13·7	32·2	13·4	7·2	12·8	26·3	**14·5**
52 timmar och däröver	4·3	5·0	1·8	10·3	20·1	1·2	3·8	0·9	**5·0**
Genomsnittlig arbetstid	48·2	46·8	47·7	48·4	49·2	46·9	47·4	46·9	**47·7**
Antal arbetare med förkortad arbetstid	1 716	2 504	1 811	1 097	2 027	7 291	3 231	367	**20 044**
Därav, i %, med en arb.-tid av:									
— 32 timmar	13·3	9·1	23·0	38·9	49·3	16·2	38·0	48·8	**24·4**
33—36 »	30·4	3·4	14·4	11·7	11·7	21·5	14·2	17·4	**16·6**
37—40 »	37·3	35·0	15·5	15·4	14·6	21·1	26·0	31·1	**23·7**
41—44 »	18·4	37·9	31·5	31·0	22·8	39·2	17·3	2·7	**30·2**
45 timmar och däröver	0·6	14·6	15·6	3·0	1·6	2·0	4·5	—	**5·1**
Genomsnittlig arbetstid	35·8	40·6	37·7	36·2	31·8	37·6	35·1	30·3	**36·7**

Förekomsten och omfattningen av korttidsarbete inom vissa näringsgrenar i november åren 1941 och 1942.

	Antal korttidsarbetare i % av samtliga sysselsatta		Antal arbetstimmar i genomsnitt per vecka vid korttidsarbete	
	1941	1942	1941	1942
Skofabriker	50·6	34·8	35·0	34·7
Stenbrott och stenhuggerier	16·7	19·2	38·2	39·3
Torvindustri	17·8	17·3	35·5	39·7
Skrädderier och sömnadsfabriker	32·5	16·9	33·0	35·5
Cementfabriker, kalkbruk	3·5	16·3	39·8	41·7
Tegelbruk	11·7	15·8	40·3	41·4
Bryggerier och läskedrycksfabriker	21·8	12·8	35·5	34·3
Slakterier och konservfabriker	9·2	12·8	27·3	27·2
Jute- och linneindustri	14·8	12·2	35·0	36·1
Annan textilindustri	15·9	9·5	33·1	37·6
Sågverk och hyvlerier	7·4	8·7	43·7	37·9
Trikåfabriker	24·5	8·6	36·3	40·0
Bomullsindustri	12·7	8·4	40·1	41·4
Ylleindustri	18·4	4·4	38·3	39·5
Gummivarufabriker	44·2	0·6	41·6	42·5

Uppgifter ha även inhämtats angående förekomsten och omfattningen av *övertidsarbete* eller därmed jämförligt arbete å förlängd ordinarie arbetstid. Fastän de erhållna uppgifterna i många fall äro bristfälliga, torde de dock visa övertidsarbetets ungefärliga omfattning och förekomst inom skilda industrigrupper. Det redovisade antalet övertidstimmar inom samtliga industrigrupper tillhopa uppgick både i november 1942 och i november 1941 till 1·9 % av totala antalet utgjorda arbetstimmar. Till jämförelse kan nämnas, att enligt tab. 1 utgjorde inom industrin antalet arbetare vid arbetsavdelningar med en genomsnittlig veckoarbetstid av 49 timmar eller mer 20·4 % av hela antalet arbetare (år 1941 19·0 %). Ser man på förhållandena inom de särskilda verksamhetsgrenarna, var det relativa antalet övertidstimmar i november 1942 större än i november 1941 vid skeppsvarv (3·3 och 2·6 %), snickeri- och möbelfabriker (3·5 och 2·3 %) samt inom annan läder-, hår- och gummivaruindustri (2·7 och 0·9 %). En relativ minskning av antalet övertidstimmar kan däremot iakttagas vid sågverk och hyvlerier (0·6 och 2·2 %), slakterier och konservfabriker (1·7 och 5·8 %) och inom annan livsmedelsindustri (1·0 och 4·2 %). För de två sistnämnda grupperna synes sålunda den säsongmässiga ökningen av arbetstillgången hösten 1942 ha föranlett övertidsarbete i betydligt mindre omfattning än hösten 1941. I övrigt uppgavs, liksom under tidigare år, övertidsarbete vid råsockerbruk, där kampanjen pågick, och inom annan pappersindustri och grafisk industri (genomsnittlig veckoarbetstid 49·2 och 49·7 timmar) i samband med brådskande arbeten för julmarknaden. Vid mekaniska verkstäder utgjorde procentsiffran för övertidstimmar 2·3 (år 1941 2·3) och vid elektriska verkstäder 2·9 (år 1941 2·5).

Under nu rådande förhållanden förekommer å ena sidan god arbetstillgång och övertidsarbete och å andra sidan arbetsbrist och driftsinskränkningar på olika verksamhetsområden eller vid olika företag inom samma näringsgrupp

eller t. o. m. vid olika avdelningar inom samma företag. I vilken utsträckning detta är fallet belyses av uppgifterna i tab. 2. Det framgår bl. a. av tabellen, att arbetstiden fördelade sig tämligen lika vid företag med full drift och vid arbetsavdelningar med full sysselsättning inom företag, där vid andra avdelningar arbetstiden varit förkortad.

Veckoarbetstidens förändringar 1932—1942. Hur den totala genomsnittliga veckoarbetstiden gestaltat sig under senare år framgår av nedanstående tablå:

Näringsgrenar	Genomsnittlig arbetstid (inkl. övertidsarbete) under en vecka i november månad år								
	1932[1]	1933	1934	1935	1936	1937	1940	1941	1942
Malmbrytning o. metallindustri	40·4	45·6	47·3	47·7	47·8	47·6	47·6	47·8	47·5
Jord- och stenindustri	41·8	44·8	45·8	46·0	45·9	46·7	45·2	46·5	46·5
Träindustri	45·3	45·8	46·1	46·4	47·1	46·3	46·5	47·8	47·8
Pappers- o. grafisk industri	46·8	47·0	48·0	48·2	48·6	48·8	46·6	48·0	48·7
Livsmedelsindustri	48·8	48·2	48·6	48·8	48·4	48·3	47·1	47·8	47·3
Textil- o. beklädnadsindustri	45·0	47·1	46·7	46·9	47·6	46·2	44·4	44·5	46·0
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	43·1	45·0	45·0	46·5	46·1	45·6	45·6	43·6	45·4
Kemisk-teknisk industri	37·8	40·5	43·5	45·5	45·8	46·1	46·9	47·2	47·0
Samtliga industrigrenar	43·4	46·0	47·0	47·4	47·6	47·2	46·6	47·0	47·2
Byggnadsverksamhet	41·3	44·3	44·8	44·4	45·0	44·5	43·7	45·3	45·3
Statl. verk o. byggnadsarbeten	·	46·5	46·6	47·3	47·6	48·0	47·3	47·6	47·3
Kommunala verk o. byggnadsarbeten	46·8	47·1	46·6	47·0	47·5	47·3	46·2	46·7	46·3
Handel o. varulager	46·9	46·7	47·3	48·3	48·4	48·1	47·5	47·4	47·3
Samfärdsel	·	·	·	·	·	·	38·9	41·3	41·1
Samtliga näringsgrenar	43·5	46·1	46·7	47·0	47·4	47·1	46·4	46·9	47·0

År 1940 förelåg i jämförelse med år 1937 en tämligen allmän minskning av veckoarbetstiden. År 1941 märkes däremot i förhållande till 1940 en nästan genomgående ökning av arbetstiden. Inom vissa industrigrupper steg arbetstiden även från 1941 till 1942, vilket för hela industrin gav till resultat en genomsnittlig veckoarbetstid av samma längd i november 1942 och november 1937. Arbetstidens förändringar från 1941 till 1942 voro i allmänhet obetydliga utom för textil- och beklädnadsindustrin samt läder-, hår- och gummivaruindustrin. För ylleindustri, trikåfabriker, skrädderier och sömnadsfabriker samt annan textilindustri steg sålunda den genomsnittliga veckoarbetstiden från resp. 45·5, 44·4, 42·7 och 44·8 timmar år 1941 till resp. 46·7, 46·2, 45·2 och 46·4 timmar år 1942. Inom läder-, hår- och gummivaruindustrin ökades skofabrikernas veckoarbetstid från 41·0 till 43·0 timmar och gummivarufabrikernas från 44·5 till 46·8 timmar. Av industrigrupper med kortare veckoarbetstid 1942 än 1941 må nämnas gruvor och anrikningsverk (45·3 och 47·3 timmar) samt slakterier och konservfabriker (44·8 och 47·6 timmar).

[1] Siffrorna för år 1932 äro i jämförelse med övriga i tablån anförda genomsnittstal något (ehuru rätt obetydligt) för låga, enär de hänföra sig till samtliga sysselsatta och växelpermitterade arbetare, medan för de följande åren medeltalen avse endast de under redovisningsveckan sysselsatta arbetarna.

Tab. 3. Förändringen i arbetarantal och arbetstid åren 1932—1942. Indextal.

Indextal för:		Malmbrytning o. metallindustri	Jord- o. stenindustri	Träindustri	Pappers- o. grafisk industri	Livsmedelsindustri	Textil- o. beklädnadsindustri	Läder-, hår- o. gummivaruindustri	Kemisk-teknisk industri	Samtliga industrigrenar
Antal arbetare	1932	100	100	100	100	100	100	100	100	**100**
	1933	102	86	102	96	100	102	104	98	**100**
	1934	123	96	101	101	103	110	106	96	**110**
	1935	134	106	101	104	104	111	106	101	**115**
	1936	144	114	104	106	106	115	107	101	**121**
	1937	162	121	105	111	109	117	109	107	**129**
	1940	167	99	84	87	110	115	119	116	**124**
	1941	170	105	85	84	113	108	103	115	**123**
	1942	178	115	87	86	109	108	100	112	**126**
Genomsnittlig arbetstid per arbetare o. vecka	1932	100	100	100	100	100	100	100	100	**100**
	1933	111	106	97	101	100	104	104	110	**105**
	1934	118	110	102	103	104	103	107	118	**109**
	1935	119	112	102	104	104	104	111	123	**110**
	1936	120	111	103	105	103	102	110	124	**110**
	1937	119	113	102	105	103	98	108	125	**109**
	1940	119	108	103	98	101	93	108	127	**107**
	1941	119	112	106	110	102	93	103	129	**109**
	1942	119	114	107	110	102	95	107	127	**109**
Totalantal utgjorda arbetstimmar	1932	100	100	100	100	100	100	100	100	**100**
	1933	113	92	99	97	100	106	108	107	**105**
	1934	145	106	103	105	106	114	113	114	**120**
	1935	160	119	103	107	108	116	117	125	**127**
	1936	173	127	107	111	109	117	117	126	**133**
	1937	193	137	107	116	113	115	118	135	**140**
	1940	199	108	87	84	112	107	128	147	**133**
	1941	202	118	90	91	116	101	106	149	**134**
	1942	211	130	94	95	111	103	107	143	**138**

Förändringar i arbetarantal och sysselsättningsvolym. Vid jämförelse med tidigare år har i det föregående hänsyn ej tagits till det förhållandet, att materialet icke i full utsträckning omfattat samma företag. Detta har mindre att betyda vid ett studium av förändringarna i veckoarbetstiden, men innebär däremot att antalet sysselsatta arbetare liksom den totala sysselsättningsvolymen, mätt i antalet utgjorda arbetstimmar, icke kan utan vidare jämföras från det ena året till det andra. För att möjliggöra en dylik jämförelse har man vid varje undersökningstillfälle jämfört arbetarantalet och arbetstiden vid de företag, som även lämnat uppgift närmast föregående år. Man har vid denna jämförelse utgått från antalet sysselsatta samt växelpermitterade arbetare. Även den genomsnittliga arbetstiden har därvid beräknats i förhållande till det sammanlagda antalet sysselsatta och växelpermitterade. De i tab. 3 återgivna indexserierna ha enligt s. k. kedjemetod uträknats på grundval av indextal med närmast föregående år som basår. Det må framhållas, att indextalen likväl icke fullständigt återspegla förändringarna i sysselsättningen, enär de ej omfatta nytillkomna företag och endast i vissa fall sådana företag, där driften helt nedlagts eller återupptagits.

Indextalen ge vid handen, att under perioden 1932—1933 den förbättrade arbetstillgången tog sig uttryck i en utökning av arbetstiden för den syssel-

satta personalen, medan nyanställning av arbetare endast synes ha förekommit i obetydlig omfattning. Under åren 1934—1937 har däremot inom flertalet industrigrupper arbetarantalet ökats proportionsvis mer än arbetstiden. Den minskning av sysselsättningsvolymen, som ägt rum mellan undersökningstillfällena 1937 och 1940, sammanhängde i första hand med nedgången av arbetarantalet men även med företagna inskränkningar av veckoarbetstiden. Arbetarantalet, som minskats något från år 1940 till år 1941, var i november 1942 ungefär 2 % större än i november 1941 och drygt 1 % större än i november 1940. Antalet utgjorda arbetstimmar steg från november 1941 till november 1942 med ej fullt 3 %, medan den genomsnittliga veckoarbetstiden förblev ungefär oförändrad.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Oktober 1942.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 544 228, varav 414 231 män och 129 997 kvinnor.

Som framgår av tabellen är arbetslöshetsprocenten för samtliga kassor oförändrad från närmast föregående månad, nämligen 3·4. Man kan konstatera, att den under förra månaden iakttagna minskningen i arbetslösheten för sadelmakarnas m. fl. samt sko- och läderarbetarnas kassor fortsatt. En ytterligare ökning av arbetslösheten förekom däremot bland medlemmar tillhörande bryggeriarbetarnas samt hotell- och restauranganställdas kassor.

Arbetslöshetsprocenten för samtliga kassor under september och oktober 1942 var 2·4 resp. 2·3 för manliga och 6·6 resp. 6·9 för kvinnliga medlemmar.

Antalet understödsdagar under oktober 1942 utgjorde 96 957, vilket innebär en ökning med 9·2 % vid jämförelse med närmast föregående månad.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under oktober till 442 728. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 21·9 mot 20·3 för september. Understödsprocenten har sålunda ökat något men måste fortfarande anses anmärkningsvärt låg.

Antalet barntillägg utgjorde 34 792 eller 35·9 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 25 597 dagar, vilket motsvarar 26·4 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för september voro 35·9 och 26·2.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under oktober 1942 ett sammanlagt understödsbelopp av 438 042 kr., varav 391 570 kr. såsom daghjälp och 20 875 kr. resp. 25 597 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understöds-

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Oktober 1942.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	26 993	9 804	9·1	8·7	11 859	14 510	53 620	1 406	68 877
Sadelmakarnas m. fl. »	3 789	952	6·3	6·7	837	1 255	4 174	451	5 964
Stenindustriarbetarnas »	4 324	1 234	7·1	7·7	830	820	3 580	1 174	3 632
Handelsanställdas m. fl. »	40 489	4 200	2·6	2·4	6 876	6 000	26 607	2 909	23 310
Sko- o. läderarbetarnas »	12 162	4 649	9·6	10·3	11 631	8 290	49 005	5 138	35 256
Träindustriarb. . . (1936)	30 283	5 696	4·7	4·7	4 450	3 387	24 058	3 508	18 237
Musikernas . . . »	5 194	1 063	5·1	7·2	1 444	1 827	6 528	772	8 182
Lantarbetarnas . . »	43 214	3 153	1·8	2·6	57	73	242	56	293
Frisörernas . . . »	3 259	540	4·1	3·1	417	398	1 703	201	1 553
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 046	10 002	8·3	8·1	22 065	18 702	103 724	13 310	89 195
Textilarbetarnas . »	39 106	7 320	4·7	4·2	8 638	8 672	38 287	2 595	38 595
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 210	459	1·2	1·2	367	382	2 176	299	2 158
Gruvindustriarb. . »	9 853	582	1·5	1·5	184	84	914	222	353
Handelstjänstem. . (1940)	5 902	101	0·4	0·5	329	276	902	10	798
De kem.-tekn. arb. (1941)	13 984	2 788	5·0	4·2	2 752	1 646	11 232	958	6 773
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 647	464	4·4	4·1	608	387	2 329	296	1 566
Försvarsverk. civ. pers. »	18 555	912	1·2	1·1	970	823	4 438	538	3 814
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 294	1 322	5·3	3·8	1 327	888	4 060	583	3 238
Transportarbetarnas »	4 122	642	3·9	3·8	25	73	82	7	256
Metallindustriarb. »	183 590	12 619	1·7	1·7	17 460	17 460	86 421	11 066	86 421
Bokbinderiarbetarnas »	8 535	526	1·5	1·7	778	886	3 573	262	3 894
Hotell- o. rest.-anst. »	16 818	4 300	6·4	5·2	3 053	1 946	10 387	711	6 705
Handelsresandenas »	251	—	—	—	—	—	—	—	—
Ind.-tjänstemännens »	24 102	460	0·5	0·9	—	—	—	—	—
Summa	542 722	73 788	3·4	3·4	96 957	88 785	438 042	46 472	409 070

dag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 4·04 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·48 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 4·52 kr. Motsvarande belopp för september voro 4·13, 0·48 och 4·61 kr. resp.

Under årets tre första kvartal ha i allt utbetalats 7 709 696 kr. i understöd, fördelade på 1 778 899 understödsdagar.

[1] Månadsmedeltal.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under december 1942.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad	10 870	6 119	5 625	6 243	8 366	5 178	17 113	14 485	10 803	118
Stockholms län	2 534	1 780	1 294	1 032	1 455	851	3 566	3 235	2 145	110
Uppsala län	1 792	1 210	768	488	411	242	2 280	1 621	1 010	141
Södermanlands län	1 658	1 436	1 026	436	465	272	2 094	1 901	1 298	110
Östergötlands län	3 661	3 207	2 042	1 748	1 375	844	5 409	4 582	2 886	118
Jönköpings län	1 472	1 299	824	848	605	385	2 320	1 904	1 209	122
Kronobergs län	1 474	1 396	1 109	405	492	264	1 879	1 888	1 373	100
Kalmar län	2 278	1 862	1 086	554	526	332	2 832	2 388	1 418	119
Gotlands län	477	253	118	57	80	39	534	333	157	160
Blekinge län	1 759	1 166	883	595	825	508	2 354	1 991	1 391	118
Kristianstads län	2 474	1 586	1 155	928	821	440	3 402	2 407	1 595	141
Malmö stad	3 592	1 708	1 532	2 114	1 588	1 335	5 706	3 296	2 867	173
Malmöhus län i övr.	4 413	2 392	1 988	1 666	1 123	830	6 079	3 515	2 818	173
Hallands län	1 226	701	618	512	328	231	1 738	1 029	849	169
Göteborgs stad	8 483	3 164	3 055	4 235	3 758	2 907	12 718	6 922	5 962	184
Gbg o. Boh. län i övr.	2 804	940	877	609	301	237	3 413	1 241	1 114	275
Älvsborgs län	2 687	1 733	1 426	1 763	795	582	4 450	2 528	2 008	176
Skaraborgs län	2 027	1 361	1 092	656	550	358	2 683	1 911	1 450	140
Värmlands län	2 175	3 195	1 487	741	649	425	2 916	3 844	1 912	76
Örebro län	3 065	1 876	1 263	2 608	1 070	746	5 673	2 946	2 009	193
Västmanlands län	1 374	1 753	835	587	809	368	1 961	2 562	1 203	77
Kopparbergs län	1 601	2 374	1 085	667	850	376	2 268	3 224	1 461	70
Gävleborgs län	2 539	3 504	1 833	706	715	427	3 245	4 219	2 260	77
Västernorrlands län	4 283	2 353	1 354	813	645	485	5 096	2 998	1 839	170
Jämtlands län	1 057	3 738	708	506	609	399	1 563	4 347	1 107	36
Västerbottens län	1 007	1 477	722	557	484	291	1 564	1 961	1 013	80
Norrbottens län	2 013	2 149	936	348	525	205	2 361	2 674	1 141	88
Summa dec. 1942	**74 795**	**55 732**	**36 741**	**32 422**	**30 220**	**19 557**	**107 217**	**85 952**	**56 298**	**125**
» nov. 1942	74 658	65 097	43 132	37 926	33 384	22 718	112 584	98 481	65 850	114
» dec. 1941	78 065	36 140	28 845	36 337	22 429	16 751	114 402	58 569	45 596	195
» » 1940	71 807	22 228	17 856	28 983	19 225	14 677	100 790	41 453	32 533	243
» » 1939	61 280	24 628	20 488	22 291	20 301	13 849	83 571	44 929	34 337	186

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under december 1942.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Jordbruk o. skogshush.	7 030	29 071	12 758	649	760	169	7 204	7 679	29 831	12 927
Jordbruk	4 431	4 077	2 130	649	758	167	4 638	5 080	4 835	2 297
Skogshushållning . .	2 599	24 994	10 628	—	2	2	2 566	2 599	24 996	10 630
Industri o. hantverk .	41 877	10 461	9 107	9 688	1 952	1 348	48 794	51 565	12 413	10 455
Malmbrytning . . .	194	48	29	—	—	—	190	194	48	29
Metall- o. maskinind.	6 298	2 142	1 300	386	185	129	6 277	6 684	2 327	1 429
Jord- och stenind. .	3 023	155	149	17	23	5	2 973	3 040	178	154
Trävaruindustri . .	3 939	419	261	33	20	9	3 768	3 972	439	270
Pappers- o. graf. ind.	1 775	166	153	144	186	139	1 875	1 919	352	292
Livsmedelsindustri .	2 440	425	400	1 861	299	232	3 929	4 301	724	632
Textil- o. bekl.-ind. .	1 482	182	154	4 707	929	574	6 034	6 189	1 111	728
Läder- o. gummiind.	3 105	123	92	1 982	120	79	4 991	5 087	243	171
Kemisk-teknisk ind.	440	123	115	557	187	179	938	997	310	294
Byggnadsverksamh. .	18 891	6 580	6 364	1	2	1	17 540	18 892	6 582	6 365
Kraft- o. värmeprod.	290	98	90	—	1	1	279	290	99	91
Sjöfart och fiske . .	5 222	1 516	1 479	108	37	34	5 131	5 330	1 553	1 513
Handel o. samfärdsel	11 209	7 857	6 843	7 154	7 608	5 350	15 434	18 363	15 465	12 193
Kontorsarbete . . .	1 238	297	209	1 650	653	466	2 211	2 288	950	675
Affärs- o. lagerarb. .	2 699	846	764	1 016	993	748	3 303	3 715	1 839	1 512
Landtransport . . .	5 085	5 519	4 831	185	689	451	4 133	5 270	6 208	5 282
Hotell- o. rest.-rör. .	730	435	413	3 036	3 683	2 817	2 668	3 766	4 118	3 230
Litter. o. konstn.arb.	367	17	14	49	10	8	415	416	27	22
Förvaltn. o. underv.	835	589	509	777	248	185	1 561	1 612	837	694
Sjukvård o. hygien .	255	154	103	1 041	1 332	675	1 143	1 296	1 486	778
Husligt arbete . . .	137	95	77	13 073	19 335	12 352	7 378	13 210	19 430	12 429
Diversearbete	5 169	5 436	5 403	3	12	8	4 157	5 172	5 448	5 411
Frivill. arbetsuppgift.	2 278	1 296	1 074	238	516	296	2 157	2 516	1 812	1 370
Ungdom ut. särsk. utb.	1 873	—	—	1 509	—	—	3 306	3 382	—	—
Summa	**74 795**	**55 732**	**36 741**	**32 422**	**30 220**	**19 557**	**93 561**	**107217**	**85 952**	**56 298**
Därav under 18 år	3 478	2 957	2 017	2 849	2 664	1 712	6 182	6 327	5 621	3 729

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under november och december 1942 samt under december 1941.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga. December 1942		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Dec. 1942	Nov. 1942	Dec. 1941	Dec. 1942	Nov. 1942	Dec. 1941	Dec. 1942	Nov. 1942	Dec. 1941	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogshush.	24	25	58	85	60	141	26	26	61	44	22	43
Jordbruk	109	70	217	86	60	142	105	68	203	52	22	48
Skogshushållning . .	10	12	25	—	—	·	10	12	25	43	·	43
Industri o. hantverk .	401	254	768	496	316	740	415	264	761	87	69	84
Sjöfart och fiske . .	344	306	347	·	·	·	343	304	347	98	·	97
Handel o. samfärdsel	143	160	129	94	116	132	119	137	130	87	70	79
Husligt arbete . . .	·	·	·	68	82	86	68	82	87		64	64
Diversearbete	95	233	100	·	·	·	95	232	100	99	·	99
Samtliga	**134**	**115**	**216**	**107**	**114**	**162**	**125**	**114**	**195**	**66**	**65**	**65**
Därav under 18 år	118	100	134	107	104	154	113	102	143	68	64	66

Tab. 4. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskinindustri			Trävaruindustri, pappers- o. grafisk industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	4 431	4 077	2 130	2 599	24 994	10 628	6 492	2 190	1 329	5 714	585	414
2	Stockholms stad . . .	123	—	—	2	—	—	1 040	309	157	193	34	26
3	Stockholms län	330	247	102	44	735	478	324	112	64	52	6	2
4	Uppsala län	136	179	92	33	623	308	219	15	8	269	17	14
5	Södermanlands län . .	165	175	71	49	521	288	246	113	79	71	5	2
6	Östergötlands län . . .	381	303	111	53	955	270	364	278	124	259	57	49
7	Jönköpings län	88	152	41	80	808	476	127	27	20	188	41	35
8	Kronobergs län	164	79	35	141	915	723	91	30	17	145	23	15
9	Kalmar län	229	145	47	78	1 082	488	108	41	11	338	40	25
10	Gotlands län	16	59	4	19	58	3	7	—	—	3	—	—
11	Blekinge län	102	120	31	29	416	281	165	67	48	107	8	3
12	Kristianstads län . . .	408	347	179	36	364	225	103	35	14	97	49	3
13	Malmö stad	235	198	163	—	17	17	316	48	40	39	17	13
14	Malmöhus län i övr. .	531	1 008	752	14	85	42	372	74	41	109	13	4
15	Hallands län	95	75	52	22	226	188	56	35	28	64	10	8
16	Göteborgs stad	109	27	20	3	16	16	693	84	79	476	30	23
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	88	62	38	8	312	291	81	5	5	84	36	32
18	Älvsborgs län	171	96	45	77	874	679	291	162	127	193	49	48
19	Skaraborgs län	201	189	89	60	494	390	151	91	61	141	36	31
20	Värmlands län	133	81	19	149	2 392	790	251	26	25	278	14	7
21	Örebro län	110	164	60	36	752	316	268	142	115	149	6	3
22	Västmanlands län . .	86	183	56	41	805	183	315	172	84	27	13	5
23	Kopparbergs län . . .	72	53	29	204	1 751	660	225	134	88	133	3	3
24	Gävleborgs län	130	67	50	252	2 845	1 245	260	94	55	387	9	9
25	Västernorrlands län .	151	18	14	347	1 835	885	196	31	23	1 514	39	28
26	Jämtlands län	54	25	17	329	3 400	416	36	17	5	30	4	4
27	Västerbottens län . . .	41	22	10	288	1 174	502	30	32	4	195	16	15
28	Norrbottens län	82	3	3	205	1 539	468	157	16	7	173	10	7
29	*Kvinnliga avdeln.*	649	758	167	—	2	2	386	185	129	177	206	148
30	Stockholms stad . .	224	—	—	—	—	—	67	38	26	61	90	73
31	Stockholms län	17	15	6	—	—	—	22	8	8	5	—	—
32	Uppsala län	9	57	9	—	—	—	16	1	1	—	—	—
33	Södermanlands län . .	3	8	2	—	—	—	18	18	11	7	9	7
34	Östergötlands län . . .	4	21	4	—	—	—	55	21	12	7	1	1
35	Jönköpings län	17	36	12	—	—	—	16	4	1	2	11	—
36	Kronobergs län	7	39	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—
37	Kalmar län	7	34	1	—	—	—	—	—	—	2	5	3
38	Gotlands län	2	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	7	32	4	—	—		3	15	1	1	—	—
40	Kristianstads län . . .	29	32	9	—	2	2	4	—	—	7	15	5
41	Malmö stad	70	6	6	—	—	—	28	5	5	17	11	4
42	Malmöhus län i övr. .	62	39	24	—	—	—	6	2	1	14	6	5
43	Hallands län	19	14	4	—	—	—	1	5	5	1	1	1
44	Göteborgs stad	54	3	—	—	—	—	21	2	1	13	34	30
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	5	7	2	—	—	—	—	1	1	1	4	3
46	Älvsborgs län.	3	13	4	—	—	—	41	41	36	—	—	—
47	Skaraborgs län	14	23	10	—	—	—	2	1	1	5	11	10
48	Värmlands län	12	35	7	—	—	—	1	4	—	11	—	—
49	Örebro län	9	40	3	—	—	—	72	13	13	11	2	2
50	Västmanlands län . . .	8	53	3	—	—	—	13	6	6	2	5	3
51	Kopparbergs län . . .	5	32	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Gävleborgs län	17	49	13	—	—	—	—	—	—	7	—	—
53	Västernorrlands län . .	4	36	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—
54	Jämtlands län	15	53	17	—	—	—	—	—	—	1	—	—
55	Västerbottens län . . .	9	30	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Norrbottens län	17	46	10	—	—	—	—	—	—	—	1	1

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Sjöfart o. fiske			Kontorsarbete, allm. tjänst o. fria yrken			Övriga till handel o. samfärdsel hörande grupper			Diversearbete, frivill. arb.uppg. o. husligt arbete			Ungdom u. utbildning	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
18 891	**6 580**	**6 364**	**10 780**	**1 106**	**1 000**	**5 222**	**1 516**	**1 479**	**2 695**	**1 057**	**835**	**8 514**	**6 800**	**6 008**	**7 584**	**6 827**	**6 554**	**1 873**	1
3 519	458	437	1 091	206	192	544	253	253	1 078	516	420	2 417	1 418	1 224	651	2 925	2 916	212	2
783	335	331	116	33	30	50	7	7	37	9	4	166	117	97	603	179	179	29	3
560	204	201	133	10	10	9	—	—	167	34	22	112	35	22	128	93	91	26	4
470	285	284	78	8	8	240	102	101	20	6	4	115	126	97	183	95	92	21	5
1 044	687	647	407	75	69	126	60	60	93	49	36	543	600	534	227	143	142	164	6
327	103	97	295	18	12	6	—	—	54	20	19	94	46	40	193	84	84	20	7
409	179	175	260	43	35	12	—	—	21	9	4	90	51	43	110	67	62	31	8
523	141	138	339	33	28	262	51	43	31	10	9	171	162	143	164	157	154	35	9
80	54	47	32	4	3	47	14	4	3	2	—	13	12	7	255	50	50	2	10
238	231	212	414	27	23	253	90	84	7	1	1	120	130	124	282	76	76	42	11
550	197	188	650	91	81	72	10	9	43	23	11	288	211	193	177	259	252	50	12
995	271	266	371	13	12	261	86	86	126	39	24	843	724	616	308	295	295	98	13
933	302	286	719	111	108	582	132	124	189	52	52	350	301	269	541	314	310	73	14
362	90	90	313	14	11	68	9	9	11	2	2	79	91	81	128	149	149	28	15
1 848	274	270	580	42	41	1 933	445	445	482	112	101	1 563	1 785	1 711	463	349	349	333	16
388	159	156	1 537	65	64	196	56	56	10	6	6	129	119	109	262	120	120	21	17
537	170	167	963	117	107	17	1	1	43	19	16	145	101	94	204	144	142	46	18
566	287	283	203	55	54	28	6	6	36	18	7	96	65	53	517	120	118	28	19
543	425	418	213	13	11	30	16	16	37	16	15	102	97	72	373	115	114	66	20
645	421	417	1 398	62	52	10	—	—	36	12	12	140	144	115	218	173	173	55	21
405	231	213	62	11	8	96	58	58	28	16	6	81	150	111	114	114	111	119	22
403	195	182	145	15	14	9	1	—	26	11	11	96	35	24	246	176	74	42	23
590	164	161	169	12	12	143	55	53	26	26	23	229	77	70	262	155	155	91	24
1 049	193	193	157	6	6	154	44	44	37	23	13	271	50	35	310	114	113	97	25
377	164	156	30	4	4	6	—	—	17	6	3	97	57	43	59	61	60	22	26
171	117	107	50	14	2	34	13	13	7	10	5	52	28	13	126	51	51	13	27
576	243	242	55	4	3	34	7	7	30	10	9	112	68	68	480	249	122	109	28
1	**2**	**1**	**9 124**	**1 559**	**1 070**	**108**	**37**	**34**	**2 917**	**2 243**	**1 334**	**4 237**	**5 365**	**4 016**	**13314**	**19 863**	**12656**	**1 509**	29
1	1	—	954	280	147	49	24	22	709	525	253	1 050	1 580	1 293	2 762	5 828	3 364	366	30
—	—	—	158	32	23	2	1	1	39	70	18	63	133	77	710	1 196	718	16	31
—	—	—	119	7	4	—	—	—	117	30	19	41	57	38	177	259	171	9	32
—	1	1	38	9	3	—	—	—	37	56	31	87	78	51	206	286	166	40	33
—	—	—	657	118	86	—	—	—	161	124	80	150	229	127	640	861	534	74	34
—	—	—	395	50	38	1	—	—	45	70	48	96	97	67	242	337	219	34	35
—	—	—	28	14	8	—	—	—	38	42	30	68	65	38	240	332	184	23	36
—	—	—	96	53	48	—	—	—	57	42	28	74	55	38	279	337	214	39	37
—	—	—	5	2	1	—	—	—	8	8	7	10	14	5	32	51	25	—	38
—	—	—	27	17	8	—	—	—	46	71	38	92	164	121	348	526	336	71	39
—	—	—	227	90	66	—	—	—	59	65	32	124	155	83	405	462	243	73	40
—	—	—	548	121	88	2	1	1	132	72	48	500	447	377	768	925	806	49	41
—	—	—	454	59	45	2	4	4	182	76	53	168	199	156	692	738	542	86	42
—	—	—	213	35	21	—	—	—	21	17	11	82	60	45	149	196	144	26	43
—	—	—	1 170	258	182	42	5	5	423	279	215	496	631	518	1 799	2 546	1 956	217	44
—	—	—	315	51	41	—	—	—	23	30	21	45	35	30	194	173	139	26	45
—	—	—	1 202	126	100	—	—	—	63	82	43	64	86	61	365	447	338	25	46
—	—	—	226	50	29	—	—	—	71	49	35	57	82	52	268	334	221	13	47
—	—	—	168	8	3	—	—	—	62	46	34	72	97	81	347	459	300	68	48
—	—	—	1 751	98	90	6	—	—	77	75	50	158	156	128	488	686	460	36	49
—	—	—	73	14	8	—	—	—	60	79	26	98	158	94	265	494	228	68	50
—	—	—	71	26	4	—	—	—	101	87	53	139	175	101	326	530	216	25	51
—	—	—	60	19	12	1	—	—	58	42	22	130	168	119	375	437	261	58	52
—	—	—	39	5	4	3	1	1	94	54	39	68	86	65	580	463	374	24	53
—	—	—	9	14	11	—	—	—	97	71	51	157	230	174	203	241	146	24	54
—	—	—	113	3	—	—	1	—	68	50	24	61	42	25	293	358	234	13	55
—	—	—	8	—	—	—	—	—	69	31	25	87	86	52	161	361	117	6	56

Tab. 5. Sysselsatta arbetare i slutet av december 1942 i jämförelse med slutet av november 1942.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl december 1942 som november 1942						
	Antal företag	December 1942			Indextal för december 1942 (november 1942 = 100)		
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 412**	**136 266**	**10 724**	**146 990**	**99·6**	**95·6**	**99·3**
Gruvor o. anrikningsverk	32	5 255	37	5 292	96·8	·	96·7
Järn-, stål- o. kopparverk	42	24 163	244	24 407	98·8	80·8	98·6
Järn- o. stålmanufaktur	290	15 106	1 689	16 795	100·2	95·6	99·7
Mekaniska verkstäder	739	60 629	3 765	64 394	99·7	99·4	99·6
Skeppsvarv	48	14 400	20	14 420	100·4	·	100·4
Elektriska verkstäder	93	11 207	3 596	14 803	99·7	93·0	98·0
Annan metallindustri	168	5 506	1 373	6 879	101·2	96·1	100·2
Jord- o. stenindustri	**432**	**15 963**	**1 355**	**17 318**	**98 4**	**97·3**	**93·7**
Kolgruvor	4	937	1	938	98·4	·	98·3
Torvindustri	49	708	14	722	82·0	·	82·5
Stenbrott o. stenhuggerier	97	2 337	28	2 365	91·6	·	92·1
Cementfabriker, kalkbruk	105	3 571	36	3 607	93·2	·	93·0
Tegelbruk	114	3 675	43	3 718	88·7	·	88·8
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	20	2 006	933	2 939	100·6	98·1	99·8
Glasbruk	43	2 729	300	3 029	99·2	93·5	98·6
Träindustri	**702**	**20 898**	**571**	**21 469**	**93 7**	**92·7**	**93·7**
Sågverk o. hyvlerier	275	8 136	71	8 207	87·0	85·5	87·0
Snickeri- o. möbelfabriker	365	10 694	317	11 011	98 9	94·1	98·7
Annan trävaruindustri	62	2 068	183	2 251	97·2	93·4	96·9
Pappers- o. grafisk ind.	**461**	**24 337**	**4 709**	**29 046**	**96·1**	**96 2**	**96·1**
Pappersmassefabriker	58	9 947	115	10 062	90·9	78·8	90·8
Pappersbruk o. pappfabr.	43	6 342	1 411	7 753	96·8	96·2	96·7
Annan pappersindustri	106	1 524	2 020	3 544	101·3	98·7	99·8
Grafisk industri	254	6 524	1 163	7 687	103·2	94·0	101·7
Livsmedelsindustri	**842**	**17 760**	**8 822**	**26 582**	**82·5**	**80·7**	**81·9**
Kvarnar	43	1 291	184	1 475	96·9	78·6	94·2
Bagerier	189	3 164	1 393	4 557	95·8	84·4	92·0
Råsockerbruk o. raffinad.	26	3 099	538	3 637	46·0	61·9	47·8
Choklad- o. karamellfabr.	56	1 110	2 376	3 486	87·8	69·4	74·3
Bryggerier o. läskedrycksf.	203	3 720	888	4 608	107·3	105·8	106·9
Tobaksfabriker	7	380	1 123	1 503	105·0	87·4	91·3
Slakterier o. konservfabr.	187	3 006	1 582	4 588	99·8	86·6	94·8
Annan livsmedelsindustri	131	1 990	738	2 728	97·2	92·0	95·7
Textil- o. beklädnadsind.	**671**	**19 760**	**36 810**	**56 570**	**101·0**	**96·0**	**97·7**
Bomullsindustri	47	6 632	6 974	13 606	102·1	94·0	97·7
Jute- o. linneindustri	11	1 174	1 307	2 481	98·8	94·0	96·2
Ylleindustri	60	4 265	5 314	9 579	100·6	97·9	99·1
Trikåfabriker	106	1 939	5 935	7 874	99·7	98·0	98·4
Skrädderier o. sömnadsfabr.	290	2 641	13 145	15 786	101·1	96·2	97·0
Annan hithörande industri	157	3 109	4 135	7 244	100·6	94·0	96·7
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**333**	**10 072**	**6 555**	**16 627**	**89·9**	**82·5**	**86·8**
Garverier	31	1 530	217	1 747	86·1	91·2	86·7
Skofabriker	129	3 741	2 644	6 385	91·9	84·0	88·5
Gummivarufabriker	22	1 985	1 929	3 914	81·7	75·5	78·5
Annan hithörande industri	151	2 816	1 765	4 581	96·2	87·9	92·8
Kemisk-teknisk industri	**262**	**8 371**	**2 254**	**10 625**	**98·3**	**82·1**	**94·4**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	100	2 143	908	3 051	99·9	87·1	95·7
Sprängämnesfabriker	8	1 135	296	1 431	93·9	71·7	88·2
Tändsticksfabriker	8	507	240	747	100·0	107·6	102·3
Annan kemisk-tekn. ind.	146	4 586	810	5 396	98·6	75·8	94·3
Samtliga industrigrupper	**5 115**	**253 427**	**71 800**	**325 227**	**96·6**	**91·9**	**95·5**
Byggnadsverksamhet	916	13 217	—	13 217	87·2	—	87·2
Statliga verk o. byggn.-arb.	157	24 926	3 280	28 206	90·3	96·7	91·0
Komm. verk. o. byggnadsarb.	204	12 597	74	12 671	100·0	47·7	99·3
Handel o. varulager	575	4 669	773	5 442	100·9	70·6	95·1
Samfärdsel	142	4 704	70	4 774	88·3	148·9	88·8
Samtliga näringsgrenar	**7 109**	**313 540**	**75 997**	**389 537**	**95·7**	**91·8**	**94·9**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 6. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1941		1942											
	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Malmbrytning o. metallind.	**105**	**103**	**104**	**103**	**103**	**104**	**105**	**108**	**109**	**110**	**110**	**111**	**112**	**111**
Gruvor o. aurikuingsverk .	108	105	105	105	105	104	103	108	109	109	110	110	109	105
Järn-, stål- o. kopparverk .	110	107	107	105	105	106	106	109	109	109	106	107	108	107
Järn- o. stålmanufaktur . .	90	87	89	88	87	87	89	94	96	97	96	98	98	98
Mekaniska verkstäder . . .	111	110	111	111	112	111	112	116	117	118	118	120	121	120
Skeppsvarv	102	100	102	102	104	109	109	111	109	110	110	112	115	115
Elektriska verkstäder . . .	112	111	112	110	109	109	111	115	115	117	117	120	121	119
Annan metallindustri . . .	86	85	83	82	82	82	82	85	85	86	86	89	91	91
Jord- o. stenindustri	**69**	**64**	**59**	**59**	**60**	**71**	**82**	**89**	**89**	**88**	**84**	**80**	**78**	**73**
Kolgruvor	128	129	131	128	128	125	122	121	119	114	118	120	125	123
Torvindustri	98	81	61	60	59	152	276	324	311	237	179	157	125	104
Stenbrott o. stenhuggerier .	46	44	33	30	33	40	45	47	46	46	43	43	44	40
Cementfabriker, kalkbruk .	72	64	58	61	63	80	83	90	91	94	89	85	83	77
Tegelbruk	50	43	38	37	37	49	69	80	81	81	74	62	58	52
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	79	77	77	79	78	78	82	83	84	85	85	85	86	86
Glasbruk	77	70	71	70	73	73	72	76	76	80	84	85	84	83
Träindustri	**73**	**65**	**61**	**62**	**61**	**66**	**71**	**75**	**76**	**76**	**73**	**73**	**70**	**65**
Sågverk o. hyvlerier . . .	66	55	48	51	51	60	68	72	71	69	65	63	57	49
Snickeri- o. möbelfabriker .	80	75	75	74	72	72	74	78	80	82	80	83	83	82
Annan trävaruindustri . . .	93	93	89	86	84	85	91	96	99	102	102	100	99	95
Pappers- o. grafisk ind. . .	**79**	**76**	**77**	**77**	**76**	**77**	**82**	**84**	**83**	**82**	**82**	**83**	**82**	**79**
Pappersmassefabriker . . .	68	65	66	66	64	66	74	75	73	73	69	70	67	61
Pappersbruk o. pappfabr. .	72	68	71	73	71	73	75	78	75	74	75	76	76	74
Annan pappersindustri . .	92	90	86	87	87	88	89	89	89	93	94	95	97	96
Grafisk industri	95	96	93	92	92	91	95	99	100	98	100	102	103	105
Livsmedelsindustri	**110**	**93**	**93**	**92**	**91**	**93**	**96**	**100**	**100**	**101**	**99**	**109**	**109**	**89**
Kvarnar	108	103	97	90	88	88	90	89	88	90	101	104	104	98
Bagerier	98	86	98	100	99	100	103	109	108	104	102	100	102	94
Råsockerbruk o. raffinad. .	210	111	110	110	108	118	121	130	136	142	142	230	230	110
Choklad- o. karamellfabr. .	100	91	89	94	95	96	97	97	98	101	101	103	104	77
Bryggerier o. läskedrycksf. .	87	90	84	82	83	86	91	95	97	93	87	84	83	89
Tobaksfabriker	74	71	77	76	77	76	82	83	79	77	81	77	80	73
Slakterier o. konservfabr. .	132	126	117	112	106	107	108	112	103	116	106	109	109	104
Annan livsmedelsindustri .	100	98	94	91	90	91	94	100	102	103	102	105	105	101
Textil- o. beklädnadsind. . .	**89**	**87**	**85**	**85**	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**88**	**89**	**89**	**87**
Bomullsindustri	97	96	95	95	94	93	92	93	92	93	94	95	95	93
Jute- och linneindustri . .	98	97	96	94	93	92	89	91	92	92	92	92	93	89
Ylleindustri	94	94	90	88	87	87	88	90	89	90	92	93	93	93
Trikåfabriker	87	85	84	84	84	83	83	82	81	82	83	86	87	85
Skrädderier o. sömnadsfabr.	82	79	74	78	80	82	80	80	80	80	83	83	81	78
Annan hithörande industri .	89	81	89	88	89	92	92	94	94	95	95	98	98	94
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**89**	**78**	**85**	**84**	**84**	**83**	**82**	**84**	**83**	**83**	**82**	**87**	**88**	**76**
Garverier	108	99	104	104	102	99	100	102	104	103	105	107	107	93
Skofabriker	88	86	85	89	89	88	85	86	84	84	75	85	84	75
Gummivarufabriker	78	55	73	69	68	68	70	71	69	70	74	74	76	59
Annan hithörande industri .	93	88	87	86	87	84	84	88	88	90	93	97	99	91
Kemisk-teknisk industri . .	**94**	**87**	**89**	**89**	**89**	**92**	**89**	**91**	**91**	**92**	**89**	**88**	**88**	**83**
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	84	80	78	77	79	81	85	90	90	93	93	95	97	93
Sprängämnesfabriker . . .	162	143	152	144	143	145	138	138	134	130	123	113	110	97
Tändsticksfabriker	52	52	49	50	51	49	37	37	38	36	37	37	37	38
Annan kemisk-teknisk ind. .	97	89	93	94	94	100	97	100	101	103	98	99	100	94
Samtliga industrigrupper	**92**	**88**	**87**	**87**	**87**	**89**	**91**	**94**	**94**	**95**	**94**	**95**	**95**	**91**
Byggnadsverksamhet	51	42	38	36	35	45	53	61	68	71	67	63	60	52
Statliga verk o. byggn.-arb. .	123	108	111	112	111	112	125	133	136	137	133	130	121	110
Komm. verk. o. byggnadsarb.	85	81	80	79	80	83	90	94	94	94	91	87	84	83
Handel o. varulager	79	75	74	74	73	75	74	73	73	74	75	76	77	73
Samtliga näringsgrenar	**91**	**85**	**85**	**85**	**84**	**87**	**90**	**94**	**95**	**96**	**94**	**95**	**94**	**89**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 7. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1941		1942									
	Nov.	Dec.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Malmbrytning o. metallind.	3·84	3·82	3·77	3·91	3·97	3·88	3·96	4·05	4·05	4·10	3·98	4·04
Gruvor o. anrikningsverk .	3·79	4·00	3·99	4·06	4·27	3·40	4·13	4·05	3·31	4·13	3·45	3·59
Järn-, stål- o. kopparverk .	4·00	4·05	3·96	3·97	3·91	4·08	4·06	4·11	4·16	4·20	3·95	4·02
Järn- o. stålmanufaktur .	3·65	3·46	3·59	3·78	3·77	3·87	3·98	3·92	4·07	4·13	4·12	4·09
Mekaniska verkstäder . .	4·00	3·99	3·83	4·00	4·05	3·94	4·03	4·09	4·10	4·12	4·05	4·10
Skeppsvarv	3·67	3·43	3·58	3·92	3·96	3·74	3·59	4·02	3·83	3·71	3·79	4·09
Elektriska verkstäder . .	3·74	3·68	3·69	3·72	3·98	3·88	3·87	4·14	4·24	4·14	3·93	3·85
Annan metallindustri . . .	3·20	3·41	3·63	3·58	3·59	3·54	3·72	3·66	3·75	3·95	3·95	3·92
Jord- o. stenindustri . . .	3·25	3·10	3·40	3·77	4·06	4·10	4·10	3·99	4·05	4·02	3·92	3·71
Kolgruvor	5·00	5·00	4·98	4·98	4·98	5·00	4·92	4·92	4·96	4·96	4·96	4·94
Torvindustri	3·45	3·38	2·62	3·96	4·54	4·40	4·09	3·71	4·03	3·92	3·58	3·33
Stenbrott o. stenhuggerier	2·80	2·56	2·41	3·16	3·66	3·82	3·73	3·62	3·73	3·56	3·56	3·22
Cementfabriker, kalkbruk .	3·32	3·20	3·22	3·71	3·95	4·17	4·10	4·01	3·98	3·82	3·74	3·57
Tegelbruk	2·72	2·71	3·45	3·92	4·12	4·17	4·25	4·03	3·92	3·62	3·77	3·74
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3·28	3·17	3·60	3·78	4·01	3·88	4·09	4·15	4·26	4·66	4·66	4·05
Glasbruk	3·28	3·68	3·67	3·65	3·91	3·95	4·10	4·05	4·19	4·20	3·50	3·60
Träindustri	3·51	3·19	3·25	3·48	3·73	3·96	3·94	3·97	3·91	3·86	3·70	3·57
Sågverk o. hyvlerier . . .	3·23	3·09	3·02	3·41	3·67	3·98	3·96	3·84	3·73	3·66	3·39	3·12
Snickeri- o. möbelfabriker .	3·67	3·24	3·84	3·51	3·80	3·92	3·93	4·06	4·04	4·02	3·94	3·83
Annan trävaruindustri . .	3·78	3·33	3·62	3·70	3·73	4·06	3·96	4·15	4·18	4·18	3·93	4·18
Pappers- o. grafisk ind. . .	3·31	3·26	3·28	3·37	3·60	3·56	3·60	3·67	3·66	3·55	3·42	3·39
Pappersmassefabriker . . .	3·10	2·97	3·38	3·46	3·62	3·46	3·49	3·58	3·37	3·01	2·85	2·89
Pappersbruk o. pappfabr. .	2·67	2·62	2·92	2·96	3·21	3·84	3·38	3·31	3·43	3·45	3·31	3·37
Annan pappersindustri . .	4·10	4·15	3·69	3·77	4·08	3·94	4·02	4·25	4·23	4·32	4·24	4·11
Grafisk industri	3·82	3·74	3·89	3·50	3·72	3·77	3·74	3·79	3·99	3·97	3·86	3·94
Livsmedelsindustri	3·41	3·35	3·25	3·25	3·28	3·38	3·33	3·43	3·40	3·47	3·41	3·31
Kvarnar	3·74	3·83	2·72	2·89	2·64	2·50	2·50	2·81	3·10	3·48	3·47	3·31
Bagerier	3·59	3·69	3·66	3·52	3·62	3·88	3·66	3·71	3·76	3·79	3·60	3·49
Råsockerbruk o. raffinad. .	3·57	2·93	3·10	3·20	3·34	3·20	3·61	3·55	3·49	4·00	3·67	3·00
Choklad- o. karamellfabr. .	3·76	3·51	3·78	3·89	3·85	3·88	3·90	4·06	3·97	4·02	4·02	3·92
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·41	2·96	2·56	2·97	3·08	3·31	3·14	3·11	2·93	2·78	2·74	3·27
Tobaksfabriker	3·54	3·52	3·60	3·71	3·63	3·69	3·64	3·74	3·72	3·26	3·59	3·62
Slakterier o. konservfabriker	3·67	3·45	2·93	2·69	2·68	2·71	2·55	2·77	2·85	2·72	2·92	2·90
Annan livsmedelsindustri .	3·27	3·38	3·58	3·34	3·41	3·49	3·42	3·59	3·47	3·23	3·29	3·34
Textil- o. beklädnadsind. .	3·25	3·17	3·13	3·24	3·28	3·26	3·49	3·43	3·61	3·64	3·60	3·67
Bomullsindustri	3·21	3·31	3·12	3·07	3·24	2·95	3·57	3·67	3·59	3·81	3·63	3·67
Jute- o. linneindustri . .	3·51	3·25	3·07	2·94	3·40	3·12	3·26	3·50	3·75	3·61	3·53	3·77
Ylleindustri	3·51	3·14	3·13	3·27	3·26	3·27	3·50	3·45	3·67	3·54	3·63	3·67
Trikåfabriker	3·51	3·37	3·27	3·32	3·46	3·48	3·54	3·44	3·64	3·54	3·70	3·67
Skrädderier o. sömnadsfabr.	2·84	2·85	2·97	3·22	3·16	3·27	3·43	3·24	3·55	3·60	3·41	3·58
Annan hithörande industri	3·54	3·38	3·41	3·61	3·40	3·60	3·48	3·53	3·64	3·72	3·83	3·84
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·28	3·33	3·19	3·31	3·26	3·37	3·46	3·57	3·58	3·42	3·48	3·34
Garverier	3·23	3·34	3·37	3·32	3·48	3·49	3·48	3·47	3·40	3·41	3·41	3·29
Skofabriker	2·98	3·03	3·14	2·99	3·01	3·18	3·45	3·67	3·45	3·24	3·10	3·05
Gummivarufabriker . . .	3·86	3·86	3·20	3·54	3·24	3·54	3·44	3·49	3·71	3·50	3·70	3·54
Annan hithörande industri	3·23	3·26	3·12	3·32	3·44	3·44	3·49	3·62	3·69	3·62	3·84	3·70
Kemisk-teknisk industri .	3·42	3·32	3·39	3·21	3·47	3·36	3·43	3·41	3·31	3·27	3·24	3·28
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2·96	3·03	3·02	3·09	3·16	3·03	3·01	3·39	3·43	3·45	3·40	3·36
Sprängämnesfabriker . . .	4·55	4·78	4·77	3·76	3·79	3·88	3·96	3·67	3·41	3·02	3·22	3·05
Tändsticksfabriker	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·49	3·28	3·42	3·40	3·56	3·55	3·63	3·64	3·46	3·48	3·44	3·58
Samtliga industrigrupper	3·54	3·49	3·45	3·58	3·70	3·70	3·76	3·82	3·84	3·83	3·73	3·75
Byggnadsverksamhet . . .	2·50	2·62	2·38	2·84	3·15	3·48	3·50	3·54	3·55	3·47	3·13	3·10
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·53	3·40	3·68	3·66	3·81	3·82	4·00	3·88	3·93	3·63	3·66	3·64
Komm. verk o. byggn.-arb.	2·97	2·74	2·93	2·99	3·25	3·25	3·28	3·28	3·07	3·18	3·25	3·15
Handel o. varulager . . .	3·42	3·44	3·15	3·29	3·40	3·27	3·13	3·40	3·47	3·41	3·48	3·53
Samfärdsel	3·10	3·34	3·42	3·17	3·49	3·27	3·18	2·99	2·90	3·01	2·84	2·80
Banker	3·56	3·82	3·56	3·52	3·54	—	—	—	—	—	—	—
Försäkringsföretag	3·82	3·61	3·86	3·91	3·97	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	3·49	3·42	3·41	3·52	3·66	3·67	3·74	3·78	3·78	3·75	3·67	3·68

Tab. 8. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entledigande under december 1942 i jämförelse med föregående månad.

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Nov.	Dec.	Nov.	Dec.	Nov.	Dec.	Nov.	Dec.
Malmbrytning o. metallindustri	**123**	**87**	**2 355**	**934**	**1 679**	**1 527**	**+ 676**	**− 593**
Gruvor o. anrikningsverk	3	—	46	—	11	—	+ 35	—
Järn-, stål- o. kopparverk	18	15	500	177	387	255	+ 113	− 78
Järn- o. stålmanufaktur	6	6	75	53	99	63	− 24	− 10
Mekaniska verkstäder	59	40	787	325	687	628	+ 100	− 303
Skeppsvarv	6	9	291	161	75	105	+ 216	+ 56
Elektriska verkstäder	18	13	462	178	330	403	+ 132	− 225
Annan metallindustri	13	4	194	40	90	73	+ 104	− 33
Jord- o. stenindustri	**21**	**21**	**136**	**60**	**249**	**242**	**− 113**	**− 182**
Kolgruvor	2	2	11	21	4	12	+ 7	+ 9
Stenbrott o. stenhuggerier	3	1	51	—	4	18	+ 47	− 18
Cementfabriker, kalkbruk	4	5	17	—	29	53	− 12	− 53
Tegelbruk	8	8	1	—	122	80	− 121	− 80
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	3	2	56	28	40	28	+ 16	—
Glasbruk	1	3	—	11	50	51	− 50	− 40
Träindustri	**12**	**12**	**168**	**21**	**251**	**288**	**− 83**	**− 267**
Sågverk o. hyvlerier	5	8	—	21	234	212	− 234	− 191
Snickerier o. möbelfabriker	7	3	168	—	17	45	+ 151	− 45
Annan trävaruindustri	—	1	—	—	—	31	—	− 31
Pappers- o. grafisk industri	**27**	**19**	**363**	**162**	**255**	**431**	**+ 108**	**− 269**
Pappersmassefabriker	13	11	145	67	150	299	− 5	− 232
Pappersbruk o. pappfabriker	6	3	86	6	33	31	+ 53	− 25
Annan pappersindustri	1	2	9	—	1	21	+ 8	− 21
Grafisk industri	7	3	123	89	71	80	+ 52	+ 9
Livsmedelsindustri	**34**	**30**	**283**	**77**	**267**	**2 374**	**+ 16**	**− 2 297**
Kvarnar	2	—	3	—	4	—	− 1	—
Bagerier	2	—	36	—	—	—	+ 36	—
Råsockerbruk o. raffinaderier	11	20	137	3	87	2 065	+ 50	− 2 062
Choklad- o. karamellfabriker	5	4	25	9	44	230	− 19	− 221
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	1	—	6	—	—	—	+ 6	—
Slakterier o. konservfabriker	6	4	19	39	74	78	− 55	− 39
Annan livsmedelsindustri	7	2	57	26	58	1	− 1	+ 25
Textil- o. beklädnadsindustri	**42**	**30**	**552**	**180**	**313**	**335**	**+ 239**	**− 155**
Bomullsindustri	14	10	300	113	170	137	+ 130	− 24
Jute- och linneindustri	1	1	9	10	5	1	+ 4	+ 9
Ylleindustri	4	5	22	16	6	15	+ 16	+ 1
Trikåfabriker	5	2	41	—	20	23	+ 21	− 23
Skrädderier o. sömnadsfabriker	8	6	53	26	45	34	+ 8	− 8
Annan hithörande industri	10	6	127	15	67	125	+ 60	− 110
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**10**	**5**	**218**	**79**	**120**	**130**	**+ 98**	**− 51**
Garverier	3	1	16	—	14	5	+ 2	− 5
Skofabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Gummivarufabriker	5	4	180	79	103	125	+ 77	− 46
Annan hithörande industri	2	—	22	—	3	—	+ 19	—
Kemisk-teknisk industri	**14**	**11**	**146**	**46**	**118**	**132**	**+ 28**	**− 86**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	4	2	20	12	19	29	+ 1	− 17
Sprängämnesfabriker	3	4	2	5	55	60	− 53	− 55
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	7	5	124	29	44	43	+ 80	− 14
Samtliga industrigrupper	**283**	**215**	**4 221**	**1 559**	**3 252**	**5 459**	**+ 969**	**− 3 900**
Byggnadsverksamhet	141	93	1 086	481	1 731	1 003	− 645	− 522
Handel o. varulager	10	5	96	44	94	63	+ 2	− 19
Samfärdsel	—	—	—	—	—	—	—	—
Hotell- o. restaurangrörelse	1	—	56	—	59	—	− 3	—
Banker o. försäkringsföretag	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	**435**	**313**	**5 459**	**2 084**	**5 136**	**6 525**	**+ 323**	**− 4 441**
Kvinnor			1 268	398	1 508	475	+ 296	− 1 110

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 9. Arbetslösheten inom fackförbunden den 30 november 1942.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. .	92	26 276	21 671	**1 364**	**5·2**	1 124	26 247	946	3·6
Bleck- o. plåtslagareförb.	54	2 658	—	**202**	**7·6**	—	2 674	113	4·2
Bokbindareförbundet . .	55	8 750	5 485	**95**	**1·1**	51	8 658	124	1·4
Bryggeriindustriarb.-förb.	120	7 026	1 481	**314**	**4·5**	205	7 032	286	4·1
Byggnadsträarbetareförb.	332	33 269	—	**5 814**	**17·5**	—	33 569	4 742	14·1
De förenade förbunden .	60	13 146	3 853	**590**	**4·5**	367	13 148	590	4·5
Elektriska arbetareförb. .	70	7 911	—	**150**	**1·9**	—	7 568	147	1·9
Gjutareförbundet	105	8 700	19	**107**	**1·2**	1	8 868	109	1·2
Grov- o. fabriksarb.-förb.	521	74 968	7 773	**6 913**	**9·2**	712	74 270	5 862	7·9
Byggnadsind.-arbetare .	181	35 366	1 417	**4 479**	**12·7**	150	34 890	3 471	9·9
Byggnadsämnesind.-arb.	169	12 891	478	**1 105**	**8·6**	50	12 851	891	6·9
Glasbruksarbetare . .	38	3 534	112	**99**	**2·8**	15	3 713	81	2·2
Sockerfabriksarbetare .	19	5 296	830	**135**	**2·5**	74	4 836	202	4·2
Tändsticksarbetare . .	5	1 221	440	**113**	**9·3**	74	1 241	164	13·2
Övriga arbetare . . .	109	16 660	4 496	**982**	**5·9**	349	16 739	1 053	6·3
Gruvindustriarbetareförb.	62	10 187	108	**133**	**1·3**	24	10 265	117	1·1
Handelsarbetareförb. . .	261	42 328	17 967	**1 052**	**2·5**	478	42 191	1 022	2·4
Kommunalarbetareförb. .	310	46 791	13 658	**1 293**	**2·8**	699	47 533	1 160	2·4
Lantarbetareförbundet .	477	29 435	546	**806**	**2·7**	243	45 504	875	1·9
Litografförbundet . . .	19	2 885	179	**46**	**1·6**	3	2 882	36	1·2
Livsmedelsarbetareförb. .	122	28 795	8 798	**1 788**	**6·2**	658	29 206	1 804	6·2
Metallindustriarb.-förb. .	282	185 068	12 721	**2 838**	**1·5**	654	184 383	2 589	1·4
Järnbruksarbetare . .	55	38 392	632	**264**	**0·7**	145	38 642	248	0·6
Verkstadsarbetare . .	227	146 676	12 089	**2 574**	**1·8**	509	145 741	2 346	1·6
Murareförbundet	116	9 785	—	**1 846**	**18·9**	—	10 237	1 363	13·3
Målareförbundet	209	13 478	2	**3 129**	**23·2**	—	13 588	1 902	14·0
Pappersindustriarb.-förb.	128	30 193	1 711	**2 114**	**7·0**	352	30 880	1 806	5·8
Sadelm.- o. tapetserareförb.	61	3 816	812	**124**	**3·2**	45	3 795	125	3·3
Sko- o. läderindustriarb.-f.	56	10 836	4 337	**1 288**	**11·9**	696	10 676	1 249	11·7
Stenindustriarbetareförb.	122	5 092	2	**455**	**8·9**	—	5 414	584	10·8
Sågverksindustriarb.-förb.	231	18 659	16	**3 124**	**16·7**	6	18 689	2 386	12·8
Textilarbetareförbundet .	101	39 718	22 344	**1 210**	**3·0**	994	39 547	1 271	3·2
Tobaksindustriarb.-förb.	11	2 400	1 865	**187**	**7·8**	163	2 385	183	7·7
Transportarbetareförb. .	160	25 965	631	**2 468**	**9·5**	86	27 957	2 140	7·7
Träindustriarbetareförb.	244	23 714	520	**865**	**3·6**	60	23 655	804	3·4
Typografförbundet . . .	106	12 109	607	**220**	**1·8**	19	12 035	203	1·7
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	226	20 355	—	**3 450**	**16·9**	—	20 617	2 020	9·8
Summa	**4 713**	**744 313**	**127 106**	**43 985**	**5·9**	**7 640**	**763 473**	**36 558**	**4·8**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under november uppgivits till inalles 227 066.

Tab. 10. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{31}/_{10}$ 1941—$^{30}/_{11}$ 1942.

Fackförbund	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$
Beklädnadsarbetareförb.	7·0	9·7	17·9	15·3	10·6	6·4	7·8	7·5	6·2	7·5	5·6	3·5	3·6	5·2
Bleck- o. plåtslagareförb.	8·4	14·3	23·9	18·0	12·5	15·5	10·5	7·1	4·7	4·3	3·2	3·6	4·2	7·6
Bokbindareförbundet	3·6	2·5	3·9	3·9	3·2	2·7	2·7	2·4	2·4	2·2	2·0	1·9	1·4	1·1
Bryggeriindustriarbetareförb.	7·7	7·5	6·5	6·9	7·2	5·0	4·0	2·4	2·1	1·7	2·3	2·8	4·1	4·5
Byggnadsträarbetareförb.	21·9	27·4	35·0	46·8	43·9	39·0	27·1	19·0	16·6	10·7	9·4	10·7	14·1	17·5
De förenade förbunden	4·4	4·5	11·0	6·0	6·8	7·2	4·9	4·2	4·1	4·9	3·9	4·2	4·5	4·5
Elektriska arbetareförb.	3·5	4·0	5·2	10·0	10·7	9·0	6·4	5·2	4·5	2·7	2·2	1·7	1·9	1·9
Gjutareförbundet	2·3	2·7	3·9	3·5	2·6	2·1	1·8	1·8	1·8	1·7	1·4	1·2	1·2	1·2
Grov- o. fabriksarbetareförb.	16·2	19·7	26·1	27·1	26·2	22·3	14·3	8·8	6·7	6·3	6·3	7·0	7·9	9·2
Byggnadsind.-arbetare	22·3	28·6	36·2	37·6	36·8	30·3	18·9	12·1	8·2	7·2	7·9	8·9	9·9	12·7
Byggnadsämnesind.-arbetare	15·6	18·6	25·5	28·3	27·3	24·6	14·0	5·2	4·1	3·5	3·9	5.5	6·9	8·6
Glasbruksarbetare	5·8	6·2	7·3	8·1	6·2	4·8	4·9	3·9	3·8	5·5	5·2	2·6	2·2	2·8
Sockerfabriksarbetare	6·1	4·6	17·9	19·4	16·2	13·6	11·5	8·2	6·8	4·3	3·8	6·0	4·2	2·5
Tändsticksarbetare	16·3	15·0	16·6	17·4	17·4	15·6	14·2	11·3	11·1	10·5	11·3	11·1	13·2	9·3
Övriga arbetare	9·0	9·6	12·8	11·7	12·2	11·6	8·1	6·2	5·8	7·0	5·2	5·4	6·3	5·9
Gruvindustriarbetareförb.	1·8	2·1	2·6	2·2	2·5	2·6	1·6	2·0	1·2	1·3	1·2	1·0	1·1	1·3
Handelsarbetareförb.	2·7	2·8	3·4	2·7	3·4	3·3	2·6	2·3	2·2	2·2	2·3	2·2	2·4	2·5
Kommunalarbetareförb.	3·7	5·0	6·1	7·1	5·8	4·9	3·8	1·6	1·6	1·5	1·7	2·0	2·4	2·8
Lantarbetareförbundet	2·8	4·0	4·0	6·6	6·8	5·3	3·0	2·5	2·2	2·4	2·1	2·2	1·9	2·7
Litografförbundet	2·3	1·9	2·4	2·5	2·9	2·0	1·7	1·5	1·4	1·6	1·4	1·5	1·2	1·6
Livsmedelsarbetareförb.	6·1	6·3	10·2	8·3	7·8	7·1	6·4	5·7	5·2	5·3	5·9	7·1	6·2	6·2
Metallindustriarbetareförb.	3·4	4·0	4·2	3·5	4·2	4·0	3·3	2·8	2·1	1·6	1·5	1·4	1·4	1·5
Järnbruksarbetare	1·3	1·4	1·3	1·6	1·4	1·3	0·9	0·6	0·4	0·5	0·6	0·7	0·6	0·7
Verkstadsarbetare	4·0	4·8	5·0	4·0	5·0	4·7	4·0	3·4	2·6	1·8	1·7	1·6	1·6	1·8
Murareförbundet	29·6	36·2	46·1	52·5	50·9	48·3	30·9	16·0	7·5	4·9	5·1	8·1	13·3	18·9
Målareförbundet	16·4	33·1	37·8	53·0	47·5	38·2	25·6	16·6	14·3	11·2	8·6	5·9	14·0	23·2
Pappersindustriarbetareförb.	14·2	13·6	13·5	13·8	10·8	9·7	9·3	8·0	6·6	6·1	5·6	6·4	5·8	7·0
Sadelm.- o. tapetserareförb.	4·7	5·2	12·8	22·4	15·5	12·5	9·7	9·1	7·2	7·5	6·4	4·2	3·3	3·2
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	9·4	9·8	22·1	16·7	15·0	10·8	8·0	11·3	7·1	8·1	6·9	14·3	11·7	11·9
Stenindustriarbetareförb.	12·9	14·1	20·8	29·0	20·7	17·1	9·3	6·5	7·3	8·2	9·4	9·3	10·8	8·9
Sågverksindustriarbetareförb.	19·9	23·2	35·0	29·5	24·6	23·9	19·9	13·3	8·1	5·6	7·8	9·5	12·8	16·7
Textilarbetareförbundet	4·9	4·7	5·0	5·8	5·2	4·7	4·7	3·8	4·5	4·2	3·4	3·4	3·2	3·0
Tobaksindustriarbetareförb.	11·0	10·1	9·9	9·2	9·9	9·7	8·8	8·4	7·9	7·8	7·1	7·3	7·7	7·8
Transportarbetareförb.	12·1	13·0	13·8	15·7	15·5	14·0	12·3	9·0	6·7	6·5	6·7	7·3	7·7	9·5
Träindustriarbetareförb.	5·9	6·1	20·6	14·5	10·0	8·3	5·5	4·2	3·8	3·4	3·2	2·7	3·4	3·6
Typografförbundet	4·1	3·7	4·5	4·3	2·3	1·5	1·2	1·0	0·7	0·8	1·9	1·8	1·7	1·8
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	16·1	22·6	25·4	21·7	21·5	21·4	15·0	12·4	11·0	10·1	9·2	9·2	9·8	16·9
Samtliga	8·2	10·0	13·0	13·7	12·5	11·1	8·1	6·0	4·9	4·3	4·0	4·3	4·8	5·9

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 11. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av december 1942.*										
Stockholms stad	1	1 942	—	1 942	+ 450	—	+ 450	61·0	52·1	3·2
Stockholms	11	49	190	239	+ 11	+ 24	+ 35	70·7	54·4	0·8
Uppsala	4	63	8	71	+ 13	− 3	+ 10	57·7	40·8	0·5
Södermanlands	2	59	—	59	+ 28	—	+ 28	66·1	42·4	0·3
Östergötlands	2	90	—	90	+ 16	—	+ 16	65·6	52·2	0·3
Jönköpings	6	94	—	94	+ 15	—	+ 15	80 9	69·1	0·4
Kronobergs	4	7	22	29	− 3	− 3	− 6	·	·	0·2
Kalmar	6	99	10	109	+ 13	+ 2	+ 15	80·7	62·4	0·5
Gotlands	2	29	3	32	+ 2	—	+ 2	·	·	0·5
Blekinge	12	16	63	79	+ 5	+ 19	+ 24	81·0	63·3	0·5
Kristianstads	2	34	3	37	+ 24	+ 1	+ 25	·	·	0·1
Malmö stad	1	475	—	475	+ 237	—	+ 237	81·9	47·6	3·0
Malmöhus i övrigt	6	265	14	279	+ 191	+ 14	+ 205	81·0	44·4	0·7
Hallands	6	87	4	91	+ 48	+ 1	+ 49	78·0	57·1	0·6
Göteborgs stad	1	1 815	—	1 815	+ 359	—	+ 359	74·0	43·9	6·4
Göteborgs o. Bohus i övrigt	35	258	1 244	1 502	+ 25	+ 9	+ 34	84·2	43·8	7·4
Älvsborgs	7	58	14	72	+ 3	+ 1	+ 4	62·5	54·2	0·2
Skaraborgs	3	10	1	11	+ 7	—	+ 7	·	·	0·0
Värmlands	7	74	78	152	+ 34	− 14	+ 20	75·0	76·3	0·6
Örebro	1	47	—	47	− 9	—	− 9	·	·	0·2
Västmanlands	1	1	—	1	+ 1	—	+ 1	·	·	0·0
Kopparbergs	3	13	3	16	—	—	—	·	·	0·1
Gävleborgs	4	77	1	78	+ 13	—	+ 13	87·2	94·9	0·3
Västernorrlands	30	53	964	1 017	+ 32	+ 279	+ 311	86·9	58·4	3·7
Jämtlands	1	1	—	1	—	—	—	·	·	0·0
Västerbottens	4	7	17	24	+ 4	+ 1	+ 5	·	·	0·1
Norrbottens	9	1	229	230	+ 1	+ 70	+ 71	67·0	30·4	1·0
Summa	**171**	**5 724**	**2 868**	**8 592**	**+ 1 520**	**+ 401**	**+ 1 921**	**74·8**	**50·0**	**1·3**
b) *November 1941—December 1942.*										
1941							antal	%		
november	242	10 485	4 296	14 781	+ 1 823	+ 348	+ 2 171	17·2	74·3	45·0	2·3
december	255	14 166	5 417	19 583	+ 3 681	+ 1 121	+ 4 802	32·5	73·8	39·2	3·1
1942										
januari	268	17 964	7 295	25 259	+ 3 798	+ 1 878	+ 5 676	29·0	73·7	36·2	4·0
februari	264	17 633	7 516	25 149	− 331	+ 221	− 110	0·4	74·2	37·3	4·0
mars	254	15 364	6 698	22 062	− 2 269	− 818	− 3 087	12·3	75·0	41·8	3·5
april	229	10 239	5 296	15 535	− 5 125	− 1 402	− 6 527	29·6	75·4	48·1	2·4
maj	204	6 510	3 550	10 060	− 3 729	− 1 746	− 5 475	35·2	75·3	50·9	1·6
juni	190	4 696	3 245	7 941	− 1 814	− 305	− 2 119	21·1	75·5	51·6	1·2
juli	177	3 958	3 001	6 959	− 738	− 244	− 982	12·4	78·0	54·0	1·1
augusti	173	3 713	2 936	6 649	− 245	− 65	− 310	4·5	77·8	54·2	1·0
september	168	3 672	2 747	6 419	− 41	− 189	− 230	3·5	77·0	54·9	1·0
oktober	161	3 898	2 479	6 377	+ 226	− 268	− 42	0·7	75·6	52·9	1·0
november	164	4 204	2 467	6 671	+ 306	− 12	+ 294	4·6	75·6	54·8	1·0
december	171	5 724	2 868	8 592	+ 1 520	+ 401	+ 1 921	28·8	74·8	50·0	1·3

Tab. 12. De arbetslösas yrkestillhörighet. December 1942.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (—) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	**78**	**96**	**174**	**+ 45**	**+ 10**	**+ 55**	**95**	**54·6**
Jordbruk	72	13	85	+ 42	—	+ 42	40	47·1
Skogshushållning	6	83	89	+ 3	+ 10	+ 13	55	61·8
Industri och hantverk	**3 399**	**2 299**	**5 698**	**+ 972**	**+ 292**	**+1 264**	**4 036**	**70·8**
Ingenjörsarbete och arbetsledning	49	2	51	+ 2	—	+ 2	46	90·2
Malmbrytning	1	2	3	—	+ 1	+ 1	2	·
Metall- och maskinindustri	303	42	345	+ 81	+ 7	+ 88	257	74·5
Jord- och stenindustri	178	1 151	1 329	+ 20	— 22	— 2	1 123	84·5
stenindustri	119	1 104	1 223	+ 6	— 25	— 19	1 044	85·4
glasindustri	6	41	47	+ 1	+ 2	+ 3	39	·
annan hithörande industri	53	6	59	+ 13	+ 1	+ 14	40	67·8
Trävaruindustri	167	451	618	+ 38	+ 180	+ 218	293	47·4
sågverksindustri	132	446	578	+ 29	+ 177	+ 206	270	46·7
annan trävaruindustri	35	5	40	+ 9	+ 3	+ 12	23	·
Pappersindustri	47	213	260	+ 19	+ 82	+ 101	125	48·1
Grafisk industri	30	—	30	+ 5	—	+ 5	25	·
Livsmedelsindustri	111	8	119	+ 29	— 1	+ 28	72	60·5
Textil- och beklädnadsindustri	56	3	59	+ 8	—	+ 8	47	79·7
Läder-, hår- och gummivaruindustri	65	6	71	+ 21	+ 1	+ 22	46	64·8
skoindustri	24	1	25	+ 6	— 1	+ 5	13	·
gummivaruindustri	4	2	6	+ 3	+ 2	+ 5	5	·
annan hithörande industri	37	3	40	+ 12	—	+ 12	28	·
Kemisk-teknisk industri	77	1	78	+ 25	— 1	+ 24	47	60·3
Byggnadsverksamhet	2 281	417	2 698	+ 713	+ 47	+ 760	1 929	71·5
husbyggnadsarbete	2 049	196	2 245	+ 560	+ 37	+ 597	1 656	73·8
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	232	221	453	+ 153	+ 10	+ 163	273	60·3
Kraft- och värmeproduktion	34	3	37	+ 11	— 2	+ 9	24	·
Sjöfart och fiske	**113**	**13**	**126**	**+ 46**	**+ 1**	**+ 47**	**77**	**61·1**
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	**1 409**	**140**	**1 549**	**+ 239**	**+ 41**	**+ 280**	**1 199**	**77·4**
Kontors-, affärs- och lagerarbete	580	36	616	+ 48	+ 4	+ 52	517	83·9
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	205	16	221	+ 19	+ 2	+ 21	196	88·7
kontorsvaktmästare m. fl.	7	1	8	— 1	—	— 1	5	·
affärsförest., bitr., agenter m. fl.	246	9	255	+ 10	— 4	+ 6	218	85·5
lagerarbetare och förrådsbiträden	122	10	132	+ 20	+ 6	+ 26	98	74·2
Landtransport	532	95	627	+ 148	+ 38	+ 186	423	67·5
hamn- och stuveriarbetare	226	72	298	+ 66	+ 35	+ 101	184	61·7
chaufförer och åkeriarbetare	225	17	242	+ 63	+ 3	+ 66	176	72·7
övriga hithörande grupper	81	6	87	+ 19	—	+ 19	63	72·4
Hotell- och restaurangrörelse	110	1	111	+ 25	—	+ 25	88	79·3
Litterärt och konstnärligt arbete	132	7	139	+ 15	—	+ 15	118	84·9
Förvaltning och undervisning	32	1	33	+ 1	—	+ 1	31	·
Sjukvård och hygien	23	—	23	+ 2	— 1	+ 1	22	·
Husligt arbete	**29**	—	**29**	**+ 1**	**— 1**	—	**19**	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	**696**	**320**	**1 016**	**+ 217**	**+ 58**	**+ 275**	**635**	**62·5**
Summa	**5 724**	**2 868**	**8 592**	**+1 520**	**+ 401**	**+1 921**	**6 061**	**70·5**
därav 16—25 år	279	133	412	+ 104	+ 53	+ 157		
26—50 »	2 540	1 345	3 885	+ 964	+ 164	+1 128		
över 50 »	2 905	1 390	4 295	+ 452	+ 184	+ 636		

Tab. 13. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av december 1942.*										
Stockholms stad	1 545	201	1	282	272	—	—	350	317	122
Stockholms	163	39	—	—	18	—	—	83	13	10
Uppsala	25	—	—	—	5	—	8	—	6	6
Södermanlands	12	—	—	—	1	—	10	—	—	1
Östergötlands	72	—	—	—	5	—	—	50	7	10
Jönköpings	58	27	—	—	3	—	14	—	—	14
Kronobergs	26	17	—	—	1	—	—	—	1	7
Kalmar	53	5	—	—	2	2	44	—	—	—
Gotlands	19	—	—	3	—	—	16	—	—	—
Blekinge	47	42	—	—	2	—	3	—	—	—
Kristianstads	18	—	—	—	—	—	18	—	—	—
Malmö stad	405	25	—	61	11	—	—	200	106	2
Malmöhus i övrigt	142	10	—	22	2	—	—	72	36	—
Hallands	20	—	—	—	—	—	11	—	—	9
Göteborgs stad	1 422	72	80	294	52	5	—	850	10	59
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 245	594	365	77	—	13	10	138	25	23
Älvsborgs	36	—	—	4	—	—	11	—	3	18
Skaraborgs	3	—	—	2	—	—	1	—	—	—
Värmlands	95	19	22	—	6	6	14	21	—	7
Örebro	19	4	—	8	7	—	—	—	—	—
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	6	—	—	—	3	—	3	—	—	—
Gävleborgs	36	—	—	31	4	—	—	—	—	1
Västernorrlands	526	59	292	87	2	7	26	14	3	36
Jämtlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Norrbottens	66	—	42	—	—	—	—	—	11	13
Summa	**6 061**	**1 114**	**802**	**871**	**398**	**33**	**189**	**1 778**	**538**	**338**
därav städer	4 167	373	136	757	376	20	132	1 620	497	256
b) *November 1941—December 1942.*										
1941										
november	10 068	1 768	1 190	1 533	352	74	801	3 123	363	864
december	13 936	1 542	1 104	1 642	367	58	830	6 974	583	836
1942										
januari	17 701	2 310	1 283	1 821	374	73	1 028	9 183	696	933
februari	19 218	2 649	1 524	1 955	384	57	963	10 191	564	931
mars	17 040	2 258	1 589	2 031	393	68	791	8 524	424	962
april	12 794	1 702	1 443	1 819	407	85	671	5 631	231	805
maj	8 462	2 146	1 061	1 443	388	113	477	2 082	116	636
juni	6 903	2 177	945	1 206	370	178	409	974	66	578
juli	6 210	2 102	937	1 080	348	162	281	822	50	428
augusti	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403
september	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371
oktober	4 931	1 434	831	963	341	101	231	654	39	337
november	4 947	1 281	744	918	373	88	244	898	55	346
december	6 061	1 114	802	871	398	33	189	1 778	538	338

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1935—1942.

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)												
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·8	7·8	7·5	7·8	8·2	10·0	13·0	11·8
1942	13·7	12·5	11·1	8·1	6·0	4·9	4·3	4·0	4·3	4·8	5·9		
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	

Tab. 15. Indextal för antalet sysselsatta arbetare. »Kedjeindex». 1:a kv. 1935 = 100.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1938	114·7	117·9	117·8	116·3
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1942	104·7	110·7	114·7	

Tab. 16. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1938	3·45	3·51	3·53	3·63
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	3·49
1942	3·38	3·66	3·78	3·67

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 5—7 och 15—16. För december 1942 ha rapportkorten utsänts till omkring 13 000 företagare, av vilka c:a 7 500 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas endast för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 6 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under november 1941—december 1942 med september 1939 som bas. Indextalen för december 1942 äro preliminära. Indextalen i tab. 6 ha beräknats med användande av månadsindextal, som visa arbetarantalets förändringar, om arbetare på semester räknas som sysselsatta. I tab. 15 ha enligt kedjemetoden beräknats kvartalsindextal (den mellersta månaden i varje kvartal) över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 7 och 16 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 8.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — *Tab. 14.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(December 1942.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

CARLSSON, MARTIN. Makten och massan. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 49.
CASSEL, G. Stat och näringsliv. Sunt förnuft 1942, nr 10.
ENANDER, M. Återuppbyggnadsarbetet aktualiseras. Mellanfolkligt samarbete 1942, nr 9.
LUNDBERG, E. Behovet av ekonomisk forskning. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 51/52.
OHLIN, B. Ekonomiska problem efter kriget. Sunt förnuft 1942, nr 10.
WIGFORSS, E. Friheten och socialismen. Tiden 1942, nr 9.

Sverige.

FREDELIUS, HJ. Vårt sparbanksväsen 1834—1892. [Rec.] Sv. sparbankstidskrift 1942, nr 8.
KOCK, KARIN. Industrialism och social utveckling. [Anm. av] T. Gårdlund: »Industrialismens samhälle.» *Kooperatören* 1942, nr 23/24.
NEYMARK, E. Det enskilda företaget och dess sociala ansvar. Arbetskraftsurvalet. Ekonomen 1942, nr 4.
SYDOW, CHR. v. Det enskilda företaget och dess sociala ansvar. *Företagarens syn på problemet.* Ekonomen 1942, nr 4.
WALLES, K. Statens upplysningsverksamhet i kristid. S. A. P. information 1942, nr 22.
ÅMAN, V. Det enskilda företaget och dess sociala ansvar. Arbetarens syn på problemet. Ekonomen 1942, nr 4.
ÅSBRINK, P. Inflationsfaran. Metallarbetaren 1942, nr 49.
Finansministerns felkalkyl [ang. taxeringsuppgifter för år 1942]. Finanstidningen 1942, nr 47.
Fredsuppbyggandet bör förberedas. Mellanfolkligt samarbete 1942, nr 10.
Industriella programpunkter. Affärsvärlden 1942, nr 49.
Nationalförmögenhetens utveckling. Affärsvärlden 1942, nr 50.
Stabilisierung der Löhne und Preise. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 9.
Stopp för inflationen? Förbundskamraten 1942, nr 12.

Danmark.

KAMPMANN, V. Danmarks Nationalindkomst i Trediverne. Nationaløkonomisk Tidsskrift 1942, nr 5.

Finland.

MANNIO, N. A. Finnische Sozialpolitik während der Kriege. (Föredrag.) Reichsarbeitsblatt 1942, nr 33.

Schweiz.

SCHWARZ, A. Neue Wege der eidgenössischen gewerblichen Betriebszählung. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1942, nr 3.
SPÜHLER, W. Soziale Nachkriegsprobleme der Schweiz. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1942, nr 5.
STRAND, S. G. Ekonomiska utvecklingen i Schweiz. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 49.
WAGNER, V. F. Nachkriegsprobleme der schweizerischen Volkswirtschaft. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1942, nr 5.
WAHLEN, F. T. Landwirtschaftliche Nachkriegsprobleme. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1942, nr 5.
WILHELM, A. Die Industrie in der Nachkriegszeit. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1942, nr 5.

Arbetarskydd.

BRUCE, T. Om risken för förgiftning med nitrösa gaser vid gassvetsning och gasskärning. (Föredrag.) Arbetarskyddet 1942, nr 11/12.

Sverige.

[BRUCE, T.] Gruvarbetarnas silikosproblem ur *social-medicinsk synpunkt.* I. Gruvindustriarbetaren 1942, nr 11.
CHATILLON-WINBERGH, G. Skyddsanordningar på tak. Byggnadsindustrin 1942, nr 22.
HOLCK-CLAUSEN, H. Säkerhetstjänsten vid S. K. F. — Hofors bruk. Arbetarskyddet 1942, nr 11/12.
MELIN, S. A. Skogsarbetets risker. Lantarbetaren 1942, nr 49.
NEVRIN, O. E. Nya maskiner öka olycksfallen. Lantarbetaren 1942, nr 49.
WALDENSTRÖM, J. Om förebyggande av blyförgiftning genom regelbunden övervakning. Sv. läkartidningen 1942, nr 51.
WELIN, H. Skogs- och flottledsinspektionens verksamhet. Skogsindustriarbetaren 1942, nr 22.
ZETTERMAN, N. Skyddsproblemet. Arbetarskyddet 1942, nr 11/12.

ÅSELIUS, HJ. Social trevnad på arbetsplatsen och dess betydelse. Sunt förnuft 1942, nr 10.
Bättre hygien — bättre arbetsresultat. Bättre bostäder 1942, nr 5.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

ANREP, EDITH. Kvinnolöner inom industrin. Hertha 1942, nr 12.
HORSTEN, H. Svensk betænkning om Ferie for mindrebemidlede Husmødre. Socialt Tidsskrift 1942, nr 10.
NYSTRÖM, B. Vägarbetarlönernas utveckling åren 1932—1942. Sv. vägföreningens tidskrift 1942, nr 10.
Utredning om enhetlig dyrtidskompensation. Industria 1942, nr 26.

Finland.

Lohnerhöhung. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 9.
Lönejusteringarna [i Finland] i oktober 1942. Industritidningen 1942, nr 10.
Statsrådets beslut angående reglering av arbetslönerna och kommunernas löntagare. Finsk kommunaltidskrift 1942, nr 7.

Italien.

COSTANZO, G. Les coparticipations collectives aux produits dans l'agriculture italienne. Revue internationale d'agriculture 1942, nr 10.

Tyskland.

KNOLLE. Was heisst und zu welchem Zweck treibt man Lohnpolitik? Reichsarbeitsblatt 1942, nr 34.
Nytt löneсystem i Tyskland. Industria 1942, nr 25.
Præstationslønninger i Tyskland. Arbejderen 1942, nr 23.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

OLSSON, IVAR. Arbetslöshetskasseförslaget har avslagits. Byggnadsträarbetaren 1942, nr 12.
Omställningsproblem. Metallarbetaren 1942, nr 50.
Regulering af Arbejdskraften i Sverige. I. Udenrigsministeriets Tidsskrift 15 dec. 1942.

Schweiz.

Ett schweiziskt miljardprogram för arbetsanskaffning. Industria 1942, nr 26.

Befolkningsfrågor.

BURGDÖRFER, FR. Bevölkerungsentwicklung im abendländischen Kulturkreis mit besonderer Berücksichtigung Deutschlands. Journal de la société hongroise de statistique 1941, nr 3/4.

Sverige.

CLASON, S. Abortproblemet. Friskt folk 1942, nr 12.

Finland.

Befolkningsproblemer i Finland. Arbejdsgiveren (Danmark) 1942, nr 25.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

AHLMARK, S. Statens hyresråd och dess verksamhet. Från departement och nämnder 1942, nr 23.
ARRHENIUS, LILLY. Rent hus! Den moderna bostadshygienen vill trivsamma, snygga och praktiska hem. Friskt folk 1942, nr 11.
ERIKSSON, AXEL. Byggnadsverksamheten efter kriget. Sunt förnuft 1942, nr 10.
KRING, E. Bostaden och möblerna. S. A. P. information 1942, nr 23.
LARSSON, SVEN. Värdestegringsskatt å fastigheter. Vår bostad 1942, nr 21.
TENGBOM, A. Småhus. Byggmästaren 1942, nr 25.
YVE, H. Folkrörelsernas bostäder. S. A. P. information 1942, nr 24.
Bostadstillgången i Stockholm vid slutet av år 1942. Statistisk månadsskrift 1942, nr 10.
Fastighetsomkostnaderna och hyresregleringen. S. A. P. information 1942, nr 22.
Hur skall dagsbelysningen i våra bostäder bedömas? Hygienisk revy 1942, nr 12.

Danmark.

Beretning om Bolig- og Byggeforhold i Hovedstaden og dens Forstadskommuner i Halvaaret Maj—Oktober 1942 samt om Antallet af ledige Lejligheder den 5. November 1942. Statistisk Maanedsskrift 1942, nr 11.

Tyskland.

Zur Ermittlung des Wohnungsbedarfs. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1942, nr 3.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

STYRUD, S. C. S. T. — överorganisationen för personalföreningarna inom den centrala statsförvaltningen. Tidskrift för den centrala statsförvaltningens tjänstemän 1942, nr 4.
WESTMAN, E. G. Kan kommuns beslut att vägra tjänstemän förhandling överklagas av föreningen? Kommunaltjänstemännens tidskrift 1942, nr 12.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Sverige.

ALLSTRIN, S. E. Värnpliktigs »rätt och bästa». Svensk tidskrift 1942, nr 9.
NELSON, G. R. Militær Socialpleje i Sverige. Socialt Tidsskrift 1942, nr 10.

De militärinkallade väg- och vattenbyggnadsarbetarnas skydd med avseende på den civila anställningen. Väg- och vattenbyggaren 1942, nr 12.

Hälso- och sjukvård.

BRATT, O. Hur sprides barnförlamningen? Sv. sjukkasse-tidning 1942, nr 12.
EDSTRÖM, G. Reumatismen, en klimatsjukdom. Friskt folk 1942, nr 11

Sverige.

BYTTNER, J. Kring kvacksalverifrågan. Friskt folk 1942, nr 11.
HILLGREN, K. E. Härdning — en väg till hälsa eller tvärtom? Friskt folk 1942, nr 12.
INGVAR, S. Är landsbygdens folk undernärt? Lantmannen 1942, nr 50.
En rundfråga från 1941 års reumatikervårdssakkunniga. Sv. läkartidningen1942, nr 51.
Sjukledighet och sjukdomsorsaker bland statens järnvägars personal. Järnvägsstatistiska meddelanden 1942, nr 9.

Finland.

UGGLA, J. Lagstiftningen angående den allmänna läkarvården. Finsk kommunaltidskrift 1942, nr 7.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

PERSSON, GUNNAR. Jordbruket och staten. Sunt förnuft 1942, nr 10.

Finland.

TOMMILA, O. Det finska jordbrukets arbetskraftsfråga. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1942, nr 12.

Kooperation.

LAURIN, I. En kooperativ nybildning. [Pensionering av de anställda.] Kooperatören 1942, nr 23/24.
STOLPE, H. Ett kooperativt manifest. Vi 1942, nr 51/52.

Storbritannien.

FREDLUND, G. Den brittiska kooperationen just nu. Kooperatören 1942, nr 22.

Kristidsfrågor.

Levnedsmiddelrationeringen i Europa. Økonomi og Politik 1942, nr 3.

Sverige.

BAGGE, G. Sveriges väg genom krisen. Svensk tidskrift 1942, nr 9.
BONOW, M. Återbäringen och antiinflationsåtgärderna. Kooperatören 1942, nr 23/24.
KOLLBERG, G. Bestämmelserna om den lokala fiskransoneringen. Från departement och nämnder 1942, nr 22.

Amerikas förenta stater.

Ransoneringsåtgärder i Förenta staterna. Industria 1942, nr 25.

Nykterhetsfrågan.

G[AH]N, H. Alkoholkonsumtionen och fylleriförseelserna i Sverige och grannländerna enligt senaste uppgifter. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 12.

Sverige.

ENGLUND, E. Om växlingarna i det svenska nykterhetstillståndet efter krigsutbrottet 1939 och deras faktorer. Tirfing 1942, nr 5.
LINNÉR, O. Ersättning av statsmedel för vissa resekostnader vid tvångsintagning av alkoholister. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 10.
NYBERG, H. S. Vår kulturs utveckling har givit nykterhetsrörelsen i stort sett rätt. Reformatorn 1942, nr 49.
[WAGNSSON, RUBEN.] Godtemplarchefen frågar: Ska bryggeriintressena gå före barnens rätt? Reformatorn 1942, nr 51/52.
WALENSKY, W. Svek blodprovet? Motorföraren 1942, nr 11/12.
AMAN, A. Alkoholistvårdsärenden hos regeringsrätten. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1942, nr 10.
Nya utskänkningsföreskrifter. Tidskrift för systembolagen 1942, nr 12.
Restaurangdansen beskattas? Tidskrift för systembolagen 1942, nr 12.
Varför borttogs extratilldelningen till jul? Tidskrift för systembolagen 1942, nr 12.

Norge.

SUNDET, O. Varför dricker Jeppe? En översikt över norska uppfattningar om alkoholbrukets orsaksproblem. I. Tirfing 1942, nr 5.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

Europeiskt prisstopp. Industria 1942, nr 25.
Priser og Priskontrol i Europa. Økonomi og Politik 1942, nr 1.
Prisstegringar på Balkan. Industria 1942, nr 26.

Sverige.

DAHLIN, E. H. Tillämpningsföreskrifter för prisstoppet. Från departement och nämnder 1942, nr 23.
DAHLSTRÖM, H. Dyrortsgrupperingen. Sv. trafiktidning 1942, nr 49.
HAST, R. Några inlägg angående dyrortsgrupperingen. Lanternan 1942, nr 23.
J[U]L[I]N, [T.]. Dyrortsdelegerade gå till förhandling. Sv. trafiktidning 1942, nr 50.

JURÉEN, L. En jämförelse mellan den med ledning av betäckningsstatistiken m. m. beräknade slaktdjursproduktionen och den i köttransoneringen statistiskt redovisade slakten. Kommersiella meddelanden 1942, nr 12.

JÖNSSON, JOHN. Dyrare livsmedel eller ej? Industritjänstemannen 1942, nr 12.

KOLLBERG, G. Lättnader sedan i somras och inför julen. Förbättringarna i livsmedelsransonerna under de senaste månaderna. Från departement och nämnder 1942, nr 23.

OLSSON, GUSTAF. Pris och kvalitet på mjölk. Mjölkpropagandan 1942, nr 12.

SJÖGREN, E. Jordbrukspriser och prisnivå. (Föredrag.) Jordbrukarnas föreningsblad 1942, nr 50.

SOOP, E. Blir det ny dyrortsgruppering? Metallarbetaren 1942, nr 49.

TOLSTOY, N. Försörjningen med fisk. Från departement och nämnder 1942, nr 22.

WESTBERG, H. Ett häpnadsväckande förslag [ang. dyrortsgruppering]. Tidning för Sveriges läroverk 1942, nr 23.

ÅKERMAN, G. Sveriges prispolitik under kriget. Ekonomiska samfundets tidskrift. Ny serie nr 57.

Förteckning över varor med normalpriser. Från departement och nämnder 1942, nr 23.

Jordbrukspris och inflation. Industria 1942, nr 25.

Uppvaktning i dyrortsfrågan. Signalen 1942, nr 49.

Ändrade bestämmelser om handeln med potatis. Från departement och nämnder 1942, nr 22.

Ölets plats i folkförsörjningen. Svenska bryggareföreningens månadsblad 1942, nr 12.

Amerikas förenta stater.

WOODBURY, R. M. Food consumption and nutrition in the Americas. International labour review sept. 1942.

Danmark.

Ny Prislov. Arbejderen 1942, nr 23.

Prislovens Revision. Tidsskrift for Industri 1942, nr 23.

Finland.

STADIUS, O. Finlands inflationspotential. Ekonomiska samfundets tidskrift. Ny serie nr 57.

Norge.

USTVEDT, H. J. Ernæringssituasjonen i Norge. Sv. läkartidningen 1942, nr 51.

Ernæringsforholdene i Norge. S. A. P. information 1942, nr 24.

Schweiz.

SIEBER, H. Die Wiederbeschaffungspreiskalkulation in der kriegswirtschaftlichen Preispolitik. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1942, nr 3.

Ungern.

BENE, L. Lebensmittel-Marktforschungsarbeiten in Budapest. Journal de la société hongroise de statistique 1941, nr 3/4.

Socialförsäkring.

Neue deutsch-italienische Vereinbarungen über Sozialversicherung. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 9.

Sverige.

HOLMQUIST, S. Några ord om sjuk- och olycksfallsförsäkring för medlemmar av sjukkassor etc. under militärtjänst. Sv. läkartidningen 1942, nr 49.

Läkarvårdstaxan för erkända sjukkassor ändrad. Folkpensioneringen 1942, nr 9.

Danmark.

FRÖLING. Om kronisk syge. Socialt Tidsskrift 1942, nr 10.

JENSEN-SØNDERUP, J. Folkeforsikring. Andelsbladet 1942, nr 50.

POULSEN, A. G. Nogle Bemærkninger om Tilbagebetaling af uretmæssig oppebaaren Alders- og Invaliderente med særlig Henblik paa sindssyge Rentenydere og saadannes Arvinger. Socialt Tidsskrift 1942, nr 10.

Norge.

RYG, K. Utgiftene stiger [i trygdekassene]. Sosial trygd 1942, nr 12.

Storbritannien.

LAMMING, N. Beveridgeplanen. Fackföreningsrörelsen 1942, nr 51/52.

Revolutionerande förslag om socialförsäkring i England. Svensk socialvårds tidning 1942, nr 12.

Två engelska fredsförberedelser. Industria 1942, nr 26.

Tyskland.

HACKSTEIN. Betrachtungen zu dem Thema »Der Einheits-Lohnabzug». Reichsarbeitsblatt 1942, nr 34.

Socialvård.

LUNDQUIST, G. Själslivets hygien under uppväxtåren. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 6.

Sverige.

[ALM, ULLA.] Unga kvinnors värn — en institution som arbetar i det tysta. Vår bostad 1942, nr 21.

BENTZEL, MAGGIE. Mödrahemmen och spädbarnshemmen. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 6.

HOFSTEN, E. v. Hur bor en understödstagare i Stockholm? Vår bostad 1942, nr 21.

HOLMSTEDT, G. Barnhemmen och barnen. Ur socialvårdskommitténs betänkande. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 6.

JÄRNBRINK, H. Barnavårdsnämnderna och barnbidragen. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 6.

LINDSTRÖM, N. Staten måste gå i spetsen för den partiella arbetskraftens tillvaratagande. Socialmedicinsk tidskrift 1942, nr 12.
ODELBERG, A. Den partiella arbetskraftens utnyttjande. Social-medicinsk tidskrift 1942, nr 12.
WALLGREN, A. Socialmedicinska synpunkter på principerna för mödrahemmens verksamhet. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1942, nr 6.
Statliga skyddsåtgärder i år. Skyddskonsulentorganisationen. Skyddsvärnet 1942, nr 5.
Vårdskydd för våra späda barn. Hertha 1942, nr 12.

Storbritannien.

Soziale Reform in England. Agitation und Wirklichkeit. Sozialpolitische Weltrundschau 1942, nr 9.

Tyskland.

ZIMMERLE. Die Rundfunkgebührenbefreiung aus sozialen Gründen. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 33.
Die Tätigkeit der Jugendämter im Deutschen Reich im Rechnungsjahr 1940. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1942, nr 3.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

Daco skriver till ecklesiastikministern ang. överstyrelse för yrkesutbildning. Arbetsledaren 1942, nr 23.
Landstingen och jordbrukets yrkesskolor. Hushållningssällskapens tidskrift 1942, nr 7.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

BEVERIDGE, W. Social insurance and allied services. Report. Lond. 1942.
CARLGREN, W. Drags yllefabrik 1642—1942. En minnesskrift. Sthlm 1942.
CRAMÉR, C. R., & FREDRICSSON, K. Å. Svensk fastighetskredit. Sthlm 1942.
DANMARK. Statens Husholdningsraad. Aarsberetning. 1941/42. Khvn 1942.
— Det statistiske Departement.
Statistiske Meddelelser. Række 4. Khvn 1942.
Bd 115: H. 2. Indkomst- og Formueansættelserne til Staten for Skatteaaret 1941/42.
Bd 117: H. 3. Husleje og Boligforhold nov. 1940.
FAKTA för socialdemokratiska talare och debattörer. Sthlm 1942.
1942: 4. »Kapitalkonfiskationen».
1942: 5. Riksdagen 1942.
FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hki 1942.
6. Befolkningsstatistik.
95. Befolkningsrörelsen åren 1937—38. Tabellbilagor.
18 A. Industristatistik. 56 (1939—40).
GÖTEBORG. Göteborgs stads statistiska byrå.
Hyres- och bostadsräkningen 1939/40 i Göteborg jämte vissa i anslutning därtill verkställda bostadsstatistiska undersökningar. Gbg 1942.
HASSLÖF, O. Smögen. Ett bohuslänskt fiskeläge. Gbg 1942. (Göteborgs och Bohusläns fornminnesförenings tidskrift 1941.)
HELSINGFORS.
Helsingfors stads statistik. Hki 1942.
1. Hälso- och sjukvård. 25 (1940). Del 1.
INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. Montreal 1942.
Ser. C. (Employment and unemployment.)
24. Wartime transference of labour in Great Britain.
KÖPENHAMN. Københavns statistiske Kontor.
...ıvns Kommunalkalender. Aarg. (1942). Khvn 1942.
Statistisk Aarbog. Aarg. 23 (1942). Khvn 1942.
MALMSTRÖM, BIRGIT. Stockholms elektricitetsverk 1892—1942. Några data ur verkets utveckling. Sthlm 1942.
NORGE. Sjefinspektören for arbeidstilsynet.
Årsberetninger fra arbeidsrådet og arbeidstilsynet 1941. Oslo 1942.
PIPPING, H. E. Produktionspolitiska perspektiv för Finland. En presentation av Produktionskommitténs betänkande. Hfors 1942.
PIRAK, A. En nomad och hans liv. Uppteckнat och översatt av H. Grundström. Upps. & Lpz. 1933. (Skrifter utg. av K. humanistiska vetenskaps-samfundet i Uppsala. 28: 3.)
PRESTON, G. H. Psykiatri till husbehov. En populär orientering. Övers. fr. eng. av A. Tallberg. Sthlm 1942.
RIKSGÄLDSKONTORET.
Årsbok utarb. inom Riksgäldskontorets räkenskapsbyrå. Årg. 22 (budgetåret 1941/42). Sthlm 1942.
RIKSRÄKENSKAPSVERKET.
Utdrag ur rikshuvudboken för budgetåret 1941/42. Sthlm 1942.
SOMMARIN, E. Grundläggningen av vårt sparbanksväsen. Ett blad ur svenska folkets ekonomiska och sociala historia. Sthlm 1940.
— Vårt sparbanksväsen 1834—1892. Lund 1942.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942. Sthlm 1942.

46. Betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen. Del 3. Tjänstebenämningar. Tjänsteförteckningens uppställning. Avg. d. 21 nov. 1942. (Fi.)
47. Lagrådets utlåtande över lagberedningens förslag till lag om aktiebolag m. m. (Ju).
48. Betänkande angående finansstatistikens effektivisering. Avg. [d. 30 juni 1942] av 1940 års finansstatistiksakkunniga. (Fi.)
49. Beskattningsorganisationssakkunnigas betänkande med förslag till ändrad organisation av beskattningsnämnderna och förstärkning av landskontorens arbetskraft m. m. [Avg. d. 25 nov. 1942. (Fi.)
50. Betänkande med förslag rörande fri rättegång. Avg. [d. 21 nov. 1942] av 1941 års utredning om fri rättegång. (Ju.)
51. Betänkande med förslag till samordning av polisradioväsendet i riket. Avg. [d. 5 nov. 1942]. (S.)
52. *Lindahl, E.* Promemoria angående förutsättningarna för och verkningarna av en engångsskatt å förmögenhet i Sverige. [Avg. d. 5 dec. 1942.] (Fi.)
53. Betänkande med förslag till ordnande av statens isbrytningsverksamhet. [Avg. d. 8 dec. 1942.] (H.)
54. Utredning angående frågan om polismans rätt att bruka våld m. m. [Avg. d. 18 dec. 1942.] (Ju.)
55. Betänkande med utredning och förslag angående förbättrad pensionering för sjöfolk. Avg. [d. 15 dec. 1942.] (H.)
56. Socialvårdskommitténs betänkande 6: Utredning och förslag angående socialvårdens organisation m. m. [Avg. i dec. 1942.] (S.)

STORBRITANNIEN. Ministry of health. Summary report. 1939/41; 1941/42. Lond. 1942.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1942.

Domänverket år 1941. Av K. domänstyrelsen.

Finanser.

Rusdrycksförsäljningen m. m. år 1941. Av K. kontrollstyrelsen.

Lotsverket åren 1939—41. Av K. lotsstyrelsen.

TILLVARATAGANDE och förädling av mindervärdigt virke samt avfalls- och biprodukter i skogsindustrien. Sthlm 1942. (Industriens utredningsinstitut. Norrlandsutredningen.)

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden 20/12 1942—20/1 1943 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI).

Departement		Daterad
Socialdep.	Framställning av Göteborgs sjukhusdirektion om upptagande i vårdtaxan av dels Lillhagens sjukhus och Romanäs sanatorium och dels Vasa sjukhus i Göteborg (2 särsk. skr.) (II)	22/12
Försvarsdep.	Ang. dyrortsgruppering av fredsförläggningsplatser för vissa flygflottiljer m. m. (IV) (exp. 23/12)	22/12
Socialdep.	Framställning från sko- och läderarbetarnas erkända arbetslöshetskassa om viss ändring i arbetslöshetskasseförordningen (I)	28/12
»	Framställning om viss ändring av arbetslöshetskasseförordningen (I); återgiven på sid. 3 i detta häfte	28/12
»	Utlåtande över besvär av sko- och läderarbetarnas erkända arbetslöshetskassa i anledning av vissa fall av arbetsvägran (I)	28/12
»	Hemställan av Malmöhus läns fattigvårdsförbund om statlig utredning av frågan om beredande av vård åt sinnessjuka (II)	28/12
»	Ang. förslag till ny vårdtaxa (II)	28/12
»	Förslag rörande tillämpningsföreskrifter till lagen med särskilda bestämmelser angående stats- och kommunalmyndigheter och deras verksamhet vid krig eller krigsfara m. m. (III)	29/12
Finansdep.	Utlåtande i anledning av konfektionsindustriföreningens framställning angående beräkning av beklädnadsindex per 1 januari 1943 (IV)	31/12
Socialdep.	Fastställande av nytt byggnadsvärde för byggnaderna vid Moränges hemskola (II)	11/1
Finansdep.	Ang. levnadskostnadsindex per 1 januari 1943 (IV)	11/1

Departement		Daterad
Socialdep.	Framställning om medgivande att till Diakonistyrelsens sociala utskott för dess understödsverksamhet bland flyktingar utgiva visst bidrag av statsmedel (stat. flyktingsnämnd)	12/1
»	Redogörelse för undersökningar rörande verksamheten vid sommarkolonier samt vid daghem, barnträdgårdar och eftermiddagshem (V); jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 998 samt sid. 10 i detta häfte	13/1
»	Framställningar från Set Persson i Stockholm m. fl. angående inrättandet av kommunal bostadsförmedling (III); ref. på sid. 21 i detta häfte	13/1
Jordbruksdep.	Förslag ang. vattenförsörjning och avloppsförhållanden på landsbygden (III)	18/1
Kommunikationsdep.	Ang. vägarbete åt interner vid Rengsjö förläggning för utlänningar (överinsp. f. utl.-förl.)	19/1
Ecklesiastikdep.	Ang. betänkande om prästutbildning (S. O. U. 1942: 33) (II)	20/1

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 21/12 1942—20/1 1943 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
940.	K. kung. ang. viss ändring i kung. den 17 oktober 1941 (nr 793) med fastställande av normalpriser å vissa vedsortiment	11/12
944.	K. kung. om fortsatt giltighet av kung. den 26 november 1937 (nr 912) med föreskrifter i anledning av utlänningslagen	11/12
945.	K. kung. om upphävande av 2—4 §§ kung. den 1 september 1939 (nr 599) med vissa särskilda föreskrifter om tillsyn över utlänningar	11/12
946.	K. kung. med vissa föreskrifter ang. omhändertagande av utlänning i förläggning	11/12
947.	K. kung. med vissa särskilda föreskrifter om tillsyn över utlänningar vid krig eller krigsfara (särskild utlänningskung.)	11/12
948.	K. kung. ang. fortsatt tillämpning av viss bestämmelse om viseringsfrihet för finska barn	11/12
949.	K. kung. ang. fortsatt giltighet av kung. den 16 januari 1942 (nr 11) ang. befrielse från viss anmälningsskyldighet beträffande finska barn	11/12
952.	K. kung. om ändring i vissa delar av kung. den 27 maj 1932 (nr 215) med vissa närmare bestämmelser rörande alkoholistvården	11/12
953.	K. kung. om ändring i vissa delar av stadgan den 22 juni 1932 (nr 318) för statens alkoholistanstalt å Venngarn	11/12
954.	K. kung. om ändrad lydelse av § 38 stadgan den 23 december 1920 (nr 945) för statens tvångsarbetsanstalter och i samband med dem anordnade alkoholistanstalter	11/12
955.	Taxa för folktandvård	18/12
959.	K. kung. ang. beslag å samt reglering av handeln med salt sill m. m.	11/12
961.	K. kung. ang. ändrad lydelse av §§ 1 och 5 kung. den 18 juni 1925 (nr 275) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer	18/12
962.	K. kung. ang. ändrad lydelse av §§ 1 och 6 kung. den 15 juni 1923 (nr 267) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl.	18/12
982.	K. kung. med bestämmelser ang. ikraftträdandet av krigsfamiljebidragsförordn. den 30 juni 1942 (nr 521)	31/12
983.	K. kung. om undantag i vissa fall från rätt till bidrag enligt 9 § 2 mom. samt 10, 11, 14 och 15 §§ krigsfamiljebidragsförordn. den 30 juni 1942 (nr 521)	31/12
984.	K. kung. med närmare bestämmelser ang. tillämpning av krigsfamiljebidragsförordn. den 30 juni 1942 (nr 521) (krigsfamiljebidragskung.)	31/12
985.	K. kung. om ikraftträdande av förordn. den 30 juni 1942 (nr 523) ang. upphävande av 10 § andra stycket förordn. den 13 april 1940 (nr 215) om utrymningshjälp	31/12
4.	K. kung. ang. beslag å samt reglering av handeln med vissa fiskkonserver	8/1
10.	K. kung. om skyldighet att lämna vissa uppgifter ang. fastighets ekonomiska förhållanden	15/1

INNEHÅLL

Indexkommitténs förslag till riktlinjer för beräkning av levnadskostnadsindex 85
Befolkningens ålders- och yrkesfördelning 93
Sparklubbsrörelsen 99
Fattigvården i skilda län och landsdelar samt i olika slag av kommuner år 1940 101

Värmländska skogs- och valsverksarbetares näringsförhållanden 108
Kortare meddelanden
Byggnadskostnadernas förändringar sedan 1939 111
Outhyrda bostadslägenheter i Stockholm och Göteborg 111
Förslag om förbättring av vatten- och avloppsförhållandena på landsbygden . . 112

Ifrågasatt ändring av åtalsreglerna för misshandel i hemmet 112

Kosthållets beroende av husmoderns kapacitet och andra faktorer 113

Fackföreningarnas medlemsantal i Storbritannien vid slutet av år 1941 . . . 114

Periodiska översikter

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under år 1942 115
Utlänningar i Sverige 122
Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1942 130
Livsmedelskostnaderna omkring 1 februari 1943 131
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under januari 1943 . . 133
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under januari 1943 136
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 139
Lönesumman inom industri och handel m. m. under fjärde kvartalet 1942 . . 140

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. November 1942 143
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 145
Litteraturöversikt 161
Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 167
Författningar rörande sociala frågor . 168

INDEX

Projet du Comité de l'indice relatif aux directives pour l'établissement de l'indice du coût de la vie. 85
Répartition de la population d'après l'âge et la profession. 93
Le mouvement des clubs d'épargne. 99
L'Assistance publique dans les différents départements et régions géographiques ainsi que dans les communes de différent caractère en 1940. 101

Conditions d'alimentation des ouvriers forestiers et lamineurs du Vermland. 108
Courtes notices.
Variations du coût de la construction depuis 1939. 111
Logements vacants à Stockholm et à Göteborg. 111
Projet d'améliorations dans l'alimentation en eau et l'écoulement des eaux usées à la campagne. 112

Modification éventuelle des dispositions relatives aux poursuites judiciaires pour mauvais traitements dans les foyers. 112

Le régime alimentaire en rapport avec les capacités de la mère de famille et autres facteurs. 113

Nombre des membres des syndicats en Grande-Bretagne à la fin de 1941. 114

Aperçus périodiques

Activité de l'industrie du bâtiment dans certaines grandes villes en 1942. 115
Etrangers en Suède. 122
Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 4e trimestre 1942. 130
Prix des denrées alimentaires environ le 1er février 1943. 131
Marché du travail.
Le marché du travail pendant janvier 1943. 133
Activité de la Commission du marché du travail en janvier 1943. 136
Communications de la Commission du marché du travail. 139
Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 4e trimestre 1942. 140

Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Novembre 1942. 143
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail. 145
Bibliographie. 161
Rapports et exposés par l'A.T.P.S. 167
Lois concernant les questions sociales. 168

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (l'A. T. P. S.) en Suède.

Le projet du Comité de l'indice relatif aux directives pour l'établissement de l'indice du coût de la vie a été déposé récemment et se trouve résumé dans l'article. Le projet implique notamment l'adoption d'un indice établi pour chaque année sur une base nouvelle, une ajustation continue du budget de l'indice aux conditions effectives de la consommation et un nombre accru des denrées et des localités sur lesquelles portent les calculs. En outre, on recommande que le nombre-indice soit calculé avec et sans les impôts directs et pour certains groupes sociaux, par exemple pour ceux à revenus élevés et pour les bénéficiaires de pensions nationales. P. 85.

Répartition de la population d'après l'âge et la profession. L'article contient les premières données du recensement de 1940 relatives à l'âge, au sexe et à l'état-civil de la population, ainsi qu'à sa répartition d'après les différentes branches d'activité économique. Une comparaison avec les chiffres des recensements précédents montre que les groupes d'âges de 0 à 15 ans ont diminué depuis 1930 de plus de 220 000, tandis que les groupes de gens plus âgés ont augmenté sensiblement en nombre. Les femmes mariées, dans les âges de 15 à 45 ans, avaient en même temps augmenté de pas moins de 156 000, soit de 25 %, tandis que l'augmentation du nombre total des femmes dans ces groupes d'âges s'était arrêtée à 5·5. Au sujet de la répartition d'après les métiers, on remarque une régression de la population agricole qui est passée, depuis l'année 1930, de 36·9 % à 31·9 % de l'ensemble de la population, tandis que la population industrielle, s'accroissant de 33·3 % à 35·7 %, forme désormais le groupe de population le plus nombreux. P. 93.

Le mouvement des clubs d'épargne. Un bref aperçu est fourni de source compétente sur le rapide développement des clubs d'épargne pendant les dernières années. On calcule que pas moins d'un demi-million de personnes font partie actuellement des clubs d'épargne placés sous la surveillance des caisses d'épargne locales, de la Caisse d'épargne postale ou de l'Union coopérative suédoise. En même temps que ces clubs stimulent des économies régulières, ils ont accru, surtout parmi la jeunesse, l'intérêt pour l'étude particulière des questions économiques. P. 99.

L'Assistance publique dans les différents départements et régions géographiques ainsi que dans les communes de différent caractère. Du rapport qui va être prochainement publié sur l'Assistance publique en 1940, l'article résume le résultat de certaines enquêtes relatives aux variations locales dans la fréquence de l'assistance. Le nombre relatif d'assistés apparaît être moindre dans les communes agricoles que dans les autres groupes de communes, mais, indépendamment du caractère économique des communes, plus nombreux dans les départements du Norrland que dans ceux de la Suède du Sud. Dans les plus petites communes, la fréquence de l'assistance est minime, du fait que ces communes sont surtout agricoles. Les grands besoins d'assistance dans certaines communes du Norrland résultent très fréquemment de la crise de l'industrie du sciage qui a sévi pendant les deux décades dernières. P. 101.

Les conditions d'alimentation des ouvriers forestiers et lamineurs du Vermland ont fait l'objet, sur l'initiative des »Etudes sur le travail forestier en Vermland», d'une enquête approfondie, basée sur la pesée et la notation minutieuses de toute la nourriture consommée dans de petits groupes d'ouvriers. Le nombre de calories absorbées par les ouvriers forestiers par 24 heures était de 5 900 et par les lamineurs de 3 900. La teneur de cette alimentation en minéraux et en vitamines correspondait assez bien aux normes admises comme satisfaisantes, sauf pour la vitamine A. P. 108.

Etrangers en Suède. Au 1er janvier 1943, 26 424 étrangers avaient reçu de l'A. T. P. S. ou du Ministère des Affaires étrangères un permis de séjour en Suède; parmi eux, 16 628 avaient aussi un permis de travail. Le nombre de réfugiés ayant obtenu un permis de séjour s'élevait à 3 751; à ce chiffre il faut ajouter au moins 9 000 réfugiés norvégiens. Le nombre d'étrangers entrés dans le pays a été pendant le 4e trimestre 1942 de 23 074, tandis que les sorties d'étrangers ont été de 23 046, ce qui constitue une augmentation depuis le trimestre précédent. Selon les données préliminaires, on calcule que le nombre d'étrangers entrés en Suède au cours de toute l'année 1942 a été de 93 353, et le nombre de sorties de 90 551. P. 122.

L'indice du coût de l'alimentation sur la base de 1935, comprenant les denrées alimentaires, le chauffage et l'éclairage, est demeuré stationnaire au 1er février et était 163, en dépit de légères hausses dans le prix des fruits suédois et des oranges. P. 131.

Le marché du travail pendant janvier 1943. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 137 en janvier contre 125 le mois précédent. Le nombre des ouvriers occupés dans l'industrie et domaines d'activité connexes était d'environ 1½ % plus élevé à la fin de janvier qu'à la fin de décembre. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était de 10·3 % du total des membres à la fin de décembre contre 5·9 % un mois plus tôt. Le nombre des chômeurs demandant des secours était monté à 9 992, ce qui constitue une augmentation de 1 400 au cours du mois. P. 133.

Häftets huvudinnehåll.

Februari 1943.

Indexkommitténs förslag till riktlinjer för beräkning av levnadskostnadsindex har nyligen framlagts och refereras i artikeln. Förslaget innebär bl. a. övergång till kedjeindex med 1-åriga länkar, en fortgående anpassning av indexbudgeten till de faktiska konsumtionsförhållandena samt en utökning av antalet prisnoterade varor och antalet ombudsorter. Vidare rekommenderas, att alternativa indextal uträknas med och utan direkta skatter och för speciella folkgrupper, t. ex. högre inkomsttagare, folkpensionärer, familjer med flera eller färre barn samt hushåll bosatta på större eller mindre orter. Sid. 85.

Befolkningens ålders- och yrkesfördelning. Artikeln innehåller de första uppgifterna från 1940 års folkräkning angående befolkningens ålder, kön och civilstånd samt fördelning på olika näringsgrenar. Jämförelsetal från tidigare folkräkningar visa, att åldersklasserna 0—15 år sedan år 1930 minskats med mer än 220 000, medan de högre åldersgrupperna ökat avsevärt i antal. De gifta kvinnorna i åldern 15—45 år hade samtidigt ökats med ej mindre än 156 000 eller 25 % mot 5·5 % för alla kvinnor i dessa åldrar. Jordbruksbefolkningen hade sedan år 1930 nedgått från 36·9 till 31·9 % av hela folkmängden, under det att industribefolkningen genom en ökning från 33·3 till 35·7 % intagit platsen som största befolkningsgrupp. Sid. 93.

Sparklubbsrörelsen. Från sakkunnigt håll lämnas en kort översikt över sparklubbarnas snabba utveckling under senare år. Icke mindre än en halv miljon personer beräknas för närvarande vara organiserade i sparklubbar under de lokala sparbankernas, postsparbankens eller Kooperativa förbundets inseende. Samtidigt som sparklubbarna stimulera till ett regelbundet sparande ha de särskilt bland ungdomen visat sig öka intresset för ekonomisk upplysningsverksamhet överhuvud taget. Sid. 99.

Fattigvården i skilda län och landsdelar samt i olika slag av kommuner år 1940. Ur den inom kort föreliggande berättelsen angående kommunernas fattigvård år 1940 lämnas vissa sammanfattande uppgifter om fattigvårdsfrekvensens lokala variationer. Det relativa antalet understödstagare visar sig i allmänhet vara mindre i jordbrukskommunerna än inom andra kommungrupper, men oavsett näringstyperna större i de norra delarna av riket än i de södra. I de minsta kommunerna är fattigvårdsfrekvensen liten, ofta beroende på att de äro jordbruksbetonade. Det stora hjälpbehovet i vissa norrlandskommuner kan i många fall återföras på krisen inom sågverksindustrin under 1920- och 1930-talen. Sid. 101.

Värmländska skogs- och valsverksarbetares näringsförhållanden ha under 1942 på initiativ av »Värmlands skogsarbetsstudier» varit föremål för en ingående undersökning, baserad på noggrann vägning och bokföring av all förtärd föda inom mindre arbetargrupper. Skogsarbetarnas energitillförsel var 5 900 kalorier per dygn, medan valsverksarbetarna förbrukade 3 900 kalorier. Mineral- och vitamintillförseln motsvarade rätt väl vedertagna normer utom beträffande A-vitamin. Sid. 108.

Byggnadsverksamheten i vissa större städer år 1942. I 44 städer med över 10 000 invånare tillkommo år 1942 15 166 lägenheter och 41 177 rum, vilket i förhållande till föregående år innebär en ökning med 68 resp. 75 %. Byggnadslov beviljades för 22 828 lägenheter och 65 103 rum, vilket innebär en ökning gentemot 1941 med 136, resp. 155 %. Under fjärde kvartalet 1942 var antalet beviljade lägenheter och rum resp. 106 och 135 % större än motsvarande kvartal 1941. Sid. 115.

Utlänningar i Sverige. Den 1 januari 1943 hade 26 424 utlänningar av socialstyrelsen eller utrikesdepartementet beviljats vistelsetillstånd i Sverige; av dessa hade 16 628 arbetstillstånd. Antalet flyktingar med vistelsetillstånd uppgick till 3 751. Härtill kommo drygt 9 000 norska flyktingar. Antalet inresta utlänningar var under fjärde kvartalet 1942 23 074, medan antalet utresta var 23 046, vilket innebär en ökning sedan föregående kvartal. — Enligt preliminära uppgifter beräknades antalet inresta utlänningar under hela år 1942 till 93 353 och antalet utresta till 90 551. Sid. 122.

Livsmedelsindex med år 1935 som basperiod, omfattande livsmedel, bränsle och lyse — och således att skilja från den mera omfattande, kvartalsvis publicerade levnadskostnadsindex — kvarstod den 1 februari 1943 vid 163, trots smärre prisstegringar å svensk frukt och apelsiner. Sid. 131.

Arbetsmarknaden under januari 1943. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 137 i januari mot 125 föregående månad. Antalet sysselsatta arbetare i industri och angränsande arbetsområden var omkring $1^1/_2$ % lägre i slutet av januari än i slutet av december. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde 10·3 % av medlemsantalet vid utgången av december mot 5·9 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade stigit till 9 992, vilket innebär en ökning under månaden med 1 400. Sid. 133.

Socialstatistiska diagram.

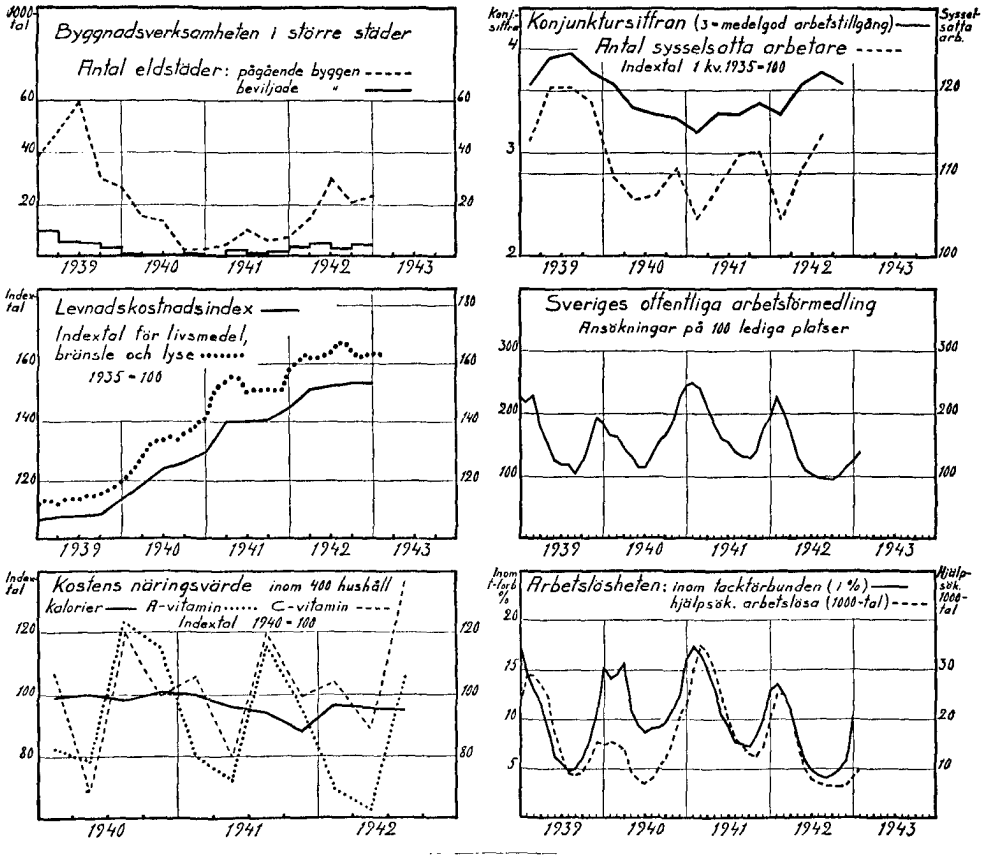

Indexkommitténs förslag till riktlinjer för beräkning av levnadskostnadsindex.

Den s. k. indexkommittén, vilken med Kungl. Maj:ts bemyndigande tillsattes av chefen för finansdepartementet den 25 september 1942, har nu slutfört sitt uppdrag och till finansministern överlämnat ett den 13 februari 1943 daterat betänkande med förslag till nya riktlinjer för beräkningen av levnadskostnadsindex.[1] Av betänkandet, som är enhälligt, lämnas här nedan ett referat.

De sakkunniga konstatera inledningsvis, att krisförhållandena aktualiserat och skärpt åtskilliga av de svårigheter, som äro förknippade med beräknandet av socialstyrelsens levnadskostnadsindex. Samtidigt har betydelsen av denna index och intresset för densamma väsentligt ökats till följd av en alltmer omfattande reglering av lönerna efter index.

I enlighet med sina direktiv ha de sakkunniga upptagit beräkningssättet för socialstyrelsens levnadskostnadsindex till en allsidig och förutsättningslös undersökning. Härvid ha de kommit till den slutsatsen, att en omläggning av det hittills tillämpade förfaringssättet vid indexberäkningen är påkallad på flera punkter. Gemensamt för de flesta av de förslag, som på den grund framlagts, är att de syfta till en närmare anpassning av indexberäkningen till de faktiska konsumtionsförhållandena än som varit möjligt med hittills begagnade beräkningsmetoder. En sådan anpassning förutsätter en ökad rörlighet i hela indexberäkningen. Såväl prismaterialet som indexhushållets budget bör enligt de sakkunnigas mening på ett smidigt sätt ansluta sig till den aktuella konsumtionen. Anpassningen bör dock i sin tur ske så, att index liksom hittills kommer att avse samma levnadsstandard vid beräkningstillfället som vid den tidpunkt, med vilken prisjämförelsen närmast sker.

Kedjeindex. Enligt direktiven för de sakkunniga borde sättet för beräkning av socialstyrelsens levnadskostnadsindex väljas så, att starkare variationer i konsumtionens sammansättning beaktades, utan att likväl indextalets värde ur prisstatistiska synpunkter ginge förlorat.

De sakkunniga ha ansett, att det problem, som här beröres, lämpligast löses så, att viktsystemet för beräkningarna omlägges oftare än som hittills skett och att de kortare indexserier, som bli följden härav, hopknytas genom kedjemetoden. Genom en sådan metod förbättras index som mätare av levnadskostnadsförändringarna över kortare perioder utan att likväl i vanliga fall försämras som instrument för mätningar på längre sikt. Ehuru en index beräknad enligt kedjemetoden innebär en anpassning efter rådande konsumtionsförhål-

[1] Betänkande angående levnadskostnadsindex. SOU 1943: 8. — Angående direktiv m. m. se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 816. De sakkunniga ha varit t. f. generaldirektören K. J. Höjer, ordförande, ledamoten i Dacos arbetsutskott E. Ahlberg, Landsorganisationens andre ordförande G. Andersson, ordföranden i Svenska järnvägsmannaförbundet S. Christiansson, professorn H. Cramér, postmästaren H. Ekdahl, byråchefen A. Johansson, docenten E. Lundberg och direktören i Svenska arbetsgivareföreningen F. Söderbäck.

landen, innebär den icke, att eventuella förändringar i levnadsstandarden direkt påverka index. De sakkunniga föreslå, att index skall beräknas med ettåriga kedjelänkar, sträckande sig från årsskifte till årsskifte.

Den sista budgetrevisionen för levnadskostnadsindex skedde år 1939 och närmast dessförinnan år 1931. Vid dessa tillfällen anknötos de nya indexserierna till 1914 års serie enligt kedjemetoden. De sakkunnigas förslag innebär sålunda icke någon helt ny princip utan endast att budgetomläggning och kedjning bör ske oftare än förut.

Efter varje kalenderårs utgång borde viktsystemet underkastas en grundlig översyn, och även vid varje beräkningstillfälle mellan de årliga revisionerna borde det korrigeras med hänsyn till större förändringar, som med säkerhet kunna konstateras. Någon hopkedjning av dessa kvartalsindextal skulle emellertid icke ske, utan vart och ett av dem skulle fristående från de andra beräknas som fastbasindextal med index vid närmast föregående årsskifte som bas. Då sålunda även fastbasindextalen under ett kalenderår i vissa fall komma att beräknas med olika viktsystem, kan det givetvis inträffa, att de i förhållande till varandra förete skillnader, som icke enbart bero på eventuella prisförändringar. Risken för att jämförbarheten skulle väsentligt nedsättas härigenom anse dock de sakkunniga ringa med hänsyn till storleksordningen av tänkbara förändringar i priser och viktsystem. De sakkunniga ha även lämnat vissa anvisningar om hur anpassningen av viktsystemet skall tillgå. Sålunda böra de kvartalsvis fortlöpande fjortondagarsundersökningarna över livsmedelsförbrukningens förändringar[1] utnyttjas liksom uppgifter från personer, som föra postsparbankens budgetbok, ävensom omsättningsstatistik av typen Affärsekonomiska forskningsinstitutets rapporter m. m.

De sakkunniga ha ansett det principiellt riktigast, att varje indextal uträknas med tillämpning av ett viktsystem, som grundar sig på konsumtionen under den tid, som förflutit mellan basen och beräkningstillfället. Föreställer man sig indextalet (P_{01}) som kvoten mellan kostnaden för en viss mängd förnödenheter vid två tillfällen — beräkningstillfället (1) och basen (0) — kan den föreslagna indexformeln skrivas sålunda:

$$P_{01} = \frac{\Sigma p_1 q}{\Sigma p_0 q}$$

De efter summatecknen (Σ) placerade bokstäverna symbolisera i beräkningen ingående priser och kvantiteter, nämligen priserna vid basen, d. v. s. föregående årsskifte, (p_0), och vid beräkningstillfället (p_1) samt de mellan tidpunkterna noll och ett förbrukade kvantiteterna (q).

Den hittills av socialstyrelsen använda s. k. Laspeyres' formel skiljer sig från den av de sakkunniga föreslagna endast med avseende på kvantiteterna, vilka vid beräkning enligt Laspeyres hämtas från basen (kvantiteterna $= q_0$). Den nya formelns företräde ligger däri, att den närmare ansluter sig till den för beräkningsperioden aktuella konsumtionen, varigenom man undviker den tendens hos beräkningar enligt Laspeyres, som gärna tager sig uttryck i

[1] Senaste uppgifter om dessa i Soc. Medd. årg. 1942, sid 929.

för höga indextal. Detta är värdefullt, då dylika fel vid kedjeindexberäkningar kumuleras.

Prisindex med vissa modifikationer. Socialstyrelsens levnadskostnadsindex bör liksom hittills beräknas som en prisindex med de modifikationer, som kunna visa sig nödvändiga vid konsumtionsregleringar eller vid varubortfall.

De anförda modifikationerna innebära i första hand, att hänsyn skall tagas till s. k. substitutionskostnader och substitutionsvinster. Dessa uttryck syfta på de övergångskostnader resp. -besparingar, som uppkomma, då konsumtionen (i ett givet ögonblick) går över från en vara till en annan. Som exempel anföres det fall, att man går över från att inköpa koks till att inköpa ved för bostadsuppvärmning. Är ved dyrare än koksen per värmeenhet räknat, uppstår i detta fall en extra kostnad, och, då man återgår från ved till koks, en vinst eller besparing. Dylika kostnader och vinster ha ingenting med prisutvecklingen i tiden att göra utan uppstå vid själva konsumtionsbytet — substitutionen — och ha därav fått sina namn. Hänsyn till nu berörda förhållanden skall alltså tagas, men blott när konsumtionsomläggningen är mera omfattande och dessutom framtvingad genom ransonering, varubortfall o. dyl., eller då återgång från ransonering o. dyl. sker till normala förhållanden. Det för substitutionsberäkningen nödvändiga utbytet av vara mot vara bör ske så, att levnadskostnadsjämförelsen alltid avser en oförändrad standard. Liksom enligt nu gällande direktiv skola alla objektivt mätbara egenskaper hos varorna (hos t. ex. födoämnen näringsvärdet) tagas med i räkningen. Om ersättningsvaran skulle visa sig billigare än originalvaran, skall gälla, att denna omständighet icke får sänka indextalet, såvida icke ersättningsvaran även ur andra synpunkter än beträffande ifrågavarande mätbara egenskaper är att anse som likvärdig. Substitutionerna böra i första hand inskränkas till fall, där ersättningsvarorna och originalvarorna direkt ersätta varandra i konsumtionen.

I de fall, då substitutionskostnaderna resp. -vinsterna äro av mindre betydelse, eller då substitutionsberäkning icke anses möjlig att utföra, skall man avstå från att beräkna kostnaden eller vinsten för själva övergången från den ena varan till den andra. Enligt huvudprincipen för beräkningarna skall emellertid viktsystemet alltid anpassas efter de ändrade konsumtionsförhållandena, vilket innebär, att proportionerna mellan varuslagen i den hushållsbudget, som användes för hopvägning av priserna, skola ändras. Skulle det då inträffa, att införandet eller skärpningen av en ransonering el. dyl. påverkat viktsystemet så att en sänkning inträffar i indextalet jämfört med det fall, att proportionerna varit oförändrade, får ändring i viktsystemet icke äga rum. Det omvända skall gälla vid upphörande eller mildrande av ransonering etc.

Prismaterialet. Prismaterialet för indexberäkningen bör avse faktiska inköpspriser. Härav följer, att indirekta skatter och acciser samt eventuella statliga rabatter skola medräknas i index. De varuslag och tjänster, vilkas priser skola ingå i indexberäkningen, böra vid varje beräkningstillfälle väljas så, att de äro representativa för den aktuella konsumtionen.

I betänkandet refereras en jämförande undersökning av prisutvecklingen varuslag för varuslag för å ena sidan vissa i indexberäkningen ingående varor och å den andra för detaljnoteringar avseende samma eller liknande varuslag erhållna från fackmän (fabrikanter, grossister och detaljister). — Sammanfattningsvis uttala de sakkunniga om resultatet härav, att varuurvalet för indexberäkningarna under de lugna förkrigsförhållandena synes ha varit ganska väl lämpat för sitt ändamål. Icke heller för perioden 1939—1942 kan påvisas någon genomgående, med varulistan sammanhängande felvisning. De sakkunniga ha emellertid funnit, att en allmän ökning av spridningen i prisutvecklingen för olika förnödenheter inträtt efter år 1939, varigenom en viss osäkerhet kommit att vidlåda beräkningarna under senare år. Någon anledning att i fortsättningen räkna med att prisförändringarna skulle förlöpa mera parallellt, synes icke föreligga, heter det, vare sig man tänker på den omedelbara framtiden eller en kommande fredskris med fallande priser. På grund härav bör omedelbart införas noteringar för vissa nya varuslag och därjämte parallella noteringar av andra kvaliteter av redan medräknade varuslag. Ett förslag till nya varor att medtagas vid indexberäkningen är intaget i betänkandet. Det omfattar 34 sorters livsmedel (av vilka 17 redan noteras av socialstyrelsens ombud på minst 15 orter, ehuru noteringarna icke ingå i styrelsens indexberäkningar), 21 beklädnadsartiklar (varav 4 redan noteras) och 18 artiklar inom posten »övriga utgifter» (varav 5 nu noteras). Den föreslagna varulistan är emellertid icke definitiv utan blott avsedd som utgångspunkt för den fortlöpande revision av varuurvalet, vilken enligt de sakkunnigas mening bör höra till det löpande arbetet inom socialstyrelsens prisstatistiska avdelning. Socialstyrelsen bör ha skyldighet och möjlighet att fortlöpande registrera och studera detaljprisutvecklingen icke blott inom utan även utom representantvarornas krets. Speciellt under tider med auktoritär prissättning såsom de nuvarande, då myndigheterna äga möjlighet att vid prisernas fastställande i viss mån åsidosätta det naturliga sammanhanget i prisbildningen, är detta av vikt.

Beträffande *tidpunkten för prismaterialets insamlande* förorda de sakkunniga, att huvudmassan av prisuppgifterna för levnadskostnadsindex noteras under tredje veckan i månaden före varje kvartalsskifte. I fråga om varuslag, vilkas priser förete täta, tillfälliga växlingar, böra uppgifter dock inhämtas för en något längre period, förslagsvis andra och tredje veckorna i månaden, och medeltalet av de noteringar, som därvid erhålles, ingå i index. Genom en sådan koncentration av prisinsamlingen till en tidsperiod cirka fjorton dagar före kvartalsskiftet borde indexarbetet hinna slutföras till detsamma. En omprövning av de varuslag, vilka skola ingå i index med pris från mer än ett noteringstillfälle under månaden, bör äga rum. Avgörandet av detaljerna härutinnan synes böra åvila socialstyrelsen.

Någon hänsyn till prisförändringar, vilka inträffa senare än den tredje veckan, anses i princip ej böra tagas. För att indextalet skall få en klar innebörd, framhålles det nämligen som önskvärt, att prismaterialet såvitt möjligt härstammar från en och samma tidpunkt. Även taxor och rabatter böra beräk-

nas med utgångspunkt från förhållandena vid samma tillfälle. Detsamma bör gälla beträffande den hänsyn till ransoneringsbestämmelser o. dyl., som kan komma att tagas vid indexberäkningen. Det blir därmed enligt de sakkunnigas mening riktigare, att indextalen dateras per mars, juni, september och december och ej som nu per den 1 april, den 1 juli, den 1 oktober och den 1 januari.

I fråga om *sättet för prisinsamlingen* anföra de sakkunniga, att socialstyrelsens ombudsinstitution bör bibehållas i ungefär den form den för närvarande har. Det synes dock angeläget, att kontrollen över ombudens rapportering intensifieras dels genom de kommunala myndigheternas, dels genom socialstyrelsens försorg. Ett åläggande för de kommunala myndigheterna att genom ett särskilt organ eller särskilda granskningsmän utöva noggrann, fortlöpande kontroll över prisinsamlingens resultat synes önskvärt. Då socialstyrelsen saknar befogenhet härutinnan, torde eventuell åtgärd ankomma på Kungl. Maj:t.

Socialstyrelsens ledning av prisinsamlingen bör speciellt i nuvarande tid med dess starka växlingar på varumarknaden vara aktiv och gå så långt i detaljerna som möjligt. Ombuden böra icke blott hållas väl underrättade om principerna för arbetet utan även från noteringstillfälle till noteringstillfälle instrueras om de aktuella förändringar i varukvaliteter o. dyl., som ha betydelse för prisbildningen. Genom inspektionsresor böra vederbörande tjänstemän inom styrelsen förvissa sig om att prisinsamlingen på varje ort utföres på bästa sätt och efter enhetliga linjer. Mycket anses även vara att vinna, om ombuden med vissa tidsintervaller sammankallades till korta instruktionskurser, varvid tillfälle bereddes dem att under fackmäns ledning öka sin branschkännedom.

Vid *beräknandet av genomsnittspriser* för samtliga noteringsorter bör enligt de sakkunnigas mening en omläggning av den hittills tillämpade metoden genomföras. Denna bör bestå i en vägning av priserna med hänsyn till orternas betydelse, varvid vikterna fastställas i anslutning till folkmängden inom de storleksgrupper de särskilda ombudsorterna tillhöra. Lämpligen beräknas särskilda medelpriser för varje sådan ortsgrupp, varvid de enskilda orterna inom varje grupp tilldelas samma vikt. Att avgränsa ortsgrupperna och tillpassa vikterna torde få ankomma på socialstyrelsen.

De sakkunniga förorda en ökning av ombudsorter med lågt invånarantal — t. ex. under 5 000 invånare — och framhålla vidare, att de finna det önskvärt, att därvid de mycket små orterna (med under 1 000 invånare) i första hand komma i åtanke. De 15 orter med under 10 000 invånare, som för närvarande bidraga till socialstyrelsens prisstatistik, synas nämligen med avseende på speciellt prisnivån för livsmedel icke representativa för rikets småorter. Det antal orter, varmed denna grupp skulle behöva utvidgas, anses icke kunna sättas lägre än c:a 10.

De sakkunniga ha övervägt, om icke prisnoteringen på ett motsvarande antal städer av medelstorlek kunde indragas, men anse, att även om detta — som sannolikt är fallet — kunde ske utan förfång för prisstatistik och index-

beräkningar, är det med hänsyn till förtroendet för levnadskostnadsindex tveksamt, om en sådan åtgärd bör vidtagas under kristiden. Antalet ombudsorter skulle alltså i sin helhet komma att uppgå till c:a 60.

Kostnaden för denna och övriga i detta betänkande föreslagna utvidgningar torde på längre sikt komma att motvägas, om prisinsamlingen differentieras, så att endast de lokalt särskilt priskänsliga varuslagen (såsom de flesta livsmedel, ved m. m.) fortlöpande noteras på samtliga orter, medan mindre känsliga förnödenheter noteras på t. ex. 30 orter bland dem och ytterligare ett urval av relativt enhetligt prissatta varor på 15 av ombudsorterna. Det sista skulle liksom hittills gälla huvudmassan av artiklar inom posten »övriga utgifter», och till samma kategori synas numera kunna föras även beklädnadsartiklar och vissa matvaror. Åtskilliga noteringar, som numera insamlas på 15 orter, torde kunna överföras till dem som insamlas centralt. Genom undersökningar omfattande samtliga ombudsorter vid minst en tidpunkt varje år bör socialstyrelsen förvissa sig om, att prisutvecklingen inom rikets tätorter i realiteten överensstämmer med den som prisstatistiken visar, och eventuellt vidga eller — med tanke på besparingar — inskränka insamlingsorganisationen.

Viktsystemet (hushållsbudgeten). Enligt det här ovan skisserade tillvägagångssättet vid de framtida indexberäkningarna böra dessa utföras på grundval av ett viktsystem, som en gång varje år underkastas en grundlig revision och dessemellan justeras med hjälp av data angående inträffade förändringar, som kunna anskaffas utan att egentliga budgetundersökningar anordnas.

De sakkunniga ha preliminärt konstruerat ett nytt viktsystem på grundval av det material, som insamlades vid budgetundersökningen i november 1941. Detta viktsystem har därefter ytterligare justerats (framskrivits) med hänsyn till de under år 1942 inträffade konsumtionsförskjutningarna, i den mån dessa varit kända. Ett dylikt viktsystem måste emellertid redan vid utgångsåret 1941 anses lida av vissa konstitutionella svagheter, som icke minskas genom framskrivningsförfarandet. Av denna anledning ha de sakkunniga tagit initiativ till en kompletterande undersökning av material från postsparbankens budgetbokförare, genom vilken kontroll av viktsystemets huvudposter beräknas kunna äga rum redan under första kvartalet 1943. Denna undersökning utföres enligt Kungl. Maj:ts medgivande av socialstyrelsen.

De på grundval av hushållsbudgetundersökningen i november 1941 (se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 327) uppgjorda budgeternas delposter ha beräknats på följande sätt. Utgifterna för bostad, bränsle och lyse, skatter samt förenings- och försäkringsavgifter ha antagits vara lika med de årsbelopp, som hushållen uppgivit. Beträffande bostaden hade årskostnaden uppgivits för såväl hyresåret 1940/41 som (beräknat) för år 1941/42. Ett medeltal av dessa uppgifter har tagits. Efter vederbörligt avdrag av en beräknad centralvärmekostnad har bostadskostnaden beräknats som ett medeltal av kostnaden för lägenheter med och utan centralvärme, vägt efter den frekvens, i vilken dessa lägenhetstyper förekommo i materialet. Beträffande övriga poster har man utgått

Beräknat viktsystem för år 1942 och som jämförelse därmed det officiella viktsystemet från år 1935 framräknat till den 1/7 1942.

	Belopp, kr.		Procent av totalutgiften	
	Officiell budget, 1/7 1942	Prelim. förslag, 1942	Officiell budget, 1/7 1942	Prelim. förslag, 1942
Livsmedel	1 945·18	1 813	37·3	39·2
Bränsle och lyse	221·03	288	4·2	6·2
Bostad	497·59	564	9·5	12·2
Kläder	670·13	433	12·9	9·4
Skodon	201·27	126	3·9	2·7
Skatter	358·11	346	6·9	7·5
Övriga utgifter	1 320·70	1 060	25·3	22·8
inventarier	222·96	130	4·3	2·8
förenings- och försäkringsavgifter	197·87	243	3·8	5·2
tidn., böcker, nöjen, porto, telefon	156·38	125	2·9	2·7
tvätt, rengöringsmedel	107·23	70	2·1	1·5
sprit	122·36	97	2·3	2·1
tobak	75·43	57	1·4	1·2
annat	438·52	338	8·5	7·3
Summa	**5 214·01**	**4 630**	**100·0**	**100·0**

från hushållens utgifter under de 28 dagar, som bokföringen pågick, och multiplicerat dessa med 13. Spritposten har dock dessförinnan korrigerats något uppåt. Den så erhållna budgeten har därefter framskrivits med hjälp av omsättningsstatistik m. m. att gälla år 1942. Dess slutliga proportioner framgå i huvuddrag av ovanstående tabell.

Den föreslagna budgeten slutar, som man ser, på 4 630 kr. I den ursprungliga 1941 års budget uppgick beloppet till c:a 4 400 kr. Antalet hushåll, som med sina räkenskaper bidragit till denna budget, är 580. De utgöra praktiskt taget samtliga i budgetundersökningen deltagande arbetar- och tjänstemannahushåll med högst 4 barn. Medelantalet personer per hushåll är 4·01 (mot 4·03 i den för närvarande tillämpade budgeten). Medelinkomsten 4 400 kr. motsvarade år 1941 enligt de sakkunnigas uppfattning rätt väl medelnivån för arbetar- och tjänstemannahushåll i städer och andra tätorter, d. v. s. den grupp av konsumenter, som indexberäkningarna alltjämt närmast böra avse.

Livsmedelsrabatterna. Den nuvarande metoden för mjölk- och matfettsrabatternas beaktande vid indexberäkningen innebär, att man beräknar dessa rabatters belopp för ett enda hushåll (indexhushållet), som är det medelhushåll om 4·03 personer, som framkommit genom medeltalsberäkning beträffande de hushåll, vilka lämnat material till det nu gällande viktsystemet. Detta hushåll har en inkomst, som antages variera parallellt med levnadskostnadsindex. En olägenhet av denna metod ligger däri, att en ändring i rabattsystemet lätt kommer att innebära olikartade verkningar för den hushållstyp eller det inkomstläge, som indexhushållet tillhör, med motsvarande effekt resp. uteblivven effekt på indextalen.

De sakkunniga förorda, att hänsynstagandet till prisdifferentiering genom rabatter o. dyl. vid indexberäkningarna i framtiden icke anknytes till förhållandena för en enda hushållstyp eller ett enda inkomstläge. Beräkningen bör i stället grunda sig på en undersökning av prisdifferentieringens betydelse för en befolkning med representativ fördelning på olika hushållstyper och inkomstnivåer inom den större folkgrupp beräkningarna avse, förslagsvis den grupp av 580 hushåll, som lämnat material till 1941 års viktsystem. Socialstyrelsen synes dock icke böra vara bunden vid att i alla skiften följa förhållandena för just detta urval av hushåll, om den genom t. ex. de fortlöpande konsumtionsundersökningarna eller eljest skulle finna, att den faktiska utvecklingen för de folkgrupper, som indexberäkningen närmast avser, avviker härifrån.

Skatterna. Efter en ingående utredning av de principiella synpunkter man kan lägga på skatters medräkning i levnadskostnadsindex föreslå de sakkunniga, att två parallella indexserier uträknas: den ena med, den andra utan direkta skatter.

Indirekta skatter böra alltjämt medräknas i full utsträckning men deras betydelse för resultatet bör redovisas i den särskilda indexanalys, som vid varje beräkningstillfälle bör utföras.

De sakkunniga föreslå, att metoden för de direkta skatternas medräknande modifieras därhän, att som ledning för inkomstnivåns förändringar tages den allmänna lönenivån för i första hand arbetare inom industri, handel, samfärdsel m. m., i stället för som för närvarande levnadskostnadsindex' egna förändringar. Vidare bör skatteindex uträknas för en med avseende på inkomster och hushållstyper representativt fördelad befolkning — icke som för närvarande ett enda slag av hushåll. Förslagsvis framföres i detta fall liksom beträffande rabatterna den folkgrupp, som lämnat material till viktsystemet.

Indexanalys och alternativa beräkningar. De sakkunniga förorda, som ovan antytts, att indexberäkningarna för varje gång underkastas en analys, vid vilken olika, till resultatet bidragande förändringar särskiljas.

De sakkunniga anse, att en levnadskostnadsindex, vilken beräknas för ett normalhushåll tillhörande kategorin arbetare och tjänstemän i städer och tätorter, är representativ för ojämförligt största delen av hushållen inom nämnda ortstyper och dessutom väl användbar som löneregleringsinstrument för arbetstagare i inkomstlägen, som avsevärt avvika såväl uppåt som nedåt från medelnivån. Icke dess mindre bör från tid till annan beräkningarnas giltighetsområde prövas genom alternativa indexberäkningar rörande t. ex. hushåll tillhörande inkomstskikt såväl under som över det, som den officiella beräkningen närmast avser, ävensom för skiljaktiga hushållstyper. Särskilt nämnas i sammanhanget beräkningar rörande folkpensionärshushåll.

Befolkningens ålders- och yrkesfördelning.

Preliminära uppgifter från 1940 års folkräkning.

Inom statistiska centralbyrån föreligga nu uppgifter om befolkningens fördelning efter ålder, kön och civilstånd samt efter näringsgren (yrke) vid årsskiftet 1940/41. Uppgifterna grunda sig på de resultat, som erhållits vid bearbetningen av materialet till 1940 års allmänna folkräkning. I efterföljande översikt lämnas några huvuddata, avseende riket i dess helhet.

Fördelningen efter ålder, kön och civilstånd. Tabellen å nästa sida visar fördelningen efter ålder i femårsklasser i kombination med kön och civilstånd. I sammandrag för några större åldersgrupper ter sig fördelningen under jämförelse med motsvarande tal vid 1930 och 1935 års folkräkningar på följande sätt:

	Ålder s å r					
Män.	0—15	15—30	30—50	50—65	65—ω	Summa
1930	776 969	815 004	787 902	387 503	253 470	**3 020 848**
1935	704 723	834 785	861 393	429 666	259 884	**3 090 451**
1940	663 024	814 418	942 682	465 449	274 555	**3 160 128**
Kvinnor.						
1930	748 430	805 080	834 141	421 203	312 489	**3 121 343**
1935	679 193	809 226	896 311	459 527	315 798	**3 160 055**
1940	638 190	788 957	958 325	501 272	324 560	**3 211 304**
Båda könen.						
1930	1 525 399	1 620 084	1 622 043	808 706	565 959	**6 142 191**
1935	1 383 916	1 644 011	1 757 704	889 193	575 682	**6 250 506**
1940	1 301 214	1 603 375	1 901 007	966 721	599 115	**6 371 432**

Talen återge de förskjutningar i åldersklassernas numerär, som blivit en följd av de senare årens befolkningsutveckling. Barnaåldrarna minskades med c:a 140 000 från 1930 till 1935, medan nedgången från 1935 till 1940 utgör c:a 80 000. Den tidigare nativitetsminskningen sträcker numera sina verkningar in i åldersgruppen 15—30 år, som under perioden 1931—1935 kunde inregistrera en ökning med c:a 25 000 men under påföljande femårsperiod fått sin numerär reducerad med c:a 40 000. Åldersgrupperna över 30 år visa betydande ökningar.

De relativa förskjutningarna komma till synes i följande tablå, som även återger jämförelsetalen för perioden 1751—1900.

	Åldersfördelning per 1 000 invånare					
	0—15	15—30	30—50	50—65	65—ω	Summa
1751—1900	331	253	244	116	56	**1 000**
1930	248	264	264	132	92	**1 000**
1935	222	263	281	142	92	**1 000**
1940	204	252	298	152	94	**1 000**

Folkmängden efter ålder i femårsklasser samt efter kön och civilstånd i hela riket den 31 december 1940.

Åldersår	Män					Kvinnor					Båda könen	Födelseår
	Ogifta	Gifta	Änklingar	Frånskilda	Summa	Ogifta	Gifta	Änkor	Frånskilda	Summa		
0—5	227 179	—	—	—	227 179	218 016	—	—	—	218 016	445 195	1940—1936
5—10	208 833	—	—	—	208 833	200 395	—	—	—	200 395	409 228	1935—1931
10—15	227 012	—	—	—	227 012	219 779	—	—	—	219 779	446 791	1930—1926
15—20	264 327	149	—	—	264 476	250 730	4 745	5	3	255 483	519 959	1925—1921
20—25	250 248	23 089	69	45	273 451	189 643	74 713	268	266	264 890	538 341	1920—1916
25—30	163 355	111 971	487	678	276 491	105 767	160 123	1 154	1 540	268 584	545 075	1915—1911
30—35	96 990	174 842	1 291	1 661	274 784	73 490	190 748	2 695	2 768	269 701	544 485	1910—1906
35—40	62 533	180 668	2 184	2 212	247 597	61 714	180 422	4 817	3 662	250 615	498 212	1905—1901
40—45	44 394	172 550	3 390	2 729	223 063	53 051	163 391	8 679	4 396	229 517	452 580	1900—1896
45—50	32 926	156 387	5 126	2 799	197 238	46 237	144 577	13 046	4 632	208 492	405 730	1895—1891
50—55	27 152	138 795	7 796	2 830	176 573	42 276	124 055	19 307	4 620	190 258	366 831	1890—1886
55—60	22 680	118 570	10 855	2 578	154 683	36 016	100 962	25 289	3 894	166 161	320 844	1885—1881
60—65	18 641	98 177	15 243	2 132	134 193	30 851	79 035	31 870	3 097	144 853	279 046	1880—1876
65—70	14 127	71 218	18 596	1 533	105 474	24 314	54 062	35 585	2 099	116 060	221 534	1875—1871
70—75	9 229	43 440	19 903	928	73 500	18 043	31 034	36 150	1 323	86 550	160 050	1870—1866
75—80	6 357	26 251	20 804	527	53 939	13 163	17 297	35 752	817	67 029	120 968	1865—1861
80—85	3 170	10 606	14 917	199	28 892	6 968	6 099	23 737	321	37 125	66 017	1860—1856
85—90	931	2 671	6 604	55	10 261	2 382	1 235	10 290	99	14 006	24 267	1855—1851
90—95	173	385	1 640	7	2 205	553	139	2 554	12	3 258	5 463	1850—1846
95—100	44	36	194	—	274	86	42	376	3	507	781	1845—1841
100—105	—	—	9	—	9	5	—	19	—	24	33	1840—1836
105—110	—	—	1	—	1	—	—	1	—	1	2	1835—1831
Summa	**1 680 301**	**1 329 805**	**129 109**	**20 913**	**3 160 128**	**1 593 479**	**1 332 679**	**251 594**	**33 552**	**3 211 304**	**6 371 432**	

Åldersgruppen 15—30 år upptager för närvarande samma relativa andel av befolkningen, som under perioden 1751—1900 genomsnittligt var fallet. Skillnaden mellan ställningen nu och då blir emellertid ögonenfallande, om man jämför den relativa talrikheten av de åldersgrupper, som befinna sig under, resp. över de gränser, som omsluta den nämnda gruppen. Barnaåldrarna ha minskat väsentligt i antal eller från en tredjedel till en femtedel av befolkningen, medan befolkningsgrupperna tillhörande äldre ålderskategorier redovisa ansenligt förstorade andelar.

En ålders- och civilståndsgrupp, som framför andra är värd att aktgiva på, är antalet gifta kvinnor i de fruktsamma åldrarna, till vilka vanligen bruka räknas åldrarna 15—45 år. De tal, som i detta sammanhang måhända tilldraga sig största uppmärksamheten, äro de, som angiva det absoluta antalet och de temporära förändringarna i detta antal. Ett upprätthållande av denna befolkningsgrupps numerär är vid sidan av en höjning av den äktenskapliga fruktsamheten den viktigaste förutsättningen för en betryggande nativitetsutveckling. Påfrestningarna i detta avseende komma efter hand att skärpas, eftersom de ålderskategorier bland kvinnorna, från vilka de nybildade äktenskapen skola rekryteras, under åtskilliga år framåt komma att minskas såsom en ofrånkomlig följd av den under 1900-talets första decennier inträffade nativitetssänkningen.

Antalet kvinnor i de fruktsamma åldrarna och motsvarande antal gifta kvinnor voro vid nedanstående folkräkningstidpunkter följande.

Åldersår	1920		1930		1935		1940	
	Samtl. kv.	Gifta kv.	Samtl. kv.	Gifta kv.	Samtl. kv.	Gifta kv.	Samtl. kv.	Gifta kv.
15—25 . . .	525 734	53 373	549 073	56 469	537 022	61 318	520 373	79 458
25—35 . . .	442 461	243 908	491 982	272 011	525 916	300 991	538 285	350 871
35—45 . . .	366 959	252 663	418 128	289 829	446 072	311 570	480 132	343 813
Summa	**1 335 154**	**549 944**	**1 459 183**	**618 309**	**1 509 010**	**673 879**	**1 538 790**	**774 142**

Antalet gifta kvinnor (15—45 år) utgjorde 1920 c:a 550 000 men 1940 c:a 775 000, d. v. s. en ökning av 40 % har ägt rum. Den samtidiga ökningen av samtliga kvinnor i dessa åldrar stannar vid 15 %. Såsom framgår av tablån, berör denna sistnämnda ökning samtliga åldersgrupper med undantag av åldrarna 15—25 år, där samtliga kvinnor minskat med c:a 30 000 från 1930 till 1940. Trots denna minskning har likväl de gifta kvinnornas numerär inom denna åldersgrupp kunnat upprätthållas och förstärkas med c:a 23 000 under samma tid. Det är mot bakgrunden av den starka ökningen av de gifta kvinnornas antal, som man till väsentlig del bör se den stegring i absoluta antalet födda, som — frånsett en av trycket från världshändelserna förorsakad och ur numerär synpunkt tämligen betydelselös nedgång under 1940 — sedan 1934 ägt rum och som under sista tiden fått en alltmera accentuerad prägel.

En jämförelse mellan de tal i ovanstående tablå, som för vederbörande åldersgrupper ange hela antalet kvinnor, och den del därav, som äro gifta, visar att reserverna av icke gifta kvinnor för närvarande äro betydande. Måhända framträder detta klarare, om siffrorna över antalet i vissa åldersår kvarstående icke gifta kvinnor sammanställas. Härnedan meddelas dessas antal i % av hela an-

talet kvinnor i motsvarande ålder, varvid i icke gifta dels ingå, dels frånräknats änkor och frånskilda.

År	Kvarstående icke gifta kvinnor i % av samtliga kvinnor i motsvarande ålder					
	25 år		35 år		45 år	
	Samtliga icke gifta	Ogifta	Samtliga icke gifta	Ogifta	Samtliga icke gifta	Ogifta
1920	60·9	60·1	33·0	29·8	30·8	23·3
1930	62·3	61·8	31·4	28·4	30·8	23·4
1935	59·3	58·8	32·1	29·2	30·8	23·2
1940	49·6	48·9	27·7	25·1	29·1	22·0

Trots den betydande ökning i antalet gifta kvinnor, som ägt rum från 1920 till 1940, inskränker sig den procentuella nedgången i antalet kvarstående ogifta i 35-årsåldern under mellanliggande tid till knappa 5 %, och vid 1940 års utgång upptogo de, som vid denna ålder ännu voro ogifta, alltjämt en så dryg andel som 25 % av samtliga kvinnor i samma ålder. En omständighet, som emellertid är ägnad att hopsmälta denna reserv, är att kvinnornas övertalighet i förhållande till männen tenderar att försvinna. Belysande för utvecklingen i detta avseende äro följande tal.

	Kvinnor per 1 000 män					
	0—15 år	15—30 år	30—50 år	50—65 år	65—ω år	Samtliga åldrar
1920	960	990	1 061	1 150	1 258	**1 037**
1930	963	988	1 059	1 087	1 233	**1 033**
1935	964	969	1 041	1 069	1 215	**1 023**
1940	963	969	1 017	1 077	1 182	**1 016**

På sin väg nedåt har kvinnoöverskottet vid 1940 års utgång nått siffran 1 016, d. v. s. mot 1 000 män svara nu 1 016 kvinnor. Tendensen i de skilda åldersklasserna är också, frånsett något enstaka undantag, klart vikande.

Fördelning efter näringsgren (yrke). Yrkesräkningen vid 1940 års folkräkning skiljer sig med hänsyn till såväl primärmaterialets beskaffenhet som de grundläggande principerna för grupperingarna i flera avseenden från tidigare räkningar av ifrågavarande slag. Innebörden av dessa skiljaktigheter kommer här endast att beröras i sina huvuddrag och i den mån så är erforderligt för att förtydliga de uppgifter över näringsgrensfördelningen, som meddelas i det följande.

Den vid tidigare folkräkningar använda näringsgrensfördelningen upptager sex huvudgrupper, nämligen 1) jordbruk med binäringar, 2) industri och hantverk, 3) handel och samfärdsel, 4) allmän förvaltningstjänst och fria yrken, 5) husligt arbete samt 6) f. d. yrkesutövare och övriga. Den sistnämnda gruppen består till övervägande del av personer, som ej längre utöva aktiv yrkesverksamhet, men i densamma ingår även en del aktiva yrkesutövare, som ej kunnat fördelas på övriga huvudgrupper och däribland främst gruppen »arbetare av obestämt slag».

Vid 1940 års räkning har den ändringen vidtagits, att förutvarande sjätte huvudgruppen, således f. d. yrkesutövare och övriga, icke längre utgör självständig huvudgrupp utan uppdelats på så sätt, att de i denna huvudgrupp ingå-

ende aktiva yrkesutövarna överförts till den redovisningsgrupp, som omfattar den yrkesverksamma befolkningen, medan de övriga hänförts till gruppen ej yrkesverksam befolkning. Vid redovisning av folkmängden efter näringsgren ha dessutom f. d. yrkesutövare inom jordbruk, inom industri och hantverk m. fl. befolkningsgrupper, som förut ingått i sjätte huvudgruppen, fördelats på resp. näringsgrenar, ehuru till antalet särskilt specificerade. Vid det nya systemets genomförande har likväl sörjts för att genom omföringar jämförbarhet med tidigare räkningar skall kunna åstadkommas.

Den nya näringsgrensfördelningen upptager följande sju huvudgrupper, nämligen 1) jordbruk med binäringar, 2) industri och hantverk, 3) samfärdsel, 4) handel, 5) allmän förvaltningstjänst och fria yrken, 6) husligt arbete och 7) ospecificerad verksamhet. Frånsett den nyssnämnda förändringen i fråga om den förutvarande sjätte huvudgruppen har huvudgruppen handel och samfärdsel uppdelats på sina två delgrupper, varjämte tillkommit en sjunde huvudgrupp »ospecificerad verksamhet», som utgör en restgrupp och inrymmer personer, vilka till följd av ofullständiga uppgifter eller av andra skäl ej kunnat tillföras någon av de övriga huvudgrupperna.

I avseende på yrkesverksamheten göres skillnad på 1) yrkesverksam befolkning och dennas familjemedlemmar samt 2) självständiga yrkeslösa och deras familjemedlemmar. Den yrkesverksamma befolkningen omfattar egentliga yrkesutövare och »medhjälpande familjemedlemmar», exempelvis hemmavarande söner, som hjälpa sin fader i jordbruket; hemmadöttrar och andra familjemedlemmar, som ombesörja husliga sysslor i hemmet, ingå ej i denna grupp. Till den ej yrkesverksamma befolkningen kan således hänföras dels de självständiga yrkeslösa, dels familjemedlemmar, som ej utöva aktiv yrkesverksamhet, oavsett om deras huvudperson ingår bland den yrkesverksamma befolkningen eller de självständiga yrkeslösa. Till antalet mest betydande bland självständiga yrkeslösa är den grupp, som omfattar personer, vilka uppgivit sig vara f. d. yrkesutövare av något slag. Därnäst komma änkor, för vilka avlidne mannens yrke funnits uppgivet, samt övriga änkor, vilka ej ingå som medlemmar i annans familj, o. s. v. Såsom ej aktivt yrkesverksamma familjemedlemmar räknas i främsta rummet husmödrar, varmed avses gifta kvinnor, vilkas huvudsakliga verksamhet är förlagd till det egna hemmet, samt barn under 15 år.

Uträknas enligt det nya fördelningsschemat de procenttal, som angiva huru folkmängden, såväl yrkesverksam som ej yrkesverksam befolkning inräknad, fördelar sig på de olika huvudgrupperna av näringsgrenar åren 1930 och 1940, visar sig fördelningen bliva följande.

Huvudgrupper	Män		Kvinnor		Båda könen	
	1930	1940	1930	1940	1930	1940
Jordbruk med binäringar	40·0	35·0	33·8	28·9	36·9	31·9
Industri och hantverk	35·7	38·1	31·1	33·4	33·3	35·7
Samfärdsel	8·3	8·0	6·7	6·7	7·5	7·4
Handel	8·1	9·4	10·3	12·1	9·2	10·8
Allmän förvaltningstjänst och fria yrken	5·2	6·3	6 9	8·9	6·1	7·6
Husligt arbete	0·6	0·3	7·8	5·9	4 2	3·1
Ospecificerad verksamhet	2·1	2·9	3·4	4·1	2·8	3·5
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Den mest påtagliga förskjutningen rör jordbruksbefolkningen, vars relativa andel gått ned från 36·9 % till 31·9 %. Ställningen som största befolkningsgrupp har nu markant intagits av industribefolkningen, som 1940 upptog 35·7 % emot 33·3 % år 1930.

Huru befolkningen inom varje huvudgrupp procentuellt fördelar sig å yrkesverksam och ej yrkesverksam befolkning vid slutet av år 1940 framgår av nedanstående tablå, där även motsvarande tal för år 1930 återfinnas.

Huvudgrupper	Yrkesverksam befolkning			Ej yrkesverksam befolkning				*Summa*	Tillhopa
	Egentl. yrkesutövare	*Medhj.* fam.-medl.	Summa	*Självst.* yrkeslösa	Familjemedlemmar: Husmödrar	Barn under 15 år	Övriga		
År 1930.									
Jordbruk med binäringar	31·6	14·4	46·0	3·7	17·0	27·8	5·5	54·0	100·0
Industri och hantverk	44·5	0·8	45·3	3·2	18·1	25·9	7·5	54·7	100·0
Samfärdsel	41·4	0·3	41·7	3·7	20·0	26·9	7·7	58·3	100·0
Handel	55·5	1·7	57·2	4·4	13·3	17·9	7·2	42·8	100·0
Allmän förvaltningstjänst och fria yrken	49·3	—	49·3	8·4	14·7	19·6	8·0	50·7	100·0
Husligt arbete	80·2	—	80·2	7·9	0·7	8·8	2·4	19·8	100·0
Ospecificerad verksamhet	12·0	—	12·0	57·3	7·6	15·3	7·8	88·0	100·0
Samtliga	**41·4**	**5·7**	**47·1**	**5·5**	**16·2**	**24·6**	**6·6**	**52·9**	**100·0**
År 1940.									
Jordbruk med binäringar	32·4	10·1	42·5	6·6	19·5	23·7	7·7	57·5	100·0
Industri och hantverk	46·1	0·9	47·0	5·5	21·6	21·3	4·6	53·0	100·0
Samfärdsel	42·5	0·5	43·0	7·6	23·1	20·7	5·6	57·0	100·0
Handel	57·1	2·2	59·3	4·4	15·7	15·5	5·1	40·7	100·0
Allmän förvaltningstjänst och fria yrken	54·0	0·2	54·2	7·5	15·5	16·5	6·3	45·8	100·0
Husligt arbete	80·3	—	80·3	11·8	0·1	6·9	0·9	19·7	100·0
Ospecificerad verksamhet	15·3	0·0	15·3	55·6	9·9	13·3	5·9	84·7	100·0
Samtliga	**43·3**	**3·8**	**47·1**	**8·0**	**18·8**	**20·3**	**5·8**	**52·9**	**100·0**

Förhållandet mellan yrkesverksam och ej yrkesverksam befolkning inom en huvudgrupp kan i viss mån sägas ge en uppfattning om försörjningsbördans storlek inom gruppen, om också uppdelningen icke i sträng mening utskiljer försörjare från försörjda. Bl. a. innehåller gruppen självständiga yrkeslösa, enligt vad ovan antytts, personer tillhörande båda dessa kategorier.

Förskjutningarna sedan 1930 i fråga om den yrkesverksamma befolkningens relativa storlek inom de olika huvudgrupperna äro icke särskilt anmärkningsvärda. Den minskning i de medhjälpande familjemedlemmarnas antal inom jordbruket, som kommer till synes, berör kvinnorna och torde huvudsakligen vara att tillskriva, att 1930 en schematisk överföring i detta avseende ägde rum, medan uppgifterna år 1940 bygga på självdeklarerade uppgifter.

Åtskilliga av förskjutningarna torde i övrigt kunna återföras till de förskjutningar, som ägt rum i befolkningens åldersfördelning och som finnas beskrivna i det föregående. Den praktiskt taget genomgående höjningen av husmödrarnas antal inom de olika huvudgrupperna är ett uttryck för det förut

påvisade förhållandet, att de gifta kvinnorna starkt ökat i antal från 1930 till 1940. Man observerar likaså, att barnen under 15 år, såsom en följd av nativitetsutvecklingen, minskat i antal och detta genomgående i de olika huvudgrupperna. Ökningen av de självständiga yrkeslösas antal torde till en del vara att tillskriva de äldre åldrarnas ökade numerär, men här kunna även förskjutningar av skenbar natur spela in, vilka haft till följd att de självständiga yrkeslösas numerär ökats på bekostnad av antalet »övriga familjemedlemmar».

Sparklubbsrörelsen.

Av t. f. sekreteraren *Gerhard Horn.*

Vid den av riksgäldskontoret den 19 januari 1943 anordnade presskonferensen i samband med igångsättandet av den stora sparkampanjen »Spar medan du kan», fäste man sig särskilt vid den mycket övertygande och intressanta orientering beträffande sparklubbsrörelsen, som lämnades av två sparklubbssparare, en ung metallarbetare från Halmstad och en nygift självförsörjande stockholmsfru. Båda vittnade om den betydelsefulla uppgift, sparklubbarna kommit att få för ungdomen och små inkomsttagare över huvud, då det gäller att ur en knapp inkomst få en sparad slant över. Man framhöll även, hurusom medlemskap i en sparklubb på en arbetsplats eller inom en förening varit ägnat att vidga perspektiven och öka intresset för ekonomiska ungdomsfrågor och ekonomisk upplysningsverksamhet överhuvud taget.

Sparklubbsrörelsen har kommit att få en mycket stor omfattning. Det beräknas, att omkring ½ milj. personer f. n. äro organiserade i sparklubbar. Dessa klubbar, som företrädesvis äro anslutna till postsparbanken eller de lokala sparbankerna och i mindre omfattning, under namn av ungdomskassor, till kooperativa förbundets sparkassa, finnas företrädesvis vid fabriker, verkstäder, kontor etc. men även inom ungdoms- och andra organisationer.

Det kan ha sitt intresse att i detta sammanhang göra en kortfattad återblick på denna rörelses uppkomst och utveckling.

Sparande genom sparsammanslutning av ett eller annat slag har väl sedan länge bedrivits på arbetsplatserna. Man slog sig ihop i ett litet kollektiv, utsåg en kassör, som samlade upp sparmedlen och satte in pengarna på bank å en för kassören eller sammanslutningen utfärdad sparbanksbok. I allmänhet sparade man kortfristigt, för att ha pengar till julen, semestern o. dyl. Ofta idkade en dylik sammanslutning samtidigt lånerörelse, vilket stundom ledde till icke önskvärda konsekvenser.

Den nya form av kollektivt sparande, som genom sparklubbsrörelsen infördes, ville icke enbart eller huvudsakligen taga sikte på realiserandet av mera tillfälliga sparmål utan var avsedd som permanent organ för ett regelbundet sparande. Sparinstitutionerna åtogo sig att bokföra de uppsamlade sparmedlen

å för resp. sparare upplagda konton och i övrigt tillhandahålla erforderliga blanketter o. dyl. gratis.

Den första till sparbank direkt anknutna sparklubben startade år 1925. Ännu i början av 1930-talet hade endast ett fåtal sparbanker upptagit sparklubbsrörelse, men icke förty lät denna verksamhet mycket tala om sig, ej minst tack vare sin energiske förespråkare, framlidne sparbanksdirektören J. H. Jönsson. På sparbankshåll såg man i sparklubbsrörelsen en fortsättning på den i skolorna bedrivna skolsparrörelsen genom vilken den ungdom, som vant sig vid att spara i skolan, fortsatte sitt sparande ute i arbetslivet. Redan de första sparklubbarna bildades på arbetsplatserna, vilket visat sig vara ett gott grepp. Lika väl som man betalar sin avgift till fackföreningen, gör man sin insättning i sparklubben. Att sparklubbsbildandet kom att få vind i seglen berodde mycket på det intresse, man från statens sida började ägna det organiserade, planmässiga sparandet.

Erinras må, att bostadsproduktionssakkunniga år 1935 hade avgivit ett betänkande med förslag till lag om sparföreningar, vilka efter mönster från sparklubbsverksamheten skulle verka för planmässigt sparande samt dessutom bereda medlemmarna lån i förhållande till det sparade beloppets storlek.[1] Men redan innan de sakkunnigas uppdrag var slutfört, erhöll en annan statlig kommitté, befolkningskommissionen, uppdrag att utarbeta riktlinjer för hur ett organiserat sparande borde infogas såsom ett naturligt led i en eftersträvansvärd befolkningspolitik. Här kan även erinras om att jämväl Kooperativa förbundet upptog sparfrågan till behandling, och vid förbundets kongress år 1937 förelåg ett förslag om bildandet av särskilda s. k. ungdomskassor.

Befolkningskommissionens utredning[2] utmynnade i ett förslag till vidtagande av olika åtgärder för främjandet av planmässigt sparande. Beträffande organisationen av befintliga sparklubbar ansåg kommissionen denna vara ägnad att tjäna det syfte som avsågs. På grund av en i huvudsaklig överensstämmelse med kommissionens förslag utarbetad proposition beviljade 1937 års riksdag ett anslag av 10 000 kr. att användas såsom bidrag till av postsparbanken och sparbankerna bedriven gemensam propaganda för planmässigt sparande. Betydelsefullare än det beviljade anslaget var emellertid det intresse och stöd för det organiserade sparandet genom sparavtal och sparklubbsverksamhet statsmakterna genom sitt beslut dokumenterade.

Konsekvenserna av riksdagsbeslutet blev bl. a., att även postsparbanken tog sig an sparklubbsrörelsen. Propagandan för sparklubbsbildandet sköt fart, och i ädel tävlan sökte postsparbanken och sparbankerna stimulera intresset på arbetsplatserna för sparande i sparklubbar. Man lyckades över förväntan. De fackliga organisationerna gåvo sparinstitutionerna sitt stöd i propagandaarbetet liksom även de ideella organisationerna. Den nya semesterlagen med den lagstadgade arbetarsemestern kom alldeles lagom för att man i sparpropagandan skulle kunna peka på den nya semesterförmånen som ett tacksamt mål för ett intensifierat sparklubbssparande. Även under världskriget har sparklubbsrörelsen visat sig stark nog att stå emot påfrestningarna.

[1] SOU 1935: 54. — [2] SOU 1936: 14.

De år, som sedan förflutit, ha inneburit, att sparklubbsrörelsen undan för undan kunnat utvidga sitt verksamhetsområde. På arbetsplatser, kontor, ämbetsverk, militärförläggningar etc. arbeta i detta nu sparklubbar, där chefer, tjänstemän, arbetare och anställda av olika slag spara sida vid sida och regelbundet insätta en del av arbetsförtjänsten på sitt sparkonto. Och att man sparar med liv och lust i dessa sparklubbar och att sparandet tack vare dem för tusentals personer blivit en levande realitet, därom kunde, som inledningsvis framhölls, de båda representanterna för sparklubbarna lämna övertygande vittnesbörd. Icke utan skäl kunde generaldirektör Örne i sina avslutningsord vid sparkonferensen framhålla sparklubbsrörelsens stora betydelse och understryka det märkliga förhållandet, att denna rörelse vuxit sig stark utan tyngande paragrafer, fritt och ohämmat.

Fattigvården i skilda län och landsdelar samt i olika slag av kommuner år 1940.

Omfattningen av den kommunala understödsverksamheten i form av fattigvård visar stora olikheter i skilda delar av riket. En belysning av dess olikheter lämnas i den inom kort utkommande berättelsen angående kommunernas fattigvård år 1940, ur vilken följande sammanfattande uppgifter äro hämtade.[1]

Antalet understödstagare vid fattigvården uppgick under år 1940 i runt tal till 532 000. I denna siffra äro medräknade alla familjemedlemmar i de av fattigvården understödda familjerna, man och (eller) kvinna, jämte tillhörande hemmavarande eller på fattigvårdens bekostnad utom hemmet vårdade barn (under 16 år). Understödstagarna fördelade sig på landsbygd och städer samt på män, kvinnor och barn under 16 år i enlighet med följande tablå.

	Antal vuxna personer			Antal redovisade barn	Samtliga understödstagare
	Män	Kvinnor	Tillhopa		
Landsbygden	96 493	113 098	209 591	105 440	**315 031**
Städerna	69 284	87 004	156 288	60 662	**216 950**
Hela riket	**165 777**	**200 102**	**365 879**	**166 102**	**531 981**

Antalet understödstagare i procent av folkmängden (den 1 januari 1940) på landsbygden resp. i städerna länsvis samt i landskommuner av olika näringstyp framgår av tab. 1.

Förhållandet mellan antalet understödstagare och folkmängden, som år 1939 utgjorde på landsbygden 8·2 % och i städerna 8·5 %, har under 1940 i förra fallet minskat till 7·9 % och i det senare ökat till 9·1 %. Skillnaderna i understödstagarfrekvensens storlek mellan olika län äro stundom rätt stora. Det relativa antalet understödstagare växlar betydligt mera på landsbygden, från 3·4 % i Jönköpings län till 17·1 % i Norrbottens län, än vad fallet är i städerna, från 5·5 % i Örebro län till 13·0 % i Göteborgs och Bohus län (inkl. Göteborg). I hela Götaland utom Blekinge var antalet understödstagare i förhållande till folkmäng-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 130.

Tab. 1. Antal understödstagare i procent av folkmängden inom olika kommungrupper, länsvis år 1940.

Län	Landsbygden						Städerna	Landsbygd och städer
	Jordbruks-kommuner	Skogs-kommuner	Blandade kommuner	Industri-kommuner	Övriga landskommuner	Samtliga landskommuner		
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	9·6	9·6
Stockholms län	7·5	—	7·6	9·4	8·5	8·6	8·3	8·6
Uppsala »	5·8	—	7·4	7·9	5·3	6·8	7·4	7·0
Södermanlands »	7·1	—	7·1	7·1	7·7	7·3	6·8	7·1
Östergötlands »	7·4	—	7·1	8·1	7·6	7·5	10·9	8·9
Jönköpings »	3·2	—	3·7	2·7	3·6	3·4	6·1	4·3
Kronobergs »	5·1	—	6·8	5·5	5·3	5·6	7·8	5·9
Kalmar »	6·3	—	7·4	6·5	9·6	7·6	10·2	8·2
Gotlands »	3·9	—	5·0	9·1	6·3	4·7	8·9	5·6
Blekinge »	11·3	—	11·5	7·7	11·2	11·3	7·7	10·1
Kristianstads »	4·1	—	4·5	5·5	6·0	5·0	8·3	5·4
Malmöhus »	4·5	—	4·7	5·7	4·8	4·8	8·1	6·7
Hallands »	3·7	—	4·4	—	5·2	4·2	6·2	4·8
Göteborgs o. Bohus »	4·6	—	6·1	7·0	9·2	6·8	13·0	11·0
Älvsborgs »	3·7	—	4·4	5·3	5·8	4·7	8·1	5·7
Skaraborgs »	4·0	—	4·9	3·8	6·0	4·5	7·4	5·2
Värmlands »	6·9	13·4	7·2	9·0	9·5	8·2	9·3	8·4
Örebro »	6·0	—	7·6	6·0	9·3	7·7	5·5	6·9
Västmanlands »	6·2	—	7·1	6·1	7·9	6·7	6·1	6·5
Kopparbergs »	7·9	5·6	6·6	8·2	9·0	7·6	6·0	7·4
Gävleborgs »	12·6	16·2	13·0	7·0	9·5	11·3	10·2	11·1
Västernorrlands »	9·9	12·1	14·1	24·5	15·3	15·7	10·6	15·0
Jämtlands »	8·9	8·3	9·5	8·9	8·4	8·8	7·8	8·7
Västerbottens »	5·7	8·4	8·5	4·4	7·9	7·6	6·1	7·5
Norrbottens »	16·5	19·5	15·2	11·4	22·0	17·1	10·3	16·2
Hela riket 1940	5·9	10·9	7·8	8·8	9·0	7·9	9·1	8·4
1939	6·3	12·1	8·2	8·4	9·2	8·2	8·5	8·3

den avsevärt större i städerna än på landsbygden. I de mellansvenska och norrländska länen finner man däremot ungefär samma relativa antal understödstagare på landsbygden som i städerna eller t. o. m. i vissa fall ett betydligt högre antal på landsbygden.

På landsbygden råda rätt avsevärda olikheter mellan kommuner av olika näringstyp[1] i avseende på understödstagarfrekvensens storlek. I jordbrukskommunerna var understödstagarnas relativa antal betydligt mindre (5·9 %) än inom övriga kommungrupper. De blandade kommunerna, som ävenledes ha ett starkt jordbruksinslag, uppvisade ett relativtal (7·8 %), som tangerade medeltalet för samtliga landskommuner. Väsentligt över detta medeltal lågo siffrorna för industrikommunerna och gruppen övriga kommuner (8·8 resp. 9·0 %). Det högsta relativa antalet understödstagare (10·9 %) förekom i skogskommunerna.

[1] Härvid räknas såsom jordbrukskommuner kommuner, i vilka minst 75 % av befolkningen har sin utkomst av jordbruket och dess binäringar. Av dessa kommuner ha sådana, där åkerarealen icke överstiger 3 % av den totala landarealen, betecknats såsom skogskommuner. Såsom blandade kommuner ha räknats kommuner, där 50—75 % av befolkningen utöva jordbruk med binäringar, och såsom industri- och övriga kommuner kommuner, där mindre än 50 % tillhöra jordbruksnäringen.

Emellertid synas de regionala variationerna i understödstagarfrekvensen vara av större betydelse än variationerna med kommunernas olika näringstyp. Så växla procenttalen för understödstagarnas relativa antal inom jordbrukskommunerna mellan så vida gränser som 3·2 % i Jönköpings län och 16·5 % i Norrbottens län samt inom industrikommunerna mellan 2·7 % i Jönköpings län och 24·5% i Västernorrlands län. Mellan procenttalen för de särskilda grupperna framträder en tydlig överensstämmelse i det avseendet, att ett högt medeltal inom en grupp merendels åtföljes av höga tal även för övriga grupper inom ett och samma län och omvänt. I de mellansvenska länen fanns det i stort sett flera understödstagare i förhållande till folkmängden än vad fallet var i Sydsverige; detta gäller med få undantag för varje särskild kommuntyp. Samma iakttagelse kan göras beträffande de norrländska länen vid en jämförelse med de mellansvenska. I fråga om Jämtlands och Västerbottens län avvika dock talen icke så utpräglat från de mellansvenska länens såsom fallet är beträffande de tre övriga norrlandslänen.

Om man jämför understödstagarnas relativa antal inom jordbrukskommunerna län för län, är det anmärkningsvärt, att sådana goda jordbrukslän som Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Västmanlands län ha väsentligt flera understödstagare, relativt taget, än exempelvis Jönköpings, Kronobergs, Gotlands, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län. Det synes sannolikt, att förklaringen i detta fall till väsentlig del ligger i den olika jordfördelningen. Inom de förstnämnda länen förekomma relativt många större brukningsdelar, och arbetskraften utgöres till stor del av statare och andra lejda jordbruksarbetare, som, då sjukdom och ålderdom komma på, ofta icke kunna reda sig utan fattigvårdens hjälp. Inom de sistnämnda länen åter drives jordbruket huvudsakligen av bönder och småbrukare, som torde ha större ekonomisk motståndskraft och därför mera sällan nödgas anlita fattigvårdens hjälpverksamhet. Även i Norrland förekomma små brukningsdelar och detta i ännu större utsträckning än i småbruksbygderna i Svea- och Götaland, men till övervägande delen äro de norrländska jordbruken så små, att de icke kunna skänka full bärgning. Småbrukare och bönder i dessa trakter äro därför av ålder hänvisade till förtjänstarbeten av olika slag vid sidan av jordbruket, främst inom skogsbruket, och de intaga sålunda här vanligen en dubbelställning som odlare och lönearbetare. Häri har man sannolikt att söka den viktigaste anledningen till att det relativa antalet understödstagare i Norrlands jordbrukskommuner i allmänhet är större än i övriga riket. Skillnaderna i understödstagarfrekvensens storlek äro dock mycket stora mellan jordbrukskommunerna i de olika norrländska länen. Det är icke möjligt att förklara dessa olikheter på grundval av skillnader i jordfördelningen mellan länen, men väl torde de kunna bero på att tillgången på fyllnadsarbeten vid sidan av jordbruket är mindre inom vissa områden av den norrländska landsbygden än inom andra.

Vad som sagts om skillnaderna i relativa antalet understödstagare i jordbrukskommunerna i olika jordbruksbygder gäller också i stort sett om de blandade kommunerna, där jordbruket spelar en stor roll som förvärvskälla vid

sidan av andra näringsgrenar. I skogskommunerna synas försörjningsförhållandena vara särskilt oförmånliga i Norrbottens och Gävleborgs län, men även i Värmlands och Västernorrlands län är relativa antalet understödstagare mycket stort i dessa kommuner. Vad industrikommunerna och gruppen övriga kommuner beträffar, är relativa antalet understödstagare i dessa kommuner särskilt stort i Västernorrlands och Norrbottens län, vilket torde bottna i alldeles speciella förhållanden, till vilka framställningen återkommer i det följande.

Stora växlingar förekomma emellertid i understödsverksamhetens omfattning inom olika fattigvårdssamhällen. I vissa kommuner ha fattigvårdsstyrelserna haft ingen eller endast en relativt obetydlig understödsverksamhet, under det att i andra kommuner verksamheten varit av stor — i vissa fall av mycket stor — omfattning.

Fördelas fattigvårdssamhällena på ett antal grupper efter storleken av det tal, som anger antalet understödstagare i procent av folkmängden, erhålles för landskommunernas del en utpräglad anhopning till procenttal, som understiga genomsnittliga antalet understödda personer per 100 invånare för hela landsbygden, vilket var 7·9. Högst 8 understödstagare per 100 invånare hade icke mindre än 1 872 fattigvårdssamhällen eller 78 % av samtliga, medan endast 486 kommuner eller 22 % av samtliga fattigvårdssamhällen hade ett högre frekvenstal. På liknande sätt förhåller sig också med motsvarande fördelning av städerna. I nära $^3/_4$ av städerna understeg relativa antalet understödstagare 9·1 %, vilket var medeltalet för samtliga städer.

Den osymmetriska fördelningen av fattigvårdssamhällena efter relativa understödstagarfrekvensens storlek synes huvudsakligen bero på väsentliga olikheter mellan små och stora kommuner. Tydligast framträder detta för landskommunernas del. Fördelar man fattigvårdssamhällena på landsbygden med olika invånarantal efter understödstagarnas relativa andel av befolkningen, finner man, att det stora antalet av små kommuner till övervägande delen har en låg frekvens av understödstagare och att antalet understödstagare per 100 invånare i allmänhet ökas med fattigvårdssamhällenas folkmängd.

Invånarantal	Antal understödstagare per 100 invånare i						
	Mälarlänen	Östra Götaland	Skåne, Blekinge, Halland	Bohuslän o. Vänerlänen	Dalarna och Norrland	Hela landsbygden	Samtliga städer
Samtliga fattigvårdssamhällen	**7·7**	**6·0**	**5·7**	**6·0**	**11·6**	**7·9**	**9·1**
Därav med nedanstående antal invånare:							
— 249	6·3	3·8	3·8	3·0	8·2	3·8	—
250— 499	6·4	4·4	3·7	3·8	6·6	4·3	—
500— 749	6·7	5·3	4·3	4·0	6·1	5·0	—
750— 999	6·9	5·2	3·9	4·6	8·9	5·1	—
1 000—1 499	6·8	5·7	4·8	4·6	9·7	5·8	4·5
1 500—1 999	7·2	5·5	5·3	5·7	9·0	6·4	6·9
2 000—2 999	6·7	6·3	6·5	6·1	10·0	7·1	6·5
3 000—3 999	7·8	6·8	7·3	7·7	8·5	7·6	6·1
4 000—4 999	8·0	6·8	7·4	7·6	12·6	9·5	7·6
5 000—9 999	8·5	9·5	10·7	8·3	12·0	10·8	7·2
10 000—	10·5	9·3	—	12·1	13·6	12·6	9·6

Skillnaderna i avseende på understödstagarfrekvensens storlek i fattigvårdssamhällen med olika antal invånare framgå även av de medeltal för antalet understödstagare per 100 invånare, som beräknats för olika storleksgrupper i förestående tablå.

Skillnaderna i medeltalen mellan små och stora kommuner äro mest utpräglade i Götaland, mindre i Mälarlänen samt i Dalarna och Norrland. I förstnämnda landsdel, där småkommunerna äro särskilt talrika, är relativa antalet understödstagare i de mindre fattigvårdssamhällena synnerligen lågt i förhållande till vad fallet är i de andra landsdelarna, men i de större kommunerna, där invånarantalet överstiger 2 000, äro skillnaderna mellan olika landsdelar mindre. I fråga om städerna framträder ingen mera utpräglad tendens till olikheter i medeltalen mellan städer av olika storlek. De minsta med högst 1 500 invånare och de största med lägst 10 000 invånare skilja sig dock, som tablån utvisar, avsevärt från de övriga.

Till väsentlig del torde den olika understödstagarfrekvensen i olika stora fattigvårdssamhällen på landsbygden härleda sig från skillnader i landskommunernas näringsförhållanden och andra lokala faktorer. Fördelningen på olika näringstyper bland landskommuner av olika storlek är mycket olikartad, såsom framgår av följande tablå, där fattigvårdssamhällena procentuellt fördelats efter sin näringskaraktär.

	Invånarantal											Summa
	—249	250–499	500–749	750–999	1 000–1 499	1 500–1 999	2 000–2 999	3 000–3 999	4 000–4 999	5 000–9 999	10 000–	
Antal fattigvårdssamhällen	111	399	371	277	418	248	266	114	63	101	30	2 398
Därav i %												
jordbrukskommuner	86·5	71·9	62·3	50·9	38·8	28·6	17·6	16·7	1·6	8·9	—	44·4
skogskommuner . .	—	0·8	0·5	1·1	2·2	5·3	4·5	1·7	7·9	10·9	6·7	2·6
blandade kommuner	12·6	22·8	31·3	37·2	43·5	42·3	39·5	35·1	33·3	31·7	26·7	34·1
industrikommuner .	—	1·0	1·3	2·2	4·5	10·5	14·7	10·5	14·3	16·8	43·3	6·2
övriga kommuner .	0·9	3·5	4·6	8·6	11·0	13·3	23·7	36·0	42·9	31·7	23·3	12·7

Den låga understödstagarfrekvensen i de minsta fattigvårdssamhällena på landsbygden torde väsentligen härröra från att det övervägande antalet av dessa äro jordbrukskommuner eller blandade kommuner, till huvudsaklig del belägna i sådana jordbruksbygder i Götaland, där smärre eller medelstora brukningsdelar äro förhärskande. Större är understödstagarfrekvensen i småkommunerna i exempelvis Mälarlänen, där relativt många större brukningsdelar förekomma och arbetskraften till stor del utgöres av statare och andra lejda jordbruksarbetare. Att de medelstora och större fattigvårdssamhällena ha flera understödstagare i förhållande till folkmängden än småkommunerna sammanhänger med det förhållandet, att stora kommuner i allmänhet äro industrikommuner eller tätbebyggda samhällen (»övriga kommuner»), där understödsverksamheten på det hela taget är större än i kommuner, där jordbruk är den förhärskande näringsgrenen. Vidare är att märka, att flertalet av våra största kommuner äro belägna i Norrland, där understödstagarfrekvensen i allmänhet är väsentligt

större än i andra landsdelar. Som en bidragande orsak till den lägre understödstagarfrekvensen i småkommunerna kan dessutom anföras, att de med hänsyn främst till det svaga skatteunderlaget torde vara återhållsammare i sin hjälppolitik än de större.[1]

I en del fattigvårdssamhällen ha fattigvårdsstyrelserna haft en mycket omfattande hjälpverksamhet. I 67 fattigvårdssamhällen, 64 landskommuner och 3 städer, utgjorde antalet understödstagare mer än 15 % av folkmängden.

Relativa antalet understödstagare i dessa 67 fattigvårdssamhällen med den högsta understödstagarfrekvensen utgjorde i 53 kommuner mellan 15 och 20 % av folkmängden. I 14 landskommuner var antalet understödstagare mer än 20 % av antalet invånare och i 3 mer än 30 %. Flertalet eller 50 av de 64 landskommunerna med den högsta understödstagarfrekvensen äro norrlandskommuner, till huvudsaklig del belägna i Norrbottens, Västernorrlands och Gävleborgs län. Bland landskommuner med olika näringsförhållanden äro skogskommuner relativt talrikast företrädda med 13 fattigvårdssamhällen, utgörande omkring $^1/_5$ av samtliga 62 skogskommuner i Nordsverige. Av de 17 skogskommunerna i Norrbottens, Västernorrlands och Gävleborgs län hade icke mindre än 8 mer än 15 understödstagare per 100 invånare. Samma är förhållandet med 22 av de 58 blandade kommunerna och med 12 av de 37 industri- och övriga kommunerna i dessa tre län. I de 4 industrikommunerna i Västernorrlands län översteg antalet understödstagare i samtliga fall 15 % av folkmängden. Av de tre städerna med den högsta understödstagarfrekvensen voro 2 (Haparanda och Söderhamn) belägna i Norrland.

Den höga understödstagarfrekvensen i dessa kommuner utgör i flertalet fall ingen tillfällig företeelse, utan den har bestått sedan länge. Även om procenttalet icke alltid överstigit 15, har det merendels under en lång följd av år varit mycket högt. Särskilt är detta förhållandet med norrlandskommunerna, där det stora hjälpbehovet i många fall återgår till depressionsåren i början av 1930-talet. Alltsedan dess har antalet fattigvårdssamhällen med en hög understödstagarfrekvens varit mycket stort i Norrland. Detta visar följande översikt över antalet fattigvårdssamhällen med mer än 15 understödstagare per 100 invånare under det senaste decenniet.

	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Landsbygden	**24**	**73**	**96**	**76**	**73**	**69**	**43**	**34**	**87**	**64**
Därav i										
Kopparbergs län	3	7	11	5	4	2	1	—	1	—
Gävleborgs »	3	14	18	13	12	13	5	3	16	10
Västernorrlands »	5	10	11	9	15	17	16	12	24	21
Jämtlands »	2	8	9	3	4	3	2	1	5	3
Västerbottens »	—	—	1	1	1	1	1	—	1	1
Norrbottens »	7	12	11	10	12	13	9	9	17	15
övriga län	4	22	35	35	25	20	9	9	23	14
Städerna	**7**	**7**	**11**	**8**	**5**	**5**	**3**	**1**	**1**	**3**

[1] En utförlig framställning angående den kommunala indelningen och socialvården lämnas i Socialvårdskommitténs betänkande VI: Utredning och förslag angående socialvårdens organisation m. m. (SOU 1942: 56). Jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 1003.

Bland fattigvårdssamhällena med den högsta understödstagarfrekvensen i Västernorrlands län märker man flera av de kommuner i trakten av Sundsvall (Alnö, Timrå, Skön, Hässjö, Njurunda) och i Ådalens sågverksdistrikt (Högsjö, Gudmundrå, Ytterlännäs, Bjärtrå), vilka under lågkonjunkturåren i början av 1930-talet drabbades av den omfattande krisen inom sågverksindustrin. Denna ledde till omfattande företagsnedläggelser och driftsomläggningar, vilka medförde stor arbetslöshet i dessa trakter.[1] Även andra rationaliseringsåtgärder, som företogos vid denna tid, minskade trävaruindustrins arbetskraftsbehov. Denna industriella kris medförde en omfattande ansvällning av fattigvårdens hjälpverksamhet, som bestått alltsedan dess. Bland de mest fattigvårdstyngda kommunerna i Norrbottens län finner man på samma sätt flera av de kommuner i Kalixbygden (Överkalix, Nederkalix och Töre), som redan vid mitten av 1920-talet hemsöktes av en kris inom dess sågverksindustri.[1]

Även i fråga om flertalet av de övriga kommunerna med den högsta understödstagarfrekvensen torde orsakerna till den omfattande understödsverksamheten ligga i speciella förhållanden. Utan en mera ingående undersökning är det emellertid icke möjligt att angiva dessa orsaker i varje särskilt fall.

En verkställd undersökning visar, att det relativa antalet understödsfall bland ensamma män och kvinnor i de särskilt fattigvårdstyngda kommunerna på landsbygden var i genomsnitt dubbelt så stort som i övriga kommuner, medan det beträffande gifta par var ungefär fyra gånger större. Relativa antalet understödda var också som följd härav mycket stort i dessa kommuner, i medeltal drygt tre gånger större än i övriga landskommuner. I fråga om städerna upprepar sig samma förhållande som beträffande landsbygden, ehuru relationstalen här äro något lägre. Detta visar på det förhållandet, att fattigvårdens hjälpverksamhet i dessa kommuner varit i större utsträckning än i andra fattigvårdssamhällen inriktad på att bestrida försörjningen för yngre och medelålders familjeförsörjare och deras familjer.

[1] Se härom bl. a. Statens arbetslöshetskommissions berättelse 1925—1934.

Värmländska skogs- och valsverksarbetares näringsförhållanden.[1]

I samband med de omfattande undersökningar rörande skogsbruket, som utföras av Värmlands skogsarbetsstudier, studerades under förra hälften av 1942 kostförhållanden inom en grupp på 19 skogsarbetare sysselsatta i skogarna i trakten av Munkfors. Som jämförelsematerial studerades även kostvanorna bland 10 valsverksarbetare från samma ort. Undersökningen utfördes så, att varje arbetare under 14 dagar vägde och bokförde all förtärd föda. Dessutom uppgåvo de tidpunkten för måltiderna samt maträtternas sammansättning.

Födoämneskonsumtion. Tab. 1 visar födoämneskonsumtionen i genomsnitt per dag hos de nu undersökta skogs- och valsverksarbetarna samt hos de ångermanländska skogsarbetare, som deltogo i Robert Tigerstedts undersökning åren 1893—1896.[2]

Mjölkkonsumtionen var år 1942 hög hos såväl skogs- som valsverksarbetare, i genomsnitt 8 resp. 7 dl per dag. Endast undantagsvis förekom lägre mjölkkonsumtion än 5 dl per dag. En avgörande skillnad föreligger här mellan dessa personer och de ångermanländska arbetarna, som för ett 50-tal år sedan endast förbrukade 0·3 dl mjölk per dag.

Matfettförbrukningen begränsas givetvis av ransoneringen, men både skogs- och valsverksarbetarna synas förbruka mera än sin tilldelning. Deras matfettranson var 54 g per dag, men dagskonsumtionen uppgick till 79 g för skogsarbetarna och 64 g för valsverksarbetarna. Skogsarbetarna hade lägre konsumtion av såväl kött som fläsk än valsverksarbetarna, men även för dessa båda varuslag överskreds ransonen. Skillnaden mot de ångermanländska arbetarnas uppgivna fläskkonsumtion av 271 g är mycket betydande. Korvvaror förekommo tämligen ofta men i små kvantiteter, mest såsom pålägg till smörgås. Inälvsmat, såsom lever, blodrätter o. dyl., användes endast i undantagsfall. Fiskkonsumtionen var betydligt högre hos valsverksarbetarna än hos skogsarbetarna.

Bröd- och mjölkonsumtionen var utomordentligt hög hos skogsarbetarna. Omräknad i mjöl låg dagsförbrukningen vid ungefär 630 g, medan deras ranson inklusive extratilldelning vid undersökningstillfället torde ha legat vid 340 g per dag. Därvid beräknas 1 kg mjöl motsvara 0·8 kg hårt bröd eller 1·3 kg mjukt bröd. Ransonen för normalförbrukare var 166·7 g. Största delen av mjölransonen användes i form av bröd, främst mjukt matbröd. Till så gott som alla måltider

[1] Artikeln utgör ett sammandrag av en av Industriens utredningsinstitut i »Studier i skogsbrukets arbetslära» (1943) offentliggjord undersökning' av Carin Boalt och Yngve Zotterman, av vilka den förstnämnda utfört den här föreliggande sammanfattningen. — [2] Jfr Skogsarbetarnas levnads- och arbetsförhållanden i Värmland, Dalarna och Norrland (utg. av socialstyrelsen år 1916), sid. 128*.

Tab. 1. Födoämneskonsumtion per person och dag i gram.

Varuslag	Ångermanl. skogsarbetare 1893—96	Värmländska skogsarbetare 1942	Valsverks-arbetare 1942
Antal försökspersoner	*92*	*19*	*10*
Mjölk	27	859	710
Grädde	—	—	5
Smör och margarin	10	79	64
Ost	7	12	7
Mesost	5	5	—
Ägg	—	14	16
Kött	12	29	44
Fläsk	271	26	31
Korv	16	41	31
Lever och blodpudding	—	8	3
Sill, salt	26	6	14
Strömming	4	1	19
Övrig färsk fisk	—	18	23
Konserverad fisk	—	15	3
Mjöl och gryn	215	159	40
Hårt bröd	492	51	33
Mjukt matbröd	10	504	344
» vetebröd	—	7	10
	862 [1]	634 [1]	366 [1]
Makaroner	—	33	1
Potatis	417	473	417
Ärter, bönor, torra	19	5	4
Rotfrukter	—	18	18
Grönsaker	—	9	19
Socker	72	49	28
Sirap	18	—	—
Sylt och dylikt	—	62	78

förtärdes bröd, ofta i så stora kvantiteter som 200—250 g åt gången. Framför allt krävde de båda kaffemålen på för- och eftermiddagen mycket bröd. Till såväl morgon- som kvällsmålet förtärdes vanligen gröt eller välling på havregryn, rågmjöl eller s. k. skrämjöl.

Valsverksarbetarnas mjölkonsumtion låg i genomsnitt vid 366 g per dag, medan deras ranson var 298 g. Valsverksarbetarna överskredo således sin ranson med c:a 20 %, medan motsvarande tal för skogsarbetarna var c:a 80 %. Valsverksarbetarna använde mindre mängd matbröd, såväl hårt som mjukt, men betydligt mera vetebröd.

Potatiskonsumtionen var i det närmaste lika stor hos de tre grupperna, nämligen hos de ångermanländska arbetarna 417 g, hos de nu undersökta skogsarbetarna 473 g och hos valsverksarbetarna 417 g per person och dag. Med hänsyn till skogsarbetarnas svårigheter att täcka sitt höga kaloribehov är denna potatiskonsumtion låg, vilket torde bero på att potatis är skrymmande i förhållande till sitt näringsvärde och ej betraktas som särskilt lämplig matsäcksmat. Rotfrukter och grönsaker voro sällsynta i såväl skogs- som valsverksarbetarnas kost.

Kostens näringsvärde. Av tab. 2 framgår, att skogsarbetarnas energitillförsel var hög, i genomsnitt 5 900 kalorier per dygn. Detta värde på skogsarbetarnas

[1] Omräknat i mjöl.

Tab. 2. Kostens näringsvärde per person och dag.

	Kalorier, medeltal	Standardavvikelse σ	Variationskoeff. %	Fett g	Kolh. g	Äggv. g	Kalk g	Fosfor g	Järn mg	Vitamin A I. E.	Vitamin B_1 mg	Vitamin C mg
Valsverksarb. 1942	3 962	513	12·9	123	562	123	1·7	2·5	23·4	2 744	2·0	56
Skogsarbetare 1942 (Värmland)	5 914	1 553	26·3	168	882	175	1·9	3·8	33·1	2 950	2·7	51
Skogsarb. 1893—96 (Ångermanland)	6 231	1 010	16·2	286	732	139	—	—	—	—	—	—

energiförbrukning erhölls även vid bestämningar, som utfördes med respiratoriska metoder i samband med arbetsstudier. Tigerstedt fann energiomsättningen för skogsarbetare ligga vid 6 200 kalorier. Man ser alltså, att skogsarbetet än i dag torde vara lika energikrävande som för 50 år sedan. Valsverksarbetarnas energitillförsel låg i genomsnitt vid 3 900 kalorier per dygn. Kostens halt av mineralämnen låg för skogsarbetarnas del högt. Särskilt synes järntillförseln vara riklig med 33·1 mg per dag. Däremot låg kostens A-vitaminhalt, 2 950 I. E., betydligt under det värde, som anses önskvärt, nämligen c:a 4 000 I. E. per dag. Endast i tre fall uppnåddes denna siffra. Behovet av vitamin B_1 torde med hänsyn till kostens höga kolhydrathalt ligga väsentligt över det, som angives som önskvärt för normalarbetare, nämligen 1·5 mg per dag. Medeltillförseln i skogsarbetarnas kost var 2·7 mg. C-vitaminbehovet torde ligga mellan 30—50 mg per dag. Medelvärdet för C-vitamintillförseln blev 51 mg per dag. Då ingen av skogsarbetarna hade lägre C-vitamintillförsel än 29 mg per dag, är det tydligt, att deras behov därav blev tämligen väl tillgodosett. Detta berodde huvudsakligen på att deras mjölkkonsumtion låg så högt.

Tab. 2 anger även näringsvärdet av valsverksarbetarnas kost. Denna arbetargrupps kaloritillförsel utvisar betydligt mindre spridning än skogsarbetarnas. Medelvärdet är 3 960 kalorier och standardavvikelsen 513. Mineral- och vitamintillförseln synes väl motsvara vedertagna normer utom beträffande A-vitamin, där tillförseln i medeltal var 2 744 I. E. per dag.

Individuella kostundersökningar önskvärda. Undersökningar som de nu utförda visa hur önskvärt det är att klarlägga den individuella konsumtionen. Det kan nämligen förekomma, att kostens näringsvärde räknat per hushåll verkar tillfredsställande, medan i verkligheten några familjemedlemmar kunna vara undernärda. Risken är särskilt stor om exempelvis husfadern har en mycket hög konsumtion och väsentligt inkräktar på de ransoner, som äro avsedda för andra familjemedlemmar. För att belysa dessa förhållanden inom olika grupper av hushåll har en serie undersökningar planerats, där den individuella konsumtionen redovisas. Därvid skola såväl arbetar- som tjänstemannahushåll studeras.

Kortare meddelanden.

Byggnadskostnadernas förändringar sedan 1939. Enligt en inom socialstyrelsen verkställd beräkning hade byggnadskostnaderna för ett hyreshus i Stockholm från årsskiftet 1938/39 till 1 januari 1943 stigit med 38·9 %. Om byggnadskostnaden den 1 januari 1939 sättes = 100, uppgick sålunda byggnadskostnadsindex för Stockholm den 1 januari 1943 till 139. Motsvarande indextal för tidigare beräkningstillfällen återges nedan (jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 917):

	1939	1940	1941			1942				1943
	1/1	1/10	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1
Byggnadskostnadsindex . .	100	117	121	125	127	127	133	134	138	139

I jämförelse med den 1 oktober 1942 framträda prisförändringar endast för ett fåtal material, under det lönekostnaderna förblivit oförändrade. I förhållande till basperioden hade materialkostnaderna den 1 januari 1943 stigit med 62·1 % och lönekostnaderna för arbeten, utförda på byggnadsplatsen, med 11·0 %.

I samråd med kooperativa förbundets arkitektkontor ha inom socialstyrelsen utförts beräkningar av byggnadskostnaderna för en på landsbygden i september 1942 uppförd egnahemsbostad om tre rum och kök. Om byggnadskostnaden i juli 1939 sättes = 100, blir index för en sådan bostad för september 1940 112, för september 1941 121 och för september 1942 135.

Outhyrda bostadslägenheter i Stockholm och Göteborg. Som komplettering av tidigare lämnade uppgifter om bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1942 (Soc. Medd. årg. 1942, sid. 920) redovisas här nedan antalet outhyrda lägenheter i Stockholm och Göteborg ävensom antalet outhyrda lägenheter i procent av hela bostadsbeståndet (ledighetsprocenten) vid slutet av åren 1940—1942 enligt uppgifter från nämnda städers statistiska kontor.[1] Ledighetsprocenterna böra betraktas som approximativa tal, då uppgifterna om bostadsbeståndet delvis erhållits genom framskrivning av det lägenhetsantal, som redovisats vid tidigare bostadsräkningar, i Stockholm år 1940 och i Göteborg år 1939/40.

Outhyrda bostadslägenheter i Stockholm och Göteborg i slutet av åren 1940—1942.

Lägenhetskategorier	1 rum el. kök	dubbletter m. m.	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök	4 rum o. kök	5 o. fl. rum o. kök	Samtliga
Antal outhyrda lägenheter.								
Stockholm år 1940	377	92	973	1 237	676	237	490	4 082
» 1941	185	30	213	217	115	26	113	899
» 1942	70	16	172	300	46	15	26	[2] 645
Göteborg » 1940	240	86	340	578	392	218	238	2 092
» 1941	208	48	276	255	154	120	151	1 212
» 1942	136	23	124	61	18	7	22	391
Ledighetsprocent.								
Stockholm år 1940	1·1	1·1	1·4	2·3	3·2	2·3	3·8	2·0
» 1941	0·5	0·4	0·3	0·4	0·5	0·3	0·9	0·4
» 1942	0·2	0·2	0·3	0·5	0·2	0·1	0·2	0·3
Göteborg » 1940	2·9	5·6	0·8	2·4	4·3	4·2	5·1	2·2
» 1941	2·2	1·8	0·7	1·1	1·7	2·8	4·0	1·3
» 1942	1·5	0·8	0·3	0·3	0·2	0·2	0·6	0·4

[1] För åren 1938 och 1939 se Soc. Medd. årg. 1940, sid. 89.

[2] Därav 300 lägenheter tillhörande enbart 2 bostadsrättsföreningar och en byggnadsförening.

Ledighetsprocenten var sålunda åren 1940—1942 högre i Göteborg än i Stockholm. Under dessa år har bostadsreserven i båda städerna i det närmaste försvunnit. I Stockholm funnos vid slutet av år 1940 701 outhyrda lägenheter utan och 3 381 med centralvärme. Motsvarande tal år 1941 voro resp. 332 och 567 samt år 1942 resp. 133 och 512. Av de år 1942 lediga lägenheterna tillhörde 156 den inre staden och 489 ytterområdena. I Göteborg funnos vid slutet av 1942 292 lediga lägenheter utan och 99 med centralvärme.

Förslag om förbättring av vatten- och avloppsförhållandena på landsbygden. Genom remiss hade socialstyrelsen anbefallts att avgiva utlåtande över de förslag angående vattenförsörjning och avloppsförhållanden på landsbygden, som framlagts av egnahemsstyrelsen. I anledning därav har styrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 januari 1943 anfört bl. a. följande synpunkter.

Det ifrågavarande spörsmålets sociala aspekt har särskilt trätt i förgrunden i samband med frågan om åtgärder för förhindrandet av landsbygdens avfolkning. En rationalisering av det ofta mycket tunga husliga arbetet i lanthemmen är en förutsättning för en erforderlig höjning av landsbygdens sociala standard. Ändamålsenliga och praktiska anordningar för vattenförsörjning och avlopp bli ett oundgängligt led i en sådan rationalisering.

Den föreliggande utredningen har efter styrelsens mening på ett mycket tillfredsställande sätt klargjort frågans vikt och innebörd, och den synes vara väl ägnad att läggas till grund för av behovet påkallade åtgärder. Nuvarande finansiella förhållanden medgiva givetvis endast begränsade bidrag från statens sida. Styrelsen förordar emellertid, att staten understödjer och befrämjar den förbättringsverksamhet, som här kan komma i fråga, i den mån de ekonomiska resurserna medgiva detta.

Styrelsen finner det vara av stor betydelse, att de framlagda förslagen åsyfta anläggning av brunnar både av rent hygieniska skäl och med hänsyn till det ur social synpunkt viktiga behovet av förenklade arbetsmetoder i lanthushållen. Arbetet med brunnarnas iordningställande bör tekniskt så bedrivas, att lämplig hänsyn tages till i framtiden ifrågakommande vattenledningsanläggningar, när materialtillgången och det finansiella läget göra sådana möjliga. Det bör givetvis förutsättas, att statsbidrag till det ena eller andra arbetet endast lämnas under betryggande garanti för att anläggningarna bli hygieniskt tillfredsställande.

Beträffande den i utredningen föreslagna upplysningsverksamheten betonas, att vad som kräves är icke blott en allmänt lagd upplysningsverksamhet utan därjämte möjlighet i viss utsträckning till praktisk undervisning och ledning i individuella fall.

Till sist bör det enligt styrelsens mening förutsättas som en given sak, att olika slags vattenlednings- och avloppsanläggningar på landsbygden framdeles skola kunna understödjas med statsmedel, oavsett om arbetslöshet råder eller icke.

Ifrågasatt ändring av åtalsreglerna för misshandel i hemmet. Efter remiss har socialstyrelsen den 8 februari 1943 avgivit utlåtande över en inom justitiedepartementet utarbetad promemoria angående ändring av åtalsreglerna beträffande misshandel, varigenom allmän åklagare oberoende av angivelse skulle erhålla möjlighet att åtala misshandelsbrott i hemmet, när överåklagare finner åtal vara ur allmän synpunkt påkallat. I utlåtandet anför socialstyrelsen i huvudsak följande synpunkter.

Det övervägande flertalet av de individer i vårt land, som göra sig skyldiga till misshandel av medlemmar av den egna familjen, torde utgöras av alkoholmissbrukare och psykiskt icke normala personer. Den adekvata samhällsreaktionen gentemot familjeplågare, som äro »hemfallna åt alkoholmissbruk», är ingripande enligt alkoholistlagen. Att sådan åtgärd i många fall icke kommer till stånd sammanhänger med att nykterhetsnämnderna och polismyndigheterna ofta icke erhålla underrättelse om dylik misshandel. En viktig anledning till att anmälningar till nykterhetsnämnderna om farliga alkoholister utebli

är utan tvivel den allmänna bristen på kännedom om de medel, som stå till dessa organs förfogande för att komma till rätta med dylika individer. Vad som i första hand erfordras är sålunda att öka allmänhetens kännedom om alkoholistlagstiftningen. Dessutom bör man söka höja nykterhetsnämndernas faktiska kompetens att tillämpa denna lagstiftning.

I detta sammanhang framhåller socialstyrelsen, att farlighet för annans personliga säkerhet måste anses vara en särskilt svår verkan av alkoholmissbruk och att dylika tendenser hos alkoholmissbrukaren böra berättiga en nykterhetsnämnd att ingripa mot exempelvis en hustruplågare redan på ett mindre framskridet stadium av alkoholistiskt förfall.

Styrelsen framhåller vidare, att strafflagens 14 kapitel om mord, dråp och annan misshandel uteslutande tager sikte på den kroppsliga integriteten. Själslig misshandel, särskilt i hemmet, förekommer emellertid i långt större omfattning än kroppslig sådan och medför betydande och ej sällan bestående psykiska skador på det uppväxande släktet. Detta gäller givetvis i särskilt hög grad sådana hem, där någon av familjemedlemmarna är mer eller mindre hemfallen åt alkoholmissbruk. I ett sådant hem behöver t. ex. familjefadern icke någonsin ha gjort sig skyldig till kroppslig misshandel och kan likväl under åratal ha utövat svår terror mot övriga familjemedlemmar. En sådan individ är självfallet farlig för den själsliga hälsan icke minst hos minderåriga i familjen och uppfyller därigenom enligt styrelsens förmenande alkoholistlagens rekvisit farlighet för annans personliga säkerhet.

Misshandel i hemmet, som icke har samband med alkoholmissbruk, utgör stark presumtion för psykisk anormalitet i ett eller annat avseende hos vederbörande och därmed orsak till psykiatrisk undersökning. Införande av åtalsrätt för överåklagare i dylika fall torde öka möjligheterna att få till stånd sådan undersökning.

Redan enligt gällande lag föreligger möjlighet till allmänt åtal av misshandel av underåriga, som förövats av föräldrar, adoptivföräldrar eller förmyndare, nämligen på föranstaltande av barnavårdsnämnd. Erfarenheten har emellertid givit vid handen, att hustrurna i regel motsätta sig åtal av mannen, även när barnavårdsnämnd nödgats ingripa till skydd för barnen. I sådana fall kan en barnavårdsnämnd lätt komma i motsättning mot familjen, om nämnden använder sig av sin möjlighet att påkalla åtal av mannen. Med hänsyn härtill är det från den samhälleliga barnavårdens synpunkt önskvärt, att den föreslagna åtalsrätten för överåklagare kompletterar barnavårdsnämndernas befogenhet att angiva misshandel av barn till allmänt åtal.

Socialstyrelsen tillstyrker sålunda det remitterade förslaget. Styrelsen anser emellertid för sin del, att den föreslagna utvidgningen av åtalsrätten utgör allenast en detalj av det komplex av åtgärder, som äro erforderliga för att en verklig förbättring på detta område skall komma till stånd.

Kosthållets beroende av husmoderns kapacitet och andra faktorer. Vid den av avdelningen aktiv hushållning inom statens informationsstyrelse företagna undersökningen angående kostförhållandena inom vissa hushåll med fattigvårdsunderstöd (se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 18) framgick bl. a., att dessa hushåll utnyttjade sina matpengar betydligt sämre än samtidigt undersökta hushåll inom andra social- och inkomstgrupper. De fattigvårdsunderstödda hushållens låga koststandard ansågs av statens institut för folkhälsan, som bearbetade undersökningsmaterialet, i hög grad bero på okloka konsumtionsvanor. En näringshygieniskt fullt tillfredsställande kost skulle visserligen icke kunnat erhållas till så lågt pris, som hushållen betalade, men med rationella inköp och kunnig matlagning borde man ha nått betydligt bättre resultat.

För att undersöka hur kosthållet påverkas, om man under för övrigt lika förhållanden ändrar kapaciteten hos den arbetskraft, som har hand om kosten, utverkades i ett av de undersökta hushållen tillstånd för en lanthushållslärarinna att sköta hushållet under 14 dagar. Matkostnaden skulle vara densamma som familjen redovisade vid den allmänna undersökningen. Av stickprovet framgick, att det i praktiken ej lyckats att helt genomföra

den på förhand upplagda planen för inköp och matsedel. Detta medförde, att kostens näringsvärde ej fullt motsvarade önskvärda normer, trots att hushållet nu skötts av fullt kunnig arbetskraft. Ett stort antal faktorer hade försvårat uppgiften att sköta hushållet verkligt rationellt. En viktig omständighet var den psykologiska inställning till kosten, som de olika familjemedlemmarna ådagalade. Flera av dem hade motvilja mot vissa rätter, bl. a. beroende på att husmodern vant barnen vid att endast äta vad de tyckte om. En annan faktor var den ytterst bristfälliga köksutrustningen både för matens tillagning och servering.

Den verkställda undersökningen belyste sålunda hur såväl ekonomiska som sociala och psykologiska faktorer samverka på ett komplicerat sätt i fråga om kostens utformning.

Fackföreningarnas medlemsantal i Storbritannien vid slutet av år 1941.[1] Enligt officiella siffror, som nyligen publicerats av brittiska arbetsministeriet, uppgick antalet fackföreningsmedlemmar i Storbritannien till omkring 7 090 000, fördelade på 983 fackförbund. Då medlemssiffran vid slutet av år 1938 var 6 050 000, uppgick ökningen under de tre åren 1939—1941 till 1·04 milj. eller nära 15 %. Under år 1939 steg medlemsantalet med endast 180 000, varefter stegringen under vart och ett av åren 1940 och 1941 var omkring dubbelt så stor som närmast föregående år. De ännu ej tillgängliga siffrorna för år 1942 väntas komma att utvisa en fortsatt kraftig stegring av antalet fackföreningsmedlemmar. — Nämnas må, att såsom fackföreningar endast räknats organisationer, till vilkas uppgifter hör att förhandla med arbetsgivarna om reglerandet av deras medlemmars arbetsförhållanden. Vissa föreningar omfattade både arbetare och anställda.

Av alla fackföreningsmedlemmar voro år 1941 5 718 000 manliga och 1 372 000 kvinnliga, vilket innebar en ökning sedan år 1939 med 468 000 manliga och 400 000 kvinnliga medlemmar. Mer än hälften (55 %) av samtliga medlemmar kommo på de 14 största förbunden med vardera över 100 000 medlemmar. A andra sidan funnos nära 300 förbund med mindre än 100 medlemmar i varje. Fyra femtedelar av alla fackföreningsmedlemmar voro samlade i 46 förbund.

[1] Angående medlemsantalet t. o. m. år 1938 se Soc. Medd. årg. 1939, sid. 732.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Byggnadsverksamheten i vissa större städer under år 1942.

Preliminär översikt.

Materialets omfattning. Från och med år 1934 har socialstyrelsen inhämtat uppgifter om antalet under varje kvartal fullbordade och beviljade samt vid kvartalsskiftena under byggnad varande bostadslägenheter och rum (»eldstäder», d. v. s. boningsrum eller kök) i 12 städer med över 30 000 invånare. Sedan år 1937 har kvartalsstatistiken rörande byggnadsverksamheten successivt utvidgats och omfattar numera samtliga 14 städer med över 30 000 invånare samt även det stora flertalet städer med mellan 10 000 och 30 000 invånare. För år 1942 ha ifrågavarande uppgifter inkommit från sammanlagt 44 städer.

I det följande återges de uppgifter angående bostadsproduktionen, som inkommit för de olika kvartalen 1942, varjämte motsvarande uppgifter för 1941 anföras för möjliggörande av jämförelser. Dessa uppgifter avse nybyggnadsarbeten och sådana ändringsarbeten, som givit (resp. äro avsedda att giva) upphov till nya bostadsutrymmen, men ej smärre ändrings-, reparations- eller moderniseringsarbeten. Beträffande sex av de största städerna meddelas även en sammanfattning av inkomna kvartalsuppgifter om fullbordade och beviljade lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål.

Under åren 1939, 1940, 1941 och 1942 fullbordade och beviljade bostadslägenheter och rum i 14 städer med över 30 000 invånare.

	Bostadslägenheter					Rum (eldstäder)				
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året
Fullb. byggnadsföretag.										
1939	5 296	2 532	10 153	8 824	**26 805**	14 304	7 374	27 616	24 155	**73 449**
1940	4 428	1 616	3 285	3 799	**13 128**	11 662	4 470	9 486	10 448	**36 066**
1941	1 631	844	2 257	2 662	**7 394**	3 898	2 781	5 631	6 556	**18 866**
1942	1 610	732	3 977	4 587	**10 906**	3 790	1 996	10 324	12 368	**28 478**
Bevilj. byggnadsföretag.										
1939	10 515	5 882	5 395	3 640	**25 432**	27 544	17 326	14 649	9 819	**69 338**
1940	1 104	617	539	1 209	**3 469**	3 192	2 484	1 626	2 954	**10 256**
1941	1 069	2 815	1 450	1 963	**7 297**	2 931	6 661	4 163	4 785	**18 540**
1942	4 135	5 446	3 546	4 630	**17 757**	10 556	15 329	10 405	13 542	**49 832**

Städer med över 30 000 invånare. I tab. 1 återges dels antalet lägenheter och rum (eldstäder) i under åren 1941 och 1942 fullbordade och beviljade byggnadsföretag, dels motsvarande uppgifter för fjärde kvartalet 1941 och för samtliga kvartal under år 1942. Sammanställningen ger vid handen, att totala an-

Tab. 1. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under åren 1941 och 1942 fullbordade och beviljade byggnadsföretag i städer med över 80 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1941		1942					1941		1942				
Fullbordade byggnadsföretag.	Hela året	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
Stockholm	3 142	1 109	4 084	592	333	476	2 683	7 983	2 689	10 225	1 147	888	1 258	6 932
Göteborg	1 095	649	1 393	368	61	557	407	2 593	1 353	3 940	1 100	202	1 522	1 116
Malmö	662	39	904	54	14	802	34	1 840	155	2 463	182	52	2 086	143
Norrköping	202	31	599	63	—	491	45	357	71	1 538	139	—	1 249	150
Hälsingborg	112	8	345	1	59	203	82	311	27	902	3	129	528	242
Örebro	326	92	408	110	11	240	47	760	233	839	117	30	548	144
Borås	212	96	100	15	2	1	82	611	214	291	43	11	12	225
Eskilstuna	118	28	328	2	82	182	62	256	90	854	7	205	450	192
Linköping	780	279	457	184	5	72	196	1 961	687	1 222	461	17	188	556
Gävle	31	8	174	45	5	104	20	105	19	466	124	13	258	71
Västerås	104	100	672	69	55	390	158	282	266	1 817	185	129	1 068	435
Uppsala	48	27	743	67	—	197	479	195	114	2 079	171	—	540	1 368
Jönköping	141	14	309	25	9	207	68	409	37	868	72	38	553	205
Karlskrona	421	211	390	15	96	55	224	1 203	578	974	39	282	64	589
Tillhopa	7 394	2 691	10 906	1 610	732	3 977	4 587	18 866	6 533	28 478	3 790	1 996	10324	12 368
Beviljade byggnadsföretag.														
Stockholm	1 898	592	8 413	1 430	2 201	2 056	2 726	4 380	1 300	23 905	3 663	6 238	6 223	7 781
Göteborg	1 126	183	1 556	489	714	170	183	3 190	453	4 480	1 216	1 976	581	707
Malmö	734	85	1 514	657	276	350	231	2 094	237	4 315	1 841	741	999	734
Norrköping	333	41	848	305	335	31	177	695	99	2 281	711	919	102	549
Hälsingborg	134	3	497	170	216	80	31	283	11	1 314	428	610	185	91
Örebro	356	98	361	112	103	117	29	842	227	918	244	315	279	80
Borås	50	25	202	68	34	59	41	165	73	602	171	121	160	150
Eskilstuna	196	119	483	174	134	42	133	466	294	1 357	432	397	120	408
Linköping	1 113	154	1 071	173	484	175	239	2 743	354	2 858	416	1 202	477	763
Gävle	79	11	303	31	42	87	143	225	35	766	74	131	223	338
Västerås	394	210	757	181	285	111	180	1 084	575	2 104	470	841	288	505
Uppsala	283	198	861	138	350	3	370	793	530	2 392	388	1 023	9	972
Jönköping	229	78	281	69	137	36	39	598	206	772	117	435	107	113
Karlskrona	372	166	610	138	135	229	108	982	391	1 768	385	380	652	351
Tillhopa	7 297	1 963	17 757	4 135	5 446	3 546	4 630	18 540	4 785	49 832	10556	15329	10405	13 542

talet lägenheter och rum i under år 1942 fullbordade — d. v. s. i regel slutavsynade[1] — byggnadsföretag i förhållande till 1941 ökat med 47, resp. 51 %. Ökningen berörde samtliga städer utom Borås, Linköping och Karlskrona, där både antalet fullbordade lägenheter och rum år 1942 var mindre än 1941.

Byggnadslov hade år 1942 beviljats för ungefär två och en halv gånger så stort antal lägenheter och rum som år 1941. I fråga om antalet beviljade rum var ökningen genomgående för samtliga städer; antalet beviljade lägenheter, som i Linköping visade någon minskning, var i alla de övriga städerna större år 1942 än år 1941.

[1] Uppgifterna för Stockholm avse till slutavsyning anmälda byggnadsföretag.

Tab. 2. Antal vid kvartalsskiftena 1 oktober 1941—1 januari 1943 under byggnad varande bostadslägenheter och rum (eldstäder) i städer med över 30 000 invånare.

Orter	Antal bostadslägenheter						Antal rum (eldstäder)					
	1/10 1941	1/1 1942	1/4 1942	1/7 1942	1/10 1942	1/1 1943	1/10 1941	1/1 1942	1/4 1942	1/7 1942	1/10 1942	1/1 1943
Stockholm .	319	605	2 329	4 668	3 499	4 548	825	1 464	5 890	12 640	9 739	13 025
Göteborg . .	813	642	654	1 441	994	705	2 068	1 759	1 713	3 545	2 802	1 821
Malmö . . .	75	207	370	936	335	776	339	611	1 092	2 585	1 064	2 379
Norrköping .	118	102	366	618	220	291	224	237	859	1 591	569	804
Hälsingborg	76	89	205	434	277	223	184	216	558	1 128	739	578
Örebro . . .	266	280	170	268	190	196	514	509	392	650	499	511
Borås . . .	34	14	42	173	227	131	108	67	122	491	634	420
Eskilstuna .	9	112	149	261	157	251	26	280	374	716	457	613
Linköping .	477	197	321	705	508	320	1 142	482	775	1 885	1 238	968
Gävle . . .	61	64	51	82	66	177	166	181	136	237	224	443
Västerås . .	385	272	514	615	460	326	946	746	1 322	1 642	1 350	950
Uppsala . .	63	251	328	654	462	323	198	679	901	1 876	1 324	894
Jönköping .	24	88	163	324	128	69	46	155	235	564	251	120
Karlskrona .	97	185	276	366	242	274	311	467	725	1 012	681	862
Tillhopa	**2 817**	**3 108**	**5 938**	**11 545**	**7 765**	**8 610**	**7 097**	**7 853**	**15 094**	**30 562**	**21 571**	**24 388**

Antalet fullbordade och beviljade lägenheter och rum under de särskilda kvartalen åren 1939—1942 framgår av tablån å sid. 115. Under första och särskilt andra kvartalet 1942 var antalet fullbordade lägenheter och eldstäder mindre men under tredje och fjärde kvartalen större än under motsvarande kvartal 1941. — Vid sådana jämförelser mellan olika kvartal bör det beaktas, att de tidsperioder, som förflyta innan ett färdigställt byggnadsföretag i statistiken redovisas såsom fullbordat, kunna växla från år till år och från ort till ort. De växlingar i antalet fullbordade lägenheter och rum, som framträda i statistiken äro följaktligen ej något klart uttryck för byggnadsverksamhetens säsongvariationer. — I fråga om beviljade lägenheter och rum framträder under alla fyra kvartalen en kraftig ökning år 1942 i jämförelse med år 1941.

Antalet lägenheter och rum, som fullbordats under år 1942, uppgick till 41, resp. 39 % av motsvarande antal under år 1939. För beviljade lägenheter och rum voro jämförelsetalen 70 och 72 %.

Under fjärde kvartalet 1942 företedde antalet lägenheter och rum i fullbordade byggnadsföretag gentemot fjärde kvartalet 1941 en ökning med 70 resp. 89 %. I Uppsala var ökningen anmärkningsvärt stor. En minskning kommer däremot till synes i Göteborg, Malmö, Örebro och Linköping samt, beträffande antalet lägenheter, i Borås. — Antalet beviljade lägenheter var närmare två och en halv gånger så stort och antalet beviljade eldstäder bortåt tre gånger så stort som under fjärde kvartalet 1941.

I jämförelse med tredje kvartalet 1942 framträder under fjärde kvartalet en ökning i fråga om såväl fullbordade som beviljade lägenheter och rum.

Belysande för bostadsproduktionens utvecklingstendenser äro även de uppgifter rörande antalet vid kvartalsskiftena fr. o. m. 1 oktober 1941 t. o. m.

Tab. 8. Beräknad nettogolvyta (1 m²) i för kommersiella, industriella, administrativa o. dyl. ändamål avsedda byggnadsföretag, fullbordade resp. beviljade under åren 1941 och 1942 i vissa städer med över 30 000 invånare.

Fullbordade byggnadsföretag.	1941					1942				
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året
Stockholm	22 178	22 682	19 820	58 175	**122 855**	24 966	18 102	25 084	35 062	**103 214**
Göteborg	10 645	10 455	15 939	15 470	**52 509**	10 515	6 275	23 160	10 880	**50 830**
Malmö	2 704	9 605	14 978	10 107	**37 394**	1 792	9 193	14 544	24 758	**50 287**
Norrköping	—	—	2 120	360	**2 480**	710	—	3 170	175	**4 055**
Hälsingborg	9 671	4 635	5 648	3 910	**23 864**	1 830	507	554	3 230	**6 121**
Borås	5 778	1 152	225	8 448	**15 603**	10 265	688	5 210	7 519	**23 682**
Samtliga 6 städer	**50 976**	**48 529**	**58 730**	**96 470**	**254 705**	**50 078**	**34 765**	**71 722**	**81 624**	**288 189**
Därav: kontors- och butikslokaler	23 711	20 688	19 065	34 604	**98 068**	21 279	11 805	17 748	30 163	**80 995**
fabriks- o. verkstadslokaler	9 292	15 788	9 306	28 683	**63 069**	16 519	11 625	28 222	36 711	**93 077**
övriga lokaler	17 973	12 053	30 359	33 183	**93 568**	12 280	11 335	25 752	14 750	**64 117**
Beviljade byggnadsföretag.	**69 888**	**73 952**	**129 538**	**112 897**	**386 275**	**60 920**	**123 834**	**168 836**	**74 664**	**428 254**
Därav: kontors- och butikslokaler	20 849	34 272	41 829	43 466	**140 416**	25 738	48 094	37 293	31 567	**142 692**
fabriks- o. verkstadslokaler	17 309	20 693	46 409	38 117	**122 528**	28 097	53 200	48 173	32 882	**162 352**
övriga lokaler	31 730	18 987	41 300	31 314	**123 331**	7 085	22 540	83 370	10 215	**123 210**

1 januari 1943 under byggnad varande lägenheter och rum, som lämnas i tab. 2. Av tabellen framgår, att antalet vid årsskiftet 1942/43 under byggnad varande lägenheter och rum i de 14 städerna tillhopa var två och en halv, resp. tre gånger så stort som vid årsskiftet 1941/42. Ökningen berörde samtliga städer utom Örebro och Jönköping. I förhållande till den 1 oktober 1942 hade antalet under byggnad varande lägenheter stigit med 11 % och antalet rum med 13 %.

Följande sammanfattningstal för 13 av de 14 städerna (utom Eskilstuna) återge utvecklingen sedan början av år 1939.

År	Antal vid nedanstående kvartalsskiften under byggnad varande							
	bostadslägenheter				rum (eldstäder)			
	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
1939	14 956	18 560	22 484	11 885	39 945	48 632	60 663	31 963
1940	9 928	5 926	5 036	1 261	27 142	16 460	13 894	3 641
1941	1 744	2 669	4 914	2 808	4 247	6 352	11 433	7 071
1942	2 996	5 789	11 284	7 608	7 573	14 720	29 846	21 114
1943	8 359	·	·	·	23 775	·	·	·

På grundval av byggnadsnämndernas uppgifter om produktionen av lokaler för industriella, kommersiella, administrativa o. dyl. ändamål har för Stock-

Tab. 4. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under åren 1941 och 1942 fullbordade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1941		1942					1941		1942				
	Hela året	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
Halmstad .	17	12	280	21	—	8	251	65	43	899	92	—	31	776
Lund . . .	74	37	153	—	4	130	19	161	66	441	—	9	380	52
Karlskoga .	151	13	330	113	—	20	197	333	34	928	218	—	76	634
Kristianstad	189	4	165	1	—	164	—	301	16	472	4	—	468	—
Kalmar . .	32	6	234	22	37	1	174	132	33	772	57	119	4	592
Landskrona .	13	12	183	—	—	170	13	56	36	464	—	—	422	42
Sundsvall .	43	39	84	—	6	23	55	147	126	271	1	12	78	180
Trollhättan .	147	27	303	8	162	62	71	427	98	899	39	454	174	232
Östersund .	45	11	237	—	19	136	82	153	34	684	—	49	385	250
Mölndal . .	17	7	8	—	5	1	2	59	20	28	—	17	3	8
Södertälje .	212	15	245	64	24	27	130	546	56	666	162	96	71	337
Växjö . . .	53	20	123	13	7	78	25	191	78	448	40	24	286	98
Trelleborg .	106	11	154	37	—	101	16	269	22	431	109	—	277	45
Umeå . . .	55	9	83	—	—	83	—	226	47	295	—	—	295	—
Nyköping .	73	33	301	49	58	85	109	197	86	820	140	154	218	308
Kristinehamn	23	7	36	5	3	8	20	91	15	113	18	11	32	52
Skövde . .	99	—	190	1	21	86	82	359	—	526	3	73	229	221
Västervik .	22	4	106	7	16	43	40	74	11	303	20	58	131	94
Visby . . .	17	6	72	3	—	38	31	43	9	236	10	—	126	100
Härnösand .	5	4	33	3	3	4	23	14	8	94	13	8	9	64
Lidköping .	25	18	178	21	39	82	36	75	41	517	59	118	249	91
Sundbyberg	1	1	112	4	—	1	107	8	8	348	8	—	8	332
Ystad . . .	45	12	133	1	1	86	45	175	31	344	5	2	206	131
Katrineholm	24	8	128	18	—	36	74	82	32	404	52	—	97	255
Varberg . .	38	17	64	12	18	28	6	99	49	193	36	55	86	16
Nässjö . . .	39	7	133	19	27	87	—	138	27	398	67	67	264	—
Skellefteå .	12	11	87	11	5	3	68	40	36	319	40	17	18	244
Alingsås . .	12	4	54	5	7	16	26	39	10	132	13	23	44	52
Karlshamn .	20	6	46	—	—	—	46	63	20	146	—	—	—	146
Söderhamn .	30	4	5	—	1	4	—	112	10	12	—	2	10	—
Tillhopa	1 639	365	4 260	438	463	1 611	1 748	4 675	1 102	12 603	1 206	1 368	4 677	5 352

holm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Borås en beräkning företagits av arealen i sådana lokaler, vilka redovisats som fullbordade, resp. beviljade under åren 1941 och 1942. Resultaten meddelas i tab. 3. Då exakta arealuppgifter i vissa fall ej kunnat erhållas för samtliga redovisade lokaler, ha beräkningarna delvis måst baseras på uppskattningar. De anförda talen torde dock ge en tillfredsställande bild av storleksordningen av här ifrågavarande byggnadsverksamhet, låt vara att siffrorna med hänsyn till de skiftande redovisningsmetoderna i olika städer ej kunna ge någon fullt klar bild av byggnadsverksamhetens fördelning på olika kvartal. Under år 1942 tillkommo i de sex redovisade städerna kontors- och butikslokaler med en areal av c:a 81 000 m², fabriks- och verkstadslokaler om c:a 93 000 m² och övriga lokaler om c:a 64 000 m²; motsvarande siffror för år 1941 voro resp. 98 000, 63 000 och 94 000 och för 1939 219 000, 225,000 och 179 000 m². Sammanlagt utvisade hithörande byggnadsverksamhet år 1942 i jämförelse med fjolåret en minsk-

Tab. 5. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under åren 1941 och 1942 beviljade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter							Antal rum (eldstäder)						
	1941		1942					1941		1942				
	Hela året	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
Halmstad	81	41	312	21	214	27	50	300	117	1 009	74	653	96	186
Lund	98	36	208	90	36	51	31	255	104	592	240	130	140	82
Karlskoga	365	89	297	51	130	75	41	924	238	1 027	197	397	269	164
Kristianstad	79	38	273	33	106	67	67	249	113	682	52	302	178	150
Kalmar	86	46	270	59	197	12	2	286	143	986	194	713	59	20
Landskrona	41	13	274	186	19	32	37	102	36	737	458	53	104	122
Sundsvall	43	3	126	36	44	27	19	133	3	421	122	148	92	59
Trollhättan	200	52	331	130	105	46	50	588	173	958	370	297	153	138
Östersund	128	73	235	94	84	33	24	378	199	734	270	264	118	82
Mölndal	7	5	52	2	11	3	36	22	14	142	6	35	12	89
Södertälje	111	3	246	6	109	38	93	306	15	709	14	312	128	255
Växjö	70	26	157	19	80	49	9	260	96	562	71	293	153	45
Trelleborg	119	38	205	43	24	85	53	307	102	593	112	73	236	172
Umeå	54	3	124	10	25	49	40	222	14	435	34	103	159	139
Nyköping	234	83	256	21	114	16	105	669	219	700	62	301	52	285
Kristinehamn	18	6	108	18	13	32	45	56	19	272	67	48	93	64
Skövde	102	12	175	18	71	64	22	349	36	423	55	166	157	45
Västervik	69	9	59	5	38	8	8	198	29	172	15	109	25	23
Visby	27	3	127	78	35	10	4	96	16	384	206	121	38	19
Härnösand	7	—	56	3	3	24	26	39	2	213	10	12	94	97
Lidköping	108	71	128	22	57	46	3	324	211	330	59	156	100	15
Sundbyberg	32	4	107	—	106	1	—	78	8	332	—	329	3	—
Ystad	27	8	185	104	1	12	68	93	24	490	244	8	42	196
Katrineholm	38	22	175	16	45	27	87	119	63	538	41	148	105	244
Varberg	55	21	89	8	36	18	27	164	59	273	20	115	61	77
Nässjö	89	47	198	70	39	49	40	288	134	593	201	131	128	133
Skellefteå	25	10	103	1	69	27	6	93	28	383	3	252	105	23
Alingsås	28	11	95	4	59	23	9	88	32	254	12	136	84	22
Karlshamn	29	3	34	30	1	1	2	87	8	108	90	4	5	9
Söderhamn	20	4	66	8	19	18	21	59	13	219	32	69	64	54
Tillhopa	2 390	780	5 071	1 186	1 890	970	1 025	7 132	2 268	15271	3 331	5 878	3 053	3 009

ning med 6 %; för fjärde kvartalet 1942 redovisas en minskning gentemot fjärde kvartalet 1941 med 15 %. I fråga om beviljade byggnadsföretag redovisas en ökning med 11, resp. en minskning med 34 %.

Städer med 10 000—30 000 invånare. I tab. 4 och 5 meddelas för 30 städer med 10 000—30 000 invånare antalet under år 1941 och 1942 fullbordade, resp. beviljade lägenheter och rum. Antalet fullbordade lägenheter och rum var år 1942 ungefär två och en halv gånger så stort som år 1941. I fråga om beviljade byggnadsföretag framträder i jämförelse med fjolåret en fördubbling av såväl antal lägenheter som antal rum. — Under fjärde kvartalet 1942 var antalet fullbordade lägenheter och rum bortåt fem gånger större än under fjärde kvartalet 1941. Beträffande beviljade byggnadsföretag registreras en ökning av antalet lägenheter med 31 % och av antalet rum med 33 %.

Antalet omkring den 1 januari 1942 och 1943 under byggnad varande bo-

stadslägenheter och rum i 18 av de redovisade städerna framgår av nedanstående tablå:

	1942		1943			1942		1943	
	Läg.	Rum	Läg.	Rum		Läg.	Rum	Läg.	Rum
Lund	.	.	32	100	Trelleborg	41	108	69	212
Karlskoga	256	698	524	2 329	Umeå	4	14	.	.
Kristianstad	56	197	125	342	Västervik	43	118	8	21
Kalmar	61	195	93	350	Sundbyberg	1	6	.	.
Landskrona	1	3	.	.	Ystad	27	64	42	117
Sundsvall	8	38	40	166	Katrineholm	26	72	75	217
Trollhättan	170	300	.	.	Nässjö	.	.	117	342
Mölndal	6	14	52	131	Skellefteå	.	.	8	30
Södertälje	101	309	131	354	Alingsås	15	54	27	90

Samtliga städer. I samtliga ovan redovisade 44 städer med en sammanlagd folkmängd av 2·0 milj. invånare vid årsskiftet 1941/42 fullbordades under år 1942 15 166 lägenheter och 41 081 rum, vilket i förhållande till föregående år innebär en ökning med 68 resp. 75 %. Under hela år 1942 beviljades byggnadslov för 22 828 lägenheter och 65 103 rum, d. v. s. mer än en fördubbling gentemot år 1941. — I 34 städer med uppgifter både för 1939 och 1942 utgjorde antalet fullbordade lägenheter och rum 1942 45, resp. 43 % av motsvarande antal 1939. För beviljade lägenheter och rum voro jämförelsetalen 72 och 73 %.

Utlänningar i Sverige.

Utlänningar med vistelsetillstånd den 1 januari 1943. De kvartalsvis återkommande redogörelserna för antalet utlänningar med tillstånd att vistas i Sverige grunda sig på utrikesdepartementets och socialstyrelsens register över utlänningar, som erhållit visering för inresa resp. vistelse och arbetsanställning. Viseringstvånget, som numera omfattar i stort sett samtliga utlänningar, innebär, att utlänning för inresa, vistelse eller arbetsanställning i Sverige måste kunna uppvisa ett av vederbörlig svensk myndighet på legitimationshandlingen tecknat tillstånd därtill, en visering. Det ankommer på utrikesdepartementet att meddela visering för inresa i landet, dels för direkt genomresa, dels i samband med tillstånd till vistelse eller arbetsanställning under viss tid. Socialstyrelsen har att meddela förlängd uppehålls- och arbetsvisering såväl vad beträffar av utrikesdepartementet som av socialstyrelsen tidigare beviljad visering.

Som framgår av tab. 1 uppgick antalet utlänningar med av socialstyrelsen meddelat vistelsetillstånd den 1 januari 1943 till 24 350, varav 15 027 voro män och 9 323 kvinnor (angående totala antalet utlänningar, se sid. 126). I dessa siffror ingå dels en grupp på 865 personer, som hade ansökningar under handläggning den 12 februari, och dels en grupp på 3 845 personer, vilkas ansök-

Tab. 1. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen.

Nationalitet	1942				1943		
	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	1 januari	Därav	
						män	kvinnor
Dansk	1 307	1 318	1 372	1 324	**1 369**	819	550
Isländsk	40	45	40	40	**43**	30	13
Finsk	3 509	3 584	3 642	3 639	**3 432**	731	2 701
Norsk	4 776	5 240	5 844	8 078	**10 474**	8 280	2 194
Amerikansk	234	272	223	200	**186**	106	80
Brittisk	556	505	502	451	**434**	230	204
Fransk	104	113	136	143	**153**	90	63
Holländsk	181	185	182	207	**209**	135	74
Italiensk	209	234	248	240	**243**	162	81
Polsk	288	336	361	387	**383**	228	155
Schweizisk	182	194	190	175	**196**	113	83
Tysk	3 512	2 964	2 393	2 211	**1 866**	876	990
Ungersk	110	118	111	108	**114**	63	51
Övr. nationaliteter	473	432	414	470	**484**	288	196
F. d. ryssar	271	317	314	322	**454**	271	183
Övr. utan hemlandspass	2 268	2 799	3 383	3 863	**4 310**	2 605	1 705
Samtliga	**18 020**	**18 656**	**19 355**	**21 858**	**24 350**	**15 027**	**9 323**

Tab. 2. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen fördelade efter ålder.

Åldersgrupper \ Nationalitet	Dansk	Finsk	Norsk	Brittisk	Tysk	Övr. nat.	F. d. ryssar	Övr. utan heml.-pass	Samtliga
1 januari 1942.									
Antal	1 307	3 509	4 776	556	3 512	1 821	271	2 268	**18 020**
Därav (i %)									
under 20 år	6·5	13·7	8·8	5·2	16·0	9·5	8·5	11·2	**11·2**
20—44 år	64·5	68·0	78·9	58·8	48·9	58·8	42·0	63·7	**64·8**
45—59 år	18·3	11·0	7·7	18·7	19·6	21·3	32·1	17·8	**14·8**
60 år och däröver	10·6	6·0	3·9	16·6	15·0	9·0	17·0	7·2	**8·5**
okänd ålder	0·1	1·3	0·7	0·7	0·5	1·4	0·4	0·1	**0·7**
1 januari 1943.									
Antal	1 369	3 432	10 474	434	1 866	2 011	454	4 310	**24 350**
Därav (i %)									
under 20 år	7·1	11·0	16·1	6·2	15·9	10·2	5·7	13·3	**13·5**
20—44 år	63·2	66·4	76·4	50·9	49·6	59·7	34·2	55·8	**65·9**
45—59 år	18·1	13·0	5·2	21·7	22·8	21·3	31·5	18·2	**12·8**
60 år och däröver	11·5	9·4	2·2	21·0	11·7	8·7	28·6	12·7	**7·7**
okänd ålder	0·1	0·2	0·1	0·2	—	0·1	—	0·0	**0·1**

ningar beviljats så sent, att de ej kunnat medtagas vid den maskinella bearbetningen. Den sistnämnda gruppen, som till följd av viss omläggning av arbetet inom socialstyrelsens utlänningsbyrå denna gång blivit relativt stor, medräknades första gången i kvartalsredogörelsen den 1 oktober 1941 i tab. 1 och 2 men har denna gång medtagits i samtliga tabeller.

Antalet utlänningar har under fjärde kvartalet 1942 stigit med 2 492, medan ökningen föregående kvartal uppgick till 2 503. Norrmännens antal har ökat med 2 396, medan ökningen den 1 oktober uppgick till 2 234. En minskning jämfört med den 1 oktober 1942 har inträtt beträffande finska och tyska medborgare, vilkas antal nedgått med 207 resp. 345. Antalet utlänningar, som inneha främlingspass, visar en fortsatt ökning, vilket sammanhänger bl. a. med att utlänningar, som innehaft s. k. uppehållsböcker, numera sedan dessa legitimationshandlingar på grund av författningsändring upphört att gälla från den 1 januari 1943, i stället erhållit främlingspass.

Utlänningarnas ålder. Tab. 2 visar åldersfördelningen för utlänningar med vistelsetillstånd den 1 januari 1943 och vid samma tidpunkt år 1942. Endast smärre förskjutningar i ålderssammansättningen ha ägt rum under året. Antalet norrmän i åldern under 20 år har stigit från 8·8 % till 16·1 %, medan åldersgruppen 20—44 år visar någon procentuell minskning. Av norrmännen voro dock fortfarande över $^3/_4$ i denna ålder. Även medborgare från de övriga nordiska grannländerna tillhörde i relativt stor utsträckning åldersgruppen 20—44 år, och av britterna och tyskarna befunno sig omkring hälften i denna ålder. Det må påpekas, att åldersgruppen under 20 år endast i ringa utsträckning omfattar barn under 16 år. Dessa äro nämligen ofta införda i föräldrarnas pass och behöva därvid ej särskilt vistelsetillstånd.

Tab. 8. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 januari 1943 fördelade efter närings- och yrkesgrupper.

Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav	
		män	kvinnor
Jordbruk med binäringar	**6 078**	**5 814**	**264**
Därav			
företagsägare o. personer i chefsställning	29	29	—
arbetare	5 989	5 731	258
övriga	60	54	6
Industri och hantverk	**3 791**	**3 132**	**659**
Därav			
företagsägare o. personer i chefsställning	130	125	5
tekniska tjänstemän	481	464	17
inköps-, försäljn.- och reklampersonal	96	88	8
kontorspersonal	132	80	52
verkmästare o. förmän	201	182	19
montörer	173	173	—
arbetare	2 547	1 996	551
övriga	31	24	7
Handel och samfärdsel	**1 773**	**1 127**	**646**
Därav			
företagsägare o. personer i chefsställning	107	102	5
tekniska tjänstemän	46	43	3
inköps-, försäljn.- och reklampersonal	171	153	18
affärs- o. kontorspersonal	292	118	174
restaurangpersonal	563	175	388
verkmästare och förmän	3	3	—
arbetare	209	197	12
övriga	382	336	46
Allmän tjänst och fria yrken	**1 247**	**600**	**647**
Därav			
hälso- och sjukvård	337	87	250
religionsvård	124	77	47
undervisning	230	108	122
vetenskaplig verksamhet	57	47	10
litterär och konstnärlig verksamhet	219	166	53
teater o. dyl.	117	84	33
övriga	163	31	132
Husligt arbete	**2 863**	**35**	**2 828**
Därav			
hembitr., barnsköt. o. dyl.	2 282	13	2 269
landsjungfrur	298	11	287
övriga	283	11	272
Andra yrken	**95**	**64**	**31**
Personer under yrkesutbildning i	**676**	**518**	**158**
jordbruk m. binäringar	199	197	2
industri o. hantverk	343	287	56
handel o. samfärdsel	33	20	13
allmän tjänst och fria yrken	58	13	45
husligt arbete	42	1	41
andra yrken	1	—	1
Samtliga	**16 523**	**11290**	**5 233**

Utlänningar med arbetstillstånd den 1 januari 1943. Av samtliga utlänningar med vistelsetillstånd den 1 januari 1943 innehade 16 523, därav 11 290 män och 5 233 kvinnor, av socialstyrelsen beviljat tillstånd till arbetsanställning (se tab. 3). Sedan föregående kvartal har antalet arbetsviseringar stigit med 2 152. Ökning har ägt rum för samtliga närings- och yrkesgrupper utom för gruppen personer under yrkesutbildning. I främsta rummet kommer ökningen på jordbruk och skogsbruk, som numera omfattar största antalet utlänningar. Det övervägande flertalet inom denna huvudgrupp är sysselsatt inom skogsbruket. Av de 4 551 personer inom jordbruk med binäringar, vilkas ansökningar voro medtagna i den maskinella bearbetningen, arbetade ej mindre än 3 325 inom skogsbruk.

Såsom framgår av tab. 4, var huvudparten av norrmännen, 4 927 personer, sysselsatt inom jordbruk och skogsbruk, vilket innebär en ökning med 1 350 sedan 1 oktober 1942. Av samtliga sysselsatta norrmän arbetade 52 % eller ungefär hälften inom skogsbruk. Av de finska medborgarna med arbetstillstånd, bland vilka kvinnorna äro särskilt talrika, tillhörde 1 368 eller ungefär hälften yrkesgruppen husligt arbete.

Tab. 4. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 januari 1943 fördelade efter nationalitet samt närings- och yrkesgrupper.

Nationalitet	Antal utlänningar med arbetstillstånd	Därav inom nedanstående närings- och yrkesgrupper						
		jordbruk med binäringar	industri och hantverk	handel och samfärdsel	allmän tjänst och fria yrken	husligt arbete	andra yrken	personer under yrkesutbildning
Dansk	850	78	418	140	111	72	4	27
Isländsk	26	4	9	1	7	3	—	2
Finsk	2 639	349	272	341	246	1 368	22	41
Norsk	7 688	4 927	1 250	381	186	748	13	183
Amerikansk	80	1	40	10	14	8	1	6
Brittisk	210	29	54	42	62	16	3	4
Fransk	89	10	16	18	29	11	1	4
Holländsk	93	24	34	12	13	6	1	3
Italiensk	116	1	54	35	12	7	1	6
Polsk	224	69	59	26	23	32	5	10
Schweizisk	109	22	39	25	12	7	—	4
Tysk	955	44	383	161	177	135	15	40
Ungersk	65	1	20	13	21	9	—	1
Övr. nationaliteter	278	45	100	33	48	38	3	11
F. d. ryssar	260	22	93	89	28	16	3	9
Övr. utan hemlandspass	2 841	452	950	446	258	387	23	325
Samtliga	**16 523**	**6 078**	**3 791**	**1 778**	**1 247**	**2 863**	**95**	**626**

Nytillkomna tillstånd under fjärde kvartalet 1942.[1] I tab. 5 lämnas uppgifter om antalet under kvartalet beviljade vistelse- och arbetstillstånd för utlänningar, som ej tidigare innehaft av socialstyrelsen beviljat tillstånd. Under fjärde kvartalet 1942 beviljades nya vistelsetillstånd för 2 420 personer, därav 1 566 män och 854 kvinnor. Motsvarande uppgifter för tredje kvartalet 1942 voro 3 666 personer, varav 2 678 män och 988 kvinnor. Som framgår av tabellen, omfattade förstagångstillstånden under fjärde kvartalet 1942 i främsta rummet finska kvinnor och norska män.

Antalet nytillkomna arbetstillstånd utgjorde under fjärde kvartalet 1942 1 383, varav 1 024 avsågo män och 359 kvinnor. Motsvarande uppgifter för närmast föregående kvartal voro 2 431 resp. 1 999 och 432. En minskning har således inträtt för både männens och kvinnornas del i jämförelse med föregående kvartal. De nya arbetstillstånden avse i första hand jordbruk med binäringar.

Inreseviseringar. Utöver de av socialstyrelsen handlagda vistelsetillstånden hade utrikesdepartementet (eller vissa svenska utlandsmyndigheter) beviljat inresevisering, innefattande vistelsetillstånd den 1 januari 1943 för 2 074 utlänningar, därav 903 män och 1 171 kvinnor. Av dessa voro 1 399 danska och 327 finska medborgare. I 105 fall avsåg viseringen även tillstånd till arbetsanställning. Den 1 oktober 1942 utgjorde antalet då gällande inreseviseringar 1 320 och den 1 juli 1942 2 947. Motsvarande siffra den 1 januari 1942 var 1 807.

[1] Härvid medräknas endast sådana tillstånd, som voro gällande den 1 januari 1943.

I nu nämnda siffror ha ej medräknats personer, som av utrikesdepartementet erhållit visering för direkt genomresa, ej heller diplomatviseringar.

Uppskattning av antalet utlänningar i Sverige. Som framgår av nedanstående tablå, uppgick det totala antalet utlänningar med vistelsetillstånd i riket den 1 januari 1943 till 26 424, varav 16 628 innehade arbetstillstånd.

	Beviljade		Tillhopa
	av socialstyrelsen	av utrikesdepartementet	
Vistelsetillstånd	24 350	2 074	**26 424**
Därav arbetstillstånd	16 523	105	**16 628**

Sedan föregående kvartalsskifte, då motsvarande uppgifter voro 23 178 och 14 449, har således antalet vistelsetillstånd ökat med 3 246 och antalet arbetstillstånd med 2 179.

Av utlänningarna voro 1 712 (därav 1 304 kvinnor) födda i Sverige. Bland dessa voro 1 143 medborgare i de nordiska grannländerna, 139 tyskar och 186 utlänningar utan hemlandspass[1].

Genom de använda beräkningsmetoderna för antalet härvarande utlänningar erhållas ej fullt exakta uppgifter om utlänningsbeståndet. Det må påpekas, att ett medgivet vistelsetillstånd etc. ej alltid betyder, att utlänningen vid beräkningstillfället uppehåller sig här. Å andra sidan innefatta, såsom förut framhållits, siffrorna för vistelsetillstånd i viss utsträckning icke barn under 16 år. I samband härmed kan nämnas, att de finska barn, som på grund av krigsförhållandena vistas i Sverige, i allmänhet ej erhållit personlig visering och

Tab. 5. Förstagångstillstånd beviljade under fjärde kvartalet 1942.

Nationalitet	Antal personer, som beviljats vistelsetillstånd	Därav		Närings- och yrkesgrupper	Antal personer, som beviljats arbetstillstånd	Därav	
		män	kvinnor			män	kvinnor
Dansk	139	74	65	Jordbruk m. binäringar	733	722	11
Isländsk	1	1	—	Industri o. hantverk	203	161	42
Finsk	378	134	244	Handel o. samfärdsel	103	66	37
Norsk	1 394	1 046	348	Allm. tjänsto. fria yrken	92	33	59
Amerikansk	12	4	8	Husligt arbete	195	2	193
Brittisk	18	8	10	Andra yrken	18	17	1
Fransk	20	15	5				
Holländsk	12	11	1	Elever	39	23	16
Italiensk	13	5	8	Därav i			
Polsk	27	22	5	jordbruk m. binäringar	4	4	—
Schweizisk	10	3	7	industri o. hantverk	25	18	7
Tysk	68	42	26	handel o. samfärdsel	5	1	4
Ungersk	4	2	2	allm. tjänst o. fria yrken	3	—	3
Övriga nationaliteter	31	19	12	husligt arbete	1	—	1
F. d. ryssar	118	55	63	andra yrken	1	—	1
Övr. utan hemlandspass	175	125	50				
Samtliga	**2 420**	**1 566**	**854**	Samtliga	**1 383**	**1 024**	**359**

[1] Uppgifterna om antalet svenskfödda avse endast personer, vilkas ansökningar voro medtagna i den maskinella bearbetningen.

Tab. 6. Flyktingar med vistelse- och arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 januari 1943.

Nationalitet	Flyktingar med vistelsetillstånd			Flyktingar med arbetstillstånd		
	Samtliga	därav		Samtliga	därav	
		män	kvinnor		män	kvinnor
Tysk	**2 438**	**1 391**	**1 047**	**1 439**	**987**	**452**
Politiska flyktingar						
judar	84	51	33	52	34	18
övriga	387	268	119	301	240	61
Övriga judiska flyktingar	1 967	1 072	895	1 086	713	373
Tjeckisk	**279**	**156**	**123**	**174**	**127**	**47**
Politiska flyktingar						
judar	5	3	2	2	1	1
övriga	197	114	83	134	100	34
Övriga judiska flyktingar	77	39	38	38	26	12
Polsk	**115**	**71**	**44**	**66**	**48**	**18**
Politiska flyktingar						
judar	2	2	—	2	2	—
övriga	1	—	1	1	—	1
Övriga judiska flyktingar	112	69	43	63	46	17
Övriga nationaliteter	**919**	**518**	**401**	**483**	**348**	**135**
Politiska flyktingar						
judar	19	12	7	10	5	5
övriga	110	69	41	80	62	18
Övriga judiska flyktingar	790	437	353	393	281	112
Samtliga	**3 751**	**2 136**	**1 615**	**2 162**	**1 510**	**652**
Politiska flyktingar						
judar	110	68	42	66	42	24
övriga	695	451	244	516	402	114
Övriga judiska flyktingar	2 946	1 617	1 329	1 580	1 066	514

således ej äro medräknade i tabellerna. Enligt det å Suomibyrån uppförda generalregistret uppgick antalet finska barn i Sverige vid årsskiftet 1942/43 till 20 562. Härtill kommer, att omkring 500 utlänningar med s. k. uppehållsböcker, vilka upphörde att gälla den 1 januari 1943, vid denna tidpunkt ännu ej inlämnat ansökan om främlingspass eller svenskt medborgarskap.

Tab. 7. Flyktingar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 januari 1943 fördelade efter närings- och yrkesgrupper.

Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav		Politiska flyktingar				Övriga judiska flyktingar	
				Judar		Övriga			
		män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Jordbruk med binäringar	**184**	176	8	—	—	62	4	114	4
Industri och hantverk	**815**	634	181	20	7	263	55	351	119
Handel och samfärdsel	**369**	292	77	15	3	40	10	237	64
Allmän tjänst och fria yrken	**223**	146	77	6	5	27	4	113	68
Husligt arbete	**231**	4	227	—	8	—	37	4	182
Andra yrken	**18**	13	5	—	—	2	—	11	5
Personer under yrkesutbildning	**322**	245	77	1	1	8	4	236	72
Samtliga	**2 162**	**1 510**	**652**	**42**	**24**	**402**	**114**	**1 066**	**514**

Tab. 8. In- och utresta utlänningar under fjärde kvartalet 1942.

Nationalitet	Oktober		November		December		Inresta under fjärde kvartalet 1942			Utresta under fjärde kvartalet 1942			Inreseöverskott (+) resp. -underskott (—) för	
	Inresta	Utresta	Inresta	Utresta	Inresta	Utresta	Samtliga	Därav avseende		Samtliga	Därav avseende		4:e kv. 1942	3:e kv. 1942
								män	kvinnor		män	kvinnor		
Dansk . . .	1 625	1 730	1 457	1 442	3 756	3 149	6 838	5 232	1 606	6 321	5 312	1 009	+ 517	— 187
Finsk . . .	722	1 035	591	813	604	852	1 917	1 177	740	2 700	1 771	929	— 783	— 2 123
Norsk . . .	1 380	951	1 042	860	1 219	1 144	3 641	2 532	1 109	2 955	2 045	910	+ 686	+ 1 080
Amerikansk .	11	13	16	8	11	9	38	31	7	30	26	4	+ 8	+ 12
Brittisk . .	75	88	57	110	79	90	211	198	13	288	262	26	— 77	— 26
Fransk . . .	15	10	12	14	14	13	41	36	5	37	30	7	+ 4	— 6
Holländsk .	105	94	114	120	245	258	464	457	7	472	465	7	— 8	— 40
Italiensk . .	50	49	75	56	81	73	206	175	31	178	153	25	+ 28	— 7
Rysk . . .	3	4	3	13	9	2	15	14	1	19	13	6	— 4	+ 10
Schweizisk .	17	23	22	20	39	42	78	67	11	85	74	11	— 7	+ 8
Tysk . . .	2 883	3 047	2 389	2 362	3 892	4 034	9 164	7 641	1 523	9 448	7 856	1 587	— 279	+ 135
Ungersk . .	56	50	19	60	18	22	93	77	16	182	116	16	— 39	+ 14
Utlänn. utan hemlandspass . . .	20	24	68	52	83	75	171	165	6	151	140	11	+ 20	0
Övriga . . .	60	63	79	84	58	88	197	170	27	235	201	34	— 38	+ 30
Samtliga	7 022	7 181	5 944	6 014	10108	9 851	23 074	17 972	5 102	23 046	18 464	4 582	+ 28	— 1 100
	— 159		— 70		+ 257									

Flyktingar. Bland de här redovisade utlänningarna ingå även flyktingar. Såsom av tab. 6 framgår, uppgick antalet flyktingar med av socialstyrelsen beviljat vistelsetillstånd den 1 januari 1943 till 3 751. Av dessa ha 2 946 betecknats som judiska och 695 som politiska flyktingar, varjämte 110 betecknats som samtidigt judar och politiska flyktingar. Den 1 juli 1942 voro motsvarande uppgifter 3 289 resp. 2 461, 690 och 138. I dessa siffror ingå ej de norska flyktingarna, vilka omkring årsskiftet uppgingo till drygt 9 000.

Av samtliga flyktingar med vistelsetillstånd hade 2 162, därav 1 510 män och 652 kvinnor, även tillstånd till arbetsanställning. Den 1 juli 1942 uppgick antalet flyktingar med arbetstillstånd till 2 008, varav 1 409 män och 599 kvinnor. Liksom beträffande utlänningar med vistelsetillstånd ingå i dessa siffror icke barn under 16 år, vilka äro upptagna i faderns eller moderns pass. Antalet sådana barn torde vara relativt ringa.

In- och utresta utlänningar under fjärde kvartalet samt hela år 1942. I tab. 8 redovisas antalet in- och utresta utlänningar under fjärde kvartalet 1942. Materialet till tabellen, som även omfattar direkta genomresor, har erhållits dels genom bearbetning av de inresekort, som utlänningar äro skyldiga att ifylla vid inresa till Sverige, dels från de listor, som passkontrollanterna föra över utlänningar, som utresa ur riket. Det bör framhållas, att uppgifterna icke äro fullt representativa för antalet resande personer, då samma person kan ha företagit flera resor.

Antalet inresta under fjärde kvartalet 1942 uppgick till 23 074 och antalet utresta till 23 046, vilket innebär, att en ökning i resandefrekvensen ägt rum sedan föregående kvartal, då motsvarande siffror voro 21 634 och 22 734. Ök-

Tab. 9. In- och utresta utlänningar under år 1942.

Nationalitet	Inresta			Utresta			Inreseöverskott (+) resp. -underskott (—)		
	Samtliga	Därav avseende		Samtliga	Därav avseende		Samtliga	Därav avseende	
		män	kvinnor		män	kvinnor		män	kvinnor
Dansk	25 498	21 293	4 205	25 401	20 914	4 487	+ 97	+ 379	— 282
Finsk	15 506	6 876	8 630	14 881	7 142	7 739	+ 625	— 266	+ 891
Norsk	12 865	9 193	3 672	10 389	7 223	3 166	+ 2 476	+ 1 970	+ 506
Amerikansk	245	200	45	385	271	114	— 140	— 71	— 69
Brittisk	732	692	40	891	834	57	— 159	— 142	— 17
Fransk	131	103	28	135	100	35	— 4	+ 3	— 7
Holländsk	753	722	31	809	774	35	— 56	— 52	— 4
Italiensk	692	574	118	634	523	111	+ 58	+ 51	+ 7
Rysk	61	51	10	63	45	18	— 2	+ 6	— 8
Schweizisk	251	211	40	250	203	47	+ 1	+ 8	— 7
Tysk	35 197	29 411	5 786	35 348	29 240	6 108	— 151	+ 171	— 322
Ungersk	328	265	63	346	272	74	— 18	— 7	— 11
Utlänningar utan hemlandspass	259	227	32	233	206	27	+ 26	+ 21	+ 5
Övriga	835	711	124	786	649	137	+ 49	+ 62	— 13
Samtliga	**93 353**	**70 529**	**22 824**	**90 551**	**68 396**	**22 155**	**+ 2 802**	**+ 2 133**	**+ 669**

ningen av antalet resande kommer i främsta rummet på Danmark, medan däremot resandetrafiken från såväl Norge som Finland minskat sedan föregående kvartal.

Preliminära uppgifter om antalet in- och utresta utlänningar under år 1942 lämnas i tab. 9. För motsvarande uppgifter från föregående år hänvisas till publikationen »Inresta utlänningar åren 1938 och 1939» och till Soc. Medd. årg. 1941, sid. 173 och 1942, sid. 158.

Antalet inresta utlänningar år 1942 utgjorde 93 353 och antalet utresta utlänningar 90 551. För år 1941 uppgick antalet till resp. 80 048 och 77 957. Resandefrekvensen har sålunda under 1942 ökat i förhållande till närmast föregående år.

Under år 1942 har ett inreseöverskott på 2 802 personer uppkommit. Då utreseuppgifterna icke äro lika fullständiga som inreseuppgifterna, torde det redovisade inreseöverskottet ej betyda en motsvarande ökning av antalet härvarande utlänningar.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1942.

Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under fjärde kvartalet 1942, tillhopa 9 127, av vilka 8 979 begåtts av män och 148 av kvinnor. För hela året 1942 kan antalet fylleriförseelser (inberäknat ännu icke redovisade fall) preliminärt beräknas till omkring 38 500 mot 34 027 för 1941. Då motsvarande årssiffror under tiden 1921—1940 endast visat mindre variationer, nämligen från lägst 27 700 år 1928 och högst 32 700 år 1924, beteckna talen för åren 1941 och 1942 en avsevärd stegring av antalet fylleriförseelser.

I nedanstående tablå återgivas vissa huvudsiffror för de olika kvartalen 1939—1942:

	Antal avdömda fylleriförseelser	Därav begångna av				
		män	kvinnor	personer med motbok	personer utan motbok	personer i åldern 25 år och däröver	personer i åldern under 25 år
1939: 1 kv.	7 378	7 277	101	2 149	5 229	5 636	1 742
2 kv.	7 835	7 735	100	2 311	5 524	6 080	1 755
3 kv.	9 622	9 507	115	3 076	6 546	7 448	2 174
4 kv.	7 382	7 286	96	2 209	5173	5 573	1 809
Hela året	**32 217**	**31 805**	**412**	**9 745**	**22 472**	**24 737**	**7 480**
Därav i Stockholm:	4 348	4 078	270	1 532	2 816	3 813	535
1940: 1 kv.	5 457	5 392	65	1 572	3 885	4 130	1 327
2 kv.	7 329	7 227	102	2 153	5 176	5 663	1 666
3 kv.	9 813	9 703	140	2 958	6 885	7 610	2 233
4 kv.	8 466	8 341	125	2 484	5 982	6 364	2 102
Hela året	**31 095**	**30 663**	**432**	**9 167**	**21 928**	**23 767**	**7 328**
Därav i Stockholm:	3 938	3 649	289	1 399	2 539	3 431	507
1941: 1 kv.	7 757	7 608	149	2 274	5 483	5 729	2 028
2 kv.	8 268	8 141	127	2 529	5 739	6 315	1 953
3 kv.	9 980	9 845	135	3 085	6 895	7 545	2 435
4 kv.	8 022	7 868	154	2 358	5 664	5 934	2 088
Hela året	**34 027**	**33 462**	**565**	**10 246**	**23 781**	**25 523**	**8 504**
Därav i Stockholm:	4 602	4 251	351	1 744	2 858	4 018	584
1942: 1 kv.	7 300	7 197	103	2 371	4 929	5 508	1 792
2 kv.	8 973	8 829	144	2 758	6 215	6 929	2 044
3 kv.	12 947	12 772	175	4 149	8 798	10 128	2 819
4 kv.	9 127	8 979	148	2 694	6 433	6 933	2 194
Hela året	**38 347**	**37 777**	**570**	**11 972**	**26 375**	**29 498**	**8 849**
Därav i Stockholm:	5 417	5 056	361	2 051	3 366	4 753	664

Enligt från generaltullstyrelsens statistiska avdelning erhållna uppgifter gjordes under fjärde kvartalet 1942 tillhopa 62 beslag (därav 6 inom Stockholms tulldistrikt), som helt eller delvis avsågo sprit (eller brännvin); den beslagtagna kvantiteten utgjorde 87 liter (i Stockholms tulldistrikt 5 liter).

Under hela år 1942 utgjorde för hela riket antalet dylika beslag 177 om tillhopa 272 liter. För år 1941 voro motsvarande siffror 163, resp. 219. Enbart för Stockholms tulldistrikt uppgick under år 1942 antalet dylika beslag till 21 om 23 liter, medan för år 1941 talen voro 22, resp. 26.

Livsmedelskostnaderna omkring 1 februari 1943.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sida, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter under januari månad och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under januari ha endast smärre prisstegringar ägt rum bland annat å svensk frukt, som visar en mindre uppgång sedan december, och apelsiner, som fördyrats något sedan föregående säsong.

Till belysning av de allmänna förändringar, som med avseende å minutpriserna på livsmedel, bränsle och lyse ägt rum till den 1 februari 1943, meddelas följande serier av vägda indextal.

	Årsmedeltal								1942				1943	
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1 dec.	1 jan.	1 febr.
År 1935 = 100															
Livsmedel . . .	100	104	108	111	116	132	151	162	161	162	165	161	161	161	162
Bränsle och lyse	100	102	108	110	111	146	164	177	174	175	180	180	180	180	181
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	163	162	163	166	163	163	163	163
Juli 1914 = 100															
Livsmedel . . .	129	133	138	143	148	169	194	208	206	208	211	206	206	207	207
Bränsle och lyse	137	140	149	152	152	201	226	244	240	241	248	248	247	248	248
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	212	210	211	215	211	211	211	212

Utgår man från 1935 som basår, befinnes det, att den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse kvarstår vid 163. Anknytes denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, finner man, att indextalet stigit med en enhet till 212. — Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen per 1 januari 1943 153, om år 1935 tages till basperiod, och 239, om juli 1914 sättes lika med 100.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	Jan. 1942	Nov. 1942	Dec. 1942	Jan. 1943
107·3	149·1	160·1	160·0	159·6

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för januari 148·8.

Varuslag	Kvantitet	1914[3]	1935	Aug. 1939	Jan. 1942	Dec. 1942	Jan.[5] 1943	Januaripriserna procentuella förändringar sedan: år 1935	aug. 1939	jan. 1942
Mjölk, oskummad	l	15	21	25	29	29	29	+ 34	+ 15	0
Smör: mejeri-	kg	239	268	341	455	456	456	+ 70	+ 34	0
lands-	»	218	253	322	445	446	446	+ 76	+ 39	0
Ost[1]	»	162	177	215	266	276	276	.	.	+ 4
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	135	170	300	300	300	+122	+ 76	0
Ägg, färska	»	142	154	172	320	374	374	+143	+ 118	+ 17
Potatis: gammal	»	9	12	[4] 16	19	19	19	+ 60	+ 24	0
»	100 kg	.	896	—	1579	1629	1651	+ 84	—	+ 5
färsk, svensk	kg	23	26	17	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	»	35	48	41	84	80	80	+ 65	+ 93	— 6
Bruna bönor	»	49	62	113	141	141	142	+129	+ 25	0
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	38	43	47	47	47	+ 25	+ 9	+ 1
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	24	27	33	34	34	+ 39	+ 23	+ 2
rågsikt-, svenskt[2]	»	29	33	36	40	37	37	.	.	.
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	35	43	67	61	61	+ 74	+ 41	— 8
ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	40	45	114	140	140	+249	+ 213	+ 23
Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	79	79	79	.	.	— 1
Rågbröd: hårt { grovt spisbröd	»	43	59	66	79	81	81	+ 37	+ 24	+ 3
hårt { knäckebröd	»	.	82	85	95	96	96	+ 17	+ 13	+ 1
sötlimpa eller siktbröd	»	40	58	66	79	72	72	+ 24	+ 9	— 9
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	45	51	64	60	60	+ 34	+ 19	— 6
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	132	144	187	191	191	+ 45	+ 33	+ 2
mjukt matbröd, { bakat med vatten	»	46	72	82	93	92	92	+ 28	+ 13	— 2
billigaste sort { » » mjölk	»	61	85	96	105	103	103	+ 21	+ 7	— 2
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	97	113	155	158	158	+ 63	+ 40	+ 2
Nötkött, färskt: stek	»	116	179	218	311	318	317	+ 77	+ 45	+ 2
soppkött	»	95	143	169	266	273	274	+ 92	+ 62	+ 3
Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	217	269	389	359	359	+ 66	+ 34	— 8
spädkalv	»	70	129	163	256	239	239	+ 85	+ 46	— 7
Fårkött, färskt: stek	»	130	205	260	380	467	468	+128	+ 80	+ 23
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	172	208	308	311	311	+ 81	+ 50	+ 1
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	177	226	345	357	357	+101	+ 57	+ 3
salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	182	230	348	358	358	+ 97	+ 56	+ 3
Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	172	265	294	296	.	+ 73	+ 12
Fisk, färsk: abborre	»	76	110	112	203	219	218	+ 98	+ 94	+ 7
gädda	»	110	153	168	300	319	320	+110	+ 91	+ 7
sill	»	35	62	74	93	106	97	+ 58	+ 32	+ 5
strömming	»	39	57	64	143	143	142	+149	+ 124	— 1
torsk	»	57	89	90	196	147	149	+ 66	+ 66	— 24
rödspotta (spätta)	»	81	145	150	295	271	274	+ 89	+ 83	— 7
kolja	»	.	116	116	270	213	221	+ 90	+ 90	— 18
Salt sill	»	45	62	55	197	206	222	+260	+ 306	+ 13
Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	291	288	508	544	547	+ 88	+ 90	+ 8
mest gångbara sort	»	.	.	.	543	576	578	.	.	+ 6
Socker, bit-	»	65	46	48	65	70	70	+ 53	+ 46	+ 7
Salt, matsalt	»	10	15	15	25	25	25	+ 63	+ 67	+ 2
Äpplen, ät-	»	.	101	94	173	167	179	+ 76	+ 90	+ 3
Apelsiner, medelstora	duss.	.	115	123	277	—	336	+193	+ 174	+ 21
Bananer, prima	kg	.	160	164	—	—	—	—	—	—
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	101	84	172	204	205	+102	+ 143	+ 19
Vitkål, svensk	»	.	24	29	34	28	30	+ 28	+ 4	— 11
Pilsner, klass II, utan glas	1/8 l	.	24	24	31	32	32	+ 34	+ 36	+ 3
Svagdricka	l	6	15	16	21	22	22	+ 40	+ 33	+ 2
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	35	32	34	34	34	— 2	+ 7	0
Fotogen, Water White	l	21	20	21	60	.	.	.	.	.
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	17	17	24	24	24	+ 39	+ 45	0
Björkved, osågad, hemkörd	»	740	945	1125	1915	2025	2025	+115	+ 80	+ 6
Barrved, » »	»	595	730	885	1630	1825	1825	+150	+ 106	+ 12
Pannved, hemkörd	»	.	.	.	1515	1645	1645	.	.	+ 8
Kol: antracit- (»valnöt») hemkört	hl	411	614	637	988	981	982	+ 60	+ 54	— 1
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	242	291	326	572	568	569	+ 96	+ 74	— 1
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	452	517	1007	1005	1008	+123	+ 95	0
c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	.	436	506	980	975	978	+124	+ 93	0

[1] Före april 1941 gäller noteringen helfet ost, därefter ej helfet vara. — [2] Fr. o. m. november 1942 gäller noteringen samsikt. — [3] 44 orter. — [4] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [5] Preliminära siffror.

Arbetsmarknaden under januari 1943.

Läget på arbetsmarknaden undergick icke några mera anmärkningsvärda förändringar under januari månad. Såsom vanligen brukar vara fallet under årets första månad, inträdde dock en viss ökning av arbetslösheten och hjälpbehovet. Den säsonglediga arbetskraften inom såväl jordbruk som industri kunde emellertid till stor del beredas sysselsättning vid skogshuggningarna.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under januari med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Genom de offentliga arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under januari 1943 i det närmaste 76 600 platser (56 100 manliga och 20 500 kvinnliga), vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för december 1942 innebär en stegring med 36 % (53 % för män och 5 % för kvinnor). Stegringen sammanhängde delvis med det förhållandet, att förmedlingsverksamheten inom åtskilliga arbetsområden som regel är av betydligt mindre omfattning före julhelgen än efter årsskiftet. Vad beträffar förändringarna i utbud och efterfrågan på arbetskraft, var antalet arbetssökande 29 % högre i januari än i december (32 % för män och 20 % för kvinnor) och antalet lediga platser 17 % högre (25 % för män och 4 % för kvinnor). Uppmärksammas bör, att arbetssökandesiffran under januari månad alltid är relativt hög, beroende på nyinskrivningarna för året, vartill nu också kom antalet tjänstepliktiga, som anmält sig till frivilligt fullgörande i förväg av tjänsteplikten. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 137 i januari mot 125 i december.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik var antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden ungefär $1^1/_2$ % högre i slutet av januari än i slutet av december. Ökningen av antalet i arbete varande personal torde dock mindre sammanhänga med nyanställningen än därmed, att en del personal, som var permitterad mellan jul- och nyårshelgerna, återgått i arbetet vid redovisningstillfället i januari. — Poängsiffran för arbetstillgången var ungefär densamma vid ifrågavarande redovisningstillfällen och utgjorde i genomsnitt för samtliga grupper inom industri m. m. 3·67 i januari mot 3·68 i december; de anförda talen beteckna en betydligt mer än medelgod arbetstillgång.

De senast tillgängliga siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden, vilka avse utgången av december månad 1942, ge vid handen, att 10·3 procent av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade som arbetslösa mot 5·9 procent en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av januari månad, utgjorde

vid denna tidpunkt 9 992, vilket innebär en ökning sedan föregående månad med 1 400 eller 16 %. Av de hjälpsökande voro omkring hälften hemmahörande i storstäderna och bortåt en fjärdedel i övriga städer; av de hjälpsökande på landsbygden tillhörde det övervägande flertalet Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län. Det må påpekas, att av samtliga hjälpsökande 3 057 voro sysselsatta vid angelägna arbeten för försvaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa utgjorde 6 935.

En sammanfattande jämförelse av ovan behandlade data med motsvarande uppgifter för samma tidpunkter föregående år visar, att utbudet av arbetskraft samt de tillgängliga reserverna av arbetslösa bland fackföreningsmedlemmarna och av hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna voro väsentligt mindre än 1942. Antalet arbetssökande på 100 lediga platser var sålunda endast 137 mot 227 i fjol, fackföreningsarbetslösheten 10·3 % mot 13·0 % och antalet hjälpsökande 9 992 mot 25 259. Såsom framhållits i tidigare månadsrapporter, sammanhänger det nu rådande bristläget i hög grad med de ökade extraordinära arbetsuppgifterna för bränsleförsörjningen. Även antalet sysselsatta inom industri och angränsande verksamhetsområden var samtidigt omkring 6 % högre än föregående år.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt av upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt av förhållandena på arbetsmarknaden under januari inom olika områden av näringslivet.

Inom jordbruket var efterfrågan på arbetskraft något större än under december. De lediganmälda platserna avsågo i allmänhet kördrängar och kvalificerad ladugårdspersonal. För gifta jordbruksarbetare hade redan lediganmälts platser för tillträde i mars och april, men uppgörelser hade icke träffats i någon större omfattning trots relativt god tillgång på lämpliga sökande inom denna grupp.

Skogsavverkningarna krävde liksom förut stora arbetsstyrkor, särskilt sedan gagnvirkeshuggningarna på vissa håll igångsatts efter trettondagshelgen. I en del fall meddelas, att dessa senare ej kunnat påbörjas i planerad utsträckning, enär avverkningarna måste anpassas efter möjligheterna att transportera timret och tillräckligt antal körare med egna hästar ej stått till buds för detta ändamål. Ökade möjligheter att åstadkomma en utjämning mellan tillgång och efterfrågan på skogsarbetare ha yppats genom att ett betydande antal tjänstepliktiga anmält sig till frivilligt fullgörande i förväg av ålagd tjänsteplikt, varjämte genom den minskade arbetstillgången för grov- och byggnadsarbetare en viss överflyttning av arbetskraft till skogen kunnat företagas. Enligt verkställda inventeringar var den i skogarna sysselsatta arbetsstyrkan omkring 33 000 man större än i december.

De industriella grupperna uppvisade ett ökat utbud av såväl arbetskraft som lediga platser. Mekaniska verkstäder och skeppsvarv hade alltjämt svårt att fylla behovet av olika yrkesmän; särskilt framträdande var bristen på bilmontörer. Överskott förelåg på hjälp- och tempoarbetare. Inom sågverks- och cel-

lulosaindustrierna fick en del under december permitterade arbetare återgå i arbetet, medan de, som icke kunde återtagas i sina förutvarande sysselsättningar, i stor utsträckning blevo placerade i skogsarbete. Möbelbranschens yrkesutövare hade i likhet med förut god sysselsättning. Inom livsmedelsindustrin rapporterades förbättrad arbetstillgång vid bl. a. chokladfabrikerna, där driftsuppehåll eller driftsinskränkningar förekommit i samband med jul- och nyårshelgerna. Inom textil- och beklädnads- samt skoindustrierna återupptogs likaledes arbetet i stor utsträckning under januari. Driftstoppet vid årsskiftet blev dock i fråga om skofabrikerna längre än beräknat, och vid ett flertal dylika fabriker förekom korttidsarbete. Efterfrågan på kvinnlig arbetskraft inom textilindustrin var förhållandevis stor, och även nyanställningar förekommo. Behovet av väverskor och spinnerskor och i viss mån även av maskinsömmerskor för konfektionsindustrin kunde ej helt fyllas. För manliga arbetare voro sysselsättningsförhållandena mindre gynnsamma.

Inom byggnadsverksamheten kunde arbetet fortgå i stor utsträckning även under januari. Arbetssökandesiffrorna vid arbetsförmedlingarna visade emellertid en icke obetydlig uppgång, men i likhet med förut skedde som nyss sagts en viss överflyttning av byggnadsarbetare till skogen. I en del fall rapporteras, att bristen på material, i synnerhet tegel, gjort, att de pågående arbetena icke kunde bedrivas i beräknad omfattning.

För samtliga grupper av sjöfolk samt för stuveri- och transportarbetare registrerades något försämrad arbetstillgång. Vid sjömanshusen redovisades sammanlagt 1 557 påmönstringar och 2 730 avmönstringar. Motsvarande siffror för december voro 1 569 och 3 510 samt för januari föregående år 1 111 och 3 796.

Inom handelsyrkena ökades arbetssökandefrekvensen efter julsäsongens avslutning särskilt i fråga om butiks- och lagerpersonal. De kontorsanställdas arbetstillfällen visade ökning, och på rutinerade stenografer och maskinskriverskor samt yngre kvinnliga kontorister med tillräcklig utbildning förelåg underskott liksom på manliga kontorister under värnpliktsåldern; för äldre kontorister var förhållandet det motsatta.

Inom hotell- och restaurangbranschen hade antalet arbetssökande ökat något sedan december, medan platstillgången låg på ungefär samma nivå, dock med någon ökning för de fasta platserna. Brist rådde fortfarande på såväl manlig som kvinnlig kökspersonal, medan äldre servitörer och servitriser hade svårt att få anställning.

Gruppen hälsovård och sjukvård uppvisade ej samma livliga efterfrågan som under december, men det oaktat förefunnos dock svårigheter att anskaffa kunniga biträden till sjukhus och ålderdomshem.

Inom det husliga arbetsområdet visade arbetssökandesiffrorna stegring, medan platstillgången reducerades. Relationen mellan lediga och tillsatta platser var dock fortfarande otillfredsställande beträffande flertalet yrkesgrupper. Den tillfälliga hemhjälpen var mest efterfrågad, och behovet kunde i allmänhet tillgodoses, under det att markerad brist rådde å fast anställda hembiträden. Även för barnsköterskor, i synnerhet hushållskunniga, var platstillgången riklig, och tillfällig sådan arbetskraft kunde icke anskaffas i tillräckligt antal.

Lärarförmedlingens verksamhet kännetecknades som alltid vid en ny termins början av ökad livaktighet. De fortsatta inkallelserna till värnpliktstjänstgöring påfordrade ersättare för manliga lärare, och efterfrågan på både manliga och kvinnliga folkskollärare var vida större än tillgången. Då brist på båda dessa kategorier förelåg, måste rekrytering liksom förut ske från andra grupper, närmast småskollärarinnor. Inalles tillsattes 627 platser i januari mot 211 i december och 463 i januari 1942.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under januari 1943.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 76 588 platser, varav 56 117 manliga och 20 471 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5 i tabellavdelningen.

Av arbetsförmedlingarnas rapporter framgår, att 1 657 personer (därav 268 kvinnor) utplacerades under månaden till frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning.

Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under januari 8 862 platser tillsattes, varav 7 845 manliga och 1 017 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 5 103 personer (4 689 män och 414 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Arbetskraft till skogsbruket. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 januari 1943 redovisas i tab. 6 i tabellavdelningen, varvid även som jämförelse meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad och samma månad föregående år. Beträffande materialets insamling och principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (augustirapporten 1941). Det torde observeras, att endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft, är uppgiftsskyldig.

Vidare bör framhållas, att avverkarnas till inventeringarna uppgivna behov äro att betrakta mera som teoretiska idealsiffror än som aktuella uppgifter om det antal man, som omedelbart kan beredas sysselsättning och utrymme i för olika kategorier av arbetskraft lämpliga förläggningar.

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna den 31 januari 1943 uppgick till 120 000 man, vilket innebär en ökning under månaden med 33 000 man. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades

till 21 000. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 4 000 man, varför den uppgivna bristen utgjorde 17 000 man. Inventeringen den 31 januari 1942 redovisade 109 000 sysselsatta arbetare och en brist på 11 000 man.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under januari 24 314 man i skogsarbete. Av dessa kommo 20 295 från andra yrkesområden än skogsbruket. Här må framhållas, att inventeringen den 31 december utvisade ett behov att täckas genom arbetsförmedlingen av 22 511 man. Under januari tillsattes alltså, i motsats mot vad tidigare varit fallet, ett större antal platser än avverkarnas till inventeringen uppgivna behov.

Åtgärderna för frivillig överföring av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden ha resulterat i att vid januari månads utgång 153 riksarbetslag med tillsammans 2 486 deltagare voro sysselsatta med skogsavverkning. Dessutom pågingo i olika delar av landet 1 146 huggarkurser med sammanlagt 11 662 deltagare. Deltagare i riksarbetslag och huggarkurser åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942). Dylika förmåner tillkommo dessutom 9 865 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i riksarbetslag eller huggarkurser.

Av dem, som anmält sig vilja frivilligt fullgöra sin tjänsteplikt i förväg, befunno sig vid januari månads utgång 19 050 man i skogsarbete. Det särskilda bidrag om 2 kronor per dag, som kan utgå till vid skogsarbete ovan tjänstepliktig, tillkom 13 452 av dessa.

Sammanlagt åtnjöto vid januari månads utgång 37 465 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt bidrag i en eller annan form.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid januari månads utgång till 9 992, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en ökning med 1 400 eller 16·3 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 179 (1·8 %) kvinnor.

Under januari månad beviljades statsbidrag till för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 182 000 kr. Under tiden 1 juli 1942—31 januari 1943 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 7·6 milj. kr. Statsbidrag beviljades vidare till anordnande av tre stickningskurser i Näsinge och Lommeland (Göteb.).

Av hela antalet hjälpsökande vid januari månads utgång åtnjöto 6 994 (70·0 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 6 490 (92·8 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 3 762 (37·7 %) hjälpta genom arbete och 3 232 (32·3 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under januari månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden december 1941—januari 1943 lämnas i tab. 15 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten, arkivarbeten och musikerhjälp. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 50 arbetsplatser i kommissionens regi 1 271 arbetslösa och vid 32 arbetsplatser i annan myndighets regi 971 arbetslösa. Vid 40 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 815 arbetslösa och vid 3 statskommunala reservarbeten 24 arbetslösa. Vid 102 arkivarbetsplatser sysselsattes 284 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 73 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 590 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 14 städer och 16 landskommuner till sammanlagt 2 738 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 2 047 (74·8 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 2 408 (87·9 %) hemmahörande i städer.

För januari månad hade av understödskommunerna 13 städer och 9 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 314 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes sammanlagt 784 genom arbetsmarknadskommissionen uttagna stenarbetare, varav 625 i Göteborgs och Bohus, 84 i Blekinge, 44 i Hallands och 31 i Kalmar län. Av samtliga sysselsatta voro 64 att anse som fullgod arbetskraft.

Utbildningsverksamheten. Under månaden pågingo 44 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 25 kurser för utbildning av kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin,* fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	33	407	bågsvetsare	3	33
finmekaniker	4	49	lindare (elektr.)	1	7
verktygsskötare	1	3	Summa	44	527
smeder	1	13			
gassvetsare	1	15			

Av samtliga deltagare voro 36 kvinnor. Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av januari 1943 ha 8 495 elever, varav 257 kvinnliga, varit inskrivna vid beredskapskurser för verkstadsindustrin. Av dessa ha 5 746, varav 124 kvinnliga, utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	15	251
gassvetsare	9	100
bågsvetsare	1	19
Summa	25	370

Vid månadens utgång pågingo kurser i Stockholm, Göteborg och Örebro (svetsare och mekaniker), Uppsala, Malmö, Mölndal, Trollhättan och Piteå (mekaniker) samt Jönköping, Norrköping, Hunnebostrand och Härnösand (svetsare). Inalles 43 kurser ha hittills varit anordnade.

Dessutom ha sammanlagt 9 kvinnor, vilka icke redovisas ovan, intagits i avdelning för mekaniker vid beredskapskurserna för verkstadsindustrin i Jönköping, Norrköping och Dals-Långed. Sistnämnda avdelningar skola successivt ombildas till beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Nya föreskrifter beträffande arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m. Statens arbetsmarknadskommission, som tidigare medgivit, att arbetstagare, vilken minst sex månader under vart och ett av åren 1938—1942 utfört arbete för samme arbetsgivare inom byggnads- och anläggningsbranschen, under vissa förutsättningar finge anställas i sådant arbete utan medverkan i det enskilda fallet av den offentliga arbetsförmedlingen (se augustirapporten 1942), har föreskrivit, att detta medgivande från och med den 22 februari 1943 skall gälla *allenast* i fråga om anställning vid företag, som förklarats såsom företrädesberättigat enligt 3 § kungörelsen den 11 december 1942 om arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m. I fråga om icke företrädesberättigade företag gälla sålunda från och med ovannämnda dag icke längre de lättnader i arbetsförmedlingstvånget som medgivandet avsett, nämligen befrielse från skyldighet för arbetsgivare och arbetstagare att för varje ny anställning anlita arbetsförmedlingen samt eftergifter i fråga om gällande regler om arbetsstyrkas ålderssammansättning. För nyanställning vid dessa företag av arbetare, upptagna å förteckningar enligt kommissionens formulär nr K 4, skola alltså tillämpas samma regler i avseende å arbetsförmedlingstvånget som för övriga arbetare.

Riksblockmyndigheten. Kungl. Maj:t har den 5 februari 1943 utfärdat instruktion för riksblockmyndigheten. I huvudsak innebär denna ett sanktionerande av den tidigare tillämpade organisationsformen (se marsrapporten 1942). Till ledamöter och ersättare i sagda myndighet förordnades från statens arbetsmarknadskommission: landshövdingen A. Thomson, tillika ordförande, och godsägaren K. O. Andersson, ledamöter, med undervisningsrådet O. R. Lundquist

och direktören E. A. H. Carell som ersättare samt från statens livsmedelskommission: landshövdingen B. Hammarskjöld, tillika vice ordförande, och direktören T. Å. Hovgard, ledamöter, med lantbrukaren R. Johansson och länsassessorn R. A. H. Magnusson som ersättare.

Allmän lönenämnd för tjänsteplikt. Kungl. Maj:t har den 12 februari 1943 tillsatt en allmän lönenämnd för tjänsteplikt. Till ordförande i denna förordnades generaldirektören Hugo Landelius och till opartiska ledamöter generaldirektören Konrad Persson, tillika ersättare för ordföranden och chefen för socialdepartementets rättsavdelning hovrättsrådet Sven Björkholm, till kronoombud docenten Ingvar Svennilson samt som representanter för arbetsgivare resp. arbetstagarintressen, byråchefen Magnus Alm, biträdande jägmästaren Gunnar Lindbäck, direktören i Föreningen Skogsarbeten Rikard Wikander, skogschefen Bror Ternstedt i Holmsund, skogschefen G. Wesslén i Uddeholm, ombudsmannen i svenska lantarbetsgivareföreningen jägmästaren Fritz Jarre, direktörsassistenten i svenska arbetsgivareföreningen Oscar Jerneck, direktören I. Kåreby i Sösdala, ordföranden i svenska lantarbetareförbundet Gunnar Sträng, ordföranden i svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet Adolf Englund, ombudsmannen i svenska grov- och fabriksarbetareförbundet Ture Flyboo och ombudsmannen i landsorganisationen i Sverige Gösta Eriksson. Till sekreterare i lönenämnden förordnades samtidigt assessorn i försäkringsrådet Gösta Lundberg.

I Kungl. Maj:ts kungörelse om allmän lönenämnd för tjänsteplikt (nr 879 den 13 november 1942) föreskrives, att i lönenämndens handläggning av lönefråga skola utom ordföranden eller dennes ersättare deltaga 6 ledamöter eller suppleanter, därav 2 arbetsgivarerepresentanter och 2 arbetstagarerepresentanter. Ordföranden äger att för varje anhängig lönefråga bestämma, vilka arbetsgivare- och arbetstagarerepresentanter, som skola deltaga i handläggningen därav.

Lönesumman inom industri och handel m. m. under fjärde kvartalet 1942.

För den mellersta av varje kvartals tre månader efterfrågas på socialstyrelsens rapportkort angående ställningen på arbetsmarknaden, utom antalet sysselsatta arbetare och övriga anställda, den till arbetare utbetalda lönesumman vid sista avlöningstillfället i månaden och lönesumman för hela månaden till övrig personal. På grundval av sådana uppgifter för augusti och november 1942 samt november 1941 ha i tabellen å nästa sida indextal beräknats, vilka visa lönesummans förändringar från tredje till fjärde kvartalet 1942 och från fjärde kvartalet 1941 till fjärde kvartalet 1942. För att möjliggöra jämförelser mellan sysselsättningsvolym och lönesumma ha i tabellen därjämte anförts indextal över antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta.

Indextalen för samtliga näringsgrenar tillhopa visa från slutet av augusti till

Näringsgrenar	8 689 företag med uppgifter för såväl 3:e kv. 1942 som 4:e kv. 1942					7 279 företag med uppgifter för såväl 4:e kv. 1941 som 4:e kv. 1942				
	Nov. 1942	Indextal för november 1942 (augusti 1942 = 100)				Nov. 1942	Indextal för november 1942 (november 1941 = 100)			
		Arbetare		Övriga			Arbetare		Övriga	
	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma
Malmbrytning o. metallind.	**160 856**	**102·9**	**105·1**	**102·2**	**105·6**	**170 077**	**105·1**	**113·8**	**110·2**	**123·8**
Gruvor o. aurikningsverk	5 488	103·6	106·5	102·2	100·4	8 802	96·4	107·2	111·5	119·8
Järn-, stål- o. kopparverk	24 126	101·3	105·1	100·9	106·5	27 474	100·1	104·3	102·7	117·1
Järn- o. stålmanufaktur	22 004	101·1	103·9	101·8	103·0	22 656	105·4	117·5	107·4	119·8
Mekaniska verkstäder	70 079	102·7	104·7	102·2	105·2	68 549	106·1	116·0	113·7	125·7
Skeppsvarv	11 333	105·1	105·1	108·4	104·1	14 180	111·2	116·6	109·4	120·2
Elektriska verkstäder	19 593	104·0	105·5	101·6	109·5	19 786	107·9	116·2	108·2	128·8
Annan metallindustri	8 233	107·7	111·0	102·3	101·6	8 630	107·3	117·4	108·7	117·9
Jord- o. stenindustri	**21 140**	**90·5**	**87·7**	**102·9**	**104·2**	**21 089**	**110·2**	**122·3**	**106·6**	**119·6**
Kolgruvor	1 054	109·7	108·7	101·9	99·1	936	97·1	102·7	·	·
Torvindustri	782	52·8	59·5	98·6	94·4	662	121·5	188·2	·	·
Stenbrott o. stenhuggerier	2 740	99·3	91·0	98·0	99·1	2 819	109·6	119·1	101·0	125·5
Cementfabriker, kalkbruk	4 113	89·4	86·8	98·0	99·4	3 796	112·6	119·7	107·2	112·1
Tegelbruk	4 445	74·6	73·1	107·8	108·9	4 337	117·8	130·1	115·8	129·7
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	4 410	104·0	102·9	104·9	107·8	4 384	107·6	118·8	106·9	123·1
Glasbruk	3 596	107·2	101·7	105·3	107·0	4 155	105·9	121·8	98·9	110·4
Träindustri	**29 598**	**95·2**	**97·0**	**101·8**	**103·1**	**23 819**	**103·0**	**111·7**	**107·1**	**121·9**
Sågverk o. hyvlerier	13 058	87·2	87·0	99·2	103·0	10 067	102·0	108·4	103·9	116 4
Snickeri- o. möbelfabriker	13 939	103·3	108·2	103·9	104·1	11 845	102·9	114·5	108·9	125·0
Annan trävaruindustri	2 601	99·4	95·6	102·1	97·7	1 907	109·2	109·8	108·6	126·4
Pappers- o. grafisk ind.	**40 263**	**103·2**	**106·1**	**102·3**	**102·6**	**38 593**	**103·6**	**112·3**	**103·5**	**112·2**
Pappersmassefabriker	13 228	97·5	101·9	103·0	101·2	13 170	101·4	112·4	105·1	115·0
Pappersbruk o. pappfabr.	11 692	104·4	104·3	96·5	100·7	11 354	102·8	110·3	99·6	115·9
Annan pappersindustri	5 687	105·0	111·4	95·7	105·9	4 797	104·7	112·2	97·5	122·7
Grafisk industri	9 656	109·1	111·4	105·4	103·4	9 272	107·5	114·0	105·2	108·3
Livsmedelsindustri	**34 014**	**110·8**	**115·4**	**101·5**	**103·0**	**30 587**	**99·6**	**107·2**	**99·5**	**107·1**
Kvarnar	1 584	118·4	116·8	101·4	103·2	1 779	100·9	105·3	101·6	110·7
Bagerier	5 501	102·2	103·1	95·6	99·7	5 027	103·8	115·6	100·9	112·2
Råsockerbruk o. raffinad.	7 515	164·1	192·4	127·7	118·5	7 587	107·6	118·8	84·9	92·4
Choklad- o. karamellfabr.	5 120	102·9	99·5	103·5	102·7	4 709	98·6	102·3	111·0	114·4
Bryggerier o. läskedrycksf.	4 484	95·6	95·5	96·8	101·4	4 308	99·5	106·9	102·9	112·8
Tobaksfabriker	1 647	105·4	95·9	108·0	95·8	1 647	103·8	99·1	98·0	100·3
Slakterier o. konservfabr.	4 915	96·4	98·5	101·4	103·8	2 999	76·5	77·5	96·1	108·5
Annan livsmedelsindustri	3 248	105·7	108·4	100·2	98·6	2 531	103·3	112·8	99 8	103·9
Textil- o. beklädnadsind.	**63 528**	**102·8**	**103·7**	**101·4**	**101·8**	**58 399**	**98·6**	**111·8**	**102·1**	**111·8**
Bomullsindustri	14 646	101·9	102·8	101·2	100·8	14 524	98·5	108·2	108·6	112·2
Jute- och linneindustri	2 823	100·3	104·8	96·1	100·0	2 773	94·4	108·2	97·6	108·0
Ylleindustri	11 270	103·5	103·7	103·2	101·7	10 088	96·9	111·7	101·5	108·9
Trikåfabriker	8 634	106·2	108 8	100·9	100·9	7 996	102·5	116·8	100·2	115·0
Skrädderier o. sömnadsfabr.	19 112	101·7	101·4	101·5	102·4	16 481	95·6	109·3	100·3	110·0
Annan hithörande industri	7 043	103·9	105·1	101·0	102·7	6 537	107·1	122·5	103·0	116·3
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**20 670**	**105·4**	**104·9**	**104·6**	**106·7**	**19 265**	**98·7**	**114·5**	**103·4**	**114·6**
Garverier	1 959	99·4	96·6	99·6	101·5	2 007	94·4	101·7	93·0	116·8
Skofabriker	7 412	101·8	96·0	99·9	100·9	7 322	96·1	108·2	99·5	108·0
Gummivarufabriker	5 870	108·3	108·7	105·4	112·2	5 769	97·4	117·1	111·6	125·7
Annan hithörande industri	5 429	110·0	116·6	109·4	107·4	4 167	98·0	128·0	100·5	105·7
Kemisk-teknisk industri	**12 671**	**98·3**	**99·0**	**102·9**	**104·2**	**10 917**	**92·1**	**96·5**	**108·5**	**118·6**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	3 316	105·1	107·2	105·2	105·8	2 687	105·8	119·0	110 6	127·9
Sprängämnesfabriker	2 241	84·8	85·1	95·8	103·4	2 241	69·0	69·1	109·6	113·2
Tändsticksfabriker	718	102·1	97·1	96·9	93·5	730	71·6	73·6	77·7	86·2
Annan kemisk-tekn. ind.	6 396	100·1	102·4	103·1	104·1	5 259	104·3	113·5	110·3	115·9
Samtliga industrigrupper	**382 740**	**102·1**	**104·1**	**102·2**	**104·4**	**372 746**	**102·7**	**112·5**	**106·5**	**118·4**
Byggnadsverksamhet	17 462	85·3	93·2	101·7	103·5	17 612	109·9	129·7	105·8	119·3
Statl. verk o. byggnadsarb.	31 250	89 7	93·3	105·3	102·0	32 123	98·9	102·0	107·8	110·4
Komm. verk o. byggn.-arb.	14 086	90·8	90·7	100·4	101·2	17 820	99·7	109·8	103·5	110·1
Handel o. varulager	6 800	104·6	106·3	106·9	105·1	6 986	100·6	108·6	99·2	111·3
Samfärdsel	5 669	95·2	93·6	98·0	100·6	5 947	91·0	106·4	100·3	115·4
Banker	—	—	—	106·4	99·8	—	—	—	100·4	111·0
Försäkringsföretag	—	—	—	103·0	102·2	—	—	—	103·8	114·6
Samtliga näringsgrenar	**458 007**	**100·0**	**101·8**	**103·5**	**103·8**	**453 234**	**102·3**	**111·9**	**104·2**	**115·7**

slutet av november 1942 oförändrat antal sysselsatta arbetare men en ökning av den utbetalda lönesumman med 1·8 %. För enbart industrin steg arbetarantalet med 2·1 % och lönesumman med 4·1 %. Lönesumman hade således ökat något starkare än arbetarantalet. Till en del är orsaken härtill att söka i det förhållandet, att den utbetalda lönesumman i augusti till följd av semestrarna var mindre än i november. Särskilt framträdande var detta beträffande gruvor och anrikningsverk samt järn-, stål- och kopparverk. Vidare torde inom vissa industrigrupper arbetstiden ha varit längre i november än i augusti, t. ex. snickeri- och möbelfabriker, annan pappersindustri och grafisk industri. Å andra sidan tyda indextalen för vissa av de till jord- och stenindustri hörande grupperna på en kortare arbetstid i november än i augusti. — Beträffande den övriga personalen steg antalet sysselsatta personer från slutet av augusti till slutet av november 1942 med 3·5 % och den utbetalda lönesumman med 3·8 %.

Enligt indextalen i tabellens senare avdelning var för hela materialet antalet sysselsatta arbetare i slutet av november 1942 2·3 % större än vid motsvarande tidpunkt i fjol. Den utbetalda lönesumman hade stigit med 11·9 %. För enbart den egentliga industrin hade arbetarantalet ökat med 2·7 % och lönesumman med 12·5 %. Förskjutningen på 9 à 10 % är huvudsakligen resultatet av lönehöjningarna enligt levnadskostnadsindex i februari, maj och augusti 1942. Genom dessa höjningar ha lönerna under november 1942 i jämförelse med lönerna under november 1941 stigit med c:a 8 %, räknat på 1938 års löner. I någon mån har även inverkat en förskjutning från kvinnlig till manlig arbetskraft. Antalet manliga arbetare steg nämligen med 2·9 %, medan antalet kvinnliga arbetare förblev oförändrat. Enligt av socialstyrelsen utförda undersökningar[1] utgjorde den genomsnittliga veckoarbetstiden inom industrien i november 1941 47·0 timmar och i november 1942 47·2 timmar. För industrin som helhet skulle således förskjutningen mellan arbetarantal och lönesumma endast i obetydlig grad ha att göra med förändringar i arbetstidens längd. Ser man till de enskilda industrigrupperna blir förhållandet däremot ej alltid detsamma. Lönesummans starkare stegring för textilindustri, skofabriker, gummivarufabriker och annan läder-, hår- och gummivaruindustri synes sålunda även bero på att arbetstiden inom dessa industrigrupper var längre i november 1942 än i november 1941. — För den övriga personalen var antalet sysselsatta personer i november 1942 4·2 % större än i november 1941 samtidigt som lönesumman ökade med 15·7 %.

Förändringarna i den till arbetare utbetalda lönesumman alltsedan första kvartalet 1935 framgå av nedanstående indextal, vilka beräknats med första kvartalet 1935 som fast basperiod (den första period, för vilken här ifrågavarande uppgifter finnas). Indextalen ha uträknats på grundval av samma slags indextal, som i tabellen beräknats för lönesumman under november 1942 i jämförelse med lönesumman under augusti 1942.

År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
1935	100·0	104·4	110·9	111·7	1939	131·0	139·5	140·6	143·1
1936	107·1	113·2	119·5	120·1	1940	133·2	135·1	140·6	148·8
1937	117·8	130·6	131·4	130·5	1941	142·3	148·8	158·8	163·7
1938	126·5	127·8	132·0	132·7	1942	155·8	168·9	181·2	184·5

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1943, sid. 52.

Den utbetalda lönesumman steg mycket starkt under åren 1935—1939. Om man bortser från en regelbundet återkommande sänkning mellan sista kvartalet varje år och första kvartalet närmast påföljande år, visar sifferserien på ett undantag när (senare delen av år 1937) en ständig tillväxt från kvartal till kvartal. I förhållande till lönesummans utveckling åren 1935—1939 beteckna siffrorna för första och andra kvartalen 1940 en påtaglig brytning. Efter en minskning från sista kvartalet 1939 till första kvartalet 1940, som var avsevärt starkare än säsongnormalt, ökade lönesumman under år 1940, till stor del beroende på lönehöjningarna enligt levnadskostnadsindex. Mellan fjärde och första kvartalet vid årsskiftena 1940/41 och 1941/42 upprepades samma starka tillbakagång av lönesumman som vid årsskiftet 1939/40. I övrigt steg lönesumman utan avbrott under åren 1941 och 1942. Liksom 1940 berodde ökningen till stor del på lönehöjningarna enligt levnadskostnadsindex.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

November 1942.

En arbetslöshetskassa för arbetsledare har antagits som erkänd kassa fr. o. m. den 1 november 1942. Kassan upptog understödsutbetalning den 1 januari 1943.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 560 363, varav 429 304 män och 131 059 kvinnor.

Under månaden kunde en betydligt ökad sysselsättning konstateras för textil- och beklädnadsarbetare. Minskning av arbetslösheten förekom även i sadelmakarnas m. fl. kassa. För samtliga kassor var arbetslöshetsprocenten för november 1942 2·8 emot 3·4 för närmast föregående månad. Bortsett från vissa mindre grupper med säsongmässigt inträffande arbetslöshet, torde en allmän tendens mot ökad sysselsättning kunna iakttagas.

Arbetslöshetsprocenten för samtliga kassor under oktober och november 1942 var 2·3 resp. 2·1 för manliga och 6·9 resp. 5·4 för kvinnliga medlemmar.

Antalet understödsdagar under november 1942 utgjorde 110 212, vilket innebär en minskning med 9·1 % vid jämförelse med närmast föregående månad.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under november till 476 850. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 23·1 mot 21·9 för oktober.

Antalet barntillägg utgjorde 38 350 eller 34·8 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 29 331 dagar, vilket motsvarar 26·6 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för oktober voro 35·9 och 26·4.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under november 1942 ett

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. November 1942.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd under månaden		
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	under närmast föreg. månad kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 129	8 983	6·6	9·1	14 994	11 859	68 436	1 424	53 620
Sadelmakarnas m. fl. »	3 810	756	4·0	6·3	946	837	4 739	626	4 174
Stenindustriarbetarnas »	4 296	2 239	10·4	7·1	1 418	830	6 471	1 762	3 580
Handelsanställdas m. fl. »	40 602	4 413	2·2	2·6	6 630	6 876	26 042	2 827	26 607
Sko- o. läderarbetarnas »	12 169	5 631	9·3	9·6	12 640	11 631	52 294	5 317	49 005
Träindustriarb. . . (1936)	30 541	6 998	4·6	4·7	5 732	4 450	30 936	4 633	24 058
Musikernas . . . »	5 284	1 330	5·0	5·1	1 370	1 444	5 901	688	6 528
Lantarbetarnas . . »	43 223	3 168	1·5	1·8	174	57	591	106	242
Frisörernas . . . »	3 300	567	3·4	4·1	481	417	1 811	128	1 703
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 008	9 511	6·3	8·3	19 695	22 065	89 040	10 875	103 724
Textilarbetarnas . »	39 201	5 774	2·9	4·7	7 272	8 638	31 998	2 292	38 287
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 298	599	1·3	1·2	449	367	2 743	373	2 176
Gruvindustriarb. . »	9 897	799	1·6	1·5	228	184	959	159	914
Handelstjänstem. . (1940)	5 950	166	0·6	0·4	212	329	623	45	902
De kem.-tekn. arb. (1941)	13 956	2 954	4·2	5·0	3 776	2 752	14 827	1 706	11 232
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 647	736	5·6	4·4	931	608	3 633	442	2 329
Försvarsverk. civ. pers. »	18 881	1 113	1·2	1·2	1 052	970	4 539	554	4 438
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 277	1 732	5·5	5·3	1 800	1 327	6 272	1 031	4 060
Transportarbetarnas »	4 199	944	4·5	3·9	39	25	117	—	82
Metallindustriarb. »	184 994	13 834	1·5	1·7	24 053	17 460	123 425	16 014	86 421
Bokbinderiarbetarnas »	8 610	425	1·0	1·5	594	778	2 819	200	3 573
Hotell- o. rest.-anst. »	17 009	5 235	6·2	6·4	5 726	3 053	19 471	1 139	10 387
Handelsresandenas »	264	—	—	—	—	—	—	—	—
Ind.-tjänstemännens »	24 532	848	0·7	0·5	—	—	—	—	—
Arbetsledarnas »	12 454	720	1·2	—	—	—	—	—	—
Summa	558 531	79 475	2·8	3·4	110 212	96 957	497 687	52 341	438 042

sammanlagt understödsbelopp av 497 687 kr., varav 445 346 kr. såsom daghjälp och 23 010 kr. resp. 29 331 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 4·04 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·47 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 4·51 kr. Motsvarande belopp för oktober voro 4·04, 0·48 och 4·52 kr. resp.

[1] Månadsmedeltal.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under januari 1943.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	12 332	8 816	8 087	6 962	7 399	4 505	19 294	16 215	12 592	119
Stockholms län . .	3 420	2 418	1 946	1 199	1 575	882	4 619	3 993	2 828	116
Uppsala län . . .	2 580	1 802	1 472	633	518	302	3 213	2 320	1 774	138
Södermanlands län	2 365	1 949	1 521	746	728	384	3 111	2 677	1 905	116
Östergötlands län .	4 598	3 590	2 632	2 147	1 704	1 048	6 745	5 294	3 680	127
Jönköpings län . .	2 421	2 280	1 739	1 188	767	534	3 609	3 047	2 273	118
Kronobergs län . .	1 825	1 679	1 350	463	469	267	2 288	2 148	1 617	107
Kalmar län . . .	3 877	2 792	1 749	752	686	432	4 629	3 478	2 181	133
Gotlands län . . .	530	302	196	135	150	73	665	452	269	147
Blekinge län . . .	2 262	1 325	1 065	761	828	519	3 023	2 153	1 584	140
Kristianstads län .	3 265	1 682	1 287	1 166	1 045	597	4 431	2 727	1 884	162
Malmö stad . . .	4 569	1 256	1 200	2 433	1 249	1 139	7 002	2 505	2 339	280
Malmöhus län i övr.	6 035	1 855	1 620	1 997	1 225	859	8 032	3 080	2 479	261
Hallands län . . .	2 058	1 248	1 145	945	376	246	3 003	1 624	1 391	185
Göteborgs stad . .	9 261	4 455	4 247	4 535	3 116	2 508	13 796	7 571	6 755	182
Gbg o. Boh. län i övr.	3 627	1 322	1 201	681	482	357	4 308	1 804	1 558	239
Älvsborgs län . .	3 420	2 379	2 080	2 015	897	642	5 435	3 276	2 722	166
Skaraborgs län . .	2 220	1 885	1 392	809	801	431	3 029	2 686	1 823	113
Värmlands län . .	2 933	4 289	3 347	1 031	853	585	3 964	5 142	3 932	77
Örebro län	3 340	2 363	1 822	2 337	1 121	719	5 677	3 484	2 541	163
Västmanlands län .	1 810	2 043	1 163	795	843	428	2 605	2 886	1 591	90
Kopparbergs län .	2 496	2 939	2 253	1 050	1 140	609	3 546	4 079	2 862	87
Gävleborgs län . .	4 138	3 969	3 597	1 235	838	566	5 373	4 807	4 163	112
Västernorrlands län	7 212	3 358	2 722	967	728	557	8 179	4 086	3 279	200
Jämtlands län . .	1 623	3 393	1 913	673	684	556	2 296	4 077	2 469	56
Västerbottens län .	1 990	2 148	1 736	744	591	371	2 734	2 739	2 107	100
Norrbottens län . .	2 815	2 102	1 635	633	537	355	3 448	2 639	1 990	131
Summa jan. 1943	**99 022**	**69 689**	**56 117**	**39 032**	**31 350**	**20 471**	**138 054**	**100989**	**76 588**	**187**
» dec. 1942	74 795	55 732	36 741	32 422	30 220	19 557	107 217	85 952	56 298	125
» jan. 1942	104 655	45 558	37 547	49 442	22 286	16 624	154 097	67 844	54 171	227
» » 1941	96 586	32 888	26 124	39 219	21 605	16 206	135 805	54 493	42 330	249
» » 1940	74 710	41 109	31 545	28 846	21 599	14 208	103 556	62 708	45 753	165

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappersindustri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	4 895	4 405	1 903	4 022	32 100	24 314	8 032	3 232	2 213	9 301	1 777	1 584
2	Stockholms stad . . .	54	1	1	3	—	—	1 406	551	284	257	57	39
3	Stockholms län	388	367	143	98	1 120	980	363	136	81	90	15	10
4	Uppsala län	151	184	84	43	1 223	1 072	257	40	17	295	19	11
5	Södermanlands län . .	150	302	90	54	906	795	327	133	101	74	40	23
6	Östergötlands län . . .	357	417	113	66	1 058	722	460	390	241	396	193	185
7	Jönköpings län	86	182	49	72	1 379	1 032	185	65	52	408	213	203
8	Kronobergs län	117	134	40	112	1 105	938	285	39	27	210	78	61
9	Kalmar län	189	145	40	69	1 548	731	189	94	69	1 039	323	311
10	Gotlands län	35	52	14	11	101	75	3	4	2	2	—	—
11	Blekinge län	117	74	12	18	568	460	167	60	30	140	44	35
12	Kristianstads län . . .	408	387	178	84	524	453	110	70	36	174	101	77
13	Malmö stad	205	115	97	1	26	26	410	117	111	73	17	15
14	Malmöhus län i övr. .	828	647	516	15	123	120	334	54	29	141	13	9
15	Hallands län	124	97	46	71	589	564	98	92	75	89	18	17
16	Göteborgs stad	107	14	14	3	26	26	662	153	153	505	30	30
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	154	104	63	17	461	415	152	59	57	102	27	26
18	Älvsborgs län	135	99	53	111	1 369	1 201	207	89	58	376	100	89
19	Skaraborgs län	159	299	70	71	653	531	176	160	99	167	71	64
20	Värmlands län	144	87	21	114	3 243	2 422	503	208	194	374	14	12
21	Örebro län	106	258	64	77	1 097	859	305	167	124	198	8	5
22	Västmanlands län . . .	96	254	70	58	1 088	578	302	179	114	40	13	4
23	Kopparbergs län . . .	84	46	24	263	2 067	1 568	280	118	78	248	49	45
24	Gävleborgs län	184	63	54	527	3 045	2 740	330	90	75	585	35	35
25	Västernorrlands län . .	275	30	21	625	2 495	1 920	190	52	39	2 580	235	223
26	Jämtlands län	79	27	14	585	2 930	1 509	54	20	8	26	1	1
27	Västerbottens län . . .	69	9	6	544	1 885	1 553	67	59	30	416	22	13
28	Norrbottens län	94	11	6	310	1 471	1 024	210	33	29	296	41	41
29	*Kvinnliga avdeln.* . .	718	736	187	—	—	—	657	364	276	328	275	188
30	Stockholms stad . . .	293	—	—	—	—	—	195	89	64	101	108	55
31	Stockholms län	9	10	7	—	—	—	34	14	14	11	5	3
32	Uppsala län	13	37	10	—	—	—	23	7	7	1	—	—
33	Södermanlands län . .	4	8	3	—	—	—	59	46	28	14	15	5
34	Östergötlands län . . .	6	14	3	—	—	—	85	72	60	10	6	4
35	Jönköpings län	18	35	10	—	—	—	17	19	19	24	12	12
36	Kronobergs län	12	52	11	—	—	—	—	—	—	—	15	13
37	Kalmar län	15	44	6	—	—	—	5	1	1	3	5	5
38	Gotlands län	3	15	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	13	32	8	—	—	—	4	22	14	4	—	—
40	Kristianstads län . . .	20	42	7	—	—	—	3	8	6	8	13	7
41	Malmö stad	42	18	18	—	—	—	39	—	—	37	10	9
42	Malmöhus län i övr. . .	58	28	12	—	—	—	5	5	—	19	15	14
43	Hallands län	12	12	3	—	—	—	4	6	6	—	1	1
44	Göteborgs stad	50	—	—	—	—	—	27	8	7	50	37	34
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	11	13	4	—	—	—	1	2	2	—	3	3
46	Älvsborgs län	2	10	2	—	—	—	3	6	4	12	10	10
47	Skaraborgs län	10	32	5	—	—	—	1	5	—	4	1	—
48	Värmlands län	11	29	10	—	—	—	26	14	14	2	2	2
49	Örebro län	13	30	4	—	—	—	94	16	16	18	5	2
50	Västmanlands län . . .	7	46	5	—	—	—	28	22	12	1	5	4
51	Kopparbergs län . . .	8	15	6	—	—	—	—	—	—	—	1	—
52	Gävleborgs län	11	52	9	—	—	—	3	2	2	8	3	3
53	Västernorrlands län . .	17	26	9	—	—	—	1	—	—	1	1	1
54	Jämtlands län	27	36	16	—	—	—	—	—	—	—	2	1
55	Västerbottens län . . .	11	45	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Norrbottens län	22	55	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete			Tj. pliktiga	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
24 700	**6 051**	**5 827**	**12 884**	**1 882**	**1 689**	**14629**	**5 308**	**5 092**	**2982**	**958**	**784**	**310**	**216**	**167**	**9 821**	**18 710**	**12544**	**7 946**	1
3 909	425	418	1 247	135	120	2 802	1 339	1 276	1261	289	252	101	50	43	1 292	5 969	5 654	658	2
1 002	221	210	143	31	24	305	100	91	34	13	7	10	6	5	329	409	395		3
596	133	131	142	14	11	143	32	24	139	55	46	4	2	1	157	100	75	653	4
594	193	183	173	14	12	378	178	166	12	18	10	4	5	4	118	160	137	481	5
1 330	561	538	427	131	114	707	439	425	93	42	35	11	4	3	378	355	256	373	6
444	74	70	395	109	99	134	38	33	39	18	14	6	12	12	245	190	175	407	7
396	108	98	312	72	55	130	24	21	34	18	16	6	3	3	106	98	91	117	8
664	135	126	410	91	88	853	178	163	36	7	3	8	40	20	215	231	198	205	9
124	54	48	32	21	5	65	22	16	1	3	1	1	—	—	58	45	35	198	10
424	287	261	427	48	44	407	96	91	11	5	3	2	3	1	412	140	128	137	11
750	167	150	696	127	120	321	103	98	38	36	30	9	2	2	296	165	143	379	12
1 378	172	170	478	14	13	1 114	387	382	151	22	16	36	6	6	492	380	364	231	13
1 414	286	273	815	114	108	1 020	215	212	129	62	53	21	12	11	787	329	289	531	14
531	168	168	548	108	104	160	73	72	13	9	7	1	1	1	62	93	91	361	15
2 236	193	192	811	25	24	3 298	1 566	1 562	526	146	116	26	13	13	740	2 290	2 117	347	16
542	136	134	1 810	236	226	276	109	103	17	5	3	5	5	5	337	180	169	215	17
651	195	193	1 110	200	185	149	48	45	43	16	15	4	9	6	574	254	235	60	18
691	257	251	209	98	81	116	56	41	34	15	11	4	13	12	345	263	232	248	19
743	355	349	305	47	45	158	49	45	42	22	20	11	5	1	367	259	238	178	20
997	330	330	1 049	145	137	147	56	46	56	25	24	5	6	5	199	271	228	201	21
569	245	213	80	11	4	139	51	44	38	24	11	6	9	7	153	169	118	329	22
697	294	292	158	17	16	99	12	11	38	15	14	6	2	—	269	319	205	354	23
751	258	248	237	20	18	463	50	48	44	22	21	1	—	—	437	386	358	579	24
1 622	221	221	181	21	15	836	15	15	51	19	16	9	1	1	739	269	251	104	25
479	215	207	45	10	8	113	47	40	39	22	19	5	1	1	126	120	106	72	26
225	90	75	56	14	5	94	6	3	14	7	4	3	3	1	219	53	46	283	27
941	279	278	88	9	8	202	19	19	49	23	17	5	3	3	369	213	210	251	28
2	—	—	**10 818**	**2 900**	**2 264**	**5 584**	**4 407**	**3 167**	**2705**	**1712**	**1343**	**16040**	**19725**	**12321**	**2 230**	**1 231**	**725**		29
—	—	—	1 202	317	167	1 316	1 439	1 110	586	412	245	2 897	4 716	2 707	372	318	157	—	30
—	—	—	185	69	46	86	134	69	17	20	11	825	1 306	716	32	17	16	—	31
—	—	—	213	17	8	68	47	24	105	51	41	177	341	202	33	18	10	—	32
—	—	—	74	27	16	121	100	57	40	20	16	381	490	245	53	22	14	—	33
—	—	—	743	278	224	245	235	134	152	106	92	792	924	480	114	69	51	—	34
—	—	—	560	172	148	112	99	70	63	37	30	347	374	231	47	19	14	—	35
—	—	—	68	36	24	65	49	32	31	20	18	264	284	156	23	13	13	—	36
2	—	—	122	109	99	104	64	42	61	37	34	406	406	238	34	20	7	—	37
—	—	—	7	5	4	21	19	8	13	4	4	86	100	53	5	7	2	—	38
—	—	—	61	16	10	95	103	77	35	27	20	427	598	369	122	30	21	—	39
—	—	—	292	252	222	224	131	73	55	61	54	481	522	218	83	16	10	—	40
—	—	—	516	159	150	587	206	193	184	74	64	851	770	694	177	12	11	—	41
—	—	—	597	141	103	222	158	114	185	76	68	792	747	507	119	55	41	—	42
—	—	—	522	38	29	136	38	26	31	10	5	186	258	170	54	13	6	—	43
—	—	—	1 460	319	256	632	364	322	396	207	172	1 689	2 027	1 610	231	154	107	—	44
—	—	—	365	180	166	51	50	32	16	17	13	185	206	127	52	11	10	—	45
—	—	—	1 397	280	221	100	81	57	46	30	26	424	475	317	31	5	5	—	46
—	—	—	198	68	41	94	84	40	57	39	27	387	555	304	58	17	14	—	47
—	—	—	143	40	32	148	118	74	61	52	51	555	584	392	85	14	10	—	48
—	—	—	1 461	234	204	185	112	82	36	29	26	449	632	342	81	63	43	—	49
—	—	—	86	25	12	152	146	98	63	48	33	368	527	253	90	24	11	—	50
—	—	—	123	45	30	157	143	94	72	50	44	611	710	400	79	176	35	—	51
—	—	—	199	21	13	182	129	93	105	58	52	636	536	369	91	37	25	—	52
—	—	—	52	26	25	114	70	56	91	58	54	649	532	399	42	15	13	—	53
—	—	—	12	11	8	154	171	114	88	69	66	358	359	321	34	36	30	—	54
—	—	—	123	5	2	77	54	34	44	46	24	459	426	291	30	15	15	—	55
—	—	—	37	10	4	86	63	42	72	54	53	358	320	210	58	35	34	—	56

Tab. 3. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under januari 1943.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.
Jordbruk o. skogsbruk	8 917	36 505	26 217	718	736	187	9 239	9 635	37 241	26 404
Jordbruk o. fiske .	4 895	4 405	1 903	718	736	187	5 260	5 613	5 141	2 090
Skogsbruk	4 022	32 100	24 314	—	—	—	3 979	4 022	32 100	24 314
Industri o. hantverk .	54 417	12 942	11 313	11 805	3 539	2 728	63 463	66 222	16 481	14 041
Malmbr. o. metallind.	8 082	3 232	2 213	657	364	276	8 305	8 689	3 596	2 489
Jord- o. stenind. .	3 680	495	448	33	17	10	3 561	3 713	512	458
Träindustri	6 541	1 424	1 258	62	44	35	6 435	6 603	1 468	1 293
Pappers- o. graf.-ind.	2 760	853	826	266	231	153	2 943	3 026	584	479
Livsmedelsindustri .	2 887	448	396	2 188	728	685	4 788	5 020	1 176	1 081
Textil- o. bekl.-ind.	2 080	389	348	5 641	1 719	1 250	7 499	7 671	2 108	1 598
Läder- o. gummiind.	3 448	411	377	2 270	288	239	5 648	5 718	694	616
Kemisk-teknisk ind.	329	101	92	691	153	130	985	1 020	254	222
Byggnadsverksamh.	24 700	6 051	5 827	2	—	—	23 244	24 702	6 051	5 827
Kraft- o. vattenverk	60	88	28	—	—	—	60	60	88	28
Samfärdsel	11 112	4 068	3 977	211	42	29	10 315	11 323	4 110	4 006
Landtransport . . .	4 888	2 796	2 716	81	84	21	4 005	4 919	2 880	2 737
Sjöfart	6 274	1 272	1 261	130	8	8	6 310	6 404	1 280	1 269
Handel	3 517	1 240	1 115	5 323	4 365	3 138	7 871	8 840	5 605	4 253
Affärs- o. lagerarb. .	2 764	780	690	1 802	680	488	4 267	4 566	1 460	1 128
Hotell- o. rest.-rör. .	758	460	425	3 521	3 685	2 700	3 604	4 274	4 145	3 125
Förvaltn. o. fria yrken	2 982	958	784	2 705	1 712	1 343	5 471	5 687	2 670	2 127
Förvaltning	408	114	95	30	11	9	419	438	125	104
Tekn. ledning . . .	475	62	38	2	3	—	457	477	65	38
Kontorsarbete . . .	1 214	343	273	1 687	1 092	793	2 767	2 851	1 435	1 066
Undervisning . . .	535	362	303	988	573	508	1 483	1 523	935	811
Litter. o. konstn.arb.	350	77	75	48	33	33	395	398	110	108
Hälso- o. sjukvård .	273	116	90	1 131	1 087	622	1 325	1 404	1 203	712
Husligt arbete . . .	37	100	77	14 909	18 638	11 699	10 418	14 946	18 738	11 776
Annat arbete	17 767	13 710	12 544	2 230	1 231	725	18 782	19 997	14 941	13 269
Genomgående yrken	2 275	2 178	1 208	677	777	411	2 721	2 952	2 950	1 619
Diversearbete . . .	5 287	10 018	9 920	—	1	—	4 388	5 287	10 019	9 920
Utan särsk. utbildn.	1 071	—	—	1 380	—	—	2 388	2 451	—	—
Frivill. arbetsuppgift.	1 188	1 519	1 416	173	458	314	1 389	1 861	1 972	1 730
Tjänstepliktiga . .	7 946	—	—	—	—	—	7 946	7 946	—	—
Summa	**99 022**	**69 689**	**56 117**	**39 082**	**31 850**	**20 471**	**126 884**	**138054**	**100989**	**76 588**
Därav under 18 år	8 423	8 116	1 768	8 543	8 055	1 816	6 823	6 966	6 171	8 584

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under januari 1943 och januari och december 1942.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga. Januari 1943		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Jan. 1943	Dec. 1942	Jan. 1942	Jan. 1943	Dec. 1942	Jan. 1942	Jan. 1943	Dec. 1942	Jan. 1942	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk.	24	24	52	98	85	108	26	26	54	72	25	71
Jordbruk o. fiske .	111	109	210	98	86	109	109	105	191	48	25	41
Skogsbruk	13	10	23	—	—	·	13	10	23	76	—	76
Industri o. hantverk .	420	400	704	334	496	934	402	415	752	87	77	85
Samtärdsel	273	184	388	·	·	·	275	184	391	98	·	97
Handel	284	268	415	122	87	179	158	126	242	90	72	76
Husligt arbete . . .	37	·	·	80	68	107	80	68	107	77	63	63
Samtliga	**142**	**134**	**230**	**125**	**107**	**222**	**137**	**125**	**227**	**81**	**65**	**76**
Därav under 18 år	110	118	140	116	107	198	113	113	166	57	59	58

Tab. 5. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under januari 1943 samt januari och december 1942.

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Jan. 1943	Dec. 1942	Jan. 1942	Jan. 1943	Dec. 1942	Jan. 1942	Jan. 1943	Dec. 1942	Jan. 1942
Jordbruk	5 486	5 080	6 369	5 128	4 835	3 340	2 080	2 297	1 730
Skogsbruk	4 022	2 599	3 447	32 100	24 996	14 693	24 314	10 628	9 830
Malmbrytning o. metallind.	8 689	6 754	8 072	3 596	2 339	2 557	2 489	1 445	1 888
Gruvarbetare	221	190	283	87	48	69	51	29	55
Järn- o. metallverksarbetare	815	591	340	358	242	154	308	197	150
Gjuteriarbetare	738	488	1 257	216	51	219	180	26	204
Verktygsarbetare	140	97	77	101	58	82	43	18	31
Maskinarbetare	1 436	963	996	699	268	425	492	177	217
Filare o. maskinuppsättare	552	411	454	202	135	204	148	85	139
Jord- o. stenindustri	3 713	3 040	4 472	512	178	453	458	154	410
Torvindustriarbetare	176	168	56	44	25	18	44	24	18
Stenindustriarbetare	2 769	2 300	3 245	329	72	231	303	69	213
Träindustri	6 603	3 962	9 393	1 468	439	1 734	1 293	270	1 663
Sågverks- o. brädgårdsarbetare	3 348	2 478	4 024	321	155	421	283	86	402
Pappers- o. grafisk industri	3 026	1 919	1 763	584	352	268	479	292	223
Pappersmassefabriksarbetare	2 249	1 240	959	241	71	66	241	70	66
Pappersbruksarbetare	223	340	355	71	83	13	35	88	9
Livsmedelsindustri	5 020	4 292	4 923	1 176	722	967	1 031	632	898
Kvarnarbetare	127	114	164	34	16	15	19	9	11
Bageri- o. konditoriarbetare	2 089	1 969	2 173	490	360	556	419	315	524
Sockerindustriarbetare	190	115	169	4	2	—	1	2	—
Textil- o. beklädnadsindustri	7 671	6 187	21 233	2 108	1 110	1 513	1 598	728	1 310
Textilarbetare	2 140	1 625	8 371	752	399	783	582	306	698
Beklädnadsarbetare	4 073	4 156	11 957	1 063	566	595	846	329	507
Läder-, hår- o. gummiindustri	5 718	5 087	8 617	694	243	745	616	171	710
Skofabriksarbetare	3 620	3 721	5 854	288	74	316	255	58	303
Byggnadsverksamhet	24 702	18 728	28 210	6 051	6 439	3 208	5 827	6 345	3 120
Byggnadsträarbetare	4 602	3 594	5 103	1 463	1 705	452	1 415	1 675	447
Murare	1 903	1 549	2 166	605	611	64	584	603	63
Målare	2 863	1 938	3 853	215	183	60	201	188	59
Rörarb. o. elektr. montörer	2 201	1 679	1 636	375	276	352	345	263	53
Byggnadsgrovarbetare	7 269	4 859	7 354	2 268	2 421	934	2 004	2 388	922
Sjöfart	6 404	5 330	6 384	1 280	1 545	1 072	1 269	1 513	1 067
Kontorsarbete	2 851	1 256	2 693	1 435	1 008	1 355	1 066	736	1 001
Undervisning o. vetensk. verks.	1 523	1 239	1 868	935	648	737	811	538	661
Lärare	1 495	1 214	1 819	905	391	686	806	291	610
Husligt arbete	14 946	13 210	14 100	18 738	19 430	13 130	11 776	12 429	9 422
Hembiträden	5 001	3 605	6 474	7 488	6 081	6 058	2 774	1 940	3 305
Tillfällig hemhjälp	6 885	7 389	5 465	7 534	11 332	5 531	6 814	9 500	5 314

B. Sysselsättningen inom skogsbruket.

Tab. 6. Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 januari 1943[1]

Län m. m.	Antal avverkare 31/1 1943	Antal sysselsatta arbetare[1]			Ytterligare arbetskraftsbehov			Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa		
		31/1 1943	31/12 1942	31/1 1942	31/1 1943	31/12 1942	31/1 1942	31/1 1943	31/12 1942	31/1 1942
Stockholms	408	3 525	2 481	3 287	344	733	277	224	473	127
Uppsala	200	3 241	2 366	3 259	721	1 157	471	664	919	416
Södermanlands	556	3 895	3 221	3 704	549	751	299	491	578	119
Östergötlands	746	4 314	3 772	4 111	582	1 020	376	475	794	189
Jönköpings	439	1 988	1 640	1 776	372	499	308	298	315	159
Kronobergs	424	3 045	2 726	1 969	235	408	186	172	266	65
Kalmar	842	3 647	3 100	5 632	704	817	341	579	627	151
Gotlands	65	396	148	479	83	132	69	57	55	48
Blekinge	339	1 505	1 069	1 705	272	354	139	204	261	71
Kristianstads	474	2 671	2 108	3 693	138	315	268	84	165	142
Malmöhus	102	1 420	838	786	34	167	10	23	111	—
Hallands	161	1 033	773	1 334	126	292	81	73	190	23
Göteborgs o. Bohus	258	883	789	999	94	132	65	58	58	16
Älvsborgs	462	2 958	2 329	2 643	280	525	154	194	346	62
Skaraborgs	300	2 878	2 383	2 582	193	370	144	150	181	74
Örebro	522	4 360	3 834	4 022	810	1 106	793	730	907	683
Västmanlands	384	2 819	2 290	2 066	536	686	218	471	545	170
S:a södra Sverige	**6 682**	**44 578**	**35 867**	**42 047**	**6 073**	**9 464**	**4 199**	**4 947**	**6 791**	**2 515**
Värmlands	773	9 307	7 176	9 122	1 801	3 226	1 645	1 656	2 696	1 325
Kopparbergs	357	11 137	7 357	8 825	1 691	2 566	1 675	1 486	1 776	1 433
Gävleborgs	572	10 350	6 501	10 274	1 477	2 715	1 156	1 081	1 476	869
Västernorrlands	593	11 176	8 906	10 461	2 083	4 454	1 362	1 796	2 222	1 039
Jämtlands	369	9 413	6 455	8 570	4 377	6 817	2 145	3 703	4 073	1 884
Västerbottens	491	13 832	7 980	10 823	1 536	5 191	623	746	1 363	335
Norrbottens	193	10 226	6 628	9 159	1 969	3 959	1 775	1 639	2 114	1 558
S:a norra Sverige	**3 348**	**75 441**	**51 003**	**67 234**	**14 934**	**28 928**	**10 381**	**12 107**	**15 720**	**8 443**
S:a hela landet	**10 030**	**120 019**	**86 870**	**109 281**	**21 007**	**38 392**	**14 580**	**17 054**	**22 511**	**10 958**
Kronoskogar	154	18 137	12 954	15 954	1 823	3 945	1 579	1 563	2 200	1 391
Andra allmänna skogar	556	5 963	5 568	4 400	681	1 264	331	526	632	194
Aktiebolagsskogar	520	64 964	43 669	54 707	13 469	24 609	8 392	10 422	13 983	7 210
Övriga enskilda skogar	8 800	30 955	24 679	34 220	6 034	8 574	4 278	4 543	5 696	2 163
Avverkare med behov av										
1— 9 arbetare	8 633	17 576	15 257	25 175	3 906	5 279	3 687	2 725	3 337	1 651
10—24 »	732	9 060	7 221	7 197	1 629	2 314	652	1 330	1 554	488
25—ω »	665	93 383	64 392	76 909	15 472	30 799	10 241	12 999	17 620	8 819

[1] Uppgiftsskyldig är endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft.
[2] Därav rubricerade som ovana 31/1 1943 37 465, 31/12 1942 19 820 och 31/1 1942 9 076.

Tab. 7. Sysselsatta arbetare i slutet av januari 1943 i jämförelse med slutet av december 1942.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl december 1942 som januari 1943						
	Antal företag	Januari 1943			Indextal för januari 1943 (december 1942 = 100)		
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 421**	**135 856**	**12 000**	**147 856**	**101·4**	**101·6**	**101·4**
Gruvor o. anrikningsverk	24	4 923	23	4 946	100·6	·	100·5
Järn-, stål- o. kopparverk	40	24 698	298	24 996	103·2	123·1	103·4
Järn- o. stålmanufaktur .	304	15 428	1 758	17 186	101·1	96·2	100·6
Mekaniska verkstäder . .	736	59 667	4 213	63 880	100·7	104·4	100·9
Skeppsvarv	51	11 959	19	11 978	104·0	·	104·0
Elektriska verkstäder . .	94	13 268	4 141	17 409	101·1	100·8	101·0
Annan metallindustri . .	172	5 913	1 548	7 461	98·2	100·0	98·6
Jord- o. stenindustri . .	**427**	**16 736**	**1 753**	**18 489**	**96 8**	**101·1**	**96·7**
Kolgruvor	5	1 037	2	1 039	100·6	·	100·6
Torvindustri	51	690	6	696	88·7	·	87·9
Stenbrott o. stenhuggerier	91	2 326	19	2 345	88·1	·	88·0
Cementfabriker, kalkbruk	96	3 427	36	3 463	98·3	·	98·4
Tegelbruk	112	3 439	38	3 477	96·1	·	96·2
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	22	2 411	1 357	3 768	101·5	100·0	100·9
Glasbruk	40	2 508	283	2 791	95·0	111·9	96·5
Annan jord- o. stenindustri	10	898	12	910	105·0	·	105·0
Träindustri	**736**	**23 365**	**659**	**24 024**	**101·2**	**111·5**	**101·5**
Sågverk o. hyvlerier . .	284	9 472	97	9 569	104·1	129·3	104·3
Snickeri- o. möbelfabriker	388	11 920	371	12 291	99·3	110·1	99·6
Annan trävaruindustri . .	64	1 973	191	2 164	99·3	106·7	100·0
Pappers- o. grafisk ind. . .	**485**	**26 905**	**5 856**	**32 761**	**99·1**	**99·7**	**99 2**
Pappersmassefabriker . .	64	9 986	120	10 106	97·3	108·1	97·4
Pappersbruk o. pappfabr. .	43	7 572	1 624	9 196	102·0	98·6	101·3
Annan pappersindustri .	109	1 937	2 822	4 759	97·8	100·1	99·1
Grafisk industri	269	7 410	1 290	8 700	99·0	99·6	99·1
Livsmedelsindustri . . .	**809**	**16 741**	**9 760**	**26 501**	**99·6**	**113·9**	**104·5**
Kvarnar	39	1 083	187	1 270	88·3	126·4	92·4
Bagerier	180	3 063	1 616	4 679	99·8	111·5	103·6
Råsockerbruk o. raffinad. .	24	2 846	621	3 467	102·4	138·3	107·4
Choklad- o. karamellfabr.	52	1 130	2 585	3 715	114·5	128·8	124·1
Bryggerier o. läskedrycksf.	195	3 350	747	4 097	95·6	93·6	95·2
Tobaksfabriker	8	386	1 406	1 792	97·2	111·3	108·0
Slakterier o. konservfabr.	181	2 833	1 759	4 593	99·6	106·5	102·1
Annan livsmedelsindustri	130	2 050	839	2 889	102·7	104·6	103·2
Textil- o. beklädnadsind. .	**718**	**20 885**	**40 501**	**61 386**	**99·9**	**103·7**	**102·4**
Bomullsindustri	48	7 014	7 427	14 441	99·9	106·1	103·0
Jute- o. linneindustri . .	15	1 374	1 522	2 896	100·7	103·7	102·2
Ylleindustri	68	4 521	6 015	10 536	99·7	102·2	101·1
Trikåfabriker	116	2 005	6 639	8 644	100·9	100·4	100·5
Skrädderier o. sömnadsfabr.	312	2 602	14 502	17 104	96·9	103·9	102·7
Annan hithörande industri	159	3 369	4 396	7 765	101·6	106·7	104·4
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**330**	**10 955**	**7 542**	**18 497**	**109·3**	**113·6**	**111·0**
Garverier	26	1 673	212	1 885	112·7	101·4	111·3
Skofabriker	129	3 989	3 050	7 039	105·6	110·8	107·8
Gummivarufabriker . . .	25	2 575	2 535	5 110	127·3	131·2	129·2
Annan hithörande industri	150	2 718	1 745	4 463	99·1	99·9	99·4
Kemisk-teknisk industri .	**255**	**8 098**	**2 678**	**10 774**	**101·0**	**112·4**	**103·6**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	102	2 090	923	3 013	97·7	100 7	98·6
Sprängämnesfabriker . .	6	1 024	339	1 363	101·6	131·9	107·7
Tändsticksfabriker . . .	8	515	254	769	101·6	105·8	102·9
Annan kemisk-tekn. ind. .	139	4 467	1 162	5 629	102·4	120·0	105·6
Samtliga industrigrupper	**5 181**	**259 539**	**80 749**	**340 288**	**100·8**	**105·4**	**101·9**
Byggnadsverksamhet . .	898	13 552	—	13 552	102·8	—	102·8
Statliga verk o. byggn.-arb.	167	23 922	3 164	27 086	98·8	100·3	99·0
Komm. verk. o. byggnadsarb.	206	16 506	98	16 604	96·1	96·1	96·1
Handel o. varulager . . .	539	4 483	729	5 212	102·6	96·6	101·7
Samfärdsel	139	4 603	51	4 654	93·9	98·1	94·0
Samtliga näringsgrenar	**7 130**	**822 605**	**84 791**	**407 396**	**100·4**	**105·1**	**101·4**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 8. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1941	1942												1943
	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.
Malmbrytning o. metallind.	**103**	**104**	**103**	**103**	**104**	**105**	**108**	**109**	**110**	**110**	**111**	**112**	**111**	**113**
Gruvor o. anrikningsverk .	105	105	105	105	104	103	108	109	109	110	110	109	105	105
Järn-, stål- o. kopparverk .	107	107	105	105	106	106	109	109	109	106	107	108	106	110
Järn- o. stålmanufaktur . .	87	89	88	87	87	89	94	96	97	96	98	98	97	98
Mekaniska verkstäder . . .	110	111	111	112	111	112	116	117	118	118	120	121	120	121
Skeppsvarv	100	102	102	104	109	109	111	109	110	110	112	115	115	120
Elektriska verkstäder . . .	111	112	110	109	109	111	115	115	117	117	120	121	119	120
Annan metallindustri . . .	85	83	82	82	82	82	85	85	86	86	89	91	91	90
Jord- o. stenindustri	**64**	**59**	**59**	**60**	**71**	**82**	**89**	**89**	**88**	**84**	**80**	**78**	**73**	**70**
Kolgruvor	129	131	128	128	125	122	121	119	114	118	120	125	122	123
Torvindustri	81	61	60	59	152	276	324	311	237	179	157	125	104	91
Stenbrott o. stenhuggerier .	44	33	30	33	40	45	47	46	46	43	43	44	39	34
Cementfabriker, kalkbruk .	64	58	61	63	80	83	90	91	94	89	85	83	77	76
Tegelbruk	43	38	37	37	49	69	80	81	81	74	62	58	51	49
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	77	77	79	78	78	82	83	84	85	85	85	86	87	88
Glasbruk	70	71	70	73	73	72	76	76	80	84	85	84	83	80
Träindustri	**65**	**61**	**62**	**61**	**66**	**71**	**75**	**76**	**76**	**73**	**73**	**70**	**65**	**66**
Sågverk o. hyvlerier . . .	55	48	51	51	*60*	*68*	72	71	*69*	*65*	*63*	*57*	*50*	52
Snickeri- o. möbelfabriker .	75	75	74	72	72	74	78	80	82	80	83	83	82	81
Annan trävaruindustri . . .	93	89	86	84	85	91	96	99	102	102	100	99	95	95
Pappers- o. grafisk ind. . .	**76**	**77**	**77**	**76**	**77**	**82**	**84**	**83**	**82**	**82**	**83**	**82**	**78**	**78**
Pappersmassefabriker . . .	65	66	66	64	66	74	75	73	73	69	70	67	60	58
Pappersbruk o. pappfabr. .	68	71	73	71	73	75	78	75	74	75	76	76	73	74
Annan pappersindustri . .	90	86	87	87	88	89	89	89	93	94	95	97	96	95
Grafisk industri	96	93	92	92	91	95	99	100	98	100	102	103	105	104
Livsmedelsindustri	**93**	**93**	**92**	**91**	**93**	**96**	**100**	**100**	**101**	**99**	**109**	**109**	**90**	**94**
Kvarnar	103	97	90	88	88	90	89	88	90	101	104	104	98	91
Bagerier	86	98	100	99	100	103	109	108	104	102	100	102	95	98
Råsockerbruk o. raffinad. .	111	110	110	108	118	121	130	136	142	142	230	230	110	118
Choklad- o. karamellfabr. .	91	89	94	95	96	97	97	98	101	101	103	104	77	96
Bryggerier o. läskedrycksf. .	90	84	82	83	86	91	95	97	93	87	84	83	89	85
Tobaksfabriker	71	77	76	77	76	82	83	79	77	81	77	80	73	79
Slakterier o. konservfabr. .	126	117	112	106	107	108	112	103	116	106	109	109	104	107
Annan livsmedelsindustri .	98	94	91	90	91	94	100	102	103	102	105	105	99	102
Textil- o. beklädnadsind. . .	**87**	**85**	**85**	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**88**	**89**	**89**	**87**	**89**
Bomullsindustri	96	95	95	94	93	92	93	92	93	94	95	95	93	96
Jute- och linneindustri . .	97	96	94	93	92	89	91	92	92	92	92	93	89	91
Ylleindustri	94	90	88	87	87	88	90	89	90	92	93	93	92	93
Trikåfabriker	85	84	84	84	83	83	82	81	82	83	86	87	85	86
Skrädderier o. sömnadsfabr.	79	74	78	80	82	80	80	80	80	83	83	81	78	81
Annan hithörande industri .	81	89	88	89	92	92	94	94	95	95	98	98	95	99
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**78**	**85**	**84**	**84**	**83**	**82**	**84**	**83**	**83**	**82**	**87**	**88**	**77**	**85**
Garverier	99	104	104	102	99	100	102	104	103	105	107	107	93	104
Skofabriker	86	85	89	89	88	85	86	84	84	75	85	84	75	81
Gummivarufabriker	55	73	69	68	68	70	71	69	70	74	74	76	61	79
Annan hithörande industri .	88	87	86	87	84	84	88	88	90	93	97	99	91	91
Kemisk-teknisk industri . .	**87**	**89**	**89**	**89**	**92**	**89**	**91**	**91**	**92**	**89**	**88**	**88**	**83**	**86**
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	80	78	77	79	81	85	90	90	93	93	95	97	93	92
Sprängämnesfabriker . . .	143	152	144	143	145	138	138	134	130	123	113	110	99	107
Tändsticksfabriker	52	49	50	51	49	37	37	38	36	37	37	37	38	39
Annan kemisk-teknisk ind. .	89	93	94	94	100	97	100	101	103	98	99	100	94	99
Samtliga industrigrupper	**88**	**87**	**87**	**87**	**89**	**91**	**94**	**94**	**95**	**94**	**95**	**95**	**91**	**92**
Byggnadsverksamhet	42	38	36	35	45	53	61	68	71	67	63	60	51	53
Statliga verk o. byggn.-arb. .	108	111	112	111	112	125	133	136	137	133	130	121	109	108
Komm. verk. o. byggnadsarb.	81	80	79	80	83	90	94	94	94	91	87	84	83	80
Handel o. varulager	75	74	74	73	75	74	73	73	74	75	76	77	73	74
Samtliga näringsgrenar	**85**	**85**	**85**	**84**	**87**	**90**	**94**	**95**	**96**	**94**	**95**	**94**	**89**	**90**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 9. Arbetstillgången enligt uppgifter från företagare (konjunktursiffror).

Näringsgrenar	1941	1942										1943
	Dec.	Jan.	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.
Malmbrytning o. metallind.	3·82	3·83	3·91	3·97	3·88	3·96	4·05	4·05	4·10	3·98	4·04	4·08
Gruvor o. anrikningsverk .	4·00	3·99	4·06	4·27	3·40	4·13	4·05	3·81	4·13	3·45	3·59	3·87
Järn-, stål- o. kopparverk .	4·05	4·02	3·97	3·91	4·08	4·06	4·11	4·16	4·20	3·95	4·02	4·02
Järn- o. stålmanufaktur .	3·46	3·42	3·78	3·77	3·87	3·98	3·92	4·07	4·18	4·12	4·09	4·00
Mekaniska verkstäder . .	3·99	3·91	4·00	4·05	3·94	4·08	4·09	4·10	4·12	4·05	4·10	4·12
Skeppsvarv	3·43	4·10	3·92	3·96	3·74	3·59	4·02	3·83	3·71	3·79	4·09	4·25
Elektriska verkstäder . .	3·68	3·55	3·72	3·98	3·83	3·87	4·14	4·24	4·14	3·93	3·85	4·15
Annan metallindustri . . .	3·41	3·28	3·58	3·59	3·54	3·72	3·66	3·75	3·95	3·95	3·92	3·73
Jord- o. stenindustri . . .	3·10	3·29	3·77	4·06	4·10	4·10	3·99	4·05	4·02	3·92	3·71	3·82
Kolgruvor	5·00	5·00	4·98	4·98	5·00	4·92	4·92	4·96	4·96	4·96	4·94	4·88
Torvindustri	3·38	3·07	3·96	4·54	4·40	4·09	3·71	4·08	3·92	3·58	3·88	3·41
Stenbrott o. stenhuggerier	2·56	2·43	3·16	3·66	3·82	3·78	3·62	3·78	3·56	3·56	3·22	3·02
Cementfabriker, kalkbruk .	3·20	2·84	3·71	3·95	4·17	4·10	4·01	3·98	3·82	3·74	3·57	3·55
Tegelbruk	2·71	3·28	3·92	4·12	4·17	4·25	4·08	3·92	3·62	3·77	3·74	3·98
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3·17	3·28	3·78	4·01	3·88	4·09	4·15	4·26	4·66	4·66	4·05	4·23
Glasbruk	3·68	3·60	3·65	3·91	3·95	4·10	4·05	4·19	4·20	3·50	3·60	3·82
Träindustri	3·19	3·04	3·48	3·73	3·96	3·94	3·97	3·91	3·86	3·70	3·57	3·47
Sågverk o. hyvlerier . . .	3·09	2·85	3·41	3·67	3·98	3·96	3·84	3·73	3·66	3·39	3·12	3·26
Snickeri- o. möbelfabriker .	3·24	3·11	3·51	3·80	3·92	3·93	4·06	4·04	4·02	3·94	3·83	3·60
Annan trävaruindustri . .	3·38	3·44	3·70	3·73	4·06	3·96	4·15	4·18	4·18	3·93	4·18	3·74
Pappers- o. grafisk ind. . .	3·26	3·07	3·37	3·60	3·56	3·60	3·67	3·66	3·55	3·42	3·39	3·27
Pappersmassefabriker . . .	2·97	2·95	3·46	3·62	3·46	3·49	3·58	3·87	3·01	2·85	2·89	2·68
Pappersbruk o. pappfabr. .	2·62	2·66	2·96	3·21	3·84	3·38	3·31	3·43	3·45	3·31	3·37	3·17
Annan pappersindustri . .	4·15	3·61	3·77	4·08	3·94	4·02	4·25	4·23	4·32	4·24	4·11	4·21
Grafisk industri	3·74	3·88	3·50	3·72	3·77	3·74	3·79	3·99	3·97	3·86	3·94	3·86
Livsmedelsindustri	3·35	3·23	3·25	3·28	3·38	3·38	3·48	3·40	3·47	3·41	3·31	3·25
Kvarnar	3·33	2·86	2·89	2·64	2·50	2·50	2·81	3·10	3·48	3·47	3·31	3·14
Bagerier	3·69	3·64	3·52	3·62	3·88	3·66	3·71	3·76	3·79	3·60	3·49	3·47
Råsockerbruk o. raffinad. .	2·93	3·08	3·20	3·34	3·20	3·61	3·55	3·49	4·00	3·67	3·00	3·17
Choklad- o. karamellfabr. .	3·51	3·75	3·89	3·85	3·88	3·90	4·06	3·97	4·02	4·02	3·92	4·08
Bryggerier o. läskedrycksf.	2·96	2·53	2·97	3·08	3·31	3·14	3·11	2·93	2·78	2·74	3·27	2·94
Tobaksfabriker	3·52	3·57	3·71	3·63	3·69	3·64	3·74	3·72	3·26	3·59	3·62	3·06
Slakterier o. konservfabriker	3·45	3·14	2·89	2·68	2·71	2·55	2·77	2·85	2·72	2·92	2·90	2·84
Annan livsmedelsindustri .	3·38	3·44	3·34	3·41	3·49	3·42	3·59	3·47	3·23	3·29	3·34	3·41
Textil- o. beklädnadsind. .	3·17	2·83	3·24	3·28	3·26	3·49	3·48	3·61	3·64	3·60	3·67	3·66
Bomullsindustri	3·31	2·78	3·07	3·24	2·95	3·57	3·67	3·59	3·81	3·68	3·67	3·77
Jute- o. linneindustri . .	3·25	2·81	2·94	3·40	3·12	3·26	3·50	3·75	3·61	3·58	3·77	3·63
Ylleindustri	3·14	2·87	3·27	3·26	3·27	3·50	3·45	3·67	3·54	3·63	3·67	3·67
Trikåfabriker	3·37	3·23	3·32	3·46	3·48	3·54	3·44	3·64	3·54	3·70	3·67	3·72
Skrädderier o. sömnadsfabr.	2·85	2·47	3·22	3·16	3·27	3·43	3·24	3·55	3·60	3·41	3·58	3·49
Annan hithörande industri	3·38	3·38	3·61	3·40	3·60	3·48	3·53	3·64	3·72	3·83	3·84	3·73
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	3·38	3·27	3·31	3·26	3·37	3·46	3·57	3·58	3·42	3·48	3·34	3·40
Garverier	3·34	3·41	3·32	3·48	3·49	3·48	3·47	3·40	3·41	3·41	3·29	3·50
Skofabriker	3·03	3·32	2·99	3·01	3·18	3·45	3·67	3·45	3·24	3·10	3·05	3·25
Gummivarufabriker . . .	3·36	3·18	3·54	3·24	3·54	3·44	3·49	3·71	3·50	3·70	3·54	3·67
Annan hithörande industri	3·26	3·18	3·32	3·44	3·44	3·49	3·62	3·69	3·62	3·84	3·70	3·80
Kemisk-teknisk industri .	3·32	3·13	3·21	3·47	3·36	3·43	3·41	3·31	3·27	3·24	3·28	3·17
Färg-, olje- o. parfymfabr.	3·03	2·81	3·09	3·16	3·03	3·01	3·39	3·43	3·45	3·40	3·36	3·21
Sprängämnesfabriker . . .	4·78	3·91	3·76	3·79	3·88	3·96	3·67	3·41	3·02	3·22	3·05	3·07
Tändsticksfabriker	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00	1·00
Annan kemisk-teknisk ind.	3·28	3·32	3·40	3·56	3·55	3·63	3·64	3·46	3·48	3·44	3·58	3·48
Samtliga industrigrupper	3·49	3·38	3·58	3·70	3·70	3·76	3·82	3·84	3·83	3·73	3·75	3·74
Byggnadsverksamhet . . .	2·62	2·53	2·84	3·15	3·48	3·50	3·54	3·55	3·47	3·18	3·10	2·97
Statliga verk o. byggn.-arb.	3·40	3·52	3·66	3·81	3·82	4·00	3·88	3·93	3·63	3·66	3·64	3·66
Komm. verk o. byggn.-arb.	2·74	2·82	2·99	3·25	3·25	3·28	3·28	3·07	3·18	3·25	3·15	3·10
Handel o. varulager . . .	3·44	3·09	3·29	3·40	3·27	3·18	3·40	3·47	3·41	3·48	3·58	3·63
Samfärdsel	3·34	2·99	3·17	3·49	3·27	3·18	2·99	2·90	3·01	2·84	2·80	2·72
Banker	3·32	3·71	3·52	3·54	—	—	—	—	—	—	—	—
Försäkringsföretag	3·61	3·81	3·91	3·97	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	3·42	3·34	3·52	3·66	3·67	3·74	3·78	3·78	3·75	3·67	3·68	3·67

Tab. 10. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entledigaden under januari 1943 i jämförelse med föregående månad.[1]

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Dec.	Jan.	Dec.	Jan.	Dec.	Jan.	Dec.	Jan.
Malmbrytning o. metallindustri	94	78	981	2 371	1 535	1 326	− 554	+ 1 045
Gruvor o. anrikningsverk	2	1	15	30	4	19	+ 11	+ 11
Järn-, stål- o. kopparverk	16	12	192	523	255	255	− 63	+ 268
Järn- o. stålmanufaktur	6	2	53	61	63	33	− 10	+ 28
Mekaniska verkstäder	41	38	325	814	631	489	− 306	+ 325
Skeppsvarv	9	7	161	456	105	91	+ 56	+ 365
Elektriska verkstäder	13	11	178	384	403	367	− 225	+ 17
Annan metallindustri	7	7	57	103	74	72	− 17	+ 31
Jord- o. stenindustri	22	17	60	183	260	111	− 200	+ 72
Kolgruvor	2	1	21	12	12	2	+ 9	+ 10
Stenbrott o. stenhuggerier	1	1	—	13	18	—	− 18	+ 13
Cementfabriker, kalkbruk	5	3	—	13	53	20	− 53	− 7
Tegelbruk	9	7	—	—	98	52	− 98	− 52
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	2	5	28	145	28	37	—	+ 108
Glasbruk	3	—	11	—	51	—	− 40	—
Träindustri	13	6	26	71	288	90	− 262	− 19
Sågverk o. hyvlerier	8	2	21	12	213	15	− 191	− 3
Snickerier o. möbelfabriker	4	4	5	59	45	75	− 40	− 16
Annan trävaruindustri	1	—	—	—	31	—	− 31	—
Pappers- o. grafisk industri	19	17	162	470	431	792	− 269	− 322
Pappersmassefabriker	11	8	67	341	299	593	− 232	− 252
Pappersbruk o. pappfabriker	3	3	6	38	31	64	− 25	− 26
Annan pappersindustri	2	4	—	26	21	16	− 21	+ 10
Grafisk industri	3	2	89	65	80	119	+ 9	− 54
Livsmedelsindustri	34	18	133	323	2 447	108	− 2 314	+ 217
Kvarnar	—	1	—	10	—	—	—	+ 10
Bagerier	—	1	—	16	—	17	—	− 1
Råsockerbruk o. raffinaderier	23	3	26	120	2 119	16	− 2 093	+ 104
Choklad- o. karamellfabriker	5	4	42	94	249	10	− 207	+ 84
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Slakterier o. konservfabriker	4	3	39	41	78	13	− 39	+ 28
Annan livsmedelsindustri	2	6	26	42	1	50	+ 25	− 8
Textil- o. beklädnadsindustri	32	28	193	775	343	270	− 150	+ 505
Bomullsindustri	11	7	122	349	145	155	− 23	+ 194
Jute- och linneindustri	1	1	10	41	1	10	+ 9	+ 31
Ylleindustri	5	4	16	43	15	23	+ 1	+ 20
Trikåfabriker	2	4	—	102	23	25	− 23	+ 77
Skrädderier o. sömnadsfabriker	7	7	30	146	34	16	− 4	+ 130
Annan hithörande industri	6	5	15	94	125	41	− 110	+ 53
Läder-, hår- o. gummivaruind.	6	4	83	173	131	122	− 48	+ 51
Garverier	1	—	—	—	5	—	− 5	—
Skofabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Gummivarufabriker	5	3	83	155	126	121	− 43	+ 34
Annan hithörande industri	—	1	—	18	—	1	—	+ 17
Kemisk-teknisk industri	12	9	46	150	133	78	− 87	+ 72
Färg-, olje- o. parfymfabriker	2	3	12	30	29	9	− 17	+ 21
Sprängämnesfabriker	4	2	5	22	60	30	− 55	− 8
Tändsticksfabriker	1	—	—	—	1	—	− 1	—
Annan kemisk-teknisk industri	5	4	29	98	43	39	− 14	+ 59
Samtliga industrigrupper	232	177	1 684	4 516	5 568	2 895	− 3 884	+ 1 621
Byggnadsverksamhet	97	53	489	684	1 028	493	− 539	+ 191
Handel o. varulager	5	6	44	189	63	28	− 19	+ 161
Samfärdsel	—	1	—	13	—	1	—	+ 12
Hotell- o. restaurangrörelse	1	1	26	70	34	71	− 8	− 1
Banker o. försäkringsföretag	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	335	238	2 243	5 472	6 693	3 488	− 4 450	+ 1 984
Kvinnor			486	1 824	546	913	− 60	+ 911

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 11. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 december 1942.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. .	96	26 169	21 564	3 464	13·2	2 921	26 276	1 364	5·2
Bleck- o. plåtslagareförb.	56	2 660	—	363	13·6	—	2 672	202	7·6
Bokbindareförbundet . .	55	8 801	5 518	198	2·2	131	8 750	95	1·1
Bryggeriindustriarb.-förb.	120	6 995	1 484	248	3·5	135	7 026	314	4·5
Byggnadsträarbetareförb.	347	32 826	—	10 079	30·7	—	33 465	5 859	17·5
De förenade förbunden .	61	13 339	3 976	1 353	10·1	623	13 146	590	4·5
Elektriska arbetareförb. .	78	7 751	—	185	2·4	—	8 128	152	1·9
Gjutareförbundet	104	7 988	28	238	3·0	5	8 726	107	1·2
Grov- o. fabriksarb.-förb.	540	75 041	7 829	15 074	20·1	1 458	76 353	7 067	9·3
Byggnadsind.-arbetare .	190	35 068	1 506	9 766	27·8	244	35 756	4 550	12·7
Byggnadsämnesind.-arb.	179	13 333	517	2 185	16·4	77	13 053	1 185	8·7
Glasbruksarbetare . .	39	3 572	108	124	3·5	11	3 751	103	2·7
Sockerfabriksarbetare .	19	5 028	818	1 018	20·2	290	5 296	135	2·5
Tändsticksarbetare . .	5	1 196	419	151	12·6	84	1 221	113	9·3
Övriga arbetare . . .	108	16 844	4 466	1 330	10·9	747	17 276	1 031	6·0
Gruvindustriarbetareförb.	64	9 898	95	290	2·9	12	10 313	133	1·3
Handelsarbetareförb. . .	261	42 298	17 924	1 063	2·5	390	42 328	1 052	2·5
Kommunalarbetareförb. .	319	47 226	13 793	2 102	4·5	813	47 839	1 302	2·7
Lantarbetareförbundet .	719	45 192	1 060	2 050	4·5	490	45 635	1 559	3·4
Litografförbundet . . .	17	2 583	156	56	2·2	2	2 885	46	1·6
Livsmedelsarbetareförb. .	128	28 939	8 824	3 157	10·9	1 626	28 852	1 788	6·2
Metallindustriarb.-förb. .	303	187 114	12 700	4 554	2·4	586	185 458	2 844	1·5
Järnbruksarbetare . .	57	38 850	648	571	1·5	172	38 782	270	0·7
Verkstadsarbetare . .	246	148 264	12 052	3 983	2·7	414	146 676	2 574	1·8
Murareförbundet	118	10 119	—	3 216	31·8	—	9 797	1 850	18·9
Målareförbundet	205	13 639	2	3 985	29·2	1	13 544	3 145	23·2
Pappersindustriarb.-förb.	126	30 155	1 722	2 491	8·3	364	32 498	2 465	7·6
Sadelm.- o. tapetseraref.	62	3 802	809	331	8·7	81	3 816	124	3·2
Sko- o. läderindustriarb.-f.	60	10 771	4 254	4 035	37·5	1 789	10 840	1 288	11·9
Stenindustriarbetareförb.	121	5 286	2	1 180	22·3	—	5 109	459	9·0
Sågverksindustriarb.-förb.	232	19 215	18	5 534	28·8	12	19 077	3 131	16·4
Textilarbetareförbundet .	101	39 670	22 304	1 963	4·9	1 512	39 718	1 210	3·0
Tobaksindustriarb.-förb.	11	2 387	1 850	187	7·8	164	2 400	187	7·8
Transportarbetareförb. .	185	26 623	1 587	3 205	12·0	109	28 464	2 586	9·1
Träindustriarbetareförb.	268	24 543	527	3 805	15·5	114	24 126	895	3·7
Typografförbundet . . .	106	12 109	607	313	2·6	31	12 109	220	1·8
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	229	20 134	—	3 971	19·7	—	21 085	3 640	17·3
Summa	5 092	763 278	128 633	78 690	10·3	13 364	770 430	45 674	5·9

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under december uppgivits till inalles 365 165.

Tab. 12. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{30}/_{11}$ 1941—$^{31}/_{12}$ 1942.

Fackförbund	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$
Beklädnadsarbetareförb.	9·7	17·9	15·3	10·6	6·4	7·8	7·5	6·2	7·5	5·6	3·5	3·6	5·2	13·2
Blick- o. plåtslagareförb.	14·3	23·9	18·0	12·5	15·5	10·5	7·1	4·7	4·3	3·2	3·6	4·2	7·6	13·6
Bokbindareförbundet	2·5	3·9	3·9	3·2	2·7	2·7	2·4	2·4	2·2	2·0	1·9	1·4	1·1	2·2
Bryggeriindustriarbetareförb.	7·5	6·5	6·9	7·2	5·0	4·0	2·4	2·1	1·7	2·3	2·8	4·1	4·5	3·5
Byggnadsträarbetareförb.	27·4	35·0	46·8	43·9	39·0	27·1	19·0	16·6	10·7	9·4	10·7	14·1	17·5	30·7
De förenade förbunden	4·5	11·0	6·0	6·8	7·2	4·9	4·2	4·1	4·9	3·9	4·2	4·5	4·5	10·1
Elektriska arbetareförb.	4·0	5·2	10·0	10·7	9·0	6·4	5·2	4·5	2·7	2·2	1·7	1·9	1·9	2·4
Gjutareförbundet	2·7	3·9	3·5	2·6	2·1	1·8	1·8	1·8	1·7	1·4	1·2	1·2	1·2	3·0
Grov- o. fabriksarbetareförb.	19·7	26·1	27·1	26·2	22·3	14·3	8·8	6·7	6·3	6·3	7·0	7·9	9·3	20·1
Byggnadsind.-arbetare	28·6	36·2	37·6	36·3	30·3	18·9	12·1	8·2	7·2	7·9	8·9	9·9	12·7	27·8
Byggnadsämnesind.-arbetare	18·6	25·5	28·3	27·3	24·6	14·0	5·2	4·1	3·5	3·9	5·5	6·9	8·7	16·4
Glasbruksarbetare	6·2	7·3	8·1	6·2	4·8	4·9	3·9	3·8	5·5	5·2	2·6	2·2	2·7	3·5
Sockerfabriksarbetare	4·6	17·9	19·4	16·2	13·6	11·5	8·2	6·8	4·3	3·8	6·0	4·2	2·5	20·2
Tändsticksarbetare	15·0	16·6	17·4	17·4	15·6	14·2	11·3	11·1	10·5	11·3	11·1	13·2	9·3	12·2
Övriga arbetare	9·6	12·3	11·7	12·2	11·6	8·1	6·2	5·8	7·0	5·2	5·4	6·3	6·0	10·9
Gruvindustriarbetareförb.	2·1	2·6	2·2	2·5	2·6	1·6	2·0	1·2	1·3	1·2	1·0	1·1	1·3	2·9
Handelsarbetareförb.	2·8	3·4	2·7	3·4	3·3	2·6	2·3	2·2	2·2	2·3	2·2	2·4	2·5	2·5
Kommunalarbetareförb.	5·0	6·1	7·1	5·8	4·9	3·8	1·6	1·6	1·5	1·7	2·0	2·4	2·7	4·5
Lantarbetareförbundet	4·0	4·0	6·6	6·8	5·3	3·0	2·5	2·2	2·4	2·1	2·2	1·9	3·4	4·5
Litografförbundet	1·9	2·4	2·5	2·9	2·0	1·7	1·5	1·4	1·6	1·4	1·5	1·2	1·6	2·2
Livsmedelsarbetareförb.	6·3	10·2	8·3	7·8	7·1	6·4	5·7	5·2	5·3	5·9	7·1	6·2	6·2	10·9
Metallindustriarbetareförb.	4·0	4·2	3·5	4·2	4·0	3·3	2·8	2·1	1·6	1·5	1·4	1·4	1·5	2·4
Järnbruksarbetare	1·4	1·3	1·6	1·4	1·3	0·9	0·6	0·4	0·5	0·6	0·7	0·6	0·7	1·5
Verkstadsarbetare	4·8	5·0	4·0	5·0	4·7	4·0	3·4	2·6	1·8	1·7	1·6	1·6	1·8	2·7
Murareförbundet	36·2	46·1	52·5	50·9	48·3	30·9	16·0	7·5	4·9	5·1	8·1	13·3	18·9	31·8
Målareförbundet	33·1	37·8	53·0	47·5	38·2	25·6	16·6	14·3	11·2	8·6	5·9	14·0	23·2	29·2
Pappersindustriarbetareförb.	13·6	13·5	13·8	10·8	9·7	9·3	8·0	6·6	6·1	5·6	6·4	5·8	7·6	8·3
Sadelm.- o. tapetserareförb.	5·2	12·8	22·4	15·5	12·5	9·7	9·1	7·2	7·5	6·4	4·2	3·3	3·2	8·7
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	9·8	22·1	16·7	15·0	10·8	8·0	11·3	7·1	8·1	6·9	14·3	11·7	11·9	37·5
Stenindustriarbetareförb.	14·1	20·8	29·0	20·7	17·1	9·3	6·5	7·3	8·2	9·4	9·3	10·8	9·0	22·3
Sågverksindustriarbetareförb.	23·2	35·0	29·5	24·6	23·9	19·9	13·3	8·1	5·6	7·8	9·5	12·8	16·4	28·8
Textilarbetareförbundet	4·7	5·0	5·8	5·2	4·7	4·7	3·8	4·5	4·2	3·4	3·4	3·2	3·0	4·9
Tobaksindustriarbetareförb.	10·1	9·9	9·2	9·9	9·7	8·8	8·4	7·9	7·8	7·1	7·3	7·7	7·8	7·8
Transportarbetareförb.	13·0	13·8	15·7	15·5	14·0	12·3	9·0	6·7	6·5	6·7	7·3	7·7	9·1	12·0
Träindustriarbetareförb.	6·1	20·6	14·5	10·0	8·3	5·5	4·2	3·8	3·4	3·2	2·7	3·4	3·7	15·5
Typografförbundet	3·7	4·5	4·3	2·3	1·5	1·2	1·0	0·7	0·8	1·9	1·8	1·7	1·8	2·6
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	22·6	25·4	21·7	21·5	21·4	15·0	12·4	11·0	10·1	9·2	9·2	9·8	17·3	19·7
Samtliga	10·0	13·0	13·7	12·5	11·1	8·1	6·0	4·9	4·3	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 13. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av januari 1943.*										
Stockholms stad.	1	1 682	—	1 682	— 260	—	— 260	64·9	58·4	2·8
Stockholms . . .	11	140	135	275	+ 91	— 55	+ 36	72·7	56·7	0·9
Uppsala	4	71	19	90	+ 8	+ 11	+ 19	64·4	44·4	0·6
Södermanlands .	2	30	—	30	— 29	—	— 29	·	·	0·2
Östergötlands . .	2	182	—	182	+ 92	—	+ 92	77·5	59·9	0·6
Jönköpings . . .	5	79	—	79	— 15	—	— 15	82·3	64·6	0·3
Kronobergs . . .	4	14	21	35	+ 7	— 1	+ 6	·	·	0·2
Kalmar	7	126	7	133	+ 27	— 3	+ 24	78·9	58·6	0·6
Gotlands	2	34	8	42	+ 5	+ 5	+ 10	·	·	0·7
Blekinge	12	25	62	87	+ 9	— 1	+ 8	77·0	65·5	0·6
Kristianstads . .	2	57	2	59	+ 23	— 1	+ 22	76·3	45·8	0·2
Malmö stad . .	1	708	—	708	+ 233	—	+ 233	79·1	45·8	4·5
Malmöhus i övrigt	11	634	74	708	+ 369	+ 60	+ 429	81·2	37·3	1·9
Hallands	6	65	4	69	— 22	—	— 22	84·1	75·4	0·5
Göteborgs stad .	1	2 143	—	2 143	+ 328	—	+ 328	72·2	39·3	7·6
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	35	294	1 249	1 543	+ 36	+ 5	+ 41	83·0	45·2	7·6
Älvsborgs . . .	7	64	34	98	+ 6	+ 20	+ 26	71·4	64·3	0·8
Skaraborgs . . .	3	25	—	25	+ 15	— 1	+ 14	·	·	0·1
Värmlands . . .	7	86	83	169	+ 12	+ 5	+ 17	75·1	76·3	0·6
Örebro	1	59	—	59	+ 12	—	+ 12	72·9	67·8	0·3
Västmanlands .	1	1	—	1	—	—	—	—	·	0·0
Kopparbergs . .	2	22	—	22	+ 9	— 3	+ 6	·	·	0·1
Gävleborgs . . .	6	105	11	116	+ 28	+ 10	+ 38	81·9	92·2	0·4
Västernorrlands .	31	80	1 354	1 434	+ 27	+ 390	+ 417	86·3	61·9	5·2
Jämtlands . . .	1	1	—	1	—	—	—	·	·	0·0
Västerbottens . .	4	9	21	30	+ 2	+ 4	+ 6	·	·	0·1
Norrbottens . . .	9	3	169	172	+ 2	— 60	— 58	85·5	29·7	0·8
Summa	178	6 739	3 253	9 992	+ 1 015	+ 385	+ 1 400	76·7	50·8	1·6
b) *December 1941—Januari 1943.*										
							antal %			
1941										
december	255	14 166	5 417	19 588	+ 3 681	+ 1 121	+ 4 802 32·5	73·8	39·2	3·1
1942										
januari	268	17 964	7 295	25 259	+ 3 798	+ 1 878	+ 5 676 29·0	73·7	36·2	4·0
februari	264	17 633	7 516	25 149	— 331	+ 221	— 110 0·4	74·2	37·3	4·0
mars	254	15 364	6 698	22 062	— 2 269	— 818	— 3 087 12·3	75·0	41·3	3·5
april	229	10 239	5 296	15 535	— 5 125	— 1 402	— 6 527 29·6	75·4	48·1	2·4
maj	204	6 510	3 550	10 060	— 3 729	— 1 746	— 5 475 35·2	75·3	50·9	1·6
juni	190	4 696	3 245	7 941	— 1 814	— 305	— 2 119 21·1	75·5	51·6	1·2
juli	177	3 958	3 001	6 959	— 738	— 244	— 982 12·4	78·0	54·0	1·1
augusti	173	3 713	2 936	6 649	— 245	— 65	— 310 4·5	77·8	54·2	1·0
september . . .	168	3 672	2 747	6 419	— 41	— 189	— 230 3·5	77·0	54·9	1·0
oktober	161	3 898	2 479	6 377	+ 226	— 268	— 42 0·7	75·6	52·9	1·0
november . . .	164	4 204	2 467	6 671	+ 306	— 12	+ 294 4·6	75·6	54·8	1·0
december	171	5 724	2 868	8 592	+ 1 520	+ 401	+ 1 921 28·8	74·8	50·0	1·3
1943										
januari	178	6 739	3 253	9 992	+ 1 015	+ 385	+ 1 400 16·3	76·7	50·8	1·6

Tab. 14. De arbetslösas yrkestillhörighet. Januari 1943.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	**85**	**126**	**211**	**+ 7**	**+ 30**	**+ 37**	**123**	**58·3**
Jordbruk	80	22	102	+ 8	+ 9	+ 17	49	48·0
Skogshushållning	5	104	109	— 1	+ 21	+ 20	74	67·9
Industri och hantverk	**4 272**	**2 545**	**6 817**	**+ 873**	**+ 246**	**+ 1 119**	**4 818**	**70·7**
Ingenjörsarbete och arbetsledning	51	2	53	+ 2	—	+ 2	47	88·7
Malmbrytning	1	1	2	—	— 1	— 1	—	·
Metall- och maskinindustri	331	37	368	+ 28	— 5	+ 23	271	73·6
Jord- och stenindustri	182	1 136	1 318	+ 4	— 15	— 11	1 132	85·9
stenindustri	120	1 089	1 209	+ 1	— 15	— 14	1 050	86·8
glasindustri	6	44	50	—	+ 3	+ 3	44	88·0
annan hithörande industri	56	3	59	+ 3	— 3	—	38	64·4
Trävaruindustri	197	574	771	+ 30	+ 123	+ 153	530	68·7
sågverksindustri	143	568	711	+ 11	+ 122	+ 133	501	70·5
annan trävaruindustri	54	6	60	+ 19	+ 1	+ 20	29	48·3
Pappersindustri	66	257	323	+ 19	+ 44	+ 63	220	68·1
Grafisk industri	34	—	34	+ 4	—	+ 4	25	·
Livsmedelsindustri	149	10	159	+ 38	+ 2	+ 40	104	65·4
Textil- och beklädnadsindustri	69	4	73	+ 13	+ 1	+ 14	52	71·2
Läder-, hår- och gummivaruindustri	72	5	77	+ 7	— 1	+ 6	48	62·3
skoindustri	30	4	34	+ 6	+ 3	+ 9	16	·
gummivaruindustri	5	—	5	+ 1	— 2	— 1	4	·
annan hithörande industri	37	1	38	—	— 3	— 3	28	·
Kemisk-teknisk industri	91	3	94	+ 14	+ 2	+ 16	67	71·3
Byggnadsverksamhet	3 003	514	3 517	+ 722	+ 97	+ 819	2 304	65·5
husbyggnadsarbete	2 717	259	2 976	+ 668	+ 63	+ 731	1 957	65·8
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	286	255	541	+ 54	+ 34	+ 88	347	64·1
Kraft- och värmeproduktion	26	2	28	— 8	— 1	— 9	18	·
Sjöfart och fiske	**136**	**17**	**153**	**+ 23**	**+ 4**	**+ 27**	**92**	**60·1**
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	**1 414**	**193**	**1 607**	**+ 5**	**+ 53**	**+ 58**	**1 151**	**71·6**
Kontors-, affärs- och lagerarbete	549	25	574	— 31	— 11	— 42	471	82·1
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	190	14	204	— 15	— 2	— 17	172	84·3
kontorsvaktmästare m. fl.	10	—	10	+ 3	— 1	+ 2	5	·
affärsförest., bitr., agenter m. fl.	231	5	236	— 15	— 4	— 19	201	85·2
lagerarbetare och förrådsbiträden	118	6	124	— 4	— 4	— 8	93	75·0
Landtransport	550	160	710	+ 18	+ 65	+ 83	417	58·7
hamn- och stuveriarbetare	239	138	377	+ 13	+ 66	+ 79	180	47·7
chaufförer och åkeriarbetare	252	18	270	+ 27	+ 1	+ 28	205	75·9
övriga hithörande grupper	59	4	63	— 22	— 2	— 24	32	50·8
Hotell- och restaurangrörelse	108	—	108	— 2	— 1	— 3	83	76·9
Litterärt och konstnärligt arbete	127	8	135	— 5	+ 1	— 4	119	88·1
Förvaltning och undervisning	54	—	54	+ 22	— 1	+ 21	40	74·1
Sjukvård och hygien	26	—	26	+ 3	—	+ 3	21	·
Husligt arbete	**27**	**1**	**28**	**— 2**	**+ 1**	**— 1**	**12**	**·**
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	**805**	**371**	**1 176**	**+ 109**	**+ 51**	**+ 160**	**798**	**67·9**
Summa	**6 739**	**3 253**	**9 992**	**+ 1 015**	**+ 385**	**+ 1 400**	**6 994**	**70·0**
därav 16—25 år	301	89	390	+ 22	— 44	— 22		
26—50 »	3 059	1 464	4 523	+ 519	+ 119	+ 638		
över 50 »	3 379	1 700	5 079	+ 474	+ 310	+ 784		

Tab. 15. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av januari 1943.*										
Stockholms stad .	1 208	120	—	320	232	—	—	406	20	110
Stockholms . . .	162	28	—	—	17	—	—	87	17	13
Uppsala	26	—	—	—	4	—	18	—	—	4
Södermanlands .	15	—	—	—	1	—	13	—	—	1
Östergötlands . .	97	—	—	—	5	—	—	63	19	10
Jönköpings . . .	53	27	—	—	3	—	11	—	—	12
Kronobergs . . .	32	16	—	—	2	—	—	—	7	7
Kalmar	62	3	—	—	3	—	55	—	1	—
Gotlands	34	—	—	5	—	—	29	—	—	—
Blekinge	47	42	—	—	2	—	3	—	—	—
Kristianstads . .	41	—	—	—	—	—	41	—	—	—
Malmö stad . .	526	67	—	50	11	—	—	383	14	1
Malmöhus i övrigt	430	147	—	12	3	—	24	209	35	—
Hallands	41	—	—	24	—	—	9	—	—	8
Göteborgs stad .	1 600	116	40	159	54	—	—	1 166	13	52
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	1 269	619	349	71	1	13	3	157	36	20
Älvsborgs . . .	38	—	—	8	—	—	9	—	4	17
Skaraborgs . . .	4	—	—	4	—	—	—	—	—	—
Värmlands . . .	120	18	24	—	4	—	24	41	3	6
Örebro	23	4	—	8	6	5	—	—	—	—
Västmanlands .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs . .	13	—	—	—	1	—	12	—	—	—
Gävleborgs . . .	46	—	—	39	4	—	—	—	—	3
Västernorrlands .	1 017	64	528	115	2	6	36	226	3	37
Jämtlands . . .	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens . .	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Norrbottens . .	88	—	30	—	—	—	37	—	8	13
Summa	**6 994**	**1 271**	**971**	**815**	**357**	**24**	**324**	**2 738**	**180**	**314**
därav städer	4 617	532	96	674	336	18	200	2 408	117	236
b) *December 1941—Januari 1943.*										
1941										
december	13 936	1 542	1 104	1 642	367	58	830	6 974	583	836
1942										
januari	17 701	2 310	1 283	1 821	374	73	1 028	9 183	696	933
februari	19 218	2 649	1 524	1 955	384	57	963	10 191	564	931
mars	17 040	2 258	1 589	2 031	393	68	791	8 524	424	962
april	12 794	1 702	1 443	1 819	407	85	671	5 631	231	805
maj	8 462	2 146	1 061	1 443	388	113	477	2 083	116	636
juni	6 903	2 177	945	1 206	370	178	409	974	66	578
juli	6 210	2 102	937	1 080	348	162	281	822	50	428
augusti	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403
september . . .	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371
oktober	4 931	1 434	831	963	341	101	231	654	39	337
november . . .	4 947	1 281	744	918	373	88	244	898	55	346
december	6 061	1 114	802	871	398	33	189	1 778	538	338
1943										
januari	6 994	1 271	971	815	357	24	324	2 738	180	314

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1938—1943.

Tab. 16. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	147
1943	137												
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)												
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·8	4·8	5·0	6·8	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·8	7·8	7·5	7·8	8·2	10·0	13·0	11·8
1942	13·7	12·5	11·1	8·1	6·0	4·9	4·8	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306
1943	9 992												

Tab. 17. Indextal för antalet sysselsatta arbetare. 1:a kv. 1935 = 100.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1938	114·7	117·9	117·8	116·8
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1942	104·7	110·7	114·7	114·7

Tab. 18. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1938	3·45	3·51	3·53	3·63
1939	3·66	3·92	3·96	3·78
1940	3·67	3·44	3·38	3·35
1941	3·21	3·39	3·38	3·49
1942	3·38	3·66	3·78	3·67

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 7—9 och 17—18. För januari 1943 ha rapportkorten utsänts till omkring 13 000 företagare, av vilka c:a 7 700 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas endast för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 8 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under december 1941—januari 1943 med september 1939 som bas. Indextalen för januari 1943 äro preliminära. Indextalen i tab. 8 ha beräknats med användande av månadsindextal, som visa arbetarantalets förändringar, om arbetare på semester räknas som sysselsatta. I tab. 17 ha enligt kedjemetoden beräknats kvartalsindextal (den mellersta månaden i varje kvartal) över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 9 och 18 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 10.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — *Tab. 16.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(Januari—10 februari 1943.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

B[RUNIUS], T. Fredsplaneringens yttre förutsättningar. Industria 1943, nr 2.

SVENNILSON, I. Industrialisering och levnadsvillkor. [Anm. av T. Gårdlund: »Industrialismens samhälle».] Tiden 1942, nr 10.

Kapitalbildung und Sozialpolitik. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1943, nr 1.

Sverige.

AKSELSSON, L. Besparingsmöjligheter i den statliga verksamheten. Skandinaviska bankens kvartalsskrift 1943, nr 1.

CASSEL, G. Planen på en engångsskatt å förmögenhet. Finanstidningen 1943, nr 4.

ERLANDER, T. Socialpolitiken i Sverige under kristiden. (Föredrag.) Socialt Tidsskrift 1942, nr 11/12.

HÖJER, SIGNE. Fredsplaneringen i Sverige. Hertha 1943, nr 1.

NORDFELT, HJ. Utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor. Sv. sparbankstidskrift 1942, nr 9/10.

OLSSON, IVAN. De folkliga organisationerna och fritiden. Kooperatören 1943, nr 1.

SÖDERLUND, G. Sparandets roll i kampen mot inflation. (Föredrag.) Sv. sparbankstidskrift 1942, nr 9/10.

WEBJÖRN, T. Synpunkter på några kommunala byggnadsuppgifter. Landskommunernas tidskrift 1943, nr 1.

ÅMAN, V. Det enskilda företaget och dess sociala ansvar. Arbetarens syn på problemet. Metallarbetaren 1943, nr 3.

Engångsskatten på förmögenhet. Sunt förnuft 1943, nr 1.

Det enhälliga utdömandet av värdestegringsskattekommitténs förslag. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 2.

Finansplanen. Finanstidningen 1943, nr 3.

Låtom oss tvångsspara. Sv. trafiktidning 1943, nr 2.

Nya utvecklingslinjer för vår skogsindustri. Skogen 1943, nr 3.

Planläggning av beredskap för efterkrigstiden. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 4.

Prisstabilisering och arbetsfred. Finanstidningen 1942, nr 50.

Statsbidrag till samlingslokaler. Landskommunernas tidskrift 1943, nr 2.

Statsmakterna och sparandet. Finanstidningen 1943, nr 5.

Varubrist och penningöverflöd. Affärsvärlden 1943, nr 4.

Danmark.

JENSEN, O. Ændringerne i den danske Socialovgivning. Socialt arbeid 1942, nr 9/10.

KJÆRBÖL. Das soziale Gesicht Dänemarks. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 1/2.

Indkomstforskydningen fra 1940 til 1941 [i Danmark]. Arbejdsgiveren 1943, nr 3.

Finland.

MANNIO, N. A. Socialförvaltningens utveckling under de senaste åren. Social tidskrift 1942, nr 11/12.

Arbetslagstiftningen under år 1942. Industritidningen 1942, nr 12.

Finska produktionskommitténs detaljprogram. Industria 1943, nr 3.

Soc. rådsrepublikernas union.

HELLSTRÖM, S. Sparslanten i Sovjet. Sv. typograftidning 1943, nr 6.

Storbritannien.

CEDERVALL, G. Obligatoriskt sparande. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 2.

Tyskland.

JOSTOCK, P. Über den Umfang des der Besteuerung entgehenden Einkommens. Weltwirtschaftliches Archiv B. 57, s. 27.

Deutsche Sozialpolitik 1933 bis 1942. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 3.

Arbetarskydd.

BRUCE, T. Yrkesskador i luftvägar och lungor. (Föredrag.) Arbetarskyddet 1943, nr 1.

KLAPPER, KATARINA. Farliga gifter. Socialmedicinisk tidskrift 1943, nr 1.

Svetsarbetet — hälsorisker och skyddsåtgärder. Arbetarskyddet 1943, nr 1.

Sverige.

QUARNÅ, K. Om skiftarbete, särskilt nattarbete. Arbetsledaren 1943, nr 2.

STENHOLM, W. Skyddsanordningar för arbete på hustak. Byggnadsvärlden 1943, nr 4.
WINBERG, E. A. Olycksfall genom elektrisk ström 1936—1940. Arbetarskyddet 1943, nr 1.
Den lokala säkerhetstjänsten. Sv. typograftidning 1943, nr 2.
Samarbete för säkerhets skull. [Konferens i Stockholm d. 16 januari 1943 ang. den lokala säkerhetstjänsten.] Metallarbetaren 1943, nr 4.

Finland.

Olycksfall i arbete år 1939. Social tidskrift 1942, nr 11/12.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

HALLDAU, N. Utbildning och lön. Bankvärlden 1943, nr 1.
SVENSSON, HENRY. Reformation av lönestatistiken [inom metallarbetarförbundet]. Metallarbetaren 1943, nr 2 och 4.
Översyn av semesterlagen. Lantarbetaren 1943, nr 1.

Danmark.

Arbejdslönnen i Industrien. April Kvartal 1942. Statistiske Efterretninger 1943, nr 2.

Finland.

MANNIO, N. A. Lönereglementeringen. Social tidskrift 1942, nr 11/12.
Regleringen av skogslönerna. Industritidningen 1942, nr 11.

Frankrike.

The Regulation of Hours of Work in France. International labour review okt. 1942.

Schweiz.

Richtsätze für die Lohnanpassung. Die Volkswirtschaft 1942, nr 12.

Storbritannien.

Verlängerung der Arbeitszeit für Frauen und Jugendliche. Sozialpolitische Weltrundschau jan. 1943.

Tyskland.

OVERBERG, S. Drei Jahre Ladenschlussverordnung. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 35/36.
WOLF. Lohnordnung und Leistungssteigerung in der deutschen Rüstungswirtschaft. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 3.
Die Abstufung der Arbeitsverdienste nach Ortsgrössenklassen. Wirtschaft und Statistik 1942, nr 12.
Die Arbeitsverdienste im März 1942. Reichsarbeitsblatt 1942, nr 35/36.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Sverige.

CASSEL, G. Den fulla sysselsättningens problem. Skandinaviska bankens kvartalsskrift 1943, nr 1.
HÖJER, SIGNE. Social hemhjälp — ett aktuellt önskemål. Vår bostad 1943, nr 2.
WINROTH, CH. Flykten från skogen. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 5.
Arbetslöshetsförsäkringen fördyras onormalt av korttidsarbetet. Finanstidningen 1943, nr 6.
Arbetslöshetshjälpen i Stockholm år 1941. Statistisk månadsskrift 1942, nr 12.
Industriens sysselsättning och produktion [år 1942]. Affärsvärlden 1943, nr 5.

Amerikas förenta stater.

Der neue Diktator des Arbeitseinsatzes. Sozialpolitische Weltrundschau jan. 1943.

Belgien.

GROMBEER, R. La main-d'œuvre étrangère et son contrôle en Belgique. Revue du travail 1942, nr 10.

Danmark.

JUHL-CHRISTENSEN, P. Lovgivningen om Formidling af Arbejdskraft til offentlige Arbeider m. v. Socialt Tidsskrift 1942, nr 11/12.

Finland.

KAHRA, É. Organiseringen av arbetsmarknaden under krigstid. Social tidskrift 1942, nr 11/12.
TOMMILA, O. Kvinnan i Finlands arbetskampanj. Industria 1943, nr 1.
Regleringen av arbetskraftens användning på ny bas. Industritidningen 1942, nr 11.

Befolkningsfrågor.

Sverige.

HYRENIUS, H. De senaste årens nativitetsuppgång. Ekonomisk tidskrift 1942, nr 4.
QUENSEL, C.-E. De årliga uppgifterna över befolkningens förändringar. Statsvetenskaplig tidskrift 1942, nr 5.
SVENSKA GALLUP. Ekonomin anses vara främsta orsak till färre barn. Vi 1943, nr 6.
Abort. Vår bostad 1943, nr 1.

Amerikas förenta stater.

MYRDAL, G. Negerfrågan i Amerika just nu. Vi 1943, nr 4.

Danmark.

Befolkningens Fordeling efter Alder og ægteskabelig Stilling d. 5. November 1940. Statistiske Efterretninger 1943, nr 4.

Finland.

HENRIKSSON, WEIO. Ändringar i lagen om familjebostadslån och familjebostadsbidrag. Social tidskrift 1942, nr 11/12.
KEINÄNEN, E. Dödligheten bland befolkningen i Finland under de senaste decennierna. Nordisk försäkringstidskrift 1943, nr 1.

Nederländerna.

ANDERS, J. Bevölkerungspolitisches aus Holland. Der deutsche Volkswirt jan. 1943.

Tyskland.

Zehn Jahre Geburtenentwicklung. Wirtschaft und Statistik 1943, nr 1.

Bostadsförhållanden.

MYRDAHL, ALVA. Morgondagens hem och städer. Vår bostad 1943, nr 1.

PAULSON, Gregor. Krympta hem — storhem. Kooperatören 1943, nr 2.

Sverige.

ANKARSWÄRD, G. Provinsialläkarna och bostadsförbättringsverksamheten. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1943, nr 2.

KOMMERSKOLLEGIUM. Utlåtande angående förslag om värdestegringsskatt å fastighet. Kommersiella meddelanden 1943, nr 1.

NELANDER, E. Byggnadsindustriens försörjning med material. Från departement och nämnder 1943, nr 2.

NORDLING, N., GRUBB, I., & AGRELL, I.-G. Om effektiv och ekonomisk uppvärmning av bostäder. Hygienisk revy 1943, nr 1.

Byggnadsverksamheten i Stockholm under år 1942. Statistisk månadsskrift 1942, nr 12.

Husbyggandets förbilligande. Sunt förnuft 1943, nr 1.

En milstolpe. Stockholms HSB 1923—1943. Vår bostad 1943. Jubileumshäfte.

Danmark.

HOLM, G. Die Bevölkerungsfrage und die Entwicklung des Wohnungswesens in Dänemark. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1943, nr 1.

Finland.

MODEEN, G. Bostadsproduktion och bostadsbehov i Helsingfors. Finsk kommunaltidskrift 1942, nr 9.

Byggnadsverksamheten i städerna och köpingarna år 1941. Finsk kommunaltidskrift 1942, nr 9.

Norge.

KIELLAND, J. C. Boligbyggingen i Oslo. Sosialt arbeid 1942, nr 9/10.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

B[RUNIUS, A.] Fjärde indexavtalet. Industria 1943, nr 1.

FAGERHOLM, P. HJ. Anställdas trygghet. Svensk tidskrift 1942, nr 10.

Avtalsuppgörelsens innebörd. [Nya lantarbetsavtalet.] Lantarbetaren 1943, nr 5.

Indexavtalen i Sverige. Industritidningen 1942, nr 12.

Neues Indexlohnabkommen. Sozialpolitische Weltrundschau jan. 1943.

Nytt ramavtal ger 80 procents kompensation. Signalen 1943, nr 1.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Sverige.

CURTMAN, C. W. De nya krigsfamiljebidragsförfattningarna. Landskommunernas tidskrift 1943, nr 1—2.

Hälso- och sjukvård.

ALSTRÖM, C. H., GENTZ, C., & LINDBLOM, K. Schizofreni och tuberkulos. Sv. läkartidningen 1943, nr 3.

EKBLAD, M. Den moderna psykiatriens terapeutiska möjligheter. Social-medicinsk tidskrift 1943, nr 1.

SUNDELIN, F. Om guldbehandling av kronisk ledgångsreumatism. Folkpensioneringen 1942, nr 10.

WIJNBLADH, HJ. Modern vidskepelse. Front mot vitaminraseri och mineralövertro, värdelösa »näringspreparat», skadliga »hälsosystem» och osund annonsering! Friskt folk 1943, nr 1.

Sverige.

ANDERSSON, ALLAN, & YVE, H. Hälsovårdsnämnderna. S.A.P. information 1943, nr 2.

BEIJBOM, G. Landstingens betydelse för vårt lands sjukvård. Svenska röda korset 1943, nr 1.

BOHMANSSON, G. Medicinens utveckling och återverkningarna härav för landstingens sjukvårdande verksamhet. Sveriges landstings tidskrift 1942, nr 6.

FALK, J. Svenska röda korsets socialhygieniska arbete i fred och ofred. Svenska röda korset 1943, nr 1.

FORSGREN, E. Om kost och tuberkulos. Sveriges landstings tidskrift 1942, nr 6.

HEJENSTEDT, E. Distriktssköterskeorganisationen. Är kombinationen sjukvård-socialvård i sköterskearbetet lämplig? Sv. läkartidningen 1943, nr 3.

HÖJER, A. Aktuella problem i tuberkuloskampen. Hygienisk revy 1943, nr 1.

[JANNES, ELLY.] Husmors enda semester vistelsen på BB [i Stockholm]. Vi 1943, nr 3.

[LANDSORGANISATIONEN.] Förbättrad tuberkuloseftervård. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1943, nr 2.

[SV. ARBETSGIVAREFÖRENINGEN.] Arbete för tuberkulösa. (Yttrande.) Industria 1943, nr 3.

Folktandvården och tandläkarna. Sveriges landstings tidskrift 1942, nr 6.

Nationalföreningens förslag om förbättrad tuberkuloseftervård. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1942, nr 4.

Vår förste skolöverläkare utnämnd. Sv. lärartidning 1943, nr 1.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

TORSELL, R. Växtförädlingen — en kraftig faktor till jordbrukets utveckling. Mjölkpropagandan 1943, nr 1.

Jordbruket och den fria konkurrensen. Industria 1943, nr 1.

Sverige.

JÄGERSKIÖLD, S. Staten och jordbrukets organisationer. Förvaltningsrättslig tidskrift 1942, nr 6.

Utredning angående vattenförsörjning och avloppsförhållanden på landsbygden. Hushållningssällskapens tidskrift 1942, nr 8.

Tyskland.

BRUMMERBAUM, A. Aufgaben der landwirtschaftlichen Erzeugung. Der Vierjahresplan 1942, nr 12.

Kooperation.

Sverige.

BERGSTRÖM, GRETA. Husmödrarna och den kooperativa rörelsen. Kooperatören 1943, nr 2.

Finland.

ODHE, T. Den yngre finska partihandeln 25 år. Kooperatören 1943, nr 1.

Kristidsfrågor.

Sverige.

DOMÖ, F. Krisen och planhushållningen. Svensk tidskrift 1942, nr 10.

KOMMERSKOLLEGIUM. Utlåtande angående förslag till vissa ändringar i gällande ransoneringsförfattningar. Kommersiella meddelanden 1943, nr 1.

WIGFORSS, K., & KOLLBERG, G. Ett friare ransoneringssystem. Tiden 1943, nr 1.

Arbejdet mot Inflation i Sverige. Arbejdsgiveren (Danmark) 1943, nr 1.

Krisförvaltningens organisation. Från departement och nämnder 1943, nr 1.

Vedavverkningen är den viktigaste frågan. Lantmannen 1943, nr 3.

Veden dominerar. Skogen 1943, nr 1.

Nykterhetsfrågan.

GOLDBERG, L. Nyare undersökningar över alkoholens resorption från digestionskanalen. Sv. läkartidningen 1943, nr 3.

Sverige.

ELMÉR, Å. Vorschläge zur Förderung der Nüchternheit in der schwedischen Armee. Forschungen zur Alkoholfrage 1942, nr 2/3.

FLODH, E. Varför dricker pojkarna mera nu än förr? Reformatorn 1943, nr 2

F[URUSKOG], J. Systemet som inte har fungerat. Reformatorn 1943, nr 6.

LARSSON, TAGE Synpunkter på liberalismens ställning till den äldre nykterhetsrörelsen. Tirfing 1942, nr 6.

[WALENSKY, W.] Rattfylleristerna sällan »oförvitliga medborgare». Reformatorn 1943, nr 5.

Hur återspeglas krisförhållandena i svenska folkets alkoholvanor? Pressmeddelanden från Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling 1943, nr 2.

Kampsignal mot ungdomsfylleriet. Reformatorn 1943, nr 4.

Nykterhetsförhållandena just nu. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 1.

Rusdrycksmedlen i statsverkspropositionen. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 1.

Ytterligare inskränkningar i brännvins- och maltdryckstillverkningen. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 1.

Finland.

CASELIUS, I. Försäljningsförbud eller inköpsförbud? Tidskrift för alkoholpolitik 1942, nr 4.

LINTURI, A. Kortsystem olämpligt vid distributionen av alkoholdrycker hos oss. Tidskrift för alkoholpolitik 1942, nr 4.

Frankrike.

GACHOT, H. Die Alkoholgesetzgebung und der Kampf gegen die Alkoholgefahren in Frankreich. Forschungen zur Alkoholfrage 1942, nr 2/3.

Schweiz.

KELLER, F. Alkoholwirkung und schweizerische Verkehrsgesetzgebung. Forschungen zur Alkoholfrage 1942, nr 2/3.

Tyskland.

GOESCH, Fr. Neuordnung der Trinkbranntweinherstellung im Deutschen Reich. Forschungen zur Alkoholfrage 1942, nr 2/3.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

JACOBS, A. Internationale Fragen der Lebenshaltungsindizes. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1943, nr 1.

MÖLLER, H. Die Formen der regionalen Preisdifferenzierung. Weltwirtschaftliches Archiv B. 57, s. 81.

ÅGREN, G. Om näringsvärdet hos jäst. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1943, nr 4.

Sverige.

BAGGE, F. Jordbrukets prisförhållanden under 1942. Lantmannen 1943, nr 4.

BOALT, CARIN. Kost och näringsstandard under krisen. Kooperatören 1943, nr 2.

J[U]L[I]N, [T.] Dyrortsdebatten. Sv. trafiktidning 1943, nr 3.

JURÉEN, L. En jämförelse mellan den beräknade produktionen och den statistiskt redovisade konsumtionen av vissa ransonerade livsmedel. Kommersiella meddelanden 1943, nr 1.

KLARIN, EDITH. Kosten och krisen. Friskt folk 1943, nr 1.

LUNDBERG, E. Näringslivet och inflationsfaran. Ekonomisk tidskrift 1942, nr 4.

SJÖBLOM, G. Dyrortsfrågan, ett aktuellt problem. Notiser från tullverket 1943, nr 1.

ÅKERMAN, G. Statsutgifterna och prisstegringen. Sv. utrikeshandel 1943, nr 2.

ÅSTRAND, H. Betskörden täcker knappt landets behov av socker. Lantmannen 1943, nr 3.

ÖBERG, C. »Dyrortsgrupperingar» för vissa prisreglerade livsmedel. Från departement och nämnder 1943, nr 2.

Dyrortskonferensen sammanträder på nytt. Sv. trafiktidning 1943, nr 6.

Fiskbullarna reserveras för de sjuka. Från departement och nämnder 1943, nr 2.

Indexfrågan. Folkskollärarnas tidning 1943, nr 3.

Indexrevisionen. Finanstidningen 1943, nr 1/2.

Levnadskostnadsindex och indextak. Finanstidningen 1943, nr 3.

Prispolitik och prisreglering. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 1—5.

Prispolitiska planer i Sverige. Industritidningen 1942, nr 11.

Protest mot dyrortsförslaget. Folkskollärarnas tidning 1943, nr 1.

Statstjänare mot dyrortsförslaget. Signalen 1943, nr 3.

Upplysningsmöte i dyrortsfrågan. Sv. trafiktidning 1943, nr 4.

Schweiz.

Pris utjämningskassor i Schweiz. Industria 1943, nr 1.

Tyskland.

DICHGANS, H. Ein Jahr Einheits- und Gruppenpreise. Der Vierjahresplan 1943, nr 1.

Die Preise in Deutschland in zehn Jahren nationalsozialistischer Wirtschaftsführung. Wirtschaft und Statistik 1943, nr 1.

Die Preisentwicklung im Jahre 1942. Wirtschaft und Statistik 1943, nr 1.

Socialförsäkring.

Sverige.

BOO, H. Erfarenheter av ombudsmännens i centralsjukkassorna verksamhet. Sv. sjukkassetidning 1943, nr 1.

PERSSON, K. 1933—1943. De första erkända sjukkassorna ha varit i verksamhet i tio år. Folkpensioneringen 1942, nr 10.

TEGENDAL, E. Besparingsberedningens utredning angående sjukkasseverksamheten. Sv. sjukkassetidning 1943, nr 2.

Folkpensioneringen måste inpassas i en allmän socialvård. Sv. sjukkasse-tidning 1943, nr 1.

Pensionsstyrelsen biträder icke förslag att för närvarande förbjuda erkänd sjukkassa att utge sjukhjälp till medlem under militärtjänstgöring. Folkpensioneringen 1942, nr 10.

Pensionsstyrelsen på samma linje som sjukkasseförbundet i fråga om sjukhjälp till medlem under militärtjänstgöring. Sv. sjukkasse-tidning 1943, nr 2.

Finland.

MÄNTYLÄ, J. E. Understödskasseverksamheten i ett nytt skede. Social tidskrift 1942, nr 11/12.

Italien.

Die italienische Sozialversicherung. Die Unfallversicherung. Sozialpolitische Weltrundschau jan. 1943.

Norge.

ORE, T. K. Tuberkulosedödeligheten i Norge. Nordisk försäkringstidskrift 1943, nr 1.

Storbritannien.

VANNER, A. Beveridge-planen. S. A. P. information 1943, nr 1.

Beveridgeplanens finansiering och trygghetsbelopp. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 1.

Kritik av Beveridgeplanen. Industria 1943, nr 3.

Socialvård.

WEBLER, H. Der Blutfaktor P im Vaterschaftsprozess. Deutsche Jugendhilfe 1942, nr 7/8.

Sverige.

GAMBY, E. Barnkrubbor och lantvistelse åt städernas barn. Vår bostad 1943, nr 2.

HOFSTEN, N. v. Ett års steriliseringar enligt den nya svenska steriliseringslagen. Sv. läkartidningen 1943, nr 1.

HOLM, P. Folkpensionsklientelets invaliditetsgrad samt pensionsförfarandets anpassning till en centraliserad socialvård. Ett referat av ett sakkunnigbetänkande. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 1.

KOCH, G. H. v. Det frivilliga hjälparbetets betydelse. Svenska röda korset 1943, nr 1.

LARSSON, SVEN. Socialvårdskommitténs betänkande angående socialvårdens organisation. Tidskrift för fattigvård 1942, nr 6.

LILJA, GERTRUD. Över 70 000 döva i vårt land. Vi 1943, nr 5.

ROMBERG, W. Socialmedicinska undersökningar av understödsklientelet i Stockholms fattigvårdsförvaltning. Sv. läkartidningen 1943, nr 2.

Beklädnadspengar och flitpengar m. m. å fattigvårdsanstalterna i Stockholm. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 1.

De fattigvårdsunderstöddas bostadsförhållanden i Stockholm år 1942. Statistisk månadsskrift 1942, nr 12.

Förslag om ändrade grunder för läkararvoden inom den förebyggande mödra- och barnavården m. m. Sveriges landstings tidskrift 1942, nr 6.

Socialvårdens organisationsproblem. Sunt förnuft 1943, nr 1.

Socialvårdskommitténs förslag om rationaliserad socialvård framlagt. Sv. sjukkasse-tidning 1943, nr 2.

Danmark.

SKJERBÆK, O. J. Tilsyn med Börn i 1941. Börnesagens Tidende 1943, nr 1.

Finland.

JATAS, RAKEL. Om moderskapsunderstöd. Finsk kommunaltidskrift 1942, nr 9.

MANDELIN, E. Fadderortstanken i barnskyddets tecken. Landskommunernas tidskrift 1943, nr 2.

Tyskland.

BUHROW, K. Die Altersheime in den Gemeinden mit mehr als 10 000 Einwohnern. Deutsche Zeitschrift für Wohlfahrtspflege 1942, nr 7/8.

PETERSEN, KÄTHE. Voraussetzungen der Entmündigung bei Unzuchttreibenden. Deutsche Zeitschrift für Wohlfahrtspflege 1942, nr 7/8.

WENT, W. Bedeutung und Anfgabe des Jugendwohnheims. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 1.2.

ZELLMER. Die Zahlung des Arbeitsentgelts nach dem Mutterschutzgesetz. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 3.

Die Jugendkriminalität im Deutschen Reiche in den Jahren 1935 und 1936. Deutsche Jugendhilfe 1942, nr 7/8.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

Manskapets yrkesutbildning [inom handelsflottan]. Nautisk tidskrift 1943, nr 1.

Yrket sitter i högsätet. Medborgaren 1943, nr 2.

Översikt av lärlingsutbildningen. Verkstäderna 1943, nr 1.

Danmark.

BONNESEN, J. Ungdomsskolelovene af 4. Juli 1942. Socialt Tidsskrift 1942, nr 11/12.

Lærlingestatistik 1941. Statistiske Efterretninger 1943, nr 3.

Tyskland.

STAGGE, ERIKA. Die neue Berufserziehung. Der deutsche Volkswirt 22 jan. 1943.

Die Berufsausbildung in Deutschland. Sozialpolitische Weltrundschau jan. 1943.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AFFÄRSEKONOMISKA FORSKNINGSINSTITUTET VID HANDELSHÖGSKOLAN I STOCKHOLM.
Meddelande. Sthlm 1942.
13. Förslag till enhetliga grunder för självkostnadsberäkningen inom konfektionsindustrien.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics.
Bulletin. Wash. 1942.
680. Union wages, hours, and working conditions in the building trades, June 1, 1941.
694. Handbook of labor statistics. 1941 ed. Vol. 1–2.
698. Prison labor in the United States 1940.
700. Industrial-injury statistics.
705. Wages and hours of union motortruck drivers and helpers, June 1, 1941.
706. Wage structure of the motor-vehicle industry.
707. Retail prices of food and coal 1941.

— Federal housing administration.
Annual report. 8 (1941). Wash. 1942.

BLOM, T. Förslag till nytt inkassoförfarande, inrättande av bankgiro och omorganisation av clearingen. Föredrag. Sthlm 1942. (Skrifter, utg. av Svenska bankföreningen. 73.)

DANMARK. Forsikringsraadet.
Beretning. 1941. Del 1. Khvn 1942.

— Det landökonomiske Driftsbureau.
Undersögelser over Landbrugets Driftsforhold. Regnskabsresultater fra danske Landbrug. 25 (1940/41). Khvn 1942.

DANSK FOLKEOPLYSNING. Ved Dansk Folkeoplysnings Samraad. Red. af *O. Bertolt, A. Böje & E. J. Borup.* 2. Udg. Khvn 1942. (Nyt socialt Bibliotek.)

DREJER, A. AXELSEN. Andelsselskaber i Danmark i Aaret 1941. Khvn 1942.

EGNAHEMSSTYRELSEN.
Utredning och förslag angående vattenförsörjning och avloppsförhållanden på landsbygden. [Sthlm 1942. Stencil.]

EKEBERG, B., STRAHL, I., & BECKMAN, N., [utg.] Strafflagen jämte förklaringar till den nya lagstiftningen om förmögenhetsbrott. Sthlm 1942.

HUR man ordnar sin fastighetskredit. Stadshypoteksföreningarnas och bostadskreditföreningarnas verksamhet. Sthlm 1942. (Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och Svenska bostadskreditkassan.)

INDUSTRIENS UTREDNINGSINSTITUT.
Studier i skogsbrukets arbetslära. Undersökningar vid Värmlands skogsarbetsstudier. 1. Sthlm 1943.

JOHANSSON, UNO. Kalmar typografförening 1893—1943. Avd. 30 av Svenska typografförbundet. Minnesskrift. Kalmar 1942.

NANNESON, L. Räkenskapsresultat från svenska jordbruk. 27 (bokföringsåret 1940/41). Norrtälje 1942. (Meddelande från K. lantbruksstyrelsen. 325.)

NEDERLÄNDERNA. Centraal bureau voor de statistiek.
Statistisch zakboek 1942. 's-Gravenh. 1942.

OM sjukhusens drift och förvaltning. Föreläsningar vid Svenska landstingsförbundets fortbildningskurs för sysslomän år 1942. Sthlm 1942.

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1942.
106. Eidgenössisches Wehropfer 1940. (Eidgenössische Steuerverwaltung.)
Statistisches Jahrbuch. 50 (1941). Bern 1942.

SKARABORGS LÄNS KALENDER 1942—43. Utg. av *A. Anander.* Sthlm 1942.

SKATTEBETALARNAS FÖRENING.
Meddelanden. Sthlm 1943.
79. Styrelseberättelse för år 1942.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942—43. Sthlm 1942—43.
1942:
57. Betänkande angående inrättande av statens sakrevision. Avg. [d. 17 dec. 1942] av 1941 års revisionsutredning. (Fi.)
58. Patentutredningens betänkande med förslag till lag om ändring i vissa delar av förordningen den 16 maj 1884 angående patent. [Avg. d. 30 dec. 1942.] (Ju.)
59. Strafflagberedningens betänkande angående strafflagens tillräknelighetsbestämmelser, sinnesundersökning m. m. Avg. d. 31 dec. 1942. (Ju.)
60. Betänkande med förslag angående grunderna för den kommunala lånepolitiken. Avg. [d. 19 dec. 1942] av 1939 års kommunlånesakkunniga. (Fi.)
61. Promemoria med förslag till ändringar i lösen- och stämpelförordningarna m. m. Avg. [d. 31 dec. 1942]. (Ju.)

1943:
1. Betänkande med författnings- och organisationsförslag för genomförande av förstatligande av den allmänna väghållningen på landet m. m. Avg. [d. 27 jan. 1943] av 1942 års vägsakkunniga. (K.)
2. Flyttningsersättningssakkunniga. Betänkande med förslag till författningar angående ersättning för flyttningskostnad. [Avg. d. 28 jan. 1943.] (Fi.)
3. 1941 års familjebeskattningssakkunniga. Betänkande med förslag till ändrade grunder för familjebeskattningen. [Avg. d. 30 jan. 1943.] (Fi.)

STATISTISK ÅRSBOK för Norrköpings stad. Årg. 7 (1942). Utg. av Norrköpings stads drätselkammare. Norrköping 1942.

STOCKHOLMS STADS STATISTIK. Sthlm 1943.
3. Hälso- och sjukvård. 2. Stockholms stads sjukvård. 9 (1941).
8. Arbetslöshet. Arbetslöshetshjälpen i Stockholm. 8 (1941).

SWEDEN. A wartime survey. Ed. and publ. by the Press bureau of the R. Ministry for foreign affairs. Sthlm 1942.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1943.
Hälso- och sjukvård.
Det civila veterinärväsendet år 1941. Av K. medicinalstyrelsen.
Hälso- och sjukvård vid armén och flygvapnet samt veterinärvård vid armén år 1941. Av K. arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse [m. fl.].
Inkomst och förmögenhet.
Skattetaxeringarna år 1942. Av Statistiska centralbyrån.
Jordbruk med binäringar.
Årsväxten år 1942. Preliminär redogörelse av Statistiska centralbyrån.
Rättsväsen.
Brottsligheten år 1940. Av Statistiska centralbyrån.

ÅBO. Åbo akademi.
Acta. Mathematica et physica. 13. Åbo 1942.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{21}/_{1}$—$^{18}/_{2}$ 1943 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI).

Departement		Daterad
Ecklesiastikdep.	Framställning om höjning av det belopp, som vid beräkning av statsbidrag för inackordering av barn i skolhem och arbetsstugor skall anses motsvara inackorderingskostnaden (II)	$^{22}/_{1}$
Socialdep.	Framställning av Frälsningsarmén om erkännande av alkoholistanstalten å Kurön såsom allmän alkoholistanstalt m. m. (II)	$^{23}/_{1}$
»	Framställning av Allmänna barnhuset om anslag för täckande av brist i barnhusets stat (II)	$^{26}/_{1}$
Försvarsdep.	Framställning av Föreningen för bistånd åt vanföra i Göteborg om fortsatt lönstickning av strumpor för arméförvaltningens intendenturdepartement (II)	$^{29}/_{1}$
Socialdep.	Framställningar av föreningen Norra latins sommarhem, styrelsen för södra K. F. U. K. i Stockholm (ang. vissa daghem), Töllsjö rödakorskrets (ang. fortsättande av skoltandvård) och byggnadsföreningen Vita bandets barnkrubba u. p. a. om understöd ur allmänna arvsfonden (4 särsk. skr.) (II)	$^{30}/_{1}$
»	Framställning av Svenska norgehjälpen om upptagande av norska flyktingar såsom elever vid statsunderstödda yrkesskolor (VI)	$^{1}/_{2}$
»	Framställning av styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö ang. förstärkning av den icke-ordinarie vaktpersonalen (II)	$^{2}/_{2}$
Finansdep.	Förteckning över vid statens skyddshem anställd personal (II)	$^{3}/_{2}$
Försvarsdep.	Framställning av Föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm ang. lönstickning av strumpor för armén (II)	$^{4}/_{2}$
»	Ang. förläggningsort för vissa beställningshavare (IV) (exp. $^{6}/_{2}$)	$^{5}/_{2}$
Finansdep.	Framställning från Svenska exekutionsmännens riksförbund ang. indrivning av utskylder hos vissa skattskyldiga (III)	$^{6}/_{2}$
Justitiedep.	Utlåtande över promemoria ang. ändring av åtalsreglerna beträffande misshandel (II); ref. å sid. 112 i detta häfte	$^{8}/_{2}$

Finansdep.	Livsmedelskostnaderna per 1 februari 1943 (IV)	11/2
Socialdep.	Ang. bestämmande av pensionsgrupp för Sandvikens stad (IV)	12/2
Riksd. Å. K. 3:e tillf. utsk.	Motion (nr 286) om viss ändring i kung. ang. utlännings vistelse i vissa delar av riket (VI)	12/2
Socialdep.	1941 års befolkningsutrednings promemoria rörande åtgärder för främjande av barns sommarvistelse på landet (II)	15/2
Riksd. F. K. 1:a tillf. utsk.	Ang. motioner, nr 16 i första kammaren och nr 146 i andra kammaren, rörande utredning om psykiatrisk sakkunskap åt skolstyrelser och barnavårdssamhällen (II)	18/2

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 21/1—18/2 1943 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
14.	K. kung. ang. kristillägg under första kvartalet 1943	15/1
15.	K. cirkulär till statliga myndigheter och institutioner ang. kollektivavtal beträffande städning	22/1
22.	K. kung. med bestämmelser om ikraftträdandet av förordn. den 18 juli 1942 (nr 657) ang. ändring i vissa delar av förordn. den 28 juni 1941 (nr 591) om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada	15/1
23.	K. kung. med vissa bestämmelser ang. tillämpningen av förordn. den 28 juni 1941 (nr 591) om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada	15/1
27.	K. kung. om ändring i vissa delar av kung. den 24 januari 1930 (nr 15) ang. understödjande av folkbiblioteksväsendet	22/1
28.	Lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag	5/2
31.	K. kung. ang. ändring av punkt 4 i vårdtaxan den 20 december 1935 (nr 632) enligt fattigvårds- och barnavårdslagarna	29/1
32.	K. kung. ang. viss förhöjning av ersättningsbeloppen i vårdtaxan den 20 december 1935 (nr 632) enligt fattigvårds- och barnavårdslagarna	29/1
50.	K. kung. ang. vissa ändringar i kung. den 27 februari 1942 (nr 111) med fastställande av normalpriser å vissa virkestransporter m. m.	5/2
53.	K. instruktion för riksblockmyndigheten	5/2
54.	K. instruktion för länsblockmyndigheterna	5/2

INNEHÅLL

De reumatiska invaliderna i Sverige . 171

Den statsunderstödda skolbarnsbespisningen läsåret 1941/42 183

Statsmakternas åtgärder för främjande av barns sommarvistelse på landet år 1942 186

Kortare meddelanden

Socialstyrelsens yttrande över förslag till lag om begränsning av dyrtidstillägg 193

Höjning av de danska arbetarnas och statstjänstemännens dyrtidstillägg . . 194

Arbetspliktsuppbådet i Finland för skogsarbete m. m. i januari 1943 195

Nya avlöningsprinciper inom den tyska metallindustrin 196

Periodiska översikter

Befolkningsutvecklingen fjärde kvartalet och hela år 1942 198

Kollektivavtal år 1941 199

Fattigvården år 1941 202

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i tredje och fjärde kvartalen 1942 209

Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen år 1942 214

Livsmedelskostnaderna omkring 1 mars 1943 217

Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden under februari 1943 . . 219

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under februari 1943 222

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 225

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. December 1942 225

Sveriges offentliga arbetsförmedling år 1942 228

Arbetstillgången inom sjömansyrket år 1942 244

Arbetslösheten inom fackförbunden år 1942 247

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 253

Litteraturöversikt 268

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 272

Författningar rörande sociala frågor . 273

Förteckning över barnavårdsombuden i länen och länsnykterhetsnämndernas ombudsmän 273

INDEX

Les infirmes par suite de maladies rhumatismales en Suède.

Les distributions de repas subventionnées par l'Etat aux enfants des écoles pendant l'année scolaire 1941/42.

Mesures prises par les pouvoirs publics pour encourager le séjour des enfants à la campagne pendant l'été de 1942.

Courtes notices.

Avis émis par l'A.T.P.S. sur un projet de loi touchant la limitation des indemnités de vie chère.

Augmentation de l'indemnité de vie chère des ouvriers et fonctionnaires au Danemark.

La mobilisation du service civil en Finlande pour les travaux forestiers et autres en janvier 1943.

Nouveaux principes relatifs aux salaires dans l'industrie métallurgique en Allemagne.

Aperçus périodiques

Mouvement de la population pendant le 4e trimestre et l'ensemble de l'année 1942.

Les conventions collectives en 1941.

Assistance publique en 1941.

La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant le 3e et le 4e trimestres 1942.

Valeur nutritive et prix des aliments principaux en 1942.

Prix des denrées alimentaires environ le 1er mars 1943.

Marché du travail.

Le marché du travail pendant février 1943.

Activité de la Commission du marché du travail en février 1943.

Communications de la Commission du marché du travail.

Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Décembre 1942.

Activité des bureaux de placement publics en Suède en 1942.

L'offre et la demande du travail dans la marine marchande en 1942.

Le chômage parmi les membres des syndicats en 1942.

Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Bibliographie.

Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Lois concernant les questions sociales.

Registre des délégués de la Protection de l'enfance dans les départements et des délégués des Commissions départementales de tempérance.

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (l'A. T. P. S.) en Suède.

Les infirmes par suite de maladies rhumatismales en Suède. Le médecin en chef d'un des établissements thérapeutiques de l'Administration des Pensions a entrepris une enquête statistique touchant un millier de personnes bénéficiaires d'une pension d'invalidité pour cause de maladie articulaire chronique, dans le but, notamment, d'étudier la manière dont elles sont soignées, leurs possibilités d'amélioration, dans une certaine mesure, à leur existence. Il ressort de cette enquête, entre autre, que 35 % des hommes et 48 % des femmes ont besoin d'une assistance personnelle constante, qui est généralement fournie par un parent. Environ 54 % des hommes et 63 % des femmes se livraient cependant à quelque travail. Seulement 7 % des infirmes sont soignés dans des établissements pour malades chroniques ou dans des asiles de vieillards. Une grande partie des autres malades ne sont pas soignés de manière satisfaisante. L'article exprime le vœu que de meilleures conditions de traitement leur soient fournies et qu'une organisation de dispensaires pour malades souffrant de rhumatismes soit créée. P. 171.

Les distributions de repas subventionnées par l'Etat aux enfants des écoles pendant l'année scolaire 1941/42 ont été étudiées dans une enquête par la Commission sur la population de l'année 1941. Dans 68 districts scolaires, situés principalement dans le Norrland, et qui ont rendu compte de leur activité à l'égard de ces repas, 31 000 enfants, soit en moyenne plus de 71 % du total des élèves, en ont bénéficié. Les dépenses se sont élevées à environ 1·15 million de couronnes, dont 43 % ont été couverts par la subvention de l'Etat. Dans une enquête spéciale, les inspecteurs des écoles primaires ont attesté la nécessité de multiplier ces distributions de repas et l'enquête sur la population propose d'augmenter la subvention de l'Etat de 2 à 2·5 millions de couronnes. P. 183.

Mesures prises par les pouvoirs publics pour encourager le séjour des enfants à la campagne pendant l'été de 1942. L'article rend compte des mesures prises avant 1942 ainsi que des projets de la Commission sur la population de l'année 1941 et des mesures prises en conséquence sous la direction de la Commission de l'évacuation et de l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale. Des voyages gratuits ont été accordés à 29 000 enfants en vue d'un séjour dans des familles particulières et à plus de 26 000 pour un séjour dans une colonie de vacances. Cette activité peut être considérée, en partie, comme un des moyens de remédier aux effets pernicieux de la crise sur la santé des enfants. P. 186.

Les conventions collectives en 1941. En 1941 ont été conclues 5 813 conventions collectives intéressant 23 028 patrons et 297 547 travailleurs. Au 31 décembre 1941, étaient en vigueur 13 286 conventions, intéressant 57 907 patrons et 1 066 798 travailleurs. P. 199.

L'assistance publique en 1941. Au cours de l'année 1941 l'assistance publique a secouru 279 000 familles ou personnes vivant seules, soit au total 521 000 personnes dont 163 000 hommes, 201 000 femmes et 157 000 enfants au-dessous de 16 ans. Les cas d'assistance comprenaient 41 % de femmes seules, 31 % de couples mariés et 28 % d'hommes seuls. Parmi les personnes adultes secourues, 152 000, soit 42 % bénéficiaient en outre d'une pension additionelle. Par rapport à l'année 1940, le nombre des cas d'assistance était stationnaire et le nombre des personnes secourues avait baissé d'environ 11 000. La valeur totale des secours se montait en 1940 à 99·5 millions de couronnes et en 1941 à 105·2. P. 202.

La consommation des denrées alimentaires dans les ménages urbains pour le 3:e et le 4:e trimestres 1942 s'est maintenue en général sur le même niveau que pendant le 2e trimestre, ou bien montré les mêmes tendances. Ainsi, la baisse de la consommation des œufs et de la viande de porc avait persisté, tandis que la consommation des racines alimentaires, des légumes et du poisson avait augmenté. La teneur en vitamine C était plus élevée et celle de la vitamine A avait encore diminué. P. 209.

Valeur nutritive et prix des aliments principaux en 1942. Le prix moyen de 10 000 calories brutes dans l'alimentation ordinaire d'un ouvrier était, en 1942, d'environ 4·93 couronnes contre 2·87 en 1933. Les denrées les moins coûteuses dans cette alimentation étaient la farine, le sucre, le gruau d'avoine, et le pain. Le hareng, qui était autrefois un des aliments les meilleur marché relativement au prix moyen, se place aujourd'hui parmi les aliments assez chers. Par rapport à leur valeur en calories, le brochet, la morue fraîche et les œufs se rangeaient entre les plus couteux des aliments compris dans l'étude. P. 214.

Le marché du travail pendant février 1943. Une hausse saissonnière commençante a pu être constatée dans certaines branches d'industrie. Le nombre moyen de demandes de travail pour 100 places disponibles était de 133 en février contre 137 en janvier. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industries et domaines d'activité connexes était à peu près le même à la fin de février qu'à la fin de janvier. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était à la fin de janvier 7·9 % du total des membres contre 10·3 % un mois plus tôt. Le nombre des chômeurs demandant un secours était tombé à la fin de février à 9 569 soit de 423. P. 219.

Häftets huvudinnehåll.

Mars 1943.

De reumatiska invaliderna i Sverige. Överläkaren vid en av pensionsstyrelsens kuranstalter har företagit en statistisk undersökning rörande ett 1 000-tal personer, som erhållit invalidpension på grund av kroniska ledsjukdomar, för att utröna bl. a. hur de vårdas och vilka möjligheter de ha till förbättrad hälsa och återvinnande av någon grad av självförsörjning. Av undersökningen framgår bl. a., att 35 % av männen och 48 % av kvinnorna behöva ständigt personligt bistånd, som i regel lämnas av någon anhörig. C:a 54 % av männen och 63 % av kvinnorna utföra emellertid något arbete. Endast 7 % av invaliderna vårdas på hem för kroniskt sjuka eller ålderdomshem. En stor del av de övriga torde icke vara väl omhändertagna. Önskemål framföras i artikeln om bättre vårdmöjligheter och om inrättande av en dispensärorganisation för reumatiskt sjuka. Sid. 171.

Den statsunderstödda skolbarnsbespisningen läsåret 1941/42 har undersökts av 1941 års befolkningsutredning. I 68 huvudsakligen norrländska skoldistrikt, som redovisat sådan verksamhet, deltogo 31 000 barn eller i genomsnitt 71 % av samtliga elever i måltiderna. Kostnaderna uppgingo till omkring 1·15 milj. kr., varav 43 % täcktes av statsbidrag. I en särskild enquête ha folkskolinspektörerna vitsordat behovet av vidgad skolbarnsbespisning, och befolkningsutredningen anser, att anslaget för detta ändamål, som nu är 1 milj. kr., för budgetåret 1943/44 ej bör sättas lägre än 2 à 2·5 milj. kr. Sid. 183.

Statsmakternas åtgärder för främjande av barns sommarvistelse på landet år 1942. Redogörelse lämnas för tidigare åtgärder på området samt för 1941 års befolkningsutrednings förslag och därav föranledda åtgärder under utrymningskommissionens och socialstyrelsens inseende. Fria resor erhöllo 29 000 barn för vistelse i enskilda hem och över 26 000 barn för vistelse å koloni. Verksamheten kan delvis betraktas som ett led i strävan att motverka krisens menliga verkningar ur hälsosynpunkt. Sid 186.

Kollektivavtal år 1941. Under år 1941 ingingos 5 813 kollektivavtal, berörande tillhopa 23 028 arbetsgivare och 297 547 arbetare. Den 31 december år 1941 gällde 13 286 avtal, berörande 57 907 arbetsgivare och 1 066 798 arbetare. Sid. 199.

Fattigvården år 1941. Enligt preliminär beräkning utgick understöd av fattigvårdsstyrelserna under 1941 till 279 000 familjer, omfattande 521 000 personer, varav 163 000 vuxna män, 201 000 vuxna kvinnor och 157 000 barn under 16 år. De understödda familjerna fördelade sig så, att gruppen ensamstående kvinnor omfattade 41 % av samtliga understödsfall, äkta makar 31 % och ensamstående män 28 %. Av de vuxna understödstagarna voro 152 000 eller 42 % tilläggspensionärer. Sedan 1940 har antalet understödda familjer varit ungefär oförändrat men antalet understödda individer minskat med cirka 11 000. Den totala kostnaden för fattigvårdens understödsverksamhet år 1941 har beräknats till 105·2 milj. kr. mot 99·5 milj. kr. år 1940. Sid. 202.

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i tredje och fjärde kvartalen 1942 låg i allmänhet på samma nivå som i andra kvartalet samma år eller visade samma utvecklingsgång som tidigare. I fråga om ägg och fläsk hade sålunda nedgången av konsumtionen fortsatt,

medan förbrukningen av rotfrukter, grönsaker och fisk stigit. Tillförseln av vitamin C hade ökat, medan den i fråga om vitamin A sjunkit ytterligare. Sid. 209.

Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen år 1942. Den genomsnittliga kostnaden för 10 000 bruttokalorier i en vanlig arbetarkost uppgick i genomsnitt under år 1942 till 4·93 kr. mot 2·87 kr. år 1933. De i detta avseende billigaste livsmedlen voro år 1942 mjöl, socker, havregryn och bröd. Sill har från sin tidigare plats bland de i förhållande till genomsnittskostnaden billigare varuslagen flyttat ett gott stycke in bland de dyrare. I förhållande till kalorivärdet hörde gädda, torsk och ägg till de dyraste av de i redogörelsen medtagna livsmedlen. Sid. 214.

Arbetsmarknaden under februari 1943. En begynnande säsonguppgång kunde konstateras inom vissa områden av näringslivet. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 133 i februari mot 137 i januari. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var ungefär detsamma i slutet av februari som i slutet av januari. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde vid utgången av januari 7·9 % av medlemsantalet mot 10·3 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade vid utgången av februari sjunkit till 9 569 eller med 423. Sid. 219.

Socialstatistiska diagram.

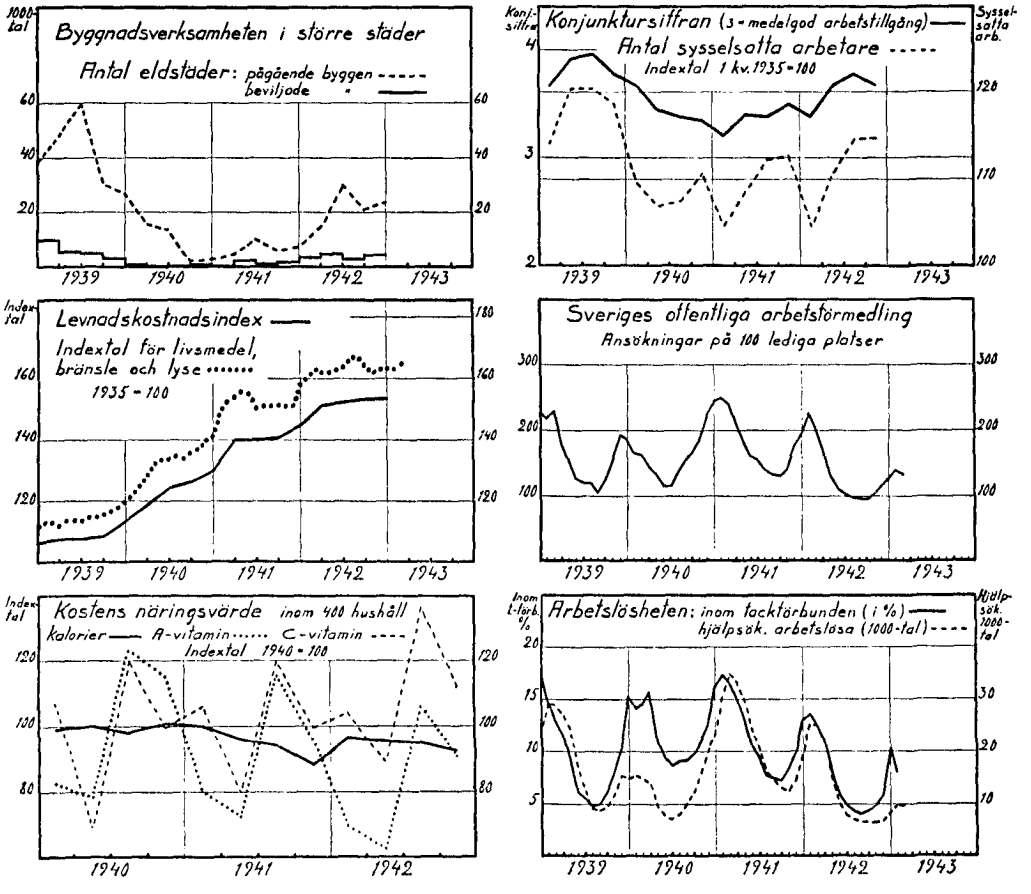

De reumatiska invaliderna i Sverige.

En socialmedicinsk studie

av överläkaren vid Nynäs kuranstalt med. dr *Fredrik Sundelin.*[1]

Statlig pensionering på grund av varaktig arbetsoförmåga, förorsakad av kronisk ledgångsreumatism, åtnjutes av ett stort antal personer i Sverige. En exakt uppgift på antalet av dessa invalider står för närvarande ej att få, men en approximativ dylik kan dock erhållas genom vissa beräkningar. År 1918 utgjordes omkring 7·2 % av de nytillkommande manliga och 10·3 % av de nytillkommande kvinnliga pensionstagarna av personer, som pensionerats före 67 års ålder till följd av arbetsoförmåga på grund av reumatiska sjukdomar.[2] År 1928 utgjorde motsvarande procenttal 11·3 resp. 13·3.[3] Om man räknar med att andelen reumatici bland nytillkommande pensionstagare i stort sett förhållit sig konstant sedan 1928 års undersökning och att dödlighetssiffran för de reumatiska invaliderna är något högre än för normalpopulationen, så kommer man till det resultatet, att minst 50 000 personer för närvarande (1942) skulle åtnjuta förtidspension på grund av reumatisk sjukdom.

Att denna teoretiskt beräknade siffra måste ligga ganska nära det verkliga förhållandet stödes av en på annat sätt gjord beräkning. År 1936 utgick förtidspension på grund av olika sjukdomar till inalles 400 000 personer. Antar man att andelen reumatici bland pensionstagarna icke nämnvärt ändrats sedan 1918 och 1928 och sålunda använder medeltalet av de dessa år funna procenttalen av nytillkommande reumatici, vilket utgör 10·5 %, så får man det resultatet, att 42 000 personer år 1936 voro pensionerade för reumatisk sjukdom.

Sannolikt är sålunda, att för närvarande mellan 40 000 och 50 000 personer i Sverige åtnjuta förtidspension på grund av reumatisk sjukdom.

Undersökningens omfattning och teknik. Både ur social och medicinsk synpunkt måste det vara av ett synnerligen stort intresse att erhålla en uppfattning om de reumatiska invalidernas förhållanden i olika hänseenden. Äro dessa sjuka väl omhändertagna? Är allt, vad som rimligtvis kan göras, gjort för deras omvårdnad? Äro de alla att anse som definitivt invalidiserade eller skulle en del av dem genom de terapeutiska möjligheter som numera stå till buds kunna förhjälpas till förbättrad hälsa och därmed kunna återvinnas till produktivt arbete eller åtminstone till en viss grad av självförsörjning?

För att söka svar på dessa frågor har jag gjort en undersökning av en del

[1] Vid den statistiska bearbetningen har medverkat chefen för statens rasbiologiska institut professorn Gunnar Dahlberg.

[2] *Kahlmeter:* Acta Medica Scand. LIX, 1923.

[3] 1928 års pensionsförsäkringskommitté: SOU 1930: 15.

av de svenska reumatiska invalidernas förhållanden. Tack vare den statliga pensionsförsäkringens välordnade organisation har det varit möjligt att genomföra en dylik undersökning.

Ur pensionsstyrelsens arkiv, dit alla handlingar över de förtidspensionerade sammanförts, ha 1 100 akter rörande reumatiska invalider slumpvis uttagits. Härvid ha endast de handlingar som röra reumatiska invalider, vilka tidigare åtnjutit vård genom pensionsstyrelsens försorg, varit tillgängliga. De reumatiskt sjuka, som vid ansökan om pension redan visat sig vara så höggradigt invalidiserade att sjukhusvård icke rimligen kunnat anses komma att nämnvärt förbättra tillståndet, ha pensionerats utan att först hänvisas till vård. Det hade givetvis kunnat vara av intresse att även undersöka, hur förhållandena för denna kategori av reumatiska invalider, som sannolikt omfattar de mest invalidiserade, gestalta sig. Detta låter sig emellertid icke göra utan en detaljerad genomgång av handlingarna rörande samtliga, av alla olika orsaker pensionerade, vilket av praktiska skäl är ogenomförbart.

Det hos pensionsstyrelsen tillgängliga undersökningsmaterialet har först noggrant genomgåtts och bearbetats. Därefter ha frågeformulär av nedan angiven innebörd rörande de pensionerade utsänts till ordförandena i de kommunala pensionsnämnderna, vilka satt sig i förbindelse med ifrågavarande invalider. Ordförandena ha därvid kunnat komplettera sin tidigare personliga kännedom om dessa genom att göra sig underkunniga om deras nuvarande tillstånd och förhållanden. Svaren på frågorna ha därefter antecknats och formulären återskickats till undersökaren. Av de 1 100 utsända frågeformulären ha betydligt över 1 000 återkommit samvetsgrant ifyllda. Vid undersökningens igångsättande i juni 1942 medtogos 1 008 invalider, som pensionerats under den senaste 10-årsperioden. De tillhörde till ojämförligt största delen de kroppsarbetande yrkesgrupperna.

De utskickade frågeformulären hade följande lydelse:

1) Nuvarande postadress:
2 a) Har den sjuka egen bostad?
b) Är hon inneboende hos andra?
c) Har hon ensamt rum eller bo flera tillsammans?
d) Är bostaden tillfredsställande (eller fuktig, dragig, mörk)?
3 a) Är den sjuka intagen på hem för kroniskt sjuka?
b) I så fall sedan vilken tid?
4 a) Är den sjuka sängliggande på grund av sin ledsjukdom?
b) I så fall sedan vilken tid?
5) Kan den sjuka trots ledsjukdomen:
a) Helt sköta sig själv?
b) Äta utan hjälp?
c) Kläda sig utan hjälp?
d) Gå utan hjälp?
6) Ifall den sjuka icke är intagen på anstalt, men erfordrar daglig hjälp, vilken hjälp står då till buds?
7 a) Kan den sjuka utföra något arbete?
b) Kan hon städa sitt rum?
c) Kan hon laga sin mat?
d) Kan hon utföra något inkomstbringande arbete?
e) I så fall vilket?
8 a) Hur stor är årsinkomsten utöver pensionen?
b) Kommunalt understöd?
9) Lider den sjuka av någon annan svårare sjukdom än den reumatiska?
10) Kan den sjuka anses väl omhändertagen? Om så ej är fallet, i vilket hänseende vore en ändring önskvärd?

Invalidernas fördelning efter kön, civilstånd och ålder. Av de undersökta invaliderna utgjordes 384 eller 38 % av män och 624 eller 62 % av kvinnor (tab.1). Den betydliga övervikten av kvinnor betingas först och främst av att kvinnor

oftare än män drabbas av kronisk ledgångsreumatism (polyartrit). *Kahlmeter*[1] fann vid en undersökning av 975 fall av kronisk ledgångsreumatism från pensionsstyrelsens material, att 41 % utgjordes av män och 59 % av kvinnor. I Danmark ha *Heidemann*[2] och *Gram*[2] funnit att av dem som insjukna i kronisk polyartrit utgöras c:a 80 % av kvinnor och 20 % av män. Liknande siffror ha angivits från engelskt håll. *Dawson*[3] anger att i Förenta staterna kronisk fortskridande ledgångsreumatism (»rheumatoid arthritis») hos kvinnor förekommer 3 gånger så ofta som hos män. Tyska författare synas i allmänhet också ha funnit en övervikt för kvinnor ehuru mindre uttalad. Tydligt är alltså att den kroniska polyartriten oftare träffar kvinnor än män.

I det föreliggande undersökningsmaterialet ingå också de fall av deformerande artrit som föranlett förtidspension. Då denna form av kronisk ledsjukdom anses förekomma ungefär lika ofta hos män som kvinnor, medför detta givetvis en viss nivellering av procentsiffrorna för de båda könen. Ifall hänsyn tages härtill, motsvarar den procentuella fördelningen mellan könen i undersökningsmaterialet ganska väl tidigare siffror för sjukdomsfrekvensen för respektive kön. Man kan därför konstatera, att män och kvinnor proportionsvis invalidiseras i ungefär samma utsträckning, när de insjukna i kronisk ledgångsreumatism.

Vad civilståndet beträffar, finner man (tab. 1), att av männen ett något större antal voro gifta än ogifta, men att av kvinnorna motsatsen var fallet, så att betydligt flera ogifta kvinnor förekomma än gifta. Detta förhållande kan tänkas sammanhänga med att de ogifta kvinnorna i större utsträckning än de gifta för sin utkomst äro nödsakade att söka ekonomisk hjälp genom pension. Om en gift kvinna invalidiseras, kan hemmet ofta hållas i stånd med hjälp av barn och man. Ifall en gift man invalidiseras, saknar däremot familjen sannolikt utkomstmöjligheter och mannen nödgas därför söka pension.

Tab. 1. De undersökta invalidernas fördelning efter kön, ålder och civilstånd.

Ålder vid undersökn. år	Män						Kvinnor					
	Ogifta	Gifta	Änkl.	Frånskilda	Ej uppgivet	S:a	Ogifta	Gifta	Änkor	Frånskilda	Ej uppgivet	S:a
15—19 . . .	2	—	—	—	—	2	4	—	—	—	—	4
20—24 . . .	7	—	—	—	—	7	19	—	—	—	2	21
25—29 . . .	21	2	—	—	1	24	41	1	—	—	1	43
30—34 . . .	25	4	—	—	2	31	49	6	—	—	2	57
35—39 . . .	26	21	1	—	1	49	57	24	1	—	3	85
40—44 . . .	26	43	1	—	2	72	51	23	8	4	2	88
45—49 . . .	30	65	3	3	1	102	62	60	11	4	6	143
50—54 . . .	17	68	3	—	4	92	53	89	19	6	10	177
55—59 . . .	—	4	—	—	—	4	1	2	—	—	2	5
60—64 . . .	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1
S:a	154	208	8	3	11	384	337	206	39	14	28	624
%	40·1	54·1	2·1	0·8	2·9	100	54·0	33·0	6·3	2·2	4·5	100

[1] Hygiea, Bd. 89 (1927).
[2] Ugeskrift for Læger, Bd. 94 (1932).
[3] Nelson Loose Leaf Medicine, Bd. 5.

Granskas undersökningsmaterialet med avseende på åldern, finner man (tab. 1), att det största antalet män vid undersökningstillfället befann sig i åldern 35—54 år och det största antalet kvinnor i åldern 25—54 år. Detta skulle kunna tyda på att kvinnor tidigare än män drabbas och invalidiseras av kronisk ledgångsreumatism. Före 25 års ålder förekommer endast ett fåtal pensionerade. De låga siffrorna efter 54 års ålder förklaras helt av att undersökningsmaterialet, som tidigare framhållits, endast omfattar de invalider, som någon eller några gånger varit föremål för sjukvårdande åtgärder från pensionsstyrelsens sida, och att dylik sjukvård av försäkringstekniska skäl i allmänhet icke meddelas åt sådana sjuka, som uppnått 55 års ålder. De personer med kronisk polyartrit, som insjuknat vid 54 års ålder eller senare och som invalidiserats och tillerkänts pension, ingå sålunda icke i undersökningsmaterialet, och dessa invaliders förhållanden ha här icke kunnat närmare undersökas.

Invaliditetsgrad. Vid bearbetningen av materialet ha de pensionerade i fråga om invaliditetsgraden uppdelats i tre grupper. Detta har kunnat ske dels med hjälp av de läkareutlåtanden som åtföljt pensionsansökan och dels med stöd av de noggranna läkareutlåtanden, som utfärdats efter den vård å pensionsstyrelsens olika sjukhus, som de pensionerade tidigare åtnjutit. Till grupp 1, de minst invalidiserade, ha räknats sådana personer, som endast haft enstaka leder angripna av sjukdomen och som haft ett fullgott allmäntillstånd. Till grupp 2, de medelsvårt invalidiserade, ha räknats fall, där flera leder varit angripna. Till grupp 3 ha de personer sammanförts, som varit höggradigt invalidiserade med symtom från flertalet leder och oftast nedsatt allmäntillstånd.

Tab. 2. Invaliditetsgraden vid olika åldrar. [1]

Ålder vid undersökningen	Antal män	Därav i % i invaliditetsgrad			Antal kvinnor	Därav i % i invaliditetsgrad		
		1	2	3		1	2	3
a—30	33	30·3±8·0	36·4±8·4	33·3±8·2	68	8·8±3·4	38·3±5·9	52·9±6·1
30—35	31	16·1±6·6	54·9±8·9	29·0±8·2	57	15·8±4·8	31·6±6·2	52·6±6·6
35—40	49	12·3±4·7	51·0±7·1	36·7±6·9	85	17·7±4·1	38·8±5·3	43·5±5·4
40—45	72	11·1±3·7	52·8±5·9	36·1±5·7	88	12·5±3·5	45·5±5·3	42·0±5·3
45—50	102	15·7±3·6	47·1±4·9	37·2±4·8	143	16·8±3·1	29·4±3·8	53·8±4·2
50—*ω*	97	14·4±3·6	43·3±5·0	42·3±5·0	183	14·2±2·6	37·2±3·6	48·6±3·7
S:a	**384**	**15·4±1·8**	**47·4±2·5**	**37·2±2·5**	**624**	**14·6±1·4**	**36·4±1·9**	**49·0±2·0**

Jämför man de båda könens förhållande till invaliditetsgraden, finner man (tab. 2), att ungefär lika stor andel tillhör invaliditetsgrad 1 med omkring 15 % för vartdera könet. Däremot är invaliditetsgrad 2 starkare representerad bland männen än bland kvinnorna. Av det sagda följer då, att invaliditetsgrad 3 visar ett omvänt förhållande, om en jämförelse mellan könen göres. Procenttalen för invaliditetsgrad 3 äro för män 37·2 och för kvinnor 49·0. Det vill sålunda synas som om den starkaste invalidiseringen oftare anträffas

[1] De med tecknen ± försedda talen efter procenttalen avse här de gränser, inom vilka resultatet med c:a 68 procents sannolikhet kan förväntas ligga.

hos kvinnor än hos män. Vill man söka en förklaring till detta, kanske man kan peka på det förut omtalade förhållandet, att invalidiseringen hos kvinnor i allmänhet sätter in i yngre ålder än hos män. Härigenom kommer också sjukdomen att pågå längre tid och ökade betingelser uppstå för svårare invalidisering. Förhållandet kan också delvis förklaras av olika reaktionssätt hos könen. Kvinnor drabbas oftare av sjukdomen än män, och möjligt är därför, att kvinnorna också få sjukdomen i genomsnittligt svårare form, som leder till en större invaliditet.

Invaliditetsgraden synes icke visa något större samband med civilståndet. Såväl gifta som ogifta pensionärer fördela sig i stort sett lika på de olika invaliditetsgraderna.

En översikt av materialet efter åldern vid sista vårdtillfället i kombination med invaliditetsgraden visar, att åldersfördelningen inom de olika invaliditetsgraderna i stort sett är lika inom de olika åldersgrupperna. En obetydlig tendens till ökning av medianåldern med stigande invaliditetsgrad kan emellertid skönjas både hos män och kvinnor.

Tab. 3. Invalidernas fördelning efter invaliditetsgrad i kombination med intervall mellan sista vårdtillfället och undersökningen.[1]

Intervall mellan sista vårdtillfället och undersökningen, år	Antal män	Därav i % i invaliditetsgrad			Antal kvinnor	Därav i % i invaliditetsgrad		
		1	2	3		1	2	3
Under 45 år:								
2—6	103	17·5±3·7	44·6±4·9	37·9±4·8	167	14·4±2·7	35·9±3·7	49·7±3·9
7—ω	82	13·4±3·8	56·1±5·5	30·5±5·1	131	13·0±2·9	43·5±4·3	43·5±4·3
45 år och däröver:								
2—6	114	9·7±2·8	44·7±4·7	45·6±4·7	167	14·4±2·7	23·3±3·3	62·3±3·8
7—ω	84	22·6±4·6	45·3±5·4	32·1±5·1	158	15·2±2·9	44·9±4·0	39·9±3·9
Samtliga:								
2—6	**217**	**13·4±2·3**	**44·7±3·4**	**41·9±3·3**	**334**	**14·4±1·9**	**29·6±2·5**	**56·0±2·7**
7—ω	**166**	**18·1±3·0**	**50·6±3·9**	**31·3±3·6**	**289**	**14·2±2·1**	**44·3±2·9**	**41·5±2·9**

Av intresse är att undersöka, ifall invaliditetsgraden visar något samband med den tidslängd som förflutit mellan den sist meddelade anstaltsvården och undersökningstillfället (tab. 3). Om man till en början ser på hela materialet (yngre + äldre), visa siffrorna både för män och kvinnor, att ju kortare tiden är mellan sista vårdtillfället och undersökningstillfället, desto svårare är i allmänhet invalidiseringen. Detta framträder särskilt tydligt hos kvinnor. Materialet uppdelades i »äldre» och »yngre» pensionärer, varvid gränsen drogs vid 45 år. Även vid denna uppdelning av materialet råder det nyssnämnda förhållandet, alltså en starkare invaliditetsgrad vid kortare tidsperiod mellan sista vård- och undersökningstillfället. Även beträffande männen råder samma förhållande. Detta sammanhänger med att vård å pensionsstyrelsens sjukhus i regel endast meddelas sådana fall, som kunna tänkas vara så påverkbara ur

[1] Uppgift saknas om tidpunkten för sista sjukhusvården för 1 man och 1 kvinna. — Se även not 1 på sid. 174.

behandlingssynpunkt, att de genom vård inom rimlig tid åter kunna tänkas bli arbetsföra. Om ett fall efter en eller flera vårdperioder icke förbättrats i sådan grad, att verkligt hopp om återvunnen arbetsförmåga finnes, beviljas icke vidare vård, vilket då vanligen medför att den sjuke inom kort söker pension.

Invalidernas kondition. Såväl ur medicinsk som social synpunkt är det givetvis av stort intresse att söka få en uppfattning om de reumatiska invalidernas kondition i stort sett. Med denna fråga sammanhänger intimt frågan om vården och omhändertagandet av de pensionerade.

Vid undersökningen har konditionen hos de pensionerade uppdelats i 4 grader, som närmare framgår av tab. 4. Granskas till en början den grupp invalider som helt äro i stånd att reda sig själva, så finner man vid en jämförelse mellan samtliga män och samtliga kvinnor, att männen i betydligt större utsträckning helt klara sig själva än kvinnorna. Granskas därefter procenttalen på dem som ej alls kunna reda sig själva, finner man i fråga om män och kvinnor givetvis det omvända förhållandet.

Tab. 4. Konditionen i olika invaliditetsgrader.

Invaliditetsgrad	Antal män	Därav i % sådana, som				Antal kvinnor	Därav i % sådana, som			
		reda sig helt själva	reda sig delvis själva	ej alls reda sig	tidvis reda sig själva		reda sig helt själva	reda sig delvis själva	ej alls reda sig	tidvis reda sig själva
1	58	74·1	8·6	5·2	12·1	91	60·4	22·0	3·3	14·3
2	181	64·6	21·6	8·8	5·0	227	48·9	25·1	12·8	13·2
3	140	45·0	22·2	16·4	16·4	303	26·7	33·3	24·8	15·2
1—3	[1]379	58·8	19·8	11·1	10·3	[1]621	39·8	28·7	17·2	14·3

Att männen i större utsträckning än kvinnorna kunnat klara sig själva efter pensioneringen beror naturligtvis framför allt på det förhållandet, att männen redan vid en tämligen måttlig invaliditet nödgats uppge sitt oftast tunga förvärvsarbete, varefter de sökt pension. Kvinnorna, som mindre ofta äro familjeförsörjare, försöka synbarligen i det längsta att nödtorftigt fullgöra sina mindre tunga hemsysslor trots tilltagande invaliditet. Först när de icke längre förmå utföra nämnvärt nyttigt arbete i hemmet, har pension sökts. När denna erhållits, ha kvinnorna därför sannolikt befunnit sig i ett avsevärt sämre tillstånd än männen. En annan betydande orsak till att de pensionerade kvinnorna äro mera invalidiserade än männen är det redan förut påpekade förhållandet, att den kroniska ledgångsreumatismen hos kvinnor ofta förlöper snabbare och svårare än hos män.

Även i fråga om konditionen hos de pensionerade har undersökningsmaterialet uppdelats i äldre och yngre personer. Ifall analysen av materialet utsträckes även till dessa grupper, finner man, att åldern icke spelar någon nämnvärd roll. Den procentuella fördelningen på de olika konditionsgrupper-

[1] För 5 män och 3 kvinnor saknas uppgift om kondition.

na är i stort sett lika vare sig materialet utgöres av äldre eller yngre personer.

Att förmågan att helt reda sig själv avtager med stigande invaliditetsgrad är naturligt. Detta förhållande framgår också tydligt av tab. 4.

De pensionerades kondition belyses ytterligare, om man undersöker i vilken utsträckning de pensionerade kräva daglig hjälp. Man finner därvid, att drygt tredjedelen av männen (35 %) och att närmare hälften av kvinnorna (48 %) tarva ständigt personligt bistånd. Procentandelen ökar, som man kunde vänta, med invaliditetsgraden. För invaliditetsgrad 1 erhålles siffran 25 % för män och 35 % för kvinnor samt för invaliditetsgrad 3 45 % för män och 55 % för kvinnor. I de allra flesta fallen (omkring 90 %) är det en anhörig till den sjuka som får bistå med hjälp. Siffran är ungefär densamma för män och kvinnor samt för yngre och äldre.

Prestationsförmåga. Med de pensionerades kondition sammanhänger givetvis deras större eller mindre prestationsförmåga. För att söka få en uppfattning om denna har undersökningsmaterialet bearbetats så, att de pensionärer som utföra ett verkligt arbete sammanförts i en grupp, de som endast kunna deltaga i hemarbetet och som sålunda behöva annan hjälp för skötseln av hemmet i en annan grupp och de som icke kunna prestera något arbete alls i en tredje grupp. Ur denna sista grupp har ytterligare avdelats det ringa antal pensionärer som äro intagna på sjukhus eller anstalt.

Tab. 5. Invalidernas fördelning efter prestationsförmåga.[1]

Åldersgrupp och invaliditetsgrad (1—3)	Antal män	Därav i %				Antal kvinnor	Därav i %			
		förvärvsarbete	småsysslor i hemmet	ingen prestation	vistas å sjukhus eller sjukhem		förvärvsarbete[2]	småsysslor i hemmet	ingen prestation	vistas å sjukhus eller sjukhem
Under 45 år 1—3	184	48·9	7·6	35·3	8·2	296	37·2	22·0	33·4	7·4
45 år o. däröver 1—3	199	47·8	3·5	44·2	4·5	325	29·2	37·9	25·2	7·7
Samtliga 1	59	66·1	5·1	22·0	6·8	91	42·8	40·7	13·2	3·3
» 2	181	54·1	6·1	33·7	6·1	227	38·3	29·5	24·7	7·5
» 3	143	33·6	4·9	55·2	6·3	303	26·1	27·7	37·3	8·9
» 1-3	**383**	**48·3**	**5·5**	**39·9**	**6·3**	**621**	**33·0**	**30·3**	**29·1**	**7·6**

Den procentuella fördelningen på de olika slagen av prestation framgår av tab. 5. Om man med hjälp av denna tabell gör en jämförande undersökning av prestationsförmågan könen emellan, får man vara försiktig, därför att det arbete som presteras av män och kvinnor vanligtvis är av olika natur. Om man såsom arbetande även räknar kvinnor, som sköta hemmet utan hjälp, vilket torde vara oemotsägligt, finner man, att en tredjedel av kvinnorna kunna föras till denna kategori. Vad männen beträffar, visar det sig, att närmare hälf-

[1] Uppgift saknas för 1 man och 3 kvinnor.
[2] Till denna grupp ha förts även sådana kvinnor, som sköta hemmet utan hjälp.

ten utföra något slag av arbete. Småsysslor i hemmet utföras i betydligt större utsträckning av kvinnorna (30 %) än av männen (5 %), vilket man ju på förhand kunnat vänta. Sammanslås de båda kategorierna, får man det resultatet, att en något större andel av kvinnorna utföra mer eller mindre arbete (c:a 63 %) i jämförelse med männen (c:a 54 %).

Vad männen beträffar, kan man konstatera, att någon nämnvärd skillnad ej föreligger mellan yngre och äldre män. Att arbetsförmågan avtar med stigande invaliditetsgrad framgår emellertid tydligt av tabellen. Hos kvinnorna synes arbete eller småsysslor förekomma i något större utsträckning bland de äldre än bland de yngre.

Av männen äro 24 (6·3 %) och av kvinnorna 47 (7·6 %) omhändertagna för varaktig vård å sjukhem eller anstalt (tab. 5). Männen fördela sig någorlunda jämnt på hem för kroniskt sjuka (9), andra sjukvårdsanstalter (9) och ålderdomshem (6). Av kvinnorna är majoriteten (29) omhändertagen på hem för kroniskt sjuka; 5 vårdas å andra sjukvårdsanstalter samt 13 vistas å ålderdomshem.

Försörjning. Den pension som utbetalas (c:a 350 kr.) räcker i regel icke till full försörjning för den sjuke. För att ernå dylik måste pensionen utdrygas med medel från annat håll. En del lyckas härmed genom eget arbete, en del få ekonomiskt bistånd av anhöriga och en del få erforderlig hjälp understödsvägen, då vanligen i form av fattigvårdsunderstöd. Rörande de ekonomiska förhållandena äro uppgifterna mycket bristfälliga. För ej mindre än 81 män och 361 kvinnor saknas uppgifter om inkomst av arbete eller understöd. Tab. 6 ger således endast en ofullständig bild av de ekonomiska förhållandena. Man finner emellertid, att omkring 37 % av männen ha inkomst utöver pensionen i form av förvärvsarbete. Således måste minst c:a 63 % även ha kommunalt understöd eller ekonomisk hjälp i annan form. Andelen män med inkomst av eget arbete sjunker med invaliditetsgraden, vilket ju också kunde förväntas. Andelen kvinnor med inkomst av eget arbete är obetydlig, omkring 6 %. Denna låga siffra förklaras därav, att för de gifta kvinnorna i allmänhet ingen redovisning av eget arbete lämnats. Någon större olikhet mellan yngre och äldre reumatici föreligger ej i dessa avseenden.

Tab. 6. Procentuella andelen reumatiska pensionärer med enbart inkomst av eget förvärvsarbete utöver pensionen.[1]

Invaliditetsgrad	Antal män	Därav i % med inkomst av eget arbete	Antal kvinnor	Därav i % med inkomst av eget arbete
1	50	48·0±7·1	39	5·1±3·5
2	144	38·9±4·1	101	7·9±2·7
3	109	28·4±4·3	123	5·7±2·1
1—3	**303**	**36·6±2·8**	**263**	**6·5±1·5**

[1] För män saknas redovisning i 81 fall och för kvinnor i 361 fall. — Se även not 1 på sid. 174.

Bostadsförhållanden. Vad de reumatiska pensionärernas bostadsförhållanden beträffar, finner man (tab. 7), att kvinnor i ungefär dubbelt så stor utsträckning som män bo tillsammans med syskon eller nära släktingar (17 resp. 8 %). Däremot synas män och då särskilt de äldre, oftare än kvinnor bo tillsammans med familj eller föräldrar.

Tab. 7. Invalidernas fördelning efter bostadsförhållandena.

Åldersgrupp och invaliditetsgrad (1—3)	Antal män	Därav i % boende					Antal kvinnor	Därav i % boende				
		med fam. el. föräldr.	med syskon el. nära släkting	med annan person	ensam	ej uppgivet		med fam. el. föräldr.	med syskon el. nära släkting	med annan person	ensam	ej uppgivet
Under 45 år 1—3 . .	185	62·7	9·7	3·8	13·0	10·8	298	67·8	11·7	2·7	10·7	7·1
45 år o. däröver 1—3	199	68·9	6·5	2·5	12·6	9·5	326	48·1	21·2	3·1	18·7	8·9
Samtliga 1	59	67·8	6·8	3·4	13·5	8·5	90	57·8	14·5	2·2	21·1	4·4
» 2	182	63·2	9·9	3·3	12·6	11·0	227	58·2	16·7	3·5	15·0	6·6
» 3	143	68·5	6·3	2·8	12·6	9·8	307	57·0	17·3	2·6	13·0	10·1
» 1-3	**384**	**65·9**	**8·1**	**3·1**	**12·8**	**10·1**	**624**	**57·5**	**16·7**	**2·9**	**14·9**	**8·0**

Man kunde förmoda, att invaliditetsgraden skulle vara svårare hos ej ensamboende pensionärer, alltså hos sådana som bo tillsammans med sin familj, med släktingar eller andra personer, än hos de ensamboende. Det visar sig emellertid, att ensamboende i stort sett fördela sig på de olika invaliditetsgraderna på samma sätt som de ej ensamboende. Detta gäller såväl män som kvinnor. Den största delen av pensionärerna bo givetvis ej ensamma. Av såväl kvinnor som män bo endast omkring $^1/_8$ ensamma. Men bland de ensamboende förekommer märkligt nog den svåraste invaliditetsgraden i ungefär samma utsträckning som hos ej ensamboende. Bland männen utgör andelen med invaliditetsgrad 3 drygt tredjedelen och bland kvinnorna närmare hälften. Materialet är dock för litet för en mera ingående statistisk analys i detta hänseende.

Tab. 8. Invalidernas bostäder och deras kvalitet.[1]

Åldersgrupp	Antal män	Därav i % med			Antal kvinnor	Därav i % med		
		egen bostad	delad bostad el. inneboende	dålig bostad (egen el. delad)		egen bostad	delad bostad el. inneboende	dålig bostad (egen el. delad)
Under 45 år	165	68·5	31·5 ± 3·6	11·5 ± 2·5	271	47·2	52·8 ± 3·0	10·0 ± 1·8
45 år o. däröver . . .	189	87·3	12·7 ± 2·4	11·6 ± 2·3	292	73·6	26·4 ± 2·6	16·1 ± 2·2
Samtliga	**354**	**78·5**	**21·5 ± 2·2**	**11·6 ± 1·7**	**563**	**60·9**	**39·1 ± 2·1**	**13·1 ± 1·4**

[1] I tabellen ingå ej 24 män och 47 kvinnor som vårdas å anstalt. Dessutom saknas uppgift om bostadens kvalitet för 6 män och 14 kvinnor. — Se även not 1 på sid. 174.

Ungefär 21 % av de undersökta männen och 39 % av kvinnorna sakna egen bostad (tab. 8). Jämför man äldre och yngre, finner man, att siffran är dubbelt så hög bland de yngre, vilket gäller både män och kvinnor. Bostadens kvalitet har rubricerats som dålig i fråga om 11 % av männens och 13 % av kvinnornas bostäder. Anledning förefinns att antaga, att bedömningen av bostadskvaliteten genomgående varit välvillig, och att därför de angivna siffrorna böra betraktas som minimisiffror. Mellan äldre och yngre män föreligger ingen påvisbar skillnad i fråga om bostadens kvalitet. Däremot förefaller det av tabellen som om de äldre kvinnorna visade en tendens att bo sämre än de yngre. Någon olikhet med avseende på bostadskvaliteten inom de olika invaliditetsgraderna kan ej konstateras.

Omhändertagande och vård före pensioneringen. På frågan om den pensionerade kunnat anses väl omhändertagen ha svar avgivits i 976 fall, gällande 364 män och 612 kvinnor. Uppgifterna ha sammanförts i tab. 9. 5·5 % av männen och 3·3 % av kvinnorna ha angivits som dåligt omhändertagna. Någon väsentlig olikhet i frekvensen hos äldre och yngre eller i de olika invaliditetsgraderna föreligger ej.

Tab. 9. Reumatiska pensionärer, som angivits vara dåligt omhändertagna.[1]

Invaliditetsgrad	Antal män	Därav dåligt omhändertagna		Antal kvinnor	Därav dåligt omhändertagna	
		antal	%		antal	%
1	54	2	3·7 ± 2·6	89	3	3·4 ± 1·9
2	171	9	5·3 ± 1·7	223	6	2·7 ± 1·1
3	139	9	6·5 ± 2·1	300	11	3·7 ± 1·1
1—3	[2] 364	20	5·5 ± 1·2	[2] 612	20	3·3 ± 0·7

Tab. 10. Invalidernas fördelning efter antal vårdtillfällen i kombination med invaliditetsgrad.

Vård, antal gånger	Män				Kvinnor			
	Invaliditetsgrad				Invaliditetsgrad			
	1	2	3	1—3	1	2	3	1—3
1	26	65	47	138	41	71	96	208
2	15	56	50	121	19	72	94	185
3	14	39	32	85	23	53	83	159
4	4	19	11	34	7	26	29	62
5	—	2	2	4	—	3	3	6
6	—	—	1	1	—	1	1	2
S:a	59	181	143	[3] 383	90	226	306	[3] 622
Medeltal	1·9	2·1	2·1	2·1	2·0	2·2	2·2	2·2

[1] Se not på sid. 174.
[2] Uppgift om omhändertagande saknas för 20 män och 12 kvinnor.
[3] Uppgift om antalet vårdtillfällen saknas för 1 man och 2 kvinnor.

Som tidigare påpekats utgöres undersökningsmaterialet endast av sådana reumatiska invalider, som före pensioneringen erhållit sjukvård genom pensionsstyrelsens försorg. Hur ofta dylik i genomsnitt meddelats, framgår av tab. 10. Man finner att varje pensionerad i medeltal åtnjutit vård 2 gånger.

Andra sjukdomar hos de pensionerade. Jämförelsevis ofta lida de undersökta pensionärerna även av någon annan sjukdom än den reumatiska. Så är fallet hos 20 % av männen och 25 % av kvinnorna. Hjärtfel är den vanligast förekommande sjukdomen och redovisas i 5·2 % hos männen och 9·0 % hos kvinnorna. Den funna differensen synes sannolik. Mellan yngre och äldre personer föreligger ingen olikhet i frekvensen av annan samtidig sjukdom, vare sig det gäller hjärtfel eller övriga sjukdomar. Däremot vill det synas, som om frekvensen är högre i de lindrigare polyartritfallen. Av dessa lida 23·7 % av kvinnorna och 30·6 % av männen samtidigt av annan sjukdom, medan motsvarande siffror hos de svårast invalidiserade äro 15·5 % resp. 21·5 %. Stegringen är statistiskt säkerställd endast i gruppen yngre kvinnor, men går igen i flertalet grupper både om man betraktar frekvensen hjärtfel tagen för sig och övriga sjukdomar. Förklaringen härtill torde vara, att just förekomsten av annan sjukdom bidragit till att vederbörande erhållit pension, varför frekvensen av andra sjukdomar bör vara högre i de lindrigaste invaliditetsgraderna. Näst hjärtfel är tuberkulos den vanligaste sjukdomen i detta material. Hos kvinnor äro dessutom neuroser och organ- och nervsjukdomar ej så ovanliga.

Slutsatser. Det återstår nu att undersöka, i vilka avseenden den gjorda undersökningen ger anvisning till åtgärder för förbättrande av de reumatiska invalidernas förhållanden. De för undersökningen uppställda frågorna, som inledningsvis omnämnts, kunna visserligen icke alla tillräckligt klart eller nöjaktigt besvaras. Härför hade en betydligt vidlyftigare och mera ingående undersökning varit erforderlig. Detta gäller speciellt frågan huruvida invaliderna äro väl omhändertagna eller icke. Vissa slutsatser i detta avseende kunna likväl dragas av den gjorda undersökningen. Endast 5·5 % av männen och 3·3 % av kvinnorna ha angivits som dåligt omhändertagna. Att dessa siffror icke motsvara det verkliga förhållandet utan äro alldeles för låga framgår bl. a. av att omkring 13 % av såväl kvinnor som män med invaliditetsgrad 3 äro ensamboende och sålunda hänvisade att klara sig själva trots sin svåra invalidisering (tab. 7). Ifall man vidare betänker, att det klientel det här är fråga om tillhör de socialt sämst lottade i samhället, kan man nog våga göra det antagandet, att en stor del av de hos anhöriga, släktingar eller bekanta inneboende invaliderna, d. v. s. det stora flertalet av dem (tre fjärdedelar av såväl männen som kvinnorna) icke äro väl omhändertagna, även om detta icke direkt angivits av vederbörande pensionsnämndsordförande.

Man hade kunnat vänta att en avsevärd del av de reumatiska invaliderna skulle vara omhändertagna på hem för kroniskt sjuka och ålderdomshem. Som förut påvisats, är det emellertid endast c:a 7 % av samtliga invalider, som äro intagna på dylika anstalter. Orsakerna härtill torde vara såväl platsbrist på

sina håll på sjukhusen för kroniskt sjuka som även det förhållandet, att de reumatiska invaliderna av psykologiska skäl hellre önska stanna kvar i hemmiljön, hur besvärliga bostadsförhållandena där än kunna vara.

Problemet huruvida alla de reumatiska pensionärerna äro att anse som definitivt invalidiserade eller huruvida en del av dem genom vård skulle kunna förhjälpas till förbättrad hälsa och till ökad försörjningsförmåga belyses av den gjorda undersökningen. Denna har visat, att 37 % av männen ha inkomst utöver pensionen i form av förvärvsarbete. Dessa invaliders sjukdom måste således betraktas som tämligen stationär och deras allmänna hälsotillstånd antagas vara relativt gott, eftersom de genom eget arbete lyckas uppnå full försörjning, låt vara med pensionens hjälp. Otvivelaktigt skulle en stor del av dessa invalider genom sjukvårdande åtgärder och de terapeutiska möjligheter, som numera stå till buds, kunna förbättras, så att de skulle uppnå full försörjningsförmåga. Med insikt om de moderna behandlingsmetodernas effekt, jag tänker då närmast på kemoterapiens framsteg vid behandlingen av den kroniska polyartriten och den ortopediska behandlingens möjligheter att förbättra funktionen av rörelseorganen, torde det ej vara förmätet att anta, att också en stor del av de reumatiska invalider, som nu äro helt oförmögna till arbete, skulle mer eller mindre genom arbete kunna bidraga till sin försörjning, ifall de kunde komma i åtnjutande av erforderlig behandling.

De åtgärder, som för närvarande synas mest trängande till förbättrande av de reumatiska invalidernas förhållanden, äro enligt min åsikt följande:

1) Ökat antal platser på hemmen för kroniskt sjuka för de obotligt invalidiserade.

2) Möjligheter för de reumatiskt sjuka, som redan pensionerats, att erhålla erforderlig sjukhusvård. Med nuvarande bestämmelser för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet kan vård endast beredas sådana sjuka, som kunna tänkas bli helt eller delvis arbetsföra, försåvida icke utsikter förefinnas att den sjuke genom vården kan bliva så återställd, att pensionen sedermera kan indragas. Efter erhållen pension kan vård i allmänhet icke beredas den sjuke på pensionsstyrelsens anstalter. Dessa av försäkringstekniska skäl betingade förhållanden äro icke förenliga med medicinsk och social etik. Så länge som vårdmöjligheter icke förefinnas på annat håll, böra därför pensionsstyrelsens sjukhus vara tillgängliga för alla, som enligt medicinsk uppfattning överhuvud taget kunna tänkas härigenom bli förbättrade.

3) Inrättandet av dispensärorganisation för reumatiskt sjuka. En dylik torde vara oundgänglig både för ett rätt omhändertagande av de reumatiska invaliderna och för den rationella vården av reumatiskt sjuka överhuvud taget.

Den statsunderstödda skolbarnsbespisningen läsåret 1941/42.

Uppgifter rörande skolbarnsbespisningens totala omfattning under läsåret 1940/41 ha tidigare publicerats i Soc. Medd. (årg. 1942, sid. 507). En särskild undersökning rörande den statsunderstödda skolbarnsbespisningens omfattning har sedermera verkställts av 1941 års befolkningsutredning och framlagts i utredningens remissyttrande den 20 februari 1943 över skolöverstyrelsens anslagsäskande för bespisningsverksamheten under år 1943/44.

Befolkningsutredningens undersökning. Befolkningsutredningens enquête avser förhållandena under läsåret 1941/42 och grundar sig på uppgifter, som enligt ett för ändamålet utarbetat frågeformulär erhållits från skolstyrelserna i de distrikt, där statsbidrag utgått för bespisningsverksamheten. En redogörelse för undersökningens huvudresultat lämnas i det följande.

Statsbidrag för anordnande av skolbarnsbespisning utgår enligt gällande bestämmelser endast till skoldistrikt på landsbygden. Förutsättningarna för erhållande av dylika anslag äro, dels att inom distriktet behov av sådan bespisning föreligger med hänsyn till rådande arbetslöshet, antalet barnrika familjer med särskilt låg inkomst, antalet barn med långa skolvägar eller annan därmed jämförlig omständighet, dels ock att distriktet med hänsyn till det kommunala skattetrycket eller särskilda omständigheter är i behov av statsbidrag för detta ändamål. Såsom framgår av tabellen å nästa sida fördelades de statsmedel, som läsåret 1941/42 stodo till förfogande för ändamålet, huvudsakligen på ett antal skoldistrikt inom Norrbottens, Västernorrlands, Göteborgs och Bohus samt Västerbottens län, varjämte mindre poster tilldelats distrikt inom Värmlands, Jämtlands och Blekinge län. Det förhållandet, att skolbarnsbespisningen särskilt under senare år kommit att få sin största utbredning på landsbygden inom de fyra förstnämnda länen, får sålunda sättas i samband med statsbidragens fördelning. Det antal i statsunderstödd bespisning deltagande barn, som redovisas i efterföljande sammanställning, motsvarade i själva verket icke mindre än 85 % av skolbarnsbespisningens totala omfattning på landsbygden.

Den statsunderstödda barnbespisningsverksamhetens dominerande omfattning i förhållande till övrig med enbart kommunala eller andra, icke statliga medel finansierad skolbarnsbespisning på landsbygden sammanhängde bl. a. med det tidigare till statsbidragen knutna villkoret, att i princip samtliga barn vid den skola, där skolmåltider anordnats med hjälp av statliga medel, hade rätt att deltaga i måltiderna.[1] Länsstyrelserna kunde föreskriva eller

[1] Från 1 juli 1942 har en ändring skett i statsbidragsvillkoren i så måtto, att skolbespisningen ej längre behöver omfatta alla barn vid en skola. Vidare ha skoldistrikten fått rätt att upptaga avgift efter närmare angivna grunder av vissa målsmän.

Den statsunderstödda skolbarnsbespisningens omfattning läsåret 1941/42.

Län	Antal skoldistrikt	Hela antalet elever i folk- och småskolor	Därav elever, som deltogo i bespisningen		Antal dagar, varunder		Totalkostnader för bespisningen under läsåret, kr.	Därav täcktes genom erhållna statsbidrag	
			antal	%	undervisningen pågick	bespisningen pågick		kr.	%
Blekinge	2	232	230	99·1	213	71	3 153	2 523	80
Göteborgs o. Bohus	12	3 244	2 986	92·0	204	82	88 096	57 705	66
Värmlands	6	2 233	745	33·4	207	112	23 713	11 001	46
Västernorrlands	14	7 778	7 523	96·7	211	113	238 597	99 628	42
Jämtlands	2	477	83	17·4	209	111	5 308	2 875	54
Västerbottens	12	9 183	2 496	27·2	207	81	114 264	50 965	45
Norrbottens	20	20 770	17 200	82·8	212	104	673 617	271 261	40
Hela riket	**68**	**43 917**	**31 263**	**71·2**	**210**	**102**	**1 146 748**	**495 958**	**43**

medgiva undantag från denna regel, och för läsåret 1941/42 hade dylika medgivanden lämnats i hela riket i tillhopa 14 fall. Därtill kommer, att inom en del distrikt bespisning icke anordnats vid alla skolor. Inom vissa norrländska distrikt anlitades skolbarnsbespisningen ej av barn, som voro inackorderade i skolhem. Trots nämnda inskränkningar i deltagandet i bespisningen hade inom de i enquêten redovisade 68 skoldistrikten i genomsnitt över 70 % av samtliga elever deltagit i måltiderna. I över halva antalet distrikt omfattade bespisningen samtliga eller så gott som samtliga elever och i ytterligare ungefär en fjärdedel av distrikten i varje fall över 50 % av det totala elevantalet. Endast inom sju områden begränsades deltagandet till mindre än 20 % av barnen.

I bestämmelserna för statsbidragen stadgas ingenting om antalet bespisningsdagar under läsåret, utan det föreskrives endast, att den till länsstyrelsen ställda ansökan skall innehålla uppgift härom. Enquêten visar, att barnbespisningen genomsnittligen icke omfattade fullt halva antalet undervisningsdagar. En närmare belysning av den tid, varunder bespisningen pågick i de enskilda fallen, erhålles i nedanstående tablå. Nämnas må, att antalet läsdagar inom de olika skoldistrikten endast varierade mellan 192 och 215 dagar.

Antal dagar, då skolmåltider voro anordnade	Antal skoldistrikt	I skolmåltider deltagande barn	
		antal	%
Mindre än 50	7	2 394	7·7
50— 74	19	11 266	36·0
75— 99	13	4 594	14·7
100—124	16	8 222	26·3
125—149	2	723	2·3
150—174	3	595	1·9
175—199	3	1 944	6·2
200 och däröver	5	1 525	4·9
Summa	**68**	**31 263**	**100·0**

Såsom förut antytts, synas villkoren för statsbidragen ha medfört en betydelsefull utvidgning av antalet deltagande barn, medan verksamhetstiden fortfarande är begränsad.

Statsbidragen äro avsedda att täcka upp till 50 eller i vissa fall 80 % av de totala kostnaderna men visade sig oftast endast täcka en mindre del därav.

Enligt erhållna uppgifter uppgingo under läsåret 1941/42 de verkliga kostnaderna för skolbarnsbespisningen till sammanlagt omkring 1 147 000 kr., varav omkring 496 000 kr. eller 43 % täcktes av statsbidrag.

Statsbidraget motsvarade i 31 distrikt mindre än 50 % av totalkostnaderna, i 5 jämnt 50 %, i 24 51—79 % och i 8 jämnt 80 %.

De inskränkningar i rättigheten att deltaga i statsunderstödd barnbespisning, som med vederbörande länsstyrelses medgivande företagits på vissa håll, föranleddes i första hand av den kostnad verksamheten medförde för kommunerna. Enligt en utredning inom ecklesiastikdepartementet hösten 1941 hade ekonomiska skäl även varit avgörande, när barnbespisningen inskränkts till endast en kortare del av året. Ett uttryck för i vad mån bespisningens omfattning sammanhängde med statsbidragens storlek erhålles genom de i enquêten gjorda förfrågningarna hos skoldistrikten angående dels det ungefärliga antal barn, som skulle kunna erhålla skolmåltider, dels det ungefärliga antal dagar, som bespisningen skulle kunna pågå, därest statsbidraget utvidgades att i samtliga fall fullt täcka 50 resp. 80 % av de verkliga kostnaderna för bespisningsverksamheten. Svaren på de nämnda frågorna ge vid handen, att en ökning av statsbidraget, så att detta täckte för vissa distrikt 50 och för andra 80 % av de verkliga kostnaderna, beräknades medföra en ökning av antalet bespisade barn med drygt 5 % och av antalet bespisningsdagar med ungefär 3 veckor. Om statsunderstödet inom samtliga distrikt utökades till 80 %, skulle detta enligt de erhållna uppgifterna resultera i en ökning av antalet bespisade barn med ungefär 5 500 eller mer än 17 %, och av antalet bespisningsdagar till närmare 150 per läsår, d. v. s. med icke mindre än 8 veckor.

Behovet av vidgad skolbarnsbespisning. I samband med en inom ecklesiastikdepartementet år 1941 igångsatt utredning angående rationalisering av skolbarnsbespisningen hade folkskolinspektörerna anmodats uttala sig om behovet av ökad skolbespisning. Av de inspektörer, som i detta hänseende inkommo med yttrande, uttalade icke mindre än 42, att ett ökat behov av barnbespisning numera förefanns, medan 7 inspektörer icke ansågo detta vara fallet och 2 uttryckte sig mera tveksamt i frågan. Det föreföll av yttrandena som om behovet av barnbespisning var relativt ringa i de södra delarna av landet; särskilt syntes detta gälla Småland, Skåne och Halland. Allmänt uppgavs av inspektörerna, att barnen från jordbrukarhem icke voro ur näringssynpunkt nämnvärt sämre ställda nu än tidigare, medan svårigheter i detta avseende konstaterades i fråga om barnen i industrialiserade trakter och i skogsbygder. Den främsta anledningen till det ökade behovet av skolbespisning var ransoneringen av viktiga livsmedel. Brist på bröd och matfett gjorde det svårt för hem, där en eller flera vuxna familjemedlemmar skulle utrustas med matsäck, att få tillräckligt av dessa livsmedel också för skolbarnen. Den allmänna prisfördyringen på matvaror angavs även som orsak till ökat behov av skolbespisning. Folkskolinspektörerna, framför allt i Norrland, pekade därjämte på den ökade centraliseringen av folkskoleväsendet och de långa skolvägarna.

Slutligen framhölls i vissa fall, att inkallelser till militärtjänst och arbetslöshet medfört ett ökat hjälpbehov.

Anslaget för statsbidrag till skolbarnsbespisning är för budgetåret 1942/43 1 milj. kr. Befolkningsutredningen har beträffande anslaget för nästkommande budgetår gjort följande beräkning. Därest kommunerna skulle erhålla fullt bidrag med i kungörelsen avsedd procent, torde erfordras en höjning av anslaget med 500 000 kr. För en utsträckning av bespisningen över större del av läsåret beräknas 750 000 kr. Slutligen bör 500 000 kr. avses för utsträckning av verksamheten till sådana kommuner, som uppfylla villkoren för statsbidrag men som ännu ej anordnat bespisning. Anslaget skulle alltså böra uppföras med ett belopp av 2·75 milj. kr. I varje fall bör anslaget enligt befolkningsutredningens mening för budgetåret 1943/44 ej sättas lägre än 2—2·5 milj. kr.

Statsmakternas åtgärder för främjande av barns sommarvistelse på landet år 1942.

Av amanuensen *G. Terstad.*

Tidigare åtgärder. Den verksamhet, som tidigare normalt utvecklats av kommunala och enskilda institutioner för att å sommarkolonier och i enskilda feriehem bereda barn från städer och större samhällen ävensom i viss mån barn från landsbygden en hälsobefrämjande sommarvistelse, har endast i mindre omfattning blivit delaktig av statsmakternas aktiva stöd. Den hjälp av statsmedel, som lämnats, har i huvudsak begränsats till de belopp, som ur allmänna arvsfonden anslagits till en utbyggnad av koloniverksamheten, samt de anslagsmedel, som under en följd av år intill budgetåret 1940/41 funnits tillgängliga för prisnedsättning vid vissa studie- och ferieresor.

År 1940 fick frågan om barnens sommarvistelse på landsbygden ett väsentligt vidare perspektiv, i och med att frågan sammankopplades med vad som i utrymningshänseende och med hänsyn till rådande kristid kunde befinnas ändamålsenligt.[1] I enlighet härmed företogs genom utrymningskommissionens försorg sommaren 1940 en relativt omfattande utflyttning av barn till landet från 38 orter, varvid i runt tal 13 300 barn, flertalet i skolåldern, erhöllo fria resor för sommarvistelse i enskilda hem, varjämte omkring 5 000 vårdare erhöllo biljetter till nedsatt pris. Samtidigt bereddes omkring 11 000 personer (barn och personal) fria resor till skollovskolonier. Härtill kommo fria resor för ytterligare omkring 18 700 barn, vilkas föräldrar icke själva kunde ordna landsvistelsen för barnen; dessa barn inkvarterades i internat som upprättades av utrymningskommissionen mot en efter behovsprövning utgående mindre

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1940, sid. 543.

avgift. Sommaren 1941 vidtogos inga motsvarande åtgärder från statsmakternas sida. Vissa förslag framfördes emellertid, och dessa förslag återkommo i förnyad form våren 1942.

1941 års befolkningsutrednings förslag och därav föranledda åtgärder. Med de här i korthet relaterade tidigare erfarenheterna som bakgrund upptog 1941 års befolkningsutredning frågan till prövning och kunde efter en skyndsam utredning den 2 maj 1942 avgiva förslag till åtgärder för beredande av vistelse på landet under sommaren 1942 för barn från städer och andra tättbebyggda samhällen m. m.

Utan att här närmare ingå på utredningens motivering till de föreslagna åtgärderna bör endast omnämnas den starka betoning, som av utredningen lades på krisföreteelserna och därmed förenade risker för minskad motståndskraft hos barnen. Med särskild hänsyn till den aktuella situationen fann utredningen i detta hänseende ett stöd från statsmakternas sida synnerligen påkallat.

Det stöd som enligt befolkningsutredningens förslag borde utgå, innebar *dels* att avgiftsfria resor till sommarvistelse i enskilda hem skulle beviljas vissa barn från större städer och industrisamhällen, *dels ock* att samtliga sommarkolonier skulle erhålla fria resor. Dessutom skulle en tillfällig utbyggnad av koloniverksamheten främjas genom att utrymningskommissionen lämnade viss hjälp med anskaffning av lämpliga kolonifastigheter samt utrustning för dessa. Kostnaden för hela verksamheten beräknades av utredningen uppgå till 1 milj. kr.

De av befolkningsutredningen förordade åtgärderna framlades i Kungl. Maj:ts proposition den 15 maj 1942, nr 298, och genom beslut den 12 juni 1942 anvisade riksdagen för ändamålet under femte huvudtiteln ett förslagsanslag av 500 000 kr.[1]

Socialstyrelsen och statens utrymningskommission, som av Kungl. Maj:t i brev den 29 maj 1942 erhöllo uppdraget att vidtaga erforderliga förberedande åtgärder för verksamheten, riktade redan den 30 maj i cirkulär till berörda folkskolestyrelser och barnavårdsnämnder uppmaning att snarast bringa de föreslagna åtgärderna till föräldrars och målsmäns kännedom. Samtidigt bragtes åtgärderna till allmänhetens kännedom genom meddelanden i radio och press.

Fria resor för sommarvistelse i enskilda hem. De fria resorna för sommarvistelse i enskilda hem ha under sommaren tillkommit barn från städer och samhällen med minst 8 000 invånare. För att emellertid hålla möjligheten öppen att även låta barn från mindre orter få åtnjuta samma förmån, då särskilda omständigheter så kunde påfordra, t. ex. då de administrativa gränserna uppenbarligen ej följde tätbebyggelsen, eller då fråga var om förorter till större städer, bemyndigades den centrala ledningen att bevilja dispens

[1] Soc. Medd. årg. 1942, sid. 674.

från huvudregeln. Med utnyttjande av dispensrätten ha socialstyrelsen och utrymningskommissionen medgivit, att förmånen fått gälla vissa tättbebyggda samhällen inom 37 olika kommuner, vilka gjort ansökan därom. Härjämte har dispens beviljats för förorter till 8 städer med minst 8 000 invånare.

Det har emellertid visat sig att de fria resorna i de orter, som erhållit särskild dispens, icke alltid utnyttjats i den utsträckning som påräknats. Orsaken härtill torde dock till en del kunna sökas däri, att sommaren varit relativt långt framskriden, innan verksamheten kunnat igångsättas, och att den vidgade möjligheten till sommarvistelse icke hunnit komma till allmänhetens kännedom. I några fall, t. ex. Gällivare, Malmberget och Koskullskulle, ha de fria resorna dock flitigt utnyttjats.

Utan att i detta sammanhang närmare ingå på motiveringarna till de olika villkoren för att komma i åtnjutande av de fria resorna skall här i korthet sammanfattas de bestämmelser, som tillämpats.

Fria resor för sommarvistelse i enskilda hem ha beviljats barn, födda år 1928 eller senare, vilka innehaft rabattkort för inköp av livsmedel. Genom denna anknytning till en behovsprövning, som redan verkställts i annat sammanhang, har man med hänsyn till den korta tid som stod till förfogande lyckats göra hela prövningen så omgångsfri som möjligt. Anordningen har i huvudsak inneburit, att de fria resorna beviljats barn, vilkas försörjare vid sista taxeringen haft ett till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbart belopp ej överstigande 900 kr.

Föräldrar och målsmän måste förbinda sig att låta barnen vistas på landet minst 4 veckor, och med landsbygd har i förevarande hänseende likställts mindre städer och samhällen, som ha karaktären av bad- och rekreationsorter. Som sista dag för utresan fastställdes den 1 augusti.

Endast resa med järnväg, båt eller buss har beviljats, och i övrigt har den begränsningen gällt, att fria resor ej beviljats på de kortaste sträckorna, motsvarande ett biljettpris av 3 kr. eller lägre belopp för enkel järnvägsresa i tredje klass eller motsvarande resa med båt eller buss. Man har härvidlag ansett, att fria resor på de kortaste sträckorna icke kunnat få någon avsevärd effekt i form av ökad sommarutflyttning.

Fria resor ha jämväl beviljats mödrar eller andra vårdare för att åtfölja barnen på resan, varvid i första hand barnets moder kommit i fråga. Denna förmån har gällt för barn födda år 1932 eller senare med den uppmjukning av bestämmelsen, att vårdare kunnat få åtfölja även äldre barn, om särskilda skäl, såsom försenad utveckling eller klenhet hos barnet, särskilt besvärlig resväg etc., givit anledning därtill. Vårdarens fribiljett har gällt för återresa antingen tillsammans med barnet vid sommarvistelsens slut eller inom 10 dagar på samma sätt som en vanlig tur och returbiljett. I senare fallet har ny biljett utlämnats vid avhämtningen av barnet.

Någon maximigräns för resans längd har icke föreskrivits, men i tillämpningsföreskrifter, som utfärdats av den centrala ledningen, har framhållits vikten av att de fria resorna icke utnyttjades för anmärkningsvärt långa resor. Utfärdaren av rekvisitionen ålades att i sådana fall försöka utröna, huruvida icke

möjlighet förelåge för vederbörande att ordna sommarvistelse för barnet på närmare håll.

På grund av den relativt sena tidpunkt, vid vilken beslutet om de fria resorna trädde i kraft, hade redan ett flertal föräldrar själva bekostat resan ut till landet för sina barn, ehuru de för övrigt varit fullt berättigade till fria resor. Socialstyrelsen och utrymningskommissionen utfärdade med anledning härav vissa tillämpningsföreskrifter för folkskolestyrelserna och barnavårdsnämnderna, varigenom fri hemresa inom ramen för verksamheten kunde beviljas i sådana fall.

Fria resor för kolonibarn. För de fria resorna till och från sommarkoloni ha i vissa fall mindre restriktiva och enklare regler gällt. Grundprincipen har varit, att alla barn, födda 1928 eller senare, erhållit fria resor från kolonins hemort till dess vistelseort för sommaren och åter, oavsett om de varit hemmahörande i stad eller på landsbygden. För kolonibarnens vidkommande har icke heller föreskrivits, att vistelsens längd skulle vara minst fyra veckor såsom föreslagits av befolkningsutredningen. Vid behandlingen av ärendet i riksdagen borttogs nämligen denna gräns.

Ersättning har förutom för barnens resor även utgått för personalens resor, dock endast för *en* resa i vardera riktningen och motsvarande sträckan från kolonins hemort till dess vistelseort och åter. Även beträffande koloniresorna har ersättning i princip endast utbetalats för resa med järnväg, båt eller buss, och som förutsättning för att full ersättning kunnat utbetalas har gällt, att resorna skett på billigaste sätt och med utnyttjande av medgivna prisnedsättningar.

Den tredje formen för stödåtgärder, utrymningskommissionens medverkan vid anordnande av nya kolonier, har inneburit, att kommissionen för att underlätta en åtminstone tillfällig utbyggnad av koloniverksamheten på statens bekostnad iordningställt lämpliga lokaler på samma sätt som avses i fråga om internatförläggningar vid utrymning. Enkla träsängar samt träull för stoppning av madrasser ävensom köksutrustning ha sålunda tillhandahållits. Däremot har icke något statsbidrag till hyra eller andra driftskostnader lämnats, utan här ha kommuner och enskilda fått träda in.

Det bör emellertid omnämnas, att denna medverkan från utrymningskommissionen vid anordnande av nya kolonier endast tagits i anspråk i några få fall, sannolikt beroende på att tiden icke tillåtit så omfattande åtgärder som upprättande av helt nya kolonier.

Verksamhetens omfattning. En sammanställning av de uppgifter som från folkskolestyrelserna och barnavårdsnämnderna inhämtats över antalet barn och vårdare som kommit i åtnjutande av *fria resor för sommarvistelse i enskilda hem* visar, att biljettrekvisitioner utfärdats för sammanlagt 29 225 barn och 16 835 vårdare. Av dessa barn voro 16 519 i skolåldern och 12 706 under skolåldern. Barnens fördelning efter hemort på olika delar av riket framgår av sammanställningen på sid. 190, vari antalet barn sammanförts länsvis ävensom för de fem största städerna.

Antalet redovisade barn samt barnens fördelning på län och de fem största städerna.

Barnens hemorter	Antal barn som fått fria resor					
	för sommarvistelse i enskilda hem			för vistelse å koloni		
	i skolåldern	under skolåldern	Summa	i skolåldern	under skolåldern	Summa
Stockholms stad	3 778	4 540	8 318	6 897	1 606	8 503
Stockholms län	1 122	1 059	2 181	529	197	726
Uppsala »	245	121	366	217	109	326
Södermanlands »	245	117	362	548	112	660
Östergötlands »	580	232	812	633	88	721
Jönköpings »	378	165	543	689	76	765
Kronobergs »	31	21	52	254	19	273
Kalmar »	144	40	184	133	1	134
Gotlands »	38	19	57	—	—	—
Blekinge »	223	131	354	300	48	348
Kristianstads »[1]	95	36	131	448	15	463
Malmöhus »[1]	1 848	1 077	2 925	2 870	277	3 147
[1] Kolonier med barn från båda dessa län	—	—	—	900	—	900
Hallands län	156	76	232	316	64	380
Göteborgs o. Bohus »	4 021	2 698	6 719	2 293	341	2 634
Älvsborgs »	702	569	1 271	715	27	742
Skaraborgs »	163	92	255	292	25	317
Värmlands »	349	167	516	604	148	752
Örebro »	202	145	347	872	49	921
Västmanlands »	256	188	444	608	114	722
Kopparbergs »	122	45	167	535	16	551
Gävleborgs »	445	210	655	77	4	81
Västernorrlands »	258	96	354	195	1	196
Jämtlands »	151	138	289	352	168	520
Västerbottens »	268	226	494	281	20	301
Norrbottens »	699	498	1 197	1 039	12	1 051
Hela riket	**16 519**	**12 706**	**29 225**	**22 597**	**3 537**	**26 134**
Därav från						
Stockholm	3 778	4 540	8 318	6 897	1 606	8 503
Göteborg	3 711	2 495	6 206	1 984	329	2 313
Malmö	1 210	680	1 890	1 226	82	1 308
Norrköping	421	155	576	469	66	535
Hälsingborg	367	208	575	625	48	673

Av antalet redovisade barn kommo omkring 29 % på Stockholm, 21 % på Göteborg, 6 % på Malmö, 37 % på övriga orter med minst 8 000 invånare och återstående 7 % på samhällen och förorter, som erhållit dispens. Omkring 57 % av barnen voro i skolåldern och 43 % i åldrarna därunder.

Omkring 12 800 vårdare, som åtföljt barnen på utresan, ha återvänt tillsammans med barnen vid sommarvistelsens slut. I ungefär 4 000 fall ha fria resor beviljats för vårdare dels för att följa med på utresan och dels för att vid sommarvistelsens slut hämta barnen, d. v. s. två resor fram och åter. I c:a 1 100 fall ha fria resor beviljats åt vårdare till barn, födda tidigare än 1932. Möjligheten att bevilja fria resor för annan vårdare än modern i de fall, då modern varit förhindrad att resa, har kommit till användning vid c:a 10 % av alla vårdarresor.

Från *anordnare av sommarkolonier* ha inkommit ansökningar om ersättning för resekostnader avseende 490 kolonier med sammanlagt c:a 26 100 barn jämte en personal på c:a 2 400 personer. Av sammanställningen framgår hur de barn, för vilka ersättning utbetalats, fördela sig länsvis efter hemorten. Av siffrorna framgår vidare, att av totala antalet barn, som erhållit fria resor för kolonivistelse, c:a 22 600 varit i skolåldern och c:a 3 500, alltså omkring 13 %, i förskoleåldern.

Huvuddelen av barnen, c:a 20 600 eller 79 % av totala antalet, är att hänföra till städerna, men ett icke obetydligt antal barn, c:a 5 500, motsvarande 21 % av barnantalet, ha kommit från landsbygden eller vistats å kolonier, som mottagit barn både från städer och landsbygd.

Det har icke varit möjligt att bestämt avgöra hur många barn, som under sommaren vistats å koloni utan att ha kommit i åtnjutande av de fria resorna. Det förhållandet att ersättning endast utbetalats för resa med järnväg, båt och buss, samt att resekostnaderna för s. k. dagskolonier icke ersatts, torde ha uteslutit ett begränsat antal kolonier från det statliga stödet. Dessutom har det visat sig att ett antal kolonier varit belägna i hemortens omedelbara närhet, varför något behov av fria resor i dessa fall icke förelegat. Med ledning av en av socialstyrelsen företagen statistisk undersökning rörande verksamheten vid sommarkolonier under år 1941[1] kan beräknas att över tusentalet barn under den gångna sommaren vistats å koloni utan att ha åtnjutit av statsmedel ersatta resor.

Kostnaderna. Kostnaderna för hela verksamheten, frånsett den centrala administrationen, uppgivas till sammanlagt omkring 748 000 kr. varav c:a 560 000 kr. kommer på resorna för sommarvistelse i enskilda hem, c:a 184 800 kr. på reseersättning till kolonier samt c:a 3 200 kr. på trycksaker, transport av materiel till förläggningar, som iordningställts av utrymningskommissionen m. m. En fördelning av den del av kostnaderna, som hänför sig till resor för sommarvistelse i enskilda hem, visar att den genomsnittliga resekostnaden utgör c:a 12 kr. per person (barn och vårdare) och 19 kr. per barn. Motsvarande siffror för koloniresorna bli c:a 6·50 kr. per person (barn och vårdare) och 7·10 kr. per barn. Huvuddelen av resorna har företagits med järnväg, såväl statens järnvägar som enskilda banor. Av kostnaden för resorna till enskilda hem kommer sålunda icke mindre än c:a 538 000 kr. på resor med järnväg, häri inberäknat även resor med statens järnvägars busslinjer, medan för övriga bussresor utbetalats c:a 12 000 kr. och för båtresor c:a 10 000 kr.

En av förutsättningarna för att den statliga hjälpverksamheten kunnat hållas inom denna begränsade kostnadsram har varit, att statens järnvägar ävensom de enskilda järnvägarna befordrat barn och vårdare i vardera riktningen efter en avgift motsvarande 37·5 % av priset för hel enkel biljett i 3 klass. Vid individuella resor för barn under 4 år ha barnen befordrats utan ersättning. För resor till enskilda hem har den resande själv fått betala eventuell

[1] Soc. Medd. årg. 1942, sid. 998.

snälltågsbiljett och resgodsavgift för gods överstigande 12 kg, medan kolonierna fått ersättning även för sådana avgifter.

Erfarenheter av verksamheten. Den centrala ledningen av verksamheten har såsom redan framhållits handhafts av socialstyrelsen och utrymningskommissionen i förening, varvid beredning och expedition av ärendena skett inom utrymningskommissionens kansli. Ett löpande samråd har under verksamhetens gång oavbrutet ägt rum mellan kommissionen och socialstyrelsen.

Efter det resorna avslutats, ha från folkskolestyrelserna och barnavårdsnämnderna i de orter, som varit delaktiga av förmånen av fria resor till sommarvistelse i enskilda hem, yttranden inhämtats angående de erfarenheter, som under den gångna sommaren vunnits av verksamheten. Så gott som undantagslöst har behovet av statlig hjälpverksamhet för att bereda barn från städer och större samhällen ökade möjligheter till någon tids stärkande sommarvistelse på landet vitsordats. Bl. a. har framhållits betydelsen av att fria resor beviljats flerbarnsfamiljer, för vilka resorna i annat fall säkerligen skulle ha inneburit så kännbara uppoffringar, att kanske hela resplanen fått förfalla.

En avsevärd del av kostnaderna hänför sig till fria resor åt vårdare, i flertalet fall mödrar till barn under 10 år. Detta förhållande kan emellertid icke i sak anses såsom något missförhållande, emedan det får anses vara fullt i överensstämmelse med stödåtgärdernas intentioner, att även mindre bemedlade, i många fall hårt arbetande mödrar fått tillfälle till en behövlig rekreation. Att möjligheten för mödrarna i detta hänseende vidgats har kommit barnen omedelbart till godo.

Såsom redan framhållits, har någon maximigräns för resornas längd icke funnits föreskriven. Detta har från ett flertal håll givit anledning till farhågor, att förmånen stundom utnyttjats för allt för långa resor i sådana fall, då sommarvistelse för barnen kunnat ordnas på närmare håll. Vid en företagen undersökning av anmärkningsvärt långa resor har emellertid kunnat fastslås, att sådana resor icke förekommit i större utsträckning. Endast 5—6 % av samtliga resor synas sålunda ha överstigit 60 mil.

En icke oviktig följd av de fria resorna för sommarvistelse i enskilda hem torde ha varit, att en viss avlastning ägt rum för sommarkolonierna, och att plats härigenom beretts för barn, som annars icke kunnat placeras på koloni eller haft möjlighet att få vistas i enskilda hem.

Utöver denna indirekta verkan av det statliga stödet åt koloniverksamheten har med ledning av uppgifter, som inhämtats från de kolonianordnare, som erhållit reseersättning, kunnat fastslås, att de fria resorna möjliggjort eller bidragit till en ökning av barnantalet med sammanlagt c:a 1 100 barn, motsvarande mellan 4 och 5 % av hela antalet barn å de kolonier, vilka ansökt om reseersättning. Åtskilliga kolonianordnare ha dock angivit, att de på grund av den sena tidpunkt, vid vilken visshet vanns att fria resor skulle erhållas, icke varit i stånd att utnyttja stödet genom ökning av barnantalet på sätt som eljest kunnat ske.

I sådana fall har statsbidraget utnyttjats på ett flertal andra sätt. I fråga om ett icke obetydligt antal kolonier har uppgivits, att vistelsens längd kunnat ökas tack vare de medel, som frigjorts genom de fria resorna, medan i åtskilliga andra fall statsbidraget möjliggjort upprätthållande av verksamheten i oförminskad omfattning trots de ökade kostnaderna. Ett relativt stort antal kolonianordnare har använt statsbidraget till förbättring av koloniernas ekonomiska ställning, t. ex. för täckning av underskott från föregående år eller för något speciellt ändamål, såsom exempelvis kostförbättring och utökning av kosten med ett mellanmål.

Det är sålunda tydligt, att de fria resorna blivit ett verkligt stöd för dem, som velat bereda barn en stärkande sommarvistelse på landet men utan detta stöd icke kunnat fullfölja sina planer. Kolonianordnare och feriebarnsföreningar ävensom föräldrar och målsmän ha av statsmakterna fått ett stöd, som väl motsvarar tidens ökade krav på omvårdnaden av barnen. Verksamheten under den gångna sommaren kan delvis betraktas såsom ett led i strävan att motverka och förebygga de för barnen menliga verkningar, som rådande krisläge och försörjningsmöjligheter ur hälsosynpunkt lätt kunna medföra. Jämväl utrymningssynpunkten äger fortfarande sin giltighet.

Kortare meddelanden.

Socialstyrelsens yttrande över förslag till lag om begränsning av dyrtidstillägg. Efter remiss har socialstyrelsen den 13 mars 1943 avgivit yttrande över en av särskilt tillkallade sakkunniga utarbetad promemoria med förslag till lag om begränsning av dyrtidstillägg å lön och pension. Styrelsen anför i huvudsak följande synpunkter.

Syftemålet med förslaget uppgives i första hand vara att motverka en skadlig prisstegring och i andra hand att genomföra enhetlighet i fråga om den kompensation, som på arbetsmarknaden utgår för levnadskostnadsstegringen. För att främja detta syfte föreslås bemyndigande för Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer att ingripa mot dyrtidskompensationer, som väsentligt överstiga de normalt utgående. Sådant ingripande skulle ha formen av en ogiltigförklaring och företagas av en för ändamålet tillsatt nämnd, förslagsvis kallad statens lönekontrollnämnd. Lagstiftningen förutsätter möjlighet till ingripande även mot vid lagens ikraftträdande bestående avtal.

Styrelsen finner den framlagda promemorian i viktiga avseenden ofullständig, särskilt med tanke på att det här gäller en lagstiftning av i svenskt rättsliv ganska enastående art. Såsom en brist i det framlagda förslaget framstår sålunda, att däri icke lämnas några fastare riktlinjer för bedömande i vad mån graden av överkompensation i särskilda fall kan anses »väsentlig» eller icke. Ej heller har till diskussion upptagits den svårbedömda frågan om de grundlöner, som tagits till utgångspunkt vid bestämmandet av dyrtidstillägg för skilda grupper av löntagare, eller spörsmålet om den förhållandevis stora kompensation, som vissa lantarbetare m. fl. grupper automatiskt erhållit genom de i lönerna ingående naturaförmånerna. Härtill kommer emellertid, att mot själva tanken på en dylik lagstiftning kunna resas invändningar ur olika synpunkter. Härom anföres bl. a. följande.

I promemorian framhålles, att de s. k. indexavtalen mellan Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen i största omfattning blivit normerande för den dyrtidskom-

pensation, som utgår till statstjänstemän och andra löntagare i riket. Lönekompensationer, som på ett mera markant sätt höja sig över den normala nivån, förekomma i ganska begränsad omfattning. Det mest framträdande undantaget gäller dyrtidstilläggen för Stockholms stads befattningshavare. Socialstyrelsen finner det under sådana förhållanden tveksamt, om man enbart för att kunna komma till rätta med dessa mera undantagsvis förekommande överkompensationer bör bereda möjligheter för generella ingrepp i gällande avtal och avtalsfrihet av den djupgående karaktär, som förslaget åsyftar. Väl är den nuvarande ekonomiska situationen, med tanke på inflationsfaran, allvarlig och påkallar oavlåtlig uppmärksamhet och motåtgärder från statsmakternas sida. Men det kan med skäl ifrågasättas, om den nu föreslagna utvägen under förhandenvarande omständigheter skulle komma att utgöra något särskilt verksamt medel till förebyggande av en inflatorisk utveckling.

Vidare framhåller styrelsen, att en dylik lagstiftning uppenbarligen är ägnad att ur mera principiella synpunkter väcka allvarliga betänkligheter och är mindre väl förenlig med i vårt land rådande åskådningar och traditioner. I Sverige har förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare kunnat regleras i hägnet av rätten att fritt sluta avtal. Denna avtalsfrihet har hållits i helgd, och myndigheterna ha städse medverkat till hävdandet av denna för en önskvärd utveckling på arbetsmarknaden så betydelsefulla princip. Det framlagda förslaget innebär en långt gående inskränkning i denna avtalsfrihet samt möjligheter till ingripande mot redan träffade överenskommelser. Resultatet härav kan i vissa fall bli lönenedpressningar, som icke te sig skäliga. Socialstyrelsen underskattar i ingen mån riskerna vid en mera allmän inflatorisk utveckling men anser likväl det nuvarande läget icke vara sådant, att det motiverar åtgärder, som möjliggöra vittgående rubbningar i avtalsfriheten på arbetsmarknaden. Risken för olyckliga verkningar på detta ömtåliga område är så mycket större, som de föreslagna lagbestämmelserna äro skäligen allmänt hållna och till sin innebörd delvis oklara. Med den utformning föreskrifterna erhållit i förslaget, måste dessa komma att föranleda stor osäkerhet vid den praktiska tillämpningen. Avgörandet i särskilda fall, var gränsen för medgivna kompensationstillägg må kunna dragas, synes komma att möta betydande svårigheter. En följd därav kan antagas bli, att den föreslagna lönekontrollnämnden från olika håll kommer att överhopas med förfrågningar om lagens rätta innebörd.

Det ovan anförda ger vid handen, att socialstyrelsen av olika skäl hyser starka betänkligheter mot genomförandet av den föreslagna lagstiftningen, vilken styrelsen åtminstone i den situation, som just nu är för handen, varken finner nödvändig eller lämplig. Styrelsen har emellertid icke velat ställa sig helt avvisande till förslaget framför allt av det skälet, att redan förefintligheten av en dylik lagstiftning och de tvångsmedel, som därigenom skulle sättas i de statliga myndigheternas hand, kunna förväntas komma att inverka starkt återhållande på eventuellt förekommande tendenser till onormalt höjda dyrtidskompensationer. En sådan lagstiftning bör dock erhålla karaktären av en beredskapslagstiftning, avsedd att träda i kraft först när Konungen därom förordnar. Därjämte bör det föreliggande förslaget underkastas en överarbetning under hänsynstagande till de av styrelsen framförda synpunkterna.

Höjning av de danska arbetarnas och statstjänstemännens dyrtidstillägg. I början av innevarande år gjorde De samvirkende Fagforbund hos Dansk Arbejdsgiverforening framställning om höjda dyrtidstillägg under hänvisning till de stigande levnadskostnaderna. Frågan hänsköts enligt 1940 års lag om arbetsförhållanden[1] till statens arbets- och förlikningsnämnd, vars presidium den 26 februari 1943 avkunnade utslag i ärendet. Avgörandet innebar, att dyrtidstillägget skulle utgå efter samma regler som dittills och beräknas efter pristalet 203. Fr. o. m. den 1 mars skulle tillägget emellertid höjas med 6 öre för vuxna manliga och 4 öre för vuxna kvinnliga arbetare samt $2^1/_2$ öre för arbetare under 18 år. Det sammanlagda dyrtidstillägget uppgår därefter för manliga arbetare, som

[1] Se Soc. Medd. årg. 1940, sid. 684. — Jfr även årg. 1941, sid. 273.

fyllt 23 år, till 45·15 öre per timme. Frågan om dyrtidstilläggen åt handels- och kontorsanställda bordlades på begäran av arbetsgivarföreningen. För prisstegringen under hela krigsperioden beteckna de beviljade dyrtidstilläggen något mindre än halv täckning.

Arbetarparten finner det fastställda tillägget mycket otillfredsställande, medan man från arbetsgivarhåll erinrar om överenskommelsen mellan arbetsmarknadens parter i december 1942, enligt vilken man uttalade sig för att fasthålla vid så låg prisnivå som möjligt, och på detta håll betecknas förlikningsnämndens utslag som ett nytt steg mot inflationen. — Begäran om ändring av de nu fastställda dyrtidstilläggen kan framställas först i augusti 1943.

I detta sammanhang må nämnas, att fr. o. m. den 1 mars 1943 även utgår ett särskilt dyrtidstillägg till lägre löner. Överenskommelse härom träffades i december 1942 efter förhandlingar mellan arbetsgivarnas och arbetarnas huvudorganisationer utan medverkan av förlikningsman. Detta tillägg utgår efter en graderad skala, vilken differentierats bl. a. i förhållande till vederbörande arbetares ålder, grundlön och yrkesgren. Vuxna manliga arbetare i Köpenhamn erhålla t. ex. vid en timlön exklusive dyrtidstillägg av intill 110 öre ett tillägg per timme av 7 öre och med stigande lön ett sjunkande tillägg, så att tilllägget vid en timlön av 139—145 öre utgår med 2 öre, varvid totalbeloppet dock icke får överstiga 145 öre. Vid en timlön av 145 öre eller däröver utgår intet tillägg av detta slag.

Sedan statens arbets- och förlikningsnämnds ovannämnda utslag avkunnats, har finansministern, efter förhandlingar med representanter för tjänstemannaorganisationerna, den 6 mars 1943 tillkännagivit, att regeringen komme att för riksdagen framlägga ett lagförslag om höjning med en och en halv enhet av dyrtidstilläggen för tjänstemännen under det kommande budgetåret. Ministern ämnade vidare föreslå införandet av ett särskilt barntillägg på 120 kr. för varje barn under 18 år utöver ett barn. Förslag skulle slutligen framläggas om en förhöjning med 5 % av de för extraarbete utgående arvodena.

Meddelanden från svenska beskickningen i Köpenhamn.

Arbetspliktsuppbådet i Finland för skogsarbete m. m. i januari 1943. I syfte att effektivisera användningen av arbetskraft utfärdade ministern för kommunikationsväsendet och allmänna arbeten den 5 januari 1943 föreskrifter om föranstaltande av allmänna arbetspliktsuppbåd. Författningen föranleddes närmast därav, att anskaffningen av bränn-, kol- och splintved för landets kommunikationer, för fabrikernas drift och för uppvärmning av bostäderna syntes hotad. Detsamma vore förhållandet med det för industrin nödvändiga råvirket. De föreskrivna arbetspliktsuppbåden skulle verkställas distriktsvis under januari månad och omfatta de kommuner, köpingar och städer, som bestämdes genom särskild kungörelse. Uppbåden anordnas av arbetskraftsmyndigheterna med bistånd av militärmyndigheterna och omfatta alla män, som fyllt 19 men ej 55 år. Befriade äro dock vissa särskilt angivna grupper av befattningshavare och arbetare.

Senare har offentliggjorts en utredning om ett i slutet av januari 1943 företaget arbetspliktsuppbåd i 123 kommuner, varav 12 städer eller tättbebyggda orter. I huvudsak hade verksamheten koncentrerats till landsbygden och avsett att anskaffa arbetskraft för skogshanteringen. Uppbåden hade väl motsvarat förväntningarna. Av totala antalet uppbådspliktiga hade 88 % infunnit sig. Till första arbetsklassen, d. v. s. tungt arbete under fältförhållanden, hade godkänts 61·5 % av de undersökta männen, till andra klassen, d. v. s. lättare arbete under fältförhållanden, 13·9 % och till tredje klassen, d. v. s. lättare arbete under hemförhållanden med god inkvartering, 17·6 % av de uppbådade. Endast 7 % hade förklarats odugliga för kroppsarbete.

En fjärdedel av de uppbådade, som redan varit sysselsatta i skogsarbete, hade återsänts till sina arbetsgivare. Till sin tidigare verksamhet inom lantbruk, industri, handel, trafik eller andra yrken hade 36 % av de uppbådade återsänts. — Enligt officiella uppgifter sysselsattes i slutet av januari detta år 160 000—180 000 personer i skogsarbete, d. v. s. i stort sett samma antal som under normala år.

Meddelanden från svenska beskickningen i Helsingfors.

Nya avlöningsprinciper inom den tyska metallindustrin.[1] Lönepolitikens viktigaste uppgifter under kriget har sammanfattats i följande slagord: lönestabilitet, ökat arbetsutbyte och rättvisa löner. Det sistnämnda kravet åsyftar ett riktigt förhållande mellan de fordringar, som ställas på utövarna av olika arbeten, och de ersättningar, som utgå för dessa olika prestationer. Inom den tyska metallindustrin — liksom inom ett flertal andra industrier — pågår för närvarande en omreglering av avlöningsbestämmelserna i enlighet med de nyss antydda principerna. Sålunda skall den i Tyskland hävdvunna tredelningen av arbetarstammen i yrkesarbetare, tempoarbetare och grovarbetare (»Facharbeiter», »Angelernte» och »Hilfsarbeiter») ersättas med en uppdelning av de inom metallindustrin förekommande arbetena i 8 svårighetsgrader och motsvarande lönegrupper. En ovillkorlig förutsättning för en dylik uppdelning är att prissättningen å arbeten inom yrket är riktig och grundad på moderna arbetsstudiemetoder. Därigenom har man velat säkerställa, att en tidlönsarbetare i den översta lönegruppen skall förtjäna mer än en medelgod ackordsarbetare i de lägre grupperna.

För metallindustrin ha i huvudsak följande lönegrupper fastställts:

1. Enklaste arbeten, som utan varje utbildning kunna utföras efter kortfattade anvisningar.
2. Enkla arbeten, som förutsätta någon sak- och arbetskunskap, men som utan varje utbildning kunna utföras efter en kort tids övning. Hit räknas även enkla arbeten, som utföras under försvårande omständigheter.
3. Arbeten, som förutsätta särskild utbildning eller en lärotid upp till 6 månader samt en viss yrkesskicklighet och erfarenhet. Även enkla arbeten utförda under särskilt försvårande förhållanden hänföras till denna grupp.
4. Arbeten, vilka fordra specialkunskap, som förvärvas genom en avslutad yrkesutbildning eller genom kortare utbildning jämte yrkesvana, samt dessutom enklare arbeten, som utföras under i hög grad försvårande omständigheter.
5. Fackarbeten, som vid sidan av yrkesmässig färdighet och yrkeskunskap kräva en utbildning, som förvärvats antingen genom en för facket i fråga avsedd, regelmässig yrkesutbildning eller genom annan yrkesutbildning kompletterad med yrkesvana.
6. Svåra fackarbeten, som kräva särskild färdighet och mångårig erfarenhet, eller arbeten, som fordra en avslutad yrkesutbildning och som måste utföras under särskilt försvårande omständigheter.
7. Särskilt svåra eller högvärdiga fackarbeten, som ställa höga krav på den fackliga färdigheten och vetandet samt förutsätta självständighet och hög ansvarskänsla.
8. Högvärdiga fackarbeten, som erfordra mästares färdighet, full självständighet, dispositionsförmåga, omfattande ansvarskänsla och motsvarande teoretisk kunskap.

För att underlätta uppdelningen av arbetarna på de ovan angivna lönegrupperna ha de centrala industriella organisationerna inom järn- och metallindustrin upprättat en lönegruppkatalog (Reichkatalog), som bl. a. innehåller över 800 exempel på olika arbetsspecialiteter. För varje företag skall med ledning av den allmänna katalogen uppgöras en företagskatalog, som upptager alla i vederbörande företag förekommande arbeten.

För varje lönegrupp har fastställts en grundlön, som dock varierar inom de särskilda ortsgrupperna. Med utgångspunkt därifrån uträknas grundlönen vid ackord (Akkordrichtsatz) genom tillägg av 15 %. I fråga om tidlönsarbeten förutsätter den nya regleringen, att prestationstillägg kunna utgå till belopp, som i genomsnitt icke överstiga 15 % av grundlönen.

Grundlönen och ackordssatserna ha följande procentuella gradering inom de olika lönegrupperna:

Lönegrupp 1	75 %	Lönegrupp 5	100 %
» 2	80 »	» 6	110 »
» 3	87·5 »	» 7	120 »
» 4	99·5 »	» 8	133 »

[1] Enligt Soziale Praxis, januari 1943.

Den här ifrågavarande regleringen är nära förknippad med den revision av ackordslönerna, som pågår inom hela industrin med tillhjälp av en särskilt utbildad och organiserad kår av tidsstudiemän. En rättvis gradering av ackordssatserna i förhållande till timlönerna anses kunna utlösa prestationsreserverna inom industrin, om arbetarnas fruktan för sänkningar av ackorden kan hävas. I samråd med arbetsmarknadens parter har därför fastslagits, under vilka sakliga förutsättningar — tekniskt eller organisatoriskt betingade — ett ackord får ändras, och då även måste ändras. I alla andra fall skall den uppnådda ackordslönen utbetalas. Vid beaktande av dessa grundregler räknar man med en ökning av arbetsresultatet med 15—20 %.

Medan tidigare en ackordsarbetare med enkelt rutinarbete ej sällan kunde uppnå avsevärt högre arbetsförtjänst än ej blott en fackarbetare med tidlön utan även kvalificerade ackordsarbetare, lämnar den nya revisionen av ackordssatserna och den stora skillnaden mellan lönerna i de åtta lönegrupperna garanti för större rättvisa i avlöningshänseende och större tillfredsställelse bland arbetarna.

Man räknar även med att kunna frigöra och framdraga många fackkunniga arbetare, som på grund av tidigare avlöningssystem funnit det förmånligt syssla med mindre krävande arbeten, enär de icke haft något eget ekonomiskt intresse av att söka sig mera kvalificerade arbetsområden. I övrigt räknar man med, att det nya lönesystemet skall befordra den enskilde arbetarens strävanden att komma fram inom yrket, då han ständigt har den åttagradiga lönestegen framför sig och i rikskatalogen kan inhämta, vad som i varje särskilt fall kräves för att komma upp i högre lönegrupp.

Genomförandet av det nya lönesystemet erbjuder emellertid vissa svårigheter. Sålunda får med hänsyn till det påbjudna lönestoppet den totala lönesumman för samtliga arbetare inom ett företag icke undergå någon väsentlig förhöjning utan skall endast fördelas på ett riktigare sätt. Detta kräver ur billighetssynpunkt åtskilliga övergångsbestämmelser. Man räknar därför icke med att systemet på en gång skall kunna tillämpas inom hela metallindustrin utan förutsätter, att reformen endast så småningom skall genomföras inom det ena företaget efter det andra.

Även inom *byggnadsindustrin* har utvecklingen gått i liknande riktning (jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 212). Byggnadsarbetarna ha sålunda fr. o. m. 1 januari 1943[1] övergått från timlön till prestationslön, innebärande, att arbetarna uppdelas i vissa grupper allt efter prestationsförmågan. Den som fullgör ett medelgott arbete får en viss normallön, medan en särskilt duktig arbetare kommer upp i högre löneklass. Den mindre effektive får först en varning, och sedan, om han ej bättrar sig, nedflyttas han till lägre lönegrupp.

Det anses i Tyskland sannolikt, att detta avlöningssystem kommer att bibehållas även efter nuvarande krigstid.

[1] Enligt pressintervju med den tyske arkitekten professor Ernst Neufert.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Befolkningsutvecklingen under 4:e kvartalet och hela år 1942.

I statistiska centralbyråns kvartalsstatistik ha följande preliminära uppgifter sammanställts rörande antalet vigda par samt antalet levande födda och döda under fjärde kvartalet ävensom under hela år 1942.

Preliminära uppgifter angående antalet vigda, födda och döda oktober—december 1942.

Period	Landsbygden				Städerna				Hela riket			
	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda	Vigda par	Levande födda	Döda	Överskott av födda
1940 1 kv.	6 021	15 496	14 684	812	4 922	9 254	7 312	1 942	10 943	24 750	21 996	2 754
2 »	9 952	16 589	12 070	4 519	8 812	9 379	6 340	3 039	18 764	25 968	18 410	7 558
3 »	5 569	15 100	10 157	4 943	5 132	8 580	5 528	3 052	10 701	23 680	15 685	7 995
4 »	9 224	13 506	10 781	2 725	9 534	7 874	5 876	1 998	18 758	21 380	16 657	4 723
S:a	**30 766**	**60 691**	**47 692**	**12 999**	**28 400**	**35 087**	**25 056**	**10 031**	**59 166**	**95 778**	**72 748**	**23 030**
1941 1 kv.	4 637	13 329	14 826	[1]–1 497	3 828	8 186	7 510	676	8 465	21 515	22 336	[1] – 821
2 »	8 764	17 145	12 202	4 943	7 848	10 103	6 107	3 996	16 612	27 248	18 309	8 939
3 »	5 707	16 542	9 900	6 642	5 204	10 023	5 425	4 598	10 911	26 565	15 325	11 240
4 »	10 094	14 663	10 358	4 305	10 872	9 395	5 446	3 949	20 966	24 058	15 804	8 254
S:a	**29 202**	**61 679**	**47 286**	**14 393**	**27 752**	**37 707**	**24 488**	**13 219**	**56 954**	**99 386**	**71 774**	**27 612**
1942 1 kv.	4 612	16 225	11 730	4 495	4 095	10 424	5 917	4 507	8 707	26 649	17 647	9 002
2 »	10 035	18 552	10 711	7 841	8 985	12 010	5 605	6 405	19 020	30 562	16 316	14 246
3 »	6 189	17 781	9 070	8 711	5 759	11 495	5 041	6 454	11 948	29 276	14 111	15 165
4 »	10 713	16 194	10 088	6 106	11 998	10 924	5 482	5 442	22 711	27 118	15 570	11 548
S:a	**31 549**	**68 752**	**41 599**	**27 153**	**30 837**	**44 853**	**22 045**	**22 808**	**62 386**	**113605**	**63 644**	**49 961**
1942 okt. .	3 770	5 759	3 309	2 450	6 132	3 907	1 838	2 069	9 902	9 666	5 147	4 519
nov. .	2 915	5 150	3 249	1 901	2 595	3 471	1 791	1 680	5 510	8 621	5 040	3 581
dec. .	4 028	5 285	3 530	1 755	3 271	3 546	1 853	1 693	7 299	8 831	5 383	3 448

Fr. o. m. år 1937 har för varje kvartal kunnat framläggas preliminära siffror beträffande antalet vigslar, födelser och dödsfall. I förestående sammanställning meddelas sådana siffror för månaderna oktober—december samt för hela året 1942 med jämförelsetal för de båda närmast föregående åren.

Antalet ingångna äktenskap, som för de tre första kvartalen 1942 visat ökning i jämförelse med motsvarande kvartal under det närmast föregående året, företer även för det fjärde kvartalet en ökning, vilken såväl absolut som relativt taget varit mest framträdande för städerna. Antalet ingångna äktenskap under hela året 1942 är för såväl landsbygden som städerna större än för de båda närmast föregående åren och överstiger även för hela riket och städerna rätt avsevärt 1939 års höga siffror.

[1] Underskott betecknas med minus.

Antalet levande födda under var och en av månaderna oktober—december 1942 visar vid jämförelse med samma månader under de båda närmast föregående åren en avgjord ökning såväl för hela riket som för landsbygd och städer i det stora flertalet län. Ökningen är relativt taget större i städerna än på landsbygden. För året i dess helhet föreligger i jämförelse med närmast föregående år en ökning av födelsesiffran med omkring 14 200, varav ungefär samma antal kommer på landsbygden och på städerna. Födelsesiffran 1942, som enligt nu föreliggande preliminära uppgifter för hela året håller sig något under 114 000, är absolut taget den högsta, som här i landet observerats sedan år 1923.

Antalet dödsfall, som under de tre första kvartalen varit jämförelsevis lågt i alla delar av landet, ligger för fjärde kvartalet vid ungefär samma nivå som för motsvarande kvartal 1941. För hela året 1942 är överskottet av födda, som i allt uppgår till närmare 50 000, högre än det varit sedan 1921.

Den förhållandevis gynnsamma utveckling, för vilken här återgivna siffror giva uttryck, torde i första hand böra återföras till giftermålsfrekvensens starka stegring under senare år. På grund härav har antalet gifta kvinnor i de yngre levnadsåldrarna avsevärt ökats och antalet födda varit stigande. Till det stigande överskottstalet bidrager naturligtvis även de förbättrade dödlighetsförhållandena, som särskilt för det senast gångna året tagit sig uttryck i ett mycket lågt antal döda. Emellertid synas de nu framlagda siffrorna böra användas med försiktighet, då det gäller att bedöma den framtida utvecklingen. Flera omständigheter och däribland särskilt den minskning i de produktionskraftiga åldrarna, som måste bliva en följd av den tidigare starka nativitetsminskningen, måste nämligen småningom komma att verka hämmande på befolkningsutvecklingen.

Kollektivavtal år 1941.

Kollektivavtalens utbredning. Efterföljande tabell utvisar antalet och fördelningen på olika näringsgrupper av de i socialstyrelsens statistik redovisade kollektivavtal — med därav berörda arbetsgivare och arbetare — som voro upprättade vid 1940 års utgång, de som träffades under 1941 samt de, som voro gällande vid samma års slut.[1]

Liksom de statistiska berättelserna för tidigare år avser denna redogörelse sådana kollektivavtal, som reglera arbets- och lönevillkor. Här har således icke medtagits kollektiva uppgörelser enbart om allmänna bestämmelser, semester, förhandlingsordning eller förmåner vid sjukdom o. s. v.

Såsom av tabellen framgår har både efter antalet avtal och av avtalen berörda arbetsgivare kollektivavtalet under redogörelseåret vunnit vidgad tillämpning. Antalet berörda arbetare har ökats relativt mindre än antalet arbetsgivare, vilket sammanhänger med den tendens till vidgad omfattning av kollektivavtalsformen bland småföretagare, som även tidigare gjort sig gällan-

[1] Ang. kollektivavtalen åren 1939 och 1940 se Soc. Medd. årg. 1941, sid. 1007.

Kollektivavtalens utbredning inom olika näringsgrupper.

Näringsgrupper	Antal den 31 dec. 1940			Antal under år 1941			Antal den 31 dec. 1941		
	gällande kollektivavtal	därav berörda		ingångna kollektivavtal	därav berörda		gällande kollektivavtal	därav berörda	
		arbetsgivare	arbetare		arbetsgivare	arbetare		arbetsgivare	arbetare
Malmbrytning och metallindustri	1 064	3 219	181 578	236	1 116	9 601	959	3 394	190 714
Jord- och stenindustri	609	1 102	39 130	186	227	3 454	576	1 101	32 931
Trävaruindustri och skogshantering	1 538	2 324	129 266	651	669	57 473	1 648	2 415	128 086
Pappers- och grafisk industri	205	1 177	60 036	83	958	21 287	211	1 123	55 996
Livsmedelsindustri	890	3 870	47 480	123	261	4 896	876	3 815	48 519
Textil- och beklädnadsindustri	198	1 158	73 305	53	85	4 097	225	1 074	72 399
Läder-, hår- och gummivaruindustri	345	2 771	29 561	38	259	3 778	339	2 476	30 994
Kemisk-teknisk industri	120	148	13 285	25	24	1 560	126	157	13 696
Byggnadsverksamhet	3 484	12 196	145 247	2 844	10 075	96 334	3 326	11 980	122 028
Allmänna verk och arbeten m. m.	962	587	95 706	463	292	34 731	1 087	634	108 063
Handel och varulager	1 830	3 232	33 753	533	808	6 762	1 863	3 286	35 430
Land- och sjötransport	1 026	7 122	68 733	173	2 141	12 521	948	7 577	65 464
Jordbruk och fiske	56	5 653	75 882	26	221	3 373	62	6 325	96 578
Annan yrkesrörelse	904	11 091	63 957	379	5 892	37 680	1 040	12 550	65 900
Summa	**13 231**	**55 650**	**1 056 949**	**5 813**	**23 028**	**297 547**	**13 286**	**57 907**	**1 066 798**

de. Inom gruppen trävaruindustri och skogshantering steg under år 1941 antalet avtal med 110. Mera avsevärd ökning i antalet ingångna avtal har vidare kunnat iakttagas bl. a. inom grupperna allmänna verk och arbeten samt »annan yrkesrörelse». I vissa fall kan samtidigt med en ökning i antalet avtal iakttagas en minskning i antalet av avtalen berörda arbetare, såsom exempelvis inom trävaruindustri och skogshantering samt pappers- och grafisk industri. Andra näringsgrupper visa avsevärd ökning i antalet berörda arbetare, t. ex. grupperna malmbrytning och metallindustri, allmänna verk och arbeten, handel och varulager, jordbruk och fiske samt annan yrkesrörelse.

En översikt över kollektivavtalens utbredning under de senaste 10 åren lämnas i följande tablå.

Vid årets slut gällande kollektivavtal.

År	Antal avtal	Antal berörda arbetsgivare	Antal berörda arbetare	År	Antal avtal	Antal berörda arbetsgivare	Antal berörda arbetare
1932	5 806	24 630	636 188	1937	9 585	36 300	910 836
1933	5 635	22 782	595 563	1938	11 592	48 663	1 015 486
1934	6 288	25 864	674 700	1939	12 511	52 731	1 047 771
1935	6 720	27 188	719 433	1940	13 231	55 650	1 056 949
1936	7 044	28 189	769 172	1941	13 286	57 907	1 066 798

Avtalens parter. För att lagen om kollektivavtal skall vara tillämplig å ett ingånget arbetsavtal kräves, att de avtalsslutande arbetarna äro organiserade i en fackförening eller liknande, tillfällig eller permanent, sammanslut-

ning. I vilken mån arbetsgivarna äro organiserade belyses av nedanstående sammanställning, som avser de vid slutet av år 1941 gällande avtalen.

	Antal avtal	Antal berörda arbetare
Organiserade arbetsgivare	3 412	783 317
Icke organiserade arbetsgivare	9 874	283 481
Summa	13 286	1 066 798

Avtalens giltighetsområde och giltighetstid. Med hänsyn till giltighetsområde fördela sig avtalen sålunda:

	Under år 1941 ingångna avtal		Vid 1941 års utgång gällande avtal	
	Antal avtal	Antal arbetare	Antal avtal	Antal arbetare
Riksavtal	25	56 582	101	400 723
Distriktsavtal	42	15 321	131	132 368
Ortsavtal	1 584	94 698	2 354	131 452
Avtal för enskilda arbetsplatser	4 162	130 966	10 700	402 255
Summa	5 813	297 547	13 286	1 066 798

Riksavtal ha under året ingåtts bl. a. för smidesbranschen, isoleringsbranschen, bokbinderier, bok- och tidningstryckerier, tapetfabrikerna, litografiska anstalter, kvarnindustrin, jästfabrikerna, parkettindustrin, rörläggningsfacket, takläggningsbranschen, telegrafverkets linjearbetare, arméförvaltningens och flygförvaltningens marketenterier, ombordarbete inom lossning och lastning, trädgårdsanläggningsbranschen, restaurantfacket, farmacevterna samt musiker vid Folkets parker.

Distriktsavtal, d. v. s. avtal, som vartdera omfatta ett större antal arbetsställen inom en näringsgren och ett större område, ha under året träffats bl. a. inom skogshanteringen.

Ortsavtal, varmed förstås sådana avtal, som omfatta hela eller större delen av en näringsgren på en ort, återfinnas mest inom livsmedelsindustrin, byggnadsverksamheten och åkerirörelsen.

Det stora flertalet kollektivavtal avse enskilda arbetsplatser. Dessa avtal omfatta dock tillsammans ej mer än en dryg tredjedel av det av hela avtalsbeståndet berörda antalet arbetare.

De under 1941 träffade avtalens giltighetstid har i det övervägande antalet fall fastställts till endast ett år beroende på med världskriget sammanhängande förhållanden. De ingångna avtalens procentuella fördelning i detta hänseende framgår av följande sammanställning:

Kollektivavtalens giltighetstid	%	Kollektivavtalens giltighetstid	%
T. o. m. 1 år	93·2	Över 3 år	—
Över 1 t. o. m. 2 år	6·4	Obestämd	0·4
» 2 » » » 3 »	0·0	Summa	100·0

I fråga om avtalens lönebestämmelser m. m. må hänvisas till de i denna tidskrift tidigare publicerade kvartalsöversikterna (Soc. Medd. årg. 1941, sid. 385, 640 och 851 samt årg. 1942, sid. 336).

Fattigvården år 1941.

Preliminära uppgifter.

De uppgifter, som rikets fattigvårdsstyrelser lämnat rörande fattigvården under år 1941, ha efter verkställd granskning av materialet sammanräknats kommunvis och nedsummerats för hela riket. På grundval härav lämnas i det följande en kort översikt av fattigvårdens omfattning under redogörelseåret. En utförlig redogörelse för fattigvården under 1941 kommer senare att offentliggöras i en särskild publikation, sedan bearbetningen av uppgifterna slutförts.

Fattigvårdsstatistiken grundar sig sedan den år 1939 genomförda omläggningen av densamma på uppgifter hämtade ur det socialregister, som skall föras i varje kommun. Statistiken omfattar alla de familjer (personer), som under redogörelseåret erhållit understöd av fattigvårdsstyrelserna enligt fattigvårdslagen, enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. eller ur fond eller donation under fattigvårdsstyrelsernas förvaltning.

För redovisningen till fattigvårdsstatistiken gälla samma principer, som ligga till grund för socialregistrets förande. Enhet vid redovisningen av understödstagarna och av dem uppburna understöd utgör familjen i fattigvårdsrättslig mening. Familjen omfattar enligt fattigvårdslagen huvudpersonen, som kan vara man eller kvinna, samt de personer, som härleda sin hemortsrätt från honom eller henne, d. v. s. hustru samt barn och adoptivbarn under 16 år. Barn, som fyllt 16 år och enligt lagen äro självständiga hemortsrättsledare, redovisas för sig, dock endast om de erhållit för dem själva avsedd hjälp av fattigvården, eljest icke alls. Understöden redovisas alltså familjevis, vare sig familjen i dess helhet eller endast hemortsrättsledaren själv eller i förekommande fall endast hustrun eller de minderåriga barnen blivit delaktiga därav. I fråga om personlig vård, som meddelats någon av familjemedlemmarna på fattigvårdsanstalt eller sjukvårdsanstalt, lämnas dock i varje särskilt fall uppgift om antalet personer, som åtnjutit dylik vård, med fördelning på vuxna män och kvinnor samt barn.

Tab. 1 innehåller uppgifter angående dels antalet familjer i fattigvårdsrättslig mening, dels antalet individer, vilka under 1941 åtnjöto understöd av fattigvårdsstyrelserna.

Hela antalet understödsfall, d. v. s. familjer, som under 1941 åtnjöto understöd av fattigvårdsstyrelserna, uppgick till c:a 279 000, därav nära 158 000 på landsbygden och drygt 121 000 i städerna. Förändringen i antalet understödsfall sedan föregående år framgår för olika landsdelar av tab. 2. Från år 1940 har antalet understödda familjer i landskommunerna minskats med ungefär 1 700 eller c:a 1 % och i städerna ökats med omkring 1 300 eller

Tab. 1. Antal familjer samt antal individer, som under år 1941 (och 1940) åtnjutit understöd av fattigvårdsstyrelserna.

	Absoluta tal				Procenttal			
	Landsbygd	Städer	Hela riket		Landsbygd	Städer	Hela riket	
			1941	1940			1941	1940
Antal understödsfall (familjer).								
Ensam man utan barn	43 846	31 467	**75 313**	75 874	27·8	26·0	**27·0**	27·2
» » med »	1 201	557	**1 758**	1 947	0·8	0·5	**0·6**	0·7
Ensam kvinna utan barn	53 020	44 286	**97 306**	94 972	33·7	36·6	**34·9**	34·1
» » med »	9 591	7 818	**17 409**	17 174	6·1	6·5	**6·3**	6·2
Gifta par (el. samboende) utan barn	19 347	15 042	**34 389**	33 585	12·3	12·4	**12·4**	12·0
(el. samboende) med »	29 931	21 700	**51 631**	54 371	19·0	17·9	**18·5**	19·5
Ensamma barn	530	168	**698**	968	0·3	0·1	**0·3**	0·3
Summa understödsfall 1941	**157 466**	**121 038**	**278 504**	—	**100·0**	**100·0**	**100·0**	—
1940	159 156	119 735	—	**278 891**	—	—	—	**100·0**
Antal understödda personer.								
Vuxna män	94 325	68 766	**163 091**	165 777	30·9	31·9	**31·3**	31·2
» kvinnor	111 889	88 846	**200 735**	200 102	36·6	41·2	**38·5**	37·6
Barn under 16 år	99 483	57 940	**157 423**	166 102	32·5	26·9	**30·2**	31·2
Summa personer 1941	**305 697**	**215 552**	**521 249**	—	**100·0**	**100·0**	**100·0**	—
1940	315 031	216 950	—	**531 981**	—	—	—	**100·0**
Antal understödsfall till vilka utgått:								
enbart fattigvårdsunderstöd	150 845	108 708	**259 553**	259 966	95·8	89·8	**93·2**	93·2
» komm. pensionstillskott e. d.	3 281	8 660	**11 941**	11 936	2·1	7·2	**4·3**	4·3
» understöd ur fond el. donation	1 026	1 717	**2 743**	2 751	0·6	1·4	**1·0**	1·0
fattigv. o. komm. pensionstillskott	1 513	737	**2 250**	2 512	1·0	0·6	**0·8**	0·9
» o. understöd ur fond etc.	801	1 216	**2 017**	1 726	0·5	1·0	**0·7**	0·6
Summa	**157 466**	**121 038**	**278 504**	**278 891**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

ungefär 1 %. Detta har för hela riket resulterat i en minskning av understödsfallens antal med omkring 400 eller c:a 0·1 %.

Av tab. 1 framgår även understödsfallens fördelning på olika familjetyper. Ensamma kvinnor utan barn utgjorde liksom 1940 den största gruppen (35 %), ensamma män utan barn den näst största (27 %). Ungefär 19 % av understödsfallen tillhörde gruppen äkta makar (eller samboende) med barn, medan ungefär 12 % voro äkta makar (eller samboende) utan barn. Ensamma kvinnor med barn utgjorde drygt 6 %. Ensamstående kvinnor omfattade totalt c:a 41 % av samtliga understödsfall, äkta makar 31 % och ensamstående män 28 %. Den enda nämnvärda olikheten mellan städer och landsbygd synes vara, att i städerna antalet ensamma kvinnor utan barn var något större, relativt taget, antalet äkta makar (eller samboende) med barn däremot något mindre än på landsbygden. I jämförelse med 1940 visar fördelningen på familjetyper inga större förändringar. Såväl på landsbygd som i städer synes andelen familjer med barn ha minskat något, ehuru obetydligt, sedan 1940.

Hela antalet redovisade understödda personer, alla familjemedlemmar medräknade, uppgick under redogörelseåret till något över 521 000, därav 163 000 vuxna män, 201 000 vuxna kvinnor och 157 000 barn under 16 år. Sedan år

Tab. 2. Antal understödsfall och understödstagare landsdelsvis[1] år 1941.

Landsdelar	Antal understödsfall	Ökning (+) eller minskning (−) sedan 1940		Antal understödda personer	Ökning (+) eller minskning (−) sedan 1940	
		Antal	%		Antal	%
Landsbygden	157 486	− 1 690	− 1·1	305 697	− 9 334	− 3·0
Mälarlänen	30 882	+ 1 242	+ 4·2	55 506	+ 2 341	+ 4·4
Östra Götaland	22 754	− 225	− 1·0	40 795	− 1 370	− 3·2
Skåne, Blekinge o. Halland	18 869	− 557	− 2·9	34 878	− 1 847	− 5·0
Bohuslän o. Vänerlänen	25 556	− 461	− 1·8	45 692	− 1 519	− 3·2
Dalarna o. Norrland	59 405	− 1 689	− 2·8	128 826	− 6 939	− 5·1
Städerna	121 038	+ 1 303	+ 1·1	215 552	− 1 398	− 0·6
Stockholm	35 680	+ 1 970	+ 5·8	60 915	+ 4 452	+ 7·9
Göteborg	17 316	− 2 222	− 11·4	30 920	− 6 624	− 17·6
Malmö	6 445	+ 578	+ 9·9	12 333	+ 1 475	+ 13·6
Övriga städer över 30 000 inv.	19 645	− 1 245	− 6·0	36 050	− 3 178	− 8·1
Städer under 30 000 inv.	41 952	+ 2 222	+ 5·6	75 334	+ 2 477	+ 3·4
Hela riket	278 504	− 387	− 0·1	521 249	− 10 732	− 2·0

1940 har antalet understödda personer, såsom framgår av tab. 2, minskat på landsbygden med 9 300 eller 3 % och i städerna med 1 400 eller något över ½ %. För hela riket uppgick minskningen i antalet understödstagare till 10 700 eller 2 %.

Sättes antalet av fattigvårdsstyrelserna understödda personer i procent av folkmängden, får man följande siffror för åren 1939—1941.

År	Landsbygd	Städer	Hela riket
1941	7·7	9·0	8·2
1940	7·9	9·1	8·4
1939	8·2	8·5	8·3

Den relativa understödsfrekvensen år 1941 visar sålunda för såväl landsbygd som städer en oväsentlig nedgång i förhållande till föregående år.

Nära 152 000 personer med tilläggspension till ålders- eller invaliditetspensionen hade erhållit kompletterande hjälp av fattigvårdsstyrelserna under år 1941. Dessa utgjorde ungefär 42 % av samtliga vuxna understödstagare vid fattigvården och ungefär 31 % av alla tilläggspensionärer i riket. Antalet tilläggspensionärer bland understödstagarna uppgick på landsbygden till c:a 95 000 och i städerna till ungefär 57 000. Enligt de föreliggande uppgifterna skulle de av fattigvården understödda tilläggspensionärerna ha ökat med ungefär 6 000 från 1940 till 1941. Denna ökning förskriver sig emellertid från en fullständigare redovisning av understödstagarnas tilläggspensioner till 1941 års statistik och är alltså endast skenbar.

[1] På landsbygden ha landsdelarna i enlighet med 1936 års särskilda folkräkning avgränsats på följande sätt. *Mälarlänen* omfatta Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Örebro och Västmanlands län. *Östra Götaland* omfattar Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län. *Skåne, Blekinge och Halland* utgöres av Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län. Till *Bohuslän och Vänerlänen* räknas Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län. Slutligen omfattar *Dalarna och Norrland* Kopparbergs län och de norrländska länen.

Familjer med barn hade i en del fall utöver fattigvårdsunderstödet uppburit barnbidrag eller bidragsförskott. Antalet barn med barnbidrag resp. bidragsförskott inom fattigvårdsklientelet uppgick till 23 500 resp. 8 200 eller i det närmaste lika många som år 1940. De utgjorde 15 resp. 5 % av hela antalet barn inom de fattigvårdsunderstödda familjerna och ungefär 37 resp. 28 % av samtliga barn med barnbidrag resp. bidragsförskott i riket.

I tab. 1 redovisas understödsfallens fördelning efter den rättsliga formen för understödet. Enbart understöd enligt fattigvårdslagen utgick på landsbygden i c:a 96 % av de redovisade understödsfallen. I städerna utgjorde motsvarande andel 90 %. I senare fallet äro i gengäld de familjer, som uppburit kommunala pensionstillskott o. dyl. eller understöd ur fonder eller donationer under fattigvårdsstyrelsernas förvaltning, relativt taget desto flera än på landsbygden. Understöd enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. hade enbart eller tillsammans med fattigvård utgått i 7·8 % av samtliga understödsfall i städerna, medan 3·1 % av familjerna erhållit understöd enligt samma lag i landskommunerna. Antalet understödsfall med understöd enligt denna lag var i stort sett detsamma som år 1940 eller c:a 14 000. I denna lag sammanfattas alla de understöd, som ha utgått i form av kommunalt pensionstillskott, kommunala tillskott till invalidunderstöd, till blindhetsersättning, till barnbidrag eller bidragsförskott samt såsom kommunalt sjukvårdsbidrag. Majoriteten av de understöd, som utgått enligt denna lag, har dock haft form av kommunala tillskott till tilläggspension och invalidunderstöd. Av samtliga understödsfall med tilläggspension eller invalidunderstöd hade i landskommunerna 5½ % och i städerna omkring 18 % åtnjutit kommunalt pensionstillskott. Ifrågavarande lag tillämpas sålunda i mycket begränsad omfattning; i det stora flertalet av rikets kommuner kommer den överhuvud taget icke till användning.

I tab. 3 lämnas vissa uppgifter angående antalet vårdtagare och vårddagar samt vårdkostnaderna på fattigvårdsanstalter resp. sjukvårdsanstalter. Som fattigvårdsanstalter räknas fattigvårdsanstalt enligt 31 § fattigvårdslagen (ålderdomshem, försörjningshem, vårdhem med föreståndare eller föreståndarinna), anstalt eller avdelning för sinnessjuka eller kroniskt sjuka, vilken tillhör fattigvårdssamhälle eller kommunalförbund, samt arbetshem. Till sjukvårdsanstalter räknas såväl lasarett, tuberkulossjukhus, vanföreanstalter, kuranstalter, konvalescenthem m. fl. anstalter som anstalter för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka, tillhörande staten, pensionsstyrelsen, landsting, enskild stiftelse etc. eller kommun (men ej under fattigvårdsstyrelses förvaltning).

På *kommunernas fattigvårdsanstalter* ha under 1941 på fattigvårdsstyrelsernas bekostnad vårdats inalles c:a 43 000 personer, på landsbygden 25 000 och i städerna 18 000. I förhållande till 1940 har antalet vårdtagare minskat med 2 000. Medelantalet vårddagar per vårdtagare utgjorde 258 år 1941 mot 256 ett år tidigare. Det genomsnittliga antalet vårddagar per vårdtagare var högre på landsbygden än i städerna (270 mot 242), beroende på det relativt större antalet tillfälliga vårdtagare i senare fallet. De redovisade vårdkostnaderna

Tab. 8. Antal vårdtagare på fattigvårdsanstalter och sjukvårdsanstalter samt antal vårddagar och vårdkostnader m. m. år 1941 (1940).

	Vård på fattigvårdsanstalt				Vård på sjukvårdsanstalt			
	Landsbygd	Städer	Hela riket		Landsbygd	Städer	Hela riket	
			1941	1940			1941	1940
Antal vårdtagare.								
Vuxna män	12 126	9 512	21 638	22 984	22 652	12 768	35 420	35 059
» kvinnor	12 876	8 325	21 201	21 919	21 139	14 048	35 187	34 988
Barn under 16 år	310	317	627	706	4 834	3 198	8 032	8 067
Tillhopa 1941	**25 312**	**18 154**	**43 466**	—	**48 625**	**30 014**	**78 639**	—
1940	26 181	19 428	—	45 609	48 199	29 915	—	78 114
Sammanlagda antalet vårddagar i 1 000-tal.								
1941	**6 839**	**4 386**	**11 225**	—	**8 663**	**4 014**	**12 677**	—
1940	7 052	4 729	—	11 781	8 412	4 106	—	12 518
Vårddagar per vårdtagare								
1941	270	242	258	—	178	134	161	—
1940	269	243	—	258	175	137	—	160
Vårdkostnader i 1 000-tal kr.								
1941	**15 189**	**15 343**	**30 532**	—	**13 741**	**8 013**	**21 754**	—
1940	13 637	16 830	—	30 467	12 518	9 679	—	22 197
Kostnad per vårddag, kr.								
1941	2·22	3·50	2·72	—	1·59	2·—	1·72	—
1940	1·93	3·56	—	2·59	1·49	2·36	—	1·77
Kostnad per vårdtagare, kr.								
1941	600: —	845: —	702: —	—	283: —	267: —	277: —	—
1940	521: —	866: —	—	668: —	260: —	324: —	—	284: —

avse merendels de avgifter, som fattigvårdssamhällena beräknat för vården på sina egna anstalter. Kostnaden per vårddag var i genomsnitt 2·22 kr. för landskommunerna och 3·50 kr. för städerna. I fråga om landsbygdens anstalter har vårdkostnaden per dag ökat med ungefär 15 % sedan 1940, medan den i städerna var i det närmaste oförändrad.

Antalet understödstagare, som under 1941 åtnjöto *vård på sjukvårdsanstalter*, uppgick till ungefär 79 000, varav på landsbygden c:a 49 000 och i städerna 30 000. För 1940 var motsvarande siffra för hela riket omkring 78 000. Genomsnittliga antalet vårddagar per vårdtagare utgjorde under redogörelseåret 161 mot 160 året förut. Även i fråga om vårdtagarna på sjukvårdsanstalt var medelantalet vårddagar per vårdtagare något större på landsbygden än i städerna (178 mot 134). De redovisade vårdkostnaderna avse i stor utsträckning de låga avgifter, som fattigvårdssamhällena erlägga till länslasaretten. Per vårddag utgjorde vårdkostnaden i landskommunerna i medeltal 1·57 kr. och i städerna 2·00 kr. Den har i förra fallet ökat med ungefär 5 % sedan 1940 och i det senare minskat med omkring 15 %.

Beträffande övriga två huvudformer, vari fattigvårdsstyrelsernas hjälp utgått, lämnas vissa uppgifter i tab. 4.

Understöd i hemmet i olika former, kontant eller in natura, hade utgått till ungefär 176 000 familjer under år 1941. Motsvarande antal utgjorde för lands-

Tab. 4. Uppgifter angående hemunderstöd och »annan hjälp» under år 1941 (1940).

	Hemunderstöd			»Annan hjälp»		
	Landsbygd	Städer	Hela riket	Landsbygd	Städer	Hela riket
Antal understödsfall m. hemunderstöd resp. »annan hjälp»						
1941	**90 330**	**85 996**	**176 326**	**26 858**	**11 101**	**37 959**
1940 (appr.)	90 600	90 300	180 900	30 100	12 300	42 400
Antal understödsfall m. hemunderstöd resp. »annan hjälp» i % av samtliga						
1941	57·4	71·1	63·3	17·1	9·2	13·6
1940	57·2	70·1	62·8	18·9	9·6	14·7
Antal understödsmånader i 1 000-tal						
1941	**705**	**614**	**1 319**	.	.	.
1940	671	621	1 292	.	.	.
Antal understödsmånader per understödsfall						
1941	7·8	7·1	7·5	.	.	.
1940	6·8	6·6	6·7	.	.	.
Understödets värde i 1 000-tal kr.						
1941	**19 227**	**30 543**	**49 770**	**2 454**	**776**	**3 230**
1940	17 068	26 567	43 635	2 532	696	3 228
Understödets värde per understödsmånad, kr.						
1941	27	50	38	.	.	.
1940	26	43	34	.	.	.
Understödets värde per understödsfall, kr.						
1941	213	355	282	91	70	85
1940	187	311	249	86	61	78

kommunerna omkring 90 000 och för städerna nära 86 000. Antalet var i förra fallet ungefär detsamma som år 1940 men hade i det senare minskats med omkring 5 000. Av samtliga familjer, som under 1941 fingo hjälp av fattigvårdsstyrelserna, hade 63 % åtnjutit hemunderstöd. Denna understödsform var vanligare i städerna, där hemunderstöd utgått till 71 % av understödsfallen, än på landsbygden, där motsvarande andel utgjorde 57 %.

Den genomsnittliga understödstiden för de hemunderstödda uppgick år 1941 till 7·5 månader mot 6·7 månader ett år tidigare. Den var något längre på landsbygden än i städerna.

För hemunderstöd redovisas ett totalbelopp på ungefär 49·8 milj. kr., varav i landskommunerna 19·2 milj. kr. och i städerna nära 30·6 milj. kr. I förhållande till föregående år ha kostnaderna för hemunderstöd ökat, på landsbygden med 2·2 milj. kr. och i städerna med 4·0 milj. kr. Hemunderstödets genomsnittliga värde per månad belöpte sig till 38 kr. år 1941 mot 34 kr. föregående år och har alltså i medeltal ökat med närmare 12 %. För landsbygdens del utgjorde hemunderstödens genomsnittliga månadsbelopp under redogörelseåret 27 kr. och för städernas 50 kr. mot 26 resp. 43 kr. år 1940.

Annan hjälp (utackordering, utrustning för intagning på anstalt, resor, o. s. v.) hade lämnats 38 000 understödsfall eller c:a 14 % av samtliga. An-

talet familjer, som erhållit dylikt understöd, har minskats med ungefär 4 000 sedan 1940. I dylikt understöd har under 1941 utgått 3·2 milj. kr. eller ungefär samma belopp som året förut.

Nedanstående tablå innehåller en sammanställning av de redovisade kostnadsuppgifterna för samtliga hjälpformer.

	År 1941					År 1940
	Vård på		Hem-understöd	»Annan hjälp»	Samtliga hjälpformer	Samtliga hjälpformer
	fattigvårdsanstalt	sjukvårdsanstalt				
Understödskostnader i miljoner kr.						
Landsbygden	15·2	13·7	19·2	2·5	50·6	45·7
Städerna	15·3	8·0	30·5	0·8	54·6	53·8
Hela riket 1941	30·5	21·7	49·7	3·3	105·2	—
1940	30·5	22·2	43·6	3·2	—	99·5

Totala värdet av de understöd, som fattigvårdsstyrelserna utgivit under år 1941, uppgår till 105·2 milj. kr. Sedan 1940 har en stegring av det allmännas kostnader för fattigvården ägt rum med i runt tal 5·7 milj. kr. eller relativt med ungefär 6 %. Av denna stegring kommer omkring 4·9 milj. kr. på landsbygden och 0·8 milj. kr. på städerna. Ökningen hänför sig väsentligen till hemunderstöden.

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i tredje och fjärde kvartalen 1942.

Undersökningen av livsmedelskonsumtionen i tredje och fjärde kvartalen 1942 grundar sig liksom föregående undersökningar i samma serie[1] på hushållsräkenskaper förda under 14 dagar[2] varje kvartal inom hushåll tillhörande gruppen arbetare och lägre tjänstemän i städer och andra tätorter. Bokföringen i tredje kvartalet påbörjades under tiden 28 augusti—4 september och i fjärde kvartalet den 8—16 november.

Samtidigt med den ordinarie undersökningen i tredje kvartalet eller i vissa fall något senare igångsattes en bokföring, som skulle pågå i 28 dagar men eljest vara av alldeles samma beskaffenhet. Denna undersökning utfördes (liksom den ordinarie konsumtionsundersökningen) på uppdrag av Kungl. Maj:t och var kombinerad med läkarundersökning av deltagarna och deras familjer. Det torde bli tillfälle att senare återkomma till läkarundersökningens resultat i denna tidskrift. Den nämnes i detta sammanhang, därför att en stor del av de hushåll, som vanligen deltaga i den fortlöpande 14-dagarsundersökningen, denna gång anmälde sig även till den med läkarundersökning kombinerade bokföringen. Av de 509 formulär, som tillsammans lämnat material till uppgifterna i följande tabeller om konsumtionen i tredje kvartalet 1942, ha sålunda 244 förts under 28 och 265 under 14 dagar. Genom denna fördelning av materialet på två typer efter bokföringsperiodens längd har möjlighet erhållits att belysa den ur metodsynpunkt intressanta frågan om vad bokföringstidens längd har för betydelse för resultatet. I allmänhet brukar man antaga, att hushåll vid korta bokföringsperioder ha tendens att redovisa relativt större kvantiteter än vid längre perioder, vilket skulle sammanhänga med en strävan att under trycket av undersökningen höja standarden. Den nu möjliggjorda jämförelsen har icke lämnat stöd för detta antagande. De per 14 dagar beräknade livsmedelskvantiteterna överensstämde mycket nära inom de bägge grupperna av hushåll. Den enda punkt, där anmärkningsvärd avvikelse noterades, var i fråga om sockerförbrukningen, där 14-dagarshushållen redovisade i genomsnitt 8 à 10 % högre kvantiteter. Möjligen kan detta förklaras av att dessa hushåll, därigenom att bokföringen började något tidigare och var av

[1] Redogörelser för föregående undersökningar ha varit införda i Soc. Medd. årg. 1940, sid. 228, 547 och 825, årg. 1941, sid. 54, 390, 739 och 934 samt årg. 1942, sid. 327, 439 och 599.

[2] Bokföringen i fjärde kvartalet 1941, som var kombinerad med en allmän hushållsbudgetundersökning, omfattade dock 28 dagar. De tal som tidigare publicerats beträffande denna undersökning grundade sig på uppgifter från 431 hushåll, bland vilka ingingo ett antal, som till hushållstyp och inkomstnivå avveko från det vanliga klientelet. I denna redogörelse publiceras nya tal för denna hushållsgrupp, omfattande 300 bokförare.

kortare varaktighet, hade möjlighet att i det löpande kosthållet förbruka relativt mera av den för inläggningar m. m. utdelade tilläggsransonen av socker. I fråga om hushållens storlek rådde god överensstämmelse mellan de bägge materialen. Endast i deras lokala fördelning förelåg en olikhet, i det södra Sverige icke var representerat bland de i läkarundersökningen deltagande. Denna omständighet torde dock icke nämnvärt ha sänkt jämförbarheten. — På grund av den sålunda konstaterade överensstämmelsen i resultatet har den per 14 dagar beräknade medelkonsumtionen för de 265 och de 244 hushållen hopvägts till och redovisats som en genomsnittlig budget.

Beträffande hushållens ekonomiska ställning kan meddelas, att den kontanta inkomsten från mannens huvudyrke vid tiden för bokföringen i tredje kvartalet 1942 beräknats till 328 kr. per månad och i fjärde kvartalet till 336 kr., mot 313 och 321 kr. i första resp. andra kvartalet samma år och 272 kr. vid den inledande undersökningen i första kvartalet 1940.

Uppgifter om hushållens medelstorlek redovisas i övre delen av tab. 1. Överensstämmelsen mellan tredje och fjärde kvartalen 1942 och föregående undersökningar är, som man finner, god, och det kan nämnas, att detsamma gäller hushållens fördelning på ortsgrupper och landsdelar.

Förbrukade kvantiteter. En genomgång av de i tab. 1 redovisade talen för de olika varugrupperna ger vid handen, att konsumtionen i tredje och fjärde kvartalen 1942 — med reservation för säsongvariationer — i allmänhet håller sig vid samma nivå som i andra kvartalet samma år och eljest företer samma utvecklingsgång som tidigare. Den höga nivå som mjölkförbrukningen uppnådde i andra kvartalet 1942 består sålunda alltjämt, om än en ringa tillbakagång i fjärde kvartalet, beroende på vissa övergående svårigheter med tillförseln, kan skönjas. En tillfällig återgång av samma orsak registrerades vid samma årstid ett år tidigare. Matfettsförbrukningen synes ha stabiliserats vid 24 à 25 hg per hushåll och 14 dagar, konsumtionen av spannmålsprodukter vid 135 hg och potatisförbrukningen vid 21 kg. I fråga om ägg och fläsk fortsätter nedgången från kristidens början, ehuru det, vad fläsket och vissa andra varuslag beträffar, sedermera skedde en uppgång genom extratilldelning i samband med julen, vilken icke framträder i här redovisade tal. Fiskförbrukningen, som i viss mån är säsongbetingad, visar väsentligt högre tal i såväl tredje som fjärde kvartalet 1942 än ett år tidigare. I förhållande till förbrukningen vid kristidens början två år tidigare är ökningen ännu större och utgör 57 resp. 32 % (för färsk fisk 74 resp. 51 %). Av de särskilda fisksorterna må särskilt nämnas strömming (och sill), vilka i tredje och fjärde kvartalen 1942 uppvisade 142 resp. 34 % större kvantitet än två år tidigare. I tredje kvartalet 1942 utgjorde dessa fisksorter 70 % och i fjärde kvartalet 43 % av hela den färska fiskförbrukningen mot c:a 50 % två år tidigare.

Förbrukningen av rotfrukter och grönsaker hösten 1942 synes ha överträffat konsumtionen under tidigare år, medan frukt- och bärkvantiteterna voro lägre.

Utvecklingsgången för skilda hushållstyper kan studeras i tab. 2.

Tab. 1. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

	År 1940		År 1941		År 1942			
	3:e kv.	4:e kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
Antal hushåll	*433*	*506*	*425*	*300*	*434*	*435*	*509*	*460*
» *personer per hushåll*	*4·04*	*3·95*	*4·06*	*4·06*	*4·06*	*4·07*	*4·10*	*4·14*
Kons.-enh. enl. skala för kalorier[1] *m. m.* .	*3·11*	*3·03*	*3·07*	*3·09*	*3·08*	*3·08*	*3·07*	*3·13*
Kons.-enh. enl. skala för äggvita m. m. .	*3·78*	*3·67*	*3·74*	*3·76*	*3·75*	*3·77*	*3·75*	*3·82*
Varuslag.								
Mjölk, oskummad . . l	28·0	26·7	31·2	30·7	33·1	35·2	37·8	34·3
» , skum- o. kärn- »	2·2	3·1	2·3	2·5	1·8	2·3	1·5	2·2
Grädde . . . . . dl	7·0	5·4	4·5	3·0	1·3	1·4	1·2	1·5
Ost . . . . . hg	9·1	6·8	3·5	4·9	3·1	3·5	4·1	3·5
Ägg . . . . . »	15·6	10·8	12·1	4·8	7·1	8·9	4·2	3·1
Matfett, alla slag . . »	27·6	26·7	23·4	22·2	24·5	24·0	25·2	24·6
Smör . . . . . »	25·5	13·1	22·2	17·2	13·2	12·9	14·2	13·5
Margarin m. m. . . »	2·1	13·6	1·2	5·0	11·3	11·1	11·0	11·1
Kött och fläsk . . . »	54·6	57·5	47·2	52·4	55·3	36·8	31·3	35·7
Kött, blod o. inälvor »	24·9	29·4	20·5	25·6	25·6	11·0	15·7	18·2
Fläsk och skinka . »	13·4	9·2	9·6	5·9	9·3	7·0	4·9	2·9
Korv, sylta, smörgåsm. »	14·7	15·8	15·0	17·0	15·1	15·5	8·8	10·7
Kött- och fläskben »	1·6	3·1	2·1	3·9	5·3	3·3	1·9	3·9
Fisk, alla slag . . . »	27·0	27·2	32·7	25·9	21·5	46·8	42·3	36·0
Färsk fisk . . . . »	19·4	18·0	26·0	16·4	7·3	36·1	33·7	27·2
Salt, tork. o. kons. fisk »	7·6	9·2	6·7	9·5	14·2	10·7	8·6	8·8
Mjöl, gryn o. bröd[2] . »	147·6	149·2	149·7	129·7	141·3	136·6	136·5	135·9
Mjöl och gryn . . »	94·2	105·7	94·2	75·5	87·2	83·7	80·9	81·0
Torrt bröd o. skorpor »	17·1	16·9	19·0	18·2	19·3	17·4	17·7	17·7
Mjukt bröd . . . . »	41·6	29·0	41·2	40·5	38·9	40·4	43·5	42·6
Potatis . . . . . kg	13·9	14·7	15·7	17·6	18·5	21·7	20·6	21·3
Morötter o. andra rotfr. hg	21·1	20·8	21·8	20·6	21·1	12·7	24·5	23·4
Grönsaker . . . . . »	39·8	19·3	33·6	17·4	19·4	10·6	38·2	25·0
Färska . . . . . »	37·0	13·6	32·2	13·0	10·0	4·9	36·4	18·6
Torkade o. konserv. »	2·8	5·7	1·4	4·4	9·4	5·7	1·8	6·4
Frukt och bär . . . »	70·8	49·1	55·8	43·6	42·0	32·6	48·0	43·3
Färska . . . . . »	54·8	20·7	41·8	19·2	13·3	6·2	28·8	16·5
Torkade o. konserv. »	16·0	28·4	14·0	24·4	28·7	26·4	19·2	26·8
Socker, sirap, karam:er »	47·8	43·6	41·5	38·6	42·1	43·4	46·6	41·2
Kaffe . . . . . »	6·8	5·5	1·9	1·8	1·9	1·3	0·8	1·1
Kakao . . . . . »	1·3	1·2	1·0	1·2	1·5	0·9	1·0	1·1
Kaffesurrogat . . . . »	·	·	3·0	2·2	2·6	3·0	3·3	3·1
Färdiglagad mat . . »	·	·	4·4	8·9	7·1	4·7	5·0	11·1
Öl, pilsner . . . . . fl.	1·3	1·3	1·0	0·9	0·9	0·9	1·3	1·1
Svagdricka m. m. . . l	1·5	1·5	1·3	0·8	1·2	1·4	1·1	1·1

[1] Skalorna återgivas i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 226 eller 549.

[2] Brödet omräknat till mjöl i relationen 1 hg hårt bröd = 1·25 hg mjöl och 1 hg mjukt bröd = 0·77 hg mjöl.

Tab. 2. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar inom skilda hushållstyper.

Hushållstyper	Mjölk, oskum. och skum., l	Ost, hg	Ägg, hg	Matfett, hg	Kött, korv, inälvor etc., hg	Fläsk, hg	Fisk, hg	Mjöl, gryn och bröd,[1] hg	Potatis o. rotfr., kg	Grönsaker, hg	Frukt och bär, hg	Socker och sirap, hg
Hushåll, bestående av man, hustru och												
1 barn, 0—6 år												
4:e kvartalet 1940	23·4	5·6	10·5	21·7	38·9	7·3	23·1	115·2	12·8	17·8	43·1	33·4
» » 1941	23·9	3·9	4·4	16·9	41·2	3·6	23·6	98·7	14·7	15·1	35·1	29·7
» » 1942	26·6	3·2	2·6	18·7	25·9	1·9	32·5	101·6	18·8	25·0	36·4	31·2
1 barn, 7—15 år												
4:e kvartalet 1940	25·4	6·0	9·7	22·9	45·9	8·5	27·4	123·1	14·7	17·4	41·0	35·4
» » 1941	26·7	4·5	4·8	17·4	41·9	5·0	23·6	102·8	17·2	17·8	44·5	29·1
» » 1942	29·4	2·8	3·0	18·0	29·8	2·8	33·3	108·9	19·5	20·1	40·4	31·1
2 barn, 0—6 år												
4:e kvartalet 1940	27·9	5·9	11·1	24·6	45·5	6·8	25·4	132·8	15·1	14·6	52·3	39·9
» » 1941	30·1	4·5	5·3	20·2	40·7	6·7	23·4	114·7	16·7	14·3	45·9	37·6
» » 1942	32·7	3·2	2·8	22·0	29·2	2·2	33·8	123·3	20·9	22·9	46·8	38·7
2 barn, det äldsta 7—15 år												
4:e kvartalet 1940	31·7	6·8	11·8	28·1	53·7	10·1	29·0	158·1	17·9	22·2	53·7	45·4
» » 1941	33·0	5·5	5·3	21·6	47·2	5·5	26·9	130·5	19·2	18·8	46·7	35·9
» » 1942	35·1	3·4	3·6	24·5	33·0	3·4	40·3	139·5	23·4	24·4	46·0	37·9
3 barn, 0—15 år												
4:e kvartalet 1940	34·4	8·6	11·2	31·7	53·7	10·1	29·1	185·4	20·7	21·3	50·8	50·7
» » 1941	42·1	5·7	4·2	27·3	48·5	6·5	25·4	156·3	23·2	16·7	50·0	43·0
» » 1942	44·1	4·3	3·4	29·0	37·8	3·1	36·3	159·2	27·2	29·3	43·5	47·3
4 barn, 0—15 år												
4:e kvartalet 1940	41·7	8·9	10·1	34·3	53·4	13·0	30·2	204·1	22·1	21·7	53·3	55·8
» » 1941	49·9	4·9	4·9	31·2	52·3	11·1	27·7	182·0	25·3	19·9	43·1	56·3
» » 1942	50·3	3·9	3·3	34·7	39·0	3·3	40·1	182·9	31·2	28·4	44·7	53·0

Kostens näringsvärde. Ett sammanfattande intryck av vad de i tab. 1 redovisade konsumtionsförändringarna betytt för näringstillförseln erhålles av tab. 3. (Jfr även diagrammet sid. 170.) Här återges indextal utvisande hur födans kalorivärde och innehåll av skilda näringsämnen förändrats i medeltal för de deltagande hushållen under de senaste två åren. De absoluta talen ha icke utsatts, då det visat sig att sådana uppgifter, vilka av flera skäl måste anses osäkra, lätt kunna leda till missförstånd. Sådan osäkerhet torde däremot icke vidlåda de relationstal, som markera utvecklingsgången i de redovisade serierna. Av talen från hösten 1942 framgår, att en fortsatt sänkning ägt rum i A-vitamintillförseln medan en ökning inträtt i fråga om vitamin C. Beträffande kalorier, äggvita och fett kan möjligen en viss stabilisering på den tidigare uppnådda lägre nivån anses skönjbar.

[1] Brödet omräknat till mjöl. Jfr not till tab. 1.

Tab. 3. Indextal över förändringarna i kostens näringsvärde.

Undersökningsperiod	Kalorier	Äggvita, gram	Fett, gram	Järn, mg	Vitamin A, I E	Vitamin B_1, γ	Vitamin C, mg
Medeltal för år 1940 . . .	100	100	100	100	100	100	100
1:a kvartalet 1940	99	101	104	93	83	103	109
2:a » »	100	99	104	100	79	96	70
3:e » »	99	98	96	100	124	101	121
4:e » »	101	102	95	107	115	100	101
1:a kvartalet 1941	100	101	93	107	80	102	107
2:a » »	96	98	89	100	73	99	81
3:e » »	95	97	86	100	116	101	121
4:e » »	89	92	78	93	96	91	101
1:a kvartalet 1942	97	97	86	107	70	104	105
2:a » »	96	98	81	100	63	103	90
3:e » »	96	97	81	100	107	105	138
4:e » »	93	95	77	100	91	102	112

Utgifterna för livsmedel. Av tab. 4 framgår, att de sammanlagda utgifterna per 14 dagar för livsmedel efter avdrag av vederbörliga rabatter utgjorde 75·87 kr. i tredje och 72·57 kr. i fjärde kvartalet 1942, vilket i förhållande till utgifterna två år tidigare, vid kristidens början, i bägge fallen innebär en stegring med 14 %. Som man härav och av tabellen finner, har båda åren en sänk-

Tab. 4. Utgifter (kr.) för livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

Varuslag	3:e kv. 1940	4:e kv. 1940	3:e kv. 1942	4:e kv. 1942	Varuslag	3:e kv. 1940	4:e kv. 1940	3:e kv. 1942	4:e kv. 1942
Mjölk	7·86	8·29	10·03	9·23	Socker	2·17	1·96	2·79	2·40
Grädde	1·50	0·95	0·28	0·28	Sirap o. honung	0·28	0·41	0·38	0·58
Ost	2·12	1·82	1·27	1·11	Karameller	0·31	0·31	0·50	0·50
Smör	7·25	4·91	4·95	4·68	Kaffe	2·77	2·21	0·42	0·60
Margarin o. annat fett .	0·46	3·04	2·14	2·08	Kaffesurrogat	·	·	0·83	0·78
Ägg	3·17	2·50	1·40	1·10	Te och kakao	0·69	0·73	0·66	0·87
Kött (inkl. inälvor m. m.)	5·67	6·28	4·88	6·57	Salt, kryddor, ers.-medel	0·45	0·46	0·90	1·08
Fläsk	3·85	2·74	1·88	1·05	Färdiglagad mat	0·40	0·76	1·16	1·90
Korv och sylta	2·57	2·86	2·33	2·82	Summa matvaror	65·74	62·66	74·08	70·68
Köttkonserver, smörgåsm.	0·93	0·93	1·42	1·19					
Fisk (inkl. konserver) . .	2·85	3·00	6·61	6·44	Öl	0·34	0·28	0·36	0·36
Mjöl	3·53	4·04	3·11	3·02	Svagdricka	0·32	0·28	0·33	0·33
Gryn o. flingor	1·01	1·05	1·27	1·34					
Bröd	5·98	4·64	7·22	7·53	Förtäring utom hemmet	0·41	0·34	0·73	0·73
					Skolbespisning	—	—	0·37	0·47
Potatis	2·30	2·14	5·84	4·05	Tillhopa	66·81	63·56	75·87	72·57
Rotfrukter	0·66	0·61	0·92	0·78					
Färska grönsaker . . .	2·83	0·65	3·86	1·36					
Torkade o. kons. grönsaker	0·23	0·54	0·28	0·81	Totalutgift per person o. dag	1·18	1·15	1·32	1·25
Färsk frukt och bär . .	2·74	1·61	3·53	2·16	Totalutgift per konsumtionsenhet[1] och dag .	1·53	1·50	1·77	1·66
Torkade o. konserverade frukter o. bär	1·71	3·22	3·27	4·52					

[1] Enligt skalan för kalorier.

ning inträtt mellan tredje och fjärde kvartalet. Då en sådan sänkning även observerades år 1941,[1] torde man kunna våga påståendet, att en säsongnormal företeelse här spelat in. Efter den tidiga höstens relativt stora konsumtion av dyrare fruktsorter och grönsaker skulle följa en återgång till enklare kostvanor, samtidigt som potatis och rotfrukter sjunka i pris. Den officiella livsmedelsindexen utvisade för samma period år 1942 en sänkning med någon procent. I förhållande till 1941 års utgift i fjärde kvartalet innebär talet 72·57 kr. en ökning med 6·7 %.

Förekomsten av rabattkort bland undersökningsklientelet hösten 1942 synes väl ha överensstämt med den som tidigare konstaterats. Antalet kort per hushåll i fjärde kvartalet utgjorde för mjölk 2·0 och för matfett 3·4.

Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen år 1942.

I enlighet med den resolution angående verkställande av levnadskostnadsundersökningar, som antogs vid den tredje internationella socialstatistiska konferensen i Genève i oktober 1926 och som bl. a. innehöll, att de olika länderna

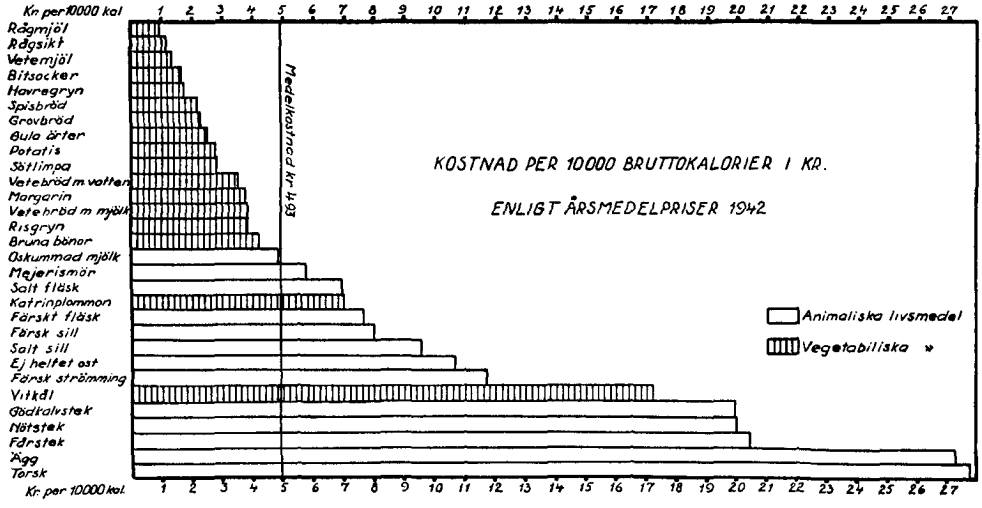

skulle publicera beräkningar över födoämnenas pris och näringsvärde, framläggas resultaten av vissa sådana beräkningar för Sveriges vidkommande i följande redogörelse, som hänför sig till den genomsnittliga prisnivån år 1942 och utarbetats i anslutning till den föregående år i denna tidskrift meddelade sammanställningen (Soc. Medd. årg. 1942, sid. 219).

[1] Efter i not 2 sid. 208 företagen korrigering utgjorde totalutgiften för livsmedel i fjärde kvartalet 1941 68·00 kr.

Kalorivärde, årsmedelpris och kostnad (i öre) per 10 000 bruttokalorier för viktigare livsmedel (medeltal för 49 ombudsorter).

Varuslag	Antal bruttokalorier per kg (l)	1914[1]		1935		1939		1942	
		Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.
Sammalet rågmjöl	3 530	23	65	24	68	28	79	33	93
Rågsiktmjöl	3 530	29	82	33	93	37	105	40	113
Vetemjöl	3 530	33	93	38	108	43	122	47	133
Bitsocker	4 090	65	159	46	112	49	120	68	166
Havregryn	3 840	42	109	35	91	44	115	66	172
Hårt, grovt spisbröd	3 660	43	117	59	161	66	180	80	219
Mjukt rågbröd, grovbröd	2 720	31	114	45	165	51	188	62	228
Gula ärter	3 380	35	104	48	142	41	121	84	249
Potatis	900	9	100	12	133	15	167	25	278
Sötlimpa	2 720	40	147	58	213	65	239	76	279
Vetebröd, bakat med vatten	2 650	46	174	72	272	80	302	93	351
Bordsmargarin	7 940	144	181	135	170	165	208	300	378
Vetebröd, bakat med mjölk	2 700	61	226	85	315	95	352	104	385
Risgryn	3 500	41	117	40	114	48	137	135	386
Bruna bönor	3 380	49	145	62	183	112	331	142	420
Oskummad mjölk, (stand.), (l)[2]	597	15	224	21	313	25	373	29	486
Mejerismör	7 870	239	304	268	341	328	417	455	578
Salt fläsk	5 100	137	269	182	357	232	455	354	694
Katrinplommon	2 720	·	·	101	371	87	320	190	699
Färskt fläsk	4 600	129	280	177	385	228	496	352	765
Färsk sill	1 450	35	241	62	428	71	490	116	800
Salt sill	2 120	45	212	62	292	56	264	203	958
Ost, ej helfet[3]	2 530	162	425	177	465	212	556	270	1 067
Färsk strömming	1 120	39	348	57	509	63	563	131	1 170
Vitkål	320	·	·	24	750	28	875	55	1 719
Gödkalvstek	1 900	130	684	217	1 142	270	1 421	379	1 995
Nötkött, stek	1 630	116	712	179	1 098	214	1 313	326	2 000
Fårkött, stek	2 090	130	622	205	981	255	1 220	427	2 043
Ägg	1 217	142	1 167	154	1 265	183	1 504	332	2 728
Torsk	620	57	919	89	1 435	90	1 452	172	2 774
Gädda	450	110	2 444	153	3 400	161	3 578	322	7 156

Som utgångspunkt för bedömandet av frågan, om ett varuslag är dyrt eller billigt i förhållande till sin energialstrande förmåga, kan användas medeldyrheten per 10 000 bruttokalorier i en vanlig arbetarkost. Kostens sammansättning bland arbetare och tjänstemän av lägre grad i större och mindre stadssamhällen samt industriorter är utrönt bl. a. genom socialstyrelsens hushållskostnadsundersökningar år 1932/33. Vid den år 1933 rådande prisnivån belöpte sig den genomsnittliga kostnaden per 10 000 bruttokalorier till 2·87 kr. Härvid har man tagit med i beräkningen samtliga förekommande matvaror (utom kryddor, konserveringsmedel o. dyl.) alltså ej blott de i följande tabell redovisade varuslagen utan även en del artiklar utan kalorivärde (exempelvis kaffe, te och salt) eller med ett relativt lågt sådant i förhållande till sitt pris (exempelvis vissa grönsaker). Det kan nämnas, att om man räknar med hushållens samtliga

[1] Medeltal för 44 orter.
[2] För åren 1914, 1935 och 1939 avses ej standardiserad mjölk med 670 kalorier per l.
[3] För åren 1914, 1935 och 1939 avses helfet ost med 3 810 kalorier per kg.

utgifter för förtäring (i vilka sålunda även utgifter för dryckesvaror och förtäring utom hemmet m. m. ingå) erhålles ett högre genomsnittspris för 10 000 kalorier eller 3·10 kr. Utgår man emellertid från nyssnämnda genomsnittskostnad år 1933 av 2·87 kr. för 10 000 kalorier, och omräknar man densamma med hjälp av socialstyrelsens indextal för livsmedel, erhåller man för åren 1939—1942 en stigande kostnad, eller resp. 3·51, 4·01, 4·60 och 4·93 kr.

I tabellen ha varuslagen ordnats efter priset år 1942 per 10 000 kalorier, sådant detta tedde sig i genomsnitt för socialstyrelsens 49 ombudsorter (jfr även diagrammet). Samma kalorivärden ha härvid använts för de olika varuslagen (utom mjölk) som föregående år. Man finner, att de livsmedel, vilkas pris varit lägre än det ovan angivna genomsnittet (4·93 kr.), till övervägande delen tillhörde den vegetabiliska varugruppen, medan animalierna som regel voro att finna bland de dyrare varuslagen. Bland vegetabilierna voro endast vitkål och katrinplommon dyrare än genomsnittskostnaden, medan bland animalierna endast mjölk var billigare. De i förhållande till kalorivärdet allra billigaste livsmedlen voro mjöl, socker och havregryn. Ihågkommas bör likväl, att mjöl och gryn kräva beredning, innan de kunna tillgodogöras; deras prisbillighet i förhållande till övriga billiga varuslag, t. ex. hårt spisbröd, är följaktligen till en del skenbar. I förhållande till kalorivärdet hör kött till de dyra varuslagen, ägg och torsk äro ännu dyrare och gädda allra dyrast av de i tabellen medtagna varuslagen.

Det bör emellertid påpekas, att ett livsmedels värde för konsumenten icke enbart bestämmes av kalorivärdet utan också av andra egenskaper, t. ex. halten av för kroppen viktiga näringsämnen, såsom äggvita, mineralämnen och vitaminer. Bedömda efter dylika egenskaper skulle de i tabellen förekommande varuslagen intaga en helt annan rangordning. Om det sålunda antages, att man önskar inköpa de i tabellen upptagna matvarorna endast med tanke på deras halt av kalcium, skall man finna, att mjölk och ost nu äro de billigaste varuslagen följda av bruna bönor, havregryn, hårt spisbröd, vetebröd bakat med mjölk och potatis. Angående vitaminer kan nämnas, att socker helt saknar dylika och att mjöl och gryn endast innehålla vitamin B_1 och B_2. Potatis och vissa i tabellen ej upptagna varuslag (morötter, nypon, apelsiner), höra till de billigaste bärarna av C-vitaminet.

Livsmedelskostnaderna omkring 1 mars 1943.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sida, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter under februari månad och bearbetats på samma sätt som tidigare varit fallet.

Under februari ha endast smärre prisstegringar ägt rum bland annat å potatis och fläsk, för vilka varuslag normalpriserna höjts något.

Till belysning av de allmänna förändringar, som med avseende å minutpriserna på livsmedel, bränsle och lyse ägt rum till den 1 mars 1943, meddelas följande serier av vägda indextal.

	Årsmedeltal								1942				1943		
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1 jan.	1 febr.	1 mars
År 1935 = 100															
Livsmedel . . .	100	104	108	111	116	132	151	162	161	162	165	161	161	162	162
Bränsle och lyse	100	102	108	110	111	146	164	177	174	175	180	180	180	181	181
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	163	162	163	166	163	163	163	164
Juli 1914 = 100															
Livsmedel . . .	129	133	138	143	148	169	194	208	206	208	211	206	207	207	208
Bränsle och lyse	137	140	149	152	152	201	226	244	240	241	248	248	248	248	249
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	212	210	211	215	211	211	212	212

Utgår man från 1935 som basår, befinnes det, att den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse stigit med en enhet till 164. Anknytes denna serie till indexberäkningarna med utgångspunkt från juli 1914, finner man, att indextalet kvarstår oförändrat vid 212. — Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen per 1 januari 1943 153, om år 1935 tages till basperiod, och 239, om juli 1914 sättes lika med 100.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning (september 1931 = 100).

Aug. 1939	Febr. 1942	Dec. 1942	Jan. 1943	Febr. 1943
107·3	150·2	160·0	159·6	159·8

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för februari 148·9.

Varuslag	Kvantitet	1914[3]	1935	Aug. 1939	Febr. 1942	Jan.[5] 1943	Febr.[5] 1943	Februaripriserna procentuella förändringar sedan: år 1935	aug. 1939	febr. 1942
Mjölk, oskummad	l	15	21	25	29	29	29	+ 34	+ 15	0
Smör: mejeri-	kg	239	268	341	455	456	456	+ 70	+ 34	0
lands-	»	218	253	322	446	446	446	+ 76	+ 39	0
Ost[1]	»	162	177	215	267	276	276	.	.	+ 3
Bordsmargarin, ej smörblandat	»	144	135	170	300	300	300	+122	+ 76	0
Ägg, färska	»	142	154	172	321	374	374	+143	+118	+ 16
Potatis: gammal	»	9	12	[4] 16	22	19	21	+ 68	+ 31	− 5
»	100 kg	.	896	—	1825	1651	1747	+ 95	—	− 4
färsk, svensk	kg	23	26	17	—	—	—	—	—	—
Gula ärter, svenska	»	35	48	41	85	80	80	+ 65	+ 93	− 6
Bruna bönor	»	49	62	113	141	142	142	+129	+ 25	0
Mjöl: vete-, kärn-, svensk förmaln.	»	33	38	43	47	47	47	+ 25	+ 9	+ 1
råg-, samm. el. toppat, svenskt	»	23	24	27	33	34	34	+ 39	+ 23	+ 2
rågsikt-, svenskt[2]	»	29	33	36	40	37	37	.	.	.
Gryn: havre-, ångpreparerade	»	42	35	43	67	61	61	+ 73	+ 41	− 9
ris-, burma, moulmein el. sv., prima	»	41	40	45	115	140	140	+249	+213	+ 22
Makaroner, svenska, ideal	»	.	.	.	79	79	79	.	.	− 1
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	43	59	66	79	81	81	+ 37	+ 24	+ 3
hårt knäckebröd	»	.	82	85	95	96	96	+ 17	+ 13	+ 1
sötlimpa eller siktbröd	»	40	58	66	79	72	72	+ 24	+ 9	− 9
grovbröd (grov hålkaka, ankarst.)	»	31	45	51	64	60	60	+ 34	+ 18	− 6
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	78	132	144	187	191	191	+ 45	+ 33	+ 2
mjukt matbröd, bakat med vatten	»	46	72	82	93	92	92	+ 28	+ 13	− 2
billigaste sort » » mjölk	»	61	85	96	105	103	100	+ 18	+ 4	− 5
mjukt kaffebröd, billigaste sort	»	.	97	113	155	158	158	+ 63	+ 40	+ 2
Nötkött, färskt: stek	»	116	179	218	311	317	317	+ 77	+ 45	+ 2
soppkött	»	95	143	169	267	274	274	+ 92	+ 62	+ 2
Kalvkött, stek: gödkalv	»	130	217	269	390	359	359	+ 66	+ 34	− 8
spädkalv	»	70	129	163	260	239	238	+ 85	+ 46	− 8
Fårkött, färskt: stek	»	130	205	260	390	468	469	+129	+ 80	+ 20
Malet nötkött (köttfärs)	»	.	172	208	309	311	311	+ 81	+ 50	+ 1
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	129	177	226	347	357	366	+106	+ 62	+ 6
salt, svenskt (sidfläsk)	»	137	182	230	350	358	367	+102	+ 59	+ 5
Fläskkorv, ej delikatess-	»	.	.	172	266	296	298	.	+ 74	+ 12
Fisk, färsk: abborre	»	76	110	112	233	218	214	+ 95	+ 90	− 8
gädda	»	110	153	168	348	320	313	+105	+ 87	− 10
sill	»	35	62	74	134	97	95	+ 54	+ 29	− 29
strömming	»	39	57	64	148	142	144	+152	+126	− 3
torsk	»	57	89	90	248	149	147	+ 65	+ 64	− 41
rödspotta (spätta)	»	81	145	150	358	274	276	+ 90	+ 84	− 23
kolja	»	.	116	116	323	221	218	+ 88	+ 88	− 33
Salt sill	»	45	62	55	210	222	—	—	—	—
Kaffe, rostat: santosblandning	»	.	291	288	519	547	549	+ 89	+ 90	+ 6
mest gångbara sort	»	.	.	.	552	577	578	.	.	+ 5
Socker, bit-	»	65	46	48	66	70	70	+ 54	+ 47	+ 7
Salt, matsalt	»	10	15	15	25	25	25	+ 62	+ 66	+ 2
Äpplen (ej matfrukt): svenska	»	.	.	.	.	179	190	.	.	.
importerade	»	.	.	.	.	.	336	.	.	.
Apelsiner, medelstora	duss.	.	115	123	290	336	312	+172	+154	+ 8
Bananer, prima	kg	.	160	164	—	—	—	—	—	—
Katrinplommon, amer., storl. 40/50	»	.	101	84	174	205	204	+102	+143	+ 18
Vitkål, svensk	»	.	24	29	48	30	33	+ 38	+ 13	− 31
Pilsner, klass II, utan glas	1/2 l	.	24	24	31	32	32	+ 34	+ 36	+ 3
Svagdricka	l	6	15	16	21	22	22	+ 40	+ 33	+ 1
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)	kWh	.	35	32	34	34	34	− 2	+ 7	0
Fotogen, Water White	l	21	20	21	60	.	.	.	.	.
Kokgas (inkl. div. avg.)	kbm	.	17	17	24	24	24	+ 39	+ 45	0
Björkved, osågad, hemkörd	»	740	945	1125	1935	2025	2030	+115	+ 80	+ 5
Barrved, » »	»	595	730	885	1655	1825	1830	+151	+106	+ 10
Pannved, hemkörd	»	.	.	.	1535	1645	1645	.	.	+ 7
Kol: antracit- (»valnöt»), hemkört	hl	411	614	637	988	981	980	+ 60	+ 54	− 1
hushålls- (fyrkol), prima, »	»	242	291	326	572	569	569	+ 96	+ 74	− 1
Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	100 kg	.	452	517	1004	1008	1009	+123	+ 95	+ 1
c:a 40–60 el. 60–80 mm, »	»	.	436	506	976	978	979	+125	+ 94	0

[1] Före april 1941 gäller noteringen helfet ost, därefter ej helfet vara. — [2] Fr. o. m. november 1942 gäller noteringen samsikt. — [3] 44 orter. — [4] Medeltal av julipriserna å gammal och augustipriserna å färsk vara. — [5] Preliminära siffror.

Arbetsmarknaden under februari 1943.

Läget på arbetsmarknaden undergick icke några mera anmärkningsvärda förändringar under februari månad. Den begynnande säsonguppgång, som brukar inträda på arbetsmarknaden under denna månad, gjorde sig märkbar även i år, då utearbeten av olika slag dessutom gynnades av den milda väderleken.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under februari med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Antalet arbetssökande vid de offentliga arbetsförmedlingarna var 17 % lägre i februari än i januari (19 % för män och 12 % för kvinnor) och antalet lediga platser 15 % lägre. Nedgången i sistnämnda fall hänförde sig uteslutande till den manliga avdelningen, som uppvisade 22 % minskning, under det att platstillgången på den kvinnliga avdelningen ökade med 2 %. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 133 i februari mot 137 i januari. Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under månaden i det närmaste 58 900 platser (39 200 manliga och 19 700 kvinnliga), vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för januari innebär en minskning med 23 % (30 % för män och 4 % för kvinnor). Minskningen, 17 700, är delvis att tillskriva det förhållandet, att under januari 8 000 frivilligt tjänstepliktiga tillfördes skogsbruket genom arbetsförmedlingen mot 2 500 under februari.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik var antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden ungefär detsamma i slutet av februari som i slutet av januari. Beträffande säsongindustrierna och byggnadsverksamheten kunde dock en ökning av sysselsättningen konstateras, medan däremot en nedgång inträtt inom vissa livsmedelsindustrier, gummi- och lädervarufabriker samt stuveribranschen. Poängsiffran för arbetstillgången var ungefär densamma vid ifrågavarande redovisningstillfällen och utgjorde i genomsnitt för samtliga grupper inom industri m. m. 3·6 i februari mot 3·7 i januari; de anförda talen beteckna en betydligt mer än medelgod arbetstillgång.

De senast tillgängliga siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden utvisa, att vid utgången av januari månad 7·9 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade såsom arbetslösa mot 10·3 % en månad tidigare. Det bör anmärkas, att fackföreningsarbetslösheten vanligen företett en ökning under januari och att den med säsongutvecklingen sammanhängande minskningen brukat inträda först under februari.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa, varom uppgifter föreligga intill utgången av februari månad, utgjorde

vid denna tidpunkt 9 569, vilket innebär en minskning sedan föregående månad med 423 eller 4 %. I Stockholms stad och Västernorrlands län redovisades dock en mindre ökning av hjälpsökandesiffrorna. Det må påpekas, att av samtliga hjälpsökande 3 561 voro sysselsatta vid angelägna arbeten för försvaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa utgjorde 6 008.

En sammanfattande jämförelse av ovan behandlade data med motsvarande uppgifter för samma tidpunkter föregående år visar, att utbudet av arbetskraft samt de tillgängliga reserverna av arbetslösa bland fackföreningsmedlemmarna och av hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna voro väsentligt mindre än 1942. Antalet arbetssökande på 100 lediga platser var sålunda endast 133 mot 202 i fjol, fackföreningsarbetslösheten 7·9 mot 13·6 och antalet hjälpsökande 9 569 mot 25 149. Antalet sysselsatta inom industri och angränsande verksamhetsområden var samtidigt omkring 6 % högre än föregående år. Såsom framhållits i tidigare månadsrapporter, sammanhänger det nu rådande bristläget i hög grad med de ökade extraordinära arbetsuppgifterna för bränsleförsörjningen.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt av upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt av förhållandena på arbetsmarknaden under februari inom olika områden av näringslivet.

Jordbrukets efterfrågan på arbetskraft ökades väsentligt, framförallt mot månadens slut i samband med förberedelserna till vårbruket. Särskilt efterfrågades yngre manliga arbetare i åldrarna 17—19 år. Tillgången på dylik arbetskraft var otillräcklig. Efterfrågan på gifta arbetare kunde däremot i allmänhet tillgodoses. Kontrahering av personal till den stundande vårflyttningen skedde i en del fall redan under februari.

Vid skogsavverkningarna var efterfrågan på arbetskraft mindre än under januari. Behovet av vana skogsarbetare och av körare med egna hästar var emellertid fortfarande stort. Väderleken var gynnsam för huggningarna, men framkörningarna av virke försvårades avsevärt på många håll på den grund att marken icke var tillfrusen och föret otillräckligt. Enligt företagna inventeringar uppgick arbetsstyrkan vid vedavverkningarna den 28 februari till närmare 128 000 man eller omkring 8 000 flera än en månad tidigare.

Vid torvmossarna kunde till följd av den blida väderleken planerings- och förberedelsearbeten sättas i gång redan under februari i förhållandevis stor omfattning.

Inom de industriella verksamhetsområdena synes arbetstillgången i allmänhet ha varit något bättre under februari än under januari. Inom gruvindustrin rapporterades brist på vana ortdrivare, och knappheten på yrkesmän av olika slag för skeppsvarven och de mekaniska verkstädernas behov var alltjämt kännbar. Vid en del gjuterier företogos permitteringar liksom ock inom rörarbetarefacket. Vid porslinsfabriker förekom nyanställning av såväl manlig som kvinnlig personal. Sågverken började i mindre omfattning återupptaga driften. Inom möbelbranschen rådde brist på bl. a. sammansättare och pole-

rare samt delvis även snickare. Massafabriker och pappersbruk arbetade alltjämt i stor utsträckning med inskränkt drift. Inom livsmedelsindustrierna visade kvarnar, bagerier och chokladfabriker ökad sysselsättning, medan däremot en del andra företag, bl. a. tobaksfabrikerna, hade reducerat arbetsstyrkan. Inom textilindustrin efterfrågades väverskor, rullerskor och spinnerskor samt även konstsilkearbetare, och inom beklädnadsbranschen hade vårsäsongen redan tagit sin början. Vid garverierna var arbetstillgången ojämn på grund av bristande råvarutillförsel. Vid tändsticksfabrikerna förekommo ganska omfattande permitteringar.

Byggnadsämnesindustrierna och byggnadsverksamheten visade en tydlig säsonguppgång. Schaktnings- och sprängningsarbeten och i mindre utsträckning även formsättning för sommarsäsongens bostadsbyggen hade till följd av de gynnsamma väderleksförhållandena redan kunnat påbörjas, varigenom en del grovarbetare och timmermän erhållit arbete. Som vanligt under denna del av året fanns dock ett överskott på byggnadsarbetare av olika slag.

Inom sjöfarten hade påmönstringarna en för årstiden ovanligt stor omfattning. Vid sjömanshusen redovisades sammanlagt 1 310 påmönstringar och 1 757 avmönstringar. Motsvarande siffror vid samma tidpunkt föregående år voro 280 och 1 235. Beträffande landtransportyrkena rapporterades minskad arbetstillgång för stuveriarbetare och chaufförer.

En viss förbättring noterades för affärsanställda. I detta sammanhang må nämnas, att underskottet på arbetssökande vid ungdomsförmedlingen blivit alltmera framträdande, vilket haft till följd, att de platser, som erbjuda mera osäkra framtidsutsikter, äro synnerligen svårtillsatta. Pojkarna söka sig helst till verkstadsindustrin och flickorna till kontorsbranschen, varför varubudsplatserna i stor utsträckning förbli obesatta. För de kontorsanställda hade arbetsmarknadsläget inte undergått några nämnvärda förändringar under månaden. Knapphet på kvinnlig arbetskraft var alltjämt förhanden i fråga om yngre rutinerade stenografer och maskinskriverskor för tillfälliga anställningar samt kontorister med mångsidig kompetens, liksom beträffande kontorsynglingar i 18-årsåldern.

Inom restaurangfacket var omsättningen livligare än föregående månad, men relationen mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft var oförändrad.

Inom gruppen hälso- och sjukvård utgjordes platstillgången av längre eller kortare vikariat på sjukhusen under rådande epidemier, och såväl sjukvårds- som ekonomipersonal rönte livlig efterfrågan.

Läget inom det husliga arbetsområdet kännetecknades alltjämt av ett avsevärt platsöverskott för nästan samtliga yrkesgrupper. Efterfrågan på tillfällig hempersonal var ej så omfattande som under januari men betydligt större än vid motsvarande tid föregående år. För barnsköterskor förelåg stort överskott på platser kombinerade med hushållsarbete.

Sedan skolorna börjat i januari och förefintliga vakanser i regel fyllts, uppvisade lärarförmedlingen under februari månad en viss avmattning. Det oaktat var efterfrågan på folkskollärare ovanligt stor, och vissa svårigheter förelågo att skaffa erforderlig arbetskraft. Detta förhållande belyses därav, att mot

de lediga platserna för såväl manliga som kvinnliga folkskollärare svarade knappast hälften så många arbetssökande. I likhet med förut måste man alltså vända sig i första hand till småskollärarkåren, vilkens arbetsmöjligheter nu väsentligt förbättrats och vars ansökningssiffra avsevärt sjunkit. Antalet lediga platser för samtliga lärarkategorier uppgick under februari månad till 522, varav 413 tillsattes.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under februari 1943.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 58 874 platser, varav 39 140 manliga och 19 734 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5 i tabellavdelningen.

Av arbetsförmedlingarnas rapporter framgår, att 1 289 personer (därav 230 kvinnor) utplacerades under månaden till frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning.

Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under februari 6 331 platser tillsattes, varav 5 311 manliga och 1 020 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 3 533 personer (3 101 män och 432 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Arbetskraft till skogsbruket. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 28 februari 1943 redovisas i tab. 6 i tabellavdelningen, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad och samma månad föregående år. Beträffande materialets insamling och principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (augustirapporten 1941). Det torde observeras, att endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft, är uppgiftsskyldig.

Vidare bör framhållas, att avverkarnas till inventeringarna uppgivna behov äro att betrakta mera som teoretiska idealsiffror än som aktuella uppgifter om det antal man, som omedelbart kan beredas sysselsättning och utrymme i för olika kategorier av arbetskraft lämpliga förläggningar.

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna den 28 februari 1943 uppgick till 128 000 man, vilket innebär en ökning under månaden med 8 000 man. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades till 17 000. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 3 000 man, varför den uppgivna bristen utgjorde 14 000 man. Inventeringen den 28 februari 1942 redovisade 105 000 sysselsatta arbetare och en brist på 12 000 man.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under februari 14 252 man i skogsarbete. Av dessa kommo 11 369 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Åtgärderna för frivillig överföring av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden ha resulterat i att vid februari månads utgång 119 riksarbetslag med tillsammans 1 577 deltagare voro sysselsatta med skogsavverkning. Dessutom pågingo i olika delar av landet 1 236 huggarkurser med sammanlagt 11 559 deltagare. Deltagare i riksarbetslag och huggarkurser åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942). Dylika förmåner tillkommo dessutom 12 360 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i riksarbetslag eller huggarkurser.

Av de tjänstepliktiga, tillhörande årsklass 1943, befunno sig vid februari månads utgång 20 510 man i skogsarbete. Det särskilda bidrag om 2 kr. per dag, som kan utgå till vid skogsarbete ovan tjänstepliktig, tillkom 15 309 av dessa.

Sammanlagt åtnjöto vid februari månads utgång 40 805 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt bidrag i en eller annan form.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid februari månads utgång till 9 569, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 423 eller 4·2 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 180 (1·9 %) kvinnor.

Under februari månad beviljades statsbidrag till för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 2·2 milj. kr. Under tiden 1 juli 1942—28 februari 1943 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 9·8 milj. kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid februari månads utgång åtnjöto 7 251 (75·8 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 6 641 (91·6 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 4 452 (46·5 %) hjälpta genom arbete och 2 799 (29·3 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under februari månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden januari 1942—februari 1943 lämnas i tab. 15 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten, arkivarbeten och musikerhjälp. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 55 arbetsplatser i kommissionens regi 1 597 arbetslösa och vid 31 arbetsplatser i annan myndighets regi 1 097 arbetslösa. Vid 39 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 867 arbetslösa och vid 4 statskommunala reservarbeten 33 arbetslösa. Vid 105 arkivarbetsplatser sysselsattes 309 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 75 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 620 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 13 städer och 20 landskommuner till sammanlagt 2 352 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 1 751 (74·4 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 1 920 (81·6 %) hemmahörande i städer.

För februari månad hade av understödskommunerna 13 städer och 13 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 311 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 879 genom arbetsmarknadskommissionen uttagna stenarbetare, varav 661 i Göteborgs och Bohus, 128 i Blekinge, 50 i Hallands och 40 i Kalmar län. Av samtliga sysselsatta voro 78 att anse som fullgod arbetskraft.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 41 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 30 kurser för utbildning av kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin,* fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	29	379	bågsvetsare	2	23
finmekaniker	4	42	lindare (elektr.)	1	8
verktygsskötare	1	2	Summa	41	510
smeder	1	12			
gassvetsare	3	44			

Av samtliga deltagare voro 30 kvinnor. Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av februari 1943 ha 8 575 elever, varav 261 kvinnliga, varit inskrivna vid beredskapskurser för verkstadsindustrin. Av dessa ha 5 844, varav 133 kvinnliga, utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	20	269
svetsare	10	118
Summa	30	387

Av i avdelningar för svetsare redovisade 118 elever utbildades 18 till bågsvetsare och övriga till gassvetsare. Inalles 56 beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft ha hittills varit anordnade.

Dessutom ha sammanlagt 12 kvinnor, vilka icke redovisas ovan, intagits i avdelning för mekaniker vid beredskapskurserna för verkstadsindustrin i Jönköping och Dals-Långed. Sistnämnda avdelningar skola successivt ombildas till beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknadskommissionens kansli. Kungl. Maj:t har den 19 mars 1943 föreskrivit, att inom första avdelningen av statens arbetsmarknadskommissions kansli skall finnas inrättad en arbetsblocksbyrå för handläggning av ärenden, som röra arbetsblocksorganisationen, frivillig arbetskraft till jordbruket, Sveriges ungdomsberedskap m. m. Till chef för denna byrå har förordnats sektionschefen hos kommissionen Herman Löfgren.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

December 1942.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 562 146, varav 431 194 män och 130 952 kvinnor.

Beträffande sysselsättningssituationen under december 1942 inom de erkända arbetslöshetskassorna märkes i första hand en starkt ökad arbetslöshet inom textil- och beklädnadsindustrin samt skoindustrin. Inom den sistnämnda redovisas icke mindre än 9 arbetslöshetsdagar i genomsnitt per medlem under månaden. Betydande arbetslöshet förefanns även inom stenindustriarbetarnas, träindustriarbetarnas och sadelmakarnas kassor. Den i allmänhet relativt omfattande arbetslösheten inom livsmedelsarbetarnas kassa visar för december ytterligare ökning. I stor utsträckning är den för månaden konstaterade ökningen av arbetslösheten att hänföra till permitteringar på viss tid i samband med jul- och nyårshelgen.

För samtliga kassor var arbetslöshetsprocenten för december 1942 8·0 mot 2·8 för närmast föregående månad. Procenttalet för manliga och kvinnliga medlemmar var 6·4 resp. 13·3 för december mot 2·1 resp. 5·4 för närmast föregående månad.

Antalet understödsdagar under december 1942 utgjorde 255 902, vilket innebär en ökning med 178·6 % vid jämförelse med närmast föregående månad.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. December 1942.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 019	22 327	20·7	6·6	36 220	14 994	162 955	3 797	68 436
Sadelmakarnas m. fl. »	2 813	1 757	11·5	4·0	2 564	946	13 159	1 572	4 739
Stenindustriarbetarnas »	4 249	4 932	29·0	10·4	7 665	1 418	34 549	9 252	6 471
Handelsanställdas m. fl. »	40 645	4 838	3·0	2·2	6 812	6 630	29 877	3 992	26 042
Sko- o. läderarbetarnas »	12 138	18 342	37·8	9·3	22 403	12 640	92 047	9 220	52 294
Träindustriarb. . . (1936)	30 767	27 157	22·1	4·6	15 822	5 732	89 297	14 945	30 936
Musikernas . . . »	5 372	1 555	7·2	5·0	1 947	1 370	8 079	1 015	5 901
Lantarbetarnas . . »	43 289	5 702	3·3	1·5	623	174	2 777	450	591
Frisörernas . . . »	3 340	386	2·9	3·4	384	481	1 446	137	1 811
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 044	14 559	12·1	6·3	21 005	19 695	99 712	12 645	89 040
Textilarbetarnas . »	39 287	20 786	13·2	2·9	24 600	7 272	112 471	8 070	31 998
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 409	3 542	9·4	1·3	3 185	449	20 165	3 090	2 743
Gruvindustriarb. . »	9 975	3 567	8·9	1·6	250	228	974	155	959
Handelstjänstem. . (1940)	5 864	173	0·7	0·6	301	212	991	85	623
De kem.-tekn. arb. (1941)	13 939	10 187	18·3	4·2	14 505	3 776	62 853	9 311	14 827
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 641	1 528	14·5	5·6	2 217	931	9 000	1 395	3 633
Försvarsverk. civ. pers. »	19 149	1 516	2·0	1·2	2 034	1 052	8 565	1 041	4 539
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 257	1 286	5·1	5·5	1 470	1 800	5 028	734	6 272
Transportarbetarnas »	4 242	1 100	6·5	4·5	82	39	255	9	117
Metallindustriarb. »	186 002	27 140	3·6	1·5	89 576	24 053	182 212	23 793	123 425
Bokbinderiarbetarnas »	8 614	436	1·3	1·0	262	594	1 039	25	2 819
Hotell- o. rest.-anst. »	17 103	4 644	6·8	6·2	1 975	5 726	7 031	496	19 471
Handelsresandenas »	289	—	—	—	—	—	—	—	—
Ind.-tjänstemännens »	25 065	1 208	1·2	0·7	—	—	—	—	—
Arbetsledarnas »	12 877	604	1·2	1·2	—	—	—	—	—
Summa	561 389	179 272	8·0	2·8	255 902	110 212	943 982	105 229	497 687

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under december till 1 075 632. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 23·8 mot 23·1 för november.

[1] Månadsmedeltal.

Antalet barntillägg utgjorde 77 333 eller 30·2 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 58 829 dagar, vilket motsvarar 23·0 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för november voro 34·8 och 26·6. Det relativa antalet familjetillägg har sålunda utfallit något lägre än närmast föregående månad.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under december 1942 ett sammanlagt understödsbelopp av 943 982 kr., varav 838 753 kr. såsom daghjälp och 46 400 kr. resp. 58 829 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 3·28 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·41 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 3·69 kr. Motsvarande belopp för november voro 4·04, 0·47 och 4·51 kr. resp. Den rätt betydande minskningen av ovannämnda genomsnittsbelopp för december för såväl daghjälp som tillägg är huvudsakligen en följd av att den största ökningen av understödsutbetalningen förekommit inom kassor med relativt stort antal kvinnliga medlemmar.

Under år 1942 har enligt preliminära beräkningar av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalats understöd för 2 244 134 dagar med ett sammanlagt belopp av 9·6 milj. kr., varav 1·0 milj. såsom barn- och hustrutillägg. Statsbidraget avseende understöd har beräknats till 5·1 milj. kr., motsvarande 53 % av utbetalat understödsbelopp. Förvaltningsbidraget har utgjort 1·2 milj. kr. Det sammanlagda statsbidraget till de erkända arbetslöshetskassorna beräknas således för 1942 preliminärt till 6·3 milj. kr. För året erlagda medlemsavgifter uppgingo till 9·5 milj. kr.

Sveriges offentliga arbetsförmedling år 1942.

Arbetsförmedlingens organisation. Under år 1940 ställdes den offentliga arbetsförmedlingen tills vidare under statlig ledning, varvid arbetsmarknadskommissionen blev chefsmyndighet för arbetsförmedlingen. Såsom lokal myndighet för biträde åt kommissionen i arbetsmarknads- och arbetsförmedlingsfrågor fungerar sedan dess en länsarbetsnämnd i varje län, i Stockholm benämnd arbetsnämnd, och under dessa nämnder sortera arbetsförmedlingarna. En närmare redogörelse rörande de organisatoriska förändringarna har lämnats i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 296.

Antalet arbetsförmedlingsorgan (kontor och ombud), som under år 1942 varit i verksamhet inom de olika länen, samt kontorens lokala förläggning framgår av vidstående översikt.

För *sjömansförmedlingen* funnos specialkontor i Stockholm, Göteborg, Malmö och Hälsingborg samt särskilda sjömansförmedlingsombud å 13 orter, nämligen Södertälje, Kalmar, Oskarshamn, Åhus, Landskrona, Halmstad, Uddevalla, Lysekil, Gävle, Söderhamn, Sundsvall, Härnösand och Örnsköldsvik. På ytterligare 17 platser, Oxelösund, Norrköping, Motala, Västervik, Visby, Karlskrona, Karlshamn, Ronneby, Sölvesborg, Simrishamn, Trelleborg, Ystad, Karlstad, Västerås, Hudiksvall, Umeå och Luleå, var sjömansförmedling anordnad i direkt samband med arbetsförmedlingen.[1]

Sveriges offentliga arbetsförmedling omfattade under år 1942 inalles 25 huvudkontor, 152 avdelningskontor, 772 ortsombud och 17 fristående sjömansförmedlingar, eller tillsammans 966 förmedlingsorgan. Av dessa voro 6 avdelningskontor nyinrättade under året, nämligen Klippan, Karlsborg, Norberg, Västanfors, Norsjö och Storuman.[2]

Förutom nu nämnda arbetsförmedlingsorgan ha under året över 300 lokalombud, sorterande under kontor eller ortsombud, varit anställda å sådana orter, där avdelning av erkända arbetslöshetskassor funnits eller behov i övrigt förelegat av organ för den offentliga arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingsverksamheten under året. Utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden under år 1942 kännetecknades av en förbättrad sysselsättningsnivå för ett flertal industrigrenar, ett betydande uppsving inom byggnadsverksamheten samt en alltmer kännbar brist på arbetskraft inom vissa områden, i främsta rummet skogsbruket och jordbruket, men även inom verkstadsindustrin.

[1] En särskild redogörelse för sjömansförmedlingen under 1942 lämnas å sid. 244.

[2] I början av år 1943 har ytterligare ett antal avdelningskontor inrättats, nämligen i Gustavsberg, Vaxholm, Huskvarna, Alvesta, Hohultslätt, Ryd, Åseda, Åhus, Hörby, Lilla Edet, Svenljunga, Ulricehamn, Malung, Bergsjö, Hofors, Bjärtrå, Fränsta, Hoting, Liden, Matfors, Nyland, Veda, Hammerdal, Nälden, Vigge, Bureå, Burträsk, Dorotea, Sorsele, Vännäs, Åsele, Jokkmokk och Kiruna.

Förteckning över arbetsförmedlingens huvud- och avdelningskontor.

Län	Ant. kontor	Ant. ombud	Kontorens förläggning. (Huvudkontor utmärkes med *kursiv* stil.)
Stockholms stad .	1	—	*Stockholm.*
Stockholms län . .	10	53	*Stockholm*, Djursholm, Hagalund, Lidingö, Norrtälje, Nynäshamn, Rimbo, Sundbyberg, Södertälje, Österhammar.
Uppsala län . . .	5	26	*Uppsala*, Enköping, Gimo, Tierp, Älvkarleby.
Södermanlands län	7	17	*Eskilstuna*, Flen, Gnesta, Katrineholm, Nyköping, Oxelösund, Strängnäs.
Östergötlands län .	11	34	*Linköping*, Norrköping, Finspång, Kisa, Mjölby, Motala, Skänninge, Söderköping, Vadstena, Valdemarsvik, Åtvidaberg.
Jönköpings län . .	6	48	*Jönköping*, Eksjö, Nässjö, Tranås, Vetlanda, Värnamo.
Kronobergs län . .	5	24	*Växjö*, Ljungby, Markaryd, Tingsryd, Älmhult.
Kalmar län . . .	9	45	*Kalmar*, Borgholm, Emmaboda, Hultsfred, Högsby, Nybro, Oskarshamn, Virserum, Västervik.
Gotlands län . . .	1	21	*Visby.*
Blekinge län . . .	6	17	*Karlskrona*, Karlshamn, Lyckeby, Olofström, Ronneby, Sölvesborg.
Kristianstads län .	9	20	*Kristianstad*, Hässleholm, Klippan[1], Osby, Simrishamn, Tomelilla, Åstorp, Ängelholm, Örkelljunga.
Malmöhus län . .	12	59	*Malmö*, Hälsingborg, Eslöv, Höganäs, Landskrona, Lund, Sjöbo, Skurup, Svedala, Trelleborg, Vellinge, Ystad.
Hallands län . . .	6	13	*Halmstad*, Falkenberg, Kungsbacka, Laholm, Oskarström, Varberg.
Göteborgs och Bohus län	6	65	*Göteborg*, Uddevalla, Kungälv, Lysekil, Mölndal, Strömstad.
Älvsborgs län . .	7	44	*Borås*, Alingsås, Bengtsfors, Kinna, Trollhättan, Vänersborg, Åmål.
Skaraborgs län . .	11	18	*Skövde*, Falköping, Grästorp, Hjo, Karlsborg[1], Lidköping, Mariestad, Skara, Tidaholm, Töreboda, Vara.
Värmlands län . .	7	45	*Karlstad*, Arvika, Filipstad, Kristinehamn, Sunne, Säffle, Torsby.
Örebro län	8	39	*Örebro*, Askersund, Hällefors, Karlskoga, Kopparberg, Kumla, Lindesberg, Nora.
Västmanlands län .	6	20	*Västerås*, Arboga, Köping, Norberg[1], Sala, Västanfors[1].
Kopparbergs län .	5	17	*Falun*, Avesta, Borlänge, Ludvika, Mora.
Gävleborgs län . .	7	34	*Gävle*, Bollnäs, Hudiksvall, Ljusdal, Sandviken, Storvik, Söderhamn.
Västernorrlands län	11	48	*Härnösand*, Alnö, Hässjö, Kramfors, Njurunda, Skön, Sollefteå, Sundsvall, Timrå, Ånge, Örnsköldsvik.
Jämtlands län . .	6	15	*Östersund*, Bräcke, Hammarstrand, Järpen, Strömsund, Sveg.
Västerbottens län .	8	28	*Umeå*, Byske, Lycksele, Norsjö[1], Skellefteå, Skellefteå, Storuman[1], Vilhelmina.
Norrbottens län . .	7	22	*Luleå*, Arvidsjaur, Boden, Gällivare, Haparanda, Kalix, Piteå.
Summa	177	772	

[1] Nyinrättat under år 1942.

Tab. 1. Verksamheten under olika månader år 1942.[1]

Månad	Manliga avdelningen				Kvinnliga avdelningen				Summa tillsatta platser	Därutöver hänvisade till beredskaps- och reservarbeten
	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser		
Januari .	99 118	104 655	45 558	37 547	45 302	49 442	22 286	16 624	54 171	2 384
Februari	86 525	95 303	46 768	37 113	40 494	44 594	22 530	16 029	53 142	2 202
Mars . .	78 814	86 699	48 397	34 080	38 306	44 244	29 433	19 700	53 780	1 685
April . .	77 222	81 584	58 799	38 833	36 869	43 677	37 069	22 680	61 513	1 313
Maj . .	67 013	71 234	63 817	38 061	34 807	41 465	39 097	23 233	61 294	1 217
Juni . .	67 527	71 419	69 259	42 109	37 381	43 615	42 755	27 280	69 389	660
Juli . .	63 429	66 998	70 640	40 226	32 187	37 874	35 194	21 341	61 567	402
Augusti .	64 427	68 795	69 434	39 804	30 247	37 067	39 230	22 234	62 038	262
September	82 520	91 397	93 527	63 821	39 691	50 401	53 356	35 498	99 319	275
Oktober .	82 388	90 010	89 243	62 061	43 621	53 968	51 483	37 730	99 791	391
November	69 578	74 658	65 097	43 132	31 176	37 926	33 384	22 718	65 850	389
December	68 519	74 795	55 732	36 741	25 042	32 422	30 220	19 557	56 298	357
År 1942	**410 835**	**977 547**	**638 815**	**513 528**	**203 206**	**516 695**	**378 563**	**284 624**	**798 152**	**11 537**
1941	354 186	1 001 919	453 235	380 491	185 502	475 870	292 965	228 719	609 210	21 734
1940	315 114	784 317	379 958	315 301	161 235	368 847	254 718	194 596	509 897	8 300
1939	255 978	691 124	293 998	251 319	122 500	286 031	270 968	184 761	436 080	13 362
1938	231 547	658 633	236 061	203 038	115 904	268 499	238 035	157 568	360 606	15 176

Antalet hos arbetslöshetskommittéerna hjälpsökande arbetslösa, som under senare delen av år 1941 visade en avsevärd tillbakagång, minskades ytterligare, och arbetslösheten inom fackförbunden uppvisade lägre procentsiffror än någon gång sedan år 1920. I stor utsträckning var den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet liksom under tidigare år på grund av de rådande förhållandena inriktad på att söka åstadkomma utjämning mellan å ena sidan orter eller arbetsområden med brist på arbetskraft och å andra sidan orter eller områden med överskott på arbetskraft.

Omfattningen av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet under år 1942 framgår av *tab. 1.* Inalles voro cirka 614 000 personer inskrivna vid de olika förmedlingsorganen, eller cirka 74 400 flera än 1941. Huvudparten utgjordes av manliga arbetssökande, eller 410 800; kvinnornas antal belöpte sig till 203 200. Tillsammans gjorde dessa personer i det allra närmaste $1^1/_2$ miljon ansökningar om arbete. Att sistnämnda antal är så mycket högre än antalet arbetssökande personer förklaras därav, att när en person väl erhållit en plats genom förmedlingen men slutat densamma och vänder sig till arbetsförmedlingen för att söka arbete, räknas detta i månadsrapporten som en ny arbetsansökan. På manliga avdelningen sjönk antalet ansökningar om arbete med omkring 24 400 i jämförelse med föregående år, under det att antalet lediga

[1] De *arbetssökande personerna* äro i slutsiffrorna för varje år endast räknade *en* gång, oberoende av det antal gånger de besökt arbetsförmedlingen.
Beträffande *lediga platser* gäller, att talen för varje särskild månad angiva hela det under månaden disponibla antalet lediga platser, således med inräknande även av dem, som kvarstått aktuella från föregående månad. Dessa sistnämnda platser ha däremot i siffrorna för hela året inräknats endast en gång, varav förklaras, att årssiffrorna äro mindre än de enskilda månadernas siffror tillsammantagna.

platser samtidigt ökade med ej mindre än 185 100. På kvinnliga avdelningen förelåg en ökning av antalet ansökningar med 40 800, medan antalet lediga platser steg med 85 600. Relationen mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft blev också väsentligt gynnsammare under år 1942 än under år 1941. Sålunda var antalet ansökningar på 100 lediga platser under redovisningsåret 147 mot 198 år 1941. En jämförelse mellan tillsättningsresultatet under år 1942 och närmast föregående år ger vid handen, att de tillsatta platsernas antal under det senast tilländalupna året med inemot 189 000 översteg det för år 1941 noterade. I genomsnitt tillsattes över 66 500 platser per månad. I dessa siffror ingå icke hänvisningar till beredskaps- och reservarbeten; förmedlingsresultatet avser alltså uteslutande platstillsättningen på den öppna marknaden.

Den tidigare omnämnda utvecklingen på arbetsmarknaden, med överflöd på arbetskraft inom vissa näringsgrenar och starkt framträdande brist inom andra, nödvändiggjorde fortsatta anordningar för åstadkommande av arbetskraftens rationella fördelning. Det interlokala förmedlingsarbetet främjades genom bidrag till arbetssökandes resor och flyttningskostnader, varjämte under vissa förutsättningar särskilda bidrag utbetalades vid överflyttning av arbetskraft mellan olika yrkesområden. Härigenom kunde i större utsträckning överflyttning av arbetskraft till betfälten och skogsbruket ske. Svårigheterna att skaffa nödig arbetskraft på ifrågavarande områden hade snarare ökats än minskats, varför ökade krav på interlokala förmedlingsåtgärder inställde sig. Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under år 1942 inemot 69 000 platser tillsattes, varav 56 000 manliga och 13 000 kvinnliga. Dessa siffror innebära en höjning i jämförelse med föregående år med över 56 procent. I ovannämnda platstillsättningar i samverkan avsåg arbetet i fråga om 31 200 män och 5 600 kvinnor, eller tillsammans 36 800 personer, anställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits. Den procentuella uppgången av denna interlokala förmedling utgjorde cirka 60 procent.

Då den rådande bristen på arbetskraft inom för folkförsörjningen viktiga områden icke kunde helt avhjälpas genom de åtgärder, som hittills tillämpats, nämligen att genom beredande av särskilda ekonomiska förmåner o. d. stimulera till övergång från ett yrke till ett annat, bringades vissa bestämmelser i lagen om tjänsteplikt i tillämpning. Sålunda infördes genom kungörelser den 29 maj 1942 (nr 267) arbetsförmedlingstvång för torvhanteringen m. m., detta närmast som ett led i strävandet att säkerställa jordbrukets behov av arbetskraft, och den 19 juni 1942 (nr 563) arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m., varigenom man avsåg att förhindra, att jord- och skogsbruk samt angelägen byggnads- och anläggningsverksamhet frånhändes arbetskraft till förmån för mindre nödvändig sådan verksamhet.

Genom kungörelse den 13 november 1942 (nr 878) stadgades skyldighet för varje svensk man, som är född 1923, att i enlighet med de föreskrifter, som arbetsmarknadskommissionen utfärdar, antaga och utföra arbete i skogsbruk eller torvhantering o. d. Bestämmelser utfärdades samtidigt om att tjänsteplikten kunde få fullgöras i förväg efter frivillig anmälan, och vid anmälnings-

Tab. 2. Verksamheten vid de sär.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Manliga avdelningen				Kvinnliga avdelningen			
		Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
1	Stockholms stad	41 010	127 302	63 790	57 243	27 712	90 366	84 990	61 726
2	Stockholms län	17 785	36 455	24 604	19 793	6 820	16 746	19 050	13 642
3	Uppsala län	9 535	19 318	12 643	9 830	3 867	9 861	5 679	3 857
4	Södermanlands län . . .	11 653	23 348	17 657	14 502	5 508	10 001	8 167	5 428
5	Östergötlands län	24 790	56 186	39 706	33 896	12 710	29 007	19 252	14 900
6	Jönköpings län	15 383	25 421	15 036	12 630	7 344	15 459	8 633	6 709
7	Kronobergs län	11 264	18 358	16 341	13 929	4 828	7 302	7 399	4 961
8	Kalmar län	13 252	28 651	18 505	14 556	4 702	9 136	7 471	5 448
9	Gotlands län	2 067	3 391	3 518	1 871	996	1 437	2 021	993
10	Blekinge län	9 694	21 600	13 279	11 734	4 675	11 338	8 922	7 464
11	Kristianstads län	15 872	30 389	25 866	18 635	8 079	14 952	13 768	8 663
12	Malmö stad	12 827	58 924	29 636	28 245	10 763	37 330	22 817	20 243
13	Malmöhus län i övrigt .	23 070	60 674	46 961	39 864	13 906	31 898	23 452	19 266
14	Hallands län	7 547	16 431	11 148	9 638	5 247	11 303	6 271	5 053
15	Göteborgs stad	27 436	105 058	41 616	39 988	14 651	56 453	35 821	29 663
16	Göteb. och Boh. län i övr.	13 509	42 525	13 147	12 201	3 840	8 916	5 488	4 217
17	Älvsborgs län	16 122	37 548	18 403	15 591	11 814	34 695	10 389	8 167
18	Skaraborgs län	12 570	22 957	18 627	15 115	5 410	9 753	8 518	6 064
19	Värmlands län	13 826	22 517	22 213	17 108	6 685	12 419	9 779	7 196
20	Örebro län	16 178	35 947	23 755	18 815	8 899	32 108	13 249	10 568
21	Västmanlands län . . .	9 186	16 983	14 676	11 017	4 854	10 428	9 043	6 406
22	Kopparbergs län	12 141	18 372	19 129	13 896	6 168	11 172	10 085	6 663
23	Gävleborgs län	18 071	31 250	28 518	21 673	6 810	13 657	9 590	6 834
24	Västernorrlands län . . .	21 023	53 267	25 020	19 388	4 627	9 992	7 776	5 958
25	Jämtlands län	11 126	18 963	34 550	16 241	4 365	8 376	9 117	6 741
26	Västerbottens län	9 114	13 919	13 151	9 179	4 092	6 622	5 871	4 055
27	Norrbottens län	14 784	31 793	26 820	16 950	3 834	5 968	5 945	3 739
28	Tillsammans	410 835	977 547	638 315	513 528	203 206	516 695	378 563	284 624

tidens utgång den 31 december 1942, hade anmälan inkommit från något över 20 000 tjänstepliktiga, av vilka cirka 11 000 själva skaffat sig arbete, medan inemot 9 000 önskade anvisas sådant genom arbetsförmedlingens försorg.

Liksom under föregående år har det mest framträdande arbetsmarknadsproblemet varit att i erforderlig utsträckning kunna anskaffa arbetskraft till skogarna. Kraven i detta avseende stegrades betydligt på grund av den för avverkningssäsongen 1942/43 ökade avverkningsskyldigheten. Från myndigheternas, i första hand arbetsmarknadskommissionens sida, vidtogos ytterligare åtgärder för tillgodoseende av arbetskraftsbehovet bl. a. genom intensifierad upplysnings- och propagandaverksamhet samt vidgad kursverksamhet för utbildning av den i yrket ovane.

Under året voro över 1 600 skogshuggarkurser i verksamhet med deltagarantal av cirka 22 600. I likhet med förut ställde kommissionen under vissa villkor kojor med tillhörande utrustning fritt till förfogande åt skogsägare, på vilkas marker huggarkurser kunde anordnas, men där inkvarteringssvårigheter före-

skilda arbetsförmedlingarna år 1942.

Tillsammans				På 100 lediga platser						Jordbruksförmedlingen i % av			
Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar			Tillsatta platser			Ansökningar	Lediga platser	Tillsatta platser	
				Män	Kv.	S:a	Män	Kv.	S:a				
68 722	217 668	148 780	118 969	200	106	146	90	73	80	1·7	0·8	0·9	1
24 605	53 201	43 654	33 435	148	88	122	80	72	77	10·8	16·0	13·9	2
13 402	29 179	18 322	13 687	153	174	159	78	68	75	9·2	19·4	16·2	3
17 161	33 349	25 824	19 930	132	122	129	82	66	77	8·7	14·7	11·9	4
37 500	85 193	58 958	48 796	142	151	144	85	77	83	8·1	12·0	10·8	5
22 727	40 880	23 669	19 339	169	179	173	84	78	82	6·7	10·1	7·8	6
16 092	25 660	23 740	18 890	112	99	108	85	67	80	10·0	8·0	5·2	7
17 954	37 787	25 976	20 004	155	122	145	79	73	77	6·3	10·9	6·2	8
3 063	4 828	5 539	2 864	96	71	87	53	49	52	7·9	29·8	19·9	9
14 369	32 938	22 201	19 198	163	127	148	88	84	86	4·5	8·4	5·6	10
23 951	45 341	39 634	27 298	117	109	114	72	63	69	12·8	23·8	17·5	11
23 590	96 254	52 453	48 488	199	164	184	95	89	92	3·5	6·9	6·5	12
36 976	92 572	70 413	59 130	129	136	131	85	82	84	10·2	25·9	22·1	13
12 794	27 734	17 419	14 691	147	180	159	86	81	84	6·5	19·4	16·9	14
42 087	161 511	77 437	69 651	252	158	209	96	83	90	1·1	1·1	1·0	15
17 349	51 441	18 635	16 418	323	162	276	93	77	88	2·2	8·6	6·5	16
27 936	72 243	28 792	23 758	204	334	251	85	79	83	2·6	7·5	6·6	17
17 980	32 710	27 145	21 179	123	114	121	81	71	78	13·0	19·4	14·4	18
20 511	34 936	31 992	24 304	101	127	109	77	74	76	4·7	8·9	7·3	19
25 077	68 055	37 004	29 383	151	242	184	79	80	79	3·1	8·5	7·2	20
14 040	27 411	23 719	17 423	116	115	116	75	71	73	7·1	11·4	8·6	21
18 309	29 544	29 214	20 559	96	111	101	73	66	70	4·0	5·8	5·4	22
24 881	44 907	38 108	28 507	110	142	118	76	71	75	4·2	6·1	6·0	23
25 650	63 259	32 796	25 346	213	128	193	77	77	77	3·2	3·6	2·7	24
15 491	27 339	43 667	22 982	55	92	63	47	74	53	5·0	4·7	5·7	25
13 206	20 541	19 022	13 234	106	113	108	70	69	70	3·9	4·2	2·5	26
18 618	37 761	32 765	20 689	119	100	115	63	63	63	4·9	2·6	2·0	27
614 041	**1 494 242**	**1 016 878**	**798 152**	**153**	**136**	**147**	**80**	**75**	**78**	**5·1**	**9·4**	**7·7**	28

lågo. Vidare undersökte kommissionen genom förhandlingar med ett flertal industrigrupper möjligheterna att lösgöra arbetskraft från industrierna. Förhandlingarna resulterade i att industriarbetare kunde uttagas från olika företag och sammanslutas i s. k. riksarbetslag.

I samråd med skogs- och flottledsinspektionen anordnade arbetsmarknadskommissionen genom länsarbetsnämnderna kursverksamhet för utbildande av kockor till skogshuggarförläggningar. Ett 50-tal kurser voro under året (huvudsakligen under höstmånaderna) i verksamhet med tillsammans omkring 800 elever.

Genom vidtagna åtgärder av olika slag möjliggjordes överförande till skogsbruket från andra yrkesområden av sammanlagt mer än 50 000 man.

Jordbrukets behov av arbetskraft nödvändiggjorde ett flertal åtgärder från kommissionens sida. Sålunda var blockorganisationen inom jordbruket föremål för omorganisation och effektivisering. I samarbete mellan arbetsmarknads- och livsmedelskommissionerna tillskapades en sådan ledning av arbetsblocken,

att densamma skulle bli i stånd att efter livsmedelskommissionens närmare anvisningar leda och övervaka produktionsbefrämjande åtgärder inom jordbruket och samtidigt efter anvisningar av arbetsmarknadskommissionen möjliggöra ett rationellt utnyttjande av tillgänglig arbetskraft.

Genom samarbete mellan arbetsförmedlingar, skolor, hushållningssällskap, ungdoms- och andra organisationer tillfördes jordbruket frivillig arbetshjälp, och i frivilligt jordbruksarbete deltogo under år 1942 i runt tal 90 000 personer, i stor utsträckning bestående av skolungdom från städer och samhällen. I propagandan för deltagande i frivilligt jordbruksarbete har den under året bildade Sveriges ungdomsberedskap tagit en verksam del. Ungdomsberedskapen, som omfattar ett 40-tal ungdomsorganisationer och ledes av ett centralråd, har till uppgift att stärka ungdomens intresse för att utföra arbetsinsatser på områden av betydelse för folkförsörjningen.

Under året kunde de till arbetsförmedlingarna knutna rekryteringscentralerna placera 18 600 personer i frivillig luftbevakning, och 4 600 personer gjorde frivillig värnpliktstjänst.

Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft belyses i nedanstående tablå.

	Ansökningar per 100 lediga platser						*Tillsatta platser per 100 lediga*					
	Män		Kvinnor		Tillsammans		Män		Kvinnor		Tillsammans	
	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941
Januari . . .	230	294	222	182	**227**	**249**	82	79	75	75	**80**	**78**
Februari . . .	204	270	198	185	**202**	**241**	79	82	71	72	**77**	**78**
Mars	179	242	150	152	**168**	**208**	70	80	67	69	**69**	**76**
April	139	229	118	126	**131**	**184**	66	75	61	65	**64**	**70**
Maj	112	195	106	112	**110**	**160**	60	70	59	63	**60**	**67**
Juni	103	179	102	117	**103**	**154**	61	67	64	62	**62**	**65**
Juli	95	144	108	130	**99**	**139**	57	63	61	62	**58**	**63**
Augusti . . .	99	132	94	128	**97**	**131**	57	63	57	68	**57**	**65**
September . .	98	129	94	132	**97**	**130**	68	63	67	70	**68**	**66**
Oktober . . .	101	134	105	154	**102**	**141**	70	64	73	74	**71**	**68**
November . .	115	171	114	186	**114**	**176**	66	72	68	75	**67**	**73**
December . .	134	216	107	162	**125**	**195**	66	80	65	75	**65**	**78**
Hela året	**153**	**221**	**136**	**162**	**147**	**198**	**80**	**84**	**75**	**78**	**78**	**82**

Beträffande de här meddelade siffrorna för antalet ansökningar på 100 lediga platser må nämnas, att för de särskilda månaderna antalet ansökningar om arbete satts i relation till hela det under månaden disponibla antalet lediga platser, således med inräknande även av dem, som kvarstått aktuella från föregående månad. Då det gäller årssiffrorna däremot, ha dessa sistnämnda platser endast inräknats en gång, varav förklaras, att årssiffrorna äro relativt ogynnsammare än de enskilda månadernas siffror.

Proportionen mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft var för såväl män som kvinnor nästan genomgående gynnsammare vid de olika undersökningstillfällena under år 1942 än vid motsvarande tidsperioder året förut. Undantag utgjorde blott månaderna januari och februari å den kvinnliga avdelningen, där relationstalen under redovisningsåret voro högre än under år 1941.

Uppmärksammas böra de låga ansökningssiffrorna på 100 lediga platser för män under månaderna juli—september. Ur arbetstagarsynpunkt utvisa dessa siffror ett gynnsamt läge, men i fråga om arbetsgivarna äro de uttryck för den rådande svårigheten att erhålla tillräckligt med arbetskraft.

Förmedlingsverksamheten under året vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna framgår av *tab. 2.*

Arbetsförmedlingsverksamheten inom olika yrkesgrupper. Verksamhetens fördelning på olika yrkesgrenar framgår av *tab. 3.*

Av de i tabellen meddelade absoluta talen uppvisade samtliga grupper med undantag av handel, samfärdsel och allmän tjänst ett ökat antal lediga och tillsatta platser i förhållande till föregående år. Undantaget för den nu nämnda gruppen är emellertid endast skenbart, enär under år 1941 hit räknades platser inom frivillig värnpliktstjänstgöring och frivillig luftbevakning, vilka under 1942 redovisats under frivilliga arbetsuppgifter. Siffrorna för arbetsansökningar visade en motsatt tendens och sjönko för samtliga grupper med undantag för husligt arbete.

Inom jordbruket tillsattes 51 300 platser för män och 10 300 platser för kvinnor. Knappheten på arbetskraft var under redovisningsåret mera kännbar än föregående år. Skördearbetet krävde arbetskraft i betydligt större omfattning än vanligt dels på grund av det bättre skörderesultatet och dels på grund av att den försenade skörden nödvändiggjorde en forcering av arbetet. I det stora hela lyckades man bemästra de rådande svårigheterna genom att bl. a. frivillig arbetskraft i stor utsträckning ställde sig till förfogande. Rekryteringen av arbetskraft till betfälten för gallringsarbetet under våren och vid upptagningen på hösten vållade vissa svårigheter men kunde det oaktat försiggå på ett tillfredsställande sätt genom särskilt vidtagna åtgärder. Till betodlingsdistrikten, framförallt i Skåne, kunde en stor del betupptagare överflyttas genom samverkan mellan arbetsförmedlingskontor i olika län, särskilt från Småland och Blekinge men också från Mellansverige och Norrland. Genom hempermittering av värnpliktiga tillfördes för en kort tid ett icke oväsentligt antal vana betupptagare främst de områden, där efterfrågan var störst. Frivillig arbetskraft, såväl enskilda personer som arbetslag från industrier, lämnade sin medverkan under längre eller kortare perioder. Den av Svenska Landsbygdens Ungdomsförbund och Jordbrukarungdomens Förbund igångsatta aktionen bland medlemmarna för arbete på betfälten lämnade goda resultat och medförde ett tillskott för täckande av arbetskraftsbehovet, så mycket värdefullare, som denna arbetskraft var van vid jordbruksarbete. Då det gällde den fast anställda jordbrukspersonalen, förelåg som förut om åren brist på ogifta drängar och landsjungfrur, men tillgången på gifta statanställda arbetare svarade flerstädes mot efterfrågan.

Såsom i det föregående redan framhållits, har skogshushållningen påkallat särskilt stor uppmärksamhet under det förflutna året med hänsyn till det betydligt ökade bränslebehovet. Som arbetssökande hade endast anmält sig 19 500 man (som dock gjort 29 500 ansökningar om arbete, vilket betyder, att en stor del hade två eller flera anställningar under året), under det att de tillsatta plat-

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk			Skogshushållning			Malmbrytning, metall- o. maskinindustri			Jord- och stenindustri			Trävaruindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.															
1	Stockholms stad . .	710	226	224	17	—	—	12 662	5 659	4 029	893	58	36	1 932	649	563
2	Stockholms län . .	5 530	6 514	4 319	656	4 128	3 144	3 145	1 362	992	665	589	426	689	265	160
3	Uppsala län	2 507	3 150	2 047	306	2 362	1 487	1 902	355	242	384	111	65	824	186	117
4	Södermanlands län .	2 806	3 628	2 287	397	2 316	1 612	3 155	1 874	1 485	473	296	233	863	393	346
5	Östergötlands län .	6 738	6 546	4 648	517	3 331	2 059	4 374	2 649	2 103	710	423	343	2 097	991	839
6	Jönköpings län . .	2 465	1 982	1 307	605	2 972	2 429	1 962	1 044	830	345	1 116	825	4 212	1 396	1261
7	Kronobergs län . .	2 103	1 394	784	1 140	3 831	3 227	1 107	503	402	2 225	3 305	2 932	1 866	521	412
8	Kalmar län	2 233	2 420	1 103	647	3 417	2 190	1 632	871	656	1 530	659	574	5 183	1 510	1382
9	Gotlands län . . .	312	1 260	442	70	218	83	66	40	7	225	347	106	29	7	6
10	Blekinge län . . .	1 312	1 496	871	253	1 743	1 368	2 005	616	539	2 950	682	656	592	129	100
11	Kristianstads län .	5 332	8 127	3 966	339	1 685	1 345	1 275	586	279	1 546	2 076	1 188	1 299	515	325
12	Malmö stad	2 562	2 902	2 512	7	186	186	3 865	1 363	1 228	584	168	158	646	177	153
13	Malmöhus län i övr.	8 081	15 071	10 264	117	310	189	2 776	1 439	1 089	1 234	949	728	742	243	154
14	Hallands län . . .	1 466	2 634	1 903	152	1 117	902	1 138	535	461	823	727	432	478	64	58
15	Göteborgs stad . . .	1 318	680	604	42	82	80	9 455	1 711	1 683	1 505	95	94	4 594	253	240
16	Gbg o. Boh. län i övr.	1 061	1 369	950	102	1 580	1 508	1 139	367	348	20 193	1 509	1 456	918	306	282
17	Älvsborgs län . . .	1 790	1 799	1 279	618	4 335	3 396	3 297	1 392	1 157	755	1 229	955	1 021	426	380
18	Skaraborgs län . .	3 943	4 564	2 676	336	1 929	1 485	1 942	1 182	937	528	757	574	1 276	478	409
19	Värmlands län . .	1 456	2 054	1 369	1 031	10 982	7 428	2 602	1 202	1 076	885	255	195	2 310	332	231
20	Örebro län	1 953	2 839	1 975	738	5 279	2 900	3 257	2 662	2 101	526	393	277	860	276	221
21	Västmanlands län .	1 843	2 346	1 374	400	2 747	1 533	3 796	1 976	1 425	135	169	124	339	179	121
22	Kopparbergs län . .	1 032	1 213	859	2 407	9 904	6 578	2 376	1 931	1 223	125	60	30	1 041	364	252
23	Gävleborgs län . .	1 591	1 564	1 370	3 376	16 311	10 576	2 376	1 160	864	240	203	183	2 065	399	356
24	Västernorrlands län .	1 854	744	550	4 289	14 647	9 905	1 542	687	536	161	10	8	9 419	568	520
25	Jämtlands län . . .	1 106	1 353	1 063	5 450	24 556	7 659	586	301	210	203	90	68	313	103	86
26	Västerbottens län .	605	392	196	2 346	5 962	3 314	394	366	215	60	141	105	1 071	388	271
27	Norrbottens län . .	1 676	451	313	3 109	10 746	3 139	1 452	424	316	66	13	12	2 403	312	245
	Kvinnliga avdeln.															
1	Stockholms stad . .	2 996	893	893	—	—	—	1 216	852	625	38	20	15	110	41	20
2	Stockholms län . .	220	459	336	—	—	—	307	233	226	61	104	103	—	—	—
3	Uppsala län	177	401	174	—	—	—	233	5	4	5	23	13	1	—	—
4	Södermanlands län .	90	178	92	—	—	—	355	289	224	1	8	8	33	12	3
5	Östergötlands län .	164	514	380	—	—	—	319	583	537	46	53	47	7	12	9
6	Jönköpings län . .	266	399	202	—	—	—	72	107	76	8	111	107	165	56	50
7	Kronobergs län . .	459	503	207	—	—	—	7	3	3	142	596	481	—	—	—
8	Kalmar län	136	423	128	—	—	—	2	13	13	23	34	33	74	15	14
9	Gotlands län . . .	68	388	129	—	—	—	—	—	—	6	6	6	—	—	—
10	Blekinge län . . .	156	374	197	—	9	9	164	93	81	24	115	101	—	—	—
11	Kristianstads län .	487	1 321	816	—	2	2	24	14	4	90	291	183	21	22	4
12	Malmö stad	771	700	655	—	—	—	258	152	148	53	2	2	72	20	18
13	Malmöhus län i övr.	1 325	3 180	2 783	14	20	14	26	31	27	36	28	23	40	19	16
14	Hallands län . . .	328	742	574	—	—	—	8	29	29	1	12	12	1	1	1
15	Göteborgs stad . .	447	168	127	—	—	—	254	91	89	118	—	—	58	8	8
16	Gbg o. Boh. län i övr.	89	241	125	—	—	—	4	4	4	17	17	17	—	—	—
17	Älvsborgs län . . .	55	367	279	—	—	—	424	161	145	6	124	117	—	—	—
18	Skaraborgs län . .	299	714	369	—	—	—	27	41	21	103	129	105	11	2	1
19	Värmlands län . .	190	779	400	—	—	—	104	88	80	2	9	9	24	21	8
20	Örebro län	182	306	144	—	—	—	520	122	122	—	—	—	4	—	—
21	Västmanlands län .	110	353	131	—	—	—	260	142	124	1	28	18	—	—	—
22	Kopparbergs län . .	151	483	246	—	—	—	22	32	30	—	2	2	3	3	3
23	Gävleborgs län . .	277	743	343	—	—	—	34	16	15	24	15	13	—	20	12
24	Västernorrlands län	190	449	139	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Jämtlands län . . .	254	718	241	5	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västerbottens län .	190	402	138	32	26	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Norrbottens län . .	161	392	94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Pappers- o. grafisk industri			Livsmedels-industri			Textil- o. beklädnads-industri			Läder-, hår- o. gummi-industri			Kemisk-teknisk industri			Byggnads-verksamhet			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
722	315	168	4 825	1 403	1 380	2 652	193	113	2 290	241	167	620	75	54	43 052	7 468	7 142	1
207	40	33	407	188	165	70	35	16	301	62	51	100	49	46	11 337	3 328	3 089	2
242	101	92	474	68	60	192	19	17	453	38	24	2	8	5	4 715	2 068	1 916	3
85	10	8	485	41	36	609	42	36	175	11	6	141	46	44	4 523	2 934	2 821	4
982	700	668	1 420	466	343	3 232	519	462	908	132	112	76	41	39	11 644	5 523	5 022	5
357	29	25	622	84	61	764	125	115	2 305	210	193	305	98	94	4 263	2 347	2 220	6
284	113	106	457	111	84	88	31	14	434	50	46	6	49	48	4 011	3 194	2 924	7
464	158	133	853	143	113	84	6	4	275	45	38	585	118	110	4 816	2 771	2 486	8
3	—	—	55	19	8	4	8	3	8	4	3	1	—	—	797	666	504	9
233	3	2	458	182	167	451	13	5	271	17	13	23	2	2	3 022	2 066	1 952	10
106	39	33	1 395	448	360	394	97	67	1 198	242	213	107	184	172	6 285	3 125	2 729	11
115	26	25	1 568	57	56	1 228	82	73	848	76	67	635	152	146	16 841	3 683	3 533	12
193	21	19	2 393	399	365	1 037	64	48	2 562	512	447	448	254	244	10 815	4 212	3 808	13
419	121	120	732	263	258	1 081	54	46	1 477	193	185	1	1	1	2 994	1 135	1 059	14
1 316	142	136	2 548	132	122	2 457	90	80	1 852	63	56	283	92	90	22 698	4 177	4 163	15
631	120	116	632	258	244	1 077	205	201	736	184	177	322	123	120	5 679	1 880	1 836	16
629	331	320	1 000	179	161	13 599	1 768	1 631	3 262	166	157	260	123	109	5 497	2 498	2 270	17
64	11	8	786	247	183	759	154	142	260	71	60	360	78	77	6 331	4 339	4 099	18
553	198	179	551	127	107	355	37	28	435	66	55	48	17	16	5 362	3 340	3 117	19
238	30	20	619	60	53	545	40	38	11 818	441	356	421	276	269	6 975	5 484	5 179	20
38	4	2	348	53	41	127	11	4	140	15	7	14	10	4	3 840	2 820	2 511	21
264	255	255	596	118	96	140	15	11	664	175	159	37	38	30	3 435	2 183	1 813	22
836	28	24	1 070	79	77	949	332	325	221	53	48	50	11	8	5 863	2 892	2 713	23
5 287	766	766	578	52	38	155	24	20	422	149	109	35	47	38	14 502	4 005	3 842	24
143	8	7	219	93	82	71	23	20	62	13	5	12	52	51	6 456	5 319	4 560	25
871	66	65	235	43	25	17	36	15	182	45	9	—	12	4	3 712	3 528	3 195	26
244	28	28	339	74	61	23	13	7	161	31	19	3	3	3	10 646	9 679	8 369	27
698	1 121	779	3 758	949	768	9 176	2 305	1 045	1 025	180	96	1 142	422	367	12	31	26	1
49	23	18	555	153	131	794	364	296	195	12	11	84	33	24	5	3	2	2
7	13	11	271	35	25	2 647	97	56	436	2	2	10	3	—	34	—	—	3
81	60	31	107	68	40	1 426	208	120	33	3	1	209	2	1	8	1	1	4
140	75	60	1 201	332	257	7 755	988	766	251	39	33	46	7	7	—	7	7	5
39	31	15	164	111	68	5 125	546	474	1 166	70	61	227	71	71	1	—	—	6
22	12	10	52	76	52	388	138	76	86	3	3	1	—	—	—	—	—	7
25	64	59	226	150	129	362	169	131	13	3	3	256	91	90	22	7	7	8
1	4	1	40	28	22	31	26	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
44	5	4	192	143	135	1 980	160	128	28	2	2	—	—	—	—	—	—	10
44	60	37	472	249	123	2 018	698	565	124	58	45	20	67	62	—	—	—	11
232	184	141	1 040	728	700	6 163	1 151	961	1 977	138	119	60	83	77	—	—	—	12
96	71	56	775	257	215	6 023	476	378	1 918	603	559	68	28	28	1	—	—	13
21	10	7	169	80	70	2 564	239	181	1 762	382	364	17	27	15	—	—	—	14
289	275	260	3 368	800	749	16 317	1 712	1 253	817	82	70	137	198	196	—	8	7	15
19	50	43	341	113	82	3 572	868	815	272	142	131	28	6	6	—	—	—	16
23	79	23	410	175	160	23 236	2 399	1 996	2 205	89	48	11	3	3	1	—	—	17
11	17	13	157	91	72	958	269	214	50	11	11	932	124	120	—	—	—	18
24	5	4	125	54	36	2 264	209	187	84	13	11	47	76	76	1	1	1	19
53	47	41	1 346	389	340	4 101	780	673	12 564	840	741	1 269	298	278	—	1	—	20
22	21	12	84	53	37	865	127	101	108	9	5	147	13	10	4	2	2	21
3	3	3	274	86	63	665	88	39	186	82	58	12	11	2	—	2	2	22
27	17	14	330	80	51	3 148	769	713	210	45	39	66	20	16	—	—	—	23
17	2	—	102	20	16	268	20	16	80	5	4	1	—	—	—	—	—	24
8	3	1	59	92	71	194	191	177	15	2	2	—	33	33	—	—	—	25
4	6	4	229	39	23	141	78	55	77	6	6	26	—	—	—	—	—	26
5	4	3	68	19	6	91	34	20	49	19	19	2	—	—	—	—	—	27

	Arbetsförmedlingsanstalter	Kraft- o. värmeproduktion			Sjöfart och fiske			Kontorsarbete			Affärs- och lagerarbete			Landtransport		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdeln.															
1	Stockholms stad . .	495	217	191	8 034	3 682	3 565	6 044	1 629	1 045	11 771	5 393	4 762	13 705	13 370	11 259
2	Stockholms län . .	103	34	30	704	196	174	228	52	33	694	175	142	1 666	994	746
3	Uppsala län	56	26	22	99	4	4	186	64	42	402	91	66	847	522	333
4	Södermanlands län .	76	48	46	3 364	993	991	138	43	27	274	136	115	692	750	579
5	Östergötlands län .	185	93	86	1 849	751	731	445	207	167	1 516	609	550	6 635	6 672	6 109
6	Jönköpings län . .	119	28	24	627	3	3	354	152	120	578	170	151	1 041	513	399
7	Kronobergs län . .	44	29	27	190	—	—	96	50	36	240	69	61	650	558	463
8	Kalmar län	101	25	19	3 987	1 281	1 155	156	63	45	479	132	95	1 903	1 913	1 612
9	Gotlands län . . .	15	1	1	636	317	243	24	11	4	60	21	11	198	178	78
10	Blekinge län . . .	108	29	26	2 748	762	704	143	53	43	245	55	34	950	1 640	1 528
11	Kristianstads län .	119	23	19	1 290	280	205	195	101	72	1 079	764	723	1 509	1 308	998
12	Malmö stad	407	43	42	3 585	1 071	1 068	1 314	493	369	2 725	285	276	5 247	3 004	2 519
13	Malmöhus län i övr.	198	75	73	7 792	2 145	2 114	456	126	95	1 591	666	632	2 570	2 814	2 286
14	Hallands län . . .	48	19	16	943	224	223	67	14	12	465	87	85	751	862	798
15	Göteborgs stad . .	292	255	252	21 257	6 773	6 771	3 478	689	570	6 524	629	597	11 466	12 909	11 781
16	Gbg o. Boh. län i övr.	96	20	19	2 657	1 140	997	93	45	42	399	77	67	1 274	979	878
17	Älvsborgs län . . .	82	36	34	206	15	12	249	124	95	676	167	145	1 168	1 364	1 154
18	Skaraborgs län . .	52	55	47	270	99	89	156	89	68	369	208	177	869	728	582
19	Värmlands län . .	119	50	49	541	293	255	172	85	75	398	147	134	1 036	737	622
20	Örebro län	125	87	81	140	2	2	308	142	113	543	269	251	1 282	1 065	810
21	Västmanlands län .	62	30	21	1 017	404	397	161	66	52	223	143	115	676	944	694
22	Kopparbergs län . .	53	15	13	67	1	—	170	63	52	191	41	25	653	470	321
23	Gävleborgs län . .	109	22	21	1 897	822	792	274	112	86	516	134	117	2 401	885	665
24	Västernorrlands län	201	21	21	2 639	634	603	236	73	64	627	82	75	3 918	567	408
25	Jämtlands län . . .	126	43	35	51	1	1	158	74	66	318	176	152	1 055	823	746
26	Västerbottens län .	19	14	12	486	314	263	72	47	35	137	46	27	714	586	385
27	Norrbottens län . .	118	41	36	1 355	807	721	180	62	52	216	56	48	1 701	618	505
	Kvinnliga avdeln.															
1	Stockholms stad . .	—	—	—	1 217	822	728	4 845	3 176	2 025	3 932	2 442	1 594	576	1 828	738
2	Stockholms län . .	—	—	—	16	5	1	155	159	103	336	229	133	71	126	72
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	417	176	151	180	73	38	54	77	39
4	Södermanlands län .	—	—	—	2	1	1	176	78	49	389	177	114	96	174	90
5	Östergötlands län .	—	—	—	10	19	17	714	552	448	749	497	357	230	459	337
6	Jönköpings län . .	—	—	—	16	2	2	300	229	199	247	133	116	88	130	88
7	Kronobergs län . .	—	—	—	—	—	—	180	164	155	134	111	94	20	50	32
8	Kalmar län	—	2	2	63	21	20	247	108	94	354	152	109	162	128	98
9	Gotlands län	—	—	—	14	3	3	76	47	33	84	51	20	54	63	33
10	Blekinge län . . .	—	—	—	1	2	2	373	159	140	449	231	199	268	205	176
11	Kristianstads län .	—	—	—	4	3	3	352	215	165	607	266	171	98	139	95
12	Malmö stad	—	—	—	54	7	7	1 579	750	649	2 991	1 217	1 082	121	307	207
13	Malmöhus län i övr.	—	—	—	46	9	9	562	315	285	1 018	599	478	243	428	279
14	Hallands län . . .	—	—	—	11	4	4	75	30	26	379	108	97	97	163	108
15	Göteborgs stad . .	—	—	—	710	132	107	2 741	865	771	2 828	1 458	1 224	408	928	757
16	Gbg o. Boh. län i övr.	—	—	—	10	3	1	207	146	120	288	128	84	18	51	37
17	Älvsborgs län . . .	—	—	—	1	3	2	404	244	182	532	175	135	34	53	31
18	Skaraborgs län . .	—	—	—	1	3	2	255	174	136	281	167	106	37	72	43
19	Värmlands län . .	—	—	—	18	10	1	277	112	108	279	151	126	47	112	84
20	Örebro län	—	—	—	22	10	9	285	249	214	451	179	135	161	271	179
21	Västmanlands län .	—	—	—	10	4	2	340	227	158	522	308	235	101	312	180
22	Kopparbergs län . .	—	—	—	—	1	1	255	125	95	278	166	112	120	147	93
23	Gävleborgs län . .	—	—	—	17	4	4	345	168	124	452	188	126	194	213	126
24	Västernorrlands län	—	—	—	37	13	6	262	111	97	206	52	41	91	100	70
25	Jämtlands län . . .	—	—	—	2	—	—	370	206	180	223	85	59	51	87	76
26	Västerbottens län .	—	1	—	6	20	7	296	159	137	225	87	62	57	79	51
27	Norrbottens län . .	—	—	—	3	17	12	264	142	116	234	86	54	13	20	13

Hotell- och restaurangrörelse			Allmän tjänst o. fria yrken			Husligt arbete			Diversearbete			Frivilliga arbetsuppgifter			Ungdom ut. utb.	
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	
2 026	571	503	6 186	3 685	3 133	869	192	153	5 223	16 438	16 430	792	2 326	2 326	1 782	1
84	47	31	234	96	78	149	158	102	2 716	2 444	2 322	4 641	3 848	3 694	2 129	2
74	39	30	2 138	587	478	34	17	14	1 378	821	797	1 598	2 006	1 972	505	3
56	56	47	105	73	62	23	23	18	1 788	1 119	1 058	2 581	2 825	2 645	539	4
165	74	43	682	635	577	90	75	64	1 904	1 187	1 169	8 068	8 082	7 762	1 949	5
97	87	78	358	91	72	23	26	21	2 085	1 034	982	1 269	1 529	1 420	665	6
80	32	28	120	134	116	33	29	24	927	693	652	1 722	1 645	1 543	535	7
110	55	42	244	138	126	33	25	12	1 542	904	858	1 171	1 851	1 803	623	8
10	8	6	16	12	4	—	2	—	539	237	200	198	162	162	125	9
62	70	57	60	73	64	14	20	13	3 476	1 595	1 576	1 251	2 033	2 014	973	10
118	61	27	247	173	129	36	44	35	1 890	2 020	1 827	1 695	3 968	3 923	2 935	11
1 264	901	876	585	118	110	44	28	27	5 193	9 740	9 740	8 088	5 081	5 081	1 573	12
230	125	89	2 020	888	806	42	54	41	5 628	5 276	5 149	7 713	11 318	11 224	2 036	13
86	41	41	115	15	14	18	7	5	982	1 185	1 178	384	1 850	1 841	1 811	14
2 451	2 300	2 287	2 479	2 141	1 987	98	24	19	5 597	6 721	6 718	547	1 658	1 658	2 801	15
57	55	42	96	86	81	10	29	26	3 586	1 525	1 522	1 162	1 290	1 289	605	16
160	80	63	202	111	91	22	40	32	1 736	1 306	1 250	654	914	900	665	17
99	84	60	164	106	82	13	22	20	1 794	1 636	1 575	1 946	1 790	1 765	640	18
77	27	16	281	240	178	13	29	23	1 746	809	784	1 780	1 186	1 171	766	19
157	125	101	206	150	132	19	23	17	1 746	1 680	1 497	1 298	2 432	2 422	2 173	20
76	80	53	95	110	82	13	31	27	1 257	1 244	1 197	1 801	1 294	1 233	582	21
119	69	51	199	152	110	22	33	25	2 194	1 028	955	2 154	1 001	1 038	433	22
133	66	56	180	131	119	19	20	19	2 577	1 835	1 810	3 647	1 459	1 444	860	23
96	76	67	200	99	70	11	13	10	5 019	977	971	1 014	779	767	1 062	24
113	112	102	338	175	149	7	7	6	1 055	389	344	406	839	829	715	25
36	25	19	95	127	50	13	9	6	1 830	477	449	220	527	519	804	26
52	51	44	234	146	120	7	14	12	5 042	1 424	1 303	1 335	1 827	1 597	1 431	27
13 337	13 288	11 657	6 962	4 096	2 323	35 965	51 534	37 037	—	1	1	884	989	989	2 477	1
870	1 479	1 001	521	699	319	9 046	12 498	8 429	—	2	2	2 091	2 469	2 435	1 370	2
331	558	327	1 444	482	336	2 356	2 942	1 917	90	47	45	595	745	719	573	3
838	816	537	425	518	281	3 665	3 868	2 358	—	—	—	1 391	1 706	1 477	676	4
1 700	1 864	1 331	1 403	1 014	750	8 922	8 374	5 762	—	58	58	3 820	3 805	3 737	1 530	5
935	1 122	787	561	552	395	3 981	3 557	2 639	—	—	—	1 272	1 406	1 359	826	6
768	856	594	322	289	171	3 215	3 491	2 025	—	—	—	1 097	1 107	1 058	409	7
767	843	597	800	551	407	4 302	3 972	2 810	—	—	—	495	725	704	807	8
155	207	100	122	135	83	721	1 008	490	—	—	—	1	55	55	64	9
767	939	803	378	487	391	4 726	5 021	4 132	10	—	—	527	977	964	1 251	10
1 326	1 824	849	575	511	296	5 194	5 598	2 873	—	—	—	818	2 430	2 370	2 678	11
3 595	2 699	2 472	943	529	306	10 886	10 427	8 976	—	—	—	5 545	3 723	3 723	990	12
1 833	1 926	1 406	2 354	963	739	9 474	8 928	6 400	—	1	1	4 082	5 570	5 570	1 964	13
1 028	700	556	382	248	201	2 448	2 351	1 663	—	—	—	189	1 145	1 145	1 823	14
4 421	3 885	3 785	3 398	2 821	2 316	17 177	21 799	17 353	—	—	—	138	591	591	2 827	15
479	681	506	330	326	214	2 363	2 331	1 651	—	—	—	391	381	381	488	16
804	779	560	584	602	385	4 934	4 572	3 561	13	14	9	442	550	531	576	17
634	883	630	531	457	310	4 194	4 382	2 960	—	—	—	739	982	951	533	18
871	995	780	1 012	821	682	5 121	5 506	3 794	—	2	2	836	815	807	1 093	19
1 868	1 630	1 415	998	923	680	6 078	5 704	4 145	3	3	3	492	1 497	1 449	1 711	20
1 042	1 214	861	513	508	339	4 710	4 749	3 270	—	—	—	908	973	921	681	21
1 656	1 896	1 204	1 348	1 136	802	4 666	4 922	3 167	14	8	4	999	892	737	520	22
1 338	1 379	934	554	445	261	4 966	4 851	3 449	8	7	3	519	610	591	1 148	23
730	872	704	843	595	476	6 479	5 174	4 032	—	—	—	220	363	357	464	24
1 880	2 310	1 776	1 292	963	837	3 362	3 572	2 433	—	—	—	58	848	848	603	25
762	660	471	721	432	254	3 149	3 248	2 198	4	—	—	373	628	625	330	26
1 204	1 010	699	767	394	310	2 579	2 727	1 582	1	1	1	319	1 080	810	208	27

Tab. 3. Verksamheten inom olika yrkesgrupper under år 1942.

Yrkesgrupper	Manliga avdelningen				Kvinnliga avdelningen				Tillsammans				Ansökningar per 100 lediga platser		
	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Män	Kv.	S:a
Jordbruk och skogshushållning	**58 218**	**94 852**	**215 394**	**130 977**	**5 301**	**10 289**	**16 654**	**10 398**	**63 519**	**105 141**	**232 048**	**141 375**	**44**	**62**	**45**
Jordbruk	38 718	65 385	78 718	51 255	5 251	10 238	16 590	10 342	43 969	75 623	95 308	61 597	83	62	79
Skogshushållning	19 500	29 467	136 676	79 722	50	51	64	56	19 550	29 518	136 740	79 778	22	·	22
Industri och hantverk	**198 060**	**509 934**	**178 510**	**155 092**	**47 467**	**156 900**	**32 343**	**25 737**	**245 527**	**666 834**	**210 853**	**180 829**	**286**	**485**	**316**
Malmbrytning	1 546	2 727	1 538	808	3	6	2	2	1 549	2 733	1 540	810	177	·	177
Metall- och maskinindustri	34 622	72 551	32 719	25 625	2 030	4 636	3 099	2 625	36 652	77 187	35 818	28 250	222	150	215
Jord- och stenindustri	12 957	39 969	16 430	12 783	534	805	1 727	1 415	13 491	40 774	18 157	14 198	243	47	225
Trävaruindustri	22 036	49 082	11 430	9 490	308	624	252	167	22 344	49 706	11 682	9 657	429	248	425
Pappers- och grafisk industri	7 071	15 526	3 663	3 358	1 061	2 004	2 262	1 650	8 132	17 530	5 925	5 008	424	89	296
Livsmedelsindustri	8 574	25 665	5 387	4 746	5 269	15 915	5 370	4 441	13 843	41 580	10 757	9 187	476	296	387
Textil- och beklädnadsindustri	10 067	32 160	4 036	3 541	29 710	102 272	15 109	11 454	39 777	134 432	19 145	14 995	797	677	702
Läder-, hår- och gummiindustri	10 404	33 720	3 305	2 782	6 776	25 731	2 840	2 444	17 180	59 451	6 145	5 226	1 020	906	967
Kemisk-teknisk industri	1 801	4 895	1 959	1 824	1 731	4 818	1 616	1 482	3 532	9 713	3 575	3 306	250	298	272
Byggnadsverksamhet	87 523	230 111	96 664	88 872	45	89	63	55	87 568	230 200	96 727	88 927	238	·	238
Kraft- och värmeproduktion	1 459	3 528	1 379	1 263	—	—	3	2	1 459	3 528	1 382	1 265	256	·	255
Sjöfart och fiske	**22 473**	**68 431**	**23 014**	**22 083**	**561**	**2 291**	**1 118**	**951**	**23 034**	**70 722**	**24 132**	**23 034**	**297**	**205**	**293**
Handel, samfärdsel och allmän tjänst	**48 479**	**141 353**	**89 139**	**76 250**	**52 023**	**114 532**	**94 136**	**70 399**	**100 502**	**255 885**	**183 275**	**146 649**	**159**	**122**	**140**
Kontorsarbete	6 111	15 553	4 729	3 480	8 207	16 352	9 086	6 960	14 318	31 905	13 815	10 440	329	180	231
Affärs- och lagerarbete	11 258	33 256	10 828	9 633	8 904	18 648	9 516	7 101	20 162	51 904	20 344	16 734	307	196	255
Landtransport	22 215	66 577	57 773	49 258	1 953	3 510	6 722	4 132	24 168	70 087	64 495	53 390	115	52	109
Hotell- och restaurangrörelse	2 406	8 088	5 317	4 859	19 229	45 939	47 315	37 342	21 635	54 027	52 632	42 201	152	97	103
Litterärt och konstnärligt arbete	1 205	4 041	1 024	937	308	730	332	305	1 513	4 771	1 356	1 242	395	220	352
Förvaltning och undervisning	4 021	10 661	7 367	6 638	4 070	11 423	4 882	4 359	8 091	22 084	12 249	10 997	145	234	180
Sjukvård och hygien	1 263	3 177	2 101	1 445	9 352	17 930	16 283	10 200	10 615	21 107	18 384	11 645	151	110	115
Husligt arbete	**594**	**1 675**	**994**	**771**	**61 093**	**174 679**	**197 106**	**141 106**	**61 687**	**176 354**	**198 100**	**141 877**	**169**	**89**	**89**
Diversearbete	**23 515**	**70 450**	**65 744**	**64 313**	**98**	**143**	**144**	**129**	**23 613**	**70 593**	**65 888**	**64 442**	**107**	**99**	**107**
Frivilliga arbetsuppgifter	**37 793**	**59 135**	**65 520**	**64 042**	**17 580**	**29 241**	**37 062**	**35 904**	**55 373**	**88 376**	**102 582**	**99 946**	**90**	**79**	**86**
Ungdom utan särsk. utbildning	**21 703**	**31 717**	—	—	**19 083**	**28 620**	—	—	**40 786**	**60 337**	—	—	—	—	—
Tillsammans	**410 835**	**977 547**	**638 315**	**513 528**	**203 206**	**516 695**	**378 563**	**284 624**	**614 041**	**1494242**	**1016878**	**798 152**	**153**	**136**	**147**

sernas antal närmade sig 80 000. Härav framgår, att den väsentligt övervägande delen av arbetskraft kom från andra yrkesområden. Även torvindustrin hade stort behov av arbetskraft — enligt arbetsmarknadskommissionens inventeringar omkring 17 000 man för säsongen. Behovet kunde dock i huvudsak tillgodoses.

Inom industrigruppen redovisades för de flesta grenar kraftigt stegrade förmedlingssiffror, och inalles tillsattes 181 000 platser. Emellertid rådde betydande skillnader i sysselsättningen mellan olika industrigrupper. Sålunda konstaterades fortsatt uppgång inom metallindustrin, speciellt mekaniska och elektriska verkstäder samt skeppsvarv, men mindre god arbetstillgång för järn- och stålmanufaktur. Särskilt inom verkstadsindustrin förelågo svårigheter att skaffa fullt kunniga yrkesarbetare, såsom svarvare, verktygsarbetare, finmekaniker och bilmontörer.

Bland konsumtionsvaruindustrierna hade livsmedelsindustrin helt naturligt sina känningar av de skärpta ransoneringarna på skilda områden. Inom textil- och beklädnadsbranschen samt läder-, hår- och gummivaruindustrierna tillämpades i viss omfattning korttidsarbete på grund av bristande råmaterial, ehuruväl sysselsättningen synes ha varit jämnare under redovisningsåret än under år 1941. Inom kemisk-tekniska industrin förekommo inga större förändringar i sysselsättningen. Arbetstillgången var alltjämt dålig vid färg-, olje- och parfymfabriker men däremot mycket god vid sprängämnesfabriker.

Inom exportindustrierna var arbetstillgången fortfarande ogynnsam, ehuru en viss återhämtning kunde konstateras, särskilt vid massafabrikerna. Sågverken gåvo sämre sysselsättning än föregående år, under det att snickeri- och möbelfabriker väl höllo sin ställning.

Inom byggnadsverksamheten fortsatte den förbättring, som kunnat konstateras redan hösten 1941. Såsom inledningsvis påpekats, hade arbetsförmedlingstvång införts för byggnadsverksamheten, varigenom densamma förhindrades att svälla ut alltför mycket. Den ökade livligheten inom byggnadsfacken medförde stegrad arbetstillgång inom byggnadsämnesindustrierna. Särskilt efterfrågades tegelbruks-, cement- och kalkbruksarbetare, och en viss brist på dylika arbetare gjorde sig här och var gällande.

Sjöfarten var liksom tidigare starkt begränsad till följd av handelsavspärrningen, och de ökade riskerna för krigsförlisning medförde tätare avmönstringar än vanligt.

I den mån förskjutningar förekommo inom gruppen handel, samfärdsel och allmän tjänst, voro dessa av mindre betydelse.

Antalet *ansökningar på 100 lediga platser* har under det senaste decenniet utgjort:

	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942
Jordbruk och skogshushållning	410	269	180	112	93	116	133	72	62	45
Industri och hantverk	3 123	1 723	1 375	991	682	621	413	472	527	816
Sjöfart och fiske	575	496	408	322	219	235	167	223	310	293
Handel och samfärdsel	611	416	278	208	161	146	125	158	150	140
Husligt arbete	139	115	98	94	88	87	88	104	103	89
Diversearbete	955	757	644	413	170	226	246	132	166	107
Samtliga grupper	**685**	**479**	**365**	**262**	**187**	**196**	**173**	**182**	**198**	**147**

Tab. 4. Ungdomsförmedlingen under år 1942.

Månad	Manliga avdelningen				Kvinnliga avdelningen				Tillsammans			
	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Januari . . .	3 484	2 482	1 563	140	4 739	2 457	1 950	193	8 223	4 939	3 513	166
Februari . .	3 385	2 843	1 644	119	4 185	2 557	1 844	164	7 570	5 400	3 488	140
Mars	3 519	3 700	1 932	95	4 127	3 117	2 102	132	7 646	6 817	4 034	112
April	3 810	4 590	2 227	83	3 888	3 540	2 177	110	7 698	8 130	4 404	95
Maj	4 421	4 574	2 364	97	4 286	3 722	2 071	115	8 707	8 296	4 435	105
Juni	9 850	9 283	7 104	106	8 630	7 910	6 003	109	18 480	17 193	13 107	107
Juli	5 677	5 627	4 229	101	5 175	4 695	3 298	110	10 852	10 322	7 527	105
Augusti . . .	4 957	5 075	3 122	98	4 433	4 996	2 895	89	9 390	10 071	6 017	93
September . .	13 256	12 916	11 115	103	9 272	9 598	7 309	97	22 528	22 514	18 424	100
Oktober . . .	14 438	13 932	12 458	104	13 504	13 008	11 204	104	27 942	26 940	23 662	104
November . .	3 720	3 735	2 310	100	3 851	3 705	2 566	104	7 571	7 440	4 676	102
December . .	3 478	2 957	2 017	118	2 849	2 664	1 712	107	6 327	5 621	3 729	113
Hela året 1942	**73 995**	**64 695**	**52 085**	**114**	**68 989**	**56 425**	**44 931**	**122**	**142984**	**121120**	**97 016**	**118**
1941	50 046	35 414	27 554	141	58 065	33 472	27 918	173	108111	68 886	55 472	157
1940	42 249	27 534	21 889	153	47 596	26 523	21 800	179	89 845	54 057	43 689	166
1939	33 554	26 786	17 835	125	32 139	29 428	18 578	109	65 693	56 214	36 413	117
1938	33 623	24 560	16 667	137	33 305	28 037	18 109	119	66 928	52 597	34 776	127
I % av hela förmedlingen 1942	7·6	10·1	10·1	—	13·3	14·9	15·8	—	9·6	11·9	12·2	—
I % av hela förmedlingen 1941	5·0	7·8	7·2	—	12·2	11·4	12·2	—	7·3	9·2	9·1	—
I % av hela förmedlingen 1940	5·4	7·2	6·9	—	12·9	10·4	11·2	—	7·8	8·5	8·6	—
I % av hela förmedlingen 1939	4·9	9·1	7·1	—	11·2	10·9	10·1	—	6·7	9·9	8·4	—
I % av hela förmedlingen 1938	5·1	10·4	8·2	—	12·4	11·8	11·5	—	7·2	11·1	9·6	—

I jämförelse med år 1941 uppvisade samtliga grupper sjunkande relationstal (d. v. s. arbetsansökningar på 100 lediga platser), och alltså ett reducerat överskott på arbetskraft. Överskottet inom industrigruppen var alltjämt framträdande, trots den konstaterade bristen på kvalificerade yrkesarbetare av skilda slag. Även inom sjöfartsgruppen var relationstalet av kända skäl ogynnsamt. Jordbruksgruppen hade till följd av den starka efterfrågan på skogsarbetare ett så lågt relationstal som 45. Även inom husligt arbete, där under de närmast föregående åren jämvikt ägt rum, förelåg nu ett icke obetydligt underskott på hemhjälp av olika slag.

Ungdomsförmedlingen. Det organisationsarbete, som under år 1941 igångsattes för att effektivisera ungdomsförmedlingen och skapa nya förutsättningar för den mera yrkesvägledande sidan av verksamheten, fortsattes under år 1942 på olika håll i landet. Vid årets utgång voro länscentraler för ungdomsförmedling och yrkesvägledning upprättade i 20 län, och beträffande övriga län voro liknande anordningar planerade.

Inalles inskrevos 44 858 pojkar och 44 172 flickor (under 18 år), d. v. s. 43·5 % fler ungdomar än år 1941.

Den vidgade omfattningen av själva förmedlingsarbetet framgår av de i *tab. 4* meddelade siffrorna. Såväl beträffande antalet arbetsansökningar som beträffande antalet lediga och tillsatta platser konstaterades en stegring i jäm-

förelse med föregående år. Detta gällde för både den manliga och den kvinnliga ungdomsförmedlingen. Vid bedömningen av ovannämnda siffror bör emellertid ihågkommas, att däri jämväl ingå siffrorna från förmedlingen av frivillig arbetshjälp och luftbevakningspersonal under 18 år. Även i siffrorna för år 1941 voro resultaten från sistnämnda förmedlingsverksamhet medräknade men hade då betydligt blygsammare proportioner än under år 1942, då antalet ansökningar om arbete av detta slag utgjorde c:a 45 000 och antalet tillsatta platser i det närmaste lika mycket.

Student- och lärarförmedlingen. Under redovisningsåret voro liksom förut fyra studentförmedlingar i verksamhet. Vad lärarförmedlingarna beträffar, företogs under augusti månad en omorganisation. Dessa, som tidigare varit tolv till antalet, utökades nu så, att i regel en lärarförmedling (länscentral) finnes inom varje län. Länscentralerna ha sammanförts i fem distrikt med distriktscentraler i Stockholm, Linköping, Lund, Göteborg och Härnösand, varjämte en huvudcentral för verksamheten inrättats vid student- och lärarförmedlingen i Stockholm. Lärarförmedlingarna ha med undantag för dem, som äro förbundna med studentförmedlingar, kombinerats med ungdomsförmedling och yrkesvägledning samt förlagts till arbetsförmedlingarnas huvudkontor inom respektive län. Förmedlingsverksamhetens omfattning framgår av nedanstående *tab. 5.*

Tab. 5. Student- och lärarförmedlingen under år 1942.

Yrkesgrupper	Manliga avdelningen				Kvinnliga avdelningen				Summa tillsatta platser
	Arbetssökande personer	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbetssökande personer	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Förvaltnings- o. domstolstjänst	392	1 037	411	321	99	217	132	124	445
Läroverkslärare	297	1 357	320	229	233	966	65	58	287
Folkskollärare	629	1 526	1 633	1 273	810	2 169	1 950	1 761	3 034
Småskollärarinnor	—	—	—	—	1 177	3 672	518	491	491
Yrkeslärare etc.	112	355	62	52	400	1 239	315	275	327
Privatlärare	987	3 287	952	913	505	1 557	246	206	1 119
Läkare	106	190	134	81	16	27	10	9	90
Idrottsledare, gymnaster	4	4	23	18	—	—	2	1	19
Journalister, översättare m. m.	69	270	61	56	38	81	26	24	80
Tolkar, guider etc.	1	2	7	7	—	—	2	2	9
Kontorstjänstemän	64	189	105	72	106	368	166	148	220
Annat arbete	160	391	193	178	163	295	137	118	296
Tillsammans år 1942	**2 821**	**8 608**	**3 901**	**3 200**	**3 547**	**10 591**	**3 569**	**3 217**	**6 417**
1941	—	9 231	3 787	3 265	—	12 721	3 159	2 846	6 111
1940	—	7 758	3 621	3 094	—	11 389	3 157	2 898	5 992

Arbetet inom lärarförmedlingen fick under årets senare del sin prägel av den nya lärarförmedlingsorganisationens genomförande, varigenom förmedlingsfrekvensen relativt ökades. Inalles inskrevos 6 368 personer, varav 2 821 på manliga och 3 547 på kvinnliga avdelningen. Under det att antalet arbetsansök-

ningar genomsnittligt visade någon nedgång sedan föregående år, steg antalet lediga såväl som tillsatta platser. Totalantalet lediga platser uppgick under år 1942 till 7 470. Av dessa utgjorde icke mindre än 3 583 platser för folkskollärare, av vilka 3 034 tillsattes. Särskilt var bristen på manliga folkskollärare framträdande, närmast till följd av inkallelser till beredskapstjänst. Folkskollärarinnornas antal räckte mången gång icke till att fylla vakanserna, utan även pensionerade lärarkrafter, studenter och småskollärarinnor måste utnyttjas, varigenom den rådande arbetslösheten inom denna senare yrkesgrupp till en del kunde hävas. De under rubriken yrkeslärare redovisade slöjdlärarna, särskilt kvinnliga, hade svårt att få arbete inom sitt fack. Anmälda lediga vikariat vid läroverk uppgingo till 385, varav 287 platser tillsattes.

Arbetstillgången inom sjömansyrket år 1942.

På- och avmönstringar vid sjömanshusen. Enligt till socialstyrelsen från rikets samtliga sjömanshus ingångna uppgifter uppgick hela antalet under år 1942 påmönstrade sjömän till 27 383 och antalet avmönstrade till 27 016. Härav voro i inrikes fart 2 560 påmönstringar och 2 281 avmönstringar eller 9·3 resp. 8·4 %. Fördelningen på olika sjömanshus framgår av följande översikt:

	På-mönst-rade	Av-mönst-rade		På-mönst-rade	Av-mönst-rade		På-mönst-rade	Av-mönst-rade
Lulcå	887	913	Oskarshamn	636	596	Hälsingborg	1 106	1 307
Umeå	469	446	Kalmar	758	722	Halmstad	275	243
Örnsköldsvik	130	134	Visby	636	619	Göteborg	6 924	6 398
Härnösand	231	235	Karlskrona	211	191	Marstrand	575	660
Sundsvall	576	519	Karlshamn	476	437	Uddevalla	379	325
Söderhamn	210	222	Sölvesborg	377	431	Lysekil	576	567
Gävle	840	832	Kristianstad	126	155	Strömstad	159	165
Stockholm	4 052	4 045	Ystad	366	352	Karlstad	293	364
Nyköping	2 156	2 131	Trelleborg	585	696	Summa 1942	**27 383**	**27 016**
Norrköping	803	828	Malmö	1 450	1 374	» 1941	27 167	27 462
Västervik	332	294	Landskrona	789	815	» 1940	33 259	33 500

Den avgjort största frekvensen kom, efter vad härav synes, på sjömanshuset i Göteborg med 25 % av påmönstringarna och 24 % av avmönstringarna, därnäst kom Stockholm med c:a 15 % av såväl på- som avmönstringarna. Fördelningen på de olika månaderna framgår av nedanstående tablå:

År 1942	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Påmönstrade	1 111	280	461	6 168	4 234	2 753	2 977	2 407	1 895	1 968	1 560	1 569
Avmönstrade	3 796	1 235	646	2 012	1 776	2 308	2 792	2 410	2 012	2 329	2 190	3 510
Påmönstr. per 100 avmönstr. 1942	29	23	71	307	238	119	107	100	94	84	71	45
Påmönstr. per 100 avmönstr. 1941	36	24	153	196	177	134	105	103	88	98	78	50
Påmönstr. per 100 avmönstr. 1940	90	34	114	121	91	136	121	126	125	111	106	69

Inalles kan man per 100 avmönstringar under år 1942 räkna 101 påmönstringar, mot 99 åren 1941 och 1940.

Bland de under året påmönstrade utgjordes 1 705 av fartygsbefälhavare,

4 437 av styrmän och maskinister, 10 014 av däcksmanskap, 6 726 av maskinmanskap och 4 501 av kökspersonal. Bland de avmönstrade voro 1 697 fartygsbefälhavare, 4 438 styrmän och maskinister, 10 098 däcksmanskap, 6 774 maskinmanskap och 4 009 kökspersonal.

Till nationaliteten voro av de under året påmönstrade 27 383 sjömännen 27 109 (eller 99·0 %) svenskar, 36 norrmän, 17 danskar, 68 finnar, 9 tyskar och 144 andra vita. Bland de under samma tid avmönstrade 27 016 sjömännen voro 26 662 (eller 98·7 %) svenskar, 40 norrmän, 39 danskar, 109 finnar, 8 tyskar och 158 andra vita.

Sjömansförmedlingsverksamheten. Statistiska uppgifter rörande sjömansförmedlingen föreligga för 1942 från 34 arbetsförmedlingar (kontor eller sjömansförmedlingsombud).

Sjömansförmedlingens verksamhet under år 1942.

Hamnar	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 lediga platser	Påmönstringar och tillsatta platser inom manskapsgrupperna							
					Däcksmanskap		Maskinmanskap		Kökspersonal		Tillsammans	
					Påm.	T. pl.	Påm.	T. pl.	Påm.	T. pl.	Påm.	T. pl.
Luleå	1 358	823	727	165	333	296	361	340	89	81	783	717
Umeå	491	334	270	147	155	128	157	111	60	25	372	264
Örnsköldsvik	190	95	95	200	51	40	33	41	15	5	99	86
Härnösand	671	149	121	450	101	68	54	38	29	9	184	115
Sundsvall	1 118	349	349	320	215	158	187	145	73	37	475	340
Hudiksvall	99	51	44	194	—	29	—	11	—	4	—	44
Söderhamn	299	106	89	282	98	57	50	26	30	5	178	88
Gävle	1 292	664	659	195	308	310	250	225	106	74	664	609
Stockholm	8 969	4 504	4 293	199	1 372	1 266	1 106	1 077	710	1 094	3 188	3 437
Västerås	1 023	407	399	251	—	182	—	171	—	40	—	393
Södertälje	45	55	55	82	—	26	—	20	—	9	—	55
Oxelösund	3 298	993	991	332	757	429	604	364	288	89	1 649	882
Norrköping	1 532	609	590	252	310	228	230	192	115	66	655	486
Motala	188	151	149	125	—	107	—	32	—	7	—	146
Västervik	216	175	123	123	163	65	46	28	41	26	250	119
Oskarshamn	1 305	441	441	296	238	220	156	166	77	41	471	427
Kalmar	1 962	637	577	308	417	394	107	79	74	61	598	534
Visby	619	320	246	193	245	150	141	78	100	18	486	246
Karlskrona	393	135	134	291	85	62	49	47	30	19	164	128
Ronneby	131	27	20	485	—	11	—	4	—	2	—	17
Karlshamn	889	301	256	295	195	145	57	57	77	35	329	237
Sölvesborg	1 336	301	296	444	126	143	67	59	53	46	246	248
Åhus	868	136	133	638	59	76	27	27	14	19	100	122
Simrishamn	183	144	72	127	—	48	—	3	—	17	—	68
Ystad	588	172	172	342	166	98	60	50	44	21	270	169
Trelleborg	1 705	444	423	384	173	155	149	173	98	60	420	388
Malmö	3 513	1 078	1 075	326	563	454	384	322	195	118	1 142	894
Landskrona	1 646	457	447	360	265	221	182	159	102	49	549	429
Hälsingborg	3 517	1 079	1 079	326	423	363	282	281	140	110	845	754
Halmstad	738	207	206	357	136	133	49	47	31	24	216	204
Göteborg	20 203	6 904	6 877	293	2 190	2 240	1 713	1 762	1 732	406	5 635	4 408
Lysekil	774	684	567	113	224	506	33	28	29	23	286	557
Uddevalla	914	353	331	259	143	74	93	63	42	13	278	150
Karlstad	290	177	174	164	124	82	70	66	34	10	228	158
Tillsammans	62 363	23 462	22 480	266	9 635	8 964	6 697	6 292	4 428	2 663	20 760	17 919

Såsom närmare framgår av föregående tabell, uppgingo samtliga ansökningar om arbete till 62 363, lediga platser till 23 462 och tillsatta platser till 22 480, vilket betecknar en ökning sedan föregående år för ansökningarna med 0·4 % och för lediga och tillsatta platser med resp. 4·6 och 2·0 %. Det genomsnittliga antalet ansökningar per 100 lediga platser var för hela riket 266 under 1942 mot 277 och 198 under resp. 1941 och 1940.

Förmedlingsverksamhetens fördelning på årets skilda månader framgår av nedanstående uppställning.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Arbetssökande personer	5 470	5 502	6 090	7 255	5 136	4 661	4 941	4 609	4 364	4 246	4 054	4 636
Ansökningar	5 560	5 564	6 181	7 445	5 285	4 783	5 091	4 716	4 516	4 397	4 097	4 728
Lediga platser	1 064	540	657	4 152	2 698	2 462	2 965	2 367	1 784	1 775	1 515	1 541
Tillsatta »	1 059	533	653	4 056	2 567	2 308	2 755	2 204	1 696	1 694	1 452	1 503
Ansökningar pr 100 lediga pl.	523	1 030	941	179	196	194	172	199	253	248	270	307

Det vid sjömansförmedlingsanstalterna inregistrerade överskottet på arbetskraft uppgick i medeltal per månad till 3 120 personer eller, om man bortser från de förmedlingar, som avse tillfälligt arbete å fartyg i hamn, till 3 415 personer. Överskottet var störst under mars och minst under juli med 5 433 resp. 1 976 personer.

Förmedlingsverksamhetens fördelning på olika bemanningskategorier klarlägges i efterföljande tablå:

	Ansökningar om arbete		Lediga platser		Tillsatta platser		Per 100 lediga platser	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Ansökningar	Tills. platser
Befälhavare	75	0·1	23	0·1	20	0·1	326	87
Styrmän[1]	1 243	2·0	494	2·1	450	2·0	252	91
Maskinister	1 332	2·1	600	2·6	578	2·6	222	96
Däcksmanskap	26 007	41·7	9 505	40·5	8 964	39·9	274	94
Maskinmanskap	24 555	39·4	6 365	27·1	6 292	28·0	386	99
Kökspersonal	8 978	14·4	2 941	12·5	2 663	11·8	305	91
Andra platser	173	0·3	3 534	15·1	3 513	15·6	5	99
Tillsammans	62 363	100·0	23 462	100·0	22 480	100·0	266	96

Av kökspersonalen utgjordes c:a ¼ av kvinnor (2 000 ansökningar och 913 tillsatta platser). Denna gren av förmedlingsverksamheten var livligast vid kontoret i Stockholm, där antalet tillsatta platser utgjorde 728.

Av 708 arbetssökande utländska sjömän bereddes 193 anställning genom sjömansförmedlingens försorg.

Verksamhetens omfattning vid de olika förmedlingsställena ävensom förhållandet mellan antalet påmönstringar och förmedlade platser inom manskapsgrupperna framgår av tabellen å föregående sida.

[1] Till styrmän ha hänförts jämväl radiotelegrafister.

Göteborg ligger fortfarande främst med 32·4 % av samtliga ansökningar om arbete och 30·6 % av tillsatta platser; härnäst kommer Stockholm med 14·4 resp. 19·1 %. Hälsingborg hade 5·6 resp. 4·8 % och Malmö 5·6 resp. 4·8 %.

Av de under året förmedlade 22 480 platserna avse 21 539 eller 95·8 % anställning å ång- och motorfartyg samt 941 (4·2 %) å segel- och pråmfartyg.

Arbetslösheten inom fackförbunden år 1942.

Den på fackföreningarnas uppgifter grundade fortlöpande statistiken över arbetslösheten inom olika fackförbund, vars preliminära resultat för varje månad publiceras i denna tidskrift, omfattade under 1942 i genomsnitt 764 000 arbetare mot 753 200 föregående år. Dessa siffror motsvara under båda åren ungefär 93 % av hela medlemsantalet i de rapporterande 29 förbunden. Inom de olika facken var det material, varpå denna månadsstatistik grundar sig, som framgår av det nyss sagda, icke alldeles fullständigt, då de till förbunden anslutna avdelningarna endast i viss utsträckning insände månadsrapporter till arbetsmarknadskommissionen. Genom medverkan av förbunden har det insända materialet under redovisningsåret varit rikhaltigare än tidigare. Rapporteringens omfattning framgår av följande tablå, där för varje förbund angivits dess genomsnittliga totala medlemsantal under året (a) och i statistiken redovisade arbetare i genomsnitt (b) samt i procent den del av förbundets hela medlemsantal, som i medeltal redovisats i statistiken under 1942 (c).

Fackförbund	a. Hela medlemsant. (1 000)	b. Redovisade arb. (1 000)	c. b i % av a
Beklädnadsarb.-förbundet	26·7	26·4	99
Bleck- o. plåtslagareförb.	2·7	2·6	96
Bokbindareförbundet	8·5	8·5	100
Bryggeriindustriarbetareförb.	7·2	7·1	99
Byggnadsträarbetareförb.	36·8	33·5	91
De förenade förbunden	14·5	13·1	90
Elektriska arbetareförb.	10·9	8·0	73
Gjutareförbundet	9·6	8·7	91
Grov- o. fabriksarb.-förb.	88·7	74·6	84
Gruvindustriarbetareförb.	10·5	10·3	98
Handelsarbetareförbundet	42·0	42·0	100
Kommunalarbetareförbundet	47·3	47·3	100
Lantarbetareförbundet	44·9	44·9	100
Litografförbundet	2·9	2·9	100
Livsmedelsarbetareförb.	30·0	28·8	96
Metallindustriarbetareförb.	186·1	182·5	98
Murareförbundet	11·4	10·3	90
Målareförbundet	14·1	13·6	96
Pappersindustriarb.-förb.	34·7	32·2	93
Sadelm.- o. tapetsereareförb.	3·8	3·8	100
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	12·6	11·0	87
Stenindustriarbetareförb.	6·9	5·5	80
Sågverksindustriarb.-förb.	22·4	19·4	87
Textilarbetareförbundet	39·8	39·8	100
Tobaksindustriarbetareförb.	2·4	2·4	100
Transportarbetareförb.	35·1	28·5	81
Träindustriarbetareförb.	30·3	23·5	78
Typografförbundet	12·0	12·0	100
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	24·2	20·8	86
Samtliga förbund	**819·0**	**764·0**	**93**

Siffrorna växlade, som synes, från 73 till 100 % av totala medlemsantalet, ett förhållande som givetvis måste beaktas, därest man på grundval av den

publicerade månadsstatistiken vill söka bedöma arbetslöshetens verkliga omfattning och fluktuationer dels inom varje fack för sig och dels inom samtliga förbund tillsammantagna.

Det absoluta antalet redovisade medlemmar och arbetslösa, varpå den sammanställda årsstatistiken grundar sig, framgår av tabellen å sid. 250—251. Den genomsnittliga arbetslöshetssiffran för samtliga förbund utgjorde i avrundat tal 56 900. Som arbetslösa räknas sådana medlemmar, vilka på grund av arbetsbrist eller tillfällig orsak varit utan arbete och vilka enligt av förbunden tillämpade fristämplingsgrunder äro att betrakta såsom arbetslösa. Emellertid skola, i enlighet med särskilda anvisningar till uppgiftslämnarna, sådana medlemmar icke upptagas som arbetslösa, vilka på grund av förkortad arbetstid per dag eller per vecka av förbunden medgivits fristämpling en eller annan vecka i månaden. Icke heller skola såsom arbetslösa räknas medlemmar, som varit arbetslediga på grund av sjukdom, arbetskonflikt, värnplikt och semester.

Antalet arbetslösa i procent av det redovisade medlemsantalet i olika fackförbund framgår av tabellen å sid. 252. Årsmedeltalet för det relativa antalet arbetslösa inom de rapporterande fackförbunden beräknades till 7·5 %. Vid beräkningen av dessa slutsiffror för den totala arbetslösheten under året har man icke tagit hänsyn till att rapporteringen i vissa fackförbund varit ofullständig, utan genomsnittssiffran är grundad på det redovisade medlemsantalet och arbetslösheten i de rapporterande avdelningarna av ovannämnda fackförbund. För att eliminera denna felkälla har den totala arbetslösheten i de rapporterande fackförbunden även beräknats på så sätt, att man utgått från antagandet, att arbetslösheten bland de icke rapporterande avdelningarna av fackförbunden överensstämmer med arbetslösheten bland de rapporterande. Det på detta sätt erhållna genomsnittliga antalet arbetslösa i samtliga förbund uppgick till 63 100, vilket ger en arbetslöshetsprocent för året på 7·7 i stället för den ovanstående, som var 7·5. Förskjutningarna under åren 1934—42 framgå av följande sammanställning:

	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942
Genomsnittl. antal medl., 1 000-tal .	533·4	551·1	589·8	638·6	688·1	771·0	799·8	805·9	819·0
Beräknat genomsnittl. antal arbetslösa, 1 000-tal	105·1	88·7	80·2	74·7	79·1	75·6	99·9	94·8	63·1
Beräknad arbetslöshetsprocent . . .	19·7	16·1	13·6	11·7	11·5	9·8	12·5	11·7	7·7

De sålunda framräknade årsmedeltalen för arbetslöshetsprocenten ligga, som synes, högre än de å sid. 249 publicerade, beroende på att de fackförbund, vilkas avdelningar ej fullständigt fullgjort sin rapportering, som regel hade en relativt hög arbetslöshet. Arbetslöshetsprocenten nådde sitt maximum år 1933 och sjönk sedan år från år fram till 1940, då på grund av de inträffade krisförhållandena läget på arbetsmarknaden försämrades och arbetslösheten ökade. Under de båda senaste åren gick arbetslösheten åter ned, och redovisningsårets procentsiffra är den lägsta sedan 1920.

Utvecklingen på arbetsmarknaden månad för månad, sådan den återspeglas

i fackföreningsstatistiken, åskådliggöres i nedanstående tablå, vari arbetslöshetsprocenten angivits för åren 1935—1942.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
1935	22·3	20·1	18·5	16·0	12·1	11·3	9·9	10·2	10·9	12·7	14·9	21·3	15·0
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·3	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5

Ännu vid mitten av år 1941 var arbetslöshetsprocenten högre än närmast föregående års. Från och med juli 1941 ägde emellertid en omsvängning rum, och sedan dess har arbetslöshetssituationen successivt förbättrats. Redovisningsårets procenttal voro genomgående lägre än vid motsvarande tidpunkter under varje i tabellen upptaget år.

Av de 29 fackförbunden, för vilka uppgifter förelågo, hade samtliga med undantag för sko- och läderindustriarbetareförbundet lägre arbetslöshetssiffror än år 1941. Nedgången var också i flertalet fall rätt betydlig. Ordnas förbunden i arbetslöshetshänseende efter årsmedeltalens storlek, får man följande bild av situationen inom de olika facken.

	%		%		%
Murareförbundet	24·3	Bleck- o. plåtslagareförb.	8·8	Lantarbetareförbundet	3·6
Målareförbundet	24·2	Pappersindustriarb.-förb.	8·3	Kommunalarbetareförb.	3·3
Byggnadsträarbetareförb.	23·3	Tobaksindustriarb.-förb.	8·3	Handelsarbetareförb.	2·6
Sågverksind.-arb.-förb.	16·7	Beklädnadsarbetareförb.	7·7	Metallindustriarb.-förb.	2·5
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	14·8	Livsmedelsarbetareförb.	6·8	Bokbindareförbundet	2·3
Grov- o. fabriksarb.-förb.	13·5	Träindustriarbetareförb.	6·6	Gjutareförbundet	1·9
Stenindustriarbetareförb.	13·5	De förenade förbunden	5·4	Litografförbundet	1·8
Sko- o. läderindustriarb.-f.	13·2	Elektriska arbetareförb.	5·0	Typografförbundet	1·8
Transportarbetareförb.	10·2	Textilarbetareförbundet	4·3	Gruvindustriarbetareförb.	1·7
Sadelm.- o. tapetseraref.	9·1	Bryggeriindustriarb.-förb.	3·9		

De stora skillnaderna i arbetstillgången mellan olika fack, som varit utmärkande för 1942, liksom för flera år tidigare, framträda tydligt i ovanstående sammanställning. Förbunden inom byggnadsbranschen och vissa exportindustrier uppvisade trots inträffade förbättringar fortfarande hög arbetslöshetsprocent, under det att årsmedeltalen för flertalet övriga fack voro relativt låga.

Antal redovisade medlemmar och arbetslösa

	Fackförbund	Antal redovisade medlem-								
		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.
1	Beklädnadsarbetareförb.	26 034	26 512	26 870	26 640	26 524	26 445	26 383	26 179	26 146
2	Bleck- o. plåtslagareförb.	2 651	2 657	2 633	2 614	2 650	2 363	2 674	2 605	2 671
3	Bokbindareförbundet	8 188	8 217	8 238	8 351	8 374	8 413	8 438	8 545	8 609
4	Bryggeriindustriarb.-förb.	7 022	7 053	7 021	7 041	7 064	7 055	7 121	7 123	7 084
5	Byggnadsträarbetareförb.	34 109	33 622	33 484	33 263	33 415	33 625	33 505	33 410	33 549
6	De förenade förbunden	12 859	13 115	13 206	13 149	12 863	12 875	13 143	13 563	13 225
7	Elektriska arbetareförb.	8 191	8 479	8 359	8 215	8 157	7 849	7 828	7 925	7 969
8	Gjutareförbundet	8 468	8 585	8 736	8 790	8 928	8 811	8 492	8 714	8 654
9	Grov- o. fabriksarb.-förb.	74 709	74 016	73 649	73 299	73 290	74 482	75 351	75 268	75 155
10	Byggnadsind.-arb.	35 287	34 230	34 250	33 956	33 886	35 107	35 586	35 809	35 897
11	Byggnadsämnesind.-arb.	12 716	12 820	12 551	12 524	12 620	12 803	13 096	12 945	13 082
12	Glasbruksarb.	3 970	3 773	4 073	3 936	3 791	3 885	3 660	3 787	3 860
13	Sockerfabriksarb.	4 766	4 746	4 474	4 641	4 610	4 621	4 614	4 660	4 568
14	Tändsticksarb.	1 286	1 277	1 275	1 311	1 293	1 282	1 272	1 265	1 289
15	Övriga arb.	16 684	17 170	17 026	16 931	17 090	16 884	17 123	16 802	17 009
16	Gruvindustriarbetareförb.	9 955	10 357	10 332	10 444	10 191	10 259	10 133	10 164	10 195
17	Handelsarbetareförb.	41 205	41 524	41 755	41 996	42 073	42 139	42 077	42 097	42 102
18	Kommunalarbetareförb.	46 799	46 850	47 081	46 970	46 480	46 981	47 482	47 816	47 758
19	Lantarbetareförbundet	43 576	43 741	43 907	44 075	44 514	45 008	45 307	45 526	45 578
20	Litografförbundet	2 859	2 873	2 876	2 879	2 874	2 880	2 870	2 876	2 878
21	Livsmedelsarbetareförb.	28 324	28 404	28 357	28 572	29 011	28 824	28 905	28 783	29 103
22	Metallindustriarb.-förb.	179 846	182 645	183 860	183 032	184 715	178 630	179 117	178 656	182 676
23	Järnbruksarbetare	87 998	88 438	88 631	88 767	88 858	87 907	87 964	87 581	88 387
24	Verkstadsarbetare	141 848	144 207	145 229	144 265	145 857	140 723	141 153	141 125	144 289
25	Murareförbundet	10 609	10 710	10 451	10 304	10 240	10 197	10 364	10 174	9 990
26	Målareförbundet	14 236	13 784	13 795	13 500	13 370	13 215	13 505	13 138	13 459
27	Pappersindustriarb.-förb.	32 867	32 586	32 620	31 948	32 198	32 035	32 378	32 099	32 022
28	Sadelm.- o. tapetseraref.	3 760	3 763	3 783	3 819	3 818	3 807	3 789	3 754	3 760
29	Sko- o. läderindustriarb.-förb.	11 212	11 126	11 153	11 147	11 030	11 007	10 892	10 801	10 869
30	Stenindustriarbetareförb.	5 912	6 069	5 885	5 693	5 576	5 239	5 252	5 376	5 467
31	Sågverksindustriarb.-förb.	20 024	19 601	19 914	19 297	19 659	19 363	19 536	19 375	19 151
32	Textilarbetareförbundet	39 470	39 789	40 259	40 344	40 055	39 932	39 655	39 533	39 422
33	Tobaksindustriarb.-förb.	2 315	2 345	2 339	2 320	2 334	2 352	2 344	2 338	2 381
34	Transportarbetareförb.	29 039	29 430	29 240	28 771	29 026	28 306	28 259	28 601	28 182
35	Träindustriarbetareförb.	23 521	23 693	23 115	23 445	22 966	22 976	23 138	23 132	23 441
36	Typografförbundet	11 838	11 911	11 911	11 911	11 911	11 980	11 980	12 035	12 035
37	Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	21 128	20 177	20 735	21 147	20 622	20 529	20 810	20 583	21 752
38	Summa	760 729	763 634	765 614	762 976	763 958	757 577	760 728	760 189	765 283

månadsvis i olika fackförbund år 1942.

mar			Därav arbetslösa											
Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
26 247	26 276	26 169	3 991	2 821	1 725	2 081	1 987	1 647	1 989	1 465	911	946	1 364	3 464	1
2 674	2 672	2 660	478	332	408	275	189	110	114	83	95	113	202	363	2
8 658	8 750	8 801	317	262	225	223	205	204	185	172	160	124	95	198	3
7 032	7 026	6 995	487	510	351	280	173	146	121	162	200	286	314	248	4
33 569	33 465	32 826	15 950	14 759	13 060	9 022	6 355	5 593	3 601	3 141	3 599	4 742	5 859	10 079	5
13 148	13 146	13 339	770	895	949	640	538	533	639	527	556	590	590	1 353	6
7 683	8 123	7 771	829	911	761	535	424	353	212	171	135	148	152	185	7
8 868	8 726	8 589	298	222	185	154	164	157	147	120	104	109	107	245	8
74 864	76 353	75 041	20 255	19 412	16 436	10 480	6 479	5 005	4 709	4 741	5 294	5 931	7 067	15 074	9
35 020	35 756	35 068	13 238	12 586	10 366	6 430	4 095	2 892	2 530	2 832	3 140	3 488	4 550	9 766	10
13 315	13 053	13 333	3 601	3 501	3 092	1 772	660	531	452	510	720	943	1 135	2 185	11
3 713	3 751	3 572	322	233	196	193	148	147	203	196	99	81	103	124	12
4 836	5 296	5 028	926	769	610	536	377	312	198	179	275	202	185	1 018	13
1 241	1 221	1 196	224	222	199	186	146	142	134	148	137	164	113	151	14
16 789	17 276	16 844	1 944	2 101	1 973	1 863	1 053	981	1 192	881	923	1 053	1 081	1 880	15
10 265	10 313	10 497	208	260	265	173	206	121	132	117	107	117	133	290	16
42 191	42 328	42 298	1 106	1 394	1 391	1 107	961	941	927	980	929	1 022	1 052	1 063	17
47 775	47 839	47 226	3 291	2 664	2 489	1 752	737	748	717	818	971	1 161	1 302	2 102	18
45 504	45 635	45 854	2 970	2 988	2 558	1 408	1 081	922	1 080	977	1 008	875	1 559	2 094	19
2 882	2 885	2 900	71	83	58	49	44	40	45	41	42	36	46	60	20
29 206	28 852	28 939	2 358	2 205	2 077	1 829	1 641	1 492	1 527	1 700	2 039	1 804	1 788	3 157	21
184 383	185 458	187 114	6 292	7 755	7 305	6 121	5 246	3 838	2 811	2 659	2 534	2 589	2 844	4 554	22
88 642	88 782	88 850	616	530	497	367	245	160	203	217	280	243	270	571	23
145 741	146 676	148 264	5 676	7 225	6 808	5 754	5 001	3 678	2 608	2 442	2 254	2 846	2 574	3 983	24
10 237	9 797	10 171	5 568	5 452	5 050	3 185	1 640	769	504	514	806	1 363	1 850	3 243	25
13 588	13 544	13 639	7 554	6 561	5 265	3 470	2 248	1 886	1 518	1 129	789	1 902	3 145	3 985	26
32 247	32 498	31 425	4 488	3 558	3 165	2 972	2 578	2 179	1 987	1 788	2 026	2 218	2 465	2 613	27
3 795	3 816	3 802	843	584	471	369	349	273	283	239	158	125	124	331	28
10 676	10 810	10 771	1 876	1 668	1 202	888	1 247	781	878	748	1 555	1 249	1 288	4 035	29
5 414	5 109	5 286	1 712	1 258	1 006	532	365	381	429	503	508	584	459	1 180	30
18 689	19 077	19 215	5 910	4 824	4 759	3 837	2 614	1 571	1 099	1 484	1 821	2 386	3 131	5 534	31
39 547	39 718	39 670	2 302	2 087	1 900	1 906	1 518	1 814	1 651	1 331	1 357	1 271	1 210	1 963	32
2 385	2 400	2 387	214	233	227	204	197	186	183	166	174	183	187	187	33
28 409	28 464	26 623	4 557	4 532	4 051	3 457	2 599	1 893	1 826	1 908	2 040	2 166	2 586	3 205	34
23 655	24 126	24 543	3 413	2 370	1 919	1 281	969	869	795	741	644	804	895	3 805	35
12 035	12 109	12 109	507	277	180	144	125	81	100	225	222	203	220	313	36
20 617	21 085	20 134	4 591	4 341	4 434	3 180	2 565	2 264	2 088	1 889	1 995	2 020	3 640	3 971	37
766 243	**770 430**	**766 794**	**103206**	**95 218**	**83 872**	**61 554**	**45 444**	**36 797**	**32 207**	**30 539**	**32 779**	**37 067**	**45 674**	**78 894**	38

Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet.

Fackförbund	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Årsmedeltal 1942	Årsmedeltal 1941
Beklädnadsarbetareförb.	15·3	10·6	6·4	7·8	7·5	6·2	7·5	5·6	3·5	3·6	5·2	13·2	7·7	8·8
Bleck- o. plåtslagareförb.	18·0	12·5	15·5	10·5	7·1	4·7	4·3	3·2	3·6	4·2	7·6	13·6	8·8	16·3
Bokbindareförbundet	3·9	3·2	2·7	2·7	2·4	2·4	2·2	2·0	1·9	1·4	1·1	2·2	2·3	4·8
Bryggeriindustriarbetareförb.	6·9	7·2	5·0	4·0	2·4	2·1	1·7	2·3	2·8	4·1	4·5	3·5	3·9	6·7
Byggnadsträarbetareförb.	46·8	43·9	39·0	27·1	19·0	16·6	10·7	9·4	10·7	14·1	17·5	30·7	23·8	32·3
De förenade förbunden	6·0	6·8	7·2	4·9	4·2	4·1	4·9	3·9	4·2	4·5	4·5	10·1	5·4	6·2
Elektriska arbetareförb.	10·1	10·7	9·1	6·5	5·2	4·5	2·7	2·2	1·7	1·9	1·9	2·4	5·0	7·3
Gjutareförbundet	3·5	2·6	2·1	1·8	1·8	1·8	1·7	1·4	1·2	1·2	1·2	2·9	1·9	3·4
Grov- o. fabriksarbetareförb.	27·1	26·2	22·3	14·3	8·8	6·7	6·2	6·3	7·0	7·9	9·3	20·1	13·5	22·2
Byggnadsind.-arb.	37·5	36·8	30·3	18·9	12·1	8·2	7·1	7·9	8·9	10·0	12·7	27·8	18·1	30·0
Byggnadsämnesind.-arb.	28·3	27·3	24·6	14·1	5·2	4·1	3·5	3·9	5·5	7·1	8·7	16·4	12·3	22·1
Glasbruksarb.	8·1	6·2	4·8	4·9	3·9	3·8	5·5	5·2	2·6	2·2	2·7	3·5	4·5	11·1
Sockerfabriksarb.	19·4	16·2	13·6	11·5	8·2	6·8	4·3	3·8	6·0	4·2	2·5	20·2	9·7	18·1
Tändsticksarb.	17·4	17·4	15·6	14·2	11·3	11·1	10·5	11·3	11·1	13·2	9·3	12·6	12·9	19·1
Övriga arb.	11·7	12·2	11·6	8·1	6·2	5·8	7·0	5·2	5·4	6·3	6·0	10·9	8·0	10·8
Gruvindustriarbetareförb.	2·1	2·5	2·6	1·7	2·0	1·2	1·3	1·2	1·0	1·1	1·3	2·8	1·7	2·5
Handelsarbetareförb.	2·7	3·4	3·3	2·6	2·3	2·2	2·2	2·3	2·2	2·4	2·5	2·5	2·6	3·4
Kommunalarbetareförb.	7·0	5·7	5·3	3·7	1·6	1·6	1·5	1·7	2·0	2·4	2·7	4·5	3·3	4·2
Lantarbetareförbundet	6·8	6·8	5·8	3·2	2·4	2·0	2·4	2·1	2·2	1·9	3·4	4·6	3·6	3·8
Litografförbundet	2·5	2·9	2·0	1·7	1·5	1·4	1·6	1·4	1·5	1·2	1·6	2·1	1·8	3·2
Livsmedelsarbetareförb.	8·3	7·8	7·3	6·4	5·7	5·2	5·3	5·9	7·0	6·2	6·2	10·9	6·8	7·6
Metallindustriarbetareförb.	3·5	4·2	4·0	3·3	2·8	2·1	1·6	1·5	1·4	1·4	1·5	2·4	2·5	4·8
Järnbruksarbetare	1·6	1·4	1·3	0·9	0·6	0·4	0·5	0·6	0·7	0·6	0·7	1·5	0·9	1·6
Verkstadsarbetare	4·0	5·0	4·7	4·0	3·4	2·6	1·8	1·7	1·6	1·6	1·8	2·7	2·9	5·7
Murareförbundet	52·5	50·9	48·3	30·9	16·0	7·5	4·9	5·1	8·1	13·3	18·9	31·9	24·3	39·0
Målareförbundet	53·1	47·6	38·2	25·7	16·8	14·3	11·2	8·6	5·9	14·0	23·2	29·2	24·2	29·9
Pappersindustriarbetareförb.	13·7	10·9	9·7	9·3	8·0	6·8	6·1	5·6	6·3	6·9	7·6	8·3	8·3	18·1
Sadelm.- o. tapetserareförb.	22·4	15·5	12·5	9·7	9·1	7·2	7·5	6·4	4·2	3·3	3·2	8·7	9·1	12·8
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	16·7	15·0	10·8	8·0	11·3	7·1	8·1	6·9	14·3	11·7	11·9	37·5	13·2	11·6
Stenindustriarbetareförb.	29·0	20·7	17·1	9·3	6·5	7·3	8·2	9·4	9·3	10·8	9·0	22·3	13·5	17·4
Sågverksindustriarbetareförb.	29·5	24·6	23·9	19·9	13·3	8·1	5·6	7·7	9·5	12·8	16·4	28·8	16·7	23·5
Textilarbetareförbundet	5·8	5·2	4·7	4·7	3·8	4·5	4·2	3·4	3·4	3·2	3·0	4·9	4·3	4·8
Tobaksindustriarbetareförb.	9·2	9·9	9·7	8·8	8·4	7·9	7·8	7·1	7·3	7·7	7·8	7·8	8·3	10·7
Transportarbetareförb.	15·7	15·4	13·9	12·0	9·0	6·7	6·5	6·7	7·2	7·6	9·1	12·0	10·2	15·6
Träindustriarbetareförb.	14·5	10·0	8·3	5·5	4·2	3·8	3·4	3·2	2·7	3·4	3·7	15·5	6·6	10·8
Typografförbundet	4·3	2·3	1·5	1·2	1·0	0·7	0·8	1·9	1·8	1·7	1·8	2·6	1·8	4·3
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	21·7	21·5	21·4	15·0	12·4	11·0	10·0	9·2	9·2	9·8	17·3	19·7	14·8	22·1
Summa	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5	11·3

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under februari 1943.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	10 551	3 995	3 206	6 723	7 575	4 807	17 274	11 570	8 013	149
Stockholms län . .	2 974	2 094	1 575	1 096	1 523	854	4 070	3 617	2 429	113
Uppsala län . . .	1 723	1 039	719	493	581	276	2 216	1 620	995	137
Södermanlands län	2 099	1 639	1 056	756	746	398	2 855	2 385	1 454	120
Östergötlands län .	3 779	3 070	1 950	1 671	1 575	909	5 450	4 645	2 859	117
Jönköpings län . .	1 725	1 663	1 093	969	707	413	2 694	2 370	1 506	114
Kronobergs län . .	1 553	1 565	1 220	428	545	281	1 981	2 110	1 501	94
Kalmar län . . .	2 601	2 290	1 282	592	762	367	3 193	3 052	1 649	105
Gotlands län . . .	402	307	203	94	137	50	496	444	253	112
Blekinge län . . .	1 850	1 280	1 005	721	892	550	2 571	2 172	1 555	118
Kristianstads län .	2 724	2 021	1 273	1 001	1 111	442	3 725	3 132	1 715	119
Malmö stad . . .	3 995	1 286	1 250	2 063	1 173	1 094	6 058	2 459	2 344	246
Malmöhus län i övr.	4 936	2 336	1 888	1 571	1 248	837	6 507	3 584	2 725	182
Hallands län . . .	1 164	854	649	740	416	237	1 904	1 270	886	150
Göteborgs stad . .	8 973	3 310	2 991	4 163	3 458	2 519	13 136	6 768	5 510	194
Gbg o. Boh. län i övr.	3 017	1 192	1 023	513	433	273	3 530	1 625	1 296	217
Älvsborgs län . .	2 284	1 652	1 353	1 297	890	556	3 581	2 542	1 909	141
Skaraborgs län . .	1 947	1 753	1 163	784	887	457	2 731	2 640	1 620	103
Värmlands län . .	1 815	2 711	1 701	1 022	894	534	2 837	3 605	2 235	79
Örebro län	3 513	2 048	1 432	2 322	1 227	734	5 835	3 275	2 166	178
Västmanlands län .	1 599	2 041	1 113	738	841	389	2 337	2 882	1 502	81
Kopparbergs län .	2 033	2 299	1 713	863	1 064	510	2 896	3 363	2 223	86
Gävleborgs län . .	2 878	3 118	2 564	1 032	881	503	3 910	3 999	3 067	98
Västernorrlands län	5 382	3 256	2 412	866	673	491	6 248	3 929	2 903	159
Jämtlands län . .	1 418	2 798	1 248	682	823	606	2 100	3 621	1 854	58
Västerbottens län .	1 143	1 176	928	584	559	372	1 727	1 735	1 300	100
Norrbottens län . .	2 126	1 493	1 130	435	433	275	2 561	1 926	1 405	133
Summa febr. 1943	**80 204**	**54 286**	**39 140**	**34 219**	**32 054**	**19 734**	**114 423**	**86 340**	**58 874**	**133**
» jan. 1943	99 022	69 639	56 117	39 032	31 350	20 471	138 054	100989	76 588	137
» febr. 1942	95 303	46 768	37 113	44 594	22 530	16 029	139 897	69 298	53 142	202
» » 1941	97 641	36 099	29 480	34 253	18 565	13 393	131 894	54 664	42 873	241
» » 1940	65 215	34 893	25 374	24 319	20 212	13 002	89 534	55 105	38 376	162

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappersindustri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**4 646**	**6 406**	**2 210**	**2 884**	**21 385**	**14 252**	**6 166**	**3 238**	**2 045**	**5 696**	**1 134**	**858**
2	Stockholms stad . . .	78	2	2	1	—	—	1 217	653	305	220	73	46
3	Stockholms län	428	493	170	74	797	700	273	106	82	104	40	35
4	Uppsala län	185	282	102	35	292	202	194	35	23	117	10	7
5	Södermanlands län . .	173	428	123	56	511	363	238	172	109	47	28	27
6	Östergötlands län . . .	474	759	188	66	647	377	272	240	126	175	55	48
7	Jönköpings län	83	245	59	26	689	465	155	63	38	383	156	131
8	Kronobergs län	88	185	44	129	814	709	139	29	22	155	76	37
9	Kalmar län	138	277	49	63	1 151	471	122	52	25	337	111	93
10	Gotlands län	28	47	6	5	73	60	8	4	2	2	1	—
11	Blekinge län	103	122	29	10	377	269	113	60	37	79	39	26
12	Kristianstads län . . .	371	687	220	43	339	255	114	84	43	150	59	37
13	Malmö stad	159	84	69	—	24	24	335	110	107	54	8	8
14	Malmöhus län i övr. .	644	724	452	24	44	40	272	178	112	83	34	20
15	Hallands län	105	150	64	48	239	187	39	55	39	42	11	8
16	Göteborgs stad	122	44	41	5	8	8	616	258	246	439	34	26
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	99	124	49	13	268	243	77	21	16	93	34	33
18	Älvsborgs län	129	123	37	82	822	718	195	94	60	216	84	63
19	Skaraborgs län	226	558	151	30	322	254	143	123	75	109	37	26
20	Värmlands län	124	175	27	72	1 837	1 076	171	117	85	294	28	22
21	Örebro län	133	368	105	55	867	621	281	179	134	88	29	23
22	Västmanlands län . . .	124	294	92	32	870	347	331	230	138	27	17	8
23	Kopparbergs län . . .	105	69	27	221	1 494	1 123	258	130	84	121	18	18
24	Gävleborgs län	131	70	54	436	2 205	1 788	210	120	86	579	61	43
25	Västernorrlands län . .	205	34	18	395	2 630	1 871	160	37	13	1 443	23	14
26	Jämtlands län	71	37	19	479	2 364	903	35	34	12	16	2	2
27	Västerbottens län . . .	42	13	4	342	878	686	65	33	13	145	17	12
28	Norrbottens län	78	12	9	142	823	492	133	21	13	178	49	45
29	*Kvinnliga avdeln.* . .	**717**	**1 070**	**192**	—	—	—	**598**	**455**	**351**	**260**	**257**	**158**
30	Stockholms stad . . .	377	—	—	—	—	—	148	100	71	68	104	49
31	Stockholms län	4	16	6	—	—	—	32	33	30	11	3	2
32	Uppsala län	8	53	4	—	—	—	17	—	—	2	2	—
33	Södermanlands län . .	6	9	2	—	—	—	64	62	23	7	11	7
34	Östergötlands län . . .	6	21	3	—	—	—	45	46	39	4	7	4
35	Jönköpings län	16	72	11	—	—	—	14	7	7	14	11	6
36	Kronobergs län	10	60	10	—	—	—	—	—	—	2	—	—
37	Kalmar län	7	71	8	—	—	—	6	7	7	13	17	7
38	Gotlands län	2	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	6	45	7	—	—	—	7	23	15	2	1	—
40	Kristianstads län . . .	22	68	9	—	—	—	4	7	7	8	1	1
41	Malmö stad	49	22	22	—	—	—	36	7	7	27	24	22
42	Malmöhus län i övr. .	58	62	33	—	—	—	—	3	3	6	5	4
43	Hallands län	14	35	7	—	—	—	4	3	3	1	1	1
44	Göteborgs stad	47	—	—	—	—	—	28	74	73	53	44	35
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	9	21	7	—	—	—	—	—	—	3	3	3
46	Älvsborgs län	—	8	—	—	—	—	15	23	17	11	5	3
47	Skaraborgs län	8	77	5	—	—	—	2	9	4	7	—	—
48	Värmlands län	8	60	5	—	—	—	23	16	16	2	3	3
49	Örebro län	4	35	2	—	—	—	108	3	2	4	5	4
50	Västmanlands län . . .	4	64	6	—	—	—	38	31	26	2	2	1
51	Kopparbergs län . . .	7	32	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Gävleborgs län	15	56	12	—	—	—	5	1	1	8	—	—
53	Västernorrlands län . .	6	27	5	—	—	—	2	—	—	—	1	1
54	Jämtlands län	9	63	12	—	—	—	—	—	—	—	1	—
55	Västerbottens län . . .	8	32	6	—	—	—	—	—	—	3	6	5
56	Norrbottens län	7	32	6	—	—	—	—	—	—	2	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete			Tj. pliktiga	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
23 287	**8 113**	**7 865**	**9 909**	**1 984**	**1 620**	**13767**	**5 050**	**4 758**	**2730**	**915**	**702**	**241**	**210**	**126**	**8 291**	**5 851**	**4 704**	**2 587**	1
3 414	610	601	964	144	123	2 371	996	931	1219	305	267	96	80	52	971	1 132	879	} 465	2
1 000	350	350	110	88	55	238	78	66	29	4	2	5	7	5	248	131	110		3
662	216	214	149	14	9	129	32	29	133	44	30	6	3	1	101	111	102	9	4
645	216	204	195	30	27	403	104	88	23	9	5	1	5	1	154	136	109	164	5
1 178	547	532	282	78	66	752	444	429	74	44	27	10	5	1	340	251	156	156	6
395	134	127	333	211	135	90	35	27	31	17	13	4	4	3	202	109	95	23	7
394	135	128	297	171	153	113	37	33	21	20	13	6	1	1	117	97	80	94	8
601	244	241	265	76	69	698	212	196	32	15	10	4	1	—	171	151	128	170	9
118	41	31	48	102	73	71	11	10	4	2	—	1	—	—	66	26	21	51	10
462	381	375	275	73	71	426	122	115	18	2	—	4	3	1	358	101	82	2	11
738	349	291	485	98	74	311	167	154	34	23	23	3	1	—	301	209	176	174	12
1 267	317	315	419	13	13	986	335	334	144	38	36	15	1	1	508	356	343	108	13
1 349	535	523	651	145	137	1 024	345	335	112	59	51	19	16	10	649	256	208	109	14
388	132	132	266	82	56	163	97	95	13	4	4	4	1	1	62	83	63	34	15
2 167	720	720	688	37	29	3 651	1 442	1 431	484	142	100	21	36	30	640	589	357	140	16
486	168	162	1 590	198	192	282	184	154	11	13	6	6	3	3	330	179	165	30	17
538	154	154	566	134	113	126	33	31	46	20	12	6	9	5	263	179	160	117	18
770	344	338	178	105	86	119	79	71	32	11	6	2	3	2	296	171	154	42	19
544	287	279	205	23	18	119	34	16	29	12	10	4	4	1	253	194	167	—	20
959	357	354	1 257	54	48	131	43	29	53	24	23	1	3	—	240	124	95	315	21
682	438	406	57	17	8	112	34	28	26	15	7	—	7	—	155	119	79	53	22
662	294	287	134	14	8	117	26	22	21	8	5	3	2	1	283	244	138	108	23
733	282	278	183	24	21	319	62	53	41	35	15	1	3	—	245	256	226	—	24
1 540	217	217	180	23	11	699	20	14	50	11	10	5	4	2	684	257	242	21	25
478	185	161	31	6	6	75	38	35	20	16	10	3	—	—	109	116	100	101	26
265	130	129	33	15	12	55	13	2	10	1	1	4	5	3	144	71	66	38	27
852	330	316	68	9	7	187	27	27	20	16	16	7	3	2	398	203	203	63	28
5	**3**	**3**	**7 280**	**2 396**	**1 560**	**5 729**	**4 835**	**3 474**	**2175**	**1590**	**1172**	**15176**	**20086**	**12020**	**2 279**	**1 362**	**804**	—	29
—	—	—	828	424	232	1 578	1 639	1 265	512	444	277	2 814	4 568	2 776	398	296	137	—	30
—	—	—	121	64	33	112	130	71	12	15	9	746	1 249	694	58	13	9	—	31
—	—	—	50	16	5	56	63	35	95	52	36	205	368	178	60	27	18	—	32
—	—	—	94	32	18	126	119	64	31	31	26	367	452	242	61	30	16	—	33
2	—	—	432	158	100	224	202	125	98	100	79	708	934	481	152	107	78	—	34
—	—	—	393	64	46	112	98	68	41	39	31	316	391	232	60	25	12	—	35
—	—	—	57	54	19	79	92	59	27	29	26	229	305	163	24	5	4	—	36
3	1	1	42	29	13	101	76	38	33	29	26	366	512	259	21	20	8	—	37
—	—	—	5	3	1	22	12	6	7	4	1	53	82	37	5	7	5	—	38
—	—	—	44	63	57	89	101	72	31	24	19	411	612	364	131	23	16	—	39
—	—	—	151	97	52	213	158	69	50	48	35	447	713	252	106	19	17	—	40
—	—	—	422	109	99	464	235	225	152	74	68	747	677	624	166	25	24	—	41
—	—	—	293	153	123	229	165	117	141	50	41	741	763	480	103	47	33	—	42
—	—	—	316	27	18	123	62	42	27	17	12	206	250	148	49	21	6	—	43
—	1	1	1 010	369	232	720	340	293	321	187	149	1 852	2 279	1 651	132	164	85	—	44
—	—	—	207	106	84	42	59	31	18	21	15	193	213	124	41	10	9	—	45
—	—	—	678	245	157	96	64	37	53	32	17	402	497	312	42	16	13	—	46
—	—	—	129	41	33	101	113	69	60	49	32	387	575	297	90	23	17	—	47
—	—	—	242	40	37	114	107	77	42	39	39	507	610	345	84	19	12	—	48
—	1	1	1 339	154	98	182	131	98	44	44	41	541	721	370	100	133	118	—	49
—	—	—	99	25	16	133	98	57	41	36	17	334	554	256	87	31	10	—	50
—	—	—	79	32	23	161	186	99	47	42	31	489	611	318	80	161	35	—	51
—	—	—	111	36	23	165	117	78	66	38	28	555	599	338	107	34	23	—	52
—	—	—	35	10	7	110	84	68	66	36	31	597	499	367	50	16	12	—	53
—	—	—	13	15	13	214	254	210	70	59	50	348	399	292	30	32	29	—	54
—	—	—	63	27	18	74	57	41	42	30	13	368	387	269	26	20	20	—	55
—	—	—	27	3	3	89	73	57	45	21	20	249	266	151	16	38	38	—	56

Tab. 3. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under februari 1943.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.
Jordbruk o. skogsbruk	7 530	27 791	16 462	717	1 070	192	7 894	8 247	28 861	16 654
Jordbruk o. fiske .	4 646	6 406	2 210	717	1 070	192	5 052	5 363	7 476	2 402
Skogsbruk	2 884	21 385	14 252	—	—	—	2 842	2 884	21 385	14 252
Industri o. hantverk .	45 058	14 469	12 388	8 143	3 111	2 072	51 217	53 201	17 580	14 460
Malmbr. o. metallind.	6 166	3 238	2 045	598	455	351	6 560	6 764	3 693	2 396
Jord- o. stenind. .	2 971	816	618	30	59	33	2 884	3 001	875	651
Träindustri	4 027	984	754	45	36	23	3 903	4 072	1 020	777
Pappers- o. graf.-ind.	1 669	150	104	215	221	135	1 824	1 884	371	239
Livsmedelsindustri .	2 311	374	326	1 322	417	315	3 417	3 633	791	641
Textil- o. bekl.-ind.	1 453	387	327	3 326	1 540	904	4 658	4 779	1 927	1 231
Läder- o. gummiind.	2 820	264	223	2 045	283	196	4 801	4 865	497	419
Kemisk-teknisk ind.	304	112	97	557	147	112	825	861	259	209
Byggnadsverksamh.	23 287	8 113	7 865	5	3	3	22 295	23 292	8 116	7 868
Kraft- o. vattenverk	50	31	29	—	—	—	50	50	31	29
Samfärdsel	10 660	3 882	3 730	177	49	30	9 990	10 837	3 931	3 760
Landtransport . . .	4 350	2 576	2 466	65	35	18	3 636	4 395	2 611	2 484
Sjöfart	6 330	1 306	1 264	112	14	12	6 354	6 442	1 320	1 276
Handel	3 107	1 168	1 028	5 552	4 786	3 444	7 397	8 659	5 954	4 472
Affärs- o. lagerarb. .	2 375	732	623	1 654	819	544	3 782	4 029	1 551	1 167
Hotell- o. rest.-rör. .	732	436	405	3 898	3 967	2 900	3 615	4 630	4 403	3 305
Förvaltn. o. fria yrken	2 730	915	702	2 175	1 590	1 172	4 700	4 905	2 505	1 874
Förvaltning	386	103	91	26	11	5	401	412	114	96
Tekn. ledning . . .	435	60	39	11	6	4	424	446	66	48
Kontorsarbete . . .	1 154	382	283	1 448	1 062	723	2 519	2 602	1 444	1 006
Undervisning . . .	442	294	220	654	423	353	1 018	1 096	717	573
Litter. o. konstn.arb.	313	76	69	36	88	87	343	349	164	156
Hälso- o. sjukvård .	231	194	113	1 125	1 260	705	1 271	1 356	1 454	818
Husligt arbete . . .	10	16	13	14 051	18 826	11 315	9 458	14 061	18 842	11 328
Annat arbete	10 878	5 851	4 704	2 279	1 362	804	12 239	13 157	7 213	5 508
Genomgående yrken	2 185	2 271	1 254	700	885	456	2 721	2 885	3 156	1 710
Diversearbete . . .	4 524	2 409	2 369	—	—	—	3 860	4 524	2 409	2 369
Utan särsk. utbildn.	1 052	—	—	1 419	—	—	2 386	2 471	—	—
Frivill. arbetsuppgift.	530	1 171	1 081	160	477	348	685	690	1 648	1 429
Tjänstepliktiga . .	2 587	—	—	—	—	—	2 587	2 587	—	—
Summa	80 204	54 286	39 140	34 219	32 054	19 734	104 166	114423	86 340	58 874
Därav under 18 år	3 181	3 221	1 670	3 235	3 181	1 819	6 275	6 416	6 402	3 489

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under januari och februari 1943 samt februari 1942.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga. Februari 1943		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Febr. 1943	Jan. 1943	Febr. 1942	Febr. 1943	Jan. 1943	Febr. 1942	Febr. 1943	Jan. 1943	Febr. 1942	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk.	27	24	57	67	98	93	29	26	59	59	18	58
Jordbruk o. fiske .	73	111	131	67	98	93	72	109	125	34	18	32
Skogsbruk	13	13	25	—	—	·	13	13	25	67	—	67
Industri o. hantverk .	311	420	631	262	334	779	303	402	662	86	67	82
Samtärdsel	275	273	473	·	·	·	276	275	478	96	·	96
Handel	266	284	329	116	122	174	145	158	220	88	72	75
Husligt arbete . . .	·	37	·	75	80	103	75	80	103	·	60	60
Samtliga	148	142	204	107	125	198	133	137	202	72	62	68
Därav under 18 år	99	110	119	102	116	164	100	113	140	52	57	54

Tab. 5. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under januari och februari 1943 samt februari 1942.

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Febr. 1943	Jan. 1943	Febr. 1942	Febr. 1943	Jan. 1943	Febr. 1942	Febr. 1943	Jan. 1943	Febr. 1942
Jordbruk	5 279	5 486	6 648	7 467	5 128	5 298	2 400	2 080	2 226
Skogsbruk	2 884	4 022	2 552	21 385	32 100	10 327	14 252	24 314	5 909
Malmbrytning o. metallind.	6 764	8 689	7 072	3 693	3 596	3 274	2 396	2 489	2 363
Gruvarbetare	215	221	232	106	87	46	53	51	42
Järn- o. metallverksarbetare	433	815	306	354	358	418	266	308	384
Gjuteriarbetare	392	738	607	178	216	130	115	180	113
Verktygsarbetare	109	140	78	114	101	99	44	43	36
Maskinarbetare	1 068	1 436	1 010	670	699	565	346	492	305
Filare o. maskinuppsättare	392	552	445	193	202	201	133	148	126
Jord- o. stenindustri	3 001	3 713	4 256	875	512	419	651	458	316
Torvindustriarbetare	189	176	51	195	44	85	118	44	22
Stenindustriarbetare	2 217	2 769	3 136	399	329	167	329	303	154
Träindustri	4 072	6 603	6 868	1 020	1 468	1 067	777	1 293	935
Sågverks- o. brädgårdsarbetare	2 269	3 348	3 413	346	321	345	288	283	311
Pappers- o. grafisk industri	1 884	3 026	1 488	371	584	508	239	479	436
Pappersmassefabriksarbetare	1 173	2 249	689	59	241	159	50	241	159
Pappersbruksarbetare	305	223	366	15	71	91	15	35	91
Livsmedelsindustri	3 633	5 020	3 926	791	1 176	809	641	1 031	716
Kvarnarbetare	126	127	185	41	34	32	26	19	20
Bageri- o. konditoriarbetare	1 318	2 089	1 655	411	490	378	315	419	324
Sockerindustriarbetare	155	190	117	—	4	1	—	1	1
Textil- o. beklädnadsindustri	4 779	7 671	19 155	1 927	2 108	1 740	1 231	1 598	1 446
Textilarbetare	1 357	2 140	7 351	631	752	561	443	582	482
Beklädnadsarbetare	2 984	4 073	10 995	905	1 063	958	538	846	817
Läder-, hår- o. gummiindustri	4 865	5 718	5 957	497	694	409	419	616	344
Skofabriksarbetare	3 360	3 620	3 686	146	288	189	113	255	151
Byggnadsverksamhet	23 292	24 702	26 955	8 116	6 051	2 927	7 868	5 827	2 866
Byggnadsträarbetare	4 847	4 602	5 116	2 003	1 463	499	1 966	1 415	493
Murare	1 841	1 903	2 176	903	605	64	868	584	63
Målare	2 493	2 863	3 686	450	215	69	434	201	65
Rörarb. o. elektr. montörer	2 175	2 201	1 615	308	375	150	279	345	133
Byggnadsgrovarbetare	6 611	7 269	12 358	3 153	2 268	1 812	3 124	2 004	1 786
Sjöfart	6 442	6 404	6 380	1 320	1 280	300	1 276	1 269	293
Kontorsarbete	2 602	2 851	2 497	1 444	1 435	1 251	1 006	1 066	925
Undervisning o. vetensk. verks.	1 096	1 523	1 481	717	935	890	573	811	732
Lärare	1 073	1 495	1 445	711	905	864	569	806	708
Husligt arbete	14 061	14 946	13 497	18 842	18 738	13 046	11 328	11 776	8 967
Hembiträden	4 738	5 001	6 304	7 984	7 488	6 191	2 813	2 774	3 085
Tillfällig hemhjälp	6 885	6 885	5 031	7 583	7 534	5 254	6 895	6 814	5 061

B. Sysselsättningen inom skogsbruket.

Tab. 6. Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 28 februari 1943.[1]

Län m. m.	Antal avverkare 28/2 1943	Antal sysselsatta arbetare[2]			Ytterligare arbetskraftsbehov			Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa		
		28/2 1943	31/1 1943	28/2 1942	28/2 1943	31/1 1943	28/2 1942	28/2 1943	31/1 1943	28/2 1942
Stockholms	405	3 734	3 525	3 001	194	344	243	142	224	148
Uppsala	204	3 442	3 241	2 837	567	721	576	545	664	550
Södermanlands	511	3 862	3 895	3 057	502	549	339	464	491	207
Östergötlands	696	4 582	4 314	3 419	681	582	342	585	475	143
Jönköpings	406	2 094	1 988	1 509	376	372	363	289	298	248
Kronobergs	420	2 878	3 045	2 016	153	235	348	116	172	201
Kalmar	732	3 474	3 647	3 013	601	704	390	492	579	178
Gotlands	59	411	396	620	101	83	77	87	57	57
Blekinge	311	1 512	1 505	1 658	203	272	175	161	204	114
Kristianstads	446	2 499	2 671	3 143	130	138	152	79	84	55
Malmöhus	102	1 356	1 420	1 047	18	34	46	10	23	36
Hallands	138	932	1 033	841	102	126	33	70	73	10
Göteborgs o. Bohus	229	823	883	937	70	94	40	41	58	15
Älvsborgs	426	3 052	2 958	2 386	189	280	157	119	194	86
Skaraborgs	285	2 832	2 878	2 123	213	193	182	170	150	109
Örebro	453	4 424	4 360	3 435	774	810	551	712	730	488
Västmanlands	375	2 900	2 819	2 026	400	536	245	338	471	197
S:a södra Sverige	**6 198**	**44 807**	**44 578**	**37 068**	**5 274**	**6 073**	**4 259**	**4 420**	**4 947**	**2 842**
Värmlands	740	9 161	9 307	8 618	1 460	1 801	1 675	1 263	1 656	1 473
Kopparbergs	305	11 671	11 137	9 459	1 139	1 691	1 401	1 044	1 486	1 224
Gävleborgs	556	11 680	10 350	8 537	912	1 477	1 469	772	1 081	1 160
Västernorrlands	623	12 683	11 176	11 172	1 494	2 083	1 427	1 337	1 796	1 129
Jämtlands	359	11 269	9 413	8 608	3 387	4 377	2 094	3 040	3 703	1 918
Västerbottens	529	15 528	13 832	11 807	850	1 536	395	487	746	236
Norrbottens	223	10 977	10 226	10 194	2 116	1 969	2 081	1 654	1 639	1 875
S:a norra Sverige	**3 335**	**82 969**	**75 441**	**68 395**	**11 358**	**14 934**	**10 542**	**9 597**	**12 107**	**9 015**
S:a hela landet	**9 533**	**127 776**	**120 019**	**105 463**	**16 632**	**21 007**	**14 801**	**14 017**	**17 054**	**11 857**
Kronoskogar	157	19 003	18 137	16 061	1 601	1 823	1 684	1 427	1 563	1 474
Andra allmänna skogar	453	5 772	5 963	4 171	667	681	315	498	526	232
Aktiebolagsskogar	507	71 676	64 964	55 838	9 174	12 469	8 300	8 254	10 422	7 584
Övriga enskilda skogar	8 416	31 325	30 955	29 393	5 190	6 034	4 502	3 838	4 543	2 567
Avverkare med behov av										
1— 9 arbetare	8 122	16 914	17 576	21 711	3 302	3 906	3 912	2 308	2 725	1 962
10—24 »	737	9 303	9 060	6 139	1 490	1 629	604	1 213	1 330	538
25—ω »	674	101 559	93 383	77 613	11 840	15 472	10 285	10 496	12 999	9 357

[1] Uppgiftsskyldig är endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft.
[2] Därav rubricerade som ovana 28/2 1943 40 805, 31/1 1943 37 465, 28/2 1942 8 274.

Tab. 7. Sysselsatta arbetare i slutet av februari 1943 i jämförelse med slutet av januari 1943.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl februari 1943 som januari 1943						
	Antal företag	Februari 1943			Indextal för februari 1943 (januari 1943 = 100)		
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 462**	**132 697**	**11 098**	**143 795**	**99·5**	**102·9**	**99·7**
Gruvor o. anrikningsverk	34	4 407	35	4 442	99·5	·	99·5
Järn-, stål- o. kopparverk	39	21 647	247	21 894	100·7	96·5	100·6
Järn- o. stålmanufaktur	311	16 799	1 795	18 594	99·0	105·2	99·5
Mekaniska verkstäder	770	59 179	3 694	62 873	99·5	102·3	99·7
Skeppsvarv	52	12 021	17	12 038	98·9	·	98·9
Elektriska verkstäder	84	13 092	4 063	17 155	97·9	103·6	99·2
Annan metallindustri	172	5 552	1 247	6 799	101·0	100·9	100·9
Jord- o. stenindustri	**430**	**15 399**	**1 579**	**16 978**	**100·6**	**101·9**	**100·7**
Kolgruvor	4	894	2	896	94·9	·	94·9
Torvindustri	55	712	14	726	100·7	·	101·8
Stenbrott o. stenhuggerier	91	2 666	15	2 681	105·9	·	106·3
Cementfabriker, kalkbruk	99	3 592	38	3 630	102·0	·	102·1
Tegelbruk	115	2 185	29	2 214	99·0	·	99·1
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	18	2 248	1 173	3 421	98·0	100·9	99·0
Glasbruk	39	2 216	296	2 512	99·1	98·3	99·0
Annan jord- o. stenindustri	9	886	12	898	99·9	·	99·9
Träindustri	**841**	**25 868**	**769**	**26 637**	**102·2**	**102·9**	**102·2**
Sågverk o. hyvlerier	327	11 064	112	11 176	106·4	107·7	106·4
Snickeri- o. möbelfabriker	439	12 910	448	13 358	99·8	100·0	99·8
Annan trävaruindustri	75	1 894	209	2 103	95·9	107·2	97·0
Pappers- o. grafisk ind.	**489**	**24 934**	**5 661**	**30 595**	**100·2**	**100·1**	**100·2**
Pappersmassefabriker	57	9 208	112	9 320	103·1	103·7	103·1
Pappersbruk o. pappfabr.	46	7 086	1 673	8 759	98·3	96·6	98·0
Annan pappersindustri	116	1 899	2 538	4 437	100·0	100·9	100·5
Grafisk industri	270	6 741	1 338	8 079	98·4	103·1	99·2
Livsmedelsindustri	**835**	**16 294**	**8 733**	**25 027**	**98·8**	**101·1**	**99·6**
Kvarnar	42	1 103	219	1 322	104·6	107·4	105·1
Bagerier	179	2 938	1 482	4 420	100·4	105·7	102·1
Råsockerbruk o. raffinad.	24	2 834	595	3 429	98·4	95·8	97·9
Choklad- o. karamellfabr.	66	872	2 562	3 434	95·1	107·9	104·8
Bryggerier o. läskedrycksf.	200	3 484	752	4 236	99·8	98·9	99·6
Tobaksfabriker	6	300	871	1 171	101·4	91·7	94·0
Slakterier o. konservfabr.	193	2 923	1 641	4 564	96·3	98·7	97·1
Annan livsmedelsindustri	125	1 840	611	2 451	97·0	92·6	95·9
Textil- o. beklädnadsind.	**699**	**20 205**	**37 810**	**58 015**	**99·2**	**101·6**	**100·8**
Bomullsindustri	47	6 714	7 191	13 905	98·5	99·9	99·2
Jute- o. linneindustri	15	1 341	1 542	2 883	97·5	102·0	99·8
Ylleindustri	72	4 577	5 399	9 976	100·5	101·2	100·9
Trikåfabriker	116	1 925	6 249	8 174	98·4	102·1	101·2
Skrädderier o. sömnadsfabr.	301	2 391	13 233	15 624	97·6	102·4	101·7
Annan hithörande industri	148	3 257	4 196	7 453	101·4	102·0	101·8
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**342**	**11 204**	**8 028**	**19 232**	**98·0**	**100·5**	**99·0**
Garverier	33	1 769	236	2 005	99·4	108·3	100·4
Skofabriker	131	4 198	3 186	7 384	101·3	100·9	101·1
Gummivarufabriker	25	2 598	2 724	5 322	95·9	101·2	98·6
Annan hithörande industri	153	2 639	1 882	4 521	94·4	98·0	95·8
Kemisk-teknisk industri	**234**	**7 451**	**2 101**	**9 552**	**100·2**	**100·5**	**100·3**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	87	1 223	758	1 981	100·2	105·1	102·0
Sprängämnesfabriker	7	1 148	409	1 557	101·1	105·7	102·2
Tändsticksfabriker	8	490	184	674	92·6	72·4	86·1
Annan kemisk-tekn. ind.	132	4 590	750	5 340	100·9	102·9	101·2
Samtliga industrigrupper	**5 332**	**254 052**	**75 779**	**329 831**	**99·8**	**101·5**	**100·2**
Byggnadsverksamhet	919	13 124	—	13 124	101·4	—	101·4
Statliga verk o. byggn.-arb.	163	24 087	1 952	26 039	100·8	103·7	100·6
Komm. verk. o. byggnadsarb.	202	11 035	76	11 111	97·9	133·3	98·1
Handel o. varulager	509	4 213	648	4 861	99·0	105·0	99·7
Samfärdsel	135	4 031	45	4 076	95·7	·	95·5
Samtliga näringsgrenar	**7 260**	**310 542**	**78 500**	**389 042**	**99·8**	**101·6**	**100·1**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 8. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1942												1943	
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.
Malmbrytning o. metallind.	**104**	**103**	**103**	**104**	**105**	**108**	**109**	**110**	**110**	**111**	**112**	**111**	**112**	**112**
Gruvor o. anrikningsverk .	105	105	105	104	103	108	109	109	110	110	109	105	103	103
Järn-, stål- o. kopparverk .	107	105	105	106	106	109	109	109	106	107	108	106	110	110
Järn- o. stålmanufaktur . .	89	88	87	87	89	94	96	97	96	98	98	97	97	97
Mekaniska verkstäder . . .	111	111	112	111	112	116	117	118	118	120	121	120	121	121
Skeppsvarv	102	102	104	109	109	111	109	110	110	112	115	115	120	118
Elektriska verkstäder . . .	112	110	109	109	111	115	115	117	117	120	121	119	120	119
Annan metallindustri . . .	83	82	82	82	82	85	85	86	86	89	91	91	90	91
Jord- o. stenindustri	**59**	**59**	**60**	**71**	**82**	**89**	**89**	**88**	**84**	**80**	**78**	**73**	**70**	**71**
Kolgruvor	131	128	128	125	122	121	119	114	118	120	125	122	123	117
Torvindustri	61	60	59	152	276	324	311	237	179	157	125	104	91	93
Stenbrott o. stenhuggerier .	33	30	33	40	45	47	46	46	43	43	44	39	35	37
Cementfabriker, kalkbruk .	58	61	63	80	83	90	91	94	89	85	83	77	76	78
Tegelbruk	38	37	37	49	69	80	81	81	74	62	58	51	48	48
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	77	79	78	78	82	83	84	85	85	85	86	87	88	87
Glasbruk	71	70	73	73	72	76	76	80	84	85	84	83	79	78
Träindustri	**61**	**62**	**61**	**66**	**71**	**75**	**76**	**76**	**73**	**73**	**70**	**65**	**66**	**68**
Sågverk o. hyvlerier . . .	48	51	51	60	68	72	71	69	65	63	57	50	52	56
Snickeri- o. möbelfabriker .	75	74	72	72	74	78	80	82	80	83	83	82	82	81
Annan trävaruindustri . . .	89	86	84	85	91	96	99	102	102	100	99	95	95	92
Pappers- o. grafisk ind. . .	**77**	**77**	**76**	**77**	**82**	**84**	**83**	**82**	**82**	**83**	**82**	**78**	**78**	**78**
Pappersmassefabriker . . .	66	66	64	66	74	75	73	73	69	70	67	60	58	60
Pappersbruk o. pappfabr. .	71	73	71	73	75	78	75	74	75	76	76	73	75	73
Annan pappersindustri . .	86	87	87	88	89	89	89	93	94	95	97	96	96	96
Grafisk industri	93	92	92	91	95	99	100	98	100	102	103	105	104	103
Livsmedelsindustri	**93**	**92**	**91**	**93**	**96**	**100**	**100**	**101**	**99**	**109**	**109**	**90**	**94**	**93**
Kvarnar	97	90	88	88	90	89	88	90	101	104	104	98	92	97
Bagerier	98	100	99	100	103	109	108	104	102	100	102	95	99	101
Råsockerbruk o. raffinad. .	110	110	108	118	121	130	136	142	142	230	230	110	118	115
Choklad- o. karamellfabr. .	89	94	95	96	97	97	98	101	101	103	104	77	95	99
Bryggerier o. läskedrycksf. .	84	82	83	86	91	95	97	93	87	84	83	89	85	84
Tobaksfabriker	77	76	77	76	82	83	79	77	81	77	80	73	79	74
Slakterier o. konservfabr. .	117	112	106	107	108	112	103	116	106	109	109	104	106	103
Annan livsmedelsindustri .	94	91	90	91	94	100	102	103	102	105	105	99	102	98
Textil- o. beklädnadsind. . .	**85**	**85**	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**88**	**89**	**89**	**87**	**89**	**89**
Bomullsindustri	95	95	94	93	92	93	92	93	94	95	95	93	96	95
Jute- och linneindustri . .	96	94	93	92	89	91	92	92	92	92	93	89	91	91
Ylleindustri	90	88	87	87	88	90	89	90	92	93	93	92	93	94
Trikåfabriker	84	84	84	83	83	82	81	82	83	86	87	85	86	87
Skrädderier o. sömnadsfabr.	74	78	80	82	80	80	80	80	83	83	81	78	80	82
Annan hithörande industri .	89	88	89	92	92	94	94	95	95	98	98	95	99	101
Läder-, hår- o. gummiv.-intl.	**85**	**84**	**84**	**83**	**82**	**84**	**83**	**83**	**82**	**87**	**88**	**77**	**85**	**84**
Garverier	104	104	102	99	100	102	104	103	105	107	107	93	104	104
Skofabriker	85	89	89	88	85	86	84	84	75	85	84	75	80	81
Gummivarufabriker	73	69	68	68	70	71	69	70	74	74	76	61	79	78
Annan hithörande industri .	87	86	87	84	84	88	88	90	93	97	99	91	93	89
Kemisk-teknisk industri . .	**89**	**89**	**89**	**92**	**89**	**91**	**91**	**92**	**89**	**88**	**88**	**83**	**86**	**87**
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	78	77	79	81	85	90	90	93	93	95	97	93	92	94
Sprängämnesfabriker . . .	152	144	143	145	138	138	134	130	123	113	110	99	104	106
Tändsticksfabriker	49	50	51	49	37	37	38	36	37	37	37	38	39	33
Annan kemisk-teknisk ind. .	93	94	94	100	97	100	101	103	98	99	100	94	98	100
Samtliga industrigrupper	**87**	**87**	**87**	**89**	**91**	**94**	**94**	**95**	**94**	**95**	**95**	**91**	**92**	**93**
Byggnadsverksamhet	38	36	35	45	53	61	68	71	67	63	60	51	53	54
Statliga verk o. byggn.-arb. .	111	112	111	112	125	133	136	137	133	130	121	109	108	108
Komm. verk. o. byggnadsarb.	80	79	80	83	90	94	94	94	91	87	84	83	80	78
Handel o. varulager	74	74	73	75	74	73	73	74	75	76	77	73	74	74
Samtliga näringsgrenar	**85**	**85**	**84**	**87**	**90**	**94**	**95**	**96**	**94**	**95**	**94**	**89**	**90**	**90**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 9. Tillgången på arbete och arbetskraft under februari 1943.

Näringsgrenar		Arbetare (i %) hos arbetsgivare, som rapporterat nedanstående arbetstillgång					Arb.-tillg.-siffra (konj.-siffra)	Arbetare (i %) hos arb.-giv., som betr. arbetskraften rapporterat			Permitterade arb. i % av anställda
		mycket god (5)	god (4)	medelgod (3)	mindre god (2)	dålig (1)		brist	tillr. tillgång	överflöd	
Malmbrytning o. metallindustri	febr. 1943	28	52	16	3	1	4·0	.	.	.	0·2
	jan. 1943	33	48	15	3	1	4·1	24	75	1	0·4
	febr. 1942	22	44	26	6	2	3·8	19	78	3	.
Mekaniska verkstäder	febr. 1943	27	50	19	2	2	4·0	.	.	.	0·3
	jan. 1943	41	37	18	3	1	4·1	24	76	0	0·3
	febr. 1942	29	41	25	4	1	3·9	24	75	1	.
Jord- o. stenindustri	febr. 1943	18	55	18	6	3	3·8	.	.	.	2·4
	jan. 1943	25	46	20	4	5	3·8	24	72	4	2·6
	febr. 1942	20	34	22	16	8	3·4	4	86	10	.
Träindustri	febr. 1943	15	34	35	10	6	3·4	.	.	.	6·1
	jan. 1943	13	43	28	10	6	3·5	8	84	8	5·8
	febr. 1942	4	37	38	11	10	3·2	4	82	14	.
Sågverk	febr. 1943	10	29	39	13	9	3·2	.	.	.	10·4
	jan. 1943	6	44	29	13	8	3·3	4	87	9	9·6
	febr. 1942	2	32	39	15	12	3·0	4	79	17	.
Pappers- o. grafisk industri	febr. 1943	7	38	30	14	11	3·2	.	.	.	7·5
	jan. 1943	13	39	23	13	12	3·3	15	77	8	7·2
	febr. 1942	10	37	37	12	4	3·4	8	88	4	.
Pappersmassefabriker	febr. 1943	1	38	23	20	18	2·9	.	.	.	16·5
	jan. 1943	1	33	16	28	22	2·6	15	77	8	16·5
	febr. 1942	2	38	43	14	3	3·2	2	91	7	.
Livsmedelsindustri	febr. 1943	7	30	45	14	4	3·2	.	.	.	2·4
	jan. 1943	6	34	42	15	3	3·3	1	91	8	2·1
	febr. 1942	3	40	38	14	5	3·2	2	88	10	.
Textil- o. beklädnadsindustri	febr. 1943	15	46	31	7	1	3·7	.	.	.	0·5
	jan. 1943	13	49	31	6	1	3·7	27	72	1	1·1
	febr. 1942	3	31	32	27	7	3·0	5	89	6	.
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	febr. 1943	2	45	35	17	1	3·3	.	.	.	1·7
	jan. 1943	4	47	36	12	1	3·4	15	84	1	2·5
	febr. 1942	2	38	40	18	2	3·2	13	85	2	.
Kemisk-teknisk ind.	febr. 1943	5	30	36	19	10	3·0	.	.	.	1·5
	jan. 1943	8	28	47	7	10	3·2	8	90	2	2·8
	febr. 1942	19	34	19	15	13	3·3	2	87	11	.
Samtliga industrigrupper	febr. 1943	19	46	25	7	3	3·7	.	.	.	1·9
	jan. 1943	21	45	24	7	3	3·7	20	77	3	2·1
	febr. 1942	13	39	31	13	4	3·4	11	84	5	.
Byggnadsverksamhet	febr. 1943	1	28	41	20	10	2·9	.	.	.	4·9
	jan. 1943	5	27	38	20	10	3·0	3	85	12	5·3
	febr. 1942	1	11	30	30	28	2·3	1	67	32	.
Samtliga näringsgrenar	febr. 1943	17	44	28	8	3	3·6	.	.	.	1·9
	jan. 1943	19	44	26	8	3	3·7	17	79	4	2·1
	febr. 1942	12	37	33	13	5	3·4	9	84	7	.

Tab. 10. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under februari 1943 i jämförelse med föregående månad.[1]

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Jan.	Febr.	Jan.	Febr.	Jan.	Febr.	Jan.	Febr.
Malmbrytning o. metallindustri	**88**	**84**	**2 551**	**2 394**	**1 413**	**1 425**	**+ 1 138**	**+ 969**
Gruvor o. anrikningsverk	1	1	30	19	19	25	+ 11	− 6
Järn-, stål- o. kopparverk	13	13	526	423	259	222	+ 267	+ 201
Järn- o. stålmanufaktur	2	5	61	119	33	74	+ 28	+ 45
Mekaniska verkstäder	43	39	918	879	550	527	+ 368	+ 352
Skeppsvarv	8	9	486	432	102	170	+ 384	+ 262
Elektriska verkstäder	13	12	399	390	378	320	+ 21	+ 70
Annan metallindustri	8	5	131	132	72	87	+ 59	+ 45
Jord- o. stenindustri	**17**	**18**	**183**	**178**	**111**	**107**	**+ 72**	**+ 71**
Kolgruvor	1	1	12	8	2	12	+ 10	− 4
Stenbrott o. stenhuggerier	1	2	13	10	—	—	+ 13	+ 10
Cementfabriker, kalkbruk	3	5	13	36	20	35	− 7	+ 1
Tegelbruk	7	5	—	10	52	16	− 52	− 6
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	5	5	145	114	37	44	+ 108	+ 70
Glasbruk	—	—	—	—	—	—	—	—
Träindustri	**6**	**5**	**71**	**39**	**90**	**17**	**− 19**	**+ 22**
Sågverk o. hyvlerier	2	1	12	12	15	—	− 3	+ 12
Snickerier o. möbelfabriker	4	4	59	27	75	17	− 16	+ 10
Annan trävaruindustri	—	—	—	–	—	—	—	—
Pappers- o. grafisk industri	**17**	**18**	**470**	**303**	**792**	**253**	**— 322**	**+ 50**
Pappersmassefabriker	8	6	341	140	593	166	− 252	− 26
Pappersbruk o. pappfabriker	3	3	38	50	64	12	− 26	+ 38
Annan pappersindustri	4	5	26	54	16	4	+ 10	+ 50
Grafisk industri	2	4	65	59	119	71	− 54	− 12
Livsmedelsindustri	**18**	**19**	**323**	**191**	**106**	**306**	**+ 217**	**− 115**
Kvarnar	1	—	10	–	—	—	+ 10	—
Bagerier	1	1	16	23	17	—	− 1	+ 23
Råsockerbruk o. raffinaderier	3	6	120	9	16	151	+ 104	− 142
Choklad- o. karamellfabriker	4	5	94	62	10	89	+ 84	− 27
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Slakterier o. konservfabriker	3	3	41	36	13	20	+ 28	+ 16
Annan livsmedelsindustri	6	4	42	61	50	46	− 8	+ 15
Textil- o. beklädnadsindustri	**28**	**30**	**775**	**574**	**270**	**414**	**+ 505**	**+ 160**
Bomullsindustri	7	9	349	359	155	260	+ 194	+ 99
Jute- och linneindustri	1	1	41	32	10	19	+ 31	+ 13
Ylleindustri	4	6	43	55	23	33	+ 20	+ 22
Trikåfabriker	4	4	102	56	25	31	+ 77	+ 25
Skrädderier o. sömnadsfabriker	7	6	146	56	16	18	+ 130	+ 38
Annan hithörande industri	5	4	94	16	41	53	+ 53	− 37
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**5**	**4**	**190**	**127**	**125**	**156**	**+ 65**	**− 29**
Garverier	—	1	—	—	—	17	—	− 17
Skofabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Gummivarufabriker	4	2	172	127	124	136	+ 48	− 9
Annan hithörande industri	1	1	18	—	1	3	+ 17	− 3
Kemisk-teknisk industri	**9**	**11**	**150**	**152**	**78**	**116**	**+ 72**	**+ 36**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	3	3	30	32	9	5	+ 21	+ 27
Sprängämnesfabriker	2	3	22	29	30	51	− 8	− 22
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	4	5	98	91	39	60	+ 59	+ 31
Samtliga industrigrupper	**188**	**189**	**4 713**	**3 958**	**2 985**	**2 794**	**+ 1 728**	**+ 1 164**
Byggnadsverksamhet	53	51	684	744	493	679	+ 191	+ 65
Handel o. varulager	6	8	189	173	28	58	+ 161	+ 115
Samfärdsel	1	1	13	12	1	—	+ 12	+ 12
Hotell- o. restaurangrörelse	1	2	70	43	71	73	− 1	− 30
Banker o. försäkringsföretag	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	**249**	**251**	**5 669**	**4 930**	**3 578**	**3 604**	**+ 2 091**	**+ 1 326**
Kvinnor			1 862	1 508	935	1 040	+ 927	+ 468

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.[1]

Tab. 11. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 januari 1943.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. .	92	25 880	21 316	2 679	10·4	2 158	26 169	3 464	13·2
Bleck- o. plåtslagareförb.	54	2 644	—	167	6·3	—	2 660	363	13·6
Bokbindareförbundet . .	55	8 747	5 459	135	1·5	88	8 801	198	2·2
Bryggeriindustriarb.-förb.	119	6 983	1 479	310	4·4	191	6 995	248	3·5
Byggnadsträarbetareförb.	350	33 283	—	9 713	29·2	—	32 826	10 079	30·7
De förenade förbunden .	60	12 806	3 730	729	5·7	474	13 339	1 353	10·1
Elektriska arbetareförb. .	87	8 600	—	201	2·3	—	7 771	185	2·4
Gjutareförbundet	108	8 737	6	178	2·0	3	8 589	245	2·9
Grov- o. fabriksarb.-förb.	453	58 936	6 538	7 643	13·0	736	75 041	15 074	20·1
Byggnadsind.-arbetare .	150	23 447	644	4 612	19·7	159	85 068	9 766	27·8
Byggnadsämnesind.-arb.	151	10 754	410	1 303	12·1	43	13 333	2 185	16·4
Glasbruksarbetare . .	37	3 498	108	164	4·7	3	3 572	124	3·5
Sockerfabriksarbetare .	16	4 359	790	559	12·8	93	5 028	1 018	20·2
Tändsticksarbetare . .	5	1 141	880	172	15·1	98	1 196	151	12·6
Övriga arbetare . . .	94	15 737	4 206	833	5·3	340	16 844	1 830	10·9
Gruvindustriarbetareförb.	62	10 184	94	204	2·0	8	10 497	290	2·8
Handelsarbetareförb. . .	263	42 022	17 840	1 215	2·9	505	42 298	1 063	2·5
Kommunalarbetareförb. .	311	46 016	13 374	2 016	4·4	890	47 226	2 102	4·5
Lantarbetareförbundet .	704	44 065	1 038	1 989	4·5	639	45 854	2 094	4·6
Litografförbundet . . .	20	2 902	176	51	1·8	4	2 900	60	2·1
Livsmedelsarbetareförb. .	124	27 351	8 387	2 472	9·0	1 084	28 939	3 157	10·9
Metallindustriarb.-förb. .	306	188 947	12 998	4 989	2·6	780	187 114	4 554	2·4
Järnbruksarbetare . .	56	38 797	650	536	1·4	186	38 850	571	1·5
Verkstadsarbetare . .	250	150 150	12 348	4 453	3·0	594	148 264	8 983	2·7
Murareförbundet	120	10 173	—	3 465	34·1	—	10 171	3 243	31·9
Målareförbundet	104	3 058	—	1 140	37·3	—	13 639	3 985	29·2
Pappersindustriarb.-förb.	120	28 400	1 582	2 465	8·7	313	31 425	2 613	8·3
Sadelm.- o. tapetseraref.	62	3 805	803	457	12·0	117	3 802	331	8·7
Sko- o. läderindustriarb.-f.	61	10 061	3 874	1 543	15·3	799	10 771	4 035	37·5
Stenindustriarbetareförb.	127	5 496	2	981	17·8	—	5 286	1 180	22·3
Sågverksindustriarb.-förb.	218	17 600	16	3 404	19·3	9	19 215	5 534	28·8
Textilarbetareförbundet .	100	39 599	22 250	1 189	3·0	932	39 670	1 963	4·9
Tobaksindustriarb.-förb.	11	2 351	1 824	204	8·7	178	2 387	187	7·8
Transportarbetareförb. .	170	26 538	1 423	3 108	11·7	85	26 623	3 205	12·0
Träindustriarbetareförb.	263	22 978	484	1 525	6·6	59	24 543	3 805	15·5
Typografförbundet . . .	106	12 109	607	271	2·2	22	12 109	313	2·6
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	235	19 417	—	3 074	15·8	—	20 134	3 971	19·7
Summa	4 865	729 688	125 800	57 517	7·9	10 074	766 794	78 891	10·3

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under januari uppgivits till inalles 339 262.

[1] **Tab. 12** återfinnes å sid. 252.

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 13. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av februari 1943.*										
Stockholms stad	1	1 883	—	1 883	+ 201	—	+ 201	64·5	58·9	3·1
Stockholms	11	139	124	263	— 1	— 11	— 12	74·5	62·4	0·9
Uppsala	5	66	28	94	— 5	+ 9	+ 4	67·0	53·2	0·7
Södermanlands	2	27	—	27	— 3	—	— 3	·	·	0·1
Östergötlands	2	206	—	206	+ 24	—	+ 24	68·4	60·7	0·6
Jönköpings	4	87	—	87	+ 8	—	+ 8	81·6	69·0	0·4
Kronobergs	1	16	—	16	+ 2	— 21	— 19	·	·	0·1
Kalmar	6	108	5	113	— 18	— 2	— 20	73·5	74·3	0·5
Gotlands	2	65	8	73	+ 31	—	+ 31	71·2	60·3	1·2
Blekinge	11	14	47	61	— 11	— 15	— 26	86·9	82·0	0·4
Kristianstads	2	33	3	36	— 24	+ 1	— 23	·	·	0·1
Malmö stad	1	599	—	599	— 109	—	— 109	81·5	50·4	3·8
Malmöhus i övrigt	11	476	27	503	— 158	— 47	— 205	82·7	47·5	1·3
Hallands	5	49	4	53	— 16	—	— 16	79·2	81·1	0·3
Göteborgs stad	1	1 830	—	1 830	— 313	—	— 313	73·2	53·1	6·5
Göteborgs o. Bohus i övrigt	35	292	1 226	1 518	— 2	— 23	— 25	84·3	47·8	7·4
Älvsborgs	5	66	28	94	+ 2	— 6	— 4	60·6	66·0	0·3
Skaraborgs	3	22	—	22	— 3	—	— 3	·	·	0·1
Värmlands	6	90	86	176	+ 4	+ 3	+ 7	79·5	80·1	0·7
Örebro	1	77	—	77	+ 18	—	+ 18	72·7	55·8	0·3
Västmanlands	1	2	—	2	+ 1	—	+ 1	·	·	0·0
Kopparbergs	2	23	—	23	+ 1	—	+ 1	·	·	0·1
Gävleborgs	6	115	8	123	+ 10	— 3	+ 7	81·3	88·6	0·4
Västernorrlands	33	111	1 405	1 516	+ 31	+ 51	+ 82	85·2	61·9	5·5
Jämtlands	1	1	—	1	—	—	—	·	·	0·0
Västerbottens	4	10	6	16	+ 1	— 15	— 14	·	·	0·1
Norrbottens	10	1	156	157	— 2	— 13	— 15	86·6	29·3	0·7
Summa	**172**	**6 408**	**3 161**	**9 569**	**— 331**	**— 92**	**— 423**	**76·6**	**56·4**	**1·5**
b) *Januari 1942—Februari 1943.*										
							antal %			
1942										
januari	268	17 964	7 295	25 259	+ 3 798	+ 1 878	+ 5 676 29·0	73·7	36·2	4·0
februari	264	17 633	7 516	25 149	— 331	+ 221	— 110 0·4	74·2	37·3	4·0
mars	254	15 364	6 698	22 062	— 2 269	— 818	— 3 087 12·3	75·0	41·8	3·5
april	229	10 239	5 296	15 535	— 5 125	— 1 402	— 6 527 29·6	75·4	48·1	2·4
maj	204	6 510	3 550	10 060	— 3 729	— 1 746	— 5 475 35·2	75·3	50·9	1·6
juni	190	4 696	3 245	7 941	— 1 814	— 305	— 2 119 21·1	75·5	51·6	1·2
juli	177	3 958	3 001	6 959	— 738	— 244	— 982 12·4	78·0	54·0	1·1
augusti	173	3 713	2 936	6 649	— 245	— 65	— 310 4·5	77·8	54·2	1·0
september	168	3 672	2 747	6 419	— 41	— 189	— 230 3·5	77·0	54·9	1·0
oktober	161	3 898	2 479	6 377	+ 226	— 268	— 42 0·7	75·6	52·9	1·0
november	164	4 204	2 467	6 671	+ 306	— 12	+ 294 4·6	75·6	54·8	1·0
december	171	5 724	2 868	8 592	+ 1 520	+ 401	+ 1 921 28·8	74·8	50·0	1·3
1943										
januari	178	6 739	3 253	9 992	+ 1 015	+ 385	+ 1 400 16·3	76·7	50·8	1·6
februari	172	6 408	3 161	9 569	— 331	— 92	— 423 4·2	76·6	56·4	1·5

Tab. 14. De arbetslösas yrkestillhörighet. Februari 1943.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	**79**	**124**	**203**	**— 6**	**— 2**	**— 8**	**141**	**69·5**
Jordbruk	78	16	94	— 2	— 6	— 8	47	50·0
Skogshushållning	1	108	109	— 4	+ 4	—	94	86·2
Industri och hantverk	**3 730**	**2 451**	**6 181**	**— 542**	**— 94**	**— 636**	**4 745**	**76·8**
Ingenjörsarbete och arbetsledning	57	2	59	+ 6	—	+ 6	54	91·5
Malmbrytning	—	—	—	— 1	— 1	— 2	—	·
Metall- och maskinindustri	294	38	332	— 37	+ 1	— 36	233	70·2
Jord- och stenindustri	174	1 123	1 297	— 8	— 13	— 21	1 144	88·2
stenindustri	117	1 077	1 194	— 3	— 12	— 15	1 063	89·0
glasindustri	6	43	49	—	— 1	— 1	49	·
annan hithörande industri	51	3	54	— 5	—	— 5	32	59·3
Trävaruindustri	205	565	770	+ 8	— 9	— 1	639	83·0
sågverksindustri	148	561	709	+ 5	— 7	— 2	602	84·9
annan trävaruindustri	57	4	61	+ 3	— 2	+ 1	37	60·7
Pappersindustri	46	240	286	— 20	— 17	— 37	238	83·2
Grafisk industri	23	—	23	— 11	—	— 11	19	·
Livsmedelsindustri	131	9	140	— 18	— 1	— 19	111	79·3
Textil- och beklädnadsindustri	66	3	69	— 3	— 1	— 4	45	65·2
Läder-, hår- och gummivaruindustri	70	4	74	— 2	— 1	— 3	49	66·2
skoindustri	24	4	28	— 6	—	— 6	16	·
gummivaruindustri	10	—	10	+ 5	—	+ 5	5	·
annan hithörande industri	36	—	36	— 1	— 1	— 2	28	·
Kemisk-teknisk industri	75	10	85	— 16	+ 7	— 9	65	76·5
Byggnadsverksamhet	2 569	453	3 022	— 434	— 61	— 495	2 127	70·4
husbyggnadsarbete	2 271	213	2 484	— 446	— 46	— 492	1 722	69·3
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	298	240	538	+ 12	— 15	— 3	405	75·3
Kraft- och värmeproduktion	20	4	24	— 6	+ 2	— 4	21	·
Sjöfart och fiske	**125**	**20**	**145**	**— 11**	**+ 3**	**— 8**	**97**	**66·9**
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	**1 671**	**220**	**1 891**	**+ 257**	**+ 27**	**+ 284**	**1 417**	**74·9**
Kontors-, affärs- och lagerarbete	586	27	613	+ 37	+ 2	+ 39	503	82·1
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	198	10	208	+ 8	— 4	+ 4	179	86·1
kontorsvaktmästare m. fl.	1	—	1	— 9	—	— 9	—	·
affärsförest., bitr., agenter m. fl.	261	7	268	+ 30	+ 2	+ 32	228	85·1
lagerarbetare och förrådsbiträden	126	10	136	+ 8	+ 4	+ 12	96	70·6
Landtransport	755	185	940	+ 205	+ 25	+ 230	636	67·7
hamn- och stuveriarbetare	476	169	645	+ 237	+ 31	+ 268	436	67·6
chaufförer och åkeriarbetare	232	12	244	— 20	— 6	— 26	172	70·5
övriga hithörande grupper	47	4	51	— 12	—	— 12	28	54·9
Hotell- och restaurangrörelse	114	—	114	+ 6	—	+ 6	87	76·3
Litterärt och konstnärligt arbete	133	8	141	+ 6	—	+ 6	119	84·4
Förvaltning och undervisning	63	—	63	+ 9	—	+ 9	56	88·9
Sjukvård och hygien	20	—	20	— 6	—	— 6	16	·
Husligt arbete	**22**	**1**	**23**	**— 5**	**—**	**— 5**	**12**	**·**
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	**781**	**345**	**1 126**	**— 24**	**— 26**	**— 50**	**839**	**74·5**
Summa	**6 408**	**3 161**	**9 569**	**— 331**	**— 92**	**— 423**	**7 251**	**75·8**
därav 16—25 år	236	85	321	— 65	— 4	— 69		
26—50 »	2 498	1 349	3 847	— 561	— 115	— 676		
över 50 »	3 674	1 727	5 401	+ 295	+ 27	+ 322		

Tab. 15. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av februari 1943.*										
Stockholms stad	1 377	139	—	365	260	—	16	468	20	109
Stockholms	179	34	—	—	17	—	—	101	16	11
Uppsala	51	—	—	—	4	—	39	—	—	8
Södermanlands	21	—	—	—	1	—	19	—	—	1
Östergötlands	127	—	—	—	5	—	—	101	18	3
Jönköpings	68	27	—	—	3	—	28	—	—	10
Kronobergs	16	—	—	—	1	—	9	—	—	6
Kalmar	70	—	—	—	3	—	67	—	—	—
Gotlands	56	—	—	5	—	—	51	—	—	—
Blekinge	47	42	—	—	2	—	3	—	—	—
Kristianstads	33	—	—	—	—	—	33	—	—	—
Malmö stad	505	219	—	46	11	—	—	209	20	—
Malmöhus i övrigt	420	207	—	6	3	—	14	167	23	—
Hallands	45	—	—	16	—	—	21	—	—	8
Göteborgs stad	1 272	168	45	147	54	—	—	795	9	54
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 288	657	369	66	1	18	4	135	11	27
Älvsborgs	39	—	—	4	—	—	14	—	5	16
Skaraborgs	14	—	—	5	—	—	—	—	7	2
Värmlands	137	18	24	—	4	—	38	45	4	4
Örebro	28	4	—	8	6	10	—	—	—	—
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	20	—	—	—	1	—	19	—	—	—
Gävleborgs	59	—	—	52	4	—	—	—	—	3
Västernorrlands	1 283	82	628	142	2	5	56	331	3	34
Jämtlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens	7	—	—	5	1	—	—	—	—	1
Norrbottens	88	—	31	—	—	—	43	—	—	14
Summa	**7 251**	**1 597**	**1 097**	**867**	**384**	**33**	**474**	**2 352**	**136**	**311**
därav städer	4 627	833	102	702	366	28	329	1 920	110	237
b) *Januari 1942—Februari 1943.*										
1942										
januari	17 701	2 310	1 283	1 821	374	73	1 028	9 183	696	933
februari	19 218	2 649	1 524	1 955	384	57	963	10 191	564	931
mars	17 040	2 258	1 589	2 031	393	68	791	8 524	424	962
april	12 794	1 702	1 443	1 819	407	85	671	5 631	231	805
maj	8 462	2 146	1 061	1 443	388	113	477	2 082	116	636
juni	6 903	2 177	945	1 206	370	178	409	974	66	578
juli	6 210	2 102	937	1 080	348	162	281	822	50	428
augusti	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403
september	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371
oktober	4 931	1 434	831	963	341	101	231	654	39	337
november	4 947	1 281	744	918	373	88	244	898	55	346
december	6 061	1 114	802	871	398	33	189	1 778	538	338
1943										
januari	6 994	1 271	971	815	357	24	324	2 738	180	314
februari	7 251	1 597	1 097	867	384	33	474	2 352	136	311

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1938—1943.

Tab. 16. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	147
1943	137	133											
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)												
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·8	5·6	4·8	5·0	6·8	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·8	7·8	7·5	7·8	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5
1943	7·9												
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306
1943	9 992	9 569											

Tab. 17. Indextal för antalet sysselsatta arbetare. 1:a kv. 1935 = 100.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1938	114·7	117·9	117·8	116·8
1939	114·1	120·8	120·8	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·8	112·7
1942	104·7	110·7	114·7	114·7

Tab. 18. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	Febr.	Maj	Aug.	Nov.
1938	3·5	3·5	3·5	3·6
1939	3·7	3·9	4·0	3·8
1940	3·7	3·4	3·4	3·4
1941	3·2	3·4	3·4	3·5
1942	3·4	3·7	3·8	3·7
1943	3·6			

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 7—9 och 17—18. För februari 1943 ha rapportkorten utsänts till omkring 14 500 företagare, av vilka c:a 8 700 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas endast för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 8 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under januari 1942—februari 1943 med september 1939 som bas. Indextalen för februari 1943 äro preliminära. Indextalen i tab. 8 ha beräknats med användande av månadsindextal, som visa arbetarantalets förändringar, om arbetare på semester räknas som sysselsatta. I tab. 17 ha enligt kedjemetoden beräknats kvartalsindextal (den mellersta månaden i varje kvartal) över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 9 och 18 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 10.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — *Tab. 16.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(11 februari—10 mars 1943.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

SYDOW, CHR. v. Det enskilda företaget och dess sociala ansvar. Industria 1943, nr 4.
Fredens problem. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 8.

Sverige.

AKSELSSON, L. Besparingsberedningens slututlåtande. Sunt förnuft 1943, nr 2.
BEXELIUS, A. 1942 års vägsakkunnigas författnings- och organisationsförslag med avseende å vägväsendets förstatligande. Sv. vägföreningens tidskrift 1943, nr 2.
HÄVERMARK, G. Förslag till omorganisation av den statliga statistiken. Gjallarhornet 1943, nr 4.
LINDBOM, T. Industrisamhället. [Anm. av] T. Gårdlund: Industrialismens samhälle. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 6.
MONTGOMERY, A. Statsfinanser och penningpolitik. Sunt förnuft 1943, nr 2.
NORBECK, O. Sparinstitut och sparformer. Sv. sparbankstidskrift 1943, nr 1.
PAUES, W. Statsekonomi och inflationshot. Verkstäderna 1943, nr 2.
TEGNÉR, T. Idrotten som samhällsbyggare. Vi 1943, nr 10.
WALLENTHEIM, A. Statsbjälpen till samlingslokaler. S. A. P. information 1943, nr 3.
Fredsberedskap. Finanstidningen 1943, nr 8.
Sparsommelighed og Inflation. Arbejdsgiveren (Danmark) 1943, nr 5.

Amerikas förenta stater.

MYRDAL, G. Ekonomi och välfärdspolitik i Amerika. Vi 1943, nr 7.

Storbritannien.

ODHE, T. Sparandet — folkrörelse i Storbritannien. Sunt förnuft 1943, nr 2.
Efterkrigsproblem i England. Affärsvärlden 1943, nr 8.

Tyskland.

POHL, W. Zehn Jahre nationalsozialistische Sozialpolitik. Soziale Praxis 1943, nr 1.
Die deutsche Arbeitspolitik in den letzten 10 Jahren. Wirtschaft und Statistik 1943, nr 2.

Arbetarskydd.

LINDQVIST, T. Förgiftningsfall i anslutning till svetsning, bränning och värmning med acetylengas. Sv. läkartidningen 1943, nr 9.
RASCH, W. Funktionssmärtor vid kontorsarbete. Sv. läkartidningen 1943, nr 6.

Sverige.

LANGERT, S. Sjukdomsförebyggande åtgärder vid Svenska kullagerfabriken i Göteborg. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1943, nr 9.
NORDGREN, G. Hygieniska synpunkter på industrins badbehov. Arbetsledaren 1943, nr 4.
SJÖBERG, G. Olycksfalls-förebyggande åtgärder vid Svenska kullagerfabriken. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1943, nr 9.
Avgöres frågan om ersättning till silikos-sjuka godtyckligt av försäkringsanstalterna? Sv. sjukkasse-tidning 1943, nr 3.
Lära och leverne [trakasseri av skyddsombud]. Metallarbetaren 1943, nr 9.

Spanien.

SALAZAR, E. S. Cómo deben investigar los accidentes industriales los Comités de seguridad e higiene. Boletin de seguridad e higiene del Trabajo 1942, nr 6.
PARIS, M. B. La seguridad e higiene en la industria textil. Boletin de seguridad e higiene del Trabajo 1942, nr 6.

Storbritannien.

Health and welfare of women in war factories. The Ministry of labour gazette 1943, nr 1.

Tyskland.

MATTHES, W. Gemeinschaftsverpflegung. Soziale Praxis 1943, nr 1.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

BERGLUND, H. Kommunerna som mönsterarbetsgivare. Tiden 1943, nr 2.
Kristillägget. Sv. trafiktidning 1943, nr 10.

Danmark.

Dyrtidstillægget [i Danmark]. Arbejderen 1943, nr 5.

Lönsituationen. Arbejderen 1943, nr 4.

Finland.

MANNIO, N. A. Lönereglementeringen i Finland. Industria 1943, nr 4.

Tyskland.

ANDRES, K. Neuordnung der Löhne in der Metallindustrie. Soziale Praxis 1943, nr 1.

OESCH, A. H. Lohnpolitik in Deutschland. Der deutsche Volkswirt 12 febr. 1943.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

BARGHEER. Das Ausland über die Vollbeschäftigung. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 4.

Sverige.

POLFELDT, C. E. Arbetsförmedling och ackvisition. Arbetsförmedlingen 1943, nr 1.

Fredliga erövringar [inom skogsvården]. Skogen 1943, nr 4.

Försäkringstjänstemannaföreningen på vakt mot farlig anställningstendens. Handelstjänstemannen 1943, nr 2.

Amerikas förenta stater.

STERNER, R. Svart arbetsmarknad. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 6—8.

Finland.

TOMMILA, O. Den finska arbetskraftens totala mobilisering. Industria 1943, nr 5.

Ændring i Reguleringen af Arbejdskraften under Undtagelsesforhold. Arbejdsgiveren (Danmark) 1943, nr 5.

Kanada.

Control of employment in Canada. The Ministry of labour gazette 1943, nr 1.

Schweiz.

Organisation und Durchführung der freiwilligen genossenschaftlichen Bauern- und Bäuerinnenhilfe. Schweiz. Konsum-Verein 1943, nr 7.

Tyskland.

HAMANN, ERNA. Meldung von Männern und Frauen für Aufgaben der Reichsverteidigung. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 5.

WIEDEMANN. Zur Verordnung über Ausfallvergütung. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 4.

Befolkningsfrågor.

ANDERSSON, ROSA. Vill den moderna kvinnan inte ha barn? Morgonbris 1943, nr 2.

BÖKER, H. La diminution de la population active dans l'agriculture, ses causes et ses effets économiques et sociaux. Revue internationale d'agriculture 1942, nr 12.

Sverige.

BJÖRK, L. Socialstyrelsens undersökning om »barnrikehusen». Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1943, nr 1.

GYLLENSWÄRD, C. Befolkningsfrågans läge. Svenska röda korset 1943, nr 2.

Befolkningens yrkesfördelning i Sverige. Preliminära uppgifter från 1940 års folkräkning. Kommersiella meddelanden 1943, nr 2.

Befolkningens åldersfördelning i Stockholm den $^{31}/_{12}$ 1940 och $^{31}/_{12}$ 1941. Statistisk månadsskrift 1943, nr 1.

Danmark.

Vandringerne til og fra København, Frederiksberg og Gjentofte Kommune i Aaret 1942. Statistisk Maanedsskrift 1942, nr 12.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

[STATENS HYRESRÅD.] Statens hyresråds förslag till förlängning av hyresregleringslagen. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 4.

SUNDBÄRG, G. Svensk tradition i bostadsbyggandet. [Anm. av] E. Lundberg: Svensk bostad. Byggmästaren 1943, nr 3.

SVENSKA GALLUP. Stark svensk Gallup-opinion fordrar rymligare bostäder. Vi 1943, nr 8.

SVERIGES FASTIGHETSÄGAREFÖRBUND. Hyresregleringslagens prolongation. (Yttrande.) Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 4.

WÄSTFELT, C. E. Om betydelsen av en acceptabel värdemätare för omkostnaderna vid beräkningen av en fastighets räntabilitet. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 5.

Hyresgästs skyldighet att utgiva bränsletillägg vid långfristiga inklusivekontrakt. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 4.

Hyrespriser i relation till andra levnadsomkostnader. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 5.

Varför bygger man modärnt? Hyresgästen 1943, nr 5.

Danmark.

Byggevirksomheden i 2. Halvaar 1942. Statistiske Efterretninger 1943, nr 12.

Finland.

HARVIA, Y. Finansieringen av återuppbyggandet i stadssamhällena. Finsk kommunaltidskrift 1942, nr 10.

Tyskland.

PRELLER, L. Reichswohnungskommissar. Soziale Praxis 1943, nr 1.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

SJÖBERG, S. Ett spörsmål rörande tillämpningen av lagen om förhandlingsrätt för kommunala tjänstemän. Landskommunernas tidskrift 1943, nr 3.

WESTERSTÅHL, J. Några drag ur Arbetsgivarföreningens ideologi. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 9.
Tjänstemannadomstolen. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1943, nr 2.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Schweiz.

Hur Schweiz hjälper sina inkallade och deras familjer. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 2.

Hälso- och sjukvård.

BLOMBERG, A. Om den personliga hygienens betydelse för hälsan. Svenska röda korset 1943, nr 2.
JORPES, E. Medicinska landvinningar av social betydelse. Hygienisk revy 1943, nr 2.

Sverige.

ALSTRÖM, C. H. Kristidens inverkan på det kroppsliga hälsotillståndet bland sinnessjukhusens klientel. Sv. läkartidningen 1943, nr 6.
BJÖRCK, W. Normer för sjukhusbyggnader. (Föredrag med diskussion.) Sveriges landstings tidskrift 1943, nr 1.
ERIKSSON, JONAS, & HANSSON, S. Bidrag till diskussionen om Calmettevaccinationen. Tuberkulosarbetet vid Västernorrlands regemente 1942. Sv. läkartidningen 1943, nr 6.
HAGÅRD, A. Vad kan göras för en fullt tillfredsställande andlig vård vid våra sjukhus? Sjukhuset 1943, nr 1.
HAMMAR, B. Ungdomen och hälsovården. Socialmedicinsk tidskrift 1943, nr 2.
LUNDQVIST, B. Förlossningsvårdens fortsatta utbyggnad. (Föredrag med diskussion.) Sveriges landstings tidskrift 1943, nr 1.
ROMBERG, W. Några siffror rörande beläggningen på Stockholms stads sjukhus under åren 1935—1941. Sjukhuset 1943, nr 1.
WRETBLAD, KARIN. Olika sjuksköterskekategorier i Sverige, deras utbildning och villkor. Svenska röda korset 1943, nr 2.
ÖRNE, A. Sjukvårdskostnaderna — forskning och framsteg. Sjukhuset 1943, nr 1.

Kooperation.

ÖRNE, A. Kooperationen och det internationella samarbetet efter kriget. Kooperatören 1943, nr 3.

Norge.

LANG, A. Kooperasjonen og krigshendelsene i Norge. Kooperatören 1943, nr 4.

Kristidsfrågor.

Sverige.

HULTSTRÖM, L. Utrymningen är planlagd över hela landet. Från departement och nämnder 1943, nr 3.
AMARK, K. Statliga kristidsåtgärder på jordbruksområdet under tiden juli—december 1942 Hushållningssällskapens tidskrift 1943, nr 1.

Nykterhetsfrågan.

HERCOD, R. Internationella nykterhetsarbetet fortgår trots stora svårigheter. Reformatorn 1943, nr 8.

Sverige.

FRANZÉN, O. Restaurangdans och kohandel. Ett egendomligt regeringsbeslut. Reformatorn 1943, nr 9.
WIKLUND, D. Låt öldrinkarnas pinade hustrur stiga fram och säga sin mening om ölet! Reformatorn 1943, nr 10.
Antalet fylleriförseelser under år 1942. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 2.
Fylleriförseelserna. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 2.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

Sverige.

CEDERWALL, G. Indextaket. Finanstidningen 1943, nr 9.
CREUTZ, E. Träbiffen. Kupongfri kötträtt ur sulfitluten. Skogsindustriarbetaren 1943, nr 3.
DAHLIN, E. H. Prisregleringslagstiftningen — en översikt. Från departement och nämnder 1943, nr 4.
HOFSTEN, BIRGITTA v. Familjen och dyrtiden. Morgonbris 1943, nr 3.
J[U]L[I]N, [T.] Senaste dokument i dyrortsgrupperingsfrågan. Sv. trafiktidning 1943, nr 10.
O[DHE], T. Den nya levnadskostnadsindexen. Kooperatören 1943, nr 4.
ZOTTERMAN, Y. Energiförbrukning och näringsbehov vid skogsarbete. Affärsekonomi 1943, nr 3.
Bättre levnadskostnadsindex. Sv. trafiktidning 1943, nr 10.
Dyrortsgrupperingen. Befattningshavaren 1943, nr 2.
Förslag om ny indexberäkning. Folkskollärarnas tidning 1943, nr 9.
Priserne paa Landbrugsprodukter i Sverige. Udenrigsministeriets Tidsskrift 15 febr. 1943.
Reformerad levnadskostnadsindex. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 8.
90 proc. av den svensk-tyska handeln har blivit prisbunden. Sv. utrikeshandel 1943, nr 4.

Socialförsäkring.

Sverige.

TEGENDAHL, E. Besparingsberedningens statistiska undersökning rörande sjukkasseverksamheten. Sv. sjukkasse-tidning 1943, nr 3.
WALLDIN, E. De små inkomsttagarna och deras livförsäkringsskydd. Gjallarhornet 1943, nr 4.
Lärare vid folkskoleväsendet böra vara jämnställda med statstjänstemän beträffande olycksfall i tjänsten. Landskommunernas tidskrift 1943, nr 3.
Sammanställning av uppgifter angående folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag. Folkpensioneringen 1943, nr 1.

Storbritannien.

LAURIN, I. Kring Beveridge-planen. Kooperatören 1943, nr 4.

Tyskland.

MÜNZ, L. Die Entwicklung der Sozialversicherung im Jahre 1942. Der Vierjahresplan 1943, nr 2.

Socialvård.

Sverige.

BERGGREN, A. Socialvården. Hertha 1943, nr 2.
HÖJER, K. J. Socialvårdskommitténs förslag. Tidskrift för fattigvård 1943, nr 1.
LARSSON, SVEN. Fakta om barnhemmen. Vår bostad 1943, nr 4.
— Svensk socialvårdsreform. S. A. P. information 1943, nr 3.
MALMROTH, ELSA. Barnen på upptagningshemmen. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1943, nr 1.
NYBLOM, B. Om skyddskonsulentorganisationen. Skyddsvärnet 1942, nr 6.
RYDH, HANNA. Förebyggande fattigvård. Hertha 1943, nr 2.
STRÖM, J. Läkarens arbetsuppgifter inom den förebyggande mödra- och barnavården. Sv. sjukkasse-tidning 1943, nr 3.
WALLGREN, A. Läkarsynpunkter på barnavården. (Föredrag.) Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1943, nr 1.
WANGSSON, O. Hur bo de fattigaste i Stockholm? Vi hyresgäster 1943, nr 3.
Den partiella arbetskraftens problem diskuterade vid stort möte på kustsanatoriet i Vejbyslätt. Sv. vanföretidskrift 1943, nr 2.
Socialreformen under debatt. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 2.
Socialvårdskommitténs betänkande om socialvårdens organisation m. m. Folkpensioneringen 1943, nr 1.
Socialvårdskongressen. Tidskrift för fattigvård 1943, nr 1.

Danmark.

SKJERDÆK, O. J. Danske Opdragelseshjem 1941—42. Børnesagens Tidende 1943, nr 5.

Finland.

[FAGERHOLM.] Finland före Sverige med barnträdgårdar och barnkrubbor. Morgonbris 1943, nr 2.
PESONEN, LILI. Ungdomsproblem i krigsland. Morgonbris 1943, nr 2.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

HJERN, G. Yrkesutbildningen och de centraliserade verkstadsskolorna. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1943, nr 1.
[HJÄRNE, U.] Hygienen och skolans arbete. Sv. lärartidning 1943, nr 10.
Effektiv och modern yrkesundervisning. Allsvensk samling 1943, nr 2.

Tyskland.

SIEBERT, W. Jugendarbeitsrecht und Betriebsordnung. Soziale Praxis 1943, nr 2.
SITZLER. Zum Entwurf eines Berufserziehungsgesetzes. Soziale Praxis 1943, nr 2.

Ut- och invandring.

Om Norge, Norgehjälpen och flyktingsströmmen. Hyresgästen 1943, nr 5.

Tyskland.

Der Fremdenverkehr im Winterhalbjahr 1941/42 und im Sommerhalbjahr 1942. Wirtschaft und Statistik 1943, nr 2.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Department of labor. Bureau of labor statistics. Bulletin. Wash. 1942.
708. Union wages, hours, and working conditions in the printing trades, June 1, 1941.
709. Collective bargaining in paper and allied products industry.
711. Strikes in 1941 and strikes affecting defense production.
712. Earnings in the grain-mill products industries, 1941.
716. Collective bargaining in the chemical industry, May 1942.
717. Incentive-wage plans and collective bargaining.

BERGVALL, L. Några tekniska anvisningar för bostadsbyggande med statligt stöd. 2, omarb. uppl. Sthlm 1943. (Meddelanden från Statens byggnadslånebyrå. 3 A.)
EKONOMISKA UTREDNINGAR 1942. Hfors 1943. (Publikationer utg. av Finlands banks avdelning för konjunkturforskning. Ser. A: 1.)
FRANSSON, E. Barnbegränsningens orsaker. Samtal i fält. Sthlm 1942.
GUSTAFSSON, Y. Vatten och avlopp i landsbygdsfastigheter. Sthlm 1942.
HIRDMAN, G. Humanismens idé. Bidrag till studiet av livsåskådningsfrågorna. Sthlm 1942. (Arbetarnas bildningsförbunds skriftserie. 21.)
INDUSTRIENS UTREDNINGSINSTITUT. Studier i skogsbrukets arbetslära. Undersök-

ningar vid Värmlands skogsarbetsstudier. 1. Sthlm 1943.
KIELER VORTRÄGE gehalten im Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel. Jena 1942. 68. *Greiser, A.* Der Aufbau im Osten.
LUNDBERG, E. Svensk bostad. Dess utveckling och traditionsbildning. Dess förhållande till utländskt samt dess egenart och framtida möjligheter. Sthlm 1942.
OLSSON, DAGNY. Bostadsfrågan. Sthlm 1943. (Arbetarnas bildningsförbund.)
OLSSON, OSCAR. Den första studiecirkeln. Sthlm 1942. (Arbetarnas bildningsförbunds skriftserie. 22.)
P. M. med förslag till lag om begränsning av dyrtidstillägg å lön och pension. Utarbetad av inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga. Sthlm 1943.
RÅD och anvisningar rörande tillämpning av 1941 års steriliseringslag och abortlagen. Sthlm 1943. (Meddelanden från K. medicinalstyrelsen. 88.)
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1943. Sthlm 1943.
4. Utredning rörande skogsnäringens ekonomiska läge med förslag till åtgärder för höjande av näringens bärkraft. 3. Skogsbrukets transportfrågor: vägar och järnvägar. 1936 års skogsutrednings betänkande nr 3 avg. d. 11 febr. 1943. (Jo).
5. Utredning rörande polismäns anslutning till politiska ytterlighetsriktningar m. m. Verkställd av 1942 års poliskommission. [Avg. d. 15 febr. 1943.] (S.)
6. Utredning och förslag angående pappersformaten inom statsförvaltningen. Avg. [d. 15 febr. 1943]. (H.)
8. Betänkande angående levnadskostnadsindex. Avg. [d. 13 febr. 1943]. (Fi.)
9. Utredning och förslag angående statsbidrag till daghem och lekskolor m. m. Avg. [i febr. 1943] av 1941 års befolkningsutredning. (S.)
10. 1940 års civila byggnadsutredning. Betänkande. 1. Förslag till ändringar i Kungl. Maj:ts byggnadsstadga samt till föreskrifter rörande planläggning och utförande av byggnad för vissa vårdanstalter och folktandpolikliniker. Avg. d. 15 febr. 1943. (K.)
11. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 4. Förslag till åtgärder för textilforskningens ordnande. [Avg. d. 18 febr. 1943.] (H.)
12. Betänkande med förslag till statliga åtgärder för stödjande av den privata motorlösa flygningens och modellflygningens utveckling. Avg. [d. 23 febr. 1943] av 1942 års flygutredning. (Fö.)
13. Besparingsberedningens slututlåtande avg. d. 27 febr. 1943. (Fi.)
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1943. Försäkringsväsen.
Enskilda försäkringsanstalter år 1941. Av Försäkringsinspektionen.
WIRTSCHAFTS-HANDBUCH. Hrsg. vom Handelsteil der Frankfurter Zeitung. Jahrg. 80 (1943). Frankf. a. M. 1943.

Nytillkomna tidskrifter.

FRITIDEN. Tidskrift för Reso, folkrörelsernas rese- och semesterorganisation. Sthlm.
NORDENS TIDNING. Svenska föreningen Nordens medlemsblad. Sthlm.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden 19/2—19/3 1943 avlåtit bl. a. följande remissyttranden och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI).

Departement		Daterad
Socialdep.	Ang. viss ändring i lagen om tjänsteplikt (I)	23/2
»	Anslag till riksföreningens för svenskarna i utlandet verksamhet (III) .	27/2
»	Förslag av statens arbetsmarknadskommission till lönevillkor för vissa tjänstepliktiga (kockar vid skogshuggarförläggningar) (III)	27/2
»	Framställningar av skånska barnavårdsförbundet dels om tillstånd att försälja fastighet i Burlövs socken samt dels om understöd ur allmänna arvsfonden för inköp av fastigheten Råbylund (II)	4/3
»	Framställningar av styrelsen för Kungsholms västra barnkrubba, Alingsås husmodersförening, Margit Nilsson och föreningen för Uppsala skollovskolonier om understöd ur allmänna arvsfonden (4 särsk. skr.) (II)	4 o. 9/3
Riksd. 2:a lagutsk.	Yttrande över motionerna I: 88 och II: 80 ang. förbud mot nedläggande av industriella företag (III)	6/3

Socialdep.	Åtgärder för beredande av ökad tillgång på vårdplatser för skyddshemselever (II)	8/3
»	Besvär av Lycksele köping och Lycksele landskommun över resolution om åläggande för köpingen och landskommunen att antingen var för sig eller gemensamt inrätta fattigvårdsanstalt (II)	9/3
»	Ang. vissa resekostnader inom den förebyggande mödra- och barnavården (II)	10/3
Finansdep.	Livsmedelskostnaderna per 1 mars 1943 (IV)	10/3
Riksd. F. K. 2:a och A. K. 3:e tillf. utsk.	Yttrande över motionerna I: 195 och II: 281 ang. åtgärder för införande av *deltidstjänst* (III)	11/3
Socialdep.	Förslag om utredning rörande s. k. obefintliga (III)	12/3
»	P. M. från 1941 års befolkningsutredning ang. anslag för upplysningsverksamhet i befolkningsfrågan (III)	12/3
»	Disponerande av ytterligare medel ur styrelsens reservationsanslag för större statistiska specialundersökningar (V)	13/3
Finansdep.	Betänkande ang. revision av tjänsteförteckningen för allm. civilförvaltningen (del III) (III)	13/3
»	Förslag till lag om begränsning av dyrtidstillägg å lön och pension (III); ref. å sid. 193 i detta häfte	13/3
Riksd. 2:a lagutsk.	Yttrande över motionerna I: 185 och II: 131 ang. beredande av ökat skydd åt hyressökande familjer med barn (III)	13/3
»	Yttrande över motionerna I: 132 och II: 205 ang. viss ändring i förordningen om erkända arbetslöshetskassor (I)	13/3
»	Yttrande över motionerna II: 16 och 27 ang. viss ändring av tuberkulosförordningen (tvångsinläggning å sjukhus) (III)	15/3
»	Utlåtande över motioner ang. vissa ändringar i mödrahjälpsförordningen (II)	15/3

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 19/2—19/3 1943 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
70.	Lag om ändrad lydelse av 2 § prisregleringslagen den 30 juni 1942 (nr 459)	26/2
74.	K. kung. ang. inventering av landets förråd av vissa livsmedel m. m.	19/2
92.	K. kung. om ändring i vissa delar av kung. den 6 november 1942 (nr 862) ang. reglering av handeln med vissa slag av fisk	26/2

Förteckning över barnavårdsombuden i länen och länsnykterhetsnämndernas ombudsmän.

Barnavårdsombuden i länen.

Inspektionen för fattigvård och barnavård, se Kungl. Socialstyrelsens andra byrå (omslagets andra sida).

Stockholms län: Fru Sigrid Sternmalm, Smedsbacksgatan 7, *Stockholm Ö*, tel. 616835.
Uppsala län: Fru Inga Troein-Forsström, S:t Larsgatan 8, *Uppsala*, tel. 6314.
Södermanlands län: Fru Margit Carlson, Fredsgatan 7, *Katrineholm*, tel. 469.
Östergötlands län: Frk. Märta Olsson, S:t Larsgatan 40, *Linköping*, tel. 3444.
Jönköpings län: Frk. Karin Fingal, Kapellgatan 6 A, *Jönköping*, tel. 1743.
Kronobergs län: Fru Nea Sjöblom, Storgatan 19, *Växjö*, tel. 2299.
Kalmar län: Frk. Ellen Lindström, Fredriksskansgatan 23, *Kalmar*, tel. 2131.
Gotlands län: Fru Kerstin Carlson, Åsbergsgatan 9, *Visby*, tel. 1329.
Blekinge län: Frk. Elsa Strandberg, Hästkvarsgatan 4, *Karlskrona*, tel. 1670.

Kristianstads län: Frk. Karin Blomgren, Hovslagaregatan 1 C, *Kristianstad,* tel. 2516.
Malmöhus län: Frk. Dagmar Wennerberg, Kung Oscars väg 1, *Lund* tel. 3990.
Hallands län: Fru Gerd Johansson, Bredgatan 9, *Halmstad,* tel. 4674.
Göteborgs o. Bohus län: Frk. Elisabet Gustrin, N. Järnvägsg. 12, *Uddevalla,* tel. 12338.
Älvsborgs län: Frk. Margit Fohrman, Norra Strömgatan 18, *Alingsås,* tel. 1145.
Skaraborgs län: Frk. Elin Claesson, Box 6, *Mariestad,* tel. 634.
Värmlands län: Fru Siri Cronquist, Gylleniusgatan 11, *Karlstad,* tel. 11622.
Örebro län: Frk. Brita Hasselrot, Olaigatan 29, *Örebro,* tel. 16250, 15988.
Västmanlands län: Fru Karin Ström, Engelbrektsgatan 9, *Västerås,* tel. 3093. (Vik. Frk. Brita Hammar, t. $^{22}/_{4}$ 1943.)
Kopparbergs län: Fru Kaisa Anberg, Box 125, *Krylbo,* tel. 1239.
Gävleborgs län: Frk. Gertrud Hellner, Ruddammsvägen 35, *Gävle,* tel. 901.
Västernorrlands län: Frk. Magnhild Olsson, Rosenbäcksallén 14, *Härnösand,* tel. 1490.
Jämtlands län: Fru Stina Wågland, Tysta vägen 3, *Östersund,* tel. 100.
Västerbottens län: Frk. Elisabet Svanström, Vasagatan 23, *Umeå,* tel. 2060.
Norrbottens län: Fru Edith Frick-Meijer, Fredsgatan 2, *Luleå,* tel. 1504.

Länsnykterhetsnämndernas ombudsmän.

Tillsynsmyndigheten, se Kungl. Socialstyrelsens andra byrå (omslagets andra sida).

Stockholms län: Förste amanuensen Fritz Hag, Solg. 27, *Råsunda,* tel. Sthlm »Socialstyrelsen» eller 271393.
Uppsala län: Diakonen John Nordström, Fyristorg 2, *Uppsala,* tel. 84 eller 2777.
Södermanlands län: Kamreraren Arthur Andersson, Fredsg. 5, *Katrineholm,* tel. 1042.
Östergötlands län: Ombudsmannen Gustaf Persson, Smålandsg. 2, *Norrköping,* tel. 31074.
Jönköpings län: Folkskolläraren Gustaf Wiberg, *Malmbäck,* tel. Västanå 2.
Kronobergs län: Glasblåsaren Harald Persson, Brevl. 453, *Åseda* tel. 120.
Kalmar län: Redaktören Ragnar Karlsson, Klampen, *Vimmerby,* tel. 80.
Gotlands län: Kontrollföreståndaren Gustaf Engström, Skeppargatan 11, *Visby,* tel. 956 eller 1019.
Blekinge län: Avdelningschefen Sten Forssberg, Saltövägen 30, *Karlskrona,* tel. 2702 eller 3991.
Kristianstads län: Förre kriminalöverkonstapeln Ernst Wessman, V. Storgatan 49, *Kristianstad,* tel. 2830 eller 2949.
Malmöhus län: Fil. kand. Stina Bengtsson, Östergatan 11, *Malmö,* tel. »Systembolaget» eller 17544.
Hallands län: Kontrollören Folke Edberg, Gymnasiegatan 2, *Halmstad,* tel. 1854.
Göteborgs och Bohus län: Skräddarmästaren Wilhelm Nowén, Polhemsplatsen 5, *Göteborg,* tel. 159621, 135080 eller 271197.
Älvsborgs län: Ombudsmannen Bertil Ahlsén, Yxhammarsgatan 4, *Borås,* tel. 15207.
Skaraborgs län: Löjtnanten Olof Julander, Storgatan 34, *Skövde,* tel. 1290 eller 936.
Värmlands län: Ombudsmannen Arvid Eskel, Långövägen 13, *Karlstad,* tel. 11804.
Örebro län: Byråföreståndaren Carl Hellqvist, Köpmangatan 17, *Örebro,* tel. 12122 eller 14490.
Västmanlands län: Diakonen Eric Croner, Fiskartorget 3, *Västerås,* tel. 34890 eller 36272.
Kopparbergs län: Trädgårdsmästaren Arvid Tägtlund, *Ornäs,* tel. 27.
Gävleborgs län: Folkskolläraren Brynolf Malmström, *Hofors,* tel. 48 eller 45.
Västernorrlands län: Radiotelegrafisten Carl Johnson, Rådhusg. 33 B, *Sundsvall,* tel. 2675.
Jämtlands län: Faktorn Sigurd Holm, Karlslund, *Östersund,* tel. 2002.
Västerbottens län: Kontrollföreståndaren Eric Thalén, Nygatan 25, *Umeå,* tel. 969 eller 48.
Norrbottens län: Pastorn Stanley Hermaneson, Box 3, *Boden 1,* tel. 3005.

INNEHÅLL

Pantlånerörelsens reglering 277

Kortare meddelanden

Nya riktlinjer för levnadskostnadsindex fr. o. m. mars 1943 288

Landsorganisationen i Sverige år 1942 . 288

Socialstyrelsens utlåtande över förslag om statsbidrag till daghem och lekskolor m. m. 289

Förslag om statsbidrag till social hemhjälpsverksamhet 289

Planläggning av en ekonomisk fredsberedskap 291

Byggnadskostnadernas utveckling i Finland 291

Periodiska översikter

På alkoholistanstalter intagna år 1942 293

De erkända sjukkassornas verksamhet år 1940 299

Levnadskostnaderna i mars 1943 . . 302

Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden under mars 1943 . . . 318

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under mars 1943 321

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 324

Lönesumman inom industri och handel m. m. under första kvartalet 1943 . . 326

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna januari 1943 328

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 331

Litteraturöversikt 347

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 353

Författningar rörande sociala frågor . 354

INDEX

Réglementation des affaires de prêts sur gage (mont-de-piété).

Courtes notices.

Directives nouvelles pour le calcul de l'indice du coût de la vie à partir de mars 1943.

La Confédération générale du travail en Suède en 1942.

Avis émis par l'A.T.P.S. sur un projet de subvention du Gouvernement aux »foyers de jour» pour enfants et aux jardins d'enfants.

Projet de subvention du Gouvernement à l'activité sociale d'aide domestique aux familles.

Esquisse d'un plan d'organisation économique pour l'après-guerre.

Mouvement des prix de la construction en Finlande.

Aperçus périodiques

Alcoolistes internés en 1942.

L'activité des caisses-maladie reconnues en 1940.

Coût de la vie en mars 1943.

Marché du travail.

Le marché du travail pendant mars 1943.

Activité de la Commission du marché du travail en mars 1943.

Communications de la Commission du marché du travail.

Somme des salaires payés dans l'industrie, le commerce, etc. pendant le 1er trimestre 1943.

Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Janvier 1943.

Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Bibliographie.

Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Lois concernant les questions sociales.

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (A. T. P. S.) en Suède.

Réglementation des affaires de prêts sur gage. Sur la base du projet de nouveau statut sur les prêts sur gage, présenté par l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale en 1930, celle-ci a effectué une enquête dont elle avait été chargée à nouveau sur la question en 1937 et l'a déposée en mars 1942, ainsi qu'un projet de nouveau statut réglant l'exercice des prêts sur gage. L'article contient un résumé de l'enquête et de l'exposé des motifs de l'A. T. P. S. Après avoir rendu compte de la législation en vigueur en Suède et dans les pays voisins, il est donné certains renseignements sur l'extension des affaires de prêts sur gage en Suède. Des 75 bureaux existants, 28 étaient situés à Stockholm, 12 à Göteborg et 6 à Malmö. Pendant les années 1936—1940, environ 1·5 million de gages ont été annuellement déposés contre des prêts allant de 44 à 50 millions de couronnes. Une législation réglementant les prêts sur gage doit, si possible, fournir une garantie contre les abus sociaux liés à ce genre d'affaires. Les bénéfices réalisés par les particuliers se livrant au prêt sur gage doivent être limités. C'est ainsi que l'A. T. P. S. propose l'interdiction pour tout particulier d'exercer le prêt sur gage et l'interdiction pour les sociétés par actions qui s'y livrent de verser un dividende de plus de 5 % du capital. Les administrations départementales doivent contrôler, en particulier, les salaires du personnel et autres frais et désigner un des commissaires aux comptes de l'entreprise. Pour la liquidation des entreprises privées existantes est proposé un délai de dix années. P. 277.

Alcoolistes internés en 1942. Au cours de l'année 1942 ont été internés dans des établissements antialcooliques, au total, 1 051 personnes contre 971 l'année précédente. De ces personnes, 748, soit 71·2 %, ont été internées d'office tandis que 303, soit 28·8 %, l'ont été avec leur consentement. Les femmes étaient au nombre de 44. Du total des internés, 309, soit 29·4 %, ont été placés dans des établissements de l'Etat, 641, soit 61·0 %, dans des établissements reconnus et 101, soit 9·6 %, dans des établissements privés. Plus de la moitié des internés venaient de la ville de Stockholm et des départements de Malmö, de Göteborg et de Bohus. Dans 77 % des cas, l'initiative de l'internement provenait des commissions de tempérance et dans les autres cas de la police (18·5 %) ou de particuliers (4·5 %). L'âge moyen était de 43 ans contre 44 pendant l'année 1941. Des internés, 666, soit 63·4 %, n'avaient subi aucun emprisonnement ou internement dans une maison de travail pénal, contre 61·4 % en 1941. P. 293.

L'activité des caisses-maladie reconnues en 1940. Les caisses-maladie reconnues étaient, à la fin de 1940, au nombre de 1539, dont 28 caisses centrales et 1 511 locales. Les caisses-maladie locales avaient augmenté de 36. Des caisses centrales, 21 étaient générales et 7 des caisses professionnelles et d'usine, tandis que les chiffres correspondants pour les caisses locales étaient 1 468 et 43. Le nombre de membres affiliés aux caisses-maladie reconnues est monté, au cours de l'année, avec 100 704 à 1 476 324, soit une augmentation de 7·3 %. La proportion des hommes était, à la fin de l'année, de 50·8 % et celle des femmes de 49·2 %. Les cas de maladie par 100 membres s'élevaient à 30·6 contre 33·9 l'année précédente. Les revenus des caisses pendant 1940 se sont chiffrés à 64·4 millions de couronnes, dont 40·8 millions étaient fournis par les cotisations fixes et 17·5 millions par la subvention de l'Etat. Au cours de l'année ont été payés aux membres 48·0 millions de cour. sous forme d'indemnités journalières, frais d'hospitalisation et autres. P. 299.

Coût de la vie en mars 1943. L'indice du coût de la vie pour mars 1943 a été calculé selon des méthodes en partie nouvelles et basé sur des notations de prix en nombre sensiblement plus élevé. Il correspond à l'indice que l'on désignait précédemment comme celui du Ier avril. Dans la série sur la base de 1935, l'indice est resté stationnaire par rapport aux deux derniers indices trimestriels et est 153, tandis que dans l'ancienne série sur la base de juillet 1914 il est monté d'une unité et est 240. Dans la première de ces séries, les postes alimentation, habitation, impôts et »frais divers» étaient en hausse d'une ou plusieurs unités, tandis que le poste chauffage et éclairage était inchangé et que le poste habillement avait baissé de deux unités. P. 302.

Le marché du travail pendant mars 1943. La hausse saisonnière s'est poursuivie dans l'agriculture et l'industrie, tandis que certains des travaux projetés par l'industrie du bâtiment n'ont pu être mis en marche par suite de la pénurie de matériaux. Le nombre moyen de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 114 en mars contre 133 en février. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et domaines d'activité connexes était, à la fin de mars, environ le même qu'à la fin de février. Au 31 mars, 110 000 ouvriers étaient occupés à l'abatage des bois, ce qui constitue une diminution au cours du mois de 17 000. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était de 7·1 % du total des membres, à la fin de février, contre 8·4 % un mois plus tôt. Le nombre des chômeurs demandant des secours s'était pendant mars abaissé à 8 550, soit de 1 019. P. 318.

Häftets huvudinnehåll.

April 1943.

Pantlånerörelsens reglering. På grundval av det förslag till ny pantlåneförordning, som socialstyrelsen framlade år 1930, har styrelsen efter förnyat uppdrag år 1937 verkställt utredning i ärendet och i mars 1942 framlagt denna jämte förslag till ny förordning angående idkande av pantlånerörelse. Artikeln utgör en sammanfattning av denna utredning och av motiveringen för styrelsens nya förslag. Efter en redogörelse för nu gällande lagstiftning i vårt land och grannländerna lämnas vissa uppgifter om pantlånerörelsens omfattning i Sverige. Av de befintliga 75 pantlånekontoren voro 28 belägna i Stockholm, 12 i Göteborg och 6 i Malmö. Under åren 1936—40 belånades c:a 1·5 milj. panter om året till ett belopp av mellan 44 och 50 milj. kr. — En lagstiftning på området bör utformas så, att garanti mot de med verksamheten förenade sociala missförhållandena om möjligt erhålles. Det enskilda vinstintresset av pantlåneverksamheten bör begränsas. Styrelsen föreslår sålunda förbud för enskild person att idka pantlånerörelse och förbud för bolag, som driva dylik rörelse, att utdela mer än 5 % på aktiekapitalet. Länsstyrelserna böra kontrollera bl. a. utgående löner och övriga omkostnader samt tillsätta en av företagets revisorer. För avveckling av nu befintliga enskilda företag föreslås en övergångstid av 10 år. Sid. 277.

På alkoholistanstalter intagna år 1942. Under år 1942 intogos å alkoholistanstalt sammanlagt 1 051 personer mot 971 året därförut. Av de vårdbehövande voro 748 eller 71·2 % tvångsintagna, medan 303 eller 28·8 % ingingo frivilligt. Av de intagna voro 44 kvinnor. Av samtliga intagna placerades 309 eller 29·4 % på statsanstalter, 641 eller 61·0 % på erkända anstalter och 101 eller 9·6 % på enskilda anstalter. Mer än hälften av de intagna kom från Stockholms stad jämte Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län. I 77 % av fallen hade initiativet till intagningen kommit från vederbörande nykterhetsnämnd och i övriga fall från polisen (18·5 %) eller enskilda (4·5 %). Medelåldern var 43 år mot 44 år under år 1941. Av de intagna hade 666 eller 63·4 % icke undergått frihetsstraff eller tvångsarbete mot 61·4 % år 1941. Sid. 293.

De erkända sjukkassornas verksamhet år 1940. Antalet erkända sjukkassor var vid slutet av år 1940 1 539, därav 28 centralsjukkassor och 1 511 lokalsjukkassor. Antalet lokalsjukkassor hade under året stigit med 36. Av centralsjukkassorna voro 21 allmänna samt 7 yrkes- och fabrikssjukkassor, medan för lokalsjukkassorna motsvarande tal voro 1 468 och 43. Antalet medlemmar i de erkända sjukkassorna ökades under året med 100 704 till 1 476 324 eller med 7·3 %. Av medlemmarna voro vid årets slut 50·8 % män och 49·2 % kvinnor. Antalet sjukdomsfall per 100 medlemmar uppgick till 30·6 mot 33·9 ett år tidigare. Kassornas inkomster under år 1940 uppgingo till 64·4 milj. kr., varav 40·8 milj. utgjorde fasta avgifter och 17·5 milj. statsbidrag. Under året utbetalades 48·0 milj. kr. i form av sjukpenning och sjukvårdsersättning m. m. till medlemmarna. Sid. 299.

Levnadskostnaderna i mars 1943. Enligt delvis nya beräkningsmetoder och på grundval av ett avsevärt utökat prismaterial har levnadskostnadsindex beräknats för mars 1943, motsvarande indextalet per 1 april enligt tidigare benämning. Enligt indexserien med år 1935 som bas var indextalet oförändrat i förhållande till de två närmast föregående kvartalsskiftena och uppgick till 153, me-

dan det i den äldre serien med juli 1914 som bas steg en enhet till 240. I förstnämnda indexserie stego posterna livsmedel, bostad, skatter och »övriga utgifter» med en eller flera enheter, under det posten bränsle och lyse stod oförändrad och posten beklädnad sjönk med 2 enheter. Sid. 302.

Arbetsmarknaden under mars 1943. Inom jordbruk och industri framträdde en fortsatt säsonguppgång, medan inom byggnadsverksamheten planerade nya arbeten i stor utsträckning ej kommit i gång på grund av materialbrist. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 114 i mars mot 133 i februari. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var ungefär detsamma i slutet av mars som i slutet av februari. Vid vedavverkningarna sysselsattes den 31 mars 110 000 man, vilket innebar en minskning under månaden med 17 000. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde vid utgången av februari 7·1 % av medlemsantalet mot 8·4 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade under mars månad nedgått till 8 550 eller med 1 019. Sid. 318.

Socialstatistiska diagram.

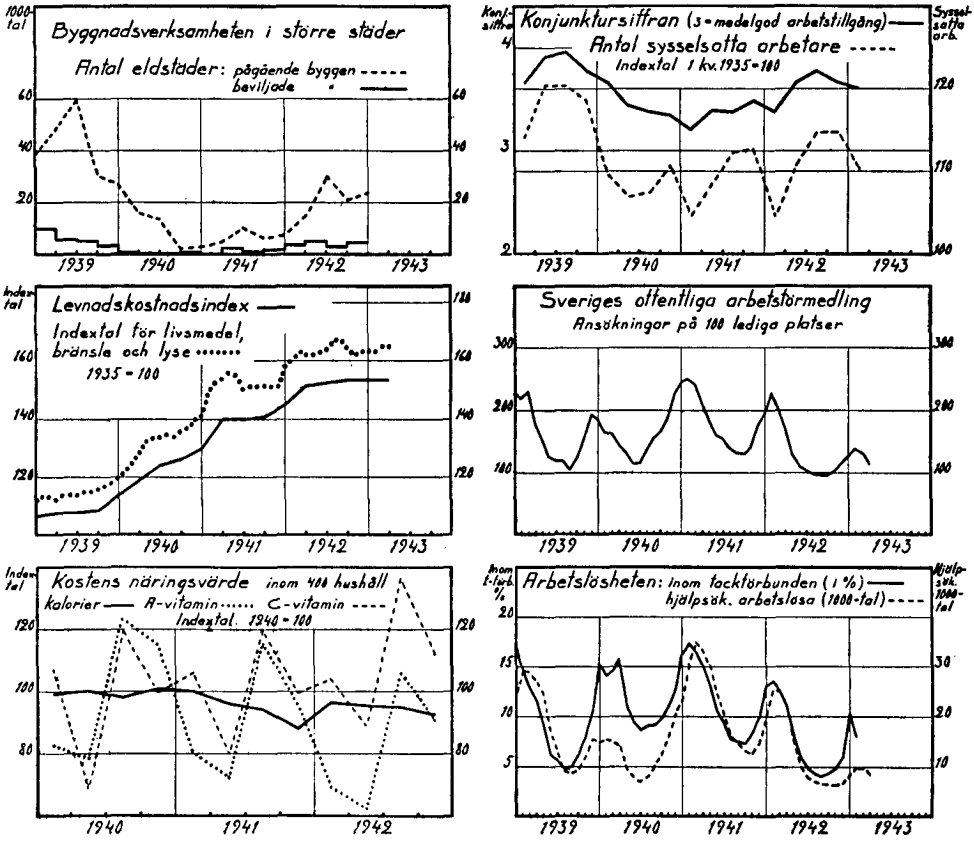

Pantlånerörelsens reglering.

Socialstyrelsens utredning jämte förslag till ny pantlåneförordning.

I skrivelse den 3 juni 1924, nr 242, anhöll riksdagen med anledning av en inom riksdagens andra kammare väckt motion (nr 88), att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning rörande vilka åtgärder, som från det allmännas sida kunde vidtagas för borttagande eller minskande av pantlånerörelsens sociala nackdelar, och att, därest så erfordrades, för riksdagen måtte framläggas de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Den 20 juni 1924 anbefallde Kungl. Maj:t socialstyrelsen att verkställa utredning och avgiva förslag i det av riksdagen sålunda angivna avseendet. Till fullgörande av detta uppdrag avlät styrelsen, efter hörande av vissa myndigheter, den 12 juni 1930 skrivelse jämte förslag till förordning angående idkande av pantlånerörelse[1].

Under åberopande av en vid 1936 års riksdag inom andra kammaren väckt motion (nr 120), anhöll riksdagen i skrivelse till Konungen den 30 maj 1936, nr 275, om slutförande av den nyssnämnda utredningen om pantbanksrörelsen samt om framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning. I anslutning härtill anbefallde Kungl. Maj:t i skrivelse den 29 oktober 1937 socialstyrelsen att, i den mån så kunde finnas erforderligt på grund av ändrade förhållanden, verkställa förnyad utredning i frågan och inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Under den fortsatta utredningen på ifrågavarande område har socialstyrelsen inhämtat yttranden från överståthållarämbetet och länsstyrelserna samt vissa fattigvårdsmyndigheter rörande det av styrelsen år 1930 utarbetade förslaget till ny pantlåneförordning. Vidare ha från fattigvårdsmyndigheterna infordrats utredningar angående bl. a. fattigvårdsklientelets anlitande av pantlånerörelsen. Slutligen ha uppgifter angående pantlånerörelsens utbredning och omfattning under åren 1936—1940 insamlats och bearbetats.

Den 8 mars 1943 har socialstyrelsen till Kungl. Maj:t avgivit redogörelse för den verkställda utredningen samt framlagt förslag till ny förordning angående idkande av pantlånerörelse.

Utredningen.

Gällande lagstiftning. Gällande förordning angående idkande av pantlånerörelse utfärdades den 28 maj 1918 och ersatte kungörelsen den 7 november 1884 angående villkoren för idkande av pantlånerörelse.

Den äldre författningen tillerkände länsstyrelserna, vilka hade att meddela tillstånd till utövande av pantlånerörelse, en ganska vidsträckt befogenhet att ingripa i händelse av vanskötsel av en sådan rörelse. Vidare ägde polismyn-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1930, sid. 714.

dighet befogenhet att meddela särskilda ordningsföreskrifter i fråga om rörelsens utövande. Dessa och andra i den äldre författningen befintliga kontrollföreskrifter till trots hade det beträffande skötseln av dessa rörelser förekommit missförhållanden av betänklig art. Synnerligen ofta hade det sålunda icke mött något hinder att i pantlånerörelser finna avsättning för olovligen tillgripet gods; särskilt för minderåriga hade detta inneburit en stark lockelse att genom olovligt tillgrepp och pantsättning av det tillgripna förskaffa sig kontanta medel.

Den 28 maj 1918 utfärdades även en förordning angående handel med vissa begagnade föremål m. m., den s. k. lumphandelsförordningen, varigenom den yrkesmässiga handeln med skrot eller lump eller med dit ej hänförliga begagnade metallvaror, begagnade klädespersedlar eller begagnade skodon eller med artiklar, jämförliga med nu nämnda föremål, ställdes under viss kontroll.

Lumphandelsförordningen och förordningen angående idkande av pantlånerörelse, vilka bl. a. genom införande av en ökad kontroll från det allmännas sida söka förhindra realiserande av tjuvgods, innehålla ett flertal bestämmelser i sådant syfte. Sålunda föreskrives i de båda förordningarna skyldighet för rörelsens innehavare att verkställa undersökning efter förkommet eller ägaren olovligen frånhänt gods, att meddela polismyndighet vissa underrättelser samt att tillhandagå vid undersökning, som polismyndighet vidtager. Gods får ej emottagas till försäljning respektive belåning av den, som ej fyllt 18 år. Härjämte föreskriver pantlåneförordningen förbud för pantlånare att mottaga pant av den som är berusad. De båda författningarna stadga vidare husbondeansvar samt, därest omyndig under 15 år utbjuder föremål till försäljning eller pantsättning, under viss förutsättning ansvar för den, vilken vården om den omyndige åligger.

Enligt gällande lagstiftning är det tillåtet för såväl enskild person som bolag och kommun att driva pantlånerörelse. I fråga om aktiebolag, som ha till ändamål att driva sådan rörelse, gäller enligt lagen den 22 juni 1911 med ändring den 4 april 1930 den bestämmelsen, att å sådant aktiebolags bolagsordning och ändring däri skall sökas Konungens stadfästelse. Anledningen till detta undantag från de regler, som gälla aktiebolag i allmänhet, är att söka däri, att bolag, som idka fastighetsbelåning och pantlånerörelse, ansetts böra vara underkastade liknande kontroll som bankrörelse.

Utländsk rätt. För lagstiftningen rörande pantlånerörelser i Finland, Norge och Danmark lämnas en ingående redogörelse, varav här må omnämnas följande.

Angående idkande av pantlånerörelse gäller i *Finland* ett författningskomplex av den 19 april 1898 (Storfurstendömet Finlands författningssamling nr 17/1898), bestående av dels förordning angående rätt att utöva pantlånerörelse såsom yrke, dels kungörelse angående den tillsyn, som skall utövas över pantlåneanstalterna, och dels instruktion för inspektören av pantlåneanstalterna i landet. Dessa författningar ställa rörelser av förevarande slag under en mera effektiv allmän kontroll än i något av de övriga nordiska länderna.

I förordningen angående rätt att utöva pantlånerörelse såsom yrke föreskrives, att sådan rörelse såsom yrke må idkas endast i stad i välgörande syfte samt ej av annan än stadskommun eller för sådant ändamål bildat aktiebolag. Den vinst, som uppstår å rörelsen, skall användas till nedbringande av utlåningsräntan eller till annan lindring av lånevillkoren. Dock må från årsvinsten avdragas högst 6 % ränta å det i rörelsen insatta kapitalet jämte nödiga driftkostnader och bidrag till reservfond. Medgiver icke årets vinst utdelning av ränta till stadgat belopp, må bristen fyllas av följande årens vinst. Upphör pantlåneanstalt med sin verksamhet, skall, sedan kommunen eller, där rörelsen bedrivits av aktiebolag, bolagsmännen återbekommit vad de i rörelsen insatt, den övriga egendomen tillfalla kommunen för att användas för dylik anstalt eller annat likartat ändamål. — För tillsynen över pantlåneanstalterna i Finland finnes anställd en inspektör, som utses av regeringen.

Enligt under hand från finska legationen i Stockholm inhämtade upplysningar finnas pantlåneanstalter endast i Helsingfors, Åbo, Wasa och möjligen även Tammerfors.

Pantlånerörelsen i *Norge* regleras av en författning, vars titel är »Lov inneholdende adskillige bestemmelser om politivæsenet i Kristiania». Ursprungligen gällde denna lag, som utkom 1866, endast Kristiania. Den har emellertid sedermera gjorts gällande för hela landet. Enligt denna författning kan för varje särskild kommun av dess representation bestämmas, att vissa näringsidkare skola söka polismyndighetens tillstånd till drivande av sina rörelser samt därför erlägga en särskild avgift till det allmänna. Bland dessa näringsidkare nämnas pantlånare, varmed avses personer som bedriva utlåning av mindre belopp (högst 80 kr.) mot handfången pant eller genom lösöreköp med en köpesumma, som icke överstiger angivna belopp. De lokalt gällande föreskrifter, som sålunda utfärdas, skola fastställas av politidepartementet. Dessa föreskrifter kunna inom ramen för den ovan nämnda lagen vara olika för skilda områden. För Oslo stads vidkommande återfinnas hithörande bestämmelser i ordningsföreskrifterna för Oslo stad, fastställda den 15 januari 1934, där det bl. a. angives, att pantlånerörelse är ett avgiftspliktigt näringsfång; årliga avgiften till staden är 500 kr. Vissa allmännyttiga inrättningar kunna emellertid befrias från denna avgift. Den tidigare angivna begränsningen av lånens storlek till 80 kr. gäller icke i Oslo och den torde heller knappast gälla i andra delar av landet.

Nu gällande lagstiftning i *Danmark* angående pantlånerörelse utfärdades 1921 och består av dels »Lov om Pantelaanervirksomhed og Handel med brugte Genstande» och dels två av justitieministern med stöd av angivna lag utfärdade instruktioner för pantlånerörelser, den ena »Regulativ for Pantelaanervirksomhed, bortset fra Belaaning av Lotterisedler» och den andra »Regulativ for Pantelaanervirksomhed med Hensyn til Lotterisedler». Jämsides med detta lagstiftningskomplex, som avser den enskilda företagsamheten på området, gäller ett särskilt »Regulativ for Det Kgl. Assistenshus», rörande en i Köpenhamn av staten driven pantlånerörelse.

Lagstiftningen har utformats på i huvudsak följande sätt. För såväl pantlåne-

rörelse som handel med begagnade föremål fordras tillstånd av polismyndighet. För dessa båda näringsfång gälla i tillämpliga delar samma bestämmelser. Som pantlånare anses den, som yrkesmässigt utlånar summor under 200 kr. mot handfången pant, vartill även räknas lottsedlar. Tillstånd att driva pantlånerörelse kan också meddelas allmännyttiga bolag, som ha till ändamål att lämna lån mot låg ränta och vilkas bolagsordningar garantera dessa syften. Tillstånd att driva varje slag av pantlånerörelse beviljas dock endast efter det justitieministern i samråd med handelsministern fattat beslut därom.

Ingen pantlånare får betinga sig eller uppbära högre ränta på utlånade belopp än 5 % per månad att gälla från 1921 till 1926, 4 % från 1926 till 1940 och 1½ % från 1940. Efter övergångstidens slut är räntan alltså numera maximerad till 1½ % per månad. Till jämförelse meddelas i motiven till lagen, att den högsta tillåtna räntan i Tyskland vore 2 % i månaden vid lån under 30 mark och 1 % vid större lån. I Schweiz vore procentsatserna vid lån under 50 frcs och vid större lån 1½ respektive 1 %.

Pantlånerörelsens omfattning i Sverige. Enligt inhämtade uppgifter finnas i Sverige f. n. 75 pantlånekontor, varav 28 i Stockholm, 12 i Göteborg samt 6 i Malmö. Av samtliga kontor drivas 33 av enskilda, 29 av aktiebolag, 2 av allmännyttiga bolag samt 11 av kommuner. Under vart och ett av åren 1936—1940 belånades i runt tal 1·5 milj. panter till ett belopp av mellan 44 och 50 milj. kr. År 1940 belånades av sammanlagda antalet panter 38 % av enskilda företagare, 55 % av aktiebolag, 0·6 % av allmännyttiga bolag och 6·4 % av kommunala företag. Av den sammanlagda belåningssumman hänförde sig 25 % till de enskilda företagarna, 71 % till aktiebolagen, 0·3 % till de allmännyttiga bolagen och 3·7 % till de kommunala företagen.

Härjämte må observeras en grupp pantlånerörelser, vartill styrelsen icke funnit skäl taga hänsyn vid fullgörandet av förevarande utredningsuppdrag. Här avses de pantlånerörelser uteslutande med motorfordon, som vissa automobilfirmor i Stockholm erhållit tillstånd att bedriva, ävensom den pantlånerörelse med konstföremål, varupartier, möbler, motorfordon och andra skrymmande föremål, som med vederbörligt tillstånd bedrives av ett expressbolag därstädes.

Pantaktiebolagens utdelning till aktieägarna har varierat högst väsentligt. Av de 19 aktiebolagen ha 5 icke givit någon utdelning under femårsperioden 1936—40, medan i ett fall utdelningen uppgick till 3 % endast under 1940. I ett annat fall utdelades 5 % 1936 men under de följande åren ingenting. Anledningen till att utdelning icke ägt rum i dessa fall är antingen, att förlust uppstått under vissa år och att efterföljande års vinst därför måst tagas i anspråk för förlustens täckande, eller att uppkommen vinst — sällan uppgående till större belopp — fonderats eller på annat sätt använts att konsolidera den ekonomiska ställningen. 4 aktiebolag ha under denna tid givit 5 %, varav ett dock dessutom utdelat 1 % på ett s. k. grundfondstillskott, d. v. s. en kapitalbildning vid sidan av aktiekapitalet och reservfonden. 2 aktiebolag ha givit 6 %, ett 5 % 1936 och 1937 samt 6 % i tiden därefter, ett 6 % 1936—38 och 5 %

1939 och 1940, ett 7 % 1936 och 1937, 7 ½ % 1938 och 8 % 1939 och 1940, ett 8 % under hela femårsperioden samt ett 10 % 1936—38 och 12 % 1939 och 1940. Slutligen har ett av bolagen utdelat 5 % under hela femårsperioden, vartill emellertid kommit en extra vinstutdelning av 13 % 1936—38, 10 % 1939 och 7 % 1940.

De två allmännyttiga bolag, som driva pantlånerörelse, ha icke lämnat någon vinst till dem, som investerat rörelsernas startkapital. I det ena fallet, Kristianstads pantbank, vilken kommit till stånd genom frivilliga bidrag (länsstyrelsens tillstånd är meddelat 1868), användes vinsten till administration och fondering. I det andra fallet, Vänersborgs arbetareförenings låneaffär, tillfaller vinsten icke bolagsmännen utan överlämnas till arbetareföreningen, som i sin tur använder vinsten för olika allmännyttiga ändamål.

Förslag till ny pantlåneförordning.

De viktigaste bestämmelserna i socialstyrelsens nu framlagda förslag till förordning angående idkande av pantlånerörelse återgivas här nedan.

1 §.

Ej må pantlånerörelse drivas utan att tillstånd därtill erhållits. Sådant tillstånd må endast beviljas kommun, allmännyttigt bolag eller aktiebolag med en till högst 5 procent begränsad vinstutdelning.

Tillstånd att driva pantlånerörelse må meddelas endast såvida behov av den ifrågasatta pantlånerörelsen föreligger.

I andra fall än där dylikt tillstånd erhållits må ej i firma eller vid beteckning av rörelse användas ordet pant.

2 §.

Tillstånd att driva pantlånerörelse sökes hos länsstyrelsen i det län, där rörelsen skall utövas. I ansökningen skall lämnas uppgift om ort och lokal, varest rörelsen är avsedd att bedrivas, samt om de låneavgifter, som sökanden ämnar betinga sig i rörelsen. Vidare skall uppgift lämnas om de avlöningsförmåner, som skola utgå till föreståndaren för rörelsen och övrig personal.

Länsstyrelsen har att över ansökningen inhämta yttrande *dels* i stad av poliskammare, där sådan finnes, eller i annat fall av magistrat eller kommunalborgmästare samt å landet av kommunalnämnd och polismyndigheten i orten, *dels ock* av vederbörande fattigvårdsstyrelse och hälsovårdsnämnd.

När pantlånerörelse upphör att bedrivas, skall anmälan därom göras till länsstyrelsen.

3 §.

För kommunal pantlånerörelse skall finnas en för rörelsens drivande ansvarig styrelse, vars ledamöter utses av kommunen.

4 §.

Pantlånerörelse skall idkas genom föreståndare, vilken är ansvarig för rörelsens behöriga utövande.

Som föreståndare må ej användas annan än den, som blivit av länsstyrelsen godkänd. Meddelat tillstånd kan av länsstyrelsen återkallas, när omständigheterna därtill föranleda.

Ej må annan godkännas som föreståndare än den, som råder över sig och sin egendom och i övrigt finnes lämplig för rörelsens bedrivande. — — —.

5 §.

Vid meddelande av tillstånd till idkande av pantlånerörelse skall angivas den lokal, där rörelsen må bedrivas, samt de låneavgifter, vilka må betingas.

Länsstyrelsen äger meddela bestämmelser rörande pantlånelokalens beskaffenhet och inredning, tid för dess öppethållande samt avlöningsförmåner till rörelsens personal ävensom giva de närmare föreskrifter, som i övrigt finnas erforderliga för att rörelsen skall bedrivas på ett tillfredsställande sätt. — — —.

6 §.

Länsstyrelsen skall utse därtill lämplig person att deltaga i den årliga revisionen av pantlånerörelses räkenskaper och förvaltning. Länsstyrelse bestämmer revisorns arvode. Kostnaderna härför skola gäldas av rörelsen. Revisorn skall till länsstyrelsen avgiva redogörelse för revisionen.

Det åligger styrelse för pantlånerörelse att årligen före mars månads utgång till länsstyrelsen insända berättelse över föregående kalenderårs verksamhet. I berättelsen skall intagas balansräkning vid verksamhetsårets utgång samt specifikation av inkomster och utgifter under året ävensom förslag till disposition av rörelsens nettovinst.

Länsstyrelsen skall granska de sålunda lämnade uppgifterna samt på grundval av granskningen *dels* godkänna eller föreskriva ändring i förslaget till rörelsevinstens disposition, *dels* tillse att de för rörelsen fastställda låneavgifterna icke äro högre än som erfordras för skälig förräntning av i rörelsen investerat kapital, *dels ock* föreskriva de omläggningar av rörelsens ekonomiska skötsel, som betingas av omständigheterna.

När anledning därtill förekommer, må länsstyrelse återkalla beviljat tillstånd ävensom i andra avseenden än tidigare i denna paragraf avses meddela ändrade villkor eller bestämmelser för verksamheten.

— —

19 §.

I pantlånerörelse må ej mottagas föremål såsom pant från den, som ej fyllt 18 år eller som är berusad, även om föremålet utbjudes för annans räkning, ej heller från den, beträffande vilken polismyndighet meddelat förbud, varom i 20 § 3 st. sägs.

Såsom pant må icke mottagas sängkläder eller barnkläder eller sådana kläder eller föremål, som på grund av smuts eller eljest kunna antagas vara smittfarliga, ej heller föremål, som kunna antagas vara erhållna genom fattigvård eller annan offentlig understödsverksamhet eller ock genom enskild välgörenhet.

20 §.

Polismyndighet och hälsovårdsnämnd i orten äga undersöka pantlåneinrättnings lokaler och lager, varjämte polismyndigheten äger granska rörelsens bokföring. Vidare äger fattigvårdsstyrelse i orten taga del av inrättningens pantbok. Rörelsens föreståndare vare pliktig att i dessa fall tillhandahålla pantsatta föremål och över rörelsen förda böcker samt att tillhandagå med upplysningar.

Då så finnes av företagen undersökning eller granskning påkallat, skall polismyndigheten eller hälsovårdsnämnden därom hos länsstyrelsen göra anmälan, åtföljd av förslag till de åtgärder eller föreskrifter, som anses erforderliga. Sådan anmälan skall jämväl av polismyndighet göras, där föreståndaren eljest finnes underlåta att ställa sig till efterrättelse de för rörelsens utövande i denna förordning eller annorstädes vederbörligen meddelade föreskrifter eller i övrigt finnes ej vara lämplig att utöva pantlånerörelse.

På framställning av fattigvårdsstyrelse, barnavårdsnämnd eller nykterhetsnämnd eller då eljest synnerliga skäl därtill föreligga äger polismyndighet meddela pantlånerörelse i orten förbud att för pantsättning mottaga föremål från viss angiven person.

— —

Till förslaget lämnas en motivering, som här återges i sina huvuddrag. Vid ekonomiskt trångmål kan en person på olika sätt förskaffa sig kontanta medel. Banker och sparbanker lämna lån åt dem, som ställa vederbörliga säkerheter. Personliga tillhörigheter kunna realiseras genom försäljning eller göras till föremål för lösöreköp. Då emellertid dessa lånevägar torde stå öppna egentligen för de ekonomiskt mera bärkraftiga samhällsmedlemmarna, är ej sällan avyttring eller pantsättning den enda möjligheten för de sämre ställda att för tillfället bemästra en ekonomiskt brydsam situation. En realisation uppskjutes, så länge det är möjligt; de objekt, som härvid kunna ifrågakomma, utgöra ju i regel föremål, som endast för en kortare tid kunna undvaras eller som ogärna avyttras. Under sådana omständigheter utgör pantsättningen den enda möjliga formen för erhållande av kortfristiga lån.

Den omständigheten, att pantlånerörelsen åtminstone tidigare huvudsakligen funnit sin kundkrets bland dem, som råkat i fattigdom och nöd, är anledningen till att denna verksamhet i allmänhet ansetts mindre önskvärd ur social synpunkt. Det ligger onekligen något stötande i att en fattig och nödställd person nödgas godkänna de ofta hårda lånevillkor, som pantlånaren stipulerar. Den summa som erhålles står låntagaren dyrt; de avgifter som betingas uppgå ej sällan till belopp, som i och för sig stå i uppenbar disproportion till lånets storlek. Pantens lösande äventyras ofta därigenom. Styrelsen föreställer sig emellertid, att vad som för känslan är stötande i många fall mindre hänför sig till brister i själva pantlåneväsendet än till de omständigheter, som överhuvud taget driva en person till pantlånaren. Det torde därför vara av vikt, att man, när det gäller åtgärder från det allmännas sida på området, verkligen håller isär å ena sidan vissa, måhända mindre tilltalande eller rent av stötande yttringar av verksamheten och å andra sidan de djupare liggande orsakerna. Samhällets åtgärder böra i främsta rummet inriktas på att undanröja de senare, som kunna bestå i att vederbörande på grund av sjukdom eller annan orsak kommit i en nödställd belägenhet.

Det torde böra framhållas, att allmänhetens behov av att anlita pantlånerörelsen ändrats under de senaste decennierna. Anledningen därtill är att söka i flera omständigheter. Sålunda har arbetarklassens ekonomiska ställning förbättrats högst avsevärt. Därmed har följt en starkare motståndskraft vid ekonomiska påfrestningar. Vidare har av olika skäl allmänhetens inställning till fattigvården ändrats, i det att motviljan mot att söka dylik hjälp avsevärt minskats. Slutligen ha de ökade möjligheter till meddelande av hjälp i olika former, som sociallagstiftningen och socialförsäkringen numera i övrigt erbjuda, spelat en stor roll. Följden härav har blivit, att antalet fall, där pantsättning äger rum i ett verkligt nödläge, har undergått en väsentlig minskning. Pantbankerna stå numera, i motsats till vad tidigare var fallet, i stor utsträckning till tjänst för verklig sakbelåning; människor, som icke äro i egentlig mening nödställda men som behöva en tillfällig kredit och icke kunna åstadkomma bankmässig säkerhet, belåna dyrbarare inventarier med den bestämda avsikten att sedermera lösa panten. I detta avseende fyller pantlånerörelsen ett verkligt behov.

Ett förbjudande av all pantlånerörelse överhuvud taget synes icke böra ens övervägas. Följden av ett dylikt förbud skulle sannolikt bli, att den verksamhet, som går under beteckningen handel med vissa begagnade föremål, komme att i ökad grad anlitas av nödställda för erhållande av kontanter. Det torde även kunna befaras, att illegal pantlånerörelse skulle komma att bedrivas under sken av sådan verksamhet, som utövas av lumpbodar och kommissionsaffärer. Pantlånerörelsens förbjudande skulle därför icke innebära, att de med rörelsen förknippade sociala olägenheterna eliminerades. Dessa olägenheter skulle alltjämt finnas kvar men inom ett område mera oöverskådligt och svårkontrollerat än pantlåneverksamhetens.

En lagstiftning på området bör utformas så, att garanti mot de med verksamheten förenade sociala missförhållandena om möjligt erhålles. Dessa missförhållanden ha dock djupast sin grund i omständigheter, mot vilka en lagstiftning på området är verkningslös. Många av de med rörelsen direkt förknippade nackdelarna kunna emellertid förebyggas lagstiftningsvägen. Vid en företagen revision av gällande pantlåneförordning har socialstyrelsen sökt nå detta mål genom att dels förorda en koncentration av pantlåneverksamheten till större rörelser, dels begränsa med verksamheten förknippat enskilt vinstintresse och dels införa vissa föreskrifter av social innebörd samt utvidga den för närvarande synnerligen bristfälliga kontrollen i såväl ekonomiskt som socialt och hygieniskt avseende.

Socialstyrelsen anser, att pantlånerörelse icke bör få bedrivas av enskild person utan endast av kommun, allmännyttigt bolag och bolag med begränsad vinstutdelning. De rörelser, som för närvarande drivas av enskilda, böra därför avvecklas under en viss övergångstid. Detta förslag innebär en ändring av styrelsens tidigare ståndpunktstagande i frågan.

Anledningen till att styrelsen härvidlag ändrat mening är icke, att de av enskilda personer ägda pantlånerörelserna skulle ha drivits på ett otillbörligt sätt. Några anmärkningar härutinnan ha icke framställts under den verkställda utredningen. Tvärtom ha flera yttranden givit vid handen, att vederbörande rörelseidkare i regel skött sin verksamhet med ordning och reda samt städse efterkommit de föreskrifter och tillmötesgått de önskemål, som myndigheterna i olika fall kunna ha meddelat och uttryckt. Anledningen är att söka i andra omständigheter. Det har till en början framkommit, att de av enskilda drivna företagen i vissa fall betingat sig högre låneavgifter än bolagen och de i kommunal regi drivna rörelserna. Skillnaden är dock icke anmärkningsvärd och ingalunda generell. Den torde närmast få sin förklaring i att ett mindre företag oftast har proportionellt sett högre administrationskostnader än ett större. Vid sådant förhållande finnes en sannolik förutsättning för att administrationskostnaderna skulle kunna nedbringas och därmed även låneavgifterna sänkas, om pantlåneverksamheten samlades till stora företag. Aktiebolagen äro redan nu de största företagarna på området. Såsom tidigare angivits, hänförde sig 55 % av 1940 års pantsättningar till landets 29 aktiebolagskontor, belåningssumman utgjorde 71 % av årets sammanlagda belopp; mot dessa siffror svara 38 % hos de 33 enskilda kontoren med 25 % av belåningsbeloppens summa. Siffrorna för

de kommunala pantlånekontoren och allmännyttiga bolagen sakna intresse i detta sammanhang, emedan varken enskilda företag eller pantbolag finnas i någon av de städer, där rörelsen drives i kommunal regi eller av allmännyttigt bolag. Kommer nu all enskild pantlånerörelse att bortfalla, övergår dessa företags klientel till de pantlånerörelser, som sedermera komma att finnas.

Den mest iögonfallande olägenheten med nu gällande pantlånelagstiftning är, att den verksamhet, som bereder fattiga och nödställda människor möjlighet att mot pant erhålla lån, tillåtes vara föremål för ett tämligen oreglerat enskilt vinstintresse. Detta framstår såsom något i hög grad stötande och olämpligt. En ändring av pantlåneverksamhetens ekonomiska struktur utgör därför ett ur allmän social synpunkt synnerligen berättigat önskemål. Verksamheten är av den art och bedrives under sådana betingelser, att varje strävan att därigenom erhålla annan vinst än skälig ränta på investerat kapital bör förhindras. I annat fall föreligger alltid en fara för ett icke önskvärt utnyttjande av ett nödläge. Denna fara föreligger såväl i de fall, där långivaren är enskild företagare, som i de fall, där lånet sökes hos ett pantaktiebolag. I det förra fallet kan dock den lånesökande befaras bli pressad godtaga orimliga villkor i större utsträckning än i det senare. Den enskilde långivaren representerar nämligen direkt det vinstintresse, på vilket verksamheten baseras. Bolagskontorets tjänstemän fungera däremot endast såsom mellanhand mellan företaget och allmänheten och ha därför icke något omedelbart intresse av att utnyttja den lånesökandes nödläge. Socialstyrelsen vill emellertid framhålla, att den sist angivna skillnaden icke varit av avgörande betydelse vid styrelsens beslut att föreslå förbud för enskild att idka pantlånerörelse. Avgörande har i stället varit styrelsens uppfattning om att det enskilda vinstintresset i samband med pantlånerörelsen principiellt bör avkopplas eller i varje fall begränsas.

För bolagens del har det enskilda vinstintresset i förslaget begränsats på följande sätt. Bolag, som driva pantlånerörelse, få icke lämna högre vinstutdelning än 5 % på aktiekapitalet. Detta utgör ett villkor för att tillstånd skall kunna meddelas ett bolag att starta pantlånerörelse. För redan existerande pantaktiebolag torde särskilda bestämmelser böra meddelas i fråga om rätten till vinstutdelning. Den tillståndsbeviljande myndigheten fastställer låneavgifterna samt tillser sedermera, att dessa icke äro högre än som erfordras till täckande av rörelsens omkostnader samt nyss angiven förräntning av aktiekapitalet.

Genom en på detta sätt genomförd begränsning av det enskilda vinstintresset synes det styrelsen, som om man skulle kunna nå det dubbla syftet att å ena sidan förhindra ett otillbörligt utnyttjande av pantbankernas klientel samt å andra sidan nedbringa de i verksamheten betingade låneavgifterna till lägsta möjliga belopp.

Den kontroll över pantlåneverksamheten, som för närvarande utövas av det allmänna, är av enbart polisiär natur. Tillstånd att driva pantlånerörelse sökes hos länsstyrelsen, som har att pröva, om behov av rörelsen föreligger. Sedan tillstånd meddelats, upphör praktiskt taget länsstyrelsens befattning med rörelsen. Rörelsen står sedermera under kontroll av polismyndigheten. Denna

kontroll åsyftar närmast efterspanande av tjuvgods. Inom ramen för dessa knapphändiga kontrollbestämmelser har pantlåneverksamheten tillåtits att relativt fritt utveckla sig. Vissa sociala missförhållanden ha också blivit en följd härav. Skall en ändring kunna komma till stånd, måste ett fortlöpande kontrollsystem införas.

Den ekonomiska kontrollen är nödvändig för att garantera efterlevnaden av de föreslagna bestämmelserna om det enskilda vinstintressets begränsande. Vid meddelande av tillstånd att driva pantlånerörelse skall därför den tillståndsbeviljande myndigheten angiva de låneavgifter, som må betingas i rörelsen, samt den avlöning, som skall utgå till personalen. Den tillståndsbeviljande myndighetens befattning med pantlåneinrättningen får icke upphöra därmed, utan företagets ekonomiska skötsel bör stå under fortlöpande kontroll. Länsstyrelsen måste alltså även bli tillsynsmyndighet. Tillsynen synes lämpligen böra organiseras på följande sätt. Företaget skall varje år till myndigheten insända verksamhetsberättelse, utvisande lånerörelsens omsättning och ekonomiska ställning. En specifikation över företagets omkostnader skall ingå i redogörelsen. Det är av särskild vikt, att myndigheten erhåller kännedom om personalens avlöningar och företagets övriga administrationskostnader.

Det synes även vara lämpligt och för en effektiv kontroll nödvändigt, att myndigheten tillsätter en av företagets revisorer, vilken åläggas att till myndigheten avgiva särskild berättelse över sin granskning. Ersättning till denne statlige revisor skall gäldas av företaget. Skulle myndigheten finna, att företagets behållning överstiger vad som erfordras till föreskriven avsättning till reservfond samt till 5 % utdelning till aktieägarna, skall myndigheten företaga en därav betingad justering av låneavgifterna.

Såsom tidigare anförts, innehåller nu gällande pantlåneförordning endast en bestämmelse av social innebörd, nämligen den att pant icke får mottagas av den, som ej fyllt 18 år eller som är berusad. Framställningar om en komplettering av lagstiftningen i socialt hänseende har gjorts i skilda sammanhang. I 1930 års förslag intogos ett flertal bestämmelser av detta slag, varav här må nämnas förbud mot att såsom pant mottaga sängkläder, barnkläder och presumerat smittfarliga persedlar samt föremål, som kunna antagas vara erhållna genom fattigvård eller annan offentlig understödsverksamhet eller genom enskild välgörenhet; vidare kunde enligt nämnda förslag polismyndighet på framställning av fattigvårdsstyrelse, barnavårdsnämnd eller nykterhetsnämnd meddela förbud för pantlånerörelse att för pantsättning mottaga föremål från viss angiven person. Dessa bestämmelser ha överförts till föreliggande förslag liksom ock föreskrifterna i 1930 års förslag, att fattigvårdsstyrelse och hälsovårdsnämnd skola höras över ansökan om tillstånd att driva pantlånerörelse, samt angående polismyndighets och hälsovårdsnämnds rätt att undersöka pantlåneföretag. I föreliggande förslag har även införts en bestämmelse om rätt för fattigvårdsstyrelse att taga del av företagets pantbok. Det kan nämligen vara av stor betydelse för fattigvårdsmyndigheten att hos företaget kunna kontrollera, huruvida pantsättning ägt rum av kläder och persedlar, bekomna genom fattigvården.

Fattigvårdsstyrelse, barnavårdsnämnd och nykterhetsnämnd föreslås sålunda få en betydelsefull ställning i samband med kontrollen över pantlåneverksamheten. Dessa kommunala myndigheter komma ofta i sin verksamhet i nära kontakt med en del av det klientel, som besöker lånekontoren, och kunna därvid iakttaga de sociala skadeverkningar, som pantlåneväsendet kan medföra. De äro därför i tillfälle att på ett verksamt sätt ingripa, när fara för dylika skadeverkningar yppar sig. Hälsovårdsnämnds medverkan är påkallad vid avgörande av pantlånelokalens beskaffenhet och lämplighet för ändamålet samt vid den ur hygienisk synpunkt påkallade fortlöpande kontrollen.

Pantlånerörelsen är icke någon isolerad företeelse. Dess omfattning och yttringar låta sig icke avgränsa mot närliggande rättsliga och sociala områden. Regleras pantlåneverksamheten, torde det även vara nödvändigt att företaga en översyn av lagbestämmelserna rörande handeln med vissa begagnade föremål m. m., den s. k. lumphandeln. Även om en revision av förordningen därom måhända icke bör göras så genomgripande som av den angående pantbankerna, synes det dock nödvändigt, att vissa bestämmelser av social innebörd infogas i densamma. Utan att framlägga något förslag i ämnet vill styrelsen fästa uppmärksamheten härpå.

Övergångsbestämmelser. I författningsförslagets övergångsbestämmelser har föreskrivits en viss tid för avveckling av enskilda pantlånerörelser. Socialstyrelsen har därvid utgått från att man skäligen bör medgiva tillstånd till rörelsens fortsatta bedrivande under högst tio år från det förevarande förslag om förbud för enskild person att driva pantlånerörelse framlagts. För de kommunala pantlåneinrättningarna, de allmännyttiga pantbolagen och pantaktiebolagen torde däremot någon särskild övergångstid icke vara erforderlig. Den nya förordningens införande nödvändiggör nämligen icke en bolagsrättslig förändring av bestående företag. De av förordningen betingade förändringarna äro hänförliga till andra områden än de aktiebolagstekniska. Särskild reglering erfordras emellertid i visst avseende. I ett flertal fall äro aktiebolag, som sedan lång tid tillbaka driva pantlånerörelse, ägare till annan egendom än som direkt investerats i rörelsen och då särskilt fastigheter. Den fasta egendomen har i allmänhet förvärvats i syfte att erhålla för rörelsen lämpliga lokaler samt utgör i övrigt en placering av i rörelsen uppkommen vinst. Övergången till den nya författningen nödvändiggör i dessa fall ett särskiljande av bolagets tillgångar på vad som nedlagts i rörelsen och övriga tillgångar samt en uppdelning av vinsten på de olika inkomstkällorna. Föreskriften om vinstutdelningens begränsning till 5 % blir då gällande för den del av vinsten, som hänför sig till lånerörelsen.

Kortare meddelanden.

Nya riktlinjer för levnadskostnadsindex fr. o. m. mars 1943. I skrivelse den 19 mars 1943 har Kungl. Maj:t förklarat, att socialstyrelsen utan hinder av föreskrifterna i kungl. brev till styrelsen den 15 juni 1939 (S F S 1939: 292) må tills vidare till grund för beräkningen av levnadskostnadsindex lägga i huvudsak de riktlinjer, som särskilt tillkallade sakkunniga föreslagit i den i februari 1943 överlämnade utredningen i ämnet (se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 85). Styrelsen skall därvid följa de direktiv beträffande tillämpningen av dessa riktlinjer, som jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande må meddelas av chefen för finansdepartementet.

Kungl. Maj:t förordnade vidare, att indexnämnden,[1] beträffande vars verksamhet Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser den 22 november 1940 och den 14 februari 1941, skall bestå av högst 6 ledamöter, bland vilka skola ingå representanter för såväl löntagar- som arbetsgivarintressen. Samtidigt bemyndigades chefen för finansdepartementet att förordna ledamöter i nämnden intill utgången av år 1944 och därefter för ett år i sänder. På framställning av socialstyrelsen kommer Kungl. Maj:t sedermera att besluta angående den i de sakkunnigas utredning ifrågasatta ökningen av antalet ortsombud m. m.

De nya riktlinjerna ha i huvudsak tillämpats redan vid beräkningen av levnadskostnadsindex för mars 1943. En redogörelse härför lämnas i den sedvanliga berättelsen angående levnadskostnaderna under första kvartalet, som återfinnes å sid. 302 i detta häfte.

Landsorganisationen i Sverige år 1942. Vid slutet av år 1942 redovisade de till landsorganisationen anslutna fackförbunden ett sammanlagt medlemsantal av 1 023 139 *mot* 991 285 vid årets början. Ökningen utgör alltså 31 854, motsvarande 3·21 % av hela antalet. Medlemsantalet fördelade sig den 31 december 1942 på de 46 förbunden sålunda:

Metallindustriarbetareförb.	190 777	(+ 9 455)	
Grov- och fabriksarbetareförb.	90 463	(+ 3 527)	
Järnvägsmannaförbundet	52 562	(+ 3 838)	
Kommunalarbetareförbundet	47 453	(+ 1 213)	
Lantarbetareförbundet	45 854	(+ 2 715)	
Handelsarbetareförbundet	43 537	(+ 1 049)	
Textilarbetareförbundet	39 668	(+ 446)	
Byggnadsträarbetareförbundet	37 029	(+ 422)	
Transportarbetareförbundet	35 065	(— 65)	
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	35 007	(— 1 941)	
Pappersindustriarbetareförb.	34 808	(+ 150)	
Träindustriarbetareförbundet	31 021	(+ 1 481)	
Livsmedelsarbetareförbundet	30 318	(+ 632)	
Beklädnadsarbetareförbundet	26 137	(— 1 159)	
Väg- o. vattenbyggnadsarb.-förb.	23 624	(— 1 106)	
Sågverksindustriarbetareförb.	22 016	(— 747)	
Försvarsverkens civ. pers.förb.	18 982	(+ 2 786)	
Hotell- o. restaurangpers.-förb.	17 655	(— 566)	
De förenade förbunden	14 551	(+ 102)	
Målareförbundet	13 866	(— 368)	
Sjöfolksförbundet	13 515	(+ 3 316)	
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	12 312	(— 494)	
Typografförbundet	12 156	(+ 245)	
Telegraf- o. telefonmannaförb.	11 968	(+ 724)	
Murareförbundet	11 492	(+ 243)	
Elektriska arbetareförbundet	11 020	(+ 341)	
Gruvindustriarbetareförbundet	10 697	(+ 375)	
Musikerförbundet	10 607	(+ 2 351)	
Gjutareförbundet	9 856	(+ 520)	
Postmannaförbundet	9 599	(+ 195)	
Bokbindareförbundet	8 747	(+ 559)	
Bryggeriindustriarbetareförb.	7 103	(— 200)	
Fastighetsarbetareförbundet	6 689	(+ 710)	
Stenindustriarbetareförbundet	6 649	(— 592)	
Stat. sjukhuspers. förbund	5 941	(+ 218)	
Sadelmakare- o. tapetserareförb.	3 804	(+ 15)	
Civilförvaltningens personalförb.	3 780	(+ 503)	
Frisörarbetareförbundet	3 359	(+ 386)	
Litografförbundet	2 944	(+ 31)	
Försäkringsfunktionärernas förb.	2 727	(+ 300)	
Bleck- och plåtslagareförb.	2 662	(+ 4)	
Tobaksindustriarbetareförb.	2 362	(+ 49)	
Fångvårdsmannaförbundet	1 072	(+ 63)	
Skorstensfejeriarbetareförb.	749	(+ 68)	
Kakel- och plattarbetareförb.	560	(+ 83)	
Stat.vattenfallsverks tjänstem.f.	376	(— 23)	
Summa	**1 023 139**	**(+ 31 854)**	

Medlemsantalet har, såsom framgår av tablån, ökat i 35 och minskat i 11 förbund.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 58.

Socialstyrelsens utlåtande över förslag om statsbidrag till daghem och lekskolor m. m. De av befolkningskommissionen år 1938 framlagda förslagen om statsbidrag till barnkrubbor m. m. har av 1941 års befolkningsutredning gjorts till föremål för en omprövning och komplettering, som framlagts i en i februari 1943 daterad publikation (Utredning och förslag angående statsbidrag till daghem och lekskolor m. m. SOU 1943: 9)[1]. Angående dessa förslag har socialstyrelsen anbefallts avgiva utlåtande och har den 30 mars 1943 i underdånig skrivelse anfört bl. a. följande synpunkter.

För socialstyrelsen har det under de senast förflutna åren framstått allt tydligare, att de olika befolkningspolitiskt motiverade stödåtgärder för familjer, mödrar och barn, vilka redan satts i verket eller planerats, även äga stor förebyggande betydelse inom socialvården, i synnerhet inom barnavården. Styrelsen hälsar därför med tillfredsställelse, att frågan om statligt stöd för den halvöppna barnavården genom det föreliggande förslaget aktualiserats.

I yttrande över vissa riksdagsmotioner har socialstyrelsen nyligen framhållit den stora betydelsen av att kvinnor beredas tillfälle till deltidsarbete och detta såväl ur kvinnornas egen synpunkt som av arbetsmarknadspolitiska skäl. Ur familjesynpunkt är det självfallet angeläget, att de gifta kvinnorna med förvärvsarbete icke ha hel tjänstgöring utan endast deltidsarbete. Ett effektivt utnyttjande av den kvinnliga arbetskraften i förvärvsarbetet bör sålunda enligt styrelsens mening ske genom ett målmedvetet organiserande av *deltidsarbete för kvinnor. Inrättandet av institutioner för deltidsvård blir endast en av* de för ändamålet nödvändiga åtgärderna. Styrelsen finner halvdagsvården innebära en mycket god komplettering av samhällets anordningar till främjande av en lycklig utveckling för barn och deras föräldrar. I likhet med befolkningsutredningen betecknar styrelsen däremot heldagsvården som en nödfallsutväg. Särskilt inrättandet av daghem för spädbarn måste väcka större betänkligheter än de som gälla daghemmen i allmänhet. Då det ur arbetsmarknadspolitisk synpunkt tyvärr icke kan väntas någon snar lösning av deltidsarbetets problem, måste dock även tillkomsten av daghem främjas, om man överhuvud taget *skall kunna tillgodogöra sig den kvinnliga arbetskraften inom industrin under de närmaste* åren. Man bör dock söka utvägar att snarast möjligt komma ifrån heldagsvården.

Beträffande statens stöd åt den halvöppna barnavården erinrar socialstyrelsen bl. a. om, att tillkomsten av dylika institutioner i många fall är ett starkt intresse för ett visst industriellt företag, som därför i första hand bör bära kostnaderna för anordningen. I motsats till utredningen anser styrelsen, att alla möjligheter böra prövas för att åtminstone något bidrag redan nu skall kunna utgå även till redan existerande institutioner. Ett särskilt skäl härför är önskvärdheten att genom beviljande av bidrag av statsmedel draga även dessa institutioner in under offentlig kontroll. Styrelsen finner förslaget om driftbidrag i form av bidrag med viss del, lämpligen hälften, av lönekontot vara ägnat att tillämpas på försök i fråga om alla slag av institutioner, jämväl i fråga om arvoden för kontinuerlig läkarkontroll vid daghemmen.

Socialstyrelsen bör bliva den myndighet, som har att bevilja bidrag och utöva tillsyn. Till förstärkning av styrelsens personal har befolkningsutredningen föreslagit, att det inrättas en konsulent- eller inspektörsbefattning på fattigvårdsbyrån i lönegrad Eo 21. Styrelsen finner det bl. a. med hänsyn till styrelsens befattning med sommarkoloniverksamheten nödvändigt, att dessutom en assistenttjänst, lämpligen till att börja med i Ex 15, inrättas samt att kontorspersonalen och lokalutrymmena utökas. Vidare hemställer styrelsen om ett belopp av förslagsvis 3 000 kr. för att bereda styrelsen tillgång till barnläkarexpertis.

Förslag om statsbidrag till social hemhjälpsverksamhet. Efter remiss har socialstyrelsen den 9 april 1943 avgivit utlåtande över 1941 års befolkningsutrednings förslag angående statsbidrag till social hemhjälpsverksamhet (SOU 1943: 15). Styrelsen anför bl. a. följande.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1943, sid. 10.

Befolkningsutredningen framhåller med fog, att det här gäller icke blott att hjälpa de fattiga hushållen utan även att jämsides därmed eller stundom enbart lösa ett familjesocialt organisationsproblem av större räckvidd. Socialstyrelsen betraktar det av statsfinansiella skäl och även med hänsyn till den begränsade tillgången på lämplig personal såsom ofrånkomligt, att verksamheten under överskådlig tid inriktas på de ekonomiskt svaga befolkningeskikten. Utredningens uttalande att företräde skall givas åt medellösa finner styrelsen dock alltför snävt. Riktigare torde vara att giva företräde åt obemedlade och mindre bemedlade.

Man har länge inom socialvården känt ett starkt behov av att kunna bereda en personlig hemhjälp, särskilt då åt hjälpbehövande familjer med barn. Kommuner, enskilda och föreningar ha mångenstädes gjort stora och uppoffrande insatser på detta område, men tiden är nu inne för att samhället, såsom utredningen föreslår, skall i full utsträckning övertaga huvudmannaskapet för hemhjälpsverksamheten. Styrelsen understryker, att hemvårdarinnans uppgift väsentligen skall vara att vid förfall för husmodern ersätta eller biträda henne i de dagliga omsorgerna om bostadens ans och vård, om hushållet och om familjemedlemmarna, särskilt barnen, samt på landsbygden även utföra mjölkning, djurskötsel och andra ladugårdssysslor. I dylika arbeten måste hemvårdarinnan äga praktisk kunnighet och rutin. Utbildningen måste hållas inom tids- och kostnadsgränser, som äro rimliga med hänsyn till de nyss angivna huvuduppgifterna för hemvårdarinnorna. Utbildningen i jordbruk och ladugårdsskötsel är av vikt ej minst med tanke på det stora behovet av hemhjälp i samband med bl. a. havandeskap i norrlandslänens barnrika småbrukarhem. Beträffande anställningsvillkoren förordar styrelsen en månads semester för hemvårdarinnan samt påpekar vikten av att vederbörande kommunala nämnd lämnar föreskrifter rörande den ersättning, som hemvårdarinna skall vara skyldig att utgiva för mat i det hem, där hon tjänstgör.

Socialstyrelsen kan icke ansluta sig till förslaget om inrättande av en särskild hemhjälpsnämnd inom varje kommun. Styrelsen anser att verksamheten i regel bör omhänderhavas av något av de kommunala socialvårdsorganen. Arbetsförmedlingen bör dock kunna få anlitas å orter, där förhållandena äro särskilt gynnsamma därför. En sådan mellaninstans inom landstingsområdena som den föreslagna hemhjälpsstyrelsen finner socialstyrelsen nödvändig för verksamhetens effektiva ledning och övervakning i avvaktan på att det av socialvårdskommittén framlagda förslaget om länssocialnämnd i en eller annan form må kunna förverkligas. Socialstyrelsen avstyrker däremot bestämt tillskapandet av ett särskilt centralt statsorgan för hem- och familjefrågor, varom utredningen talar. Styrelsen håller före, att ett barna- och familjevårdande organ har sin naturliga plats i socialstyrelsens organisation. Mot en rådgivande nämnd har styrelsen däremot intet att erinra. I likhet med utredningen finner socialstyrelsen att styrelsens arbetskrafter böra för dessa uppgifter förstärkas med en hemhjälpskonsulent i lönegrad Eo 21. Därjämte erfordras förstärkning av styrelsens kontorspersonal och ökade lokalutrymmen.

I ett den 8 april 1943 avgivet utlåtande över det ovan behandlade förslaget framhåller statens arbetsmarknadskommission, att den i sin verksamhet haft uppmärksamheten riktad på betydelsen av att hemmens tillfälliga hjälpbehov i möjligaste mån tillgodoses. Under år 1942 tillsattes månatligen i medeltal 7 400 platser inom hithörande arbetsområden. Genom länsarbetsnämnderna har även viss utbildning ordnats för att tillgodose hemmens krav på mer kvalificerad och specialiserad korttidsarbetskraft. På några platser ha arbetsförmedlingarna även förmedlat social hemhjälp. Kommissionen uttalar i fråga om organisationsfrågorna sina allvarliga betänkligheter mot att på detta som på andra områden nya organ tillskapas för nya sociala uppgifter. Beträffande utplaceringen av hemvårdarinnorna synes man enligt kommissionen böra undersöka, om icke denna kan ske genom den offentliga arbetsförmedlingen. Vid behov skulle då arbetsförmedlingen bland lämpliga personer kunna uppbringa extra personal för hemhjälp. Å andra sidan skulle hemvårdarinnor, som icke äro helt sysselsatta i den sociala hemhjälpen, kunna tillfälligt bistå hem, som äro i tillfälle att själva bekosta hjälpen. På landsbygden kunde utplaceringen ske genom de biträdande kvinnliga överblockledare, som finnas i jordbrukskommunerna.

Genom att frångå det av befolkningsutredningen uppställda kravet på landstingsbidrag som villkor för statsbidrag till hemhjälpsverksamheten torde möjligheterna ökas för dylik verksamhet i kommunerna. Som villkor för rätt till statsbidrag bör endast uppställas krav på att 60 % av kostnaderna skola tillskjutas av andra medel än statsmedel. I stället för de föreslagna särskilda styrelserna böra länsarbetsnämnderna utöva tillsyn över den sociala hemhjälpen inom länen. Slutligen finner arbetsmarknadskommissionen, att den centrala kontrollen och tillsynen av den sociala hemhjälpsverksamheten lämpligen bör ankomma på kommissionen i stället för socialstyrelsen.

Planläggning av en ekonomisk fredsberedskap. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 19 mars 1943 har chefen för finansdepartementet bemyndigats att föranstalta om utredning av de ekonomiska problem, som komma att uppstå, när den förstärkta försvarsberedskapen kan upphöra eller väsentligt inskränkas samt mera normala förhållanden åter komma att råda inom utrikeshandeln. Den betydande omställning på arbetsmarknaden och inom näringslivet överhuvud, som man därvid har att emotse, skall sålunda planläggas dels av olika verk och myndigheter och dels — beträffande vissa specialproblem — av sakkunniga inom finansdepartementet. Dessutom skall, med anlitande av en hittills mera ovanlig utredningsform, överenskommelse träffas med vissa enskilda organisationer om dessas medverkan i utredningsarbetet.

I ett offentligt uttalande till statsrådsprotokollet i detta ärende har statsrådet Wigforss framhållit bl. a. följande. Planläggningen angående omställningen efter ett vapenstillestånd kan ej bli definitiv, enär ovisshet råder om de yttre förutsättningar, under vilka omställningen kommer att genomföras. Uppmärksamhet bör ägnas de anspråk, som kunna komma att ställas på vårt näringsliv i det internationella hjälparbetet och för återuppbyggnadsarbetet i de nordiska länderna. I samband därmed står frågan om en reglering av kronans internationella värde och målsättningen i fråga om den allmänna löne- och prispolitiken. På statens arbetsmarknadskommission ankommer att uppmärksamma behovet av särskilda förmedlings-, omskolnings- eller hjälpåtgärder och att särskilt undersöka den kvinnliga arbetskraftens problem. Industrins utredningsinstitut har förklarat sig berett att i samarbete med de statliga myndigheterna utreda rustnings- och ersättningsproduktionens betydelse ur sysselsättningssynpunkt. Även Sveriges allmänna exportförening har utlovat sin medverkan. Då byggnadsindustrins problem äro av särpräglad art, böra särskilda sakkunniga utreda kostnadssituationen och förutsättningarna att skapa en normal bostadsproduktion. Man måste räkna med risker för en omfattande krisarbetslöshet, och för att möta denna böra lämpliga anläggningsarbeten omsorgsfullt planläggas. Utredningarna böra i denna del avse såväl statliga och kommunala företag som investeringar inom industrin och torde bäst ombesörjas av särskilda sakkunniga.

Utredningsarbetet skall till en början hållas samman av finansdepartementet, varvid de särskilda utredningsorganen vid överläggningar böra företrädas av var sin representant. Det kan övervägas att senare tillskapa en särskild beredning att koordinera de särskilda undersökningarna.

Byggnadskostnadernas utveckling i Finland. Finlands banks avdelning för konjunkturforskning har börjat uträkna och publicera en byggnadskostnadsindex. Beräkningssättet för denna har i detalj beskrivits i avdelningens publikation Ekonomiska utredningar 1942.[1] Fullständiga indextal ha retroaktivt uträknats fr. o. m. år 1926.

Finlands banks byggnadskostnadsindex avser att återge byggnadskostnadernas växlingar för ett i Helsingfors beläget bostadshus av sten, som fyller vissa fastställda fordringar. Med byggnadskostnader avses härvid anskaffningspriset för en byggnad, d. v. s. de kostnader byggherren får vidkännas vid finansieringen av byggnadsarbetet, intill dess lägenheterna

[1] Publikationer utgivna av Finlands banks avdelning för konjunkturforskning. Ser. A: 1. Helsingfors 1942. En kortare redogörelse återfinnes i Social tidskrift årg. 1943, nr 1—2, som här närmast har följts.

äro färdiga att bebos. I kostnaderna inräknas icke tomtens pris, och icke heller få eventuella prisförändringar på fastighetsmarknaden under byggnadstiden eller förändringar i hyresnivån påverka desamma. Följande kostnadsfaktorer inbegripas: 1) byggnadsmaterial, 2) underentreprenadarbeten, 3) arbetslöner, 4) allmänna kostnader på arbetsplatsen, 5) arkitektarvode och 6) räntor under byggnadstiden. Av dessa bilda grupperna 1—4 vad man kallat byggarens index och grupperna 5—6 byggherrens index. Totalindex eller byggnadskostnadsindex omfattar båda de ovannämnda underindexserierna. Som basperiod har valts år 1935, vilket i viss mån kan anses som ett normalår även för byggnadsverksamheten. I fråga om denna indexseries beviskraft påpekas, att byggnadskostnaderna under krigsåren faktiskt stigit mera än vad index utvisar. Detta beror bl. a. på störningar i leveranserna av byggnadsmaterial och förnödenheter samt framför allt på att den tillgängliga arbetskraftens kvalitet sjunkit.

Följande sammanställning ger en överblick över växlingarna i byggnadskostnadsindex fram till krigsåren.

	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Totalindex . .	120	121	127	128	117	99	94	90	96	100	106	120	127

Utvecklingen av byggnadskostnaderna inträdde i ett nytt skede fr. o. m. hösten 1939, då uppgången av importpriserna och den ökade varuknappheten under krigstiden förorsakat en betydande stegring av indextalen, som framgår av följande tablå över byggnadskostnadernas utveckling kvartalsvis åren 1939—1942 (år 1935 = 100).

	1939	1940				1941				1942			
	medeltal	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Byggarens index	134	152	158	165	173	181	191	196	201	213	227	233	244
Byggherrens index . . .	128	141	147	154	157	164	173	178	182	193	206	204	214
Byggnadskostnadsindex .	134	151	157	165	172	180	189	195	199	212	226	231	242

Uppgången av priserna på byggnadsmaterial (index 260) har varit kännbart större än stegringen av arbetslönerna (132) och underentreprenadpriserna (för målning, rörledningsarbeten m. m.). Hantlangarlönerna ha stigit proportionsvis mera än fackarbetslönerna. Räntefoten har under de senaste åren varit oförändrad, men till följd av totalkostnadernas kraftiga uppgång har även indextalet för räntekostnaderna stigit avsevärt (233).

Vilka proportioner byggnadskostnadernas stegring antagit under krigstiden, framgår åskådligt därav, att poängstegringen för totalindex sedan normalåret 1935 till tre fjärdelar inträffat efter stormaktskrigets utbrott. I fråga om materialkostnaderna har den senaste tidens andel i uppgången varit något större, i utvecklingen av arbetslönerna åter mindre. Trävarupriserna, vilkas poängstegring från basåret varit större än för någon annan gruppindex, ha sedan krigets utbrott stigit förhållandevis litet, medan prisstegringen för cement efter år 1935 nästan helt hänför sig till krigsåren.

Slutligen kan den allmänna iakttagelsen göras, att materialprisernas betydelse för byggnadskostnaderna kontinuerligt har ökats, särskilt efter stormaktskrigets utbrott, medan arbetslönerna i motsvarande mån förlorat i betydelse.

Beträffande motsvarande indexberäkningar för byggnadskostnaderna i Stockholm se Soc. Medd. årg. 1941, sid. 30 och årg. 1943, sid. 111.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

På alkoholistanstalter intagna år 1942.

Den organiserade alkoholistvården undergick en kraftig utveckling under 1930-talet. Alkoholistanstalternas antal ökades under åren 1931—1939 från 10 till 15 och antalet vårdplatser å dessa steg från 344 till 929. Antalet intagningar uppgick under år 1931 till 495 och steg oavbrutet t. o. m. år 1939, då motsvarande antal var 1 059. Beläggningsfrekvensen, d. v. s. antalet inskrivna på anstalterna, företedde ännu starkare stegring, nämligen från 443 den 1/1 1931 till 1 206 den 1/1 1939.

Förklaringen till denna utveckling är säkerligen att finna i ökad effektivitet hos de organ, som ha att tillämpa alkoholistlagstiftningen — i första hand nykterhetsnämnderna — eller, med en mera preciserad formulering, den ökade intagningsfrekvensen å alkoholistanstalterna under 1930-talet är förorsakad av att andelen av de faktiskt förekommande missbruksfall, som verkligen bli föremål för ingripande, under denna period steg något. Däremot torde det vara förhastat att av angivna data draga den slutsatsen, att det samhällsskadliga alkoholmissbruket utbrett sig i motsvarande mån inom det svenska samhället under denna tid.

Med ingången av år 1940 inträdde en svag tillbakagång, vilken fortfor t. o. m. första halvåret 1942. Under andra halvåret 1942 ha alkoholistanstalterna åter kommit in i en period av starkt stegrad verksamhet. Antalet intagningar under de sex sista månaderna av år 1942 utgjorde nämligen 599, vilket icke obetydligt överstiger motsvarande antal under det hittillsvarande rekordåret 1939. Stegringen har fortsatt under de hittills gångna månaderna av år 1943. Med hänsyn till det starkt stegrade fylleriet, vilket häntyder på en avsevärd försämring av det allmänna nykterhetstillståndet i riket under de sista åren, har man att räkna med att stegringstendensen för anstalternas vidkommande icke är snabbt övergående. Härför talar även det förhållandet, att länsnykterhetsnämnderna fått ett allt fastare grepp på sin uppgift att övervaka de kommunala nykterhetsnämndernas tillämpning av alkoholistlagstiftningen.

Under år 1942 intogos å alkoholistanstalt sammanlagt 1 051 personer, mot 971 under år 1941. Ökningen, som utgör omkring 8 %, faller som nämnts helt på sista hälften av året. Av dessa 1 051 vårdbehövande voro 748 eller 71·2 % tvångsintagna, medan 303 eller 28·8 % ingingo mer eller mindre frivilligt. Sedan flera år tillbaka är proportionen av frivilligt ingångna stadd i sjunkande. Av de intagna voro 44 kvinnor, motsvarande omkring 4 % av samtliga. En avsevärd del av dessa voro prostituerade och hade tidigare undergått tvångsarbete. Erfarenheten har visat, att det från vårdsynpunkt är nödvändigt att

hålla dessa skilda från andra vårdbehövande kvinnliga alkoholmissbrukare. Detta är anledningen till att det för det relativt ringa kvinnliga klientelet befunnits erforderligt att anordna två öppna och en sluten anstalt.

Den slutna anstalten för kvinnor har under år 1942 flyttats från kvinnofängelset i Växjö till motsvarande inrättning i Karlstad. I fråga om anstaltssystemet, för vilket en redogörelse lämnades i motsvarande översiktsartikel i Soc. Medd. årg. 1942, sid. 590, ha i övrigt de förändringarna förekommit under år 1942, att erkända alkoholistanstalten Mälargården å Ekerö i Mälaren, som innehades av Stockholms stadsmission, nedlades i juni, samt att i december såsom en ersättning för denna tillkom erkända alkoholistanstalten Vårnäshemmet i Västra Vingåker i Södermanland, vilken innehaves av en särskild stiftelse med samma namn.

Av de 1 051 intagna vårdbehövande personerna blevo 309 eller 29·4 % placerade på statsanstalter, 641 eller 61·0 % på erkända anstalter och 101 eller 9·6 % på enskilda anstalter. I jämförelse med närmast föregående år ha särskilt statsanstalterna tagits i anspråk mycket kraftigt. Framför allt gäller detta Venngarnsanstalten, som under året mottog icke mindre än 213 nya vårdbehövande, mot 150 under år 1941. Den till storleken jämförliga — t. o. m. något större — erkända anstalten Åsbrohemmet kunde däremot icke bereda plats för mer än 113 nya vårdbehövande, vilket sammanhänger med att denna anstalt har karaktären av asylanstalt med relativt långa vårdtider för klienterna och att omsättningen å densamma därför enligt sakens natur måste vara svagare.

Fördelningen av de vårdbehövande efter vistelselänet vid omhändertagandet lämnas i följande sammanställning:

Län	Intagna under år 1942		Länets andel av folkmängden
	antal	%	%
Stockholms stad	213	20·3	9·4
Stockholms län	25	2·4	4·5
Uppsala »	19	1·8	2·2
Södermanlands »	22	2·1	3·0
Östergötlands »	35	3·3	5·0
Jönköpings »	45	4·3	3·8
Kronobergs »	7	0·7	2·4
Kalmar »	12	1·2	3·5
Gotlands »	2	0·2	0·9
Blekinge »	14	1·3	2·3
Kristianstads »	16	1·5	3·9
Malmöhus »	201	19·1	8·3
Hallands »	12	1·1	2·4
Göteborgs o. Bohus län	165	15·7	7·6
Älvsborgs län	44	4·2	5·1
Skaraborgs »	15	1·4	3·7
Värmlands »	27	2·6	4·2
Örebro »	37	3·5	3·6
Västmanlands »	26	2·5	2·7
Kopparbergs »	20	1·9	3·9
Gävleborgs »	23	2·2	4·3
Västernorrlands »	23	2·2	4·3
Jämtlands »	15	1·4	2·2
Västerbottens »	12	1·1	3·4
Norrbottens »	21	2·0	3·4
Hela riket	1 051	100·0	100·0

Under år 1942 liksom under föregående år har mer än hälften av samtliga intagna kommit från Stockholms stad jämte storstadslänen Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län. En anmärkningsvärt stark ökning i jämförelse med år 1941 visar antalet intagna från Malmöhus län, nämligen från 139 till 201. Även Göteborgs och Bohus län har ökat, från 140 till 165. Stockholms stad företer däremot en ganska betydande minskning, från 265 till 213. Av övriga län framträder särskilt Jönköpings med stark ökning från 20 till 45, vilket

bland annat sammanhänger med att polismyndigheten i länets residensstad mycket energiskt hållit efter kringflackande alkoholister. Tolv av länen förete ökning under året, medan nio län (inkl. Stockholms stad) visa minskning och fyra redovisa samma antal intagningar under år 1941 och år 1942. Utvecklingen har sålunda ingalunda varit ensartad över hela landet.

Med avseende å initiativet till intagningarna å alkoholistanstalter fördelade sig de 1 051 fallen under år 1942 på följande sätt:

Område	Initiativtagare					
	Kommunal nykterhetsnämnd		Länsnykterhetsnämnd	Polismyndighet		Enskilda personer
	i stad	på landet		i stad	på landet	
Stockholms stad, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län	442	7	6	99	1	30
Övriga län	225	115	14	65	30	17
Hela riket	667	122	20	164	31	47

Nykterhetsnämndsfallen utgjorde sålunda 809 (77·0 %), polisfallen 195 (18·5 %) och de på enskilt initiativ ingångna 47 (4·5 %). Särskilt kraftig ökning uppvisa polisfallen i andra än storstadslänen, vilka stigit från 37 till 95. Framhållas må, att det ringa antalet redovisade fall, där länsnykterhetsnämnd utgjorde initiativtagare, icke återger de faktiska förhållandena. I många intagningsfall har nämligen länsnykterhetsnämnden varit den drivande kraften men låtit vederbörande kommunala nykterhetsnämnd formellt framstå såsom initiativtagare.

De intagnas åldersfördelning var följande:

Åldersgrupp	Antal	%	Åldersgrupp	Antal	%
20—24 år	39	3·7	50—54 år	118	11·2
25—29 »	94	9·0	55—59 »	87	8·3
30—34 »	128	12·2	60—64 »	57	5·4
35—39 »	157	14·9	65—69 »	22	2·1
40—44 »	187	17·8	70 år och däröver	1	0·1
45—49 »	161	15·3	Tillhopa	1 051	100·0

Åldersgrupperna 35—54 år omfattade sålunda omkring tre femtedelar av samtliga (59·2 % mot 61·7 % år 1941). Genomsnittsåldern var icke fullt 43 år (mot 44 år under år 1941) och medianåldern (d. v. s. åldern på den som befann sig i mitten av åldersstegen) var 42 år (mot 43 år under år 1941). Den yngsta fjärdedelen av de intagna omfattade årsklasserna t. o. m. 34 år (mot 35½ år under år 1941) och den äldsta fjärdedelen årsklasserna 54 år och äldre (mot 52 år och äldre under år 1941). Alla de tre yngsta åldersgrupperna företedde ökning under år 1942 i jämförelse med år 1941. Medan dessa tillhopa under år 1941 utgjorde en femtedel (19·6 %) av samtliga, uppgick deras andel år 1942, som nämnts, till en fjärdedel (24·9 %). Särskilt anmärkningsvärd är stegringen av den yngsta åldersgruppen, 20—24-åringarna, nämligen från 10 till 39.

Fördelningen av de intagna i yrkesgrupper angives i följande sammanställning:

	Antal	%
Jordbruk med binäringar.		
Lantbrukare	26	2·5
Arbetare	47	4·5
Industri och hantverk.		
Egna företagare	27	2·6
Hantverkare	55	5·2
Byggnadsarbetare	70	6·7
Industriarbetare	131	12·5
Handel och samfärdsel.		
Köpmän, handlande	57	5·4
Affärsanställda, agenter	50	4·7
Sjömän	84	8·0
Andra transportarbetare	32	3·0
Diverse yrken	25	2·4
Allmän tjänst och fria yrken.		
Stats- och kommunanställda	66	6·3
Diverse yrken	90	8·6
Övriga.		
Grov- och diversearbetare (ej byggnads-)	215	20·4
Gårdfarihandlare, kringflackande, yrkeslösa m. m.	76	7·2
Samtliga	1 051	100·0

Även under år 1942 utgjorde grov- och diversearbetarna den största gruppen. Att dylika okvalificerade yrken äro överrepresenterade inom klientelet kan ses som en följd av alkoholmissbrukets socialt degraderande verkan. Andra överrepresenterade grupper äro sjömän (vilka ökat från 58 till 84), byggnadsarbetare (från 37 till 70) samt samlingsgruppen gårdfarihandlare m. fl. (från 46 till 76). En mycket kraftig ökning företer huvudgruppen jordbruk med binäringar, nämligen från 28 till 73. Denna torde icke härröra från ökad alkoholism bland jordbruksbefolkningen utan är snarare en följd av länsnykterhetsnämndernas övervakning av att de kommunala nykterhetsnämnderna även inom rena jordbrukskommuner tillämpa alkoholistlagstiftningen.

Av de under året intagna hade 630 eller 59·9 % (mot 61·8 % år 1941) icke tidigare varit intagna å alkoholistanstalt, medan 228 eller 21·7 % (19·5 %) intogos för andra gången, 108 eller 10·3 % (10·9 %) för tredje gången och 85 eller 8·1 % (7·8 %) tidigare hade varit intagna å alkoholistanstalt tre eller flera gånger. — I detta sammanhang inställer sig frågan, om det lönar sig att omhändertaga alkoholmissbrukare på alkoholistanstalt. Svaret på denna fråga kan icke uttömmande angivas genom en statistik, som ger besked om förbättringsfrekvensen för de anstaltsvårdade, utan är mera komplicerat. Här skola endast antydas några synpunkter på detta spörsmål. Antalet alkoholmissbrukare, som stå under övervakning av nykterhetsnämnderna eller eljest äro föremål för hjälpåtgärder, kan uppskattas till omkring 15 000 och är sålunda mångdubbelt större än anstaltsklientelet. Effektiviteten av hjälpåtgärderna skulle helt visst i flertalet av dessa fall vara mycket ringa, om icke hotet om tvångsåtgärder vilade i bakgrunden. Det är emellertid icke lagens ord om möjligheten till tvång, som gör detta hot förnimbart för övervakningsklientelet, utan det är de faktiskt inträffade fallen av tvångsåtgärder, som utgöra åskådningsundervisningen. Vid bedömande av värdet av intagande å alkoholistanstalt av en vårdbehövande alkoholmissbrukare får därför icke förbises den s. k. allmänpreventiva effekten av åtgärden, eller dess avskräckningsverkan på andra individer, som befinna sig på glid mot alkoholmissbruk. Ehuru denna effekt är otvivelaktig, ligger det i sakens natur, att det icke är möjligt att fastställa räckvidden av densamma på ett siffermässigt sätt. Ett annat skäl för att anstaltsvård bör ifrågakomma i ett givet fall, oavsett om det finnes

hopp om att vederbörande skall taga rättelse härigenom, kan vara att det är nödvändigt för de övriga familjemedlemmarnas psykiska hälsa, att de få åtnjuta någon tids lugn och ro. Vidare kommer i en del fall i betraktande, att intagande på alkoholistanstalt av en individ, som bör bli föremål för sterilisering, underlättar vidtagandet av denna både från allmän och individuell synpunkt önskvärda åtgärd. Slutligen förekommer det verkligen mången gång, att anstaltsvård medför väsentlig och bestående förbättring, även i fall där prognosen synts vara mindre god. Såsom ett förbättringsfall — ehuru ingalunda hundraprocentigt — har man härvid att räkna ett sådant, där vederbörande visserligen återfaller i sitt gamla liv men av fruktan för förnyat ingripande avhåller sig från sitt förra brutala och våldsamma uppträdande i hemmet (om han tidigare tillhört kategorien hustruplågare) eller bättre uppfyller sin försörjningsskyldighet mot familjen (om han tidigare varit en dålig familjeförsörjare) eller aktar sig för att ligga någon till last (om han tidigare parasiterat) o. s. v.

Fördelningen av de intagna med hänsyn till undergångna straff m. m. var följande:

	Icke undergått frihetsstraff eller tvångsarbete	Undergått frihetsstraff men icke tvångsarbete	Undergått tvångsarbete men icke frihetsstraff	Undergått både frihetsstraff och tvångsarbete
Antal	666	247	54	84
Procent	63·4	23·5	5·1	8·0

Antalet personer, som icke undergått frihetsstraff eller tvångsarbete, utgjorde sålunda 63·4 % mot 61·4 % år 1941. Ehuru det procentuella antalet av på olika sätt kriminellt belastade individer sålunda visade någon minskning under år 1942, belyser tablån den starka frändskapen mellan alkoholism och brottslighet. En betydande del av särskilt de statliga alkoholistanstalternas klientel utgöres av individer, som förete svåra brister i sin psykiska utrustning, i vilje-, känslo- eller förståndslivet, och därför bli föremål för omhändertagande av det allmänna på olika sätt förutom å alkoholistanstalter, såsom på fängelser och tvångsarbetsanstalter, arbetshem och försörjningsinrättningar, sinnessjukhus och andra sjukvårdsinrättningar m. m. De förefintliga anordningarna för vården av detta i stor utsträckning psykopatiska klientel äro mycket otillfredsställande. Ett för den organiserade alkoholistvården alltmer framträdande önskemål, vilket den delar med flera andra sociala vårdformer, är därför, att det kommer till stånd ändamålsenliga anstalter för det stora asociala psykopatklientelet.

Den allmänna förutsättningen för intagande å alkoholistanstalt är, att vederbörande är hemfallen åt alkoholmissbruk. Härutöver fordras emellertid för tvångsintagning, att en eller flera av följande förutsättningar föreligger, nämligen att vederbörande

1) är farlig för eget liv eller annans personliga säkerhet (s. k. farlig alkoholist);

2) utsätter någon, som han jämlikt stadgande i lag är skyldig att försörja, för nöd eller uppenbar vanvård eller eljest grovt brister i sina plikter mot sådan person (dålig försörjare);

3) ligger det allmänna (fattigvårdsfall), sin familj eller annan till last (annan parasiterande);

4) är ur stånd att taga vård om sig själv (hjälplös);

5) för ett för närboende eller andra grovt störande levnadssätt (grovt störande);

6) blivit under de två senast förflutna åren tre eller flera gånger dömd till ansvar för fylleri (återfallsfyllerist); eller

7) för ett kringflackande levnadssätt (kringflackande).

En särskild intagningsgrund utgöres därjämte av

8) brott mot de utskrivningsvillkor, som förelagts en från anstalt utskriven person och innebära skyldighet för denne att föra ett nyktert och ordentligt liv (brott mot villkor).

Härtill komma slutligen

9) frivilligt ingångna, bland vilka man har att skilja mellan intagna å allmänna anstalter enligt alkoholistlagen och ingångna å enskilda anstalter, för vilka alkoholistlagens bestämmelser icke äga giltighet. Det förekommer i stor omfattning, att vårdbehövande, i avvaktan på tvångsintagningsförordnande, ingå frivilligt på anstalt för att därefter överföras till kategorien tvångsintagna, när länsstyrelsens utslag meddelats.

Fördelningen av de under år 1942 å alkoholistanstalter intagna personerna efter dessa speciella intagningsgrunder angives i följande sammanställning, vilken för jämförelse även upptager motsvarande uppgifter för år 1941:

	Antal		Procent	
	1941	1942	1941	1942
Farliga	146	164	15·0	15·6
Kringflackande	87	114	9·0	10·9
Dåliga försörjare	72	84	7·4	8·0
Fattigvårdsfall	46	33	4·7	3·1
Andra parasiterande	22	35	2·3	3·3
Hjälplösa	75	96	7·7	9·1
Grovt störande	10	24	1·0	2·3
Återfallsfyllerister	150	159	15·5	15·1
Brott mot utskr.-villkor	107	131	11·0	12·5
Frivilliga				
å allmän anstalt	138	108	14·2	10·3
» enskild »	117	101	12·1	9·6
Övriga (straffriförkl.)	1	2	0·1	0·2
Tillhopa	971	1 051	100·0	100·0

Fördelningen på intagningskategorier var som synes i stort sett densamma under dessa två år. Större förskjutningar förekommo endast i fråga om grupperna frivilligt ingångna, vilka, som ovan nämnts, sedan några år tillbaka äro stadda i minskning. Anledningen till att antalet frivilligt ingångna, vilket ovan (sid. 293) under år 1942 angivits vara 303, i denna sammanställning redovisas till sammanlagt endast 209, är att 94 av de förra under anstaltsvistelsen överförts till tvångsintagna.

Gruppen farliga alkoholister utgjorde under båda åren omkring 15 % av samtliga. Av de under år 1942 intagna 164 farliga alkoholisterna voro 132 farliga för annans personliga säkerhet, 4 farliga för eget liv och 28 farliga både för annans personliga säkerhet och för eget liv; motsvarande siffror för år 1941 voro resp. 146, 124, 8 och 14.

Även de kringflackande utgjorde en stor grupp; ökningen under år 1942 sammanhänger sannolikt med en under året genomförd teknisk förbättring av efterlysningsförfarandet rörande detta flyktiga klientel. Det relativt ringa an-

talet fattigvårdsfall är intressant från den synpunkten, att det visar att det icke finnes någon utbredd benägenhet hos fattigvårdsmyndigheterna att använda alkoholistlagen såsom tillhygge mot alkoholiserade understödstagare. — Överraskande stort är antalet fall, där intagningsgrunden oförmåga att taga vård om sig själv förelegat; häribland ingå bl. a. sådana fall, där vederbörande blivit avskedad från sin anställning på grund av alkoholmissbruk.

Gruppen återfallsfyllerister har samma storleksordning som de farliga alkoholisterna; av densamma utgjordes icke fullt en tredjedel av s. k. åklagaranmälda fyllerister, d. v. s. personer beträffande vilka frågan om förvandling till fängelsestraff av oguldna fylleriböter varit aktuell omedelbart före intagningen å alkoholistanstalt. Ett betydande antal utgjordes slutligen av sådana personer, som under den i regel ett-åriga prövotiden efter utskrivning från alkoholistanstalt gjort sig skyldiga till så grova brott mot utskrivningsvillkoren, att de på grund härav blivit återintagna å anstalt.

De erkända sjukkassornas verksamhet år 1940.

I en nyligen utkommen redogörelse för de erkända sjukkassorna år 1940 har pensionsstyrelsen fortsatt den tidigare serien av berättelser rörande det statsunderstödda sjukkasseväsendet.[1] Förutom textavdelning omfattar publikationen en tabellbilaga, som innehåller statistiska uppgifter om varje särskild lokalsjukkassa och centralsjukkassa samt översikter angående dessa kassors verksamhet inom olika centralsjukkasseområden. I det följande lämnas några uppgifter ur publikationen jämte vissa jämförelsesiffror för år 1939.

Antal sjukkassor. Hela antalet erkända sjukkassor var vid slutet av år 1940 1 539. Av dessa voro 28 centralsjukkassor och 1 511 lokalsjukkassor. Sedan slutet av år 1939 var antalet centralsjukkassor oförändrat, medan antalet lokalsjukkassor hade stigit med 36. Under året hade 40 sådana kassor nybildats och 4 upphört med sin verksamhet.

De erkända sjukkassorna kunna indelas i allmänna sjukkassor samt yrkes- och fabrikssjukkassor, av vilka de senare uteslutande eller huvudsakligen äro avsedda för anställda vid visst eller vissa företag eller i visst yrke. Av centralsjukkassorna voro 21 allmänna samt 7 yrkes- och fabrikssjukkassor, medan för lokalsjukkassorna motsvarande tal voro 1 468 och 43. Av de allmänna lokalsjukkassorna voro 136 stadskassor och 1 332 landsbygdskassor. De förra voro verksamma enbart i en stad (85 kassor) eller därjämte i en eller flera landskommuner (51 kassor), medan landsbygdskassornas verksamhetsområde var en eller flera landskommuner eller ock endast en del av en landskommun. Enbart i Stockholm, Göteborg och Malmö voro 28 lokalsjukkassor verksamma. Att landskommuner voro fördelade på mer än en lokalsjukkassa förekom jäm-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1941, sid. 151.

förelsevis ofta i de stora norrlandskommunerna. — För yrkes- och fabrikssjukkassorna voro verksamhetsområdena mycket växlande, vilket beror på att lagstiftningen för dessa kassor icke, såsom i fråga om de allmänna sjukkassorna, genom normerande bestämmelser reglerat områdenas storlek och utformning. På flertalet platser, där yrkessjukkassor finnas, bedriva även allmänna lokalsjukkassor verksamhet.

Sjukkassornas medlemsantal. Antalet medlemmar i de erkända sjukkassorna, vilket vid 1939 års slut uppgick till 1 375 620, ökades under år 1940 med 100 704 eller 7·3 % till 1 476 324 vid årets utgång. Medlemsökningen var år 1939 123 149 eller 9·8 % och hade således under redogörelseåret nedgått något. Medlemmarnas fördelning efter kön och olika slag av kassor vid slutet av åren 1939 och 1940 framgår av följande sammanställning:

	Män		Kvinnor		Tillhopa	
	1939	1940	1939	1940	1939	1940
Allmänna sjukkassor	658 051	692 719	638 968	703 332	1 297 019	**1 396 051**
Stadskassor	271 122	286 723	328 833	362 402	599 955	**649 125**
Landsbygdskassor	386 929	405 996	310 135	340 930	697 064	**746 926**
Yrkes- och fabrikssjukkassor	56 215	57 226	22 386	23 047	78 601	**80 273**
Samtliga kassor	**714 266**	**749 945**	**661 354**	**726 379**	**1 375 620**	**1 476 324**

Av medlemmarna voro sålunda vid 1939 års slut 51·9 % män och 48·1 % kvinnor. Under år 1940 ökades antalet män med 35 679 och antalet kvinnor med 65 025, varigenom männens andel av hela medlemsantalet vid 1940 års slut nedgick till 50·8 % och kvinnornas ökades till 49·2 %. Bland de allmänna sjukkassorna ökades medlemsantalet i stadskassorna med 8·2 % och i landsbygdskassorna med 7·2 %.

Antalet sjukkassemedlemmar i relation till den vuxna befolkningen i riket (15 år och däröver), som år 1920 var 17·1 %, år 1930 21·6 % och 1935 19·1 %, hade år 1938 uppnått 25·1 %. Under år 1939 ökades relationstalet ytterligare till 27·3 % och år 1940 till 29·1 %. Medelåldern för medlemsbeståndet i dess helhet uppgick vid slutet av år 1940 till 38·8 år, vilket innebär en nedgång från år 1939 med 0·3 år. Beträffande sjukkasseverksamhetens utbredning inom olika delar av riket må här endast nämnas, att anslutningen till sjukkassorna i förhållande till folkmängden var störst i Södermanlands och Västmanlands län (40·0 resp. 36·7 %) samt minst i Norrbottens (14·7 %), Kronobergs och Blekinge län (20·3 resp. 20·4 %).

Sjukpenningens storlek utgör i erkänd sjukkassa lägst en krona och i regel högst sex kronor. Försäkringen gäller icke alltid samma sjukpenning under hela sjukhjälpstiden. Av samtliga sjukkassemedlemmar hade 23·1 % tillförsäkrat sig 1 kr. vid sjukdomstidens början; för 5·8 % var beloppet 1·50 kr., för 34·8 % 2 kr., för 1·2 % 2·50 kr., för 23·3 % 3 kr., för 0·3 % 3·50 kr. och för 11·5 % 4 kr. eller däröver. Sammanlagt 1 224 154 medlemmar hade tillgång till försäkring för sjukvård åt sina barn under 15 år.

De kvinnliga medlemmarna äro även obligatoriskt tillförsäkrade moderskapshjälp från de erkända sjukkassorna. Av de kvinnliga medlemmarna be-

funno sig år 1940 550 492 i åldern 15—45 år, vilket innebär, att 35·8 % av den kvinnliga befolkningen i samma åldrar voro moderskapsförsäkrade i erkänd sjukkassa.

Antal sjukdomsfall och sjukdagar samt barnbördsfall. I efterföljande tablå lämnas uppgifter om antalet redovisade sjukdomsfall samt antalet dagar, för vilka kassorna utgivit sjukpenning och sjukvårdsersättning. Antalet fall och dagar per år och 100 medlemmar angives i tablån dels för män och dels för kvinnor samt dessutom för män, kvinnor och barn tillsammans (under rubriken samtliga).

	År 1939	Per 100 medlemmar			År 1940	Per 100 medlemmar		
	Antal	män	kv.	samtl.	Antal	män	kv.	samtl.
Sjukdomsfall.								
Allmänna sjukkassor	406 193	31·6	32·9	33·7	398 919	29·5	28·5	30·4
Därav i städerna	192 323	31·9	33·6	34·2	194 708	30·5	30·2	31·7
på landsbygden . .	213 870	31·4	32·2	33·2	204 211	28·8	26·7	29·8
Yrkes- och fabrikssjukkassor	27 907	35·0	41·7	37·5	25 823	31·1	37·4	33·4
Samtliga sjukkassor	**434 100**	**31·9**	**33·2**	**33·9**	**424 742**	**29·6**	**28·8**	**30·6**
Sjukdagar.	Tusental				Tusental			
Allmänna sjukkassor	15 737	1 181	1 372	1 304	16 003	1 144	1 232	1 222
Därav i städerna	7 870	1 285	1 440	1 398	8 218	1 291	1 323	1 339
på landsbygden . .	7 867	1 108	1 297	1 222	7 785	1 041	1 131	1 118
Yrkes- och fabrikssjukkassor	694	839	1 134	933	667	787	1 016	863
Samtliga sjukkassor	**16 431**	**1 154**	**1 364**	**1 283**	**16 670**	**1 117**	**1 225**	**1 202**

Sjukdomsfrekvensen inom sjukkassorna har i regel varit något högre för kvinnor än för män. Antalet sjukdomsfall inom de allmänna sjukkassorna på landsbygden visar emellertid år 1940 en anmärkningsvärd avvikelse från nämnda regel, i det att relationstalet för män låg drygt två enheter högre än motsvarande tal för kvinnorna.

Antalet sjukdagar per fall i samtliga sjukkassor var år 1940 39·2 mot 37·9 år 1939. Sjukpenningen per sjukdag var i genomsnitt 2·08 kr. (år 1939 2·07 kr.) och sjukpenningens hela belopp per sjukdomsfall 78·61 kr. mot 75·60 kr. år 1939. Av centralsjukkassorna redovisades år 1940 31 163 barnbördsfall eller 60 fall per 1 000 kvinnor i åldern 15—45 år. Motsvarande tal för år 1939 var 61. Kassorna utbetalade såsom moderskapshjälp i medeltal 123·84 (121·53) kr.

Ekonomiska förhållanden. För samtliga erkända sjukkassor uppgick årsinkomstens totalbelopp under år 1940 till 64·4 milj. kr. emot 60·8 milj. kr. år 1939. Därav utgjorde fasta avgifter 40·8 (39·2) milj. kr., statsbidrag 17·5 (16·6) milj. kr. och kommunbidrag 2·4 (2·1) milj. kr. Statsbidraget beräknades till 12·28 (12·65) kr. per medlem. I förhållande till erlagda fasta medlemsavgifter utgjorde statsbidraget 42·9 (42·4) %. Sjukkassornas utgifter voro år 1940 56·6 milj. kr. emot 53·2 milj. kr. år 1939. Av beloppet utgick 33·4 (32·8) milj. kr. i form av sjukpenning, 5·0 (4·1) milj. kr. såsom sjukhusvårdsersättning, 5·7 (5·3) milj. kr. såsom läkarvårdsersättning och 3·9 (3·4) milj. kr. såsom moderskapshjälp. Kassornas tillgångar över skulder uppgingo vid slutet av år 1940 till 52·0 milj. kr. mot 44·1 milj. kr. år 1939.

Levnadskostnaderna i mars 1943.

Nya grunder för indexberäkning och prisinsamling.

Som redan omtalats i denna tidskrift[1] avlämnade särskilda sakkunniga den 13 februari 1943 till chefen för finansdepartementet betänkande med förslag till nya grunder för beräkning av levnadskostnadsindex (SOU 1943:8).

I skrivelse den 19 mars 1943 har chefen för finansdepartementet meddelat, att Kungl. Maj:t fastställt nya direktiv för beräkningarna. Kungl. Maj:t förklarar, att »socialstyrelsen, utan hinder av föreskrifterna i brev till styrelsen den 15 juni 1939 (SFS 1939:292), må tills vidare till grund för beräkningen av levnadskostnadsindex lägga i huvudsak de riktlinjer, som av de sakkunniga föreslagits, med skyldighet för styrelsen att ställa sig till efterrättelse de direktiv beträffande tillämpningen av dessa riktlinjer, som jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande må meddelas av chefen för finansdepartementet». Då de sakkunnigas förslag redan refererats i denna tidskrift, skall här blott i största korthet erinras om detsamma och redogörelse lämnas för de delar, i vilka det kunnat genomföras vid kvartalsskiftet mars/april 1943.

De sakkunniga hade föreslagit, att kedjeindexmetoden skulle tillämpas, varvid prisförändringen vid ett visst beräkningstillfälle skulle kalkyleras i förhållande till priserna vid närmast föregående årsskifte. Med ledning av de så funna relationstalen skulle de officiella talen i 1935 resp. 1914 års serier vid nyssnämnda årsskiften framskrivas. Indextalen för grupper av förnödenheter och för samtliga levnadskostnader skulle beräknas med ledning av kostnadssummor kalkylerade efter varukvantiteter motsvarande genomsnittsförbrukningen under den tid, som ligger mellan beräkningstillfället och föregående årsskifte. Vid beräkningarna under första halvåret behövde man dock icke förändra viktsystemet (hushållsbudgeten) annat än i så måtto, att hänsyn skulle tagas till mera genomgripande och bestående förändringar, som betingades av ransoneringen. Såväl med avseende på kedjemetoden som vägningen har de sakkunnigas förslag nu kunnat realiseras. Som utgångspunkt för beräkningarna ha alltså tagits de senaste indextalen i 1935 och 1914 års serier, vilka — vad angår samtliga levnadskostnader — voro 153 resp. 239. Vidare har i första hand kostnadsförändringen december 1942—mars 1943 beräknats, varefter förändringen tillämpats på nyssnämnda indextal. Det av de sakkunniga för år 1942 föreslagna viktsystemet har därvid i allt väsentligt kommit till användning. Den framskrivning av detsamma, som genomförts, har endast bestått i att posterna kött (utom kanin- och hönskött) och charkuterivaror reducerats med 15 % och fläsk med 7 %, varjämte posten havregryn ökats med 50 %, allt till följd av ändringar i ransoneringsbestämmelserna.

De sakkunniga hade vidare föreslagit en utvidgning av antalet förnöden-

[1] Soc. Medd. årg. 1943, sid. 85.

heter å varulistan för prisinsamlingen med ett 70-tal samt ändrade kvaliteter på en rad artiklar. Socialstyrelsens prisinsamling har från och med mars månad utvidgats i enlighet härmed. Alla nytillkomna priser ha emellertid icke kunnat användas, då man icke genom de särskilda ombud, som besörja insamlingen av de flesta varunoteringarna, eller på annat sätt alltid kunnat utröna motsvarande pris i december 1942. I en del fall har därför de nya varuslagens vikt fått följa prisutvecklingen för närbesläktade varor. I andra fall har man kunnat använda de insamlade uppgifterna endast som stöd för den

Levnadskostnadernas förändringar åren 1935—1943 enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex (år 1935 = 100).

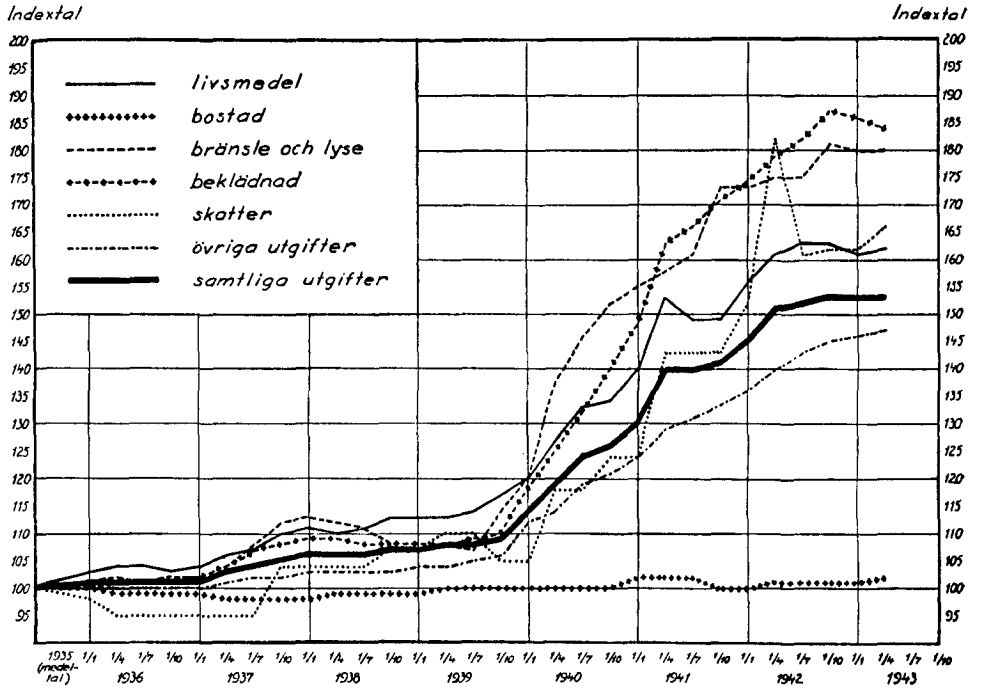

uppfattning om prisutvecklingen, vilken kunnat erhållas i samråd med experter från priskontrollnämnden m. fl. Den viktigaste punkt, där denna utväg tillgripits, gäller beklädnadsposten, där prisutvecklingen för kostymer och ytterplagg icke kunnat automatiskt framräknas på det inkomna prismaterialet. Till följd av det sedan den 1 november 1942 gällande prisstoppet torde beräkningarnas säkerhet trots dessa övergångssvårigheter kunna betecknas som tillfredsställande. — Den nya varulistans utseende, vad angår livsmedel och bränsle, framgår i huvudsak av efterföljande tab. 5. I fråga om övriga varor torde en förteckning komma att lämnas vid ett senare tillfälle.

Huvudmassan av det för den nya indexberäkningen insamlade prismaterialet hänför sig till tiden omkring mitten av mars månad. Tidpunkten för prisinsamlingen är alltså liksom tidigare månaden före kvartalsskiftet. Fr. o. m. mit-

ten av mars 1943 ha emellertid vissa smärre förändringar i noteringstiderna införts att gälla tills vidare. Den period, under vilken huvudmassan av prismaterialet skall anskaffas, har sålunda noggrannare än förut preciserats till tiden omkring månadens 15:e dag. Beträffande vissa varuslag, vilkas priser äro underkastade snabbare växlingar, är det meningen att i framtiden liksom hittills utföra särskild prisnotering, men endast vid ett tillfälle, nämligen under månadens 4:e—10:e dag. I prisstatistiken och indexberäkningarna medtagas för dessa varor medeltalen av priserna från de bägge noteringsperioderna. Tills vidare har till denna grupp med mera fluktuerande priser hänförts endast färsk fisk. Den tidigare veckovis skeende prisinsamlingen för färsk fisk, färskt kött, ägg m.m., som möjliggjorde medräkning i index av månadsmedeltal grundade på 4 à 5 veckonoteringar, har ansetts tills vidare överflödig och därför slopats. Förändringar i taxor på tidningar, järnvägsresor, postporto m. m. som tidigare inräknats i index, även om de inträffat först fr. o. m. den 1 i följande månad, skola numera noteras vid samma tidpunkt som övriga varor och tjänster. Med dessa modifikationer kunna de nya reglerna för prisinsamlingen sägas i stort sett bevara den redan tidigare och allt sedan prisstatistikens tillkomst bestående ordningen i fråga om tidpunkten för insamlingen av det i index ingående prismaterialet. Indextalen komma emellertid, såsom de sakkunniga föreslagit, hädanefter att benämnas efter den månad, till vilken prismaterialet hänför sig. I stället för index per 1 januari, 1 april, 1 juli och 1 oktober kommer det sålunda att heta index för december, mars, juni och september. Förutom en bättre precisering av den tidpunkt beräkningen gäller, vinner man härmed överensstämmelse i dateringen med övriga svenska och flertalet utländska indexserier, bland de förstnämnda exempelvis riksbankens index, som grundar sig på i stort sett samma material som levnadskostnadsindex.

Ökningen av antalet ombudsorter från för närvarande 49 till ett 60-tal, vilken förordats av de sakkunniga, har icke kunnat genomföras till detta beräkningstillfälle, då denna förändring kräver längre förberedelser. Sådana ha emellertid igångsatts. Vägning av priserna vid medeltalsberäkningen med hänsyn till orternas storlek har heller icke vidtagits, då resultatet av förberedelserna och Kungl. Maj:ts beslut angående ökningen av orternas antal ansetts böra avvaktas.

Vid beräkningen av skatteindex ha de sakkunnigas förslag, som gällde dels inkomstnivåns framskrivning och dels skattebeloppens fastställande för en grupp av representativa hushåll i stället för ett enda typhushåll, genomförts, såsom närmare beskrives nedan under rubriken skatter.

Enligt de sakkunnigas förslag uträknas och publiceras hädanefter generalindextalen i 1935 års serie såväl med som utan direkta skatter.

Socialstyrelsen har vid detta beräkningstillfälle som vanligt samrått med den av Kungl. Maj:t utsedda indexnämnden, vars sammansättning varit oförändrad.

Resultatet av beräkningarna.

Levnadskostnadsindex. Huvudresultatet av de enligt ovanstående utförda beräkningarna har icke inneburit någon förändring av generalindextalet (in-

Tab. 1. Levnadskostnadsindex med och utan direkta skatter (1935 = 100).

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Samtl. utg. Med skatter	Samtl. utg. Utan skatter
1935 . . .	100	100	100	100	100	100	**100**	**100**
1936								
1 jan.(dec.35)	103	100	101	100	98	100	**101**	**101**
1 april (mars)	104	99	102	101	95	100	**101**	**101**
1 juli (juni)	104	99	101	101	95	100	**101**	**101**
1 okt. (sept.)	103	99	102	101	95	100	**101**	**101**
1937								
1 jan.(dec.36)	104	99	102	102	95	100	**101**	**102**
1 april (mars)	106	98	104	104	95	101	**103**	**103**
1 juli (juni)	107	98	108	107	95	102	**104**	**104**
1 okt. (sept.)	110	98	112	108	104	102	**105**	**106**
1938								
1 jan.(dec.37)	111	98	113	109	104	103	**106**	**106**
1 april (mars)	110	99	112	109	104	103	**106**	**106**
1 juli (juni)	111	99	111	108	104	103	**106**	**106**
1 okt. (sept.)	113	99	108	108	107	103	**107**	**107**
1939								
1 jan.(dec.38)	113	99	108	108	107	104	**107**	**107**
1 april (mars)	113	100	108	108	110	104	**108**	**108**
1 juli (juni)	114	100	107	109	110	105	**108**	**108**
1 okt. (sept.)	117	100	114	110	105	106	**109**	**110**
1940								
1 jan.(dec.39)	120	100	120	118	105	112	**114**	**114**
1 april (mars)	127	100	138	125	118	114	**119**	**119**
1 juli (juni)	133	100	146	132	118	119	**124**	**124**
1 okt. (sept.)	134	100	152	140	124	121	**126**	**126**
1941								
1 jan.(dec.40)	140	102	155	148	124	124	**130**	**131**
1 april (mars)	153	102	158	163	143	129	**140**	**140**
1 juli (juni)	149	102	161	166	143	131	**140**	**140**
1 okt. (sept.)	149	100	173	171	143	133	**141**	**141**
1942								
1 jan.(dec.41)	156	100	173	174	152	136	**145**	**145**
1 april (mars)	161	101	175	179	[1]182	140	[1]**151**	**149**
1 juli (juni)	163	101	175	182	161	143	**152**	**151**
1 okt. (sept.)	163	101	181	187	162	145	**153**	**152**
1943								
1 jan.(dec.42)	161	101	180	186	162	146	**153**	**152**
mars	162	102	180	184	166	147	**153**	**153**

klusive direkta skatter) i 1935 års serie. Detta kvarstår oförändrat vid 153, under det att motsvarande tal i serien med juli 1914 som bas visar uppgång med en enhet från 239 till 240. Siffermaterialet sedan seriernas begynnelseår framlägges i tab. 1 och 2. Den förra serien åskådliggöres genom ett diagram. Det olika utfallet beror icke på någon olikhet i beräkningen av de bägge serierna, utan sammanhänger med att siffrorna avrundats till hela tal. Hade tillräckligt många decimaler medtagits, skulle det visat sig, att stegringen mellan december 1942 och mars 1943 — i procent räknat — varit lika stor för bägge serierna.

Levnadskostnadernas procentuella förändring december 1942—mars 1943 framgår av tab. 4 och följande sammanställning, där även uppgifter rörande indexens huvudposter medtagits:

	%		%
Livsmedel	+ 0·57	Skatter	+ 2·25
Bostad	+ 0·40	Övriga utgifter	+ 0·27
Bränsle och lyse	+ 0·07	**Samtliga levnadskostnader**	**+ 0·39**
Beklädnad	− 0·89	**D:o exkl. direkta skatter**	**+ 0·25**

Ökar man med 0·39 % indextalen för samtliga levnadskostnader per december 1942, som med decimaler voro 152·81 resp. 238·8, erhålles som resultat med avseende på mars 1943 de avrundade tal, som nyss nämndes.

[1] Omräknas skatteindextalet per den 1 april 1942 i enlighet med de direktiv, som av chefen för finansdepartementet meddelats för beräkningstillfället den 1 juli 1942, erhålles talet 161. Index för samtliga levnadskostnader per 1 april 1942 blir med sistnämnda ändring 150. I 1914 års serie bli motsvarande tal 290 resp. 234.

Tab. 2. Levnadskostnadsindex med direkta skatter (juli 1914 = 100).[1]

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Samtliga utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**
	1 april	160	178	183	192	173	185	**173**
	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
	1 april	158	188	170	188	185	179	**173**
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
	1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
	1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
	1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
	1 juli	148	200	161	184	187	178	**169**
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
	1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
	1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**
	1 april	130	206	155	175	173	177	**160**
	1 juli	127	206	153	173	173	176	**158**
	1 okt.	128	206	150	170	173	175	**158**
1932	1 jan.	127	206	149	169	173	175	**157**
	1 april	125	206	149	168	172	177	**157**
	1 juli	124	206	146	168	172	177	**156**
	1 okt.	125	206	144	167	171	177	**156**
1933	1 jan.	123	206	142	166	171	176	**154**
	1 april	119	202	139	163	187	175	**153**
	1 juli	120	202	138	162	187	175	**153**
	1 okt.	123	202	136	163	189	175	**154**
1934	1 jan.	120	202	136	164	189	174	**153**
	1 april	120	202	136	165	191	174	**153**
	1 juli	123	201	136	166	191	174	**155**
	1 okt.	125	201	136	167	189	174	**155**
1935	1 jan.	124	201	137	168	189	174	**155**
	1 april	126	198	137	167	178	174	**155**
	1 juli	129	198	137	167	178	174	**156**
	1 okt.	131	198	138	167	179	173	**157**
1936	1 jan.	132	198	138	168	179	173	**158**
	1 april	134	196	140	169	170	172	**158**
	1 juli	134	196	139	169	170	173	**158**
	1 okt.	132	196	140	169	170	173	**157**
1937	1 jan.	133	196	141	170	170	174	**158**
	1 april	137	195	143	174	166	176	**161**
	1 juli	138	195	148	179	166	177	**162**
	1 okt.	140	195	153	182	177	177	**165**
1938	1 jan.	142	195	154	183	177	177	**165**
	1 april	141	196	154	182	176	178	**165**
	1 juli	143	196	152	182	176	178	**166**
	1 okt.	145	196	150	181	181	178	**167**
1939	1 jan.	145	196	149	181	181	180	**167**
	1 april	145	198	149	181	188	180	**168**
	1 juli	147	198	147	182	198	182	**169**
	1 okt.	150	198	156	184	190	183	**171**
1940	1 jan.	154	198	164	197	190	195	**178**
	1 april	163	198	189	210	214	198	**186**
	1 juli	170	198	201	220	214	207	**193**
	1 okt.	172	198	209	234	223	210	**197**
1941	1 jan.	180	202	213	248	223	214	**204**
	1 april	197	203	217	272	258	223	**219**
	1 juli	192	203	221	278	258	228	**219**
	1 okt.	191	198	238	287	258	231	**221**
1942	1 jan.	201	198	238	291	274	236	**227**
	1 april	207	201	240	299	[2]329	242	[2]**236**
	1 juli	210	201	241	305	290	248	**237**
	1 okt.	209	201	249	312	292	251	**239**
1943	1 jan.	207	201	248	311	292	254	**239**
	mars	208	202	248	309	299	254	**240**

[1] De per 1 januari, 1 april, 1 juli och 1 oktober daterade indextalen grunda sig i allt väsentligt på prismaterial insamlat under föregående december resp. mars, juni och september. — [2] Jfr not till tab. 1.

Anknytes den stegring om 0·25 %, som erhålles, då de direkta skatterna utelämnas, till indextalet per december 1942 i 1935 års serie (med decimaler 152·18), blir det nya generalindextalet avrundat alltjämt 153. Beräkning av indextalen även i 1914 års serie utan direkta skatter har icke utförts, då sådana ansetts av mindre praktiskt intresse. Borträknandet av skatterna bör nämligen, därest det kommer till utförande, ske icke blott för det aktuella beräkningstillfället utan verkställas bakåt ända till år 1914, varigenom seriens förlopp kan komma att mer eller mindre ändras på de flesta punkter. Då en sådan serie med juli 1914 som bas likväl torde ha ett visst teoretiskt värde, skall den redovisas i ett kommande nummer av denna tidskrift.

Till tablån skall i övrigt anmärkas, att alla de kostnadsförändringar, som där framträda för skilda poster, icke bero på prisändringar som inträffat mellan sistlidna december och mars. Bostadspostens ökning avser sålunda förändringen mellan nu löpande och föregående hyresår och skattepostens mellan kommunalskatterna nu och för ett år sedan. Även inom de övriga posterna kunna, som nedan skall visas, tidigare inträffade prisförändringar framträda.

Livsmedel. Den sedan föregående kvartalsskifte konstaterade ökningen av livsmedelskostnaderna har medfört, att livsmedelsindex stigit med en enhet

Tab. 3. Indextal för olika varuposter samt delposternas andel i levnadskostnadsförändringen december 1942—mars 1943. Livsmedel, bränsle och lyse.

Varuslag	Indextal (1935 = 100)							Utgift, kr. per år enl. pris i		Differens, kr.	Procentuell förändring dec. 1942—mars 1943
	1940	1941	1942	Aug. (1/9) 1939	Mars (1/4) 1942	Febr. (1/2) 1943	Mars 1943	dec. 1942	mars 1943		
Mjölk, utan rabatt . .	127	138	134	117	134	134	134	[1] 239·61	[1] 239·61	—	—
Ost, ej helfet	.	.	.	.	.	.	.	26·80	26·64	— 0·16	— 0·6
Mejerismör, utan rabatt	137	161	170	127	170	170	170	[1] 112·99	[1] 112·99	—	—
Ägg	142	202	213	125	201	211	[2] 273	53·83	[2] 60·44	+ 6·61	+12·3
Margarin, utan rabatt	166	222	222	126	222	222	222	[1] 52·50	[1] 52·50	—	—
Mejeriprod. o. margarin, med rabatt, samt ägg	130	140	138	121	137	141	143	485·78	492·18	+ 6·45	+ 1·3
Mjöl	119	122	126	114	125	128	128	68·39	68·52	+ 0·13	+ 0·2
Bröd	130	141	139	113	140	138	137	173·77	172·99	— 0·78	— 0·4
Kött	137	180	192	125	192	192	190	289·78	288·42	— 1·36	— 0·5
Fisk	135	207	243	102	271	241	241	140·52	138·79	— 1·73	— 1·2
Rotsaker, frukt o. grönsaker	148	145	194	107	186	189	188	294·48	302·92	+ 8·44	+ 2·9
Specerier	126	150	157	102	156	157	156	210·44	209·39	— 1·05	— 0·5
Maltdrycker	115	134	135	103	134	138	136	16·84	16·71	— 0·13	— 0·8
Restaurangmåltider .	.	.	.	.	.	.	(154)	(12·73)	(12·73)	—	—
Ej repr. varor	—	—	—	—	—	—	—	94·98	95·17	+ 0·19	+ 0·2
S:a livsmedel	**132**	**151**	**162**	**116**	**161**	**162**	**162**	**1 787·66**	**1 797·82**	**+ 10·16**	**+ 0·6**
Elektrisk ström . . .	95	96	96	91	97	97	97	40·63	40·63	—	—
Fotogen	147	—	—	104	—	—	—	—	—	—	—
Kokgas	132	141	141	100	141	141	141	29·95	29·95	—	—
Ved	181	207	225	120	218	234	232	158·24	158·45	+ 0·21	+ 0·1
Kol	164	178	176	107	176	175	175	4·87	4·87	—	—
Koks	183	214	225	115	225	226	225	60·26	60·26	—	—
S:a bränsle och lyse	**146**	**164**	**177**	**107**	**175**	**181**	**180**	**293·95**	**294·16**	**+ 0·21**	**+ 0·1**
Livsm., bränsle o. lyse	**133**	**153**	**163**	**115**	**162**	**164**	**164**	**2 081·61**	**2 091·98**	**+ 10·37**	**+ 0·5**

[1] Med rabatt. — [2] Jämför texten.

Tab. 4. Indextal för olika delposter samt delposternas andel i levnadskostnadsförändringen december 1942—mars 1943.

Varuposter	Indextal (1935 = 100)							Utgift, kr. per år enl. pris i		Differens, kr.	Procentuell förändring dec. 1942—mars 1943
	1940	1941	1942	Juni (1/7) 1939	Mars (1/4) 1942	Dec. 1942 (1/12 43)	Mars 1943	dec. 1942	mars 1943		
Livsmedel [1]	**132**	**151**	**162**	**114**	**161**	**161**	**162**	**1 787·66**	**1 797·82**	**+10·16**	**+0·6**
Bostad	**100**	**101**	**101**	**100**	**101**	**101**	**102**	**564·00**	**566·26**	**+ 2·26**	**+0·4**
Bränsle och lyse [1]	**146**	**164**	**177**	**107**	**175**	**180**	**180**	**293·95**	**294·16**	**+ 0·21**	**+0·1**
Herrkostym	129	163	183	108	180	187	184	119·84	117·79	— 2·05	—1·7
Herröverplagg	131	165	182	108	183	178	176	66·48	65·78	— 0·70	—1·1
Arbetskläder	133	167	169	106	170	169	167	21·22	20·90	— 0·32	—1·5
Skjorta	154	202	241	119	234	256	255	33·20	33·04	— 0·16	—0·5
Kalsonger	146	193	186	110	188	183	174	8·89	8·49	— 0·40	—0·5
Herrstrumpor	151	193	217	114	215	226	221	12·62	12·36	— 0·26	—2·1
Damstrumpor	109	122	128	94	126	133	130	12·55	12·34	— 0·21	—1·7
Barnstrumpor	130	165	178	105	176	179	174	23·07	22·45	— 0·62	—2·7
Hattar o. mössor	113	129	137	101	133	143	143	27·30	27·30	—	—
Klänningstyg: ylle	143	195	221	108	221	226	226	54·27	54·27	—	—
bomull, cellull	133	160	165	107	166	166	165	28·09	27·93	— 0·16	—0·6
Domestik, oblekt	.	.	.	.	.	.	138	3·06	2·89	— 0·17	—5·6
Ullgarn	191	242	257	112	254	259	259	12·19	12·19	—	—
Bomullsgarn	.	.	.	.	.	.	145	11·77	11·09	— 0·68	—5·8
S:a kläder	**134**	**169**	**186**	**108**	**184**	**189**	**187**	**434·50**	**428·77**	**— 5·73**	**—1·3**
Herrskodon, grövre	138	166	182	110	176	193	196	7·44	7·56	+ 0·12	+1·6
D:o av boxkalv	129	153	170	109	165	178	179	10·94	10·99	+ 0·05	+0·5
Barnskodon	136	163	180	114	176	189	190	29·12	29·25	+ 0·13	+0·4
Damskodon	132	159	177	109	172	186	187	24·99	25·09	+ 0·10	+0·4
Halvsuln. o. klackn.	122	138	150	111	147	155	156	39·75	40·07	+ 0·32	+0·8
Galoscher	116	131	149	102	132	160	160	18·62	18·62	—	—
S:a skodon	**130**	**152**	**168**	**111**	**163**	**176**	**177**	**130·86**	**131·58**	**+ 0·72**	**+0·6**
Beklädnad	**133**	**164**	**182**	**109**	**179**	**186**	**184**	**565·86**	**560·85**	**— 5·01**	**—0·9**
Skatter	**118**	**141**	**164**	**110**	**182**	**162**	**166**	**346·00**	**353·79**	**+ 7·79**	**+2·3**
Möbler	120	138	162	114	153	181	181	52·48	52·40	— 0·08	—0·1
Hushållstextilier	130	167	189	102	186	195	193	27·36	27·09	— 0·27	—1·0
Husgeråd, verktyg	128	148	159	109	157	163	163	56·83	56·95	+ 0·12	+0·2
Tvål och såpa	143	180	214	105	208	226	225	42·32	42·17	— 0·15	—0·4
Tvätt	115	129	136	102	135	138	139	9·67	9·72	+ 0·05	+0·5
Kroppsvård	112	124	129	105	128	132	133	20·62	20·75	+ 0·13	+0·6
Sjukvård	98	105	107	94	106	109	109	48·63	48·63	—	—
Intell. ändamål	109	116	120	103	118	124	127	76·87	78·53	+ 1·66	+2·2
Fören.- o. försäkr.-avg.	114	115	116	112	116	117	117	244·74	244·74	—	—
Nöjen	112	122	133	104	131	138	138	72·70	72·70	—	—
Resor	106	119	126	98	123	129	129	71·06	71·06	—	—
Ränta å lån	105	109	102	91	102	102	102	6·36	6·36	—	—
Tel., post, skrivm.	104	110	122	100	123	124	130	21·37	22·45	+ 1·08	+5·1
Arbetshj. i hemmet	115	128	138	106	135	141	143	32·41	32·74	+ 0·33	+1·0
Tobak	124	143	185	98	172	193	193	58·65	58·65	—	—
Spritdrycker	179	190	214	112	218	218	218	96·55	96·55	—	—
Övriga ej spec. utg.	.	.	.	.	.	.	.	147·25	147·25	—	—
Övriga utgifter	**118**	**131**	**142**	**105**	**140**	**146**	**147**	**1 085·82**	**1 088·74**	**+ 2·92**	**+0·3**
Samtliga utgifter	**123**	**139**	**151**	**108**	**151**	**158**	**153**	**4 642·79**	**4 661·12**	**+18·33**	**+0·4**

[1] Årsmedeltalen för livsmedel, bränsle och lyse grunda sig på indextalen för 12 månader, medan motsvarande medeltal för övriga poster och samtliga utgifter grunda sig på indextalen för berörda kvartalsmånader.

i båda indexserierna, eller till 162 resp. 208. Den största delen av den samlade prisstegringen om 0·57 % kommer på ägg och potatis, men även fläsk, socker, vitkål och färska äpplen ha stigit något i pris. Detta framgår delvis av tab. 3, där förändringen i kronor (beräknad pr år) och i procent angives för vissa särskilda varor eller varugrupper. Man finner, att ökningen för exempelvis ägg varit c:a 7 kr., för rotsaker m. m. 8 kr. o. s. v. Prissänkningar ha bl. a. ägt rum på kaninkött och flera fisksorter. Den på kött- och fläskgruppen framträdande sänkningen om drygt 1 kr. är sammansatt av en höjning på fläsket och en sänkning på kött- och charkuterivaror. Höjningen av äggposten beror icke på någon större prisförändring under tiden december—mars, såsom framgår av tab. 5, utan är i allt väsentligt att betrakta som reaktionen mot en utebliven säsongmässig sänkning av priset. Mellan sistlidna september och december inträffade en höjning av äggpriset med c:a 50 öre per kg, vilken då betraktades som säsongmässig och fördenskull icke inräknades i index per december 1942. Då motsvarande prissänkning, som beräknades skola inträffa i mars 1943, icke inträtt, har socialstyrelsen i avvaktan på vidgad erfarenhet om prisutvecklingen tills vidare avstått från att säsongrensa priset på ägg. Enär motiveringen för att höstens prisstegring icke skulle inräknas i index var en sänkning i mars 1943, har det synts riktigt, att samtidigt som säsongrensningen upphör, hänsyn tages till ifrågavarande prisstegring. Det kan tilläggas, att även under större delen av år 1942, då äggpriset var oförändrat, säsongrensningen inställdes. Utgiften för salt sill har denna gång måst föras till posten »ej representerade livsmedel» (jfr tab. 3), då noteringar på nämnda varuslag ej stått att erhålla. — I fråga om utgående livsmedelsrabatter hade ingen ändring inträffat sedan december 1942, varför man räknat med samma rabattbelopp vid kostnadsjämförelsen mellan december 1942 och mars 1943.

Hur detaljpriserna å livsmedel m. m. gestaltat sig på socialstyrelsens ombudsorter framgår av tab. 6.

Bränsle och lyse. Inom posten bränsle och lyse ha, som tab. 3 utvisar, endast obetydliga prisförändringar ägt rum sedan föregående kvartalsskifte, och indextalen kvarstå oförändrade i båda serierna.

Bostadsposten har stigit med en enhet i såväl 1935 som 1914 års serie. Höjningen förklaras av justeringar uppåt av hyrorna, som i vissa fall medgivits av hyresnämnderna, och tillkomsten av nybyggda lägenheter med proportionsvis högre hyror. För beräkning av den inverkan på hyrestalet, som kan ha föranletts av hyresnämndernas justering av hyresbeloppen, föreligga endast vissa uppgifter för Stockholm. Enligt statistik förd inom hyresnämndernas centralkansli kan beräknas, att c:a 3 000 eller 1·8 % av samtliga hyreslägenheter fått grundhyran höjd under år 1942, medan hyressänkningar skett i 57 fall. Om hyresjusteringar kunna antagas ha förekommit i samma omfattning inom landet i övrigt, kan av denna anledning hyresnivån beräknas ha stigit med 0·1 % mellan hyresåret 1941/42 och 1942/43. Hyresnivån har även undergått en viss stegring genom ett tillskott till bostadsbeståndet av nybyggda

Tab. 5. Detaljpriser (1 öre) på livsmedel, bränsle och lyse i genomsnitt för 49 orter 1914—mars 1943.

K = kortransonering. N = normalpriser. Ö = överenskommelsepriser. B = beslag och prisreglering.

Varuslag	Gällande regleringar mars 1943	Kvantitet	1914	1935	Aug. 1939	1942	Mars 1942	Dec. 1942	Jan. 1943	Febr. 1943	Mars 1943	Marspriserna förändringar i % sedan aug. 1939	Marspriserna förändringar i % sedan mars 1942
Mjölk, oskummad	N	l	15	21·5	25·2	28·8	28·8	28·9	28·9	28·9	28·9	+ 15	0
Ost, 27 % fetthalt[1]	K,N	kg	162	177	215	270	267	276	276	276	275	·	+ 3
Mejerismör	K,N	»	239	268	341	455	455	456	456	456	456	+ 34	0
Ägg, färska	K,N	»	142	154	172	332	322	374	374	374	374	+118	+16
Nötkött: stek	K,N	»	116	179	218	326	311	318	317	317	319	+ 46	+ 2
soppkött	K,N	»	95	143	169	264	269	273	274	274	275	+ 63	+ 2
malet (köttfärs)	K,N	»	·	172	208	310	310	311	311	311	311	+ 50	+ 1
Gödkalvkött: stek	K,N	»	130	217	269	379	390	359	359	359	359	+ 34	— 8
bog	K,N	»	·	·	·	·	·	[10](325)	·	·	325	·	·
Fårstek, färsk	K,N	»	130	205	260	427	404	467	468	469	473	+ 82	+17
Hönskött[2]	N	»	·	124	157	385	374	416	416	416	408	+169	+13
Kaninkött	N	»	·	·	·	·	·	[10](450)	·	·	370	·	·
Fläskkotlett i bit	K,N	»	·	·	·	·	·	[10](362)	·	·	371	·	·
Salt sidfläsk	K,N	»	137	182	230	354	351	358	358	367	367	+ 59	+ 4
Rökt skinka, rullad[2]	K,Ö[6]	»	·	312	369	528	515	542	542	543	525	+ 42	+ 2
Fläskkorv	K,Ö[6]	»	·	·	172	280	267	294	296	298	295	+ 72	+11
Falukorv	K,Ö[6]	»	·	·	·	·	·	[10](325)	·	·	327	·	·
Oxlever	K,N	»	·	·	·	·	·	[10](289)	·	·	289	·	·
Blodpudding	K,Ö[6]	»	·	·	·	·	·	[10](186)	·	·	167	·	·
Fiskfärs, kokt	Ö	»	·	·	·	·	·	[10](278)	·	·	278	·	·
Färsk fisk: sill	N	»	35	62	74	116	121	106	97	95	101	+ 37	—17
strömming	N	»	39	57	64	131	139	143	142	144	139	+119	0
makrill	N	»	·	·	·	·	·	—	·	·	—	—	—
abborre	N	»	76	110	112	216	229	219	218	214	204	+ 82	—11
gädda	N	»	110	153	168	322	364	319	320	313	301	+ 79	—17
torsk	N	»	57	89	90	172	269	147	149	147	150	+ 67	—44
rödspotta	N	»	81	145	150	293	355	271	274	276	273	+ 82	—23
kolja	N	»	·	116	116	244	334	213	221	218	221	+ 90	—34
Salt sill	K,N	»	45	62	55	203	189	206	222	—	—	—	—
Ansjovis, hel	N	½ burk	·	·	·	·	·	[10](146)	·	·	146	·	·
Vetemjöl	K	kg	33	38	43	47	47	47	47	47	47	+ 10	+ 1
Rågmjöl	K	»	23	24	27	33	33	34	34	34	34	+ 23	+ 2
Samsiktmjöl[3]	K	»	29	33	36	40	40	37	37	37	37	·	·
Havregryn, ångpreparerade	K	»	42	35	43	66	67	61	61	61	60	+ 39	—10
Risgryn	K,N	»	41	40	45	135	138	140	140	140	140	+213	+ 1
Makaroner	K	»	·	·	·	79	79	79	79	79	79	·	— 1
Grovt spisbröd	K,Ö	»	43	59	66	80	79	81	81	81	81	+ 24	+ 2
Knäckebröd	K,Ö	»	·	82	85	95	95	96	96	96	96	+ 13	+ 1
Sötlimpa (V-R-bröd)	K,N	»	40	58	66	76	79	72	72	72	72	+ 9	— 9
Samsiktbröd	K,N	»	·	·	·	·	·	·	·	·	66	·	·
Grovt rågbröd, ej kavring	K,N	»	31	45	51	62	64	60	60	60	59	+ 16	— 8
Skorpor av vete	K	»	78	132	144	189	187	191	191	191	192	+ 33	+ 2
Matbröd av vete { bakat med vatten	K,N	»	46	72	82	93	93	92	92	92	92	+ 13	— 1
Matbröd av vete { bakat med mjölk	K,N	»	61	85	96	104	105	103	103	100	100	+ 4	— 5
Mjukt kaffebröd { bullar, levar o. d.	K	»	·	97	113	157	155	158	158	158	159	+ 41	+ 2
Mjukt kaffebröd { wienerbröd	K	»	·	·	·	·	·	[10](292)	·	·	292	·	·
Kaffe: santosblandning	K	»	·	291	288	530	522	544	547	549	550	+ 91	+ 5
mest gångbara sort	K	»	·	·	·	563	556	576	577	578	579	·	+ 4
Bitsocker	K	»	65	46	48	68	66	70	70	70	70	+ 47	+ 7
Matsalt		»	10	15	15	25	25	25	25	25	25	+ 65	0

TAB. 5 (forts.). LIVSMEDELSPRISER (I ÖRE) PÅ LIVSMEDEL, BRÄNSLE OCH LYSE I GENOMSNITT PÅ 49 ORTER 1914—MARS 1943.

Varuslag	Gällande regleringar mars 1943	Kvantitet	[7]1914	1935	Aug. 1939	1942	Mars 1942	Dec. 1942	Jan. 1943	Febr. 1943	Mars 1943	Marspriserna förändringar i % sedan aug. 1939	Marspriserna förändringar i % sedan mars 1942
Jäst		hg	·	·	·	·	·	·	·	·	17	·	·
Gula ärter	K,N	kg	35	48	41	84	85	80	80	80	80	+ 93	− 6
Bruna bönor	K,N	»	49	62	113	142	142	141	142	142	142	+ 25	0
Ärter på burk, hushålls-[3]	N	½ burk	·	46	53	83	81	92	92	92	94	+ 78	+16
Potatis, gammal	N	kg	9	12·2	[9]15·7	24·7	24·0	19·8	19·5	20·5	20·6	+ 31	−14
» »	N	100 kg	·	896	—	2 017	2 011	1 629	1 651	1 747	1 752	—	−13
Morötter, ej färska[2]		kg	·	27	36	54	51	33	34	34	35	− 3	−32
Kålrötter		»	·	·	·	·	·	·	·	·	24	·	·
Vitkål		»	·	24	29	55	64	28	30	33	35	+ 20	−46
Lök, gul	N	»	·	·	·	·	·	[10](190)	·	·	180	·	·
Ätäpplen: svenska	N	»						167	179	190	186	·	·
importerade	N	»	·	101	94	252	268	·	·	336	352	·	·
Apelsiner[4]	N	»	·	76	82	237	223	—	238	221	224	+174	+ 1
Citroner	N	»	·	·	·	·	·	[10](223)	·	·	201	·	·
Katrinplommon, storl. 40/50	K,Ö	»	·	101	84	190	175	204	205	204	205	+143	+17
Torkade äpplen (ringäpplen)	K,Ö	»	·	·	·	298	281	327	327	327	328	·	+17
Torkade nypon, orensade		»	·	·	·	·	·	[10](373)	·	·	373	·	·
Pilsner		1/8 l	·	24	24	32	31	32	32	32	32	+ 34	+ 2
Svagdricka[5]		l	6	15	16	21	21	22	22	22	24	·	·
Elektrisk ström (inkl. div. avg.)		kWh	·	35	32	34	34	34	34	34	34	+ 7	0
Kokgas (inkl. div. avg.)		kbm	·	17	17	24	24	24	24	24	24	+ 45	0
Björkved, helved, hemkörd	N	»	740	945	1 125	1 985	1 945	2 025	2 025	2 030	2 030	+ 80	+ 4
Barrved, » »	N	»	595	730	885	1 745	1 665	1 825	1 825	1 830	1 825	+106	+10
Pannved, » »	N	»	·	·	·	1 590	1 540	1 645	1 645	1 645	1 400	·	− 9
Kol: antracit-, hemkört	B	hl	411	614	637	985	987	981	981	980	979	+ 54	− 1
hushålls-, prima, hemk.	B	»	242	291	326	571	571	568	569	569	570	+ 75	0
Koks: c:a 20—40 mm, »	B	»	·	[8]230	[8]263	[8]511	512	512	512	512	513	+ 95	0
c:a 40-60 el. 60-80 mm, »	B	»	·	[8]215	[8]249	[8]481	481	481	482	482	483	+ 94	0

[1] T. o. m. mars 1941 avse prisuppgifterna helfet ost, därefter ej helfet vara. — [2] Medieval stil betecknar medeltal av noteringar från 15 orter. — [3] T. o. m. oktober 1942 avse noteringarna rågsikt. — [4] T. o. m. 1942 ha priserna omräknats från noteringar per dussin. — [5] T. o. m. februari 1943 avse noteringarna priset per 1 liter vid köp av 10 liter. — [6] Överenskommelsepris på samtliga ombudsorter utom Värnamo, Växjö, Västervik, Visby, Karlskrona, Varberg, Lysekil, Vänersborg, Tidaholm, Mora, Gävle och Söderhamn. — [7] 44 orter. — [8] Priserna ha omräknats från noteringar per 100 kg. — [9] Medeltal av julipriserna på gammal och augustipriserna på färsk vara. — [10] Beräknat pris.

lägenheter under år 1942, motsvarande c:a 2 % av beståndet. För omkring 4/5 av nytillskottet torde hyrorna fastställas av statens byggnadslånebyrå till en nivå, som uppskattningsvis med 5 à 10 % överstiger den medelhyra, som gäller för tidigare byggda lägenheter av motsvarande kvalitet (byggda 1935—1939 med samma utrustning). För övriga nybyggda lägenheter utan subvention bestämmes hyran av hyresnämnderna med hänsyn tagen till byggnadskostnaderna, vilket med ledning av socialstyrelsens byggnadskostnadsindex kan beräknas innebära en förhöjning med c:a 30 %. Den allmänna hyresnivån skulle sålunda genom tillskott av nybyggda lägenheter ha stigit med 0·3 % och ökningstalet sammanlagt bli 0·4 %.

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm	Södertälje	Uppsala	Nyköping	Eskilstuna	Linköping	Norrköping	Motala	Jönköping
1	Mjölk, oskummad	l	32	31	28	27	28	28	29	27	28
2	Ost, 27 % fetthalt	kg	281	277	279	270	270	272	270	267	270
3	Mejerismör	»	455	455	455	455	455	455	455	455	455
4	Ägg, färska	»	386	386	380	369	376	353	375	373	353
5	Nötkött: stek	»	338	290	300	320	320	320	320	290	314
6	soppkött	»	298	260	260	280	280	277	277	277	267
7	malet (köttfärs)	»	330	330	310	310	310	310	310	308	300
8	Gödkalvkött: stek	»	360	360	360	360	360	360	360	360	350
9	bog	»	330	330	330	320	320	320	320	317	320
10	Fårstek, färsk	»	510	—	470	480	478	490	490	480	480
11	Kaninkött	»	400	—	370	370	370	370	—	370	370
12	Fläskkotlett i bit	»	390	390	380	370	370	370	370	370	360
13	Salt sidfläsk	»	370	370	370	370	370	359	360	360	360
14	Fläskkorv	»	320	320	300	300	300	290	290	288	290
15	Falukorv	»	360	360	320	328	330	330	330	318	324
16	Oxlever	»	295	295	294	290	290	285	284	285	285
17	Blodpudding	»	180	180	170	160	160	160	160	158	160
18	Färsk fisk: sill	»	90	105	—	105	90	90	110	—	94
19	strömming	»	140	135	140	130	135	135	130	135	140
20	abborre	»	225	—	—	—	210	210	210	—	—
21	gädda	»	328	—	—	290	310	310	310	290	310
22	torsk	»	165	160	160	160	147	160	144	160	155
23	rödspotta	»	290	285	285	—	252	285	285	263	285
24	kolja	»	240	—	—	—	195	235	222	—	—
25	Salt sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Ansjovis, hel	½ burk	154	143	154	138	144	146	139	149	137
27	Vetemjöl	kg	46	47	47	46	46	46	46	47	45
28	Rågmjöl	»	33	35	33	34	34	32	32	34	32
29	Samsiktmjöl	»	35	37	37	38	37	35	36	34	35
30	Havregryn, ångpreparerade	»	67	60	59	59	67	64	60	68	58
31	Makaroner	»	94	79	78	81	82	87	73	90	75
32	Grovt spisbröd	»	85	79	79	80	75	81	79	88	86
33	Knäckebröd	»	109	104	94	93	90	93	85	101	99
34	Sötlimpa (V-R-bröd)	»	84	86	72	75	73	74	74	74	63
35	Samsiktbröd	»	70	86	67	71	57	71	67	71	61
36	Grovt rågbröd (ej kavring)	»	63	57	55	56	57	64	65	57	57
37	Skorpor av vete	»	225	200	208	200	180	200	217	191	175
38	Matbröd av vete: bakat med vatten	»	104	108	92	92	92	92	89	90	92
39	bakat med mjölk	»	108	110	99	100	100	100	99	100	100
40	Mjukt kaffebröd: bullar, levar o. d.	»	176	200	171	180	153	181	175	158	165
41	wienerbröd	»	263	250	214	308	249	420	275	250	185
42	Kaffe: santosblandning	»	540	551	568	548	556	580	549	570	540
43	mest gångbara sort	»	577	590	596	580	596	600	582	590	577
44	Bitsocker	»	66	69	70	68	67	69	68	67	68
45	Jäst	hg	17	15	15	15	13	16	16	16	17
46	Gula ärter	kg	79	79	79	74	76	75	75	76	78
47	Ärter på burk, hushålls-	½ burk	94	95	96	94	96	96	96	93	93
48	Potatis, gammal	kg	25	24	21	20	21	19	21	19	19
49	Morötter, ej färska	»	33	37	40	33	32	38	39	38	37
50	Kålrötter	»	17	28	25	22	24	24	23	21	24
51	Vitkål	»	40	35	35	33	33	38	38	38	35
52	Lök, gul	»	163	168	180	176	180	180	200	179	180
53	Ätäpplen, importerade	»	349	—	380	—	350	—	345	—	—
54	Apelsiner	»	225	—	225	—	—	225	222	220	225
55	Katrinplommon, storl. 40/50	»	205	205	205	205	205	—	207	203	—
56	Torkade nypon, orensade	»	378	—	377	360	376	378	360	360	378
57	Björkved, helved, hemkörd	kbm	2600	2350	2100	1930	2100	2250	2300	2050	2000
58	Barrved, » »	»	2350	2225	1950	1755	1925	2075	2000	1869	1725
59	Pannved, » »	»	2000	1450	1375	1275	1350	1475	1750	1350	1275
60	Kol: antracit-, hemkört	hl	968	934	987	972	990	976	940	992	1018
61	hushålls-, prima, hemkört	»	568	534	587	572	590	576	540	592	618
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	»	496	480	524	511	524	515	490	530	553
63	c:a 40—80 mm, »	»	456	455	499	486	494	471	460	503	523

Värnamo	Växjö	Kalmar	Västervik	Visby	Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Lund	Landskrona	Helsingborg	Ystad	Halmstad	Varberg	Göteborg	Lysekil	
27	27	28	27	28	28	27	29	29	27	28	27	27	27	30	27	1
278	284	270	276	271	270	272	280	281	274	279	278	270	277	281	270	2
455	455	455	455	455	455	455	456	456	455	455	455	455	455	455	455	3
346	369	368	351	369	358	369	369	367	367	369	369	367	369	370	325	4
320	320	320	308	320	310	320	330	320	320	320	320	302	310	316	305	5
277	276	277	266	273	262	277	283	277	277	277	263	265	269	277	263	6
300	300	300	300	299	300	300	300	300	300	300	300	300	300	320	310	7
350	350	350	346	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	360	360	8
320	320	320	318	319	320	320	320	320	320	320	318	320	320	330	313	9
480	480	480	480	480	—	447	490	510	510	480	502	—	489	500	483	10
370	370	370	370	370	370	370	370	370	—	—	370	370	355	370	370	11
360	360	360	360	359	348	340	340	340	340	340	340	350	350	370	368	12
360	360	360	360	359	360	360	360	360	360	360	360	360	360	370	360	13
290	300	290	295	279	300	290	300	290	290	290	290	290	258	310	275	14
328	328	329	305	325	328	320	330	320	320	320	320	327	270	350	300	15
285	282	284	285	285	283	285	285	285	285	283	281	285	283	290	278	16
180	176	160	163	175	173	160	160	160	160	160	160	160	170	170	170	17
110	110	—	—	—	95	—	101	96	118	125	98	83	88	84	103	18
140	140	130	130	129	—	—	140	140	—	140	140	140	140	140	—	19
195	195	195	195	—	—	—	210	210	—	210	195	—	195	225	—	20
290	290	290	290	290	310	—	310	310	—	310	290	310	290	330	—	21
155	150	143	138	120	128	150	143	138	129	135	120	145	129	133	110	22
263	285	285	—	—	—	—	285	285	285	274	285	270	254	253	248	23
215	223	—	—	—	—	—	235	—	—	—	—	220	190	—	180	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
149	154	148	147	143	149	148	154	139	139	153	139	136	144	143	146	26
46	48	45	46	48	46	46	46	46	46	47	46	47	47	49	48	27
32	34	32	32	32	34	32	34	34	34	33	33	32	34	36	35	28
36	38	36	37	38	38	36	37	36	37	38	37	36	36	39	38	29
57	59	57	57	62	59	58	58	58	58	58	58	57	66	59	59	30
75	76	72	74	82	80	80	80	80	80	82	80	79	80	78	78	31
84	86	87	80	86	85	86	82	84	83	82	86	82	85	88	78	32
104	95	104	95	95	98	92	105	99	107	96	94	100	96	100	95	33
64	65	66	65	74	66	62	62	63	64	62	63	64	65	76	74	34
—	61	56	—	71	57	65	65	63	65	—	50	65	57	—	57	35
57	57	60	59	64	53	48	48	48	47	48	45	56	57	64	57	36
174	200	198	180	150	180	200	175	180	162	150	150	164	200	193	167	37
92	92	92	92	92	—	—	—	—	—	—	92	—	92	92	92	38
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	98	100	99	100	104	100	39
152	145	139	157	152	154	153	150	168	149	128	117	151	147	154	150	40
450	200	241	300	250	185	356	242	228	330	246	350	240	248	—	350	41
—	526	536	—	520	588	572	590	505	565	—	—	513	528	533	550	42
589	526	568	600	576	600	583	595	600	586	565	592	573	581	579	570	43
69	71	69	71	76	70	69	68	69	69	70	69	70	70	68	69	44
17	18	15	15	18	18	16	18	18	18	18	17	18	18	17	18	45
80	81	78	80	78	80	80	81	81	80	81	81	81	80	81	80	46
95	90	95	92	93	93	90	96	93	95	95	94	94	93	94	92	47
18	19	19	19	19	18	18	18	18	18	18	18	18	18	22	20	48
35	35	40	35	—	38	30	23	25	30	30	25	26	29	34	40	49
23	25	25	23	21	20	15	12	14	20	20	15	18	22	17	20	50
33	35	36	35	36	30	22	26	24	26	25	20	24	34	32	35	51
180	170	178	175	180	175	180	175	180	180	180	180	178	175	175	179	52
—	—	—	—	350	—	—	280	—	—	—	—	350	—	372	—	53
—	—	—	220	225	—	220	220	—	225	225	—	225	225	224	220	54
200	210	204	205	200	—	203	200	205	205	205	205	200	198	200	203	55
391	360	360	360	360	360	363	500	373	360	372	325	360	—	450	370	56
1675	1825	1900	1900	—	2125	2200	2380	2345	2360	2360	2480	2050	2150	2955	2425	57
1475	1650	1725	1725	1950	1950	2025	2080	2045	2060	2060	2160	1900	2000	2705	2225	58
1150	1325	1275	1275	1375	1375	1425	1830	1820	1845	1845	—	1325	1425	2000	1625	59
995	1006	921	932	947	965	—	940	975	944	945	943	949	953	965	956	60
595	—	521	532	547	565	575	540	575	544	545	543	549	553	565	556	61
539	542	473	483	493	500	504	485	520	485	490	478	488	491	505	500	62
514	517	448	458	466	475	469	460	492	455	465	463	463	461	460	475	63

	Varuslag	Kvantitet	Vänersborg	Borås	Lidköping	Tidaholm	Karlstad	Filipstad	Arvika	Örebro	Västerås
1	Mjölk, oskummad	l	27	29	27	27	29	29	29	29	28
2	Ost, 27 % fetthalt	kg	270	280	274	273	275	282	290	268	270
3	Mejerismör	»	455	455	455	455	455	455	455	455	455
4	Ägg, färska	»	325	379	364	369	386	386	383	361	385
5	Nötkött: stek	»	310	320	320	313	330	330	330	320	306
6	soppkött	»	270	277	277	273	287	287	287	280	265
7	malet (köttfärs)	»	310	310	310	308	310	310	310	310	310
8	Gödkalvkött: stek	»	360	360	360	360	360	360	360	360	360
9	bog	»	320	320	310	318	330	330	330	320	330
10	Fårstek, färsk	»	480	490	490	483	460	—	470	480	—
11	Kaninkött	»	360	370	370	370	370	370	370	370	370
12	Fläskkotlett i bit	»	370	360	370	368	380	380	380	370	380
13	Salt sidfläsk	»	360	360	360	358	370	370	370	370	370
14	Fläskkorv	»	300	290	290	268	300	300	300	300	300
15	Falukorv	»	305	330	330	293	330	330	330	330	330
16	Oxlever	»	283	283	275	280	295	290	295	283	293
17	Blodpudding	»	170	160	160	150	170	170	170	160	170
18	Färsk fisk: sill	»	93	85	93	93	120	94	113	93	90
19	strömming	»	140	140	140	140	140	140	145	140	140
20	abborre	»	195	—	195	—	—	—	—	207	—
21	gädda	»	290	—	290	—	—	—	—	310	310
22	torsk	»	155	155	155	155	152	137	160	151	160
23	rödspotta	»	280	280	280	—	263	242	—	279	240
24	kolja	»	230	—	230	230	215	235	—	225	235
25	Salt sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Ansjovis, hel	½ burk	148	135	135	139	154	139	—	139	145
27	Vetemjöl	kg	48	48	48	48	48	48	48	46	45
28	Rågmjöl	»	34	35	—	35	36	34	35	32	34
29	Samsiktmjöl	»	38	38	38	38	38	38	38	36	36
30	Havregryn, ångpreparerade	»	59	60	58	59	59	58	59	59	57
31	Makaroner	»	76	77	76	76	80	80	80	77	77
32	Grovt spisbröd	»	84	89	80	80	90	87	83	72	75
33	Knäckebröd	»	107	95	94	92	104	100	103	88	94
34	Sötlimpa (V-R-bröd)	»	74	74	74	74	74	74	78	71	75
35	Samsiktbröd	»	71	71	57	71	57	71	71	63	71
36	Grovt rågbröd (ej kavring)	»	71	58	71	—	57	57	64	57	55
37	Skorpor av vete	»	180	171	175	160	233	220	200	164	219
38	Matbröd av vete: bakat med vatten	»	92	92	92	92	92	92	92	92	87
39	bakat med mjölk	»	100	100	100	100	100	100	100	99	93
40	Mjukt kaffebröd: bullar, levar o. d.	»	154	174	154	133	180	160	154	123	157
41	wienerbröd	»	308	230	—	—	300	323	—	250	248
42	Kaffe: santosblandning	»	550	543	568	585	561	—	545	537	553
43	mest gångbara sort	»	595	578	546	593	580	558	563	578	577
44	Bitsocker	»	69	68	69	69	71	71	71	68	69
45	Jäst	hg	16	16	16	16	16	16	16	15	16
46	Gula ärter	kg	81	81	79	79	81	81	81	75	75
47	Ärter på burk, hushålls-	½ burk	95	95	93	96	93	95	85	92	93
48	Potatis, gammal	kg	19	19	19	19	22	22	22	21	21
49	Morötter, ej färska	»	35	30	40	40	35	38	50	32	28
50	Kålrötter	»	24	20	20	28	26	28	40	26	20
51	Vitkål	»	38	30	30	50	39	38	40	34	35
52	Lök, gul	»	179	180	—	180	173	180	180	176	179
53	Ätäpplen, importerade	»	—	—	—	—	335	—	—	—	—
54	Apelsiner	»	220	225	—	—	223	—	—	220	—
55	Katrinplommon, storl. 40/50	»	200	—	200	200	205	205	205	205	205
56	Torkade nypon, orensade	»	380	360	376	380	380	—	—	365	370
57	Björkved, helved, hemkörd	kbm	2050	2275	2125	1775	2100	1800	1925	1975	2100
58	Barrved » »	»	1925	2025	1900	1600	1925	1575	1700	1800	1925
59	Pannved » »	»	1325	1375	1375	1200	1350	1225	1250	1450	1325
60	Kol: antracit-, hemkört	hl	967	1004	958	992	978	1025	1030	1004	948
61	hushålls-, prima, hemkört	»	567	594	558	592	578	—	—	604	548
62	Koks: c:a 20—40 mm, hemkörd	»	515	585	503	533	503	545	547	546	500
63	c:a 40—80 mm, »	»	490	500	478	508	468	510	517	511	455

Falun	Avesta	Ludvika	Mora	Gävle	Söderhamn	Sundsv:staden	Sundsv:sägv.-d.	Kramfors	Östersund	Umeå	Vilhelmina	Luleå	Gällivare o. Malmb.	Kiruna	Samtliga orter	
29	29	29	31	29	30	31	31	30	31	30	30	33	35	35	28·9	1
270	280	270	274	280	276	270	270	270	290	270	275	270	270	270	275	2
455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	465	465	465	456	3
338	378	388	363	389	393	396	396	396	396	398	399	402	405	405	374	4
320	320	300	300	310	327	340	340	340	318	340	315	320	326	340	319	5
277	277	267	270	261	281	276	285	280	276	267	267	280	288	300	275	6
320	320	320	320	314	320	320	320	320	320	320	320	330	330	330	311	7
370	370	370	370	370	370	370	370	370	370	—	—	—	370	370	359	8
320	330	320	—	330	330	340	340	340	340	—	—	—	340	340	325	9
—	450	—	450	450	450	430	—	425	430	—	—	440	440	440	478	10
—	370	—	—	370	—	—	—	370	—	370	370	370	370	—	370	11
390	385	390	390	387	390	388	389	390	375	390	385	390	400	396	371	12
370	370	370	370	364	370	—	375	380	378	380	380	380	380	380	367	13
300	300	300	300	302	293	300	300	300	299	300	300	300	300	300	295	14
340	340	340	340	327	298	340	340	323	320	340	323	340	340	340	327	15
295	290	290	295	286	295	298	298	300	297	300	290	300	300	300	289	16
170	170	170	170	178	180	170	170	170	170	170	165	170	170	170	167	17
90	104	110	—	—	90	110	—	—	92	115	110	95	95	170	101	18
140	140	140	140	135	135	140	140	145	145	143	—	145	150	150	189	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	210	195	—	—	—	—	204	20
—	—	—	290	—	300	290	—	290	310	—	—	290	290	—	301	21
165	165	130	—	151	165	—	—	165	163	145	170	170	170	172	150	22
—	—	—	—	290	—	—	—	—	268	—	—	—	—	—	278	23
—	—	240	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	221	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
131	156	140	141	151	151	158	158	146	154	160	144	160	154	152	146	26
48	47	47	48	49	49	50	50	50	48	50	50	49	48	49	47	27
32	34	32	33	34	34	36	34	36	32	34	36	35	35	36	34	28
36	36	36	38	36	38	42	42	40	38	39	40	40	39	40	37	29
57	58	57	59	57	64	69	69	64	59	64	64	60	63	67	60	30
75	75	73	75	74	75	78	83	80	78	75	72	76	78	88	79	31
74	78	74	76	74	79	80	75	79	80	75	80	72	74	80	81	32
89	90	86	89	88	95	92	89	96	95	100	92	88	92	100	96	33
74	74	73	74	73	71	74	74	75	71	77	78	78	83	81	72	34
71	71	69	—	72	67	—	—	71	57	71	—	57	71	—	66	35
—	—	57	71	55	65	57	57	—	56	71	—	71	71	71	59	36
200	182	151	198	197	233	201	204	193	200	200	180	240	240	235	192	37
92	88	85	92	92	88	92	92	90	92	92	92	92	92	—	92	38
100	—	100	—	99	98	100	100	100	100	100	—	100	—	100	100	39
170	167	155	185	181	180	167	160	151	126	188	154	170	155	172	159	40
350	306	369	369	318	308	—	—	—	358	300	—	—	—	435	292	41
545	538	535	—	574	580	520	520	—	510	—	580	—	—	575	550	42
560	553	580	558	569	575	590	569	596	564	598	578	560	600	588	579	43
68	69	68	70	66	72	72	74	78	69	78	77	74	76	79	70	44
16	16	15	15	15	17	19	19	19	15	18	20	19	19	19	17	45
80	80	77	80	76	79	83	83	80	85	85	85	80	83	85	80	46
92	95	84	—	93	96	95	95	94	96	96	94	—	95	95	94	47
22	21	22	22	21	22	23	23	22	22	22	—	24	27	27	20·6	48
33	31	30	38	40	39	40	—	43	43	40	43	38	32	35	35	49
30	22	22	25	30	28	30	—	40	30	30	38	30	28	28	24	50
32	34	30	38	27	39	48	35	47	41	40	45	40	42	35	35	51
178	180	180	180	175	180	185	185	185	180	184	183	188	191	190	180	52
—	—	—	355	—	—	—	—	360	350	365	—	360	365	365	352	53
220	—	—	—	—	230	—	—	—	—	—	235	230	235	—	224	54
204	200	198	—	200	205	214	209	209	210	210	210	205	215	214	205	55
360	380	—	—	357	370	390	390	—	—	360	360	—	360	360	373	56
1800	1800	1800	1750	1850	1775	1925	1925	1600	1875	1700	1400	1725	1700	1800	2080	57
1625	1625	1625	1450	1675	1600	1750	1750	1450	1700	1525	1250	1475	1450	1600	1825	58
1125	1275	1275	—	1350	1250	1825	1325	1150	1275	1200	1150	1425	1200	—	1400	59
1016	1013	1009	1015	952	957	972	997	1120	1058	—	—	957	—	—	979	60
616	613	609	615	552	557	542	567	555	653	553	—	557	—	—	570	61
547	551	540	551	498	501	483	508	505	573	508	—	503	—	—	518	62
517	521	515	526	468	476	458	483	480	533	456	—	468	—	—	483	63

Beklädnadsposten har sedan föregående beräkningstillfälle sjunkit med två enheter i båda serierna eller till talen 184 resp. 309. Prisläget för kostymer och ytterplagg har varit oförändrat, men vidgad användning av priskontrollerad konfektion har medfört en kostnadsminskning. Enligt föreliggande uppgifter uppskattar man, att priskontrollerade kostymer och ytterplagg ingått i omsättningen med c:a 55 % i mars 1943 mot 50 % vid föregående beräkningstillfälle. Det är uteslutande den omständigheten, att större andel av de relativt billigare priskontrollerade plaggen sålunda nu medräknats, som sänkt posterna kostymer och ytterplagg. Minskningen av beklädnadsutgifterna beror dessutom på prissänkningar på bomulls- och trikåvaror, som ägt rum under år 1943. För skodon har en genomsnittlig prishöjning med en halv procent konstaterats. Till följd av att prisuppgifter på delvis nya kvaliteter noterats fr. o. m. detta beräkningstillfälle har en särskild undersökning erfordrats för att utröna prisutvecklingen sedan december. Från ombuden på 15 orter (de s. k. riksbanksorterna) erhöllos prisuppgifter för februari på de i mars noterade kvaliteterna. Genom anknytning till prisförändringen mellan december 1942 och februari 1943 för då noterade kvaliteter erhölls en uppfattning om prisutvecklingen sedan föregående kvartalsskifte.

Skatterna. Beräkningen av skatteposten har skett efter delvis nya grunder. Med utgångspunkt från den fastställda inkomstnivån har, under vederbörligt hänsynstagande till skatternas eftersläpning, skattebeloppet per år uträknats. Härvid har i enlighet med indexkommitténs förslag förutsatts, att inkomstutvecklingen följer den för industriarbetare konstaterade löneutvecklingen enligt socialstyrelsens fortlöpande lönestatistik. Dessutom har den ändringen vidtagits, att skattebeloppen icke som tidigare beräknats för en enda familj av viss sammansättning och med viss inkomst, utan såsom ett medeltal för en grupp av familjer av olika typ och med skilda inkomster tillhörande det befolkningsskikt beräkningarna avse. Som ett sådant urval har tagits de 580 hushåll, vilkas räkenskaper lagts till grund för den från och med detta kvartalsskifte använda budgeten.[1]

Vid beräkningstillfället i mars 1943 har skatteindex omräknats med hänsyn till årets skatt till primärkommunerna. Denna grundar sig på år 1942 fastställda skattesatser och inkomsterna under år 1941. Som skattesats har liksom tidigare tagits ett med folkmängden vägt genomsnitt för de 49 ombudsorterna. Detta genomsnitt har befunnits ligga 6·7 % lägre än 1941, men då samtidigt inkomstunderlaget stigit med 6·8 % (från 1940 till 1941) har skattebeloppet och därmed skatteindex stigit med 2·25 %, som ovan nämnts, vilket medfört höjning av skatteindextalen till 166 i 1935 års och 299 i 1914 års serie.

Övriga utgifter ha i genomsnitt undergått en obetydlig stegring, vilken vid avrundning till hela tal medfört en höjning av indextalet i 1935 års serie med en enhet. I 1914 års serie förblev indextalet oförändrat. Stegringen beror till stor del på prishöjning på skönlitteratur, som till följd av att denna post icke

[1] Jfr Betänkande angående levnadskostnadsindex, sid. 75.

Tab. 7. Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige (år 1935 = 100).

	Socialstyrelsens index		Kommerskollegii partiprisindex											Finanstidningens partiprisindex (1914 = 100)
	Samtl. levnadskostnader	Livsmedel, bränsle o. lyse	Samtliga varor	Konsumtionsvaror	Ej el. oväsentl. bearb. varor	Väsentligt bearb. varor	Animaliska livsmedel	Vegetabiliska livsmedel	Bränsle	Gruv-, metall- o. maskinind. v.	Hudar och lädervaror	Kautschuk o. kautschukvaror	Spånadsämnen o. textilvaror	
1935 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	111
1936 . . .	101	104	102	101	104	101	104	101	104	101	106	101	102	116
1937 . . .	104	108	114	106	120	108	108	107	129	127	118	107	109	139
1938 . . .	106	111	111	106	114	107	114	104	119	118	108	88	102	128
1939 . . .	109	115	115	109	121	108	120	105	138	124	114	79	104	132
1940 . . .	123	133	146	134	157	133	140	131	231	155	140	98	143	173
1941 . . .	139	153	172	162	190	153	176	157	324	165	150	114	174	191
1942 . . .	151	163	189	179	210	167	186	181	350	173	162	124	191	202
Aug. 1939	·	115	111	108	116	105	121	103	120	117	110	77	99	127
Mars 1942	151	162	184	174	205	162	183	177	328	169	157	116	187	201
Dec. »	153	163	195	183	216	173	191	182	370	178	170	128	197	201
Jan. 1943	·	163	196	185	217	174	192	187	370	178	172	128	195	201
Febr. »	·	164	197	185	218	174	193	187	370	178	170	128	195	203
Mars »	153	164	197	186	218	174	193	188	370	178	170	135	195	203

omräknas mer än en gång per år först vid detta beräkningstillfälle påverkat indextalet.

Jämförelser med andra indexberäkningar. I tab. 7 sammanställes socialstyrelsens levnadskostnadsindex med partiprisindex, beräknad dels av kommerskollegium, dels av Finanstidningen. Härav framgår, att prisstegringen enligt sistnämnda båda indexserier varit väsentligt högre än levnadskostnadsindex.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning:

Sept. 1931	Aug. 1939	Mars 1942	Jan. 1943	Febr. 1943	Mars 1943
100·0	107·3	152·0	159·6	159·8	159·6

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för mars 1943 148·8.

Arbetsmarknaden under mars 1943.

Läget på arbetsmarknaden under mars månad kännetecknades av en fortsatt säsonguppgång med därav följande ökad efterfrågan på arbetskraft inom såväl jordbruk som industri. Till följd av de gynnsamma väderleksförhållandena ha de säsongmässiga arbetskraftsbehoven i år gjort sig gällande på ett tidigare stadium än vad annars brukar vara fallet, och brist på arbetskraft framträdde därför redan under mars inom ett flertal näringsområden.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under mars med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Verksamheten vid de offentliga arbetsförmedlingarna visade en betydande ökning under månaden. Antalet arbetssökande var 10 % och antalet lediga platser 29 % högre i mars än i februari. Ökningen av såväl utbud som efterfrågan på arbetskraft var ungefär lika stor på den manliga och den kvinnliga avdelningen. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser blev 114 i mars mot 133 i februari. Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under månaden något över 73 700 platser, vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för februari innebär en ökning med 25 %.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsindex hade de omfattande nyrekryteringarna av arbetskraft dock ej medfört någon ökning av antalet inom industri och angränsande verksamhetsområden sysselsatta arbetare, vilket var ungefär detsamma i slutet av mars som i slutet av februari. Säsongindustrierna, såsom cementfabriker, tegelbruk och sågverk, rapporterade ökad sysselsättning. Byggnadsverksamheten visade däremot en mindre nedgång av antalet sysselsatta, sedan under månaden en del bostadsbyggen färdigställts för inflyttning den 1 april men påbörjandet av nya bostadsbyggen i vissa fall ej kunnat ske på grund av materialbrist. — Poängsiffran för arbetstillgången var ungefär densamma vid ifrågavarande redovisningstillfällen och utgjorde i genomsnitt för samtliga grupper inom industri m. m. 3·7 i mars mot 3·6 i februari; de anförda talen beteckna en betydligt mer än medelgod arbetstillgång.

De senast tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden utvisa, att vid utgången av februari månad 7·1 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade såsom arbetslösa mot 8·4 % en månad tidigare. De anförda relationstalen voro exceptionellt låga för ifrågavarande tidpunkter på året. Det bör även påpekas, att omkring hälften av de arbetslösa inom fackföreningarna utgjordes av byggnads- och sågverksarbetare, vilka under våren i stor utsträckning torde finna sysselsättning inom sina resp. arbetsområden.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa utgjorde vid mars månads utgång 8 550, vilket innebär en minskning sedan föregående månad med 1 019 eller 11 %. Av de hjälpsökande voro för övrigt 3 768 sysselsatta vid angelägna arbeten för försvaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa endast utgjorde 4 782.

En sammanfattande jämförelse av ovan behandlade data med motsvarande uppgifter för samma tidpunkter föregående år visar, att utbudet av arbetskraft samt de tillgängliga reserverna av arbetslösa bland fackföreningsmedlemmarna och av hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna voro väsentligt mindre än 1942. Antalet arbetssökande på 100 lediga platser var sålunda endast 114 mot 168 i fjol, fackföreningsarbetslösheten 7·1 % mot 12·5 % och antalet hjälpsökande 8 550 mot 22 062. Såsom framhållits i tidigare månadsrapporter, sammanhänger den nu rådande bristen på arbetskraft i hög grad med de ökade extraordinära arbetsuppgifterna för bränsleförsörjningen. Antalet sysselsatta inom industri och angränsande verksamhetsområden var samtidigt omkring 6 % högre än föregående år.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt av upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt av förhållandena på arbetsmarknaden under mars inom olika områden av näringslivet.

Inom jordbruket kunde till följd av den milda väderleken förarbetena till vårbruket igångsättas tidigare än vanligt, och bristen på arbetskraft var starkt kännbar. Detta gällde såväl statavlönade arbetare och ogifta drängar som även daglönare och tillfällighetsarbetare. Arbetskraftsbristen kunde delvis kompenseras därigenom, att vårbruket i år kunde börja ovanligt tidigt och följaktligen utsträckas över längre tidrymd än vad man mera normalt brukar räkna med.

Efterfrågan på skogsarbetare var något mindre under mars än tidigare, sedan till följd av snöbristen gagnvirkesavverkningarna på en del håll måst inskränkas eller helt inställas. För uppröjning av skog, som skadats under häftiga stormar, anmäldes dock omfattande behov av huggare. Arbetsstyrkan vid skogsavverkningarna uppgick den 31 mars enligt företagna inventeringar till sammanlagt 110 000 man, vilket innebär en minskning under månaden med 18 000. — Från torvföretag gjordes redan under mars anmälningar om behov av arbetskraft för stundande upptagningssäsong.

Inom flertalet industrigrenar var efterfrågan på arbetskraft större än under såväl föregående månad som under mars månad i fjol. Vid metallindustrierna efterfrågades särskilt maskinarbetare men i stor omfattning även andra kvalificerade yrkesarbetare samt ersättningspersonal av olika slag. Sålunda rapporterades även underskott på hjälparbetare. Skeppsvarvens behov av plåtslagare, nitare och svetsare kunde ej helt tillgodoses. På vissa håll hade dock en del mindre verkstäder på grund av materialbrist svårighet att bereda sin arbetsstyrka full sysselsättning. Driften vid sågverken, som hittills i stor utsträckning legat nere, började åter igångsättas. Vid pappersbruken förekommo där-

emot på många håll permitteringar. Inom livsmedelsindustrierna inträffade inga större förändringar; flera chokladfabriker meddelade dock, att permitteringar och arbetstidsförkortningar måst företagas till följd av råvarubrist, och även ett par slakterier rapporterade minskat antal sysselsatta. Textil- och beklädnadsindustrierna kännetecknades av en viss säsongförbättring, vilken tog sig uttryck i ytterligare reducerat korttidsarbete, i vissa fall nyanställningar; en viss brist rådde på spinnerskor, väverskor och trikåstickerskor, och behovet av ändringsskräddare samt kapp- och klänningssömmerskor var även svårt att tillgodose. Inom garveribranschen förekommo permitteringar till följd av den knappa råvarutillgången. Även en del skofabriker begränsade arbetsstyrkan under mars.

Byggnadsämnesindustrierna visade säsonguppgång med ökad sysselsättning. Såsom förut nämnts, medförde emellertid knappheten på byggnadsmaterial, framför allt bristen på tegel, att byggnadsföretagarna ännu icke kunnat i planerad omfattning igångsätta bostadsbyggen för inflyttning den 1 oktober. Antalet vid arbetsförmedlingarna anmälda arbetssökande byggnadsarbetare av skilda slag visade därför ökning. För den kommande säsongen anmäldes dock ett synnerligen omfattande behov av arbetskraft.

Sjöfarten, som under mars månad i fjol låg nästan helt nere på grund av isförhållandena, kunde under mars i år komma i gång i nästan full utsträckning. Behovet av manskap hänförde sig huvudsakligen till den utgående sjöfarten, medan tillgången på hyror inom kustfarten var mindre. Vid sjömanshusen redovisades sammanlagt 3 427 påmönstringar och 1 797 avmönstringar. Motsvarande siffror för februari voro 1 310 och 1 757 samt för mars föregående år — då isblockaden alltjämt höll i sig — 461 och 646. För hamn- och stuveriarbetare var arbetstillgången liksom förut begränsad, medan för övriga landtransportarbetare en viss förbättring hade inträtt. Överskottet på chaufförer var dock fortfarande stort med undantag för lastbilschaufförer, vana vid timmerkörning.

Till affärs- och lagerarbete var efterfrågan på arbetskraft större än under föregående månader, och tillgången på kvalificerade sökande var för vissa yrkesgrupper knapp. Bristen på såväl manlig som kvinnlig ungdom för budskickning och annat arbete inom handelns område var mycket kännbar. Hotellbranschen visade tydliga tecken på högsäsong, trots att personalrekryteringen till olika slag av uterestauranger ännu ej påbörjats. Tillgången på restaurangpersonal, främst köks- och diskpersonal, svarade ej på långt när mot efterfrågan.

Inom gruppen hälsovård och sjukvård syntes allt större svårigheter föreligga att anskaffa erforderlig arbetskraft. Beträffande nästan samtliga hithörande yrkeskategorier förefanns större eller mindre brist på kompetenta sökande. Efterfrågan var särskilt stor under mars månad, då influensaepidemin medförde ett starkt ökat behov av vikarier.

På det husliga arbetsområdet visade siffrorna för lediga platser en kraftig uppgång. Ehuru även antalet arbetssökande steg, var disproportionen mellan tillgång och efterfrågan ännu mera framträdande än tidigare. Antalet ansökningar på 100 lediga platser utgjorde sålunda endast 63. Dock tillsattes under

månaden över 14 000 platser, av vilka inemot 10 000 kommo på tillfällig hemhjälp. De fasta hembiträdesplatserna uppgåvos vara särskilt svåra att tillsätta, då i många fall i de större städerna lediganmälda platser voro förenade med det villkoret, att den sökande skulle vara beredd att medfölja vid sommarvistelse på landet.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under mars 1943.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 73 712 platser, varav 49 604 manliga och 24 108 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5 i tabellavdelningen.

Av *arbetsförmedlingarnas rapporter framgår, att 1 054 personer* (därav 222 kvinnor) utplacerades under månaden till frivillig värnpliktstjänstgöring och luftbevakning.

Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under mars 6 155 platser tillsattes, varav 5 209 manliga och 946 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 3 359 personer (2 920 män och 439 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Arbetskraft till skogsbruket. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 mars 1943 redovisas i tab. 6 i tabellavdelningen, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad och samma månad föregående år. Beträffande materialets insamling och principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (augustirapporten 1941). Det torde observeras, att endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft, är uppgiftsskyldig.

Vidare bör framhållas, att avverkarnas till inventeringarna uppgivna behov äro att betrakta mera såsom teoretiska idealsiffror än som aktuella uppgifter om det antal man, som omedelbart kan beredas sysselsättning och utrymme i för olika kategorier av arbetskraft lämpliga förläggningar.

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna den 31 mars 1943 uppgick till 110 000 man, vilket innebär en minskning under månaden med 18 000 man. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades till 15 000. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 2 000 man, varför den uppgivna bristen utgjorde 13 000 man. Inventeringen den 31 mars 1942 redovisade 90 000 sysselsatta arbetare och en brist på 11 000 man.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under mars 14 193 man i skogsarbete. Av dessa kommo 11 284 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Åtgärderna för frivillig överföring av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden ha resulterat i att vid mars månads utgång 75 riksarbetslag med tillsammans 1 016 deltagare voro sysselsatta med skogsavverkning. Dessutom pågingo i olika delar av landet 1 146 huggarkurser med sammanlagt 10 320 deltagare. Deltagare i riksarbetslag och huggarkurser åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942). Dylika förmåner tillkommo dessutom 12 338 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i riksarbetslag eller huggarkurser.

Av de tjänstepliktiga, tillhörande årsklass 1943, befunno sig vid mars månads utgång 22 620 man i skogsarbete. Det särskilda bidrag om 2 kr. per dag, som kan utgå till vid skogsarbete ovan tjänstepliktig, tillkom 16 091 av dessa.

Sammanlagt åtnjöto vid mars månads utgång 39 765 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt kontant bidrag.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid mars månads utgång till 8 550, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 1 019 eller 10·6 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 150 (1·8 %) kvinnor.

Under mars månad beviljades statsbidrag till för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 285 000 kr. Under tiden 1 juli 1942—31 mars 1943 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 10·1 milj. kr. — Under mars beviljades statsbidrag till en kurs i Stockholm avseende enklare bokbinderiarbeten för helt arbetslösa kontorister eller med dem likställda.

Av hela antalet hjälpsökande vid mars månads utgång åtnjöto 6 954 (81·3 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 6 499 (93·5 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 4 602 (53·8 %) hjälpta genom arbete och 2 352 (27·5 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under mars månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden februari 1942—mars 1943 lämnas i tab. 15 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten, arkivarbeten och musikerhjälp. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 51 arbetsplatser i kommissionens regi 1 390 arbetslösa och vid 31 arbetsplatser i annan myndighets regi 1 355 arbetslösa. Vid 41 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 1 023 arbetslösa och vid 7 statskommunala reservarbeten 84 arbetslösa. Vid 105 arkivarbetsplatser sysselsattes 306 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 80 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten samman-

lagt c:a 690 arbetare, vilka icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 13 städer och 20 landskommuner till sammanlagt 1 954 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 1 362 (69·7 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 1 564 (80·0 %) hemmahörande i städer.

För mars månad hade av understödskommunerna 13 städer och 12 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 307 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 888 genom arbetsmarknadskommissionen uttagna stenarbetare, varav 682 i Göteborgs och Bohus, 124 i Blekinge, 42 i Hallands och 40 i Kalmar län. Av samtliga sysselsatta voro 89 att anse som fullgod arbetskraft.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 41 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 34 kurser för utbildning av kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin,* fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	27	344	bågsvetsare	2	26
finmekaniker	5	54	lindare (elektr.)	1	8
smeder	1	11	Summa	41	496
gassvetsare	5	58			

Av samtliga deltagare voro 36 kvinnor. Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av mars 1943 ha 8 753 elever, varav 274 kvinnliga, varit inskrivna vid beredskapskurser för verkstadsindustrin. Av dessa ha 5 969, varav 142 kvinnliga, utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	22	308
svetsare	12	127
Summa	34	435

Av i avdelningar för svetsare redovisade 127 elever utbildades 20 till bågsvetsare och övriga till gassvetsare. Inalles 61 beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft ha hittills varit anordnade. Dessutom ha 4 kvinnor,

vilka redovisas ovan, intagits i avdelning för mekaniker vid beredskapskurserna för verkstadsindustrin i Dals Långed. Sistnämnda avdelning skall successivt ombildas till beredskapskurs för kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Registreringen av tjänstepliktiga, födda 1923. Kommissionen har från länsarbetsnämnderna inhämtat uppgifter per den 1 april 1943 om resultatet av de nu avslutade registreringsförrättningarna av tjänstepliktiga, födda 1923. En sammanställning av uppgifterna, som även avse uttagningen av tjänstepliktiga i arbete vid samma tidpunkt, visar följande.

I kortregistren över de tjänstepliktiga har upptagits hela årsklassen med undantag av fast anställda vid krigsmakten och dem, som inskrivits som värnpliktiga i förväg. Av de tjänstepliktiga ha 1 376 ännu icke kunnat registreras, och 3 364 ha befunnits olämpliga för såväl skogs- eller torvarbete som handräckningstjänst och därför befriats från fullgörande av tjänsteplikt.

Skogsarbetare, som så önskat, äro tills vidare undantagna från tjänsteplikt men komma att uttagas senare, försåvitt de icke i minst 75 dagar varit sysselsatta med skogsarbete under innevarande säsong. Vid registreringsförrättningarna anmälde 3 221 tjänstepliktiga, att de önskade bli undantagna; 77 ungdomsledare ha undantagits och medgivits att i stället tjänstgöra som instruktörer i sommar vid arbetsläger.

Jordbrukare ha beviljats anstånd med tjänsteplikten till hösten. Denna kategori omfattar 2 378 tjänstepliktiga. Studenter och likställda samt sjökaptener och likställda, tillhopa 1 630 man, komma att som regel inkallas till militärtjänst redan våren 1943, varför dessa tjänstepliktiga t. v. erhållit uppskov med tjänsteplikten. I övrigt ha på särskilda framställningar anstånd med påbörjande av tjänsteplikten beviljats 2 460 tjänstepliktiga. Dessa anstånd ha givits till växlande tidpunkter — för studerande till vårterminens slut — dock längst till den 1 september 1943, då det är avsikten att verkställa en omprövning, huruvida till denna dag meddelade anstånd böra förlängas. Skälen för anstånd ha varit studier (1 975 fall), arbetsmarknadsförhållanden (241), sjukdom (71), förvaltande av egen fast egendom eller drivande av egen rörelse (61), militärtjänst (57), familjeförhållanden (35), fängelse (18) samt utomlandsvistelse (2).

Av de övriga tjänstepliktiga hade 1 902 fullgjort sin prestationsskyldighet, och 22 651 voro vid mars månads utgång uttagna för fullgörande av tjänsteplikten.

Den 1 april återstodo härefter 9 145 tjänstepliktiga, av vilka emellertid 1 216 befunnits lämpliga endast för handräckningstjänst. Det antal tjänstepliktiga, som genast kunde bliva föremål för uttagning i skogs- eller torvarbete, utgjorde alltså 7 929 man.

Ändring i tillämpningsföreskrifter till arbetsförmedlingstvång för torvindustrin. Arbetsmarknadskommissionen har den 11 mars 1943 beslutat, att länsarbetsnämnd utan hinder av gällande företrädesbestämmelser må intill den 1 juli 1943 medgiva anställning vid torvhanteringsföretag av skogsarbetare.

I begränsad utsträckning må dylikt tillstånd medgivas jämväl jordbruksarbetare samt på landsbygden bosatta diversearbetare, dock endast i den mån länsarbetsnämnden finner efterfrågan och tillgång på arbetskraft för jordbruksarbete inom nämndens område tillåta ett sådant förfarande utan förfång för jordbrukets tillgodoseende med arbetskraft. Inom län, där överflyttning av arbetskraft till betodlingsarbete inom annat län sedvanligen förekommer, skall vederbörande länsarbetsnämnd därvid beakta icke blott behovet av arbetskraft till jordbruk inom länet utan även arbetskraftsbehovet för betodling inom annat län.

Anvisning av arbetssökande till torvarbete eller medgivande i annan form av anställning i sådant arbete må i fråga om de här ovan angivna yrkesgrupperna endast avse anställning vid viss bestämd arbetsplats.

Ungdomens frivilliga arbetsinsatser. Kommissionen har i samråd med bl. a. skolöverstyrelsen, chefen för försvarsstaben, Kvinnoföreningarnas beredskapskommitté, Riksförbundet kvinnlig samhällstjänst och Sveriges ungdomsberedskap utarbetat vissa riktlinjer för upplysningsverksamheten bland ungdomen för frivilliga beredskapsinsatser 1943. Enligt dessa riktlinjer skall man söka intressera ungdomen över 15—16 år för frivillig luftbevakning och frivilliga arbetsinsatser samt de yngre åldersgrupperna för Ungdomsberedskapens rikstävling och odlingsverksamheten. För att samordna den centrala och den lokala propagandan enligt dessa huvudprinciper ha myndigheter och personer, som bedriva ifrågavarande upplysningsverksamhet, ålagts samråda, varvid arbetsmarknadskommissionen och länsarbetsnämnderna tjänstgöra såsom samordnande organ. För att underlätta denna samordning ha utarbetats ett flygblad och en affisch, betitlade »Välj din uppgift», vilka beröra samtliga ovannämnda arbetsuppgifter.

Under föregående års vårtermin skedde i beredskapssyfte en registrering av den äldre skolungdomen. F. n. pågår en inventering av skolungdomens möjligheter att utföra frivilliga beredskapsinsatser under ferierna. Inventeringen företages med anlitande av ovannämnda flygblad, vid vilket fogats en anmälningsblankett. Flygbladet utdelas till samtliga elever i de högre skolorna. De elever, som ha fyllt 15 år, skola på anmälningsblanketten angiva vilken eller vilka beredskapsuppgifter de önska ägna sig åt. Blanketterna insamlas av vederbörande rektor eller föreståndare, vilken har att behandla blanketterna enligt särskilda av skolöverstyrelsen och arbetsmarknadskommissionen utarbetade anvisningar.

Lönesumman inom industri och handel m. m. under första kvartalet 1943.

För den mellersta av varje kvartals tre månader efterfrågas på socialstyrelsens rapportkort angående ställningen på arbetsmarknaden, utom antalet sysselsatta arbetare och övriga anställda, den till arbetare utbetalda lönesumman vid sista avlöningstillfället i månaden samt för tjänstemän o. dyl. lönesumman för hela månaden. På grundval av sådana uppgifter för februari och november 1942 samt februari 1943 ha i tabellen å nästa sida indextal beräknats, vilka visa lönesummans förändringar från fjärde kvartalet 1942 till första kvartalet 1943 och från första kvartalet 1942 till första kvartalet 1943. För att möjliggöra jämförelser mellan sysselsättningsvolym och lönesumma ha i tabellen därjämte anförts indextal över antalet sysselsatta arbetare och övriga sysselsatta.

Indextalen för samtliga näringsgrenar tillhopa visa från slutet av november 1942 till slutet av februari 1943 en minskning av antalet sysselsatta arbetare med 3·9 % och av den utbetalda lönesumman med 3·5 %. För enbart industrin sjönk arbetarantalet med 2·6 % och lönesumman med 1·9 %. Det bör i detta sammanhang framhållas, att en säsongmässig minskning av arbetarantal och lönesumma alltid brukar äga rum mellan fjärde och första kvartalet. Mellan fjärde kvartalet 1942 och första kvartalet 1943 minskade dock antalet arbetare svagare än vad som varit fallet de tre närmast föregående årsskiftena. I fråga om lönesumman var skillnaden mindre framträdande, beroende på att lönehöjningarna enligt ramavtalets bestämmelser hindrat lönesumman att sjunka lika starkt som arbetarantalet mellan fjärde och första kvartalen vid årsskiftena 1940/41 och 1941/42. — Beträffande den övriga personalen var antalet sysselsatta personer i februari 1943 0·4 % mindre än i november 1942. Den till sådan personal utbetalda lönesumman steg samtidigt med 1·9 %.

Enligt indextalen i tabellens senare avdelning var för hela materialet antalet sysselsatta arbetare i slutet av februari 1943 5·1 % större än i slutet av februari 1942 och den utbetalda lönesumman 12·5 % större. För enbart den egentliga industrin hade arbetarantalet ökat med 5·3 % och lönesumman med 12·6 %. Förskjutningen på c:a 7 % är huvudsakligen resultatet av lönehöjningarna enligt ramavtalet i maj och augusti 1942. Genom dessa höjningar ha lönerna under februari 1943 i jämförelse med lönerna under februari 1942 stigit med ungefär 4 %, räknat på 1938 års löner. — Från första kvartalet 1942 till första kvartalet 1943 steg inom hela materialet antalet manliga arbetare med 5·5 % och antalet kvinnliga arbetare med 3·3 %. Denna förskjutning från kvinnlig till manlig arbetskraft är emellertid så liten, att dess inverkan på lönesumman måste ha varit mycket obetydlig. Att lönesumman stigit starkare än arbetarantalet kan dock ej enbart förklaras av lönehöjningarna och av förskjutningen från kvinnlig till manlig arbetskraft. Sålunda

Näringsgrenar	8 507 företag med uppgifter för såväl 4:e kv. 1942 som 1:a kv. 1943					8 476 företag med uppgifter för såväl 1:a kv. 1942 som 1:a kv. 1943				
	Febr. 1943	Indextal för februari 1943 (november 1942 = 100)				Febr. 1943	Indextal för februari 1943 (februari 1942 = 100)			
		Arbetare		Övriga			Arbetare		Övriga	
	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma	Arbetare	Antal	Lönesumma	Antal	Lönesumma
Malmbrytning o. metallind.	**158 668**	**100·0**	**101·6**	**101·7**	**103·4**	**160 815**	**107·1**	**114·8**	**105·8**	**113·4**
Gruvor o. anrikningsverk	5 369	96·8	95·1	102·9	107·1	5 060	97·9	105·9	107·0	114·9
Järn-, stål- o. kopparverk	23 408	101·3	102·3	104·5	108·4	23 509	105·5	111·1	107·8	115·5
Järn- o. stålmanufaktur	20 825	99·3	100·8	100·7	101·7	20 326	107·7	116·6	105·8	113·8
Mekaniska verkstäder	71 277	99·9	101·3	101·8	105·3	70 191	106·6	113·9	111·5	121·0
Skeppsvarv	14 869	103·4	105·7	99·8	101·2	15 095	114·7	124·0	109·1	111·2
Elektriska verkstäder	14 989	97·8	100·9	101·6	97·0	18 598	106·3	112·1	91·2	91·9
Annan metallindustri	7 931	99·5	102·2	98·3	102·7	8 036	110·2	124·0	105·1	114·9
Jord- o. stenindustri	**19 663**	**93·0**	**94·0**	**100·1**	**106·0**	**18 322**	**121·5**	**133·7**	**109·9**	**120·5**
Kolgruvor	991	94·0	99·0	103·3	102·9	991	92·2	97·7	101·9	104·1
Torvindustri	734	68·5	61·7	94·7	99·3	578	130·5	135·1	114·1	131·0
Stenbrott o. stenhuggerier	2 737	96·8	98·5	104·2	105·1	2 326	154·1	175·7	115·2	123·9
Cementfabriker, kalkbruk	3 737	95·9	99·7	99·0	106·9	3 602	129·3	146·0	107·9	115·6
Tegelbruk	3 488	83·2	83·7	97·2	99·1	3 519	128·0	134·8	108·3	115·1
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	3 744	101·7	104·5	103·8	111·5	3 804	115·2	133·7	112·9	129·1
Glasbruk	3 370	93·2	89·5	99·6	103·3	3 502	109·0	116·2	108·4	123·7
Annan jord- o. stenindustri	862	105·4	107·2	101·0	122·8	.	.	.	.	.
Träindustri	**27 729**	**95·7**	**93·1**	**101·2**	**101·9**	**26 403**	**109·1**	**119·2**	**107·7**	**118·3**
Sågverk o. hyvlerier	11 362	93·9	90·1	101·0	102·6	10 138	108·0	117·9	104·3	115·1
Snickeri- o. möbelfabriker	13 908	97·5	95·9	100·5	100·8	13 863	110·6	122·3	109·8	120·5
Annan trävaruindustri	2 459	93·6	90·1	105·9	105·4	2 402	105·7	106·2	107·3	117·6
Pappers- o. grafisk ind.	**35 532**	**94·6**	**92·3**	**100·3**	**102·2**	**35 832**	**99·5**	**101·2**	**105·7**	**111·5**
Pappersmassefabriker	10 377	89·2	83·0	102·5	105·7	10 011	89·0	83·5	110·1	114·6
Pappersbruk o. pappfabr.	10 357	95·6	95·9	102·1	104·3	11 128	99·6	104·1	103·4	115·2
Annan pappersindustri	5 500	98·9	94·3	101·3	99·3	5 739	109·3	114·1	106·5	116·2
Grafisk industri	9 288	97·4	97·9	98·8	100·4	8 954	107·5	113·9	104·9	108·2
Livsmedelsindustri	**27 234**	**86·1**	**84·1**	**98·8**	**100·1**	**26 824**	**100·5**	**104·5**	**101·7**	**108·8**
Kvarnar	1 562	100·6	100·8	100·5	100·5	1 251	113·8	115·7	102·8	108·0
Bagerier	4 887	97·8	99·0	100·3	103·5	4 835	100·3	105·9	100·2	115·9
Råsockerbruk o. raffinad.	3 348	49·6	44·3	79·6	86·3	3 429	101·4	100·7	110·1	107·4
Choklad- o. karamellfabr.	3 917	92·5	92·3	101·7	103·5	3 668	94·0	100·9	110·1	112·0
Bryggerier o. läskedrycksf.	4 327	102·1	103·0	98·2	98·9	4 371	105·7	112·9	103·2	111·7
Tobaksfabriker	1 536	93·3	96·3	100·0	103·7	1 697	96·0	98·5	97·4	106·3
Slakterier o. konservfabr.	4 795	94·1	96·6	100·9	101·5	4 703	96·2	95·8	96·2	103·1
Annan livsmedelsindustri	2 862	92·3	95·4	101·3	103·7	2 870	106·3	112·9	102·3	108·3
Textil- o. beklädnadsind.	**62 936**	**100·7**	**103·7**	**101·9**	**103·0**	**63 676**	**103·8**	**113·6**	**105·5**	**112·5**
Bomullsindustri	14 691	99·8	104·3	103·1	106·2	14 692	99·8	111·2	107·8	112·8
Jute- och linneindustri	2 883	98·4	99·7	117·1	114·0	2 655	95·7	110·0	117·2	114·4
Ylleindustri	9 929	100·5	102·9	107·4	104·2	10 156	104·7	115·9	111·3	112·3
Trikåfabriker	8 421	100·2	100·5	98·3	100·2	8 593	105·4	113·8	101·0	113·4
Skrädderier o. sömnadsfabr.	18 925	101·0	104·9	99·9	101·3	19 134	102·9	109·1	102·8	109·1
Annan hithörande industri	8 087	102·9	105·3	100·9	101·9	8 446	113·8	126·9	106·4	118·6
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**19 886**	**95·8**	**95·8**	**100·6**	**101·4**	**19 354**	**99·4**	**110·2**	**104·3**	**110·3**
Garverier	1 992	96·6	95·7	107·4	98·5	1 972	94·1	95·9	102·8	104·9
Skofabriker	7 576	96·0	100·1	100·6	100·3	7 154	93·4	105·5	99·4	103·4
Gummivarufabriker	5 580	100·3	99·7	99·7	104·0	5 583	110·3	124·4	111·3	125·1
Annan hithörande industri	4 738	89·9	86·0	100·1	99·7	4 645	99·9	109·2	101·1	101·2
Kemisk-teknisk industri	**11 439**	**99·5**	**98·8**	**100·2**	**102·4**	**10 252**	**97·7**	**100·9**	**105·5**	**112·5**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	2 470	97·6	98·5	97·4	102·1	2 431	114·5	120·7	108·3	115·9
Sprängämnesfabriker	2 105	96·9	95·5	108·1	114·1	1 984	73·9	73·9	107·3	120·4
Tändsticksfabriker	659	91·8	89·2	87·2	86·5	659	66·9	62·5	58·6	60·3
Annan kemisk-tekn. ind.	6 255	102·1	101·2	101·7	101·3	5 178	110·2	120·6	109·2	116·0
Samtliga industrigrupper	**363 127**	**97·4**	**98·1**	**101·0**	**102·7**	**361 478**	**105·3**	**112·6**	**105·3**	**112·3**
Byggnadsverksamhet	15 644	85·1	82·3	99·1	101·1	14 714	135·7	146·9	110·0	118·0
Statl. verk o. byggnadsarb.	29 085	89·2	92·2	98·9	100·9	27 065	96·3	102·7	104·1	106·5
Komm. verk o. byggn.-arb.	14 697	94·7	98·6	98·2	100·1	13 217	91·5	105·2	105·0	108·6
Handel o. varulager	6 162	99·8	100·9	96·2	99·4	6 246	105·5	112·0	102·7	108·7
Samfärdsel	4 562	81·1	75·1	91·6	92·2	4 298	116·4	123·2	97·2	105·8
Banker	—	—	—	100·2	102·9	—	—	—	105·1	102·9
Försäkringsföretag	—	—	—	100·1	102·9	—	—	—	106·2	110·3
Samtliga näringsgrenar	**433 277**	**96·1**	**96·5**	**99·6**	**101·9**	**427 018**	**105·1**	**112·5**	**104·7**	**110·6**

synes arbetstiden i februari 1943 ha varit längre än i februari 1942. En jämförelse mellan indextalen över arbetarantal och lönesumma inom olika industrigrupper tyder på att så varit fallet för t. ex. stenbrott och stenhuggerier, cementfabriker och kalkbruk, porslins-, kakel- och lergodsfabriker, snickeri- och möbelfabriker och textilindustri. — För annan personal än arbetare steg antalet sysselsatta personer från februari 1942 till februari 1943 med 4·7 % och den utbetalda lönesumman med 10·6 %.

Förändringarna i den till arbetare utbetalda lönesumman allt sedan första kvartalet 1935 framgå av nedanstående indextal, vilka beräknats med första kvartalet 1935 som fast basperiod (den första period, för vilken här ifrågavarande uppgifter finnas). Indextalen ha uträknats såsom kedjeindextal jämförliga med dem, som i tabellen beräknats för lönesumman under februari 1943 i jämförelse med lönesumman under november 1942.

År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	År	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
1935	100·0	104·4	110·9	111·7	1940	133·2	135·1	140·6	148·8
1936	107·1	113·2	119·5	120·1	1941	142·8	148·8	158·8	163·7
1937	117·8	130·6	131·4	130·5	1942	155·8	168·9	181·2	184·5
1938	126·5	127·8	132·0	132·7	1943	178·0			
1939	131·0	139·5	140·6	143·1					

Den utbetalda lönesumman steg sålunda starkt under åren 1935—1939. Om man bortser från en regelbundet återkommande sänkning mellan sista kvartalet varje år och första kvartalet närmast påföljande år, visar sifferserien på ett undantag när (senare delen av år 1937) en ständig tillväxt från kvartal till kvartal. I förhållande till lönesummans utveckling åren 1935—1939 beteckna siffrorna för första och andra kvartalen 1940 en påtaglig brytning. Efter en minskning från sista kvartalet 1939 till första kvartalet 1940, som var avsevärt starkare än säsongnormalt, ökade lönesumman under år 1940, till stor del beroende på avtalsmässiga lönehöjningar enligt levnadskostnadsindex. Ökningen fortsatte även under åren 1941 och 1942, endast med avbrott för den i det föregående omtalade säsongmässiga tillbakagången mellan fjärde och första kvartalet vid årsskiftena 1940/41, 1941/42 och 1942/43. Liksom 1940 berodde ökningen 1941 och 1942 till stor del på avtalsmässiga lönehöjningar enligt levnadskostnadsindex.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Januari 1943.

Erkända arbetslöshetskassor för grov- och fabriksarbetare samt elektriker trädde i verksamhet den 1 januari 1943. Anslutna till dessa kassor äro samtliga medlemmar av Svenska grov- och fabriksarbetareförbundet och Svenska elektriska arbetareförbundet.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Januari 1943.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	26 974	22 045	20·4	20·7	49 925	36 220	224 242	5 297	162 955
Sadelmakarnas m. fl. »	3 801	4 164	27·4	11·5	9 180	2 564	46 887	5 239	13 159
Stenindustriarbetarnas »	4 225	6 379	37·7	29·0	15 586	7 665	68 414	18 586	34 549
Handelsanställdas m. fl. »	40 570	5 056	3·1	3·0	10 886	6 812	47 685	5 816	29 377
Sko- o. läderarbetarnas »	12 053	10 294	21·4	37·8	75 590	22 403	316 229	34 603	92 047
Träindustriarb. . . (1936)	30 889	22 407	18·1	22·1	60 722	15 822	336 775	56 268	89 297
Musikernas . . . »	5 377	1 645	7·6	7·2	1 611	1 947	7 037	936	8 079
Lantarbetarnas . . »	43 481	10 405	6·0	3·3	1 393	623	5 990	1 192	2 777
Frisörernas . . . »	3 382	503	3·7	2·9	375	384	1 546	195	1 446
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 089	16 899	14·0	12·1	68 147	21 005	278 228	26 157	99 712
Textilarbetarnas . »	39 323	15 558	9·9	13·2	39 503	24 600	188 156	17 885	112 471
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 489	2 874	7·6	9·4	8 867	3 185	57 313	9 372	20 165
Gruvindustriarb. . »	10 072	1 891	4·7	8·9	1 274	250	6 941	1 875	974
Handelstjänstem. . (1940)	5 556	116	0·5	0·7	205	301	592	32	991
De kem.-tekn. arb. (1941)	13 863	9 066	16·3	18·3	22 130	14 505	99 705	13 519	62 853
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 626	1 110	10·6	14·5	1 707	2 217	7 054	1 258	9 000
Försvarsverk. civ. pers. »	19 425	1 352	1·7	2·0	2 580	2 034	12 408	1 948	8 565
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 236	1 545	6·2	5·1	2 025	1 470	7 329	1 162	5 028
Transportarbetarnas »	4 388	1 292	7·4	6·5	307	82	1 342	292	255
Metallindustriarb. »	186 545	41 434	5·6	3·6	89 576	89 576	474 224	68 505	182 212
Bokbinderiarbetarnas »	8 628	641	1·9	1·3	1 623	262	6 779	325	1 039
Hotell- o. rest.-anst. »	17 119	4 728	6·9	6·8	4 506	1 975	15 551	1 121	7 031
Handelsresandenas »	323	—	—	—	—	—	—	—	—
Ind.-tjänstemännens »	25 569	340	0·3	1·2	18	—	126	18	—
Arbetsledarnas »	12 494	124	0·2	1·2	—	—	—	—	—
Grov- o. fabriksarb. (1943)	80 542	62 606	19·4	—	475	—	2 212	780	—
Elektrikernas »	10 055	1 382	3·4	—	437	—	1 557	383	—
Summa	653 094	245 856	9·4	8·0	468 598	255 902	2 208 762	272 764	943 982

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 654 561, varav 515 893 män och 138 668 kvinnor.

Arbetslöshetsprocenten inom de olika kassorna för december 1942 och januari 1943 antyda en omfattande arbetslöshet omkring årsskiftet. Till en

[1] Månadsmedeltal.

viss del är denna arbetslöshet att hänföra till permitteringar på viss tid, som tämligen allmänt förekomma vid denna tid på året. Arbetslöshetens omfattning under januari synes dock för en del kassor innebära en försämrad sysselsättningssituation. Bland dylika kassor märkas särskilt sadelmakarnas, stenindustriarbetarnas och livsmedelsarbetarnas.

För samtliga kassor var arbetslöshetsprocenten för januari 1943 9·4 mot 8·0 för närmast föregående månad. Procenttalen för manliga och kvinnliga medlemmar voro 8·5 resp. 12·8 för januari 1943 mot 6·4 resp. 13·3 för december 1942. Arbetslöshetsprocenten för kvinnliga medlemmar visar således någon minskning. Procenttalets ökning för manliga medlemmar beror huvudsakligen på den relativt höga arbetslösheten i den nytillkomna kassan för grov- och fabriksarbetare. För de under december 1942 verksamma kassorna tillsammantagna var arbetslöshetsprocenten 8·1 för januari 1943. Genomsnittsarbetslösheten för dessa kassor var sålunda praktiskt taget oförändrad.

Antalet understödsdagar under januari 1943 utgjorde 468 598, vilket innebär en ökning med 83·1 % vid jämförelse med närmast föregående månad.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under januari till 1 475 136. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 31·8 mot 23·8 för december 1942. Den låga understödsfrekvensen i grov- och fabriksarbetarnas kassa torde till största delen bero på, att medlemmarna i allmänhet ännu ej kunna uppfylla avgiftsvillkoren för understöd.

Antal barntillägg utgjorde 188 297 eller 40·2 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 159 786 dagar, vilket motsvarar 34·1 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för närmast föregående månad voro 30·2 och 23·0. En avsevärd ökning av det relativa antalet familjetillägg kan sålunda konstateras för januari 1943.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under januari 1943 ett sammanlagt understödsbelopp av 2 208 762 kr., varav 1 935 998 kr. som daghjälp och 112 978 kr. resp. 159 786 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 4·13 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·58 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 4·71 kr. Motsvarande belopp för december 1942 voro 3·28, 0·41 och 3·69 kr. resp. Vid denna jämförelse bör emellertid observeras, att de genomsnittliga understödsbeloppen för december 1942 voro särskilt låga. De för januari 1943 konstaterade beloppen innebära emellertid en ökning även vid jämförelse med tidigare månader.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under mars 1943.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	10 818	5 320	4 174	7 663	9 957	6 109	18 481	15 277	10 283	121
Stockholms län . .	2 968	2 620	1 604	1 130	1 842	963	4 098	4 462	2 567	92
Uppsala län . . .	2 071	1 707	1 116	477	697	290	2 548	2 404	1 406	106
Södermanlands län	2 327	2 422	1 551	666	920	410	2 993	3 342	1 961	90
Östergötlands län .	4 047	4 579	2 752	1 714	1 889	926	5 761	6 468	3 678	89
Jönköpings län . .	2 242	2 742	1 822	1 017	887	464	3 259	3 629	2 286	90
Kronobergs län . .	2 195	2 156	1 648	522	859	368	2 717	3 015	2 016	90
Kalmar län . . .	2 823	2 904	1 637	665	997	442	3 488	3 901	2 079	89
Gotlands län . . .	319	453	247	104	183	69	423	636	316	67
Blekinge län . . .	1 951	1 508	1 071	831	1 135	655	2 782	2 643	1 726	105
Kristianstads län .	2 970	2 815	1 677	1 228	1 801	661	4 198	4 616	2 338	91
Malmö stad . . .	4 369	1 880	1 765	2 352	1 720	1 513	6 721	3 600	3 278	187
Malmöhus län i övr.	5 076	3 437	2 584	1 799	1 867	1 150	6 875	5 304	3 734	130
Hallands län . . .	1 445	1 176	881	794	654	372	2 239	1 830	1 253	122
Göteborgs stad . .	9 365	3 710	3 357	4 636	4 822	3 343	14 001	8 532	6 700	164
Gbg o. Boh. län i övr.	3 596	1 726	1 399	540	497	303	4 136	2 223	1 702	186
Älvsborgs län . .	2 936	2 397	1 788	1 304	1 071	559	4 240	3 468	2 347	122
Skaraborgs län . .	2 537	2 551	1 630	845	1 201	575	3 382	3 752	2 205	90
Värmlands län . .	2 492	3 372	2 372	1 099	1 128	655	3 591	4 500	3 027	80
Örebro län	4 044	3 117	2 239	2 347	1 416	792	6 391	4 533	3 031	141
Västmanlands län .	1 989	2 752	1 576	812	1 171	530	2 801	3 923	2 106	71
Kopparbergs län .	2 458	2 472	1 818	970	1 292	546	3 428	3 764	2 364	91
Gävleborgs län . .	3 050	2 503	2 249	1 169	1 104	616	4 219	3 607	2 865	117
Västernorrlands län	6 002	3 025	2 566	823	911	533	6 825	3 936	3 099	173
Jämtlands län . .	1 169	2 596	1 587	572	982	542	1 741	3 578	2 129	49
Västerbottens län .	1 374	1 275	983	533	664	884	1 907	1 939	1 367	98
Norrbottens län . .	2 520	1 713	1 511	467	569	338	2 987	2 282	1 849	131
Summa mars 1943	**89 153**	**68 928**	**49 604**	**37 079**	**42 236**	**24 108**	**126 232**	**111164**	**73 712**	**114**
» febr. 1943	80 204	54 286	39 140	34 219	32 054	19 734	114 423	86 340	58 874	133
» mars 1942	86 699	48 397	34 080	44 244	29 433	19 700	130 943	77 830	53 780	168
» » 1941	99 657	41 237	32 940	37 086	24 402	16 774	136 743	65 639	49 714	208
» » 1940	65 477	39 397	29 665	24 564	23 187	14 000	90 041	62 584	43 665	144

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappersindustri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**5 040**	**10 851**	**3 456**	**2 892**	**19 387**	**14 159**	**6 749**	**4 148**	**2 508**	**5 890**	**2 088**	**1 559**
2	Stockholms stad . . .	104	42	41	3	—	—	1 150	735	363	192	119	67
3	Stockholms län	506	1 042	313	44	508	425	297	161	118	64	36	28
4	Uppsala län	223	612	188	32	287	206	203	20	9	194	138	129
5	Södermanlands län . .	285	753	242	41	617	441	277	251	165	35	58	42
6	Östergötlands län . . .	436	1 166	270	69	775	464	318	337	214	189	144	63
7	Jönköpings län	113	371	103	68	803	626	166	136	78	315	218	175
8	Kronobergs län	120	279	57	229	594	483	207	44	27	179	93	57
9	Kalmar län	123	433	63	84	1 189	524	150	120	61	263	130	97
10	Gotlands län	28	67	6	1	57	15	5	5	1	1	3	2
11	Blekinge län	97	214	49	54	317	220	95	111	74	66	23	11
12	Kristianstads län . . .	407	914	271	92	233	162	96	107	49	133	102	63
13	Malmö stad	137	166	139	—	11	11	296	104	90	36	12	12
14	Malmöhus län i övr. .	588	1 141	584	3	24	19	342	133	82	70	19	9
15	Hallands län	128	365	149	62	220	198	49	45	38	103	10	5
16	Göteborgs stad	85	109	81	3	4	4	781	198	184	393	51	38
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	133	259	95	18	213	189	85	29	26	200	74	63
18	Älvsborgs län	144	283	107	92	585	480	235	119	77	198	64	51
19	Skaraborgs län	287	873	236	42	393	346	149	164	75	147	101	80
20	Värmlands län	128	358	61	84	2 036	1 490	188	123	74	399	58	30
21	Örebro län	145	557	142	92	1 210	961	348	300	193	109	30	18
22	Västmanlands län . . .	177	481	116	52	805	290	432	323	229	32	30	10
23	Kopparbergs län . . .	115	107	29	301	1 481	1 255	237	222	64	132	62	39
24	Gävleborgs län	118	86	47	344	1 530	1 462	256	173	103	354	57	42
25	Västernorrlands län . .	222	56	19	337	1 869	1 531	159	43	17	1 646	349	337
26	Jämtlands län	60	71	26	316	1 878	983	29	40	19	22	12	12
27	Västerbottens län . . .	52	28	11	275	804	588	52	65	50	206	49	35
28	Norrbottens län	79	18	11	154	944	786	147	40	28	212	46	44
29	*Kvinnliga avdeln.* . .	**1 075**	**1 798**	**464**	**26**	**34**	**34**	**641**	**477**	**320**	**248**	**275**	**185**
30	Stockholms stad . . .	572	38	38	—	—	—	175	122	85	69	109	63
31	Stockholms län	26	42	16	—	—	—	21	56	23	8	8	5
32	Uppsala län	8	74	6	—	—	—	21	—	—	2	1	—
33	Södermanlands län . .	6	16	3	—	—	—	37	64	33	11	11	3
34	Östergötlands län . . .	6	32	3	—	—	—	48	65	46	7	15	12
35	Jönköpings län	15	84	10	—	—	—	13	6	5	12	7	6
36	Kronobergs län	13	93	11	—	—	—	—	—	—	5	1	—
37	Kalmar län	13	88	8	—	—	—	5	9	9	20	14	10
38	Gotlands län	4	42	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	7	50	8	—	6	6	3	21	12	1	4	3
40	Kristianstads län . . .	26	129	22	—	—	—	11	4	4	7	4	4
41	Malmö stad	87	50	49	—	—	—	45	14	14	17	23	22
42	Malmöhus län i övr. .	89	152	100	26	20	20	4	5	3	14	7	6
43	Hallands län	15	52	13	—	8	8	4	2	1	2	1	—
44	Göteborgs stad	80	78	77	—	—	—	30	7	4	23	44	37
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	6	15	4	—	—	—	2	3	3	2	1	—
46	Älvsborgs län	—	11	—	—	—	—	40	38	36	15	3	1
47	Skaraborgs län	17	119	13	—	—	—	4	8	2	4	1	—
48	Värmlands län	5	70	10	—	—	—	22	6	6	12	1	—
49	Örebro län	5	51	6	—	—	—	108	6	5	1	1	1
50	Västmanlands län . . .	9	84	9	—	—	—	40	40	29	—	1	—
51	Kopparbergs län . . .	19	60	7	—	—	—	1	—	—	—	—	—
52	Gävleborgs län	16	91	17	—	—	—	6	1	—	7	5	2
53	Västernorrlands län . .	5	78	9	—	—	—	1	—	—	1	1	—
54	Jämtlands län	13	92	10	—	—	—	—	—	—	—	2	—
55	Västerbottens län . . .	5	53	5	—	—	—	—	—	—	7	10	10
56	*Norrbottens län*	8	54	8	—	—	—	—	—	—	1	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete			Tj. pliktiga	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
26615	12262	11782	10 154	5 116	3 657	14529	7 574	6 930	2985	1161	897	216	272	120	8 897	6 069	4 536	5 186	1
3 737	901	880	810	241	204	2 443	1 906	1 740	1288	350	283	69	107	47	1 022	919	549	389	2
1 050	350	341	95	175	90	225	146	119	33	11	3	5	11	3	260	180	164		3
747	439	429	163	21	9	116	41	26	174	39	33	5	5	2	105	105	85	109	4
734	441	438	124	40	23	345	103	83	22	21	9	3	7	3	126	131	105	335	5
1 376	940	845	296	196	109	709	601	533	87	63	42	7	7	—	335	350	212	225	6
492	257	235	402	689	393	110	81	70	33	18	14	6	13	10	228	156	118	309	7
439	223	193	543	786	721	139	37	30	32	25	20	1	2	—	202	73	60	104	8
701	362	348	211	113	98	760	382	337	29	22	10	2	4	1	208	149	98	292	9
125	120	109	21	125	55	56	20	17	6	4	3	1	1	—	64	51	39	11	10
444	315	297	224	170	114	480	176	163	18	13	8	3	3	1	356	166	134	114	11
839	430	392	627	587	403	312	220	172	29	22	16	3	6	1	360	194	148	72	12
1 542	658	658	351	45	45	1 064	357	357	141	53	51	14	7	7	418	467	395	370	13
1 471	829	791	662	297	212	1 077	621	595	155	70	56	22	15	5	684	288	231	2	14
454	197	194	280	147	129	169	93	93	10	6	5	1	1	1	109	92	69	80	15
2 160	841	841	596	59	43	3 885	1 635	1 626	529	228	181	32	18	17	543	567	342	358	16
649	309	309	1 561	180	166	362	363	278	13	8	6	3	1	—	446	290	267	126	17
821	377	376	795	640	425	140	102	93	37	15	8	7	4	1	352	208	170	115	18
1 027	482	471	247	211	162	121	113	91	37	25	16	5	1	1	305	188	152	170	19
790	511	489	201	51	41	180	64	48	36	21	21	2	8	2	214	142	116	270	20
1 193	641	621	1 239	99	69	135	46	39	55	27	27	8	10	8	229	197	161	491	21
746	684	624	66	88	38	202	172	161	30	22	12	—	12	1	158	135	95	94	22
683	285	272	167	40	25	118	39	29	35	11	5	3	5	—	303	220	100	364	23
760	284	283	151	33	24	320	98	93	61	37	27	5	7	4	358	198	164	323	24
1 905	417	405	165	29	21	701	33	28	32	8	7	4	8	5	798	213	196	33	25
460	363	339	32	15	14	66	67	60	22	17	16	3	2	—	127	131	118	32	26
372	205	204	42	20	12	101	25	21	12	8	3	1	5	—	153	66	59	108	27
898	401	398	83	19	12	193	33	28	29	17	15	1	2	—	434	193	189	290	28
7	4	4	7 212	2 781	1 718	6 002	6 635	4 263	2297	1798	1346	17078	27095	15010	2 493	1 339	764	—	29
—	—	—	638	488	233	1 748	2 200	1 596	587	510	326	3 435	6 172	3 595	439	318	173	—	30
—	—	—	102	50	32	103	126	54	12	16	8	806	1 513	801	52	31	24	—	31
—	—	—	57	21	10	52	85	44	103	47	29	182	455	196	52	14	5	—	32
—	—	—	78	40	20	104	153	64	22	30	20	350	569	247	58	37	20	—	33
—	—	—	459	154	84	209	280	140	93	90	66	774	1 150	520	118	103	55	—	34
—	—	—	427	86	53	99	129	72	35	28	22	364	524	282	52	23	14	—	35
1	—	—	73	148	111	53	112	41	32	27	24	311	471	174	34	7	7	—	36
4	3	3	49	25	13	127	133	59	39	29	20	379	673	309	29	23	11	—	37
—	—	—	5	2	1	9	15	6	11	3	3	69	116	56	6	5	1	—	38
—	—	—	60	71	53	93	153	98	34	31	26	479	757	419	154	42	30	—	39
2	1	1	235	194	126	205	331	99	61	65	45	576	1 061	354	105	12	6	—	40
—	—	—	434	186	167	603	365	331	140	61	51	888	1 004	863	138	17	16	—	41
—	—	—	308	146	124	276	300	174	156	74	65	798	1 111	622	128	52	36	—	42
—	—	—	295	80	55	121	84	56	25	13	10	261	393	219	71	21	10	—	43
—	—	—	958	420	214	758	458	399	335	221	192	2 300	3 481	2 377	152	113	43	—	44
—	—	—	201	74	63	49	75	42	13	22	17	214	293	168	53	14	6	—	45
—	—	—	646	184	78	110	125	64	26	24	12	428	652	346	39	34	22	—	46
—	—	—	178	93	66	75	143	74	57	42	35	416	767	364	94	28	21	—	47
—	—	—	258	32	27	97	138	93	50	42	41	552	818	465	103	21	13	—	48
—	—	—	1 277	135	95	230	181	130	54	57	49	559	920	457	113	65	49	—	49
—	—	—	98	36	25	127	174	97	63	61	34	359	734	317	116	41	19	—	50
—	—	—	125	17	13	164	251	127	40	27	23	523	791	345	98	146	31	—	51
—	—	—	135	38	22	177	174	98	111	73	63	602	672	378	115	50	36	—	52
—	—	—	32	5	4	105	91	71	64	46	43	556	651	369	59	39	37	—	53
—	—	—	11	26	15	166	234	149	55	56	51	289	546	298	38	26	24	—	54
—	—	—	45	23	9	66	62	42	37	61	32	336	427	260	37	28	26	—	55
—	—	—	28	7	5	76	63	43	42	42	39	272	374	214	40	29	29	—	56

Tab. 3. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under mars 1943.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.
Jordbruk o. skogsbruk	7 932	30 238	17 615	1 101	1 832	498	8 526	9 033	32 070	18 113
Jordbruk o. fiske .	5 040	10 851	8 456	1 075	1 798	464	5 653	6 115	12 649	8 920
Skogsbruk	2 892	19 387	14 159	26	34	34	2 873	2 918	19 421	14 193
Industri o. hantverk .	49 408	23 614	19 506	8 108	3 537	2 227	55 235	57 516	27 151	21 733
Malmbr. o. metallind.	6 749	4 148	2 508	641	477	320	7 108	7 390	4 625	2 828
Jord- o. stenind. .	3 474	3 690	2 568	99	267	195	3 456	3 573	3 957	2 763
Träindustri	3 811	1 775	1 296	63	41	31	3 693	3 874	1 816	1 327
Pappers- o. graf.-ind.	2 079	313	268	185	284	154	2 202	2 264	547	417
Livsmedelsindustri .	2 288	547	432	1 867	886	246	3 871	3 655	933	678
Textil- o. bekl.-ind.	1 342	425	300	3 225	1 705	943	4 404	4 567	2 130	1 243
Läder- o. gummiind.	2 721	248	167	2 022	222	184	4 677	4 743	470	351
Kemisk-teknisk ind.	281	139	124	499	201	150	745	780	340	274
Byggnadsverksamh.	26 615	12 262	11 782	7	4	4	25 532	26 622	12 266	11 786
Kraft- o. vattenverk	48	67	66	—	—	—	47	48	67	66
Samfärdsel	11 248	5 907	5 573	265	167	133	10 856	11 513	6 074	5 706
Landtransport . . .	4 282	3 189	3 012	72	68	48	3 818	4 354	3 257	3 060
Sjöfart	6 966	2 718	2 561	193	99	85	7 088	7 159	2 817	2 646
Handel	3 281	1 667	1 357	5 737	6 468	4 130	7 451	9 018	8 135	5 487
Affärs- o. lagerarb. .	2 489	1 040	819	1 519	1 014	554	3 692	3 958	2 054	1 373
Hotell- o. rest.-rör. .	842	627	538	4 218	5 454	3 576	3 759	5 060	6 081	4 114
Förvaltn. o. fria yrken	2 985	1 161	897	2 297	1 798	1 346	4 992	5 282	2 959	2 243
Förvaltning	436	128	116	22	14	11	442	458	142	127
Tekn. ledning . . .	427	108	66	9	3	1	411	436	106	67
Kontorsarbete . . .	1 272	547	401	1 522	1 204	840	2 690	2 794	1 751	1 241
Undervisning . . .	538	319	253	671	507	425	1 078	1 209	826	678
Litter. o. konstn.arb.	312	64	61	73	70	69	371	385	134	130
Hälso- o. sjukvård .	193	238	88	1 176	1 835	899	1 238	1 369	2 073	987
Husligt arbete . . .	23	34	32	15 902	25 260	14 111	9 513	15 925	25 294	14 143
Annat arbete	14 083	6 069	4 536	2 493	1 339	764	15 456	16 576	7 408	5 300
Genomgående yrken	2 188	2 614	1 284	689	964	509	2 567	2 827	3 578	1 743
Diversearbete . . .	5 161	2 430	2 362	22	22	22	4 457	5 183	2 452	2 384
Utan särsk. utbildn.	1 076	—	—	1 572	—	—	2 522	2 648	—	—
Frivill. arbetsuppgift.	522	1 025	940	210	358	288	724	732	1 378	1 173
Tjänstepliktiga . .	5 186	—	—	—	—	—	5 186	5 186	—	—
Summa	89 153	68 928	49 604	37 079	42 236	24 108	113 267	126232	111164	73 712
Därav under 18 år	3 185	3 915	1 845	2 956	3 496	1 761	5 988	6 141	7 411	3 606

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under februari och mars 1943 samt mars 1942.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga. Mars 1943		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Mars 1943	Febr. 1943	Mars 1942	Mars 1943	Febr. 1943	Mars 1942	Mars 1943	Febr. 1943	Mars 1942	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk.	26	27	47	60	67	63	28	29	48	58	27	56
Jordbruk o. fiske .	46	73	81	60	67	63	48	72	78	82	26	81
Skogsbruk	15	13	20	·	—	·	15	13	20	73	·	73
Industri o. hantverk .	209	311	461	229	262	614	212	303	492	83	63	80
Samfärdsel	190	275	442	159	·	·	190	276	445	94	80	94
Handel	197	266	255	89	116	138	111	145	169	81	64	67
Husligt arbete . . .	·	·	·	63	75	86	63	75	86	·	56	56
Samtliga	129	148	179	88	107	150	114	133	168	72	57	66
Därav under 18 år	81	99	95	85	102	132	83	100	112	47	50	49

Tab. 5. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under februari och mars 1943 samt mars 1942.

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Mars 1943	Febr. 1943	Mars 1942	Mars 1943	Febr. 1943	Mars 1942	Mars 1943	Febr. 1943	Mars 1942
Jordbruk	6 042	5 279	7 178	12 615	7 467	9 161	3 908	2 400	3 186
Skogsbruk	2 918	2 884	1 957	19 421	21 385	9 736	14 193	14 252	4 174
Malmbrytning o. metallind.	7 390	6 764	6 086	4 625	3 693	3 577	2 828	2 396	2 448
Gruvarbetare	247	215	220	189	106	98	59	58	69
Järn- o. metallverksarbetare	470	433	280	434	354	337	310	266	292
Gjuteriarbetare	433	392	398	283	178	127	217	115	93
Verktygsarbetare	136	109	90	136	114	88	58	44	30
Maskinarbetare	1 143	1 068	914	863	670	660	473	346	362
Filare o. maskinuppsättare	538	392	446	224	193	260	142	133	164
Jord- o. stenindustri	3 573	3 001	3 855	3 957	875	790	2 763	651	402
Torvindustriarbetare	1 038	189	76	3 314	195	305	2 321	118	74
Stenindustriarbetare	1 987	2 217	2 878	341	399	174	240	329	158
Träindustri	3 874	4 072	5 564	1 816	1 020	1 214	1 327	777	1 006
Sågverks- o. brädgårdsarbetare	2 233	2 269	2 893	931	346	383	762	288	340
Pappers- o. grafisk industri	2 264	1 884	1 314	547	371	469	417	239	373
Pappersmassefabriksarbetare	1 564	1 173	657	186	59	160	186	50	155
Pappersbruksarbetare	351	305	290	22	15	52	22	15	51
Livsmedelsindustri	3 655	3 633	3 595	933	791	1 012	678	641	828
Kvarnarbetare	123	126	199	37	41	17	19	26	13
Bageri- o. konditoriarbetare	1 252	1 318	1 605	567	411	551	386	315	432
Sockerindustriarbetare	202	155	119	5	—	22	5	—	19
Textil- o. beklädnadsindustri	4 567	4 779	16 542	2 130	1 927	1 878	1 243	1 231	1 477
Textilarbetare	1 582	1 357	6 424	629	631	687	436	443	620
Beklädnadsarbetare	2 530	2 984	9 411	1 009	905	931	546	538	677
Läder-, hår- o. gummiindustri	4 743	4 865	5 112	470	497	618	351	419	535
Skofabriksarbetare	3 329	3 360	2 936	138	146	248	83	113	219
Byggnadsverksamhet	26 622	23 292	23 996	12 266	8 116	3 659	11 786	7 868	3 538
Byggnadsträarbetare	5 742	4 847	4 816	2 801	2 003	677	2 690	1 966	652
Murare	2 222	1 841	2 038	1 287	903	86	1 247	868	85
Målare	2 424	2 493	3 025	766	450	123	752	434	110
Rörarb. o. elektr. montörer	2 668	2 175	1 368	371	308	126	336	279	105
Byggnadsgrovarbetare	7 470	6 611	6 520	4 557	3 153	1 027	4 436	3 124	1 016
Sjöfart	7 159	6 442	6 940	2 817	1 320	663	2 646	1 276	660
Kontorsarbete	2 794	2 602	2 386	1 751	1 444	1 457	1 241	1 006	977
Undervisning o. vetensk. verks.	1 209	1 096	1 108	826	717	553	678	573	477
Lärare	1 181	1 073	1 096	822	711	475	676	569	401
Husligt arbete	15 925	14 061	15 105	25 294	18 842	17 535	14 143	11 328	11 690
Hembiträden	4 499	4 738	6 016	10 090	7 984	7 595	2 581	2 813	3 286
Tillfällig hemhjälp	8 875	6 885	6 811	11 233	7 583	7 934	9 809	6 895	7 513

B. Sysselsättningen inom skogsbruket.

Tab. 6. Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 mars 1943.[1]

Län m. m.	Antal avverkare 31/3 1943	Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftsbehov			Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa		
		31/3 1943	28/2 1943	31/3 1942	31/3 1943	28/2 1943	31/3 1942	31/3 1943	28/2 1943	31/3 1942
Stockholms	325	2 742	3 734	2 377	160	194	130	139	142	84
Uppsala	170	3 004	3 442	2 614	446	567	691	428	545	666
Södermanlands	472	3 286	3 862	2 604	361	502	350	333	464	259
Östergötlands	721	3 992	4 582	2 573	801	681	671	712	585	287
Jönköpings	384	1 792	2 094	1 078	394	376	286	348	289	186
Kronobergs	361	2 635	2 878	1 545	224	153	240	181	116	142
Kalmar	758	3 126	3 474	2 464	928	601	300	749	492	144
Gotlands	41	321	411	457	122	101	71	106	87	52
Blekinge	223	1 018	1 512	999	142	203	178	127	161	151
Kristianstads	339	1 516	2 499	1 759	98	130	231	82	79	181
Malmöhus	72	825	1 356	410	26	18	45	19	10	35
Hallands	158	767	932	660	54	102	21	40	70	7
Göteborgs o. Bohus	127	787	823	704	16	70	40	6	41	17
Älvsborgs	367	2 509	3 052	1 353	179	189	106	152	119	52
Skaraborgs	235	2 091	2 832	1 488	193	213	152	154	170	116
Örebro	484	5 168	4 424	3 331	956	774	775	863	712	710
Västmanlands	378	2 710	2 900	1 500	435	400	278	377	338	191
S:a södra Sverige	**5 615**	**38 289**	**44 807**	**27 916**	**5 535**	**5 274**	**4 565**	**4 816**	**4 420**	**3 280**
Värmlands	709	8 996	9 161	7 359	1 366	1 460	1 307	1 144	1 263	1 038
Kopparbergs	413	9 324	11 671	8 472	1 401	1 189	1 394	1 115	1 044	1 272
Gävleborgs	1 131	8 828	11 680	9 591	1 970	912	1 592	1 458	772	1 366
Västernorrlands	578	11 686	12 683	9 881	875	1 494	1 291	768	1 337	1 094
Jämtlands	355	10 199	11 269	7 756	2 262	3 387	1 578	2 093	3 040	1 473
Västerbottens	447	12 480	15 528	10 279	473	850	354	304	487	135
Norrbottens	228	10 434	10 977	8 392	1 138	2 116	1 499	1 014	1 654	1 320
S:a norra Sverige	**3 861**	**71 947**	**82 969**	**61 730**	**9 485**	**11 358**	**9 015**	**7 896**	**9 597**	**7 698**
S:a hela landet	**9 476**	**110 236**	**127 776**	**89 646**	**15 020**	**16 632**	**13 580**	**12 712**	**14 017**	**10 978**
Kronoskogar	157	17 565	19 003	13 551	1 415	1 601	1 305	1 285	1 427	1 194
Andra allmänna skogar	516	4 975	5 772	3 006	532	667	288	405	498	204
Aktiebolagsskogar	507	61 704	71 676	53 486	7 773	9 174	7 960	7 044	8 254	7 094
Övriga enskilda skogar	8 296	25 992	31 325	19 603	5 300	5 190	4 027	3 978	3 838	2 486
Avverkare med behov av										
1— 9 arbetare	8 228	15 426	16 914	15 464	3 768	3 302	3 408	2 729	2 308	1 900
10—24 »	648	8 252	9 303	4 484	1 293	1 490	563	1 035	1 213	430
25—ω »	600	86 558	101 559	69 698	9 959	11 840	9 609	8 948	10 496	8 648

[1] Uppgiftsskyldig är endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft.

Tab. 7. Sysselsatta arbetare i slutet av mars 1943 i jämförelse med slutet av februari 1943.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl mars 1943 som februari 1943						
	Antal företag	Mars 1943			Indextal för mars 1943 (februari 1943 = 100)		
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 519**	**137 679**	**12 411**	**150 090**	**98·1**	**100·5**	**98·3**
Gruvor o. anrikningsverk	32	6 582	31	6 613	97·0	·	97·1
Järn-, stål- o. kopparverk	38	21 045	280	21 325	95·4	113 8	95·6
Järn- o. stålmanufaktur .	321	17 892	1 848	19 740	97·5	103·4	98·0
Mekaniska verkstäder . .	800	60 834	4 351	65 185	99·1	98·5	99·0
Skeppsvarv	51	11 458	18	11 476	101·1	·	101·1
Elektriska verkstäder . .	92	13 020	4 201	17 221	97·0	102·2	98·2
Annan metallindustri . .	185	6 848	1 682	8 530	97·8	96·8	97·5
Jord- o. stenindustri . .	**456**	**18 177**	**2 043**	**20 220**	**105·9**	**103·3**	**105 6**
Kolgruvor	4	870	1	871	97·3	·	97·2
Torvindustri	53	908	25	933	153·4	·	154·5
Stenbrott o. stenhuggerier	97	2 663	19	2 682	103.9	·	104·1
Cementfabriker, kalkbruk	103	3 657	44	3 701	105·0	·	105·1
Tegelbruk	114	3 863	48	3 911	114·2	·	114·2
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	24	2 463	1 535	3 998	101·4	103·4	102·1
Glasbruk	50	2 891	358	3 249	99·3	96·8	99·0
Annan jord- o. stenindustri	11	862	13	875	94·6	·	94 8
Träindustri	**883**	**29 112**	**828**	**29 940**	**104·0**	**108·9**	**104·1**
Sågverk o. hyvlerier . .	366	13 737	100	13 837	110 5	101·0	110·5
Snickeri- o. möbelfabriker	445	13 294	506	13 800	98 2	110·7	98·6
Annan trävaruindustri . .	72	2 081	222	2 303	102·6	108 8	103 2
Pappers- o. grafisk ind. .	**519**	**26 153**	**5 801**	**31 954**	**95·7**	**101·4**	**96 7**
Pappersmassefabriker . .	63	9 432	97	9 529	97·5	98 o	97·5
Pappersbruk o. pappfabr. .	53	7 837	1 599	9 436	90·7	98·6	92·0
Annan pappersindustri .	122	1 763	2 783	4 546	100·3	104 0	102·5
Grafisk industri	281	7 121	1 322	8 443	98 0	99 7	98·3
Livsmedelsindustri . . .	**872**	**17 144**	**9 777**	**26 921**	**99·3**	**95 5**	**97·9**
Kvarnar	47	1 273	224	1 497	97·2	91·4	96·3
Bagerier	190	3 151	1 510	4 661	100 6	101·1	100·8
Råsockerbruk o. raffinad. .	22	2 470	600	3 070	95·4	101·4	96·5
Choklad- o. karamellfabr.	68	1 251	2 939	4 190	97·9	89 9	92·1
Bryggerier o. läskedrycksf.	204	3 589	812	4 401	100·8	107·1	101·9
Tobaksfabriker	8	370	1 278	1 648	94 4	97·9	97·1
Slakterier o. konservfabr.	194	2 940	1 673	4 613	98·7	92 6	96·4
Annan livsmedelsindustri	139	2 100	741	2 841	103 6	96·6	101·7
Textil- o. beklädnadsind. .	**722**	**20 455**	**40 109**	**60 564**	**99·5**	**100·5**	**100·1**
Bomullsindustri	48	6 432	7 196	13 628	99·5	99·1	99·3
Jute- o. linneindustri . .	15	1 357	1 467	2 824	101·2	95·1	98·0
Ylleindustri	70	4 526	5 472	9 998	99·1	101 9	100·6
Trikåfabriker	113	1 855	6 387	8 242	96·8	98·4	98·0
Skrädderier o. sömnadsfabr.	316	2 921	14 936	17 857	101·7	101·1	101·2
Annan hithörande industri	160	3 364	4 651	8 015	98 9	103·8	101·7
Läder-, hår-o. gummiv.-ind.	**363**	**11 487**	**8 096**	**19 583**	**99·0**	**99·8**	**99·4**
Garverier	33	1 735	234	1 969	99 5	99 2	99·4
Skofabriker	143	4 211	3 209	7 420	96·7	99 0	97 7
Gummivarufabriker . . .	29	2 840	2 772	5 612	100·3	100·1	100·2
Annan hithörande industri	158	2 701	1 881	4 582	101·2	100·9	101·1
Kemisk-teknisk industri .	**267**	**8 250**	**2 501**	**10 751**	**101 6**	**98 9**	**100·9**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	103	1 522	1 007	2 529	101 7	101 9	101·8
Sprängämnesfabriker . .	7	1 066	395	1 461	97·8	110 6	101·0
Tändsticksfabriker . . .	8	477	185	662	100·4	100 5	100·5
Annan kemisk-tekn. ind. .	149	5 185	914	6 099	102·4	91·5	100·6
Samtliga industrigrupper	**5 601**	**268 457**	**81 566**	**350 023**	**99·3**	**99·9**	**99·4**
Byggnadsverksamhet . .	943	15 156	—	15 156	95 9	—	95·9
Statliga verk o. byggn.-arb.	171	25 628	3 458	29 086	101·4	100·8	101·3
Komm. verk. o. byggnadsarb.	214	13 846	179	14 025	104·7	210·6	105·4
Handel o. varulager . . .	606	5 160	1 259	6 419	101·1	111·3	102·9
Samfärdsel	139	4 729	63	4 792	104·0	128·6	104·2
Samtliga näringsgrenar	**7 674**	**332 976**	**86 525**	**419 501**	**99·6**	**100·3**	**99·7**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 8. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1942											1943		
	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars
Malmbrytning o. metallind.	**103**	**103**	**104**	**105**	**108**	**109**	**110**	**110**	**111**	**112**	**111**	**112**	**112**	**110**
Gruvor o. anrikningsverk	105	105	104	103	108	109	109	110	110	109	105	103	103	100
Järn-, stål- o. kopparverk	105	105	106	106	109	109	109	106	107	108	106	110	110	105
Järn- o. stålmanufaktur	88	87	87	89	94	96	97	96	98	98	97	97	97	95
Mekaniska verkstäder	111	112	111	112	116	117	118	118	120	121	120	121	121	119
Skeppsvarv	102	104	109	109	111	109	110	110	112	115	115	120	118	120
Elektriska verkstäder	110	109	109	111	115	115	117	117	120	121	119	120	119	117
Annan metallindustri	82	82	82	82	85	85	86	86	89	91	91	90	90	88
Jord- o. stenindustri	**59**	**60**	**71**	**82**	**89**	**89**	**88**	**84**	**80**	**78**	**73**	**70**	**71**	**75**
Kolgruvor	128	128	125	122	121	119	114	118	120	125	122	123	117	114
Torvindustri	60	59	152	276	324	311	237	179	157	125	104	91	93	144
Stenbrott o. stenbuggerier	30	33	40	45	47	46	46	43	43	44	39	35	37	39
Cementfabriker, kalkbruk	61	63	80	83	90	91	94	89	85	83	77	76	77	81
Tegelbruk	37	37	49	69	80	81	81	74	62	58	51	48	48	55
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	79	78	78	82	83	84	85	85	85	86	87	88	88	90
Glasbruk	70	73	73	72	76	76	80	84	85	84	83	79	79	78
Träindustri	**62**	**61**	**66**	**71**	**75**	**76**	**76**	**73**	**73**	**70**	**65**	**66**	**68**	**70**
Sågverk o. hyvlerier	51	51	60	68	72	71	69	65	63	57	50	52	56	61
Snickeri- o. möbelfabriker	74	72	72	74	78	80	82	80	83	83	82	82	82	80
Annan trävaruindustri	86	84	85	91	96	99	102	102	100	99	95	95	90	93
Pappers- o. grafisk ind.	**77**	**76**	**77**	**82**	**84**	**83**	**82**	**82**	**83**	**82**	**78**	**78**	**78**	**75**
Pappersmassefabriker	66	64	66	74	75	73	73	69	70	67	60	58	60	58
Pappersbruk o. pappfabr.	73	71	73	75	78	75	74	75	76	76	73	75	73	67
Annan pappersindustri	87	87	88	89	89	89	93	94	95	97	96	96	96	98
Grafisk industri	92	92	91	95	99	100	98	100	102	103	105	104	103	101
Livsmedelsindustri	**92**	**91**	**93**	**96**	**100**	**100**	**101**	**99**	**109**	**109**	**90**	**94**	**93**	**91**
Kvarnar	90	88	88	90	89	88	90	101	104	104	98	96	99	95
Bagerier	100	99	100	103	109	108	104	102	100	102	95	99	101	102
Råsockerbruk o. raffinad.	110	108	118	121	130	136	142	142	230	230	110	118	115	111
Choklad- o. karamellfabr.	94	95	96	97	97	98	101	101	103	104	77	95	98	90
Bryggerier o. läskedrycksf.	82	83	86	91	95	97	93	87	84	83	89	85	84	86
Tobaksfabriker	76	77	76	82	83	79	77	81	77	80	73	79	75	73
Slakterier o. konservfabr.	112	106	107	108	112	103	116	106	109	109	104	106	103	99
Annan livsmedelsindustri	91	90	91	94	100	102	103	102	105	105	99	102	98	100
Textil- o. beklädnadsind.	**85**	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**88**	**89**	**89**	**87**	**89**	**89**	**89**
Bomullsindustri	95	94	93	92	93	92	93	94	95	95	93	96	95	94
Jute- och linneindustri	94	93	92	89	91	92	92	92	92	93	89	91	91	89
Ylleindustri	88	87	87	88	90	89	90	92	93	93	92	93	94	94
Trikåfabriker	84	84	83	83	82	81	82	83	86	87	85	86	86	85
Skrädderier o. sömnadsfabr.	78	80	82	80	80	80	80	83	83	81	78	80	82	83
Annan hithörande industri	88	89	92	92	94	94	95	95	98	98	95	99	101	102
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**84**	**84**	**83**	**82**	**84**	**83**	**83**	**82**	**87**	**88**	**77**	**85**	**85**	**84**
Garverier	104	102	99	100	102	104	103	105	107	107	93	104	104	104
Skofabriker	89	89	88	85	86	84	84	75	85	84	75	80	82	80
Gummivarufabriker	69	68	68	70	71	69	70	74	74	76	61	79	78	78
Annan hithörande industri	86	87	84	84	88	88	90	93	97	99	91	93	89	90
Kemisk-teknisk industri	**89**	**89**	**92**	**89**	**91**	**91**	**92**	**89**	**88**	**88**	**83**	**86**	**87**	**88**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	77	79	81	85	90	90	93	93	95	97	93	92	95	96
Sprängämnesfabriker	144	143	145	138	138	134	130	123	113	110	99	104	106	107
Tändsticksfabriker	50	51	49	37	37	38	36	37	37	37	38	39	33	33
Annan kemisk-teknisk ind.	94	94	100	97	100	101	103	98	99	100	94	98	100	100
Samtliga industrigrupper	**87**	**87**	**89**	**91**	**94**	**94**	**95**	**94**	**95**	**95**	**91**	**92**	**93**	**92**
Byggnadsverksamhet	36	35	45	53	61	68	71	67	63	60	51	53	54	52
Statliga verk o. byggn.-arb.	112	111	112	125	133	136	137	133	130	121	109	108	108	109
Komm. verk o. byggnadsarb.	79	80	83	90	94	94	94	91	87	84	83	80	79	83
Handel o. varulager	74	73	75	74	73	73	74	75	76	77	73	74	74	76
Samtliga näringsgrenar	**85**	**84**	**87**	**90**	**94**	**95**	**96**	**94**	**95**	**94**	**89**	**90**	**90**	**90**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen

Tab. 9. Tillgången på arbete och arbetskraft under mars 1943.

Näringsgrenar		Arbetare (i %) hos arbetsgivare, som rapporterat nedanstående arbetstillgång					Arb.-tillg.-siffra (konj.-siffra)	Arbetare (i %) hos arb.-giv., som betr. arbetskraften rapporterat			Permitterade arb. i % av anställda
		mycket god (5)	god (4)	medelgod (3)	mindre god (2)	dålig (1)		brist	tillr. tillgång	överflöd	
Malmbrytning o. metallindustri	mars 1943	31	47	16	4	2	4·0	34	66	0	0·5
	febr. 1943	28	52	16	3	1	4·0	.	.	.	0·2
	mars 1942	18	48	27	6	1	3·8	21	77	2	.
Mekaniska verkstäder	mars 1943	37	40	18	4	1	4·1	31	68	1	0·3
	febr. 1943	27	50	19	2	2	4·0	.	.	.	0·3
	mars 1942	22	45	28	5	0	3·8	27	72	1	.
Jord- o. stenindustri	mars 1943	41	34	19	5	1	4·1	31	67	2	1·7
	febr. 1943	18	55	18	6	3	3·8	.	.	.	2·4
	mars 1942	14	41	24	14	7	3·4	8	83	9	.
Träindustri	mars 1943	14	40	34	8	4	3·5	16	81	3	4·5
	febr. 1943	15	34	35	10	6	3·4	.	.	.	6·1
	mars 1942	7	37	37	12	7	3·3	4	86	10	.
Sågverk	mars 1943	7	35	43	11	4	3·3	9	87	4	7·4
	febr. 1943	10	29	39	13	9	3·2	.	.	.	10·4
	mars 1942	4	29	39	22	6	3·0	1	86	13	.
Pappers- o. grafisk industri	mars 1943	9	39	23	19	10	3·2	14	80	6	9·2
	febr. 1943	7	38	30	14	11	3·2	.	.	.	7·5
	mars 1942	7	36	40	11	6	3·3	7	83	10	.
Pappersmassefabriker	mars 1943	1	35	23	25	16	2·8	6	78	16	18·4
	febr. 1943	1	38	23	20	18	2·9	.	.	.	16·5
	mars 1942	3	50	35	8	4	3·4	2	87	11	.
Livsmedelsindustri	mars 1943	5	33	48	11	3	3·3	4	91	5	2·9
	febr. 1943	7	30	45	14	4	3·2	.	.	.	2·4
	mars 1942	4	40	39	13	4	3·3	3	87	10	.
Textil- o. beklädnadsindustri	mars 1943	19	44	31	6	0	3·8	37	63	0	0·5
	febr. 1943	15	46	31	7	1	3·7	.	.	.	0·5
	mars 1942	7	31	35	23	4	3·1	7	89	4	.
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	mars 1943	2	43	36	15	4	3·2	14	84	2	1·6
	febr. 1943	2	45	35	17	1	3·3	.	.	.	1·7
	mars 1942	3	37	38	20	2	3·2	13	84	3	.
Kemisk-teknisk ind.	mars 1943	3	38	30	21	8	3·1	9	88	3	1·9
	febr. 1943	5	30	36	19	10	3·0	.	.	.	1·5
	mars 1942	21	33	21	12	13	3·4	3	87	10	.
Samtliga industrigrupper	mars 1943	**21**	**43**	**25**	**8**	**3**	**3·7**	**27**	**72**	**1**	**2·0**
	febr. 1943	19	46	25	7	3	3·7	.	.	.	1·9
	mars 1942	12	41	32	12	3	3·5	12	83	5	.
Byggnadsverksamhet	mars 1943	2	26	42	22	8	2·9	3	87	10	5·0
	febr. 1943	1	28	41	20	10	2·9	.	.	.	4·9
	mars 1942	0	12	33	34	21	2·4	0	71	29	.
Samtliga näringsgrenar	mars 1943	**20**	**42**	**27**	**8**	**3**	**3·7**	**24**	**74**	**2**	**2·0**
	febr. 1943	17	44	28	8	3	3·6	.	.	.	1·9
	mars 1942	11	39	33	13	4	3·4	10	83	7	.

Tab. 10. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entledigaden under mars 1943 i jämförelse med föregående månad.[1]

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	Febr.	Mars	Febr.	Mars	Febr.	Mars	Febr.	Mars
Malmbrytning o. metallindustri	89	84	2 441	2 450	1 503	1 970	+ 938	+ 480
Gruvor o. anrikningsverk	2	2	19	28	47	36	− 28	− 8
Järn-, stål- o. kopparverk	13	7	423	274	222	410	+ 201	− 136
Järn- o. stålmanufaktur	5	5	119	97	74	72	+ 45	+ 25
Mekaniska verkstäder	43	42	926	985	583	689	+ 343	+ 296
Skeppsvarv	9	11	432	345	170	252	+ 262	+ 93
Elektriska verkstäder	12	11	390	521	320	404	+ 70	+ 117
Annan metallindustri	5	6	132	200	87	107	+ 45	+ 93
Jord- o. stenindustri	18	28	178	375	107	125	+ 71	+ 250
Kolgruvor	1	3	8	12	12	20	− 4	− 8
Stenbrott o. stenhuggerier	2	—	10	—	—	—	+ 10	—
Cementfabriker, kalkbruk	5	7	36	114	35	9	+ 1	+ 105
Tegelbruk	5	11	10	119	16	—	− 6	+ 119
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	5	7	114	130	44	96	+ 70	+ 34
Glasbruk	—	—	—	—	—	—	—	—
Träindustri	5	12	39	225	17	35	+ 22	+ 190
Sågverk o. hyvlerier	1	7	12	174	—	13	+ 12	+ 161
Snickerier o. möbelfabriker	4	5	27	51	17	22	+ 10	+ 29
Annan trävaruindustri	—	—	-	—	—	—	—	—
Pappers- o. grafisk industri	18	8	303	138	253	319	+ 50	− 181
Pappersmassefabriker	6	3	140	14	166	212	− 26	− 198
Pappersbruk o. pappfabriker	3	1	50	3	12	2	+ 38	+ 1
Annan pappersindustri	5	2	54	31	4	5	+ 50	+ 26
Grafisk industri	4	2	59	90	71	100	− 12	− 10
Livsmedelsindustri	19	18	191	123	306	255	− 115	− 132
Kvarnar	—	1	—	—	—	10	—	− 10
Bagerier	1	—	23	—	—	—	+ 23	—
Råsockerbruk o. raffinaderier	6	8	9	65	151	72	− 142	− 7
Choklad- o. karamellfabriker	5	2	62	7	89	49	− 27	− 42
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Slakterier o. konservfabriker	3	4	36	22	20	117	+ 16	− 95
Annan livsmedelsindustri	4	3	61	29	46	7	+ 15	+ 22
Textil- o. beklädnadsindustri	30	27	574	574	414	521	+ 160	+ 53
Bomullsindustri	9	8	359	324	260	315	+ 99	+ 9
Jute- och linneindustri	1	1	32	13	19	11	+ 13	+ 2
Ylleindustri	6	5	55	62	33	61	+ 22	+ 1
Trikåfabriker	4	2	56	33	31	30	+ 25	+ 3
Skrädderier o. sömnadsfabriker	6	5	56	36	18	35	+ 38	+ 1
Annan hithörande industri	4	6	16	106	53	69	− 37	+ 37
Läder-, hår- o. gummivaruind.	5	6	149	156	166	283	− 17	− 127
Garverier	1	2	—	2	17	24	− 17	− 22
Skofabriker	—	1	—	1	—	13	—	− 12
Gummivarufabriker	3	3	149	153	146	246	+ 3	− 93
Annan hithörande industri	1	—	—	—	3	—	− 3	—
Kemisk-teknisk industri	12	8	165	87	117	88	+ 48	− 1
Färg-, olje- o. parfymfabriker	4	2	45	20	6	8	+ 39	+ 12
Sprängämnesfabriker	3	1	29	10	51	5	− 22	+ 5
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	5	5	91	57	60	75	+ 31	− 18
Samtliga industrigrupper	196	191	4 040	4 128	2 883	3 596	+ 1 157	+ 532
Byggnadsverksamhet	51	59	744	718	679	553	+ 65	+ 165
Handel o. varulager	8	8	173	282	58	60	+ 115	+ 222
Samfärdsel	1	1	12	11	—	3	+ 12	+ 8
Hotell- o. restaurangrörelse	2	1	43	37	73	99	− 30	− 62
Banker o. försäkringsföretag	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrenar	258	260	5 012	5 176	3 693	4 311	+ 1 319	+ 865
Kvinnor			1 534	1 622	1 050	1 236	+ 484	+ 386

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 11. Arbetslösheten inom fackförbunden den 28 februari 1948.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. .	95	26 114	21 529	1 369	5·2	1 089	25 880	2 679	10·4
Bleck- o. plåtslagareförb.	54	2 633	—	281	10 7	—	2 644	167	6·3
Bokbindareförbundet . .	56	8 822	5 513	122	1·4	63	8 747	135	1·5
Bryggeriindustriarb.-förb.	120	6 917	1 516	286	4·1	177	6 983	310	4·4
Byggnadsträarbetareförb.	350	33 643	—	9 315	27·7	—	34 343	9 979	29·1
De förenade förbunden .	59	12 560	3 546	555	4·4	314	12 994	732	5·6
Elektriska arbetareförb. .	85	8 438	—	223	2·6	—	8 744	207	2·4
Gjutareförbundet	111	9 175	28	145	1·6	5	9 034	185	2·0
Grov- o. fabriksarb.-förb.	460	69 928	7 658	8 565	12·2	722	70 563	9 726	13·8
Byggnadsind.-arbetare .	151	32 599	1 418	5 816	17·8	165	33 093	6 563	19·8
Byggnadsämnesind.-arb.	149	11 480	440	1 142	9·9	52	11 537	1 368	11·9
Glasbruksarbetare . .	87	3 524	102	101	2·9	5	3 498	164	4·7
Sockerfabriksarbetare .	18	4 648	783	511	11·0	76	4 541	617	13·6
Tändsticksarbetare . .	5	1 142	388	169	14·8	111	1 141	172	15·1
Övriga arbetare . . .	100	16 535	4 527	826	5·0	313	16 758	837	5·0
Gruvindustriarbetareförb.	60	10 501	114	197	1.9	5	10 184	204	2·0
Handelsarbetareförb. . .	264	42 465	17 813	950	2·2	374	42 022	1 215	2·9
Kommunalarbetareförb. .	312	46 602	13 618	2 193	4·7	918	47 993	2 043	4·3
Lantarbetareförbundet .	671	41 570	986	1 593	3·8	580	45 908	2 094	4·6
Litografförbundet . . .	20	2 902	175	35	1·2	5	2 902	51	1·8
Livsmedelsarbetareförb. .	125	27 914	8 406	2 153	7·7	839	28 526	2 505	8·8
Metallindustriarb.-förb. .	313	191 205	13 331	4 447	2·3	790	189 090	4 989	2·6
Järnbruksarbetare . .	57	39 267	657	390	1·0	174	38 797	536	1·4
Verkstadsarbetare . .	256	151 938	12 674	4 057	2·7	616	150 293	4 453	3 0
Murareförbundet	125	10 135	—	2 902	28·6	—	10 234	3 504	34·2
Målareförbundet	71	[1] 1 858	—	566	30 5	—	9 275	3 222	34·7
Pappersindustriarb.-förb.	127	29 856	1 607	2 574	8·6	304	32 501	3 556	10·9
Sadelm.- o. tapetseraref.	62	3 808	809	308	8·1	83	3 805	457	12·0
Sko- o. läderindustriarb.-f.	62	10 674	4 164	1 898	17·8	974	10 738	1 590	14·8
Stenindustriarbetareförb.	134	5 825	2	616	10·6	—	5 512	989	17·9
Sågverksindustriarb.-förb.	223	18 412	48	2 926	15·9	10	18 554	3 614	19·5
Textilarbetareförbundet .	101	39 888	22 426	1 103	2·8	872	39 599	1 189	3·0
Tobaksindustriarb.-förb.	11	2 339	1 814	199	8·5	173	2 351	204	8·7
Transportarbetareförb. .	188	28 670	1 483	3 414	11·9	58	28 808	3 320	11·5
Träindustriarbetareförb.	266	24 555	526	1 305	5·3	58	24 406	1 570	6·4
Typografförbundet . . .	106	12 156	597	177	1·5	21	12 109	271	2·2
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	239	19 317	—	2 831	14·7	—	20 166	3 281	16·3
Summa	4 870	748 882	127 709	53 248	7·1	8 434	764 615	63 988	8·4

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under februari uppgivits till inalles 277 232.

[1] Materialet f. n. knapphändigt på grund av omläggning av förbundets statistik.

Tab. 12. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{31}/_{1}$ 1942—$^{28}/_{2}$ 1943.

Fackförbund	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$
Beklädnadsarbetareförb.	15·3	10·6	6·4	7·8	7·5	6·2	7·5	5·6	3·5	3·6	5·2	13·2	10·4	5·2
Bleck- o. plåtslagareförb.	18·0	12·5	15·5	10·5	7·1	4·7	4·3	3·2	3·6	4·2	7·6	13·6	6·3	10·7
Bokbindareförbundet	3·9	3·2	2·7	2·7	2·4	2·4	2·2	2·0	1·9	1·4	1·1	2·2	1·5	1·4
Bryggeriindustriarbetareförb.	6·9	7·2	5·0	4·0	2·4	2·1	1·7	2·3	2·8	4·1	4·5	3·5	4·4	4·1
Byggnadsträarbetareförb.	46·8	43·9	39·0	27·1	19·0	16·6	10·7	9·4	10·7	14·1	17·5	30·7	29·1	27·7
De förenade förbunden	6·0	6·8	7·2	4·9	4·2	4·1	4·9	3·9	4·2	4·5	4·5	10·1	5·6	4·4
Elektriska arbetareförb.	10·1	10·7	9·1	6·5	5·2	4·5	2·7	2·2	1·7	1·9	1·9	2·4	2·4	2·6
Gjutareförbundet	3·5	2·6	2·1	1·8	1·8	1·8	1·7	1·4	1·2	1·2	1·2	2·9	2·0	1·6
Grov- o. fabriksarbetareförb.	27·1	26·2	22·3	14·3	8·8	6·7	6·2	6·3	7·0	7·9	9·3	20·1	13·8	12·2
Byggnadsind.-arbetare	37·5	36·8	30·3	18·9	12·1	8·2	7·1	7·9	8·9	10·0	12·7	27·8	19·8	17·8
Byggnadsämnesind.-arbetare	28·3	27·3	24·6	14·1	5·2	4·1	3·5	3·9	5.5	7·1	8·7	16·4	11·9	9·9
Glasbruksarbetare	8·1	6·2	4·8	4·9	3·9	3·8	5·5	5·2	2·6	2·2	2·7	3·5	4·7	2·9
Sockerfabriksarbetare	19·4	16·2	13·6	11·5	8·2	6·8	4·3	3·8	6·0	4·2	2·5	20·2	13·6	11·0
Tändsticksarbetare	17·4	17·4	15·6	14·2	11·3	11·1	10·5	11·3	11·1	13·2	9·3	12·6	15·1	14·8
Övriga arbetare	11·7	12·2	11·6	8·1	6·2	5·8	7·0	5·2	5·4	6·3	6·0	10·9	5·0	5·0
Gruvindustriarbetareförb.	2·1	2·5	2·6	1·7	2·0	1·2	1·3	1·2	1·0	1·1	1·3	2·8	2·0	1·9
Handelsarbetareförb.	2·7	3·4	3·3	2·6	2·3	2·2	2·2	2·3	2·2	2·4	2·5	2·5	2·9	2·2
Kommunalarbetareförb.	7·0	5·7	5·3	3 7	1·6	1·6	1·5	1·7	2·0	2·4	2·7	4·5	4·3	4·7
Lantarbetareförbundet	6·8	6·8	5·8	3·2	2·4	2·0	2·4	2·1	2·2	1·9	3·4	4·6	4·6	3·8
Litografförbundet	2·5	2·9	2·0	1·7	1·5	1·4	1·6	1·4	1·5	1·2	1·6	2·1	1·8	1·2
Livsmedelsarbetareförb.	8·3	7·8	7·3	6·4	5·7	5·2	5·3	5·9	7·0	6·2	6·2	10·9	8·8	7·7
Metallindustriarbetareförb.	3·5	4·2	4·0	3·3	2·8	2·1	1·6	1·5	1·4	1·4	1·5	2·4	2·6	2·3
Järnbruksarbetare	1·6	1·4	1·3	0·9	0·6	0·4	0·5	0·6	0·7	0·6	0·7	1·5	1·4	1·0
Verkstadsarbetare	4·0	5·0	4·7	4·0	3·4	2·6	1·8	1·7	1·6	1·6	1·8	2·7	3·0	2·7
Murareförbundet	52·5	50·9	48·3	30·9	16·0	7·5	4·9	5·1	8·1	13·3	18·9	31·9	34·2	28·6
Målareförbundet	53·1	47·6	38·2	25·7	16·8	14·3	11·2	8·6	5·9	14·0	23·2	29·2	34·7	30·5
Pappersindustriarbetareförb.	13·7	10·9	9·7	9·3	8·0	6·8	6·1	5·6	6·3	6·9	7·6	8·3	10·9	8 6
Sadelm.- o. tapetserareförb.	22·4	15·5	12·5	9·7	9·1	7·2	7·5	6·4	4·2	3·3	3·2	8·7	12·0	8·1
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	16·7	15·0	10·8	8·0	11·3	7·1	8·1	6·9	14·3	11·7	11·9	37·5	14·8	17·8
Stenindustriarbetareförb.	29·0	20·7	17·1	9·3	6·5	7·3	8·2	9·4	9·3	10·8	9·0	22·3	17·9	10·6
Sågverksindustriarbetareförb.	29·5	24·6	23·9	19·9	13·8	8·1	5·6	7·7	9·5	12·8	16·4	28·8	19·5	15·9
Textilarbetareförbundet	5·8	5·2	4·7	4·7	3·8	4·5	4·2	3·4	3·4	3·2	3·0	4·9	3·0	2·8
Tobaksindustriarbetareförb.	9·2	9·9	9·7	8·8	8·4	7·9	7·8	7·1	7·3	7·7	7·8	7·8	8·7	8·5
Transportarbetareförb.	15·7	15·4	13·9	12·0	9·0	6·7	6·5	6·7	7·2	7·6	9·1	12·0	11·5	11·9
Träindustriarbetareförb.	14·5	10·0	8·3	5·5	4·2	3·8	3·4	3·2	2·7	3·4	3·7	15·5	6·4	5·3
Typografförbundet	4·3	2·3	1·5	1·2	1·0	0·7	0·8	1·9	1·8	1·7	1·8	2·6	2·2	1·5
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	21·7	21·5	21·4	15·0	12·4	11·0	10·0	9·2	9·2	9·8	17·3	19·7	16·3	14·7
Summa	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	8·4	7·1

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 13. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (—) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av mars 1943.*										
Stockholms stad	1	1 709	—	1 709	— 174	—	— 174	63·6	64·4	2·8
Stockholms	11	127	130	257	— 12	+ 6	— 6	71·6	58·8	0·9
Uppsala	5	58	30	88	— 8	+ 2	— 6	63·6	50·0	0·6
Södermanlands	3	13	1	14	— 14	+ 1	— 13	·	·	0·1
Östergötlands	2	112	—	112	— 94	—	— 94	73·2	70·5	0·4
Jönköpings	4	80	—	80	— 7	—	— 7	80·0	71·3	0·3
Kronobergs	1	20	—	20	+ 4	—	+ 4	·	·	0·1
Kalmar	4	100	3	103	— 8	— 2	— 10	72·8	69·9	0·5
Gotlands	1	—	4	4	— 65	— 4	— 69	·	·	0·1
Blekinge	13	19	54	73	+ 5	+ 7	+ 12	83·6	74·0	0·5
Kristianstads	2	33	2	35	—	— 1	— 1	·	·	0·1
Malmö stad	1	479	—	479	— 120	—	— 120	80·2	58·5	3·0
Malmöhus i övrigt	8	260	13	273	— 216	— 14	— 230	81·0	58·2	0·7
Hallands	5	40	2	42	— 9	— 2	— 11	·	·	0·3
Göteborgs stad	1	1 742	—	1 742	— 88	—	— 88	72·5	55·3	6·2
Göteborgs o. Bohus i övrigt	34	248	1 195	1 443	— 44	— 31	— 75	83·6	51·4	7·1
Älvsborgs	6	53	29	82	— 13	+ 1	— 12	75·6	65·9	0·2
Skaraborgs	5	21	1	22	— 1	+ 1	—	·	·	0·1
Värmlands	6	76	88	164	— 14	+ 2	— 12	76·8	77·4	0·6
Örebro	1	59	—	59	— 18	—	— 18	69·5	71·2	0·3
Västmanlands	1	—	1	1	— 2	+ 1	— 1	·	·	0·0
Kopparbergs	2	22	—	22	— 1	—	— 1	·	·	0·1
Gävleborgs	6	100	7	107	— 15	— 1	— 16	78·5	87·9	0·4
Västernorrlands	32	81	1 333	1 414	— 30	— 72	— 102	85·6	65·3	5·1
Jämtlands	1	1	—	1	—	—	—	·	·	0·0
Västerbottens	5	10	15	25	—	+ 9	+ 9	·	·	0·1
Norrbottens	9	37	142	179	+ 36	— 14	+ 22	83·2	24·0	0·8
Summa	**170**	**5 500**	**3 050**	**8 550**	**— 908**	**— 111**	**— 1 019**	**76·0**	**59·9**	**1·8**
b) *Februari 1942—Mars 1943.*										
1942							antal %			
februari	264	17 633	7 516	25 149	— 331	+ 221	— 110 0·4	74·2	37·3	4·0
mars	254	15 364	6 698	22 062	— 2 269	— 818	— 3 087 12·3	75·0	41·8	3·5
april	229	10 239	5 296	15 535	— 5 125	— 1 402	— 6 527 29·6	75·4	48·1	2·4
maj	204	6 510	3 550	10 060	— 3 729	— 1 746	— 5 475 35·2	75·3	50·9	1·6
juni	190	4 696	3 245	7 941	— 1 814	— 305	— 2 119 21·1	75·5	51·6	1·2
juli	177	3 958	3 001	6 959	— 738	— 244	— 982 12·4	78·0	54·0	1·1
augusti	173	3 713	2 936	6 649	— 245	— 65	— 310 4·5	77·8	54·2	1·0
september	168	3 672	2 747	6 419	— 41	— 189	— 230 3·5	77·0	54·9	1·0
oktober	161	3 898	2 479	6 377	+ 226	— 268	— 42 0·7	75·6	52·9	1·0
november	164	4 204	2 467	6 671	+ 306	— 12	+ 294 4·6	75·6	54·8	1·0
december	171	5 724	2 868	8 592	+ 1 520	+ 401	+ 1 921 28·8	74·8	50·0	1·3
1943										
januari	178	6 739	3 253	9 992	+ 1 015	+ 385	+ 1 400 16·3	76·7	50·8	1·6
februari	172	6 408	3 161	9 569	— 331	— 92	— 423 4·2	76·6	56·4	1·5
mars	170	5 500	3 050	8 550	— 908	— 111	— 1 019 10·6	76·0	59·9	1·3

Tab. 14. De arbetslösas yrkestillhörighet. Mars 1943.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	**36**	**110**	**146**	**− 43**	**− 14**	**− 57**	**121**	**82·9**
Jordbruk	34	8	42	− 41	− 8	− 52	24	·
Skogshushållning	2	102	104	+ 1	− 6	− 5	97	93·3
Industri och hantverk	**3 091**	**2 372**	**5 463**	**− 639**	**− 79**	**− 718**	**4 436**	**81·2**
Ingenjörsarbete och arbetsledning	57	2	59	—	—	—	55	93·2
Malmbrytning	10	—	10	+ 10	—	+ 10	—	—
Metall- och maskinindustri	267	34	301	− 27	− 4	− 31	236	78·4
Jord- och stenindustri	160	1 088	1 248	− 14	− 35	− 49	1 097	87·9
stenindustri	106	1 037	1 143	− 11	− 40	− 51	1 005	87·9
glasindustri	6	47	53	—	+ 4	+ 4	48	90·6
annan hithörande industri	48	4	52	− 3	+ 1	− 2	44	84·6
Trävaruindustri	182	475	657	− 23	− 90	− 113	572	87·1
sågverksindustri	129	469	598	− 19	− 92	− 111	529	88·5
annan trävaruindustri	53	6	59	− 4	+ 2	− 2	43	72·9
Pappersindustri	36	297	333	− 10	+ 57	+ 47	280	84·1
Grafisk industri	30	—	30	+ 7	—	+ 7	23	·
Livsmedelsindustri	115	8	123	− 16	− 1	− 17	98	79·7
Textil- och beklädnadsindustri	52	4	56	− 14	+ 1	− 13	44	78·6
Läder-, hår- och gummivaruindustri	57	4	61	− 13	—	− 13	45	73·8
skoindustri	25	3	28	+ 1	− 1	—	19	·
gummivaruindustri	4	—	4	− 6	—	− 6	3	·
annan hithörande industri	28	1	29	− 8	+ 1	− 7	23	·
Kemisk-teknisk industri	93	5	98	+ 18	− 5	+ 13	67	68·4
Byggnadsverksamhet	2 011	451	2 462	− 558	− 2	− 560	1 899	77·1
husbyggnadsarbete	1 811	202	2 013	− 460	− 11	− 471	1 572	78·1
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	200	249	449	− 98	+ 9	− 89	327	72·8
Kraft- och värmeproduktion	21	4	25	+ 1	—	+ 1	20	·
Sjöfart och fiske	**92**	**19**	**111**	**− 33**	**− 1**	**− 34**	**83**	**74·8**
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	**1 588**	**192**	**1 780**	**− 83**	**− 28**	**− 111**	**1 473**	**82·8**
Kontors-, affärs- och lagerarbete	534	22	556	− 52	− 5	− 57	494	88·8
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	179	10	189	− 19	—	− 19	172	91·0
kontorsvaktmästare m. fl.	4	—	4	+ 3	—	+ 3	4	·
affärsförest., bitr., agenter m. fl.	242	7	249	− 19	—	− 19	225	90·4
lagerarbetare och förrådsbiträden	109	5	114	− 17	+ 5	− 22	93	81·6
Landtransport	730	163	893	− 25	− 22	− 47	687	76·9
hamn- och stuveriarbetare	481	147	628	+ 5	− 22	− 17	473	75·3
chaufförer och åkeriarbetare	212	15	227	− 20	+ 3	− 17	183	80·6
övriga hithörande grupper	37	1	38	− 10	− 3	− 13	31	·
Hotell- och restaurangrörelse	103	—	103	− 11	—	− 11	87	84·5
Litterärt och konstnärligt arbete	133	7	140	—	− 1	− 1	131	93·6
Förvaltning och undervisning	63	—	63	—	—	—	54	85·7
Sjukvård och hygien	25	—	25	+ 5	—	+ 5	20	·
Husligt arbete	**21**	**2**	**23**	**− 1**	**+ 1**	**—**	**13**	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	**672**	**355**	**1 027**	**− 109**	**+ 10**	**− 99**	**828**	**80·6**
Summa	**5 500**	**3 050**	**8 550**	**− 908**	**− 111**	**−1019**	**6 954**	**81·3**
därav 16—25 år	179	75	254	− 57	− 10	− 67		
26—50 »	1 929	1 242	3 171	− 569	− 107	− 676		
över 50 »	3 392	1 733	5 125	− 282	+ 6	− 276		

Tab. 15. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
		a) *Vid utgången av mars 1943.*								
Stockholms stad	1 515	110	—	515	261	—	17	490	23	99
Stockholms	168	29	—	—	17	—	—	87	21	14
Uppsala	47	—	—	—	5	—	34	—	—	8
Södermanlands	14	—	—	—	1	—	11	—	—	2
Östergötlands	71	—	—	—	6	—	—	56	1	8
Jönköpings	62	26	—	—	3	—	27	—	—	6
Kronobergs	20	—	—	—	1	—	14	—	—	5
Kalmar	61	—	—	—	3	12	46	—	—	—
Gotlands	4	—	—	4	—	—	—	—	—	—
Blekinge	54	45	—	—	2	—	7	—	—	—
Kristianstads	31	—	—	—	—	—	31	—	—	—
Malmö stad	412	184	—	43	13	—	—	168	4	—
Malmöhus i övrigt	252	142	—	11	3	—	5	88	3	—
Hallands	24	—	—	18	—	—	1	—	—	5
Göteborgs stad	1 301	148	228	191	50	18	—	606	6	54
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 234	571	414	70	1	18	5	113	8	34
Älvsborgs	38	—	—	—	—	—	20	—	7	11
Skaraborgs	22	—	—	5	—	—	8	—	7	2
Värmlands	127	18	29	—	5	—	25	39	6	5
Örebro	29	7	—	8	6	8	—	—	—	—
Västmanlands	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Kopparbergs	3	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Gävleborgs	37	—	—	31	2	—	—	—	—	4
Västernorrlands	1 300	110	643	122	2	28	45	307	3	40
Jämtlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens	7	—	—	5	1	—	—	—	—	1
Norrbottens	119	—	41	—	—	—	68	—	1	9
Summa	**6 954**	**1 390**	**1 355**	**1 023**	**386**	**84**	**364**	**1 954**	**91**	**307**
därav städer	4 341	677	291	873	369	56	227	1 564	57	227
	b) *Februari 1942—Mars 1943.*									
1942										
februari	19 218	2 649	1 524	1 955	384	57	963	10 191	564	931
mars	17 040	2 258	1 589	2 031	393	68	791	8 524	424	962
april	12 794	1 702	1 443	1 819	407	85	671	5 631	231	805
maj	8 462	2 146	1 061	1 443	388	113	477	2 082	116	636
juni	6 903	2 177	945	1 206	370	178	409	974	66	578
juli	6 210	2 102	937	1 080	348	162	281	822	50	428
augusti	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403
september	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371
oktober	4 931	1 434	831	963	341	101	231	654	39	337
november	4 947	1 281	744	918	373	88	244	898	55	346
december	6 061	1 114	802	871	398	33	189	1 778	538	338
1943										
januari	6 994	1 271	971	815	357	24	324	2 738	180	314
februari	7 251	1 597	1 097	867	384	33	474	2 352	136	311
mars	6 954	1 390	1 355	1 023	386	84	364	1 954	91	307

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1938—1943.

Tab. 16. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	147
1943	137	133	114										
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)												
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·8	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5
1943	8·4	7·1											
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306
1943	9 993	9 569	8 550										

Tab. 17. Indextal för antalet sysselsatta arbetare. 1:a kv. 1935 = 100.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1938	114·7	117·9	117·8	116·3
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1942	104·7	110·7	114·7	114·7
1943	110·2			

Tab. 18. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	Febr.	Maj	Aug.	Nov.
1938	3·5	3·5	3·5	3·6
1939	3·7	3·9	4·0	3·8
1940	3·7	3·4	3·4	3·4
1941	3·2	3·4	3·4	3·5
1942	3·4	3·7	3·8	3·7
1943	3·6			

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 7—9 och 17—18. För mars 1943 ha rapportkorten utsänts till omkring 12 800 företagare, av vilka c:a 8 400 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas endast för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 8 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under februari 1942—mars 1943 med september 1939 som bas. Indextalen för mars 1943 äro preliminära. Indextalen i tab. 8 ha beräknats med användande av månadsindextal, som visa arbetarantalets förändringar, om arbetare på semester räknas som sysselsatta. I tab. 17 ha enligt kedjemetoden beräknats kvartalsindextal (den mellersta månaden i varje kvartal) över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 9 och 18 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 10.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — *Tab. 16.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(11 mars—10 april 1943.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

Amonn, A. Der Streit um die »Quantitätstheorie» und die Möglichkeit inflationistischer Preissteigerungen. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1943, nr 1.
Dehen, P. Das Volkseinkommen als Leistungseinkommen. Weltwirtschaftliches Archiv B. 57, s. 238.
Odhe, T. Den ekonomiska friheten och demokratin. Kooperatören 1943, nr 5.
Veit, O. Geldüberschuss und Wirtschaftslenkung. Weltwirtschaftliches Archiv B. 57, s. 278.
Statlig konjunkturreglering? Affärsvärlden 1943, nr 13.

Sverige.

Ekman, J. L. Sveriges skogar efter kriget. Skogen 1943, nr 6.
Friberger, E. Arkitekterna och fredsberedskapen. Byggmästaren 1943, nr 6.
Goldmann, H. M. Människan i svenskt produktionsliv. Industriell psykologi i praktisk tillämpning vid åtta stads- och bruksföretag. Affärsekonomi 1943, nr 5.
Knutson, D. Akademikerna och samhället. Sv. läkartidningen 1943, nr 11.
König, W. Engångsskatt och statsbankrutt. Sunt förnuft 1943, nr 3.
Myrdal, Alva. Fredsberedskap för vårt land. Från riksdag och kanslihus 1943, nr 1.
[Sterner, R.] Intervju om ekonomisk fredsberedskap. Metallarbetaren 1943, nr 14.
1941 års familjebeskattningssakkunniga. Vem betalar statsskatten? Fackföreningsrörelsen 1943, nr 13.
Företagarna och den ekonomiska upplysningen. Finanstidningen 1943, nr 11.

Belgien.

L'Office Central de Statistique, ses attributions et son organisation. Bulletin de statistique 1943, nr 1.
Le recensement économique et social du 27 février 1937 et l'effectif des classes moyennes. Bulletin de statistique 1943, nr 2.

Schweiz.

Ekonomiska efterkrigsproblem i Schweiz. Industria 1943, nr 7.
Hvorledes klarer Svejts Tidens Problemer? Arbejderen 1943, nr 6.

Storbritannien.

B[runius], Th. Brittisk efterkrigsplanering. Industria 1943, nr 7.

Tyskland.

Koncentration och rationalisering inom tyska industrin. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 14.
Strukturella omvälvningar i Tyskland. Industria 1943, nr 7.

Arbetarskydd.

Sverige.

Andersson, Hugo. Hur olycksfallsstatistiken föres och användes vid AB Atlas Diesel. Verkstäderna 1943, nr 3.
Gyllencreutz, S. Hur förmannen intresseras och utbildas för säkerhetsarbetet. Affärsekonomi 1943, nr 5.
Hikel, V. Döden i grytan — en arbetarskyddsfilm. Metallarbetaren 1943, nr 10.
Sundstedt, N. Nya omklädnads- och tvättrum vid Domnarfvets Jernverk. Arbetarskyddet 1943, nr 2.
Informationskonferens angående säkerhetstjänsten. Arbetarskyddet 1943, nr 2.
Ny yrkessjukdom [vid nickelsvampverket i Rönnskär]? Metallarbetaren 1943, nr 11.

Belgien.

Les accidents du travail survenus aux ouvriers en 1937. Bulletin de statistique 1943, nr 2.
Rapport annuel du service médical du travail. 1941. Revue du travail 1942, nr 11/12.

Tyskland.

Kremer. Weshalb auch heute Arbeitsschutz? Reichsarbeitsblatt 1943, nr 9.
Pilz. Die allgemeinen Unfallverhütungsvorschriften und die Gefolgschaft. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 7.

Arbetslön och arbetstid.

Lønudviklingen i nogle Lande under Krigen. Økonomi og Politik 1943, nr 4.

Sverige.

Daco. Daco avstyrker lagförslag om begränsning av dyrtidstillägg. Handelstjänstemannen 1943, nr 3.

MALMGREN, R., & SUNDBERG, H. Två statsrättslärda uttala sig om lagförslaget [om begränsning av dyrtidstillägg]. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1943, nr 3.
[NORDHOLM, G.] Det aktuella lönepolitiska läget. Sv. affärsliv 1943, nr 5.
OHLIN, B. Tjänstemännen samt pris- och lönestoppolitiken. Tidskrift för den centrala statsförvaltningens tjänstemän 1943, nr 1.
PETRI, B. Förslaget till lag om begränsning av dyrtidstillägg. Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 2.
P[ETTERSSON], G[UNNAR]. Semesterlagens blindtarm. Arbetsledaren 1943, nr 6.
Enhetliga dyrtidstillägg för alla. Sv. trafiktidning 1943, nr 11.
Mot tvångsreglerade dyrtidstillägg. Våra fackorganisationer vädja. Sv. trafiktidning 1943, nr 12.

Danmark.

Ny dansk dyrtidsreglering. Industria 1943, nr 6.

Tyskland.

Tätige Lohnpolitik. Der deutsche Volkswirt 13 mars 1943.
Verdienstunterschiede in Stadt und Land. Der deutsche Volkswirt 13 mars 1943.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

MEYER, H. R. Das Problem der Arbeitsbeschaffung mit besonderer Berücksichtigung der Arbeitsbeschaffung auf dem Gebiete des Verkehrs. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1943, nr 1.

Sverige.

BRATT-OSTERGAARD, NANCY. Halvdagstjänst skulle lösa många mödrars problem. Vi 1943, nr 11.
HEDKVIST, Ch. Partiellt arbetsföra vill ha produktivt arbete. Vi 1943, nr 14.
HÖJER, SIGNE. Hur kan hemhjälpsfrågan lösas? Yrkeskvinnan 1943, nr 3.
JARKE, MAJ. Social uppvärdering av hemvårdsarbetet väntas lösa även hemsysterfrågan. Morgonbris 1943, nr 4.
JONASSON, SVEN. De högskolebildades framtidsutsikter. Industritjänstemannen 1943, nr 3.
KUMM, E. När skogsindustrin befolkades. Skogsindustriarbetaren 1943, nr 6.
LINDELL, K. Arbetslöshetsförsäkringen i funktion [inom grov- och fabriksarbetareförbundet]. Förbundskamraten 1943, nr 4.
LINDSTRÖM, N. Den partiella arbetskraftens tillvaratagande. Sv. vanföretidskrift 1943, nr 3.
LÖFGREN, H. Blockorganisationen inom jordbruket. Från departement och nämnder 1943, nr 6.
PETERSON-BERGER, LISA. Problem kring arbetslöshetsförsäkringen. Arbetsförmedlingen 1943, nr 2.
THOMSON, A. Tjänsteplikt eller frivillighet? Yrkeskvinnan 1943, nr 2.
WIKANDER, R. Arbetslöshet och fredsberedskap. Sunt förnuft 1943, nr 3.
Problemet om Arbejdskraftens rette Fordeling indenfor Erhvervene. Arbejdsgiveren (Danmark) 1943, nr 6.

Finland.

KAHRA, E. Arbetsmarknadens reglering i Finland. Industria 1943, nr 7.

Norge.

Tvangsmobilisering av norsk arbeidskraft. Industria 1943, nr 6.

Storbritannien.

MONTAN, K. England prövar de partiellt arbetsföras problem. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 14.
Recruitment and distribution of nurses and midwives. The Ministry of labour gazette 1943, nr 2.
Training and resettlement of disabled persons. The Ministry of labour gazette 1943, nr 2.

Tyskland.

STOTHFANG, W. Totaler Krieg — totaler Arbeitseinsatz. Der Vierjahresplan 1943, nr 3.
Tysklands statliga arbetsförmedling. Industria 1943, nr 7.

Befolkningsfrågor.

Sverige.

BÖÖK, J. A. Fyra friska barn är räddningen. Friskt folk 1943, nr 3.
WAHLUND, S. Befolkningsförsvar! Sv. familjevärnet 1943, nr 1.
Befolkningsrörelsen i Stockholm år 1942. Statistisk månadsskrift 1943, nr 2.
Med sikte på framtiden. Några redaktionella synpunkter på Familjebeskattningssakkunnigas förslag. Sv. familjevärnet 1943, nr 1.

Danmark.

QUENSEL, C.-E. Befolkningsrörelsen i Danmark under år 1941. Statsvetenskaplig tidskrift 1943, nr 1.
Børneantallet i forskellige Indkomst- og Erhvervsgrupper 1941/42. Statistiske Efterretninger 1943, nr 13.
Fødsler i København i 1942. Statistisk Maanedsskrift 1943, nr 2.
Hovedstadsbefolkningens Fordeling efter Fødested og Statsborgerforhold den 5. November 1940. Statistisk Maanedsskrift 1943, nr 1.

Tyskland.

Die Ehescheidungen im Jahre 1941. Wirtschaft und Statistik 1943, nr 3.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

ANKARCRONA, C. Ingen generell hyresböjning på ett och ett halvt år. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 7.

ANKARCRONA, C. En omkostnadsindex för hyresfastigheter 1935—1943. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 6.
EKMAN, R. Barnrikehusen socialt experiment. Medborgaren 1943, nr 4.
ELGHUFVUD, G. Befolkningsutveckling och bostadsproduktion i Stockholm. Kommunalteknisk tidskrift 1943, nr 2.
ESSÉN, E. Den fattiga befolkningens bostadsförhållanden i Stockholm. Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 2.

Danmark.

Familier under kommunal Boligforsorg. Statistiske Efterretninger 1943, nr 16.

Finland.

TAMMINEN, M. Byggnadskostnadernas utveckling i Finland. Social tidskrift 1943, nr 1/2.
Den statsunderstödda allmännyttiga bostadsbyggnadsverksamheten år 1942. Social tidskrift 1943, nr 1/2.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

GRUNDSTRÖM, S. Något om landsorganisationen i Sverige samt några jämförelser med andra länder. Arbetsledaren 1943, nr 6.

Sverige.

CHRISTIANSEN, E. Historien om Fredrik Sterky. Arbejderen 1943, nr 7.
HJALMARSSON, H. Kooperationens förhandlingsorganisation. Kooperatören 1943, nr 5.
NORDENSKIÖLD, O. Daco och de privatanställda tjänstemännens organisationssträvanden. Tidskrift för den centrala statsförvaltningens tjänstemän 1943, nr 1.

Amerikas förenta stater.

Sixty-second annual convention of the American federation of labor. International labour review dec. 1942.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Finland.

NIEMINEN, A. O. I krigstjänst varande yrkesidkares och bostadsaktieägares hyres- och vederlagsavgifter. Social tidskrift 1943, nr 1/2.

Hälso- och sjukvård.

BERVEN, E. Kräfta — cellernas uppror. Friskt folk 1943, nr 2.
JONSSON, ERIC. De reumatiska sjukdomarna och samhället. Svenska röda korset 1943, nr 3.

Sverige.

HULTMAN, S. T. Barnen och kristiden. Sv. läkartidningen 1943, nr 12.
MYRGÅRD, A. Distriktssköterskeorganisationen. [Är kombinationen socialvård-sjukvård inom distriktsvården lämplig?] Sv. läkartidningen 1943, nr 10.
PARENIUS, M. Anslag från pensionsstyrelsen till folkhälsans höjande. Folkpensioneringen 1943, nr 2.
STRÖM, J. Hälsovården för mödrar och barn i Sverige. Friskt folk 1943, nr 3.
TJELLSTRÖM, MAJA. En distriktssköterskas arbete. Svenska röda korset 1943, nr 3.
Tuberkulosbekämpandet vid sinnessjukhusen. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1943, nr 1.

Danmark.

GODTFREDSEN, E. Betingelser og Vilkaar for praktisk Lægegerning i Danmark. Sv. läkartidningen 1943, nr 14.

Tyskland.

MUTHESIUS. Die Tuberkulosehilfe. Deutsche Zeitschrift für Wohlfahrtspflege dec. 1942/jan. 1943.
STEFFEN, V. Erfarenheter av tvångsinternering av asociala lungtuberkulösa i Tyskland. Sv. läkartidningen 1943, nr 13.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

TCHERKINSKY, M. L'importance économique des exploitations agricoles européennes appartenant à diverses classes de grandeur. Revue internationale d'agriculture 1943, nr 1.

Sverige.

NANNESON, L. Produktionskostnads- och lönsamhetskalkyler i jordbruket. Lantmannen 1943, nr 11.
STATENS LIVSMEDELSKOMMISSION. Plan för 1943 års växtodling. Hushållningssällskapens tidskrift 1943, nr 2.
STENSGÅRD, A. H. Kalkyler rörande mjölkproduktionens lönsamhet. Lantmannen 1943, nr 11.
Kronotorpen. Småbrukarnas tidning 1943, nr 7.

Tyskland.

Die Bauernsiedlung im Jahre 1941. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1942, nr 4.
Die Entwicklung der Familien- und Betriebsverhältnisse der Neubauern (Neusiedler) nach der Ansiedlung. Vierteljahrsh. zur Statistik des Deutschen Reichs 1942, nr 4.

Kooperation.

Sverige.

Kooperativa föreningars jordförvärv. Kooperatören 1943, nr 6.

Kristidsfrågor.

Sverige.

DAHLIN, E. H. Priskontorsföreståndarnas befogenheter. Från departement och nämnder 1943, nr 5.

Danmark.

GROES, E. Priskontrol 1939—1942. National-økonomisk Tidsskrift 1943, nr 1.

SKADE, RIGMOR. Danmark under Krigen. Økonomiske Foranstaltninger i Perioden Oktober—December 1942. Økonomi og Politik 1943, nr 4.

Schweiz.

NAPOLSKI, F. v. Kommt der schweizerische Preisstopp? Der deutsche Volkswirt 27 mars 1943.

Preisstabilisierung. Schweiz. Konsum-Verein 1943, nr 13.

Tyskland.

Den tyska priskontrollen i närbild. Industria 1943, nr 7.

Nykterhetsfrågan.

OETTLI, M. Nüchternheitsunterricht. Alkoholfreie Jugenderziehung 1942, nr 1.

TERNBLAD, H. En dålig bundsförvant. Reformatorn 1943, nr 13.

Sverige.

BORGSTRÖM, C. G. Göteborgspolisens fylleristatistik. Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 2.

DAHLBERG, G. Statistik över fylleriförseelser. Tirfing 1943, nr 1.

GAMBY, E. Restauranterna och nykterhetsrörelsen. Tidskrift för hotell- och restaurantnäringen 1943, nr 6.

HAG, F. Om anstaltsklientelets differentiering. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 2.

— Sover det sociala samvetet i kommunerna? Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 3.

HÖJER, J. A. Ungdomsdryckenskapen såsom orsak till sjuklighet och alkoholism. Tirfing 1943, nr 1.

KINBERG, O. Hur förebygger man alkoholmissbruk hos ungdom? Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 3.

KÖPPER, H. Ett inlägg i frågan om effektivare åtgärder mot motboksöverlåtelse. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 3.

OHLIN, B. Priskänsligheten hos efterfrågan på spritdrycker. Tirfing 1943, nr 1.

ROSELL, S., & ANDERSSON, GUNVOR. 3 filmer av 36 spritfria. Reformatorn 1943, nr 14.

SVENNEGÅRD, C. Sekretesslagen och nykterhetsnämnds tystnadsplikt. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 2.

ÅMAN, A. Anstaltsvården för alkoholister under andra världskriget. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 2.

— Vad kan göras för att förebygga misshandel i hemmen? Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 3.

Alkoholflodens följder: Könssjukdomarna öka i Stockholm. Reformatorn 1943, nr 13.

»Farfar dansar gammalvals.» Vilken åldersgrupp dominerar restaurangdansen? Reformatorn 1943, nr 11.

En rundfråga om orsakerna till det ökade fylleriet och om åtgärder däremot. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 3.

Finland.

TOMMILA, O. En väldig nykterhetskampanj i Finland. Motorföraren 1943, nr 3.

Frankrike.

RIÉMAIN, F. Die Propaganda in Frankreich für eine alkoholgegnerische Jugenderziehung. Alkoholfreie Jugenderziehung 1942, nr 2.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

CHRISTENSON, I. Mjölken och folkhälsan. Friskt folk 1943, nr 3.

LICHTENSTEIN, A. Barn, kristid och vitaminer. Friskt folk 1943, nr 2.

Die Lebenshaltungskosten in der Welt Ende 1942. Wirtschaft und Statistik 1943, nr 3.

Prisstigningen i Danmark og Sverige. Tidsskrift for Industri 1943, nr 6.

Sverige.

INDUSTRIFÖRBUNDET. Förslaget till ny prisregleringslag. (Yttrande.) Industriförbundets meddelanden 1943, nr 1.

[KOMMERSKOLLEGIUM.] Utlåtande angående förslag till ny prisregleringslag. Kommersiella meddelanden 1943, nr 3.

L[ÅNSTRÖ]M, K. V. Index skall anpassas. Signalen 1943, nr 13.

OLSSON, HELMER. Förskjutningar i försörjningsläget. Kooperatören 1943, nr 5.

PETTERSSON, LENNART. Om levnadskostnadsindex. Politisk tidskrift 1943, nr 17/18.

SETTERGREN, L. Apelsinimporten under kriget. Sv. affärsliv 1943, nr 6.

SKOGSBERG, S. Näringstillförsel och kosthåll bland vissa understödstagare i Göteborg. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 3.

WAGENIUS, Å. Säsongvariationen i mejeriernas mjölkinvägning. Kommersiella meddelanden 1943, nr 3.

Dyrortsgrupperingen. Lanternan 1943, nr 6.

Indextal och lönetillägg i tabell. Sv. trafiktidning 1943, nr 11.

Prissättning för jordbruksprodukter med möjlighet till justering. Från departement och nämnder 1943, nr 6.

Äggsituationen. Finanstidningen 1943, nr 14.

Finland.

AHLGREN, G. Torvens betydelse för vår bränsleförsörjning. (Föredrag med diskussion.) Ekonomiska samfundets tidskrift. Ny serie, nr 58.

Schweiz.

Der Stand der Kleinhandelspreise in den Schweizerstädten am 1. März 1943. Schweiz. Konsum-Verein 1943, nr 14.

Socialförsäkring.

Sverige.

ENELL, H. Några önskemål på livförsäkringslagstiftningens område. Nordisk försäkringstidskrift 1943, nr 2.

Den statsunderstödda sjukkasserörelsens utbredning inom riket vid slutet av år 1940. Folkpensioneringen 1943, nr 2.

Amerikas förenta stater.

»A new structure of social security.» International labour review dec. 1942.

Proposed social insurance extension in the United States. International labour review jan. 1943.

Finland.

SAARISTO, S. Statens olycksfallsnämnd — statens olycksfallsbyrå 25 år. Social tidskrift 1943, nr 1/2.

Norge.

MONRAD, H. S. Overblikk over kollektiv pensjonsforsikring gjennem 25 år. Nordisk försäkringstidskrift 1943, nr 2.

Storbritannien.

Beveridgeplanens individuella motprestation. Industria 1943, nr 6.

Kvinnan och Beveridgeplanen. Yrkeskvinnan 1943, nr 3.

Social security plans in Great Britain. International labour review jan. 1943.

Um den Beveridge-Plan. Sozialpolitische Weltrundschau febr. 1943.

Unterhausdebatte über den Beveridge-Plan. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 6.

Socialvård.

ERKKILÄ, S. Socialvård till förebyggande av självmord. Social-medicinsk tidskrift 1943, nr 3.

MONTAN, K. Invalidvården i England och Finland. Social-medicinsk tidskrift 1943, nr 4.

Sverige.

[GOLDKUHL, E.] 2 000 sinnessjuka på ålderdomshem. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 3.

HULTSTRÖM, L. Socialtjänsten ger socialvård under krigsförhållanden. Från departement och nämnder 1943, nr 6.

PETZÄLL, E. Prästerna och socialvården. Medborgaren 1943, nr 4.

SV. LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND. Socialvårdskommitténs förslag till socialvårdens organisation. Styrelsen för Svenska landskommunernas förbund har enhälligt avstyrkt förslaget. Landskommunernas tidskrift 1943, nr 4.

SÖDERBLOM, ANNA LISA. Vi behöver fler barnkrubbor. Sv. familjevärnet 1943, nr 1.

UTTER, MARGIT. Samhällsvård i ödebygden. Hertha 1943, nr 3.

Finland.

MUSTALA, P. Av lagarna om unga förbrytare föranledda åtgärder. Finsk kommunaltidskrift 1943, nr 1.

Fattigvården och barnskyddet år 1940. Social tidskrift 1943, nr 1/2.

Undersökning av de faktorer, som påverka matunderstödens storlek i Helsingfors' fattigvård. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 3.

Tyskland.

Die Fürsorgeerziehung im Deutschen Reich im Rechnungsjahr 1941. Deutsche Jugendhilfe dec. 1942/jan. 1943.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

Lärlingskommittén föreslår lärlingslag, överstyrelse och ökade lärlingsbidrag. Hantverk och småindustri 1943, nr 3.

Finland.

LEVANDER, A. Industrins yrkesskolor år 1942. Industritidningen 1943, nr 1.

Norge.

VAALER, R. Undervisning på arbeidsplassen. Norges industri 1943, nr 1.

Tyskland.

SCHMILINSKY, G. Einheitliche Erziehungsbeihilfen für Lehrlinge und Anlernlinge. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 8.

Ut- och invandring.

Tyskland.

LANGER, H. Die Masszahlen in der Fremdenverkehrsstatistik. Deutsches statistisches Zentralblatt 1943, nr 3/4.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

AFFÄRSEKONOMISKA FORSKNINGSINSTITUTET VID HANDELSHÖGSKOLAN I STOCKHOLM.
Butikshyresstudier i Stockholm. Sthlm 1943. [Stencil.]
Undersökning av färghandelns ekonomiska läge åren 1938 och 1940. Sthlm 1943. (Meddelande. 14.)

AHNLUND, N., HARRIE, I., & HAFSTRÖM, G. Nordisk horisont. Sthlm 1943. (Nordens serie 1.)

AKTIEBOLAGET VIN- OCH SPRITCENTRALEN JÄMTE DOTTERBOLAG.
Förvaltnings- och revisionsberättelser för år 1942. Sthlm 1943.

ANKARCRONA, C. En omkostnadsindex för hyresfastigheter 1935—43. På uppdrag av Sveriges fastighetsägareförbund utarb. Sthlm 1943. (Sveriges fastighetsägareförbunds skriftserie 12.)

BOHLIN, T., [m. fl.] Livsduglig ungdom. Ett inlägg i diskussionen om ungdomen. Sthlm 1942.

CASPARSSON, R. Krig — löner. Fyra ramavtal. Sthlm 1943. (Aktuella frågor 1.)

DANMARK. Det statistiske Departement. Statistiske Meddelelser, Række 4. Khvn 1943. Bd 117: H. 6. Beskæftigelsesforholdene i 1941.

DREJER, A. AXELSEN. Den danske Andelsbevægelse. Med Bidrag af .... 5. Udg. Khvn 1943. (Nyt socialt Bibliotek.)

NORGE. Direktoratet for arbeidsformidling og arbeidslöshetstrygd. Årsmelding. 1939—41. Oslo 1942.

OSLO. Kommunens statistiske kontor. Statistisk årbok for Oslo by. Årg. 54. (1942). Oslo 1943.

SCHWEIZ. Eidg. statistisches Amt. Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1943.
105. Bundessubventionen und gesetzliche Anteile. 1938—39.
107. Steuerbelastung in der Schweiz. 1942.
109. Eidgenössisches Wehropfer 1940. Kanton Appenzell.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1943. Sthlm 1943.
7. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. Bil. 1. *Hjärne, U.* Hygieniska förutsättningar för skolarbetet. (E.)
14. Betänkande angående åtgärder mot spekulation i vattenkraft. Avg. [d. 27 febr. 1943]. (Ju.)
15. Utredning och förslag angående statsbidrag till social hemhjälpsverksamhet. Avg. [d. 10 mars 1943] av 1941 års befolkningsutredning. (S.)
16. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 5. Förslag till åtgärder för järn- och metallforskningens ordnande. [Avg. d. 23 febr. 1943.] (H.)
17. Tillströmningen till de fria fakulteterna och arbetsförhållandena närmast efter avlagd examen samt militärtjänstgöringens inverkan på universitets- och högskoleungdomens studier och ekonomiska förhållanden. Statistiska undersökningar utförda av Statens arbetsmarknadskommission. [Avg. d. 8 mars 1943.] (S.)
18. Utredning och förslag angående planmässigt sparande för familjebildning och statens bosättningslån. Avg. [d. 18 mars 1943] av 1941 års befolkningsutredning. (S.)
19. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. Bil. 2 *Anderberg, G. A. R., Elmgren, J. K. G., Katz, D. & Landquist, J.* Den psykologiska forskningens nuvarande ståndpunkt i fråga om den psykiska utvecklingen hos barn och ungdom m. m. (E.)

SVENSK ORDNING och nyordning. Sthlm 1943.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1943.

Försäkringsväsen.
Riksförsäkringsanstalten år 1941.

Rättsväsen.
Vägtrafikolyckor år 1941. Av Statistiska centralbyrån.

Socialstatistik.
Olycksfall i arbete åren 1934—38. Reviderat femårssammandrag av Riksförsäkringsanstalten.

SVERIGES RIKSBANK.
Årsbok utarb. av Riksbankens statistiska avdelning. Årg. 35 (1942). Sthlm 1943.

SYSTEMBOLAGENS FÖRTROENDENÄMND.
Berättelse jämte revisionsberättelse. 22 (1942). Sthlm 1943.

[SÖDERLUND, G.] V. P. M. angående reglering av byggnadsverksamheten genom lagstiftning om byggnadstillstånd m. m. [Sthlm 1943. Stencil.]

SÖLVÉN, A. Arbetsmarknadens krislagstiftning. Sthlm 1942. (Landsorganisationens skriftserie. 62.)

WIRSBO. Det som var och det som är. Utg. med anledning av brukets mer än 300-åra tillvaro. Sthlm 1943.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{20}/_{3}$—$^{17}/_{4}$ 1943 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI).

Departement		Daterad
Socialdep.	Utredning och förslag rörande åtgärder för borttagande eller minskande av pantlånerörelsens sociala nackdelar (III); ref. å sid. 277 i detta häfte . . . . . (Exp. $^{27}/_{3}$)	$^{8}/_{3}$
»	Ersättning för sjukhusvård åt norska flyktingar (II)	$^{20}/_{3}$
»	Ytterligare medel för bestridande av mödrahjälpsnämndernas expenser (II)	$^{24}/_{3}$
»	Befolkningsutredningens förslag rörande statsbidrag till daghem och lekskolor m. m. (II); ref. å sid 289 i detta häfte	$^{30}/_{3}$
»	P. M. ang. nya avtal rörande icke statliga skyddshem (II)	$^{30}/_{3}$
Riksd. A. K. 2:a tillf. utsk.	Motionerna II: 9 och 221 om tillsättande av speciella organ för ekonomisk fredsberedskap samt om utredning av de ekonomiska och sociala efterkrigsproblemen (III)	$^{1}/_{4}$
Riksd. F. K. 2:a tillf. utsk.	Motionerna I: 145 och 146 om tillsättande av ett auktoritativt organ för ekonomisk och social försvarsberedskap samt om utredning av de ekonomiska och sociala efterkrigsproblemen (III)	$^{1}/_{4}$
Socialdep.	Hemställan om ytterligare medel för Smedsbo utlänningsförläggning (överinsp. f. utl. förläggn.)	$^{1}/_{4}$
»	Framställning av Motalakretsen av Svenska röda korset om understöd ur allmänna arvsfonden för uppförande av byggnad för dagkoloni för barn (II)	$^{2}/_{4}$
»	Besvär över länsstyrelsens resolution i fråga om beslut av stadsfullmäktige i Halmstad ang. förbud för barn att försälja tryckalster m. m. (II)	$^{2}/_{4}$
Finansdep.	Utlåtande ang. finansstatistikens effektivisering (IV)	$^{3}/_{4}$
Socialdep.	Hemställan om anslag för inrättandet av särskild förläggning för vissa utlänningar (överinsp. f. utl. förläggn.)	$^{6}/_{4}$
»	Ansökning av föreningen Hemmet Älvgården u. p. a. om ytterligare statsbidrag till erkända alkoholistanstalten Hemmet Älvgården för budgetåret 1942/43 (II)	$^{6}/_{4}$
Finansdep.	Utlåtande ang. ortsgruppslön m. m. för personal, tillhörande å Järvafältet förlagda truppförband (IV)	$^{7}/_{4}$
Socialdep.	Hemställan om anslag för utlänningsförläggningarna (överinsp. f. utl. förläggn.)	$^{8}/_{4}$
»	Framställning av svenska stiftelsen för Frälsningsarmén om förhöjning av begärt bidrag ur allmänna arvsfonden till barnhem i Malmö (II) . . .	$^{8}/_{4}$
»	Befolkningsutredningens förslag rörande statsbidrag till social hemhjälpsverksamhet (II); ref. å sid. 289 i detta häfte	$^{9}/_{4}$
»	Framställning av stiftelsen Åsbrohemmet om ytterligare statsbidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalten Åsbrohemmet (II)	$^{13}/_{4}$
Finansdep.	Statens bostadsnämnds förslag till bostadsordning för tjänstebostäder m. m. (III)	$^{14}/_{4}$
»	Levnadskostnadsindex för mars månad 1943 (IV)	$^{14}/_{4}$
Socialdep.	Klagomål från internerna å Västergårdens arbetshem över behandlingen därstädes (II)	$^{16}/_{4}$
»	Befolkningsutredningens förslag ang. planmässigt sparande för familjebildning och statens bosättningslån (III) . . . . . (Exp. $^{19}/_{4}$)	$^{16}/_{4}$

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden $^{20}/_{3}$—$^{19}/_{4}$ 1943 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
102.	Lag ang. fortsatt giltighet av lagen den 14 juni 1940 (nr 484) om undantag från gällande bestämmelser rörande arbetstidens reglering m. m.	$^{19}/_{3}$
103.	K. kung. ang. befrielse i vissa fall för utlänningar från skyldigheten att hava arbetstillstånd	$^{19}/_{3}$
112.	Lag ang. fortsatt giltighet av lagen den 19 juni 1942 (nr 429) om hyresreglering m. m.	$^{26}/_{3}$
113.	Lag ang. fortsatt giltighet av lagen den 19 juni 1942 (nr 430) om kontroll av upplåtelse och överlåtelse av bostadsrätt m. m.	$^{26}/_{3}$
115.	K. kung. om ändring i vissa delar av kung. den 19 juni 1942 (nr 431) med närmare föreskrifter ang. hyresnämndernas verksamhet	$^{26}/_{3}$
116.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 7 § instruktionen den 19 juni 1942 (nr 432) för statens hyresråd	$^{26}/_{3}$
121.	Lag om vapenfria värnpliktiga	$^{26}/_{3}$
122.	K. kung. med vissa bestämmelser ang. vapenfria värnpliktiga	$^{26}/_{3}$
125.	K. förordn. ang. ändrad lydelse av 20 § 1 och 2 mom. krigsfamiljebidragsförordn. den 30 juni 1942 (nr 521)	$^{26}/_{3}$
133.	K. Socialstyrelsens kung. med ändring i socialstyrelsens kung. den 15 september 1941 (nr 746) med förbud för utlänningar att beträda vissa områden m. m.	$^{29}/_{3}$
136.	K. kung. om ändrad lydelse av 5 § kung. den 28 november 1941 (nr 894) ang. pristillägg för mjölk m. m.	$^{2}/_{4}$
137.	K. kung. om tillämpningen av lagen den 13 mars 1942 (nr 87) med särskilda bestämmelser ang. stats- och kommunalmyndigheterna och deras verksamhet vid krig eller krigsfara m. m.	$^{2}/_{4}$
152.	Lag ang. fortsatt giltighet av lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden	$^{2}/_{4}$
168.	K. kung. ang. ytterligare förlängd giltighet av gällande skattegruppering	$^{9}/_{4}$
174.	K. kung. om ändrad lydelse av 49 § 1 mom. stadgan för skyddshemmen den 24 september 1937 (nr 860)	$^{9}/_{4}$
175.	Lag ang. ändrad lydelse av 2 och 3 §§ lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer	$^{16}/_{4}$

INNEHÅLL

Fattigvårdens hjälpverksamhet bland familjer med barn 357
Utredning angående införande av behovsprövning på hyresmarknaden . 361

Kortare meddelanden
Folkmängden vid årsskiftet 1942/1943 . . 366
Svenska arbetsgivareföreningen år 1942 . 366
Utredning om orsakerna till det försämrade nykterhetstillståndet 367
Bestämmelser angående omhändertagande av flyktingar i Schweiz 367
Levnadskostnadsindex i Tyskland under kriget 368

INDEX

L'aide fournie par l'Assistance publique aux familles chargées d'enfants.
Rapport relatif à l'introduction de licences de location dans le marché de l'habitation.

Courtes notices.
Chiffre de la population au 1er janvier 1943.
L'Union patronale suédoise en 1942.
Enquête sur les causes de l'aggravation de l'intempérance.
Dispositions touchant le traitement des réfugiés en Suisse.
Indices du coût de la vie en Allemagne pendant la guerre.

Periodiska översikter

Löneläget inom jordbruket år 1942 . 370
Kollektivavtalen under första kvartalet 1943 378
Byggnadsverksamheten i städer och stadsliknande samhällen under första kvartalet 1943 381

Utlänningar i Sverige 387
Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1943 394
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i april 1943 395
Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll hösten 1942 398

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i första kvartalet 1943 . . 402

Författningar rörande sociala frågor . 407
Arbetsmarknaden
Arbetsmarknaden under april 1943 . . . 408
Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under april 1943 411
Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 414
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Februari 1943 417
Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 419

Litteraturöversikt 435
Av *socialstyrelsen* avgivna utlåtanden och framställningar 440

Aperçus périodiques

Les salaires dans l'agriculture en 1942.
Les conventions collectives pendant le 1er trimestre 1943.
Activité de l'industrie du bâtiment dans villes, petits de villes (köpingar) et agglomérations municipales pendant le 1er trimestre 1943.
Les étrangers en Suède.
Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 1er trimestre 1943.
Coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en avril 1943.
La consommation des denrées alimentaires des ménages ruraux l'automne 1942.
La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains pendant le 1er trimestre 1943.
Lois concernant les questions sociales.
Marché du travail.
Le marché du travail pendant avril 1943.
Activité de la Commission du marché du travail en avril 1943.
Communications de la Commission du marché du travail.
Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Février 1943.
Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.
Bibliographie.
Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (A. T. P. S.) en Suède.

L'aide fournie par l'Assistance publique aux familles chargées d'enfants. Bien que l'œuvre législative des dernières années dans le domaine de l'aide sociale soit, dans une certaine mesure, caractérisée, surtout en ce qui touche les enfants, par la tendance à une action indépendante de l'Assistance publique, celle-ci continue à jouer le rôle le plus important dans la question de l'entretien des enfants par la société. Les nouvelles formes d'assistance que constituent les allocations et les avances d'allocations aux enfants n'ont amené qu'une très faible diminution du nombre des enfants secourus par l'Assistance publique, diminution qui semble d'ailleurs n'être que temporaire. En 1940, les Directions de l'Assistance publique secouraient, dans leurs foyers, environ 142 000 enfants, soit à peu près le même nombre qu'en 1937, avant la mise en vigueur des lois sur les allocations et avances d'allocations aux enfants. P. 357.

Rapport relatif à l'introduction de licences de location dans le marché de l'habitation. L'article rend compte d'un memorandum et d'un projet de loi résultant d'une enquête effectuée par le Ministère des Finances au début de 1943 sur la question d'un contrôle à établir sur les locations dans le marché de l'habitation; l'article cite également l'avis émis par l'A. T. P. S. sur le projet de loi. Conformément aux directives indiquées dans le memorandum, le projet de loi élaboré prescrit qu'un contrat de location d'un logement, non meublé, ne peut être signé sans que le locataire éventuel ait été autorisé par la Commission des locations à louer une habitation dans la localité et en ait obtenu la licence. Par contre, aucune intervention touchant les locations déjà existantes n'est recommandés. L'A. T. P. S., dans l'avis qu'elle a remis, a critiqué le projet de loi sur une certain nombre de point. P. 361.

Les salaires dans l'agriculture en 1942. Environ 46 000 ouvriers agricoles ont aujourd'hui leurs conditions de travail réglées directement par des conventions collectives. Le gain journalier moyen (en espèces et en nature) était, selon les données individuelles, pour les ouvriers adultes de 7·49 cour., soit de 11·5 % plus élevé qu'en 1941, tandis que le salaire annuel total de ces ouvriers (ayant travaillé au moins 250 jours dans l'année) s'élevait à 2 207 cour., ce qui était de 11·1 % supérieur au salaire de l'année précédente. Pour les ouvrières adultes, le gain journalier avait augmenté par rapport à l'année 1941 de 14·9 % et s'élevait à 3·78 cour.; le gain annuel avait augmenté de 11·8 % et était 1 151 cour. P. 370.

Les conventions collectives pendant le Ier trimestre 1943. Pendant le Ier trimestre, un certain nombre de conventions importantes ont été conclues. Parmi elles, citons les conventions pour les différentes branches de l'industrie du bâtiment, et en particulier celle pour les constructions agricoles qui a été conclue après de longues négociations devant une commission spéciale, ainsi que les conventions pour l'agriculture, l'industrie des textiles et la marine marchande. P. 378.

L'activité du bâtiment dans villes, petits de villes (köpingar) et agglomérations municipales pendant le Ier trimestre 1943 a sensiblement dépassé celle de la période correspondante de l'année précédente. Dans 14 villes de plus de 30 000 habitants, la construction de 3 297 logements contenant 8 775 pièces a été achevée au cours du Ier trimestre, contre 1 610 logements et 3 790 pièces pendant le Ier trimestre 1942. Des autorisations de construire ont été accordées pour 4 380 logements contenant 12 237 pièces contre 4 135 logements et 10 556 pièces pendant le Ier trimestre de l'année précédente. Au Ier avril 1943, 9 915 logements de 28 098 pièces étaient en construction contre 5 938 logements et 15 094 pièces à la date correspondante de l'année 1942. P. 381.

Étrangers en Suède. Au Ier avril 1943, le Ministère des Affaires Étrangères ou l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale avaient accordé un permis de séjour à 28 477 étrangers; de ceux-ci, 18 370 possédaient aussi un permis de travail. Les chiffres correspondants au Ier janvier 1943 étaient 26 424 et 16 628. En outre, 18 806 enfants finlandais séjournaient en Suède en raison de la guerre. P. 387.

La consommation des denrées alimentaires des ménages ruraux pendant l'automne 1942. Une certaine stabilisation de la consommation semble s'être établie à la campagne — comme dans les villes — après l'aggravation de la situation alimentaire qui s'était produite au début de 1942. L'aggravation se poursuit cependant pour les petits cultivateurs — contrairement à ce qui a lieu pour les ouvriers agricoles — en ce qui concerne les calories et le fer. P. 398.

La consommation des denrées alimentaires des ménages urbains montre, d'après l'enquête du Ier trimestre 1943, une augmentation sur le trimestre précédent, particulièrement en ce qui concerne le lait et les céréales, due, quant à ces dernières, à des rations plus grandes. La consommation de poisson frais a atteint aussi des proportions inusitées pour la saison. L'amélioration de la situation alimentaire est reflétée par une augmentation de la valeur nutritive des régimes, grâce à laquelle la teneur en calories et en albumine est revenue au niveau existant avant la crise. Ce n'est que la teneur en vitamine A dont la régression se poursuit. P. 402.

Le marché du travail pendant avril 1943. A mesure que la saison s'est avancée, la pénurie de main-d'œuvre est devenue plus aiguë, spécialement dans l'agriculture, l'exploitation forestière et le travail domestique, mais dans certaines industries également la demande de personnel qualifié a dépassé l'offre. Le nombre moyen de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 109 en avril contre 114 en mars. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et domaines d'activité connexes était plus élevé de près de 1 % à la fin d'avril qu'à la fin de mars. Au Ier avril, 60 000 hommes étaient occupés à l'abatage des bois, ce qui signifie une diminution au cours du mois de 50 000. La proportion des chômeurs affiliés à des syndicats était, à la fin de mars, 6·2 % du total des membres contre 7·4 % un mois plus tôt. Le nombre des chômeurs demandant des secours s'était abaissé au cours du mois à 7 206, soit de 1 344. P. 408.

Häftets huvudinnehåll.

Maj 1943.

Fattigvårdens hjälpverksamhet bland familjer med barn. Oaktat de senaste årens lagstiftningsarbete på den sociala hjälpverksamhetens område i viss mån kännetecknas av en flykt från fattigvården, särskilt i fråga om barn, spelar dock fattigvården alltjämt en viktig roll i samhällets barnförsörjningsfråga. Införandet av de nya hjälpformerna, barnbidrag och bidragsförskott, från och med år 1938, har endast i mindre mån lett till en minskning av antalet barn med understöd av fattigvården. I sina hem understöddes av fattigvårdsstyrelserna år 1940 ungefär 142 000 barn eller ungefär lika många som år 1937 före barnbidrags- och bidragsförskottslagarnas ikraftträdande. Sid. 357.

Utredning angående införande av behovsprövning på hyresmarknaden. I artikeln lämnas en redogörelse för ett utkast till lag, som föreligger som resultat av en inom finansdepartementet i början av år 1943 igångsatt utredning angående behovsprövning på hyresmarknaden, samt för socialstyrelsens yttrande över lagförslaget. I det upprättade lagutkastet har stadgats, att hyresavtal om bostadslägenhet, som ej uthyres i möblerat skick, icke må träffas, med mindre av hyresnämnd meddelats tillstånd för hyresgästen att i orten hyra bostad (hyreslicens). Ingrepp i redan bestående hyresförhållanden förordas däremot ej. Socialstyrelsen har i sitt yttrande på åtskilliga punkter kritiserat lagförslaget. Sid. 361.

Löneläget inom jordbruket år 1942. Omkring 46 000 lantarbetare ha numera sina arbetsförhållanden direkt reglerade genom kollektivavtal. Både 1942 och 1943 års avtal medförde, förutom rörliga indextillägg, även fasta kristillägg till de kontanta grundlönerna. Den genomsnittliga dagsförtjänsten (kontant och naturaförmåner) var enligt individuella uppgifter för vuxna manliga arbetare 7·49 kr. eller 11·5 % högre än år 1941, medan den totala årslönen för dessa arbetare (med minst 250 arbetsdagar under året) uppgick till 2 207 kr. eller 11·1 % mer än föregående år. För de vuxna kvinnliga arbetarna steg dagsförtjänsten i jämförelse med år 1941 med 14·9 % till 3·78 kr. och årsförtjänsten med 11·6 % till 1 151 kr. Sid. 370.

Kollektivavtalen under första kvartalet 1943. Under första kvartalet har i anslutning till »ramavtalet» ett flertal större avtalsuppgörelser träffats. Bland dessa kunna nämnas avtalen för byggnadsfacken, bland vilka särskilt märkas avtalet för jordbrukets byggnadsfrågor, samt avtalen för jordbruket, textilindustrin och sjöfolket. Sid. 378.

Byggnadsverksamheten i städer och stadsliknande samhällen under första kvartalet 1943. Byggnadsverksamheten under första kvartalet var i år betydligt livligare än förra året. I 14 städer med över 30 000 invånare fullbordades under första kvartalet i år 3 297 bostadslägenheter med 8 775 rum (eldstäder) mot 1 610 lägenheter med 3 790 rum under första kvartalet 1942. Byggnadslov beviljades för 4 380 lägenheter med 12 237 rum mot för 4 135 lägenheter och 10 556 rum under första kvartalet förra året. Under byggnad voro den 1 april 1943 9 915 lägenheter med 28 098 rum mot vid samma tidpunkt närmast föregående år 5 938 lägenheter med 15 094 rum. Sid. 381.

Utlänningar i Sverige. Den 1 april 1943 hade 28 477 utlänningar av utrikesdepartementet eller socialstyrelsen beviljats vistelsetillstånd i Sverige; av dessa hade 18 370 arbetstillstånd. Motsvarande uppgifter den 1 januari 1943 voro 26 424 och 16 628. Härtill komma c:a 18 806 finska barn, som på grund av krigs- och krisförhållandena vistas i Sverige. Sid. 387.

Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll hösten 1942. En viss stabilisering av konsumtionen synes i hushållen på landsbygden ha inträtt efter den försämring av livsmedelstillgången, som

ägde rum under början av 1942. En fortsatt försämring framträder dock bland småbrukarna, i motsats till lantarbetarna, i fråga om kalorier och järn. Sid. 398.

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll visar enligt undersökningen i första kvartalet 1943 en ökning sedan föregående kvartal framför allt beträffande mjölk och spannmålsprodukter, vilket, vad de senare angår, beror på någon ökning i ransonerna. Förbättringen i livsmedelstillgången återspeglas i en ökning i kostens näringsvärde, varigenom kalorivärdet och äggvitehalten återgått till nivån före kristidens inbrott. Endast för vitamin A visas en fortsatt nedgång i tillförseln. Sid. 402.

Arbetsmarknaden under april 1943. Med den fortskridande säsongen framträdde ökad brist på arbetskraft främst inom jordbruk, skogsbruk och husligt arbete. Även inom vissa industrier var efterfrågan på kvalificerad personal större än tillgången. Genomsnittliga antalet ansökningar på 100 lediga platser utgjorde 109 i april mot 114 i mars. Antalet sysselsatta arbetare inom industrin och angränsande verksamhetsområden var ej fullt 1 % högre i slutet av april än i slutet av mars. Vid vedavverkningarna sysselsattes c:a 60 000 man den 30 april, vilket innebar en minskning under månaden med 50 000. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde vid utgången av mars 6·2 % av medlemsantalet mot 7·4 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade under april månad nedgått till 7 206 eller med 1 344. Sid. 408.

Socialstatistiska diagram.

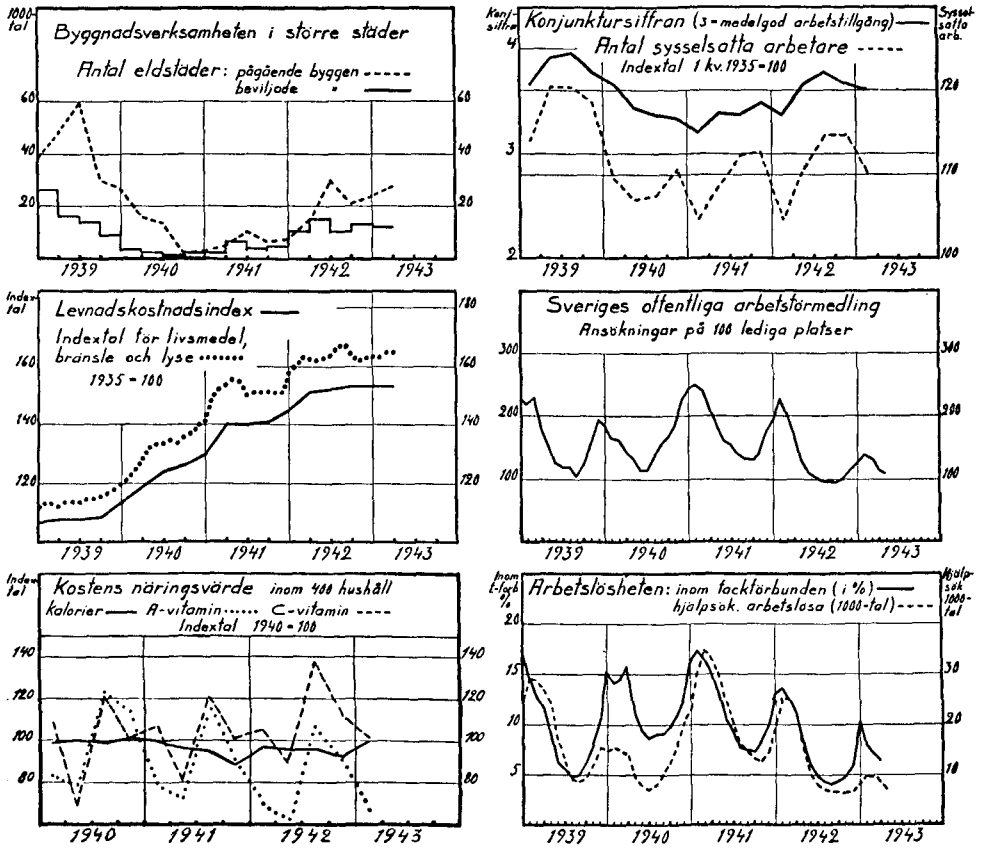

Fattigvårdens hjälpverksamhet bland familjer med barn.

Av aktuarien *Gustaf Holmstedt.*

De senaste årens lagstiftningsarbete på den sociala hjälpverksamhetens område har i viss mån kännetecknats av en flykt från fattigvården. Särskilt i i fråga om barn har uppfattningen om fattigvården såsom en mindre lämplig hjälpform mer och mer gjort sig gällande. Denna uppfattning har legat till grund för åtskilliga av de förslag, som under senare år avgivits av tillkallade sakkunniga. Det kan erinras om de förslag, som avgivits av befolkningskommissionen och 1934 års barnpensioneringssakkunniga. Förstnämnda sakkunniga framlade på sin tid (1938) bl. a. ett omfattande förslag, som hänskjutits till socialvårdskommittén för att tagas under övervägande vid fullgörande av dess uppdrag, dels till beklädnadshjälp åt barn med särskild hänsyn till barnrika familjer, dels till supplementär hjälp med statsbidrag utan fattigvårds karaktär åt föräldrar och barn i vissa barnrika familjer. Vad barnpensioneringssakkunniga velat sätta i stället för fattigvården framgår redan av den av dem antagna benämningen. Även om de av dessa sakkunniga föreslagna nya hjälpformerna, barnbidrag och bidragsförskott, icke utgöra pension i teknisk mening, äga de dock vissa beröringspunkter med pensionen. Barnbidragen utgöra en fortsättning och utbyggnad av de tidigare pensionstilläggen för barn. Bidragsförskotten äro däremot en nyhet för vårt lands socialvård. Det hjälpbehov, som bidragsförskotten äro avsedda att tillgodose, har förut helt legat inom fattigvårdens råmärken, i den mån det ej avhjälpts genom barnens omhändertagande av barnavårdsnämnd.

Fattigvården spelar emellertid alltjämt en mycket stor roll i samhällets barnförsörjningsfråga. Antalet barn som direkt eller indirekt understötts av fattigvården utgjorde enligt fattigvårdsstatistiken år 1936 c:a 167 000 men sjönk under de därpå följande åren till 154 000 år 1937 och till 137 000 år 1938. Medan antalet vuxna understödstagare vid fattigvården mellan 1937 och 1938 nedgick med cirka $3^1/_2$ %, minskades antalet understödda barn med ungefär 11 %. Sannolikt är därför att åtminstone en del av den minskade barnförekomsten inom fattigvårdsklientelet under sistnämnda år har sin orsak i att lagarna om barnbidrag och bidragsförskott trädde i kraft med ingången av 1938. Från och med 1939 redovisa emellertid fattigvårdsmyndigheterna ånyo en stark ökning av antalet understödda barn till 169 000. Den ökning med 32 000 barn, som skett sedan närmast föregående år, torde emellertid till $^2/_3$ vara att tillskriva den omläggning av redovisningen till fattigvårdsstatistiken, som skedde från och med detta år, varigenom man övergick till en redovisning av understödstagarna familjevis. Efter denna omläggning redovisas nämligen även barn till personer, som erhållit vård på anstalt, vilket förut icke varit fallet. Sannolikt

är också att övergången till familjeredovisning medfört en fullständigare redovisning av de anhöriga över huvud. Från 1939 till 1940 nedgick antalet understödda barn från 169 000 till 166 000 och till 1941 har antalet ytterligare nedgått till 157 000 enligt föreliggande preliminära siffror. Om man inskränker jämförelsen till antalet barn i familjer med hemunderstöd, beröres siffrornas jämförbarhet före och efter statistikens omläggning år 1939 icke av nya redovisningsprinciper. År 1937 åtnjöto 140 000 barn direkt eller indirekt understöd i hemmet av fattigvårdsstyrelserna. Följande år, då barnbidrag och bidragsförskott börjat utgå, nedgick antalet hemunderstödda barn vid fattigvården med ungefär 15 000 till 125 000. Under de följande åren steg siffran till 135 000 år 1939 och till 142 000 år 1940. Krigsutbrottet år 1939 och dess följdverkningar inom näringslivet medförde synbarligen en del försörjningssvårigheter för familjer med barn. Särskilt den senare delen av år 1940 karakteriserades av en ökad arbetslöshet, framför allt i städerna, på grund av den stagnerande bostadsbyggnadsverksamheten och den skärpta handelsavspärrningen. De omfattande beredskapsinkallelserna torde även åtminstone temporärt ha medfört ett ökat hjälpbehov för familjer med barn. För år 1941 kan antalet av fattigvården hemunderstödda barn på grundval av föreliggande preliminära siffror beräknas till ungefär 132 000 och har alltså nedgått med i runt tal 10 000 sedan föregående år.

Införande av de nya hjälpformerna barnbidrag och bidragsförskott synes sålunda av dessa siffror att döma i mycket ringa mån ha lett till en minskning av antalet barn med understöd av fattigvården. Denna minskning synes f. ö. endast ha varit av temporär art. För närvarande omfattar den verksamhet, som beröres av lagarna om barnbidrag och bidragsförskott, ungefär 94 000 barn årligen eller cirka 7 % av samtliga barn under 16 år i hela riket. Barnbidrag utgick sålunda under år 1940 till ungefär 64 000 barn och bidragsförskott till cirka 30 000 barn. Man är knappast berättigad till det antagandet, att endast ett fåtal av dessa barn tidigare varit beroende av fattigvården för sin försörjning. Man finner nämligen, att även i de fall, där barnen f. n. åtnjuta barnbidrag eller bidragsförskott, familjerna alltjämt i rätt stor utsträckning äro beroende av understöd från fattigvården. Antalet barn med barnbidrag eller bidragsförskott inom fattigvårdsklientelet uppgick sålunda under år 1940 till 24 400 resp. 8 400. De utgjorde ungefär 38 resp. 28 % av samtliga barn med barnbidrag eller bidragsförskott i riket.

Fattigvården framstår sålunda alltjämt såsom den viktigaste hjälpformen för familjer med barn. I den nyligen utkomna berättelsen för fattigvården år 1940 lämnas ett rikhaltigt material till belysning av omfattningen av fattigvårdens hjälpverksamhet bland familjer med olika barnantal (sid. 29 o. f.). Härur kunna vissa siffror anföras, som ha intresse i detta sammanhang.

Hela antalet barnfamiljer, som någon gång under år 1940 åtnjutit understöd av fattigvårdsstyrelserna, uppgick i runt tal till 75 000, varav på landsbygden 43 000 och i städerna 32 000, och antalet hemmavarande eller på fattigvårdens bekostnad utom hemmet vårdade barn i dessa familjer var 166 000, därav i landskommunerna 105 000 och i städerna 61 000. De understödda barnfamiljer-

na resp. barnen fördela sig på följande sätt på ett- och tvåbarnsfamiljer resp. flerbarnsfamiljer:

	Landsbygden	Städerna	Hela riket
Antal barnfamiljer	43 000	32 000	75 000
Därav med			
1—2 barn	26 000	23 000	49 000
3 el. fl. barn	17 000	9 000	26 000
Antal barn	105 000	61 000	166 000
Därav i familjer med			
1—2 barn	35 000	30 000	65 000
3 el. fl. barn	70 000	31 000	101 000

Andelen ett- och tvåbarnsfamiljer bland understödsfallen vid fattigvården var i stort sett densamma som inom befolkningen, under det att relativa antalet familjer med 3 eller flera barn var väsentligt större i fattigvårdsklientelet. Inom befolkningen hade enligt 1936 års partiella folkräkning på landsbygden 17 % och i städerna 16 % av samtliga familjer 1—2 minderåriga barn, vilket mycket nära överensstämmer med andelen ett- och tvåbarnsfamiljer inom fattigvårdsklientelet, vilken var i förra fallet 17 % och i det senare 19 %. Flerbarnsfamiljerna voro däremot bland understödsfallen på landsbygden två gånger och i städerna nära tre gånger så talrika, relativt sett, som inom befolkningen. Relativa antalet barnrika familjer var nämligen bland understödsfallen i landskommunerna 10·5 % och i städerna 7·1 % mot 5·3 resp. 2·6 % bland samtliga familjer över huvud.

Bland gifta understödstagare med barn var frekvensen av familjer med tre eller flera barn i stort sett densamma som bland understödstagarna över huvud, eller på landsbygden nära dubbelt så stor och i städerna nära tre gånger så stor bland fattigvårdsfallen som bland befolkningen i allmänhet. I fråga om äkta makar med flera barn än tre voro dessa relationstal ännu större. Enligt beräkningar, som utfördes i 1939 års fattigvårdsberättelse (sid. 57 o. f.), voro gifta par med fem eller flera barn på landsbygden tre à fyra gånger och i städerna nära fem gånger så vanliga bland de fattigvårdsunderstödda familjerna som bland äktenskap i allmänhet. Fattigvårdsfrekvensen stiger sålunda mycket starkt med den ökade försörjningsbörda, som ett större antal barn medför. I fråga om andra familjer än gifta par var förhållandet mellan frekvensen av familjer med tre eller flera barn inom fattigvårdsklientelet och inom befolkningen ännu större än bland äkta makar. Andelen barnrika familjer (med tre eller flera barn) var sålunda bland ensamstående män 3 à 4 gånger och bland ensamstående kvinnor 4 à 6 gånger större bland de fattigvårdsunderstödda familjerna än inom motsvarande familjetyper inom befolkningen i landskommuner resp. städer.

Beräknar man på grundval av folkräkningstalen år 1936 det relativa antalet understödsfall vid fattigvården år 1940 bland familjer med olika barnantal får man för olika familjetyper följande siffror, som få betraktas som approximativa:

	Antal understödsfall i % bland											
	ensamma män m.			ensamma kvinnor m.			gifta par med			samtl. familjer m.		
	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn
Landsbygden .	6	7	22	7	16	33	6	5	12	6	7	13
Städerna . . .	10	15	29	9	27	64	7	9	24	9	11	27
Hela riket . .	**7**	**9**	**23**	**8**	**20**	**41**	**6**	**7**	**15**	**7**	**8**	**16**

Understödsfrekvensen för ett- och tvåbarnsfamiljerna är i genomsnitt något högre än för de barnlösa familjerna. I fråga om flerbarnsfamiljerna ligga däremot frekvenstalen på en nivå, som är i landskommunerna två gånger och i städerna tre gånger högre än för de barnlösa familjerna.

Frekvenstalen för äkta makar överensstämma i stort sett med genomsnittssiffrorna för samtliga familjer eller ligga på en något, ehuru obetydligt, lägre nivå. Bland ensamma män med 3 eller flera barn är understödsfrekvensen cirka 3 gånger och bland ensamma kvinnor cirka 5 gånger större än bland de barnlösa.

Beaktansvärt är det förhållandet att just inom gruppen ensamma kvinnor med barn, som huvudsakligen kommer i fråga för erhållande av barnbidrag och bidragsförskott, frekvensen av fattigvårdsunderstöd är så stor som fallet är även efter tillkomsten av dessa båda hjälpformer. Det visar sig emellertid, att en stor del av dessa ensamma kvinnor med barn, som erhållit understöd av fattigvården, icke uppburit vare sig barnbidrag eller bidragsförskott till barnen. Av hela antalet fattigvårdsunderstödda ensamstående kvinnor med barn, som uppgår till ungefär 18 000, hade 5 600 eller knappt $^1/_3$ åtnjutit barnbidrag till barnen, och 4 100 eller något mindre än $^1/_4$ bidragsförskott. Tillsammans har alltså något mer än hälften av de ensamstående kvinnor med barn, som erhållit understöd av fattigvårdsstyrelserna, åtnjutit antingen barnbidrag eller bidragsförskott till barnens försörjning.

Den omständigheten att barnbidrags- och bidragsförskottslagarna i relativt liten utsträckning haft till följd en minskning av den redovisade barnfrekvensen inom fattigvårdsklientelet torde enligt det föregående väsentligen kunna återföras på två huvudanledningar. Dels förhåller det sig så, att en stor del av de befolkningsgrupper inom fattigvårdsklientelet, som kunna tänkas beröras av dessa lagar, av olika skäl synbarligen icke varit berättigade till erhållande av understöd enligt desamma. Vidare ha barnbidragen och bidragsförskotten i rätt stor utsträckning visat sig icke räcka till att göra familjer, som åtnjutit dylika understöd, helt oberoende av fattigvårdens hjälp. I förra fallet ha medverkat ett flertal av de faktorer, som kunna tänkas medföra uteslutning från möjligheten att erhålla understöd enligt någon av dessa lagar. Det förhållandet, att familjer med barnbidrag eller bidragsförskott i så stor utsträckning äro beroende av fattigvårdens hjälp, får sannolikt tillskrivas den omständigheten, att understödens normalbelopp enligt barnbidrags- och bidragsförskottslagarna äro beräknade att förslå endast till barnens försörjning. Försörjare, som sakna egna inkomster eller ha ringa förvärvsmöjligheter, torde därför för sitt eget uppehälle vara beroende av fattigvårdens hjälp.

Utredning angående införande av behovsprövning på hyresmarknaden.

Revisionssekreteraren Erik Hagberghs promemoria. I början av 1943 igångsattes inom finansdepartementet en utredning angående införande av behovsprövning på hyresmarknaden. Såsom resultat av utredningen föreligger numera en av den tillkallade utredningsmannen, revisionssekreteraren Erik Hagbergh, avlämnad promemoria i ämnet jämte ett utkast till lag om tillstånd att hyra bostad. I lagutkastet uppställes principiellt såsom villkor för giltighet av hyresavtal om omöblerad bostadslägenhet, att hyresnämnd meddelat hyresgästen tillstånd att i orten hyra bostad (s. k. hyreslicens). Vissa särskilt angivna omständigheter ha föreslagits böra beaktas vid prövningen av ansökan om hyreslicens. Bestämmelserna i lagen avses skola äga tillämpning, efter Konungens för varje särskilt fall givna förordnande, i stad, köping eller municipalsamhälle, som vid 1943 års ingång hade minst 2 000 invånare. Ärendet är för närvarande föremål för övervägande inom socialdepartementet. Här nedan återgives huvudinnehållet i utredningsmannens promemoria.

Utredningen angående införande av behovsprövning på hyresmarknaden har igångsatts i anslutning till det pågående arbetet med den ekonomiska politikens utformning i vårt land i syfte att motverka en skadlig prisstegring[1]. Såsom ett led i denna strävan har i de av Kungl. Maj:t fastställda riktlinjerna för den ekonomiska politiken angivits önskemålet att åstadkomma en begränsning av byggnadsverksamheten. I promemorian erinras om det tidigare i år av direktören Gustaf Söderlund framlagda förslaget rörande reglering av byggnadsverksamheten genom lagstiftning om byggnadstillstånd och de i samband härmed gjorda uttalandena angående behovet av reglering av arbets- och varumarknaderna, angående tillgången på byggnadsmaterial, bristen på arbetskraft m. m.

Utredningsmannen redogör vidare för bostadsmarknadens utveckling under de senaste åren samt för tidigare diskussioner eller framställningar i frågan om en rättvis fördelning mellan hyresgäster och hyressökande av det tillgängliga bostadsbeståndet och möjligheten att tillerkänna vissa kategorier hyressökande (familjer med barn) företrädesrätt till lediga lägenheter. Härefter anföres bl. a., att införande av en så genomgripande åtgärd som en behovsprövning i fråga om bostäder naturligen icke bör ifrågakomma, med mindre densamma kan anses betingad av starkt vägande skäl. Därvid bör främst beaktas läget på bostadsmarknaden. Efter krigsutbrottet hösten 1939 har inträtt en kraftig nedgång i bostadsproduktionen, vilken gjort sig mest märkbar under år 1941. Statistiska uppgifter för 1942 visa emellertid en annan utveckling, i det att antalet nytillkomna bostadslägenheter och eldstäder i fullbordade byggnads-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 918.

företag i jämförelse med år 1941 ökat med omkring 70—75 %. Tendensen i riktning mot en ökad bostadsproduktion framträder i ännu högre grad vid jämförelse av antalet beviljade byggnadslov och pågående byggen. Men även om byggnadsverksamheten för närvarande visar en icke obetydlig uppgång, har bostadsproduktionen icke på långt när kommit upp i den nivå, som rådde åren före krigsutbrottet. Det läge på bostadsmarknaden, som utgjorde motivet till 1942 års hyresregleringslagstiftning, består i huvudsak fortfarande. Det nuvarande läget på bostadsmarknaden kännetecknas av en allmän knapphet på bostadslägenheter. Möjligheten att i önskvärd omfattning tillgodose behovet av bostäder är starkt begränsad till följd av bristen på arbetskraft och vissa slag av byggnadsmaterial.

I promemorian framhålles, att flera invecklade spörsmål uppställa sig vid införande av en behovsprövning på hyresmarknaden samt att lämpligheten av att införa en sådan prövning beror på ett flertal skiftande och stundom svårbestämbara faktorer, exempelvis befolkningens sammansättning och bostadsmarknadens läge på olika orter, äktenskapsfrekvensen samt befolkningsomflyttningen. Det betonas, att under krisen den normala hushållsbildningen i ej obetydlig utsträckning torde ha hämmats och att på grund därav och av andra orsaker ett avsevärt latent bostadsbehov förefinnes. Bortsett härifrån kan en behovsprövning på hyresmarknaden bli påkallad, om mera allmänna ekonomiska överväganden skulle föranleda åtgärder för en begränsning av bostadsproduktionen.

Utredningsmannen kommer till den slutsatsen, att vissa skäl synas tala för införande av en behovsprövning på hyresmarknaden, men att, då en behovsprövning icke bör ifrågasättas annat än för orter, där situationen på bostadsmarknaden gör en sådan åtgärd verkligt påkallad, en lagstiftning borde givas den formen, att Kungl. Maj:t för varje särskilt fall äger förordna om tillämpning av en viss legal reglering. Så långt gående åtgärder som ingrepp i redan bestående hyresförhållanden förordas icke. En lagstiftning om behovsprövning har ansetts böra begränsas till att avse bostadslägenheter, som nyproduceras eller i vanlig ordning bli lediga för uthyrning. Möblerade lägenheter skulle falla utanför lagstiftningen. Denna bör i största möjliga utsträckning anknyta till den organisation, som redan är tillskapad genom hyresregleringslagstiftningen, nämligen de kommunala hyresnämnderna och statens hyresråd.

I enlighet med de i promemorian angivna riktlinjerna har i det upprättade lagutkastet stadgats, att hyresavtal om lägenhet, som är avsedd att helt eller till väsentlig del nyttjas till bostad och ej uthyres i möblerat skick, icke må träffas, med mindre av hyresnämnd meddelats tillstånd för hyresgästen att i orten hyra bostad (hyreslicens). Hyresavtal, som ingås i strid härmed, skall vara ogiltigt; även straffpåföljd kan inträda. Förfarande med hyreslicens föreslås icke skola vara erforderligt beträffande förlängning av hyresavtal om lägenhet, som av hyresgäst innehaves, när lagen träder i kraft. I lagutkastet föreslås vidare, att hyressökande skall på heder och samvete i ansökan om hyreslicens lämna uppgifter, för vilka personer bostad önskas, om den verk-

samhet dessa utöva samt om andra för bostadsbehovet betydelsefulla omständigheter. Vid prövning av frågor om hyreslicens skall hyresnämnden, under beaktande av läget på bostadsmarknaden i orten, fästa särskild vikt vid att tillgodose bostadsbehovet för den som på grund av sin verksamhet måste vistas på orten samt för familjer med barn och dem som ingå äktenskap. Det förordas sålunda att en viss företrädesrätt tillskapas, främst för dem som på grund av produktiv verksamhet måste vistas på orten. Däremot har det icke ansetts lämpligt att gå så långt i reglerande syfte, att en hyresvärd skall vara skyldig upplåta en ledig bostad åt en viss av hyresnämnden anvisad hyressökande.

Den ifrågasatta lagstiftningen förutsätter, att de kommunala myndigheterna äga tillgång till uppgifter över bostadsmarknadens läge i orten. Skyldigheten att insamla de uppgifter angående hyresledighet och hyresavtal, som erfordras för en sådan överblick, har ansetts böra åligga hyresnämnderna. I kommuner, där kommunal bostadsförmedling finnes anordnad, böra dessa uppgifter lämnas till den myndighet, som handhar bostadsförmedlingen. I promemorian förordas att för hyresvärdar stadgas skyldighet att lämna uppgifter angående hyresledigheter och hyresavtal beträffande lägenheter, som avses i lagen. I lagutkastet göres icke åtskillnad mellan större och mindre bostadslägenheter.

Bland bestämmelserna i lagutkastet må ytterligare nämnas följande. Samma förfarande, som föreslås för lägenheter i hyreshus, föreslås skola gälla i fråga om upplåtelse av bostadsrättslägenheter. Hyresnämnden äger medgiva dispens från stadgandena om hyreslicens samt om uppgiftsskyldighet rörande hyresledighet och hyresavtal.

I promemorian påpekas, att de praktiska verkningarna av en lagstiftning i enlighet med det utarbetade lagutkastet naturligen i hög grad minskas genom att densamma föreslås icke skola gälla förlängning av nu bestående hyresförhållanden. Det erinras jämväl om olägenheterna av den fastlåsning av bostadsmarknaden, som blivit en följd av krisen och bostadsbristen. Det framhålles slutligen, att det resultat, som kan vinnas genom lagstiftningen, huvudsakligen torde komma att bestå dels i ett visst försvårande av inflyttning till orter med bostadsbrist, och dels ett reserverande för vissa hyressökande kategorier, med uteslutande av andra, av lediga bostadslägenheter. De personer, som uteslötes från rätten att hyra bostadslägenhet, bleve mestadels hänvisade till att hyra i andra hand. På dessa vägar har lagstiftningen synts böra leda till en minskning och i viss mån ett tillbakahållande av bostadsbehoven.

Socialstyrelsens yttrande. Det ovan refererade förslaget till lagstiftning på hyresmarknaden har remitterats till ett flertal myndigheter, bl. a. socialstyrelsen, för yttrande. I skrivelse den 18 maj har socialstyrelsen i detta ärende anfört i huvudsak följande synpunkter.

Det pressade läget på bostadsmarknaden i förening med nödtvånget att begränsa bostadsproduktionen såsom ett led i den ekonomiska politik, som åsyftar att förhindra en inflation, utgöra även enligt styrelsens mening skäl för införandet av någon form av behovsprövning på hyresmarknaden. Det synes även vara riktigt, att en lagstiftning med detta syfte får karaktären av en

beredskapslagstiftning i så måtto, att bestämmelserna tillämpas blott efter särskilt förordnande på sådana orter, där en undersökning av bostadsmarknaden påvisat ett verkligt behov av en dylik reglering. En närmare granskning av det föreliggande förslagets innehåll synes emellertid giva rum för vissa erinringar.

Förslagsställaren har uppenbarligen så mycket som möjligt velat undvika allvarligare ingrepp från det allmännas sida i förvaltningen av bostadslägenheter. Denna i och för sig erkännansvärda strävan synes emellertid ha gått så långt, att lagstiftningens syftemål därmed äventyras. Till ledning för hyresnämndernas prövning av ansökningar om hyreslicens skulle sålunda gälla endast en bestämmelse, att hyresnämnden skall, under beaktande av läget på bostadsmarknaden i orten, fästa särskild vikt vid att tillgodose bostadsbehovet för den som på grund av sin verksamhet måste vistas på orten ävensom för familj med barn samt för dem som ämna ingå äktenskap. Hyresvärd skulle sålunda vid uthyrning av en lägenhet bli bunden till ett urval av hyressökande, representerande ovan angivna kategorier. Man frågar sig emellertid, huruvida en licensgivning på dylika grunder innebär någon nämnvärd beskärning av det lägenhetssökande klientelet. Det är fara värt, att det endast vore en eller annan mera fåtalig grupp, kanske endast en del pensionärer, som icke för sin verksamhet skulle kunna förklaras ha behov av bostad på en särskild ort. Man skulle svårligen på denna väg kunna uppnå en önskvärd anpassning av de hyressökandes antal efter antalet lediga bostadslägenheter på de olika orterna.

Efter styrelsens mening bör en lagstiftning på detta område läggas så, att en mera ingripande reglering möjliggöres än den i förslaget förutsatta. Det synes ur nämnda synpunkt näppeligen kunna undvikas, att lagen innefattar föreskrift om en individuell behovsprövning jämte individuella anvisningar av de hyressökande till respektive hyresvärdar, om man överhuvud taget vill uppnå något resultat.

En omsorgsfull prövning av bostadsbehovet i de enskilda fallen påkallas givetvis vid en sådan anordning, vilken därför också som förutsättning torde kräva införandet av kommunal bostadsförmedling. Redan i ett den 13 januari 1943 avgivet utlåtande[1] har styrelsen erinrat om att införandet av kommunal bostadsförmedling kan bli befogat, där en utpräglad bostadsbrist föreligger och det kan antagas, att i följd därav barnrika familjer eller andra personer i ömmande omständigheter skulle komma att sakna bostäder i någon nämnvärd omfattning. Såsom det i promemorian har antytts, måste det ovillkorligen vara av stort värde, att en kommunal bostadsförmedling finnes att tillgå även för en sådan allmän prövning av läget på bostadsmarknaden, som enligt lagförslaget skulle bli förutsättningen för att behovsprövning på någon ort skall införas. Det förefaller, som om de i promemorian i stället anvisade anordningarna för en sådan prövning av läget på bostadsmarknaden på en ort i själva verket knappast skulle vara tillfyllest för ändamålet.

Enligt förslaget skulle en lagstiftning om behovsprövning på hyresmarknaden begränsas till att avse bostadslägenheter, som nyproduceras eller i vanlig ordning bli lediga för uthyrning, men däremot icke avse ingrepp i redan bestå-

[1] Soc. Medd. årg. 1943, sid. 21.

ende hyresförhållanden. Med denna utgångspunkt för en lagstiftning — som kan anses rimlig, så länge icke ett försämrat läge på bostadsmarknaden påkallar mera ingripande åtgärder — förefaller det emellertid icke att låta sig väl förenas, att byte av lägenheter hyresgäster emellan principiellt skulle falla under de föreslagna stadgandena om hyreslicens. Förslaget har efter styrelsens mening på denna särskilda punkt utsträckts till ett område, där det icke kan bli till något gagn men möjligen till skada. Då den nämnda principiella förutsättningen för lagen accepteras, bör bytesförfarandet genom särskilda bestämmelser undantagas från dess tillämpning.

Det är emellertid, såsom det också i promemorian erkännes, i varje fall uppenbart, att lagstiftningens praktiska verkningar ovillkorligen måste avsevärt begränsas genom att densamma föreslås icke skola gälla förlängning av nu bestående hyresförhållanden. I ett väsentligt mera krisartat läge bör efter styrelsens mening jämväl denna begränsning bortfalla. Styrelsen vill rikta uppmärksamheten på att den alternativa lösningen av bostadsproblemet i ett dylikt svårt läge är uppförandet av s. k. nödbostäder. Enligt styrelsens mening är det bestämt att föredraga att göra ett mera långtgående ingripande för ett effektivt utnyttjande av det förefintliga bostadsbeståndet.

Enligt styrelsens mening borde en lagstiftning av föreslagen art sålunda utformas för två olika grader av beredskap, vilka avse krislägen av olika svårhetsgrad. I intet fall skulle lagen tillämpas utan särskilt förordnande efter en undersökning av läget på bostadsmarknaden på orten. Redan för den första graden av beredskap borde emellertid en mera genomgripande reglering än den i promemorian föreslagna komma i fråga, i det att de hyressökande efter en individuell prövning av bostadsbehovet skulle hänvisas till hyresvärdarna och en kommunal bostadsförmedling skulle inrättas. Lagen borde härjämte såsom en andra grad av beredskap innehålla föreskrifter, som förlänas giltighet först vid ett allvarligt skärpt allmänt krisläge, och i enlighet med vilka behovsprövning på hyresmarknaden — på de orter, där en sådan visats vara påkallad — skulle avse jämväl förlängning av redan bestående hyresförhållanden. Där dessa senare föreskrifter bleve giltiga, skulle behovsprövning äga rum även i fråga om byten av hyreslägenheter. Det må i detta sammanhang framhållas, att man vid de utredningar, som verkställdes med anledning av den svåra bostadsbristen omkring år 1920, inriktade sig på en bostadsransonering omfattande så gott som hela hyresbostadsbeståndet.

Styrelsen hemställer slutligen, att ett nytt lagförslag utarbetas i enlighet med de riktlinjer, som ovan angivits.

Kortare meddelanden.

Folkmängden vid årsskiftet 1942/1943. Enligt en inom statistiska centralbyrån verkställd preliminär sammanräkning av de från prästerskapet inkomna summariska folkmängdsredogörelserna utgjorde rikets folkmängd vid årsskiftet 1942/1943 6 458 221 personer, vilket vid jämförelse med folkmängdssiffran för årsskiftet 1941/1942, 6 406 474 personer, visar en tillväxt under år 1942 av 51 747 personer, motsvarande 8·08 promille.

För landsbygden och städerna i hela riket framgår folkmängden vid början och slutet av år 1942 samt folkökningen under året av följande sammanställning.

	1 januari	31 december	Folkökning Absolut	Folkökning ‰
Landsbygden	3 970 090	3 974 267	4 177	1·05
Städerna	2 436 384	2 483 954	47 570	19·52

På grund av nybildning av städerna Solna och Sandviken samt områdesregleringar mellan landsbygd och städer har den 1 januari 1943 landsbygdens befolkning minskats och städernas ökats med 53 096 personer till resp. 3 921 171 och 2 537 050 personer.

För både landsbygden och städerna föreligga, såsom framgår av här nedan anförda siffror, födelseöverskott och nettoimmigration.

	Landsbygden	Städerna	Hela riket
Levande födda	68 752	44 853	113 605
Döda	41 599	22 045	63 644
Födelseöverskott	27 153	22 808	49 961
Immigranter	1 310	1 744	3 054
Emigranter	224	716	940
Nettoimmigration	1 086	1 028	2 114
Överförda från boken över obefintliga	621	1 350	1 971
Överförda till boken över obefintliga	746	1 965	2 711
Överskott av överförda till boken över obefintl.	125	615	740

Såsom vanligt under senare år har omflyttningen mellan landsbygd och städer givit till resultat ett mycket betydande inflyttningsöverskott för de senare.

Svenska arbetsgivareföreningen år 1942. Enligt den till Svenska arbetsgivareföreningens ordinarie stämma i maj 1943 avgivna styrelseberättelsen uppgick antalet delägare vid början av innevarande år till 6 817 mot 6 355 den 1 januari 1942. De under året nytillkomna delägarna sysselsatte 27 752 arbetare och de avgångna 1 182, medan de sedan föregående år kvarstående delägarna sammanlagt redovisat en minskning med 3 119 arbetare. Föreningens totala omslutning hade därigenom under år 1942 ökats från 438 786 till 462 237 arbetare. Dessa siffror, som grunda sig på de av delägarna i och för ansvarighetsbeloppens bestämmande avgivna arbetaruppgifterna, återgiva emellertid icke de mera tillfälliga växlingarna i arbetarantalet. Den hos föreningens samtliga delägare faktiskt sysselsatta arbetsstyrkan (kroppsarbetare) växlade under årets olika månader mellan lägst 390 652 (januari) och högst 459 236 (september), som närmare framgår av efterföljande tablå.

	1/1	1/2	1/3	1/4	1/5	1/6	1/7	1/8	1/9	1/10	1/11	1/12
Sysselsatta arb. i tusental	390·7	408·2	407·2	403·6	421·6	434·9	443·9	449·3	459·2	454·3	455·9	454·8
Därav:												
Järnbruksförb. »	46·6	47·0	47·3	46·1	47·3	47·9	48·2	47·8	48·2	47·8	48·0	48·1
Verkstadsföreningen »	106·3	109·7	109·4	108·4	109·2	110·5	111·2	112·5	114·9	115·8	117·4	119·1
Sågverksförb. »	11·1	10·9	10·1	9·9	11·5	12·9	13·8	14·0	14·0	13·7	13·3	12·5
Träindustriförb. »	9·2	10·3	10·2	10·2	10·3	10·5	10·8	11·1	11·3	11·2	11·4	11·6
Pappersmasseförb. »	12·6	12·7	12·9	12·3	12·6	13·6	14·1	13·8	13·6	13·6	13·3	12·6
Pappersbruksförb. »	12·1	12·5	12·6	12·2	12·8	13·0	13·6	13·5	13·3	13·4	13·4	13·6
Byggnadsindustriförb. »	14·1	14·1	14·3	15·6	22·0	26·3	29·3	31·4	32·3	29·6	28·1	27·3
Textilindustriförb. »	37·8	41·1	41·2	40·4	40·3	40·2	40·3	40·3	40·9	40·7	41·9	42·4
Konfektionsind.förb. »	11·4	13·8	14·1	14·4	14·3	14·2	14·0	13·8	14·3	14·5	14·4	14·2

Under året har ett nytt yrkesförbund vunnit inträde i föreningen, nämligen sadelmakare- och tapetserarebranschens arbetsgivareförbund. I samband därmed ha några delägare inom denna bransch, anslutna till allmänna gruppen och allmänna arbetsgivareföreningen, överförts till det nya förbundet. Vid årets slut voro förutom allmänna gruppen 38 yrkes- och ortsförbund anslutna till föreningen.

Utredning om orsakerna till det försämrade nykterhetstillståndet. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 april 1943 har finansministern såsom sakkunniga för utredning angående orsakerna till försämringen i nykterhetstillståndet tillkallat professorn vid Uppsala universitet G. Dahlberg, byråchefen i finansdepartementet O. H. Klackenberg och generaldirektören T. P. J. Petersson. Den sistnämnde har förordnats att som ordförande leda de sakkunnigas arbete.

Den igångsatta utredningen kan närmast sägas vara föranledd av en skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 februari 1943, vari riksdagens nykterhetsgrupper och Sveriges nykterhetsvänners landsförbund gemensamt hemställde, att genom Kungl. Maj:ts försorg skulle verkställas en skyndsam utredning angående orsakerna till det starkt stegrade fylleriet.

I ett anförande till statsrådsprotokollet i detta ärende framhåller statsrådet Wigforss, att försämringen av nykterhetstillståndet får en allvarligare karaktär i nuvarande tidsläge med dess skärpta krav på vaksamhet och hållning. En mångfald olika omständigheter av psykologisk, ekonomisk och social natur kunna antagas ha medverkat till det ökade spritmissbruket under krigsåren. Det uppställda syftet för utredningen — att tjäna till ledning för omedelbara samhälleliga åtgärder mot fylleriet -- medför en naturlig begränsning i dess omfattning och kraven på dess resultat.

Vid utredningen bör undersökas i vad mån en förskjutning inträtt beträffande utskänkningens och utminuteringens andel i fylleriförseelserna. Särskilt bör utredas vilken roll utskänkningen vid danstillställningar och överlåten motbokssprit spelat samt betydelsen av andra berusningsmedel, såsom pilsner, teknisk sprit och lönnbränd sprit. Det synes bl. a. angeläget att belysa, huruvida sådana yrkeskategorier, som haft en särskilt gynnsam inkomstutveckling under kriget, i ökad utsträckning kommit att rekrytera fylleristernas led, huru ungdomsfylleriet utvecklats och vilken omfattning det militära alkoholmissbruket haft och har. Vidare bör undersökas, om någon förskjutning inträffat i relationen mellan antalet förstagångsfyllerister och antalet återfallsfyllerister samt vad den effektiviserade alkoholistvården kan ha betytt härvidlag.

De sakkunniga skola endast angiva riktlinjer till ifrågasatta åtgärder. Den närmare avvägningen av förslagen och dessas lagtekniska utformning får bli en senare angelägenhet.

Bestämmelser angående omhändertagande av flyktingar i Schweiz. Med stöd av författningen den 30 augusti 1939 angående åtgärder till landets skydd och upprätthållande av neutraliteten har schweiziska förbundsrådet genom beslut den 12 mars 1943 utfärdat

nya bestämmelser angående omhändertagande av flyktingar. Bestämmelserna gälla flyktingar, som kommit till Schweiz efter den 1 augusti 1942.

Flyktingarna bli enligt bl. a. 1931 års utlänningslag internerade genom justitiedepartementets polismyndighets försorg. De arbetsdugliga placeras i läger eller anstalter och ha skyldighet att efter sina möjligheter utföra arbete för landets räkning. Undantagsvis kan en arbetsduglig flykting beviljas tillstånd av de kantonala myndigheterna att uppehålla sig utanför institutioner av nyssnämnda art. De icke arbetsdugliga flyktingarna (barn, mödrar med småbarn, gamla, svaga och sjuka) böra, såvitt möjligt med stöd av enskild välgörenhet, placeras på friplatser inom någon anstalt och eljest sammanföras i särskilda hem eller läger. Om dessa flyktingars personliga vandel är oklanderlig, kunna de med de lokala myndigheternas tillstyrkan få tillstånd att på egen bekostnad uppehålla sig på något hotell, pensionat eller i privatbostad. Rätt att utöva förvärvsverksamhet må av polismyndigheten endast undantagsvis beviljas flykting. Som villkor gäller därvid, att den kantonala förvaltningen tillstyrkt och att medgivandet synes vara av intresse för landet.

Erforderliga föreskrifter angående flyktingarnas vistelse i läger och institutioner och utanför dylika utfärdas av polismyndigheten, och denna ombesörjer även med tillhjälp av lokalförvaltningen anordnandet av inkvarteringen. Flyktingarnas egna medel och värdeföremål skola i förekommande fall tagas i anspråk för täckande av det allmännas kostnader för flyktingen själv och hans närmare anhöriga.

Flyktingarna äro skyldiga att avstå från varje form av politisk verksamhet och alla åtgöranden, som störa förbundsrådets neutralitetspolitik. De få icke utan uttryckligt tillstånd av polismyndigheten uppträda offentligt (hålla föredrag, medarbeta i pressen, utge tryckta skrifter o. s. v.).

Levnadskostnadsindex i Tyskland under kriget.[1] I en artikel i Allgemeines Statistisches Archiv (31:a bandet, 3:e häftet) har nyligen behandlats några av de problem, som under kriget uppstått vid beräkningen av levnadskostnadsindex i Tyskland. Denna index har sedan 1939 endast visat en obetydlig uppgång,[2] vilket dock icke hindrar, att allmänheten har en känsla av att det »har blivit dyrare att leva». Och i själva verket utgör den ifrågavarande indexserien icke en hushållskostnadsindex utan en index över detaljhandelsprisernas förändringar. Men förändringarna i levnadskostnaderna äro även betingade av frivilliga eller tvungna förändringar i förbrukningen av såväl kvantitativ som kvalitativ art. Prisnoteringarna avse de varor, som äro av största betydelse inom arbetarhushållen, och den indexbudget, varmed priserna vägas, motsvarar den genomsnittliga förbrukningen inom en arbetarfamilj med fem medlemmar. Indexserien är således en vägd detaljhandelsprisindex.

Under kriget ha ofta förekommit kvalitetsändringar, som föranlett kritik mot indexserien såsom en prisindex. Kvalitetsförsämringar av en vara under det att denna bibehåller sitt pris betyder givetvis en prisstegring och därmed en ökning av levnadskostnaderna, vilken icke kommer till synes i levnadskostnadsindex.

Under kriget har förbrukningen av de i indexberäkningarna ingående varorna avsevärt inskränkts. I den mån fria ersättningsvaror funnits att tillgå, t. ex. siden i stället för bomullstyg, och dessa inköpts av hushållen till högre priser än de ransonerade standardvarorna, brukar allmänheten beteckna en dylik förändring såsom en prisstegring. I fråga om födoämnena har en stark ökning av grönsaksförbrukningen förekommit, vilken i vissa fall kan betecknas såsom en standardförbättring med ökad kostnad, men som ibland betecknat en billigare konsumtion än tidigare (t. ex. ökningen av potatisförbrukningen).

---

[1] Beträffande riktlinjerna för beräkning av levnadskostnadsindex i Sverige se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 85 och 302.

[2] Jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 754.

Dylika förskjutningar i förbrukningen ha icke kommit till uttryck i levnadskostnadsindex.

Liknande svårigheter förelågo redan före kriget vid beräkningen av levnadskostnadsindex, t. ex. i fråga om de säsongbetonade växlingarna av grönsaksförbrukningen. I detta fall hjälpte man sig fram på det sättet, att priset på den vid varje tid mest gångbara sorten av grönsaker medtogs i beräkningen.

Vid den stränga reglering av livsmedelsförbrukningen, som infördes vid tiden för det andra världskrigets början, var Statistisches Reichsamt tvunget att taga hänsyn till den inträdda förändringen. Man byggde därvid vidare på den gamla indexserien genom att efter hand införa de vidtagna konsumtionsförändringarna och knyta samman serien med användning av kedjeindex. Att fortsätta indexberäkningen utan förändringar hade varit meningslöst, enär den en gång typiska förbrukningen inom ett arbetarhushåll icke längre var typisk.

Vid beräkningen införas de ransonerade varornas priser, och dessa vägas med de kvantiteter, som stå en familj till buds. Därtill läggas priserna å de fria varorna, varvid kvantiteterna bestämmas med hänsyn till indexbudgetens totala kalorivärde. Men icke heller denna metod kan anses helt tillfredsställande.

Om en prisändring inträder å en vara vid ett tillfälle, då endast en ringa mängd av varan finnes tillgänglig och varuslaget i fråga därför ingår med ringa vikt i beräkningarna, blir inflytandet på levnadskostnadsindex av nämnda prisändring endast obetydlig. Skulle tilldelningen och därmed vikten i indexbudgeten av denna vara ha ökat vid påföljande beräkningstillfälle, ha levnadskostnaderna — utan att någon ytterligare prisändring inträtt — otvivelaktigt undergått en stegring. Vid användning av kedjeindexmetoden och vikter från det senare jämförelsetillfället kommer emellertid denna stegring icke till synes, enär någon prisförändring sedan närmast föregående beräkningstillfälle icke förekommit.

Vidare kan en övergång till en dyrare ersättningsvara av högre kvalitet vid den tyska beräkningsmetoden icke till fullo göra sig märkbar. En sådan övergång verkar emellertid på konsumenten såsom en prisstegring, emedan nyttan för honom är densamma eller kanske t. o. m. mindre än i fråga om den tidigare använda varan.

En fortlöpande registrering av levnadskostnaderna är icke möjlig, framhålles vidare i artikeln, utan ofta upprepade undersökningar av hushållsförbrukningen. Med hjälp av dylika kan man övergå till en metod med varierande vikter, varigenom konsumtionsförändringarna och icke endast prisförändringarna kunna beaktas. Genom »isoleringsmetoden» t. ex. hålles den förstnämnda faktorn (varuförbrukningen) konstant och den andra faktorn (prisändringen) variabel, därefter hålles den andra konstant och den första variabel. Båda förändringarna sammanfattas därefter genom multiplikation.

Om de tekniska svårigheterna att följa de fortgående konsumtionsförändringarna skulle bli för stora, föredrager författaren till den här refererade artikeln, att publicerandet av levnadskostnadsindex tills vidare inställes.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Löneläget inom jordbruket år 1942.

Preliminär redogörelse.

Primärmaterial. I serien fortlöpande löneundersökningar inom jordbruket föreligga nu de preliminära resultaten av 1942 års undersökning. Enligt kungl. kungörelsen den 8 oktober 1937 skall socialstyrelsen i samarbete med hushållningssällskapen inskaffa uppgifter från omkring en tjugondel av samtliga brukningsdelar med mera än 10 hektar åker angående där anställda jordbruksarbetares arbetstid och arbetslön. Sedan socialstyrelsen i oktober 1942 till hushållningssällskapen utsänt ett inom styrelsen i samråd med lantbruksstyrelsen utarbetat frågeformulär angående vissa lantarbetarförhållanden år 1942, ha dylika uppgifter erhållits från 3 485 egendomar med inalles 32 882 arbetare. Av arbetarna voro 18 095 nominativt redovisade, medan övriga — tillfälligt anställda arbetare med mindre än 50 dagsverken å resp. gårdar — summariskt redovisats beträffande summa dagsverken och summa löner, fördelade på grupperna män, kvinnor och barn (under 15 år). Motsvarande uppgifter år 1941 uppgingo till 3 546 egendomar med inalles 31 531 arbetare, varav 19 054 voro nominativt redovisade. Av egendomarna, som lämnat uppgift till 1942 års löneundersökning, deltogo 2 966 eller 85·1 % även i föregående års undersökning. Materialets representativitet torde därför i stort sett vara densamma som för föregående års undersökning, för vilken redogjorts i Lönestatistisk årsbok 1941 (sid. 11).

På grundval av de intill början av januari 1943 inkomna uppgifterna har utarbetats efterföljande preliminära redogörelse för arbetslönerna inom jordbruket under år 1942 eller det bokförings- eller tjänsteår, som närmast sammanföll därmed (i regel avseende tiden 1 november 1941—31 oktober 1942). En utförligare redogörelse för löneförhållandena kommer sedermera att lämnas i Lönestatistisk årsbok 1942.

Kollektivavtalens lönesatser 1941—1943. Omkring 46 000 lantarbetare ha numera sina arbetsförhållanden direkt reglerade genom kollektivavtal och särskilt i östra och södra Sverige utöva avtalen ett dominerande inflytande på lönesättningen. Med hänsyn härtill erhålles en ganska god föreställning om den kontanta löneutvecklingen under de senaste åren av tab. 1, där kollektivavtalens lönesatser 1941—1943 sammanställts för årsanställda arbetare med stat och fri kost samt för timavlönade arbetare av olika slag.

Lantarbetarna tillhöra en av de få arbetargrupper, som kunnat förbättra sina arbets- och lönevillkor avsevärt under krisåren. Löneförhöjningarna ha fr. o. m. 1941 erhållits i form av fasta kristillägg till de kontanta grundlönerna. Härjämte har rörligt tillägg utgått enligt de av Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen överenskomna »ramavtalen». De fasta kristilläggen ha varit av olika storlek vid olika löneformer. Variationerna sammanhänga med

Tab. 1. Minimilön (inklusive fast kristillägg) för manliga arbetare fyllda 18 år enligt kollektivavtal 1941—1943 inom samtliga distrikt utom Gävle-Dala, Mellersta Norrland och Bergslagen.

Yrkesgrupper	Vid årsanställning med stat eller fri kost (kr.)						Vid anställning mot timlön (öre)								
	Statavlönad			Arbetare i kost			Utan naturaförmåner[1]			Med bostad och bränsle			Med kost, logi och tvätt		
	1941	1942	1943[2]	1941	1942	1943[2]	1941	1942	1943[2]	1941	1942	1943[2]	1941	1942	1943[2]
Rättare . .	1 180	1 210	1 306	1 070	1 100	1 180	83	90	95	72	75	79	50	53	58
Fördrängar .	[3] 960	[3] 990	[3]1 086	[3] 890	[3] 920	[3]1 000	76	83	88	65	68	72	44	47	52
Kördrängar	[3] 890	[3] 920	[3]1 016	[3] 810	[3] 840	[3] 920	74	81	86	63	66	70	42	45	50
Arbetare med s.k. blandat arbete . .	[3] 975	[3]1 005	[3]1 101	[3] 915	[3] 945	[3]1 025	75	82	87	64	67	71	43	46	51
Ladugårdsförmän . .	1 180	1 210	1 306	1 070	1 100	1 180	80	87	92	69	72	76	49	52	57
Kreatursskötare . . .	1 055	1 085	1 181	995	1 025	1 105	75	82	87	64	67	71	44	47	52
Fodermarskar . . .	1 150	1 180	1 276	1 040	1 070	1 150	78	85	90	67	70	74	47	50	55
Slöjdare, smeder o. maskinskötare . . .	1 150	1 180	1 276	1 040	1 070	1 150	82	89	94	71	74	78	49	52	57
Lastbilsförare . .	1 080	1 110	1 206	995	1 025	1 105	80	87	92	69	72	76	47	50	55

att arbetarna ha ansetts vara mera oberoende av krisförhållandena ju större del av deras lön, som utgått in natura. I enlighet härmed ha statavlönade arbetare fått det minsta och timavlönade arbetare utan förmåner det största kristillägget.

Genom uppgörelsen i början av år 1942 erhöllo lantarbetarna en generell löneförhöjning på omkring 5 %. Årslönerna höjdes med 30 kr. och timlönerna med 3—7 öre. På grund av höjda produktpriser motsvaras den senare ökningen av reellt 4—5 öre. Det nya löneavtalet för år 1943, som slutfördes i början av innevarande år, har resulterat i ytterligare höjning av lantarbetarlönerna med i genomsnitt 5—6 %. Årslönerna höjdes med 96 kr. för statavlönade arbetare och med 80 kr. för arbetare i kost samt timlönerna med 4—5 öre. För de kvinnliga arbetarna ha löneförhöjningarna år 1943 varit relativt större. Timlönen har höjts från 50 till 58 öre och månadslönen från 69 kr. till 75 kr.

Utöver grundlönen och det fasta kristillägget äro lantarbetarna, såsom nämnts, berättigade att erhålla rörligt tillägg som kompensation för levnadskostnadsökningen under krisåren. Den nuvarande dyrtidskompensationen uppgår till 20·7 % och beräknas på de i 1940 års avtal bestämda lönerna för kördrängar.

Faktiska löneinkomster 1942. Individuella uppgifter angående ålder, yrke, arbetstid och arbetslön under tjänsteåret 1941/1942 ha erhållits för inalles

[1] För arbetare i åldern 18—20 år är timlönen 1942 och 1943 3 öre lägre än den i tabellen angivna. — [2] Avtalet gäller fr. o. m. den 1 november 1942 t. o. m. den 31 oktober 1943. — [3] Inberäknat garanterad inkomst av 60 kr. per år för rykt eller andra förberedelse- och avslutningsarbeten.

Tab. 2. Genomsnittliga arbetsförtjänster för lantarbetare åren 1941 och 1942.

	Antal arbetare		Genomsnittlig kontant[1] löneinkomst per dag, kr.		Löneökning 1941–1942, %	Genomsnittlig total[2] löneinkomst per dag, kr.		Löneökning 1941–1942, %	Genomsnittlig kontant[1] löneinkomst per år,[3] kr.		Löneökning 1941–1942, %	Genomsnittlig total[2] löneinkomst per år,[3] kr.		Löneökning 1941–1942, %
Män.	1941	1942	1941	1942		1941	1942		1941	1942		1941	1942	
Vuxna (fyllda 18 år)	**15 833**	**14 873**	**4·73**	**5·42**	**14·6**	**6·72**	**7·49**	**11·5**	**1 344**	**1 543**	**14·8**	**1 986**	**2 207**	**11·1**
Arbetare i kost	3 325	3 047	3·18	3·61	13·5	5·46	6·26	14·7	945	1 061	12·3	1 634	1 852	13·3
Statavlönade arb.	5 713	4 967	4·08	4·45	9·1	7·17	7·78	8·5	1 223	1 333	9·0	2 146	2 324	8·3
Dagsv. utan natförm.	4 112	4 314	6·83	7·82	14·5	6·83	7·82	14·5	1 889	2 222	17·6	1 889	2 222	17·6
Dagsv. med natförm.	2 683	2 545	5·80	6·52	12·4	7·01	7·85	12·0	1 705	1 944	14·0	2 023	2 302	13·8
Rättare	585	554	5·48	6·11	11·5	8·26	9·04	9·4	1 602	1 784	11·4	2 410	2 638	9·5
Fördrängar	563	576	4·36	5·23	20·0	7·00	7·88	12·6	1 265	1 477	16·8	2 034	2 272	11·7
Kördrängar	4 705	4 357	4·42	5·15	16·5	6·48	7·29	12·5	1 238	1 456	17·6	1 862	2 097	12·6
Övriga eg. jordbruksarb.	4 037	4 276	5·42	6·22	14·8	6·37	7·24	13·7	1 422	1 663	16·9	1 727	2 001	15·9
Arb. med blandat arbete	958	791	4·65	4·83	3·9	6·26	6·83	9·1	1 177	1 309	11·2	1 754	1 965	12·0
Ladugårdsförmän	576	512	5·33	6·04	13·3	8·00	8·85	10·6	1 664	1 863	12·0	2 499	2 732	9·3
Kreatursskötare	2 530	2 218	4·21	4·69	11·4	6·65	7·31	9·9	1 306	1 449	10·9	2 077	2 267	9·1
Fodermarskar	304	224	4·37	5·04	15·3	7·07	7·85	11·0	1 324	1 543	16·5	2 151	2 392	11·2
Stalldrängar	478	523	4·23	4·71	11·3	6·76	7·31	8·1	1 275	1 431	12·2	2 044	2 236	9·4
Övriga djurskötare	66	56	4·81	5·31	10·4	7·00	7·91	13·0	1 483	1 633	10·1	2 121	2 472	16·5
Specialarbetare	718	629	5·67	6·48	14·3	7·65	8·38	9·5	1 604	1 844	15·0	2 212	2 437	10·2
Övriga arbetare	313	157	5·09	6·01	18·1	6·45	7·21	11·8	1 326	1 626	22·6	1 784	2 008	12·6
Minderåriga	**1 054**	**1 079**	**3·25**	**3·72**	**14·5**	**4·32**	**5·00**	**15·7**	**904**	**1 050**	**16·2**	**1 255**	**1 476**	**17·6**
Samtliga manliga arbetare	**16 887**	**15 952**	**4·65**	**5·32**	**14·4**	**6·59**	**7·35**	**11·5**	**1 325**	**1 522**	**14·9**	**1 955**	**2 175**	**11·3**
Därav med koll.-avtal	10 011	9 951	5·14	—	—	7·01	—	—	1 442	1 666	15·5	2 054	2 281	11·1
utan » »	6 876	6 001	3·85	—	—	5·90	—	—	1 114	1 231	10·5	1 778	1 960	10·2
Kvinnor.														
Vuxna (fyllda 18 år)	**2 010**	**1 927**	**2·31**	**2·68**	**13·9**	**3·29**	**3·78**	**14·9**	**688**	**746**	**8·4**	**1 031**	**1 151**	**11·6**
Arbetare i kost	748	660	1·79	1·97	10·1	3·73	4·26	14·2	569	621	9·1	1 173	1 349	15·0
Statavlönade arb.	23	10	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·
Dagsv. utan natförm.	956	969	2·75	3·23	17·5	2·75	3·23	17·5	787	832	5·7	787	832	5·7
Dagsv. med natförm.	283	288	2·49	2·78	9·6	3·48	3·91	12·4	807	885	9·7	1 119	1 245	11·3
Eg. jordbruksarb.	184	280	5·16	5·61	8·7	5·69	6·01	5·6	817	950	16·3	1 177	1 228	4·3
Arb. med blandat arbete	95	66	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·
Stall- o. ladugårdspers.	1 143	997	2·40	2·71	12·9	2·89	3·23	11·8	754	831	10·2	934	1 012	8·4
Specialarbetare	*14*	*13*	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·
Landsjungfrur	548	558	1·79	1·95	8·9	3·73	4·23	13·4	571	618	8·2	1 182	1 346	13·9
Övriga arbetare	26	13	·	·	·	·	·	·	·	—	—	·	—	—
Minderåriga	**157**	**216**	**1·47**	**1·91**	**29·9**	**3·27**	**3·97**	**21·4**	**450**	**527**	**17·1**	**995**	**1 173**	**17·9**
Samtliga kvinnliga arbetare	**2 167**	**2 143**	**2·25**	**2·57**	**14·2**	**3·29**	**3·80**	**15·5**	**675**	**728**	**7·9**	**1 029**	**1 153**	**12·1**
Därav med koll.-avtal	901	979	2·76	—	—	3·14	—	—	831	868	4·5	978	1 065	8·9
utan » »	1 266	1 164	1·89	—	—	3·40	—	—	569	619	8·8	1 064	1 222	14·8

[1] Inkl. uppburen ersättning för rykt, ersättartjänstgöring, övertids- och ackordsarbete samt indextillägg. — [2] Kontant och naturaförmåner. — [3] Årslönerna grunda sig på uppgifter för arbetare, som utgjort minst 250 dagsverken under året.

18 095 lantarbetare. Av dessa voro 82·2 % vuxna (fyllda 18 år) och 6·0 % minderåriga manliga arbetare samt 10·6 % vuxna och 1·2 % minderåriga kvinnliga arbetare. Av de manliga arbetarna hade 62·4 och av de kvinnliga 45·7 % sina arbetsförhållanden direkt reglerade av kollektivavtal mot 59·3 resp. 41·6 % föregående år. I tab. 2 meddelas genomsnittssiffror för löneinkomsterna inom dessa grupper per dag och per år under 1941 och 1942, varvid åtskillnad gjorts mellan kontant och total (inkl. naturaförmåner) lön. För vuxna arbetare lämnas vidare en redogörelse för arbetsförtjänsterna inom olika löneformer och yrkesgrupper. I den kontanta lönen inberäknas provision, ackords-, rykt- och övertidsersättning samt indextillägg. Enligt formulärets anvisningar skulle naturaförmånernas värde upptagas efter ortens försäljningspris (icke självkostnadspris eller »bokpris»). Vid beräkningen av värdet av fri bostad, jordupplåtelse o. dyl. torde de i orten gängse eller vid skattetaxering o. dyl. tillämpade hyres- eller arrendevärdena varit vägledande.

I lönetabellerna ha icke medtagits medellöner, för vilka antalet individualuppgifter understiger 10. Medellöner, som grunda sig på mindre än 25 arbetare, ha angivits med medievalstil.

Den genomsnittliga dagsförtjänsten (inkl. övertidsersättning, indextillägg, naturaförmåner o. dyl.) för samtliga manliga arbetare har uppgått till 7·35 kr. under år 1942, vilket innebär en ökning med 11·5 % i förhållande till år 1941. För enbart vuxna manliga arbetare har motsvarande dagsinkomst utgjort 7·49 kr. och för minderåriga 5·00 kr. De vuxna männens genomsnittliga dagsförtjänst har ökat med 11·5 % och de minderårigas med 15·7 % sedan 1941. Beträffande kvinnor, vilka till stor del bestå av tid- eller ackordsavlönade mjölkerskor med icke hel arbetsdag, har dagsinkomsten legat betydligt lägre eller vid i medeltal 3·80 kr. För ovannämnda tid- eller ackordsavlönade mjölkerskor har daglönen stigit från 2·89 kr. år 1941 till 3·23 kr. år 1942 eller 11·8 %, medan landsjungfrurna, vilka äro årsanställda i arbetsgivarens kost, uppvisa en höjning från 3·73 kr. till 4·23 kr. eller med 13·4 %.

Ett för det nutida jordbruket karakteristiskt förhållande är, att antalet fasta arbetare inskränkes till det för driftens upprätthållande oundgängligen nödvändiga, vilket genom användning av arbetsbesparande maskiner och transportanordningar kan sättas relativt lågt, medan det starkt ökade arbetsbehovet under skördetiden tillgodoses genom tillfälligt lejd arbetskraft. För dylika tillfälligt anställda arbetare, som utgjort mindre än 50 dagsverken å gården, erhålles, såsom förut nämnts, summariska uppgifter om sammanlagda antalet dagsverken och totala avlöningssumman. Dagsförtjänsten för dessa arbetare låg avsevärt högre än för de mera fast anställda arbetarna. En tillfälligt anställd manlig arbetare erhöll nämligen i genomsnitt 8·36 kr. år 1942 mot 7·50 kr. föregående år, vilket innebär en ökning med 11·5 %. För kvinnor uppgick dagsförtjänsten till 5·74 kr. och för barn till 4·02 kr. mot 5·05 resp. 3·51 kr. föregående år.

Vid beräkning av årsinkomsten har liksom föregående år förutsatts viss minimiarbetstid, nämligen lägst 250 arbetsdagar under året. Antalet arbetare med detta minimiantal dagsverken har uppgått till 10 349, därav 8 875

Tab. 3. Genomsnittliga löneinkomster för vissa yrkeskategorier av lantarbetare, fyllda 18 år, inom olika län och hushållningssällskapsområden m. m. åren 1941 och 1942.[1]

Län och hushållningssällskapsområden m. m.	Genomsnittlig total (kontant o. naturaförmåner) årslön,[2] kr.								Genomsnittlig total timlön, kr.					
	Kördrängar i kost		Statavlönade kördrängar		Statavlönade kreatursskötare		Landsjungfrur		Manliga dagsverkare[3] utan nat.-förm.		Manliga dagsverkare[3] med nat.-förm.		Kvinnl. dagsv.[4] utan nat.-förm.	
	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942
Stockholms	1 593	1 743	2 046	2 228	2 190	2 358	1 247	1 393	0·86	0·97	0·80	0·87	0·57	0·60
Uppsala	1 448	1 745	2 012	2 167	2 181	2 408	1 169	1 344	0·74	0·90	0·81	0·90	0·58	0·61
Södermanlands	1 534	1 728	2 004	2 184	2 092	2 241	·	·	0·79	0·88	0·82	0·92	0·50	·
Östergötlands	1 671	1 859	2 009	2 196	2 159	2 336	1 302	1 357	0·80	0·89	0·74	0·78	0·56	0·58
Jönköpings	1 715	1 962	1 927	2 095	2 160	2 272	1 346	1 508	0·76	0·96	0·74	0·84	0·40	·
Kronobergs	·	2 052	1 970	2 013	2 167	2 249	·	·	0·71	0·88	·	·	·	·
Kalmar	1 570	1 809	1 951	2 100	2 088	2 303	1 153	1 300	0·83	0·87	0·76	0·86	0·55	0·65
norra hush.-sällsk.	1 636	1 891	1 947	2 048	2 074	2 262	·	·	0·81	0·84	0·67	0·82	0·48	0·67
södra » »	1 469	1 698	1 957	2 167	2 111	2 355	·	·	0·84	0·89	0·83	0·89	0·59	0·63
Gotlands	1 524	1 755	1 947	·	1 963	·	1 066	1 350	0·89	0·91	·	·	0·57	·
Blekinge	1 575	1 783	1 846	·	2 112	2 371	1 162	1 208	0·72	0·83	·	·	·	·
Kristianstads	1 593	1 832	2 074	2 255	2 253	2 431	1 226	1 393	0·89	0·95	0·69	0·91	0·58	0·66
Malmöhus	1 542	1 785	2 081	2 295	2 337	2 535	1 215	1 286	0·84	1·00	·	0·91	0·68	0·73
Hallands	1 651	1 897	2 016	2 224	2 218	2 330	1 276	1 433	0·80	0·95	0·81	0·93	0·64	0·68
Göteborgs o. Bohus	1 536	1 753	1 909	2 103	2 138	2 287	·	·	0·65	0·82	0·58	0·66	·	0·67
Älvsborgs	1 673	1 874	1 968	2 083	2 218	2 394	1 211	1 372	0·79	0·83	0·76	0·77	0·54	0·55
norra hush.-sällsk.	·	·	2 035	2 136	2 221	2 348	·	·	0·81	·	0·82	·	·	·
södra » »	1 680	1 877	1 892	2 033	2 215	2 431	·	1 360	0·77	0·83	0·68	0·79	·	·
Skaraborgs	1 580	1 815	1 925	2 140	2 106	2 271	1 054	1 323	0·76	0·88	0·78	0 80	0·52	0·60
Värmlands	1 417	1 720	1 978	2 265	2 367	2 486	1 024	1 252	0·77	0·93	0·83	0·95	0·53	0·57
Örebro	1 736	·	1 972	2 187	2 064	2 294	1 169	·	0·84	0·96	0·81	0·95	·	·
Västmanlands	1 584	1 793	2 017	2 222	2 239	2 366	1 212	1 461	·	0·91	0·88	0·95	0·55	0·62
Kopparbergs	·	·	·	·	·	·	1 086	·	0·92	1·02	0·89	0·97	·	·
Gävleborgs	1 617	1 843	·	—	·	—	1 004	1 170	0·89	0·97	·	1·01	·	·
Västernorrlands	·	·	—	—	—	—	1 052	1 215	0·86	0·89	0·95	1·03	·	·
Jämtlands	·	·	—	—	·	—	·	·	·	—	·	·	·	·
Västerbottens	·	·	—	—	—	—	1 237	1 294	·	·	·	·	—	—
Norrbottens	·	·	—	—	—	—	·	·	·	·	·	·	—	·
Hela riket	**1 591**	**1 828**	**1 995**	**2 174**	**2 171**	**2 338**	**1 182**	**1 346**	**0·81**	**0·92**	**0·82**	**0·90**	**0·59**	**0·65**
Skåne o. Hallands slättbygder[5]	1 595	1 857	2 075	2 254	2 301	2 467	1 249	1 422	0·84	0·98	0·91	0·96	0·65	0·67
Sydsvenska mellanbygden	1 555	1 817	1 992	2 180	2 189	2 415	1 218	·	0·81	0·93	0·84	0·86	0·63	0·72
Öland och Gotland	1 495	1 716	1 946	2 091	1 956	2 190	1 047	1 362	0·84	0·91	·	·	0·59	·
Östgötaslätten	1 624	1 858	2 035	2 206	2 188	2 381	·	·	0·78	0·89	0·76	0·81	0·61	0·66
Vänerslätten	1 543	1 803	1 945	2 161	2 179	2 307	1 065	1 322	0·75	0·89	0·74	0 77	0·53	0·61
Mälar- o. Hjälmarbygden	1 554	1 768	2 012	2 198	2 142	2 309	1 200	1 388	0·81	0·92	0·81	0·90	0·56	0·61
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	1 641	1 863	1 955	2 117	2 138	2 309	1 206	1 390	0·81	0·90	0·83	0·92	0·52	0·60
Norra Sverige	1 537	·	·	—	·	—	1 085	1 226	0·84	0·93	0·87	0·98	·	·
Egendomar belägna i jordbrukskommuner	1 568	1 826	1 974	2 163	2 133	2 309	1 198	1 350	0·80	0·92	0·77	0·84	0·58	0·65
blandade kommuner	1 607	1 829	1 994	2 184	2 182	2 354	1 170	1 343	0·81	0·92	0·84	0·90	0·60	0·66
industrikommuner	1 607	1 834	2 061	2 182	2 248	2 380	1 178	1 341	0·82	0·94	0·85	0·96	0·61	0·63
Egend. med en åkerareal av under 20 ha	1 465	1 707	·	·	·	·	1 104	1 259	0·65	0·85	0·67	0·79	·	·
20—49 »	1 592	1 837	1 951	2 165	2 160	2 326	1 226	1 393	0·79	0·89	0·74	0·82	0·55	0·68
50—99 »	1 639	1 862	1 993	2 137	2 216	2 358	1 184	1 321	0·80	0·89	0·81	0·94	0·60	0·64
100 ha o. däröver	1 652	1 873	2 006	2 197	2 138	2 326	·	·	0·82	0·94	0·86	0·91	0·61	0·65
Egend. med koll.-avtal	1 648	1 890	2 023	2 198	2 188	2 363	1 224	1 382	0·82	0·94	0·85	0·93	0·63	0·67
» utan » »	1 574	1 810	1 909	2 076	2 141	2 281	1 176	1 340	0·76	0·85	0·74	0·83	0·50	0·57

[1] Medievalstil anger, att lönesiffran är grundad på mindre än 25 men fler än 9 uppgifter. — [2] Årslönerna grunda sig på uppgifter för arbetare med minst 250 arbetsdagar under året. — [3] Jordbruksarbetare, som ej köra häst (övr. jordbruksarbetare). — [4] Stall- och ladugårdspersonal (mjölkerskor). — [5] Jfr Jordbruksräkningen år 1937, sid. 8 och 322.

vuxna och 406 minderåriga manliga arbetare samt 979 vuxna och 89 minderåriga kvinnor. Motsvarande antal föregående år var 11 206, varav 9 632 vuxna och 425 minderåriga manliga arbetare samt 1 084 vuxna och 65 minderåriga kvinnliga arbetare. Den genomsnittliga årsförtjänsten för samtliga manliga arbetare år 1942 uppgick till 2 175 kr., vilket betecknar en ökning med 11·3 % i förhållande till föregående år. Begränsar man undersökningen till endast vuxna manliga arbetare, blir stegringen 11·1 % (från 1 986 kr. år 1941 till 2 207 kr.), medan årsförtjänsten för minderåriga stigit med 17·6 % (från 1 255 till 1 476 kr.). Beträffande kvinnor uppgick årslönen till 1 012 och 1 346 kr. för vuxna mjölkerskor resp. landsjungfrur, vilket innebär en stegring med 8·4 resp. 13·9 % i förhållande till föregående år.

Såsom framgår av tab. 2, varierar löneförhöjningen inom olika löneformer och yrkesgrupper. Störst har den varit för dagsverkare utan naturaförmåner och minst för statavlönade arbetare.

Som bekant utgår avlöningen vid olika löneformer i växlande utsträckning kontant och in natura. Förhållandet mellan kontantlön och naturalön framgår i mera överskådlig form av efterföljande översikt.

	Manliga arbetare fyllda 18 år			Kvinnliga arbetare fyllda 18 år		
	total årslön, kr.	därav naturaförmåner kr.	%	total årslön, kr.	därav naturaförmåner kr.	%
Arbetare i kost	1 852	791	42·7	1 349	728	54·0
Statavlönade arbetare	2 324	991	42·6	·	·	·
Dagsverkare utan naturaförm.	2 222	—	—	832	—	—
» med »	2 302	359	15·6	1 245	360	28·9
Samtliga arbetare	**2 207**	**663**	**30·0**	**1 151**	**406**	**35·3**
därav: exkl. dagsverkare utan naturaförm.	2 204	820	37·2	1 323	622	47·0

Värdet av naturaförmånerna uppgick till i genomsnitt 820 kr. för män och 622 kr. för kvinnor med dylika förmåner mot 766 resp. 523 kr. år 1941. Värdestegringen av naturaförmånerna för män sedan föregående år utgjorde således 7·0 %. Det ligger i sakens natur, att uppskattningen av naturainkomsten oftast blir tämligen konventionell och mestadels innebär en värdering i underkant. De starka prisstegringarna under krisåren torde dock ha medfört, att uppskattningarna närmare anknutits till marknadsläget. Värdestegringen av naturaförmånerna efter år 1939 (omkring 41 %) torde sålunda återspegla livsmedels- och bostadsprisernas förändringar sedan krigsutbrottet. Till jämförelse kan nämnas, att socialstyrelsens levnadskostnadsindex under samma tid stigit med c:a 40 %.

Löneförhållandena inom olika områden och egendomskategorier belysas i tab. 3, vari det lönestatistiska materialet för vissa viktigare arbetarkategorier fördelats på län, jordbruksområden[1], kommuntyper och egendomsgrupper. Härvid ha för årsanställda arbetare med stat och i kost redovisats årslöner, medan för dagsverkare angivits timlöner. Löneökningen sedan föregående år synes ha varit starkast markerad på Vänerslätten och är något mera framträdande å mindre än å större egendomar. Beträffande de i tabellen meddelade länssiffrorna

[1] Jfr Jordbruksräkningen år 1937, sid. 8 och 322.

Tab. 4. Manliga arbetare med minst 250 dagsverken och fyllda 18 år, fördelade efter årsavlöningens storlek år 1942.

Totalavlöning per år i kontant och naturaförmåner, kr.	Arbetare i kost		Statavlönade		Dagsv. utan nat.-förm.		Dagsv. med nat.-förm.		Samtliga	Därav	
	m. k.[1]	u. k.[1]	m. k.	u. k.	m. k.	u. k.	m. k.	u. k.		med koll.-avtal	utan koll.-avtal
Under 1 000	1	11	1	1	13	7	9	8	**51**	24	27
1 000—1 099	2	13	—	1	5	2	8	6	**37**	15	22
1 100—1 199	—	31	1	—	7	3	8	1	**51**	16	35
1 200—1 299	4	48	—	1	10	10	7	4	**84**	21	63
1 300—1 399	10	65	5	4	11	7	5	12	**119**	31	88
1 400—1 499	17	83	5	2	20	6	15	17	**165**	57	108
1 500—1 599	24	120	6	6	28	6	14	19	**223**	72	151
1 600—1 699	20	151	14	19	27	5	23	27	**286**	84	202
1 700—1 799	37	160	54	37	58	18	30	29	**423**	179	244
1 800—1 899	51	161	102	53	52	20	32	19	**490**	237	253
1 900—1 999	44	171	165	66	91	12	53	24	**626**	353	273
2 000—2 099	36	105	301	117	121	18	79	9	**786**	537	249
2 100—2 199	23	94	378	130	153	14	93	23	**908**	647	261
2 200—2 299	25	61	446	102	161	22	97	23	**937**	729	208
2 300—2 399	21	35	461	96	181	11	93	21	**919**	756	163
2 400—2 499	15	35	389	73	157	12	88	24	**793**	649	144
2 500—2 599	19	20	274	41	130	8	75	21	**588**	498	90
2 600—2 699	11	9	172	43	113	8	65	14	**435**	361	74
2 700—2 799	3	5	120	28	48	6	56	12	**278**	227	51
2 800—2 899	4	5	73	19	44	2	39	15	**201**	160	41
2 900—2 999	6	1	57	9	13	2	35	8	**131**	111	20
3 000 o. över	6	10	135	22	39	8	91	33	**344**	271	73
Samtliga	**379**	**1 394**	**3 159**	**870**	**1 482**	**207**	**1 015**	**369**	**8 875**	**6 035**	**2 840**
Medellön, kr.	2 004	1 811	2 350	2 233	2 255	2 000	2 353	2 162	**2 207**	2 305	1 999
Medianlön kr.	1 955	1 810	2 322	2 199	2 290	2 044	2 338	2 143	**2 220**	2 302	1 983

bör det emellertid framhållas, att angivna lönefluktuationer till en del torde vara att tillskriva tillfälligheter på grund av lönematerialets relativt ringa omfattning.

För att komplettera de ovan anförda medeltalen rörande lantarbetarnas löneförhållanden år 1942 lämnas i tab. 4 en fördelning av vuxna manliga årsarbetare[2] efter deras individuella årsinkomster. För 5·7 % av samtliga vuxna manliga arbetare understeg årslönen 1 500 kr., medan den för 3·9 % uppgick till minst 3 000 kr. Å andra sidan hade nära hälften av de fast anställda lantarbetarna en årsförtjänst mellan 2 000 och 2 500 kr. För arbetare vid egendomar med kollektivavtal märkes en förhållandevis starkare beläggning av de högre lönelägena och framför allt en mera utpräglad anhopning till den typiska lönen (avtalslönen). För arbetare vid egendomar utan kollektivavtal är lönespridningen betydligt starkare ej minst utöver nedre delen av löneskalan.

Lönenivåns förändringar 1936—1942. Under 1930-talets förra del låg lönenivån inom jordbruket något lägre än under 1920-talet. Denna nedpressning av lönerna sammanhängde med den jordbrukskris, som inträdde mot slutet av 1920-talet och som ytterligare förvärrades av den världsomfattande industride-

[1] m. k. = med kollektivavtal, u. k. = utan kollektivavtal. — [2] Arbetare, som utgjort minst 250 dagsverken under året.

Tab. 5. Lönenivåns förändringar för vissa yrkeskategorier av lantarbetare åren 1936—1942.

Genomsnittlig arbetsinkomst (kontant o. naturaförmåner) för arbetare fyllda 18 år	Kördrängar i kost	Statavlönade arbetare		Dagsv. utan nat.-förm.[1]	Dagsv. med nat.-förm.[1]	Samtliga manliga arbetare	Kvinnliga arbetare		
		kördrängar	kreatursskötare				landsjungfrur	mjölkerskor utan nat.-förm.	samtliga
	årslön, kr.	årslön, kr.	årslön, kr.	timlön, kr.	timlön, kr.	årslön, kr.	årslön, kr.	timlön, kr.	årslön, kr.
	a) Absoluta tal, kr.								
År 1936 [2]	1 020	1 286	1 418	—	—	**1 291**	805	—	**718**
» 1937	1 144	1 457	1 596	—	—	**1 456**	882	—	**747**
» 1938	1 221	1 526	1 679	—	—	**1 540**	924	—	**780**
» 1939	1 282	1 581	1 753	0·66	0·67	**1 602**	964	0·49	**783**
» 1940	1 407	1 745	1 921	0·71	0·72	**1 761**	1 057	0·54	**926**
» 1941	1 591	1 995	2 171	0·81	0·82	**1 986**	1 182	0·59	**1 031**
» 1942	1 828	2 174	2 338	0·92	0·90	**2 207**	1 346	0·65	**1 151**
	b) Indextal om avlöningen år 1939=100.								
År 1936	80	81	81	—	—	**81**	84	—	**91**
» 1937	89	92	91	—	—	**91**	91	—	**95**
» 1938	95	97	96	—	—	**96**	96	—	**100**
» 1940	110	110	110	108	107	**110**	110	110	**118**
» 1941	124	126	124	123	122	**124**	123	120	**132**
» 1942	143	138	133	139	134	**138**	140	133	**147**

pressionens inbrott 1929. Lönerna inom jordbruket fortsatte att sjunka till 1933 men stego sedan något under de närmast följande åren. Från och med tjänsteåret 1936/37 ha emellertid förhållandena på jordbrukets arbetsmarknad i hög grad omgestaltats. Så genomfördes lantarbetstidslagen i sitt första skick 1936 men omarbetades 1937 och ytterligare 1939 och 1942, varigenom arbetstiden för flertalet lantarbetare reglerades i riktning mot åttatimmarsdagen. I detta sammanhang kan även nämnas semesterlagen, som genomfördes 1938 och som även äger tillämpning för lantarbetare, samt åtgärderna för att förbättra lantarbetarnas bostäder. Genom samverkan mellan statsmakternas jordbrukspolitik och de fackliga strävanden, som syftade till att utjämna skillnaden i levnadsstandard mellan lantarbetare och industriarbetare, kunde också betydande löneförhöjningar genomdrivas i kollektivavtalet för år 1937. Delvis utgjorde dock dessa löneökningar kompensation för arbetstidens förkortning genom lantarbetstidslagens ikraftträdande, men jämväl under de följande åren ha lönerna sedermera höjts betydligt. Även under krisåren ha lönerna fortsatt att stiga och om man tar hänsyn till de senaste justeringarna i det nya avtalet för innevarande år, torde lantarbetarna vara en av de få arbetargrupper, som trots de ökade levnadskostnaderna kunnat behålla oförändrade realinkomster.

En redogörelse för lönenivåns förändringar åren 1936—1942 lämnas i tab. 5

[1] Jordbruksarbetare, som ej köra häst eller traktor.

[2] De individuella årslönerna år 1936 grunda sig på uppgifter för arbetare med minst 200 arbetsdagar under året mot 250 för senare år. Detta torde dock ej nämnvärt minska jämförbarheten.

för vissa viktigare yrkeskategorier. Omgestaltningen av jordbrukets lönebyggnad sedan år 1936 framgår kanske ännu tydligare utav efterföljande uppgifter rörande de individuella löneinkomsternas variationer åren 1936—1942.

Antal manliga arbetare fyllda 18 år med minst 250 dagsv.		därav (i %) med en totallön per år, kr.						Medellön per år	
	under 1 000	1 000–1 199	1 200–1 399	1 400–1 599	1 600–1 799	1 800–1 999	2 000 o. över	Kr.	Indextal 1936 = 100
År 1936[1] . 16 938	17·4	20·3	32·5	16·2	6·6	3·4	3·6	1 291	100
» 1937 . . 11 570	6·8	12·8	20·5	31·4	17·5	6·4	4·6	1 456	113
» 1938 . . 12 130	4·4	9·3	14·8	30·3	25·2	9·3	6·7	1 540	119
» 1939 . . 11 693	3·7	6·9	12·5	24·8	28·9	14·0	9·2	1 602	124
» 1940 . . 10 140	2·4	4·4	8·5	14·2	24·4	24·0	22·1	1 761	136
» 1941 . . 9 632	1·0	2·4	4·6	8·1	12·4	20·9	50·6	1 986	154
» 1942 . . 8 875	0·6	1·0	2·2	4·4	8·0	12·6	71·2	2 207	171

Sedan år 1936 har den typiska lantarbetarlönen förskjutits från mellan 1 200 och 1 400 kr. till betydligt över 2 000 kr. per år. Medellönen för samtliga manliga arbetare har under denna tid stigit med 71 % och i förhållande till år 1939 med 38 %.

Kollektivavtalen under första kvartalet 1943.

Efter den uppgörelse om nytt s. k. ramavtal, som träffades under december månad 1942 (Soc. medd. årg. 1942, sid. 985), blevo flera större avtalsområden reglerade, för vilka uppgörelser redogjordes i föregående kvartalsöversikt. Av mera omfattande avtalsuppgörelser, som fått stå över till innevarande år men vilka under detta kvartal kommit till stånd, märkas främst avtalen för byggnadsfacken berörande omkring 80 000 man samt för jordbruket, omfattande cirka 40 000 arbetare och berörande indirekt minst lika många. Om de särskilda avtalsuppgörelserna inom skilda fack må nämnas följande.

Inom *metallindustrin* märkes nytt avtal för smidesverkstadsbranschen, innebärande prolongation till april 1944 med vissa ändringar och tillägg. Dessutom skall huvudavtalet av 1938 mellan Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen tillämpas. Avtalet berör omkring 1 000 man.

För *blockstensindustrin* i norra Skåne, södra Småland och Blekinge har det tidigare avtalet prolongerats med vissa justeringar till förmån för arbetarparten, varjämte det rörliga lönetillägget skall regleras efter det senaste ramavtalet. *Porslinsindustrin* erhöll nytt avtal till årets slut, vilket huvudsakligen innebar en prolongation av det gamla avtalet med någon löneförbättring för de lägst betalda arbetarna. Avtalet berör cirka 3 000 man. Inför särskild förlikningskommission träffades för *kalkindustrierna* i Västergötland uppgörelse om nytt avtal, berörande omkring 500 man. Med några mindre justeringar prolongerades därvid det förutvarande avtalet. Nya avtal ha därjämte tillkommit för *kolgruvorna* och för *marmorindustrin*, berörande respektive

[1] Se tab. 5, not 2.

cirka 200 och 3 000 man, innebärande i stort sett prolongation av tidigare avtal med mindre justeringar samt tillägg av det nya ramavtalets bestämmelser.

För *skogsbruket* i Norrland ha tvenne större avtal träffats. Sålunda reglerades till den 1 oktober 1943 skogsarbetena, huvudsakligen vinteravverkningsarbetet, i Medelpad och Jämtland för cirka 10 000 man samt för samma tid och berörande cirka 8 000 man avverkningsarbetena inom Hälsingland, utom Ytterhogdal och Hamra kapellag, samt vissa delar av Härjedalen. Efter förhandlingar inför särskild förlikningskommission löstes en avtalstvist vid Billerudsbolaget, berörande cirka 4 000 man, varvid nytt avtal slöts till 1 oktober 1943.

Inom *pappersindustrin* märkes nytt avtal för tapetfabrikerna i Stockholm, Göteborg, Norrköping, Örebro, Kalmar, Arvika och Emmaboda, berörande cirka 300 arbetare och gällande till årets slut.

Av nya avtal inom *livsmedelsindustrin* märkes nytt avtal för andelsslakterierna, av vilken uppgörelse beröras cirka 2 500 man. För bryggerierna ha samtliga avtal prolongerats till utgången av år 1943, varjämte överenskommelse träffats om dyrtidstillägg i enlighet med senaste ramavtalet. Avtalen beröra cirka 5 000 man.

Inom *textilindustrin* har överenskommelse om nytt riksavtal träffats för år 1943. Uppgörelsen innebär vissa ökningar av tarifflönerna. Alla ackord, som icke givit 15 procent utöver den nya timlönen under viss tid av år 1942, skulle höjas till denna nivå. Det kristillägg, som under år 1942 utgått till timlönsarbetarna, skulle utgå även för år 1943, dock med borttagande av villkoret om ett års anställning inom textilindustrin. Beträffande rörligt tillägg skulle det nya ramavtalet tillämpas. Avtalet berör direkt cirka 36 000 man och indirekt cirka 2 000 man. För *beklädnadsindustrins* vidkommande kan nämnas nytt avtal för beställningsskrädderierna, varav beröras mellan 2 500 och 3 000 man, innebärande prolongation till den 1 mars 1944 av tidigare avtal med tillägg av det nya ramavtalet.

Med vissa mindre justeringar och med tillägg av det nya ramavtalet har riksavtalet för *gummivaruindustrin* prolongerats på ett år till den 1 mars 1944. Avtalet berör cirka 5 000 arbetare vid fabrikerna i Hälsingborg, Trelleborg, Malmö, Norrköping, Värnamo, Viskafors, Stockholm och Sundbyberg. Inom *läderindustrin* märkes nytt avtal för handskindustrin i Skåne berörande cirka 250 personer.

Inom *byggnadsindustrin* märkas flera större avtalsuppgörelser. Sålunda blev efter långvariga förhandlingar inför en särskild kommission uppgörelse träffad för jordbrukets byggnadsverksamhet för tiden till den 1 april 1944 och innebar sänkning av ackorden i vissa lönegrupper med 6—10 procent vid byggnadsarbete, som avser jordbrukets ekonomibyggnader men i övrigt anslöt sig till byggnadsavtalen. De allmänna byggnadsavtalen, vilkas uppsägningstid framflyttats till 31 januari 1943, prolongerades med vissa smärre ändringar och tillägg av den senaste indexuppgörelsen till den 1 april 1944. Uppgörelsen omfattade direkt och indirekt cirka 80 000 man. För det elektriska installationsfacket prolongerades tidigare avtal med viss justering av ackordsprislistorna, varjämte det senaste ramavtalet skulle tillämpas. Avtalet gäller till årets slut och berör

cirka 5 000 man och indirekt ytterligare omkring 3 000 man. Inför särskild kommission träffades nytt avtal för vägdistrikten att gälla till utgången av detta år. Uppgörelsen, som omfattade 158 vägdistrikt, innebar i huvudsak prolongation av de gamla avtalen men med en viss jämkning uppåt av basen för beräkning av det rörliga tillägget.

Av *statliga* avtal kan nämnas nytt avtal för städerskor vid de statliga verken. Avtalet, som berör cirka 4 000 städerskor, gäller till den 1 januari 1944.

Bland avtalsuppgörelser inom *land- och sjötransport* märkes nytt avtal för de enskilda järnvägarnas personal. Avtalet innebär i stort sett prolongation av förutvarande avtal med någon förbättring för de lägst avlönade vid vissa järnvägar samt tillämpning av de nya indexbestämmelserna. Avtalet gäller till den 1 januari 1944 och berör omkring 15 000 anställda. För sjöfarten ha nya avtal upprättats innebärande i stort sett prolongation av såväl riksavtalen som avtalen om krigsriskersättning. Bestämmelserna om rörliga tillägg anpassades efter det nya ramavtalet. Riksavtalens giltighetstid blev ett år, räknat från 1 februari 1943, men krigsriskavtalen skulle gälla tills vidare med 14 dagars uppsägning.

För *jordbruket* träffades efter långvariga förhandlingar nytt riks- och löneavtal. Uppgörelsen innebar bl. a. speciella lönetillägg för ett par yrkesgrupper och en första central uppgörelse om ackordspriser för jordbruksarbete. Avtalet berör direkt omkring 40 000 och indirekt omkring 20 000 man och gäller till utgången av oktober månad detta år. Efter förhandlingar inför särskild kommission träffades uppgörelse om nytt avtal för betodlingen gällande till utgången av detta år. Uppgörelsen innebar 5 procents höjning i priserna för allt sommararbete och 8 procents höjning i priserna på upptagning av foderrotfrukter och 5 procents höjning vid upptagning av sockerbetor. Avtalet berör cirka 50 000 man. För handelsträdgårdarna har jämväl träffats nytt avtal, innebärande vissa lönejusteringar i anslutning till det förut upprättade jordbruksavtalet. Av avtalet beröras cirka 3 000 arbetare.

För *musikerna* har det förutvarande avtalet med musiketablissementens förening, berörande cirka 1 000 musiker, prolongerats. Avtal har därjämte träffats med Folkets parkers centralstyrelse gällande turnerande musiker samt kör- och balettmedlemmar. Av avtalet beröras 120 musiker och 200 kör- och balettmedlemmar. Förutom fastställd grundlön skall rörligt tillägg beräknas i enlighet med ramavtalet.

För *skorstensfejarfacket* har nytt riksavtal träffats. Det nya avtalet gäller under år 1943 och innebär bland annat inarbetande av en del nya lokala avtal i riksavtalet.

Slutligen kan nämnas, att centrala överenskommelser om rörligt tillägg träffats för *bank- och försäkringstjänstemän* i nära anslutning till de rekommendationer, som Svenska arbetsgivareföreningen utfärdat beträffande industritjänstemän och arbetsledare.

Vid översiktsperiodens utgång pågingo förhandlingar om nya avtal bl. a. för gravvårdsindustrin, flottnings- och flottledsarbeten i Norrland och Dalarna, sockerbruksindustrin samt buss- och lastbilsrörelse.

Byggnadsverksamheten i städer och stadsliknande samhällen under första kvartalet 1943.

Materialets omfattning. Fr. o. m. år 1934 har socialstyrelsen kvartalsvis inhämtat uppgifter om antalet fullbordade och beviljade samt vid kvartalsskiftena under byggnad varande bostadslägenheter och rum (»eldstäder», d. v. s. boningsrum eller kök) i 12 städer med över 30 000 invånare. Denna kvartalsstatistik, som sedan år 1937 successivt utvidgats, omfattade för fjärde kvartalet 1942 samtliga 14 städer med över 30 000 invånare samt det stora flertalet städer med mellan 10 000 och 30 000 invånare. I syfte att ytterligare förbättra statistiken har socialstyrelsen i början av april innevarande år i skrivelser till byggnadsnämnderna i de städer, som hittills ej lämnat kvartalsuppgifter, samt till byggnadsnämnderna i 16 köpingar och 21 municipalsamhällen anhållit om

Tab. 1. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1942 och första kvartalet 1943 fullbordade och beviljade byggnadsföretag i städer med över 30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter						Antal rum (eldstäder)					
	1942					1943	1942					1943
Fullbordade byggnadsföretag.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.
Stockholm .	592	333	476	2 683	**4 084**	1 106	1 147	888	1 258	6 932	**10 225**	3 106
Göteborg . .	368	61	557	407	**1 393**	497	1 100	202	1 522	1 116	**3 940**	1 179
Malmö . . .	54	14	802	34	**904**	413	182	52	2 086	143	**2 463**	1 254
Norrköping .	63	—	491	45	**599**	236	139	—	1 249	150	**1 538**	610
Hälsingborg .	1	59	203	82	**345**	196	3	129	528	242	**902**	484
Örebro . . .	110	11	240	47	**408**	53	117	30	548	144	**839**	170
Borås . . .	15	2	1	82	**100**	37	43	11	12	225	**291**	109
Eskilstuna .	2	82	182	62	**328**	19	7	205	450	192	**854**	58
Linköping .	184	5	72	196	**457**	370	461	17	188	556	**1 222**	818
Gävle . . .	45	5	104	20	**174**	54	124	13	258	71	**466**	143
Västerås . .	69	55	390	158	**672**	157	185	129	1 068	435	**1 817**	441
Uppsala . .	67	—	197	479	**743**	9	171	—	540	1 368	**2 079**	32
Jönköping .	25	9	207	68	**309**	73	72	38	553	205	**868**	158
Karlskrona .	15	96	55	224	**390**	77	39	282	64	589	**974**	213
Tillhopa	**1 610**	**732**	**3 977**	**4 587**	**10 906**	**3 297**	**3 790**	**1 996**	**10 324**	**12 368**	**28 478**	**8 775**
Beviljade byggnadsföretag.												
Stockholm .	1 430	2 201	2 056	2 726	**8 413**	1 541	3 663	6 238	6 223	7 781	**23 905**	4 564
Göteborg . .	489	714	170	183	**1 556**	465	1 216	1 976	581	707	**4 480**	1 286
Malmö . . .	657	276	350	231	**1 514**	630	1 841	741	999	734	**4 315**	1 579
Norrköping .	305	335	31	177	**848**	294	711	919	102	549	**2 281**	892
Hälsingborg .	170	216	80	31	**497**	257	428	610	185	91	**1 314**	652
Örebro . . .	112	103	117	29	**361**	122	244	315	279	80	**918**	292
Borås . . .	68	34	59	41	**202**	18	171	121	160	150	**602**	77
Eskilstuna .	174	134	42	133	**483**	178	432	397	120	408	**1 357**	371
Linköping .	173	484	175	239	**1 071**	55	416	1 202	477	763	**2 858**	183
Gävle . . .	31	42	87	143	**303**	28	74	131	223	338	**766**	102
Västerås . .	181	285	111	180	**757**	230	470	841	288	505	**2 104**	589
Uppsala . .	138	350	3	370	**861**	395	388	1 023	9	972	**2 392**	1 179
Jönköping .	69	137	36	39	**281**	32	117	435	107	113	**772**	96
Karlskrona .	138	135	229	108	**610**	135	385	380	652	351	**1 768**	375
Tillhopa	**4 135**	**5 446**	**3 546**	**4 630**	**17 757**	**4 380**	**10 556**	**15 329**	**10 405**	**13 542**	**49 832**	**12 237**

Tab. 2. Antal vid kvartalsskiftena 1 januari 1942—1 april 1943 under byggnad varande bostadslägenheter och rum (eldstäder) i städer med över 30 000 invånare.

Orter	Bostadslägenheter						Rum (eldstäder)					
	1/1 1942	1/4 1942	1/7 1942	1/10 1942	1/1 1943	1/4 1943	1/1 1942	1/4 1942	1/7 1942	1/10 1942	1/1 1943	1/4 1943
Stockholm . .	605	2 329	4 668	3 499	4 548	4 981	1 464	5 890	12 640	9 739	13 025	13 998
Göteborg . .	642	651	1 441	994	705	716	1 759	1 713	3 545	2 802	1 821	2 517
Malmö . . .	207	370	936	335	776	908	611	1 092	2 585	1 064	2 379	2 375
Norrköping .	102	366	618	220	291	582	237	859	1 591	569	804	1 643
Hälsingborg .	89	205	434	277	223	239	216	558	1 128	739	578	584
Örebro . . .	280	170	268	190	196	236	509	392	650	499	511	574
Borås	14	42	173	227	131	91	67	122	491	634	420	317
Eskilstuna .	112	149	261	157	251	239	280	374	716	457	613	548
Linköping . .	197	321	705	508	320	286	482	775	1 885	1 238	968	761
Gävle	64	51	82	66	177	150	181	136	237	224	443	400
Västerås . .	272	514	615	460	326	482	746	1 322	1 642	1 350	950	1 460
Uppsala . . .	251	328	654	462	323	661	679	901	1 876	1 324	894	1 910
Jönköping . .	88	163	324	128	69	48	155	235	564	251	120	98
Karlskrona .	185	276	366	242	274	296	467	725	1 012	681	862	913
Tillhopa	**3 108**	**5 938**	**11 545**	**7 765**	**8 610**	**9 915**	**7 853**	**15 094**	**30 562**	**21 571**	**24 388**	**28 098**

uppgifter till styrelsens kvartalsstatistik. Av de tillskrivna byggnadsnämnderna ha hittills 74 insänt begärda uppgifter om byggnadsverksamheten under första kvartalet 1943.

Beträffande 14 större städer samt 30 städer med mellan 10 000 och 30 000 invånare återges i det följande de uppgifter, som inkommit för första kvartalet 1943, varjämte motsvarande uppgifter för de olika kvartalen 1942 anföras för att möjliggöra jämförelser. För första gången lämnas dessutom vissa summariska uppgifter om byggnadsverksamheten i städer med mindre än 10 000 invånare och i stadsliknande samhällen. — Samtliga uppgifter avse nybygg-

Tab. 3. Beräknad nettogolvyta (1 m²) i för kommersiella, industriella, administrativa o. dyl. ändamål avsedda byggnadsföretag, fullbordade resp. beviljade under år 1942 och första kvartalet 1943 i vissa städer med över 30 000 invånare.

	1942					1943
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.
Fullbordade byggnadsföretag.						
Stockholm	24 966	18 102	25 084	35 062	**103 214**	12 105
Göteborg	10 515	6 275	23 160	10 880	**50 830**	36 820
Malmö	1 792	9 193	14 544	24 758	**50 287**	6 122
Norrköping	710	—	3 170	175	**4 055**	8 600
Hälsingborg	1 830	507	554	3 230	**6 121**	7 632
Borås	10 265	688	5 210	7 519	**23 682**	3 896
Samtliga 6 städer	**50 078**	**34 765**	**71 722**	**81 624**	**238 189**	**75 175**
därav kontors- och butikslokaler .	21 279	11 805	17 748	30 163	**80 995**	29 676
fabriks- och verkstadslokaler	16 519	11 625	28 222	36 711	**93 077**	23 619
övriga lokaler	12 280	11 335	25 752	14 750	**64 117**	21 880
Beviljade byggnadsföretag.						
Samtliga ovan nämnda 6 städer	**60 920**	**123 834**	**168 836**	**74 664**	**428 254**	**149 523**
därav kontors- och butikslokaler .	25 738	48 094	37 293	31 567	**142 692**	61 192
fabriks- och verkstadslokaler	28 097	53 200	48 173	32 882	**162 352**	48 670
övriga lokaler	7 085	22 540	83 370	10 215	**123 210**	39 661

nadsarbeten och sådana ändringsarbeten, som givit upphov till nya bostadsutrymmen men ej smärre ändrings-, reparations- eller moderniseringsarbeten. Med avseende på sex av de största städerna meddelas även en sammanställning av inkomna kvartalsuppgifter om produktionen av lokaler för kommersiella, industriella o. dyl. ändamål.

Städer med över 30 000 invånare. I tab. 1 återges antalet lägenheter och rum (eldstäder) i under år 1942 och första kvartalet 1943 fullbordade och beviljade byggnadsföretag. Sammanställningen ger vid handen, att totala antalet lägenheter och rum i under första kvartalet 1943 fullbordade — d. v. s. i regel slutavsynade[1] — byggnadsföretag ungefär fördubblats sedan första kvartalet 1942. Ökningen berörde samtliga städer utom Uppsala samt beträffande antalet lägenheter ej heller Örebro.

I jämförelse med fjärde kvartalet 1942 minskades antalet fullbordade lägenheter och rum med 28, resp. 29 %. Tendensen var dock väsentligt olika i olika städer. — Vid varje jämförelse mellan olika kvartal bör det beaktas, att de tidsperioder, som förflyta, innan ett färdigställt byggnadsföretag i statistiken redovisas som fullbordat, kunna växla från år till år och från ort till ort. De växlingar i antalet fullbordade lägenheter och rum, som framträda i statistiken, äro följaktligen ej något klart uttryck för byggnadsverksamhetens säsongvariationer.

Antalet lägenheter i beviljade byggnadsföretag var under första kvartalet 1943 6 % större än under första kvartalet 1942 och antalet rum 16 % större. Utvecklingen i de 14 städerna var ej enhetlig. I jämförelse med fjärde kvartalet 1942 minskades antalet lägenheter i beviljade byggnadsföretag med 5 % och antalet rum med 10 %.

Bostadsproduktionens allmänna utvecklingstendenser sedan 1939 belysas av efterföljande tablå:

Under åren 1939—1942 samt första kvartalet 1943 fullbordade och beviljade bostadslägenheter i 14 städer med över 30 000 invånare.

År	Bostadslägenheter					Rum (eldstäder)				
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året
Fullbordade byggnadsföretag.										
1939	5 296	2 532	10 153	8 824	26 805	14 304	7 374	27 616	24 155	73 449
1940	4 428	1 616	3 285	3 799	13 128	11 662	4 470	9 486	10 448	36 066
1941	1 631	844	2 257	2 662	7 394	3 898	2 781	5 631	6 556	18 866
1942	1 610	732	3 977	4 587	10 906	3 790	1 996	10 324	12 368	28 478
1943	3 297	·	·	·	·	8 775	·	·	·	·
Beviljade byggnadsföretag.										
1939	10 515	5 882	5 395	3 640	25 432	27 544	17 326	14 649	9 819	69 338
1940	1 104	617	539	1 209	3 469	3 192	2 484	1 626	2 954	10 256
1941	1 069	2 815	1 450	1 963	7 297	2 931	6 661	4 163	4 785	18 540
1942	4 135	5 446	3 546	4 630	17 757	10 556	15 329	10 405	13 542	49 832
1943	4 380	·	·	·	·	12 237	·	·	·	·

[1] Uppgifterna för Stockholm avse till slutavsyning anmälda byggnadsföretag.

Tab. 4. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1942 och första kvartalet 1943 fullbordade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter						Antal rum (eldstäder)					
	1942					1943	1942					1943
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.
Halmstad	21	—	8	251	**280**	22	92	—	31	776	**899**	74
Karlskoga	113	—	20	197	**330**	10	218	—	76	634	**928**	40
Lund	—	4	130	19	**153**	4	—	9	380	52	**441**	10
Kalmar	22	37	1	174	**234**	41	57	119	4	592	**772**	163
Kristianstad	1	—	164	—	**165**	23	4	—	468	—	**472**	90
Landskrona	—	—	170	13	**183**	33	—	—	422	42	**464**	79
Sundsvall	—	6	23	55	**84**	19	1	12	78	180	**271**	75
Trollhättan	8	162	62	71	**303**	21	39	454	174	232	**899**	70
Östersund	—	19	136	82	**237**	10	—	49	385	250	**684**	34
Södertälje	64	24	27	130	**245**	75	162	96	71	337	**666**	152
Mölndal	—	5	1	2	**8**	6	—	17	3	8	**28**	21
Växjö	13	7	78	25	**123**	31	40	24	286	98	**448**	87
Trelleborg	37	—	101	16	**154**	53	109	—	277	45	**431**	171
Nyköping	49	58	85	109	**301**	101	140	154	218	308	**820**	133
Umeå	—	—	83	—	**83**	24	—	—	295	—	**295**	80
Kristinehamn	5	3	8	20	**36**	7	18	11	32	52	**113**	18
Skövde	1	21	86	82	**190**	5	3	73	229	221	**526**	20
Västervik	7	16	43	40	**106**	13	20	58	131	94	**303**	41
Visby	3	—	38	31	**72**	17	10	—	126	100	**236**	62
Härnösand	3	3	4	23	**33**	17	13	8	9	64	**94**	60
Lidköping	21	39	82	36	**178**	11	59	118	249	91	**517**	33
Sundbyberg	4	—	1	107	**112**	1	8	—	8	332	**348**	4
Ystad	1	1	86	45	**133**	9	5	2	206	131	**344**	26
Katrineholm	18	—	36	74	**128**	24	52	—	97	255	**404**	70
Varberg	12	18	28	6	**64**	2	36	55	86	16	**193**	6
Skellefteå	11	5	3	68	**87**	3	40	17	18	244	**319**	18
Nässjö	19	27	87	—	**133**	53	67	67	264	—	**398**	174
Alingsås	5	7	16	26	**54**	16	13	23	44	52	**132**	55
Karlshamn	—	—	—	46	**46**	—	—	—	—	146	**146**	—
Söderhamn	—	1	4	—	**5**	1	—	2	10	—	**12**	1
Tillhopa	**438**	**463**	**1 611**	**1 748**	**4 260**	**652**	**1 206**	**1 368**	**4 677**	**5 352**	**12 603**	**1 867**

Belysande för utvecklingen äro även de uppgifter rörande antalet vid kvartalsskiftena fr. o. m. 1 januari 1942 under byggnad varande lägenheter och rum, som lämnas i tab. 2. Av tabellen framgår, att i de 14 städerna tillhopa antalet under byggnad varande lägenheter och rum den 1 april 1943 var 67, resp. 86 % större än ett år tidigare. Ökningen berörde samtliga städer utom Linköping och Jönköping och i fråga om antalet lägenheter ej heller Västerås. Både antalet lägenheter och rum under byggnad den 1 april 1943 var 15 % större än vid årsskiftet 1942/43.

Följande sammanfattningstal för 13 av de 14 städerna (utom Eskilstuna) visa utvecklingen sedan början av år 1939.

År	Antal vid nedanstående kvartalsskiften under byggnad varande							
	bostadslägenheter				rum (eldstäder)			
	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10
1939	14 956	18 560	22 484	11 885	39 945	48 632	60 663	31 963
1940	9 928	5 926	5 036	1 261	27 142	16 460	13 894	3 641
1941	1 744	2 669	4 914	2 808	4 247	6 352	11 433	7 071
1942	2 996	5 789	11 284	7 608	7 573	14 720	29 846	21 114
1943	8 359	9 676			23 775	27 550		

Tab. 5. Antal bostadslägenheter och rum (eldstäder) i under år 1942 och första kvartalet 1943 beviljade byggnadsföretag i vissa städer med 10 000—30 000 invånare.

	Antal bostadslägenheter						Antal rum (eldstäder)					
	1942					1943	1942					1943
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Hela året	1 kv.
Halmstad .	21	214	27	50	312	62	74	653	96	186	1 009	180
Karlskoga .	51	130	75	41	297	107	197	397	269	164	1 027	294
Lund . . .	90	36	51	31	208	77	240	130	140	82	592	200
Kalmar . .	59	197	12	2	270	82	194	713	59	20	986	256
Kristianstad	33	106	67	67	273	36	52	302	178	150	682	93
Landskrona	186	19	32	37	274	92	458	53	104	122	737	236
Sundsvall .	36	44	27	19	126	63	122	148	92	59	421	203
Trollhättan .	130	105	46	50	331	26	370	297	153	138	958	83
Östersund .	94	84	33	24	235	33	270	264	118	82	734	35
Södertälje .	6	109	38	93	246	81	14	312	128	255	709	223
Mölndal . .	2	11	3	36	52	19	6	35	12	89	142	60
Växjö . . .	19	80	49	9	157	9	71	293	153	45	562	34
Trelleborg .	43	24	85	53	205	10	112	73	236	172	593	26
Nyköping .	21	114	16	105	256	90	62	301	52	285	700	200
Umeå . . .	10	25	49	40	124	14	34	103	159	139	435	41
Kristinehamn	18	13	32	45	108	79	67	48	93	64	272	260
Skövde. . .	18	71	64	22	175	78	55	166	157	45	423	228
Västervik .	5	38	8	8	59	12	15	109	25	23	172	63
Visby . . .	78	35	10	4	127	54	206	121	38	19	384	158
Härnösand .	3	3	24	26	56	22	10	12	94	97	213	67
Lidköping .	22	57	46	3	128	87	59	156	100	15	330	203
Sundbyberg	—	106	1	—	107	87	—	329	3	—	332	206
Ystad . . .	104	1	12	68	185	154	244	8	42	196	490	396
Katrineholm	16	45	27	87	175	20	41	148	105	244	538	55
Varberg . .	8	36	18	27	89	23	20	115	61	77	273	68
Skellefteå .	1	69	27	6	103	4	3	252	105	23	383	15
Nässjö . . .	70	39	49	40	198	56	201	131	128	133	593	172
Alingsås . .	4	59	23	9	95	26	12	136	84	22	254	79
Karlshamn .	30	1	1	2	34	2	90	4	5	9	108	6
Söderhamn .	8	19	18	21	66	4	32	69	64	54	219	13
Tillhopa	**1 186**	**1 890**	**970**	**1 025**	**5 071**	**1 509**	**3 331**	**5 878**	**3 053**	**3 009**	**15 271**	**4 153**

På grundval av byggnadsnämndernas uppgifter om produktionen av lokaler för kommersiella, industriella, administrativa o. dyl. ändamål har, såsom förut nämnts, för Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Borås arealen beräknats i sådana lokaler, vilka redovisats som fullbordade, resp. beviljade under år 1942 och första kvartalet 1943. Resultaten av denna beräkning meddelas i tab. 3. Då exakta arealuppgifter i vissa fall ej kunnat erhållas, ha beräkningarna delvis måst baseras på uppskattningar. De anförda talen torde dock ge en tillfredsställande bild av storleksordningen av här ifrågavarande byggnadsverksamhet, låt vara att de inkomna uppgifterna med hänsyn till de skiftande redovisningsmetoderna i olika städer ej kunna ge någon fullt klar bild av byggnadsverksamhetens fördelning på olika kvartal.

Städer med 10 000—30 000 invånare. I tab. 4 och 5 meddelas för städer med 10 000—30 000 invånare antalet under år 1942 och första kvartalet 1943 fullbordade, resp. beviljade lägenheter och rum. Antalet fullbordade lägenheter

företer gentemot första kvartalet 1942 en ökning med 49 % och antalet fullbordade rum en ökning med 55 %. I fråga om beviljade byggnadsföretag framträder en ökning av antalet lägenheter och rum med 27, resp. 25 %. Antalet omkring den 1 april 1942 och 1943 under byggnad varande lägenheter och rum i vissa av de redovisade städerna framgår av nedanstående tablå:

	1942		1943			1942		1943	
	Läg.	Rum	Läg.	Rum		Läg.	Rum	Läg.	Rum
Karlskoga	·	·	760	2 988	Trelleborg	13	33	17	47
Lund	—	—	·	·	Västervik	14	51	4	18
Kalmar	100	337	137	479	Sundbyberg	—	—	86	202
Kristianstad	51	172	138	384	Ystad	75	184	195	534
Landskrona	·	·	185	425	Katrineholm	10	31	53	149
Sundsvall	44	176	80	294	Skellefteå	6	28	4	16
Södertälje	·	·	226	491	Nässjö	72	185	84	244
Mölndal	6	14	64	167	Alingsås	14	51	27	86

Städer med mindre än 10 000 invånare och stadsliknande samhällen. I 26 städer, 7 köpingar och 8 municipalsamhällen fullbordades under första kvartalet 1943 256 lägenheter, innehållande 719 rum, mot 47 lägenheter med 174 rum under första kvartalet 1942. Byggnadslov beviljades under första kvartalet 1943 för tillhopa 262 lägenheter med 813 rum.

Utlänningar i Sverige.

Utlänningar med vistelsetillstånd den 1 april 1943. De kvartalsvis återkommande redogörelserna för antalet utlänningar med tillstånd att vistas i Sverige grunda sig på utrikesdepartementets och socialstyrelsens register över utlänningar, som erhållit visering för inresa resp. vistelse och arbetsanställning. Viseringstvånget, som numera omfattar i stort sett samtliga utlänningar, innebär, att utlänning för inresa, vistelse eller arbetsanställning i Sverige måste kunna uppvisa ett av vederbörlig svensk myndighet på legitimationshandlingen tecknat tillstånd därtill, en visering. Det ankommer på utrikesdepartementet att meddela visering för inresa i landet, dels för direkt genomresa, dels i samband med tillstånd till vistelse eller arbetsanställning under viss tid. Socialstyrelsen har att meddela förlängd uppehålls- och arbetsvisering såväl vad beträffar av utrikesdepartementet som av socialstyrelsen tidigare beviljad visering.

Såsom framgår av tab. 1, uppgick antalet utlänningar med av socialstyrelsen meddelat vistelsetillstånd den 1 april 1943 till 27 183, varav 17 396 voro män och 9 787 kvinnor (angående totala antalet utlänningar, se sid. 391).

Tab. 1. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen.

Nationalitet	1942				1943			
	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april	Därav	
							män	kvinnor
Dansk	1 307	1 318	1 372	1 324	1 369	**1 397**	860	537
Isländsk	40	45	40	40	43	**44**	30	14
Finsk[1]	3 509	3 584	3 642	3 639	3 432	**3 472**	869	2 603
Norsk	4 776	5 240	5 844	8 078	10 474	**12 907**	10 263	2 644
Amerikansk	234	272	223	200	186	**185**	107	78
Brittisk	556	505	502	451	434	**399**	204	195
Fransk	104	113	136	143	153	**164**	95	69
Holländsk	181	185	182	207	209	**207**	135	72
Italiensk	209	234	248	240	243	**236**	155	81
Polsk	288	336	361	387	383	**377**	226	151
Schweizisk	182	194	190	175	196	**197**	112	85
Tysk	3 512	2 964	2 393	2 211	1 866	**1 775**	829	946
Ungersk	110	118	111	108	114	**110**	64	46
Övr. nationaliteter	473	432	414	470	484	**606**	370	236
F. d. ryssar	271	317	314	322	454	**530**	321	209
Övr. utan hemlandspass	2 268	2 799	3 383	3 863	4 310	**4 577**	2 756	1 821
Samtliga	18 020	18 656	19 355	21 858	24 350	**27 183**	17 396	9 787

[1] I dessa siffror ingå ej de finska barn — till ett antal av 18 806 — som på grund av krigsförhållandena vistas i Sverige (se s. 391).

Tab. 2. Utlänningar med vistelsetillstånd av socialstyrelsen fördelade efter ålder.

Åldersgrupper \ Nationalitet	Dansk	Finsk	Norsk	Brittisk	Tysk	Övr. nat.	F. d. ryssar	Övr. utan hemlspass	Samtliga
1 april 1942.									
Antal	1 318	3 584	5 240	505	2 964	1 929	317	2 799	**18 656**
Därav (i %)									
under 20 år	6·5	12·4	9·6	6·0	15·1	9·3	8·4	13·1	**11·1**
20—44 år	63·6	68·3	79·2	55·8	47·1	58·0	44·4	60·3	**64·7**
45—59 år	19·2	11·5	7·4	19·1	22·1	22·5	30·5	16·8	**15·0**
60 år och däröver	10·6	6·8	3·4	18·3	15·3	9·6	16·4	9·8	**8·7**
okänd ålder	0·1	1·0	0·4	0·8	0·4	0·6	0·3	—	**0·5**
1 april 1943.									
Antal	1 397	3 472	12 907	399	1 775	2 126	530	4 577	**27 183**
Därav (i %)									
under 20 år	7·3	9·7	13·6	6·0	15·4	8·8	4·3	13·4	**12·2**
20—44 år	63·6	66·4	78·9	48·1	48·4	61·1	28·9	54·4	**67·6**
45—59 år	18·7	13·6	5·5	23·0	23·1	21·5	37·4	18·7	**12·7**
60 år och däröver	10·3	10·1	1·9	22·6	13·1	8·6	29·2	13·4	**7·4**
okänd ålder	0·1	0·2	0·1	0·3	—	—	0·2	0·1	**0·1**

I dessa siffror ingå dels en grupp på 522 personer, vilkas ansökningar ännu ej handlagts den 12 maj, och dels en grupp på 715 personer, vilkas ansökningar beviljats så sent, att de ej kunnat medtagas i den maskinella bearbetningen. Den sistnämnda gruppen medräknades i kvartalsredogörelserna första gången den 1 oktober 1942 i tab. 1 och 2 och har från och med januari 1943 medtagits i samtliga tabeller.

Under första kvartalet 1943 har antalet utlänningar stigit med 2 833, medan ökningen föregående kvartal uppgick till 2 492. Ökningen avser främst norrmän, vilkas antal stigit första kvartalet 1943 med 2 433 och fjärde kvartalet 1942 med 2 396. Antalet utlänningar, som inneha främlingspass, visar en fortsatt ökning. Detta sammanhänger bl. a. med att en del utlänningar med s. k. uppehållsböcker, vilka upphörde att gälla den 1 januari 1943, under första kvartalet 1943 erhållit främlingspass.

Utlänningarnas ålder. Tab. 2 visar åldersfördelningen för utlänningar med vistelsetillstånd den 1 april 1943 och vid motsvarande tidpunkt år 1942. Endast smärre förskjutningar i ålderssammansättningen ha ägt rum under året. Av norrmännen befunno sig närmare $^4/_5$ i åldersgruppen 20—44 år, medan ej fullt $^2/_3$ av de danska och finska medborgarna befunno sig i denna åldersgrupp. Det må påpekas, att åldersgruppen under 20 år endast i ringa utsträckning omfattar barn under 16 år. Dessa äro nämligen ofta införda i föräldrarnas pass och behöva då ej särskilt vistelsetillstånd.

Utlänningar med arbetstillstånd den 1 april 1943. Av samtliga utlänningar med vistelsetillstånd den 1 april 1943 innehade 18 206, därav 12 904 män och 5 302 kvinnor, av socialstyrelsen beviljat tillstånd till arbetsanställning (se tab. 3). Motsvarande uppgifter för närmast föregående kvartal voro 16 523 resp. 11 290

Tab. 3. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 april 1943 fördelade efter närings- och yrkesgrupper.

Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav		Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav	
		män	kvinnor			män	kvinnor
Jordbruk med binäringar[1]	6 477	6 212	265	*Allmän tjänst och fria yrken*	1 320	691	629
Därav				Därav			
jordbruk och boskapsskötsel	1 530	1 272	258	hälso- och sjukvård	354	109	245
skogsbruk	4 933	4 928	5	religionsvård	130	77	53
övriga	14	12	2	undervisning	243	121	122
Industri och hantverk	5 018	4 296	722	vetenskaplig verksamhet	82	64	18
Därav				litterär och konstnärlig verksamhet	258	190	68
företagsägare o. personer i chefsställning	141	134	7	teater o. dyl.	117	84	33
tekniska tjänstemän	499	480	19	övriga	136	46	90
inköps-, försäljn.- och reklampersonal	104	99	5	*Husligt arbete*	2 914	44	2 870
kontorspersonal	144	81	63	Därav			
verkmästare o. förmän	206	189	17	hembitr., barnsköt. o. dyl.	2 239	14	2 225
montörer	287	285	2	landsjungfrur	329	17	312
arbetare	3 584	2 988	596	övriga	346	13	333
övriga	53	40	13	*Andra yrken*	110	78	32
Handel och samfärdsel	1 771	1 149	622	*Personer under yrkesutbildning i*	596	434	162
Därav				jordbruk m. binäringar	111	105	6
företagsägare o. personer i chefsställning	116	112	4	industri o. hantverk	348	284	64
tekniska tjänstemän	43	43	—	handel o. samfärdsel	44	28	16
inköps-, försäljn.- och reklampersonal	181	164	17	allmän tjänst och fria yrken	52	14	38
affärs- o. kontorspersonal	296	124	172	husligt arbete	37	1	36
restaurangpersonal	547	168	379	andra yrken	4	2	2
verkmästare och förmän	8	7	1	Samtliga	18 206	12904	5 302
arbetare	178	169	9				
övriga	402	362	40				

och 5 233. Inom jordbruk med binäringar har en ökning av antalet tillstånd ägt rum. Denna ökning är dock mindre än vid de närmast föregående kvartalen, vilket förklaras därav, att genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 mars 1943 utlänning till och med den 15 oktober 1943 utan särskilt arbetstillstånd finge antaga och inneha arbetsanställning såsom jordbruks-, skogs- och torvarbetare. En ökning av antalet arbetstillstånd har även inträtt för industri och hantverk. Som av tab. 4 framgår, arbetade över hälften av de inom denna huvudgrupp sysselsatta inom metall- eller byggnadsindustrierna, vilka grupper till övervägande delen utgöras av mekaniska verkstads- resp. vägarbetare.

Huvudparten av de inom jordbruk och skogsbruk sysselsatta utlänningarna utgjordes av norrmän. Av samtliga för norska medborgare beviljade arbetstillstånd avsågo ej mindre än 56 % denna huvudgrupp. Av de finska medborgarna med arbetstillstånd, bland vilka kvinnorna äro särskilt talrika, tillhörde ungefär hälften yrkesgruppen husligt arbete.

[1] Uppgifterna omfatta ej samtliga inom denna huvudgrupp sysselsatta utlänningar såsom framgår av redogörelsen.

Tab. 4. Utlänningar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 april 1943 fördelade efter nationalitet samt närings- och yrkesgrupper.

Nationalitet	Antal utlänningar med arbetstillstånd	Därav inom nedanstående närings- och yrkesgrupper								
		jordbruk med binäringar[1]	industri och hantverk			handel och samfärdsel	allmän tjänst och fria yrken	husligt arbete	andra yrken	personer under yrkesutbildning
			samtliga	därav						
				metallindustri	byggnadsverksamhet					
Dansk	879	75	426	188	47	148	117	78	5	30
Isländsk	27	5	7	2	1	1	8	4	—	2
Finsk	2 519	340	278	66	26	328	209	1 292	33	39
Norsk	9 321	5 234	2 387	691	939	371	224	885	19	201
Amerikansk	74	3	35	17	1	7	15	9	—	5
Brittisk	193	11	52	13	5	47	66	13	—	4
Fransk	102	15	16	4	1	23	32	11	—	5
Holländsk	94	26	32	18	—	13	14	5	1	3
Italiensk	125	—	67	8	35	27	14	6	1	10
Polsk	213	73	56	14	1	23	25	27	2	7
Schweizisk	113	25	40	12	—	23	12	7	1	5
Tysk	894	40	356	105	9	147	180	126	15	30
Ungersk	61	1	18	7	1	10	21	8	2	1
Övr. nationaliteter	375	89	142	45	10	32	57	38	4	13
F. d. ryssar	284	22	110	26	6	93	31	13	3	12
Övr. utan hemlandspass	2 932	518	996	319	64	478	295	392	24	229
Samtliga	**18 206**	**6 477**	**5 018**	**1 535**	**1 146**	**1 771**	**1 320**	**2 914**	**110**	**596**

Nytillkomna tillstånd under första kvartalet 1943. I tab. 5 lämnas uppgifter om antalet under kvartalet beviljade vistelse- och arbetstillstånd för utlänningar, som ej tidigare innehaft av socialstyrelsen beviljat tillstånd. Under första kvartalet 1943 beviljades nya vistelsetillstånd för 3 646 personer, därav 2 587 män och 1 059 kvinnor. Över hälften av dessa tillstånd avsåg norrmän. I relativt stor utsträckning omfattade förstagångstillstånden också finska medborgare. Under fjärde kvartalet 1942 uppgick antalet förstagångstillstånd till 2 420.

De nytillkomna arbetstillstånden under första kvartalet 1943 uppgingo till 2 010, av vilka 1 641 avsågo män och 369 kvinnor. Motsvarande siffror för närmast föregående kvartal voro 1 383 resp. 1 024 och 359.

Inreseviseringar. Utöver de av socialstyrelsen handlagda vistelsetillstånden har utrikesdepartementet (eller vissa svenska utlandsmyndigheter) beviljat inresevisering, innefattande vistelsetillstånd den 1 april 1943 för 1 294 utlänningar, därav 940 män och 354 kvinnor. Av dessa voro 306 danska, 399 finska och 296 norska medborgare. I 164 fall avsåg viseringen även tillstånd till arbetsanställning. Den 1 januari 1943 uppgick antalet då gällande inreseviseringar till 2 074 och den 1 oktober 1942 till 1 320. Motsvarande siffra den 1 juli 1942 var 2 947. I nu nämnda siffror ha ej medräknats personer, som av utri-

[1] Se not till tab. 3.

kesdepartementet erhållit visering för direkt genomresa, ej heller diplomatviseringar.

Uppskattning av antalet utlänningar i Sverige. Såsom framgår av nedanstående tablå, uppgick totala antalet utlänningar med vistelsetillstånd gällande den 1 april 1943 till 28 477, av vilka 18 370 innehade arbetstillstånd.

	Beviljade		Tillhopa
	av socialstyrelsen	av utrikesdepartementet	
Vistelsetillstånd	27 183	1 294	**28 477**
Därav arbetstillstånd	18 206	164	**18 370**

Sedan föregående kvartalsskifte, då motsvarande uppgifter voro 26 424 och 16 628, har således antalet vistelsetillstånd ökat med 2 053 och antalet arbetstillstånd med 1 742.

Av utlänningarna voro 491 män och 943 kvinnor eller tillsammans 1 434 personer födda i Sverige. Bland dessa voro 750 medborgare i de nordiska grannländerna, 179 tyskar och 211 utlänningar utan hemlandspass.

Genom de använda beräkningsmetoderna för antalet härvarande utlänningar erhållas ej fullt exakta uppgifter om utlänningsbeståndet. Det må påpekas, att ett medgivet vistelsetillstånd etc. ej alltid betyder, att utlänningen vid beräkningstillfället uppehåller sig här. Å andra sidan innefatta, såsom förut framhållits, siffrorna för vistelsetillstånd i viss utsträckning icke barn under 16 år. I samband härmed kan nämnas, att de finska barn, som på grund av krigsförhållandena vistas i Sverige, i allmänhet ej erhållit personlig visering

Tab. 5. Förstagångstillstånd beviljade under första kvartalet 1943.

Nationalitet	Antal personer, som beviljats vistelsetillstånd	Därav		Närings- och yrkesgrupper	Antal personer, som beviljats arbetstillstånd	Därav	
		män	kvinnor			män	kvinnor
Dansk	166	102	64	Jordbruk m. binäringar[1]	1 264	1 258	6
Isländsk	3	3	—	Industri o. hantverk	285	227	58
Finsk	486	264	222	Handel o. samfärdsel	96	71	25
Norsk	2 246	1 762	484	Allm. tjänsto. fria yrken	87	40	47
Amerikansk	19	11	8	Husligt arbete	218	1	217
Brittisk	17	6	11	Andra yrken	16	15	1
Fransk	12	7	5				
Holländsk	20	18	2	Elever	44	29	15
Italiensk	15	7	8	Därav i			
Polsk	25	20	5	jordbruk m. binäringar	4	4	—
Schweizisk	15	7	8	industri o. hantverk	27	19	8
Tysk	74	43	31	handel o. samfärdsel	9	6	3
Ungersk	3	—	3	allm. tjänst o. fria yrken	3	—	3
Övriga nationaliteter	38	26	12	husligt arbete	—	—	—
F. d. ryssar	193	98	95	andra yrken	1	—	1
Övr. utan hemlandspass	314	213	101				
Samtliga	**3 646**	**2 587**	**1 059**	Samtliga	**2 010**	**1 641**	**369**

[1] Se not till tab. 3.

Tab. 6. Flyktingar med vistelse- och arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 april 1943.

Nationalitet	Flyktingar med vistelsetillstånd			Flyktingar med arbetstillstånd		
	Samtliga	Därav		Samtliga	Därav	
		män	kvinnor		män	kvinnor
Tysk	**2 516**	**1 409**	**1 107**	**1 460**	**985**	**475**
Politiska flyktingar judar	73	40	33	46	27	19
övriga	360	238	122	267	202	65
Övriga judiska flyktingar	2 083	1 131	952	1 147	756	391
Tjeckisk	**289**	**153**	**136**	**178**	**123**	**55**
Politiska flyktingar judar	10	7	3	5	4	1
övriga	187	101	86	126	88	38
Övriga judiska flyktingar	92	45	47	47	31	16
Polsk	**128**	**79**	**49**	**66**	**50**	**16**
Politiska flyktingar judar	1	1	—	1	1	—
övriga	5	1	4	3	1	2
Övriga judiska flyktingar	122	77	45	62	48	14
Övriga nationaliteter[1]	**1 018**	**545**	**473**	**480**	**334**	**146**
Politiska flyktingar judar	13	9	4	5	3	2
övriga	77	55	22	55	48	7
Övriga judiska flyktingar	928	481	447	420	283	137
Samtliga	**3 951**	**2 186**	**1 765**	**2 184**	**1 492**	**692**
Politiska flyktingar judar	97	57	40	57	35	22
övriga	629	395	234	451	339	112
Övriga judiska flyktingar	3 225	1 734	1 491	1 676	1 118	558

och således ej äro medräknade i tabellerna. Enligt det å Suomibyrån förda generalregistret uppgick antalet finska barn i Sverige den 1 april 1943 till

Tab. 7. Flyktingar med arbetstillstånd av socialstyrelsen den 1 april 1943 fördelade efter närings- och yrkesgrupper.

Närings- och yrkesgrupper	Samtliga	Därav		Politiska flyktingar				Övriga judiska flyktingar	
				Judar		Övriga			
		män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Jordbruk med binäringar[2]	**229**	218	11	—	—	41	5	177	6
Industri och hantverk	**860**	649	211	21	8	234	53	394	150
Handel och samfärdsel	**371**	295	76	9	1	29	12	257	63
Allmän tjänst och fria yrken	**252**	168	84	5	6	22	5	141	73
Husligt arbete	**229**	7	222	—	6	3	33	4	183
Andra yrken	**21**	13	8	—	—	3	—	10	8
Personer under yrkesutbildning	**222**	142	80	—	1	7	4	135	75
Samtliga	**2 184**	**1 492**	**692**	**35**	**22**	**339**	**112**	**1 118**	**558**

[1] I dessa siffror ingå 321 norska, judiska flyktingar men däremot icke övriga norska flyktingar.

[2] Se not till tab. 3.

Tab. 8. Resandefrekvensen från utlandet under första kvartalet 1943.

Nationalitet	Januari		Februari		Mars		Inresor under första kvartalet 1943			Utresor under första kvartalet 1943			Inreseöverskott (+) resp. -underskott (—) för	
	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Samtliga	Därav avseende		Samtliga	Därav avseende		1:a kv. 1943	4:e kv. 1942
								män	kvinnor		män	kvinnor		
Dansk . . .	2 320	2 503	1 565	1 510	1 792	1 616	**5 677**	4 962	715	**5 629**	4 490	1 139	+ **48**	+ 517
Finsk . . .	668	535	581	518	647	667	**1 896**	1 305	591	**1 720**	1 160	560	+ **176**	— 783
Norsk . . .	1 124	988	1 057	948	1 482	1 101	**3 663**	2 551	1 112	**3 037**	2 035	1 002	+ **626**	+ 686
Amerikansk .	18	9	10	16	7	9	**35**	34	1	**34**	30	4	+ **1**	+ 8
Brittisk . .	57	57	107	120	126	170	**290**	280	10	**347**	335	12	— **57**	— 77
Fransk . . .	17	15	21	27	8	17	**46**	36	10	**59**	48	11	— **13**	+ 4
Holländsk .	191	195	151	163	152	164	**494**	480	14	**522**	509	13	— **28**	— 8
Italiensk . .	47	41	29	29	59	55	**135**	119	16	**125**	120	5	+ **10**	+ 28
Rysk . . .	1	4	1	—	17	5	**19**	13	6	**9**	6	3	+ **10**	— 4
Schweizisk .	26	18	21	23	16	17	**63**	54	9	**58**	50	8	+ **5**	— 7
Tysk . . .	4 006	3 643	2 516	2 643	2 571	2 482	**9 093**	7 482	1 611	**8 768**	7 231	1 537	+ **325**	— 279
Ungersk . .	19	19	23	21	19	21	**61**	51	10	**61**	50	11	± **0**	— 39
Utländ. utan hemlandspass . . .	105	102	89	94	59	52	**253**	245	8	**248**	234	14	+ **5**	+ 20
Övriga . . .	87	114	69	85	91	89	**247**	211	36	**288**	245	43	— **41**	— 38
Samtliga	8 686	8 243	6 240	6 197	7 046	6 465	**21 972**	17 823	4 149	**20 905**	16 543	4 362	+ **1067**	+ **28**
	+ 443		+ 43		+ 581									

18 806. Härtill kommer, att omkring 350 utlänningar med s. k. uppehållsböcker, vilka upphörde att gälla den 1 januari, ännu ej den 1 april hade inlämnat ansökan om främlingspass eller fått sig medgivet svenskt medborgarskap.

Flyktingar. Bland de här redovisade utlänningarna med av socialstyrelsen beviljat vistelsetillstånd den 1 april 1943 beräknades 3 951 vara flyktingar. Av dessa ha 3 225 betecknats som judar och 629 som politiska flyktingar, varjämte 97 betecknats som samtidigt judar och politiska flyktingar. Som framgår i not till tab. 6 ingå av norrmännen endast de judiska flyktingarna i dessa siffror. Angående totala antalet flyktingar pågår en undersökning. Den 1 januari 1943 voro motsvarande uppgifter 3 751 resp. 2 946, 695 och 110.

Av samtliga redovisade flyktingar med vistelsetillstånd innehade 2 184, därav 1 492 män och 692 kvinnor, även tillstånd till arbetsanställning. Motsvarande uppgifter för senaste årsskiftet voro 2 162 personer, av vilka 1 510 voro män och 652 kvinnor. Liksom beträffande utlänningar med vistelsetillstånd ingå i dessa siffror icke barn under 16 år, vilka äro upptagna i faderns eller moderns pass. Antalet sådana barn torde vara relativt ringa.

In- och utresta utlänningar under första kvartalet 1943. I tab. 8 redovisas antalet in- och utresta utlänningar under första kvartalet 1943. Materialet till tabellen, som även omfattar direkta genomresor, har erhållits genom bearbet-

ning av dels de inresekort, som utlänningar äro skyldiga att ifylla vid inresa, dels de till inresekorten hörande talonger, vilka skola avlämnas vid utresan. Det bör framhållas, att uppgifterna icke äro fullt representativa för antalet resande personer, då samma person kan ha företagit flera resor.

Antalet inresta under första kvartalet 1943 uppgick till 21 972, och antalet utresta till 20 905. Detta innebär en minskning i resandefrekvensen sedan föregående kvartal, då motsvarande siffror voro 23 074 och 23 046. Under första kvartalet 1942 uppgick antalet inresta till 21 919 och antalet utresta till 20 640.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1943.

Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under första kvartalet 1943, tillhopa 9 192, av vilka 9 036 begåtts av män och 156 av kvinnor. Dessa siffror, som komma att ökas genom efteranmälningar, angiva en betydande ökning i jämförelse med första kvartalet förra året. Under hela året 1942 utgjorde antalet fylleriförseelser 38 375 mot 34 027 under 1941. Då motsvarande årssiffror under tiden 1921—1940 endast visat mindre variationer, nämligen från lägst 27 700 år 1928 och högst 32 700 år 1924, beteckna talen för åren 1941 och 1942 en avsevärd stegring av antalet fylleriförseelser.

I nedanstående tablå återgivas vissa huvudsiffror för 1942 samt för första kvartalet 1943:

	Antal avdömda fylleriförseelser	Därav begångna av					
		män	kvinnor	personer med motbok	personer utan motbok	personer i åldern 25 år och däröver	personer i åldern under 25 år
1942: 1 kv.	7 300	7 197	103	2 371	4 929	5 508	1 792
2 kv.	8 973	8 829	144	2 758	6 215	6 929	2 044
3 kv.	12 947	12 772	175	4 149	8 798	10 128	2 819
4 kv.	9 155	9 008	147	2 696	6 459	6 951	2 204
Hela året	**38 375**	**37 806**	**569**	**11 974**	**26 401**	**29 516**	**8 859**
1943: 1 kv.	9 192	9 036	156	2 675	6 517	6 973	2 219

Enligt från generaltullstyrelsens statistiska avdelning erhållna uppgifter gjordes under första kvartalet 1943 tillhopa 56 beslag, som helt eller delvis avsågo sprit eller brännvin; den beslagtagna kvantiteten utgjorde 64 liter. Under första kvartalet föregående år gjordes 11 beslag om 27 liter och under hela året 1942 177 beslag om tillhopa 272 liter. — Inom Stockholms tulldistrikt gjordes under första kvartalet i år 13 beslag om 23 liter (under hela år 1942 21 beslag om 23 liter).

Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i april 1943.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sidor, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter omkring mitten av april månad och bearbetats på samma sätt som föregående månad.[1] Även samma viktsystem, som tillämpades föregående månad, har använts vid uträknandet av indextalen för april.

Sedan mars ha endast smärre förändringar av livsmedelspriserna ägt rum. Medelpriset på pannved har stigit med 50 öre per kbm i samband med att bränslekommissionen fastställt nya normalpriser på vissa orter.

I förhållande till prisläget i december 1942, som enligt de nu genomförda nya beräkningsmetoderna tills vidare tages till utgångspunkt för indexberäkningarna, innebära de antydda prisändringarna, att bränsleposten stigit med 0·80 % mot endast 0·07 % i mars. De små förändringar, som inträffat på livsmedelskontot, ha däremot icke medfört någon förändring i förhållande till föregående månad, varför posten liksom i mars ligger 0·57 % högre än i december. För posterna livsmedel, bränsle och lyse tillhopa blir ökningen 0·60 %. Anknytas de sålunda framräknade förändringarna till indextalen i december 1942, erhållas med år 1935 som bas indextalen 162 för livsmedel, 182 för bränsle och lyse samt 164 för livsmedel, bränsle och lyse tillhopa. Vid anknytning till juli 1914 erhållas för samma poster indextalen 208, 250 och 213. En jämförelse av prisutvecklingen sedan år 1935 lämnas i följande tablå.

	Årsmedeltal								1942	1943			
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	dec.	jan.	febr.	mars	april
År 1935 = 100													
Livsmedel	100	104	108	111	116	132	151	162	161	162	162	162	162
Bränsle och lyse .	100	102	108	110	111	146	164	177	180	181	181	180	182
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	163	163	163	164	164	164
Juli 1914 = 100													
Livsmedel	129	133	138	143	148	169	194	208	207	207	208	208	208
Bränsle och lyse .	137	140	149	152	152	201	226	244	248	248	249	248	250
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	212	211	212	212	212	213

Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för bostad, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen för mars 1943 153, om år 1935 tages till basperiod, och 240, om juli 1914 sättes lika med 100.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 302, där en redogörelse lämnas för nya grunder för indexberäkning och prisinsamling.

Detaljhandelspriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse i genomsnitt för 49 orter 1914—april 1943.

K = kortransonering. N = normalpriser. Ö = överenskommelsepriser. B = beslag och prisreglering.

Varuslag	Gällande regleringar april 1943	1914 [7]	1935	Aug. 1939	1942	April 1942	Dec. 1942 [10]	Febr. 1943	Mars 1943	April 1943	Aprilprisernas förändringar i % sedan aug. 1939	Aprilprisernas förändringar i % sedan april 1942
Mjölk, oskum. resp. stand. l	N	15	21·5	25·2	28·8	28·8	28·9	28·9	28·9	28·9	+ 15	0
Ost, helf. resp. fetth. 27 + [1] kg	K,N	162	177	215	270	267	276	276	275	275	·	+ 3
Mejerismör . . . . . »	K,N	239	268	341	455	455	456	456	456	456	+ 34	0
Bordsmargarin, ej smörbl. »	K,N	144	135	170	300	300	300	300	300	300	+ 76	0
Ägg, färska . . . . . »	K,N	142	154	172	332	321	374	374	374	375	+ 118	+ 17
Nötkött: stek . . . . . »	K,N	116	179	218	326	311	318	317	319	319	+ 46	+ 3
soppkött . . . »	K,N	95	143	169	264	269	273	274	275	276	+ 63	+ 2
malet (köttfärs) »	K,N	·	172	208	310	310	311	311	311	311	+ 50	+ 1
Gödkalvkött: stek . . . »	K,N	130	217	269	379	393	359	359	359	359	+ 34	— 8
bog . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(325)	·	325	325	·	·
Fårstek, färsk . . . . . »	K,N	130	205	260	427	412	467	469	473	475	+ 82	+ 15
Hönskött [2] . . . . . »	N	·	124	157	385	366	416	416	408	408	+ 156	+ 10
Kaninkött . . . . . »	N	·	·	·	·	·	(450)	·	370	371	·	·
Fläskkotlett i bit . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(362)	·	371	372	·	·
Salt sidfläsk . . . . . »	K,N	137	182	230	354	352	358	367	367	366	+ 59	+ 4
Rökt skinka, rullad [2] . . »	K,Ö [6]	·	312	369	528	519	542	543	525	530	+ 43	+ 2
Fläskkorv . . . . . »	K,Ö [6]	·	·	172	280	269	294	298	295	296	+ 72	+ 10
Falukorv . . . . . »	K,Ö [6]	·	·	·	·	·	(325)	·	327	330	·	·
Oxlever . . . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(289)	·	289	289	·	·
Blodpudding . . . . . »	K,Ö [6]	·	·	·	·	·	(186)	·	167	166	·	·
Fiskfärs, kokt . . . . . »	Ö	·	·	·	·	·	(278)	·	278	279	·	·
Färsk fisk: sill . . . . »	N	35	62	74	116	97	106	95	101	112	+ 52	+ 15
strömming . »	N	39	57	64	131	136	143	144	139	139	+ 119	+ 2
makrill . . »	N	·	·	·	·	·	—	·	—	167	—	—
abborre . . »	N	76	110	112	216	233	219	214	204	203	+ 80	— 13
gädda . . . »	N	110	153	168	322	338	319	313	301	300	+ 79	— 11
torsk . . . »	N	57	89	90	172	177	147	147	150	151	+ 69	— 14
rödspotta . . »	N	81	145	150	293	305	271	276	273	277	+ 85	— 9
kolja . . . . »	N	·	116	116	244	218	213	218	221	221	+ 90	+ 1
Salt sill . . . . . »	K,N	45	62	55	203	187	206	—	—	218	+ 298	+ 16
Ansjovis, hel . . . ¼burk	N	·	·	·	·	·	(146)	·	146	146	·	·
Vetemjöl . . . . . kg	K	33	38	43	47	47	47	47	47	47	+ 10	+ 1
Rågmjöl . . . . . »	K	23	24	27	33	33	34	34	34	34	+ 23	+ 2
Samsiktmjöl [3] . . . . . »	K	29	33	36	40	40	37	37	37	37	·	·
Havregryn, ångprep. . . »	K	42	35	43	66	67	61	61	60	60	+ 39	— 10
Risgryn . . . . . »	K,N	41	40	45	135	139	140	140	140	140	+ 213	+ 1
Makaroner . . . . . »	K	·	·	·	79	79	79	79	79	79	·	— 1
Grovt spisbröd . . . . »	K,Ö	43	59	66	80	79	81	81	81	81	+ 24	+ 3
Knäckebröd . . . . . »	K,Ö	·	82	85	95	95	96	96	96	96	+ 13	+ 1
Sötlimpa (V-R-bröd) . . »	K,N	40	58	66	76	79	72	72	72	72	+ 9	— 9
Samsiktbröd . . . . . »	K,N	·	·	·	·	·	·	·	66	66	·	·
Grovt rågbröd . . . . . »	K,N	31	45	51	62	64	60	60	59	59	+ 16	— 8
Skorpor av vete . . . . »	K	78	132	144	189	188	191	191	192	193	+ 34	+ 3
Matbröd av vete { bakat m. vatten »	K,N	46	72	82	93	94	92	92	92	92	+ 13	— 2
Matbröd av vete { bakat m. mjölk »	K,N	61	85	96	104	105	103	100	100	100	+ 4	— 5
Mjukt kaffebröd { bullar o. d. . »	K	·	97	113	157	155	158	158	159	159	+ 40	+ 2
Mjukt kaffebröd { wienerbröd . »	K	·	·	·	·	·	(292)	·	294	297	·	·
Kaffe: santosblandning . »	K	·	291	288	530	523	544	549	550	551	+ 91	+ 5
mest gångbara sort . »	K	·	·	·	563	558	576	578	579	580	·	+ 4
Kaffesurrogat . . . . . »		·	·	·	249	249	249	249	229	229	·	— 8
Kakao i paket . . . . . »	K	·	·	·	·	·	·	·	370	370	·	·
Bitsocker . . . . . »	K	65	46	48	68	66	70	70	70	70	+ 46	+ 7

(Forts.) DETALJHANDELSPRISER (I ÖRE) PÅ LIVSMEDEL, BRÄNSLE OCH LYSE I GENOMSNITT PÅ 49 ORTER 1914—APRIL 1943.

Varuslag	Gällande regleringar april 1943	1914[7]	1935	Aug. 1939	1942	April 1942	Dec. 1942[10]	Febr. 1943	Mars 1943	April 1943	Aprilprisernas förändringar i % sedan aug. 1939	Aprilprisernas förändringar i % sedan april 1942
Matsalt . . . . . kg		10	15	15	25	25	25	25	25	25	+ 65	0
Jäst . . . . . hg		.	.	.	.	.	.	.	17	17	.	.
Gula ärter . . . . . kg	K,N	35	48	41	84	85	80	80	80	80	+ 93	— 6
Bruna bönor . . . . . »	K,N	49	62	113	142	142	141	142	142	142	+ 25	0
Ärter på burk, hush.-[2] ½ burk	N	.	46	53	83	81	92	92	94	94	+ 78	+16
Potatis, gammal . . . . kg	N	9	12·2	[9]15·7	24·7	26·1	19·3	20·5	20·6	20·3	+ 29	—22
» » . . 100 kg	N	.	896	—	2 017	2 211	1629	1 747	1 752	1 709	—	—23
Morötter, ej färska[2] . . kg		.	27	36	54	73	33	34	35	36	— 2	—52
Kålrötter . . . . . »		.	.	.	.	.	.	.	24	24	.	.
Vitkål . . . . . »		.	24	29	55	89	28	33	35	44	+ 51	—51
Lök, gul . . . . . »	N	.	.	.	.	.	(190)	.	180	177	.	.
Ätäpplen: svenska . . . »	N	} .	101	94	252	345	(167	190	186	172	.	.
importerade . »	N	}					(.	336	352	354	.	.
Apelsiner[4] . . . . . »	N	.	76	82	237	370	—	221	224	227	+177	— 8
Citroner . . . . . »	N	.	.	.	.	.	(223)	.	200	201	.	.
Katrinplommon . . . . »	K,Ö	.	101	84	190	175	204	204	205	205	+143	+17
Tork. äpplen (ringäpplen) »	K,Ö	.	.	.	298	287	327	327	328	328	.	+14
Torkade nypon, orensade »		.	.	.	.	.	(373)	.	373	370	.	.
Pilsner . . . . . 1/3 l		.	24	24	32	31	32	32	32	32	+ 34	+ 2
Svagdricka[5] l		6	15	16	21	21	22	22	24	24	.	.
Elektrisk ström (inkl. div. avg.) . . . . . kWh		.	35	32	34	34	34	34	34	34	+ 7	+ 1
Kokgas (inkl. div. avg.) kbm		.	17	17	24	24	24	24	24	24	+ 44	— 1
Björkved, helved, hemk. »	N	740	945	1 125	1 985	1 950	2025	2 030	2 030	2 030	+ 80	+ 4
Barrved, » » »	N	595	730	885	1 745	1 680	1825	1 830	1 825	1 830	+106	+ 9
Pannved, » »[11] »	N	.	.	.	1 590	1 540	1645	1 645	1 400	1 450	.	.
Kol: antracit-, hemkört hl	B	411	614	637	985	987	981	980	979	979	+ 54	— 1
hushålls-, prima hemk. »	B	242	291	326	571	572	568	569	570	570	+ 75	0
Koks: c:a 20—40 mm »	B	.	[8]230	[8]263	[8]511	512	512	512	513	513	+ 95	0
c:a 40-60 el. 60-80 mm »	B	.	[8]215	[8]249	[8]481	481	481	482	483	483	+ 94	0

[1] T. o. m. mars 1941 helfet ost, därefter ost med 27—30 % fetthalt i torrsubstansen. — [2] Medieval stil betecknar medeltal av noteringar från 15 orter. — [3] T. o. m. oktober 1942 avse noteringarna rågsikt. — [4] T. o. m. 1942 ha priserna omräknats från noteringar per dussin. — [5] T. o. m. februari 1943 avse noteringarna priset per 1 liter vid köp av 10 liter. — [6] Överenskommelsepris på samtliga ombudsorter utom Värnamo, Växjö, Västervik, Visby, Karlskrona, Varberg, Lysekil, Vänersborg, Tidaholm, Mora, Gävle och Söderhamn. — [7] 44 orter. — [8] Priserna ha omräknats från noteringar per 100 kg. — [9] Medeltal av julipriserna på gammal och augustipriserna på färsk vara. — [10] Priserna inom parentes äro beräknade. — [11] Fr. o. m. mars 1943 avse noteringarna priset vid köp av större kvantitet (bränslekommissionens prisklass B).

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning.

Sept. 1931	Aug. 1939	April 1942	Febr. 1943	Mars 1943	April 1943
100·0	107·3	153·2	159·8	159·6	159·5

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för april 148·7.

Livsmedelskonsumtionen inom landsbygdshushåll hösten 1942.

Under hösten 1942 utfördes en konsumtionsundersökning på landsbygden, ingående i den serie av dylika, som med halvårsintervaller pågått sedan hösten 1940.[1] Liksom tidigare undersökningar grundar den sig på räkenskaper över livsmedelskonsumtionen, förda under 14 dagar. Flertalet räkenskaper ha påbörjats under förra delen av november. Vissa hushåll ha dock börjat sin bokföring i oktober, enstaka hushåll t. o. m. så tidigt som i september eller så sent som i december.

Undersökningen omfattade liksom tidigare dels småbrukare (med 2—10 ha åker), dels lantarbetare. Sammanlagt deltogo 135 småbrukar- och 164 lantarbetarhushåll. Av de senare voro 102 (62 %) statavlönade, vilket tämligen väl motsvarar förhållandet vid tidigare undersökningar.

En viss förskjutning i hushållens fördelning på landsdelar har så småningom ägt rum, framför allt bestående i att antalet deltagare i norra Sverige proportionsvis stigit.

Den genomsnittliga storleken av de i undersökningen deltagande småbrukarhushållen har — som framgår av tab. 1 — fortsatt att stiga och är vid den senaste undersökningen c:a 15 % större än vid den första undersökningen i fjärde kvartalet 1940. Lantarbetarhushållen äro endast obetydligt större än vid närmast föregående undersökning men c:a 9 % större än i första undersökningen. De förskjutningar, som sedan den första undersökningen ägt rum i hushållens storlek och regionala fördelning, försvåra studiet av konsumtionens utveckling och böra hållas i minnet vid studiet av tabellerna.

Förbrukade kvantiteter av livsmedel. I tab. 1 och 2 återfinnas uppgifter om de förbrukade livsmedelskvantiteterna i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Om hänsyn tages till växlingarna i hushållens genomsnittliga storlek och till säsongvariationer i förbrukningen, torde det framgå, att en viss stabilisering av konsumtionen inträtt under 1942. Mjölkförbrukningen visar ingen ändring sedan föregående undersökning. Den ligger för lantarbetarna något högre än ett år tidigare. Någon ökning av mjölkförbrukningen under kristiden, motsvarande den som ägt rum i städerna, framträder dock icke bland här berörda hushåll. Förbrukningen av matfett är oförändrad sedan närmast föregående undersökning och något större än i fjärde kvartalet 1941. Detsamma gäller potatis. Efter den starka minskningen i konsumtionen av spannmålspro-

[1] Redogörelser för de tidigare undersökningarna återfinnas i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 547 samt årg. 1942, sid. 146, 524 och 929. — Jfr även sid. 402 i detta häfte.

Tab. 1. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

Varuslag		Småbrukare				Lantarbetare			
		1940	1941	1942		1940	1941	1942	
		4:e kv.	4:e kv.	2:a kv.	4:e kv.	4:e kv.	4:e kv.	2:a kv.	4:e kv.
Antal hushåll		*204*	*135*	*140*	*135*	*219*	*194*	*161*	*164*
Antal personer per hushåll		*4·61*	*5·03*	*5·11*	*5·30*	*4·10*	*4·59*	*4·43*	*4·46*
Kons.-enh. enl. skala för kalorier m. m.		*3·60*	*3·92*	*4·04*	*4·19*	*3·14*	*3·49*	*3·40*	*3·43*
» » » » *äggvita m. m.*		*4·34*	*4·72*	*4·84*	*4·97*	*3·80*	*4·25*	*4·13*	*4·17*
Mjölk, oskummad	l	40·8	42·4	42·2	43·2	46·2	46·5	48·3	49·0
» , skum- och kärn-	»	17·2	21·7	24·7	21·6	1·6	2·4	5·2	3·1
Grädde	dl	6·0	3·8	4·0	4·0	0·7	0·6	1·5	0·1
Ost	hg	8·6	5·0	6·6	6·2	6·7	3·7	2·6	2·8
Ägg	»	10·0	6·3	17·4	6·8	7·4	3·2	13·8	4·0
Matfett, alla slag	»	30·8	27·4	30·8	31·9	29·6	24·3	27·1	27·0
Smör	»	24·3	22·3	26·3	27·7	15·1	17·0	14·6	14·8
Margarin m. m.	»	6·5	5·1	4·5	4·2	14·5	7·3	12·5	12·2
Kött och fläsk	»	71·7	60·3	51·4	53·7	58·7	56·4	44·0	39·0
Kött, blod och inälvor	»	36·3	27·7	21·2	29·1	23·5	22·4	18·4	17·7
Fläsk	»	18·5	16·0	19·0	12·5	16·4	13·5	14·0	7·5
Korv (och sylta) m. m.	»	16·0	15·7	9·2	8·8	17·2	19·1	10·7	12·1
Kött- och fläskben	»	0·9	0·9	2·0	3·3	1·6	1·4	0·9	1·7
Fisk	»	23·2	26·8	35·9	21·8	19·5	26·8	42·5	25·2
Färsk fisk	»	10·9	11·6	23·3	9·3	10·5	14·7	30·7	16·2
Salt, torkad och konserverad fisk	»	12·3	15·2	12·6	12·5	9·0	12·1	11·8	9·0
Mjöl, gryn och bröd[1]	»	222·9	205·9	214·6	214·5	206·9	172·8	168·4	176·6
Mjöl och gryn	»	175·2	154·3	141·0	155·4	171·2	122·8	126·1	126·6
Torrt bröd och skorpor	»	22·2	23·5	38·0	28·9	13·0	13·6	18·3	19·4
Mjukt bröd	»	25·8	28·8	34·0	29·8	25·2	42·9	25·2	33·5
Potatis	kg	21·5	29·0	30·6	30·1	22·4	31·6	32·4	33·6
Morötter och andra rotfrukter	hg	17·3	17·4	6·9	20·1	11·6	12·7	4·6	17·6
Grönsaker	»	14·7	16·1	10·7	19·5	15·0	15·2	9·0	20·7
Färska	»	6·6	10·5	5·1	14·2	8·4	8·8	3·5	12·7
Torkade och konserverade	»	8·1	5·6	5·6	5·3	6·6	6·4	5·5	8·0
Frukt och bär	»	40·8	38·3	24·5	35·6	32·5	26·6	19·2	29·2
Färska	»	9·4	11·6	3·7	9·7	8·4	7·9	4·6	7·2
Torkade och konserverade	»	31·4	26·7	20·8	25·9	24·1	18·7	14·6	22·0
Socker, sirap, karameller o. dyl.	»	49·0	45·9	52·9	45·8	45·1	43·9	43·4	41·7
Kaffe	»	6·5	2·5	1·5	1·2	6·2	1·9	1·2	1·1
Surrogat för kaffe (och te)	»	0·4	4·0	5·4	5·0	0·4	4·2	5·4	5·0
Kakao	»	1·1	1·6	0·7	1·2	1·2	1·5	0·7	1·4
Färdiglagad mat	»	·	4·2	3·4	3·6	·	3·0	1·0	4·4
Öl, pilsner	fl.	0·1	0·3	0·6	0·1	0·2	0·1	0·4	0·1
Svagdricka o. dyl. måltidsdrycker	l	0·7	1·3	2·6	0·5	1·0	0·9	3·3	1·3

dukter under 1941 har även denna legat tämligen oförändrad. En mindre ökning framträder dock bland lantarbetarna. Konsumtionen av fläsk visar en markerad nedgång, medan förbrukningen av kött för småbrukarnas del stigit till samma nivå som i november 1941, bland lantarbetarna däremot legat täm-

[1] Brödet omräknat till mjöl (1 hg torrt bröd = 1·25 hg mjöl, 1 hg mjukt bröd = 0·77 hg mjöl).

Tab. 2. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar inom olika hushållstyper och landsdelar.

Hushållsgrupp och undersökningstillfälle	Mjölk, oskum. och skum., l	Matfett, hg	Ost, hg	Ägg, hg	Kött, korv, inälvor m. m., hg	Fläsk, hg	Fisk, hg	Mjöl, gryn o. bröd,[1] kg	Potatis o. rotfrukter, kg	Grönsaker, hg	Frukt och bär, hg	Socker och sirap, hg
Hushåll bestående av man, hustru och 1 barn 0—15 år.												
Småbrukare 4:e kv. 40	41·4	23·9	6·2	9·5	50·3	12·5	19·1	16·0	16·5	12·8	32·8	36·3
4:e » 41	44·3	19·5	3·7	7·8	32·0	11·5	16·1	17·3	16·9	14·0	33·5	33·1
2:a » 42	43·8	20·9	3·1	14·9	23·0	13·2	28·3	13·2	18·6	8·2	18·8	34·2
4:e » 42	43·6	18·2	1·8	7·2	30·3	6·3	29·7	14·3	16·2	12·6	33·3	24·1
Lantarbetare 4:e » 40	43·2	23·5	5·4	6·8	39·9	12·9	17·9	16·5	18·4	15·0	31·1	36·8
4:e » 41	45·3	17·6	2·7	3·6	34·5	9·5	24·5	13·7	23·7	16·5	26·7	31·0
2:a » 42	44·1	18·8	1·8	12·9	23·8	8·0	35·0	12·7	26·2	7·2	20·3	31·3
4:e » 42	46·3	19·1	4·0	4·0	24·7	5·7	26·8	13·6	22·9	19·4	31·2	30·6
Stadshushåll 4:e » 42	28·0	18·4	2·8	2·8	27·8	2·3	32·9	10·5	19·1	22·7	38·3	31·2
D:o och 2 barn 0–15 år.												
Småbrukare 4:e kv. 40	56·4	26·3	7·5	10·0	45·0	14·5	23·7	22·0	21·7	11·0	41·1	46·9
4:e » 41	59·7	23·2	4·0	8·5	39·2	14·2	25·3	16·5	26·6	9·2	32·8	40·5
2:a » 42	52·1	22·7	3·0	16·8	22·8	17·8	25·4	15·4	25·4	8·3	18·1	39·6
4:e » 42	45·9	25·4	4·8	6·0	32·9	8·6	16·3	15·7	30·2	15·2	30·7	39·0
Lantarbetare 4:e » 40	48·3	28·6	7·2	7·2	41·6	14·7	19·3	20·5	22·1	14·2	33·4	43·7
4:e » 41	47·6	22·7	3·6	3·4	42·3	13·8	24·6	16·2	30·3	13·6	27·8	40·0
2:a » 42	51·8	26·1	2·6	11·7	27·4	11·5	37·5	16·0	26·6	9·5	20·5	39·8
4:e » 42	52·8	23·3	1·8	3·2	29·4	5·3	22·2	16·5	31·6	24·3	30·2	36·6
Stadshushåll 4:e » 42	34·3	23·6	3·3	3·3	31·7	3·0	38·1	13·4	22·5	23·9	46·3	38·2
D:o och 3 barn 0–15 år.												
Småbrukare 4:e kv. 40	59·7	30·5	8·3	8·3	54·9	18·5	24·1	22·0	22·7	12·8	37·7	48·8
4:e » 41	60·0	29·4	6·6	5·4	36·9	15·2	24·8	19·7	36·2	15·7	31·5	49·1
2:a » 42	65·8	31·3	4·7	17·2	22·5	15·6	36·4	22·9	31·1	12·7	18·6	47·1
4:e » 42	56·8	27·8	2·6	4·7	30·5	14·3	21·1	20·6	30·8	19·5	31·5	48·8
Lantarbetare 4:e » 40	50·4	34·6	7·8	10·2	39·4	18·8	19·0	23·3	27·3	16·8	33·6	47·7
4:e » 41	50·9	25·5	3·4	2·9	37·4	16·8	24·4	16·9	32·4	14·7	26·4	45·6
2:a » 42	56·3	27·0	1·4	10·0	26·4	9·1	44·7	17·1	34·4	9·8	19·8	47·4
4:e » 42	57·7	33·1	4·4	4·0	33·1	9·6	22·9	20·9	33·1	14·0	31·3	44·1
Stadshushåll 4:e » 42	44·1	29·0	4·3	3·4	37·8	3·1	36·3	15·9	27·2	29·3	43·5	47·3

ligen oförändrad. Minskningen i den samlade konsumtionen av kött- och fläskvaror sedan fjärde kvartalet 1940 utgör i runt tal 35 % för småbrukarna och 40 % för lantarbetarna. För stadshushåll uppgår minskningen under samma tid till omkring 40 %. Fiskförbrukningen ligger säsongmässigt lägre än under våren, bland småbrukarna även lägre än under föregående höst. Konsumtionen av grönsaker överstiger förbrukningen under tidigare år, medan kvantiteterna frukt och bär snarare äro lägre. Sockerkvantiteterna förefalla att vara något lägre än tidigare, och även kaffet visar fortsatt minskning. I övrigt föreligga inga nämnvärda skillnader gentemot tidigare undersökningar.

Kostens näringsvärde. I tab. 3 visas den inom olika typer av hushåll konsumerade födans kalorivärde och halt av vissa näringsämnen. Därjämte har

[1] Se not. till tab. 1.

Tab. 3. Födans kalorivärde och halt av vissa näringsämnen per hushåll och 14 dagar inom hushåll av olika typ.

	År och kvartal	Hushåll bestående av man, hustru och						Samtl. hushåll (Stand. medelt.)
		1 barn 0—6 år	1 barn 7–15 år	2 barn 0—6 år	2 barn, det äldsta 7—15 år	3 barn 0–15 år	4 barn 0–15 år	
Småbrukare.								
Kalorier, 1 000-tal . . .	1940 4:e	156·7	168·4	183·8	200·1	208·9	261·4	196·5
	1941 4:e	143·0	164·7	171·6	181·4	208·1	232·0	183·5
	1942 4:e	135·8	143·7	168·0	165·2	197·4	210·8	170·2
Fett, hg	1940 4:e	51·7	55·7	53·8	61·4	66·1	83·8	62·1
	1941 4:e	41·1	48·2	50·0	57·8	60·4	66·8	54·1
	1942 4:e	38·4	47·9	48·8	48·1	56·2	70·0	51·6
Järn, mg	1940 4:e	770	876	924	1 030	1 108	1 426	1 022
	1941 4:e	787	815	936	942	1 119	1 252	975
	1942 4:e	724	715	882	937	1 022	1 081	894
Vitamin A, 1 000 IE . .	1940 4:e	197	213	197	228	256	327	237
	1941 4:e	164	176	188	218	239	239	204
	1942 4:e	142	193	199	209	247	284	212
Vitamin C, 100 mg . . .	1940 4:e	27·1	35·6	34·3	40·6	39·4	50·1	37·8
	1941 4:e	28·6	35·2	37·3	46·9	52·7	50·1	41·8
	1942 4:e	22·8	30·1	45·2	44·9	49·6	57·5	41·7
Lantarbetare.								
Kalorier, 1 000-tal . . .	1940 4:e	157·7	175·5	190·1	195·0	220·9	268·1	201·2
	1941 4:e	149·8	147·0	173·5	178·0	186·3	226·5	176·9
	1942 4:e	142·8	151·5	165·5	179·9	206·2	225·9	178·6
Fett, hg	1940 4:e	53·4	58·5	61·7	64·2	72·6	88·0	66·4
	1941 4:e	45·8	48·7	56·9	56·4	59·4	67·3	55·8
	1942 4:e	44·8	45·5	49·4	54·0	63·0	64·5	53·5
Järn, mg	1940 4:e	756	864	913	948	1 082	1 291	976
	1941 4:e	786	768	845	936	980	1 189	917
	1942 4:e	709	827	853	951	1 106	1 304	958
Vitamin A, 1 000 IE . .	1940 4:e	189	213	228	221	251	287	231
	1941 4:e	187	189	183	217	219	230	204
	1942 4:e	172	177	179	214	243	268	209
Vitamin C, 100 mg . . .	1940 4:e	32·3	36·1	43·1	38·5	48·3	54·4	42·1
	1941 4:e	40·3	42·2	42·1	50·8	54·3	56·7	47·7
	1942 4:e	35·5	42·8	44·7	56·8	51·6	73·1	50·8

beräknats ett standardiserat medelvärde av talen för de olika hushållstyperna, varigenom verkan av variationer i hushållens sammansättning eliminerats. De i tabellen angivna familjetyperna ha därvid tilldelats lika vikt.

Såväl småbrukare som lantarbetare visa en starkare minskning av kaloritillförseln sedan fjärde kvartalet 1940 än stadshushållen. De absoluta siffrorna för tillförseln av kalorier och nämnda näringsämnen ligga dock inom båda grupperna alltjämt avsevärt högre än inom stadshushållen.

Livsmedelskonsumtionen inom stadshushåll i första kvartalet 1943.

Undersökningen av livsmedelskonsumtionen i första kvartalet 1943 grundar sig liksom föregående undersökningar i samma serie[1] på hushållsräkenskaper förda under 14 dagar varje kvartal inom hushåll tillhörande gruppen arbetare och lägre tjänstemän i städer och andra tätorter. Bokföringen påbörjades under tiden 31 januari—8 februari.

Beträffande hushållens ekonomiska ställning kan meddelas, att den kontanta inkomsten från mannens huvudyrke vid tiden för bokföringen i första kvartalet 1943 beräknats till 339 kr. per månad, mot 336 kr. i fjärde kvartalet 1942 och 272 kr. vid den inledande undersökningen i första kvartalet 1940.

Uppgifter om hushållens medelstorlek redovisas i övre delen av tab. 1. Överensstämmelsen mellan första kvartalet 1943 och föregående undersökningar är, som man finner, god, och det kan nämnas, att detsamma gäller hushållens fördelning på ortsgrupper och landsdelar.

Förbrukade kvantiteter. I föregående berättelse konstaterades, att konsumtionen av livsmedel — frånsett säsongvariationer — tycktes ha stabiliserat sig på den nivå, som uppnåtts i andra kvartalet 1942. Stabiliseringen har nu brutits beträffande mjölk och spannmålsprodukter, då konsumtionen av dessa varuslag ökats ganska betydligt sedan fjärde kvartalet 1942. Ökningen uppgår för den oskummade mjölkens del till c:a 11 % över 1942 års medelnivå. Spannmålsförbrukningens ökning har möjliggjorts genom de lättnader, som tilldelningen av korngryn, kornmjöl och havregryn på särskilda kuponger inneburit. Ökningen för hela varugruppen kan med ledning av ransoneringsbestämmelserna anslås till c:a 13 % över medelnivån för år 1942. En jämförelse av konsumtionsundersökningarnas resultat pekar på en ökning med omkring 10 %.

I övrigt kan beträffande första kvartalet 1943 framhållas, att äggkonsumtionen var lägre än ett år tidigare, att fläskförbrukningen ökats sedan föregående kvartal, att konsumtionen av färsk sill och strömming varit ovanligt stor men av salt sill ganska ringa. Apelsinförbrukningen har satt bottenrekord för att vara under högsäsongen. Även förbrukningen av äpplen var ovanligt låg. En viss nedgång i sockerförbrukningen har vidare registrerats, men denna har intet samband med ändring i ransoneringsbestämmelserna och är måhända helt tillfällig.

Utvecklingsgången inom olika hushållstyper framgår av tab. 2.

[1] Redogörelser för föregående undersökningar ha varit införda i Soc. Medd. årg. 1940, sid. 228, 547 och 825, årg. 1941, sid. 54, 390, 739 och 934, årg. 1942, sid. 327, 439 och 599 samt årg. 1943, sid. 209.

Tab. 1. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

	År 1940	År 1941	År 1942				År 1943
	1:a kv.	1:a kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.
Antal hushåll	*418*	*420*	*434*	*435*	*509*	*460*	*474*
» *personer per hushåll*	*4·13*	*3·96*	*4·06*	*4·07*	*4·10*	*4·14*	*4·16*
Kons.-enh. enl. skala för kalorier[1] *m. m.*	*3·16*	*3·02*	*3·08*	*3·08*	*3·07*	*3·13*	*3·14*
Kons.-enh. enl. skala för äggvita m. m.	*3·84*	*3·66*	*3·75*	*3·77*	*3·75*	*3·82*	*3·84*
Varuslag.							
Mjölk, oskummad l	28·4	27·6	33·1	35·2	37·8	34·3	39·1
» , skum- o. kärn- . . »	1·6	3·2	1·8	2·3	1·5	2·2	1·3
Grädde . . . . . dl	9·0	5·8	1·3	1·4	1·2	1·5	1·4
Ost . . . . . hg	9·5	8·3	3·1	3·5	4·1	3·5	4·6
Ägg . . . . . »	13·7	11·0	7·1	8·9	4·2	3·1	5·2
Matfett alla slag . . . . . »	29·9	23·4	24·5	24·0	25·2	24·6	25·1
Smör . . . . . »	13·4	13·2	13·2	12·9	14·2	13·5	14·1
Margarin m. m. . . . . »	16·5	10·2	11·3	11·1	11·0	11·1	11·0
Kött och fläsk . . . . . »	62·4	59·0	55·3	36·8	31·3	35·7	34·4
Kött, blod och inälvor . »	27·5	26·1	23·2	15·9	15·7	18·2	15·1
Fläsk och skinka . . . »	18·0	14·0	9·3	7·0	4·9	2·9	6·0
Korv, sylta, smörgåsmat »	15·6	16·1	17·5	10·6	8·8	10·7	10·5
Kött- och fläskben . . . »	1·3	2·8	5·3	3·3	1·9	3·9	2·8
Fisk, alla slag . . . . . »	23·6	18·6	21·5	46·8	42·3	36·0	34·9
Färsk fisk . . . . . »	13·7	10·1	7·3	36·1	33·7	27·2	24·9
Salt, tork. och kons.fisk »	9·9	8·5	14·2	10·7	8·6	8·8	10·0
Mjöl, gryn och bröd[2] . . . »	142·1	148·5	141·3	136·6	136·5	135·9	151·7
Mjöl och gryn . . . . . »	88·4	102·3	87·2	83·7	80·9	81·0	95·2
Torrt bröd och skorpor . »	15·1	18·9	19·3	17·4	17·7	17·7	18·8
Mjukt bröd . . . . . »	45·2	29·3	38·9	40·4	43·5	42·6	42·9
Potatis . . . . . kg	14·7	14·8	18·5	21·7	20·6	21·3	20·8
Morötter och andra rotfr. . hg	17·0	18·6	21·1	12·7	24·5	23·4	22·7
Grönsaker . . . . . »	13·0	16·0	19·4	10·6	38·2	25·0	22·9
Färska . . . . . »	7·7	9·1	10·0	4·9	36·4	18·6	13·7
Torkade och konserverade »	5·3	6·9	9·4	5·7	1·8	6·4	9·2
Frukt och bär . . . . . »	63·0	49·6	42·0	32·6	48·0	43·3	36·1
Färska . . . . . »	37·5	20·9	13·3	6·2	28·8	16·5	7·5
Torkade och konserverade »	25·5	28·7	28·7	26·4	19·2	26·8	28·6
Socker, sirap, karameller . »	46·5	42·8	42·1	43·4	46·6	41·2	38·5
Kaffe . . . . . »	7·5	4·8	1·9	1·3	0·8	1·1	1·2
Kakao . . . . . »	1·3	1·2	1·5	0·9	1·0	1·1	1·3
Kaffesurrogat . . . . . »	·	1·3	2·6	3·0	3·3	3·1	3·1
Färdiglagad mat . . . . . »	·	·	7·1	4·7	5·0	11·1	8·7
Öl, pilsner . . . . . fl.	1·6	0·8	0·9	0·9	1·3	1·1	1·0
Svagdricka m. m. l	2·1	1·2	1·2	1·4	1·1	1·1	1·2

Kostens näringsvärde. Ett sammanfattande intryck av vad de i tab. 1 redovisade konsumtionsförändringarna betytt för näringstillförseln erhålles av tab. 3. (Jfr även diagrammet sid. 356.) Indextalen i tabellen utvisa hur födans

[1] Skalorna återgivas i Soc. Medd. årg. 1941, sid. 226 eller 549.

[2] Brödet omräknat till mjöl i relationen 1 hg hårt bröd = 1·25 hg mjöl och 1 hg mjukt bröd = 0·77 hg mjöl.

Tab. 2. Förbrukade kvantiteter av livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar inom skilda hushållstyper.

Hushållstyper	Mjölk, oskum. och skum., l	Ost, hg	Ägg, hg	Matfett, hg	Kött, korv, inälvor etc., hg	Fläsk, hg	Fisk, hg	Mjöl, gryn och bröd,[1] hg	Potatis o. rotfr., kg	Grönsaker, hg	Frukt och bär, hg	Socker och sirap, hg
Hushåll, bestående av man, hustru och												
1 barn, 0—6 år												
1:a kvartalet 1940	21·8	7·8	12·1	23·2	35·9	13·7	19·3	105·8	12·1	9·0	55·1	35·6
» » 1941	24·1	6·8	9·9	17·2	40·7	10·5	15·3	116·9	13·4	12·4	40·7	33·8
» » 1942	25·9	2·2	6·5	18·2	38·9	7·1	19·6	113·8	15·7	14·0	40·2	32·7
» » 1943	29·9	3·5	4·2	17·9	23·4	3·5	30·2	110·6	17·0	18·1	30·0	28·5
1 barn, 7—15 år												
1:a kvartalet 1940	24·9	9·0	13·2	27·4	39·5	19·5	21·7	117·6	13·3	14·1	55·2	39·0
» » 1941	25·3	8·7	11·2	19·2	39·9	13·6	16·9	126·6	15·5	15·3	40·8	33·6
» » 1942	29·6	2·7	6·4	18·9	38·8	8·5	20·9	117·1	17·9	17·1	39·8	32·2
» » 1943	32·8	3·9	4·3	18·8	25·1	5·4	32·6	122·8	18·3	19·9	34·2	28·5
2 barn, 0—6 år												
1:a kvartalet 1940	27·3	9·5	11·8	26·0	38·5	13·5	23·1	109·9	14·9	14·8	56·5	38·5
» » 1941	28·9	7·1	10·5	22·7	40·5	10·7	16·2	137·5	14·9	14·5	50·7	39·9
» » 1942	32·4	3·0	6·0	22·6	41·4	8·4	17·8	121·9	18·2	21·3	43·0	38·9
» » 1943	37·9	4·2	5·5	23·4	23·7	5·2	31·6	130·2	20·6	25·4	38·1	36·3
2 barn, det äldsta 7—15 år												
1:a kvartalet 1940	29·5	10·2	14·5	29·3	42·8	18·4	21·8	140·9	16·4	12·6	66·7	43·9
» » 1941	32·7	8·5	10·8	23·4	45·8	15·5	20·9	154·6	17·2	18·4	56·2	42·7
» » 1942	36·4	3·8	7·7	24·5	49·9	9·7	22·6	149·1	21·4	21·1	41·8	40·5
» » 1943	39·9	4·5	5·7	24·6	28·9	6·4	35·7	152·6	23·1	23·2	37·4	36·8
3 barn, 0—15 år												
1:a kvartalet 1940	34·3	9·6	14·7	34·3	50·0	20·6	27·1	169·7	19·1	11·9	73·9	51·4
» » 1941	43·8	8·8	12·3	30·4	52·9	17·4	20·9	182·0	20·4	18·9	55·6	51·4
» » 1942	43·0	3·2	7·4	31·3	51·6	10·5	22·6	165·6	24·9	21·8	44·1	51·9
» » 1943	47·7	5·7	5·2	30·8	33·1	6·4	35·9	179·1	27·4	24·1	37·4	44·5
4 barn, 0—15 år												
1:a kvartalet 1940	40·3	10·5	13·5	38·4	55·7	20·9	27·7	197·1	23·3	13·8	60·8	58·8
» » 1941	42·8	10·4	11·9	34·8	50·7	16·2	21·2	200·5	22·2	16·1	47·8	59·3
» » 1942	43·7	4·5	9·8	35·3	52·6	13·8	23·0	189·6	26·9	27·7	45·2	56·8
» » 1943	55·5	6·1	6·4	35·0	35·7	9·2	44·3	208·3	29·0	25·5	41·2	50·4

kalorivärde och innehåll av skilda näringsämnen förändrats i medeltal för de deltagande hushållen under de senaste två åren. De absoluta talen ha icke utsatts, då det visat sig, att sådana uppgifter, vilka av flera skäl måste anses osäkra, lätt kunna leda till missförstånd. Sådan osäkerhet torde däremot icke i högre grad vidlåda de relationstal, som markera utvecklingsgången i de redovisade serierna. Dessa äro beräknade på medeltal per konsumtionsenhet och dag. Av talen från första kvartalet 1943 framgår, att en fortsatt sänkning ägt rum i A-vitamintillförseln, men att ökning inträtt beträffande kalorier, äggvita, fett, järn m. m. Härigenom ha kalorier och äggvita för första gången sedan början av 1941 återgått till nivån före kristidens inbrott. Beträffande A-vitamin kan nämnas, att man räknat med ett värde per kilogram margarin av 1 000 IE mot 1 200 ett år tidigare och 2 500 år 1940.

[1] Brödet omräknat till mjöl. Jfr not till tab. 1.

Tab. 3. Indextal över förändringarna i kostens näringsvärde enligt den fortlöpande konsumtionsundersökningen.

Undersökningsperiod	Kalorier	Fett	Kolhydrat	Äggvita	Calcium	Fosfor	Järn	Vitamin A	Vitamin B_1	Vitamin C
Medeltal för år 1940 . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1:a kvartalet 1940 . . .	99	104	97	101	98	97	93	83	103	109
2:a » » . . .	100	104	98	99	102	99	100	79	96	70
3:e » » . . .	99	96	101	98	102	101	100	124	101	121
4:e » » . . .	101	95	104	102	99	103	107	115	100	101
1:a kvartalet 1941 . . .	100	93	104	101	103	102	107	80	102	107
2:a » » . . .	96	89	100	98	99	99	100	73	99	81
3:e » » . . .	95	86	100	97	99	99	100	116	101	121
4:e » » . . .	89	78	93	92	93	93	93	96	91	101
1:a kvartalet 1942 . . .	97	86	104	97	102	101	107	70	104	105
2:a » » . . .	96	81	102	98	107	102	100	63	103	90
3:e » » . . .	96	81	105	97	114	103	100	107	105	138
4:e » » . . .	93	77	103	95	104	101	100	91	102	112
1:a kvartalet 1943 . . .	100	82	107	102	115	107	107	67	106	102

I tab. 4 återfinnas indexserier över näringsvärdenas förändringar för olika hushållstyper. Dessa äro räknade på medeltillförseln per hushåll.

Utgifterna för livsmedel. Av tab. 5 framgår, att de sammanlagda utgifterna per 14 dagar för livsmedel efter avdrag av vederbörliga rabatter utgjorde 73·75 kr. i första kvartalet 1943, vilket i förhållande till utgifterna tre år tidigare, vid kristidens början, innebär en stegring med 13 %. Det kan nämnas, att ut-

Tab. 4. Indextal över förändringarna i kostens näringsvärde inom skilda hushållstyper. (Medeltalet för varje hushållstyp under de fyra undersökningarna år 1940 har satts = 100.)

Undersökningsperiod och hushållstyp	Kalorier	Fett	Kolhydrat	Äggvita	Calcium	Fosfor	Järn	Vitamin A	Vitamin B_1	Vitamin C
1:a kvartalet 1940.										
Hushåll bestående av man, hustru och										
1 barn, 0— 6 år	99	104	97	98	96	96	95	81	97	108
1 » , 7—15 »	101	109	98	100	101	98	98	85	103	111
2 » , 0— 6 »	98	103	95	100	102	99	98	86	102	112
2 » , det äldsta 7—15 år	99	104	96	98	98	97	96	83	102	109
3 » , 0—15 år	101	106	97	100	98	98	98	85	102	111
4 » , 0—15 »	100	105	99	99	96	97	99	89	101	104
1:a kvartalet 1943.										
Hushåll bestående av man, hustru och										
1 barn, 0— 6 år	94	75	103	99	112	102	102	64	103	101
1 » , 7—15 »	94	74	106	100	111	104	104	62	103	96
2 » , 0— 6 »	105	83	112	106	121	111	112	71	116	110
2 » , det äldsta 7—15 år	99	81	107	105	113	108	110	65	112	97
3 » , 0—15 år	102	86	108	106	122	109	108	71	111	106
4 » , 0—15 »	105	92	108	109	120	112	110	74	113	103

Tab. 5. Utgifter (kr.) för livsmedel i genomsnitt per hushåll och 14 dagar. Samtliga hushåll.

Varuslag	1:a kv. 1940	1:a kv. 1941	1:a kv. 1942	1:a kv. 1943	Varuslag	1:a kv. 1940	1:a kv. 1941	1:a kv. 1942	1:a kv. 1943
Mjölk	7·63	8·78	8·84	10·05	Socker	1·92	2·04	2·25	2·27
Grädde	1·90	1·05	0·24	0·26	Sirap o. honung	0·35	0·41	0·65	0·44
Ost	2·08	2·44	0·86	1·45	Karameller	0·44	0·84	0·36	0·57
Smör	4·49	4·93	4·47	4·84	Kaffe	2·88	2·18	0·94	0·70
Margarin o. annat fett	2·86	2·23	2·19	2·24	Kaffesurrogat	·	0·22	0·64	0·81
Ägg	2·70	2·78	2·15	1·90	Te och kakao	0·73	0·77	1·21	0·74
Kött (inkl. inälvor m. m.)	5·59	6·50	7·10	5·17	Salt, kryddor, ers.-medel	0·47	0·49	0 66	1·07
Fläsk	3·84	4·13	3·18	2·18	Färdiglagad mat	0·40	0·84	1·09	1·41
Korv och sylta	2·49	3·17	4·03	2·72	Summa matvaror	63·70	66·91	70·85	71·77
Köttkonserver, smörgåsm.	1·01	0·93	1·58	0·97					
Fisk (inkl. konserver)	2·45	2·73	4·39	6·09	Öl	0·40	0·22	0·28	0·33
Mjöl	3·19	3·94	3·34	3·58	Svagdricka	0·46	0·30	0·30	0·35
Gryn o. flingor	0·88	1·12	1·17	1·57	Förtäring utom hemmet	0·51	0·34	0·50	0·72
Bröd	5·97	4·95	6·27	7·16	Skolbespisning	—	—	0·21	0·58
Potatis	2·37	2·22	3·62	3·99	Tillhopa	65·07	67·77	72·14	73·75
Rotfrukter	0·56	0·68	0·81	0·82					
Färska grönsaker	0·50	0·50	0·65	0·91					
Torkade o. kons. grönsaker	0·52	0·73	1·20	1·31	Totalutgift per person o. dag	1·13	1·22	1·27	1·27
Färsk frukt och bär	2·63	2·25	2·18	1·56	Totalutgift per konsumtionsenhet[1] och dag	1·47	1·60	1·67	1·68
Torkade o. konserverade frukter o. bär	2·85	3·61	4·78	4·99					

giften i fjärde kvartalet 1942, då en viss säsongmässig nedgång torde ha gjort sig gällande, var 72·57 kr.

Antalet rabattkort i första kvartalet 1943 var beträffande mjölk 1·8 å 1·9 per hushåll mot 2·0 i fjärde kvartalet 1942 och för matfett 2·1 mot 3·4 föregående kvartal. Man ser i dessa förändringar resultatet av de nya bestämmelserna angående tilldelningen av rabattkort. Enligt dessa tilldelas rabattkort för mjölk minderåriga barn (d. v. s. barn om högst c:a 16 år) dels i familjer med ett sådant barn, om det beskattningsbara beloppet vid taxering till statlig inkomstskatt ej överstiger 750 kr., och dels i familjer med flera sådana barn, om det beskattningsbara beloppet ej överstiger 1 000 kr. (Dessutom erhålla åldringar mjölkrabattkort, men detta äger mindre intresse i föreliggande fall, då åldringar icke ingå i konsumtionsundersökningens klientel.) Tidigare gällde i båda fallen 900 kr. som gränsbelopp. Matfettskort tilldelas barn efter samma regler och dessutom föräldrarna, om det beskattningsbara beloppet ej överstiger 500 kr. Tidigare gällde även här en gemensam gräns vid 900 kr. I samband med förändringarna i tilldelningsbestämmelserna höjdes rabattbeloppen från 10 till 15 öre per liter mjölk och från 1·50 till 2·00 kr. per kilogram matfett. Beräknat på nu angivna tal skulle rabattbeloppet för mjölk i medeltal för de deltagande hushållen ha stigit från 1·40 kr. under 14 dagar i fjärde kvartalet

[1] Enligt skalan för kalorier m. m.

1942 till c:a 1·95 kr. i första kvartalet 1943 och sjunkit för matfett från 2·55 till 2·10 kr. Det sammanlagda rabattbeloppet kan härigenom beräknas ha stigit med i medeltal 2·5 %. Det med ledning av räkenskaperna beräknade medelpriset för oskummad mjölk var i fjärde kvartalet 1942 26·2 öre och i första kvartalet 1943 25·3 öre per liter; motsvarande priser per kilogram smör voro vid bägge tillfällena 3·43 kr. och för margarin 1·83 resp. 1·97 kr.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden $^{20}/_{4}$—$^{19}/_{5}$ 1943 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
177.	Lag om fortsatt giltighet av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser ang. olovlig befattning med spritdrycker och vin	$^{16}/_{4}$
178.	Lag ang. fortsatt giltighet av lagen den 27 november 1925 (nr 463) om utsträckt tillämpning av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser ang. olovlig befattning med spritdrycker och vin	$^{16}/_{4}$
182.	Lag med särskilda bestämmelser om försäkring för olycksfall i arbete av vissa tjänstepliktiga m. m.	$^{21}/_{4}$
183.	K. förordn. om ersättning i vissa fall i anledning av kroppsskada, ådragen under fullgörande av tjänsteplikt	$^{21}/_{4}$
184.	K. förordn. ang. ändrad lydelse av 31 § förordn. den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor	$^{21}/_{4}$
185.	K. förordn. ang. ändring i vissa delar av förordn. den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor	$^{21}/_{4}$
186.	K. förordn. ang. ändrad lydelse av 5 och 7 §§ förordn. den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor	$^{21}/_{4}$
195.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, m. m.	$^{16}/_{4}$
196.	K. kung. ang. kristillägg under andra kvartalet 1943	$^{16}/_{4}$
200.	K. kung. ang. reglering av handeln med och förbrukningen av läder och skodon m. m.	$^{21}/_{4}$
205.	K. förordn. om erkända skatteförmedlingskassor	$^{30}/_{4}$
206.	K. förordn. om utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor	$^{30}/_{4}$
218.	K. förordn. om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning	$^{30}/_{4}$
221.	K. cirkulär till skolöverstyrelsen m. fl. ang. beredande av ledighet under år 1943 åt lärjungar vid vissa läroanstalter för deltagande i lantbruksarbete m. m.	$^{30}/_{4}$
224.	K. kung. ang. utlännings vistelse i vissa delar av riket	$^{30}/_{4}$
230.	K. instruktion för försvarets bostadsanskaffningsnämnd	$^{7}/_{5}$
232.	K. kung. ang. dyrtidshjälp under budgetåret 1943/44 åt vissa pensionärer från av staten övertagna enskilda järnvägar och från nedlagda enskilda järnvägar	$^{30}/_{4}$
236.	K. kung. om ändrad lydelse av § 6 kung. den 18 juni 1925 (nr 275) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer	$^{14}/_{5}$

Arbetsmarknaden under april 1943.

Läget på arbetsmarknaden under april månad kännetecknades av fortsatt säsonguppgång med ökad efterfrågan på arbetskraft till olika områden av näringslivet. Svårigheterna att tillgodose de föreliggande arbetskraftsbehoven voro liksom tidigare stora, främst beträffande jordbruk, skogsbruk och husligt arbete. Även inom vissa industrier var efterfrågan på kvalificerad personal vida större än tillgången.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under april med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Vid de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetssökande 2 % lägre men antalet lediga platser 2·5 % högre än föregående månad. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser blev som en följd av de inträffade förändringarna 109 i april mot 114 i mars. Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under månaden inemot 73 600 platser, eller ungefär ett hundratal mindre än föregående månad. De nytillsatta platserna fördelade sig med cirka 49 900 på manliga och 23 700 på kvinnliga avdelningen.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsindex hade nyrekryteringarna av arbetskraft, vad beträffade industri och angränsande verksamhetsområden, dock ej medfört fullt 1 % ökning av antalet sysselsatta arbetare i slutet av april, jämfört med föregående redovisningstillfälle i slutet av mars. De säsongbetonade verksamhetsgrenarna, särskilt byggnadsverksamheten och dess materialindustrier samt sågverk och stuverier, visade en markerad sysselsättningsökning, men denna neutraliserades delvis av den minskade arbetstillgången inom bl. a. konsumtionsvaruindustrierna. — Poängsiffran för arbetstillgången var densamma för april som för mars eller 3·7, vilket betecknar en betydligt mer än medelgod arbetstillgång.

De senast tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden utvisa, att vid utgången av mars månad 6·2 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade såsom arbetslösa mot 7·4 % en månad tidigare. De anförda relationstalen voro exceptionellt låga för ifrågavarande tidpunkter på året.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa utgjorde vid april månads utgång 7 206, vilket innebär en minskning sedan föregående månad med 1 344 eller 16 %. Av de hjälpsökande voro för övrigt 3 331 sysselsatta vid angelägna arbeten för försvaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa endast utgjorde 3 875.

En sammanfattande jämförelse av ovan behandlade data med motsvarande uppgifter för samma tidpunkt föregående år visar, att utbudet av arbetskraft

samt de tillgängliga reserverna av arbetslösa bland fackföreningsmedlemmarna och av hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna voro väsentligt mindre än 1942. Antalet arbetssökande på 100 lediga platser var sålunda endast 109 mot 131 i fjol, fackföreningsarbetslösheten 6·2 % mot 11·0 % och antalet hjälpsökande 7 206 mot 15 535. Antalet sysselsatta inom industri och angränsande verksamhetsområden var omkring 5 % högre än föregående år.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt av upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt över förhållandena på arbetsmarknaden under april inom olika områden av näringslivet.

Inom jordbruket fanns som alltid behov av såväl gifta som ogifta arbetare; särskilt inför det stundande sommarhalvåret var bristen på ogifta drängar och landsjungfrur kännbar. Arbetskraftsbehovet var dock något mindre än föregående år, då till följd av den gynnsamma väderleken vårarbetena i år kunnat påbörjas tidigare än vanligt. Mot slutet av månaden inkommo beställningar på arbetskraft i stor omfattning till betgallringsarbete. Särskilda åtgärder vidtogos efter ungefär samma linjer som föregående år för att fylla det föreliggande behovet.

Vinterdrivningarna inom skogsbruket avslutades allmänt under månaden, vilket medförde en betydande minskning av sysselsättningen och en avsevärt minskad efterfrågan på arbetskraft. Under månadens senare hälft framträdde emellertid åter ett ökat behov av arbetare för vedavverkningar, sedan en del av den ordinarie skogsarbetarstammen tagits i anspråk för andra arbeten. — Torvupptagningen kommer även i år att få stor omfattning som ett led i tryggandet av vår bränsleförsörjning. Arbetena på mossarna påbörjades tidigare än vad som brukar vara fallet, och efterfrågan på arbetskraft var därför förhållandevis stor under månaden, men behovet kunde så gott som helt tillfredsställas.

Inom industrin var sysselsättningen vid gruvor liksom också vid skeppsvarv samt mekaniska och elektriska verkstäder mycket god, och vid flera hithörande företag rådde brist på arbetskraft. Ökad efterfrågan konstaterades i fråga om gjutare, filare och maskinuppsättare, varjämte svårigheterna att skaffa lämpliga ynglingar för diverse verkstadsarbeten ytterligare ökades. Behovet av varvstimmermän, båtbyggare och modellsnickare var större än tillgången. Sågverken redovisade, såsom nämnts, säsongmässig sysselsättningsökning. Möbelsnickare efterfrågades alltjämt, ehuru kanske icke i samma omfattning som tidigare. Pappersmassefabrikerna rapporterade en något förbättrad arbetstillgång, under det att läget vid pappersbruken var i stort sett oförändrat. Inom livsmedelsindustrierna medförde råvarubristen vid chokladfabrikerna ytterligare driftsinskränkningar. Textilbranschen företedde under månaden något, ehuru obetydligt lägre sysselsättningssiffror med undantag för trikå- och konstsilkeindustrierna, där brist uppgavs föreligga på kvinnlig arbetskraft. Beklädnadsbranschen samt tvätt- och strykinrättningar hade även god arbetstillgång. Skoransoneringen, som trädde i kraft sista veckan i april, torde icke ha hunnit

i större utsträckning påverka sysselsättningsförhållandena inom branschen under redovisningsmånaden. Enligt uppgift var vid en del skofabriker driften nedlagd från påskhelgen och över månadsskiftet. Vid bl. a. reseffektfabriker och tändsticksfabriker förekommo ävenledes driftsinskränkningar.

Vid kalkbruken var efterfrågan på arbetare större än tillgången, och vid tegelbruken tillgodosågs arbetskraftsbehovet på sedvanligt sätt genom överflyttning av arbetare från andra yrkesområden. För byggnadsarbetare var arbetstillgången god inom flertalet fack. De byggnadsarbetare, som permitterats i samband med slutförandet av nybyggnader till den 1 april, kunde — med undantag för målare och rörarbetare — i stor utsträckning ånyo erhålla sysselsättning vid andra byggnadsföretag. Från en del håll rapporterades brist på murare, under det att i andra fall arbetstillfällena för denna kategori ännu ej fått beräknad omfattning till följd av försenade tegelleveranser. I avgivna yttranden till kommissionen ha åtskilliga länsarbetsnämnder givit uttryck åt den meningen, att det under instundande sommar icke torde bli möjligt att tillgodose behovet av arbetskraft ens vid företrädesberättigade företag.

Inom sjöfarten gav sig en fortsatt förbättring till känna i sjunkande ansökningssiffror, men överskott på sökande förelåg alltjämt. Antalet anmälda arbetstillfällen minskade även, sedan seglationen kommit i gång på norrlandshamnarna. Vid sjömanshusen redovisades under april sammanlagt 4 006 påmönstringar och 2 491 avmönstringar. Motsvarande siffror för mars voro 3 427 och 1 797 samt för april föregående år 6 168 och 2 012. För hamn- och stuveriarbetare var arbetstillgången i de flesta fall bättre än föregående månad. Inom landtransportyrkena i övrigt var situationen oförändrad, med ett stort överskott på chaufförer.

Affärsbranschen beredde särskilt den kvinnliga arbetskraften icke oväsentligt förbättrade arbetsmöjligheter, och tidigare konstaterad brist på såväl kompetenta som mindre kvalificerade biträden inom särskilt speceribranschen skärptes ytterligare. Efterfrågan på lagerarbetare visade någon minskning, men underskott förelåg dock på yngre sökande.

Anställande av personal till hotell och restauranger för sommarsäsongen pågick i stor utsträckning, och bristen på sökande var mycket kännbar inom flertalet yrkesspecialiteter.

Inom kontorsbranschen noterades inga större förändringar. Brist rådde alltjämt på yngre rutinerade stenografer och maskinskriverskor samt yngre manlig kontorspersonal, under det att äldre kontoristers placeringsmöjligheter i likhet med förut voro starkt begränsade.

Efterfrågan på personal för sjukvård, tandvård och barnavård hade ökat sedan föregående månad, och brist rådde på sökande inom så gott som samtliga till gruppen hälso- och sjukvård hörande yrkeskategorier.

Inom det husliga arbetets område funnos hos de offentliga arbetsförmedlingarna 10 100 hembiträdesplatser anmälda men endast 3 700 sökande. I fråga om den tillfälliga hemhjälpen var läget något gynnsammare.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under april 1943.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 73 581 platser, varav 49 918 manliga och 23 663 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5 i tabellavdelningen.

Av arbetsförmedlingarnas rapporter framgår, att under månaden utplacerades 268 personer till frivillig värnpliktstjänstgöring och 718 till luftbevakning. Av de sistnämnda voro 195 kvinnor.

Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud under april 6 466 platser tillsattes, varav 5 662 manliga och 804 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 4 111 personer (3 709 män och 402 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Arbetskraft till skogsbruket. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 30 april 1943 redovisas i tab. 6 i tabellavdelningen, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad och samma månad föregående år. Beträffande materialets insamling och principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (augustirapporten 1941). Det torde observeras, att endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft, är uppgiftsskyldig.

Vidare bör framhållas, att avverkarnas till inventeringarna uppgivna behov äro att betrakta mera såsom teoretiska idealsiffror än som aktuella uppgifter om det antal man, som under alla förhållanden kan beredas sysselsättning och utrymme i för olika kategorier av arbetskraft lämpliga förläggningar.

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna den 30 april 1943 uppgick till 61 000 man, vilket innebär en minskning under månaden med 49 000. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades till 21 000. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 4 000, varför den uppgivna bristen utgjorde 17 000 man. Inventeringen den 30 april 1942 redovisade 46 000 sysselsatta arbetare och en brist på 18 000 man.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under april 9 687 man i skogsarbete. Av dessa kommo 6 579 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Åtgärderna för frivillig överföring av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden ha resulterat i att vid april månads utgång 52 riksarbetslag med tillsammans 575 deltagare voro sysselsatta med skogsavverkning. Dessutom pågingo i olika delar av landet 892 huggarkurser med sammanlagt 7 868 del-

tagare. Deltagare i riksarbetslag och huggarkurser åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942). Dylika förmåner tillkommo dessutom 10 171 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i riksarbetslag eller huggarkurser.

Av de tjänstepliktiga, tillhörande årsklass 1943, befunno sig vid april månads utgång 20 342 man i skogsarbete. Det särskilda bidrag om 2 kr. per dag, som kan utgå till vid skogsarbete ovan tjänstepliktig, tillkom 15 686 av dessa.

Sammanlagt åtnjöto vid april månads utgång 34 300 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt kontant bidrag.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid april månads utgång till 7 206, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 1 344 eller 15·7 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 130 (1·8 %) kvinnor.

Under april månad beviljades statsbidrag till för försvaret och folkförsörjningen betydelsefulla beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 922 000 kr. Under tiden 1 juli 1942—30 april 1943 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 11·0 milj. kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid april månads utgång åtnjöto 6 011 (83·4 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 5 579 (92·8 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 4 134 (57·4 %) hjälpta genom arbete och 1 877 (26·0 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under april månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden mars 1942—april 1943 lämnas i tab. 15 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten, arkivarbeten och musikerhjälp. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 52 arbetsplatser i kommissionens regi 1 092 arbetslösa och vid 32 arbetsplatser i annan myndighets regi 1 300 arbetslösa. Vid 40 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 939 arbetslösa och vid 6 statskommunala reservarbeten 71 arbetslösa. Vid 101 arkivarbetsplatser sysselsattes 306 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 69 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 1 420 arbetare, som icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter. Av dessa voro 759 utlänningar, huvudsakligen norrmän. Dessutom sysselsattes vid arkivarbeten 22 norrmän.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 12 städer och 17 landskommuner till sammanlagt 1 561 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 1 085 (69·5 %)

voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 1 327 (85·0 %) hemmahörande i städer.

För april månad hade av understödskommunerna 12 städer och 11 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 235 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Dessutom utgick dagunderstöd till 6 deltagare i en kurs i enklare bokbinderiarbeten i Stockholm för helt arbetslösa kontorister och med dem likställda.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 919 genom arbetsmarknadskommissionen uttagna stenarbetare, varav 721 i Göteborgs och Bohus, 112 i Blekinge, 46 i Hallands och 40 i Kalmar län. Av samtliga sysselsatta voro 89 att anse som fullgod arbetskraft.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 37 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 37 kurser för utbildning av kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin*, fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	25	293	bågsvetsare	5	51
finmekaniker	4	56	lindare (elektr.)	1	8
smeder	1	8	Summa	37	428
gassvetsare	1	12			

Av samtliga deltagare voro 34 kvinnor. Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av april 1943 ha 8 835 elever, varav 285 kvinnliga, varit inskrivna vid beredskapskurser för verkstadsindustrin. Av dessa ha 6 098, varav 151 kvinnliga, utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	24	280
svetsare	13	121
Summa	37	401

Av i avdelningar för svetsare redovisade 121 elever utbildades 9 till bågsvetsare och övriga till gassvetsare. Inalles 84 beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft ha hittills varit anordnade, därav 2 kurser med halvdagsundervisning. Dessutom ha 2 kvinnor, vilka icke redovisas ovan, intagits i avdelning för mekaniker vid beredskapskursen för verkstadsindustrin i Dals Långed. Sistnämnda avdelning skall successivt ombildas till beredskapskurs för kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Arbetslösheten i de erkända arbetslöshetskassorna veckan 12—17 april 1943. För att erhålla närmare uppgifter om arbetslösheten — särskilt korttidsarbetslösheten — bland medlemmar i erkända arbetslöshetskassor har arbetsmarknadskommissionen genom länsarbetsnämnderna infordrat uppgifter om antalet kassamedlemmar, som voro anmälda som arbetssökande hos arbetsförmedlingarna under veckan 12—17 april 1943. Resultatet av undersökningen framgår av efterföljande sammanställning.

Arbetslöshetskassa	Helt arbetslösa		Korttidsarbetslösa med 1—3 dagars arbetsvecka		Korttidsarbetslösa med 4—5 dagars arbetsvecka		Samtliga arbetslösa		Korttidsarbetslösa i % av samtl. arbetslösa	Anmälda hos arbetsförmedlingen i % av medlemsantalet
	Hela antalet	därav kvinnor	Hela antalet	därav kvinnor	Hela antalet	därav kvinnor	Hela antalet	därav kvinnor		
Beklädnadsarb.	199	156	141	115	259	236	599	507	66·8	2·2
Sadelmakarnas m. fl.	133	9	28	2	18	3	179	14	25·7	4·7
Stenindustriarbetarnas	97	—	4	—	2	—	103	—	5·8	2·4
Handelsanställdas m. fl.	353	149	31	25	9	7	393	181	10·2	1·0
Sko- o. läderarbetarnas	385	182	607	339	819	420	1 811	941	78·7	15·0
Träindustriarb.	395	9	44	6	20	—	459	15	13·9	1·5
Musikernas	72	12	6	1	4	—	82	13	12·2	1·5
Lantarbetarnas	16	3	2	—	—	—	18	3	11·1	0·0
Frisörernas	7	3	8	3	—	—	15	6	53·3	0·4
Livsmedelsarb.	999	487	206	58	201	124	1 406	669	28·9	4·7
Textilarbetarnas	214	154	97	69	368	252	679	475	68·5	1·7
Gjuteriarbetarnas	75	—	—	—	6	—	81	—	7·4	0·9
Gruvindustriarb.	39	—	—	—	—	—	39	—	—	0·4
Handelstjänstem.	9	2	1	1	1	1	11	4	18·2	0·2
De kem.-tekn. arb.	244	111	5	23	60	30	359	164	32·0	2·6
Bleck- o. plåtslagarnas	134	—	—	—	2	—	136	—	1·5	5·2
Försvarsverk. civ. pers.	49	11	—	—	—	—	49	11	—	0·3
Bryggeriarbetarnas	36	10	23	19	10	10	69	39	47·8	1·1
Transportarbetarnas	28	—	—	—	1	—	29	—	3·4	0·7
Metallindustriarb.	2 048	215	79	23	39	9	2 166	247	5·4	1·2
Bokbinderiarbetarnas	38	16	4	2	—	—	42	18	9·5	0·5
Hotell- o. rest.-anst.	123	96	24	20	6	6	153	122	19·6	0·9
Handelsresandenas	3	—	—	—	—	—	3	—	—	0·9
Ind.-tjänstemännens	14	1	—	—	—	—	14	1	—	0·1
Arbetsledarnas	1	—	—	—	—	—	1	—	—	0·0
Grov- o. fabriksarb.	353	26	7	—	5	—	365	26	3·3	0·5
Elektrikernas	100	—	—	—	—	—	100	—	—	1·0
Summa	**6 164**	**1 652**	**1 367**	**706**	**1 830**	**1 098**	**9 361**	**3 456**	**34·2**	**1·4**
Därav										
under 40 år	3 647	1 239	766	482	1 067	787	5 48	2 508	33 4	
40—49 »	1 081	247	340	15[illegible]	437	217	1 858	620	41·8	
50 år och däröver	1 436	166	261	68	326	94	2 023	328	29·0	

Sko- och läderindustrin. Den redan förut mindre tillfredsställande arbetstillgången inom sko- och läderindustrin kommer ytterligare att minskas på grund av skoransoneringen. Arbetsmarknadskommissionen, som redan tidigare undersökt möjligheterna att effektivare utnyttja skoindustrins arbetskraft, har nu fullföljt planeringen i detta avseende. För att erhålla uppgifter om skoarbetarnas kvalifikationer, försörjningsförhållanden m. m. har kommissionen genom länsarbetsnämnderna verkställt en registrering av samtliga arbetare inom hithörande industrier. Dessa uppgifter komma främst att tjäna till ledning vid överflyttningen av den lediga arbetskraften till andra yrkesområden. För att underlätta denna omplacering ha omskolnings- och utbildningskurser igångsatts och ytterligare sådana förberedas. Vidare ha förberedelser vidtagits för att placera äldre arbetare, som icke kunna beredas arbete inom andra näringsområden, vid beredskaps- eller reservarbeten.

Kommissionen har den 13 maj 1943 avgivit underdånigt utlåtande över en framställning från svenska sko- och läderindustriarbetarförbundet angående extra ordinär statlig hjälp åt förbundets erkända arbetslöshetskassa. I detta framföras allvarliga betänkligheter mot att arbetslöshetskassan tillföres extra anslagsmedel, som kunde möjliggöra för denna att i ena eller andra avseendet vidga omfattningen av sin understödsverksamhet utöver de gränser, som angivas i gällande författningsenliga bestämmelser för de erkända arbetslöshetskassorna. Med hänsyn till att kassans trångmål uppkommit genom statligt regleringsingripande, motsätter sig kommissionen dock icke, att, därest andra möjligheter att underlätta kassans ställning ej stå till buds, särskilda statsmedel anvisas som stöd åt kassan, för att denna skall kunna fullgöra sina förpliktelser mot medlemmarna. Mot detta kommissionens uttalande reserverade sig ledamöterna Carell och Brodén.

Tjänstepliktiga studerande. Arbetsmarknadskommissionen har genom cirkulär den 17 maj 1943 (Lan nr 231) lämnat vissa föreskrifter beträffande anstånd för tjänstepliktiga studerande vid läroanstalter och utbildningskurser. I tidigare föreskrifter har framhållits, att tjänstepliktig tillhörande nämnda kategori icke må av studieskäl medgivas anstånd längre än till början av sommarferierna 1943. Huvudregeln är, att dessa tjänstepliktiga skola fullgöra tjänsteplikt under sommarferierna men ha rätt att efter framställning härom erhålla anstånd med resterande del för att återupptaga studierna vid höstterminens början.

Studerande, som på grund av underbetyg icke blivit flyttade till närmast högre klass och därför begärt anstånd för ferieläsning, skola fullgöra tjänsteplikt under en månad och därefter beviljas anstånd, dock endast för så vitt det styrkes, att underbetyget föranletts av särskild omständighet, exempelvis sjukdom. Vidare skola studerande vid privat läroanstalt med förkortad studietid, där sommarferierna obligatoriskt tagas i anspråk för vissa studieuppgifter, fullgöra tjänsteplikt under en månad och därefter på begäran erhålla anstånd.

Anstånd med återstående del av tjänsteplikten skall beviljas till utgången av vårterminen 1944 eller, om vederbörandes studier dessförinnan avslutas, till tidpunkt, då så sker.

Socialvårdens organisation. Arbetsmarknadskommissionen har den 29 april 1943 avgivit underdånigt utlåtande över socialvårdskommitténs betänkande VI angående socialvårdens organisation m. m. (SOU 1942: 56). Kommissionen instämmer helt med de sakkunniga med avseende på primärkommunernas bibehållande såsom huvudmän för socialhjälp och barnavård samt med avseende på behovet av större kommunala enheter för handhavande av socialvården. Vid valet mellan de båda av de sakkunniga anförda möjliga vägarna för skapande av större kommunala enheter finner kommissionen emellertid i likhet med en av reservanterna, att den verkställda utredningen icke talar för att specialkommuner för socialvård böra inrättas utan tvärtom för att en fullständig kommunal nyindelning snarast möjligt bör komma till stånd.

Kommissionen ansluter sig i princip till kommitténs förslag angående socialvårdens organisation inom kommunerna, varigenom den verksamhet, som för närvarande handhaves av övriga socialvårdsorgan, skulle komma att samlas hos ett centralt organ. Socialvårdskommittén har emellertid förutsatt, att centraliseringen av socialvårdsuppgifterna skulle träda i kraft, innan den bebådade nya socialhjälpslagen genomförts. Detta skulle enligt kommissionens uppfattning komma att medföra konsekvenser med avseende på bl. a. hjälpverksamheten vid arbetslöshet, som vore svåra att överskåda. Återverkningar härav på arbetsmarknaden skulle troligen ej kunna undvikas. Med hänsyn härtill vill kommissionen bestämt avstyrka, att det förevarande förslaget till lag om socialnämnd antages, innan beslut fattats om ny socialhjälpslag. Kommissionen finner det icke heller möjligt att dessförinnan bedöma, huruvida den av kommittén föreslagna organisationen kan bliva ändamålsenlig, sedan ny socialhjälpslag antagits. Med hänsyn härtill har kommissionen icke heller ansett sig på nuvarande stadium kunna ingå i en bedömning av det föreliggande förslagets detaljer.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Februari 1943.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 662 562, varav 522 020 män och 140 542 kvinnor.

Arbetslöshetsprocenten inom de olika kassorna för februari 1943 utvisar i allmänhet en påtaglig förbättring jämfört med närmast föregående månad. En kassa, nämligen sko- och läderarbetarnas, har dock fått sin sysselsättningssituation avsevärt försämrad.

För samtliga kassor var arbetslöshetsprocenten för februari 1943 7·1 mot 9·4 för närmast föregående månad. Procenttalen för manliga och kvinnliga medlemmar voro 6·5 resp. 9·2 för februari 1943 mot 8·5 resp. 12·8 för januari 1943. Arbetslöshetsprocenten för såväl manliga som kvinnliga medlemmar visar således minskning.

Antalet understödsdagar under februari 1943 utgjorde 198 647, vilket innebär en minskning med 57·6 % vid jämförelse med närmast föregående månad. Denna minskning sammanhänger givetvis med att de under januari permitterade arbetarna nu åter kommit i verksamhet.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under februari till 1 119 450. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 17·7 mot 31·8 för januari 1943. Den låga understödsfrekvensen i grov- och fabriksarbetarnas kassa torde till största delen bero på, att medlemmarna i allmänhet ännu ej kunna uppfylla avgiftsvillkoren för understöd.

Antal barntillägg utgjorde 86 947 eller 43·8 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 71 959 dagar, vilket motsvarar 36·2 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för närmast föregående månad voro 40·2 och 34·1. En fortsatt ökning av det relativa antalet familjetillägg kan sålunda konstateras för februari 1943.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under februari 1943 ett sammanlagt understödsbelopp av 944 433 kr., varav 820 306 kr. som daghjälp och 52 168 kr. resp. 71 959 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 4·13 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·62 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 4·75 kr. Motsvarande belopp för januari 1943 voro 4·13, 0·58 och 4·71 kr. resp. De för februari 1943 konstaterade beloppen innebära sålunda oförändrat värde för daghjälpsbeloppet, medan tilläggen undergått en obetydlig ökning.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Februari 1943.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor[2]	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	26 991	13 888	12·9	20·4	14 980	49 925	71 789	1 787	224 242
Sadelmakarnas m. fl. »	2 794	2 306	15·2	27·4	4 855	9 130	24 955	2 966	46 387
Stenindustriarbetarnas »	4 220	3 314	19·6	37·7	6 794	15 586	29 939	7 903	68 414
Handelsanställdas m. fl. »	40 791	4 643	2·8	3·1	9 326	10 886	39 448	4 452	47 635
Sko- o. läderarbetarnas »	11 986	13 033	27·2	21·4	19 005	75 590	80 330	8 641	316 229
Träindustriarb. . . (1936)	31 121	14 367	11·5	18·1	33 779	60 722	188 029	29 594	336 775
Musikernas . . . »	5 351	1 256	5·9	7·6	1 437	1 611	5 986	739	7 037
Lantarbetarnas . . »	43 622	9 352	5·4	6·0	3 736	1 393	16 367	3 125	5 990
Frisörernas . . . »	3 406	454	3·3	3·7	512	375	1 934	149	1 546
Livsmedelsarb. . . (1937)	30 162	12 023	10·0	14·0	25 260	68 147	121 198	16 074	273 223
Textilarbetarnas . »	39 369	8 250	5·2	9·9	13 877	39 503	63 732	4 664	188 156
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 548	1 047	2·7	7·6	2 300	8 867	14 606	2 242	57 313
Gruvindustriarb. . »	10 127	1 239	3·1	4·7	987	1 274	4 922	1 064	6 941
Handelstjänstem. . (1940)	5 438	100	0·5	0·5	153	205	590	67	592
De kem.-tekn. arb. (1941)	13 596	2 779	5·1	16·3	6 669	22 130	27 522	3 184	99 705
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 620	1 210	11·5	10·6	2 062	1 707	8 472	1 416	7 054
Försvarsverk. civ. pers. »	19 740	1 185	1·5	1·7	2 351	2 580	12 065	1 936	12 403
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 232	1 378	5·5	6·2	1 928	2 025	6 697	795	7 329
Transportarbetarnas »	4 679	1 086	5·8	7·4	332	307	1 605	453	1 342
Metallindustriarb. »	187 700	26 226	3·5	5·6	41 242	89 576	197 917	28 892	474 224
Bokbinderiarbetarnas »	8 730	456	1·3	1·9	855	1 623	3 633	172	6 779
Hotell- o. rest.-anst. »	17 230	4 128	6·0	6·9	3 178	4 506	11 580	945	15 551
Handelsresandenas »	363	—	—	—	—	—	—	—	—
Ind.-tjänstemännens »	26 040	812	0·8	0·3	564	18	3 416	492	126
Arbetsledarnas »	12 498	156	0·3	0·2	—	—	—	—	—
Grov- o. fabriksarb. (1943)	82 910	60 530	18·3	19·4	1 565	475	4 545	1 503	2 212
Elektrikernas »	10 453	1 357	3·2	3·4	900	437	3 156	872	1 557
Summa	658 717	186 575	7·1	9·4	198 647	468 598	944 433	124 127	2 208 762

[1] Månadsmedeltal.
[2] = antal veckor, för vilka avgiftsbefrielse meddelats på grund av uppgiven arbetslöshet.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under april 1943.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	9 564	4 983	3 790	7 174	10 271	6 014	16 738	15 254	9 804	110
Stockholms län . .	2 913	2 760	1 846	1 132	2 039	1 069	4 045	4 799	2 915	84
Uppsala län . . .	1 829	1 646	1 095	595	763	304	2 424	2 409	1 399	101
Södermanlands län	1 830	2 241	1 243	567	974	356	2 397	3 215	1 599	75
Östergötlands län .	4 020	4 460	2 926	1 624	1 936	847	5 644	6 396	3 773	88
Jönköpings län . .	2 789	3 138	2 471	1 005	1 040	586	3 794	4 178	3 057	91
Kronobergs län . .	2 457	2 708	2 259	618	1 107	472	3 075	3 815	2 731	81
Kalmar län . . .	2 557	2 823	1 632	531	960	390	3 088	3 783	2 022	82
Gotlands län . . .	342	418	177	103	197	69	445	615	246	72
Blekinge län . . .	1 889	1 511	1 113	795	1 216	698	2 684	2 727	1 811	98
Kristianstads län .	2 940	3 200	1 885	1 095	1 830	596	4 035	5 030	2 481	80
Malmö stad . . .	3 908	1 575	1 396	3 030	1 821	1 625	6 938	3 396	3 021	204
Malmöhus län i övr.	4 597	3 220	2 526	2 305	2 011	1 205	6 902	5 231	3 731	132
Hallands län . . .	1 600	1 218	904	811	689	404	2 411	1 907	1 308	126
Göteborgs stad . .	8 431	3 992	3 592	4 344	4 979	3 169	12 775	8 971	6 761	142
Gbg o. Boh. län i övr.	3 530	1 784	1 516	499	503	282	4 029	2 287	1 798	176
Älvsborgs län . .	3 702	2 956	2 372	1 304	1 137	561	5 006	4 093	2 933	122
Skaraborgs län . .	2 303	2 373	1 550	719	1 271	535	3 022	3 644	2 085	83
Värmlands län . .	2 099	2 821	1 905	945	1 113	555	3 044	3 934	2 460	77
Örebro län	4 485	2 991	2 007	2 636	1 417	703	7 121	4 408	2 710	162
Västmanlands län .	2 269	2 856	1 704	632	1 155	484	2 901	4 011	2 188	72
Kopparbergs län .	2 160	1 986	1 393	918	1 542	579	3 078	3 528	1 972	87
Gävleborgs län . .	3 243	4 174	2 176	1 007	1 155	538	4 250	5 329	2 714	80
Västernorrlands län	5 885	2 873	2 496	811	1 029	547	6 696	3 902	3 043	172
Jämtlands län . .	1 482	1 867	1 325	452	827	405	1 934	2 694	1 730	72
Västerbottens län .	2 066	1 391	1 222	454	713	336	2 520	2 104	1 558	120
Norrbottens län . .	2 559	1 611	1 397	423	693	334	2 982	2 304	1 731	129
Summa april 1943	**87 449**	**69 576**	**49 918**	**36 529**	**44 388**	**23 663**	**123 978**	**118964**	**78 581**	**109**
» mars 1943	89 153	68 928	49 604	37 079	42 236	24 108	126 232	111164	73 712	114
» april 1942	81 584	58 799	38 833	43 677	37 069	22 680	125 261	95 868	61 513	131
» » 1941	91 023	39 771	29 712	38 454	30 569	19 869	129 477	70 340	49 581	184
» » 1940	73 664	49 802	36 245	31 805	30 184	18 821	105 469	79 986	55 066	132

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappers-industri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**4 836**	**10 608**	**3 737**	**3 119**	**15 574**	**9 648**	**6 445**	**4 083**	**2 379**	**5 521**	**1 965**	**1 488**
2	Stockholms stad . . .	85	89	88	12	2	1	1 056	726	332	151	114	68
3	Stockholms län	324	1 056	367	69	566	519	267	227	168	150	36	17
4	Uppsala län	234	600	279	39	235	108	172	15	5	159	144	141
5	Södermanlands län . .	220	651	223	46	482	157	270	245	131	29	49	28
6	Östergötlands län . . .	339	997	240	31	799	468	292	293	202	169	86	46
7	Jönköpings län	136	333	81	90	478	304	145	104	63	341	155	119
8	Kronobergs län	190	231	87	315	475	396	115	35	24	260	75	49
9	Kalmar län	122	402	63	75	947	340	158	133	57	247	88	59
10	Gotlands län	22	89	6	6	2	—	5	7	1	2	1	1
11	Blekinge län	90	201	42	42	211	140	82	71	29	64	16	8
12	Kristianstads län . . .	403	1 115	241	107	101	74	89	90	39	117	73	26
13	Malmö stad	114	131	118	—	35	35	286	124	105	29	12	12
14	Malmöhus län i övr. .	521	911	505	10	18	18	305	148	100	44	29	11
15	Hallands län	101	333	113	51	82	78	86	37	27	100	13	8
16	Göteborgs stad	101	151	108	1	8	8	717	181	159	373	40	25
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	118	231	89	8	105	87	71	18	14	129	15	11
18	Älvsborgs län	202	269	130	122	326	257	359	136	97	198	88	81
19	Skaraborgs län	273	802	250	48	223	207	121	163	71	96	46	30
20	Värmlands län	116	390	84	77	1 306	837	160	90	67	212	62	39
21	Örebro län	108	537	178	88	1 071	702	328	300	168	76	51	28
22	Västmanlands län . . .	184	485	155	91	673	263	404	372	209	52	49	19
23	Kopparbergs län . . .	157	177	76	268	884	704	242	229	91	143	49	32
24	Gävleborgs län	118	154	85	211	2 813	1 029	283	166	109	380	32	20
25	Västernorrlands län . .	218	99	45	347	1 331	1 131	158	45	21	1 539	450	438
26	Jämtlands län	85	104	50	445	1 110	656	29	25	21	29	4	3
27	Västerbottens län . . .	96	42	17	334	613	550	95	58	36	269	168	152
28	Norrbottens län	159	28	17	186	678	579	150	45	33	163	20	17
29	*Kvinnliga avdeln.* . .	**1 144**	**2 469**	**924**	**13**	**39**	**39**	**508**	**434**	**282**	**198**	**256**	**150**
30	Stockholms stad . . .	647	361	361	—	—	—	141	118	81	53	121	68
31	Stockholms län	29	101	64	—	—	—	29	44	25	5	4	2
32	Uppsala län	13	98	16	—	—	—	16	—	—	—	—	—
33	Södermanlands län . .	6	23	8	—	—	—	48	68	37	10	16	5
34	Östergötlands län . . .	8	40	8	—	—	—	29	50	35	3	6	1
35	Jönköpings län	4	83	3	—	—	—	15	17	10	12	5	5
36	Kronobergs län	48	105	4	—	—	—	—	—	—	2	1	1
37	Kalmar län	7	65	3	—	—	—	4	13	4	10	10	5
38	Gotlands län	7	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	6	46	3	1	19	19	5	17	10	2	3	1
40	Kristianstads län . . .	40	169	58	—	1	1	7	5	5	5	10	5
41	Malmö stad	55	41	39	—	—	—	40	14	14	16	16	11
42	Malmöhus län i övr. . .	154	266	212	12	12	12	6	6	5	8	3	2
43	Hallands län	15	58	22	—	7	7	1	—	—	3	1	—
44	Göteborgs stad	11	17	11	—	—	—	18	16	11	19	20	12
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	12	22	20	—	—	—	1	1	1	—	4	—
46	Älvsborgs län	1	15	2	—	—	—	17	11	11	14	10	10
47	Skaraborgs län	8	124	15	—	—	—	2	4	4	3	6	4
48	Värmlands län	6	93	7	—	—	—	17	2	1	5	4	4
49	Örebro län	2	60	7	—	—	—	75	1	1	6	1	1
50	Västmanlands län . . .	9	96	6	—	—	—	32	46	26	1	1	—
51	Kopparbergs län . . .	10	98	14	—	—	—	3	—	—	—	—	—
52	Gävleborgs län	14	102	12	—	—	—	2	1	1	9	1	1
53	Västernorrlands län . .	6	104	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54	Jämtlands län	17	112	16	—	—	—	—	—	—	—	1	—
55	Västerbottens län . . .	4	75	2	—	—	—	—	—	—	12	12	12
56	Norrbottens län	5	65	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete			Tj.-pliktiga	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
26283	**14238**	**13610**	**11 457**	**8 522**	**7 267**	**12808**	**7 108**	**6 422**	**2816**	**1086**	**847**	**173**	**220**	**113**	**8 989**	**6 172**	**4 407**	**5 002**	1
3 362	787	780	618	273	229	1 932	1 413	1 254	1233	484	411	55	64	31	1 060	1 031	596	} 606	2
946	379	374	124	210	161	193	143	126	26	6	3	—	7	5	208	130	106		3
560	439	406	205	38	15	92	24	19	198	44	36	6	—	—	119	107	86	45	4
637	422	404	90	92	57	310	127	115	14	6	3	—	6	1	123	161	124	91	5
1 361	1 065	1021	329	248	164	767	604	550	104	49	33	5	10	7	351	309	195	272	6
609	464	438	690	1 383	1 295	114	66	53	46	21	16	2	17	9	325	117	93	291	7
446	232	190	665	1 482	1 370	160	63	59	26	17	11	4	4	4	220	94	69	56	8
684	401	372	228	259	222	569	365	348	28	18	13	5	2	—	216	208	158	225	9
152	138	97	28	137	42	69	24	18	4	—	—	1	1	—	53	19	12	—	10
420	353	334	206	196	177	406	309	270	14	10	7	3	—	—	347	144	106	215	11
678	452	386	631	771	629	322	268	231	30	25	17	3	3	—	418	302	242	142	12
1 155	501	493	289	92	89	846	264	252	117	34	24	15	2	2	380	380	266	} 677	13
1 290	951	918	752	491	407	891	366	338	152	41	30	27	19	11	605	246	188		14
538	311	311	352	243	221	176	92	68	10	7	6	—	1	1	117	99	71	69	15
1 896	1 045	1045	581	34	28	3 209	1 698	1 633	485	157	118	16	26	21	648	652	447	404	16
719	431	420	1 558	446	440	327	304	240	20	10	8	—	1	1	389	223	206	191	17
905	663	572	1 064	1 135	983	170	74	52	25	16	5	1	4	3	370	245	192	286	18
1 011	481	480	200	347	284	130	94	66	37	17	7	2	7	3	228	193	152	157	19
805	549	535	205	181	143	157	114	102	31	13	11	5	9	3	196	107	84	135	20
1 157	665	653	1 866	85	67	122	44	32	39	23	17	6	14	5	212	201	157	483	21
873	723	646	112	197	139	191	146	131	33	13	10	3	7	1	205	191	131	121	22
697	353	335	182	37	25	109	41	28	26	4	3	2	3	1	260	209	98	74	23
933	538	527	147	28	20	424	199	194	42	17	15	1	2	1	400	285	176	304	24
2 074	627	613	156	51	10	640	113	105	25	14	10	4	3	—	688	140	123	36	25
561	460	457	39	14	11	86	47	38	14	15	13	2	2	1	147	86	75	45	26
736	297	296	61	27	18	148	55	55	14	12	7	2	2	—	279	117	91	32	27
1 078	511	507	79	25	21	248	51	45	23	13	13	3	4	2	425	236	163	45	28
—	—	—	**7 982**	**2 974**	**1 844**	**5 535**	**7 941**	**4 599**	**1936**	**1536**	**1123**	**15598**	**27201**	**13927**	**3 615**	**1 538**	**775**	—	29
—	—	—	554	444	181	1 660	2 486	1 685	488	521	332	3 229	5 923	3 197	402	297	109	—	30
—	—	—	95	61	43	85	244	80	12	14	3	835	1 555	841	42	16	11	—	31
—	—	—	166	18	5	43	110	29	92	40	26	207	470	212	58	27	16	—	32
—	—	—	52	39	14	101	202	60	26	13	9	295	580	211	29	33	12	—	33
—	—	—	520	80	39	206	305	149	77	78	49	662	1 268	512	119	109	54	—	34
—	—	—	432	183	168	98	172	104	24	26	20	305	532	265	115	22	11	—	35
—	—	—	144	314	236	73	149	42	38	39	32	279	491	155	34	5	2	—	36
—	—	—	89	61	37	81	140	66	37	30	21	279	620	243	24	21	11	—	37
—	—	—	1	3	1	24	26	11	11	5	5	57	127	50	3	6	1	—	38
—	—	—	31	79	66	110	167	89	27	28	21	493	824	470	120	33	19	—	39
—	—	—	216	161	93	178	415	112	40	42	29	487	1 000	276	122	27	15	—	40
—	—	—	416	177	161	583	416	393	111	77	60	901	982	857	908	98	90	—	41
—	—	—	446	114	60	250	360	195	158	54	47	750	1 093	587	521	103	85	—	42
—	—	—	378	107	95	123	149	96	18	9	8	210	336	165	63	22	11	—	43
—	—	—	983	453	252	618	644	444	280	158	137	2 129	3 519	2 226	286	152	76	—	44
—	—	—	166	74	41	47	90	38	15	17	14	185	289	166	73	6	2	—	45
—	—	—	690	200	95	108	137	53	18	10	6	422	726	359	34	28	25	—	46
—	—	—	108	98	60	71	156	70	52	30	26	372	834	344	103	19	12	—	47
—	—	—	231	58	48	96	123	81	37	22	22	467	798	381	86	13	11	—	48
—	—	—	1 734	92	53	201	225	153	52	51	42	456	896	366	110	91	80	—	49
—	—	—	39	30	16	98	189	102	31	37	22	329	725	297	93	31	15	—	50
—	—	—	151	23	16	175	317	138	55	40	34	453	904	363	71	160	14	—	51
—	—	—	216	45	25	162	256	126	55	54	47	465	644	299	84	52	27	—	52
—	—	—	48	10	6	102	132	99	55	34	29	550	735	398	50	14	9	—	53
—	—	—	14	19	13	98	171	92	51	42	38	242	456	221	30	26	25	—	54
—	—	—	38	25	17	67	73	43	31	31	12	283	474	233	19	23	17	—	55
—	—	—	24	6	3	77	87	49	45	34	32	256	397	231	16	104	15	—	56

Tab. 3. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under april 1943.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.
Jordbruk o. skogsbruk	7 955	26 182	13 385	1 157	2 508	963	8 745	9 112	28 690	14 348
Jordbruk o. fiske .	4 836	10 608	8 737	1 144	2 469	924	5 657	5 980	13 077	4 661
Skogsbruk	3 119	15 574	9 648	13	39	39	3 088	3 132	15 613	9 687
Industri o. hantverk .	49 706	28 808	24 744	8 688	3 664	2 276	55 855	58 394	32 472	27 020
Malmbr. o. metallind.	6 445	4 083	2 379	508	434	282	6 636	6 953	4 517	2 661
Jord- o. stenind. .	3 939	7 202	6 291	211	633	532	3 992	4 150	7 835	6 823
Träindustri	3 178	1 382	965	50	51	32	3 019	3 228	1 433	997
Pappers- o. graf.-ind.	2 343	583	523	148	205	118	2 404	2 491	788	641
Livsmedelsindustri .	2 014	553	440	1 722	578	419	3 485	3 736	1 131	859
Textil- o. bekl.-ind.	1 114	392	271	2 698	1 416	631	3 638	3 812	1 808	902
Läder- o. gummiind.	4 027	196	143	2 963	171	146	6 909	6 990	367	289
Kemisk-teknisk ind.	319	145	90	388	176	116	659	707	321	206
Byggnadsverksamh.	26 283	14 238	13 610	—	—	—	25 074	26 283	14 238	13 610
Kraft- o. vattenverk	44	34	32	—	—	—	39	44	34	32
Samfärdsel	9 830	5 349	5 056	211	139	106	9 318	10 041	5 488	5 162
Landtransport . . .	4 141	3 122	2 953	51	37	18	3 589	4 192	3 159	2 971
Sjöfart	5 689	2 227	2 103	160	102	88	5 729	5 849	2 329	2 191
Handel	2 978	1 759	1 366	5 324	7 802	4 493	6 790	8 302	9 561	5 859
Affärs- o. lagerarb. .	2 275	1 020	812	1 246	1 111	559	3 208	3 521	2 131	1 371
Hotell- o. rest.-rör. .	703	739	554	4 078	6 691	3 934	3 582	4 781	7 430	4 488
Förvaltn. o. fria yrken	2 816	1 086	847	1 936	1 536	1 123	4 547	4 752	2 622	1 970
Förvaltning	473	50	37	25	15	14	491	498	65	51
Tekn. ledning . . .	396	77	53	7	2	2	385	403	79	55
Kontorsarbete . . .	1 125	497	335	1 214	1 009	661	2 281	2 339	1 506	996
Undervisning . . .	529	251	216	629	366	303	1 038	1 158	617	519
Litter. o. konstn.arb.	293	211	206	61	144	143	352	354	355	349
Hälso- o. sjukvård .	155	181	77	1 044	2 007	793	1 051	1 199	2 188	870
Husligt arbete . . .	18	39	36	14 554	25 194	13 134	8 239	14 572	25 233	13 170
Annat arbete	13 991	6 172	4 407	3 615	1 538	775	16 364	17 606	7 710	5 182
Genomgående yrken	2 187	2 834	1 318	601	981	445	2 525	2 788	3 815	1 763
Diverse arbete . . .	5 257	2 346	2 246	—	—	—	4 477	5 257	2 346	2 246
Utan särsk. utbildn.	1 200	—	—	1 647	—	—	2 653	2 847	—	—
Frivill. arbetsuppgift.	345	992	843	1 367	557	330	1 711	1 712	1 549	1 173
Tjänstepliktiga . .	5 002	—	—	—	—	—	4 998	5 002	—	—
Summa	**87 449**	**69 576**	**49 918**	**36 529**	**44 388**	**23 663**	**110 909**	**123978**	**113964**	**73 581**
Därav under 18 år	2 925	3 966	1 733	2 479	3 552	1 528	5 303	5 404	7 518	3 261

Tab. 4. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under mars och april 1943 samt april 1942.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga. April 1943		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	April 1943	Mars 1943	April 1942	April 1943	Mars 1943	April 1942	April 1943	Mars 1943	April 1942	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk.	30	26	38	46	60	42	32	28	38	51	38	50
Jordbruk o. fiske .	46	46	47	46	60	42	46	48	46	35	37	36
Skogsbruk	20	15	25	·	·	·	20	15	25	62	·	62
Industri o. hantverk .	173	209	244	237	229	532	180	212	282	86	62	83
Samfärdsel	184	190	190	152	159	268	183	190	191	95	76	94
Handel	169	197	198	68	89	100	87	111	123	78	58	61
Husligt arbete . . .	·	·	·	58	63	73	58	63	74	·	52	52
Samtliga	**126**	**129**	**139**	**82**	**88**	**118**	**109**	**114**	**131**	**72**	**53**	**65**
Därav under 18 år	74	81	83	70	85	110	72	83	95	44	43	43

Tab. 5. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under mars och april 1943 samt april 1942.

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	April 1943	Mars 1943	April 1942	April 1943	Mars 1943	April 1942	April 1943	Mars 1943	April 1942
Jordbruk	5 892	6 042	6 634	13 034	12 615	14 303	4 639	3 908	5 778
Skogsbruk	3 132	2 918	2 388	15 613	19 421	9 440	9 687	14 193	3 090
Malmbrytning o. metallind.	6 953	7 390	5 446	4 517	4 625	4 299	2 661	2 828	2 718
Gruvarbetare	286	247	222	235	189	306	77	59	112
Järn- o. metallverksarbetare	600	470	298	549	434	485	350	310	347
Gjuteriarbetare	434	433	359	311	283	145	246	217	100
Verktygsarbetare	101	136	80	125	136	97	50	58	31
Maskinarbetare	1 051	1 143	867	812	863	641	474	473	394
Filare o. maskinuppsättare	462	538	418	229	224	243	131	142	174
Jord- o. stenindustri	4 150	3 573	3 670	7 835	3 957	2 646	6 823	2 763	1 539
Torvindustriarbetare	1 646	1 038	244	6 873	3 314	1 757	6 130	2 321	965
Stenindustriarbetare	1 952	1 987	2 712	409	341	382	281	240	285
Träindustri	3 228	3 874	4 698	1 433	1 816	1 384	997	1 327	1 031
Sågverks- o. brädgårdsarbetare	1 860	2 233	2 559	756	931	614	595	762	492
Pappers- o. grafisk industri	2 491	2 264	1 485	788	547	616	641	417	503
Pappersmassefabriksarbetare	1 780	1 564	819	476	186	219	469	186	208
Pappersbruksarbetare	427	351	305	43	22	168	32	22	142
Livsmedelsindustri	3 736	3 655	3 423	1 131	933	955	859	678	712
Kvarnarbetare	120	123	167	20	37	30	10	19	27
Bageri- o. konditoriarbetare	1 168	1 252	1 396	557	567	451	361	386	330
Sockerindustriarbetare	186	202	98	15	5	—	13	5	—
Textil- o. beklädnadsindustri	3 812	4 567	13 824	1 808	2 130	2 057	902	1 243	1 437
Textilarbetare	1 701	1 582	5 516	574	629	662	370	436	565
Beklädnadsarbetare	1 774	2 530	7 623	796	1 009	1 097	316	546	671
Läder-, hår- o. gummiindustri	6 990	4 743	4 670	367	470	563	289	351	430
Skofabriksarbetare	5 396	3 329	2 984	137	138	261	114	83	210
Byggnadsverksamhet	26 283	26 622	21 924	14 238	12 266	8 266	13 610	11 786	7 680
Byggnadsträarbetare	5 950	5 742	4 680	3 285	2 801	1 431	3 173	2 690	1 361
Murare	2 128	2 222	1 713	1 559	1 287	339	1 479	1 247	328
Målare	1 687	2 424	2 411	439	766	139	413	752	121
Rörarb. o. elektr. montörer	2 549	2 668	1 257	437	371	189	389	336	141
Byggnadsgrovarbetare	7 514	7 470	5 656	5 273	4 557	2 905	5 070	4 436	2 748
Sjöfart	5 849	7 159	8 087	2 329	2 817	4 245	2 191	2 646	4 127
Kontorsarbete	2 339	2 794	2 219	1 506	1 751	1 441	996	1 241	856
Undervisning o. vetensk. verks.	1 158	1 209	1 294	617	826	722	519	678	614
Lärare	1 123	1 181	1 139	607	822	512	513	676	443
Husligt arbete	14 572	15 925	15 916	25 233	25 294	21 613	13 170	14 143	13 108
Hembiträden	3 670	4 499	6 001	10 093	10 090	9 440	2 070	2 581	3 336
Tillfällig hemhjälp	8 716	8 875	7 427	11 418	11 233	9 588	9 580	9 809	8 814

B. Sysselsättningen inom skogsbruket.

Tab. 6. Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 30 april 1943.[1]

Län m. m.	Antal avverkare 30/4 1943	Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftsbehov			Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa		
		30/4 1943	31/8 1943	30/4 1942	30/4 1943	31/8 1943	30/4 1942	30/4 1943	31/8 1943	30/4 1942
Stockholms	164	1 636	2 742	1 265	71	160	154	69	139	146
Uppsala	84	1 387	3 004	1 694	1 088	446	847	1 058	428	778
Södermanlands	300	1 887	3 286	1 309	484	361	348	474	333	297
Östergötlands	505	3 157	3 992	1 577	433	801	584	390	712	383
Jönköpings	281	1 142	1 792	590	311	394	293	285	348	252
Kronobergs	234	1 585	2 635	1 130	196	224	375	166	181	316
Kalmar	476	2 082	3 126	1 661	890	928	497	787	749	338
Gotlands	26	183	321	220	110	122	91	107	106	84
Blekinge	136	545	1 018	498	100	142	120	86	127	108
Kristianstads	152	653	1 516	729	80	98	100	70	82	83
Malmöhus	48	337	825	379	32	26	80	30	19	53
Hallands	71	325	767	378	65	54	43	62	40	37
Göteborgs o. Bohus	75	328	787	405	14	16	4	12	6	—
Älvsborgs	150	1 210	2 509	681	84	179	132	59	152	106
Skaraborgs	123	1 160	2 091	691	167	193	109	154	154	105
Örebro	344	3 832	5 168	2 778	1 099	956	1 333	1 040	863	1 163
Västmanlands	235	1 993	2 710	1 799	415	435	433	408	377	322
S:a södra Sverige	**3 404**	**23 442**	**38 289**	**17 784**	**5 639**	**5 535**	**5 543**	**5 257**	**4 816**	**4 571**
Värmlands	451	5 864	8 996	4 587	1 829	1 366	1 630	1 645	1 144	1 362
Kopparbergs	187	5 446	9 324	4 578	2 367	1 401	3 800	2 026	1 115	2 896
Gävleborgs	617	5 210	8 828	4 318	2 690	1 970	4 265	2 241	1 458	3 052
Västernorrlands	334	6 553	11 686	5 215	2 281	875	3 332	1 433	768	1 979
Jämtlands	230	4 433	10 199	2 626	4 201	2 262	4 189	3 238	2 093	2 892
Västerbottens	210	5 241	12 480	4 199	662	473	774	387	304	221
Norrbottens	112	4 500	10 434	2 262	1 284	1 138	1 604	861	1 014	966
S:a norra Sverige	**2 141**	**37 247**	**71 947**	**27 785**	**15 314**	**9 485**	**19 594**	**11 831**	**7 896**	**13 368**
S:a hela landet	**5 545**	**60 689**	**110 236**	**45 569**	**20 953**	**15 020**	**25 137**	**17 088**	**12 712**	**17 939**
Kronoskogar	147	9 824	17 565	5 863	1 635	1 415	1 769	1 433	1 285	1 050
Andra allmänna skogar	362	2 944	4 975	1 651	629	532	679	481	405	358
Aktiebolagsskogar	426	33 963	61 704	26 718	14 409	7 773	18 020	11 540	7 044	13 180
Övriga enskilda skogar	4 610	13 958	25 992	11 337	4 230	5 300	4 669	3 634	3 978	3 351
Avverkare med behov av										
1— 9 arbetare	4 576	7 921	15 426	10 142	2 591	3 768	3 775	2 121	2 729	2 563
10—24 »	527	6 087	8 252	2 707	1 359	1 293	983	1 159	1 035	723
25—ω »	442	46 681	86 558	32 720	17 003	9 959	20 379	13 808	8 948	14 653

[1] Uppgiftsskyldig är endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft.

Tab. 7. Sysselsatta arbetare i slutet av april 1943 i jämförelse med slutet av mars 1943.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl april 1943 som mars 1943						
	Antal företag	April 1943			Indextal för april 1943 (mars 1943 = 100)		
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 533**	**141 034**	**12 958**	**153 992**	**99·6**	**100·4**	**99·7**
Gruvor o. anrikningsverk	30	5 234	38	5 272	98·9	·	98·9
Järn-, stål- o. kopparverk	40	22 213	299	22 512	99·6	113·7	99·8
Järn- o. stålmanufaktur .	328	15 854	1 924	17 778	98·0	97·6	97·9
Mekaniska verkstäder . .	802	65 030	4 478	69 508	99·4	98·8	99·4
Skeppsvarv	56	12 195	18	12 213	101·1	·	101·1
Elektriska verkstäder . .	95	13 781	4 392	18 173	102·8	101·8	102·2
Annan metallindustri . .	182	6 727	1 809	8 536	98·9	102·8	99·6
Jord- o. stenindustri . .	**480**	**19 098**	**1 942**	**21 040**	**111·5**	**113·2**	**111·6**
Kolgruvor	4	848	2	850	97·5	·	97·6
Torvindustri	53	1 486	99	1 585	177·5	495·0	184·9
Stenbrott o. stenhuggerier	106	2 926	24	2 950	104·1	·	104·2
Cementfabriker, kalkbruk	102	3 958	62	4 020	105·2	137·8	105·6
Tegelbruk	138	4 245	52	4 297	137·6	179·3	137·9
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	20	2 140	1 362	3 502	95·4	107·2	99·7
Glasbruk	46	2 634	336	2 970	98·5	106·0	99·3
Annan jord- o. stenindustri	11	861	5	866	101·3	·	100·3
Träindustri	**877**	**28 904**	**753**	**29 657**	**105·2**	**102·2**	**105·2**
Sågverk o. hyvlerier . .	369	14 351	54	14 405	110·1	142·1	110·2
Snickeri- o. möbelfabriker	435	12 466	470	12 936	101·2	100·6	101·2
Annan trävaruindustri . .	73	2 087	229	2 316	98·7	98·7	98·7
Pappers- o. grafisk ind. .	**525**	**27 563**	**6 222**	**33 785**	**100·6**	**97·1**	**99·9**
Pappersmassefabriker . .	60	9 291	97	9 388	103·9	121·3	104·0
Pappersbruk o. pappfabr. .	54	8 340	1 595	9 935	101·2	93·0	99·8
Annan pappersindustri .	126	1 972	3 125	5 097	95·5	98·2	97·2
Grafisk industri	285	7 960	1 405	9 365	97·7	98·1	97·8
Livsmedelsindustri . . .	**846**	**17 138**	**9 172**	**26 310**	**100·0**	**93·6**	**97·6**
Kvarnar	44	1 265	181	1 446	99·3	82·3	96·8
Bagerier	186	3 147	1 615	4 762	101·1	98·4	100·1
Råsockerbruk o. raffinad. .	25	2 684	634	3 318	96·2	90·4	95·0
Choklad- o. karamellfabr.	64	1 119	2 438	3 557	91·6	85·9	87·6
Bryggerier o. läskedrycksf.	197	3 499	859	4 358	103·8	112·4	105·4
Tobaksfabriker	8	366	1 298	1 664	98·9	101·6	101·0
Slakterier o. konservfabr.	190	3 028	1 476	4 504	100·6	88·9	96·4
Annan livsmedelsindustri	132	2 030	671	2 701	102·0	96·5	100·6
Textil- o. beklädnadsind. .	**736**	**20 958**	**41 544**	**62 502**	**98·3**	**98·5**	**98·4**
Bomullsindustri	50	6 902	7 637	14 539	97·7	98·0	97·9
Jute- o. linneindustri . .	15	1 357	1 462	2 819	100·0	99·7	99·8
Ylleindustri	68	4 531	5 878	10 409	98·7	97·0	97·7
Trikåfabriker	119	1 910	6 723	8 633	98·1	98·3	98·2
Skrädderier o. sömnadsfabr.	323	2 937	15 237	18 174	101·5	99·3	99·6
Annan hithörande industri	161	3 321	4 607	7 928	95·7	98·8	97·5
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**349**	**10 840**	**7 484**	**18 324**	**95·6**	**95·4**	**95·6**
Garverier	34	1 815	244	2 059	95·4	104·3	96·4
Skofabriker	129	3 463	2 690	6 153	93·9	95·3	94·5
Gummivarufabriker . . .	31	2 978	2 829	5 807	97·8	97·2	97·5
Annan hithörande industri	155	2 584	1 721	4 305	95·8	91·8	94·1
Kemisk-teknisk industri .	**271**	**8 589**	**2 519**	**11 108**	**98·7**	**99·3**	**98·8**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	108	2 068	1 003	3 071	99·9	99·1	99·6
Sprängämnesfabriker . .	7	942	410	1 352	93·6	97·2	94·7
Tändsticksfabriker . . .	8	484	216	700	101·5	116·8	105·7
Annan kemisk-tekn. ind. .	148	5 095	890	5 985	99·0	96·8	98·7
Samtliga industrigrupper	**5 617**	**274 124**	**82 594**	**356 718**	**100·8**	**98·2**	**100·2**
Byggnadsverksamhet . .	935	16 137	—	16 137	102·4	—	102·4
Statliga verk o. byggn.-arb.	170	27 230	3 504	30 734	103·2	101·5	103·0
Komm. verk o. byggnadsarb.	216	14 588	270	14 858	105·1	150·8	105·6
Handel o. varulager . . .	594	5 219	1 665	6 884	95·3	96·4	95·6
Samfärdsel	146	5 329	60	5 389	115·6	96·8	115·3
Samtliga näringsgrenar	**7 678**	**342 627**	**88 093**	**430 720**	**101·3**	**98·4**	**100·7**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 8. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1942										1943			
	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April
Malmbrytning o. metallind.	**103**	**104**	**105**	**108**	**109**	**110**	**110**	**111**	**112**	**111**	**112**	**112**	**110**	**110**
Gruvor o. anrikningsverk	105	104	103	108	109	109	110	110	109	105	103	103	100	99
Järn-, stål- o. kopparverk	105	106	106	109	109	109	106	107	108	106	110	110	105	105
Järn- o. stålmanufaktur	87	87	89	94	96	97	96	98	98	97	97	97	96	94
Mekaniska verkstäder	112	111	112	116	117	118	118	120	121	120	121	121	120	119
Skeppsvarv	104	109	109	111	109	110	110	112	115	115	120	118	120	121
Elektriska verkstäder	109	109	111	115	115	117	117	120	121	119	120	119	117	120
Annan metallindustri	82	82	82	85	85	86	86	89	91	91	90	90	88	88
Jord- o. stenindustri	**60**	**71**	**82**	**89**	**89**	**88**	**84**	**80**	**78**	**73**	**70**	**71**	**75**	**84**
Kolgruvor	128	125	122	121	119	114	118	120	125	122	123	117	115	112
Torvindustri	59	152	276	324	311	237	179	157	125	104	91	93	138	255
Stenbrott o. stenhuggerier	33	40	45	47	46	46	43	43	44	39	35	37	39	40
Cementfabriker, kalkbruk	63	80	83	90	91	94	89	85	83	77	76	77	81	86
Tegelbruk	37	49	69	80	81	81	74	62	58	51	48	48	55	76
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	78	78	82	83	84	85	85	85	86	87	88	88	90	89
Glasbruk	73	73	72	76	76	80	84	85	84	83	79	79	79	79
Träindustri	**61**	**66**	**71**	**75**	**76**	**76**	**73**	**73**	**70**	**65**	**66**	**68**	**70**	**74**
Sågverk o. hyvlerier	51	60	68	72	71	69	65	63	57	50	52	56	61	67
Snickeri- o. möbelfabriker	72	72	74	78	80	82	80	83	83	82	82	82	81	82
Annan trävaruindustri	84	85	91	96	99	102	102	100	99	95	95	90	93	92
Pappers- o. grafisk ind.	**76**	**77**	**82**	**84**	**83**	**82**	**82**	**83**	**82**	**78**	**78**	**78**	**76**	**75**
Pappersmassefabriker	64	66	74	75	73	73	69	70	67	60	58	60	59	61
Pappersbruk o. pappfabr.	71	73	75	78	75	74	75	76	76	73	75	73	68	68
Annan pappersindustri	87	88	89	89	89	93	94	95	97	96	96	96	96	94
Grafisk industri	92	91	95	99	100	98	100	102	103	105	104	103	101	99
Livsmedelsindustri	**91**	**93**	**96**	**100**	**100**	**101**	**99**	**109**	**109**	**90**	**94**	**93**	**91**	**89**
Kvarnar	88	88	90	89	88	90	101	104	104	98	96	99	96	93
Bagerier	99	100	103	109	108	104	102	100	102	95	99	101	102	103
Råsockerbruk o. raffinad.	108	118	121	130	136	142	142	230	230	110	118	115	111	106
Choklad- o. karamellfabr.	95	96	97	97	98	101	101	103	104	77	95	98	90	79
Bryggerier o. läskedrycksf.	83	86	91	95	97	93	87	84	83	89	85	84	86	90
Tobaksfabriker	77	76	82	83	79	77	81	77	80	73	79	75	73	74
Slakterier o. konservfabr.	106	107	108	112	103	116	106	109	109	104	106	103	99	96
Annan livsmedelsindustri	90	91	94	100	102	103	102	105	105	99	102	98	100	100
Textil- o. beklädnadsind.	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**88**	**89**	**89**	**87**	**89**	**89**	**89**	**88**
Bomullsindustri	94	93	92	93	92	93	94	95	95	93	96	95	94	92
Jute- och linneindustri	93	92	89	91	92	92	92	92	93	89	91	91	89	89
Ylleindustri	87	87	88	90	89	90	92	93	93	92	93	94	94	92
Trikåfabriker	84	83	83	82	81	82	83	86	87	85	86	86	85	83
Skrädderier o. sömnadsfabr.	80	82	80	80	80	80	83	83	81	78	80	82	83	83
Annan hithörande industri	89	92	92	94	94	95	95	98	98	95	99	101	102	100
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**84**	**83**	**82**	**84**	**83**	**83**	**82**	**87**	**88**	**77**	**85**	**85**	**84**	**81**
Garverier	102	99	100	102	104	103	105	107	107	93	104	104	104	100
Skofabriker	89	88	85	86	84	84	75	85	84	75	80	82	80	76
Gummivarufabriker	68	68	70	71	69	70	74	74	76	61	79	78	78	76
Annan hithörande industri	87	84	84	88	88	90	93	97	99	91	93	89	90	85
Kemisk-teknisk industri	**89**	**92**	**89**	**91**	**91**	**92**	**89**	**88**	**88**	**83**	**86**	**87**	**88**	**87**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	79	81	85	90	90	93	93	95	97	93	92	95	96	96
Sprängämnesfabriker	143	145	138	138	134	130	123	113	110	99	104	106	107	102
Tändsticksfabriker	51	49	37	37	38	36	37	37	37	38	39	33	33	35
Annan kemisk-teknisk ind.	94	100	97	100	101	103	98	99	100	94	98	100	100	99
Samtliga industrigrupper	**87**	**89**	**91**	**94**	**94**	**95**	**94**	**95**	**95**	**91**	**92**	**93**	**92**	**92**
Byggnadsverksamhet	35	45	53	61	68	71	67	63	60	51	53	54	53	54
Statliga verk o. byggn.-arb.	111	112	125	133	136	137	133	130	121	109	108	108	109	113
Komm. verk o. byggnadsarb.	80	83	90	94	94	94	91	87	84	83	80	79	83	88
Handel o. varulager	73	75	74	73	73	74	75	76	77	73	74	74	76	73
Samtliga näringsgrenar	**84**	**87**	**90**	**94**	**95**	**96**	**94**	**95**	**94**	**89**	**90**	**90**	**90**	**91**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 9. Tillgången på arbete och arbetskraft under april 1943.

Näringsgrenar		Arbetare (i %) hos arbetsgivare, som rapporterat nedanstående arbetstillgång					Arb.-tillg.-siffra (konj.-siffra)	Arbetare (i %) hos arb.-giv., som betr. arbetskraften rapporterat			Permitterade arb. i % av anställda
		mycket god (5)	god (4)	medelgod (3)	mindre god (2)	dålig (1)		brist	tillr. tillgång	överflöd	
Malmbrytning o. metallindustri	april 1943	31	54	10	3	2	4·1	40	60	0	0·4
	mars 1943	31	47	16	4	2	4·0	34	66	0	0·5
	april 1942	27	45	22	5	1	3·9	22	76	2	·
Mekaniska verkstäder	april 1943	40	46	9	4	1	4·2	44	56	0	0·2
	mars 1943	37	40	18	4	1	4·1	31	68	1	0·3
	april 1942	34	38	22	5	1	4·0	25	75	0	·
Jord- o. stenindustri	april 1943	37	41	17	4	1	4·1	30	69	1	1·5
	mars 1943	41	34	19	5	1	4·1	31	67	2	1·6
	april 1942	20	49	21	8	2	3·8	31	67	2	·
Träindustri	april 1943	15	45	32	6	2	3·6	20	77	3	2·5
	mars 1943	14	40	34	8	4	3·5	16	81	3	4·3
	april 1942	10	44	34	10	2	3·5	13	80	7	·
Sågverk	april 1943	14	41	37	5	3	3·6	18	80	2	3·4
	mars 1943	7	35	43	11	4	3·3	9	87	4	7·2
	april 1942	7	39	43	10	1	3·4	14	81	5	·
Pappers- o. grafisk industri	april 1943	11	33	33	16	7	3·3	14	80	6	8·0
	mars 1943	9	39	23	19	10	3·2	14	80	6	8·7
	april 1942	10	43	28	13	6	3·4	13	80	7	·
Pappersmassefabriker	april 1943	1	33	33	21	12	2·9	0	86	14	17·0
	mars 1943	1	35	23	25	16	2·8	6	78	16	17·3
	april 1942	5	55	27	7	6	3·5	—	96	4	·
Livsmedelsindustri	april 1943	5	37	41	14	3	3·3	3	91	6	4·0
	mars 1943	5	33	48	11	3	3·3	4	91	5	2·8
	april 1942	5	37	40	14	4	3·3	3	87	10	·
Textil- o. beklädnadsindustri	april 1943	18	48	29	4	1	3·8	43	57	0	0·3
	mars 1943	19	44	31	6	0	3·8	37	63	0	0·4
	april 1942	8	37	32	19	4	3·2	10	87	3	·
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	april 1943	2	41	27	27	3	3·1	15	77	8	3·3
	mars 1943	2	43	36	15	4	3·2	14	84	2	1·6
	april 1942	3	47	32	13	5	3·3	19	78	3	·
Kemisk-teknisk ind.	april 1943	10	30	33	18	9	3·1	13	85	2	1·5
	mars 1943	3	38	30	21	8	3·1	9	88	3	1·9
	april 1942	4	47	26	12	11	3·2	9	83	8	·
Samtliga industrigrupper	april 1943	**22**	**47**	**21**	**7**	**3**	**3·8**	**31**	**67**	**2**	1·9
	mars 1943	21	43	25	8	3	3·7	27	72	1	2·0
	april 1942	16	43	28	10	3	3·6	16	80	4	·
Byggnadsverksamhet	april 1943	2	22	48	21	7	2·9	4	84	12	4·6
	mars 1943	2	26	42	22	8	2·9	3	87	10	4·5
	april 1942	7	23	33	22	15	2·8	2	73	25	·
Samtliga näringsgrenar	april 1943	**20**	**45**	**25**	**7**	**3**	**3·7**	**27**	**71**	**2**	1·8
	mars 1943	20	42	27	8	3	3·7	24	74	2	2·0
	april 1942	15	41	30	11	3	3·5	13	81	6	·

Tab. 10. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under april 1943 i jämförelse med föregående månad.[1]

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (—)	
	Mars	April	Mars	April	Mars	April	Mars	April
Malmbrytning o. metallindustri	**100**	**83**	**2 815**	**1 928**	**2 126**	**1 565**	+ **689**	+ **363**
Gruvor o. anrikningsverk	2	1	28	10	36	23	— 8	— 13
Järn-, stål- o. kopparverk	11	11	365	243	482	285	— 117	— 42
Järn- o. stålmanufaktur	7	6	119	90	79	87	+ 40	+ 3
Mekaniska verkstäder	49	40	1 181	935	752	673	+ 429	+ 262
Skeppsvarv	11	8	345	228	252	135	+ 93	+ 93
Elektriska verkstäder	11	9	521	270	404	244	+ 117	+ 26
Annan metallindustri	9	8	256	152	121	118	+ 135	+ 34
Jord- o. stenindustri	**30**	**35**	**415**	**610**	**125**	**235**	+ **290**	+ **375**
Kolgruvor	3	4	12	18	20	33	— 8	— 15
Stenbrott o. stenhuggerier	—	6	—	37	—	36	—	+ 1
Cementfabriker, kalkbruk	8	4	117	97	9	11	+ 108	+ 86
Tegelbruk	12	15	156	287	—	—	+ 156	+ 287
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	7	5	130	155	96	149	+ 34	+ 6
Glasbruk	—	1	—	16	—	6	—	+ 10
Träindustri	**12**	**5**	**225**	**53**	**35**	**10**	+ **190**	+ **43**
Sågverk o. hyvlerier	7	3	174	33	13	3	+ 161	+ 30
Snickerier o. möbelfabriker	5	2	51	20	22	7	+ 29	+ 13
Annan trävaruindustri	—	—	—	—	—	—	—	—
Pappers- o. grafisk industri	**8**	**11**	**138**	**172**	**319**	**130**	— **181**	+ **42**
Pappersmassefabriker	3	5	14	101	212	57	— 198	+ 44
Pappersbruk o. pappfabriker	1	1	3	4	2	9	+ 1	— 5
Annan pappersindustri	2	2	31	9	5	1	+ 26	+ 8
Grafisk industri	2	3	90	58	100	63	— 10	— 5
Livsmedelsindustri	**19**	**23**	**135**	**209**	**255**	**292**	— **120**	— **83**
Kvarnar	1	4	—	61	10	15	— 10	+ 46
Bagerier	1	1	12	15	—	—	+ 12	+ 15
Råsockerbruk o. raffinaderier	8	7	65	93	72	191	— 7	— 98
Choklad- o. karamellfabriker	2	4	7	18	49	52	— 42	— 34
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	—	2	—	13	—	—	—	+ 13
Slakterier o. konservfabriker	4	2	22	—	117	13	— 95	— 13
Annan livsmedelsindustri	3	3	29	9	7	21	+ 22	— 12
Textil- o. beklädnadsindustri	**27**	**25**	**574**	**461**	**521**	**569**	+ **53**	— **108**
Bomullsindustri	8	8	324	280	315	306	+ 9	— 26
Jute- och linneindustri	1	—	13	—	11	—	+ 2	—
Ylleindustri	5	7	62	50	61	91	+ 1	— 41
Trikåfabriker	2	2	33	17	30	67	+ 3	— 50
Skrädderier o. sömnadsfabriker	5	5	36	47	35	25	+ 1	+ 22
Annan hithörande industri	6	3	106	67	69	80	+ 37	— 13
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**6**	**7**	**156**	**154**	**283**	**207**	— **127**	— **53**
Garverier	2	1	2	—	24	7	— 22	— 7
Skofabriker	1	1	1	—	13	14	— 12	— 14
Gummivarufabriker	3	5	153	154	246	186	— 93	— 32
Annan hithörande industri	—	—	—	—	—	—	—	—
Kemisk-teknisk industri	**10**	**11**	**112**	**60**	**127**	**128**	— **15**	— **68**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	2	2	20	—	8	29	+ 12	— 29
Sprängämnesfabriker	2	—	32	—	42	—	— 10	—
Tändsticksfabriker	—	2	—	17	—	4	—	+ 13
Annan kemisk-teknisk industri	6	7	60	43	77	95	— 17	— 52
Samtliga industrigrupper	**212**	**200**	**4 570**	**3 647**	**3 791**	**3 136**	+ **779**	+ **511**
Byggnadsverksamhet	59	48	718	648	553	740	+ 165	— 92
Handel o. varulager	8	5	282	210	60	212	+ 222	— 2
Samfärdsel	1	—	11	—	3	—	+ 8	—
Hotell- o. restaurangrörelse	1	3	37	538	99	49	— 62	+ 489
Banker o. försäkringsföretag	—	2	—	6	—	22	—	— 16
Samtliga näringsgrenar	**281**	**258**	**5 618**	**5 049**	**4 506**	**4 159**	+ **1 112**	+ **890**
Kvinnor			1 716	1 653	1 257	1 300	+ 459	+ 353

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 11. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 mars 1948.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. .	94	26 363	21 761	947	3·6	750	26 114	1 369	5·2
Bleck- o. plåtslagareförb.	55	2 649	—	255	9·6	—	2 649	281	10·6
Bokbindareförbundet . .	56	8 931	5 578	110	1·2	57	8 822	122	1·4
Bryggeriindustriarb.-förb.	120	6 937	1 545	235	3·4	126	6 917	286	4·1
Byggnadsträarbetareförb.	348	33 259	—	8 286	24·9	—	33 806	9 387	27·8
De förenade förbunden .	60	12 554	3 591	584	4·7	315	12 560	555	4·4
Elektriska arbetareförb. .	87	8 935	—	234	2·6	—	8 438	223	2·6
Gjutareförbundet	106	8 749	28	149	1·7	4	9 177	147	1·6
Grov- o. fabriksarb.-förb.	460	69 719	7 815	6 947	10·0	708	71 152	8 853	12·4
Byggnadsind.-arbetare .	151	32 081	1 264	4 889	15·2	137	33 828	6 104	18·0
Byggnadsämnesind.-arb.	151	11 540	435	773	6·7	49	11 480	1 142	9·9
Glasbruksarbetare . .	85	3 356	97	72	2·1	3	3 524	101	2·9
Sockerfabriksarbetare .	17	4 441	781	293	6·6	63	4 648	511	11·0
Tändsticksarbetare . .	5	1 133	386	151	13·3	105	1 142	169	14·8
Övriga arbetare . . .	101	17 168	4 852	769	4·5	351	16 535	826	5·0
Gruvindustriarbetareförb.	56	9 541	65	162	1·7	5	10 501	197	1·9
Handelsarbetareförb. . .	265	42 730	18 151	801	1.9	348	42 465	950	2·2
Kommunalarbetareförb. .	311	46 782	13 454	1 733	3·7	762	47 758	2 209	4·6
Lantarbetareförbundet .	612	38 321	947	1 249	3·3	519	46 069	1 764	3·8
Litografförbundet . . .	20	2 902	169	36	1·2	4	2 902	35	1·2
Livsmedelsarbetareförb. .	125	28 200	8 703	1 846	6·5	791	27 914	2 153	7·7
Metallindustriarb.-förb. .	303	188 701	13 409	4 165	2·2	789	191 289	4 455	2·3
Järnbruksarbetare . .	54	39 114	682	339	0·9	182	39 267	390	1·0
Verkstadsarbetare . .	249	149 587	12 727	3 826	2·6	607	152 022	4 065	2·7
Murareförbundet	116	10 093	—	2 331	23·1	—	10 135	2 902	28·6
Målareförbundet	107	[1] 2 205	—	382	17·3	—	9 710	2 990	30·8
Pappersindustriarb.-förb.	127	29 302	1 657	2 729	9·3	358	32 450	2 827	8·7
Sadelm.- o. tapetseraref.	62	3 789	805	248	6·5	76	3 808	308	8·1
Sko- o. läderindustriarb.-f.	63	10 634	4 153	1 322	12·4	637	10 674	1 898	17·8
Stenindustriarbetareförb.	126	5 409	2	466	8·6	—	5 841	618	10·6
Sågverksindustriarb.-förb.	219	17 659	16	2 483	14·1	9	18 598	2 955	15·9
Textilarbetareförbundet .	101	39 956	22 528	1 070	2·7	844	39 888	1 103	2·8
Tobaksindustriarb.-förb.	10	2 324	1 799	198	8·5	171	2 339	199	8·5
Transportarbetareförb. .	195	28 981	1 698	3 283	11·3	70	29 269	3 454	11·8
Träindustriarbetareförb.	260	24 225	546	972	4·0	54	25 149	1 333	5·3
Typografförbundet . . .	106	12 156	597	146	1·2	10	12 156	177	1·5
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	245	19 519	—	2 698	13·8	—	20 966	3 291	15·7
Summa	4 815	741 525	129 017	46 067	6·2	7 407	769 516	57 041	7·4

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under mars uppgivits till inalles 257 789.

[1] Materialet f. n. knapphändigt på grund av omläggning av förbundets statistik.

Tab. 12. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{28}/_{2}$ 1942—$^{31}/_{3}$ 1943.

Fackförbund	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$
Beklädnadsarbetareförb.	10·6	6·4	7·8	7·5	6·2	7·5	5·6	3·5	3·6	5·2	13·2	10·4	5·2	3·6
Bleck- o. plåtslagareförb. . . .	12·5	15·5	10·5	7·1	4·7	4·3	3·2	3·6	4·2	7·6	13·6	6·3	10·6	9·6
Bokbindareförbundet	3·2	2·7	2·7	2·4	2·4	2·2	2·0	1·9	1·4	1·1	2·2	1·5	1·4	1·2
Bryggeriindustriarbetareförb. . .	7·2	5·0	4·0	2·4	2·1	1·7	2·3	2·8	4·1	4·5	3·5	4·4	4·1	3·4
Byggnadsträarbetareförb. . . .	43·9	39·0	27·1	19·0	16·6	10·7	9·4	10·7	14·1	17·5	30·7	29·1	27·8	24·9
De förenade förbunden	6·8	7·2	4·9	4·2	4·1	4·9	3·9	4·2	4·5	4·5	10·1	5·6	4·4	4·7
Elektriska arbetareförb.	10·7	9·1	6·5	5·2	4·5	2·7	2·2	1·7	1·9	1·9	2·4	2·4	2·6	2·6
Gjutareförbundet	2·6	2·1	1·8	1·8	1·8	1·7	1·4	1·2	1·2	1·2	2·9	2·0	1·6	1·7
Grov- o. fabriksarbetareförb. . .	26·2	22·3	14·3	8·8	6·7	6·2	6·3	7·0	7·9	9·3	20·1	13·8	12·2	10·0
Byggnadsind.-arbetare	36·8	30·3	18·9	12·1	8·2	7·1	7·9	8·9	10·0	12·7	27·8	19·8	18·0	15·2
Byggnadsämnesind.-arbetare . .	27·3	24·6	14·1	5·2	4·1	3·5	3·9	5.5	7·1	8·7	16·4	11·9	9·9	6·7
Glasbruksarbetare	6·2	4·8	4·9	3·9	3·8	5·5	5·2	2·6	2·2	2·7	3·5	4·7	2·9	2·1
Sockerfabriksarbetare	16·2	13·6	11·5	8·2	6·8	4·3	3·8	6·0	4·2	2·5	20·2	13·6	11·0	6·6
Tändsticksarbetare	17·4	15·6	14·2	11·3	11·1	10·5	11·3	11·1	13·2	9·3	12·6	15·1	14·8	13·3
Övriga arbetare	12·2	11·6	8·1	6·2	5·8	7·0	5·2	5·4	6·3	6·0	10·9	5·0	5·0	4·5
Gruvindustriarbetareförb. . . .	2·5	2·6	1·7	2·0	1·2	1·3	1·2	1·0	1·1	1·3	2·8	2·0	1·9	1·7
Handelsarbetareförb.	3·4	3·3	2·6	2·3	2·2	2·2	2·3	2·2	2·4	2·5	2·5	2·9	2·2	1·9
Kommunalarbetareförb.	5·7	5·3	3·7	1·6	1·6	1·5	1·7	2·0	2·4	2·7	4·5	4·3	4·6	3·7
Lantarbetareförbundet	6·8	5·8	3·2	2·4	2·0	2·4	2·1	2·2	1·9	3·4	4·6	4·6	3·8	3·3
Litografförbundet	2·9	2·0	1·7	1·5	1·4	1·6	1·4	1·5	1·2	1·6	2·1	1·8	1·2	1·2
Livsmedelsarbetareförb.	7·8	7·3	6·4	5·7	5·2	5·3	5·9	7·0	6·2	6·2	10·9	8·8	7·7	6·5
Metallindustriarbetareförb. . . .	4·2	4·0	3·3	2·8	2·1	1·6	1·5	1·4	1·4	1·5	2·4	2·6	2·3	2·2
Järnbruksarbetare	1·4	1·3	0·9	0·6	0·4	0·5	0·6	0·7	0·6	0·7	1·5	1·4	1·0	0·9
Verkstadsarbetare	5·0	4·7	4·0	3·4	2·6	1·8	1·7	1·6	1·6	1·8	2·7	3·0	2·7	2·6
Murareförbundet	50·9	48·3	30·9	16·0	7·5	4·9	5·1	8·1	13·3	18·9	31·9	34·2	28·6	23·1
Målareförbundet	47·6	38·2	25·7	16·8	14·3	11·2	8·6	5·9	14·0	23·2	29·2	34·7	30·8	17·3
Pappersindustriarbetareförb. . .	10·9	9·7	9·3	8·0	6·8	6·1	5·6	6·3	6·9	7·6	8·3	10·9	8·7	9·3
Sadelm.- o. tapetserareförb. . .	15·5	12·5	9·7	9·1	7·2	7·5	6·4	4·2	3·3	3·2	8·7	12·0	8·1	6·5
Sko- o. läderindustriarb.-förb. .	15·0	10·8	8·0	11·3	7·1	8·1	6·9	14·3	11·7	11·9	37·5	14·8	17·8	12·4
Stenindustriarbetareförb.	20·7	17·1	9·3	6·5	7·3	8·2	9·4	9·3	10·8	9·0	22·3	17·9	10·6	8·6
Sågverksindustriarbetareförb. .	24·6	23·9	19·9	13·3	8·1	5·6	7·7	9·5	12·8	16·4	28·8	19·5	15·9	14·1
Textilarbetareförbundet	5·2	4·7	4·7	3·8	4·5	4·2	3·4	3·4	3·2	3·0	4·9	3·0	2·8	2·7
Tobaksindustriarbetareförb. . . .	9·9	9·7	8·8	8·4	7·9	7·8	7·1	7·3	7·7	7·8	7·8	8·7	8·5	8·5
Transportarbetareförb.	15·4	13·9	12·0	9·0	6·7	6·5	6·7	7·2	7·6	9·1	12·0	11·5	11·8	11·3
Träindustriarbetareförb.	10·0	8·3	5·5	4·2	3·8	3·4	3·2	2·7	3·4	3·7	15·5	6·4	5·3	4·0
Typografförbundet	2·3	1·5	1·2	1·0	0·7	0·8	1·9	1·8	1·7	1·8	2·6	2·2	1·5	1·2
Väg- o. vattenb.-arbetareförb. .	21·5	21·4	15·0	12·4	11·0	10·0	9·2	9·2	9·8	17·3	19·7	16·3	15·7	13·8
Summa	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	8·4	7·4	6·2

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 13. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av april 1943.*										
Stockholms stad.	1	1 499	—	1 499	— 210	—	— 210	63·5	68·3	2·5
Stockholms . . .	11	120	89	209	— 7	— 41	— 48	73·2	64·1	0·7
Uppsala	5	37	25	62	— 21	— 5	— 26	62·9	59·7	0·4
Södermanlands .	2	10	—	10	— 3	— 1	— 4	·	·	0·1
Östergötlands . .	2	50	—	50	— 62	—	— 62	72·0	70·0	0·2
Jönköpings . . .	4	67	—	67	— 13	—	— 13	83·6	82·1	0·8
Kronobergs . . .	1	19	—	19	— 1	—	— 1	·	·	0·1
Kalmar	3	112	—	112	+ 12	— 3	+ 9	79·5	64·3	0·5
Gotlands	2	46	4	50	+ 46	—	+ 46	70·0	66·0	0·8
Blekinge	11	18	45	63	— 1	— 9	— 10	84·1	74·6	0·4
Kristianstads . .	2	29	2	31	— 4	—	— 4	·	·	0·1
Malmö stad . .	1	369	—	369	— 110	—	— 110	82·7	55·3	2·3
Malmöhus i övrigt	7	212	1	213	— 48	— 12	— 60	78·9	63·8	0·6
Hallands	5	32	1	33	— 8	— 1	— 9	·	·	0·2
Göteborgs stad .	1	1 509	—	1 509	— 233	—	— 233	73·0	56·1	5·8
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	34	234	1 053	1 287	— 14	— 142	— 156	84·8	54·3	6·3
Älvsborgs . . .	5	24	6	30	— 29	— 23	— 52	·	·	0·1
Skaraborgs . . .	4	24	1	25	+ 3	—	+ 3	·	·	0·1
Värmlands . . .	6	53	78	131	— 23	— 10	— 33	77·1	78·6	0·5
Örebro	1	47	—	47	— 12	—	— 12	·	·	0·2
Västmanlands .	—	—	—	—	—	— 1	— 1	—	—	—
Kopparbergs . .	2	3	—	3	— 19	—	— 19	·	·	0·0
Gävleborgs . . .	6	68	10	78	— 32	+ 3	— 29	75·6	87·2	0·3
Västernorrlands .	31	55	1 099	1 154	— 26	— 234	— 260	86·6	64·6	4·2
Jämtlands . . .	1	1	—	1	—	—	—	·	·	0·0
Västerbottens . .	5	2	15	17	— 8	—	— 8	·	·	0·1
Norrbottens . . .	10	23	114	137	— 14	— 28	— 42	81·8	27·0	0·6
Summa	**163**	**4 663**	**2 543**	**7 206**	**— 837**	**— 507**	**— 1 344**	**76·5**	**61·5**	**1·1**
b) *Mars 1942—April 1943.*										
							antal %			
1942										
mars	254	15 364	6 698	22 062	— 2 269	— 818	— 3 087 12·3	75·0	41·8	3·5
april	229	10 239	5 296	15 535	— 5 125	— 1 402	— 6 527 29·6	75·4	48·1	2·4
maj	204	6 510	3 550	10 060	— 3 729	— 1 746	— 5 475 35·2	75·8	50·9	1·6
juni	190	4 696	3 245	7 941	— 1 814	— 305	— 2 119 21·1	75·5	51·6	1·2
juli	177	3 958	3 001	6 959	— 738	— 244	— 982 12·4	78·0	54·0	1·1
augusti	173	3 713	2 936	6 649	— 245	— 65	— 310 4·5	77·8	54·2	1·0
september . . .	168	3 672	2 747	6 419	— 41	— 189	— 230 3·5	77·0	54·9	1·0
oktober	161	3 898	2 479	6 377	+ 226	— 268	— 42 0·7	75·6	52·9	1·0
november . . .	164	4 204	2 467	6 671	+ 306	— 12	+ 294 4·6	75·6	54·8	1·0
december	171	5 724	2 868	8 592	+ 1 520	+ 401	+ 1 921 28·8	74·8	50·0	1·3
1943										
januari	178	6 739	3 253	9 992	+ 1 015	+ 385	+ 1 400 16·3	76·7	50·8	1·6
februari	172	6 408	3 161	9 569	— 331	— 92	— 423 4·2	76·6	56·4	1·5
mars	170	5 500	3 050	8 550	— 908	— 111	— 1 019 10·6	76·0	59·9	1·3
april	163	4 663	2 543	7 206	— 837	— 507	— 1 344 15·7	76·5	61·5	1·1

Tab. 14. De arbetslösas yrkestillhörighet. April 1943.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	13	98	111	− 23	− 12	− 35	98	88·3
Jordbruk	8	4	12	− 26	− 4	− 30	7	·
Skogshushållning	5	94	99	+ 3	− 8	− 5	91	91·9
Industri och hantverk	2 510	2 003	4 513	− 581	− 369	− 950	3 748	83·0
Ingenjörsarbete och arbetsledning	55	2	57	− 2	—	− 2	56	98·2
Malmbrytning	5	—	5	− 5	—	− 5	—	—
Metall- och maskinindustri	231	29	260	− 36	− 5	− 41	202	77·7
Jord- och stenindustri	135	967	1 102	− 25	− 121	− 146	958	86·9
stenindustri	85	927	1 012	− 21	− 110	− 131	882	87·2
glasindustri	6	40	46	—	− 7	− 7	41	·
annan hithörande industri	44	—	44	− 4	− 4	− 8	35	·
Trävaruindustri	158	375	533	− 24	− 100	− 124	467	87·6
sågverksindustri	109	375	484	− 20	− 94	− 114	436	90·1
annan trävaruindustri	49	—	49	− 4	− 6	− 10	31	·
Pappersindustri	34	227	261	− 2	− 70	− 72	190	72·8
Grafisk industri	26	—	26	− 4	—	− 4	24	·
Livsmedelsindustri	97	7	104	− 18	− 1	− 19	77	74·0
Textil- och beklädnadsindustri	50	1	51	− 2	− 3	− 5	33	64·7
Läder-, hår- och gummivaruindustri	51	4	55	− 6	—	− 6	42	76·4
skoindustri	20	3	23	− 5	—	− 5	19	·
gummivaruindustri	2	—	2	− 2	—	− 2	2	·
annan hithörande industri	29	1	30	+ 1	—	+ 1	21	·
Kemisk-teknisk industri	84	2	86	− 9	− 3	− 12	61	70·9
Byggnadsverksamhet	1 572	386	1 958	− 439	− 65	− 504	1 626	83·0
husbyggnadsarbete	1 438	128	1 566	− 373	− 74	− 447	1 324	84·5
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	134	258	392	− 66	+ 9	− 57	302	77·0
Kraft- och värmeproduktion	12	3	15	− 9	− 1	− 10	12	·
Sjöfart och fiske	84	8	92	− 8	− 11	− 19	69	75·0
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	1 407	128	1 535	− 181	− 64	− 245	1 320	86·0
Kontors-, affärs- och lagerarbete	469	22	491	− 65	—	− 65	432	88·0
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	167	10	177	− 12	—	− 12	160	90·4
kontorsvaktmästare m. fl.	6	—	6	+ 2	—	+ 2	4	·
affärsförest., bitr., agenter m. fl.	201	5	206	− 41	− 2	− 43	182	88·3
lagerarbetare och förrådsbiträden	95	7	102	− 14	+ 2	− 12	86	84·3
Landtransport	665	98	763	− 65	− 65	− 130	632	82·8
hamn- och stuveriarbetare	452	77	529	− 29	− 70	− 99	443	83·7
chaufförer och åkeriarbetare	181	21	202	− 31	+ 6	− 25	159	78·7
övriga hithörande grupper	32	—	32	− 5	− 1	− 6	30	·
Hotell- och restaurangrörelse	83	—	83	− 20	—	− 20	74	89·2
Litterärt och konstnärligt arbete	118	8	126	− 15	+ 1	− 14	116	92·1
Förvaltning och undervisning	55	—	55	− 8	—	− 8	51	92·7
Sjukvård och hygien	17	—	17	− 8	—	− 8	15	·
Husligt arbete	22	2	24	+ 1	—	+ 1	15	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	627	304	931	− 45	− 51	− 96	761	81·7
Summa	4 663	2 543	7 206	− 837	− 507	−1344	6 011	83·4
därav 16—25 år	120	42	162	− 59	− 33	− 92		
26—50 »	1 584	1 028	2 612	− 345	− 214	− 559		
över 50 »	2 959	1 473	4 432	− 433	− 260	− 693		

Tab. 15. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av april 1943.*										
Stockholms stad .	1 363	97	—	544	262	—	17	341	19	83
Stockholms . . .	159	23	—	—	18	—	—	84	21	13
Uppsala	41	—	—	—	5	—	33	—	—	3
Södermanlands .	10	—	—	—	1	—	8	—	—	1
Östergötlands . .	41	—	—	—	6	—	—	30	—	5
Jönköpings . . .	47	27	—	—	4	—	16	—	—	—
Kronobergs . . .	19	—	—	—	1	—	14	—	—	4
Kalmar	49	—	—	—	1	11	37	—	—	—
Gotlands	38	—	—	4	—	—	32	—	—	2
Blekinge	50	41	—	—	3	—	6	—	—	—
Kristianstads . .	30	—	—	—	—	—	30	—	—	—
Malmö stad . .	315	79	—	39	13	—	—	180	4	—
Malmöhus i övrigt	188	124	—	7	2	—	—	50	5	—
Hallands	21	—	—	9	—	—	9	—	—	3
Göteborgs stad .	1 246	137	261	147	46	22	—	586	4	43
Göteborgs o. Bohus i övrigt .	1 077	425	437	58	—	20	—	109	7	21
Älvsborgs . . .	15	—	—	—	—	—	7	—	2	6
Skaraborgs . . .	14	—	—	1	—	—	10	—	2	1
Värmlands . . .	121	13	29	—	6	—	30	34	5	4
Örebro	30	7	—	12	—	5	—	—	—	6
Västmanlands .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs . .	3	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Gävleborgs . . .	21	—	—	16	2	—	—	—	—	3
Västernorrlands .	1 010	119	554	102	—	13	36	147	5	34
Jämtlands . . .	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens . .	2	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Norrbottens . .	100	—	19	—	—	—	72	—	1	8
Summa	**6 011**	**1 092**	**1 300**	**939**	**375**	**71**	**357**	**1 561**	**75**	**241**
därav städer	3 847	528	324	802	357	58	217	1 327	51	183
b) *Mars 1942—April 1943.*										
1942										
mars	17 040	2 258	1 589	2 031	393	68	791	8 524	424	962
april	12 794	1 702	1 443	1 819	407	85	671	5 631	231	805
maj	8 462	2 146	1 061	1 443	388	113	477	2 082	116	636
juni	6 903	2 177	945	1 206	370	178	409	974	66	578
juli	6 210	2 102	937	1 080	348	162	281	822	50	428
augusti	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403
september . . .	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371
oktober	4 931	1 434	831	963	341	101	231	654	39	337
november . . .	4 947	1 251	744	918	373	88	244	898	55	346
december	6 061	1 114	802	871	398	33	189	1 778	538	338
1943										
januari	6 994	1 271	971	815	357	24	324	2 738	180	314
februari	7 251	1 597	1 097	867	384	33	474	2 352	136	311
mars	6 954	1 390	1 355	1 023	386	84	364	1 954	91	307
april	6 011	1 092	1 300	939	375	71	357	1 561	75	241

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1938—1943.

Tab. 16. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	198	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	147
1943	137	133	114	109									
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)												
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·8	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·8	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5
1943	8·4	7·4	6·2										
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306
1943	9 992	9 569	8 550	7 206									

Tab. 17. Indextal för antalet sysselsatta arbetare. 1:a kv. 1935 = 100.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1938	114·7	117·9	117·8	116·8
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1942	104·7	110·7	114·7	114·7
1943	110·2			

Tab. 18. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	Febr.	Maj	Aug.	Nov.
1938	3·5	3·5	3·5	3·6
1939	3·7	3·9	4·0	3·8
1940	3·7	3·4	3·4	3·4
1941	3·2	3·4	3·4	3·5
1942	3·4	3·7	3·8	3·7
1943	3·6			

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 7—9 och 17—18. För april 1943 ha rapportkorten utsänts till omkring 12 800 företagare, av vilka c:a 8 000 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas endast för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 8 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under mars 1942—april 1943 med september 1939 som bas. Indextalen för april 1943 äro preliminära. Indextalen i tab. 8 ha beräknats med användande av månadsindextal, som visa arbetarantalets förändringar, om arbetare på semester räknas som sysselsatta. I tab. 17 ha enligt kedjemetoden beräknats kvartalsindextal (den mellersta månaden i varje kvartal) över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 9 och 18 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 10.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — *Tab. 16.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(11 april—10 maj 1943.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

FRIDÉN, O. Det stora alternativet. [Anm. av] L. L. Lorwin: Det andra världskrigets följder. Industria 1943, nr 9.

MONTGOMERY, A. Lärdomar av fredskrisen efter förra kriget. (Föredrag.) Sv. utrikeshandel 1943, nr 9.

Den statliga konjunkturregleringen. Affärsvärlden 1943, nr 15.

Sverige.

EKEROTH, B. Scoutrörelsen och ungdomens Röda kors. Svenska röda korset 1943, nr 4.

ERLANDER, T. Swedish social policy in wartime. International labour review mars 1943.

FRANSSON, E. Vilka huvudkrav ställer folkbildningsarbetet på skolan? Folklig kultur 1943, nr 4.

GROTH, S. Expropriation av mark för samlingslokaler. Landskommunernas tidskrift 1943, nr 5.

HAMMARSKJÖLD, D. Inflationsfrågan i Sverige. Nationalökonomisk Tidsskrift 1943, nr 2.

JOSEPHY, B. Sysselsättning och produktionseffektivitet. Industria 1943, nr 9.

KOOPERATIVA FÖRBUNDET. Fredsplanering. (Referat av yttrande.) Vi 1943, nr 18.

[LUNDBERG, S. E.] Industrien och den sociala välfärden. (Föredrag med diskussion.) Industriförbundets meddelanden 1943, nr 3.

MYRDAL, G. Not om engångsskatt på förmögenhet. Ekonomisk tidskrift 1943, nr 1.

WELINDER, C. Den kommunala investeringsverksamhetens konjunkturanpassning. Redogörelse för 1939 års kommunlånesakkunnigas betänkande. Sveriges landstings tidskrift 1943, nr 2.

[WIGFORSS, E.] Fredskrisens problem utredas under finansdepartementets ledning. Från departement och nämnder 1943, nr 7.

ÅKERMAN, J. Sveriges ekonomiska politik under det första och det andra världskriget. Ekonomisk tidskrift 1943, nr 1.

De ekonomiska efterkrigsproblemen. Kooperatören 1943, nr 7.

Amerikas förenta stater.

Amerikanische Sozialpolitik. Pläne und Realitäten. Sozialpolitische Weltrundschau mars 1943.

Belgien.

LALOIRE, M. La collaboration sociale au sein des entreprises. Revue du travail 1943, nr 1.

Danmark.

Vort Værn mod Inflation. Tidsskrift for Industri 1943, nr 9.

Italien.

PALOSCIA, L. M. Der Faktor Familie in der italienischen Sozialgesetzgebung. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1943, nr 5/6.

Storbritannien.

Reconstruction policy in Great Britain. International labour review mars 1943.

Tyskland.

Den nationalsocialistiska socialpolitikens princip och metoder. Industria 1943, nr 8.

Program och verklighet. Medelklasspolitik i Tredje riket. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 16/17.

Umwertung der Sozialpolitik in Deutschland. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1943, nr 2.

Arbetarskydd.

FAHLMAN, T. Hantering av sprängämnen i gruvor. Arbetarskyddet 1943, nr 3.

SCHIØTZ, E. H. Yrkesrisiko framkalt av organiske løsemidler. Sosialt arbeid 1943, nr 1/2.

Sverige.

BJÖRKMAN, G. Från olycksfall till ersättning. Arbetarskyddet 1943, nr 3.

ENGVALL, A. Huru kan arbetarskyddet ytterligare befordras? Arbetarskyddet 1943, nr 3.

HILBERT, E. Halv m^2 golvyta per inneboende [å fartyg]. Vår bostad 1943, nr 9.

Norge.

BRUUSGAARD, A. En silikoseundersøkelse blant jernbanetunnelarbeidere. Sosialt arbeid 1943, nr 1/2.

Tyskland.

BOCKHACKER, W. Vom Sinne der betriebsärztlichen Tätigkeit. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1943, nr 2.

Arbetslön och arbetstid.

Danmark.

B[ERGHOLT]Z, F. Dyrtidskompensation i Danmark. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1943, nr 3.

Store Stigninger i Landbrugets Lønninger. Arbejdsgiveren 1943, nr 9.

Norge.

Arbeidsgiverforhold og lönnspolitikk i Norge under okkupasjonen. Industria 1943, nr 10.

Lönepolitiken i Norge. Kommunalarbetaren 1943, nr 4.

Tyskland.

PETER, H. Gemeinschaftsorientierte Lohnlehre. Soziale Praxis 1943, nr 3.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Den industriella folkvandringen. Industria 1943, nr 10.

Sverige.

HÖJER, SIGNE. Hur skall hemhjälpsfrågan lösas? (Föredrag med diskussion.) Yrkeskvinnan 1943, nr 4.

NEYMARK, E. Ungdomsförmedlingens upprustning. Arbetsförmedlingen 1943, nr 3.

OLSSON, DAGNY. Lagstiftning om hembiträdesyrket. Vår bostad 1943, nr 8.

WAHLUND, S. Den kvinnliga arbetskraften inom det svenska jordbruket. Hertha 1943. nr 4.

Bristen på arbetskraft. Affärsvärlden 1943, nr 18.

Frankrike.

The recruitment of French labour for Germany. International labour review mars 1943.

Schweiz.

Arbeitslosenversicherung [in Schweiz]. Neue internationale Rundschau der Arbeit 1943, nr 2.

Storbritannien.

Das Problem der Vollbeschäftigung [in England]. [Ref. från The Economist] Neue internationale Rundschau der Arbeit 1943, nr 2.

Training for the building industry. The Ministry of labour gazette 1943, nr 3.

Tyskland.

Aktuella tyska arbetskraftsproblem. Industria 1943, nr 10.

Beveridge und die deutsche Arbeitslosenhilfe. Sozialpolitische Weltrundschau mars 1943.

Befolkningsfrågor.

FERRARO, F. Über die Beziehungen zwischen Beruf und Sterblichkeit. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1943, nr 5/6.

Die Bevölkerungsentwicklung in den europäischen Ländern während des Krieges. Wirtschaft und Statistik 1943, nr 4.

Sverige.

DAHLBERG, G. Om utsikten att bli gift. Tiden 1943, nr 4.

ERLANDER, T. Barnkostnadernas fördelning. Tiden 1943, nr 4.

[KOOPERATIVA FÖRBUNDET.] Planmässigt sparande och bosättningslån. (Yttrande.) Kooperatören 1943, nr 8.

MYRDAL, ALVA. Barnbidrag kontant eller in natura. Vi 1943, nr 19.

SVENSKA GALLUP. 20 kronor i månaden från staten — flera barn. Vi 1943, nr 18.

WÆRN-BUGGE, INGEBORG. Bosättning med bosättningslån. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1943, nr 2.

— Bosättningslån och familjebildningsbidrag. Hertha 1943, nr 4.

Bostadsförhållanden.

REUTERSKIÖLD, A. Några bebyggelseproblem i Amerika och Sverige. Byggnadsvärlden 1943, nr 17.

Sverige.

HAGBERGH, E. En behovsprövning i fråga om bostäder. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 9.

JOHANSSON, GOTTHARD. Normering av bostadsplanen. Byggmästaren 1943, nr 8.

LARSSON, SVEN. Hyresregleringen förändras och förlänges. S. A. P. information 1943, nr 6.

OLSSON, DAGNY. Statens bostadspolitik och de barnrika familjerna. S. A. P. information 1943, nr 7.

[SVERIGES FASTIGHETSÄGAREFÖRBUND.] Om uthyrning åt familjer med barn. Sv. fastighetsägaretidning 1943, nr 8.

WANHEIM, G. Byggnadsfrågor i Trelleborg. Åtgärder för beredande av bostäder åt flerbarnsfamiljer och folkpensionärer. Byggnadsvärlden 1943, nr 15.

ÅSTRÖM, A. Om de statliga tertiär- och tilläggslånen samt hur ett låneärende prövas hos statens byggnadslånebyrå. Byggnadsindustrin 1943, nr 7.

Behovsprövning för bostadsproduktionen. Finanstidningen 1943, nr 16.

Uppdelning av bostadslägenheter. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 9.

Schweiz.

Die Wohnbautätigkeit in den Gemeinden mit 1000—2000 Einwohnern im Jahre 1942. Die Volkswirtschaft 1943, nr 4.

Tyskland.

EBEL. Die Wohnraumlenkung. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 11.

FISCHER-DIESKAU. Totale Wohnungspolitik. Soziale Praxis 1943, nr 3.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

BRANDELIUS, E. Något om förhandlingsrätt. Arbetsförmedlingen 1943, nr 3.

RÖRLING, A. Det splittrade Norrbotten. Skogsindustriarbetaren 1943, nr 7.

SJÖBERG, S. Organist- och kantorsförening äger icke föra talan mot beslut å kyrkostämma att fastställa löneförmåner vid organist- och kantorstjänst. Landskommunernas tidskrift 1943, nr 5.

Finland.

VUORI, E. A. Fackföreningsrörelsen och statsingripandena i Finland. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 18.

Hälso- och sjukvård.

LINDBERG, G. Surmjölk som spädbarnsnäring. Sv. läkartidningen 1943, nr 15.

LUNDQUIST, J. Om skärmbildsfotografering. Sv. sjukkasse-tidning 1943, nr 4.

ROHOLM, K. Avitaminoser og Mave-Tarmsygdomme. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1943, nr 4.

Sverige.

FALK, J. Några ord om Svenska röda korsets hem för tuberkulosbotade barn. Svenska röda korset 1943, nr 4.

HAGELBERG, T. Från det socialmedicinska arbetsfältet. Sv. läkartidningen 1943, nr 18.

HEDKVIST, CH. 75 000 lungsjuka i Sverige. Vi 1943, nr 19.

KINNMARK, F. Om sinnesundersökningar och straffriförklarade. Sv. läkartidningen 1943, nr 16.

LEMMING, R. Kampen mot tuberkulosen håller på att vinnas! Friskt folk 1943, nr 4.

LUNDQUIST, G. De psykiskt abnorma och samhället. Sv. läkartidningen 1943, nr 15.

NORDWALL, U. Svenska röda korsets hjälpsysterorganisation. Svenska röda korset 1943, nr 4.

Finland.

LARSON, RAGNAR. En tuberkulosundersökning i Svenska Åboland. Sv. läkartidningen 1943, nr 18.

Norge.

DAHL, E. Kampen mot tuberkulosen. Oslo helseråds innsats. Sosialt arbeid 1943, nr 1/2.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

KESSLER, A. Kriget och vårt husdjursbestånd. Mjölkpropagandan 1943, nr 4.

SUNDSTRÖM, W. Småbrukets svårigheter. S. A. P. information 1943, nr 7.

WENNERSTRÖM, B. A.I.V.-foder, mjölkproduktion och folkhälsa. Från departement och nämnder 1943, nr 7.

Finland.

Aktuella jordbruksfrågor i Finland. Industria 1943, nr 8.

Kooperation.

Schweiz.

HANDSCHIN, H. Kooperation och nyodling i Schweiz. Kooperatören 1943, nr 7.

Kristidsfrågor.

Sverige.

HEDULFF, E. Skohandeln och förbrukningen av läder m. m. regleras. Från departement och nämnder 1943, nr 8.

KOLLBERG, G. Ransoneringssystemet — mål och medel. Från departement och nämnder 1943, nr 8.

MAGNUSSON, R. Potatisöverskottet blir mjöl eller lagras. Från departement och nämnder 1943, nr 7.

RONNEBÄCK, ANNA. Fortsätt svinmatinsamlingen! Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 3.

Schweiz.

MUGGLI. Zum Problem der Kalorienrationierung. Schweiz. Konsum-Verein 1943, nr 15.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

G[AH]N, H. Militärfyllerict under år 1942. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 4.

HAG, F. Socialvårdskommittén och nykterhetsvården. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 5.

INGVARSSON, L. Om »Läkarintyg ang. person, för vilken sökes inträde å allmän alkoholistanstalt». Sv. läkartidningen 1943, nr 17.

[WIGFORSS, E.] Sakkunnigutredning om försämringen i nykterhetstillståndet. Från departement och nämnder 1943, nr 8.

Kristiden och nykterhetsförhållandena. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 4.

Restaurangerna som fyllerikälla. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 4.

Utredning om orsakerna till nykterhetstillståndets försämring. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 5.

Danmark.

RÖGIND, S. Restaurantliv og Edruelighed i København under Krigen. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 5.

[SJÖHAGEN, A.] Danmark just nu [i nykterhetshänseende]. Reformatorn 1943, nr 17/18.

Finland.

ALANEN, A. Lagens, sedens och moralens föreskrifter och alkoholfrågan. Tidskrift för alkoholpolitik 1943, nr 1.

LINTURI, A. För och emot: motbokssystem med eller utan bestämda ransoner vid distributionen av alkoholdrycker eller någon enklare kontroll av köparna. Tidskrift för alkoholpolitik 1943, nr 1.

Norge.

LINDEMAN, G. Ny alkohollovgivning i Norge. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 5.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

KRUSE, A. Zur Problematik des »Lebenshaltungskostenindex» im Kriege. Allg. statistisches Archiv B. 31, s. 228.

ORR, J. B. The role of food in post-war reconstruction. *International labour review mars* 1943.

Sverige.

ANSTEIN, H. De nya jordbruksprisen och deras bakgrund. Industria 1943, nr 10.

EKELÖF, MIA. Arbetsförmågan, hygienen och livsförseln. Arbetsledaren 1943, nr 8.

GJÖRES, A. Försörjningsläget. S. A. P. information 1943, nr 6.

HJELM, L. Den totala slakten samt vår försörjning med köttvaror under år 1942. Från departement och nämnder 1943, nr 7.

J[U]L[I]N, [T.] Dyrortsutredningen. Sv. trafiktidning 1943, nr 16.

LINDEGREN, K. Dyrortsfrågan. Politisk tidskrift 1943, nr 1.

NORDGREN, OLIVIA. Våra barns ransoner. Morgonbris 1943, nr 5.

OLSSON, HELMER. Prissättningen på jordbruksprodukter. Finanstidningen 1943, nr 17/18.

— Prissättningen på jordbruksprodukter för produktionsåret 1943/44 och vissa i samband därmed utförda beräkningar rörande jordbrukets inkomster och kostnader. Kommersiella meddelanden 1943, nr 4.

ÖRNE, A. Varupriserna efter kriget. Vi 1943, nr 16/17.

Finland.

En finsk prisdebatt. Industria 1943, nr 10.

Tyskland.

Den tyska prispolitiken. Finanstidningen 1943, nr 17/18.

Socialförsäkring.

Sverige.

Om handläggning av pensionsärenden hos pensionsstyrelsen. Folkpensioneringen 1943, nr 3.

Pensioner på grund av erlagda pensionsavgifter. Folkpensioneringen 1943, nr 3.

Storbritannien.

ANDERSSON, ARNE. Beveridgeplanen. Tidskrift för fattigvård 1943, nr 2.

LIEDSTRAND, E. Några av Beveridgeplanens grundtankar. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1943, nr 3.

Tyskland.

LUND, O. Den tyske sosialtrygd. E. Invalide- og alderstrygdens utvikling. Sosialt arbeid 1943, nr 1/2.

Socialvård.

Sverige.

BERGGREN, A. Småbarnsinstitutionerna och samhället. Barnträdgården 1943, nr 3.

HEDBERG, E. Socialvårdens nydaning. Kommunen eller staten som huvudman för socialvården? Sv. socialvårds tidning 1943, nr 4.

JONSSON, GUSTAV. Om s. k. psykopatbarn. (Föredrag.) *Sv. läkartidningen 1943, nr 17.*

LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND. Förslag om statsbidrag till social hemhjälpsverksamhet. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1943, nr 5.

MALMROTH, ELSA. Reflexioner med anledning av de verkställda barnhemsutredningarna. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1943, nr 2.

NEUMAN, B. Industrin inrättar barnkrubbor. Affärsekonomi 1943, nr 7.

SKOGSBERG, S. Ett bidrag till diskussionen i tattarefrågan. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 4.

WEIJNE, J. Undervisningen av skyddslingar å barnhem. Landskommunernas tidskrift 1943, nr 5.

Förslag om social hemhjälpsverksamhet. Sveriges landstings tidskrift 1943, nr 2.

Socialvårdskommitténs betänkande angående socialvårdens organisation. Sveriges landstings tidskrift 1943, nr 2.

Vart femte barn i Sverige saknar ett riktigt hem. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 4.

Finland.

NILSSON, KARIN. Vårdnämndens arbetsstugor i Helsingfors. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 4.

Italien.

BELELLI, G. Eine umfassende Fürsorge für die Staatsangestellten. Rivista le assicurazioni sociali. Suppl. 1943, nr 5/6.

Tyskland.

KÄLLSTRÖM, N. Tysklands krigsinvalidvård. Folkpensioneringen 1943, nr 3.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

ARNEGREN, O. A. Landstingen och den lägre lantbruksundervisningen. Sveriges landstings tidskrift 1943, nr 2.

MONTAN, K. Psykologisk anlagsorientering. S. A. P. information 1943, nr 7.
[WELLANDER, E.] Läroverkslärarnas yrkesinriktning. Tidning för Sveriges läroverk 1943, nr 8.
Högre skolutbildning åt landsbygdens ungdom. Politisk tidskrift 1943, nr 1.

Tyskland.

FICK. Gedanken zum bäuerlichen Berufserziehungswerk. Soziale Praxis 1943, nr 3.
SCHMILINSKY, G. Zum Entwurf eines Berufserziehungsgesetzes. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 11.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

BELGIEN. Office central de statistique. Annuaire statistique de la Belgique et du Congo belge. T. 64 (1942). Brux. [1943]. (Ministère des affaires économiques.)

CASPARI, H. (Hermansson, M.) 40 miljoner »judar» i stöpsleven. Riktlinjer för problemets lösning. Upps. 1943.

FINLAND. Centralhandelskammaren. Årsberättelse. 25 (1942). Hfors 1943.

GAMBY, E. Lagarna om litterär, musikalisk, konstnärlig och fotografisk äganderätt. Deras tillämpning och konsekvenser. Sthlm 1943.

HAGBERGH, E. V. P. M. angående införande av behovsprövning på hyresmarknaden. Avg. d. 19 mars 1943. [Sthlm 1943. Stencil.]

KIELER VORTRÄGE, gehalten im Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel. Jena 1942.
69. *Genechten, R. van.* Die Stellung der Niederlande innerhalb der wirtschaftlichen Neuordnung Europas.

KOMMUNALA HANDBÖCKER. Sthlm 1943.
2. Författningssamling.
Kommunal författningssamling för Stockholm. Samlingsregister 1862—1940.

KRONPRINSESSAN MARGARETAS ARBETSNÄMND FÖR DE BLINDA.
[Årsberättelse] 1942. Sthlm 1943.

LINDAHL, E. Studies in the theory of money and capital. Lond. 1939.

LORWIN, L. L. Det andra världskrigets ekonomiska följder. Övers. [fr. eng.] av L. Lindberger. Sthlm 1942.

NEDERLÄNDERNA. Departement van sociale zaken.
Jaarverslag der inspectie van den havenarbeid over 1941. 's-Gravenh. 1942.

PRICE, J. British trade unions. Lond., New York & Toronto 1942. (British life and thougt.)

SCHWEIZ. Eidg. statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1943.
110. Eidgenössisches Wehropfer 1940. Kanton Schaffhausen.

Statens offentliga utredningar 1943. Sthlm 1943.
20. Betänkande med förslag angående omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket. Avg. [d. 24 febr. 1943] av Medicinalstyrelsens rättsmedicinska nämnd. (S.)
21. Betänkande med förslag till reglering av det militära arvodesväsendet. Avg. av Militära arvodesutredningen d. 19 mars 1943. (Fi.)
22. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 6. Förslag till åtgärder för den geotekniska forskningens ordnande. [Avg. d. 18 mars 1943.] (H.)
23. Undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet å landsbygden vid 1938 års allmänna fastighetstaxering. [Avg. den 23 febr. 1943.] (Fi.)
24. Betänkande med förslag till lag om redovisningsmedel m. m. Avg. [d. 13 april 1943.] (Ju.)
25. Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 3. Tiden juli 1941—juni 1942. Redogörelse utarb. inom rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap. (Fo.)

STATISTISKA CENTRALBYRÅN.
Arealinventeringen och husdjursräkningen den 1 juni 1942. [Sthlm 1943. Stencil.]

SVENSKA BOSTADSKREDITKASSAN.
[Styrelseberättelse] 13 (1942). Sthlm 1943.

SVENSKA KOMMUNAL-TEKNISKA FÖRENINGEN.
Handlingar. 1942. Sthlm 1943.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1943.
Fattigvården år 1940. Av K. socialstyrelsen
Folkmängden och dess förändringar.
Befolkningsrörelsen år 1940. Av Statistiska centralbyrån.
Folkräkningen d. 31 dec. 1940. Av Statistiska centralbyrån. 2. Folkmängden efter ålder, kön och civilstånd.
Socialstatistik.
Lönestatistisk årsbok för Sverige 1941. Utg. av K. socialstyrelsen.

WEILL, BLANCHE C. Med barnens ögon. En barnpsykologs erfarenheter. Övers. [fr. eng.] av Vanja Lantz. Sthlm 1942.

ÅRSBIBLIOGRAFI över Sveriges offentliga publikationer. Utg. av Riksdagsbiblioteket. 1942. Sthlm 1943.

ÅRSBOK för Sveriges landsting 1943. Utg. av Svenska landstingsförbundets byrå. Sthlm 1943.

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{18}/_{4}$—$^{20}/_{5}$ 1943 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI).

Departement		Daterad
Socialdep.	Hemställan om anslag för inventering av antalet zigenare (V)	$^{23}/_{4}$
»	Förslag till utbyggnad av Hammargårdens skolhem (II)	$^{3}/_{5}$
»	Ang. framställning av styrelsen för föreningen S:t Martin i Solna och styrelsen för Kalmar församlings barnhem om understöd ur allmänna arvsfonden (2 särsk. skr.) (II)	$^{3}/_{5}$
»	Framställning av Stockholms stadsmission och styrelsen för erkända alkoholistanstalten Hemmet Ribbingebäck om ytterligare statsbidrag till anordnande av nämnda anstalt (II)	$^{6}/_{5}$
»	Hemställan om ökat anslag för styrelsens ortsombud (IV)	$^{6}/_{5}$
Riksd. bevilln. utsk.	Yttrande över motionen nr 180 i andra kammaren ang. viss ändring i förordningen ang. försäljning av pilsnerdricka (II)	$^{13}/_{5}$
Finansdep.	Ang. livsmedelskostnaderna för april månad 1943 (IV)	$^{14}/_{5}$
Socialdep.	Ang. framställning av Stockholms scoutkårs kårråd, förbundet av Sveriges K. F. U. K. och förbundet mellan Sveriges K. F. U. M., Stocksunds scoutkår och Stocksunds flickscoutkår, Värnamo scoutkår samt Laholms flickscoutkår om understöd ur allmänna arvsfonden (5 särsk. skr.) (II)	$^{14}/_{5}$
»	Ang framställning av Huddinge kommun dels om uppskov med uppförande av barnupptagningshem, dels om understöd ur allmänna arvsfonden (II)	$^{14}/_{5}$
»	Ang. ansökning av Frostvikens kommun om statsbidrag för uppförande av ålderdomshem (II)	$^{14}/_{5}$
»	Utlåtande över besvär av K. M. Strandberg och E. O. Th. Pehrsson i anledning av styrelsens beslut rörande tillstånd till yrkesmässig arbetsförmedling (I)	$^{15}/_{5}$
»	Ang. framställning av styrelsen för Sundbergska stiftelsen i Linköping om fastställelse av reglemente för stiftelsen m. m. (II)	$^{17}/_{5}$
»	Utlåtande över pensionsstyrelsens förslag ang. dyrtidstillägg å folkpensioner m. m. (III)	$^{17}/_{5}$
»	Utlåtande över P. M. ang. införande av behovsprövning på hyresmarknaden (III) (ref. på sid. 361 i detta häfte)	$^{18}/_{5}$
»	Utlåtande ang. inrättande av särskild förläggning å Säters sjukhus för vissa utlänningar (överinsp. för utl.förläggn.)	$^{18}/_{5}$
»	Framställning från Sv. sko- o. läderindustriarbetareförbundet om särskild statshjälp åt sko- och läderarbetarnas erkända arbetslöshetskassa (I)	$^{19}/_{5}$
»	Utlåtande över framställning från diakonissanstalten Samariterhemmet om ytterligare lån av statsmedel för ombyggnad av Moréngens hemskola (II)	$^{20}/_{5}$

INNEHÅLL

Arbetskraftåtgången och lönebudgeten inom jordbruket åren 1941—1942 . 443

Platstillgången och beläggningen å arbetshemmen 451

Kortare meddelanden

Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 april 1943 454

Lantvistelse för barn sommaren 1943 . . 454

Kooperativa förbundets och anslutna föreningars verksamhet år 1942 455

Förslag om utbildning av byggnadsarbetare efter kriget i England 457

Periodiska översikter

Löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m. år 1942 458

Bostadsmarknaden i rikets städer omkring den 1 april 1943 460

Skyddshemmens verksamhet år 1942 . 462

Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i maj 1943 467

Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden under maj 1943 470

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under maj 1943 472

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission 475

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Mars 1943 477

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden 480

Litteraturöversikt 496

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar 501

Författningar rörande sociala frågor . 502

INDEX

Main-d'œuvre occupée et montant des salaires dans l'agriculture en 1941—1942.

Places existantes et places occupées dans les »maisons de travail».

Courtes notices.

Coût de la construction à Stockholm 1939—le 1er avril 1943.

Séjour des enfants à la campagne pendant l'été 1943.

L'activité de l'Union Coopérative et des sociétés affiliées pendant l'année 1942.

Projet de formation d'ouvriers du bâtiment après la guerre en Grande-Bretagne.

Aperçus périodiques

Mouvement des salaires dans l'industrie, le commerce, les transports, etc. en 1942.

Le marché des habitations dans les villes de Suède au 1er avril 1943.

Activité des établissements d'éducation préventive en 1942.

Coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en mai 1943.

Marché du travail.

Le marché du travail pendant mai 1943.

Activité de la Commission du marché du travail en mai 1943.

Communications de la Commission du marché du travail.

Le chômage et l'activité des caisses d'assurance contre le chômage officiellement reconnues. Mars 1943.

Tableaux relatifs à la situation du marché du travail.

Bibliographie.

Rapports et exposés par l'A.T.P.S.

Lois concernant les questions sociales.

Sociala Meddelanden.

Bulletin officiel publié par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale (A. T. P. S.) en Suède.

Main-d'œuvre occupée et montant des salaires dans l'agriculture en 1941—1942. Le nombre moyen de journées de travail effectuées par des hommes, par 100 hectares de terre cultivée, s'est élevé en 1942 à 2 330 et le nombre correspondant de journées effectuées par des femmes ou des travailleurs mineurs à 742. Les journées de travail effectuées par la seule main-d'œuvre payée étaient respectivement 1914 et 411. Les différences entre ces chiffres et ceux de 1941 étaient insignifiantes. Une légère augmentation touchant l'emploi des femmes et des mineurs peut cependant s'observer, surtout dans les petites exploitations. Le nombre de journées de travail a augmenté de 1 %, par suite de la plus grande participation des propriétaires et des membres de la famille au travail; le montant des salaires payés en espèces s'est accru de 15 % et la valeur des salaires payés en nature de 5 %. Ces variations reflètent principalement les conditions dans les grandes exploitations. P. 443.

Places existantes et places occupées dans les »maisons de travail». Dans les maisons de travail créées pour l'internement de certaines catégories d'assistés ou de personnes réfractaires au travail ou négligentes de leurs obligations familiales, le nombre des places s'est montré supérieur aux besoins. Le nombre normal actuel des places est de 283 pour les hommes, réparties en 6 établissements et de 96 pour les femmes, réparties en 5 établissements. En égard au nombre de places ayant été occupées pendant les 8 dernières années, on estime que celles-ci excèdent les besoins d'environ 100 places pour les hommes et de 40 à 50 pour les femmes. Certaines mesures ont déjà été prises pour une meilleure utilisation de ces établissements et d'autres ont été récemment proposées par l'A. T. P. S. P. 451.

Mouvement des salaires dans l'industrie, le commerce, les transports, etc. en 1942. Un calcul des variations du niveau des salaires pendant 1942, basé sur les dispositions de la convention générale sur les suppléments de vie chère, montre que le gain horaire des ouvriers de l'industrie, du commerce, des transports, etc. a augmenté pendant l'année 1942, en moyenne, de 7·4 % et s'est élevé à 1·57 couronne, soit 1·76 pour les hommes adultes, 1·08 pour les femmes adultes et 0·74 pour les mineurs; le salaire réel, quant aux gains horaires, est estimé être identique en 1942 à celui de 1941. P. 458.

Le marché des habitations dans les villes de Suède environ le Ier avril 1943. D'après les renseignements fournis par les Commissions de la construction, l'offre de logements de toutes grandeurs était estimé à peine suffisante ou insuffisante. Une offre abondante ou suffisante était déclarée n'être que l'exception. L'offre de logements n'a guère subi de variation depuis octobre 1942. On présume que 18 100 logements seront prêts dans les villes au 15e octobre 1943. P. 460.

Activité des établissements d'éducation préventive en 1942. Le nombre des élèves des établissements d'éducation préventive s'élevait au début de 1942 à 1 148. Au cours de l'année, 883 élèves étaient entrés et 738 sortis. L'augmentation pendant l'année était donc de 145 et le chiffre des élèves à la fin de l'année était 1 293. L'instruction professionnelle a été développée dans ces établissements pendant l'année. P. 462.

Le coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en mai 1943 a montré une baisse légère par suite de la diminution du prix des œufs, du poisson et des pommes de terre. L'indice du prix des denrées alimentaires etc. pour le mois est tombé d'une unité et était 163 dans la série des indices sur la base de 1935 et 212 dans la série sur la base de 1914. P. 467.

Le marché du travail pendant mai 1943. Une hausse saisonnière a continué à se faire sentir dans différents domaines de la vie économique, accompagnée d'une demande fortement accrue de main-d'œuvre. Le nombre moyen de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 99 en mai contre 109 en avril. Le nombre d'ouvriers occupés dans l'industrie et domaines d'activité connexes était de près de 3 % plus élevé à la fin de mai qu'à celle d'avril. Au 31 mai, 49 000 hommes étaient occupés à l'abatage des bois, ce qui constitue une diminution de 12 000 au cours du mois. La proportion de chômeurs affiliés à des syndicats était, à la fin d'avril, 5·8 % du total des membres, contre 6·4 % un mois plus tôt. Le nombre de chômeurs demandant des secours s'est au cours du mois abaissé à 6247, soit de 959. P. 470.

Häftets huvudinnehåll.

Juni 1943.

Arbetskraftåtgången och lönebudgeten inom jordbruket åren 1941—1942. Det genomsnittliga antalet mansdagsverken per 100 ha åker uppgick år 1942 till 2 330 och motsvarande antal dagsverken för kvinnliga och minderåriga arbetare till 742. Enbart de av lejd arbetskraft utförda dagsverkena voro resp. 1 914 och 411. Förändringarna sedan år 1941 voro obetydliga. En mindre ökning beträffande användningen av kvinnlig och minderårig arbetskraft kan dock iakttagas framför allt å mindre brukningsdelar. Antalet dagsverken har stigit med 1 % beroende på en ökning av ägarnas och familjemedlemmarnas arbetsinsats. Den kontanta lönesumman har ökats med 15 % och värdet av naturaförmånerna med 5 %. Ifrågavarande förändringar återspegla i huvudsak förhållandena vid det större jordbruket. Sid. 443.

Platstillgången och beläggningen å arbetshemmen. I de för vissa grupper understödstagare och för försumliga försörjare upprättade arbetshemmen har antalet platser visat sig avsevärt större än behovet. Det nuvarande antalet godkända platser uppgår till 283 för män, fördelade på 6 anstalter, och 96 för kvinnor, fördelade på 5 anstalter. Med hänsyn till beläggningen å arbetshemmen under de åtta senaste åren beräknas det föreligga ett överskott på cirka 100 platser för män och 40 à 50 platser för kvinnor. Vissa åtgärder ha redan vidtagits för ett bättre utnyttjande av dessa anstalter, och andra ha nyligen föreslagits av socialstyrelsen. Sid. 451.

Löneutvecklingen år 1942 inom industri m. m. Med ledning av ramavtalets bestämmelser om dyrtidstillägg m. m. företagna uppskattningar av lönenivåns förändringar under år 1942 ge vid handen, att timförtjänsten för arbetare inom industri, handel, samfärdsel m. m. under år 1942 ökat med i genomsnitt 7·4 % och uppgått till 1·57 kronor, därav för vuxna män till 1·76 kronor, för vuxna kvinnor till 1·08 kronor och för minderåriga till 0·74 kronor; reallönen beräknas i fråga om timförtjänsterna ha varit densamma år 1941 som år 1942. Sid. 458.

Bostadsmarknaden i rikets städer omkring den 1 april 1943. Enligt uppgifter från byggnadsnämnderna bedömdes tillgången på lägenheter av alla storleksklasser som knapp eller otillräcklig. God eller tillräcklig tillgång uppgavs ej annat än undantagsvis. Bostadstillgången har sedan oktober 1942 knappast undergått någon förändring. I städerna väntas 18 100 nya lägenheter bli färdiga före den 15 oktober 1943. Sid. 460.

Skyddshemmens verksamhet år 1942. Elevantalet inom skyddshemmen var vid 1942 års början 1 148. Under året intogos 883 och avgingo 738 elever. Ökningen under året var således 145 och antalet elever vid årets slut 1 293. Under året har yrkesutbildningen vid hemmen utvidgats. Sid. 462.

Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i maj 1943 visade en mindre nedgång på grund av prissänkningar i fråga om ägg, fisk och potatis. Livsmedelsindex för månaden sjönk med en enhet till 163 i 1935 års indexserie och till 212 i 1914 års serie. Sid. 467.

Arbetsmarknaden under maj 1943. Inom skilda områden av näringslivet framträdde en fortsatt säsonguppgång med starkt ökad efterfrågan på arbetskraft. Genomsnittliga antalet arbetsan-

sökningar på 100 lediga platser utgjorde 99 i maj mot 109 i april. Antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande verksamhetsområden var bortåt 3 % högre i slutet av maj än i slutet av april. Vid vedavverkningarna sysselsattes den 31 maj 49 000 man, vilket innebar en minskning under månaden med 12 000. Antalet arbetslösa inom fackförbunden utgjorde vid utgången av april 5·8 % av medlemsantalet mot 6·4 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande arbetslösa hade under maj nedgått till 6 247 eller med 959. Sid. 470.

Socialstatistiska diagram.

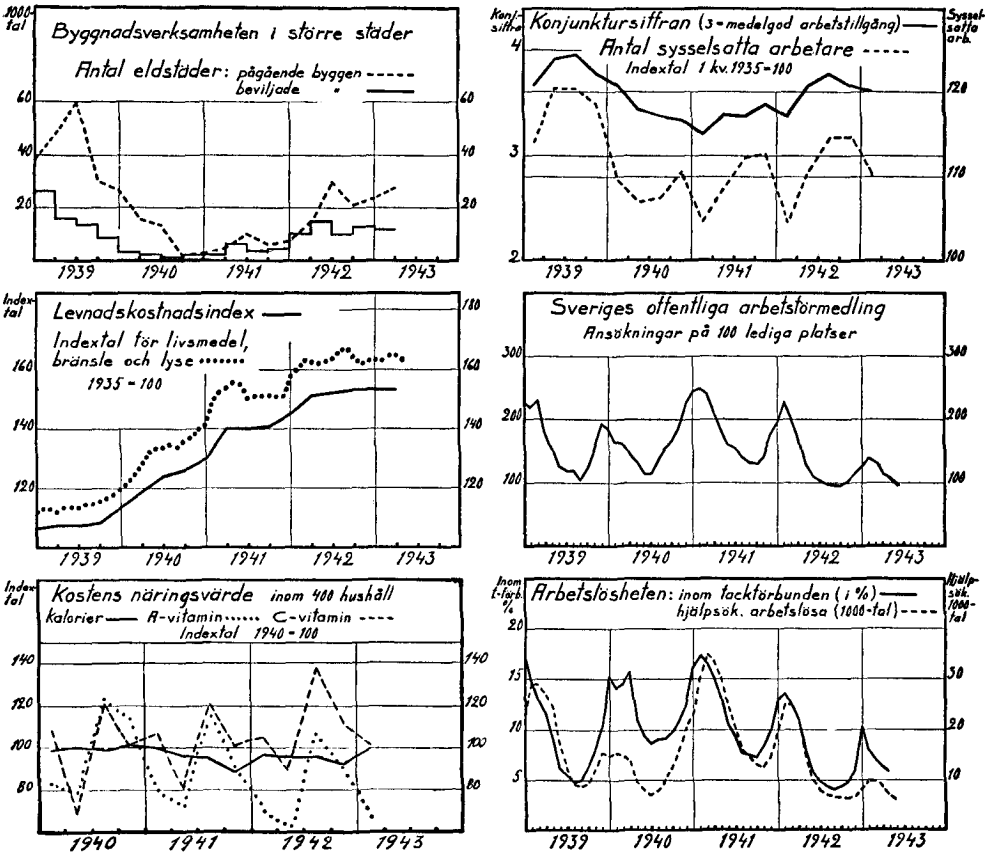

Arbetskraftåtgången och lönebudgeten inom jordbruket åren 1941—1942.

För bedömande av löneläget och löneutvecklingen för lantarbetare är det vid sidan av löneuppgifter även av betydelse att erhålla uppgifter angående arbetskraftåtgången inom jordbruket, eftersom en egendoms lönesumma betingas ej blott av arbetskostnaden per dagsverke utan även av arbetsförbrukningen per arealenhet. Socialstyrelsens årliga löneundersökning inom jordbruket, för vilken en preliminär redogörelse lämnats i föregående nummer av Sociala Meddelanden (sid. 370), har därför kompletterats med vissa sammanställningar över arbetskraftåtgången år 1942 samt förändringarna i arbetsförbrukningen och lönesummorna sedan år 1941 för i lantarbetsstatistiken redovisade egendomar.

Primärmaterialet. Fr. o. m. år 1937 har socialstyrelsen i samarbete med hushållningssällskapen årligen inhämtat löneuppgifter från omkring en tjugondel av samtliga brukningsdelar med mer än 10 ha åker. Förutom uppgifter rörande samtliga anställda jordbruksarbetares arbetstid och arbetslön efterfrågas även antal dagsverken, som utgjorts av gårdens ägare och dennes familjemedlemmar, samt gårdens storlek och belägenhet m. m. För varje nominativt redovisad arbetare stansas uppgifterna på hålkort, vilka användas vid den årligen återkommande löneundersökningen. Vidare summeras för varje egendom antalet vuxna (fyllda 18 år) manliga arbetare samt vuxna kvinnliga och minderåriga arbetare samt antalet dagsverken, som utgjorts av dessa båda kategorier. Även antalet dagsverken, som utgjorts av ägaren och dennes familjemedlemmar, summeras fördelade på vuxna manliga resp. kvinnliga och minderåriga arbetare. För varje egendom räknas dessutom antalet arbetare med minst 300 dagsverken (årsarbetare) samt den å egendomen kontant utbetalade lönesumman liksom värdet av presterade naturaförmåner under året. Ifrågavarande egendomsuppgifter överföras sedan på hålkort för maskinell bearbetning.

Undersökningens omfattning framgår av tab. 1, där de undersökta egendomarna fördelats inom olika jordbruksområden efter åkerarealens storlek och på socknar av olika näringstyp. För år 1942 eller det bokförings- eller tjänsteår, som närmast sammanföll härmed (i regel tiden 1 nov. 1941—31 okt. 1942), ha uppgifter erhållits från 3 483 egendomar med inalles 36 922 anställda arbetare. De redovisade egendomarna utgöra icke fullt 1 % av samtliga brukningsdelar i riket enligt 1937 års jordbruksräkning samt 3·6 % av gårdar med minst 10 ha åker. Ifrågavarande proportion varierar dock väsentligt för olika storleksklasser, vilket belyses av omstående siffror:

	Samtliga undersökta egendomar	Därav med en åkerareal (i ha) av intill 20	20—49	50—99	100 o. över
Redovisade egendomar i % av samtliga . .	0·8	0·2	5·0	15·8	23·8
Identiska egendomar 1941 och 1942 i % av samtliga	0·7	0·1	3·9	12·7	18·7

Det framgår med full tydlighet, att undersökningen är representativ företrädesvis för de storleksklasser av jordbruk, vilka i mera betydande utsträckning sysselsätta lejd arbetskraft. Den redovisade åkerarealens andel av den totala arealen är därför betydligt större än proportionen mellan redovisade och totala antalet egendomar. Den undersökta åkerarealen uppgår till 5·4 % av

Tab. 1. Översikt över redovisade brukningsdelar.

Naturliga jordbruksområden[1]	Antal brukningsdelar	Därav (i %) belägna i jordbrukom.	belägna i blandkom.	belägna i indkom.	med en åkerareal (i ha) av intill 20	20—49	50—99	100 o. över	Redovisade egendomar (i %) av samtliga egendomar[2]	Redovisade egendomar (i %) av egend. med minst 10 ha åker[2]
Samtliga redovisade egendomar år 1942 .	**3 483**	**42·8**	**40·6**	**16·6**	**20·1**	**41·1**	**23·1**	**15·7**	**0·8**	**3·6**
Därav inom										
Södra o. mellersta Sveriges slättbygder	**2 021**	**47·8**	**37·1**	**15·1**	**9·4**	**40·5**	**27·7**	**22·4**	**1·4**	**3·3**
Skåne o. Hallands slättb. .	398	33·9	45·0	21·1	8·0	52·8	22·4	16·8	1·6	3·4
Sydsvenska mellanbygden .	242	22·3	59·9	17·8	14·0	45·9	23·2	16·9	1·2	3·2
Öland och Gotland	114	64·9	27·2	7·9	9·6	69·3	16·7	4·4	1·1	2·7
Östgötaslätten	140	62·2	30·7	7·1	2·9	33·6	37·1	26·4	1·9	3·7
Vänerslätten	472	58·5	23·7	17·8	14·0	30·7	30·1	25·2	1·4	3·4
Mälar- och Hjälmarbygden .	655	52·1	36·5	11·4	6·6	34·5	30·8	28·1	1·5	3·3
Södra o. mellersta Sveriges skogs- o. dalbygder . .	**1 168**	**37·0**	**44·5**	**18·5**	**27·7**	**45·0**	**19·4**	**7·9**	**0·7**	**4·1**
Sydsvenska höglandet . . .	599	45·7	39·1	15·2	28·7	47·1	17·0	7·2	0·7	4·4
Östsvenska dalbygden . . .	90	30·0	53·3	16·7	13·3	38·9	33·3	14·5	1·8	4·9
Västsvenska dalbygden . .	181	33·1	51·4	15·5	28·2	52·4	16·6	2·8	0·7	4·0
Södra Bergslagen	57	21·1	59·6	19·3	14·0	28·1	38·6	19·3	0·7	2·9
Västsvenska dalsjöomr. . .	81	48·2	38·3	13·5	35·8	38·3	17·3	8·6	0·4	4·5
Norra Bergslagen	59	13·5	37·3	49·2	30·5	30·5	28·8	10·2	0·5	3·4
Östra Dalarna—Gästrikland	101	11·9	57·4	30·7	33·7	48·5	10·9	6·9	0·9	3·3
Norra Sverige . . .	**294**	**31·3**	**49·7**	**19·0**	**62·6**	**30·6**	**6·1**	**0·7**	**0·3**	**4·1**
Egendomar från vilka uppgifter föreligga såväl 1941 som 1942 . . .	**2 724**	**42·8**	**40·9**	**16·3**	**19·9**	**40·6**	**23·8**	**15·7**	**0·7**	**2·8**
Södra o. mellersta Sveriges slättbygder	1 556	48·3	37·0	14·7	8·9	39·7	28·6	22·8	1·1	2·5
skogs- och dalbygder . .	931	36·6	45·1	18·3	27·5	44·8	20·1	7·6	0·6	3·3
Norra Sverige	237	30·8	50·2	19·0	62·0	30·8	6·4	0·8	0·2	3·3

[1] Omfattningen anges i den av Statistiska centralbyrån utgivna jordbruksräkningen år 1937, sid. 8* och 322. — [2] Enligt 1937 års jordbruksräkning.

den sammanlagda åkerarealen enligt 1937 års jordbruksräkning och till 8·2 % av åkerarealen å brukningsdelar med minst 10 ha åker.

Av tab. 1 framgår även de redovisade brukningsdelarnas geografiska fördelning. Jämför man ur denna synpunkt antalet brukningsdelar i den förevarande undersökningen med det, som jordbruksräkningen år 1937 utvisar, finner man, att de olika områdena äro ganska likformigt företrädda. I förhållande till samtliga brukningsdelar äro södra och mellersta Sveriges slättbygder bäst representerade, men bortser man från småbruk med mindre än 10 ha åker, bli ifrågavarande områden snarare underrepresenterade.

För jämförelse av arbetskraftåtgången per arealenhet 1941 och 1942 liksom förändringarna i jordbrukets totala lönebudget och i sysselsättningsvolymen, mätt i antal utgjorda dagsverken, har undersökningen inskränkts till att omfatta endast brukningsdelar, vilka lämnat uppgift till lantarbetarstatistiken för båda åren. Egendomar, vilka under året ökat eller minskat sin åkerareal med över 5 %, ha härvid uteslutits. Däremot har hänsyn icke tagits till förändringar i arbetsförhållandenas reglering genom kollektivavtal. Antalet identiska gårdar åren 1941 och 1942 uppgår till 2 724 sysselsättande år 1942 sammanlagt 28 504 arbetare (exkl. ägaren och dennes familjemedlemmar) och med en kontant lönebudget år 1942 av 18·6 milj. kr. (exkl. naturaförmåner). På grund av att antalet dylika egendomar utgör 78 % av samtliga redovisade brukningsdelar år 1942, blir den geografiska fördelningen liksom indelningen i storleksklasser av jordbruk i stort sett densamma som för samtliga redovisade egendomar, såsom närmare framgår av tab. 1.

Arbetskraftåtgången per arealenhet år 1942. I tab. 2 meddelas uppgifter om antalet årligen av anställda arbetare samt ägaren och dennes familjemedlemmar utgjorda dagsverken per 100 ha åker inom olika jordbruksområden och storleksklasser av egendomar m. m., varvid för vissa huvudgrupper även angives hur stor del som utgjorts av lejd arbetskraft.

Det genomsnittliga antalet mansdagsverken per 100 ha åker uppgår till 2 330 under år 1942 och motsvarande antal dagsverken för kvinnliga och minderåriga arbetare till 742. Tager man hänsyn till enbart de av lejd arbetskraft utförda dagsverkena, stanna motsvarande tal vid 1 914 resp. 411. Familjemedlemmarnas arbetsinsats har självfallet sin största betydelse inom det mindre och medelstora jordbruket, medan den inom det större jordbruket icke spelar någon roll. Det bör emellertid framhållas, att uppgifterna om antalet av familjemedlemmar utgjorda dagsverken i många fall utgöras av tämligen grova uppskattningar från jordbrukarnas sida och i allmänhet torde dylika dagsverken redovisats ofullständigare än för de anställda arbetarna.

För övrigt ger siffermaterialet i tab. 2 vid handen, att arbetsförbrukningen per arealenhet är störst vid de minsta brukningsdelarna och faller med stigande egendomsstorlek. Egendomar om minst 100 ha åker ha dock i regel relativt större arbetsförbrukning än egendomar om 50—99 ha åker. Arbetskraftåtgången per arealenhet är vidare minst i södra och mellersta Sveriges slättbygder och åtminstone för män större vid egendomar med än vid dylika utan kollek-

Tab. 2. Genomsnittligt antal dagsverken per år och 100 ha åker inom olika områden utgjorda såväl av anställda arbetare som av ägaren och dennes familjemedlemmar år 1942.[1]

Naturliga jordbruksområden m. m.	Antal egendomar	Genomsnittligt antal årligen utgjorda dagsverken per 100 ha åker å egendomar med en åkerareal (i ha) av									Genomsn. antal dagsv. per 100 ha åker å samtliga egendomar
		under 10	10—19	20—29	30—39	40—49	50—99	100—199	200—399	400 o. över	
Manliga arbetare	**3 483**	**6 450**	**3 738**	**2 816**	**2 602**	**2 339**	**2 113**	**2 148**	**2 267**	**2 057**	**2 330**
Därav i % av lejd arbetskraft		42·8	51·7	62·1	69·1	74·5	85·6	92·4	97·4	93·6	82·1
Södra o. mellersta Sveriges slättb.	2 021	·	2 979	2 421	2 395	2 259	2 017	2 077	2 242	1 985	2 154
Därav i % av lejd arbetskraft		·	49·2	58·9	67·9	73·2	84·1	91·9	97·1	100·0	85·1
Skånes o. Hallands slättbygd	398	—	3 135	2 239	2 549	2 511	2 082	2 196	2 040	2 057	2 214
Sydsvenska mellanbygden	242	·	3 619	2 951	2 794	2 362	2 206	2 240	2 238	·	2 328
Öland och Gotland	114	—	2 723	2 174	2 100	2 181	1 726	1 981	2 966	—	2 079
Östgötaslätten	140	—	·	2 795	2 752	2 637	2 200	2 064	2 030	—	2 222
Vänerslätten	472	—	2 545	2 157	2 094	2 004	1 838	1 870	2 244	1 870	1 952
Mälar- och Hjälmarbygden	655	—	3 017	2 557	2 265	2 011	2 044	2 154	2 334	2 457	2 195
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	1 168	6 600	3 983	3 189	2 913	2 500	2 288	2 477	2 476	2 302	2 690
Därav i % av lejd arbetskraft		54·0	54·1	64·0	69·9	76·8	88·3	93·8	100·0	75·1	78·3
Sydsvenska höglandet	599	5 445	3 983	3 058	3 037	2 506	2 127	2 108	2 427	2 079	2 596
Östsvenska dalbygden	90	—	3 827	4 892	2 727	2 549	2 361	2 460	—	—	2 629
Västsvenska dalbygden	181	·	4 224	3 401	2 724	2 210	2 761	·	—	—	3 070
Södra Bergslagen	57	·	·	4 195	·	·	2 202	2 502	—	1 745	2 581
Västsvenska dalsjöområdet	81	7 831	3 835	2 592	2 760	2 413	2 153	·	2 271	—	2 694
Norra Bergslagen	59	—	3 747	·	·	2 501	2 466	2 404	—	·	2 612
Östra Dalarna—Gästrikland	101	·	3 998	3 017	2 569	2 291	2 358	·	·	—	2 956
Norra Sverige	294	6 668	4 199	3 347	2 872	2 492	2 952	2 408	—	—	3 463
Därav i % av lejd arbetskraft		22·6	49·8	67·4	74·1	76·2	90·0	100·0	—	—	64·3
Egendomar belägna i											
Jordbrukskommuner[2]	1 491	5 714	3 507	2 445	2 314	2 056	1 935	2 032	2 195	2 026	2 150
Blandade kommuner	1 415	6 594	3 841	3 076	2 880	2 497	2 128	2 164	2 363	·	2 423
Industrikommuner	577	·	4 061	3 001	2 665	2 689	2 538	2 418	2 343	2 746	2 623
Egendomar med koll.-avtal	1 162	—	4 031	2 896	3 185	2 612	2 222	2 199	2 258	2 057	2 258
» utan »	2 321	6 450	3 730	2 810	2 464	2 221	1 976	1 814	·	—	2 441
Kvinnliga o. minderåriga arbetare	**3 483**	**4 699**	**3 144**	**1 855**	**1 167**	**991**	**538**	**313**	**334**	**235**	**742**
Därav i % av lejd arbetskraft		27·3	40·5	43·5	45·8	48·2	61·3	84·3	91·3	91·5	55·4
Södra o. mellersta Sveriges slättb.	2 021	—	2 491	1 806	1 157	1 004	575	311	332	211	601
Därav i % av lejd arbetskraft		—	38·3	43·6	44·4	47·3	61·9	83·6	90·1	100·0	60·1
Skånes o. Hallands slättbygd	398	—	2 244	1 435	1 029	1 161	875	625	514	350	807
Sydsvenska mellanbygden	242	—	2 295	2 285	1 293	1 229	930	615	521	·	906
Öland och Gotland	114	—	3 391	2 497	1 550	1 123	845	·	·	—	1 354
Östgötaslätten	140	—	2 830	625	709	835	304	213	240	—	350
Vänerslätten	472	—	2 603	1 483	1 030	844	493	227	303	205	505
Mälar- och Hjälmarbygden	655	—	2 392	2 074	1 209	860	464	224	203	·	455
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	1 168	3 235	2 856	1 718	1 141	944	432	328	358	317	898
Därav i % av lejd arbetskraft		24·3	35·5	40·8	46·5	47·7	55·8	87·2	100·0	71·9	47·9
Norra Sverige	294	7 707	4 467	2 729	1 497	1 179	654	213	—	—	2 663
Därav i % av lejd arbetskraft		29·6	47·9	50·8	54·8	71·8	91·1	100·0	—	—	51·2
Egendomar belägna i											
Jordbrukskommuner	1 491	4 268	3 144	1 831	1 262	990	525	304	301	233	695
Blandade kommuner	1 415	5 357	3 280	1 869	1 138	1 013	531	296	333	·	795
Industrikommuner	577	·	2 801	1 875	993	928	582	373	484	269	751
Egendomar med koll.-avtal	1 162	—	1 829	1 197	998	863	513	321	323	235	412
» utan »	2 321	4 699	3 178	1 905	1 207	1 046	568	260	·	—	1 254

[1] Medievalstil anger, att siffrorna grunda sig på uppgifter från mindre än 10 brukningsdelar.
[2] Med jordbrukskommuner förstås här kommuner, i vilka minst 75 % av befolkningen har sin utkomst jordbruket och dess binäringar.

tivavtal. För storleksklasserna tillsammantagna gäller visserligen motsatsen, vilket dock beror på, att de mindre jordbruken äro relativt sett flera bland brukningsdelar utan än vid dylika med kollektivavtal.

Växlingarna i arbetsåtgången inom olika områden bero givetvis icke endast på den grad arbetskraften kunnat effektivt utnyttjas utan även på hur pass intensiv jordbruksdriften är inom området. I tab. 2 upptagna dagsverken per arealenhet omfatta nämligen sådana, som utförts såväl av djurskötare som av andra arbetare, utearbetare, torpare och tillfälliga arbetare. Det bör vidare observeras, att de anförda uppgifterna icke blott avse det arbete, som kommit till användning för själva jordbruks- och lanthushållningen, utan även i viss utsträckning dagsverken för annat arbete, såsom nyanläggningar, skogsavverkning o. dyl.

Antal årsarbetare per egendom år 1942. Antalet årsarbetare, d. v. s. arbetare med minst 300 arbetsdagar å samma egendom, ökas med brukningsdelarnas storlek, såsom framgår av nedanstående tablå:

	Genomsnittligt antal årsarbetare per egendom med nedanstående åkerareal (i ha)									
	Under 10	10—19	20—29	30—39	40—49	50—99	100—199	200—399	400 o. över	Samtliga
Manliga arbetare	0·4	0·4	0·6	0·9	1·2	1·7	3·1	5·7	10·4	1·4
Därav inom										
Södra och mellersta Sveriges slättbygder	—	0·4	0·5	0·8	1·1	1·6	3·0	5·8	10·0	1·6
skogs- o. dalbygder	0·5	0·5	0·7	1·0	1·3	1·9	3·7	5·2	11·7	1·3
Norra Sverige	0·2	0·3	0·6	0·7	0·5	2·4	·	—	—	0 5
Egendomar med kollektivavtal	—	0·6	0·7	1·1	1·4	1·8	3·2	5·6	10·4	2·6
» utan »	0·4	0·4	0·6	0·8	1·1	1·5	2·5	·	—	0·8
Kvinnliga och minderåriga arbetare	0·2	0·3	0·3	0·3	0·3	0·3	0·4	1·0	1·5	0·3

Å de undersökta egendomarna understiger i medeltal antalet manliga årsarbetare 1 å brukningsdelar intill 30 ha åker, medan det i genomsnitt förekommer 1 manlig årsarbetare å gårdar om 30 till 50 ha åker, 2—3 på egendomar om 50—200 ha åker samt 6—10 på sådana med över 200 ha åker. Antalet kvinnliga och minderåriga årsarbetare i jordbruket understiger i medeltal 1 per egendom inom samtliga storleksklasser med undantag för de allra största. Det bör framhållas, att antalet årsarbetare under ifrågavarande år torde vara mindre än normalt, ty på grund av beredskapsinkallelserna ha ett färre antal arbetare än vanligt kunnat uppnå 300 dagsverken per år under de senaste åren.

Förändringarna i arbetsförbrukningen och lönebudgeten m. m. åren 1941—1942. För att belysa arbetskraftåtgångens variationer sedan år 1941 och förändringarna i jordbrukets totala lönebudget m. m. har, som nämnts, endast medtagits uppgifter från brukningsdelar, vilka äro redovisade i lantarbetarstatistiken både år 1941 och 1942 och vilkas åkerareal är ungefär densamma de bägge åren. I tab. 3 lämnas en sammanställning av arbetskraftåtgången inom olika stor-

Tab. 3. Medeltal dagsverken per år och 100 ha åker samt medeltal årsarbetare per egendom åren 1941 och 1942 vid brukningsdelar, varifrån uppgifter föreligga för båda åren.

	Egendomar med en åkerareal av (i ha)									Tillhopa
	under 10	10—19	20—29	30—39	40—49	50—99	100—199	200—399	400 o. över	
Mansdagsverken, medeltal per 100 ha åker (inkl. dagsv. av äg. o. fam.-medl.)										
år 1941	7 394	3 907	3 023	2 504	2 320	2 134	2 174	2 247	·	**2 349**
» 1942	7 300	3 817	2 879	2 620	2 342	2 117	2 148	2 243	·	**2 342**
Indextal om 1941 = 100	99	98	95	105	101	99	99	100	·	**100**
Mansdagsverken, medeltal per 100 ha åker (exkl. dagsv. av äg. o. fam.-medl.)										
år 1941	3 204	2 088	1 890	1 848	1 761	1 850	2 000	2 232	·	**1 952**
» 1942	3 533	2 012	1 799	1 842	1 766	1 823	1 979	2 191	·	**1 927**
Indextal om 1941 = 100	110	96	95	100	100	99	99	98	·	**99**
Dagsverken av kvinnor och minderåriga, medeltal per 100 ha åker (inkl. fam.-medl. dagsv.)										
år 1941	4 606	2 972	1 738	1 030	883	523	326	304	·	**703**
» 1942	4 656	3 175	1 812	1 095	935	564	312	299	·	**735**
Indextal om 1941 = 100	101	107	104	106	106	108	96	98	·	**105**
Dagsverken av kvinnor och minderåriga, medeltal per 100 ha åker (exkl. fam.-medl. dagsv.)										
år 1941	1 888	1 258	753	501	455	334	286	295	·	**409**
» 1942	1 726	1 339	803	505	468	339	259	279	·	**410**
Indextal om 1941 = 100	91	106	107	101	103	101	91	95	·	**100**
Medeltal manliga årsarbetare per egendom (lejd arbetskraft)										
år 1941	0·44	0·41	0·65	0·94	1·21	1·81	3·28	5·87	·	**1·46**
» 1942	0·47	0·42	0·61	0·93	1·17	1·76	3·09	5·84	·	**1·43**
Indextal om 1941 = 100	108	102	95	99	97	97	96	100	·	**98**
Medeltal kvinnl. och minderåriga årsarb. per egendom (lejd arbetskraft)										
år 1941	0·19	0·30	0·32	0·23	0·29	0·29	0·42	0·85	·	**0·33**
» 1942	0·24	0·31	0·31	0·25	0·28	0·30	0·38	0·84	·	**0·32**
Indextal om 1941 = 100	125	103	98	108	97	103	88	98	·	**99**

lekskiasser av dylika identiska egendomar åren 1941 och 1942. Förändringarna sedan föregående år äro som synes obetydliga, ehuru 1942 års skörd var avsevärt större än den närmast föregående år inbärgade. En mindre uppgång av arbetskraftåtgången för kvinnliga och minderåriga arbetare kan dock iakttagas framför allt å mindre brukningsdelar. I tab. 4 lämnas dessutom en översikt över motsvarande utveckling inom olika områden. Man lägger märke till en minskning av samtliga arbetarkategorier inom Mälar- och Hjälmarbygden. I övrigt synas förskjutningarna i arbetskraftåtgången vara mindre inom slättbygderna i södra och mellersta Sverige än inom andra jordbruksbygder.

Tab. 4. Arbetskraftåtgången år 1942 samt förändringar i arbetsförbrukningen inom olika områden sedan 1941 vid brukningsdelar, från vilka uppgifter föreligga både för 1941 och 1942.

Naturliga jordbruksområden	Antal egendomar	Genomsnittligt antal dagsv. per år och 100 ha åker utgjorda av såväl anst. som äg. o. dennes fam.-medl.						Genomsnittligt antal anställda årsarbetare per egendom					
		Vuxna manliga arbetare (fyllda 18 år)			Kvinnliga och minderåriga arbetare			Vuxna manliga			Kvinnliga och minderåriga		
		egend. under 50 ha åker	egend. med minst 50 ha åker	samtl. egendomar	egend. under 50 ha åker	egend. med minst 50 ha åker	samtl. egendomar	egend. under 50 ha åker	egend. med minst 50 ha åker	samtl. egendomar	egend. under 50 ha åker	egend. med minst 50 ha åker	samtl. egendomar
År 1942													
Södra och mell. Sveriges slättbygder	**1 556**	**2 428**	**2 080**	**2 150**	**1 318**	**399**	**584**	**0·75**	**2·54**	**1·67**	**0·26**	**0·39**	**0·33**
Därav: dagsverken av lejd arbetskraft		1 632	1 895	1 842	586	292	351	—	—	—	—	—	—
Skånes o. Hall. slättb.	325	2 491	2 140	2 242	1 212	650	813	0·86	2·98	1·68	0·32	1·09	0·61
Sydsvenska mellanb.	159	2 813	2 090	2 310	1 695	705	1 006	0·63	2·37	1·28	0·37	0·78	0·53
Öland och Gotland	68	2 269	1 889	2 087	1 714	780	1 266	0·78	2·00	1·10	0·34	0·61	0·41
Östgötaslätten	124	2 763	2 127	2 248	837	259	369	1·29	2·80	1·91	0·19	0·09	0·13
Vänerslätten	377	2 201	1 898	1 949	1 357	338	508	0·57	2·35	1·55	0·20	0·18	0·19
Mälar- och Hjälmarb.	503	2 305	2 161	2 181	1 266	295	429	0·69	2·61	1·89	0·21	0·25	0·23
Södra och mell. Sveriges skogs- och dalbygder	**931**	**3 195**	**2 399**	**2 727**	**1 596**	**414**	**901**	**0·78**	**2·53**	**1·26**	**0·26**	**0·28**	**0·27**
Därav: dagsverken av lejd arbetskraft		2 059	2 156	2 116	669	280	440	—	—	—	—	—	—
Sydsvenska höglandet	469	3 157	2 137	2 611	1 658	414	993	0·76	2·24	1·11	0·26	0·25	0·26
Östsvenska dalbygden	71	3 376	2 431	2 684	1 562	484	773	0·78	3·06	1·87	0·19	0·35	0·27
Västsvenska »	167	3 180	2 997	3 102	1 108	317	772	0·81	2·91	1·22	0·20	0·19	0·20
Södra Bergslagen	48	4 082	2 374	2 693	1 040	276	418	1·55	2·64	2·19	0·30	0·18	0·23
Västsvenska dalsjöomr.	63	3 175	2 608	2 804	2 070	292	909	0·64	1·83	0·84	0·42	0·17	0·35
Norra Bergslagen	47	2 608	2 460	2 493	1 523	475	703	0·62	2·48	1·45	0·08	0·38	0·19
Östra Dalarna-Gästrikl.	66	3 304	2 842	3 051	2 446	762	1 524	0·65	4·14	1·39	0·40	0·79	0·48
Norra Sverige	**237**	**3 692**	**2 863**	**3 487**	**3 394**	**527**	**2 687**	**0·39**	**2·35**	**0·53**	**0·49**	**0·71**	**0·51**
Därav: dagsverken av lejd arbetskraft		2 173	2 640	2 288	1 725	502	1 423	—	—	—	—	—	—
Hela riket	**2 724**	**2 839**	**2 154**	**2 342**	**1 618**	**404**	**735**	**0·71**	**2·54**	**1·43**	**0·29**	**0·37**	**0·32**
Därav: dagsverken av lejd arbetskraft		1 846	1 957	1 927	724	292	410	—	—	—	—	—	—
Indextal för 1942 om 1941 = 100													
Södra och mell. Sveriges slättbygder	**1 556**	**98**	**99**	**99**	**101**	**102**	**102**	**97**	**96**	**96**	**98**	**99**	**99**
Därav: lejd arbetskraft		98	98	98	103	96	98	—	—	—	—	—	—
Skånes o. Hall. slättb.	325	98	103	102	102	103	102	98	100	100	96	102	100
Sydsvenska mellanb.	159	94	95	94	103	92	97	96	112	107	96	103	100
Öland och Gotland	68	102	113	107	103	117	108	96	·	109	·	·	·
Östgötaslätten	124	116	101	104	·	84	100	104	98	98	·	·	94
Vänerslätten	377	95	97	97	102	116	108	95	96	96	115	111	113
Mälar- och Hjälmarb.	503	96	98	98	94	99	98	95	91	91	78	86	83
Södra och mell. Sveriges skogs- och dalbygder	**931**	**102**	**102**	**102**	**110**	**105**	**109**	**101**	**103**	**102**	**101**	**84**	**95**
Därav: lejd arbetskraft		100	101	101	103	99	102	—	—	—	—	—	—
Sydsvenska höglandet	469	101	96	98	117	100	113	97	95	96	123	78	108
Östsvenska dalbygden	71	111	100	104	110	95	104	105	103	102	·	95	83
Västsvenska »	167	104	112	107	102	94	100	104	106	105	93	86	92
Södra Bergslagen	48	109	101	103	96	106	101	115	93	98	75	125	92
Västsvenska dalsjöomr.	63	103	108	106	100	105	101	121	104	113	90	·	81
Norra Bergslagen	47	91	111	106	78	·	99	103	113	108	·	·	·
Östra Dalarna-Gästrikl.	66	107	111	109	112	·	121	97	·	126	87	122	97
Norra Sverige	**237**	**95**	**106**	**97**	**109**	**106**	**108**	**85**	·	**96**	**113**	**109**	**112**
Därav: lejd arbetskraft		92	101	95	110	101	109	—	—	—	—	—	—
Hela riket	**2 724**	**99**	**100**	**100**	**106**	**103**	**105**	**98**	**98**	**98**	**102**	**97**	**99**
Därav: lejd arbetskraft		98	99	99	104	96	100	—	—	—	—	—	—

Tab. 5. Arbetarantal, dagsverken och lönesumma år 1942 i % av motsvarande år 1941 vid brukningsdelar, varifrån uppgifter föreligga för både år 1941 och 1942.

Jordbruksområden, kommungrupper och storleksklasser av jordbruk	Antal brukningsdelar	Indextal för år 1942, om år 1941 = 100											
		Antal arbetare (lejd arbetskraft)	Därav				Antal dagsverken	Därav utgjorda av				Kontant lönesumma (lejd arbetskraft)	Naturaförmånernas värde (lejd arbetskraft)
			vuxna manl. årsarbetare	övriga vuxna manl. arbetare	kvinnl. och minderåriga årsarb.	övriga kvinnl. och minderåriga arb.		vuxna manl arbetare (lejd arbetskraft)	kvinnl. och minderåriga arbetare (lejd arbetskr.)	vuxna manl. familjemedl.	kvinnl. och minderåriga familjemedl.		
Södra o. mellersta Sveriges slättb.	1 556	106	96	106	99	114	99	98	98	102	108	115	102
Skåne och Hallands slättbygd	325	107	100	107	101	110	102	102	101	100	108	120	101
Sydsvenska mellanb.	159	103	107	105	100	100	95	99	103	78	83	118	107
Öland och Gotland	68	108	109	110	·	102	107	106	111	108	105	127	111
Östgötaslätten	124	125	98	132	94	·	103	101	74	127	·	117	105
Vänerslätten	377	110	96	102	113	·	99	97	108	93	108	111	104
Mälar- och Hjälmarbygden	503	101	91	102	83	111	98	96	89	115	110	112	100
Södra o. mell. Sveriges skogs- o. dalbygder	931	109	102	110	95	114	104	101	102	109	116	116	111
Sydsvenska höglandet	469	110	96	114	108	109	102	99	106	96	120	116	112
Östsvenska dalbygden	71	91	102	92	83	80	103	99	90	127	121	112	105
Västsvenska »	167	124	105	129	92	138	106	106	99	110	101	123	114
Södra Bergslagen	48	97	98	100	92	80	103	96	86	·	137	110	105
Västsvenska dalsjöområdet	63	112	113	109	81	136	104	104	97	113	105	118	104
Norra Bergslagen	47	97	108	80	·	·	105	96	102	·	97	113	135
Östra Dalarna-Gästrikland	66	121	126	118	97	132	112	105	108	123	136	118	101
Norra Sverige	237	102	96	97	112	111	101	94	109	101	107	113	114
Kustlandet i nedre Norrland	101	107	88	109	114	107	97	93	105	97	99	111	107
Kustlandet i övre Norrland	68	91	96	75	132	119	107	90	124	108	117	113	128
Nordsvenska mellanb.	41	107	·	103	85	111	106	108	101	97	118	121	120
Jämtländska silurområr.	20	108	63	104	·	124	104	75	·	114	106	123	111
Hela riket	**2 724**	**107**	**98**	**106**	**99**	**114**	**101**	**99**	**100**	**105**	**111**	**115**	**105**
Därav å egendomar belägna i													
jordbrukskommuner	1 165	104	97	101	98	119	99	98	102	95	105	114	106
blandade kommuner	1 114	105	98	108	101	102	102	99	96	110	115	114	106
industrikommuner	445	116	100	114	97	133	104	100	106	117	117	120	100
med en åkerareal av:													
under 20 ha	541	107	102	102	104	118	101	96	106	99	107	116	113
20—49 »	1 108	108	97	106	101	118	102	98	104	104	106	116	109
50—99 »	647	108	97	112	103	105	101	99	102	104	119	114	106
100 ha o. över	428	105	98	104	91	116	100	99	93	118	·	115	100

En approximativ beräkning rörande förändringarna sedan år 1941 i jordbrukets totala lönebudget samt i sysselsättningsvolymen, mätt i antalet utgjorda dagsverken, lämnas i tab. 5, där indextal med år 1941 som basår uträknats för hela antalet sysselsatta arbetare, antalet dagsverken och totalsumma utbetalade löner kontant och in natura. Beträffande de mycket fåtaliga torparna ha dessa medtagits i beräkningarna rörande förändringarna i antalet arbetare och antalet dagsverken men uteslutits vid jämförelsen mellan lönesummorna 1941 och 1942.

Vid samtliga redovisade egendomar har antalet sysselsatta arbetare stigit med 7 % sedan 1941. Ökningen hänför sig endast till mera tillfälligt anställda arbetare, medan årsarbetare minskat något. Antalet dagsverken har stigit med 1 % beroende på en ökning av dagsverken, som utförts av ägarna och familjemedlemmarna. Den kontanta lönesumman visar en stegring på 15 % och värdet av naturaförmånerna har höjts med 5 %. Värdet av naturaförmånerna har ökat mindre inom storbruket än inom det mindre jordbruket, vilket till en del torde förklaras av en ökad övergång från statsystemet till enbart kontantavlöning inom det större jordbruket.

Det må framhållas, att ifrågavarande förändringar i sysselsättningsvolymen och lönebudgeten i huvudsak återspegla förhållandena vid det större jordbruket. En mycket grov kalkyl rörande motsvarande utveckling för jordbruket i dess helhet, eller rättare sagt för jordbruk om minst 10 ha åker, erhålles, om indextalen för de olika storleksklasserna av jordbruk vägas med totala antalet brukningsdelar inom resp. storleksklasser enligt 1937 års jordbruksräkning. Uträknat på detta sätt har antalet arbetare stigit med 7 % sedan 1941 och antalet dagsverken med 1 %, medan den kontanta lönesumman ökat med 16 och värdet av naturaförmånerna med 11 %.

Platstillgången och beläggningen å arbetshemmen.

Enligt 33 § fattigvårdslagen skall för vissa grupper av understödstagare samt för försumliga försörjare för varje landstingsområde eller stad, som ej deltager i landsting, genom landstingets eller stadsfullmäktiges försorg upprättas nödigt antal arbetshem. Flera landsting (stadsfullmäktige) kunna förena sig om gemensamt arbetshem, och dylikt må kunna upprättas av annan. Landsting eller stad kan av Konungen befrias från skyldighet att upprätta arbetshem, därest sådana i tillräckligt antal i annan ordning komma till stånd. — Angående de nu befintliga arbetshemmen, beläggningen å desamma och det sannolika platsbehovet under den närmaste framtiden har inom socialstyrelsen upprättats en i juni 1943 daterad promemoria, ur vilken nedanstående uppgifter hämtats.

Ehuru man vid skapandet av arbetshemmen från början iakttog vad som då framstod såsom mycket stor försiktighet, blev det efter hand klart, att antalet platser blivit långt större än behovet. Arbetshemmen ha därför i regel drivits

med mycket klen beläggning. Uppmärksamheten har vid olika tillfällen riktats på detta ur samhällsekonomisk synpunkt otillfredsställande förhållande. Någon ändring har dock icke kommit till stånd, vilket åtminstone delvis torde berott på att man känt sig oviss, huruvida icke platsbehovet skulle komma att ökas, särskilt om klientelet utökades med nya grupper. Detta har verkligen inträffat ehuru endast i ringa omfattning och tills vidare såsom en provisorisk anordning.

I samband med krisförhållandena måste Landskrona tvångsarbetsanstalt (för kvinnor) evakueras. För ändamålet inrättades i fängelset i Växjö en avdelning (numera i fängelset i Karlstad), vilken fungerar såsom tvångsarbetsanstalt för kvinnor. Det har sedermera visat sig nödvändigt att vidtaga kompletterande anordningar för vården av kvinnliga lösdrivare. Bland dessa åtgärder märkes, att lättare fall överföras till arbetshem, varvid arbetshemmet äger erhålla full gottgörelse av statsmedel. Under senare år har emellertid antalet kvinnliga lösdrivare på hemmen endast uppgått till 3 eller 4. Även om denna anordning skulle bli permanent, saknar den således egentlig betydelse.

Utöver detta torde det icke vara aktuellt att tillföra arbetshemmen något nytt klientel. Ej heller kan någon tendens till stegring av platsbehovet utöver vad som förekommit sedan 1936 skönjas.

Det nuvarande antalet godkända platser på arbetshem uppgår till 283 för män och 96 för kvinnor, fördelade på följande anstalter:

Arbetshem för män	Platser	Arbetshem för kvinnor	Platser
Blinkarp, Malmöhus län	37	Arrie, Malmöhus län	17
Kalbo, Södermanlands län	30	Emaus, Stockholms län	12
Långmora, Kopparbergs län	50	Herrljunga, Älvsborgs län	22
Västergården, Älvsborgs län	76	Malmköping, Södermanlands län	21
Ödevata, Kalmar län	20	Smedsbo, Kopparbergs län	24
Ösbyholm, Stockholms län	70		
	Summa 283		Summa 96

Beläggningen på arbetshemmen kulminerar i allmänhet på vintern och har sin bottenpunkt på sommaren. På arbetshemmen intagna män och kvinnor den 1 februari och 1 augusti under vart och ett av åren 1936—1943 framgår av följande tablå:

Män	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
1 februari	174	155	152	184	170	156	149	171
1 augusti	138	113	135	137	141	145	142	—
Kvinnor								
1 februari	48	45	44	43	45	46	46	52
1 augusti	41	46	42	42	40	44	39	—

Om man har platser tillgängliga ungefärligen motsvarande den högsta beläggning, som förekommit vid något tillfälle under de senaste 8 åren, så måste detta anses fullt tillräckligt; detta innebär likväl att ett betydande antal platser i regel komma att stå lediga. I överensstämmelse härmed är det fullt tillräckligt att räkna med ett platsantal av omkring 180 för män och 50 för kvinnor. Det förefinnes sålunda ett överskott på cirka 100 platser för män och 40 à 45 platser för kvinnor.

Den sålunda skildrade utvecklingen i fråga om arbetshemmens beläggning har sedan länge varit föremål för socialstyrelsens uppmärksamhet. När på våren 1940 interneringsförläggningar för vissa utlänningar skulle inrättas, fann styrelsen därför lämpligt att för ändamålet taga i anspråk ett arbetshem för män och ett för kvinnor, nämligen Långmora och Smedsbo. Klientelet från Långmorahemmets räjong hänvisades då till Ösbyholms arbetshem och klientelet från Smedsbos räjong till Malmköpings arbetshem. Dessa åtgärder ha visat sig innebära en betydande besparing, då kostnaderna per vårddag på Ösbyholm och Malmköping genom den ökade beläggningen blivit kraftigt reducerade. Härtill kommer den stora vinsten av att interneringsförläggningar sålunda kunnat ordnas för betydligt lägre kostnader än om nya lokaler skulle ha uppförts. Såvitt nu kan bedömas, saknas varje anledning att låta Långmora och Smedsbo återtaga sina tidigare uppgifter som arbetshem. Allt talar för att förläggningarna, vilka efter hand utbyggts med baracker för olika ändamål, sedan de icke längre erfordras för utlänningar, tagas i anspråk för annat ändamål, t. ex. inom fångvården. Ett ytterligare steg för bättre utnyttjande av de fastigheter, som disponeras såsom arbetshem, har nyligen tagits, i det att Ödevata arbetshem ställts till fångvårdsstyrelsens förfogande för att bilda en jordbrukskoloni i anslutning till fängelset i Kalmar. På grund härav ha från Ödevata 7 interner överförts till Kalbo och 8 till Blinkarps arbetshem.

Efter dessa inskränkningar återstå följande arbetshem för män, nämligen Blinkarp med 37 platser, Kalbo med 30, Västergården med 76 och Ösbyholm med 70 platser. Sammanlagt disponeras sålunda 213 platser. I enlighet med de förut återgivna beläggningssiffrorna skulle det därför vara skäl att ytterligare för annat ändamål av dessa platser disponera omkring 33, och valet kommer då att stå mellan att nedlägga Blinkarp eller Kalbo såsom arbetshem. Olika omständigheter i fråga om beläggningen och möjligheterna att bereda arbete för de intagna peka på att Blinkarp bör upphöra såsom arbetshem, och behovet av arbetshem för män skulle sålunda i fortsättningen för hela landet tillgodses av Kalbo, Västergården och Ösbyholm.

I fråga om arbetshemmen för kvinnor skulle även en hopkrympning av anstaltsväsendet kunna göras, eventuellt genom indragning av hemmet i Arrie. Å andra sidan bör, som redan framhållits, den på sistone stigande beläggningsfrekvensen föranleda varsamhet. Då härtill kommer, att det absolut sett gäller ett litet arbetshem, torde för närvarande icke föreligga anledning att taga initiativ till nedläggandet av något ytterligare hem för kvinnor.

Under hänvisning till ovan refererade promemoria har socialstyrelsen i skrivelse till Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott hemställt, att utskottet snarast möjligt måtte upptaga frågan om utnyttjandet av Blinkarps arbetshem för annan uppgift än den nuvarande. Med tanke på önskvärdheten av att kunna främja en god vård på ålderdomshemmen riktar styrelsen uppmärksamheten på behovet av platser på vårdhem för lättskötta sinnessjuka och sinnesslöa.[1]

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 681.

Kortare meddelanden.

Byggnadskostnaderna i Stockholm 1939—1 april 1943. Enligt en inom socialstyrelsen verkställd beräkning hade byggnadskostnaderna för ett hyreshus i Stockholm från årsskiftet 1938/39 till 1 april 1943 stigit med 38·49 %. Om byggnadskostnaden den 1 januari 1939 sättes = 100, uppgick sålunda byggnadskostnadsindex för Stockholm den 1 april 1943 till 138. Motsvarande indextal för tidigare beräkningstillfällen återges nedan (jfr Soc. Medd. årg. 1943, sid. 111):

	1939	1940	1941			1942				1943	
	1/1	1/10	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4	1/7	1/10	1/1	1/4
Index	100	117	121	125	127	127	133	134	138	139	138

I jämförelse med den 1 januari 1943 ha inträtt prisförändringar endast för ett fåtal material (bl. a. prissänkning för armeringsjärn och järnbalkar), under det lönekostnaderna förblivit oförändrade. I förhållande till den 1 januari 1939 hade materialkostnaderna den 1 april 1943 stigit med 61·3 % och lönekostnaderna för arbeten, utförda på byggnadsplatsen, med 11·0 %.

Lantvistelse för barn sommaren 1943. I enlighet med kungl. proposition (nr 123) har årets riksdag beviljat ett anslag av 1 milj. kr. för främjande av barns sommarvistelse på landet under innevarande sommar. Anslag för liknande verksamhet har förut lämnats åren 1940 och 1942; förstnämnda år omhänderhades verksamheten av utrymningskommissionen och det sistnämnda av socialstyrelsen och denna kommission gemensamt[1]. Även tidigare år ha statsmakterna på olika sätt medverkat till att bereda barn lantvistelse sommartid, bl. a. genom bidrag ur allmänna arvsfonden till byggande av sommarkolonier samt genom nedsättning av biljettpriserna på statens järnvägar vid ferie- och studieresor.

Propositionen och riksdagens beslut. De i propositionen framlagda riktlinjerna för verksamheten under år 1943 ansluta sig till ett av 1941 års befolkningsutredning utarbetat förslag. Koloniverksamheten skall liksom under 1942 stödjas genom statsbidrag till bestridande av koloniernas resekostnader, beräknat till 200 000 kr., och dessutom i vissa fall genom särskilt statsbidrag till övriga driftkostnader, beräknat till 100 000 kr. Vidare skall enskilda sommarresor för barn till och från lantvistelse i enskilt hem under vissa villkor helt bekostas av statsmedel för en beräknad kostnad av 800 000 kr. Företrädesvis mödrar men även andra vårdare, som medfölja mindre barn (högst 10 år under 1943), skola också få fria resor från detta anslag, i vissa fall både vid barnets utresa och dess hemresa. Verksamheten i dess helhet underställes socialstyrelsen, som utfärdar tillämpningsföreskrifter. Den lokala ledningen och kontrollen av reseverksamheten uppdrages åt barnavårdsnämnderna under biträde av skolmyndigheterna för utlämning av biljettrekvisitioner. Resornas längd begränsas i år till 100 mil för Norrbottens och Västerbottens län, 80 mil för Jämtlands och Västernorrlands län och 50 mil för landet i övrigt. För Norrbottens län skulle dispens dock kunna lämnas för längre resor.

Av såväl befolkningsutredningen som departementschefen framhålles, att denna verksamhet har perspektiv, som gå vida utöver den föreliggande krissituationen. Det mål, som bör uppställas, har av befolkningsutredningen formulerats sålunda: praktiskt taget alla barn i de större städerna i förskole- och folkskoleåldern böra erhålla tillfälle till en icke alltför kort vistelse på landet varje sommar, varjämte klena och eljest ogynnsamt

[1] Se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 186.

ställda barn på landsbygden och i de mindre städerna och orterna böra beredas stärkande sommarvistelse med god omvårdnad i olika hänseenden. Dessa synpunkter underströkos av statsutskottet i dess utlåtande, vari propositionen tillstyrktes med den i en motion i andra kammaren (nr 313) föreslagna ändringen beträffande riktlinjerna, att dispens för längre resor än 100 mil även borde kunna beviljas barn från Västerbottens län. I fråga om rätt till fria resor för vårdare av barn framhöll utskottet med anledning av erfarenheterna från förra året, att en viss försiktighet vid beviljande av denna förmån var av nöden till undvikande av att den obehörigt utnyttjades. Möjligheten att ordna gruppresor för barnen borde tagas under omprövning. En i andra kammaren väckt motion (nr 162) om höjning av det begärda anslaget med en halv miljon kronor, som skulle användas till skolresor för landsbygdens barn, avstyrktes av utskottet. Riksdagen biföll propositionen (den 19 maj) med den av statsutskottet förordade ändringen, varefter Kungl. Maj:t i skrivelse den 4 juni 1943 uppdragit åt socialstyrelsen att omhänderha ifrågavarande verksamhet.

Socialstyrelsens anvisningar. I anledning av statsmakternas beslut i frågan har socialstyrelsen i samråd med medicinalstyrelsen samt statens utrymningskommission och järnvägsstyrelsen i en broschyr daterad den 21 maj 1943 meddelat råd och anvisningar för årets verksamhet för främjande av barns sommarvistelse på landet. I anvisningarna framhålles, att de statliga åtgärderna äro av tre slag, nämligen

a) stöd åt sommarkoloniverksamheten genom att koloniernas resekostnader bestridas av staten;

b) fria resor för barn — bosatta i städer, köpingar och municipalsamhällen med minst 8 000 invånare — under vissa villkor till vistelse på landet i enskilda hem eller på privata sommarställen; samt

c) driftbidrag till kolonier.

Den under a) angivna understödsformen står öppen för samtliga kolonier, även vår- och vinterkolonier — s. k. dagskolonier äro dock undantagna — oberoende av om de taga emot barn från städer eller landsbygd. Barnen skola vara födda år 1929 eller senare.

Beträffande de fria resorna till enskilda hem (b) meddelas bl. a., att förmånen kan utsträckas att gälla även samhälle med mindre invånarantal än 8 000, om särskilda skäl föreligga. Berättigade att erhålla fria resor äro barn födda år 1929 eller senare, vilka erhållit rabattkort för inköp av livsmedel (mjölkrabatt, matfettsrabatt). Lantvistelsen måste vara minst 4 veckor; avgiftsfri biljett gäller icke för återresa dessförinnan. Bortresan måste anträdas senast den 20 augusti och återresan senast den 30 september. — Motsvarande förmåner beviljas feriebarnsverksamhet, som bedrives av barnavårdsnämnd eller annat offentligt organ eller av enskild organisation. Som villkor gäller emellertid bl. a., att sommarhemmet godkänts av barnavårdsnämnden å den ort, där hemmet är beläget. Enskild institution, som önskar bliva delaktig av statligt understöd för resorna, måste i förväg av socialstyrelsen inhämta godkännande av riktlinjerna för verksamheten m. m.

Den ovan under c) angivna verksamheten skall försöksvis bedrivas under år 1943 för att stödja koloniverksamhet i fattigare kommuner. Avsikten är att stödja de verkligt behövande kolonierna genom driftbidrag till kolonianordnare. Även dagskolonier kunna erhålla dylikt bidrag, om socialstyrelsen finner att denna utväg i visst fall utgör den bästa lösningen av sommarvistelseproblemet.

I socialstyrelsens detaljerade anvisningar ha även intagits vissa i samråd med medicinalstyrelsen utarbetade riktlinjer för koloniverksamheten. Krav och önskemål uppställas däri bl. a. på koloniernas hygieniska standard, vistelsens längd, urvalet av kolonibarn, barnens fördelning på kolonier (småbarnskolonier och skollovskolonier), koloniernas storlek, kolonibyggnadernas läge och planering samt hälsovården bland kolonibarnen.

Kooperativa förbundets och anslutna föreningars verksamhet år 1942. Kooperativa förbundets förvaltningsråd och styrelse ha till kongressen den 4—5 juni 1943 framlagt berättelser över 1942 års verksamhet. Av följande sammanställning över varuavdelningarnas omsättning samt dennas ökning fr. o. m. år 1933 framgår, att mot en omsättning av

270·9 milj. kr. år 1941 stod en sammanlagd varuförsäljning år 1942 av 288·7 milj. kr. Då stegringen av partipriserna under år 1942 varit avsevärd, motsvaras ökningen av försäljningssumman icke av motsvarande ökning av den omsatta varukvantiteten.

	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942
Omsättning, milj. kr. . . .	152·5	165·1	177·7	192·8	217·2	229·9	269·4	279·1	270·9	288·7
Ökning, resp. milj. kr. .	3·0	12·6	12·6	15·1	24·4	12·7	39·5	9·7	— 8·2	17·8
minskning (—) %	2·0	8·3	7·6	8·5	12·7	5·8	17·2	3·6	— 2·9	6·6

Antalet försäljningskontor utgjorde 12, vartill komma de särskilda skobutikerna. Stockholmskontoret uppvisade alltjämt den högsta omsättningen, 66·2 milj. kr., varefter följde Göteborgs försäljningskontor med 36·2 milj. kr.

Försäljningsvärdet av inom förbundets produktionsföretag tillverkade varor uppgick år 1942 till c:a 185 milj. kr. mot 137 milj. kr. närmast föregående år. Bland företagen märkas en margarinfabrik i Norrköping, en kvarn i Stockholm och en i Göteborg, en skofabrik i Örebro och en i Stockholm, en gummifabrik i Gislaved, en konstsilkefabrik i Norrköping, en fodermedels- och oljefabrik i Karlshamn, en porslinsfabrik i Gustavsberg samt en kolningsanläggning i Lycksele. Dessutom omfattade förbundets industriella verksamhet en del övriga företag, såsom spisbrödsfabriker, kafferosterier, konfektionsfabriker, kemisk-teknisk fabrik o. s. v.

Förbundets inlåningsrörelse har under det gångna verksamhetsåret omfattat sparkasse- och kapitalräkning. Ett sammandrag av båda räkningarna giver vid handen, att mot en den 1 januari 1942 innestående behållning av 93·8 milj. kr. stod den 31 december samma år 98·7 milj. kr., vadan de under året insatta medlen (39·3 milj. kr.) och den under året gottskrivna räntan (3·0 milj. kr.) överstigit uttagningarna med 4·9 milj. kr. Vad särskilt sparkasserörelsen beträffar, minskades antalet sparkasseavdelningar från 865 till 863. Antalet motböcker minskades från 125 616 till 122 382. Summan av innestående belopp ökades från 82·3 till 93·6 milj. kr. Behållningen å kapitalräkning uppgick vid årets slut till 5·1 milj. kr.

Förbundets tillgångar och skulder balanserade vid 1942 års slut på 295·8 milj. kr. mot 275·7 milj. kr. ett år tidigare. Årets överskott utgjorde 4·8 milj. kr. För att erhålla en överblick över hela den centrala kooperativa rörelsens tillgångar och skulder bör man inarbeta även dotterföretagens balansräkningar i ovanstående uppgifter. Man finner då, att Kooperativa förbundets och dess dotterföretags tillgångar och skulder vid slutet av år 1942 balanserade på 337·8 milj. kr. mot 301·4 milj. kr. år 1941. Det totala överskottet av såväl förbundets som dotterföretagens verksamhet uppgick år 1942 till 8·2 milj. kr. mot 7·3 milj. kr. ett år tidigare.

Från förbundets bokförlag utgåvos under året ett stort antal böcker och broschyrer i kooperativa samt allmänna ekonomiska och politiska ämnen. Veckotidningen »Vi» och tidskriften »Kooperatören» utkommo i ökade upplagor.

Förbundets studieavdelning, som är inrymd i villaegendomen Vår gård i Saltsjöbaden, har bedrivit en omfattande kursverksamhet. Kurser ha hållits för konsumtionsföreningarnas anställda och funktionärer samt för journalister. I dessa kurser av minst en veckas längd deltogo sammanlagt 1 156 personer. I den s. k. brevskolan inkommo 60 446 kursanmälningar. Av dessa kommo 51 030 på skolans ordinarie kurser, vilket innebär en ökning med 7 698 kurser mot året förut. I beredskapskurserna deltogo 9 416 personer. Antalet under året verksamma gruppkurser uppgick till 3 245 med 49 689 medlemmar.

Vid slutet av år 1942 voro 703 föreningar anslutna till förbundet. Av dessa utgjordes två av de kooperativa försäkringsföretagen Livförsäkringsanstalten Folket och Försäkringsanstalten Samarbete, en av Svenska hushållsföreningen och tjugo av samorganisationer av konsumentföreningar. Medlemsantalet i konsumtionsföreningarna ökades under året med 29 192 och uppgick vid årets slut till 765 700. Antalet försäkringar i Livförsäkringsanstalten Folket uppgick vid årets slut till 288 461 mot 272 106 år 1941.

Omsättningen i de anslutna konsumtionsföreningarna utgjorde under år 1942 731·1 milj. kr. Jämfört med närmast föregående år innebar detta en ökning av 10·3 milj. kr.

eller 1·4 %. Tillägges försäljningen inom PUB:s varuhus och Special-Konsum i Stockholm samt minutförsäljningen i skokonsumbutikerna, bli totalomsättningen 768·2 och ökningen 12·9 milj. kr. Konsumtionsföreningarnas tillgångar och skulder balanserade under år 1942 på 296·0 milj. kr. mot 281·0 milj. året förut, och årets netto utgjorde 26·4 milj. kr. mot 27·0 milj. år 1941.

Förslag om utbildning av byggnadsarbetare efter kriget i England. Våren 1943 har publicerats ett regeringsförslag angående utökning av arbetskraften inom den engelska byggnadsindustrin med tanke på det starka uppsving inom byggnadsverksamheten, som förutses komma att inträda åren närmast efter kriget. Vid undersökningen av de olika problem, som därvid uppställa sig, har regeringen uppmärksammat en uttömmande rapport, som nyligen avgivits till arbetsministern beträffande utbildningsfrågorna inom industrin.

Den nödvändiga utvidgningen av arbetarstammen inom byggnadsindustrin måste noggrant planeras i förhållande till ett byggnadsprogram på lång sikt, och på grundval av tillgängliga fakta beräknar regeringen, att ett byggnadsprogram för en period av 10 å 12 år efter kriget förutsätter en ökning av arbetsstyrkan under en viss tidrymd till omkring 1 250 000 man. Rekryteringen till yrket bör även såvitt möjligt ske i anslutning till den antagliga utvecklingen på längre sikt inom byggnadsbranschen. Vidare böra inom detta område skapas garantier för bättre arbetsvillkor, som bl. a. ställer på avskrivning den tillfälliga anställningsform, som tidigare inneburit den största olägenheten för dessa yrkesarbetare. I det framlagda förslaget förutsättes, att arten och omfattningen av de önskvärda anställningsgarantierna skola bestämmas av industrins egna organ.

Om arbetskraften inom byggnadsindustrin skall kunna uppnå den omfattning, som ovan angivits, måste man vid sidan av den normala yrkesutbildningen av ynglingar anordna särskild utbildning i stor skala av vuxna. Man beräknar att genom statens försorg men i nära samverkan med byggnadsindustrin kunna utbilda upp till 200 000 man under de första tre eller fyra åren av byggnadsprogrammet. Verksamheten skulle bedrivas under inseende av en rådgivande byggnadsnämnd under ordförandeskap av arbetsministern samt en central teknisk utbildningskommitté; därtill skulle komma lokala kommittéer anknutna till arbetsförmedlingen för bl. a. valet av lämpliga personer för denna omskolning. Ett nära samarbete förutsättes mellan denna speciella organisation och undervisningsdepartementet.

Även om dessa anordningar icke behöva träda i full verksamhet förrän slutet på kriget är i sikte, finnes mycket att förbereda redan nu, och den centrala ledningen bör organiseras i en nära framtid.

För att på bästa sätt sörja för den mera normala yrkesutbildningen för ungdom på ifrågavarande område planeras upprättandet av ett lärlings- och utbildningsråd för byggnadsindustrin bestående av ett flertal representanter för intresserade myndigheter och sammanslutningar. Rådet skulle ha till uppgift att i nära kontakt med den ovan nämnda byggnadsnämnden planera och övervaka utbildningen av både arbetare och blivande arbetsledare, men det skulle icke syssla med frågor om löner, arbetstid och sådana arbetsförhållanden, som äro gemensamma för alla arbetare, lärlingar och arbetare under omskolning.

The Ministry of Labour Gazette.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Löneutvecklingen inom industri, handel och samfärdsel m. m. år 1942.

Preliminära sammanställningar rörande lönenivån och löneutvecklingen inom industri och angränsande verksamhetsområden ha tidigare under en följd av år publicerats i junihäftet av Sociala Meddelanden. Då framläggandet av de preliminära uppgifterna avsevärt fördröjt färdigställandet av de definitiva resultaten har på förslag av besparingsberedningen den preliminära bearbetningen av det lönestatistiska materialet slopats fr. o. m. innevarande år. I stället för den preliminära redogörelsen kommer sedermera att i Sociala Meddelanden lämnas en översikt av huvudresultaten av den definitiva bearbetningen.

Under nuvarande förhållanden betingas förändringarna av arbetarnas timförtjänster i främsta rummet av kollektivavtalens bestämmelser om procentuellt tillägg till lönen i visst förhållande till förändringarna av socialstyrelsens levnadskostnadsindex. Det är därför möjligt att på grundval av föreliggande uppgifter om timförtjänstens storlek år 1941 samt utgående procentuella tillägg göra en uppskattning av lönenivåns förändringar under år 1942. Vid en dylik beräkning måste självfallet reservation göras för de fluktuationer av den genomsnittliga lönenivån, som kunna ha ägt rum till följd av olikheter i arbetarnas fördelning efter ålder, kön och utbildning, samt den olika omfattningen av tidlöns-, ackords- och övertidsarbete m. m. Då i fråga om löneinkomsterna per dag, vecka resp. år arbetstidens längd och sysselsättningsförhållandena påverka lönenivån, kan det vara lämpligt att i det följande endast företaga en uppskattning av löneinkomsten per timme.

Enligt de bestämmelser om procentuellt tillägg, som stadgas i det s. k. ramavtalet mellan Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen (se Soc. Medd. årg. 1942, sid. 5) och som tillämpas i flertalet avtal för olika branscher, uppgick vid ingången av år 1942 det rörliga lönetillägget till 12·7 % samt höjdes per den 1 februari till 16·7 %, den 1 maj till 19·2 och den 1 augusti till 20·7 %. Jämfört med år 1941 utgjorde ökningen av lönetillägget 7·4 % i medeltal för hela år 1942, vilket innebar en stegring av den genomsnittliga timförtjänsten för manliga arbetare över 18 år med 0·12 kr., för kvinnliga arbetare över 18 år med 0·07 kr., för minderåriga arbetare med 0·02 kr.[1] samt för samtliga nämnda kategorier av arbetare tillhopa med 0·10 kr. Medelförtjänsten per timme under år 1942 utgjorde enligt de företagna beräkningarna för män över 18 år 1·76 kr., för kvinnor över 18 år 1·08 kr., för minderåriga 0·74 kr. och för samtliga arbetare 1·57 kr.

I vidstående tabell och diagram meddelas med avseende på samtliga arbetare indextalet fr. o. m. 1913 t. o. m. 1942 dels för levnadskostnaderna, dels för

[1] Tillägget utgick för minderåriga arbetare med 30—65 % av tillägget för vuxna arbetare Jfr Soc. Medd. årg. 1942, sid. 5.

År	Indextal (1913 = 100)			År	Indextal (1913 = 100)		
	Levnadskostnader	Löneinkomst per timme	Reallön per timme		Levnadskostnader	Löneinkomst per timme	Reallön per timme
1914	102	104	102	1929	169	281	166
1915	115	109	95	1930	164	289	176
1916	130	118	91	1931	159	289	182
1917	162	147	91	1932	156	284	182
1918	225	213	95	1933	153	274	179
1919	261	284	109	1934	154	274	178
1920	269	372	138	1935	156	279	179
1921	241	366	152	1936	158	281	178
1922	195	267	137	1937	162	290	179
1923	177	253	143	1938	166	307	185
1924	174	258	148	1939	171	321	188
1925	176	266	151	1940	192	346	180
1926	172	268	156	1941	218	372	170
1927	171	270	158	1942 (uppskattn.)	(236)	(401)	(170)
1928	171	274	161				

Löneutvecklingen för industriarbetare m. fl. under åren 1913—1942.

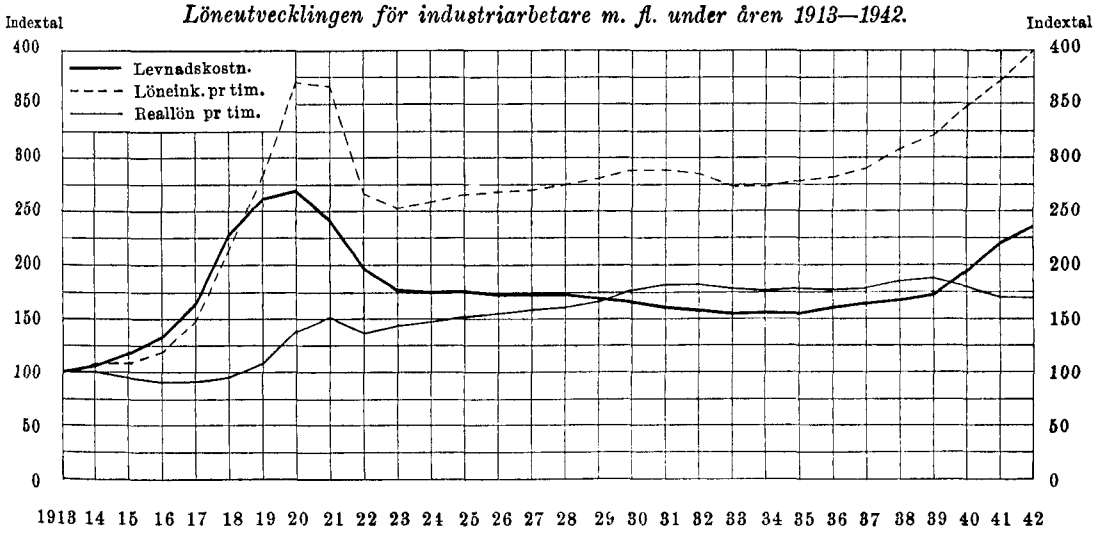

penninglönen (standardberäknad med hänsyn till oförändrad proportion av manliga, kvinnliga och minderåriga arbetare).

I jämförelse med basåret 1913 visar timförtjänsten en stegring av ungefär 301 % för hela gruppen. Sedan år 1929 har den nominella timförtjänsten ökat med i genomsnitt 43 %. Sedan krigsutbrottet år 1939 var ökningen c:a 25 %. Större delen av denna ökning i den nominella lönenivån ägde rum under åren 1940—1942.

Med ledning av i tabellen meddelade indextal kan i fråga om timförtjänsten reallönen beräknas ha varit densamma år 1942 som år 1941. Vid jämförelse mellan redogörelseåret och år 1929 visar reallönen per timme beräknat en stegring av c:a 2 %. Sedan år 1939 har reallönen nedgått med c:a 10 %.

Bostadsmarknaden i rikets städer omkring den 1 april 1943.

Sedan 1922 har socialstyrelsen årligen på grundval av uppgifter från kommunala myndigheter — sedan 1939 byggnadsnämnderna — verkställt undersökningar rörande bostadsmarknadens allmänna utveckling i rikets städer, sådan den framträtt vid oktoberflyttningarna.[1] Under de två senaste åren ha dessutom liknande undersökningar utförts beträffande läget på bostadsmarknaden omkring den 1 april. Även i år har socialstyrelsen från byggnadsnämnderna i rikets samtliga 120 städer införskaffat uppgifter angående dels förhållandena på bostadsmarknaden omkring den 1 april, dels utsikterna för bostadsproduktionen under innevarande byggnadssäsong. I det följande lämnas en redogörelse för undersökningens resultat.

Bostadstillgången. I nedanstående tablå ges en sammanfattning av byggnadsnämndernas omdömen rörande tillgången på lägenheter av olika slag omkring den 1 april 1943. Materialet har, liksom vid föregående tillfällen, uppdelats på större och mindre städer, d. v. s. städer, där invånarantalet den 1 januari 1943 översteg, resp. understeg 10 000; den förra gruppen omfattar 50, den senare 70 städer. Det är att märka, att vissa byggnadsnämnder icke besvarat samtliga frågepunkter, varför såväl i denna som i följande tablå sammanlagda antalet redovisade städer i vissa fall understiger 120.

	Antal städer, där tillgången på lägenheter uppgivits vara:											
	Större städer				Mindre städer				Samtliga städer			
Omoderna lägenheter.	god	till-räck-lig	knapp	otill-räck-lig	god	till-räck-lig	knapp	otill-räck-lig	god	till-räck-lig	knapp	otill-räck-lig
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	2	3	44	—	7	18	42	—	9	21	86
1 rum och kök . . .	—	—	3	47	—	3	17	50	—	3	20	97
2 rum och kök . . .	—	1	3	46	—	1	22	47	—	2	25	93
3 o. fl. rum och kök	—	4	12	34	1	13	27	29	1	17	39	63
Moderna lägenheter.												
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	—	—	4	46	—	2	16	51	—	2	20	97
1 rum och kök . . .	—	—	4	46	—	—	10	60	—	—	14	106
2 rum och kök . . .	—	—	6	44	—	1	8	61	—	1	14	105
3 o. fl. rum och kök	—	3	16	31	—	4	27	39	—	7	43	70

I det övervägande flertalet städer bedömdes tillgången på lägenheter av alla storleksklasser som knapp eller otillräcklig. God tillgång rapporterades i ett enda fall, nämligen i Djursholm beträffande omoderna lägenheter om minst 3 rum och kök. Tillräcklig tillgång uppgavs ej heller annat än undantagsvis. Möjligen skulle man ur siffrorna kunna utläsa en något bättre tillgång på lägenheter med minst 3 rum och kök än på mindre lägenheter. Någon skillnad

[1] Redogörelser för dessa undersökningar ha regelbundet publicerats i Soc. Medd., senast i årg. 1942, sid. 920.

mellan tillgången på moderna och omoderna lägenheter förelåg knappast i de större städerna. I de mindre städerna var däremot knappheten på omoderna lägenheter ej fullt så stor som på moderna. Enligt de i tablån anförda siffrorna skulle tillgången på lägenheter i de mindre städerna i allmänhet ha varit något bättre än i de större.

En jämförelse mellan byggnadsnämndernas uppgifter om bostadstillgången den 1 april 1943 och motsvarande uppgifter i oktoberenquêten 1942 ger till resultat, att bostadstillgången sedan oktober 1942 knappast undergått någon förändring. Byggnadsnämndernas uppgifter till aprilenquêten om utvecklingen från den 1 januari till den 1 april 1943 tyda också på en i stort sett oförändrad bostadstillgång. En sammanfattning av dessa uppgifter lämnas i följande tablå:

Antal städer, där tillgången på lägenheter den 1 april 1943, jämfört med den 1 januari 1943, uppgivits vara:

	Större städer			Mindre städer			Samtliga städer		
Omoderna lägenheter.	mindre	oförändrad	större	mindre	oförändrad	större	mindre	oförändrad	större
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	8	38	2	5	60	1	13	98	3
1 rum och kök	10	37	2	5	62	2	15	99	4
2 rum och kök	8	39	2	7	59	3	15	98	5
3 o. fl. rum och kök . . .	6	41	2	5	63	1	11	104	3
Moderna lägenheter.									
Enkelrum, 1 rum o. kokvrå	9	38	2	7	59	2	16	97	4
1 rum och kök	10	34	5	6	60	3	16	94	8
2 rum och kök	8	35	6	7	58	4	15	93	10
3 o. fl. rum och kök . . .	6	39	4	8	57	4	14	96	8

Ökning eller minskning av bostadstillgången rapporteras från relativt få städer. Antalet städer med minskning var genomgående något större än antalet städer med ökning.

Från flertalet större och mindre städer uppgavs, att bostäder, som utdömts eller bort utdömas, varit i bruk på grund av brist på billiga lägenheter. I Norrköping voro sålunda 500 dylika lägenheter bebodda och i Karlskoga 535.

Byggnadsnämnderna ha även lämnat vissa uppgifter om förekomsten av husvillhet. I 21 större och 17 mindre städer funnos den 1 april sammanlagt 426 hushåll, varav 374 med barn, vilka på grund av husvillhet provisoriskt inkvarterats genom kommunens försorg. I Karlskoga voro ej mindre än 81 hushåll, av vilka 76 hade barn, provisoriskt inkvarterade. Som orsak till husvillheten nämnes i allmänhet bristande tillgång på smålägenheter och i några få fall bristande hyresbetalningsförmåga. Från de flesta städer uppgavs, att svårigheter framträtt både för nybildade familjer och för nyanställda från annan ort att finna bostäder inom stadens område. Bostadsfrågan löstes i sådana fall vanligen på så sätt, att vederbörande skaffade sig bostad utanför staden eller innebodde hos t. ex. släktingar. Enligt uppgift skulle sålunda i ungefär halva antalet städer inneboendesystemet ha blivit mer utbrett än tidigare.

Utsikterna för bostadsproduktionen. Byggnadsnämnderna skulle dels uppgiva ungefärliga antalet lägenheter, som tillförts bostadsmarknaden mellan 1 okto-

ber 1942 och 31 mars 1943, och dels antalet lägenheter, som genom nybyggnadsverksamhet kunde väntas bli tillförda bostadsmarknaden mellan 1 april och 15 oktober 1943. För 46 större städer uppgavs tillskottet mellan 1 oktober 1942 och 31 mars 1943 till 9 168 lägenheter och för 66 mindre städer till 1 593 lägenheter. Tillskottet mellan 1 april och 15 oktober 1943 uppskattades i de 46 större städerna till c:a 15 800 lägenheter och i de 66 mindre städerna till c:a 2 300 lägenheter. Härav beräknades i de större städerna c:a 4 300 lägenheter bli färdiga före och c:a 11 500 lägenheter efter den 1 juli 1943. Motsvarande siffror för de mindre städerna voro 500 och 1 800.

I 48 större och 56 mindre städer hade åtgärder vidtagits eller planerats av kommunala organ för förbättring av bostadsförsörjningen, medan i 1 större och 12 mindre städer dylika åtgärder ej vidtagits eller planerats; för 1 större och 2 mindre städer har frågan ej besvarats.

Skyddshemmens verksamhet år 1942.

Enligt den av skyddshemsinspektören avgivna verksamhetsberättelsen för år 1942, vilken här nedan i huvudsak återgives, har elevbeläggningen vid skyddshemmen under året ökat väsentligt.

Nedanstående tablå ger en bild av omsättningen av eleverna inom skyddshemmen under året. Ökningen respektive minskningen av elevantalet vid hemmen framgår ävenledes av tablån.

	I hemmen vid årets början	Under året intagna	Under året avgångna	I hemmen vid årets slut	Ökning under året	Minskn. under året
Skyddshem för gossar . . .	681	548	416	813	132	—
» » flickor . . .	467	335	322	480	13	—
Samtliga skyddshem	**1 148**	**883**	**738**	**1 293**	**145**	—

Av de under året intagna kommo 425 gossar och 234 flickor, eller tillsammans 659 elever, från barnavårdsnämnd, medan 104 elever överförts från annat skyddshem och 120 vid intagningen varit villkorligt utskrivna eller utackorderade.

Förändringarna under året med avseende på villkorligt utskrivna och utackorderade elever angivas i följande sammanställning:

	Villkorligt utskrivna		Villkorligt utskrivna, som slutligt utskrivits under året	Utackorderade	
	vid årets början	vid årets slut		vid årets början	vid årets slut
Skyddshem för gossar	446	549	151	15	16
» » flickor	290	355	119	3	6
Samtliga skyddshem	**736**	**904**	**270**	**18**	**22**

Elevbeläggningen vid samtliga skyddshem har under år 1942 ökat med 12·6 %. Under år 1941 uppgick ökningen till 9·4 %. Ökningen har varit störst vid skolhem för gossar (65) och skol- och yrkeshem (41). Beträffande flickorna hänför sig ökningen övervägande till hemskolorna.

Åldersfördelningen av de elever, som under året nyintagits i skyddshemmen — även från andra skyddshem överförda — framgår av följande tablå.

Hem	Antal elever						
	under 9 år	9—11 år	12—14 år	15—17 år	18—19 år	20—21 år	över 21 år
Skolhem för gossar	—	57	87	3	—	—	—
» » flickor	—	6	20	10	—	—	—
Yrkeshem	—	—	24	101	3	—	—
Skol- och yrkeshem	1	15	47	59	5	—	—
Hemskolor	—	—	16	125	14	2	—
Ungdomshem för män	—	—	—	—	13	1	—
» » kvinnor	—	—	—	—	25	5	1
Jordbrukshem för gossar	—	—	4	19	—	—	—
» » flickor	—	—	3	8	2	—	1
Hem för själsligt abnorma gossar	2	4	8	18	8	1	—
» » » » flickor	—	3	8	17	12	3	2
Samtliga skyddshem	3	85	217	360	82	12	4

Observationsförfarandet vid intagning av elever har under året tillämpats i 264 fall. Observationsutlåtanden ha avgivits rörande 254 elever. På grund härav ha 212 elever definitivt intagits å det hem, varest observationen skett, 18 överförts till annat skyddshem, 1 till allmän uppfostringsanstalt, 8 till sinnesslöanstalt och 1 till sinnessjukhus samt 4 utackorderats och 2 återlämnats till barnavårdsnämnd; för 8 elever hade definitiv placering vid årets utgång ej beslutats.

Antalet villkorligt utskrivna, som under år 1941 ökade med 14·4 %, ökade under år 1942 med 22·3 % eller från 736 vid årets början till 904 vid dess slut. Ökningen gällde till största delen barn och ungdom över skolåldern.

Till andra vårdformer ha direkt från skyddshemmen överflyttats följande antal elever, nämligen till uppfostringsanstalten å Bona 19, uppfostringsanstalten å Viebäck 3 och till annan vårdform 31 elever.

Folkskoleundervisningen vid skyddshemmen har varit fördelad på 23 läraravdelningar. Antalet elever vid dessa var vid slutet av höstterminen 384 (vid slutet av höstterminen 1941 296). Av dessa voro enligt uppgift 246 normalt begåvade, 115 tillhörde hjälpklasstadiet och 23 kunde betecknas som sinnesslöa.

De sinnesslöa ha vanligen intagits å skyddshem för observation, emedan det icke varit möjligt att konstatera sinnesslöheten enbart med ledning av det av barnavårdsnämnderna företedda utredningsmaterialet. De sinnesslöa överföras till sinnesslöanstalt, så snart plats erhållits. Hjälpklasseleverna ha, liksom under år 1940, beretts undervisning i särskild läraravdelning vid de skolhem där två lärare funnits anställda. Vid övervägande antalet hem har det

emellertid på grund av ekonomiska skäl trots överbeläggning endast kunnat anställas en lärare. Undervisningen har där med nödvändighet blivit mindre effektiv. Ett fåtal elever med särskilt god begåvning har erhållit mera kvalificerad undervisning. — Fortsättningsskolegruppernas antal var 23 med 275 elever.

Antalet elever i de olika utbildningsgrenarna vid yrkeshem, skol- och yrkeshem samt yrkes- och ungdomshem framgår av följande tablå.

Mekanisk verkstad	82	Jordbruk	146
Snickeriverkstad	75	Trädgård	63
Skrädderiverkstad	14	Övriga arbetsområden	62
Skomakeriverkstad	1		

Utöver den tidigare organiserade undervisningen i hantverksyrken — mekaniskt verkstadsarbete och snickeri — har under år 1942 vid de tre yrkeshemmen anordnats utbildning i ett tredje sådant yrke. Två av yrkeshemmen ha valt skrädderi och det tredje tapetseraryrket.

Vid hemskolorna har undervisningen liksom tidigare varit anordnad så, att huvudvikten lagts på en grundläggande utbildning i husligt arbete. Därjämte har undervisning förekommit i sömnad, tvätt, vävning, trädgårdsskötsel och i viss utsträckning i jordbruksarbete. Elever, som vistas i hemskola mer än ett år, ha haft tillfälle att i någon mån specialisera sig inom något av nämnda arbetsområden.

Eleverna ha beretts tillfälle att deltaga i konfirmationsundervisning. 175 elever ha konfirmerats.

Den fysiska fostran har varit föremål för mycket stort intresse. Vid samtliga gosshem funnos idrottsföreningar. Inom idrottsföreningarna ha bedrivits de flesta idrotter, som lämpa sig för barn och ungdom, och ett stort antal idrottsmärken av olika slag har erövrats. Scoutföreningar finnas såväl vid flickhem för olika åldrar som vid skolhem för gossar.

Idrotten ger skyddshemseleverna möjligheter till önskvärd kontakt med barn och ungdom utanför hemmen. Tävlingar av olika slag med främmande föreningar och skolor äro rätt vanliga och utbyte och samarbete på denna punkt med vissa ungdomsorganisationer torde vara att rekommendera. Vid tillsättandet av tjänster som assistenter, lärare och arbetsledare vid gosshemmen tages alltid hänsyn till de sökandes lämplighet att leda gymnastik med lek och idrott.

Minnesböckerna för 894 elever, vilka den 31 december 1942 voro villkorligt utskrivna, ha varit föremål för granskning. Eleverna, som representera alla slag av skyddshem, ha varit utskrivna längre eller kortare tid. Då den villkorliga utskrivningen utom för ungdomshemmens elever upphör vid uppnådda 21 års ålder, voro de flesta eleverna under denna ålder.

Elevernas fördelning mellan olika arbetsområden vid utskrivningen framgår av vidstående uppställning.

Gossar	
Jordbruksarbete	154
Trädgårdsarbete	37
Mekanisk verkstad och smedja	73
Snickeriverkstad	13
Skrädderi	3
Bageri	11
Sjömansyrket	1
Lagerarbete	5
Fabrik, varv och dylikt	98
Försvarsväsendet (fast anställning)	16
Värnpliktstjänstgöring	3
Springpojksanställning och dylikt	28
Övriga arbetsområden (målare, bokbindare, slaktare, plåtslagare, kontorist m. m.)	43
Fortsatt skolgång	28
Uppgift saknas (varav 2 på sinnessjukhus)	32
Summa	545

Flickor	
Hembiträde	219
Biträde å sjukhus och dylikt	30
Barnsköterska	4
Sömmerska	8
Fabrik	5
Bageri	2
Tvättinrättning	6
Affärsanställning	7
Damfrisörska	1
Springflicka	3
Hjälper till i hemmet	31
Eget hem	5
Fortsatt skolgång	15
Utbildning utom hemmet	7
Övriga arbetsområden	4
Uppgift saknas (överförda till Frälsningsarméns räddningshem)	2
Summa	349

Bostadsförhållandena ha ordnats på följande sätt vid utskrivningen av ovanstående elever.

	Gossar	Flickor		Gossar	Flickor
I föräldrahemmet	260	60	Hos arbetsgivare	182	240
Hos släktingar	21	9	Inneboende	18	9
I eget hem	—	5	Bor kvar i skyddshemmet	4	—
I fosterhem	13	9	I internatskola	3	5
I lärlingshem	15	3	Uppgift saknas	[1] 30	[2] 9

Tillsynen över de villkorligt utskrivna har i vissa fall underlättats genom förordnande av särskilda övervakare.

På grund av de upplysningar, som anteckningarna i minnesböckerna ge om elevernas vandel efter utskrivningen, har ett bedömande gjorts, som ligger till grund för följande sammanställning.

	Gossar	Flickor
God vandel	351	244
Mindre god vandel	109	63
Dålig vandel	21	13
Uppgift saknas	64	29
Summa	545	349

Då uppgifterna i detta stycke i åtskilliga fall varit ofullständiga, göra siffrorna icke anspråk på ett exakt återgivande av de villkorligt utskrivna skyddshemselevernas vandel. I de fall, där uppgift saknas, är detta oftast be-

[1] Därav 4 volontäranställning, 1 värnpliktstjänstgöring, 2 å sinnessjukhus.
[2] Därav 3 villkorligt utskrivna till anstalt utanför skyddshemsorganisationen.

roende på att vederbörande elev varit utskriven så kort tid, att något bedömande av vandeln icke kunnat ske.

Skyddshemsorganisationens omfattning har under året icke undergått några större förändringar. Av de statliga skyddshemmen ha Gräskärrs skolhem ombyggts och reparerats. Ljungaskogs och Sundbo yrkeshem ha försetts med nya byggnader efter inträffade eldsvådor. Vid de icke-statliga skyddshemmen ha vissa byggnadsarbeten utförts. Sålunda har Gudmundsgården färdigställts och tagits i bruk, Margretelund försetts med tjänstebostäder m. m. samt Härsjögården och Morängen utbyggts.

Skolhemsavdelningen vid Stockholms stads skyddshem Skrubba, som varit nedlagd, togs ånyo i bruk under år 1942 och elever från andra orter än Stockholms stad ha i rätt stor utsträckning fått placeras på denna skolhemsavdelning.

De förhandlingar, som under år 1941 förts med huvudmännen för samtliga icke-statliga skyddshem utom dem som ägas av Stockholm och Göteborg, ha resulterat i nya avtal, som fastställts under år 1942.

Regleringar av befattningarna vid de icke-statliga skyddshemmen ha godkänts för att ansökningar skulle kunna göras hos statens pensionsanstalt om tjänsternas förenande med pensionsrätt i anstalten. Tjänstepensionsreglementet för arbetare har under året gjorts tillämpligt på viss personal vid de statliga skyddshemmen. Beslut ha fattats om tillgodoräknande av föregående tjänstetid samt om vederbörandes hänförande till viss pensionsgrupp.

Inom skyddshemsinspektionen ha under året utarbetats undervisningsplaner för yrkeshemmens olika yrkesgrenar samt för hemskolorna. Vidare har uppgjorts en förebild till reglemente för undervisning i folk- och fortsättningsskolor vid skyddshem. Dessutom ha fastställts normalinstruktioner för samtliga vid skyddshemmen förekommande befattningar liksom instruktion för psykiatrisk rådgivare. Ett inom inspektionen uppgjort förslag till specialbokföring för jordbruksdrift, verkstadsdrift samt tvättinrättningar har underkastats riksräkenskapsverkets granskning, varefter det fastställts.

Statens institut för folkhälsan har biträtt med granskning av utspisningsredogörelser, som infordrats från skyddshemmen. Dessa underkastades en näringsfysiologisk bearbetning och förslag framlades till matordning, lämplig att följa under rådande förhållanden. Till skyddshemmen kunde sålunda utsändas matsedlar, recept, åtgångsstater samt uppgifter om matens näringsvärde för dag och person.

Sammanlagt ha under året inom skyddshemsinspektionen handlagts 1 777 ärenden. Motsvarande antal för år 1941 var 1 513. Vid sidan av nämnda ärenden ha under år 1942 utgått 1 323 skrivelser mot 1 236 föregående år.

Den psykiatriske rådgivaren vid skyddshemsinspektionen har utarbetat en särskild redogörelse för hälso- och sjukvården vid skyddshemmen.

Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i maj 1943.

De noteringar av minuthandelspriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i sammandragstabellen på följande sidor, ha insamlats på socialstyrelsens 49 ombudsorter omkring mitten av maj och bearbetats på samma sätt som närmast föregående månader.[1] Även samma viktsystem, som tillämpades föregående månader, har använts vid uträknandet av indextalen för maj.

Mellan april och maj ha en del prisförskjutningar ägt rum, av vilka alla mera betydande bero på att priskontrollnämnden vidtagit vissa ändringar av gällande normalpriser. Detta gäller t. ex. kött, där höjningarna och sänkningarna dock i stort sett uppväga varandra, och fläsk, där en genomgående ökning skett. Sänkning har ägt rum i fråga om ägg, strömming m. fl. fisksorter och potatis. Effekten av dessa och andra smärre förändringar har blivit en sänkning av livsmedelsindex med en enhet i såväl 1935 som 1914 års serie såsom nedan skall visas.

Inom posten bränsle och lyse har ingen förändring skett sedan föregående månad. Vid beräkningen av kostnaden för elektrisk ström har räknats med vintertaxa å samtliga orter.

I förhållande till prisläget i december 1942 innebära de antydda prisändringarna, att livsmedelsposten i maj låg endast 0·04 % högre än i december mot 0·57 % i april. Posten bränsle och lyse låg i maj liksom i april 0·80 % högre än i december. För posterna livsmedel, bränsle och lyse tillhopa var ökningen 0·15 %. Anknytas de sålunda framräknade förändringarna till de officiella indextalen i december 1942, erhållas i serien med år 1935 som bas indextalen 161 för livsmedel, 182 för bränsle och lyse samt 163 för livsmedel, bränsle och lyse tillhopa. Vid anknytning till juli 1914 erhållas för samma poster indextalen 207, 250 och 212. En jämförelse av prisutvecklingen sedan år 1935 lämnas i följande tablå.

	Årsmedeltal								1942	1943			
	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	dec.	febr.	mars	april	maj
År 1935 = 100													
Livsmedel	100	104	108	111	116	132	151	162	161	162	162	162	161
Bränsle och lyse .	100	102	108	110	111	146	164	177	180	181	180	182	182
Tillhopa	100	104	108	111	115	133	153	163	163	164	164	164	163
Juli 1914 = 100													
Livsmedel	129	133	138	143	148	169	194	208	207	208	208	208	207
Bränsle och lyse .	137	140	149	152	152	201	226	244	248	249	248	250	250
Tillhopa	130	134	140	144	149	173	198	212	211	212	212	213	212

Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för bostad, kläder, skatter m. m.), vilket uträknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen för mars 1943 153, om år 1935 tages till basperiod, och 240, om juli 1914 sättes lika med 100.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1943, sid. 302, där en redogörelse lämnas för nya grunder för indexberäkning och prisinsamling.

Detaljhandelspriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse i genomsnitt för 49 orter 1914—maj 1943.

K = kortransonering. N = normalpriser. Ö = överenskommelsepriser. B = beslag och prisreglering.
Medieval stil betecknar medeltal av noteringar från 15 orter.

Varuslag	Gällande regleringar maj 1943	1914[7]	1935	Aug. 1939	1942	Maj 1942	Dec. 1942[10]	Mars 1943	April 1943	Maj 1943	Majprisernas förändringar i % sedan aug. 1939	Majprisernas förändringar i % sedan maj 1942
Mjölk, oskum. resp. stand. l	N	15	21·5	25·2	28·8	28·8	28·9	28·9	28·9	28·9	+ 15	0
Ost, helf. resp. fetth. 27 + [1] kg	K,N	162	177	215	270	267	276	275	275	275	·	+ 3
Mejerismör . . . . . »	K,N	239	268	341	455	455	456	456	456	456	+ 34	0
Bordsmargarin, ej smörbl. »	K,N	144	135	170	300	300	300	300	300	300	+ 76	0
Ägg, färska . . . . . »	K,N	142	154	172	332	320	374	374	375	[11] 330	·	·
Nötkött: stek . . . . . »	K,N	116	179	218	326	312	318	319	319	332	+ 52	+ 6
soppkött . . . »	K,N	95	143	169	264	270	273	275	276	262	+ 55	— 3
malet (köttfärs) »	K,N	·	172	208	310	310	311	311	311	311	+ 50	0
Gödkalvkött: stek . . . »	K,N	130	217	269	379	393	359	359	359	366	+ 36	— 7
bog . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(325)	325	325	317	·	·
Fårstek, färsk . . . . . »	K,N	130	205	260	427	417	467	473	475	466	+ 79	+ 12
Hönskött . . . . . »	N	·	124	157	385	382	416	408	408	413	+ 165	+ 9
Kaninkött . . . . . »	N	·	·	·	·	·	(450)	370	371	370	·	·
Fläskkotlett i bit . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(362)	371	372	390	·	
Salt sidfläsk . . . . . »	K,N	137	182	230	354	351	358	367	366	386	+ 68	+ 10
Rökt skinka, rullad . . »	K,Ö[6]	·	312	369	528	521	542	525	530	536	+ 46	+ 4
Fläskkorv . . . . . »	K,Ö[6]	·	·	172	280	273	294	295	296	296	+ 72	+ 9
Falukorv . . . . . »	K,Ö[6]	·	·	·	·	·	(325)	327	330	331	·	·
Oxlever . . . . . »	K,N	·	·	·	·	·	(289)	289	289	290	·	·
Blodpudding . . . . . »	K,Ö[6]	·	·	·	·	·	(186)	167	166	166	·	·
Fiskfärs, kokt . . . . . »	Ö	·	·	·	·	·	(278)	278	279	275	·	·
Färsk fisk: sill . . . . »	N	35	62	74	116	90	106	101	112	[12] 122	·	·
strömming . »	N	39	57	64	131	131	143	139	139	133	+ 110	+ 2
makrill . . »	N	·	·	·	·	·	—	—	167	[12] 155	·	·
abborre . . »	N	76	110	112	216	212	219	204	203	201	+ 79	— 5
gädda . . . »	N	110	153	168	322	297	319	301	300	299	+ 78	+ 1
torsk . . . »	N	57	89	90	172	149	147	150	151	[13] 123	·	·
rödspotta . . »	N	81	145	150	293	289	271	273	277	[12] 238	·	·
kolja . . . . »	N	·	116	116	244	225	213	221	221	[12] 195	·	·
Salt sill . . . . . »	K,N	45	62	55	203	195	206	—	218	[13] 226	·	·
Ansjovis, hel . . . ½ burk	N	·	·	·	·	·	(146)	146	146	145	·	·
Vetemjöl . . . . . kg	K	33	38	43	47	47	47	47	47	47	+ 9	0
Rågmjöl . . . . . »	K	23	24	27	33	33	34	34	34	34	+ 23	+ 1
Samsiktmjöl[2] . . . . . »	K	29	33	36	40	40	37	37	37	37	·	·
Havregryn, ångprep. . . »	K	42	35	43	66	67	61	60	60	60	+ 38	— 10
Risgryn . . . . . »	K,N	41	40	45	135	140	140	140	140	140	+ 213	0
Makaroner . . . . . »	K	·	·	·	79	79	79	79	79	79	·	— 1
Grovt spisbröd . . . . »	K,Ö	43	59	66	80	79	81	81	81	81	+ 24	+ 2
Knäckebröd . . . . . »	K,Ö	·	82	85	95	95	96	96	96	96	+ 13	+ 1
Sötlimpa (V-R-bröd) . . »	K,N	40	58	66	76	79	72	72	72	72	+ 9	— 9
Samsiktbröd . . . . . »	K,N	·	·	·	·	·	·	66	65	66	·	·
Grovt rågbröd . . . . . »	K,N	31	45	51	62	63	60	59	59	59	+ 16	— 8
Skorpor av vete . . . . »	K	78	132	144	189	188	191	192	193	193	+ 34	+ 2
Matbröd ⎫ bakat m. vatten »	K,N	46	72	82	93	94	92	92	92	92	+ 13	— 2
av vete ⎭ bakat m. mjölk »	K,N	61	85	96	104	105	103	100	100	100	+ 4	— 5
Mjukt kaf- ⎫ bullar o. d. »	K	·	97	113	157	156	158	159	159	159	+ 40	+ 2
febröd ⎭ wienerbröd »	K	·	·	·	·	·	(292)	296	297	297	·	·
Kaffe: santosblandning . »	K	·	291	288	530	527	544	550	551	550	+ 91	+ 4
mest gångbara sort . »	K	·	·	·	563	561	576	579	580	580	·	+ 3
Kaffesurrogat . . . . . »		·	·	·	249	249	249	229	229	229	·	— 8
Kakao i paket . . . . . »	K	·	·	·	·	·	·	370	370	370	·	·
Bitsocker . . . . . »	K	65	46	48	68	66	70	70	70	70	+ 46	+ 6

(Forts.) DETALJHANDELSPRISER (I ÖRE) PÅ LIVSMEDEL, BRÄNSLE OCH LYSE I GENOMSNITT FÖR 49 ORTER 1914—MAJ 1943.

Varuslag	Gällande regleringar maj 1943	1914 [7]	1935	Aug. 1939	1942	Maj 1942	Dec. 1942 [10]	Mars 1943	April 1943	Maj 1943	Majprisernas förändringar i % sedan aug. 1939	Majprisernas förändringar i % sedan maj 1942
Matsalt . . . . . kg		10	15	15	25	25	25	25	25	25	+ 66	0
Jäst . . . . . hg		·	·	·	·	·	·	17	17	17	·	·
Gula ärter . . . . . kg	K,N	35	48	41	84	85	80	80	80	80	+ 93	— 6
Bruna bönor . . . . . »	K,N	49	62	113	142	142	141	142	142	141	+ 25	0
Ärter på burk, hush.- ½ burk	N	·	46	53	83	81	92	94	94	94	+ 78	+16
Potatis, gammal . . . . kg	N	9	12·2	[9]15·7	24·7	27·5	19·3	20·6	20·3	20·0	+ 27	—27
» » . . 100 kg	N	·	896	—	2 017	2 347	1629	1 752	1 709	1 700	—	—28
Morötter, ej färska . . kg		·	27	36	54	77	33	35	36	37	+ 8	—50
Kålrötter . . . . . »		·	·	·	·	·	·	24	24	24	·	·
Vitkål . . . . . »		·	24	29	55	91	28	35	44	56	+ 93	—39
Lök, gul . . . . . »	N	·	·	·	·	·	(190)	180	177	180	·	·
Ätäpplen: svenska . . . »	N	} ·	101	94	252	372	{167	186	172	—	·	·
importerade . »	N	}					{ ·	352	354	355	·	·
Apelsiner[3] . . . . . »	N	·	76	82	237	363	—	224	227	224	+174	— 8
Citroner . . . . . »	N	·	·	·	·	·	(223)	200	201	207	·	·
Katrinplommon . . . . »	K,Ö	·	101	84	190	175	204	205	205	205	+144	+17
Tork. äpplen (ringäpplen) »	K,Ö	·	·	·	298	289	327	328	328	328	·	+14
Torkade nypon, orensade »		·	·	·	·	·	(373)	372	368	369	·	·
Pilsner . . . . . 1/3 l		·	24	24	32	31	32	32	32	32	+ 34	+ 2
Svagdricka[4] l		6	15	16	21	21	22	24	24	24	·	·
Elektrisk ström (inkl. div. avg.) . . . . . kWh		·	35	32	34	33	34	34	34	33	+ 2	0
Kokgas (inkl. div. avg.) kbm		·	17	17	24	24	24	24	24	24	+ 44	— 1
Björkved, helved, hemk. »	N	740	945	1 125	1 985	1 955	2025	2 030	2 030	2 030	+ 80	+ 4
Barrved, » » »	N	595	730	885	1 745	1 685	1825	1 825	1 830	1 830	+106	+ 9
Pannved, » »[5] »	N	·	·	·	1 590	1 545	1645	1 400	1 450	1 450	·	·
Kol: antracit-, hemkört hl	B	411	614	637	985	987	981	979	979	979	+ 54	— 1
hushålls-, prima hemk. »	B	242	291	326	571	572	568	570	570	570	+ 75	0
Koks: c:a 20—40 mm hemk. »	B	·	[8]330	[8]263	[8]511	511	512	513	513	513	+ 95	0
c:a 40-60 el. 60-80 mm »	B	·	[8]215	[8]249	[8]481	481	481	483	483	483	+ 94	0

[1] T. o. m. mars 1941 helfet ost, därefter ost med 27—30 % fettbalt i torrsubstansen. — [2] T. o. m. oktober 1942 avse noteringarna rågsikt. — [3] T. o. m. 1942 ha priserna omräknats från noteringar per dussin. — [4] T. o. m. februari 1943 avse noteringarna priset per 1 liter vid köp av 10 liter. — [5] Fr. o. m. mars 1943 avse noteringarna priset vid köp av större kvantitet (bränslekommissionens prisklass B). — [6] Överenskommelsepris på samtliga ombudsorter utom Värnamo, Växjö, Västervik, Visby, Karlskrona, Varberg, Lysekil, Vänersborg, Tidaholm, Mora, Gävle och Söderhamn. — [7] 44 orter. — [8] Priserna ha omräknats från noteringar per 100 kg. — [9] Medeltal av juli-priserna på gammal och augustipriserna på färsk vara. — [10] Priserna inom parentes äro beräknade. — [11] Avser endast runmärkta ägg fr. o. m. maj. — [12] Avser endast storlek 2 fr. o. m. maj. — [13] Avser endast storlek 1 fr. o. m. maj.

*

Riksbankens konsumtionsprisindex har i samarbete med socialstyrelsen fullföljts enligt samma metod som tidigare (se Soc. Medd. årg. 1938, sid. 127). Indextalen, vilka grunda sig på uppgifter från 15 orter, avse den vecka, i vilken den 15:e ingår. Generalindextalen framgå av nedanstående uppställning.

Sept. 1931	Aug. 1939	Maj 1942	Mars 1943	April 1943	Maj 1943
100·0	107·3	153·9	159·6	159·5	159·3

Sättes augusti 1939 = 100, blir generalindextalet för maj 148·5.

Arbetsmarknaden under maj 1943.

Läget på arbetsmarknaden under maj månad kännetecknades av en fortsatt säsonguppgång med starkt ökad efterfrågan på arbetskraft inom skilda områden av näringslivet.

I det följande anförda data från de statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden, ge en översikt av förhållandena under maj med avseende på tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt sysselsättning och arbetslöshet.

Vid de offentliga arbetsförmedlingarna visade verksamheten en betydande ökning. Antalet arbetssökande var 5 % och antalet lediga platser 15 % högre i maj än i april. Ökningen av utbudet gällde huvudsakligen kvinnlig arbetskraft, under det att stegringen av efterfrågan avsåg i nästan lika stor utsträckning manlig som kvinnlig arbetskraft. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser blev som en följd av de inträffade förändringarna i tillgång och efterfrågan endast 99 i maj mot 109 i april. Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under redovisningsmånaden över 84 800 platser (varav 56 800 manliga och 28 000 kvinnliga), vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för april innebär en ökning med 15 %.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsindex hade, vad beträffade industri och angränsande verksamhetsområden, de företagna rekryteringarna av i främsta rummet säsongarbetare medfört en ökning av antalet sysselsatta arbetare med bortåt 3 % i slutet av maj, jämfört med föregående redovisningstillfälle i slutet av april. — Poängsiffran för arbetstillgången var ävenledes något högre eller 3·8 i maj mot 3·7 i april; de anförda poängtalen beteckna närmast »god arbetstillgång».

De senast tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden utvisa, att vid utgången av april månad 5·8 % av de rapporterande förbundens medlemmar voro redovisade såsom arbetslösa mot 6·4 % en månad tidigare.

Antalet till arbetsmarknadskommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa utgjorde vid maj månads utgång 6 247, vilket innebär en minskning sedan föregående månad med 959 eller 13·3 %. Av de hjälpsökande voro 3 166 sysselsatta vid angelägna arbeten för försvaret och folkförsörjningen, varför antalet i egentlig mening arbetslösa endast utgjorde 3 081.

En sammanfattande jämförelse av ovan behandlade data med motsvarande uppgifter för samma tidpunkt föregående år visar, att tillgången på arbetskraft samt de disponibla reserverna av arbetslösa bland fackföreningsmedlemmarna och av hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna voro väsentligt mindre än 1942. Antalet arbetssökande på 100 lediga platser var sålunda en-

dast 99 mot 110 i fjol, fackföreningsarbetslösheten 5·8 % mot 8·1 % och antalet hjälpsökande 6 247 mot 10 060. Antalet sysselsatta inom industri och angränsande verksamhetsområden var över 3 % högre än föregående år.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt av upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt över förhållandena på arbetsmarknaden under maj inom olika områden av näringslivet.

Inom jordbruket efterfrågades under redovisningsmånaden i främsta rummet tillfälliga arbetare till vårbruket och till betgallring, sedan behovet av fast anställd arbetskraft till större delen fyllts under april. Trots de svårigheter, som bristen på arbetskraft på en del håll vållade, kunde vårarbetet i allmänhet slutföras i beräknad utsträckning. Betgallringen underlättades av gynnsamma väderleksförhållanden, varigenom vana betskötare kunde åtaga sig större areal än förut om åren. Frivillig arbetskraft, bl. a. bestående av skolungdom, anskaffades för betskötseln, och överhuvud stod arbetskraft från betdistrikten närgränsande områden till förfogande i större utsträckning än förra året.

Efterfrågan på arbetskraft till skogsbruket var livligare än under april. Då den efter timmerdrivningarnas avslutande ledigblivna arbetskraften delvis övergått till flottning eller till sågverks- eller annat säsongarbete och många tjänstepliktiga under månaden fullgjort sin prestationsskyldighet, var det hos arbetsförmedlingarna anmälda arbetskraftsbehovet betydligt större än föregående månad, i all synnerhet som stora partier av den under våren stormfällda skogen ännu icke hunnit tillvaratagas. — Torvindustrins behov av arbetskraft kunde fyllas utan att extraordinära åtgärder behövde vidtagas i nämnvärd omfattning. Tjänstepliktiga av 1943 års klass hänvisades dock till arbete på torvmossarna.

Flertalet industriella arbetsområden visade ökad efterfrågan på arbetskraft. Inom malmbrytning och metallindustri rapporterades brist på gruvarbetare och på specialarbetare av olika slag. Sågverken företogo ytterligare säsonganställningar. Även pappersmassefabrikerna och pappersbruken visade en ökad sysselsättning. Inom livsmedelsindustrin uppgavs brist föreligga i fråga om säsongarbetare till konservfabrikerna; vid bagerier och slakterier förekommo också nyanställningar. Textil- och beklädnadsindustrierna visade inga större förändringar av sysselsättningsnivån; i viss utsträckning företogos dock anställningar av särskilt kvinnlig och minderårig arbetskraft. Inom skoindustrin hade arbetet återupptagits efter driftsstoppet i slutet av april, men arbetsstyrkan reducerades något under redovisningsmånaden. Även vid garverierna företogos permitteringar.

Byggnadsämnesindustrierna och byggnadsverksamheten visade en fortsatt uppgång. Brist uppgavs föreligga på tegelbruksarbetare samt i fråga om vissa orter även på murare och byggnadssnickare.

Vid sjömansförmedlingarna var, sedan seglationen kommit igång, omsättningen av folk mindre än under föregående månad. Vid sjömanshusen redo-

visades sålunda i maj 3 228 påmönstringar och 2 411 avmönstringar mot 4 006 resp. 2 491 en månad tidigare. Motsvarande siffror för maj föregående år voro 4 234 resp. 1 776. — För express- och stuveriarbetare liksom även för chaufförer noterades ökade sysselsättningsmöjligheter.

Inom affärs- och lagerarbete hade behovet av arbetskraft avsevärt större omfattning än tidigare. Särskilt efterfrågades kvinnliga affärsbiträden inom livsmedelsbranschen. Den ökade arbetstillgången inom lagerarbete avsåg yngre manlig arbetskraft, och även här var tillgången knapp.

Restauranger och pensionat hade inför sommarsäsongen ökat behov av olika slags personal, särskilt inom köksgruppen, och bristen på arbetskraft var kännbar. Underskottet på sökande gällde även mindre kvalificerad personal för fasta anställningar, under det att extraplatserna voro mera eftersökta.

Inom hälso- och sjukvård märktes ökad efterfrågan på personal av olika slag, och stora svårigheter förelågo att tillgodose behovet av semestervikarier för såväl egentlig sjukvårds- som ekonomipersonal. Barnsköterskeplatserna voro liksom tidigare svårtillsatta, särskilt då det gällde för vederbörande att delta även i annat arbete inom hemmet. Behovet av arbetskraft till barnkolonier kunde endast delvis fyllas.

I fråga om det husliga arbetsområdet rådde liksom förut stor brist på arbetskraft till så gott som samtliga kategorier av platser. Efterfrågan på hembiträden, i synnerhet de deltidsanställda, hade dock minskat i de större städerna i samband med att många familjer flytta till landet. Tillfällig hemhjälp rönte däremot större efterfrågan än föregående månad.

Under rapportmånaden efterfrågades folkskollärare vid lärarförmedlingarna mindre än tidigare, beroende på att skolterminsavslutningarna närmade sig. Tillgången på lärarkrafter ökades också genom de nyutexaminerade folkskollärarna, av vilka en del, som voro fria från militärtjänst, togo vikariat till terminens slut. Ett väsentligt ökat antal lediga platser för skolkökslärarinnor noterades.

Statens arbetsmarknadskommissions verksamhet under maj 1943.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Vid de offentliga arbetsförmedlingarna tillsattes under månaden 84 852 platser, varav 56 809 manliga och 28 043 kvinnliga. Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingsanstalterna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5 i tabellavdelningen.

Av arbetsförmedlingarnas rapporter framgår, att under månaden utplacerades 194 personer till frivillig värnpliktstjänstgöring och 1 101 till luftbevakning. Av de sistnämnda voro 361 kvinnor.

Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet må nämnas, att i samverkan mellan olika kontor och ombud

under maj 9 871 platser tillsattes, varav 8 214 manliga och 1 657 kvinnliga. Genom denna interlokala förmedlingsverksamhet erhöllo 6 422 personer (5 324 män och 1 098 kvinnor) arbetsanställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

Arbetskraft till skogsbruket. Resultatet av arbetsmarknadskommissionens inventering av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 maj 1943 redovisas i tab. 6 i tabellavdelningen, varvid som jämförelse även meddelas uppgifter från inventeringen föregående månad och maj månad föregående år. Beträffande materialets insamling och principerna för redovisningen hänvisas till redogörelsen för den första inventeringen den 6 augusti 1941 (augustirapporten 1941). Det torde observeras, att endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft, är uppgiftsskyldig.

Vidare bör framhållas, att avverkarnas till inventeringarna uppgivna behov äro att betrakta mera såsom teoretiska idealsiffror än som aktuella uppgifter om det antal man, som under alla förhållanden kan beredas sysselsättning och utrymme i för olika kategorier av arbetskraft lämpliga förläggningar.

Av tabellen framgår, att den redovisade arbetsstyrkan vid avverkningarna den 31 maj 1943 uppgick till 49 000 man, vilket innebär en minskning under månaden med 12 000. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades till 23 000. Av dessa ansågo sig avverkarna själva kunna anskaffa 3 000, varför den uppgivna bristen utgjorde 20 000 man. Inventeringen den 31 maj 1942 redovisade 29 000 sysselsatta arbetare och en brist på 28 000 man.

Genom arbetsförmedlingarna placerades under maj 9 739 man i skogsarbete. Av dessa kommo 6 259 från andra yrkesområden än skogsbruket.

Åtgärderna för frivillig överföring av arbetskraft till skogsbruket från andra yrkesområden ha resulterat i att vid maj månads utgång 22 riksarbetslag med tillsammans 260 deltagare voro sysselsatta med skogsavverkning. Dessutom pågingo i olika delar av landet 776 huggarkurser med sammanlagt 6 945 deltagare. Deltagare i riksarbetslag och huggarkurser åtnjöto särskilda förmåner, för vilka tidigare redogjorts (majrapporten 1942). Dylika förmåner tillkommo dessutom 6 248 till skogsbruket överflyttade arbetare, som icke deltogo i riksarbetslag eller huggarkurser.

Av de tjänstepliktiga, tillhörande årsklass 1943, befunno sig vid maj månads utgång 15 982 man i skogsarbete. Det särskilda bidrag om 2 kr. per dag, som kan utgå till vid skogsarbete ovan tjänstepliktig, tillkom 13 357 av dessa.

Sammanlagt åtnjöto vid maj månads utgång 26 810 arbetare, som tillförts skogsbruket från andra yrkesområden, statligt kontant bidrag.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid maj månads utgång till 6 247, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 959 eller 13·3 %. Av hela antalet hjälpsökande voro 102 (1·6 %) kvinnor.

Under maj månad beviljades statsbidrag till beredskapsarbeten, vilkas sam-

manlagda kostnader beräknas till 280 000 kr. Under tiden 1 juli 1942—31 maj 1943 har kommissionen beviljat statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 11·3 milj. kr.

Av hela antalet hjälpsökande vid maj månads utgång åtnjöto 5 201 (83·3 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 4 881 (93·8 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande voro 3 851 (61·7 %) hjälpta genom arbete och 1 350 (21·6 %) genom understöd.

En summarisk redogörelse för den av kommissionen bedrivna hjälpverksamheten under maj månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avse sifferuppgifterna förhållandet vid månadens utgång. Närmare uppgifter om antalet hjälpta i olika hjälpformer och inom olika län samt en översikt av hjälpverksamhetens omfattning under tiden april 1942—maj 1943 lämnas i tab. 15 i tabellavdelningen.

Arbetslinjen. Arbeten för arbetslösa bedrevos under månaden dels i form av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, dels i form av statskommunala reservarbeten, arkivarbeten och musikerhjälp. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 49 arbetsplatser i kommissionens regi 994 arbetslösa och vid 32 arbetsplatser i annan myndighets regi 1 268 arbetslösa. Vid 38 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 904 arbetslösa och vid 9 statskommunala reservarbeten 107 arbetslösa. Vid 103 arkivarbetsplatser sysselsattes 294 arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, och 21 personer erhöllo musikerhjälp.

Förutom hänvisade arbetslösa sysselsattes vid beredskapsarbeten sammanlagt c:a 1 430 arbetare, som icke voro anmälda som hjälpsökande och sålunda icke ingå i arbetslöshetskommittéernas månadsrapporter. Av dessa voro 774 utlänningar, huvudsakligen norrmän. Dessutom sysselsattes vid arkivarbeten 26 norrmän.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 9 städer och 9 landskommuner till sammanlagt 1 006 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 694 (69·0 %) voro försörjningspliktiga. Av samtliga dagunderstödda voro 924 (91·8 %) hemmahörande i städer.

För maj månad hade av understödskommunerna 10 städer och 3 landskommuner även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid de beredskapskurser, för vilka redogörelse lämnas i det följande, voro 287 anmälda som hjälpsökande och åtnjöto dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 908 genom arbetsmarknadskommissionen uttagna stenarbetare, varav 715 i Göteborgs och Bohus, 112 i Blekinge, 44 i Hallands och 37 i Kalmar län. Av samtliga sysselsatta voro 85 att anse som fullgod arbetskraft.

Utbildningsverksamheten. Vid månadens utgång pågingo 40 beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin och 36 kurser för utbildning av kvinnlig industriell reservarbetskraft.

Hela antalet elever i *beredskapskurser för verkstadsindustrin*, fördelade på olika yrkesavdelningar, framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever	Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	26	324	bågsvetsare	5	55
finmekaniker	5	61	lindare (elektr.)	1	8
verktygsskötare	1	1	Summa	40	466
smeder	1	3			
gassvetsare	1	14			

Av samtliga deltagare voro 35 kvinnor. Sedan verksamhetens början (maj 1940) till och med utgången av maj 1943 ha 8 918 elever, varav 292 kvinnliga, varit inskrivna vid beredskapskurser för verkstadsindustrin. Av dessa ha 6 184, varav 156 kvinnliga, utskrivits efter genomgången kurs.

Antalet elever i *beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft* framgår av följande sammanställning.

Avdelningar för	Antal avdelningar	Antal elever
mekaniker	24	255
svetsare	12	97
Summa	36	352

Av i avdelningar för svetsare redovisade 97 elever utbildades 10 till bågsvetsare och övriga till gassvetsare. Inalles 96 beredskapskurser för kvinnlig industriell reservarbetskraft med 1 132 inskrivna elever ha hittills varit anordnade, därav 3 kurser med halvdagsundervisning.

Meddelanden från statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsförmedlingstvånget för byggnadsverksamhet m. m. Kungl. Maj:t har den 4 juni 1943 bemyndigat chefen för socialdepartementet att tillkalla en kommitté bestående av högst tre ledamöter med uppdrag att undersöka möjligheterna att genom fria överenskommelser mellan arbetsgivar- och arbetstagarparterna inom anläggnings- och byggnadsindustrin uppnå samma syften, som avses skola vinnas genom gällande bestämmelser om arbetsförmedlingstvång för byggnadsverksamhet m. m. Till ledamöter i kommittén ha utsetts landshövdingen Kjellman, tillika ordförande, rådmannen Sven Marin och advokaten Arvid Berggren.

Arbetsmarknadskommissionen har den 8 juni 1943 avgivit underdånigt utlåtande över en framställning till Kungl. Maj:t från Samverkande byggnadsfackförbunden, vari påyrkats avskaffande av det nu gällande arbetsförmedlingstvånget för byggnadsverksamhet m. m. Kommissionen hävdar, att arbetsförmedlingstvångets handhavande i stort sett icke givit anledning till anmärkningar, och uttalar vidare, att tvånget på avsett sätt förhindrat övergång från skogs- och jordbruksarbete, medan däremot övergång från byggnadsarbete till

de näringar tvånget avsett att gynna blivit mindre än beräknat. Även om tvånget givetvis i sig är ägnat att väcka irritation bland byggnadsarbetarna, har det å andra sidan medfört en minskning av den eljest vanliga konkurrensen från arbetare inom skogs- och jordbruk om arbetstillfällena inom byggnadsbranschen. Tvånget har enligt kommissionens åsikt haft en viktig uppgift att fylla. Frågan om dess bibehållande har dock kommit i ett delvis annat läge efter framläggandet av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tillståndstvång för byggnadsarbete och sedan beslut fattats om utredning genom särskilt tillkallade sakkunniga, huruvida en effektiv kontroll av efterlevnaden av bestämmelserna om användningen av arbetskraft kan ske annorlunda än genom arbetsförmedlingstvång. Med hänsyn härtill har kommissionen icke ansett sig för närvarande böra göra något uttalande om arbetsförmedlingstvångets bibehållande eller avskaffande.

Inventering av statliga, kommunala och statsunderstödda investeringar m. m. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 mars 1943 om igångsättande av vissa utredningar rörande de med omställningen efter ett vapenstillestånd förbundna problemen har chefen för finansdepartementet den 21 maj 1943 uppdragit åt statssekreteraren T. Erlander, förste byråingenjören E. Sundström, landshövdingen A. Thomson samt statssekreteraren A. Westling att som sakkunniga inom departementet verkställa inventering och ombesörja planering av statliga, kommunala och statsunderstödda investeringar. Till ordförande i kommittén förordnades landshövdingen Thomson.

Frivillig arbetskraft till jordbruket. I och med sommarens ingång och skolornas avslutningar har ungdomens beredskapsarbete i jordbruk, trädgårdsskötsel och torvhantering kommit i gång på allvar. På sina håll har ungdomen jämlikt Kungl. Maj:ts medgivande (SFS 1943: 221) fått lov från skolan för att fullgöra dylikt arbete under sista delen av vårterminen.

I år är det en klar och från alla synpunkter god tendens, att de frivilliga söka sig ut enskilt till gårdarna, dels genom arbetsförmedlingarna, dels också på privat väg, och i många fall tillbaka till föregående års arbetsplats.

I mitten av juni hade över 100 av de statsunderstödda arbetslägren börjat sin verksamhet. De räknade närmare 2 000 deltagare. Omkring 240 läger med ungefär 3 600 deltagare förberedas. I Skåne hade man redan hunnit avsluta ett par läger. Det behov av arbetskraft från läger, som vid nämnda tidpunkt hade täckts eller enligt definitiva besked skulle täckas, utgjorde sålunda mer än 5 500 personer på omkring 350 arbetsläger.

Artist- och musikerförmedling. Sedan den offentliga arbetsförmedlingen övertagit Svenska musikerförbundets förmedling för musiker, har vid Stockholms stads arbetsförmedling inrättats en särskild avdelning för artister och musiker. Denna specialförmedling är avsedd som centralförmedling för landet. Avläggare till musikerförmedlingen planeras vid arbetsförmedlingarna i Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Norrköping och Gävle.

Åtgärder för motverkande av korttidsarbetslöshet. I avsikt att motverka korttidsarbetslösheten inom konfektionsindustrin i Göteborg har vid därvarande arbetsförmedling i samråd med representanter för företagare, arbetare och Beklädnadsarbetarnas erkända arbetslöshetskassa inrättats en clearingcentral för utbyte av arbetskraft mellan stadens konfektionsfabriker. En delegation, bestående av representanter för båda parter, har tillsatts för att utarbeta riktlinjer för ifrågavarande utbyte.

Ett register, baserat på fortlöpande uppgifter från fabrikerna och upptagande den arbetskraft, som kan disponeras för utbyte, är under uppläggning. Arbetsförmedlingen skall utgöra mottagningscentral för anmälningar om tillfälligt över- eller underskott på arbetskraft och förmedla uttagningen av densamma till respektive företag.

Beträffande avlöning och semesterförmåner ha delegerade utgått ifrån att arbetaren genom utlåningen icke skulle komma i sämre ställning i detta hänseende. Utlåningen skall sålunda icke betraktas som en nyanställning, och vid bedömandet av kvalifikationsgrunderna för semester skall det räknas, som om den anställde hela tiden tjänstgjort vid ett och samma företag. Mellan arbetsgivarna göres avräkning vid varje årsskifte med ledning av särskilda registerkort, som föras hos arbetsförmedlingen.

Arbetsgivare, som utlånat arbetskraft, äger vid anfordran återfå densamma utan hänsyn till uppsägningstid, och arbetare skall då snarast möjligt återgå till sin ordinarie arbetsgivare.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna.

Mars 1943.

Antalet medlemmar av erkända arbetslöshetskassor var vid redovisningsmånadens utgång 666 193, varav 524 628 män och 141 565 kvinnor.

Arbetslöshetsprocenten inom de olika kassorna för mars 1943 utvisar i allmänhet en fortsatt förbättring jämfört med närmast föregående månad. Särskilt markant är nedgången i arbetslösheten inom beklädnads- samt sko- och läderarbetarnas kassor.

För samtliga kassor var arbetslöshetsprocenten för mars 1943 4·6 mot 7·1 för närmast föregående månad. Procenttalen för manliga och kvinnliga medlemmar voro 4·2 resp. 5·8 för mars 1943 mot 6·5 resp. 9·2 för februari 1943. Arbetslösheten för såväl manliga som kvinnliga medlemmar visar således minskning.

Antalet understödsdagar under mars 1943 utgjorde 148 915, vilket innebär en minskning med 40·0 % vid jämförelse med närmast föregående månad. Den-

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Mars 1943.

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor[2]	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor		Antal understödda dagar		Utbetalat understöd		
							under månaden		under närmast föreg. månad
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under månaden	under närmast föreg. månad	totalt kr.	därav barn- o. hustrutillägg kr.	kr.
Beklädnadsarb. . . (1935)	27 193	9 056	6·7	12·9	11 107	14 980	52 174	1 264	71 789
Sadelmakarnas m. fl. »	3 799	1 771	9·3	15·2	2 541	4 855	13 468	1 614	24 955
Stenindustriarbetarnas »	4 223	2 391	11·3	19·6	3 582	6 794	15 887	3 859	29 939
Handelsanställdas m. fl. »	41 156	4 419	2·1	2·8	8 497	9 326	36 082	4 021	39 448
Sko- o. läderarbetarnas »	11 922	6 902	11·6	27·2	17 006	19 005	70 950	7 618	80 330
Träindustriarb. . . (1936)	31 346	9 128	5·8	11·5	13 408	33 779	74 085	11 250	188 029
Musikernas . . . »	5 354	1 217	4·5	5·9	664	1 437	2 706	332	5 986
Lantarbetarnas . . »	43 743	7 710	3·5	5·4	4 253	3 736	18 151	4 070	16 367
Frisörernas . . . »	3 436	415	2·4	3·3	570	512	2 064	158	1 934
Livsmedelsarb. . . (1937)	30.147	11 380	7·5	10·0	21 637	25 260	101 539	13 165	121 198
Textilarbetarnas . »	39 505	5 479	2·8	5·2	6 685	13 877	30 975	2 666	63 732
Gjuteriarbetarnas . (1938)	9 571	799	1·7	2·7	1 593	2 300	10 193	1 572	14 606
Gruvindustriarb. . »	10 148	1 143	2·3	3·1	758	987	4 068	1 059	4 922
Handelstjänstem. . (1940)	5 552	148	0·5	0·5	135	153	421	36	590
De kem.-tekn. arb. (1941)	13 303	2 785	4·2	5·1	5 715	6 669	24 768	3 283	27 522
Bleck- o. plåtslagarnas »	2 618	1 413	10·8	11·5	2 176	2 062	9 179	1 821	8 472
Försvarsverk. civ. pers. »	19 993	1 177	1·2	1·5	1 853	2 351	9 340	1 542	12 065
Bryggeriarbetarnas (1942)	6 252	1 386	4·4	5·5	1 835	1 928	6 263	941	6 697
Transportarbetarnas »	4 958	1 151	4·6	5·8	465	332	2 100	498	1 605
Metallindustriarb. »	189 295	20 221	2·1	3·5	37 910	41 242	179 613	26 385	197 917
Bokbinderiarbetarnas »	8 817	397	0·9	1·8	605	855	2 717	179	3 633
Hotell- o. rest.-anst. »	17 346	3 805	4·4	6·0	2 605	3 178	9 120	837	11 580
Handelsresandenas »	407	3	0·1	—	—	—	—	—	—
Ind.-tjänstemännens »	26 427	632	0·5	0·8	329	564	1 941	291	3 416
Arbetsledarnas »	12 787	235	0·4	0·8	—	—	—	—	—
Grov- o. fabriksarb. (1943)	84 604	55 681	18·2	18·3	1 602	1 565	4 903	1 654	4 545
Elektrikernas »	10 662	1 319	2·5	3·2	1 389	900	4 458	1 308	3 156
Summa	664 564	152 163	4·6	7·1	148 915	198 647	687 065	91 423	944 433

[1] Månadsmedeltal.
[2] = antal veckor, för vilka avgiftsbefrielse meddelats på grund av uppgiven arbetslöshet.

na minskning är störst, relativt sett, i träindustri-, textil- och stenindustriarbetarnas samt sadelmakarnas m. fl. kassor.

Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under mars till 912 978. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, var 16·3 mot 17·7 för februari 1943. Den låga understödsfrekvensen i grov- och fabriksarbetarnas kassa torde till största delen bero på, att medlemmarna i allmänhet ännu ej kunna uppfylla avgiftsvillkoren för understöd.

Antal barntillägg utgjorde 64 262 eller 43·2 % av antalet understödsdagar. Hustrutillägg utgick för 52 866 dagar, vilket motsvarar 35·5 % av hela antalet understödsdagar. Motsvarande procenttal för närmast föregående månad voro 43·8 och 36·2. En minskning av det relativa antalet familjetillägg kan sålunda konstateras för mars 1943.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under mars 1943 ett sammanlagt understödsbelopp av 687 065 kr., varav 595 642 kr. som daghjälp och 38 557 kr. resp. 52 866 kr. såsom barn- och hustrutillägg. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp av 4·00 kr., under det att tilläggen tillhopa uppgå till 0·61 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 4·61 kr. Motsvarande belopp för februari 1943 voro 4·13, 0·62 och 4·75 kr. resp. De för mars 1943 konstaterade beloppen innebära sålunda minskning för såväl daghjälpsbeloppet som tilläggen.

Under första kvartalet 1943 utbetalades i understöd sammanlagt 3 840 261 kr. fördelade på 816 160 understödsdagar.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden.

A. Arbetsförmedlingsverksamheten.[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under maj 1943.

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	
Stockholms stad .	10 276	6 044	4 725	7 921	10 682	6 230	18 197	16 726	10 955	109
Stockholms län . .	3 730	3 217	2 030	2 067	2 652	1 274	5 797	5 869	3 304	99
Uppsala län . . .	1 526	1 808	1 006	762	793	325	2 288	2 601	1 331	88
Södermanlands län	2 061	2 430	1 658	571	1 028	409	2 632	3 458	2 067	76
Östergötlands län .	3 908	4 267	2 975	1 813	2 369	1 149	5 721	6 636	4 124	86
Jönköpings län . .	2 124	2 588	1 816	1 442	1 626	1 016	3 566	4 214	2 832	85
Kronobergs län . .	2 333	2 430	2 043	952	1 454	794	3 285	3 884	2 837	85
Kalmar län . . .	2 260	2 798	1 696	615	973	473	2 875	3 771	2 169	76
Gotlands län . . .	397	582	312	137	268	126	534	850	438	63
Blekinge län . . .	1 673	1 426	1 064	792	1 266	655	2 465	2 692	1 719	92
Kristianstads län .	2 847	3 204	2 127	1 389	2 420	1 045	4 236	5 624	3 172	75
Malmö stad . . .	4 105	2 193	1 999	2 588	2 167	1 743	6 693	4 360	3 742	154
Malmöhus län i övr.	4 253	4 108	3 213	2 530	2 889	1 959	6 783	6 997	5 172	97
Hallands län . . .	1 650	1 093	917	972	804	482	2 622	1 897	1 399	138
Göteborgs stad . .	7 620	4 093	3 708	4 720	5 701	3 501	12 340	9 794	7 209	126
Gbg. o. Boh. län i övr.	2 997	1 498	1 270	556	650	374	3 553	2 148	1 644	165
Älvsborgs län . .	3 542	3 116	2 646	1 335	1 471	782	4 877	4 587	3 428	106
Skaraborgs län . .	2 423	2 450	1 840	710	1 230	468	3 133	3 680	2 308	85
Värmlands län . .	2 138	3 421	2 408	959	1 244	642	3 097	4 665	3 050	66
Örebro län	4 009	3 194	2 093	2 560	1 637	866	6 569	4 831	2 959	136
Västmanlands län .	2 326	3 098	1 658	756	1 368	562	3 082	4 466	2 220	69
Kopparbergs län .	3 117	3 980	2 808	1 010	1 799	642	4 127	5 779	3 450	71
Gävleborgs län . .	3 680	4 440	2 283	1 272	1 471	722	4 952	5 911	3 005	84
Västernorrlands län	6 766	5 122	3 383	1 011	1 056	562	7 777	6 178	3 945	126
Jämtlands län . .	1 793	2 860	1 693	603	1 186	541	2 396	4 046	2 234	59
Västerbottens län .	2 294	1 911	1 573	538	832	384	2 832	2 743	1 957	103
Norrbottens län . .	3 588	2 133	1 865	446	726	317	4 034	2 859	2 182	141
Summa maj 1943	**89 436**	**79 504**	**56 809**	**41 027**	**51 762**	**28 048**	**130 463**	**131266**	**84 852**	**99**
» april 1943	87 449	69 576	49 918	36 529	44 388	23 663	123 978	113964	73 581	109
» maj 1942	71 234	63 817	38 061	41 465	39 097	23 233	112 699	102914	61 294	110
» » 1941	85 486	43 816	30 871	37 072	32 990	20 687	122 558	76 806	51 558	160
» » 1940	58 940	50 063	29 878	30 952	28 857	18 633	89 892	78 920	48 511	114

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kunna de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under maj 1943.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.
Jordbruk o. skogsbruk	8 306	28 833	14 970	911	3 334	1 788	8 950	9 217	32 167	16 758
Jordbruk o. fiske .	4 752	10 439	5 234	911	3 331	1 785	5 442	5 663	13 770	7 019
Skogsbruk	3 554	18 394	9 736	—	3	3	3 508	3 554	18 397	9 739
Industri o. hantverk .	48 014	32 622	27 707	8 318	5 220	3 356	53 754	56 332	37 842	31 063
Malmbr. o. metallind.	6 662	4 406	2 741	505	401	249	6 829	7 167	4 807	2 990
Jord- o. stenind. .	3 894	6 693	5 771	451	1 685	1 468	3 733	3 845	3 378	7 239
Träindustri	2 764	1 583	1 087	36	51	24	2 672	2 800	1 634	1 111
Pappers- o. graf.-ind.	1 768	340	248	174	215	115	1 829	1 942	555	363
Livsmedelsindustri .	1 630	652	449	1 542	805	530	2 921	3 172	1 457	979
Textil- o. bekl.-ind.	948	463	328	2 483	1 704	730	3 254	3 431	2 167	1 058
Läder- o. gummiind.	3 846	278	209	2 686	124	95	6 416	6 532	402	304
Kemisk-teknisk ind.	253	168	132	437	238	143	687	690	401	275
Byggnadsverksamh.	26 714	17 997	16 705	4	2	2	25 428	26 718	17 999	16 707
Kraft- o. vattenverk	35	42	42	—	—	—	35	35	42	42
Samfärdsel	9 726	5 525	5 259	275	183	129	9 064	10 001	5 708	5 388
Landtransport . . .	4 356	3 198	3 037	67	33	12	3 642	4 423	3 231	3 049
Sjöfart	5 370	2 327	2 222	208	150	117	5 422	5 578	2 477	2 339
Handel	2 992	1 893	1 514	5 822	9 254	5 007	6 972	8 814	11 147	6 521
Affärs- o. lagerarb. .	2 257	1 181	954	1 185	1 477	565	3 168	3 442	2 658	1 519
Hotell- o. rest.-rör. .	785	712	560	4 637	7 777	4 442	3 804	5 372	8 489	5 002
Förvaltn. o. fria yrken	3 517	1 494	1 217	2 238	1 627	1 183	5 555	5 755	3 121	2 400
Förvaltning	481	85	66	31	27	17	505	512	112	83
Tekn. ledning . . .	463	79	63	8	14	4	448	471	93	67
Kontorsarbete . . .	1 145	478	324	1 385	1 120	753	2 456	2 530	1 598	1 077
Undervisning . . .	553	268	227	612	313	260	1 097	1 165	581	487
Litter. o. konstn.arb.	875	584	587	202	153	149	1 054	1 077	737	686
Hälso- o. sjukvård .	200	252	109	1 001	2 534	1 021	1 069	1 201	2 786	1 130
Husligt arbete . . .	13	30	27	15 444	26 190	13 422	8 521	15 457	26 230	13 449
Annat arbete	16 668	8 855	6 006	7 018	3 420	2 137	22 272	23 686	12 275	8 143
Genomgående yrken	2 272	2 839	1 257	736	1 028	510	2 651	3 008	3 867	1 767
Diversearbete . . .	5 534	2 813	2 718	—	4	4	4 774	5 534	2 817	2 722
Utan särsk. utbildn.	2 563	—	—	3 351	—	—	5 670	5 914	—	—
Frivill. arbetsuppgift.	2 161	3 203	2 031	2 931	2 388	1 628	5 089	5 092	5 591	3 654
Tjänstepliktiga . .	4 138	—	—	—	—	—	4 138	4 138	—	—
Summa	89 436	79 504	56 809	41 027	51 762	28 043	116 157	130463	131266	84 852
Därav under 18 år	4 682	5 429	2 731	4 482	5 565	2 726	8 956	9 164	10 994	5 457

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under april och maj 1943 samt maj 1942.

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga Maj 1943		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Maj 1943	April 1943	Maj 1942	Maj 1943	April 1943	Maj 1942	Maj 1943	April 1943	Maj 1942	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk.	29	30	30	27	46	40	29	32	31	52	54	52
Jordbruk o. fiske .	46	46	43	27	46	40	41	46	42	50	54	51
Skogsbruk	19	20	19	.	.	.	19	20	19	58	.	58
Industri o. hantverk .	147	173	172	159	237	430	149	180	205	85	64	82
Samfärdsel	176	184	145	150	152	157	175	183	145	95	70	94
Handel	158	169	198	63	68	80	79	87	103	80	54	59
Husligt arbete . . .	.	.	128	59	58	69	59	58	69	.	51	51
Samtliga	112	126	112	79	82	106	99	109	110	71	54	65
Därav under 18 år	86	74	97	81	70	115	83	72	105	50	49	50

Tab. 4. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de

A = ansökningar L = lediga

	Arbetsförmedlingen i	Jordbruk o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappersindustri		
		A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
1	*Manliga avdeln.*	**4 752**	**10 439**	**5 234**	**3 554**	**18 394**	**9 736**	**6 662**	**4 406**	**2 741**	**4 582**	**1 923**	**1 885**
2	Stockholms stad . . .	19	9	9	17	4	1	1 034	727	329	153	152	99
3	Stockholms län	309	795	340	55	420	399	285	238	171	58	58	36
4	Uppsala län	157	368	160	31	693	207	132	24	14	40	23	14
5	Södermanlands län . .	142	452	198	40	372	110	313	245	159	37	68	39
6	Östergötlands län . . .	284	1 031	436	55	616	288	333	287	213	162	70	44
7	Jönköpings län	108	279	74	86	452	297	156	128	73	151	123	88
8	Kronobergs län	305	201	72	187	317	237	98	43	24	149	75	48
9	Kalmar län	125	597	231	48	802	336	136	133	43	181	92	58
10	Gotlands län	24	153	45	1	15	12	7	6	2	1	3	—
11	Blekinge län	111	248	101	23	104	54	78	66	34	81	32	13
12	Kristianstads län . . .	375	923	415	84	36	23	92	72	18	100	139	66
13	Malmö stad	147	299	260	—	24	24	279	168	138	35	23	19
14	Malmöhus län i övr. .	596	1 802	1 239	2	7	3	310	189	146	39	47	19
15	Hallands län	159	337	234	25	29	29	118	27	13	53	5	1
16	Göteborgs stad	56	97	83	3	4	4	664	216	210	284	28	13
17	Gbg o. Boh. län i övr. .	92	189	80	8	107	100	54	25	22	62	20	11
18	Älvsborgs län	210	215	111	93	229	183	333	113	69	154	79	66
19	Skaraborgs län	224	591	251	36	100	77	174	179	97	106	80	53
20	Värmlands län	100	357	96	126	1 476	938	247	168	126	197	94	60
21	Örebro län	142	386	194	75	1 027	479	303	360	257	61	64	45
22	Västmanlands län . . .	163	418	144	82	595	129	433	438	250	49	37	22
23	Kopparbergs län . . .	187	193	115	398	2 311	1 672	328	173	60	165	102	76
24	Gävleborgs län	154	158	121	308	2 845	876	300	224	177	304	61	55
25	Västernorrlands län . .	267	124	88	557	2 876	1 621	157	37	9	1 460	275	251
26	Jämtlands län	77	105	59	577	1 825	795	47	28	22	55	31	24
27	Västerbottens län . . .	73	76	49	307	566	400	100	54	37	235	105	87
28	Norrbottens län	146	36	29	330	542	443	151	38	28	160	37	28
29	*Kvinnliga avdeln.* . .	**911**	**3 331**	**1 785**	—	**3**	**3**	**505**	**401**	**249**	**210**	**266**	**139**
30	Stockholms stad . . .	258	352	352	—	—	—	118	120	93	62	101	57
31	Stockholms län	15	80	48	—	—	—	41	34	17	6	2	—
32	Uppsala län	10	88	16	—	—	—	15	—	—	1	3	—
33	Södermanlands län . .	5	21	5	—	—	—	28	46	20	11	26	10
34	Östergötlands län . . .	4	121	92	—	—	—	53	45	23	10	12	4
35	Jönköpings län	6	84	4	—	—	—	15	14	6	9	4	2
36	Kronobergs län	74	140	26	—	—	—	3	2	—	5	—	—
37	Kalmar län	12	79	14	—	—	—	—	5	4	11	7	4
38	Gotlands län	3	45	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Blekinge län	16	79	36	—	—	—	2	15	7	—	3	—
40	Kristianstads län . . .	61	285	189	—	—	—	4	9	5	8	13	3
41	Malmö stad	59	84	78	—	—	—	57	6	6	14	16	15
42	Malmöhus län i övr. . .	206	672	611	—	—	—	6	7	6	7	6	2
43	Hallands län	65	154	123	—	—	—	6	—	—	4	3	1
44	Göteborgs stad	14	19	15	—	—	—	20	21	17	18	31	14
45	Gbg o. Boh. län i övr. .	7	28	19	—	—	—	3	2	2	3	4	2
46	Älvsborgs län	—	11	1	—	—	—	22	16	12	12	10	10
47	Skaraborgs län	14	125	17	—	—	—	3	3	1	3	3	1
48	Värmlands län	5	113	17	—	—	—	21	5	5	4	2	2
49	Örebro län	4	57	9	—	—	—	50	8	8	9	1	—
50	Västmanlands län . . .	6	100	8	—	—	—	30	41	15	2	2	1
51	Kopparbergs län . . .	12	94	12	—	—	—	3	2	2	—	—	—
52	Gävleborgs län	13	131	32	—	—	—	4	—	—	7	6	6
53	Västernorrlands län . .	12	115	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54	Jämtlands län	14	96	17	—	3	3	1	—	—	—	1	—
55	Västerbottens län . . .	4	86	6	—	—	—	—	—	—	4	10	5
56	Norrbottens län	12	72	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—

platser T = tillsatta platser.

Byggnadsverksamhet			Övriga till industri o. hantverk hörande grupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete			Tj.-pliktiga	
A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	
28714	17997	16705	10 106	8 296	6 926	12718	7 418	6 773	3517	1494	1217	213	282	136	12380	8 855	6 006	4 188	1
3 032	790	782	537	234	186	2 092	2 013	1 849	1868	887	777	63	98	40	1 461	1 130	653	1037	2
935	512	445	84	245	164	201	145	104	23	5	1	1	8	2	742	791	368		3
508	421	395	175	56	45	110	27	14	207	56	45	13	5	4	136	135	108	17	4
899	853	814	103	86	56	296	165	150	31	14	9	4	8	3	179	167	120	17	5
1 296	968	935	339	389	327	787	540	503	107	46	28	6	4	1	396	316	200	143	6
561	440	413	437	738	665	111	55	48	28	28	14	2	14	6	406	331	138	78	7
469	270	265	596	1 381	1 283	136	55	51	25	12	9	2	5	2	331	71	52	35	8
720	474	435	231	176	145	460	283	255	36	15	12	2	—	—	249	226	181	72	9
143	115	97	33	241	127	60	22	18	3	2	—	1	2	—	44	23	11	80	10
471	463	429	173	153	141	260	199	181	30	12	5	2	3	—	360	146	106	84	11
672	575	466	388	828	623	263	198	176	23	24	18	5	4	—	556	405	322	289	12
1 060	476	471	226	104	91	824	239	230	135	23	15	4	1	1	920	836	750	475	13
891	834	772	536	340	279	794	329	310	159	52	43	46	30	24	880	478	378		14
435	312	300	383	213	203	149	83	70	8	5	4	—	—	—	155	82	63	165	15
1 554	1 166	1 164	498	55	44	3 039	1 692	1 629	451	144	105	26	26	21	646	665	435	399	16
578	431	427	1 388	346	319	269	227	183	11	9	5	5	7	4	390	137	119	140	17
1 078	833	770	778	1 178	1 035	160	82	64	33	19	10	3	5	3	476	363	336	230	18
1 014	676	668	249	385	309	117	103	93	37	16	13	2	8	4	396	312	275	68	19
766	707	685	199	308	237	144	111	96	36	16	14	2	10	7	240	174	149	81	20
1 071	869	787	1 777	127	97	117	39	27	44	18	11	3	10	2	239	300	194	177	21
990	816	729	73	203	126	225	94	74	30	26	19	1	10	1	253	461	164	27	22
988	680	630	258	69	56	192	34	25	56	11	6	3	5	3	390	402	165	152	23
1 163	675	662	198	105	87	460	165	149	36	12	11	3	5	3	519	190	142	235	24
2 365	1 345	1 020	204	100	71	729	155	141	33	20	19	6	4	2	957	186	161	81	25
572	619	590	87	54	41	102	89	75	28	13	11	2	4	—	269	93	76	27	26
913	685	636	108	143	134	192	111	99	14	9	7	2	2	—	306	160	134	44	27
1 576	992	928	98	39	35	429	163	159	25	6	6	4	4	3	634	276	206	35	28
4	2	2	7 599	4 551	2 966	6 097	9 437	5 136	2288	1627	1183	16445	28724	14443	7 018	3 420	2 187	—	29
2	—	—	531	445	188	1 960	2 724	1 835	689	571	392	3 263	6 009	3 124	1038	360	189	—	30
1	—	—	85	80	59	92	280	78	15	15	9	959	1 767	913	853	394	150	—	31
—	—	—	192	34	18	53	115	40	144	68	52	196	458	184	151	27	15	—	32
—	2	2	51	33	15	88	187	73	33	21	11	301	662	250	54	30	23	—	33
1	—	—	395	246	163	207	358	156	97	83	47	730	1 410	597	316	94	67	—	34
—	—	—	414	468	439	85	164	94	29	58	45	397	580	260	487	254	166	—	35
—	—	—	239	609	510	76	183	72	29	25	23	394	465	140	132	30	23	—	36
—	—	—	85	70	56	89	161	66	42	31	22	307	595	288	69	25	19	—	37
—	—	—	12	22	18	27	52	15	5	8	4	83	134	66	7	7	3	—	38
—	—	—	39	91	48	88	189	97	25	33	23	466	818	426	156	38	18	—	39
—	—	—	125	356	255	170	471	118	50	36	26	532	1 026	265	439	224	184	—	40
—	—	—	369	156	129	660	465	411	112	81	51	850	1 123	844	467	236	209	—	41
—	—	—	519	201	117	227	392	206	158	58	51	736	1 161	605	676	392	361	—	42
—	—	—	441	78	67	119	175	94	16	7	7	185	366	180	136	21	10	—	43
—	—	—	1 056	600	309	738	964	564	296	144	120	2 335	3 788	2 406	243	134	56	—	44
—	—	—	154	132	63	71	135	66	15	18	12	224	315	198	79	16	12	—	45
—	—	—	533	375	175	88	175	62	33	32	23	456	697	351	191	155	148	—	46
—	—	—	131	122	68	65	195	66	36	31	26	276	709	255	182	42	34	—	47
—	—	—	183	48	37	102	182	100	33	27	27	488	830	419	123	37	35	—	48
—	—	—	1 562	129	73	185	249	183	51	35	30	559	1 013	453	140	145	110	—	49
—	—	—	48	85	65	90	229	108	29	39	15	306	734	323	245	138	27	—	50
—	—	—	137	34	20	185	406	146	54	33	29	459	961	356	160	269	77	—	51
—	—	—	173	62	37	178	288	140	47	43	36	543	808	388	307	133	83	—	52
—	—	—	51	10	4	99	138	89	54	24	20	594	710	393	201	59	48	—	53
—	—	—	16	34	15	188	370	149	50	47	38	307	603	305	27	32	14	—	54
—	—	—	34	28	17	84	86	51	47	31	19	282	554	256	83	37	30	—	55
—	—	—	24	3	1	83	104	57	54	28	25	217	428	198	56	91	26	—	56

Tab. 5. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under april och maj 1943 samt maj 1942.

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Maj 1943	April 1943	Maj 1942	Maj 1943	April 1943	Maj 1942	Maj 1943	April 1943	Maj 1942
Jordbruk	5 557	5 892	6 191	13 742	13 034	14 664	6 999	4 639	7 007
Skogsbruk	3 554	3 132	2 681	18 397	15 613	14 126	9 739	9 687	2 570
Malmbrytning o. metallind.	7 167	6 953	5 141	4 807	4 517	4 258	2 990	2 661	2 383
Gruvarbetare	294	286	224	177	235	381	61	77	84
Järn- o. metallverksarbetare	571	600	254	636	549	511	443	350	269
Gjuteriarbetare	450	434	387	403	311	111	293	246	66
Verktygsarbetare	122	101	68	105	125	103	44	50	35
Maskinarbetare	1 229	1 051	778	839	812	607	471	474	346
Filare o. maskinuppsättare	490	462	380	232	229	218	139	131	135
Jord- o. stenindustri	3 845	4 150	3 182	8 378	7 885	4 110	7 239	6 823	2 701
Torvindustriarbetare	1 604	1 646	296	7 306	6 873	3 070	6 558	6 130	2 030
Stenindustriarbetare	1 694	1 952	2 310	325	409	404	221	281	297
Träindustri	2 800	3 228	3 540	1 634	1 433	1 407	1 111	997	1 007
Sågverks- o. trädgårdsarbetare	1 762	1 860	1 910	939	756	740	762	595	590
Pappers- o. grafisk industri	1 942	2 491	1 101	555	788	718	363	641	535
Pappersmassefabriksarbetare	1 371	1 780	618	168	476	342	159	469	334
Pappersbruksarbetare	249	427	196	52	43	124	44	32	103
Livsmedelsindustri	3 172	3 736	3 033	1 457	1 131	1 208	979	859	904
Kvarnarbetare	141	120	148	33	20	36	24	10	28
Bageri- o. konditoriarbetare	939	1 168	999	615	557	480	323	361	326
Sockerindustriarbetare	234	186	93	12	15	21	12	13	21
Textil- o. beklädnadsindustri	3 431	3 812	11 955	2 167	1 808	1 867	1 053	902	1 202
Textilarbetare	1 597	1 701	4 950	750	574	749	462	370	626
Beklädnadsarbetare	1 506	1 774	6 543	951	796	880	401	316	461
Läder-, hår- o. gummiindustri	6 532	6 990	4 991	402	367	511	304	289	406
Skofabriksarbetare	5 198	5 396	3 541	185	137	171	149	114	126
Byggnadsverksamhet	26 718	26 283	17 199	17 999	14 238	10 496	16 707	13 610	9 153
Byggnadsträarbetare	6 210	5 950	3 561	4 058	3 285	1 613	3 918	3 173	1 472
Murare	2 037	2 128	1 216	1 769	1 559	654	1 596	1 479	573
Målare	1 673	1 687	1 736	487	489	180	425	413	155
Rörarb. o. elektr. montörer	2 385	2 549	1 215	570	437	278	513	389	191
Byggnadsgrovarbetare	7 478	7 514	4 117	6 184	5 273	3 489	5 999	5 070	3 230
Sjöfart	5 578	5 849	5 819	2 477	2 329	2 767	2 339	2 191	2 618
Kontorsarbete	2 530	2 339	2 202	1 598	1 506	1 544	1 077	996	966
Undervisning o. vetensk. verks.	1 165	1 158	1 303	581	617	561	487	519	503
Lärare	1 130	1 123	1 281	571	607	406	478	513	348
Husligt arbete	15 457	14 573	14 136	26 220	25 233	20 483	13 449	13 170	11 419
Hembiträden	3 513	3 670	4 607	10 088	10 093	9 079	1 991	2 070	2 581
Tillfällig hemhjälp	9 448	8 716	7 289	12 138	11 418	8 750	9 940	9 580	7 956

B. Sysselsättningen inom skogsbruket.

Tab. 6. Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. den 31 maj 1943.[1]

Län m. m.	Antal avverkare 31/5 1943	Antal sysselsatta arbetare			Ytterligare arbetskraftsbehov			Därav arb.-kraft, som avverkare ej själva kunna anskaffa		
		31/5 1943	30/4 1943	31/5 1942	31/5 1943	30/4 1943	31/5 1942	31/5 1943	30/4 1943	31/5 1942
Stockholms	104	1 170	1 636	781	61	71	162	54	69	150
Uppsala	44	939	1 387	753	1 174	1 088	1 194	1 158	1 058	1 191
Södermanlands . .	241	1 353	1 887	745	407	484	352	385	474	314
Östergötlands . . .	412	2 857	3 157	886	919	433	544	877	390	472
Jönköpings	237	984	1 142	324	264	311	324	244	285	280
Kronobergs	175	1 166	1 585	1 076	142	196	367	133	166	316
Kalmar	433	1 736	2 082	974	824	890	552	786	787	485
Gotlands	16	87	188	79	114	110	104	112	107	101
Blekinge	78	320	545	179	74	100	153	57	86	140
Kristianstads . . .	97	375	653	285	44	80	96	41	70	83
Malmöhus	37	263	337	135	30	32	11	29	30	11
Hallands	58	252	325	83	46	65	14	36	62	13
Göteborgs o. Bohus	41	191	328	108	16	14	12	14	12	9
Älvsborgs	146	927	1 210	357	82	84	173	62	59	115
Skaraborgs	85	739	1 160	314	121	167	126	110	154	116
Örebro	332	3 403	3 832	1 787	1 291	1 099	1 298	1 265	1 040	1 261
Västmanlands . . .	166	1 437	1 993	823	439	415	393	428	408	383
S:a södra Sverige	**2 702**	**18 199**	**23 442**	**9 689**	**6 048**	**5 639**	**5 875**	**5 791**	**5 257**	**5 440**
Värmlands	387	5 086	5 864	3 337	1 596	1 829	2 790	1 501	1 645	2 434
Kopparbergs . . .	260	5 580	5 446	3 351	2 413	2 867	5 159	2 158	2 026	4 533
Gävleborgs	511	5 031	5 210	3 568	2 898	2 690	4 705	2 661	2 241	3 982
Västernorrlands . .	343	6 027	6 553	3 612	2 504	2 281	3 855	2 031	1 433	2 995
Jämtlands	196	3 436	4 433	1 817	4 425	4 201	6 306	3 600	3 238	5 427
Västerbottens . . .	130	3 391	5 241	2 377	1 393	662	1 826	875	387	1 118
Norrbottens	90	2 692	4 500	1 267	1 876	1 284	2 273	1 555	861	1 695
S:a norra Sverige	**1 917**	**31 243**	**37 247**	**19 329**	**17 105**	**15 314**	**26 914**	**14 376**	**11 831**	**22 184**
S:a hela landet	**4 619**	**49 442**	**60 689**	**29 018**	**23 153**	**20 953**	**32 789**	**20 167**	**17 088**	**27 624**
Kronoskogar . . .	141	7 962	9 824	3 734	2 208	1 685	3 048	1 743	1 433	2 412
Andra allmänna skogar	279	2 298	2 944	1 105	677	629	979	608	481	783
Aktiebolagsskogar	391	28 478	33 963	18 149	15 726	14 409	23 559	13 757	11 540	20 075
Övriga enskilda skogar	3 808	10 704	13 958	6 030	4 542	4 230	5 203	4 059	3 634	4 354
Avverkare med behov av										
1— 9 arbetare . .	3 753	6 240	7 921	5 935	2 415	2 591	4 718	2 034	2 121	3 693
10—24 » . .	457	5 064	6 087	1 671	1 476	1 359	1 267	1 339	1 159	1 132
25—∞ » . .	409	38 138	46 681	21 412	19 262	17 003	26 804	16 794	13 808	22 799

[1] Uppgiftsskyldig är endast avverkare, som sysselsätter särskild för ändamålet anställd arbetskraft.

Tab. 7. Sysselsatta arbetare i slutet av maj 1943 i jämförelse med slutet av april 1943.

Näringsgrenar	Företag med uppgifter för såväl maj 1943 som april 1943						
	Antal företag	Maj 1943			Indextal för maj 1943 (april 1943 = 100)		
		Sysselsatta och semesterlediga arbetare			Sysselsatta och semesterlediga arbetare		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a
Malmbrytning o. metallind.	**1 330**	**128 571**	**11 647**	**140 218**	**100·8**	**101·5**	**100·9**
Gruvor o. anrikningsverk	24	3 063	52	3 115	103·2	133·3	103·6
Järn-, stål- o. kopparverk	35	19 951	285	20 236	103·9	96·0	103·8
Järn- o. stålmanufaktur	280	14 833	1 407	16 240	100·5	98·5	100·3
Mekaniska verkstäder	705	61 310	4 186	65 496	101·1	101·3	101·1
Skeppsvarv	49	11 021	23	11 044	98·1	·	98·2
Elektriska verkstäder	84	13 102	4 330	17 432	98·0	102·2	99·0
Annan metallindustri	153	5 291	1 364	6 655	99·8	102·9	100·4
Jord- o. stenindustri	**407**	**18 963**	**2 216**	**21 179**	**112·3**	**117·0**	**112·8**
Kolgruvor	4	851	1	852	100·4	·	100·2
Torvindustri	51	2 578	531	3 109	151·8	453·8	171·3
Stenbrott o. stenhuggerier	91	2 311	19	2 330	98·4	·	98·2
Cementfabriker, kalkbruk	78	3 233	56	3 289	105·0	94·9	104·8
Tegelbruk	120	4 648	69	4 717	121·5	146·3	121·8
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	18	2 345	1 232	3 577	112·5	90·9	104·0
Glasbruk	35	2 136	295	2 431	99·4	103·1	99·8
Annan jord- o. stenindustri	10	861	13	874	101·7	·	102·6
Träindustri	**709**	**25 230**	**670**	**25 900**	**105·7**	**102·9**	**105·6**
Sågverk o. hyvlerier	297	12 068	57	12 125	109·6	116·3	109·6
Snickeri- o. möbelfabriker	349	11 072	371	11 443	101·4	97·9	101·3
Annan trävaruindustri	63	2 090	242	2 332	107·8	108·5	107·9
Pappers- o. grafisk ind.	**435**	**22 243**	**5 248**	**27 491**	**107·1**	**103·6**	**106·4**
Pappersmassefabriker	53	8 705	87	8 792	113·3	106·1	113·2
Pappersbruk o. pappfabr.	41	5 672	1 225	6 897	105·8	110·5	106·6
Annan pappersindustri	102	1 668	2 875	4 543	103·0	103·2	103·1
Grafisk industri	239	6 198	1 061	7 259	101·7	97·8	101·1
Livsmedelsindustri	**710**	**16 009**	**8 174**	**24 183**	**104·3**	**107·2**	**105·3**
Kvarnar	39	1 218	199	1 417	101·1	109·9	102·2
Bagerier	152	2 633	1 443	4 076	104·4	109·6	106·2
Råsockerbruk o. raffinad.	25	2 942	496	3 438	104·5	78·6	99·8
Choklad- o. karamellfabr.	42	734	1 687	2 421	103·7	110·8	108·5
Bryggerier o. läskedrycksf.	162	3 177	876	4 053	103·6	112·3	105·4
Tobaksfabriker	8	382	1 302	1 684	104·4	100·3	101·2
Slakterier o. konservfabr.	168	2 971	1 566	4 537	105·4	118·7	109·7
Annan livsmedelsindustri	114	1 952	605	2 557	105·7	104·7	105·5
Textil- o. beklädnadsind.	**642**	**19 673**	**38 973**	**58 646**	**100·1**	**100·7**	**100·5**
Bomullsindustri	46	6 774	7 565	14 339	99·1	100·5	99·8
Jute- o. linneindustri	14	1 209	1 227	2 436	97·7	100·2	99·0
Ylleindustri	58	4 156	5 177	9 333	100·0	100·4	100·2
Trikåfabriker	111	1 846	6 307	8 153	100·9	99·6	99·9
Skrädderier o. sömnadsfabr.	275	2 467	14 440	16 907	99·2	100·7	100·5
Annan hithörande industri	138	3 221	4 257	7 478	103·9	103·1	103·4
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**316**	**9 886**	**6 794**	**16 680**	**95·5**	**96·0**	**95·7**
Garverier	32	1 588	216	1 804	94·5	88·2	93·7
Skofabriker	116	3 045	2 257	5 302	91·5	90·3	91·0
Gummivarufabriker	30	2 944	2 799	5 743	99·5	100·0	99·7
Annan hithörande industri	138	2 309	1 522	3 831	97·0	99·2	97·8
Kemisk-teknisk industri	**232**	**6 837**	**2 238**	**9 075**	**100·2**	**101·2**	**100·5**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	92	1 408	886	2 294	102·2	96·7	100·0
Sprängämnesfabriker	6	935	434	1 369	100·2	106·1	102·0
Tändsticksfabriker	8	516	218	734	106·6	100·9	104·9
Annan kemisk-tekn. ind.	126	3 978	700	4 678	98·8	104·5	99·6
Samtliga industrigrupper	**4 781**	**247 412**	**75 960**	**323 372**	**102·6**	**101·7**	**102·4**
Byggnadsverksamhet	820	13 041	—	13 041	104·8	—	104·8
Statliga verk o. byggn.-arb.	146	27 020	3 253	30 273	106·7	99·3	105·8
Komm. verk. o. byggnadsarb.	173	11 989	187	12 176	101·9	110·7	102·1
Handel o. varulager	485	3 626	651	4 277	99·9	98·2	99·6
Samfärdsel	133	4 807	50	4 857	105·3	100·0	105·2
Samtliga näringsgrenar	**6 538**	**807 895**	**80 101**	**387 996**	**103·0**	**101·5**	**102·7**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 8. Indextal över antalet sysselsatta arbetare[1]. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	1942									1943				
	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj
Malmbrytning o. metallind.	**104**	**105**	**108**	**109**	**110**	**110**	**111**	**112**	**111**	**112**	**112**	**110**	**110**	**111**
Gruvor o. anrikningsverk	104	103	108	109	109	110	110	109	105	103	103	100	100	103
Järn-, stål- o. kopparverk	106	106	109	109	109	106	107	108	106	110	110	105	105	109
Järn- o. stålmanufaktur	87	89	94	96	97	96	98	98	97	97	97	96	94	94
Mekaniska verkstäder	111	112	116	117	118	118	120	121	120	121	121	120	119	120
Skeppsvarv	109	109	111	109	110	110	112	115	115	120	118	120	121	119
Elektriska verkstäder	109	111	115	115	117	117	120	121	119	120	119	117	120	119
Annan metallindustri	82	82	85	85	86	86	89	91	91	90	90	88	88	88
Jord- o. stenindustri	**71**	**82**	**89**	**89**	**88**	**84**	**80**	**78**	**73**	**70**	**71**	**75**	**83**	**94**
Kolgruvor	125	122	121	119	114	118	120	125	122	123	117	115	112	112
Torvindustri	152	276	324	311	237	179	157	125	104	91	93	138	246	421
Stenbrott o. stenhuggerier	40	45	47	46	46	43	43	44	39	35	37	39	40	40
Cementfabriker, kalkbruk	80	83	90	91	94	89	85	83	77	76	77	81	86	90
Tegelbruk	49	69	80	81	81	74	62	58	51	48	48	55	72	87
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	78	82	83	84	85	85	85	86	87	88	88	90	89	93
Glasbruk	73	72	76	76	80	84	85	84	83	79	79	79	79	78
Träindustri	**66**	**71**	**75**	**76**	**76**	**73**	**73**	**70**	**65**	**66**	**68**	**70**	**74**	**78**
Sågverk o. hyvlerier	60	68	72	71	69	65	63	57	50	52	56	61	67	74
Snickeri- o. möbelfabriker	72	74	78	80	82	80	83	83	82	82	82	81	82	83
Annan trävaruindustri	85	91	96	99	102	102	100	99	95	95	90	93	92	99
Pappers- o. grafisk ind.	**77**	**82**	**84**	**83**	**82**	**82**	**83**	**82**	**78**	**78**	**78**	**76**	**76**	**81**
Pappersmassefabriker	66	74	75	73	73	69	70	67	60	58	60	59	61	69
Pappersbruk o. pappfabr.	73	75	78	75	74	75	76	76	73	75	73	68	68	72
Annan pappersindustri	88	89	89	89	93	94	95	97	96	96	96	96	94	97
Grafisk industri	91	95	99	100	98	100	102	103	105	104	103	101	99	100
Livsmedelsindustri	**93**	**96**	**100**	**100**	**101**	**99**	**109**	**109**	**90**	**94**	**93**	**91**	**89**	**94**
Kvarnar	88	90	89	88	90	101	104	104	98	96	99	96	92	94
Bagerier	100	103	109	108	104	102	100	102	95	99	101	102	103	109
Råsockerbruk o. raffinad.	118	121	130	136	142	142	230	230	110	118	115	111	106	105
Choklad- o. karamellfabr.	96	97	97	98	101	101	103	104	77	95	98	90	79	86
Bryggerier o. läskedrycksf.	86	91	95	97	93	87	84	83	89	85	84	86	90	95
Tobaksfabriker	76	82	83	79	77	81	77	80	73	79	75	73	74	74
Slakterier o. konservfabr.	107	108	112	103	116	106	109	109	104	106	103	99	96	105
Annan livsmedelsindustri	91	94	100	102	103	102	105	105	99	102	98	100	101	106
Textil- o. beklädnadsind.	**86**	**86**	**86**	**86**	**86**	**88**	**89**	**89**	**87**	**89**	**89**	**89**	**88**	**89**
Bomullsindustri	93	92	93	92	93	94	95	95	93	96	95	94	92	92
Jute- och linneindustri	92	89	91	92	92	92	92	93	89	91	91	89	89	88
Ylleindustri	87	88	90	89	90	92	93	93	92	93	94	94	92	92
Trikåfabriker	83	83	82	81	82	83	86	87	85	86	86	85	83	83
Skrädderier o. sömnadsfabr.	82	80	80	80	80	83	83	81	78	80	82	83	83	84
Annan hithörande industri	92	92	94	94	95	95	98	98	95	99	101	102	100	103
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**83**	**82**	**84**	**83**	**83**	**82**	**87**	**88**	**77**	**85**	**85**	**84**	**81**	**77**
Garverier	99	100	102	104	103	105	107	107	93	104	104	104	100	94
Skofabriker	88	85	86	84	84	75	85	84	75	80	82	80	76	69
Gummivarufabriker	68	70	71	69	70	74	74	76	61	79	78	78	76	76
Annan hithörande industri	84	84	88	88	90	93	97	99	91	93	89	90	86	84
Kemisk-teknisk industri	**92**	**89**	**91**	**91**	**92**	**89**	**88**	**88**	**83**	**86**	**87**	**88**	**87**	**87**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	81	85	90	90	93	93	95	97	93	92	95	96	96	96
Sprängämnesfabriker	145	138	138	134	130	123	113	110	99	104	106	107	103	105
Tändsticksfabriker	49	37	37	38	36	37	37	37	38	39	33	33	35	37
Annan kemisk-teknisk ind.	100	97	100	101	103	98	99	100	94	98	100	100	99	99
Samtliga industrigrupper	**89**	**91**	**94**	**94**	**95**	**94**	**95**	**95**	**91**	**92**	**93**	**92**	**92**	**95**
Byggnadsverksamhet	45	53	61	68	71	67	63	60	51	53	54	53	53	56
Statliga verk o. byggn.-arb.	112	125	133	136	137	133	130	121	109	108	108	109	113	119
Komm. verk o. byggnadsarb.	83	90	94	94	94	91	87	84	83	80	79	83	87	89
Handel o. varulager	75	74	73	73	74	75	76	77	73	74	74	76	72	72
Samtliga näringsgrenar	**87**	**90**	**94**	**95**	**96**	**94**	**95**	**94**	**89**	**90**	**90**	**90**	**91**	**93**

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

Tab. 9. Tillgången på arbete och arbetskraft under maj 1943.

Näringsgrenar		Arbetare (i %) hos arbetsgivare, som rapporterat nedanstående arbetstillgång					Arb.-tillg.-siffra (konj.-siffra)	Arbetare (i %) hos arb.-giv., som betr. arbetskraften rapporterat			Permitterade arb. i % av anställda
		mycket god (5)	god (4)	medelgod (3)	mindre god (2)	dålig (1)		brist	tillr. tillgång	överflöd	
Malmbrytning o. metallindustri	maj 1943	30	57	10	2	1	4·1	.	.	.	0·2
	april 1943	31	54	10	3	2	4·1	40	60	0	0·4
	maj 1942	27	48	21	3	1	4·0	33	64	3	.
Jord- o. stenindustri	maj 1943	44	39	13	3	1	4·2	.	.	.	0·8
	april 1943	37	41	17	4	1	4·1	30	69	1	1·8
	maj 1942	27	56	13	3	1	4·1	41	54	5	.
Träindustri	maj 1943	19	55	20	5	1	3·9	.	.	.	1·1
	april 1943	15	45	32	6	2	3·6	20	77	3	2·3
	maj 1942	19	42	33	5	1	3·7	26	71	3	.
Sågverk	maj 1943	20	53	21	6	0	3·9	.	.	.	0·9
	april 1943	14	41	37	5	3	3·6	18	80	2	3·1
	maj 1942	19	35	39	6	1	3·7	25	72	3	.
Pappers- o. grafisk industri	maj 1943	14	33	29	14	10	3·3	.	.	.	7·1
	april 1943	11	33	33	16	7	3·3	14	80	6	8·3
	maj 1942	16	47	23	10	4	3·6	13	59	28	.
Pappersmassefabriker	maj 1943	1	28	33	24	14	2·8	.	.	.	15·7
	april 1943	1	33	33	21	12	2·9	0	86	14	16·9
	maj 1942	11	59	18	6	6	3·6	3	9	88	.
Livsmedelsindustri	maj 1943	10	45	33	11	1	3·5	.	.	.	1·9
	april 1943	5	37	41	14	3	3·3	3	91	6	3·9
	maj 1942	6	38	39	13	4	3·3	6	85	9	.
Textil- o. beklädnadsindustri	maj 1943	19	47	27	6	1	3·8	.	.	.	0·4
	april 1943	18	48	29	4	1	3·8	43	57	0	0·3
	maj 1942	6	42	30	19	3	3·3	21	77	2	.
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	maj 1943	1	43	24	25	7	3·1	.	.	.	4·3
	april 1943	2	41	27	27	3	3·1	15	77	8	3·3
	maj 1942	4	44	33	14	5	3·3	13	86	1	.
Skofabriker	maj 1943	1	17	33	32	17	2·5	.	.	.	9·0
	april 1943	1	22	43	29	5	2·9	2	89	9	4·7
	maj 1942	6	25	48	7	14	3·0	4	96	0	.
Kemisk-teknisk ind.	maj 1943	13	37	29	8	13	3·3	.	.	.	1·7
	april 1943	10	30	33	18	9	3·1	13	85	2	1·4
	maj 1942	2	59	28	6	5	3·5	6	90	4	.
Samtliga industrigrupper	maj 1943	**23**	**50**	**18**	**6**	**3**	3·9	.	.	.	1·3
	april 1943	22	47	21	7	3	3·8	31	67	2	1·9
	maj 1942	18	46	26	8	2	3·7	25	69	6	.
Byggnadsverksamhet	maj 1943	6	31	39	18	6	3·1	.	.	.	3·2
	april 1943	2	22	48	21	7	2·9	4	84	12	4·1
	maj 1942	8	32	37	15	8	3·2	7	79	14	.
Samtliga näringsgrenar	maj 1943	**22**	**49**	**21**	**7**	**1**	3·8	.	.	.	1·3
	april 1943	20	45	25	7	3	3·7	27	71	2	1·8
	maj 1942	16	46	28	8	2	3·7	21	73	6	.

Tab. 10. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under maj 1943 i jämförelse med föregående månad.[1]

Näringsgrenar	Antal rapporterande företag		Antal nyanställda		Antal entledigade		Ökning (+) eller minskning (−)	
	April	Maj	April	Maj	April	Maj	April	Maj
Malmbrytning o. metallindustri	**90**	**83**	**2 131**	**2 485**	**1 872**	**1 880**	**+ 259**	**+ 605**
Gruvor o. anrikningsverk	1	1	10	5	23	16	− 13	− 11
Järn-, stål- o. kopparverk	12	13	262	369	371	317	− 109	+ 52
Järn- o. stålmanufaktur	7	7	108	108	117	124	− 9	− 16
Mekaniska verkstäder	43	42	975	1 098	703	749	+ 272	+ 349
Skeppsvarv	8	4	228	208	135	135	+ 93	+ 73
Elektriska verkstäder	10	11	362	554	376	438	− 14	+ 116
Annan metallindustri	9	5	186	143	147	101	+ 39	+ 42
Jord- o. stenindustri	**35**	**27**	**610**	**427**	**235**	**96**	**+ 375**	**+ 331**
Kolgruvor	4	—	18	—	33	—	− 15	—
Stenbrott o. stenhuggerier	6	2	37	16	36	14	+ 1	+ 2
Cementfabriker, kalkbruk	4	5	97	37	11	12	+ 86	+ 25
Tegelbruk	15	16	287	233	—	15	+ 287	+ 218
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	5	2	155	114	149	37	+ 6	+ 77
Glasbruk	1	2	16	27	6	18	+ 10	+ 9
Träindustri	**6**	**7**	**57**	**131**	**10**	**23**	**+ 47**	**+ 108**
Sågverk o. hyvlerier	4	4	37	107	3	13	+ 34	+ 94
Snickerier o. möbelfabriker	2	2	20	16	7	7	+ 13	+ 9
Annan trävaruindustri	—	1	–	8	—	3	—	+ 5
Pappers- o. grafisk industri	**11**	**13**	**172**	**363**	**130**	**165**	**+ 42**	**+ 198**
Pappersmassefabriker	5	4	101	243	57	17	+ 44	+ 226
Pappersbruk o. pappfabriker	1	3	4	23	9	38	− 5	− 15
Annan pappersindustri	2	3	9	25	1	8	+ 8	+ 17
Grafisk industri	3	3	58	72	63	102	− 5	− 30
Livsmedelsindustri	**23**	**22**	**209**	**224**	**292**	**102**	**− 83**	**+ 122**
Kvarnar	4	—	61	—	15	—	+ 46	—
Bagerier	1	2	15	43	—	—	+ 15	+ 43
Råsockerbruk o. raffinaderier	7	8	93	64	191	33	− 98	+ 31
Choklad- o. karamellfabriker	4	4	18	16	52	36	− 34	− 20
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	2	2	13	13	—	—	+ 13	+ 13
Slakterier o. konservfabriker	2	3	—	57	13	10	− 13	+ 47
Annan livsmedelsindustri	3	3	9	31	21	23	− 12	+ 8
Textil- o. beklädnadsindustri	**27**	**25**	**469**	**501**	**571**	**496**	**− 102**	**+ 5**
Bomullsindustri	8	8	280	305	306	285	− 26	+ 20
Jute- och linneindustri	—	—	—	—	—	—	—	—
Ylleindustri	7	5	50	44	91	81	− 41	− 37
Trikåfabriker	2	2	17	23	67	28	− 50	− 5
Skrädderier o. sömnadsfabriker	5	6	47	41	25	32	+ 22	+ 9
Annan hithörande industri	5	4	75	88	82	70	− 7	+ 18
Läder-, hår- o. gummivaruind.	**10**	**19**	**154**	**72**	**293**	**686**	**− 139**	**− 596**
Garverier	1	2	—	3	7	17	− 7	− 14
Skofabriker	3	13	—	1	86	362	− 86	− 361
Gummivarufabriker	5	4	154	68	186	289	− 32	− 221
Annan hithörande industri	1	—	—	—	14	—	− 14	—
Kemisk-teknisk industri	**11**	**9**	**60**	**100**	**128**	**146**	**− 68**	**− 46**
Färg-, olje- o. parfymfabriker	2	2	—	—	29	31	− 29	− 31
Sprängämnesfabriker	—	1	—	38	—	1	—	+ 37
Tändsticksfabriker	2	—	17	—	4	—	+ 13	—
Annan kemisk-teknisk industri	7	6	43	62	95	114	− 52	− 52
Samtliga industrigrupper	**213**	**205**	**3 862**	**4 303**	**3 531**	**3 576**	**+ 331**	**+ 727**
Byggnadsverksamhet	56	69	743	914	779	489	− 36	+ 425
Handel o. varulager	5	9	210	272	212	90	− 2	+ 182
Samfärdsel	—	1	—	26	—	6	—	+ 20
Hotell- o. restaurangrörelse	3	2	538	58	49	52	+ 489	+ 6
Banker o. försäkringsföretag	2	—	6	—	22	—	− 16	—
Samtliga näringsgrenar	**279**	**286**	**5 359**	**5 573**	**4 593**	**4 213**	**+ 766**	**+ 1 360**
Kvinnor			1 701	1 402	1 389	1 438	+ 312	− 36

[1] Se anm. vid slutet av tabellavdelningen.

D. Arbetslösheten inom fackförbunden.

Tab. 11. Arbetslösheten inom fackförbunden den 30 april 1943.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. .	93	26 286	21 687	**710**	**2·7**	637	26 363	947	3·6
Bleck- o. plåtslagareförb.	54	2 634	—	**224**	**8·5**	—	2 649	255	9·6
Bokbindareförbundet . .	56	8 988	5 608	**128**	**1·4**	67	8 931	110	1·2
Bryggeriindustriarb.-förb.	121	7 002	1 513	**164**	**2·3**	92	6 937	235	3·4
Byggnadsträarbetareförb.	343	33 144	—	**7 736**	**23·3**	—	33 640	8 369	24·9
De förenade förbunden .	60	12 600	3 585	**644**	**5·1**	325	12 554	584	4·7
Elektriska arbetareförb. .	77	8 497	—	**240**	**2·8**	—	8 945	234	2·6
Gjutareförbundet	108	8 929	34	**150**	**1·7**	4	9 024	154	1·7
Grov- o. fabriksarb.-förb.	451	68 164	7 755	**5 915**	**8·7**	700	70 135	7 027	10·0
Byggnadsind.-arbetare .	141	30 989	1 216	**4 223**	**13·6**	118	32 497	4 969	15·3
Byggnadsämnesind.-arb.	155	11 810	429	**559**	**4·7**	35	11 540	773	6·7
Glasbruksarbetare . .	32	3 054	95	**49**	**1·6**	8	3 356	72	2·1
Sockerfabriksarbetare .	16	3 681	633	**226**	**6·1**	57	4 441	293	6·6
Tändsticksarbetare . .	6	1 411	555	**157**	**11·1**	134	1 133	151	13·3
Övriga arbetare . . .	101	17 219	4 827	**701**	**4·1**	353	17 168	769	4·5
Gruvindustriarbetareförb.	65	10 683	118	**183**	**1·7**	5	9 597	164	1·7
Handelsarbetareförb. . .	265	42 752	18 160	**701**	**1·6**	289	42 730	801	1·9
Kommunalarbetareförb. .	314	46 955	13 724	**1 189**	**2·5**	548	48 274	1 765	3·7
Lantarbetareförbundet .	643	41 738	1 035	**1 205**	**2·9**	467	46 376	1 454	3·1
Litografförbundet . . .	20	2 907	171	**29**	**1·0**	5	2 902	36	1·2
Livsmedelsarbetareförb. .	126	28 619	8 679	**1 972**	**6·9**	938	28 200	1 846	6·5
Metallindustriarb.-förb. .	307	193 049	13 704	**4 230**	**2·2**	741	190 785	4 258	2·2
Järnbruksarbetare . .	54	39 029	686	**309**	**0·8**	174	39 114	339	0·9
Verkstadsarbetare . .	253	154 020	13 018	**3 921**	**2·5**	567	151 671	3 919	2·6
Murareförbundet	120	9 926	—	**1 613**	**16·3**	—	10 134	2 343	23·1
Målareförbundet	164	[1] 5 413	—	**885**	**16·3**	—	10 113	1 571	15·5
Pappersindustriarb.-förb.	121	28 470	1 687	**2 581**	**9·1**	389	31 403	3 084	9·8
Sadelm.- o. tapetseraref.	62	3 807	810	**252**	**6·6**	65	3 789	248	6·5
Sko- o. läderindustriarb.-f.	62	10 536	4 096	**2 542**	**24·1**	1 278	10 634	1 322	12·4
Stenindustriarbetareförb.	133	5 771	2	**507**	**8·8**	—	5 423	471	8·7
Sågverksindustriarb.-förb.	240	18 625	16	**2 615**	**14·0**	9	18 971	2 877	15·2
Textilarbetareförbundet .	102	40 035	22 606	**1 066**	**2·7**	816	39 956	1 070	2·7
Tobaksindustriarb.-förb.	10	2 305	1 782	**202**	**8·8**	184	2 324	198	8·5
Transportarbetareförb. .	180	26 943	1 697	**2 606**	**9·7**	105	29 471	3 312	11·2
Träindustriarbetareförb.	258	24 192	570	**896**	**3·7**	60	25 344	1 004	4·0
Typografförbundet . . .	106	12 165	597	**124**	**1·0**	13	12 156	146	1·2
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	243	19 341	—	**1 972**	**10·2**	—	21 221	3 164	14·9
Summa	4 904	750 476	129 636	**43 281**	**5·8**	7 737	768 981	49 049	6·4

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under april uppgivits till inalles 220 311.

[1] Materialet f. n. knapphändigt på grund av omläggning av förbundets statistik.

Tab. 12. Antalet arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet $^{31}/_{3}$ 1942—$^{30}/_{4}$ 1943.

Fackförbund	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$
Beklädnadsarbetareförb.	6·4	7·8	7·5	6·2	7·5	5·6	3·5	3·6	5·2	13·2	10·4	5·2	3·6	2·7
Block- o. plåtslagareförb.	15·5	10·5	7·1	4·7	4·3	3·2	3·6	4·2	7·6	13·6	6·3	10·6	9·6	8·5
Bokbindareförbundet	2·7	2·7	2·4	2·4	2·2	2·0	1·9	1·4	1·1	2·2	1·5	1·4	1·2	1·4
Bryggeriindustriarbetareförb.	5·0	4·0	2·4	2·1	1·7	2·3	2·8	4·1	4·5	3·5	4·4	4·1	3·4	2·3
Byggnadsträarbetareförb.	39·0	27·1	19·0	16·6	10·7	9·4	10·7	14·1	17·5	30·7	29·1	27·8	24·9	23·3
De förenade förbunden	7·2	4·9	4·2	4·1	4·9	3·9	4·2	4·5	4·5	10·1	5·6	4·4	4·7	5·1
Elektriska arbetareförb.	9·1	6·5	5·2	4·5	2·7	2·2	1·7	1·9	1·9	2·4	2·4	2·6	2·6	2·8
Gjutareförbundet	2·1	1·8	1·8	1·8	1·7	1·4	1·2	1·2	1·2	2·9	2·0	1·6	1·7	1·7
Grov- o. fabriksarbetareförb.	22·3	14·3	8·8	6·7	6·2	6·3	7·0	7·9	9·3	20·1	13·8	12·2	10·0	8·7
Byggnadsind.-arbetare	30·3	18·9	12·1	8·2	7·1	7·9	8·9	10·0	12·7	27·8	19·8	18·0	15·3	13·6
Byggnadsämnesind.-arbetare	24·6	14·1	5·2	4·1	3·5	3·9	5.5	7·1	8·7	16·4	11·9	9·9	6·7	4·7
Glasbruksarbetare	4·8	4·9	3·9	3·8	5·5	5·2	2·6	2·2	2·7	3·5	4·7	2·9	2·1	1·6
Sockerfabriksarbetare	18·6	11·5	8·2	6·8	4·3	3·8	6·0	4·2	2·5	20·2	13·6	11·0	6·6	6·1
Tändsticksarbetare	15·6	14·2	11·3	11·1	10·5	11·3	11·1	13·2	9·3	12·6	15·1	14·8	13·3	11·1
Övriga arbetare	11·6	8·1	6·2	5·8	7·0	5·2	5·4	6·3	6·0	10·9	5·0	5·0	4·5	4·1
Gruvindustriarbetareförb.	2·6	1·7	2·0	1·2	1·3	1·2	1·0	1·1	1·3	2·8	2·0	1·9	1·7	1·7
Handelsarbetareförb.	3·3	2·6	2·3	2·2	2·2	2·3	2·2	2·4	2·5	2·5	2·9	2·2	1·9	1·6
Kommunalarbetareförb.	5·3	3·7	1·6	1·6	1·5	1·7	2·0	2·4	2·7	4·5	4·3	4·6	3·7	2·5
Lantarbetareförbundet	5·8	3·2	2·4	2·0	2·4	2·1	2·2	1·9	3·4	4·6	4·6	3·8	3·1	2·9
Litografförbundet	2·0	1·7	1·5	1·4	1·6	1·4	1·5	1·2	1·6	2·1	1·8	1·2	1·2	1·0
Livsmedelsarbetareförb.	7·3	6·4	5·7	5·2	5·3	5·9	7·0	6·2	6·2	10·9	8·8	7·7	6·5	6·9
Metallindustriarbetareförb.	4·0	3·3	2·8	2·1	1·6	1·5	1·4	1·4	1·5	2·4	2·6	2·3	2·2	2·2
Järnbruksarbetare	1·3	0·9	0·6	0·4	0·5	0·6	0·7	0·6	0·7	1·5	1·4	1·0	0·9	0·8
Verkstadsarbetare	4·7	4·0	3·4	2·6	1·8	1·7	1·6	1·6	1·8	2·7	3·0	2·7	2·6	2·5
Murareförbundet	48·3	30·9	16·0	7·5	4·9	5·1	8·1	13·3	18·9	31·9	34·2	28·6	23·1	16·3
Målareförbundet	38·2	25·7	16·8	14·3	11·2	8·6	5·9	14·0	23·2	29·2	34·7	30·8	15·5	16·3
Pappersindustriarbetareförb.	9·7	9·3	8·0	6·8	6·1	5·6	6·3	6·9	7·6	8·3	10 9	8 7	9 8	9·1
Sadelm.- o. tapetserareförb.	12·5	9·7	9·1	7·2	7·5	6·4	4·2	3·3	3·2	8·7	12·0	8·1	6·5	6·6
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	10·8	8·0	11·3	7·1	8·1	6·9	14·3	11·7	11·9	37·5	14·8	17·8	12·4	24·1
Stenindustriarbetareförb.	17·1	9·3	6·5	7·3	8·2	9·4	9·3	10·8	9·0	22·3	17·9	10·6	8·7	8·8
Sågverksindustriarbetareförb.	23·9	19·9	13·3	8·1	5·6	7·7	9·5	12·8	16·4	28·8	19·5	15·9	15·2	14·0
Textilarbetareförbundet	4·7	4·7	3·8	4·5	4·2	3·4	3·4	3·2	3·0	4·9	3·0	2·8	2·7	2·7
Tobaksindustriarbetareförb.	9·7	8·8	8·4	7·9	7·8	7·1	7·3	7·7	7·8	7·8	8·7	8 5	8·5	8·8
Transportarbetareförb.	13·9	12·0	9·0	6·7	6·5	6·7	7·2	7·6	9·1	12·0	11·5	11·8	11·2	9·7
Träindustriarbetareförb.	8·3	5·5	4·2	3·8	3·4	3·2	2·7	3·4	3·7	15·5	6·4	5·3	4·0	3·7
Typografförbundet	1·5	1·2	1·0	0·7	0·8	1·9	1·8	1·7	1·8	2·6	2·2	1·5	1·2	1·0
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	21·4	15·0	12·4	11·0	10·0	9·2	9·2	9·8	17·3	19·7	16·3	15·7	14·9	10·2
Summa	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	8·4	7·4	6·4	5·8

E. Hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 18. Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade hjälpsökande arbetslösa.

Län År och månad	Antal rapportkommuner	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (−) gent emot närmast föregående månad			Av hela antalet hjälpsökande voro %		Arbetslösa per 1 000 inv.
		Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	försörjningspliktiga	över 50 år	
a) *Vid utgången av maj 1943.*										
Stockholms stad	1	1 329	—	1 329	− 170	—	− 170	63·4	72·0	2·2
Stockholms	12	90	76	166	− 30	− 13	− 43	66·3	60·2	0·6
Uppsala	5	39	14	53	+ 2	− 11	− 9	52·8	49·1	0·4
Södermanlands	2	9	—	9	− 1	—	− 1	·	·	0·0
Östergötlands	2	59	—	59	+ 9	—	+ 9	57·6	50·8	0·2
Jönköpings	3	65	—	65	− 2	—	− 2	84·6	76·9	0·3
Kronobergs	2	6	2	8	− 13	+ 2	− 11	·	·	0·1
Kalmar	3	116	1	117	+ 4	+ 1	+ 5	79·5	69·2	0·5
Gotlands	2	37	4	41	− 9	—	− 9	·	·	0·7
Blekinge	11	31	51	82	+ 13	+ 6	+ 19	79·3	74·4	0·6
Kristianstads	1	16	—	16	− 13	− 2	− 15	·	·	0·1
Malmö stad	1	287	—	287	− 82	—	− 82	84·0	65·5	1·8
Malmöhus i övrigt	6	135	1	136	− 77	—	− 77	79·4	68·4	0·4
Hallands	3	32	—	32	—	− 1	− 1	·	·	0·2
Göteborgs stad	1	1 203	—	1 203	− 306	—	− 306	70·9	58·9	4·2
Göteborgs o. Bohus i övrigt	34	200	1 026	1 226	− 34	− 27	− 61	85·1	55·2	6·0
Älvsborgs	4	16	1	17	− 8	− 5	− 13	·	·	0·1
Skaraborgs	4	18	1	19	− 6	—	− 6	·	·	0·1
Värmlands	7	39	68	107	− 14	− 10	− 24	74·8	74·8	0·4
Örebro	1	102	—	102	+ 55	—	+ 55	60·8	42·2	0·4
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	2	2	5	7	− 1	+ 5	+ 4	·	·	0·0
Gävleborgs	5	78	10	88	+ 10	—	+ 10	75·0	87·5	0·3
Västernorrlands	31	43	934	977	− 12	− 165	− 177	86·6	62·7	3·5
Jämtlands	1	1	—	1	—	—	—	·	·	0·0
Västerbottens	3	—	9	9	− 2	− 6	− 8	·	·	0·0
Norrbottens	8	11	80	91	− 12	− 34	− 46	63·7	19·8	0·4
Summa	**155**	**3 964**	**2 283**	**6 247**	**− 699**	**− 260**	**− 959**	**75·3**	**62·6**	**1·0**
b) *April 1942—Maj 1943.*										
							antal	%		
1942										
april	229	10 239	5 296	15 535	− 5 125	− 1 402	− 6 527	29·6	75·4	48·1	2·4
maj	204	6 510	3 550	10 060	− 3 729	− 1 746	− 5 475	35·2	75·3	50·9	1·6
juni	190	4 696	3 245	7 941	− 1 814	− 305	− 2 119	21·1	75·5	51·6	1·2
juli	177	3 958	3 001	6 959	− 738	− 244	− 982	12·4	78·0	54·0	1·1
augusti	173	3 713	2 936	6 649	− 245	− 65	− 310	4·5	77·8	54·2	1·0
september	168	3 672	2 747	6 419	− 41	− 189	− 230	3·5	77·0	54·9	1·0
oktober	161	3 898	2 479	6 377	+ 226	− 268	− 42	0·7	75·6	52·9	1·0
november	164	4 204	2 467	6 671	+ 306	− 12	+ 294	4·6	75·6	54·8	1·0
december	171	5 724	2 868	8 592	+ 1 520	+ 401	+ 1 921	28·8	74·8	50·0	1·3
1943										
januari	178	6 739	3 253	9 992	+ 1 015	+ 385	+ 1 400	16·3	76·7	50·8	1·6
februari	172	6 408	3 161	9 569	− 331	− 92	− 423	4·2	76·6	56·4	1·5
mars	170	5 500	3 050	8 550	− 908	− 111	− 1 019	10·6	76·0	59·9	1·3
april	163	4 663	2 543	7 206	− 837	− 507	− 1 344	15·7	76·5	61·5	1·1
maj	155	3 964	2 283	6 247	− 699	− 260	− 959	13·3	75·3	62·6	1·0

Tab. 14. De arbetslösas yrkestillhörighet. Maj 1943.

Yrkesgrupper	Antal hjälpsökande arbetslösa			Ökning (+) eller minskning (—) gent emot närmast föregående månad			Av staten och kommunerna hjälpta	
	Städer	Landsbygd	Summa	Städer	Landsbygd	Summa	antal	i % av antalet hjälpsökande
Jordbruk och skogshushållning	4	34	38	— 9	— 64	— 73	30	·
Jordbruk	3	8	11	— 5	+ 4	— 1	4	·
Skogshushållning	1	26	27	— 4	— 68	— 72	26	·
Industri och hantverk	2 111	1 850	3 961	— 399	— 153	— 552	3 306	83·5
Ingenjörsarbete och arbetsledning	54	1	55	— 1	— 1	— 2	54	98·2
Malmbrytning	—	—	—	— 5	—	— 5	—	—
Metall- och maskinindustri	212	30	242	— 19	+ 1	— 18	180	74·4
Jord- och stenindustri	127	933	1 060	— 8	— 34	— 42	906	85·5
stenindustri	77	902	979	— 8	— 25	— 33	840	85·8
glasindustri	5	29	34	— 1	— 11	— 12	30	·
annan hithörande industri	45	2	47	+ 1	+ 2	+ 3	36	·
Trävaruindustri	143	320	463	— 15	— 55	— 70	395	85·3
sågverksindustri	95	317	412	— 14	— 58	— 72	366	88·8
annan trävaruindustri	48	3	51	— 1	+ 3	+ 2	29	56·9
Pappersindustri	26	203	229	— 8	— 24	— 32	207	90·4
Grafisk industri	20	—	20	— 6	—	— 6	18	·
Livsmedelsindustri	71	6	77	— 26	— 1	— 27	50	64·9
Textil- och beklädnadsindustri	40	1	41	— 10	—	— 10	33	·
Läder-, hår- och gummivaruindustri	110	10	120	+ 59	+ 6	+ 65	86	71·7
skoindustri	77	10	87	+ 57	+ 7	+ 64	58	66·7
gummivaruindustri	2	—	2	—	—	—	2	·
annan hithörande industri	31	—	31	+ 2	— 1	+ 1	26	·
Kemisk-teknisk industri	68	1	69	— 16	— 1	— 17	47	68·1
Byggnadsverksamhet	1 229	344	1 573	— 343	— 42	— 385	1 319	83·9
husbyggnadsarbete	1 097	118	1 215	— 341	— 10	— 351	1 045	86·0
väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarb.	132	226	358	— 2	— 32	— 34	274	76·5
Kraft- och värmeproduktion	11	1	12	— 1	— 2	— 3	11	·
Sjöfart och fiske	54	9	63	— 30	+ 1	— 29	49	77·8
Handel, samfärdsel o. allmän tjänst	1 210	96	1 306	— 197	— 32	— 229	1 129	86·4
Kontors-, affärs- och lagerarbete	436	17	453	— 33	— 5	— 38	408	90·1
kontorister (chefer, bokhåll. m. fl.)	165	8	173	— 2	— 2	— 4	158	91·3
kontorsvaktmästare m. fl.	3	—	3	— 3	—	— 3	3	·
affärsförest., bitr., agenter m. fl.	189	3	192	— 12	— 2	— 14	174	90·6
lagerarbetare och förrådsbiträden	79	6	85	— 16	— 1	— 17	73	85·9
Landtransport	565	73	638	— 100	— 25	— 125	548	85·9
hamn- och stuveriarbetare	372	58	430	— 80	— 19	— 99	379	88·1
chaufförer och åkeriarbetare	164	15	179	— 17	— 6	— 23	144	80·4
övriga hithörande grupper	29	—	29	— 3	—	— 3	25	·
Hotell- och restaurangrörelse	59	—	59	— 24	—	— 24	51	86·4
Litterärt och konstnärligt arbete	84	5	89	— 34	— 3	— 37	63	70·8
Förvaltning och undervisning	47	1	48	— 8	+ 1	— 7	45	·
Sjukvård och hygien	19	—	19	+ 2	—	+ 2	14	·
Husligt arbete	23	1	24	+ 1	— 1	—	18	·
Arbete, ej hänförl. till annan grupp	562	293	855	— 65	— 11	— 76	669	78·2
Summa	3 964	2 283	6 247	— 699	— 260	— 959	5 201	83·3
därav 16—25 år	131	50	181	+ 11	+ 8	+ 19		
26—50 »	1 234	920	2 154	— 350	— 108	— 458		
över 50 »	2 599	1 313	3 912	— 360	— 160	— 520		

Tab. 15. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

Län År och månad	Hela antalet hjälpta	därav hjälpta genom								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete och musikerhjälp	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
a) *Vid utgången av maj 1943.*										
Stockholms stad	1 210	89	—	527	224	19	17	248	13	73
Stockholms	125	27	—	—	13	—	—	57	14	14
Uppsala	28	—	—	—	5	—	20	—	—	3
Södermanlands	9	—	—	—	1	—	7	—	—	1
Östergötlands	41	—	—	—	2	—	—	25	—	14
Jönköpings	57	34	—	—	3	—	18	—	2	—
Kronobergs	6	—	—	—	1	—	—	—	—	5
Kalmar	49	—	—	—	1	15	33	—	—	—
Gotlands	25	—	—	4	—	—	21	—	—	—
Blekinge	56	50	—	—	3	—	3	—	—	—
Kristianstads	16	—	—	—	—	—	16	—	—	—
Malmö stad	262	71	—	39	5	—	—	144	3	—
Malmöhus i övrigt	119	88	—	14	3	—	6	—	8	—
Hallands	20	—	—	8	—	—	6	—	1	5
Göteborgs stad	995	121	234	107	41	22	—	420	2	48
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1 056	344	482	88	1	20	21	78	5	17
Älvsborgs	4	—	—	—	—	—	2	—	1	1
Skaraborgs	17	—	—	7	1	—	8	—	—	1
Värmlands	86	4	19	—	6	15	29	6	3	4
Örebro	74	6	—	12	1	4	—	—	—	51
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	7	—	—	—	2	—	5	—	—	—
Gävleborgs	28	—	—	23	—	—	—	—	—	5
Västernorrlands	892	160	533	75	—	12	45	28	3	36
Jämtlands	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Norrbottens	17	—	—	—	—	—	6	—	2	9
Summa	**5 201**	**994**	**1 268**	**904**	**315**	**107**	**263**	**1 006**	**57**	**287**
därav städer	3 296	469	292	783	301	80	174	924	40	233
b) *April 1942—Maj 1943.*										
1942										
april	12 794	1 702	1 443	1 819	407	85	671	5 631	231	805
maj	8 462	2 146	1 061	1 443	388	113	477	2 082	116	636
juni	6 903	2 177	945	1 206	370	178	409	974	66	578
juli	6 210	2 102	937	1 080	348	162	281	822	50	428
augusti	5 802	1 998	874	1 017	325	144	220	781	40	403
september	5 426	1 667	853	1 040	324	111	209	817	34	371
oktober	4 931	1 434	831	963	341	101	231	654	39	337
november	4 947	1 281	744	918	373	88	244	898	55	346
december	6 061	1 114	802	871	398	33	189	1 778	538	338
1943										
januari	6 994	1 271	971	815	357	24	324	2 738	180	314
februari	7 251	1 597	1 097	867	384	33	474	2 352	136	311
mars	6 954	1 390	1 355	1 023	386	84	364	1 954	91	307
april	6 011	1 092	1 300	939	375	71	357	1 561	75	241
maj	5 201	994	1 268	904	315	107	263	1 006	57	287

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1938—1943.

Tab. 16. Arbetsförmedling och arbetslöshet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	198	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	147
1943	137	133	114	109	99								
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)												
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·8	7·8	7·5	7·8	8·2	10·0	13·0	11·8
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5
1943	8·4	7·4	6·4	5·8									
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa												
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247								

Tab. 17. Indextal för antalet sysselsatta arbetare. 1:a kv. 1935 = 100.

År	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
1938	114·7	117·9	117·8	116·8
1939	114·1	120·3	120·3	118·6
1940	109·7	107·0	107·5	110·7
1941	104·4	108·5	112·3	112·7
1942	104·7	110·7	114·7	114·7
1943	110·2			

Tab. 18. Konjunktursiffror för arbetstillgången.

År	Febr.	Maj	Aug.	Nov.
1938	3·5	3·5	3·5	3·6
1939	3·7	3·9	4·0	3·8
1940	3·7	3·4	3·4	3·4
1941	3·2	3·4	3·4	3·5
1942	3·4	3·7	3·8	3·7
1943	3·6			

Anmärkningar till tabellavdelningen.

Tab. 7—9 och 17—18. För maj 1943 ha rapportkorten utsänts till omkring 12 800 företagare, av vilka c:a 7 700 lämnat de begärda uppgifterna. Uppgifterna avse antalet sysselsatta arbetare sista arbetsdagen av sista avlöningsperioden i månaden. Uppgifter rörande övriga sysselsatta inhämtas endast för den mellersta månaden i varje kvartal. Indextal för mindre än 50 personer ha ej beräknats. Indextal, som avse minst 50 men under 100 personer, äro tryckta med medievalstil. I tab. 8 ha enligt den s. k. kedjemetoden indextal uträknats över arbetarantalet under april 1942—maj 1943 med september 1939 som bas. Indextalen för maj 1943 äro preliminära. Indextalen i tab. 8 ha beräknats med användande av månadsindextal, som visa arbetarantalets förändringar, om arbetare på semester räknas som sysselsatta. I tab. 17 ha enligt kedjemetoden beräknats kvartalsindextal (den mellersta månaden i varje kvartal) över arbetarantalet (hela materialet) med 1:a kv. 1935 som bas. De s. k. konjunktursiffrorna i tab. 9 och 18 grunda sig på arbetsgivarnas omdömen om arbetstillgången. Omdömet mycket god arbetstillgång har betecknats med poängsiffran 5 och god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång med siffrorna 4, 3, 2 och 1, varefter ett med antalet sysselsatta personer vägt medeltal av dessa poängsiffror framräknats. — *Tab. 10.* Beträffande principerna för redovisningen se SFS 1940: 588 samt Soc. Medd. årg. 1940, sid. 409. — *Tab. 16.* Fr. o. m. januari 1938 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

Litteraturöversikt.

(11 maj—10 juni 1943.)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen.

Allmänna sociala frågor.

BAUER, F. Fremtidens Valutaproblemer. Arbejderen (Danmark) 1943, nr 10.

Sverige.

GROTH, S. Vägtrafikolyckor år 1941. Vägen 1943, nr 11.

MEIDNER, R. Inkomsterna, konsumtionen och köpkraften under kriget. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 20—21.

NILSSON, HENNING. Den nya lagstiftningen om erkända skatteförmedlingskassor. Sv. stadsförbundets tidskrift 1943, nr 4.

NORMAN, N. Universitetens sociala isolering. Tidning för Sveriges läroverk 1943, nr 11.

WALLENTHEIM, A. Kommunalstyrelsens framtid. Tiden 1943, nr 5.

Fredskonjunkturens problem. Finanstidningen 1943, nr 22.

Livförsäkringssparande — nysparande. Finanstidningen 1943, nr 23.

Nationalinkomst och statsutgifter. Sunt förnuft 1943, nr 5.

Några statliga kommittéer och deras verksamhet. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1943, nr 5.

Svensk socialpolitik under kris. S. A. P. information 1943, nr 9.

Amerikas förenta stater.

A post-war programme for the United States. International labour review april 1943.

Danmark.

Indkomst- og Formueforhold i Köbenhavn, Frederiksberg og Gjentofte Kommune samt i Hovedstadens Forstadskommuner i 1941. Statistisk Maanedsskrift 1943, nr 4.

De nye Kriselove. Tidsskrift for Industri 1943, nr 11.

Finland.

SUVIRANTA, B. Planerna på tvångslån i Finland. Industria 1943, nr 12.

Nederländerna.

Het afbetalingscrediet. Maandschrift van het centraal bureau voor de statistiek 1942, nr 11/12.

Storbritannien.

GÅRDLUND, T. Engelsk samhällsreform. Tiden 1943, nr 5.

Tyskland.

NEUMEISTER, HEDDY. Das Buch in der Fabrik. Gegenwart und Zukunft der Werkbüchereien. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 12/13.

Gibt es einen Mittelstand? Reichsarbeitsblatt 1943, nr 14.

Arbetarskydd.

ZEINER-HENRIKSEN, K. Kort oversikt over yrkessykdom i form av armnevralgier og skrivekrampe. Sosialt arbeid 1943, nr 3.

Hudskador av skäroljor. Metallarbetaren 1943, nr 22.

Sverige.

ANDERSSON, S. R. Säkerhetstjänsten vid AB Hägglund & Söner, Örnsköldsvik. Arbetarskyddet 1943, nr 4.

MOHLNE, G. Om arbetsplatshygien. Arbetarskyddet 1943, nr 4.

Belgien.

VERTONGEN, M. Urbanisme et industrie. Revue du travail 1943, nr 2/3.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

HJALMARSON, J. Osmidig lönepolitik. Sunt förnuft 1943, nr 5.

J[U]L[I]N, [T.] Tvångsreglerade dyrtidstillägg. Sv. trafiktidning 1943, nr 22.

Inkomstutvecklingen under kriget. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 22.

Lagförslag om kompensationsbegränsning. Industria 1943, nr 12.

Tyskland.

BAUER, A. Die Normleistung als Masstab der Leistungsbewertung. Soziale Praxis 1943, nr 4.

KALCKBRENNER, O. Die Durchführung des Leistungslohnes im Baugewerbe. Reichsarbeitsblatt 1943, nr 15.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

HUNKE, H. Das Recht auf Arbeit — das Weltproblem. Die deutsche Volkswirtschaft 1943, nr 13.

Sverige.

K[ARLSSO]N, A[NDREAS]. Arbetsförmedling genom avdelningen [inom Svenska målareförbundet]. Målarnas facktidning 1943, nr 6.

Den partiella arbetskraften kan bli fullgod om den organiseras. Social-medicinsk tidskrift 1943, nr 5.

Uttalanden om en blivande arbetslöshetskassa [inom Väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundet]. Väg- och vattenbyggaren 1943, nr 5.

Norge.

Tvångsmobiliseringen i Norge. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 19.

Storbritannien.

JOSEFSSON, B. Hur England tänker vinna freden. Metallarbetaren 1943, nr 20.

Befolkningsfrågor.

Sverige.

ANDERSSON, ROSA. Småbarnsvården i förgrunden. S. A. P. information 1943, nr 8.

ARRHÉN, E. Landsbygden dör. Medborgaren 1943, nr 5.

CLASON, S. Nativitetsvariationerna och förlossningsvården i Stockholm under krigsåren 1940—1942. Sv. läkartidningen 1943, nr 20.

KÄLVESTEN, ANNA-LISA. Margit och Sune gifter sig. [Ungdomssparande och familjebildningsbidrag.] Vår bostad 1943, nr 10.

WAHLUND, S. Befolkningsfrågan och jordbruket. Politisk tidskrift 1943, nr 3.

— Det svenska jordbruket och befolkningsutvecklingen. Hem i Sverige 1943, nr 3.

Kampen mot aborterna. Hertha 1943, nr 5.

Belgien.

Les méthodes de la statistique démographique belge. Bulletin de statistique 1943, nr 4.

Norge.

BACKER, J. E. De siste 50 års utvikling av dødelighetsforholdene i de forskjellige aldre i Norge. Sosial trygd 1943, nr 5.

Tyskland.

Beruf und Kinderzahl in Stadt und Land. Wirtschaft und Statistik 1943, nr 5.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

[ANKARSWÄRD, G.] Effektivare bostadsinspektion efterlyser provinsialläkare i Västmanland. Lantarbetaren 1943, nr 21.

BERNHARD, H. Industriens bostadsfrågor. Byggnadsvärlden 1943, nr 21.

DITZINGER, B. Några villastäder i Stor-Stockholm. Byggnadsvärlden 1943, nr 21.

ENGLUNDH, O. Ett bostadsområde i seriebygge. Byggnadsvärlden 1943, nr 20.

JACOBSSON, G. Bostadsproduktionen efter kriget. Fackföreningsrörelsen 1943, nr 21.

SIDENBLADH, G. Länsarkitektorganisationen under åren 1936—1942. Byggmästaren 1943, nr 11.

[SVERIGES INDUSTRIFÖRBUND.] Lagstiftning om byggnadstillstånd? (Yttrande.) Industriförbundets meddelanden 1943, nr 4.

THAM, C. Statens bränslekommissions plan för hushållens bränsleförsörjning under bränsleåret 1943—44. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 11.

Bebyggelsereglering och kulturtradition. Byggmästaren 1943, nr 10.

Bostadsundersökningen i Stockholm vid årsskiftet 1942/43. Statistisk månadsskrift 1943, nr 4.

Samgårdar — en ny form för en gammal tanke. Hyresgästen 1943, nr 11.

Amerikas förenta stater.

BENNET, R. M. Revolution inom bostadsbygget förestående. Hyresgästen 1943, nr 11.

Danmark.

Byggeprisindeks pr. 1 Januar 1943. Statistisk Maanedsskrift 1943, nr 3.

Finland.

TOMMILA, O. Bostadsfrågan i Finland. Industria 1943, nr 12.

— Utvecklingen av hyresnivån i Finland. Sveriges fastighetsägaretidning 1943, nr 11.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

Ganymeder och servitörer fram till förbundsbildningen. [Sveriges hotell- och restaurangpersonals förbund 25 år.] Sv. hotell-revy 1943, nr 5.

Storbritannien.

Conciliation scheme for the coal mining industry. The Ministry of labour gazette 1943, nr 4.

Försvarsberedskap och soldatvård.

Militärinkallade kontorsmäns rätt till familjebidrag i vissa fall. Kontorsvärlden 1943, nr 5.

Hälso- och sjukvård.

Männen i livets tjänst och samhället. Socialmedicinsk tidskrift 1943, nr 5.

Radiodiskussion om medicin och homeopati. Sv. läkartidningen 1943, nr 22.

Sverige.

ANDERSSON, OSCAR J. Erfarenheter och reflexioner kring rheumatikerproblemet. Sv. läkartidningen 1943, nr 19.

[AXÉN, O., & WALLGREN, A.] Tuberkulos lika sällsynt som spetälska — den moderna hälsovårdens mål. Vi 1943, nr 23.

BERG, S. Nya tag mot tuberkulosen. Svenska röda korset 1943, nr 5.
CEDERSTRÖM, HJ. Hälsovårdscentraler vid sjukhus. Social-medicinsk tidskrift 1943, nr 6.
FRIIS, M. Vårdavgifter vid Norrköpings lasarett. Sjukhuset 1943, nr 3.
Läkarna och sjukkassorna. Social-medicinsk tidskrift 1943, nr 6.

Danmark.

SIMONSEN, K. Tuberkulosen i Danmark. Sv. läkartidningen 1943, nr 21.

Finland.

SIMONEN, A. E. Ett hälsovårdsprogram. Finsk kommunaltidskrift 1943, nr 2.

Norge.

[PRINS CARL.] Svenska röda korsets Norgehjälp. Svenska röda korset 1943, nr 5.

Storbritannien.

MÖLLER, F. Tuberkulosförhållanden i England under kriget. Sv. läkartidningen 1943, nr 21.

Jordbruks- och egnahemsfrågor.

Sverige.

Andelsladugården i Bjärme. Politisk tidskrift 1943, nr 3.

Kooperation.

MC FADYEN, J. The co-operative movement and post-war reconstruction. International labour review april 1943.

Sverige.

Kooperativa förbundets verksamhet 1942. Kooperatören 1943, nr 10.

Amerikas förenta stater.

Consumers' co-operation in the United States in 1941. International labour review april 1943.

Kristidsfrågor.

Sverige.

CARPENTER, KATE. Kosten i kristid. En översikt rörande kostens tillräcklighet och hur vi kunna ordna för oss. Sunt förnuft 1943, nr 4.
LYBERG, B. Textilransoneringen inför andra perioden. Från departement och nämnder 1943, nr 9.

Nykterhetsfrågan.

ALANEN, A. Die Bedeutung der Trunkenheit bei der Feststellung des Strafmasses. Forschungen zur Alkoholfrage 1942, nr 4.

Sverige.

F[URUSKOG], J. Signal till folkresning [mot alkoholen]. Reformatorn 1943, nr 20.
LECHE, E. Fylleriförseelsernas domstolsbehandling. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 6.
LÖNNBERG, J. Pilsnerdricka och alkoholmissbruk. Tirfing 1943, nr 2.
SCHULTZ, KARIN. Ungdomsfylleriet i Stockholm. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 6.
WAGNSSON, R. Alkoholfaran för vårt folk har antagit en allvarligare karaktär. Reformatorn 1943, nr 22.
ÅMAN, A. Från dagens alkoholistkrönika. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 4.
— Kommuner där fattigvårdsstyrelsen är nykterhetsnämnd. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 4.
Effektivare nykterhetsundervisning. Tirfing 1943, nr 2.
Landshövding Engberg skyddade barnplågare mot nykterhetsnämnd. Reformatorn 1943, nr 21.

Danmark.

Danskt måltidstvång infört av — restauratörer. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 6.

Finland.

ARRA, E. Det nuvarande finska rusdrycksystemets första decennium. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 6.

Norge.

HANSEN, A. Brennevinsprisene i Norge. Tidskrift för systembolagen 1943, nr 6.

Schweiz.

STIERLI, H. Der Alkoholverbrauch und der Alkoholismus in Basel. Forschungen zur Alkoholfrage 1942, nr 4.

Tyskland.

REID. Die volksbiologische Bedeutung der alkoholfreien Jugenderziehung. Alkoholfreie Jugenderziehung mars 1943.

Priser, levnadskostnader, konsumtion.

ABRAMSON, E. Om öl som födoämne. Tirfing 1943, nr 2.
LUNDEGÅRDH, H. Bättre gödsling gör grönsakerna vitaminrikare. Vi 1943, nr 21.
SCHIØTZ, E. H. Vitaminene og deres betydning. Sosialt arbeid 1943, nr 3.
WIJNBLADH, HJ. Vårt dagliga bröd. Friskt folk 1943, nr 5.

Sverige.

NYSTRÖM, B. Levnadskostnadsindex, prisstoppet och kampen mot inflationsfaran. Från departement och nämnder 1943, nr 9.
SVÄRDSTRÖM, K. F. Utelöpande och utnyttjade rabattkort för matfett och mjölk. Kommersiella meddelanden 1943, nr 5.
WAGENIUS, Å. Kött, fläsk, ägg och mjölk. Animalieproduktionen under den gångna delen av konsumtionsåret 1942—43. S. A. P. information 1943, nr 8.
Dyrortsfrågan vid årets riksdag. Politisk tidskrift 1943, nr 3.

Hur livsmedelsrabatterna verka i praktiken. Sunt förnuft 1943, nr 4.
Livsmedelskonsumtionen under kriget. Finanstidningen 1943, nr 21.
Priskontrollen av tjänster. Finanstidningen 1943, nr 20.

Tyskland.

HAUPT, R. W. Der Stoppreis lebt! Die deutsche Volkswirtschaft 1943, nr 3.
Die Rationsänderungen. Die deutsche Volkswirtschaft 1943, nr 3.

Socialförsäkring.

Sverige.

En återblick på tio års sjukkasseverksamhet. Sv. sjukkasse-tidning 1943, nr 5.

Finland.

ROHRBECK, W. Die finnische Privatversicherung. Weltwirtschaftliches Archiv B. 57, s. 526.

Storbritannien.

Socialpolitikens framtid. Reflexioner kring Beveridge. Sunt förnuft 1943, nr 4.

Socialvård.

Sverige.

ANDERSSON, ROSA. Hemsysteryrket. Frihet 1943, nr 10.
FORSBERG, ASTRID. Den bittra friheten. Doris Carming, assistent vid Skyddsvärnet, berättar om sitt arbete. Vi 1943, nr 20.
HILBERT, E. Är ålderdomshemmen för bra? Vår bostad 1943, nr 11.
[SVERIGES SOCIALVÅRDSFUNKTIONÄRERS RIKSFÖRBUND.] Kring Socialvårdskommitténs organisationsförslag. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 5.
ÅMAN, A. Länsnykterhetsnämnderna granska Socialvårdskommitténs förslag. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1943, nr 4.
Huvudstadens centraliseringskommitté uppdrar riktlinjerna för en modern socialvårdsorganisation i Stockholm. Sv. socialvårds tidning 1943, nr 5.
Pensionsstyrelsens yttrande över Socialvårdskommitténs betänkande angående socialvårdens organisation m. m. Folkpensioneringen 1943, nr 4.
[SVENSKA FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET.] SFBF:s yttrande över Socialvårdskommitténs betänkande. Tidskrift för fattigvård 1943, nr 3.
Den sociala hemhjälpen. S. A. P. information 1943, nr 9.

Finland.

BÄCKMAN, A. Något om fångvård och socialvård i Finland. Skyddsvärnet 1943, nr 2.
BÖÖK, E. Den förebyggande vårdverksamheten. Finsk kommunaltidskrift 1943, nr 2.
KASKELA, A. Krigstidens välfärdsarbete vid träförädlingsföretagen. Industritidningen 1943, nr 3.
MONTAN, K. Lag om arbetsvård för krigsinvalider i Finland. Social-medicinsk tidskrift 1943, nr 5.
NILSSON, KARNA. Finsk socialvård. S. A. P. information 1943, nr 9.
TARASTI, A. De krigsvärnlösas och krigsänkornas arbetsvård. Social tidskrift 1943, nr 3/4.
Arbetsvårdsverket för krigsinvalider. Social tidskrift 1943, nr 3/4.

Undervisning och yrkesutbildning.

Sverige.

JANSSON, ELSA. Anlagen böra utrönas före yrkesval. Social-medicinsk tidskrift 1943, nr 6.
Statens skolköksseminarium 50 år. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1943, nr 4.

Finland.

HECKSCHER, G. Utbildning för kommunal och social verksamhet i Finland. Sv stadsförbundets tidskrift 1943, nr 4.

Tyskland.

EISENDRATH, E. Aktivierung des Akademikernachwuchspotentials. Soziale Praxis 1943, nr 4.
HULTMARK, N. Utbildningen av skogsarbetare i Tyskland. Skogen 1943, nr 10.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur.

BARTELS, E. D., & BRUN, GUDRUN. Gipsies in Denmark. A social-biological study. Cphn 1943.
BJÖRK, K. Försvarsverkens civila personals förbund 1917—1942. Historik. Sthlm 1943.
BONOW, M. Stat och näringsliv. Sthlm 1943.
DANMARK. Forsikringsraadet.
Beretning. 1941. 2. Khvn 1943.
— Retslægeraadet.
Aarsberetning for 1941. Khvn 1943.
ERIKSSON, BERNHARD. Vår framtida socialvård. Sthlm 1943.
ERICSON, GILLIS. Kristidskalendern. De centrala och lokala kristidsorganen... En skildring i ord och bild av vårt samhälles kamp mot krisen. Sthlm 1943. [Omsl. titel:] Vår front mot krisen.
FINLAND. Folkpensionsanstalten.
Årsberättelse. 5 (1942). Hfors 1943.

FINLAND. Oy alkoholiliike Ab. Årsberättelse. 11 (1942). Hfors 1943.

DEN FÖRVÄRVSARBETANDE HUSMODERN. Utg. av Föreningen för rationell hushållning. Sthlm 1943.

GÖTEBORGS KOMMUNALKALENDER. Årg. 15 (1943). Utg. av Göteborgs stads statistiska byrå. Gbg 1943.

HELSINGFORS.
Helsingfors stads statistik. Hfors 1942.
6. Undervisningsväsen. 12 (1939/40—1940/41).

HOFSTEN, E. v. Vägvisare i svensk statistik. Sthlm 1943.

HÄLSINGBORGS STADS ÅRSBOK. Årg. 4 (1940). Hälsingborg 1943.

INDUSTRIENS UTREDNINGSINSTITUT.
Industriproblem 1943. Sthlm 1943.

KOOPERATIVA FÖRBUNDET.
Förvaltningsrådets, styrelsens och revisorernas berättelser 1942. Sthlm 1943.
Kontroll och revision i Kooperativa förbundet. Betänkande, avg. till Kooperativa förbundets kongress 1943. Sthlm 1943.
Statistiska tabeller över till Kooperativa förbundet anslutna föreningars verksamhet 1942. Sthlm 1943.

KONJUNKTURINSTITUTET.
Meddelanden. Sthlm 1943.
Ser. B: 2. Inkomstutveckling och köpkraftsöverskott under krigsåren.

LUNDBERG, S. E. Industrien och den sociala välfärden. Föredrag. Sthlm 1943. (Sveriges industriförbund.)

RIKSFÖRSÄKRINGSANSTALTEN, MEDICINALSTYRELSEN OCH STATENS INSTITUT FÖR FOLKHÄLSAN. Utredning och förslag rörande ändring i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar m. m. [Avg. d. 26 mars 1943.] Sthlm 1943.

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1943.
111. Eidgenössisches Wehropfer 1940. Kanton Zürich.

STATENS HANTVERKSINSTITUT.
Årsbok. Årg. 1 (1942). Sthlm 1943.

STOCKHOLMS STADS BYGGNADSNÄMND.
Årsberättelse. Årg. 26 (1941). Sthlm 1943.

STOCKHOLMS STADS STATISTIK. Sthlm 1943.
4. Fattigvård.
Stockholms stads fattigvård. 70 (1941).
14. Val.
Allmänna val i Stockholm. 21 (1941 och 1942).

SVENSKA ARBETSGIVAREFÖRENINGEN.
Styrelse- och revisionsberättelser för år 1942. Sthlm 1943.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1943.
Folkmängden och dess förändringar.
Dödsorsaker år 1940. Av Statistiska centralbyrån.
Försäkringsväsen.
Erkända sjukkassor år 1940. Av K. pensionsstyrelsen.

UNDERSÖKNING av skohandelns ekonomiska läge åren 1938 och 1941. Sthlm 1943. (Affärsekonomiska forskningsinstitutet vid Handelshögskolan i Stockholm. Meddelande nr 15.)

WOHLIN, MARGIT. Kan familjen räddas? Sthlm 1943.

WOLLIN, N. G. Industrierna vid Hargs ström under fyra sekler. Minnesskrift utg. till Hargs fabrikers aktiebolags 100-årsjubileum 1943. Sthlm 1943.

VÅRA YRKEN. En handbok i yrkesvägledningens tjänst. Del 2. Red. sekr.: *Anna-Lisa Kälvesten*. Sthlm 1943.

ÖSTLIND, A. Industrien och affärsbankerna. Sthlm 1943. (Affärsbankerna och samhället. Småskrifter utg. av Bankernas statistiska byrå. 3.)

Av socialstyrelsen avgivna utlåtanden och framställningar.

Till Konungen, vederbörande departementschef eller riksdagsutskott har socialstyrelsen under tiden $^{21}/_{5}$—$^{19}/_{6}$ 1943 avlåtit bl. a. följande remissvar och andra skrivelser (exp. från byråerna I—VI).

Departement		Daterad
Socialdep.	Statens arbetsmarknadskommission och socialstyrelsen ang. framställning av Sko- o. läderarbetarnas erkända arbetslöshetskassa om viss ändring i förordningen om erkända arbetslöshetskassor (I) . . . . . (Exp. $^{28}/_{5}$)	$^{20}/_{5}$
»	Ang. besättande av vissa tjänster å Lövstahemmet med ordinarie innehavare (II)	$^{24}/_{5}$
Finansdep.	Framställning ang. medel till hushållsbudgetundersökning (IV)	$^{24}/_{5}$
»	Framställning ang. vissa modifikationer i planen för den fortlöpande konsumtionsundersökningen (IV)	$^{24}/_{5}$
Socialdep.	Ang. framställning av Älvsborgs läns barnavårdsförbund om anslag ur Malmö barnhusfond till täckande av vissa kostnader vid Solhems barnhem (II)	$^{26}/_{5}$
Finansdep.	Ang. provisoriska jämkningar av gällande dyrortsgruppering (IV) (Exp. $^{1}/_{6}$)	$^{31}/_{5}$
Avskrift överl. till Socialdep.	Skyddshemsinspektörens årsberättelse för 1942 (II) (ref. på sid. 462 i detta häfte)	$^{31}/_{5}$
Socialdep.	Framställning rörande årsarvoden under budgetåret 1942/43 till ledamöter av länsnykterhetsnämnd (II)	$^{2}/_{6}$
»	Ang. framställning från Bryggeriarbetarnas erkända arbetslöshetskassa att få hålla ordinarie sammanträde vartannat år (I)	$^{5}/_{6}$
»	Förlängning av arrende- resp. hyresavtal beträffande skyddshemmen Broby, Folåsa, Östra Spång, Engesberg och Åkerby (II)	$^{5}/_{6}$
»	Ang. ytterligare medel för budgetåret 1942/43 till resekostnads- och traktamentsersättningar för fattigvårds- och barnavårdskonsulenten i åttonde distriktet (II)	$^{7}/_{6}$
»	Ang. framställning av Fjärebygdens barnkoloniförening och föreningen Valldahemmet om bidrag ur allmänna arvsfonden (2 särsk. skr.) (II) .	$^{8}/_{6}$
»	Ang. framställning av Sveriges socialvårdsfunktionärers riksförbund om statsbidrag till en utbildningskurs (II)	$^{9}/_{6}$
Handelsdep.	Ang. framställning av styrelsen för Riksföreningen Sveriges barnaskydd om statsbidrag till en affisch (II)	$^{9}/_{6}$
Socialdep.	Yttrande över framställning av stiftelsen Åsbrohemmet om viss ändring i Allmänna föreskrifter rörande erkända alkoholistanstalter (II)	$^{10}/_{6}$
Handelsdep.	Utlåtande över ansökan från Bangatans Varubelåning AB, Göteborg, m.fl. om fastställelse å bolagsordning (III)	$^{10}/_{6}$
Socialdep.	Ytterligare yttrande ang. framställning om särskild statshjälp åt Sko- och läderarbetarnas erkända arbetslöshetskassa (I)	$^{10}/_{6}$
»	Framställning ang. kontroll över styrelsens fortlöpande insamling av detaljpriser (IV)	$^{11}/_{6}$
Finansdep.	Ang. livsmedelskostnaderna för maj månad 1943 (IV) (jfr sid. 467) . . .	$^{12}/_{6}$
Socialdep.	Överlämnande av ansökningar om statsbidrag till driftkostnaderna vid vissa alkoholistanstalter för budgetåret 1943/44 (II)	$^{16}/_{6}$
»	Framställning om statsbidrag för förskottering av underhållsbidrag till barn inom vissa delar av Vassända-Naglums kommun (IV)	$^{17}/_{6}$
»	Framställning från Bleck- och plåtslagarnas erkända arbetslöshetskassa att få hålla ordinarie sammanträde vartannat år (I)	$^{18}/_{6}$
»	Hemställan om anslag för utlänningsförläggningarna (överinsp. för utl.-förläggn.)	$^{19}/_{6}$

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden $^{20}/_{5}$—$^{19}/_{6}$ 1943 bl. a. publicerats:

Nr		Daterad
257.	K. förordn. om fortsatt giltighet av förordn. den 8 juni 1923 (nr 155) ang. omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker, m. m.	$^{28}/_{5}$
259.	K. förordn. ang. omsättnings- och utskänkningsskatt å vin	$^{28}/_{5}$
261.	K. kung. om ändrad lydelse av §§ 3 och 38 reglementet den 21 november 1930 (nr 402) för allmänna barnhuset	$^{28}/_{5}$
268.	K. kung. ang. inventering av landets förråd av vissa livsmedel m. m.	$^{28}/_{5}$
277.	Lag om ändrad lydelse av 14 kap. 45 § strafflagen	$^{28}/_{5}$
278.	K. kung. om ändrad lydelse av 1 § kung. den 23 december 1918 (nr 1012) ang. bestridande av kostnader för övervakning av villkorligt dömda	$^{4}/_{6}$
279.	K. instruktion för statens nämnd för samlingslokaler	$^{4}/_{6}$
301.	K. kung. ang. dyrtidstillägg för tiden 1 juli 1943—30 juni 1944 åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare	$^{14}/_{5}$
308.	Lag om fortsatt giltighet av prisregleringslagen den 30 juni 1942 (nr 459)	$^{4}/_{6}$
309.	K. kung. med närmare bestämmelser ang. tillämpning av prisregleringslagen den 30 juni 1942 (nr 459)	$^{4}/_{6}$
310.	K. kung. ang. allmänt prisstopp	$^{4}/_{6}$
311.	K. cirkulär till statsmyndigheterna ang. storleken av vissa statliga taxor och avgifter	$^{4}/_{6}$
312.	K. kung. om ändrad lydelse av 2 § instruktionen den 20 juni 1941 (nr 482) för statens priskontrollnämnd	$^{4}/_{6}$
335.	K. brev till samtliga länsstyrelser ang. vissa bestämmelser rörande civila myndigheters verksamhet under krig	$^{5}/_{3}$
336.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 2 § kung. den 19 juni 1942 (nr 638) med avlöningsbestämmelser för vård- och ekonomipersonal vid försvarsväsendet	$^{21}/_{5}$
338.	Lag om krigsansvarighet för liv- och invaliditetsförsäkring	$^{11}/_{6}$
339.	K. kung. med vissa föreskrifter rörande erkända skatteförmedlingskassor och deras verksamhet	$^{28}/_{5}$
341.	K. reglemente för specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande	$^{21}/_{5}$
342.	K. kung. om ändrad lydelse av 2 § kung. den 18 juni 1937 (nr 400) ang. statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande	$^{4}/_{6}$
346.	Lag ang. statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror	$^{11}/_{6}$